ROMA

13.21.I.31

QVINTILIANI MANDOSII ROMANI, IVRISCONSVLTI CLARISSIMI, IN REGVLAS CANCELLARIAE APOSTOLICAE, COMMENTARIORVM,

Tomus Primus, & Secundus.

In quibus, præter Regularum ipſarum Interpretationem, multa Iudicibus, Patroniſq; cauſarum vtiliſſima reperiuntur.

Indice primo titulorum, altero deinde ſententiarum, atque verborum copioſiſſimo adiecto.

CVM PRIVILEGIIS.

Venetijs, Apud Franciſcum Zilettum.
M D LXXXIIII.

SANCTISSIMO
D. N.
GREGORIO XIII.
PONT. OPT. MAX.

QVINTILIANVS MANDOSIVS.

APPELLIS exemplum ſequutus, ſapientiſſime Princeps, qui tabulas ſuas pictas exponebat, vt errores (ſi qui notarentur) emendaret. Hunc meum primum Tomum declarationum Regularum (quas Cancellariæ uocant) iam diu in manus omnium exire curaui, ut quæ mutanda, corrigenda, ſupplenda, tollenda ex ſententiis Doctiorum viderentur, percipere poſſem. Tandemq; hunc meum libellum ad eam meliorem formam, in qua is nunc reperitur, rurſus in publicum ſub ſacris tuæ Maieſtatis auſpiciis, ueluti clipeo quodam adamantino munitum, exire debere decreui. Tu, Diuine Princeps, ne dedigneris, & libello huic tuarum ſacrarum legum ſenſus abſtruſos explananti, & mihi tui ſemper obſeruantiſſimo fauere. Viue diu fœliciſſimè, & tibi, & tuis, & toto orbi Chriſtiano.

Regulæ Cancellariæ, quæ in hoc primo Tomo continentur, de reſeruationibus.

Rubrica continet quæſt. 5. fol 1
Regula prima continet quæſt. 16. fol. 3
Regula ſecunda continet quæſt. 5. fol. 12
Regula tertia continet quęſt. 21. fol. 14
Regula quarta reſeruans beneficia collectorum, & ſubcollectorum; continet quæſt. 11. fol. 26
Regula quinta, reſeruans beneficia curialium dum curia transfertur, continet quæſt. 5. fol. 33
Regula ſexta reſeruans beneficia cubiculariorum, ac curſorum ſuorum, continet quæſt. 5. f. 36
Regula ſeptima reſeruans beneficia. S. Petri. S. Ioannis Lateranenſ. S. Mariæ Maioris; ac beneficia, ad Cardinalium a Romana Curia abſentium diſpoſitionem ſpectantia &c. continet quæſt. 4. fol. 39
Regula octaua, tractat de conceſſionibus expediendis in forma, Rationi congruit: continens quæſtio. 12. fol. 42
Regula nona, reſeruat omnes eccleſias, quas prædeceſſores tempore obitus reſeruauerant, & beneficia tunc uacantia tanquam affecta, continens quæſt. 6. fol. 47
Regula decima, reualidat literas, gratiam uel iuſtitiam continentes, ac reſtituit in priſtinum ſtatum ad exequendum, acſi inchoatio infra annum facta fuiſſet; & continet quæſt. 5. fol. 50
Regula vndecima, reuocat omnes expectatiuas, & reſeruationes etiam mentales, & coadiutorias & facultates nominandi; continens quęſt. 11. fol. 53
Regula 12. reſeruat omnes vniones, quæ non ſunt ſortitæ effectum; continens quæſt. 9. fol. 60
Regula 13 reuocat facultates conceſſas quibuſcunque; continet quæſt. 10. fol. 64
Regula 14. reuocat facultates à prędeceſſoribus conceſſas ordinarijs de conferendo beneficia generaliter reſeruata: continet quæſt. 6. fol. 70
Regula 15. tractat de dictionibus numeralibus, in literis apoſtolicis ponendis; & continet quæſt. 6. fol. 73
Regula 16. tractat de concurrentibus ſuper beneficio iuxta qualitatem; continet quęſt. 52. f. 76
Regula 17. tractat de non tollendo ius quæſitum per quamcunque commiſſionem; continet quæſtio. 15. fol. 107. b
Regula 18. tractat de ætate pro canonicatibus. 14. annorum in cathedralibus, decem autem in collegiatis; continet quæſt. 14. fol. 113
Regula 19. de infirmis ſua beneficia reſignantibus; continet quæſt. 20. fol. 124
Regula 20. de Idiomate; continet quæſtio 13. fol. 145

REPERTORIVM LOCVPLETISSIMVM RERVM, ET VERBORVM,

QVAE IN HIS VOLVMINIBVS CONTINENTVR;

Secundum regularum, atque etiam quæſtionum numeros, aptiſsimè digeſtum.

A

A Seu,ab,excludit,non includit.reg.1.q.18.num.5.

Abbates dicuntur prælati & ordinarij.reg.26.quæſtio.6.nu.4.

Abbates exempti omnimodam habent iuriſdictionem.reg.24.q.2.num.4.

Abbates non poſſe ſuos monachos ad ſacros ordines promouere.reg.24.quæſt.2.nume.5.ſecus in tonſura.regu.ea.q.1.num.8.

Abbatia eſt caput omnium beneficiorum.reg.26.quæſt.3.numer.9.

Abbatia & epiſcopatus a iure parificantur.regu.26.q.3.numer.8.

Abbatiſſa adminiſtrationem & dignitatem habet.reg.10.q.3.num.2.

Abbreuiaturam literarum uide.q.13.num.1.2.& q.1.& 3.reg.15.

Abbreuiatores de Parco maiori: uide reg.1.q.16.nume.1. ubi an eorum beneficia ſint reſeruata,& de eorum authoritate.reg.31.q.7.num.3.

Ablatiui abſoluti conditionem faciunt.reg.27.quæſt.24.num.13.

Abſens cauſa ſedis Apoſtolicæ, an quo ad prærogatiua pro præſente ſit habendus.reg.16.quæſtio.33.nu.1.

Abſens percipit fructus, cum abſit,ut Papæ,Epiſcopo, ſeu Archiepiſcopo inſeruiat. reg.26.q.28.nu.2.

Abſens pro Epiſcopo,reputatur pro præſente.reg.16.q.33.numer.2.

Abſens pro Romana eccleſia præſens reputari debet.regul.16.q.33.num.4.

Limita,niſi abſentia ſit procurata.num.5.ea.q.

Abſens pro ſua eccleſia debet reputari pro præſente.regul.16.q.33.num.3.

Abſens principalis non debet citari,ſed procurator.reg.34.q.70.num.3.

Abſentem aliquem eſſe uel præſentem,ſed cum difficultate, adiri poſſe, paria ſunt.reg.16.q.35.num.3.

Abſolutio ſimplex ad omnes excommunicationes refertur, reg.33.q.11.num.11.

Abſolutoria [illegible] impetitis probationem nullam requirit.reg.18.q.3.num.9.

Abundans cautela non nocet. reg.22.q.11.num.8.

Acceptatio perſonarum nulla apud Epiſcopos, ſed merita præualere debent.reg.21.q.3.num.2.

Acceptatio niſi adſit,dignitas ſeu officium non eſt in conſideratione.reg.4.q.4.num.3.

Acceptanti, ius ad beneficium acquiritur.reg.3.quæſtio.14.numer.3.

Acceſſorium ſecundum principale regulatur. regul.30.quæſt.2.numer.2.

Acceſſorium extinguitur extincto principali.reg.32.q.34.num.12.reg.14.q.2.num.9.

Acceſſoria plerunque concedi,transferri,alienari, acquiri, diſtrahi,quæ non principaliter.reg.32 quæſt.30.num.9.per totum.

Acceſſione uxoris in dote maritus utitur.reg.34.quæſt.23.numer.4.

Accidens ut denotet ſubiectum pro parte uel in totum,oportet ut conueniat.reg.16.q.26.num.8.

Accoliti ad quid deputantur.reg.1.q.5.nu.3.

Accoliti an numero participantium comprehendantur.reg.1.q.5.num.1.

Accoliti de Legatis creati,an comprehendantur ſub reg.1.q.6.num.1.

Accuſari non poteſt qui non eſt.reg.3.q.7.num.7.

Accuſatus de delicto, cum aliqua qualitate, niſi qualitas probetur,reus abſoluitur reg.27.q.8.num.18.

Acta pro libris intelligi, quibus parentes liberorum nomina ſcribebant, & publice ſeruabantur.reg.18.quæſtio.9.numer.1.

Actio realis firmior.reg.34.q.34.num.4.

Actore non comparente citationis termino,non dici proceſſum inchoatum.reg.34.q.35.num.8.

Actori indiſtincte onus probandi incumbit. regul.31.quæſt.14.numer.[illegible]

Actoris & rei eadem conditio. reg.31.q.10.num.3.

Actori non dantur induciæ præparatoriæ.reg.34.quæſtio,72.num.2.

Actum ante uel poſt, a pari procedere.reg.32.quæſt.29.numer.2.

Actum faciens ex iure quod putat habere & non habet, non dicitur diſponere ſecundum ius quod habet.reg.32.q.25.num.4.

Actus agentium ultra intentionem non operari. reg.31.q.12.numer.3.uide reg.23.quæſt.5.num.2.reg.8.quæſt,10.num.3.

Actus coram Principe quomodocunque,ſuſtinentur.regul.20.q.8.num.9.

Actus debito tempore factus præſumitur reg. 12. q. 7. nu. 4. & prius fieri, qui prius fieri debet. reg. 10. quæſtio. 6. numer. 1.

Actus denominatur a principali, reg. 8. q. 5. num. 7.

Actus menti[illegible] facta, ac ualida intelligi. reg. 31. queſt. 12. numer. 5

Actus pro ualiditate in dubio præſumitur. reg. 27. queſt. 24 numer. 8

Actus qui . infirmis permittuntur. reg. 19. q. 1. num. 4

Actus tempore certo non concluſus perpetuus dicitur. reg. 30. q. 3 num 6

Actus quilibet præſumitur ſecundum legem de illo loquentem reg. 27. q. 8. num. 10

Actus qui non tenuit, iterari poteſt. reg. 8. q. 8. num. 7

Adęquatio, quando in omnibus non operatur. regul. 1. q 4. num. 11. 12.

Adoleſcentia anno. 14. incipit. reg. 18. q. 2. num. 4

Adoleſcentiæ proximus pupillus, pro adoleſcente habetur. reg. 18. q 2 num 6

Adoleſcentibus multa laudabilia attribuuntur. regul. 18. q. 2 numer. 5.

Adęquatio ubi ſit duorum quę concurrere debent: et in altera etiam diſpoſitione debent concurrere. reg 3. quæſt. 4. numer. 4

Adiectiua indefinitu ratione adiuncti reſtringuntur. reg. q 8. num 3

Auocati cauilloſi. Vide uerb uerba ſtatuti.

Aduocati officium honorabile, & laudabile, atque priuilegiatum. reg 4. q 8 num. 6

Adulatio quum fuerit Epiſcopo erga Principes damnatur. reg. 22. q. 11. num. 9

Aegri reſignatio facilius quàm ſenis admittenda. reg. 19. q. 4. num. 6

Aequalitas in iudicijs ſeruanda eſt . regul. 31 quæſt. 10. numer. 4

Aequiparatio diuerſitatis actuum inducta, a diuerſitate dierum & horarum. reg. q. num. 13

Aequiparationis argumentum quando procedit. reg. 22. q. 12. numer. 13

Aequiparatorum uno iure diſpoſitum, ad alia porrigitur. reg. 22. q. 13. num. 10. 12

Aequipollentia an in mandatis admittitur. regul. 34. q. 63. num. 13. & ſupra q. 57. num. 1. 2. 3. ea reg.

Aequipollens ſufficit ſi finis ſequatur, ad quem ſit forma inducta. reg. 34. q. 68 num. 13. & an ſufficit pro nominis expreſſione. q. 57. num. 1. 2. ea. reg.

Aequipollentium quid fiat, non referre. reg. 16. q. 23. nu. 13. reg. 31. q. 4 num. 14

Aeſtimum poſſeſſionem non probare. reg. 34. quæſtio. 19. numer. 3

Aetas an per librum rectoris ſeu plebani probari poſſit. reg. 18 q. 10. num. 1. 3 4

Aetas an per librum publicum ſeu annotationem officialis probari poſſit. reg. 18. q. 9. num. 1

Aetas. Fundanti ſe ſuper ætate minori uel maiori, incumbit probatio. reg 18 q. 3. num. 3

Aetas per aſpectum duobus modis probari poteſt. reg. 18. q. 5. num. 2.

Aetas an per ſcripturam parentum probari poſſit. reg. 18. q 8. num 1

Aetas canonicatui ſufficiens, & præbendæ. regul. 18. q. 1. num 1. 2. 3

Aetatem probare cui incumbit. reg. 18. q 3. num. 1.

Aetas minor probatur inſtrumento tutelæ præſumptiuè. reg. 18. q. 6. num. 7

Aetas in iure multis modis probatur. regul. 18. quæſt. 4. numer. 2

Aetas per inſtrumentum quomodo & qualiter probatur. reg. 18 q 6 num. 1 6 7.

Aetatis probatio per inſtrumenta matrimonij, ſeu ſponſalium. regul. 18. quæſt. 16. numer. 3. & quæſt. 6. numer. 5. 6. 7

Aetas per confeſſionem an probetur. reg. 18. q. 7 num. 1

Aetas per teſtes concludentius & facilius probatur. regul. 18. q. 4. num 1. 2 3.

Aetas procuratoris &c. reg. 18. q 2. num. 11

Aetas probatur pluribus modis. reg 18. q. 4. num 2

Aetas pupillaris ex omni præſcriptione ſubtrahitur. reg. 13. q 2. num. 9

Aetas uoto emittenda idonea. 14 ann. reg. 18. q. 2. numer. 12. & quid in profeſſione religionis. numer. 13. 14. ea. q. reg. 18. q. 2. num. 13. 14

Aetatem pater & quilibet coniunctus ſcire præſumitur. reg. 18. q 8. num. 2

Aetatis probatio per aſpectum leuis ſecundum aliquos. reg. 18 q 5. num. & ſecundum aliquos probatio nem facit. reg. 18. q 5 num 8. 9. 10.

Aetatis probatio ex aſpectu iudicis onus probandi transfert in aduerſarium reg. 18. q. 5. num. 12

Aetas an per aſpectum probari poſſit. reg. 18. q. 5. num. 1. 2. 3. 8. 9. 10

Affectata beneficia dicuntur commendata. regul. 32. q. 7. num. 17

Affecta ædificia dici, quæ propè abſoluta. reg. 1. q. 5. num. 4. in proæm.

Affectionem cauſari ratione litis regul. 1. quæſt. 5. numer. 9 in proæm.

Affectionem & reſeruationem differre. regul. 1. proe. q. 5. num. 10. 11.

Affectionem induci per manus Papæ appoſitionem. reg. 19. q. 16. num. 6

Affectionem omnem ex appoſitione manus Papę naſci. reg. 3. q. 5. num. 7 in proem.

Affectionis uerbum declaratur. regul. 1. in proœm. quæſt. 5. num. 2. 5. 6

Affectum corpus pro læſo & debilitato ſumi. reg. 1. proem. 4 5. num 3

Affectus referrur tam ad corpus quàm ad animum. reg. 1. in proem. num. 2 q 5.

Affectio quomodo capiatur. reg. 1 q. 5. nu. 3 in proæ.

Agere nemo cogitur. reg. 34. q 3. num 14.

Agnatorum appellatione in ſtatutis non uenire filium ſororis. reg. 31 q. 7 num. 2.

Alienare, & alienanti conſentire, differunt. regul. 19. q. 5. num. 3.

Alienatio rerum eccleſiaſticarum. requirit conſenſum cleri. reg. 32. q. 20. num. 0. Et quomodo iure ciuili & canonico prohibetur. reg. 17. q. 10. num 4

Index.

Alienatum non cenſeri quod non durat. reg.32.queſt.13. num.10
Alimentorum aſſignatio cenſetur ad piam cauſam.reg.19. q.11.num.7
Aliàs dictio.reg.27.q.19.num.4
Aliquis, dictio diſtributiua ſupponens diuerſitatem.reg.27. q.4.num.4. Adiecta termino,facit intelligi de quoquo minimo.num.5.ibidem.
Alius, dictio,repetit ſimilia.reg.13.q.5.num.4.ad fi. Similitudinem implicat.reg.3.q.8.numer.2.reg.14.queſt.3. numer.5
Altare uiaticum ſeu portatile a beneficijs & alijs altaribus differt.reg.34.q.17.num.7
Alternatiua requirit literarum expeditionem.regul.27.q. 16 num.1.2
Alternatiua collatoribus ordinarijs præiudicãs, reſtringitur ad extraordinaria.reg 27.q.16 num.4
Alternatiuæ an dent Epiſcopis facultatem conferendi.reg. 11 q.11.num.4
Alternatiuæ ordinarijs conceſſæ non ſunt meræ gratiæ.reg. 11.q.11.num.3
Alternatiuæ quæ odioſæ; quæ fauorabiles.regul.11.q.11. numer.6
Alternatiuis ſufficit unam eſſe ueram. reg.27. queſt. 22. numer.3
Amiſſio eadem requirit quæ acquiſitio, reg.22.queſtio.12. num.4
Annales caſus centum.reg.10.q.4.num.2
Annales poſſeſſores, an poſſint renuntiare fauori.reg.34. q.4.num.1
Annalis poſſeſſionis beneficij reſeruati mentio facienda. reg.34.q.18.num.4
Animæ fauor operatur,ut conſtitutio omnes indifferenter liget.reg.21.q 6.numer.2
Animæ periculum ubi uerſatur,delictum in dubio præſumitur.reg.30.q.6.numer.6
Animus in mente retentus in reſeruationibus mentalibus operatur.reg.11.q.4.num.3
Animus per extrinſeca declaratur.reg.5.q.4.num.7.Declaratur etiam ex præcedentibus & ſubſequentibus.nu. 8.ea q.
Animus poſſeſſionis an debet eſſe continuus,an uerò ſufficit eſſe interpellatus.reg.34.q.21.num.1
Annullatio actus,ſi alter factum ſit,formam ſubſtantialem inductam ſignificat.reg.27.q 24.num.15
Annullationem actus pœnam dici.reg.34.q.3.num.12.& reg.15.q.6.num.2.reg.19 q.3.num. 11. Limita num. 7 d.queſt 6
Anni ſpacium ſecundum naturæ curſum,nobis omnia pro uita ſuſtentatione ſuggerit.
Annum.14.excedens iuramento aſtringitur. reg.18.q.2. num.10
Annus die ultima incepta,an pro completo habeatur.reg. 34.q.20.num.1.2.3
Annus dicitur tempus congruum ad omnia peragenda.reg. 10.q.4.num.4.10
Annus quare ſit ſolaris, & Iulianus appellatus.reg.10. q.4.num.9
Annus quot dies continet.reg.10.q.4.num.8
Apoſtolicus eodem tempore prouiſus, ordinario præfertur. reg.16.q.34.num.2
Apoſtolo omnia licebant.reg.17.q.7.num.3
Appellare coram honeſtis perſonis quando liceat.reg.34.q. 40.numer.4
Appellaſſe qui dicit ante excommunicationis ſententiam probare debet.reg.31.q.14.num.5
Appellationi interponendæ renuntiari poſſe.reg.34.q.6. numer.4
Appellatio extraiudicialis an litem inducet ad effectum regulæ.29.q.15.num.1.3
Appellatio extraiudicialis non impedit ordinarium conferre.reg.29.queſt.15.num.5. deuoluit negotium.num.2. ibidem.& poſt eam attentata reuocantur.nu.3.ibidem.
Apparentes quantitates eſſe conſiderabiles,non autem, non apparentes.reg.31.queſt.8.num.2.
Appellans ab interlocutoria non ſufficit quòd exprimat per relationem ad acta.reg.34.q.57.num.4
Appellans ad Papam ad ſedem apoſtolicam appellaſſe dicitur.reg.1.queſt.22.num.14
Appellanti nõ ſufficit probare quod appellauerit, ſed etiam probari debet quod appellauit infra decem dies.reg.31. q.14.num 4
Appellaſſe qui dicit ante excommunicationis ſententiam, probare debet.reg 31.q.14.num.5
Arbitratoris nec citatio nec eius laudum præſcriptionem interrumpit.reg.34.q.41.num 4
Arbitri & arbitratores ſuper ſpiritualibus quicunque eſſe poſſunt,de licentia & authoritate ſuperioris.reg.27.q. 5.num.11.Ita intellige num.6.
Arbitri pronuntiatio neſcientis ſe arbitrum, non tenet.reg. 31.q 1.num.5
Arbitris ſi prorogandi compromiſſum facultas detur,intelligitur,de prima prorogatione.reg.8.q.7.num.4
Archidiaconus de iure non habet ordinariam collationem. reg.14.q.5.num.4
Archidiaconus eſt vicarius generalis.regul. 24.queſt.6. numer.10
Archidiaconus uel Archipresbiter, an præferri debet.reg. 3.q.1.num.2
Archiepiſcopus in pluribus caſibus ſupplet negligentiam Epiſcopi.reg.31.q.6.numer.12.an confert beneficia in locis ſibi immediate ſubiectis.reg.14.q.5.num.3
Archipresbiter non habet ordinariam poteſtatem. reg.14. q.5.num.5
Argumentum a coniunctione legum duarum ualidum.reg. 33.q.4.Idem de coniunctione ſtatutorum:ibidem.
Argumentum ab abſurdo.reg.5.q.2.nu.3.reg.16.q.29. num.2.reg.8.q.4.num.8
Argumentum a conſuetis.reg.8.q.4.num 8
Argumentum ab Etymologia.reg.32.q.7.num.2.reg.19. q.15.num.17
Argumentum a contrario,ubi abſurdus intellectus ſequitur,non procedit.reg.4.q.4.num.6.ea.q.num.4.& 5.
Argumentum a mandato procuratoris ad mandatum iuriſdictionis.reg.31.q.4.num.4
Argumentum ab uſu patrisfamil. reg.34.q.85.num.2
Argumentum a conſuetudine patrisfamil.reg.1.in proem. q.2.num.4.reg.3.q.2.Adde reg.33.q.9.numer.2.verſ. rurſus.
Argumentum ab alluſione uocabuli.reg.2 q.4.num.3

Argumentum ab eo quod legiſlator, vel alius interrogatus veriſimiliter reſpondiſſet.reg.26.q.5.num.3
Argumentum à fortiori.regu.12.q.6.nu.11
Argumentum a maiore . reg.11.q.7.nu.3
Argumentum de perſonis ad res.reg.3.q.4.nu.7
Argumentum a ſi de quo minus.reg.1.q.5.nu.6 reg.32.q.3.num.8 & reg.28.q.8.nume.2.regul. 26. quęſt.1.num.4
Argumentum, de caſu ficto, ad verum . regu.11. quæſt. 7. numero 4
Argumentum ab impoſſibili.reg.18.q.11.num.2
Argumentum de toto ad partes validum. regul.20.q.8. num.4. Fallit num. eo.reg.3.quæſt.16.num.3.reg. 19.q.5.nu.3
Argumentum a fortiori.reg.33.q.1.nu.1
Argumentum a nomine, ſeu ui nominis. reg. 29.quæſt.9. numero 7
Argumentum de præterito ad futurum: & quando non procedit.reg.18.q.3.nu.2
Argumentum ex ui vocabuli.reg.2.q.5.nu.5
Argumentum ab exclusione vnius &c. reg.2.q.2.nu.9
Argumentum ab eo quod eſt plus. &c. regul.32.quæſt. 1.nume.5
Argumentum ab æquiparatis.reg.7.q.3.nume.6.reg.6.q. 1.nume.6.
Argumentum ab ordine ſcripturę.reg.16.q.48.nu.2
Argumentum a ratione ceſſante.reg.19.q.16.nu.10.reg. 20.q.7.nu.2
Argumentum a ratione naturali.reg.10.q.4.nu.5
Argumentum a re ad tempus.reg 30.q.3 nu.7
Argumentum a rubrica.reg.20.q.4.nu.8
Argumentum pręſcriptionis vnius ad alteram .regul.34. q.3.num.4
Argumentum a proportionabilibus. reg 33.q.4. nu. 3
Argumentum a proęmij generalitate . regul. 28. quæſt. 1.num.1
Argumentum a ſpeciali.reg.16.q.20.nu.5
Argumentum a ſufficienti partium enumeratione . reg.3. q.10.nu.8.reg.2.q.1.nu.3.reg.33.q.1.nume.1.regu. 31.q.5.num.2.ad fi.
Argumentum a rationis identitate , etiam in diverſis factis procedere.reg.17.q.8.nume.5.
Argumentum a veriſimili mente teſtatoris.regu.17.q.8. nu.3.regul.16.q.19.num 8
Argumentum ab vltimis voluntatibus ad beneficia.reg.32 q.31.num.7
Argumentum ab identitate rationis.regu.20.q.3.num.2. non procedere in materia diſpenſationis.regul.20.q.7. num.10
Argumentum a conſtitutionis parte vna, ad alteram.reg. 32.q.8.nume.1
Argumentum de beneficio ad officium.reg.32.q.2.num.2
Argumentum a communiter accidentibus. regul.19.q.6. nu.8.reg.38.q.3.nu.1
Argumentum a carnali ad ſpirituale matrimonium. regu. 21.q.4.nu.5.reg.16.q.36.nu 5.reg.20.q.1.nu.7
Argumentum à connexis.reg.11.q.12.nu.2.3
Argumentum a conſuetis & ſolitis.reg.21.q.2.nu.1
Argumentum de beneficiorum unionibus ad illorum diſſolutiones.reg.22.q.13.nu.6.vide tamen nu.20
Argumentum a declaratione, ſiue interpretatione.in proę. quęſt.1.nume.2
Argum.a rubro, licet.reg.13.q.1.nu.2
Ariſtoteles ſcripta philoſophorum ſurripuit.reg.29.q.12. numer.3
Aſinina poſſeſſio.reg.34.q.28.nu.2
Aſpectu iudicari, an quis defectũ membri patiatur.reg.18. q.5.num.5
Aſpectu melius decidi quæ oſtenſione percipiuntur.reg.18. q.5.nu.7. Vide verb.ætas an per aſpectum.
Aſpectu probari ętatem.reg.18.q.5.num.11.& de atroci iniuria aſpectu iudicatur.q.ea.nu.4
Aſpectu ſi ſententia ſit lata, non dicitur lata ex veris probationibus.reg.18.q.5.nu.3
Attentata poſt appellationem extraiudicialem reuocantur. reg.29.q.15.nu.3
Attentatis non diſtare reſeruationem . reg.1. q. 3.nu.6
Attentatis ſufficit probare ſimplicem ſtatum in quo quis tum erat, cum fuit attentatum. regul. 1. q. 3.nu.6
Authoritas Papæ, ſiue procedens, ſiue ſubſequens, omnem labem ſimoniæ tollit.reg.34.q.3.1.nu.18
Authoritas, ſeu authorizabilis conſenſus in ipſo actu interuenire debet.reg.32.q.17.nu.13
Audientia publica Papæ.reg.34.q.16.nu.7
Auditor Cameræ eiusq; locumtenens, an inter officiales cõprehendantur.reg.1.q.4.nu.1
Auditor Cameræ eſt ordinarius in omnibus cauſis.reg.31. q.4.n.6.procedit inter curiales in curia tantum Ro. nu. 7.ibidem.in beneficialibus nullam habet iuriſdictionem. reg.& q.ea.nu.2.& an ſit accolitus Camerarij.reg.1.q. 2.num.2.7.
Auditor contradictarum.eſt ordinarius.reg.7.q.2.num.8. cauſas hodie non audit.reg.7.q.2.nu.9
Auditorum Rotę priuilegijs non derogari per indultum derogans priuilegijs familiarium deſcriptorum in cancellaria, & quibuſcunque aliis.reg.34 q.51.nu.5
Auditor Rotæ pręcipit cancellarię.reg.8.q.6.nu.7
Auditores Rotæ ex diuerſis nationibus eliguntur . reg. 20 q.1.num.16
Auditor Rotę ſubſcribit ſententiæ latæ a prædeceſſore defuncto.reg.34.q.75.nu.2
Auditores Rotæ vice Papæ cauſas audiunt , in quibus non requiritur idioma locorum.reg.20.q.5.nu.5
Authoritate propria poſſeſſionem accipere.regul.29.q.4. nume. 5.8.
Auaritia ſummopere damnabilis.reg.3.q.1.nu.12.
Augmenti tempus intelligi iuxta naturam primi temporis.reg.34.q.76.nu.6
Augmento eadem priuilegio competunt, quæ rei cui accreſcit.reg.22.q.13.nu.21
Aut dictio ponitur inter diuerſa. reg.3.q.12.nu.10

B

B. Hyero. ſua ſcripta, ſeq; iudicio Papæ ſubiecit.reg.18.q.14.num.4
Baccalaureatus non negatus probari debet. reg.27.q.8.nu.15.reg.6.q.20.nu.4
Baccalaureus quis, & vnde dicitur . reg. 16. quæſt. 11. numer. 3

Index.

Bannitos impune occidi poſſe, ſtatutum diſponens fauorabile.reg.34.q.3.nu.18

Beneficiorum appellatione adiecto ſigno uniuerſali, uenire fructus & penſiones.reg.12.q.2.nu.5

Beneficium acquiri per ſolam collationem.reg.5.q.5.nu.2

Beneficium a cubicularijs, uel curſoribus poſſeſſum ſolum, an cadat ſub reg.6.q.5.nu.1

Beneficia antequam uacent, neque conferri, neque promitti debent.reg.11.q.10.nu.9.ubi limitat.

Beneficium collatum abſenti, non dici ſuum ante acceptationem.reg.5 q.5.nu.6.1

Beneficia Cardinalibus minoris 200. floren. non concedi. reg 2.3.q.4.nu.2

Beneficia commendata ſunt reſeruata.reg.19.q.16. nu. 3.

Beneficia eius qui fuit collector, uel ſubcollector poſtea obtenta, non ſunt reſeruata.reg.4.q.5.nume.1. & quid de eius officium exercente.reg.4.q.4.nu.7.& nu.1.ea.q.

Beneficia conferre iuriſdictionis eſſe.reg.27.q.17.nu.3. & clericis conferri debent loci.reg.19.q.15.nu.19

Beneficia cur inſtituta.reg.16.q.36.nu.2.reg.22. quaeſt.1. numero 3

Beneficia curialibus collata non acceptata, an ſub reſeruatione cadunt.reg.5.q.5.nu.1.contra nu.2.ibidem.

Beneficiato praeferri non beneficiatum, an ſit iuridicum, & rationabile.reg.16.q.36.nu.1

Beneficia antequam uacant conferri non debent.reg.19.q.17.num.13

Beneficialia ultimis uoluntatibus comparari.reg.31.q.1.nu.6.& ſtricte interpretari.reg.3.q.2.nu.2

Beneficia in Cur.Ro. litigioſa an ſint reſerua, ſeu affecta. reg.12.q.9.nu.5

Beneficia libera praeſumuntur.reg.19.q.15.nu.13

Beneficiatum beneficiari non debere: niſi &c.reg.16.q.37.nu.4.quid de non ſufficienter beneficiato.nu.2.ea.q.

Beneficiati, an dicuntur milites Hyeroſolomitani.reg. 3.q.12.nume.3

Beneficiatus omnis dici poteſt, qui beneficium habet. reg.16.q.39.nu 3

Beneficiatus an dicitur intruſus.reg.16.q.39.nu.1

Beneficiatus ius a conferente tantum acquirit. reg. 27. q.23.num.3

Beneficiatus an dicitur, ius in beneficio habens. reg. 16.q.39.num.2

Beneficia diſtribuenda pro meritis, non autem ſecundum originem.reg.16.q.41.nu.2

Beneficiato ſi fiat prouiſio, de beneficio debet fieri uacatio. ea.reg.q.36 nu.4

Beneficij appellatio in materia feudorum, quomodo accipitur.reg.21.q 8.nu.1

Beneficij appellatione an uenit praeſtimonium. reg. 16. q.38.num.7

Beneficij uel modici mentio facienda.reg.16.q.37.nu.5

Beneficiato praeferri non beneficiatum, an ſit iuridicum, & rationabile.reg.16.q.36. nu.1

Beneficia litigioſa ordinarius non cõfert.reg.34.q.87.nu.8

Beneficij nomine an uenit uicaria perpetua.reg. 34. q. 13. numero 3

Amplia nu.4.ibidem.

Beneficij nomine an oratorium continetur.reg.34. quaeſtio.17.nu.10

Beneficij nomine an hoſpitale.reg.1.q.18.nu.23.reg. 26. q.5.num.1.2

Beneficij nomine praeceptoriae non ueniunt. reg. 15. quaeſt.51.num.3

Beneficij nomine an Epiſcopatus, & Archiepiſcopatus continentur.reg.22.q 3.nu.1.reg.20.q.8.nu.7. Et non uenire in materia paenali.reg.21.q.6.nu.4.5. Quid in caeteris officijs eccleſiaſticis.ibidem.q.7.nu.3.2. Quid de penſione.reg.19.q.11.nu.11.& reg.16.q.38.nu.2.3.5

Beneficij nomine in materia fauorabili uenit Epiſcopatus. reg.34.q.16.nu.4

Beneficijs eccleſiaſticis, an manualia continentur. reg. 34.q.11.nu.2

Beneficiorum nomine, patrimonialia non uenire. reg. 19. q.15.num.4

Beneficiorum tituli & modi ſunt de iure communi, non de iure poſitiuo.reg.32.q.6.nu.7

Beneficium aſſequi uolens lucrum captat.reg.21.q.4.nu.9. reg.8.q.6.nu.4

Beneficium iam uacans, non uacaturum conferendum.reg. 33.q.9.nu.1.2.3.& ubi quis priuatur, uacare dicitur. reg.32.q.8.nu.13

Beneficium nondum deuolutum conferri non debet.reg.32.q.23.nu 6.

Beneficium in ſe duo continere.reg.16.q.25.nu.3.temporalitatem & ſpiritualitatem.reg.22.q.4.nu.2

Beneficij fructus eſſe temporalitatis.reg.12.q.2.nu. 3

Beneficium eius dici qui in eo ius habet.reg.3.q.13.nu.5

Beneficia omnia reſidentiam requirere.reg.1.q.14. nu.5. etiamſi modici ſint ualoris.nu.6.ibidem.

Beneficium Principis latiſſime interpretari debere. reg. 23. q.4 nu.2.Sed ita ne iniquitatem contineat.reg.21.q.2. nu.6.Et plura uide reg.11.q. 15.

Beneficia promoti ad Epiſcopum, uacare.reg.26.q.4.nu. 3. Et quatuor requiri ut uacare dicantur.nu.4.5.ibidem. & q.15.nu.2

Beneficia Protonotariorum a legatis creatorum, an ſub reg. comprehendantur.reg.1.q.7.nu.1.

Beneficium, qui fructus non percipit, habere non cenſetur. reg.16.q.24.nu.6

Beneficium regulare non eſſe perpetuum.reg.3.q.10.nu.5. 10.atq; de eo diſponere pertinere ad Abbatẽ. nu.4.ea.q.

Beneficium regulare non datur ſeculari.reg. 3.q.10.nu.5

Beneficia ſimplicia non requirere reſidentiam. reg.1.q.24. numero 8

Beneficium ſcindi an poſſit.reg.33.q.14.nu.7.10

Beneficiũ ſeculare de ſui natura perpetuũ.reg.3.q.11.n.2.3

Beneficium uiuentis impetrans, adulter.reg.21.q.4.nu.10. & in eis prouiſiones ſunt odioſae, & prohibitae.reg. ea. q.1.nume.6

Beneficium unitum, amplius beneficium non dicitur. reg. 22.q.13.nu.18.reg.29.q.10.nu.2

Beneficij mentio neceſſariò non requiritur, in impetratione beneficij.reg.22.q.13.nu.19.20

Beneficium uacans in curia caeteris ſpecialius reſeruari.reg. 5.nu.1.in praefatio.

Beneficia iuriſpatronatus clericorum ſub regulis reſeruatorijs contineri.reg.1.q.10.nu.5. & quid in beneficijs mixti iuris.reg.ea.& q.nu.8

Beneficia laycorum.uide uerb.laycorum.

Index.

Beneficia manualia tam ſecularia quàm regularia comprehendi ſub regulis reſeruatorijs.reg.3.q.11.nu. 3

Beneficium obtineri non poſſe, niſi per habentem ad minus primam tonſuram.reg.24.q.4.nu.12

Beneficium per familiarem acceptantem expectantem, ſi obijt,an dicitur reſeruatum.reg.3.q.14.nu.1.7

Beneficium ſemel affectum durat.reg.3.q.25.nu.4

Beneficium morte expirare.reg.9.q.6.nu.3

Bona fides in ſede apoſtolica ſplendere debet.reg.4.queſ.7. numero 13

Bonorum perditio,& mors adæquantur.reg.34.queſt.80. num.2. 3

Brachium ſeculare etiam decernere poteſt delegatus cui cauſa ſimpliciter committitur.reg.14.q.2.nu.12

Brauium nulli debetur duobus ſimul ad illud peruenientibus.reg.33.q.14.nu.6.8.& per tot.

Breuia bullis per cameram expeditis æquiparari. reg. 27. q.11.nu.9

Breuiaturæ &c.uide uerb.numerales dictiones.

Breuis per præſcriptionem & proceſſum,uigore illius,an interrumpatur pacifica poſſeſſio.reg.34.q.42.nu.1

Breuis,ſeu breue,quid.reg.27.q.11.nu.1

Bulla,an ſit remittenda corrigenda,continens hæc uerba. Collegio medietatem fructuum applicamus,poſtquam illius ædificia conſtrui cœptu,licet nondum completa fuerint:ſumptum uerò ſupplicationis dicit,collegio poſtquã erectum & ædificatum fuerit,licet finitum non ſit. reg. 27.q.21.nu.1

Bulla quando a ſupplicatione diſcordare dicatur, ut remittenda ſit.reg.27.q.19.nu. 5

Bullæ deperditæ,an probatio per teſtes fieri poſſit,& quomodo.reg.27.q.6.nu.5.& nu.1.eu.

Bullæ expeditio in forma rationi congruit, nil noui inducit. reg.8.q.10.nu.2

C.

Calendæ,nonus,idus, an debent extensè poni. reg.15.q.3.nu.1

Cameterium & fons baptiſmalis, non faciunt parochialem.reg.20.q.11.nu.5

Cæptum pro facto in fauorabilibus intelligi. reg.27.q.21.nu.4

Camera reditus colligit,& diſtribuit.reg.4.q.6.nu.6

Cameru apoſtolica præeſt iuribus & prouentibus ſedis Apoſtolicæ.q.ea.nu.5

Cameru ſuccedit in ſpolijs, ſeu bonis ad eccleſias ſpectantibus.q.ea.nu.6

Cancellaria errare non cenſetur.reg.1.q.15.nu.8

Cancellaria,eſt organum Papæ.reg.34.q.45.nu.2

Cancellationem inducere negationem expreſſam.reg.27.q.22.nu.2.q.21.nu.3

Canonicatus non eſt compatibilis cum epiſcopatu. reg. 2. q.14.nu 4

Canonicatus eſt compatibilis cum dignitate. reg. 1.queſt. 14.num.3.

Canonicatum adepto præbendu debetur.reg.11. q. 10. nu. 10.Vide uerb.creatio in canonicum.

Canonicatus non requirit aliquem ordinem.reg.18.q.1.nu. 4.requirit tamen tonſuram clericalem,ut ibi.

Canonicatuum collatio ad quem pertinet.reg.18.queſ. 14. num.2. 3

Canonicatus Italiæ reſidentiam requirere.reg. 1.queſtio. 14.num. 7.

Canonicatus non requirit aliquem ordinem.reg. 18. queſt. 1.num.4.

Canonicatus uel præbenda annis quatuordecem minori non competit.reg.18.q.1.nu. 2.

Canonici cathedralis in delegationibus cauſarum, æquiparantur conſtitutis in dignitate.reg.18.q.2.nu.7

Canonicus præbendatus excedens annum ſeptimum eſſe poteſt.reg.18 q.1.nu.3

Canonicus creatus de iure habet omnia quæ alij canonici. reg.11.q.10.nu.5.Secus de conſuetudine.nu.6.eu.q.

Canonicus præbendatus de iure excedens annum ſeptimum eſſe poteſt.reg.18.q.1.nu.3

Canoniſta & theologus ſi concurrant ſuper beneficio & alijs,quis præferatur.reg.16.q.16.nu.1

Canoniſta præfertur theologo,in adeptione epiſcopatuum, dignitatũ,& beneficiorũ.reg.16.q.16.nu.6.limitu ut ibi.

Canonizatoriam uel adiudicatoriam petens,ætatem probare debet.reg.18.q.3.nu.4

Capella & altaria pro eiſdem plerunque accipi. reg. 34. q. 17.num.2

Capellæ deſcriptio.nu.3.eu.q.

Capellas quatuor modis conſiderari poſſe.nu.4.ea.

Capellę monachorum ſunt diuerſę naturę ab alijs beneficijs. num.5.ea.

Capella in domo priuata haberi poteſt.nu.6.q.eu.

Capellam conſtruens illam dotare non tenetur.nu. eo.

Capellani nomine comprehendi collectores, & ſubcollectores.reg.1.q.5.nu.7

Capellani ſoli gaudent iure capellanatus, qui ſunt in profecatione officiorum.reg.1.q.6.nu.13

Capellanorum Papæ beneficia ſunt reſeruatu. reg. 1.queſt. 5.num.8

Capituli ſignificatio.nu.5.reg.1.in præfat.ad tit.

Capitulum.Pro capitulo magis præſumi in bonũ quàm pro ſingulari perſona.reg.34 q.51.nu.6

Capitulum ſeu collegium,eſt perſona repræſentatu.reg. 34. q.51.nu.2

Capitulum aliud:aliud ſinguli de capitulo.reg.34.q.50.n.4

Capitulum ſede uacante uice epiſcopi fungitur.reg. 8. q.8. numero 6

Capituli literis ſicut epiſcopi credi.ea.q.numero 7.Vide numero 8

Capitali actus & ſingulorum diuerſi.reg.34.q.51.nu.3

c.nonnulli.§.ſunt & alij.de reſcript.non procedit, in commiſſionibus cauſarum quæ Do. Auditoribus Rotę dirigutur.reg.34.q.39.nu.3

c.contingit. de dolo & contu.limitatur.reg.34.queſtio.52. numero 8

c.is cui.de præben. lib.6.procedit u contrario.reg.16.q.17. nu.3.ub. ampliatur.

c.2.ut lite pendente.lib.6.non magis loqui de lite in curia Rom.quàm extra.reg.32.q.9 nu.6

c.prædict. collationem ſuſpendit,ſed reſeruationem non inducit.num.7.q. ea.

c.2. de renuntiatio.lib.6.nullam conformitatem habet cum reg. 19.q.2.nu.9.10.

c.duo-

Index.

c. duobus. de reſcript. lib. 6. non procedere ſuper iam vacantibus.

c. dura. c. ad falſariorum. de crim. falſi, verificantur etiam in breuibus. reg. 27. q. 11. nu. 11

c. 1. de reſcript. lib. 6. non habet locum in excommunicato ſub conditione. reg. 32. q. 18. nu. 10

c. quamuis. de reſcrip. lib. 6. ampliatur, vt procedat etiam in officijs temporalibus. reg. 32. q. 2. nu. 3

c. quoniam Abbas. de off. deleg. locum habet in commendatarijs. reg. 32. q. 7. nu. 8

c. ſi lite contra quos. vt lite pend. quando non procedat. regu. 29. q. 11. nu. 9

c. ſi beneficia. de præbend. lib. 6. reg. 33. q. 7. nu. 7. vbi ampliatur & limitatur.

c. ſtatutum. de reſcrip. lib. 6. procedit in commendatarijs. reg. 32. q. 7. num. 8. 9

c. ſuſceptum. de reſcript. lib. 6. limitatur procedere ſolum in literis ad beneficia.

Ampliatur ad omnem materiam reſtringibilem. numer. 6. ea.

Caput, ſeu capitulum, legem vel legis partem dici. proœm. numero 5

Carcerum impedimentum excuſare & facere ne tempus currat reg. 34. q. 79. nu. 4

Carceratus & latitans, an gaudeat priuilegio. reg. 16. q. 31. num. 1

Cardinalatus eſt maior dignitas quæcunque alia. reg. 16. q. 52. nu. 5. maior quàm Papatus. reg. 19. q. 2. nu. 2. & de eius excellentia. reg. 32. q. 1. nu. 1

Cardinalatus dignitas. reg. 13. q. 5. nu. 2

Cardinales omnes cum Papa iudicare; eosq; eſſe participes in omni onere & honore. reg. 32. q. 1. nu. 1

Cardinales verè ſunt patritij ſcripti in diademate Principis. reg. 32. q. 1. nu. 2

Cardinalibus Papa prouidet propter merita, & vt debitum ſoluat naturale. reg. 32. q. 1. nu. 3

Cardinales in ſuis titulis videntur habere ius conferendi & deſtituendi. reg. 7. q. 1. nu. 5

Cardinale pro alio impetrante, intercedente vel conſentiente, an ſatisfiat regulæ, non expreſſa familiaritate, titulo, &c. reg. 32. q. 27. nu. 1

Cardinales præſentes expectatis abſentibus decem dies, ſoli eligunt Papam. reg. 32. q. 8. nu. 8

Cardinales an ſub diſpoſitione regularum generaliter loquentium comprehendantur. reg. 29. q. 2. nu. 2

Cardinales an contineantur ſub regula 34. q. 7. nu. 1

Cardinales in præſentia Principis, alijs Cardinalibus abſentibus, præferuntur. reg. 16. q. 19. nu. 4

Cardinalis abſentia a curia ſtatim reuerſuri conſenſus an requiritur. reg. 32. q. 22. nu. 1

Cedens quoad beneficium, an pro mortuo habeatur. reg. 32. q. 5. nu. 2. 5

Cardinalium creatio, quibus inſignijs & ritibus. reg. 32. q. 30. nu. 8. poſt princ.

Cardinalibus non concedi beneficia minoris valoris florenorum 200. reg. 2. q. 4. nu. 2

Cardinalis abſentis nominis & tituli expreſſio, an requiratur. reg. 32. q. 21. nu. 1

Cardinalis ſi promiſſione facta per Papam nunquam voluit conſentire, quid agere debet impetrans. regul. 32. q. 32. num. 1

Cardinales dicuntur pars corporis Papæ. reg. 13. quæſt. 8. numer. 6

Cardinales in eorum titulis, capellis ſeu eccleſiis, iuriſdictionem habent Epiſcopalem. reg. 7 q. 2. nu. 10

Cardinalis in curia Roma. reſidere debet. regul. 7. quæſt. 3. numer. 2

Cardinalis non poteſt ſe abſentare ſine conſenſu Pontificis. reg. 7 q. 3. num. 7

Cardinalibus reſpectu ſuorum titulorum, quæ facultas competit. reg. 7. q. 2. nu. 1

Cardinale mortuo conſenſu non obtento, an gratia erit nulla. reg. 32. q. 20. nu. 1

Cardinales licet cauſas audire non poſſunt, niſi eis committantur, poterunt tamen reſpectu titulorum & Epiſcopatuum reg. 7. q. 2. nu. 7

Caſtrum duobus ingredientibus ſimul: vide verb. Brauium.

Caſum legis vbi habemus nulla eſt dubitatio. regul. 26. q. 2. nume. 2

Caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iuris communis. regu. 15 quæſt. 2. num. 4. reg. 20. q. 3. nu. 9. reg. 1. q. 15. nu. 6. ad fi. reg. 12. q. 2. nu. 2

Caſus ſi eo deuenerit vnde incipere non potuit, vitiatur actus. reg. 12 q. 20 nu. 3

Cathedralis eccleſia & collegiata in multis æquiparantur. reg. 18. q. 2. num. 8

Cathedralis eccleſiæ nomine continetur Patriarchalis. reg. 3. q. 2. num. 5

Cathedralium prouiſio vltra tres menſes differri non debet. reg. 9 q. 6. num. 5

Canilloſæ commiſſiones reijciendæ. regula 31. numero 3. in præfatio.

Canilloſi aduocati. reg. 28. q. 2. nu. 1

Cauſa accipitur varijs modis. reg 34. q. 62. nu. 5

Cauſa ceſſante ſtatutum ceſſat. reg. 20. q. 13. num. 1. idem in priuilegijs. reg. 20. q. 13 num. 3. contra. reg. 18. q. 12. nu. 18. Limita. reg. 32. q. 12. nu. 2

Cauſa commiſſa ſuper inquietationibus & moleſtationibus, venit petitorium & poſſeſſorium. reg. 29. q. 14. nu. 5. 6

Cauſa dupliciter accipitur. reg. 31. q 4. in præfa. nu. 1.

Cauſa impulſiua dicitur, quando diſpoſitio eſt generalior. reg 34 q 1. nu. 4

Cauſa inepta libellum vitiat. reg. 34. q 62. nu. 4

Cauſam indeciſam non dici, poſt rem iudicatam. reg. 27. q. 26. numer. 2

Cauſam iniuſtam a dolo excuſare, & a pœna. regu. 24. q. 6. numer. 8

Cauſa naturalis præualet accidentali. regula 20. quæſt. 4. numer. 3

Cauſæ plures principales, ſeu finales vbi ſunt, vna ceſſante non ceſſat effectus. regula 23. quæſt 4. nu. 4 reg. 20. q. 13. num. 4

Cauſa proxima & immediata potior & fauorabilior. regul. 16. quæſt. 40. num. 4 regu. 33. quæſt. 9. num. 2. poſt prin. ibi. Accedit quòd.

Cauſa proxima cum remota connexitatem habens ſub illius ſignificatione comprehenditur. reg. 12. q. 2. nu. 4

Cauſa ſemel ad Curiam deuoluta, ſemper in ea remanere debet. regul. 1. quæſt. 5. num. 8. in proem. Vide verb. deuolutum.

Index.

Cedens pro ceſſionario teſtificari non poteſt.reg.18.quæſtio. 11.numer.8.

Cedens.vide verb.reſignans uel cedens.

Cenſus & tributa ad publicum ſpectant, & in publicis libris annotantur.reg.18.q.9.num.2.

Certa ſcientia colligitur etiam quod de ea non appareat.reg. 16.q.6.num.6.

Certa ſcientia,clauſula, non obſtante,non æquinalet.q.ea. numer.7.

Certa ſcientia, diſpenſationem inducit.reg.20.quæſtio.5. numer.2.

Certa ſcientia Principis ius tertij tollit.reg.16.quæſtio.6. numer.11.

Certũ aliquid eſſe per ſe,ſiuè per relationem ad aliud paria ſunt.reg.34.q.57.nu.3.

Ceſſante cauſa.ſupra,cauſa.

Ciceronis locus pro Aul.Cluentio.reg.34.q.46.num.15.

Cauſa ſimpliciter commiſſa, delegatus citare & punire poteſt contumaces.reg.14.q.2.num.11.12.

Cauſæ ſecundæ plus quàm primæ, conceſſum non uideri. reg.27.q.24.num.5.

Cauſæ ſpirituales in delegatos cõpromitti poſſunt.reg.27. q.5.numer.10.

Cautio de non offendendo inuicem iudex pronunciare poteſt propter controuerſiam.reg.34.q.43.num.4.

Circulus altero circulo magis circulus non eſt.reg.4.q.8. numer.8.

Citandus eſt domi, qui perſonaliter non reperitur.reg.34. q.71.num.6.

Citatio prima debet eſſe perſonalis.reg.34.q.71.num.5.& an poſſit a procuratore incipere.q.69.num.2.ea.reg.

Citationis defectus quomodo ſanctur.reg. 34.q.33.nu.4.

Citatio & præſentia quoad ſtatuta æquiparantur.regul.34. q.68.nu.5.& quod ſuppletur per partis præſentiam.nu. 4.ea.quæſtio.

Citatio quid continere debet. reg.34.q.67.nu.1.

Citatio facit quem uenire contra prohibitionem, de in ius uocando.reg.34.q.66.nu.3.contr.nu.6.

Citatio pro eſſentia quatuor requirit.reg.34.q.35.num. 2. ſcilicet inſtantiam partis. num.3.ea.quæſt. iudicis decretum.nu.4.ibid.curſoris executionem.nu.5.& eius relationem.num.6.

Citatio non interrumpit actore in termino non comparente. reg.34.q.35.nu.7.

Citationis intimatio fit procuratori nunquam niſi in ſubſidium.reg.34.q.69.nu.8.

Citatio quæ ad partes tranſmittitur, debet habere clauſulam, omneſq; alios intereſſe ſua putantes.reg.34.q.36. nume.5.& an ſit monitoria, vel arctatoria .numer.6. ibidem.

Citatio nulla non interrumpit præſcriptionem. regul.34.q. 33.num.2.

Citatio nulla cum notitia ligat.q.ea.nu. 3.

Citatio nulla non arctat uenire ad allegandum priuilegium. reg.29.q.9.nu.5.

Citatio coram arbitro, uel arbitratore, an interrumpat præſcriptionem. reg.34.q.41.nu.1.2.4.

Citationis loco habetur proteſtatio . regul.34.quæſtio.44. numer. 2.

Citatione executa contra poſſeſſorem, ſed non reproducto, ſeu termino non ſeruato, an interrupta fuerit præſcriptio.reg.34.q.35.nu.1.

Citatio fit ad finem comparitionis.reg.34.q.68.nu.2.

Citationis uim habet iudicis monitio.reg.34.q.42.nu.4.

Citatio generalis pluribus modis accipitur.regul.34.q.35. nu.13.nec interrumpit præſcriptionem.nu.16.ea.q.

Citatio generalis ad totam cauſam & omnes actus,quid operatur.reg.34.q.35.nu.17.

Citatio generalis uaga & incerta non tenet .reg.34.q.35, nume.14.

Citatio ſola inducit iuriſdictionis perpetuitatem.reg.34.q. 66.num.4.

Citatio per edictum uel proclama præiudicat illis quorum intereſt ſecundario.reg.22.q.8.nu. 5.

Citationem in declaratione uoluntatis alienæ declaranti cognitæ non requiri.reg.34.q.75. nu.4.

Citata parte poſt cauſæ commiſſionem,lis pendet.reg.34.q. 32.num.2.

Citato reo, ſi nec ipſe,nec actor compareat,poteſt uigore eiuſdem citationis,procedere parte abſente.reg.34.quæſt. 35.num.11.

Citatus debet comparere in locis ubi ius reddi ſolet.reg.34. q.58.numer.2

Citatus quis uidetur quòd ſit in iudicio.reg.34.quæſtio.68. num.1.2.3.4.

Citatus nulliter, comparens, præſumitur legitimè citatus. reg.34.q.34.num.2.

Ciuilis obitus diuerſimodè conſideratur.reg.30.quæſtio.7. num.3.

Ciuitas. Diſpoſitio loquens de ciuitate,habet locum etiam in Diœceſano.reg.16.q.43.num.2.

Clauſula, alioquouis modo : infert modos ſimiles.reg.19. q.17.num.8.

Clauſulę ſignificatio.reg.1.in proę.nu.5.ad præfationem.

Clauſula, confidentes de tua fide, perſonæ induſtriam electam ſignificat.reg.4.q.11.num.5.

Clauſula,& de aſſenſu Cardinalis, appoſita ad finem ſupplicationis, & de eius effectu.reg.32.q.24.num.1.

Clauſula, de plenitudiae poteſtatis, maioris eſt uis quàm, motus proprij,&,ex certa ſcientia.reg.17.q.8.num.6. reg.16.q.7.num.5.

Clauſula derogatoria.Vide uerb.Conſtitutio habens.

Clauſula derogatoria diſpoſitionis ſequentis, facit primam ualere,& ſecundam inficit.reg.11.q.8.num.3.

Clauſula derogatoria legatorum in fine poſita, trahitur ad præcedentia.reg.1.q.2.num.2.in pręfat.

Clauſula : & cum clauſula,quancumque generalem reſeruationem &c.quid operetur.reg.11.q.3.nu.3.

Clauſulæ, dummodo ante terminum, ad articulandum,effectus.reg.31.q.13.num.5.

Clauſula, dummodo aliqua dignitatum narratarum, uel alia cathedralium poſt pontificalem maior non exiſtat. reg.3.q.3.num.5.

Clauſula, ex certa ſcientia, æquiparatur ſecundæ iuſſioni. reg.16.q.5.num.8

Clauſula, ex certa ſcientia, omnem diſpenſationem & habilitatem inducit.reg.16.q.5.num.4

Clauſula,ex certa ſcientia, operatur, ut fieri cenſeatur de plenitudine poteſtatis.reg.16.q.7.num.3.&.q.5.num. 2.reg.ea.

Clauſularum,

Clauſularum,ex certa ſcientia,& ,motu proprio, æquiparatio.reg.16.q.5.nu.5.
Clauſula ex certa ſcientia, æquiparatur clauſulæ, non obſtante lege, ſeu diſpoſitione contraria. regu. 16.quęſt.5. num.6.7.
Clauſula ex nunc,prout ex tunc,quid operatur. reg.32. q. 30.num.7.
Clauſula,ex nunc reſignat, inducit actum de pręſenti.reg. 19.q.9.nu.3.reg.32.q.30.nu.7.
Clauſula,etiam in executione citationis præſentium uigore nominandos.reg.34.q.36.nu.7.
Clauſula,& quòd interim beneficium non cenſeatur.litigioſum.reg.31.q.13.nu.7.
Clauſula,ac familiaritas,& commenſalitas Cardinalis &c. datur diſpoſitiuè in literis.reg.32.q.25.nu. 8.
Clauſula generalis ad non veriſimilia extenditur. reg.19. q.19.num. 2.
Clauſulam in medio poſitam,ad omnia referri. reg.3.q.6. nume.4.regu.34.q.81.num.2.ibi, Quòd ſi etiam. reg. 8.q.4.Vide reg.1.q.3.nume.2. Fallit vt d.quæſt.4. nume.5.
Clauſula in diſmembratione vnionis,ad effectum alicui prouidendi ad vitam, quòd cedente, vel decedente reuertatur ad priſtinum ſtatum,conditionem non facit. regu. 17.q.9.num. 5.
Clauſula,non obſtante tali conſtitutione,quando ſit neceſſaria.reg.26.q.2.nu.6.& de eius effectu. regu.11.q. 9. nume.4.
Clauſula,non valeant, in contentioſis, ope exceptionis intelligitur.reg.31.q.11.nu.8.uide infra, verb. Verba, non valeant.
Clauſula,nullius ſint roboris,vel momenti.reg.31.q.11.nume.6.an ipſo iure.nu.8.ea.
Clauſula,omnes & ſingulæ: omnes penitus includunt.reg. 31.q.2.nu.2.
Clauſula pręcedens maioris eſt potentię ad determinationem ſequentium,quàm ſequens præcedentium. reg.7.quæſt. 3.numero 5.
Clauſula,pręmiſſo vel alio quouis modo,in uacationis modo expreſſa.reg.30.q.7.nu.22.
Clauſula, prætendere ſe poſſidere, pretenſo iure, pretenſæ appellatione: & de eius effectu. regul. 34. quæst.48. num.2.3.10.
Clauſula,pro ſe,& hæredibus,in feudo,extraneos continet. reg.17.q.8.nu. 2.
Clauſula, quam & quas, quid operetur. regul. 31. quæſt. 16.num.1.
Clauſula,quorum omnium & aliorum tenores &c. reg.19. q.19.num. 13.
Clauſula,quoties opus fuerit.reg.8.q.7.nu.4.
Clauſula ſi tibi alias canonicè conferantur; & de eius effectu.reg.20.q.7.nu.8.
Clauſula.ſimpliciter & de plano,operatur ut libellus non ſit neceſſarius.reg.31.q.8.nu.6.7.8.9.
Clauſula,ſimul vel ad partem.reg.20.q.9.nu.10.
Clauſula,ſine pręmiſſo,&c.plerunq; confuſe conceditur,& calumnioſè patitur.reg.34.q.4.nu.46.
Clauſulæ,motu proprio,& ex certa ſcientia, plenitudinem poteſtatis operantur.reg.17.q.8.nu.4.& q æquiparetur ſecundæ iuſſioni.reg.
Clauſula motu proprio,& ex certa ſcientia differunt, ſicut exceſſus & excedentia intelliguntur.reg.16.q.6.nu.1.
Clauſula, motus proprij in expectatiuis. reg. 20. quæſt.5. nume.7.9.
Clauſula,tanto tempore vacauerit, quòd eius collatio, &c. reg.34.q.90.nu.7.
Clauſula,vt melius ſuſtentari poſſit, regul.19. quæſt.11. numero 6
Clauſula,vt aſſeris,& ut aſſeritur,in quo differunt.reg.34. q.47.nu.2
Clauſula,vt tenores & forma habeantur pro expreſſis.reg. 11.q.9.nu.2.3
Clauſula, reuocans reſeruationes mentales. &c. regu.11. q.3.num.1
Clauſula,ſiue præmiſſo,ſiue alio quouis modo: omnem modum includit ex perſona illius ex qua vacatio cauſatur. reg.19.q.17.nu.4.
Limita niſi addatur alia clauſula,vel ex cuiuſcunq; perſona. nu.6.ea.q.
Clauſula,ſiue pręmiſſo,ſiue alio quouis modo, continet modos vacandi ex illa perſona.reg.19.q.17.nu.5
Clauſulę ſiue præmiſſo, &c. & ex cuiuſcunque perſona: comprehendunt etiam vacationem beneficiorum reſeruatorum.reg. 19.q.17.nu.7
Clem. Auditor.de reſcriptis. procedere in pręſentatione,ſeu inſtitutione.reg.32.q.4.nu.4
Clem.fi.de procur.in morte ciuili locum habere.reg.30.q. 7.nume. 13
Clem.Literas.de reſcriptis.ampliat.reg.3.q.7.nu.21
Clem.Pap.7. etiam ſcienti, feudatarios non denuntiantes aduentum inimicorum,eiq; auxilium nō pręſtantes a feudis cecidiſſe.reg.33.q.12.num.6
Cle.1.de ſeq.poſſ.nihil aliud requirit niſi tempus triennalis poſſeſſionis.reg.29.q.5.num.4
Cle.2.ut lite pendent. procedere in actore poſt decretam citationem.reg.34.q.37.nu.3
Clericatum per ſemiplenas probationes probari.reg.18.q. 11.num 10
Clericatus ſuperueniens poſt delictum pręcedente uoto clericandi,impedit iudicem laycum.reg.24 q.4.num.5
Clericatus ſuperuenientia,an ualidat collationem layco factam reg.24.q.4.nu.4.11
Clerici de patrimonio Ieſu Chriſti uiuere debent.reg.16.q. 36.num.3
Clerici patroni,ratione patrimonij habentur ut laici patroni.reg.1.q.10.num.7
Clericorum appellatione an ueniunt fratres, & monachi. reg.24 q.2.nu.2.7
Clericus non ſeruiens eccleſiis, priuilegijs non gaudet.reg. 16.q.14 nu.3
Clerici quatuor ordinum minorum continentur inter alios ordines ſacros &c.reg.24.q.1.num.4
Coadiutores quibus dentur.reg.11.q.5.num.6
Coadiutoria quotuplex, & ad quid inuenta. reg.11.q.8. num.1.& quod duplex ſit.num.2.3.ea.q.
Coadiutoriam & regreſſum æquiparari.reg.32.quæſt. 30. numer.7
Coadiutoria cum futura ſucceſſione, quòd habeat cum iure conformitatem.reg.11.q.5.nu.5.& de eius format.reg. ea.q.6.nu.3

Coadiu-

Index.

Coadiutoriam impetranti, narranti ætatem & alia impedimenta, non ſufficit probare impedimentum ętatis tantum.reg.11.q.5.nu.7

Coadiutor datur cum conſenſu, & ſine conſenſu illius cui deputatur.reg.11.q.6.nu.2

Coadiutorem ratione ętatis, nec vnire, nec diſmembrare poſſe.reg.11.q.5.nu.8

Cocus principis dignitatem habet.reg.6.q.3.nu.3

Codicis ſignificatio.prœ.titulo.num.5.vol.1

Cognomen quomodo accipitur.reg.34.q.56.nu.8

Cognomen regulariter non eſt neceſſariò exprimendum. reg.34.q.56.nu.7

Collatio beneficij vti de deuoluto, non tenet, niſi deuolutum ſit.reg.32.q.25.nu.6

Collationem beneficiorum ſuſpenſis non competere.reg.30. q.7.num.10.

Collatione duobus facta, quæ præferenda.reg.33.quæſt.3. numer.2.

Collatio, electio, præſentatio, poſtulatio, ad paria iudicantur. reg 30.q.8.num.3.

Collatio ſolius capituli, uel ſolius Epiſcopi, ſi ſimul ad utrunque ſpectet, inualida.reg.17.q.14.num.2

Collatio Ordinarij naturalis, legitima, & fauorabilis, reg. 21.q.3.num.6.reg.4.q.7.num.10

Collatio ordinarij præfertur reſeruationi Papæ ſeu legati, ſi concurrant.reg.1.q.4.num.5

Collatio canonicatuum & præbendarum, eccleſiæ Cathedralis, ad quem ſpectat.reg.18.q.14.num.2.3

Collationem Papæ, de acceptatione expectantis nulla facta mentione, ualere.reg.14.q. . . numer.5

Collationem & reſeruationem Papæ parificari.reg.3.q.14. numer.4

Collectoris uel ſubcollectoris beneficia, an ſint reſeruata præcedente priuilegio, quòd etiamſi efficeretur collector ſeu ſubcollector, eius beneficia non forent reſeruata.reg. 4.q.7.num.1

Collectorem ſubſidiorum ſeu impoſitionum; uenire ſub nomine collectorum camerę.reg.4.q.6.num.3.9.

Collector abſque poteſtate ſubſtituendi, an ſubcollectorem poſſet ſubſtituere.reg.4.q.11.num.1.

Collectores & ſubcollectores ſunt nuntij apoſtolici, priuilegijsque gaudent.reg.4.q.8.num.3

Collector ultra unum ſubcollectorem in eadem ciuitate uel diœceſi, eodem tempore conſtituere prohibetur.reg.4.q. 10.numer.4.

Collectoria & ſubcollectoria, an per teſtes probari poſſunt. reg.4.q.2.num.1

Collectoris & ſubcollectoris officium potius oneroſum & uile cenſendum.reg.4.q.8.num.14

Collegium eſt perſona repræſentata.reg.34.quæſtio.51. numer.2.3

Colonienſis Archiepiſcopus a Papa Nicolao electus.reg.2. num.4.in præfatio.

Color in iure quomodo accipitur.reg.16.q.27.num.5.

Coloratus titulus quis ſit.reg.16.q.27.num.1.6.7

Commenda eſt titulus canonicus.reg.30.q.3.num.2.

Commenda in dubio cenſetur perpetua.num.5.ea.q.

Commēda in fauorem eccleſię eſt depoſitum temporaneum, ad nutum remouibile.num.8.q.ea.

Commendatarij perpetui faciunt fructus ſuos.d.q.3.num.4.

Commenda ad tempus non dat titulum.reg.32.q.7.num.7. nec ius in uel ad rem.ibidem.

Commenda ad tempus datur in fauorem perſonarum.reg. 30.q.3.num.9.

Commenda in fauorem eccleſiæ quid ſit.reg.32.quæſtio.7. num.4.5

Commendare idem quod deponere.reg.32.q.7.num.3.

Commenda an locum habeat.reg.30.q.3.num.1.

Commendas ſeu uacationes per ceſſationes commendarum, quando Papa ſub regula aliqua comprehendi uoluit, id expreſſit.reg.32 q 7.num.16

Commendatis Eccleſijs non habet locum extrauag.iniunctæ. reg 32.q 7.num.15

Commendæ perpetuæ, & uniones temporales ſunt diſpenſationes palliatæ.reg.32.q.30 num.3

Commendæ perpetuæ iuxta hodiernum ſtylum concedi ſolitæ, parum aut nihil diſtant ab alijs beneficiorum prouiſionibus.reg.30.q.3.num.3

Commendata officia dicuntur affecta.reg.32.q.7. num.17

Commendatarij noſtri temporis fructus ſuos faciunt.reg. 32.q.7.num 6

Commendatarij poſſunt locare poſſeſſiones eccleſiarum ad plures annos.nu 7.ea.q.

Commendatarius curatum habens, an intra annum debet promoueri.regul.32.quæſt.7.numer.11.& ibi, an titulum habeat.

Commendis an locum habeat reg.de infirmandis.reg.32.q. 7.num.13

Commendis an locum habeat regula de idiomate.reg.31.q. 7.numer.14

Commenſalis quis.reg.3.q.18.num 2

Commiſſio hodie abſque mandata non poteſt obtineri.regul. 34.quæſt.39.num.2

Commiſſio aliud quàm ſupplicatio in breui incluſa.reg.31. quęſt.5.num.1

Commiſſio de abſoluendo plures excommunicatos, an morte mandantis finiatur, aliquibus tantum abſolutis.reg.11. quæſt.12 num 4

Commiſſiones efficiuntur communes.reg.31.q.10.num.2

Commiſſio loco libelli in ſummarijs.reg 34.q.67.numer.2 Idem in beneficialibus ibidem.

Commiſſio quæ & qualis tradita.reg.22.q.7.num.1

Commiſſionis formula per breue, ſeu per officium contradictarum.reg.31.q.5.num.2

Commiſſionis formula, ſuper unionibus & aliis gratijs Apoſtolicis commiſſiones requirentibus.reg.22.q.7.num.2

Commiſſionis forma ſuper iactationibus & moleſtationibus. reg.29.q.14.num.2.3

Commiſſionis forma alia ad docendum de ſupplicatione, alioqui literę reijciantur.reg 27.q.12.num.6

Commiſſionis forma pro diligentijs faciendis de perquirendo ſupplicationem expeditam, ad concludendum illam expeditam non fuiſſe.reg.27.q.12.num.4

Commiſſiones cauſarum ſtrictè interpretandę.reg.34.q.36. num.2.3.Datur per turnum.reg.31.q.5.num.6.Ius ſolum continent.reg.31.q.4.num.9

Commiſſionis nomine non uenit breue in ſupplicationibus incluſa.reg.31.q.5.num.6

Commiſſio ſi eadem hora pręſentatur, qua appelletur, appellatum prius pręſumi.reg.30.q.6.num.7

Commiſſio

Commiſſio & monitorium differunt.reg.31.q.4.nu.8
Commiſſio cauſæ ſuper gratia, ſeu ſuper beneficio, diuerſa eſt à commiſſione occaſione gratiæ ſeu beneficij.regu. 31.q.3.nu.10
Commodum quis habere non debet, de quo pœnam meretur. reg.34.q.52.nu.1.2.3
Commoda eum ſequi debere quem incommoda. regul. 31. q.11.num.6
Communis æſtimatio quòd quis ſit in officio, operatur quòd geſta per eum valeant.reg.25.q.5.nu.4
Communis opin. ſequenda. De ſubrog.q.10.nu.6.7
Communis vſus loquendi, ſeu communis intelligentia præfertur propriæ ſignificationi.reg.16.q.38.nu.6
Comparatio literarum ex affectu fit.reg.18.q.5.nu.6
Competẽtis iudicis ſi copia deficit.reg.de annal.q.4.nu.3.5
Compromitti poſſunt cauſæ beneficiales & ſpirituales.reg. 27.q.5.num.7
Compromitti poſſunt cauſæ ſpirituales in ordinarios.reg.27. q.5.nume.8
Compromiſſo in arbitratorem facto pendente, præſcriptionẽ non currere.q.4.de annal.nu.5
Compromiſſo tempore ſubtracto coniunguntur tempora præcedentia & ſequentia pro curſu fatalium. regu.32. q.13.num.3
Compromiſſum non validari habilitate ſuperueniente.reg. 18.q.12.nu.14
Conatus ad delinquendum punitur, præſertim quando vltra deuentum fuit ad actus exteriores & propinquos. reg.21.q.9.nu.5
Conatus non ſufficit vt vnio effectum ſortita dici poßit.reg. 12.q.5.num.4
Concedo, verbum latiſsimum eſt.reg.27.q.25.nu.4
Conceſſio, ſiue ſimpliciter, ſiue motu proprio, eadem & indifferens reputatur.reg.16.q.4.nu.4
Conceßiones dici fauorabiles.reg.10.q.3.nu.9
Concilij generalis conſtitutionem quando Papa tollere poteſt.reg.19.q.17.nu.12
Concilium quibus caſibus Papam deponit.reg.32 q.8.nu 9
Conciſtorium aliud publicum, aliud priuatum.regu.34.q. 16.num.6
Conciſtorium tribunal Papæ.reg.22.q.3.nu.6
Conciſtoriales dignitates quæ.reg.34.q.16 num.2
Conciſtorialibus, an locũ habet regula de triennali.nu.3.ea.
Conciſtorialibus, an locum habet regula de infirmis.nu.5.ea.
Conciſtoriales prouiſiones & conceſſiones omnem ſiniſtram machinationem excludunt.reg.22.q.3.nu.5
Conclauis pacta, per futurum ſummum Pontificem non eſſe neceſſario ſeruanda.reg.32.q.6.nu.8
Concurrentes, qui dicantur.reg.33.q.6.nu.6
Conditiones in beneficialibus ſunt regulariter prohibitæ. reg.32.q.31.nu.21
Conditio in contractibus retrotrahitur in tempus contractæ ſtipulationis.reg.32.q.19.nu.4
Conditionalis conceſſio, ſub contraria conditione euaneſcit.reg.32.q.20.nu.2
Conditionalis diſpoſitio per conditionis euentum ſortitur effectum.reg.32.q.18.nu.11
Conditio adiecta executioni, non diſpoſitioni principali, non reddit diſpoſitionem conditionalem. regula 32.q. 18. nume.19
Conditionalis gratia non dicitur quæ eſt perfecta, ſed ſub conditione reſoluenda.reg.32.q.18.nu.17
Conditionis implementum non poteſt retrotrahi, in præiudicium tertij cui ius eſt quæſitum.reg.32.q.18.nu.12
Conditione pendente non habet locum ius offerendi, diſponendi, conſignandi.reg.32.q.18.nu.6
Conditio proprie de futuro.reg.32.q.18.num.16.nec propriè dicitur, quæ rei productæ in actum adijcitur. nu. 15 ea.q.eum actum non ſuſpendit, quod proprium eſt conditionis. num.4. ibidem.
Conditio purificata, pro pura habetur.reg.34.q.32.num.1. col.1.ad finem.
Conditio expreſſa per eum modum quo ineſt, non facit actũ conditionalem.reg.32.q.24.nu.4
Conditionis exiſtentis tempus inſpici debet.reg. 34.quæſt. 32.numer.4
Conditionalis diſpoſitio formam inducit.reg.22.q.6.nu.6
Conditionales creditores proprie creditores non ſunt.reg.32 q 18. num 8
Conditio etiam in beneficialibus impleri debet ad hoc, vt actus valeat.reg.32.q.31.nu.16.& ibi ampliatur.
Conditione non impleta matrimonium non tenet. regul.32. q.31.nu.16
Conditio purificata pro diſpoſitione pura habetur.reg.17.q. 9.nume.7
Conditio, ſi ſine liberis deceſſerit, ſi mortis tempore exiſtãs, impletur.reg.16.q.31.nu.4
Conditio, ſi voluerit, quomodo intelligitur. regul. 31. q.11. nume.2.3.4.5
Conditio ſuſpenſiua, & reſolutiua differunt. regu.32.q.18. numer.18
Conditio tacita impedit natiuitatem obligationis, ſicut expreſſa.reg.32.q.18.nu.3.reg.34.q.64.nu.1
Conditio turpis reijcitur.reg.19.q.14.nu.3.4
Conferens debet ſcire poteſtatem ſuam.regu.32.quæſt.25. numer. 5.
Confeſſio in beneficialibus, & ſpiritualibus admittitur. reg. 28.q.7.num.3.6
Confeſſio aduerſarij quando agitur de titulo beneficiali, vlterius non prodeſt.reg.18.q.7.nu.5
Confeßio partis optima probatio.reg.18 q.7.nu.2
Confeſſio in reſcripto probat.reg.27.q.8.nu.11.14 Amplia, etiã ſi ſit ſubreptitiũ, & literæ caſſæ.nu.12.ea.q.
Confeſſiones rector ipſe debet audire.reg.20.q.1.nu.12
Confeſſio ſuper eo ſuper quo quis deponere non poteſt, non releuat.reg.18.q.7.nu.4
Confeßio ſuper illegitimitate non nocere tertio, niſi ab eo ius habeat.reg.18.q.7.nu.6
Confirmari debet electus, vt dignitatem & adminiſtrationem obtineat.reg.32.q.15.per tot.
Confirmatio ex certa ſcientia, an proprie dicatur confirmatio.reg.22.q.10.nu.4.10
Confirmatio, ex certa ſcientia Principis, requirit cauſæ cognitionem.reg.22.q.10.nu.10
Confirmatio ex certa ſcientia, dicitur diſpenſatio.regu.22. q.10.num.7
Confirmatio quæ ſit de qua in reg.22.q.10.nu.1
Confirmatio ſine cauſæ cognitione dicitur in forma communi: illa verò cum cauſæ cognitione, nuncupatur, ex certa ſcientia.reg.22.q.10.nu.8

Confir-

Index.

Confirmationem petendam ab alio & maiori quàm qui con ceſſit.reg.22.q.9 num.8

Confirmatio in forma communi dicitur propria.reg.22.q. 10.numer.3

Confirmationem Papæ plenam narrationem & debitas expreſſiones requirere.reg.22.q.9.num.8

Confirmatio Papæ in dubio ad legitimè factum refertur.reg. 22.q.10.num.5

Confirmationem Principis multum operari: & de tribus eius effectibus.reg.22.q.9 num.7

Confirmationes ſedis Apoſtolicæ ſuper conceſſionibus aliorum non autem ipſius ſedis impetrantur.reg.22.quæſt. 9.numer.4

Confirmatio ſecundum ius ſeu iuſtitiam, & illa in forma communi.reg.22.q.10.num.6

Confiſcatio bonorum futura bona non reſpicit.reg.3.quæſt. 7.num.17

Coniecturæ in incertis non certis locus eſt.reg.34.quæſt. 48.numer.4

Coniugem mortuum credens, alteri nubens, excuſatur ab adulterio.reg.34 q 53.num.9

Coniūcta perſona in beneficialibus non admittitur etiam cū cautione de rato, agere volens reg.34.q.28.num.4.

Coniunctione legum & ſtatutorum argumentari.reg.34.q. 14.num 3.4.1 ide uerb moderni.

Coniunctio temporum, an medio impediatur.reg.32.q.13. numer.2.3 4

Coniunguntur tempora poſſeſſionis authoris & ſucceſſoris, pro complenda uſucapione.reg.34.q.23.num.5

Connexa quæ dicuntur reg.11.q.12.num.5

Connexorum an idem ſit iudicium.reg.11.q.12.nu.3

Conſecratione ſuperueniente omnia perficiuntur.reg.32.q. 15 numer.9

Conſenſus an ipſo actu interuenire debet.reg.32.quæſt.17. numer.5

Conſenſus per modum ſolemnitatis & formæ, ex poſtfacto interuenire poteſt.nu eo.

Conſenſum patroni interuenire poſſe poſt permutationem beneficij.d.q.17.num 7

Conſenſum Epiſcopi in tranſlatione iuris patronatus interuenire poſſe ex poſtfacto.num.8.ea.q.

Conſenſus Epiſcopi in donatione iuris patronatus ſufficit ex poſtfacto. reg. 32.q.17.num.9

Conſenſus an tacitus ſufficiat ad reg.32.q.26 nu.1

Conſenſus magis facto quàm uerbis exprimitur. numer. 2.quæſt.ea.

Conſenſus appellatione uenit ſolum uerus.nu.3.ea.

Conſenſus tacitus qui ex tranſmiſſione & receptione munerum ac nominatione obijcitur, quoad matrimonium, idem operatur quod expreſſus.reg.32.q.26.num.4

Conſenſum tacitum canonicorum ſeu cleri, in alienatione rerum eccleſiaſticarum non ſufficere.num.6.ea.q

Caſus expreſſus requiritur quando agitur de tranſlatione dominij.reg.32.q.26.num.7

Conſenſus alicuius qui debet conſentire, ſi recuſet, ſuperior adeundus erit.reg 8.q.8.num.11

Conſenſus ab authoritate differt.reg.32.q.17.num.11

Conſenſus expreſſus dicitur tribus modis.reg.32.quæſt.27. numer.3

Conſenſus in beneficialibus poſtea præſtitus, ualere facit actum prout ex nunc.reg.32.q.19.num.3

Conſenſus limitatus non capit alios caſus.reg.32.quæſt.31. numer.19

Conſenſus in mandato ſeu aliter quàm in camera, ſeu Cancellaria, ſufficit.reg.19.q.9.nu.5

Conſenſus in materia iuris patronatus quatuor conſiderari poſſunt.reg.32.q.32.num.5

Conſenſus alicuius quando requiritur, quæ conditio ſubintelligatur.reg.32.q.20.num.5

Conſenſus ex appoſitione manus Cardinalis in ſupplicatione reſultans, an habeat uim conſenſus expreſſi.reg.32.q. 27.numer.4

Conſenſus modificatio circa unum beneficium, non debet trahi ad aliud.reg.32.q.31.num.19

Conſenſus ex facto reſultans dicitur tacitus.regu.32.quæſt. 26.numer.9.

Conſenſum eius requiri in diſſolutione actus, cuius & in conſtruendo ſeu contrahendo.reg.22.q.13.num.3.

Conſenſus poſt ſupplicationem ſignatam præſtitus, retrotrahitur ad datam ſupplicationis.reg.19.q.9.num.6

Conſenſu præſtito per Cardinalem in fauorem ſecundi impetrantis, poſtea in fauorem primi: quæ impetratio ualebit.reg.32.q.18 num.1.

Conſenſibus præſtitis a mandatis ad reſignandum diſcordantibus, ex cauſa permutationis, an ſit locus ad corrigendum.reg.32.q.24.num.1.

Conſenſus Regis, Comitis, uel Archiepiſcopi, ſi requiratur, ſufficit Vicarij conſenſus.reg.24.q.6.num.12.

Conſenſus ſupplicationem ſignandam præcedere, & ſignatam ſubſequi poteſt.reg.32.q.31.num 2

Conſenſum ſub conditione non impleta, præſtitum non cenſeri.reg.32.q.31.nu.16

Conſentire aliquo recuſante, ſuperior aditus mandabit conſentire, uel ipſe conſentiet.reg.32.q.32.num 2.

Conſequens qui uult:is uult & antecedens.reg.20. quæſt. 1.numer.13.

Conſequenter quod uenit non conſideratur.reg.32.quæſt. 30.numer.8.9

Conſequenti poſito cenſetur poſitum & antecedens, quando eſt neceſſarium ad conſequens.reg.27 q.24 num.2

Conſiliarij quo plures, eo melius gubernant.regul.17.quæſt. 12.num.23

Copula quando ponitur inter duas orationes perfectas non inducit repetitionem.reg 32 q 21 num.7

Conſtitutio aliquid in actu uel ante actum requirens, formā inducit.reg.24.q.3.num.9

Conſtitutio habens clauſulas derogatorias ſequentis uoluntatis, quomodo tollatur.reg 20.q 2.num.4

Conſtitutio una ab altera interpretatur.reg.29 q.5.num. 1.& q.2.num.1.& regulariter ſecundum alia iura.reg. 16 q.28.num.3

Conſtitutionem iuxta ius commune eſſe declarandam.reg. 33.q.8.numer.1.

Conſtitutionem conſuetudinem non tollere, niſi ſit expreſſa mentio.reg.11.q.13.num.5

Conſtitutio intelligi debet in caſu, in quo ſuppoſita per eam locum habere poſſunt.reg.27.q.1.num.3

Conſtitutionem intelligendum ut ſuppoſita in ea locum habere poſſunt.reg.29.q.12.num.4.uerſ. Ad praxim.

Conſtitutio interpretanda, ut ſuppoſita in ea locum habeāt. reg.

reg.20.q.13.num.2.
Conſtitutiones de literis loquentes interpretandæ de bullis. reg.27.q.11.num.6
Conſtitutio non ſolum diſponens, ſed ultra procedens, formã inducit.reg.22.q.6.num.4
Conſtitutio locum demonſtrans, tamen generaliter intelligitur.reg.22.q.9.num.3.maximè ubi fauor animarum. reg.20.q.8.num.6
Conſtitutionum appellatione quid ueniat. reg.28.quæſt.3. num.3.4
Conſtitutio ut locum habeat concurſus qualitatum requiritur, de quibus.reg.34.q.48.num.8.
Conſtitutio quod non dicit, nec nos.reg.31.q.8.num.4
Conſuetudo interpres optima.reg.29.q.2.num.3
Conſuetudo dat iuriſdictionem.reg.31.q.4.num.19
Conſuetudo loquendi diſponentis attendi debet.reg.3.quæſt. 6.num. 3
Conſuetudo mala excuſat.reg.32.q.31.numer.17
Conſuetudinem non induci in his quæ ſunt meræ facultatis. reg.34.q.11.num.
Conſuetum dici ab actu unico.reg.3.q.2.numer.4
Conſuetudo eccleſiarum attenditur in dignitatum maioritate.reg.3.q.1.nume. 2
Continuum recipit aliquod interuallum.reg.32.quæſt.32. num. 4.5.
Continuum, quid dicatur. uide uerb. immediatum.
Contractus tot eſſe, quot eo ſunt capitula ſeparata.reg.34. q.46.nume.16.17
Contrarietates ut uitentur, debemus etiam diuidere, & diſtinguere.reg.27.q.20.num.5
Contrariorum eadem diſciplina.reg.32.q.21.num.3
Contumacia uera procuratoris nõ excludit dominum ab appellando.reg.27.q.26.nume.4
Contumax citatus dicitur, actore comparente, ſi non compareat.reg.34.q.66.num.5.ad finem.
Contumax ut conuincatur, accuſanda eſt contumacia.reg. 34.q.35.num.9.
Contumax uerus non appellat.reg.27.q.26.num.3
Conuentio in unare & cum perſona; ad aliam non transfertur.reg.32.q.31.num.20
Conuentum uere dici religioſorum.reg.3.q.10.num.11
Conuentus idem quod cœtus.reg.3.q.10.num.2
Conuentus tam ad ſeculares quam regulares refertur.reg. 3.q.10.num.3.9
Cum quid ſit propter aliud, ſolum conſideratur id propter quod eſt.reg.10.q.24.num.4
Copula inter duo cadens concurſum requirit utriuſque.reg. 9.q.4.num.2.fallit.num.5
Copulatorum, quomodo requiratur concurſus.reg.9.quæſt. 4.num.5.
Cor hominis usque ad annum quinquageſimum creſcere, poſtea minui.reg.19.q.6.num.5.8
Corona & prima tonſura, an ſit ordo.regul.24.quæſtio.1. numer.2.5
Corporis ſalus ineſtimabilis.reg.13.q.8.num.15
Correlatiua. Vide verb. correſpectiui.
Correctio legum. Ex legibus correctus licet arguere ad intelligentiam & declarationem noui iuris.reg.6.quæſt.1. numer.8
Correctio iuris odioſa.reg.19.q.3.num.6
Correctorijs & odioſis non fieri extenſionem ex identitate rationis.reg.1.q.4.num.6
Correſpectiui actus qui, & uno deficiente omnes corruunt. reg.32.q.31.num.22
Corruptè ab Alexandro allegata Deciſio.reg.32.quæſtio. 19.numer.6
Creatione canonicum non reuocatur per reuocationem expectatiuarum.reg.11.q.10.num.11
Creditores conditionales non proprie dici creditores.reg.32. q.18.num.8
Creditoris conditionem qui non explorauit, ſibi imputet. reg. 34.q.47.num.5
Credulitas ubi certitudo requiritur non excuſat.reg.21.q. 4.num.3
Credulitatem excuſare a dolo & pœna.reg.24.q.6.num.7
Crucis ſigno circa uſus prophanos abuti non debemus.reg. 27.q.21.num.2.
Crucis ſigno regiſtratores ſupplicationum ad indicandum caſſaturas uti non deberent.reg.27.q.21.num.2.
Cubicularij. De quibus cubicularijs loquitur regul.6.q.1. numer.1
Cubicularij de iure qui.reg.6.q.1.num.2
Cubiculum & camera idem.reg.6.q.7.num.4
Culpa & mora ſua cuique nocere debet.reg.31.quæſt.10. numer.13
Cura non cauſatur a facto, ſed ab ipſo ſuperiore.reg.20.q. 11.num.3
Curæ exercitium apud plures eſſe poteſt.regul.20.q.12. numer. 2
Curatum non curatum continens annexum fit.reg.3.q.14. num.2.4.5.uide num.8.ea.q.
Curatum obtinens infra annum promoueri debet.reg.32.q. 7.numer.10. & quid in commendatario, ibidem, & numer.ſeq.
Curam animarum qui propriè habere dicitur.reg.20.q.9. numer.4.
Curam ſi duo exercent in parrochiali, neuter dicitur curatus.reg.20.q.12.num.3
Curator ad lites, intelligitur ad exiſtentes.reg.3.quæſt.7. numer.9
Curatum non dici beneficium, niſi habeat populum uel clerum.reg.3.q.9.num.2
Curia domus domini uillæ.reg.5.q.1.num.3
Curia a cura dicta.reg.5.q.1.num.11
Curia pro loco Decurionum.reg.ea.q.num.12
Curia pro conuentu decurionum.ea.num.13
Curia pro tribunali Principis.ea.num.14.16
Curia Principis & comitatus pro eodem.ea.num.15
Curia Romana idem quod ſedes apoſtolica.ea.num.16
Curiæ Romanæ appellatione quid ueniant, ad effectum.reg. 5.q.2.num.1
Curiales omnes dicuntur, qui curijs præſunt.ea.num.17
Curialium ſecundum aliquos tria genera.ea.num.18
Curiales antiquitus quidam efficiebantur, per modum qui nunc non eſt in uſu.ea.num.19
Curiales prohibentur ad ſacros ordines promoueri, nec poſſunt eſſe Epiſcopi.ea.num.20
Curiales qui a ſacris & alijs excludantur.ea.q.num.21
Curia, planities terræ.reg.5.q.1.num.4
Curia, pro iuriſdictione comprehendente principaliter iuriſdictionem

dictionem loci.reg.4.q.1.nu.5
Curia pro loco iuxta caſtrum accipitur reg.5.q.1.nu.6
Curia apud Romanos quæ.reg.5.q.1.nu 7
Curia pro ſenatu accipitur reg.5.q.1.nu.8
Curia pro fiſco.reg.5.q.1.nu 9
Curiales, de quibus loquitur.reg.5.q.3 nu.5
Curialis dum curia transfertur, ſi in itinere accedit, an præſumatur curiam ſequi.reg.5.q 4.nu.1
Curiales Romani per potentiam reſcripta impetrantes maleſaciunt.reg. 26.q.1.nu.3
Curia Romana & limina S.Petri, ibi vbi Papa.reg.5.q.2.numero 2
Curiæ triginta a Romulo conſtitutæ.regul.5.q.1.nu.10
Curiæ & curialium appellatione quid; & qui veniant.reg.5 q.1.num.1
Curia nomen æquiuocum plura ſignificans.q.ea.
Curſor ſeu nuncius tenetur iurare ſuum officium fideliter exercere.reg.6.q.4.nu.2
Curſoris officium an ſit vile, an honorabile.reg.6.quæſt.3.numer.1
Curſoris obitu superueniente poſt ſupplicationem ſignatam & præſentatam, autè annotationem præſitam de officio fideliter exercendo, an ſit locus.reg.6.q.4.nu.1
Curſores ſunt tabellarij.reg.6.q.2 nu.2
Curſores qui ſub regula comprehenduntur.nu.1.ea.q.
Curſores omnes qui cenſeant.q.ea.num.3

D

Damnum ei imputatur cuius culpa contingit.reg.31.q.10.nu.12.13
Damni & lucri eadem debet eſſe ratio & communicatio.reg.31.q.10.nu.5
Damnum alteri faciens, dum ſibi proſit, animo nocendi facere non præſumitur.reg.30.q.2.nu.3
Dare, aliud, quàm dare promittere.reg.34.q.55.nu.4.per tot.vbi amplificat.
Data an attendi debet in gratia ſi neutri.reg.33.quæſt.10.numer.3 9
Data attenditur in ſubreptione.reg.18.q.12.nu.15
Datæ tempus attendi, non expeditionis, quis ſit officialis.reg.18.q.12.nu.17
Debitum modicum debiti appellatione non venire.reg.16.q.9.num.2
Declarandi facultas eſt inuariabilis.reg.32.q.18.nu.14
Declaratio nudum miniſterium continens, partis citationem non requirit.reg.34.q.75.nu.3
Declaratio impropriè vim habet nouæ diſpoſitionis.reg.32.q.72.nu.12.
Declaratio etiam in præterito præſenti & futuro locum habet.reg.1.q.7.nu.3
Declaratio vera & propria, quæ dubia dilucidat.reg.9.q.1.numer.2
Declarationi Papæ aliquem fuiſſe accolytum ac familiarem obſtat reg.17.q.6.num 4
Declaratoria Papæ gratiæ ſuper prioratu Bononiæ, quòd ſenſerit de Bononia vltra montes, vel in Italia &c.reg.17.quæſt.6.numero 3
Declaratoriæ quomodo interpretandæ, &c.reg.17.quæſt.6.numer.2
Declarare poteſt ſucceſſor ſtatuta prædeceſſoris.reg.32.q.12.num.5
Declaratoria conſtitutio reſpicit retro.regul 32.quæſt.12.numero 6
Decretum annullans omnia annullat.regu.1.quæſt.2.nume.13
Decretum, authoritas, conſenſus.vide verb.conſenſus.
Decretum inficit titulum & poſſeſſionem, & impedit reſtitutionem.reg.27.q.14.nu.2
Decretum in ſeptima regula poſitum, an ad ſubſequentes extendatur.q.3.nu.1.in proœm.
Decretum non afficit ignorantes quo ad pœnas & cenſuras.reg.7.q.4.nu.7
Decretum irritans formam inducit, & ipſo iure annullat.reg.31.q.9 nu.10
Decretum irritans a principe appoſitum maximæ eſt potentiæ.reg.7.q.4.nu.2
Decretum irritans, quicquid in contrarium reperit deſtruit, & ignorantes ligat.reg.7.q 4.nu.1
Limita niſi ſit decretum conditionale.nu.4.ea.q.
Limita, dummodo decretum ſit notorium.nu 5.ea.
Limita ſi is in cuius fauorem appoſitum eſt eo vti voluerit.nu.6.ea q.
Decretum irritans habet tacitam conditionem; ſi is cuius fauorem reſpiciat, vti voluerit.reg.31 q.11.nu.2.3
Decretum irritans poſita, referri ad omnia præcedentia.proœm.num.4
Decretum irritans quid operetur.reg.7 q.4.num.1
Decretum irritans a principio ligat etiam ignorantes.regul.11 q 7.num.1
Defectus vocis vel orationis, an diſpoſitionem vitiat.regu.16.q.1.nu.1.vide nu 3.ea.
Definitio cui non competit, nec definitum.reg.23.quæſt.4.nume.3
Definitio quibus competit, competere debet & definitum.reg 6 q.2.num.5
Delegati poteſtas cui cauſa ſimpliciter commiſſa ſit.regul.14.q.2.nu.11.12
Delegatum eſſe poſſe Canonicum eccleſiæ Cathedralis, cum conſtitutis in dignitate æquiparetur.regul.18.quæſt.2.numer.7
Delegatus literis nō receptis, non poteſt iuriſdictionem exercere.regu.31.q.1.numer.4
Delegatus Papæ ſubdelegando, non poteſt rurſus dare facultatem aliam ſubdelegandi.reg.4.q.3 num.7
Delegatus à Principe, ſubdelegare poteſt.regu.4.quæſt.11.numer.3
Delegatus ſub conditione, ante eius euentum procedere non poteſt.regul.32.q.18.nu 5
Delictum quando præſumitur.reg.30 q.6.num.4.5
Delinquens per malitiam grauius punitur, quàm qui per inſcitiam ſeu negligentiam.regul.34.q.86 nu.4
Delinquens grauius maiori pœna afficiendus.regul.34.q.86 numer.3
Demonſtrata ſatis, demonſtratione non indigent.regul.24.q.3.numer.2
Denominationem ſumi ab eo, quod eſt, non quod erit.reg.16.q.19 num.14
Denuntiationi locum non eſſe, vbi non eſt cui denuntietur.reg.32.q.2.nu.1

Deperdita

Deperdita gratia,probatur eius tenor per teſtes. reg. 27.q. 6.nu. 1.5

Derogatoria clauſula,& de eius effectu.reg.33.q.12.nu.10

Derogatio expreſſa plus operatur quàm tacita.regu. 34. q. 63.num.4

Derogatio regulæ de idio.per ſolam ſupplicationem probari poteſt.reg.34.q.64.nu.3

Derogationis regulæ de annali,formula.reg.34.q.63.nu.2

Derogatio ſpecifica non eſt neceſſaria,ubi per uiam legis,diſpoſitio emanat.reg.32.q.4.nu.9

Derogatio tollit legem ſeu conſtitutionem præcedentem.reg. 34.q.63.nu.3

Deſtinatum quando pro facto habetur.reg.16.q.19.nu. 13

Detentio poſſeſſione aſinina contenta eſt,reg.34 q.28.nu.2

Determinatio una reſpiciens plura determinabilia, debet æqualiter determinare.reg.19.q.13.nu.10.11.reg. 3.q. 6.num.5

Ampliatur reg.34.q.72.nu. 1.poſt prin.

Determinatio una plura recipiens determinabilia, ea pariformiter determinat.reg.32.q.15.nu.2.3.Fallit nu.11

Deuolutio fit ad Papã in maioribus dignitatibus, non in inferioribus.reg.34.q.90.nu.5.uerſ. Deuolutio etiam.

Deuolutio ad quid inuenta.reg.34.q.90.nu.5

Deuolutio per negligentiam inducitur.reg.34.q.90.nu.3

Deuoluta beneficia Papa duobus modis conferre poteſt reg. 34.q 90.nu.6

Deuolutum ius quando dicatur.reg. 34.q.90.nu. 2

Dictio,ad,perfectionem rei ſeu actus ſignificat. reg. 34. q. 66.num.5

Dictio,alia,ſimilitudinem infert.reg. 12.q.6.nu. 2. & n.3

Dictio,aliàs,quid ſignificat.reg.27.q.19.nu.1

Dictio,alius, quando terminus uniuerſalis ei adijcitur diuerſitatem, & uniuerſalitatem deſignat.reg. 27.q. 5.nu. 5

Dictio,alius,non ſemper ſimilitudinem infert. reg. 12. q.6. nume.13

Dictio,alioquin,præcedentia determinat.reg.34. q. 81. nu. 2.in princ.& ad finem.

Dictio,alioquin,conditionem facit.reg.22.q.6.nu. 5

Dictionem,aut,inter diuerſa poni.reg.1.q.12.nu.10

Dictiones,cum,etiam,in quo differunt,remiſſiue.reg. 32.q. 14.nu.8

Dictio,denuò,idem quod rurſus.reg.21.q.9.nu.8

Dictio,directè,quid ſignificat.reg.13.q.3.nu.2

Dictio,dummodo,aliquando conditionem inducit.reg. 31.q. 13.nume.8

Dictio,dũtaxat,eſt limitatiua,reſtrictiua & excluſiua.reg. 8.q.5.nu.6

Dictio,&,natura ſua copulat.reg.32.q.17.nu.4.& ſub ſimili qualitate.ut ibi.

Dictio,&,operatur, ut utrunque copulatum ueniat principaliter.reg.13.q.14.nu.7

Dictio,& ,copulat ſub ſimili qualitate:& repetit,ſeu transfert qualitates præcedentes.reg.34.q.65.nu. 2. uerſic. Quatuor mihi.

Dictio,& ,uerba,orationes & ſenſum coniungit.reg. 32. q. 23.nu. 2.Quòd non ſemper ſenſum coniungit,nu. 6.eã. Vide num.7

Dictio,&,ponitur inter diuerſa.reg.1.q.12.nu.11.nu.19

Dictio,&,qualitates repetit.reg.34.q.65.nume.2. uerſic. Quatuor.

Dictionem,&,inter diuerſa poni.5.nu.12.13.in proœm.

Dictio,etiam,diuerſam ſpeciem ab expreſſis includit. regu. 11.q.15.nu.5

Dictio,etiam,implicat adhuc maiora:ea.q.nu.6

Dictio,etiam,caſui etiam adijcitur magis dubitabili.reg.33. q.12.num.5.& præmittit ſeu implicat minus dubitabilem.num.eod.

Dictio,etiam,implicat :& includit diuerſum ab expreſſis. reg.34.q.82.nu.6

Dictio,etiam:reg.32.q.14.nu.8

Dictio,ex tunc,extremitatem temporis ſignificat.reg.34.q. 72.num.2

Dictio,hoc,addita dictioni album,quod uniuerſale erat ſingulare facit.reg.31.q.5.nu.8

Dictio,ipſe,eſt perſonaliſſima.reg.34. q.69.nu.9

Dictio,ita quòd,totam diſpoſitionem reſtringit. reg. 32. q. 28.nume.4

Dictio,ita tamen,modificatiua & reſtrictiua præcedẽtium. reg.32.q.28.nu.5

Dictionem,item,poſt orationem perfectam,continuatiuè accipi reg.3 q. 20.nu.2

Dictio,maximè,quandoque abundat.reg.29.q.6.num.5.& uerb.maxime.

Dictio,minus i.parum.reg.27.q.19.nu.2

Dictio,nullatenus,actum contrarium infringit.reg.15.q.6. numero 8

Dictio,omnis,uniuerſalis.reg.11.q.3.nu.2

Dictio,nullatenus,præciſam oſtendit diſpoſitionem.reg. 34. q.88.num.1

Dictio.per,tempus continuum ſignificat.reg.34.q.1.2.nu.2

Dictio,per, quid integrum & perfectum denotat.reg.34.q. 20.numero 7.

Dictio,poſtea,actum perfectum non pẽdentem oſtendit. reg. 21.q.9.nu.7

Dictiones,præfatis,dictis, & ſimiles faciunt relationem ad ſpecificata,cum ſuis qualitatibus.reg.29.q.6.nu.4

Dictio.præmiſſis,relationem facit ad caſus ſupra ſpecificatos.reg.29.q.6.nu.3

Dictio,præſertim,exprimit caſum minus dubitabilem. reg. 29.q.6.nu.2

Dictio,quatenus,conditionem facit.reg.32.q.24.nu.3.

Dictio,quamuis,omnem,eſt uniuerſalis,reg.30.q.8. nu.1

Dictiones quæ in literis excusè poni debeat.reg.15.queſtio. 5.nume.1

Dictio,quæcunque,omnia comprehendit.reg.17.q.8.nu.2. etiam quæ ueniunt impropriè.eo.nu.

Dictio,quibuſcunque,quid operetur.reg.30.q.8.nu.2

Dictionem,quiuis,cum dictione, alia,generalitatem inferre. reg.12.q.6.nu. 8

Dictio,quiuis,generalitatem & uniuerſalitatem infert.reg. 30.q.8.nu.1

Dictio,quomodolibet,omnem modum includit.reg.18.queſt. 14.nume.5

Dictio,quorumcunque, comprehendit omnia. reg. 5. queſt. 3. numero 2

Dictio,Re,iuncta uerbo,ualido,facio,peto, do , & ſimilibus, quid ſignificat.reg. 10.q.1.nu.3

Dictio,ſi,conditionem facit.reg.32.q.28.nu.2

Dictio,ſuper,iuncta rei,hypothecam inducit.reg. 33.queſt. 6.numero 6.

Dictio, ſuper, pro vltra. regu.33.q.9.nu.7

Dictio, ſuper, denotat contiguitatem, omne excludens intermedium. reg.33.q.9.nu.3.5

Dictio, ſuper, non ſolum proxima, & immediata, ſed & remota incidentia & acceſſoria reſpicit. reg.33.q.9.nu.5

Dictionem ſeu, poni inter diuerſa. reg.1.q.12.nu.10

Dictio, tu, tu geminata ſtat reſtrictiuè. reg.33.q.11.nu.4

Dictionem, tunc, extremitatem temporis expreſſi denotat. reg.34.q.19.nu.3.ad fi.

Dictio, tunc, extremitatem temporis deſignat. reg.4.quæſt.5.nume.5

Dictio, tunc, de qua in regula, quomodo accipiatur. reg.9.q.11.num.1

Dictio tunc, extremitatem temporis deſignat. reg. . & q. ea. num.3

Dictio, propterea, exponitur, propter quam cauſam. reg.34.q.86 num.6

Dictio, tamen, legatum reſtringit. reg.32.quæſt.28.nume.4. ad finem.

Dictio, vel, cum ſimilibus inter diuerſa ponitur. q.5.nu.12. in proœm.

Dictio, vel, inter diuerſa ponitur, diuerſitatemq́; inducit. reg.27.q.5.nu.1.2

Dictionem, vel, inter diuerſa poni. reg.1 q.12.nu.10.18

Dictio, videtur, fictionem denotat. reg.16.q 7.nu.9

Dictio, videlicet, eſt declaratiua ſimul & reſtrictiua. reg.1.q 7 numer.2

Dictio, videlicet, non ſemper reſtringit. reg.1.q.7.nu.4. ſed ſecundum ſubiectam materiam accipitur, vt ibi.

Dies critici, criſimi, decretorij, ſeu indiciarij, qui. reg.19.q 7. numer.9

Dies quando currere incipit. reg.34.q.19.nu.2

Dies termini computatur in termino, vbi actus iungitur cũ tempore quod eſt de initio ipſius, vel vbi monoſyllaba, a, iungitur cum ſuo initio. reg 19.q.18.nu.6

Item quando terminus ſtatuitur ad tollendum priuilegiũ contra ius commune. nu.7. ea.q.

Diem termini in odioſis & pęnalibus in termino non computari. reg.19 q.18.nu 8. & quomodo procedit. ibid.

Dies vltimus anni, an inceptus annum perficiat. reg.34.q.20 nu.1.2.3. per tot.q.

Dietam legalem viginti millia paſſuum conſtituunt. regul.30 q.4.num.2

Dietas per vulgares computatio facienda. nu.3. q.ea.

Differentia agendi ſpolio in prophanis, & in beneficialibus. reg.1.q.3.nu.2

Dignitas ante acceptationem non eſt in conſideratione. reg.1.q.4.num.3

Dignitas cum dignitate incompatibilis. reg.1.q.14.nu.4

Dignitates maiores ſecundum conſuetudinem prouinciarũ & eccleſiarum intelligi. reg.3.q.1.nu.2

Dignitates maiores poſt parrochiales, an ſint reſeruatæ. reg.3 q.2.num.1.

Dignitates maiores poſt Pontificales & Principales in collegiatis quę ſunt. reg.3 q.1.num.1

Dignitatum maiorum collationem Princeps reſeruat. reg.3 num.1 in præfat.

Dignitatem monocularem non cenſeri reſeruatam. regul.3. quæſt.5. num.1

Dgnitas monocularis quæ ſit. reg.3.q.5.nu.4

Dignitatis nomine venit Prioratus conuentualis. reg.3.q.8. numer.4

Dignitates regulares curatæ, uel electiuę, perpetuę cenſentur. reg.3.q.10.nu.13

Dilationis cauſa finita, dilatio finitur, etiamſi totum tempus non ſit lapſum. reg.34.q.72.nu.4.5

Diligentia in dubio pręſumitur. reg.31.quæſt.14. nume.1. & num.2.

Dimiſſoriæ literę pro ſacris ordinibus ſuſcipiendis ab Abbatibus ſuis monachis an conceduntur. reg.24. quæſt.2. numer.6

Dimiſſorijs literis non oſtenſis ordinationem factam Papa poteſt ratificare. reg.24 q.4.nu.10. vide nu.6

Dimitto idem quod relinquo. reg.19.q.13.nu 9

Dimitto. obligatus ad dimittendum, ad quid teneatur. q. ea. num.10 11

Dioceſani ſunt Epiſcopi & ſuperiores. q.ea.nu.3

Dioceſani dici poſſunt parrochiani. q.ea.nu.4

Dioceſanorum appellatione qui veniunt. reg.16.quæſt.42. numer.1

Dioceſani extraneis pręferendi. reg.16.q.43.nu.3

Dioceſani late ſumpto uocabulo, omnes de prouincia dici poſſunt. q.ea.nu.5

Dioceſani propriè qui. q.ea.nu.6

Dioceſanorum appellatione an veniant ciuitatenſes. ea. q. numer.7

Dioceſanorum appellatione domicilium habentes venire. ea. q. nume.8

Dioceſis, idem quod gubernatio. q.ea.nu.2

Dioceſanum non dioceſano præferri, an ſit rationabile, & iuridicum. reg.16.q.43.nu.1

Diplomate fœlici uti, prouerbialiter. reg.30.q.4.nu.4.5

Directè, antitheton, obliquè. regul.13.q.3.nu.2. ad fi.

Directè prohibita, indirectè concedi non debent. regu.19.q.17.nume.13

Diſmembrare plus eſt, quàm vnire, pluſquè requirit. reg.22.q.13.nu.12

Diſmembrationes & diuiſiones beneficiorum ex eiſdem cauſis fieri, ex quibus vniones. regu.22.q.13. nu.8

Diſpenſare eſt contra ius & Principi reſeruatum. regul.13. q.7.num.6

Diſpenſatio de duobus beneficijs, intelligitur de primis duobus obtinendis. regu 8.q.7.nu.4

Diſpenſatio eo ipſo inducitur, quod Princeps ex certa ſcientia indigno confert. reg.20.q.5.nu.4

Diſpenſatio, expreſſo vno impedimento matrimonij duobus ſtantibus non releuat. reg.14.nu.4

Diſpenſatus ad aliquid videtur etiam ad acceſſoria. reg.20. q.7.num.3

Diſpenſatio generalis reſtringitur ad habiles. regul.20.q. 7. num.6

Diſpenſationes non ſuffragantur, niſi literis expeditis. reg. 31.q.9.nu.5. verſic. Octauo & vltimo.

Diſpoſitio per quam ad ius commune fit reditus, eſt fauorabilis. reg.19.q.19.nu.12

Diſpenſatio Papę circa ius diuinum. reg.11.q.[illegible].nu.14

Diſpenſatio ſuper vno impedimento, ſupponit nullum aliud impedimentum adeſſe. reg.33.q.7.nu.10

Diſpenſationes ſunt ſtricti iuris. reg.20.q.7.nu.5

Diſpoſitionis uerbum ſimpliciter prolatum, omnẽ diſpoſitionis mo-

nis modum continet.reg.13.q.2.numer.2
Diſpoſitionis verbum,latiſſimam habet ſignificationem.reg. 32.q.4.numer.5
Diſpoſitionis verbum, omnem modum ordinandum comprehendit.reg.14.q.4.nu.2.Fallit.num.4
Diſpoſitio ad ficta non ſe extendit.reg.7.q.3.num.9
Diſpoſitio de beneficijs vacaturis, ſeu in illis iuris conceſſio eſt ordinaria quoad Papam,ſicut prouiſio,ſeu collatio de iam vacantibus.reg.33.q.8.num.4
Diſpoſitio contra ius commune, comprehendit ſolùm perſonas ſpecificatas.reg.19.q.2.num.5
Diſpoſitio contra iuſtè,& legitimè factum, operatur etiam contra iniuſtè & indebitè actum.reg.16.q.39.nu.5
Diſpoſitio eadem fauorabilis & odioſa diuerſis rationibus. reg.34.q.3.num.6.7
Diſpoſitionem generalem ad ſpecialiter prouiſa non referri. reg.8.q.5.num.3
Diſpoſitio quæcunque ſecundum iura interpretanda eſt. reg.27.q.8.num.7.8.9.10
Diſpoſitio ab alia deſcendens, ſecundum illam interpretari debet.reg.19.q.3.num.2
Diſſolui quodq; eo modo quo ligatur.reg.22.q.13. num.2
Diſtributiuam cuilibet attribui.reg.3 q.3numer.5. verſic. Accedit quòd negari.
Diuerſitas nominum, diuerſitatem rerum inducit. reg.12. q.1. num.2
Diuinare nemo tenetur.reg.32.q.3.num.9
Diuiſibilia,indiuiſibilia effici voluntate contrahentium. reg. 20.q.9.num 4
Diuiſiones ſortibus plerunque fieri. reg.32.q.14. num.14
Diuitis & mendici Epiſcopi nulla eſt differentia.regu.26.q. 4.num.2
Doctor an poſſeſſori debeat præferri.reg.16.q.50.num.1
Doctorari an poſſit ſcholaris notoriè peritus abſque examine.reg. 24.q.3.num.6.11.12
Doctorum appellatione in fauorabilibus venire licentiatum. reg.16.q.12.num.4.vide num.5.ea.
Doctores iura dubia interpretari poſſunt.reg.18.q.2.nu.3
Doctori ſi Papa prouideat,magis eccleſiæ,quã perſonæ prouidet: & in quantum perſonæ,in recompenſam laborum diurnorum & nocturnorum. reg.16.q.50.nu.8
Doctorare ad Principem ſpectat.reg.13.q.7.num.8
Doctores in regimine eccleſiarum ſunt cæteris habiliores. reg.16.q.50.num.7
Doctores iura dubia interpretari poſſunt. regul.18.quæſt. 2.nu.3. & vt ibi.
Doctoratus in gratia narratus,probari debet. reg.27.q.8. numer.14
Doctoratus eſt dignitas.reg.16.q. 16. num.8
Doctorandus poſt trinum examen ad ſummum honorem promouetur.reg.16.q.12.num.2
Doctoris dictum ſecundum leges quas allegat intelligendũ eſſe. reg.5.q.5. num.7
Doctores egregij,& milites valde diſciplinati alijs præferuntur.reg.16.q.15.num.8
Doctum indocto in eccleſia Dei præferendum.reg.16.q.19. numer.6
Doctor ex reſcripto,ſeu per priuilegium,an ſub regu.16.q. 20.contineatur. num.1
Doctior & dignior omniq; uirtute eminentior,ex duobus cõcurrentibus præferri debet.reg.33.q.14.numer.19
Dolum & fraudem in dubio non præſumi. reg.30.q.2.nu.3
Dolum & fraudem lex non præſumit.reg.33.q.7.nu.2
Dolus & fraus probari debet.reg.19.q.6.num.3
Doli capax an quis ſit non conſideratur, ad hoc vt expreſſa profeſſio valeat ante.14 ann.reg.18.q.2.num.14
Dolus.facto ſuo damnabili ſe obligatione liberare,in poteſtate alicuius eſſe non debet.reg.34.q.52.num.4
Dominium ante acceptationem non acquiri.reg.5.q.5.n.4
Dominium eiuſdem rei penes duos inſolidum eſſe non poſſe. reg.34.q.48.numer.6.7
Dominus pro parte, verè dominus eſt. reg.16.q.26. nu.5
Domuncula non habetur per domo.reg.16.q.19.nu.2
Donatio ante ratificationem non dat ius in re. regul. 5.q. 5.num. 5.
Donatio cauſa mortis,etiam morte ciuili confirmatur. reg. 30.q.7.num. 7
Donatio eccleſiæ,quæ non eſt fieri non poteſt. regul.3.q.7. numer 4
Donatio mortis cauſa non niſi morte ſecuta perficitur. reg. 34.q.66.nu.5.Verſic.hinc dicimus.
Donatio ob benemerita irreuocabilis.reg.13.q.8.nu.7
Donationem Princeps ſine cauſa non reuocat.reg.11.q.13 num. 6.7
Donatio remuneratoria non eſt propriè donatio.reg.13.q.8 numer. 8
Dos parua pro non dote habetur.reg.16.q.19. nu.2
Dotans quando eccleſia fundata, conſtructa & conſecrata eſt,ius patronatus acquirit.reg.32.q.32.num.6
Dotem ſub generalibus verbis non uenire. reg. 12.q.3.nu. 2. limita num.3
Dotis lucrandæ pactum in caſum mortis collatum purificatur etiam morte ciuili. reg.30.q.7.num.8
Duo ueri beneficiati in eodemque beneficio eſſe non poſſunt. regu.34.q.48.num.7

E

EAdem aliqua quoad genus, diuerſo quoad ſpeciem dici.regu.8.q.4.num.10
Eadem res & diſpoſitio diuerſo iure cenſeri non debet.regul.16.q.34.num.7
Eccleſiarũ appellatiõe venire cathedrales.reg.26.q.3.n.10
Eccleſiarum appellatione inferiores veniunt,non epiſcopalis & maiores reg. 26.q.3.nu.5
Eccleſiæ cathedrales & collegiatæ,in multis æquiparantur. regul.18.q.2.nu.8
Eccleſia non debet ædificari abſq; competenti dote: illa non aſſignata conſecrari non debet..reg.34.q 31.num.3.4
Eccleſia quomodo definiatur & quotuplex ſit.reg.26.q.3. numer. 3
Eccleſia pro beneficio ſumitur.regul.26.q.3.num.4
Edicta omnia iudicialia probibitiua locum habere, ſi partis interſit.regul.29.q.11.num.8
Effectus derogationis.regul.22.q,15.num.3
Effectus ſemel cauſatus,ſeu inductus,durat etiam ceſſante cauſa.regul.32.q.12.nu.2.3
Effectum in quacunque actione attendi. reg.16.quæſt.10 numer. 2
Effectus in quacunque diſpoſitione attendi debet. reg.32. q.30.num.1

Electio ante acceptationē nullū ius tribuit.reg.32.q.15.n.6
Electio ante confirmationem non tribuit dignitatem.regul.32.q.15.nu.5
Electi dignitas in Curia Rom. ante confirmationem defuncti, non cenſetur in ea vacare.reg.32.q.16.num.2
Electio Epiſcopi uel ſuperioris eo mortuo, ad capitulum uel canonicos pertinet.reg.1.num.2.in præfat.
Electionibus in eccleſiaſticis, ſortibus uti prohibemur.reg.33.q.14.num.16
Electionis modum ſeruire nullo alio expreſſo.regul.20.q.2.num.4
Electionis modum ſub verbo prouiſionis non venire.regul.20.q.2.num.2
Electio non tribuit ius in re, ſed ad rem.reg.32.q.15.nu.8
Electiones optiones, & pleraq; alia ſortis iudicio committi.reg.33.q.14.num.15
Electionem præſumi tempore debito factam.regul.31.q.14.num.14
Electio ſummi Pontificis ad Cardinales ſolùm ſpectat excluſis Imperatorib. & Regibus.reg.13.q.8.num.14
Electionis tempore habilitas ſufficit.reg.18.q.12.num.6
Electionis tempus inſpici, non id quo ſit poſt.reg.18.q.12.numer.13
Electus, adminiſtrans bona eccleſiæ, ante confirmationem, intruſus dicitur.reg.32.q.15 num.7
Eleemoſynam per ſortem fieri poſſe.reg.33.q.14.num.17
Eligendi ſummi Pontificis modi 26.reg.13.q.8.num.16.& uſque ad fi. quæſtionis.
Emancipationem non præcedente denuntiatione a ſtatuto requiſita, inualidam eſſe.reg.31.q.9 num.9
Emancipationem tam a patre emācipante, quàm a filio poſſe dici nullā ratione præpoſterationis.reg.31.q.10.n.8
Emendam damni partis, & ad pœnam Curiæ quis non tenetur.reg.1.q.6.num 8
Emptor vtitur acceſſione venditoris.reg.34.q.23.num.2.3.4.5.6
Ens. Super non ente diſponi nō poteſt.reg.3.q.7.num 23
Ens. Nō entium nullæ ſunt partes.reg.8.q.6.num.2
Epiſcopalis dignitas de iure diuino inſtituta.regu.11.q.2.nume.5
Epiſcopales & alias cathedrales eccleſias ſub diſpoſitione generali non uenire.reg.8 q.5.num.2
Epiſcopalis dignitas, & Epiſcopus qualis eſſe debet.reg.22.q.11.nume.9
Epiſcopatus & Abbatiæ pariſicantur.reg.26.q.3.num.8
Epiſcopatus duo ſimul vniri poſſunt.reg.22.q.3.num.2
Epiſcopatuum & ſuperiorum dignitatum diſpoliatio, de iure antiquo ad Papam ſpectabat.reg.11.q.2.num.7
Epiſcopatus non impetrantur, nec de eis prouidetur ſicut de alijs beneficijs.reg.32.q.16 num.2
Epiſcopus an in C. Ro. de beneficijs ſuæ dioceſis prouidere poſſit.reg.27.q.2.num 3
Epiſcopatus prout hodie ſunt diſtincti, non ſunt de iure diuino.reg.11.q.2.num.15
Epiſcopatus prouiſionis modus diuerſus ab alijs beneficijs reg.21.q.6 num.5
Epiſcopatus ſuperueniens, an liberat a patria poteſtate quo ad affectus de futuro.reg.31.q.15.num.4
Epiſcopatus vniti per vnum Epiſcopum reguntur.reg.12.q.1.numer.4
Epiſcopatus vniti, a diuerſis quandoq; Epiſcopis reguntur.regu 12.q.1.num.3. vide verb. Incorporatio.
Epiſcopi a clero electi, cum conſenſu populi.regul.13.q.8.num.21
Epiſcopi apud Principes adulatorum, aſſentatorum, & paraſitorū officium exercentes damnantur.reg.22.q.11.n.9
Epiſcopi ad Saracenos eccleſias ſuas habentes, ab alijs Epiſcopis differunt.reg.26.q.4.num.6
Epiſcopi beneficia uacare tempore conſecrationis.regu.1.q.13.nu.2. vide nu.3.4. ea.
Epiſcopi diuitis, & mendici, nulla eſt differentia ſubſtantialis.reg.26.q.4.num.2
Epiſcopus eo ipſo ordinarius eſt, quòd creatus ſit.reg.13.q.4.num.2. Amplia.num.3.
Epiſcopos & ſuperiores ſine literis promotionis non poſſe adminiſtrare reg.8.q.5.nume 4
Epiſcopi electio de iure antiquo ad Papam ſpectat.reg.11.in præfat.num.4
Epiſcopus ex pluribus præsbyteris ab Apoſtolis conſtituebatur.reg 11.q.2.nu.15
Epiſcopi in beneficijs totius dioceſis, iure communi intentionem habent fundatam.reg.14.q.5.num.2.& uniuerſa ſpiritualia exercent.ibidem.
Epiſcopo inſtitutio & deſtitutio iure communi cōpetit.regu.13.q.4.num.3.
Epiſcopus in ſua eccleſia reſidere debet, ſicut maritus cum vxore.regul.22.q.11.num.1
Epiſcopus iuriſdictionem ſpiritualem in ciuitate habet, & in tota dioceſi.reg 13.q.4.num.3
Epiſcopi iuriſdictioni ſubiecti ſunt omnes clerici, canonici, & religioſi non exempti.reg.13.q.4.nu.3
Epiſcopus in ſua dioceſi eſt dominus abſolutus.regu.7.q.1.numer.3
Epiſcopus in ſua eccleſia tenetur reſidere.regul.7.quæſt.3.numer.2.8
Epiſcopo mortuo, vel ſuperiore, nouus eligitur per capitulū, vel canonicos.reg.3 nu.2.in præfat.
Epiſcopus nominari non meretur, qui non eſt talis, qualis eſſe debet.reg.20.q.8.nu 3
Epiſcopos Papa fratres appellat.reg 32.q.15.nu.3
Epiſcopo pleraq; quæ non capitulo ſede vacante competere.reg.3.q.8 nu.8
Epiſcopi propriè ordinarij vocantur.reg.26 q.6.num.3.& an Abbates.nu.4
Epiſcopus propter præeminentem dignitatem non includi ſub quacunq; generali diſpoſitione.reg.32.q.15.nu.2
Epiſcoporum tota poteſtas ſub lege dioceſana & iuriſdictione conſiſtit.reg.24.q.5.nu.5
Epiſcopus uel alius prælatus prædeceſſoris conceſſiones tueri & exequi debet.regul.8.q.8.num.9
Error Imperatorum ius facit.reg.18.q.14.nu.4
Eſſe & haberi differre inter ſe.reg.31.q.23.nu.4
Eſt, articulus præſentis temporis nota.reg.32 q.17.nu.1
Et copula, repetit qualitatem.reg.34.q.65.num.2.verſic. Quatuor mihi rationes.
Et, dictio, ſupra, verb. dictio.
Exceptio ampliat regulam in non exceptis, & comprehendi facit, quæ aliàs non comprehēderentur.reg.27.q.11.n.5
Exceptio nullitatis an ſtatim probanda.reg.34.quæſt.5.numer.4

Exceptio

Exceptio probanda eſt in ſua ſpecie & forma, ita q̀ cõcludat effectum exceptioni oppoſitæ.reg.31.q.14.nu.10
Exceptio regulam in non exceptuatis firmat. regul.2.q.3. num.2. Verſ.Et tanto magis.
Exceptio in cæteris regulam confirmat. reg.32. quæſt.23. nume. 5
Exceptis a generalibus quibuſdam ſpecialem expreſſionem requirentibus, omnes ſpeciales caſus alij videntur comprehenſi.reg.13.q.8.num. 4.5
Exceptio non ampliat ſignificatum verborum in regula poſitorum.reg.27.q.11.num.10
Exceptio regulã in non exceptuatis firmat.reg.13.q.7.n.4
Excipiens ſiue opponens, ſiue affirmatiuè, ſiue negatiuè, probare debet.reg.31.q.14.num.9
Excluſio vnius partis, excluſionem alterius partis in indiuiduis facit.reg.20.q.9.numer.5
Excommunicatus conueniri non conuenire poteſt. reg.31. q.12.num.6. Imo nec reconuenire.num.17
Excommunicatus non dicitur infra decem dies non ſoluens, monitus q̀ ſi infra decem dies nõ ſoluerit excõicatus ſit, prorogato termino decem dierum.reg.34.q.76.num.11
Excommunicationis vno vinculo ſolutus, altero ligatus remanet ſi duplici tenebatur.reg.14.q.2.num.9
Excommunicatus ſub conditione, valide reſcripta impetrat. reg.32.q.18.num. 9
Executor ad immittendum in poßeßionem non tenetur partes iudicis aſſumere.reg.34.q.42.num.6
Executor Apoſtolicus non poteſt iuriſdictionem exercere, ante receptionem literarum.reg.31.q.1.num.5
Executor commiſſionis unionis & ſimilis, cum clauſula, vocatis uocandis, procedet vt iudex & cognitor.reg.22.q. 7. num.4
Executor partes iudicis aſſumere poteſt.reg.34.q.42.nu.2
Executores qui aſſiſtant, in poſſeſſionem immittãt, & defendant, & per literas gratioſas dantur.reg.31.q.1.nu.9
Exempla declarant, non arctant regulam.reg.27.q.1.nu.2
Exemplis non iudicandũ, ſed legibus.reg.32.q.30.num.4
Exemplum contra producentem plenè probat.regul. 31.q. 10. nume. 18
Exigere iuſſus non poteſt obligationem innouare.reg.34.q. 68.num. 9
Exigere non plus licet, quàm lex exigat.reg.34.quæſt.66. numer.2
Exiſtens in collegio artem non exercens, priuilegijs non gaudet.reg.16.q.14.num.4
Exorbitantis diſpoſitionis excluſio fauorabilis. regu.32.q. 14 numer.9
Expectans an acceptare poſſit beneficium de iure non autē de facto vacans.reg.3.q.13.num.6
Expectans cum clauſula, motu proprio, præfertur alteri ſub eadem data diligentiori in præſentando. regul.33.q. 13. num.7
Expectans habens datam veram, præfertur habenti datam factam.reg.32.q.6.nume.4
Expectatiua mentionē iuriſpatronatus laycorum ex priuilegio, uel præſcriptione non requirit.reg.32.q.4.num.10
Expectatiuæ, an per obitum prædeceſſoris expirant. regul. 11.q.1.num.2
Expectatiuas non impedire permutationes.reg.2.q.13.n.2
Expectatiua non capit beneficia generaliter reſeruata. reg. 32. quæſtio.3.numer.12
Expectatiuam Ordinarius concedere non poteſt.reg.20.q. 3.numer.8
Expeditio literarum eſt neceſſaria, quando priuilegia ad exercitium deducuntur.reg.27.q.16.num.3
Expenſarum condemnationem in Rota, indifferenter fieri. reg.29.q.11.num.4.12
Expreſſio determinata quæ.reg.34.q.62. num.2
Expreſſum quot modis quid dicatur, remiſſiuè, regu. 32.q. 27.num. 2
Expreßum frequentiæ cauſa non reſtringit. regul.33.q.6. num.4.5.vbi ampliatur.
Expreſſum dici illud quod tacitè ineſt.regul.33.q.12.nu.3
Extenſionem de vno caſu ad alium, ſecundum cõem vſum, fieri in materia ſtricta. reg.3.q.2.num.7.8
Extenſionem etiam in pœnalibus fieri propter identitatem rationis.regul.20.q.3.nu.5
Extenſionem fieri in exorbitantibus ubi eadem ratio & fauor animæ. regul.19.q.15. num.22
Extenſionem fieri in odioſis, late ſumpto vocabulo.regul.3. q.2.num.6
Extenſionem non fieri in exorbitantibus, etiam ex paritate rationis.regu.31.q.8 num.5
Exteriora indicant interiora regul.30.in præf.nu.6
Extrema coniungi, non obſtante etiam actu contrario medio tempore.regul.32.q.13.nu.5
Extremum a quo, quando reperitur inhabile ad contrahendam obligationem, non fit retrotractio.reg.32.q.19.n.5
Extrauag.ad regimen. an procedat, obtenta retentione ab eo qui promouetur.regu.3.q.15.nu.1
Extrauag.ad regimen, in quantum reſeruat beneficia promoti, exorbitare a iure.regul.1.q.15.nu.7
Extrauag.ad regimen, beneficia promoti reſeruare.regu.1. q.15.num. 6
Extrauagan.ad regimen.cum conditore expirare. regul.1. q.1.num.2
Extrauagantes dicuntur conſtitutiones.reg.28.q.3.nu.4
Extrauagantes quomodo producendæ.nu.6.q.ea.
Extrauagantes an ſint de dandis, quomodo conſideratio cadere poſſit.num.7. ea.q.
Extrauagantes & regulæ cancellariæ magnam inter ſe conformitatem habent.nu.5.ea.q.
Extrauag.execrabilis. an habeat locum in non curatis, reſidentiam requirentibus.regul.1.q.14.nu.2.5
Extrauag.execrabilis, continet reſeruationem Papæ, & ſedis Apoſtolicæ.reg.2.q.12 nu.2
Extrauag. iniunctè. an locum habeat in eccleſijs commendatis.reg.32.q.7.nu.15
Extrauagans inter alias inſerta & nota, pro decretali habetur.regul.9.q.5.nu.2
Extrauagantes notas, vel in iudicio productas, paria. reg.28.q.1.nu.4
Extrauagantes notas non licet ignorare.reg.28.q.1.nu.3
Extrauag.viam ambitioſæ. ſub titul. de regul. virtualiter ineſſe.regul.23.q.1.nu.2.3
Extrauagans, pro decretali habetur, & facit ius commune, reg.17.q.10.nu.5
Extrauagãs, ſeu ſtatutum extra certum corpus ſingulariter uagans, facilè obliuioni traditur.reg.24.in præf.

F.

FAcere uidetur qui per alium facit.reg. 16. q. 20.num.3
Facienda facilius impediuntur, quàm iam facta tollantur.reg.33.q.1.nu.2
Facto ſi quis occupauerit, nec ſupplicauerit, an locus eſſe poterit reg. 21.q.11.nu.1.4
Facta non præſumũtur.ſed probari debent.reg.12.q.7. u.6
Facto ſuo damnabili ſe liberare non licet. reg. 34. quæſtio. 52.numero 4
Factum contra proprium inualidum uenire quis poteſt.reg. 31.q.10.num.7
Factũ inualidè, & nõ factum paria eſſe.reg.29. q.9.u.4.5
Factum non eſſe, uel minus idoneè, paria eſſe.reg.32.q.31. num.14.15
Factum quando ſe poteſt habere ad bonum & malum, præſumitur in meliorem partem.reg.11.q.10.nu.4
Facultas prouidendi de beneficijs, non uenit ſub quacunque generali facultate.reg.13.q.2.nu.3
Falſi ſuſpitio in iudicio ciuili pro falſo habetur. reg. 27. q. 12.num.11
Falſus procurator, non facit iudicium ſuum aut controuerſiam.reg. 34.q.38.nu.4 uide uerb. procurator falſus.
Fama & communis opinio excuſat impetrantẽ. reg. 34. q. 53.nu.10.11.12
Familiares Cardinalis, epiſcopi, uel ſimilium, a teſtimonio repelli.reg.32.q. 8.nu.12
Familiares Cardinalium, ut plurimum ab illorum alimentis pendent.reg.5.q.4.nu.3
Familiaris eſſe non deſinit, qui non ſemper apud Dominum ſit.reg.32.q.10.nu.4
Familiares largo modo omnes dici exiſtentes ſub alicuius imperio, de iure, uel de facto.reg.32.q.10.nu.3
Familiaris licentiatus, ſeu ſeipſum licentians, deſinit eſſe familiaris.reg.32.q.13.nu.14
Familiaris nomine, an familiaris, familiaris continetur. reg. 3.q.17.nu.1.2
Familiares qui.reg.3.q.19.nu.2
Familiaris recedens, deinde rediens, & quadrimeſtre complens, an comprehendatur ſub reg.32.q.13.nu. 1
Familiaris reſpectu domini.reg. 3.q.17.nu.4
Familiaris ſemel receptus, uerus familiaris ſemper & quoad omnes effectus haberi debet.reg.32.q.13.nu.8
Familiaris ſi ſe transferat ad alium Cardinalem & ibi moriatur, nunquid Cardinalis ſecundus debet conſenſum præſtare.reg.32.q.29.nu.1
Familiaris uacante ſede receptus a Cardinali, ſi moriatur ante electionẽ Papæ, an locus ſit iuri cõi.reg.32.q.11.u.1
Fatalia non currunt appellanti, compromiſſo durante, reg. 34.q.41.nu.6
Fatalia non currere pendente cauſa attemptorum.reg.32. q.13.nu.4
Fauorabilis cenſetur diſpoſitio, quando pro ualiditate actuũ & conceſſionum.reg 10.q 3.nu.8
Fauorabilis diſpoſitio exorbitãtis excluſio.reg. 32.q.14.n.9
Fauorabilis diſpoſitio, qua agitur, de [illegible] reg. 34.q.3.nu.17
Fauorabile eſt ſtatutum, quòd maſculi fœminas excludant. reg.34.q.3.nu.11
Fauore alicuius inducta, non debent in eius odium & læſionem conuerti.reg.31.q.9.10
Fauor publicus operatur, ut diſpoſitio quæ aliàs odioſa reputetur, fauorabilis cenſeatur.reg.22.q.1.nu.4
Fauor publicus concurrente idẽtitate rõnis & æquitatis, operatur, ut lata fiat interpretatio.reg.22.q.3.nu.3
Amplia etiã in materia de ſe non extendibili.ea.q.3.n.4
Fauore reipublicæ communis interpretatio deſcritur. reg. 34.q.72.nu.1.uerſ Tertio per hanc.
Fœminas & earum deſcendentes feudo ſuccedere non poſſe. reg.32.q.21.nu.5
Felyni authoritas magna.reg.29.q.4.nu.3
Feudum, pro ſe & hæredibus quibuſcunque tranſit ad extraneos & legatarios.reg.17.q.8.nu.2
Fiat, uerbum, gratiam in inſtanti perfectam deſignat. reg. 33.q.2.nu.4
Fictio a lege inducta idem operatur, quod ipſa ueritas. reg. 32.q.6.nu.2
Fictio legislatoris ueritatem ipſam inducit.nu.80
Fictio ueritati cedit.nu.3
Fictio ceſſat, ceſſante æquitate.reg.21.q.10.nu.10
Fictio ceſſat, ubi lex in his agit quæ ſunt iuris poſitiui, cum uere in ijs procedit.reg.32.q.6.nu. 6
Fictiones duas circa idem concurrere non poſſe.reg. 1. q.6. nu.9.limita, ut nu.11.12
Fictio locum non habet in exorbitantibus a iure communi. reg.34.q.52.nu.7.& nu.9
Fictio naturam imitatur, nec cadit ſuper impoſſibili de natura.reg.3.q.18.nu.11
Fideiuſſoris uel creditoris conditionem, qui non explorauit, ſibi imputet.reg. 34.q.47.nu.5
Filij patrimoniales & naturales, differunt inter ſe.reg.19.q. 15.nu.21
Filiorũ appellatione adoptiuos non uenire.reg.30.q.7.n.18
Filiorum maſculorum mentione facta in una parte teſtamẽti, in alio filiorum ſimpliciter, uenire etiam fœminas.reg. 32.q.28.nu.3
Filium eſſe alicuius probatur, ut reg.18.q.8.nu.3. 4
Fingere poteſt princeps: idemq; fictio quod ueritas operabitur.reg.3.q.18.nu.9
Finem rerum quadripartitum eſſe.reg.31.q.8.nu.13
Finis in omni actu humano potiſſimum inſpici debet.reg.31. q.8.nu.3.13
Florenorum ualor diuerſus.reg.25.q 3.nu.3
Flumen perenne dicitur, quod aliquando exaruit.reg.32.q. 22.num.5
Forma ad aliquẽ certum finẽ inducta, poteſt per æquipollẽs impleri: dummodo ille finis ſequatur.reg.34.q.68.n.13
Forma Cancellariæ conſueta quæ ſit regulæ.11.q.3.nu.2
Formula commiſſionis cauſæ beneficialis.reg.31.q.8.nu.10
Forma communi confirmatio. Vide uerb. Confirmatio in forma.
Forma dat eſſe rei.reg.27.q.8.nu.5.6
Formula derogationis.reg.31.q.13.nu.2
Forma executoriæ unionis in forma gratioſæ.reg. 21.q.14. numero 5
Forma gratiarum continentium clauſulas præſeruatiuas, reſtrictiuas, & reualidatiuas.reg.11.q.8.nu.2
Forma in accidentalibus mutata, ſed in acceſſorijs, non perit ſubſtantia.reg.27.q.8.nu.13.17

Forma

Forma inducitur quando conſtitutio non ſolum diſponit, ſed vltra procedit.reg.24.q.3.nu.8.9
Forma materiam, quodque ex ea ſit,ornat.regul.27.q.8. numero 4
Formula commiſſionis circa vnionem,& alias gratias, &c. reg.22.q.7.nu.1.2.3.4.
Formula nouæ prouiſionis in ſauorem prouiſi ab ordinario. reg.31.q.6.nu.3
Formula noua prouiſionis pro pręſentato & inſtituto. nu. 4.5.7
Formula nouæ prouiſionis pro pręſentato ordinario,inſtituere recuſante.reg.31.q.6.nu.7.8
Forma quando datur, non ſufficit aliquid adimplere per ęquipollens.reg.34.q.57.nu.2
Forma quando per ęquipollens impletur.reg.34. quæſt.68. nume. 13
Forma ſupplicationis per obitum extra curiam.regu.20.q. 9.num.2
Formula ſupplicationis vnionis cum expreſſione valoris fructuum vtriuſque beneficij.reg.22.q.5.nu.4
Forma ſubſtantialis inducta videtur,ubicũq; diſponens adijcit nullitatẽ aduerſus nõ obſeruantiã.reg.27.q.24.n.15
Formę defectus vitiat actum, etiam quando agitur præter formam. reg.27.q.24.nu.16
Amplia etiamſi in minimo forma non ſ[illegible]etur.n.17.q.ea.
Formę nihil addi,vel minui poteſt.reg.27.q.24.nu.18
Forma omnino ſeruanda.reg.24.q.9.nu.10
Fortunæ dux Deus.reg 33.q.14.nu.13
Fraudem ceſſare in permutatione æquali.reg.19.q.13.nu.2
Fraudes iura quoad fieri poteſt,abhorrent.reg.31.q.1.nu.1
Fraudibus ad obuiandum emanaſſe.reg.26.q.1.nu.5
Fraudibus omnia iura occurrunt.reg.19.q.1.nu.3
Fraudis & doli ratione commodo quis carere debet.reg.19. q.8.nu.3.4
Fraudis pręſumptionem cadere magis in reſignatione quàm permutatione.reg.19.q.12.nu.2
Fraus, etiam coniecturis probatur.reg.19.q.8.nu.5
Fraus legi fieri non debet. reg.34.q.64.nu.2
Fraus legi fieri non debet.reg.31.q 4.nu.15
Fraus legis de perſona ad perſonam quomodo fit.nu.16
Fraus legi de facto ad factum quomodo fit.nu.17
Fraus ſeu dolus non præſumitur.reg.19.q.3.num.8
Fraus ſua cuique nocet. reg.34.q.64.nu.1.verſ. Amplius.
Frequentioris vſus gratia expreſſa non excludunt ſimilia, quæ rarius contingere ſolent.reg.33.q.6.nu.5
Amplia procedere in materia ſtricti iuris, & in diſpoſitione ſtricti iuris.reg.33.q.6.num.5
Fructus an beneficij appellatione continentur. reg.12.q.2. numer. 5
Fructus beneficiorum in mera temporalitate conſiſtũt. reg. 12.q.2.nu. 3
Fructus beneficiorum primi anni vel vlterioris, priuilegio, ſtatuto, vel conſuetudine, eccleſię, epiſcopo, vel particulari perſonę aliquando debentur.reg.34.q.31.nu.2
Fructuum beneficiorum vacantium temporalis reſeruatio, non eſt iuri diſſona.reg.17.q.11.nu.2
Fructuum beneficiorum vacantium temporalis reſeruatio, num. eo.quæ ſit.
Fructuum reſeruatio,niſi a Papa approbetur,pactum turpe ducitur.reg.19.q.14.num.5
Fructus percipere & beneficium poſſidere diuerſa. reg.34. q. 30. numer. 2
Fruſtratoria non debet eſſe diſpoſitio.reg.26.q.2.nu.3
Fruſtra impetratur,quod de iure conceditur. reg.14.quæſt. 1.num. 3
Fuga.ſuſpectus de fuga non poteſt quis pro paruo debito incarcerari.reg.16.q.19.num.2
Fugæ ſuſpectum, capi poſſe die feriata & authoritate propria.reg.31.q.3.num.4.5
Fundanti ſe in tempore anteriori uel poſteriori,illud probare debet.reg.31.q.14.num. 8
Fundanti ſe in tempore probandi onus incumbit. reg.12. q.7.num. 3
Fundatio, dotatio, & conſtructio æquiparantur.reg.1.q.10. nume. 4
Fundator ordinare non poteſt, ꝙ Epiſcopus inſtitutionem nõ habeat.reg.13.q.4.nu.3
Furtum domini cõſenſu accedente ceſſare.reg.21.q.10.n.3
Furtum quid.reg.21.q.10..num.2
Futurum ad præſens,ſeu præteritum tempus trahi non poteſt.reg.26.in præfat.nu.1
Futurum etiam ad præſens aptari.reg.32.q.3.nu.1.2.3.& an econtra.num.4.7
Futurum etiam in pręſenti,& pręterito verificatur.reg.26 in præfat.numer.2.3

G

GEminatio actuum,ſeu verborum,maiorem deliberationẽ oſtendit.reg.19.q.16.nu.9
Geminatio verborũ & actuum multum operatur.reg. 32.q.5.num.5
Geminatio. Vide verb.dictio,tu,tu.
Geminatio eiuſdem verbi vel dictionis utimur, ad maiorem vim,& efficaciam noſtræ intentionis oſtendendum. reg. 33.q.11.num.3.& quę dicatur geminatio.num. 9
Generalis cauſa libellum vitiat.reg.34.q.62.nume.4
Generalem clauſulam ad non veriſimilia extendi. reg. 19. q. 19. num. 2
Generale ad extraordinarium non refertur.reg.33.q.7.n.1
Generale mandatum non extendi ad ea quæ non ſunt. reg. 3.q.7.num.8
Generali conſtitutione non veniunt, quę maiori digna ſunt nota.reg.13.q.5.numer.4
Generalia verba generaliter intelligi etiam in odioſis. reg. 33.q.7.num.4
Generalia verba ratione adiuncti reſtringi. reg.13. quæſt. 1. num. 6
Generalia verba iuris, dotem non comprehendere. reg.12.q. 3.num.2.& quando non.num.3
Generalia verba,non reſtringi per ſpeciẽ. reg.1.q.5.num.9
Generalia verba etiam Principis,iura ſpecialia non tollere. regu.11.q.14.nume. 5.ad fi.
Generalis diſpoſitio ad ſpecialiter prouiſa non refertur.reg. 8.q.5. numero 3.
Generalis diſpoſitio ſpeciali nota digna non comprehendit. reg.3.q.20.nu.3.regul.11.q.13.nu.3
Generalis diſpoſitio,hoſpitalia & ſimilia non comprehendit. regul.12.q.4.nu.2.dic ut ibi.num.3
Generalis & ſpecialis prouiſio ad excluſionem vel incluſionem rei,idem operatur.regul.20.q.6.nu.5

Generalis facultas, an beneficiorum prouiſionem continet. reg.13.q.2.nu.3

Generalis liberatio, ſeu quietatio non comprehendit ſub conditione debita.reg.32.q.28.nu 7

Generali nomine non contineri id de quo ſpecialiter eſt prouiſum.reg.29.q.12.nu.4.verſ.Inſuper in caſu.

Generalibus verbis fieri non ſufficit, quod ſpecialibus faciendum eſt. reg.19 q.19.nu.3

Generalibus verbis monaſteria non venire. reg.2.q.5.nu.2

Generalibus verbis, Reges non continentur.regul.13.quæſt. 5. numer.3

Generalis prohibitio, hęredes afficit, vt nec hi poſſint alienare.reg. 32.q.9.nu.6

Generalis prouiſio ſpecialiter prouiſa non reſpicit. regu.31. q.12.num.4

Generalis prouiſio ad ſpecialiter prouiſa non refertur. reg. 11 q.3.num. 4

Generali reſeruatioae non includi beneficia laicorum, niſi fiat de eis ſpecialis mentio.reg.1 q.10.nu.2

Generalis reuocatio facta per Principem, non includit quę in vim pacti inerant. reg.13.q.7.nu.9

Generali ſermone, perſona loquentis non comprehenditur. reg.20.q.1.nu.17

Generalitas legis vel ſtatuti ſemper reſtringi debet ad euitandum abſurdum. reg.23.q.2. nu.6

Generalitas non excuſat venditorem ſcientem vitium.reg. 34 q.46.nu.6

Generaliter probato generaliter intelligenda. reg.1.q.6.nu. 2. Amplia in odioſis.nu.3.5

Genere prohibito, quęlibet ſpecies prohibita cenſetur. regul. 19.q.19.nu.11

Genitiuus dominium denotat.reg.3.q.13.nu.4. reg.5.q.5. numer. 3

Genitiuus denotat dominium, & non ſolum poſſeſſionem. reg.6 q 5.nu.2

Genitiuus plerunque poſſeſſionem ſine dominio ſignificat. reg.6.q.5.nu.6

Genus continet ſub ſe omnes eius ſpecies. regul.11.quæſt. 14. nume. 2

Genus continet ſub ſe omnes ſpecies.reg. 19.q.19.num.10. reg.22.q.12.nu.1

Genus ex propria natura continet ſub ſe omnes eius ſpecies. reg.22.q.10.nu.2

Genus omnes ſpecies ſub ſe indifferenter continet.regu.13. q.1.num. 5

Genus per enumerationem ſpecierum reſtringitur.regu.14. q.3.nume.3

Genus quoad omnia idem operatur, quòd ſpecies quoad quędam ſub genere comprehenſa.reg.34.q.46.nu.8

Genus ſubſequens non reſtringitur, enumeratis aliquibus ſpeciebus. reg.1.q.5.nu.9

Geſta per falſum procuratorem poſt ſententiam ratificari non poſſunt. reg. 34.q.39 nu.6

Geſta per falſum procuratorem poſt ſententiam ratificari non poſſunt. reg.29.q.10.nu 4

Amplia q nec poſt concluſionem in cauſa. nu.5

Glo.l.inteſtato.§.fin.de ſuis & legit. reprehenditur.reg.19. q 7.num.8

Gloſſa non indigemus vbi habemus textum.regul.19.q.13. nume. 7

Gloſſę opinio in dubio ſequenda.reg.31.q.1.nu.10

Gradu anteriori exiſtente, conſtitutus in vlteriori gradu pro extraneo habetur. reg.16.q.50.nu.6

Graduatorum appellatione qui veniunt. regul. 16. quæſtio. 11.numer. 1

Graduatorum appellatione an veniunt doctores. reg.16.q. 12. numer. 1

Guaduatus in digniori ſcientia pręfertur.reg.16.q.15.nu.5

Gradus plures habens pręfertur.ea.q.nu.6

Gradum a maiore habens, pręfertur.reg.16.q.15.nu.7

Graduatus ignarus, graduatorum priuilegijs gaudet.reg.16 q.13.num.4

Graduatus non exercens: & ſic in potentia non in actu, an gaudet priuilegijs.reg.16.q.14.nu.1

Graduatus quis cenſendus ex eo tempore quo in numeros relatus eſt.reg.16.q.19.nu.15

Gradus dantur in ſcientijs, in militia, in magiſtratibus, & alijs.reg.16.q.11.nu.2

Gratia ad vacatura, an tunc vacantia comprehendat. reg. 26.in præfat.nu.2.3.4

Gratiam ad vacaturum eſſe odioſam, & a regulis iuris exorbitare.reg.32.q.3.nu.6

Gratia ante literarum perfectionem eſt perfecta.reg.3.q.8 nume. 3

Gratia antequam ſit habita rata & grata, nõ operatur ſuos effectus.reg.1.q.8.nu.3

Gratia abſque literis ſolo verbo Principis perficitur. reg.8. q.1.numer. 3

Gratia Apoſtolica ante literarum expeditionem eſt informis. regul. 27.q.3.nu.4

Gratia deperdita, cuius tenor probatur, an locum habet reg. 27.q.6.nu.1.5

Gratię duobus conceſſæ ab eodem, corruunt, niſi de prioritate & poſterioritate conſtiterit. regul.34.q.14.nu.5

Gratia eo ipſo quòd ſit ſignata, dicitur perfecta. regu. 12.q. 5.numer.2

Gratia in forma pauperum, ſicut quæuis alia expectatiua, conditionalis & incerta eſt.regul.11.q.14. nu.3

Gratia motu proprio conceſſa, & ex certa ſcientia, an locum habet regul.20.q.5.nu.1

Gratia, motu proprio, latè & fauorabiliter interpretanda. regu.16.q 4.nu.6

Gratiam motu proprio, & ad inſtantiam petentis differre. regu.22.q.2.nu.1

Gratia motu proprio, an vitiatur, valore ſuppreſſo.regu.22. q.2.num.2

Gratiam iuxta mentem concedentis interpretari debemus. reg.32.q.25.nu.2

Gratiam motu proprio habens, pręfertur omnibus alijs. reg. 16.q.49.nu.2

Gratia noua per quam nouum ius acquiritur, an augmentatur, ſeu reſtauratur, eiſdemq; legibus regulatur, quibus primum reſcriptum. regul. 33 q.9.nume.4

Gratiæ factæ a legato, vel alio ordinario duobus ſuper eodẽ beneficio, niſi de anterioritate conſtat, ambo concurrent. reg.16.q.10.nu.19

Gratię beneficiales & alię quot & quibus modis per ſummum Pontificem ſignentur.reg.33.q.2.num.1

Gratiæ non ſimpliciter conceſſæ morte concedentis expirãt. reg.8.q.9. numero 2

Gratiæ Papales ultimis uoluntatibus æquiparantur.reg.32.q.31.num.8
Gratiæ Papæ ad uacatura, niſi de authoritate conſtet regulantur a c.duobus.de reſcript.lib.6.
Gratia, perinde ualere, ſuſcitat ſpiritum primi reſcripti. reg. 10.q.1.nu.2
Gratiam procuratam præſumi, niſi aliud cauſatur. reg. 16. q.6.num.3
Gratiæ, qualitates & circunſtantiæ per teſtes ſeu aliàs probari poſſunt.reg.27.q.9.nu.2.3
Gratia ſecunda, primæ non derogans, inualida cenſetur.reg. 32.q.19.nu.7
Gratia, ſi neutri, in qua requiritur conſenſus conſeruatorũ, ſtante alia gratia in fauorem alterius, cum derogatione priuilegij Po. Ro.conceſſi, habito poſtea conſenſu per primum præualet.reg.32.q.19.nu.8
Gratia, ſi neutri, poteſt eſſe prima & principalis, & de per ſe.reg.33.q.10.nu.6
Gratia ſolo uerbo perficitur.reg.8.q.11.nu.2
Gratificationis clauſula.reg.32.q.14.nu.22
Gratificationis deſcriptio.reg.32.q.14.nu.23
Gratificationi quando locus ſit.reg.32.q.14.nu.24
Gratificationi locus duobus modis eſſe poteſt.reg.32.q.14. numero 21
Gregorij vij. electionis formula.reg.13.q.8.nu 40
Guarentigia non tenet, ſi principale non ualet.reg 34.queſ. 46.numero 11

H.

Haberi pro tali & eſſe talem differunt.reg.32.q.23.num.4
Habilia & quòd impedire non poſſunt, omnia alia ſupponi debent.reg.33.q.7.nu.9
Habilia. Omnia alia habilia ſupponi debent, quando ſuper uno diſputatur.reg.16.q.44.nu.2
Habilitas perſonæ tam circa ætatem, quàm alia præſumitur, quando actus debitam formam habet.reg.18.quæſt. 3.numero 6
Habilitas ſuperueniens operatur acſi a principio adfuiſſet. reg.18.q.12.nu.9
Habilitas intelligitur, quoties iura de perſonis, locis & rebus loquuntur reg.16.q.13.nu.2.uide q.14.nu.1.ea. & per tot.q.
Habilitas perſonæ, tam circa ætatem, quàm alia, præſumitur, quando actus formam debitam habet.reg.18.quæſt. 3.numero 6.
Habilitas impetrantis conſideratur tempore uacationis.reg. 18.q.12.nu.11
Habilitas prouiſi tribus temporibus requiritur. reg. 18. q. 12.numero 16
Habilitates ſui prædeceſſoris, an probandæ ſint. reg. 18.q. 11.numero 1
Habilitates quòd interueniant tempore datæ, an ſufficiant. reg.19.q.9.nu.4
Habitandi cauſa priuilegiũ datum uenientibus, eſſe irreuocabile.reg.4.q.7.nu.15
Habitare & habitare uelle quis in ſua patria præſumitur. reg.5.q.4.nu.5
Hæredis appellatione uenire ſolum hæredem ex aſſe.reg.16. q.26.numero 2
Hæres hæredis, hæres teſtatoris.reg.3.q.17.nu.2
Hæreditas iacens uſucapionem per defunctum cæptam complet.reg.34.q.22.nu.1.2
Hæredis nomen ad extraneos referri, feudo accepto pro ſe & hæredibus ſuis.reg.33.q.6.nu.3
Hæredis nomine, an extraneus.uide uerb.Feudum pro ſe & hæredibus.
Hæredes ſecundi, qui.reg.34.q.46.nu.15
Hæreditas uiuentis uendi non poteſt.reg.21.q.1.nu.2
Hæreditatem uiuentis expectans, improbus a lege reputatur.reg.21.q.1.nu.3.4
Hieroſolimitani præceptores.uide uerb.præceptores.
Hiſpani Cur.Ro.deuoti.reg.19.q.15.nu.1
Hominem liberum celare fraus eſt.reg.19.q.8.nu.6
Honor debetur patronis.uerb.Patronis.
Hora facit ut unum inſtrumentum prius altero dicatur.reg. 33.q.5.num.4
Hoſpitalia, an beneficia, uel ſint eccleſiaſtica. reg. 26. q. 5.numero 1
Hoſpitale an ueniat ſub nomine beneficiorum. ead. quæſtio. numero 2.3.4
Hoſpitalia an regulis reſeruatorijs comprehendantur. reg. 1.q.11.num.1
Hoſpitalia & ſimilia ſub generalibus uerbis non contineri. reg.22.q.4.nu.2.limita.nu.3
Hoſpitalis inſtitutio & deſtitutio ad quos pertinet.reg. 1.q. 11.numero 3
Hoſpitale publicum, an priuatum, & an religioſum, ſigna quibus cognoſcitur.reg.34.q.10.nu.4.ad fi.
Hoſpitalia quædam in titulum conferuntur. reg. 34. quæſt. 10. numero 2.
Hoſpitalia ſunt adminiſtrationes.reg.34.q.10.nu.3
Hoſpitalarij tutoribus & curatoribus æquiparãtur.reg. 34. q. 10. numero 4
Hypocratis authoritate Iuriſconſulti deciſiones aliquas fecerunt.reg.19.q.7.nu.5
Hypocritæ.uide uerb.ſimulatores.

I.

Iactationum & moleſtationum commiſſio, & iudicium ubi fundatur.reg.29.q.14.nu.3
Iconomus.Vide Oeconomus.
Identitas diſpoſitionis ubi datur, eædem qualitates in omnibus concurrere debent. reg. 8. quæſtio. 4.numero 3
Identitas rationis, identitatem interpretationis inducit.reg. 19.q.5.num.3
Idioma accidentale intelligenti, ubi ſunt naturale & accidentale, an obſtet reg.20.q.4.nu.1
Idioma.Vide uerb.commendis an locum.
Ieſus Naue, qui Ioſue, idem.reg.32.q.8.nu.3
Ignorantia dilatoriarum exceptionum, iuramento probatur. reg.21.q.4.nu.12
Ignorantiam non in lucro captando, ſed in damno, nos adiuuat.reg.21.q.4.nu.8
Ignorantia in pœnalibus excuſat.reg.34.q.53.nu. 4
Ignorantia quælibet non excuſat, ubi diligens inquiſitio requiritur.reg.21.q.4.nu.7
Ignoranti, tempus ad aliquid faciendum ſtatutum, non currit.

rit.reg.34.q.53.nu.2.ubi ampliatur: & nu.4. cũ ſeq.
Ignorare,& neſcire ſunt ſynonima.reg.21.q.4.num.2
Ignoranti executori non currit tempus,ad exequendum teſtamentum.reg.37.q.53.num.6
Ignorans improbus dici non poteſt.reg.34.q.53.num.11
Ignorantia quando non excuſat,quòd non adhibuit diligentia in perquirendo illud quod perquirere debet.reg.27.q.7. num.5
Ignorantia regulariter aſſertione uel iuramento probatur. reg.11.q.4.num.11
Illationem ex diuerſis non inferri.reg.1.q.8.num.4
Illationem non fieri ex diuerſis.reg.20.q.1.num.14.regu.32.q.30.num.10
Immediata potentiora & fauorabiliora eſſe.reg.16.q.10.numer.11
Immediatum,quid dicatur.reg.34.q.21.num.3
Immunitas conceſſa patri habenti.12.filios, durat etiamſi aliqui ex illis moriantur.reg.32.q.12.num.3
Impedimentis duobus exiſtentibus, vno ſublato, remanet alterum. reg.23.q.4.num.4.reg.20.q.13.num.3.reg.14.q.2.num.4
Impedito non currere primum annum fatalium,ſed dari ſecundum.reg.34.q.79.nu.7
Impeditus ipſo iure præſeruatur: nec contra eum tempus currit.reg.8.q.6.num.2
Impenſa in expeditione,an præſumi faciat acceptationem. reg.1.q.8.num.4
Imperatorum error facit ius. reg.18.q.14.num.4
Imperatori licet Deus ſubiecerit leges, non tamen ſubiecit contractus. reg.13.q.7.num.9
Imperatoris præſentia gaudens,& eius ſigna comitatus,an differunt.reg.16.q.30.numer.1
Imperatoris nullus conſenſus in electione Papæ requiritur. reg.32.q.8.num.7
Impetrans a Papa,præfertur primo ab eodem prouiſo,conſeaſum alicuius expectanti.reg.32.q.19.nume.2
Impetrans ex reſignatione,ſi proſequitur vacationem ob nõ promotionem,reſultantẽ ex clauſula, ſiue præmiſſo &c. iudicabitur acſi a principio ob non promotionem tantum impetraſſet.reg.34.q.46 num.12
Impetrans beneficium anno ab alio pacificè poſſeſſum,circa modum vacandi,variare,ſea in incerto vagari non licet. reg.34.q.82.num.2
Impetrare pro obtinere.reg.21.q.9.num.10
Impetratio reſultans ex clauſula,ſiue pręmiſſo,&c.an ſit acceſſoria ac dependens,an principalis & de per ſe.regul. 34.q.46.nu.14
Impetrationi reſultanti ex clauſula generali, ſiue pręmiſſo,&c.an obſtet.reg.34.q.46.num.1
Impetratorem ex dolo commodum reportare non debet.reg. 34.q.52.numer.1
Impetrans an excuſetur, ſi non exprimit ea, quæ ignorat. reg.34.q.53.num.13.15
Impoſſibilem conditionem in vltimis volũtatibus haberi pro non adiecta, actu alioquin valido remanente.regul.32. q.31.numer.10
Impoſſibilitas naturę diſpoſitionẽ uitiat.reg.30.q.5.num.2
Impoſſibilitas naturę diſpoſitionẽ uitiat.reg.22.q.13.n.17
Importunitas petentium non concedenda,redarguitur.reg. 26.q.1.num.2
Impoſſibilia reputari, quę a Principis pendent uoluntate. reg.32.q.31.num.11
Impuberis iuramentum per eundem poſtea factam puberẽ obſeruandum. reg.18.q.12.num.7
Incerta prętentatio per inſtituentem poſtea certificanda admittitur.reg.3.q.4.num.8
Incerta ſententia executionem non meretur.num.eo.
Incertum legatum inefficax eſt.reg.3.q.4.num.4
Incertitudo in ipſa ſubſtantia ſemper uitiat.reg.3.q.4.nu.2
Incertitudo in teſtamento vitiat.ea.q.num.3
Inceptum pro completo in fauorabilibus. reg.27.q.21.n.4
Incertitudo prioritatis vitiat gratiam.reg.33.q.14.nu.6.7
Incerta electio inualida eſt.reg.3.q.4.num.6
Incerta venditio nullius eſt effectus.reg.3.q.4.num.5
Inchoatio,uel inceptio non ſufficit ad hoc vt vnio effectum ſortita dici poſſit.reg.12.q.5.num.4
Incola non reputatur qui continuò non habitat.regu.20.q. 4.numer.7
Inconſtantia cum præiudicio alterius reprobatur: verbo Variatio.
Incontinenti quę fiunt ineſſe videntur.reg.31.q.9.nu.2
Incontinenti fieri dicuntur,quæ intra triduum geruntur.n.3
Incorporatio continet annexionem,applicationem, & alia. reg.12.q.1.numer.6
Indefinita abſolutio omnes reſpicit excommunicationes. reg.33.q.11.numer.11
Indefinita uniuerſali æquipollet.reg.13.q.1.nu.4
Indefinita ęquipollet uniuerſali.reg.19.q.19.n.14.reg.16. q.34.q.16.reg.16 q.23.num.
Indefinitum æquipollere vniuerſali.reg.11.q.2.nu.2.ex benignitate. num.3
Amplia vbi eadem ratio.n.5. Fallit in odioſis.n.5.ea.q.
Indefinita legis etiam in odioſis,æquipollet vniuerſali.reg. 19.quæſt.15.num.8. reg.32.q.4.numer.1.reg.13.q. 1.nume.4
Indefinita oratio vniuerſali æquipollet,ubi eadem ratio eſt. reg.16.q.9.num.2
Indefinita in pœnalibus non æquipollet vniuerſali.regu.19. q.15.num.6
Indefinitum ratione adiuncti reſtringi.reg.3.q.8.nu.3.reg. 16.q.23.nu.6
Indiſtincta loquutio indiſtinctè eſt accipienda.reg.8.q.12. numer.2.reg.22.q.11.num.6
Indiſtinctè prolatum, indiſtinctè intelligitur.reg.34.q.88. numer.1
Indiuiduum quatuor modis conſiderari poteſt.regul.20. quæſt.9.nu.3
Indiuiduum quodlibet iuxta naturam ſui generis vel ſpeciei iudicamus.reg.34.q.4.nu.3.4
Inducta ad vnam effectum non debent contrarium operari. reg.31.q.10.nu.9.10
Inducta in alicuius fauorem, in eius odium retorqueri non debent.reg.3.q.18.nu.4
Inductio in poſſeſſionem abſque cauſa cognitione fieri poteſt.reg.34.q.42.nu.5
Indulta conceſſa interpretanda, ne ordinarijs præiudicent. reg.16.q.10.num.9
Indultis amplisſimis Cardinalibus conceſſis, prouidere tamẽ non poterunt de beneficijs iure ordinario ad alterius collationẽ,vel pręſentationẽ ſpectantibus.reg.19.q.19.n.6

Index.

Inæqualitas in indicijs non admittitur. regul. 34. quęſt. 88. numer. 3

Inæqualitas culpa uel facto eius contra quem inſurgit proueniens tolleratur. reg. 34. q. 88. num. 4

Inęqualitas reſultans culpa uel dolo eius contra quem inſurgit tolleratur. reg. 31. q. 10. num. 15

Infames procuratores eſſe non poſſunt. regu. 4. queſtio. 8. num. 5. 7

Infiuitas euitanda. reg. 4. q. 9. num. 4

Infirmis dantur coadiutores. reg. 11. q. 5. num. 6

Infirmis iura omnia actus legitimos permittunt. reg. 19. q. 1. num. 4

Infirmi a philoſopho qui intelliguntur. regul. 19. quęſt. 5. numer. 9

Infirmitas quędam durare prę ſumitur. reg. 19. q. 7. num. 2

Infirmitas & ſenectus ſunt diuerſa. reg. 19. q. 4. num. 2

Infirmitas a iure quomodo accipitur. reg. 19. q. 5. num. 8

Infirmitas. Inter infirmitatem & ſanitatem, an detur medium. reg. 19. q. 5. num. 10

Infirmitate graui detentus, pręſumitur mori. reg. 19. q. 5. num. 6. Vide q. 7. num. 1

Infirmus ſi conſentiat dum ſanus ſit vigore ſupplicationis ſignatę, & moritur infra. 20. dies a tempore conſenſus, an ſit locus. reg. 19. q. 9. num. 1

Infirmitatis impedimentum non excuſat. reg. 34. quęſtio. 79. num. 5

Informe quid ſit. reg. 27. q. 8. num. 2

Inhabilitatis ceſſatio actus reconualeſcentiam non induuit. reg. 18. q. 12. numer. 18

Inhabilitatem defectu voluntatis, per ratihabitionem tolli. reg. 29. q. 10. num. 2

Initium ſpectari debet. reg. 18. q. 12. num. 12

Iniuſta lis vitium litigioſi non induuit. reg. 29. q. 11. nu. 6

Iniuſtus, uel iniquus quis. reg. 34. q. 2. num. 2

Inſpectione fieri literarum comparationem. regul. 18. q. 5. num. 6. Vide verb. aſpectus.

Inſtantia de iure canonico perpetua eſt. regul. 34. quæſt. 3. num. 26

Inſtitutio habet conditionem, ſi inſtitutus voluert. reg. 31. q. 11. num. 4

Inſtitutio & deſtitutio hoſpitalis ad fraternitatẽ illius pertinet. reg. 1. q. 11. num. 3

Inſtitutionis nomine etiam ſubſtitutio ſignificatur. reg. 34. q. 46. num. 15

Inſtitutio præſentatorum eſt neceſſaria. regu. 30. queſtio. 8. numer. 5

Inſtrumentum ad inſtantiam patris ſuper natiuitatem filij probare ętatem. reg. 18. q. 6. num. 6

Inſtrumentum locationis inter ipſas partes probat. reg. 16. q. 22. num. 3

Inſtrumentis omnia quæ per teſtes, probari poſſe. reg. 18. q. 6. num. 2

Inſtrumentalis poſſeſsio alio in poſſeſſione exiſtente capta, inconſiderabilis. reg. 16. q. 22. num. 6

Inſtrumentalis poſſeſſio quę. reg. 16. q. 22. num. 2

Inſtrumentalem poſſeſſorem verum eſſe. q. ea. numer. 4

Inſtrumenta produci vſque ad ſententiam excluſiuè, non autem incontinenti poſt. reg. 31. q. 9. num. 11

Intellectus. c. magnæ. de uoto. reg. 19. q. 4. num. 5

Intellectus. l. etiam. ff. de probat. reg. 18. q. 9. numer. 2

Intellectus is accipiendus, qui decidit caſum dubitabilem. reg. 6. q. 1. num. 7

Intellectu quædam magis percipiuntur, quàm ꝙ locutione exprimi poſſunt. reg. 16. q. 1. num. 3

Intellectus ſi varij ſint ad legem, quis probandus. reg. 22. q. 9. num. 10

Intentio ſola conſiderari debet. reg. 20. q. 4. nu. 10. 11

Interpretatio ab uno verbo ſeu nomine magis quàm ab alio, quando ſumenda. reg. 16. q. 29. num. 5

Interpretatio benignior ſumenda. reg. 20. q. 4. num. 9

Interpretatio in dubio fieri debet de prima vice. reg. 4. q. 3. numer. 2

Interpretatio in dubio facienda vt actus valeat. reg. 18. q. 12. num. 5

Interpretatio facienda iuxta ea quæ moris ſunt, & conſuetudinis. reg. 27. q. 2. num. 1. ad fi.

Interpretatio facienda eſt talis, vt falſa latinitas euitetur. reg. 9. in pręfa.

Interpretatio talis facienda, ne legi fraus fiat.. reg. 27. q. 11. numer. 2

Amplia etiamſi verborum proprietas non patiatur. nu. 3

Amplia etiamſi ſimus in exorbitantibus & odioſis. nu. 4

Interpretatio facienda vt reſultet cauſa perennis & durabilis, non autem temporalis. reg. 22. q. 12. num. 9

Interpretatio facienda vt ſatisfiat oneri iniuncto. reg. 27. q. 20. numer. 3

Interpretatio fienda, ne fraus legi fiat. reg. 34. q. 85. nu. 1. verſ. Quarto cauendum.

Interpretatio fieri debet verè & propriè. regul. 19.. quęſt. 4. numer. 3

Interpretationem fieri debere taliter, vt noua diſpoſitio aliquid operetur, ſeu addat. reg. 24. q. 4. num. 13

Interpretatio latiſſima fieri debet, vbi de tollenda fraude tractatur. reg. 19. q. 13. num. 12

Interpretari legem uel ſtatutum ſecundum alias leges. reg. 30. q. 4. num. 1

Interpres optima conſuetudo. reg. 29. q. 2. num. 3. 4

Interpretationi receptæ inhęrendum eſſe. reg. 29. quæſt. 2. numer. 1

Interpretatio uera a praxi & communi conſuetudine ſumitur. reg. 29. q: 2. num. 4

Interpretatio. vide verb. verba capienda.

Inteſtati verbum, quid ſignificat. reg. 3. q. 2. num. 7. 8

Intimatio appellationis principali fieri debet. reg. 34. q. 69. numer. 6

Intruſus, an dicitur beneficiatus. reg. 16. q. 39. num. 1

Intruſus dicitur electus adminiſtrans bona eccleſia ante cõfirmationem. reg. 32. q. 15. num. 7

Intruſum dici poſitum in poſſeſſionem beneficij authoritate ſuperioris de facto ſpoliantis. reg. 29. q. 4. num. 7

Intruſus & inuaſor non debet eſſe melioris conditionis, ꝗ iuſto titulo poſſidens. reg. 16. q. 39. nume. 4

Intruſus quomodo accipitur. reg. 29. q. 4. numer. 1

Intruſus quis, & quot modis. num. 2. ea. q. & nu. 6

Inuectiua contra aliquos ſtructores regularum modernarum. reg. 33. q. 12. nume. 12

Inuitũ cogi neminem, vt aliquid faciat. reg. 34. q. 3. nu. 15

Inueſtitura quid &c. reg. 34. q. 10. num. 3. col. 2.

Inueſtituram ſuper feudo vini per regem fieri poſſe. reg. 21. q. 8. num. 2

Inutile habere, & non habere æquiparantur.reg.30.quæſt. 31.num.15
Italiæ, Hiſpaniarum & Galliæ homines libertatem appetunt: ſunt belli coſi, periti regiminis, ac magnanimi.regul. 16.q.41.num.6
Iudex competens an ſit, quando eſt dubium, eius citatio arctat & præſcriptionem interrumpit.reg.34.quæſt.40. numer.5.
Iudex ex iuſta cauſa moueri præſumitur.reg.11.q.4.num. 5.ubi de Principe loquitur.
Iudicare inuitus cogitur.reg.4 q.4.nume.4
Iudice ab incompetenti citatio ſi emanauerit, non interrumpitur præſcriptio. ſi incompetentem eſſe certum ſit, & competens adiri potuit.reg.34.q.40.nu.3
Iudices & arbitri pro diuerſis ponuntur.reg.27.q.5.nu.1.2
Iudices ita dicuntur minores ſicut maiores.reg.4.quæſt.8. numer.9
Iudices. Pro iudice & officialibus præſumitur.reg.27.q. 24 num.9
Iudicis authoritas tollit ſuſpitionem. Vide uerb. Papæ authoritas.
Iudicis competentis ſi copia haberi non poteſt, incompetens adiri permittitur.reg.34.q.40.num.3
Iudicium non inchoari per ſolam productionem mandati rei contra quem cauſa eſt commiſſa, & citatio decreta. reg.34.q.70.nume.2
Iudicium totum cum procuratore fundari poteſt.reg.34.q. 69.num.3
Iudicum appellatione uenire arbitros. regul. 27. quæſt. 5. num.4
Iunior etiam ſcholaris ſcientia maior doctori præfertur.reg. 16.q.17.num.2
Iuniores, perſpicatiores.reg.1.6q.17.nume.3
Iura ad ea quæ raro accidunt, non aptantur.regul.19.q.11. numer.8
Iura omnia actus legitimos infirmis permittunt.reg.19.q. 1.numer.4
Iura Romæ orta auctaque.reg.17.q.13.num.2
Iuramentum. Animus & intentio alicuius probari debet per proprium iuramentum.reg.5.q.4.num.2
Iuramentum calumniæ ſeu de ueritate, in quacunque parte litis præſtari poſſe.reg.6.q.4.num.4
Iuramentum impuberis, per eundem poſtea puberem factum obſeruari debet.reg.18.q.12.num.7
Iuramentum de obſeruando ſtatuta, reſpicit tunc exiſtentia.reg.3.q.7.num.14
Iura de perſonis, locis, uel rebus loquentia, intelliguntur de habilibus.reg.16.q.13.num.2
Iuramento aſtrictos, non liberari per ſuperioris ordinationem ſimpliciter factam in contrarium. regul.17.quæſt. 15.numer.1
Iuramentum non ritè præſtitum pro non iure habetur.reg. 29.q.9.num.3
Iuramentum facta ſimulata non confirmat.reg.32.quæſt. 30.num.2
Iurare poteſt, annum. 14.excedens.regul.18. quæſt. 2. numer.10
Iurare non tenetur, qui annum. 14.non exceſſerit.reg.18. q.2.numer.10.11
Iure diuerſo eadem res ſeu diſpoſitio cenſeri non debet.reg. 16.q.34.num.7
Iuri futuro per pactum renuntiari poſſe.reg.34.quæſt.6. numer.3
Iuri poſitiuo Papa derogat, & ad libitum contra illud diponit. reg.30.q.5.num.5.
Iuri principaliter inducto in fauorem publicum, pacto priuatorum renuntiari non poſſe.reg.34.q.6.num.8
Iuri ſuo priuatam utilitatem & etiam publicam ſimul & inſeparabilem concernēti, renuntiari non poteſt.reg.34. q.6.num.9
Iuris appellatione, uenit ius Romanum.reg.16.quæſt.28. numer.3
Iuris nomine, an uenit poſſeſſio. regul.29.q.7.num.25
Iuriſdictionis eſt beneficia conferre. regul. 27. quæſtio. 17. num. 3
Iuriſdictionis fundamentum iudex ignorans, nulliter procedit.regul.31.q.1.num.3
Iuriſdictio non tribuitur partium conſenſu.regul.27.quæſt. 17.num.5
Iuribus pluribus competentibus, uno renuntiato altera manent.reg.14.q.2.num.6
Ius ad rem decem modis, in beneficialibus.reg.3.quæſt.14. numer.2.3
Ius ciuile inter Romanos ſeruandum.reg.17.q.13.num.2
Ius ciuile in Romanos ſeruandum.reg.17.q.13.nu.2
Ius commune. Vide uerbo, reditus ad ius commune.
Ius. De iure defuncti non eſt opus ita exactè docere.reg.27. quæſt.13.num.5
Ius. De iure tertij non claro dari non poteſt.regul.27.q.13. num.3.q.15.num. 1
Ius in re, a iure ad rem differt.reg.27.q.22.num.2
Ius nouum diſponens ſuper uno, ex iam æquiparatis, extenditur ad alia æquiparata.reg.22.q.12.num.10.
Ius patronatus acquiritur fundatione, conſtructione, dotatione, priuilegio, præſcriptione.reg.1.q.10.num.3
Ius patronatus fundatione &c.acquiritur.regul.32.q.32. numer.6.
Iuri patronatus laycorum ex priuilegio ſeu præſcriptione facile derogatur.regul.32.q.4.num.8
Ius patronatus laicorum non tolli per regulas reſeruatorias.regul.1.q.10.num.2
Ius ordinarium non autem ſpeciale conſiderabile eſt.regul. 17.q.10.num.2
Ius per acceptationem acquiri in beneficijs. regul. 3.q.14. numer.3
Ius quæſitum de habendis fructibus anni quo uacant beneficia, an tolli dicatur per collationem beneficij cum derogatione priuilegiorum capituli & fabricæ, reſeruata penſione tertio ſuper illis fructibus.reg.17.q.11.num.1
Ius quæſitum ex collatione capituli, licet collatio eſſet commune inter capitulum & epiſcopum, ſi Epiſcopus alteri contulerit, an ſit locus reg.17.q.14.num.1
Ius tripliciter ſumitur, uidelicet, ius rei, ius in re, ius ad rem. reg.32.q.30.num.5.& quod inter ſe differunt.nu.6
Iuſta cauſa impedito ſuccurritur.reg.8.q.6.num.1
Iuſtè poſſidet qui licentia Principis poſſidet. regul.29.q.8. numer.6

Index.

L

Latinitas falſa euitanda in interpretationibus.regu.9.in præfatio.numer.1

Latinum idioma dignius & magis frequentius alijs.reg.20.q.10.numer.4

Latitans abeſſe reputatur.regul.16.quæſt.35.numer.4

Layco beneficium conferri non poteſt.regul.24.quæſt.4.numer.3.4.11

Laycorum beneficiu non includi non generali reſeruatione.regul.1.q.10.num.2

Layci debent infra quadrimeſtre preſentare.regu.34.q.18.num.2.clerici infra ſex menſes.eo.numer.

Laycus poteſt eſſe arbiter ſuper ſpiritualibus authoritate Papæ.reg.27.q.5.num.12

Layci quicunque a beneficiorum diſpoſitione prohibentur.regul.11.q.13.num.2.Vide num.4.ibidem.

Laycus ſolus abſque alicuius authoritate ſuper ſpiritualibus arbitrator eſſe poteſt.regul.27.q.5.nume.13

Laycorum ſub nomine continentur preceptores Hieroſolimitani & ſimiles.reg.16.q.51.numer 4

Legatus a latere non ſtatuit contra ius cõe, nec cauſam ſimpliciter & de plano cognoſcendam committit.reg.17.q.7.num.6

Legatus an poſſit concedere gratiam,motu proprio.reg.16.q.8.num.1.3

Legatus audit cauſas matrimoniales.reg 34.q.50.num.4.

Legatus & alij ordinary,legibus aſtringuntur.reg.16.q.8.numer.2

Legatum cum facultate conferendi reſeruatu ſedi Apoſtolicæ,conferre non poſſe ipſi Papæ reſeruata.reg.1.q.12.numer.9

Legatus uel alius ordinarius, ſi uni cum clauſula, motu proprio,alteri ſine ea confert,an ille præferatur.reg.16.quæſt.10.num.1

Legatus conſtitutionibus Pontificis derogare non poteſt.reg.19.q.9 num.15

Limita niſi adſit cauſa derogandi.num.16.ea.q.

Legatus de latere,quis.reg.13.q.6.num.2

Legatus de latere idem quod Papa in non reſeruatis poteſt.q.ea.num.2

Legatus dicitur ordinarius prouinciæ ſibi commiſſe.reg.34.q.50.num.3

Legatus & alij ordinarij non habent poteſtatem ad uacatura.reg.16.q.10.num.16

Legatus eſt prohibitus reſeruare ſibi cathedrales.reg.11.q.2.num.10

Legatum impediens,cauſam Dei impedit.reg.19.quæſt.19.numer.8

Legatus loco apoſtoli eſt.reg.17.q.7.num.4

Legatus de latere uel alius inferior ius quæſitum an tollere poſſit,ſemota reg.17.q.7.num.1

Legatus omne imperium recipit pro prouincia ſibi commiſſa,reg.19.q.19.numer.9

Legato & Ordinario an locum habet reg.30.q.1.num.1

Legati, præſertim de latere, ipſius Papæ perſonam præſentant.reg.3.q.8.num.2.

Legatus poteſt ea,quæ ordinarius.reg.34.q.50.num.5

Legati abſolutio ab excommunicatione,æquipollet abſolutioni Papæ.reg.34.q.50.num.9

Legato relicto uxori, ut ſe poſſit bene regere & gubernare: his uerbis proprietas non relinquitur.reg.32.quæſt.28.numer.5.

Legatus,præſertim de latere maior eſt alijs ordinarijs.regu.16 q.9.num.3

Legati & alij ordinarij unire poſſunt.reg.22.q.11.num.7.

Legatus ſtilo & conſuetudini Papæ conformis eſſe debet.regul.34.q.50.num.8

Legatus habet poteſtatem extraordinariè ſuperinductam.reg.34.q.50.num.9

Legatus maiorem poteſtatem habet quibuſcunque ordinarijs.reg.34.q.50.num.10

Legato ſoli de latere competit collatio.reg.16.q.10.num.7

Legatum ſolum comprehendit exiſtentia.reg.3.q.7.nume.11.12.13

Legatus uices ipſius Papæ gerit.reg.19.q.19.num.7

Legatus ultra prouinciam ſibi demandatam iuriſdictionem non habet.reg.34.q.50.num.6

Leges abrogatæ pro deciſione cauſarum allegari prohibentur.reg.14.q.3.num.2.limita ut nu.3 ibidem. Amplia etiam ad ſtatuta.num.4.ea.q.

Leges abrogatæ pro deciſionibus cauſarum adduci non poſſunt.reg.34.q.65.num.1.

Leges abrogatæ pro deciſionibus cauſarum non ſunt allegandæ.reg.34.q.65.num.1

Legem longo uſu non receptam offendens, non dicitur tranſgreſſor.reg.23.q.1.num.4.5.6

Legem non obſeruans quæ in deſuetudinem abijt,non punitur.reg.1.q.7.num.4 poſt medium.

Leges lucratiſſimæ.reg.16.q.16.num.9

Legem ſibi imponere nemo poteſt.reg.26.q.2.num.5.reg.30.q.5.num.4

Legem nouam etiam in odioſis per antiquam extendi.regul.22.q.13.num.11

Legem qui condidit eius eſt legem declarare.regul.26.q.6.numer.8

Legem unicuique imponere licet in traditione rei.reg.34.q.11.num.2

Lex,conſtitutio,ſtatutum,iuxta alteram ſeu alterum declaratur,ſuppletur,ampliatur, ſeu limitatur.reg.33.q.14.numer.1

Lex de dubitabili intelligenda.reg.19.q.10.num.1.

Lex dura ſeruanda.reg.16.q.18.numer.5.regul.19.q.9.numer.7

Lex clara eſſe debet,non perplexa reg.14.q.1.num.2

Lex ea quæ raro accidunt non reſpicit.reg.16.q.34.num.5.fallit num.7

Lex non ligat de præterito.reg.32.q.12.num.7

Lex non ligat niſi de futuro.reg.9.q.3.num.2.poteſt tamen extendi ad preterita.num.3.ea.

Lex in his quæ ſunt iuris poſitiui,non fictè, ſed uerè & mero iure agit.reg.32.q.6.num.6

Lex moderna interpretationem recipit ab antiqua.regul.34.quæſt.50.numer.1.poſt princip.ibi, Alterum eſt. ubi ampliatur.

Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus.reg.32.quæſt.28.num.1

Lex ubi aliquid uult,id exprimit.reg.32.q.28.num.2

Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus.reg.22.q.13.num.

num.13.reg.32.q.12.num.4.reg.31.q.8.num.4.
Ampliatur in ſtatutis.num.14
Ampliatur in bannis & condemnationibus.nu.15
Ampliatur in teſtatore.num.16
Lex ob publicam utilitatem facta, ualde fauorabilis dicitur. reg.20.q.2.num.5
Lex quando non ſolum diſponit, ſed ultra procedit, diſpoſitio uem inducit.reg.15.q.6.numer.6
Lex ſciente ſuperiore ſi ab omnibus non recipiatur, non ligat. reg.23.q.1.num.6
Lex ſi aliquid diſponat, licet ultra non procedat annullando, actus tamen in contrarium facti nulli ſunt.reg.9.quæſt. 4.num.4
Lex ſpecialis ꝑpopter rationis generalitatem generaliter intelligenda.regul.25.q.1.num.2
Lex ſi ſit ſpecialis, ratio generalis, generaliter intelligenda. regul.15.q.4.num.2
Lex una ab alia declaratur. regul.6.q.1.num.3.reg.8.q. 4.nume.14
Lex ubi non diſtinguit, nec nos debemus.reg.1.q.6.num.7. q.7.num.3.ad fin.reg.16.q.35.numer.2.reg.16.q.27. numer.2
L.Boues.§.hoc ſermone.de uerb.ſig.de prima facultate procedere.reg.34.q.64.num.1
L.Boues.in diſpoſitione legis uel ſtatuti non procedit.reg.4. q.9.num.5
L.Boues.§.hoc ſermone.de uerb.ſig.limitatur.regu.8.q.7. numer.2.5
L.Boues.§.hoc ſermone.de verb.ſig.limitatur.regul.34.q. 83.num.5
L.diffamari.C. de ingen.manu.datur remedium reſpectu poſſeſſorij & petitorij.reg.29.quæſtio.14.num.4
L.Digna uox.C.de legib.confirmata ex Plutarcho.reg.29. q.2.num.5
L.etiam.ff.de probatio.declaratur.reg.18.q.9.num.2
L.etiam aureos.de uerb.ſign. declaratur.reg.33.quæſt.12. num.5
Lex quàm exigit, plus non eſſe exigendum.reg.34.quæſtio. 66.num.2
L.3.de uerb.ſig.declarata.reg.30.q.4.num.2
L.1.§.qui perpetuum.ff.ſi ager nectig. limitatur. reg. 34. q.59.num 2
L.Quamuis.ff.de bo.aut.iud.poſſid.limitatur.reg.34.q.52. numer.8
L.item quæritur.§.qui impleto.ff.locati. non procedit in emphiteuſi.reg.32.q.26.num.8
L.Septimo.de ſtatu hominum, declaratur.reg.19.q.7.num. 5.6.7.8.9
L.2.ff.de conditionib.& demonſtrat.regul.32.quæſt.25. num.4.5.6.
L.Merces.2.gl.& concordan.ff.de uerb.ſignificat.reg.32. q.23.num.4
L.nihil tam naturale.ff.de regul.iur.& ſimiles non procedunt in ſpiritualibus.regul.22.q.13.num.23
Legis caſum ubi habemus, dubium ceſſare.reg.1.q.7.num. 2.uerſ.Alterum eſt.
Legis caſum ubi habemus, nulla cadit dubitatio. regul.19. q.13.num.8
Legis diſpoſitio non ſolum cauſas, ſed & perſonas priuilegiatas comprehendit.regu.19.q.2.num.3
Legiſlator quando uult idem ſtatuere exprimit.regul.34. quæſt.65.num.2
Legis ſignificatio.proœ.num.5
Legiſtæ philoſophis præferuntur .regul. 16. quæſtio. 16. numer.7
Legis uerba cui non conueniunt, nec lex.reg.1.q.7.num.2. poſt medium.
Legis mens quando dicitur generalis.reg.1.q.6.nume.4
Legitimos fieri naturales per ſubſequēs matrimonium, etiā uerè.reg. 18.q.6.num.5
Legitimare eſt Principi reſeruatum.reg.13.q.7.nu.7
Legitimatus non debet uocari ſpurius.regul.16.quæſt.23. numer.11.
Legitimatio per principem quid operetur.reg.16.quæſt.45. numer.3.
Libellus in quo peto Titium condemnari ad decem, ex quo eſt mihi obligatus, reijcitur.reg.34.q.62.num.4
Libellus debet eſſe clarus, ut reus inſtrui poſſit, & deliberet, an cedere uel contendere uelit.reg.31.q.1.num.13.
Liber officialis a publico deputati, fidem facit.regu.18.q.9. num.1.4
Libro priuato accedente ueriſimilitudine fides adhibetur. reg.18.q.8.num.3
Liber priuatus ſtante conſuetudine probat.reg.18.q.10.nu. 3.reg.18.q.10.num.3
Liber prouinciale dictus, approbatus eſt a ſede Apoſtolica. reg.8.q.2.num.4
Liber rectoris eccleſiæ probat quem excommunicatum uel mortuum.reg.18.q.10.num.4
Libri ſignificatio, proœ.num.5.lib.1
Liberalis nemo in neceſſitatibus.reg.10.q.3.num.2.3.reg. 16.q.52.numer.4
Liberalitas in gratificando.reg.32.q.32.num.4
Liberalitatem exercere ad Principem ſpectat.regu.31.q.1. numer.12
Liberè fieri quando dicatur.reg.19.q.15.num.3
Licentia actum præcedere debet.reg.24.q.4.num.8
Licentia data, ubi facienda eſt benigna interpretatio, non reſtringitur ad primum actum.reg.8.q.7.num.6
Licentiatus quis & quare dictus. reg.16.q.11.num.4
Limitata cauſa, limitatum producit effectum. reg.4.quæſt. 5.numer.4
Limitata diſpoſitio, limitatum producit effectum.reg.21.q. 5.numer.3
Limitatio.l.nam ad ea.ff.de legibus.
Linguæ Chriſtiano neceſſariæ.reg.20.q.1.num.2
Lis an per ſententiam finiatur.reg.34.q.27.num.2.
Lis a principio calumnioſa, ex poſtfacto & propter nouum ius, iuſta effici poteſt.reg.29.q.11.num.5
Lis calumnioſa, pro non lite habetur.reg.29.q.11.num.11.
Lis dicitur, quando eſt dubia.reg.29.q.11.num.10
Lis finitur niſi exequuta ſententia.reg.29.q.12.num.4
Lis finitur per ſententiam, quæ in rem tranſiuit iudicatam reg.29.q.12.num.2
Lis pendere dicitur, commiſſa cauſa, & obtento decreto citationis per actorem.reg.34.q.37.num.2
Lis pendet lite conteſtata.reg.29.q.11.num.1
Lis pro conteſtata habetur, quando reus facit ne conteſtetur.reg.34.q.71.num.3
Lis ſuper omnibus bonis, & pro maiore parte, æquiparatur.

reg.

reg.16.q.26.num.6
Lis ſuper poſſeſſione non efficit rem litigioſam.reg.29.queſt. 13.num.4
Lis uerè & effectualiter pendet a tempore litis conteſtationis.reg.31.q.12.nu.3
Lites tolli ſeu execrari optimum eſt.regul.29. in præfat. num. 1
Lite pendente innouatio prohibetur, quando alteri præiudicaret.reg.29.q.11.num.7
Litem iniuſtam non inducere uitium litigioſi.reg.29.q.11. numer.6
Litem non induci per appellationem extraiudicialem. regu. 29.q.15.num 4. & per totam.q.
Litem pendere citata parte poſt cauſæ commiſſionem.regul. 34.q.32.num.2
Litis pendentia inducitur per comparitionem rei.reg.34.q. 38.num.2
Litem pendere commiſſa cauſa & parte citata.reg.29.q. 11.num.2
Literę ad beneficia ſunt ſtrictæ & ambitioſæ.regu.32.q.5. numer.4
Literæ Ordinariorum & Legati, cum teſtibus, ſigillo & ſubſcriptione Notarij probant . reg.8.q.8.nu.4
Literas promotionis requiri ut poſſit adminiſtrare Epiſcopus uel ſuperior.reg.8.q.5.numer.4
Literarum ante expeditionem & præſentationem, iuriſdictio in habitu tantum traditur.reg.27.q.17.num.4
Literis capituli ſicut Epiſcopi credi.reg.8.q.8.num.7.
Literæ Epiſcopi probant.reg.19.q.16.num.7
Literę apoſtolicę per multas manus tranſeunt, et magna maturitate decoquuntur.reg.31.q.7.num.4
Literarum apoſtolicarum appellatione ſolum bullas uenire. reg.27.q.11.numer.7
Literæ contra ſtylum tanquàm ſuſpectæ de falſo reijciendæ ſunt.reg.27.q.12.numer.9
Literæ, ſeu epiſtola patris circa filium, probant.reg.18.q.8. numer.4
Literis non expeditis Delegatus iuriſdictionem exercere nõ poteſt.reg.31.q.1.num.4.8.Vide uerb.regulam Pauli.
Literis non expeditis diſpenſationes non ſuffragantur.reg. 31.q.9.num.5.ubi, Octauò.
Literatæ perſonę alijs in beneficijs pręferendę ſunt.reg.16. q.12.num 3
Literæ diſcordantes a mandatis, an ſint remittendæ ad corrigendum.reg.27.q.24.num.6
Literis niſi expeditis gratia dicitur informis.regul.27.q.3. numer.4
Literis non expeditis, ius dicitur implicitum, non clarum. reg.27.q.15.num.2.q.16.num.3
Litera uel epiſtola patris probat ſaltem ſemiplenè.reg.18. q.8.num.4
Literis apoſtolicis abſque aliquo adminiculo creditur .reg. 27.q.12.num.22
Literæ iuſtitiæ re integra per obitum concedentis expirant. reg.11.q.14.num.4.
Litera gratiæ re integra per obitum concedẽtis non expirãt. reg.11.q.14.num.5
Literæ expedita cum aliquibus defectibus ſurreptionis, an ſatisfiat reg.31.q.12.nu.1
Literarum expeditio ad probandum gratiam de iure non re-
quiritur regulariter.num.2
Litera occidit: ſpiritus uiuificat.reg.19.q.11.num.3
Literę quę remittendę & corrigendæ.reg.27.q.19.num.1.
Literę pręſumi debent bene expeditę. reg.27.q.25.num.3.
Literæ ſurreptitię non ſolum canonizari non debent, imo impetrans carere debet comodo reſcripti.regu.34.q.64.nu. 1. & quæ ſunt.eo.num.
Litigantibus in curia decedentibus, qui confert: uel ſi extra curiam decedant.reg.29.q.13.num.4
Litigator improbus & iniuſtus an dicatur quis eo ipſo quòd impetrat beneficium annalis poſſeſſoris, & eum ad iudicium trahit.reg.34.q.2.num.1
Litigioſa beneficia Ordinarius non confert.regul.34.q.87. numer.8
Litigioſo beneficio in fauorem alterius quàm collitigantis cedi non poſſe.reg.34.q.87.num.5
Litigioſa res alienari non poteſt.reg.34.q.87.num.6
Litigioſa res ne alienari poſſit, duę rationes adducuntur.reg. 34.q.87.num.7
Litigioſam rem effici, etiamſi non agatur de dominio rei.reg. 29.q.13.num.3
Litigioſi uitium ex lite iniuſta non induci.reg.34.quæſt.86. numer.5
Litigioſum beneficium non intelligi, niſi principaliter ſuper eo litigetur.reg.29.q.13.num.4
Localis conſtitutio ſuadente ęquitate & rationis identitate, generaliter ubiq; ligare debet . reg.25.q.2.nu.3
Locationis inſtrumentum probat inter partes.reg.16.q.22. numer.3
Locus. Citatus comparere debet in loco, ubi maiores ius dicere ſolent.reg.34.q.38.num.2
Loquentis perſona a generali ſermone excipitur.regu.20.q. 1.num.17.
Lucrum. de lucro captando tractat, qui certat de beneficio acquirendo.reg.8.q.6.num.4
Lucrum non conſequi & damnum pati, differunt. reg.21.q. 4.num.8

M

Macedonianam exceptionem odioſam eſſe. reg.34.q.3.num.8
Magis idoneus ex concurrentibus admittitur.reg.4.q.10.num.9
Maior annis quatuordecim, per ſe uel per procuratorem agere & cauſam ſpiritualem defendere poteſt.reg.18.q.2.num.11
Maior quis pręſumitur, niſi probetur minoritas, reg.18.q.3. num.1. ſed hęc opinio reprobatur, ut ibi.
Malitia ſupplet ętatem.regul.18.q.2.num.14.15
Mandans facere uidetur.reg.16.q.20.num.3
Mandatum ad unguem impleri debet.reg.34.q.68. regul. 34.q.68.num.6.10.11.12.13
Mandatum dici, cum iuriſdictio non tribuitur.reg.31.queſt. 5. numer. 3
Mandatorum de prouidendo formę, effectus & differentiæ: remiſſiuè.reg.34.q.55.num.5
Mandatum excedere non dicitur, faciens id quod a mandato non multum diſtat.reg.34.q.68.num.12
Mandatum generale non extenditur ad res quæ non eſt. reg.3.q.7.num.8

Manda-

Mandatum impleri poſſe per id quod mandato eſt uicinum. reg.34.q 68.num.11.12.
Mandatum de prouidendo, non dat ius in re. regu.34.q.55. numer.2
Mandatum de prouidendo non eſt prouiſio.reg.34.q.55. numer.3
Mandatum procuratoris pro eccleſia, per reſignationem rectoris conſtituentis reuocatur.regu.30.q.7.num.12
Mandatum ſpeciale cauſæ beneficiales & ſpirituales, an requirant.reg.31.q.4.num.5.18
Mandatum tranſgrediens peccat, actus tamen ualet.reg.4. q.10.num.7
Manualia beneficia, an ueniant ſub regula & diſpoſitione loquente de beneficijs eccleſiaſticis.reg 34.q.11.num.2.
Manus Papæ appoſitio, omnem alium ab ipſo Papa excludit, ne ſe intromittere poſſit.reg.9.q.6.num.6
Manifeſta probatione non indigent.reg.24.q. 3.num.3
Manum prælatus cito imponere non debet.reg.32.quæſt.7. numer.4
Mariti morte incerta, matrimonium contrahere uxor non poteſt: & contra reg.21.q.4.num.6
Maſculinum non concipit fœmininum, quando lex eſt pœnalis & correctoria.reg.19.q.3.num.9
Maſculinum non continet fœmininum in materia indifferenti.reg.19.q.3.num.4
Maſculinum non continet fœmininum in odioſis.ea.quæſt. numer.5
Maſculinum, quis, applicatum maſculino, non termino communi, fœmininum continet per extenſionem.reg.19.q. 3.numer.3
Materia omnis rudis & informis dicitur.regu.27.quæſt.8. numer.3
Materia ſubiecta operatur diſpoſitionis uariationem.reg.31. q.11.num.7
Matrici & originali potius ſtandum quàm publico inſtrumento ab illo diſcordanti.reg.27.q.19.num.6
Matrimonium abſque conſenſu parentum ualere. regu.31. q.3.num.7
Matrimonium contrahens, quòd mortuum coniugem credebat, adulterij non punitur.reg.34.q.53.num.9
Matrimonium etiam morte ciuili ſoluitur.reg.30.quæſt.7. numer.9
Matrimonium inter perſonas diuerſarum linguarum contrahi poteſt.reg.20.q.1.num.8
Matrimonium ſubſequens naturales facit uerè legitimos reg.18.q.6.num.5
Matrimonium ualidum cenſetur licet conſenſus alterius ex interuallo interueniat.reg.32.q.13.num.7
Matrimonij ubi fit mentio, de uero non de ficto interpretatio fieri debet.regul.q.18.num.3
Maxime, & præcipue, uerba, denotare identitatem in caſu contrario, non expreſſo.reg.29.q.6.num.2.poſt princip. num.5.ea.
Medici cognitis quibuſdam principijs cum parua reuolutione chartarum citò ſe expediunt.reg.20.q.1.nu.15
Medicorum authoritas in iure. reg.19.q.7.per totam.
Medicorum opinio in eorum arte ſequenda.reg.19.quæſt.7. numer.4
Medium tempus an impediat, ubi temporis ſpacium requiritur.reg.32.q.13.num.1
Mendicantes ad aliam religionem tranſeuntes, an contineantur ſub reg.23.q.2.num.1
Mendicantes omnes dici poſſunt, qui coguntur ab alijs neceſſaria quærere.reg.23.q.3.num.2
Mendicantium ordines qui.ea.q.num.4
Mendicantium religioſorum nomine, de facto tantum mendicantes non uenire.reg.23 q.3.num.5
Mendicantes religioſi qui.reg.23.q.3.num.3
Mendicantes ſub extra.Mart.qui ueniunt: & an de facto tantum mendicantes.reg.23.q.3.num.1.5
Mentem legis non uerba attendi.reg.8.q 8.num.2
Mens & ſenſus magis quàm uerba attendi debere.reg.16. q.4.num.2.reg.19.q.20.numer.7
Mens & intentio conſtitutionis magis quàm uerba inſpicienda.reg.31.q.4.num.19
Mens legis generalis dicitur, quando eius uerba ſunt generalia & prægnantia.reg.1.q.6.num.4
Mens legiſlatoris attendi debet potius quàm uerba.reg.33. q.5.numer.2
Mens præſumitur talis, qualis ex uerbis apparet.reg.34.q. 47.num.3
Mentalis reſeruatio dicitur, quæ in fauorem, Papæ perſona non expreſſa emanat.reg.11.q.15.num.7
Menſes a conceptione ad ortum ſupputandi, debent eſſe lunares.reg.19.q.7.num.7
Merita & bonitas inſpicienda: nec perſonarum acceptio eſſe debet apud Epiſcopos.reg.21.q.3.nu.2
Meritis inſpectis non origine conferenda beneficia.reg.16. q.41.num.2
Metropolitanæ eccleſiæ nomine Patriarchalem contineri reg.3.q.2.num.5
Metu amiſſionis patrimonij, beneficium renuntiatum repeti poteſt.reg.34.q.80.num.3
Metus an ſit probatus, uel ne, arbitrio iudicis committitur. reg.34.q.71.num.10
Metus probatio quo ad decernendum citationem, per edictum exequendam, non requiritur ita exacta. reg.34.q. 71.num.11
Metus conſanguineorum iuſtus dicitur.regul.34.quæſt.80. numer.4
Metus concludenter probari debet.reg 34.q.71.num.9
Metus non purgatur, quando eadem cauſa metus ſubſiſtit. reg.34.q.80.num.5
Metus bonorum perditionis timori mortis æquiparatur.reg. 34.q.80.num.2.3
Milites Hieroſolymitani & ſimiles, propriè beneficiati non dicuntur.reg.3.q.12.num.3
Minima in conſideratione non habenda.reg.19.q.5.num.5.
Minimum quodlibet eſt in conſideratione.reg.16.quæſt.19. numer.22
Minus continetur ſub maiori.reg.20.q.6.num.4
Minus.i.non, uel parum.reg.27.q.19.num.2
Mixtum an ſub ſimplicibus.reg.10.q.3.num.5.6.10.11.
Mixtus caſus an ſub ſimplici.reg.33.q.7.num.3.uerſ.Quinto & ultimo.
Mixtum ſub ſimplicibus in exorbitantibus & odioſis non uenire.reg.11.q.16.num.2.reg.32.q.30.num.8.uerſic. Amplius cond.
Mixtum. Diſpoſitio loquens de ſimplicibus, caſus qualificatos non comprehendit.reg.19.q.10.num.3

Mixtum.

Index.

Mixtum. Diſpoſitio de ſimplicibus loquens, caſus qualificatos & diuerſæ naturę non cōprehendit.reg.19.q.15.n.5

Modiga & minima in conſideratione non haberi.reg.19.q.5.numer.5

Modicum non eſt conſiderabile.regu.16.q.19.num.2

Modicum tempus pro non tempore habetur.q.ea.num.3

Modicum tempus pro non tempore habetur.regul.33.q.5.num 3.5.regul.31.q 9

Modum non curari,habito effectu.reg.34.q.48.num.5

Modus morte illius in quem fuit conditio adiecta deficiens, impletus habetur.regul.32.q.20.num.7

Momentum. uide uerb. Punctus.

Monachi de iure officia populo celebrare prohibentur.regul.20.q.1.num.18

Monachus diſpenſatiuè pręficitur eccleſijs parochialibus & collegiatis.regu.3.q.16.num.4

Monaſteria conciſtorialia cur dicta.regul.11.q.3.nume.3.verſ.& iſta monaſteria.

Monaſteria ſub generalibus uerbis non uenire.reg.11.q.5.nume.2

Monaſterium dicitur monachorum habitatio.regul.3.q.3.numer.6

Monaſterium etiam propriè dici monialium.regul.11.num.6.in præfat.

Monitio facta a Iudice,habet uim citationis & peremptorij.reg.34.q.42.num.4

Monitoria non comprehendi in regula Paul. 3. prohibente capi poſſeſſionem beneficiorum uigore mandatorum; ante literarum expeditionem.reg.31.q.4.num.13

Monitorium a commiſſione differt nomine,ſubſtantia,forma & effectu.regul.31.q.4.num.8

Monitoria quomodo concedi ſolent.numer.12

Monetę mutatione ſuccedente in ualore extrinſeco, & moneta effecta non uſuali:uel ſi ulterius non reperiatur,quo modo & qualiter ſolutiones ſunt faciendæ.reg.25.in præfat.numer.1

Monoculare beneficium quod.regul.3.q.5.numer.5

Moræ purgatio admittitur, quando ius alterius non eſt factum deterius.reg.31.q.9.numer.5

Moræ purgatio, pœna commiſſa ſeu incurſa, excluditur.reg.31.q.9.num.12

Morbus. vide uerb. infirmitas, infirmi, ægri.

Mora quando ſis periculum allatura, remittitur iuris diſpoſitio prohibitiua.reg.31.q.3.num.3

Mors, an etiam de ciuili intelligatur. reg.30.q.7.num.1.23.

Mors. Cedens, an pro mortuo habeatur.regul.32.queſt.5.num.2.5

Mors,& mortis dies,quę tempore peſtis accidit,probari poteſt.reg.19.q.7.num.10.

Morte finiri, ſicut etiam legatione expirata, reſeruationes factas per legatum.reg.9.q.6.num 4

Morte uiri incerta, uxor matrimonium contrahere non poteſt.reg.21.q.4.num.6

Mortis appellatione uenit mors ciuilis.regul.32.queſt.5.num.2.ad fi.

Mortis appellatione in iure uenire etiam mortem ciuilem. reg.30.q.7.num.5. & per tot.q.ubi ampliationes.

Mortis appellatione nunquam uenit ciuilis,ubi extenſioni locus non eſt.reg.30.q.7.num.20

Mortis appellatione nunquam uenit ciuilis, niſi in omnibus eoſdem effectus operetur in caſu de quo agitur.regu.30.q.7.num.24

Mortis appellatione uenire etiam ciuilem, quando eundem effectum operatur.reg.30.q.7.numer.16.

Mortuo Epiſcopo uel ſuperiore,per capitulum & Canonicos nouus eligitur.reg.3.q.7.num.2.in præfat.

Mortuus quoad beneficium,cenſetur qui reſignat.reg.34.q.28.num. 5

Moyſes Ioſue ſucceſſorem ſibi elegit.reg.32.q.8.num.4

Motu proprio,an legatus, uel ordinarius uti poſſit in conceſſione gratiæ.reg.16.q.8.num.1.3

Motus proprij clauſula in expectatiuis parum operatur.reg.20.q.5.num.7.9

Motus proprius, an tollat defectus.reg.33.q.13.num.4

Motus proprius diſcuſſionem non requirit, ſecus in gratia ex certa ſcientia.reg.16.q.6.num.8

Motus proprius an per coniecturas uel aliter probari poſſit: remiſſiuè.q.ea.num.9

Motus proprius an tollit ius tertij.ead.q.num.10

Motus proprius ſubreptiones tollit,& gratiam ſubſiſtere facit.reg.18.q.13.num.2

Motus proprius licet ſubreptionem tollat,habilitatem tamen non tollit.reg.18.q.13.num.3

Motus proprius diſpoſitionem non inducit. q.ea. nu 4

Motus proprius tollit ſubreptiones,& facit ſubſiſtere gratiā quæ aliàs corrueret.reg 34.q.49.num.1

Motus proprius non includit, non ueriſimilia.reg.34.q.49.numer.2

Motus proprius non derogat ſtatutis:num.3.q.ea.

Motus proprius diſpeaſationem non inducit.reg.21.q.2.n.4

Motu proprio habens gratiam,cęteris paribus, quibuſcunque alijs præfertur.reg.33.q.13 num.5

Amplia etiamſi non habens motu proprio prius præſentauerit.numer.6

Motus proprius ſurreptionem,non autem ius tertij tollit.reg.16.q.4 num.3

Motus proprius excludit ſurreptionem, inducit tacitam diſpenſationē, & alios effectus operatur. reg.22.q.11.n.2

Motus proprij effectus:remiſſiuè.reg.16.q.4.num.7

Motus proprius tollit obſtansia.reg.33.q.13.nu.3.& ut ibi.

Motus proprius non extenditur ad incognita Principi, & in facto conſiſtentia.reg.21.q.2.num.7

Motu proprio gratiam habens cæteris paribus, præfertur. reg.15.q.4.num.8

Motus proprius etiam uerus dicitur,ſi impetrans pro eo obtinendo ſupplicauit.reg.16.q.4.num.9

Motus proprius ex mera liberalitate procedere debet ſicut in gratia ex certa ſcientia.reg.16 q.6.num.2

Motus proprius excludit primo præſentantem.regul.16.q.49.num 4

Motus proprius,diſpenſationem nō inducit. reg.16.q.5.n.3

Motu proprio facta conceſſio æquiparatur conceſſioni propter benemerita factæ.reg.16.q.6.num.4

Motus proprius per teſtes probari non poteſt, ſecus dicendum,de certa ſcientia.q.ea.nu.5

Motu proprio licet dicatur fieri gratia, conceditur tamen ad petitionem partis.reg.16.q.4.nu.5

Motus proprij clauſula, an Ordinarius uti poſſit.reg.34.q.50.num.1.uerſ.Quartum fundamentum.

Motus proprius hodiè ad inſtar ſupplicationū & reſcriptorū obtinetur.

obtinetur.reg.21.q.2.nu.2
Motus proprius dat antelationem in fauorem ipſius conce-dentis.reg.16.q.49.nu 3
Motus proprius non tollit defectum intentionis. regul.21. q. 2. numero 3
Multa fieri non debent,quæ facta non tolluntur.reg. 33. q. 1.numero 2
Multa fieri prohibita,quę facta tenent.reg.15.q.6.nu.4
Multiplicatio actuum,ſeu factorum non præſumitur.reg.27 q 24 numero 7
Mutanda non ſunt,quæ diu certam interpretationem habue runt.reg.19.q.15.nu.2
Mutanda non ſunt,quæ diu certam interpretationem rece-perunt.reg.19.q.5 nu.7
Mutatio temporalis rei naturam non immutat. reg. 22. q. 12. numero 10
Mutatio uoluntatis in alterius præiudicium reprobatur. uerb. variatio.
Mutatio uoluntatis admitti non debet eius a quo ſolo non de pendet reg.5.q.4.nu.6
Mutationem uoluntatis in continenti,non præſumi.reg. 13. q.10.numero 1
Mutatio uoluntatis non præſumitur.reg.5.q.4.nu.4

N.

Arrata in gratia ſua impetrans probare debet. reg.27.q.8.nu.16.reg.30 q 6.nu.2
Natalia cuiuſque ſcribi,mos antiquus.reg.18. q.9.numero 3
Natis duobus eodem tempore , in ſucceſſione primę genituræ par erit ratio.reg.33.q.14.nu.9.
Nati,ſeptimo,octauo,decimo,undecimo menſe: & c. regul. 19 q.7.num.6
Nationis taciturnitas ſubreptionem inducit.reg.19.quæſt. 15. numero 20
Natiuitas paterna ſeu propria,quem ciuem,ſeu municipem facit.reg.19.q.15.nu.18
Natiuitatem cuiuſcunque ſcribi mos erat antiquus.reg.18. q. 9. numero 3,ubi uide.
Natiuitatis tempus ſufficit ſi mater fuit ingenua, ut quis li ber naſcatur.regul.18.q.12.nu.3
Natura cuiuſque rei ſecundum genus ſuum dijudicatur. reg.34.q.3.nu.4
Natalibus per principem reſtitutus,non debet uocari ſpu-rius.reg.3.q.18 nu.8
Naturaliter,uel per priuilegium ineſſe,paria ſunt.reg.3.q. 18. numero 7
Naturales per ſubſequens matrimonium,uerè legitimos fie-ri.reg 18.q.6.nu.5
Negatiua plus tollit,quàm ponat affirmatiua.reg.23.quæſt. 2. numero 3
Negatiua probanda uenit,quando eſt fundamentum alicu-ius.reg. 19.q.6.nu 9
Negatiua quomodo probanda.reg.27.q.12.nu. 5
Negatiua in rerum natura improbabilis.reg.19.q.6.nu. 4
Negligentia ſua ſibi cuique imputari debet.reg.31. quæſt. 8. numero 11
Nigrum dubium a rubro declaratur.reg.22.q.4.nu. 5
Nobilitas quę,& quare exprimi debet ſub reg. 34. quæſt. 60. numero 1
Nobilitatis duæ ſpecies.nu.2.ead.q.60
Nobilitas in conferendis beneficijs conſideratur. reg. 34. q. 60.numero 3
Nomen,cognomen,patriam, & clericatum exprimere de-bet,qui beneficium impetrat.reg.34.q.56.nu.2.3.4
Nomen poſſeſſoris,an ſufficit abbreuiatum ſeu truncatum. reg.34.q 58.nu.1
Nomen defuncti poſſeſſoris exprimi debet. regu. 34.q.56. numero 4
Nomen proprium in literis extensè poni debet. regu. 15.q. 5. numero 2.
Nomen ſancti beneficij , quod impetratur exprimi debet. reg.34.q.56 nu.3
Nomina non potentijs,ſed rebus abſolutis actuq; exiſtenti-bus impoſita,reg.16.q.14.nu.2
Nominatim dicitur facta expreſſio , quando in uno tantum uerificari poteſt. reg. 29.q.7.nu.7
Nominationes regum non dant collationem,ſed poteſtatem faciendi recipi.reg.11.q.13.nu.8
Nominum diuerſitas rerum diuerſitatem ſignificat.reg.31. q.5.numero 5
Nominis expreſſio abſque cognomine ſufficit, expreſſis alijs qualitatibus.reg.34 q.56.nu.6
Nominis & aliorum de quibus fit expreſſio,an per æquipol-lens fieri poſſit.reg. 34.q.57.nu.1
Nominis ſingularis ſimi expreſſio ſufficit.reg.34.q. 56.nu.5
Non entium nullæ ſunt qualitates..reg.3.q.7.nu.2
Nota. Per notas inuſitatas ſcribere non debemus.reg. 15. q.1.nu. 1.2.& nu. 1.q.3.ea.
Notarius prohibitus inſtrumenta ſcribere uel conficere, po-teſt proprias rogationes extendere. reg.8.q 8.nu. 5
Notarios creare, ad ſolum Papam ſpectare. reg.13.quæſt. 7. numero 5
Notitia uera uel præſumpta citationis, idem operatur quod illius executio.reg.34.q.73.nu.2
Notus,abſque examine promoueri poteſt.reg. 24. quæſtio. 3 numero 4. 5
Noua forma dat nouum eſſe.reg.27.q.8.nu.6
Nouas leges intelligi ſecundum antiquas.reg.34.q.65.n.1
Nubere licet filię ſine patris uoluntate.reg 31.q 3.nu.6
Nullatenus,dictio præciſam habet prohibitionem, actum in contrarium infringens.reg.15.q.6.nu.8
Nullitas actus ſequitur ex ſola prohibitione.reg.15.quæſt. 6. numero 5
Nullitatem reſultare ex mandati & poteſtatis tranſgreſſio ne.reg.4.q. 10.nu.6
Nullitatis exceptio probationem non requirens, in ipſa exe cutione ſententiæ,an obijci poſſit.reg.34.q.5.nu.4
Nullum & inefficax pro nihilo habetur . reg. 34. quæſtio. 83. numero 4
Nullum quod eſt,nullius eſſe momenti.reg. 34. q. 15. nu-mero 2.ad fin.
Nullum,ſeu inualidum eſſe inconſiderabile.reg. 29. quæſt. 9. numero 2.3
Nullum.uide uerbo,citatio nulla non interrumpit.
Numerales dictiones de iure aliter ſcribi poſſunt,quàm ex-tensè,per caracteres & notas.reg.15.q.1.nu.1
Nuncij cum facultate legati a latere habent collationem be neficiorum,& alia quæ legati a latere.reg.13.q.6. nu.4

Nuncij relatio fieri debet iudici iuxta unam opinionem, iudici uel notario ſecundum aliam reg. 34. q. 35. nu. 10
Nuntius Papæ ſeu Apoſtolicus quis. reg. 13. q. 6. nu. 3

O

Obitus an ciuilis etiam intelligatur. reg. 30. q. 7. nu. 1. 3
Obſeruantia mentem Papæ declarat. regu. 34. q. 45. nu. 2
Obſtacula omnia remoueri debent. reg. 20. q. 7. num. 7
Obſtantia non tolluntur per clauſulas generales, ſub quacunque ſignatura. regul. 33. q. 12. nu. 10
Obtentus, quomodo accipitur. reg. 31. q. 3. nu. 8
Obtinere, pro impetrare, conſequi, ſeu aſſequi. regul. 4. q. 5. numero 2
Obtinere, uerbum generale, ſiue de iure, ſiue de facto. reg. 3. q. 13. nu. 1. 2
Occaſio dupliciter ſumitur, & quid ſignificet, & pro cauſa accipitur. reg. 31. q. 3. nu. 9. 10
Occupantes beneficia priuantur omni iure, quod in illis ſeu ad illa habent. reg. 21. q. 11. nu. 4
Odioſa cenſetur diſpoſitio, primo & præcipuè in odium emanans. regu. 34. q. 3. nu. 7
Odioſa diſpoſitio reputatur, quando uenit ad correctionem iurium. reg. 19. q. 3. nu. 6
Odioſam diſpoſitionem uerbis generalibus intelligi. reg. 33. q. 7. num. 4
Odioſa & fauorabilis diſpoſitio eadem diuerſis rationibus dici poteſt. reg. 34. q. 3. nu. 6
Odioſum eſt, quem ad aliquid faciendum inuitum cogi. reg. 19. q. 3. num. 7
Odio alicuius inducta non debent in eius fauorem & commodum redundare. reg. 31. q. 10. nu. 10. 11
Oeconomus literis non expeditis, an beneficia conferre poſſit. regu. 27. q. 17. nu. 1
Oeconomus omnia quæ ſunt iuriſdictionis epiſcopalis facere poteſt. regu. 27. q. 17. nu. 2
Offendere ſi lex permittat an etiam occidere. reg. 16. q. 33. numero 1
Officia eccleſiaſtica, prout theſauraria, & ſimilia, beneficia poſſe appellari. reg. 21. q. 7. nu. 3
Officiales Papæ actu officia non exercentes, non gaudent prærogatiuis. reg. 16. q. 14. nu. 4
Officiales ſedis Apoſtolicæ, ſæpè a communibus regulis eximuntur. regu. 32. q. 14. nu. 10
Officialibus pro publicis, ſemper præſumendum eſſe. reg. 27. q. 24. num. 9
Officiarij non ſe debent intromittere circa ſpectantia ad alium officiarium. reg. 27. q. 23. nu. 2
Officio an procedit. reg. 34. q. 8. nu. 1
Officio ipſo ſunt nondum inchoata, in conſideratione non haberi. reg. 6. q. 4. nu. 3
Officio ſuo qui uti cœpit, quod annum, ad alios non extendi. reg. 34. q. 36. nu. 4
Officialium beneficia eſſe reſeruata. reg. 32. q. 14. nu. 6
Officium eccleſiaſticum quid ſit. regul. 34. q. 8. nu. 2
Officium prærogatiuam idem numero dici. reg. 34. quæſt. 76. numero 10
Officium publicum quis accipere compellitur. regu. 4. q. 4. numero 4
Officium publicum reuocari non poteſt. reg. 4. q. 4. nu. 4
Officium quodlibet conceſſum conferri ad effectum quem nomen illius ſonat. reg. 6. q. 1. nu. 3
Officium ſuum dignè exercens, diuinitus cenſetur uocatus. reg. 27. q. 24. nu. 10
Omnes & ſinguli, uerba. uide uerb. clauſul. Omnes.
Omnis dictio. uerbo, dictio, omnis.
Omnia iura fraudibus occurrunt. reg. 19. q. 1. nu. 3
Operantis rei illicitæ damni, interpretatio ſit aduerſa. regu. 30. q. 6. num. 5
Operarius dignus eſt mercede. reg. 32. q. 1. nu. 5
Opinio communis, quòd quis ſit in aliquo officio, geſta per eum facit ualere. reg. 25. q. 5. nu. 4
Opinione iuris ſui faciens actum, quod habere putat, cum non habeat, non dicitur diſponere ſecundum ius quod habet. reg. 32. q. 25. nu. 4
Opinioni communi inhærendum, nec ab ea eſſe recedendum. reg. 29. q. 10. nu. 6
Opinione a communi, quando poſſimus recedere. nu. 7
Opiniones concordari tenentium reſeruationes Papæ & ſedis Apoſtolicæ eſſe diuerſas, & aliorum dicentium eſſe eaſdem. reg. 1. q. 12. nu. 16
Opinionum uarietate ſtante, benignior & æquior pars ſequenda eſt. reg. 19. q. 18. nu. 4
Opinionum uarietas ueram opinionem non ſequentem, excuſat. reg. 18. q. 2. nu. 2
Opinio ubi certitudo requiritur. uide, uerb. credulitas.
Opinio uehemens ueritati conſona. reg. 34. q. 73. nu. 3
Opinio Iuriſconſulti ultima, ſicut gloſſatoris, doctoris, cenſetur approbata. reg. 24. q. 1. nu. 7. 8
Opponens concludenter probare debet. regu. 12. quæſtio. 7. numero 3
Optandi conſuetudo ceſſat in canonicatibus uacantibus in Curia Ro. reg. 34. q. 50. nu. 7
Opus eſſe factum, uel cœptum differunt. regu. 27. quæſt. 21. numero 2
Oratoriũ beneficiorũ appellatione non uenire. nu. 10. ibidẽ.
Oratorium latò ſumpto uocabulo, quod dicatur. reg. 34. q. 37. num. 6
Oratoria ſub regulis cancellariæ non comprehendi. nu. 9. eo.
Ordinarij ad tempus unire non poſſunt. reg. 22. q. 11. num. 2. nec ſine cauſa unire non poſſunt. num. 4. uide num. 7. q. 10. num. 4
Ordinarijs an procedit reg. 22. q. 11. nu. 1
Ordinariæ collationi fauendum. reg. 4. q. 7. nu. 9
Ordinarij collatio fauorabilis eſt, & ſecundum iura. reg. 19. q. 1. num. 6
Ordinarij collatio de beneficio uerè uacante, licet uacatio ignoretur, ualet. reg. 30. q. 1. nu. 2
Ordinarij cauſa ſubſiſtente, ſi unire recuſent, ad id cogi poſſunt. reg. 22. q. 12. nu. 4
Ordinarij collatio fauorabilis. reg. 21. q. 3. nu. 6
Ordinarij collatio præfertur reſeruationi Papæ, ſeu legati, ſi concurrant. reg. 1. q. 4. nu. 5
Ordinarij ſunt illi qui omnia poſſunt, quæ ſunt legis diœceſanæ & iuriſdictionis. reg. 24. q. 6. nu. 16
Ordinarijs locum non habere regulas de ualore loquentes. reg. 22. q. 11. nu. 3

Ordinarij propriè epiſcopi uocantur.reg. 26.q.6.nu.3
Ordinari ſine titulo nemo debet.reg. 19.q.15.nu.15
Ordinarius,an uti poſſit clauſula,motu proprio. reg. 34. q. 50.nu.1.uerſi. Quartum fundamentum.
Ordinarius,an uti poteſt clauſula,motu proprio, in conceſſione gratiæ.reg.16.q.3.nu.1.3
Ordinarius impunè beneficium uiuentis conferre poteſt.regu.21.q.3.nu.4
Ordinarius non prohibetur conferre beneficium ſub conditione,ſi uacet per obitum.regu.21.q.3.nu.3
Ordinarium remedium facit ceſſare extraordinarium. reg. 22.q.11.num.5
Limita niſi concurrant,uel unum magis altero expediat. numero 10
Ordinarius dicitur,uicarius generalis.reg.24.q.5.nu.6
Ordinarius difficilius fallitur in prouidendo, quàm Papa. reg.19.q.16.nu.12
Ordinarius de iure ciuili poteſt eſſe arbiter. reg. 27. quæſt. 5.nume.9
Ordinarius non impeditur conferre propter appellationem extraiudicialem.reg.29.q.15.nu.5
Ordinarius prouidere ſolet eccleſiis:Papa uerò perſonis.reg. 19.q.16.nu.13
Ordinarius prouinciæ ſiue legatus intelligitur.regu.34.q. 30.num.3
Ordinarius ſingulis annis ſuam diœceſim uiſitare debet,& poſſeſſorum titulos perſcrutari.reg.34.q.50.nu.2
Ordinarius ab extraneo Epiſcopo,an rectè.regu. 25. quæſt. 5. numero 1
Ordinatus a Papa ab alio ad maiores ordines promoueri non poteſt.in proœm.lib.1.q 5.nu.9
Ordinatio abſque literis dimiſſorijs ipſo iure nulla eſt.regu. 24.q.4.nu.6.10
Ordines intra annum accipere debet,curatum habens. reg. 32.q.7.nu.10.& quid in commendatarijs.nu.11
Ordines quatuor minores,an ſint inter ſacros ordines habendi.reg.24.q.1.nu.4
Ordines,quibus diebus conferuntur.reg.24.q.1.nu.9
Ordines ſacri,ſubdiaconatus,diaconatus,presbyteratus.reg. 24.q.1.nu.6.8
Ordinis neceſſarij omiſſio actum reddit inualidum.nu. 8
Ordo,an requiritur in canonicatu.reg.18.q.2.nu.4
Ordo factorum ex ordine intellectus moderatur.reg. 31.q. 9.num.6
Ordo contra ius conſtitutionis peruerti poteſt.reg.31.numero 7. ead.
Ordo in emancipatione non ſeruato uitiat. regu.31.q. 10. numero 8
Ordo præſumitur ut actus ualeat.reg.30.q.6.nu.9.Etiamſi ordo ſcripturæ aliud ſuadeat.nu.10
Ordo.Primo nominatus admittitur ad actum per unum tantum uno tempore exercendum.reg.4.q.10.nu.8
Ordo ſcripturę in dubio attendenda . reg. 16.q.48.num.3. fallit.nu.4.5
Ordo ſcripturæ inter nominatos conditionem facit.regu. 16. q.50.nu.4
Ordo religionis ſi reformetur in aſperiorem uitam, mendicantes an ad alios ordines tranſire poſſint. regu. 23. q. 5.nume.1
Ordo uerborum ordinem intellectus deſignat.regu.16. quæſtio. 50.numero 5
Originali magis creditur.reg.15.q.2.nu.3
Originali ſtandum eſſe.reg. 25.q.1.nu.3
Originarij exteris a iure ciuili præferuntur.regu. 16.q.41. nu.8.etiam a iure diuino.nu.9
Originarius uel diœceſanus ex priuilegio , quid ſi concurrat cum extero non priuilegiato: uel priuilegiatus cum uero originario uel diœceſano.reg.16.q.45.nu.1
Origo,a qua alia uires capiunt,magis attenditur.reg. 27.q. 24.nu.4.5
Origo immutabilis dicitur.reg.16.q.41.nu.4
Origo inſpici debet.reg.30.q.2 nu.2
Oriundum non oriundo,in aſſecutione beneficiorum præferri,an ſit iuridicum & rationabile.reg.16.q.41.nu.1
Oriundus,ortus,& originarius,quomodo accipiantur. regu. 16.q.40.nu.2
Oriundus pro orto:& econtra,ortus pro oriundo. quæſt. eadem numero 3

P

Pacis bono penſio uni,alteri beneficium aſſignatum.reg.33.q.14.nu.12
Pacificus poſſeſſor quis eſſe deſinit lite mota.reg.34.q.27.nu.3
Pacta ſuper hereditate uiuentis reprobantur,etiam iuramento uallata.reg.21.q.1.nu.4.5
Pactum de reſeruatione fructuum,reprobatur niſi a Papa approbetur.reg.19.q.14.nu.5
Pęna a iure non expreſſa non incurritur , præſertim ubi ſit diuerſa ratio.reg.21.q.3.nu.5
Pęna etiam generalis nouiſſimè per legem inducta non pertinet ad caſus,in quibus ſpecialis pęna appoſita eſt.reg. 21.q.11.nu.3
Pęna fiſco debita propter furtum commiſſum, non tollitur ſuperueniente conſenſu ſeu aſſertione domini.reg. 21.q. 10.num.6
Pęna licet culpa,attamen cauſa carere non poteſt.reg. 21. q.4.num.4
Pęna non incurritur niſi expreſſe dicatur.regu. 34. q. 86. numero 2
Pęna ſecundum delicti qualitatem,augeri debet.reg.34.q. 86.num. 3
Pęnalis conſtitutio quæ dicatur.reg.20.q.3.nu.15
Pęnalis conſtitutio non debet extra caſum in ipſa expreſſũ extendi.reg.21.q.11.nu.2
Pęnalis diſpoſitio odioſa & reſtringenda.regu. 34. quæſt. 3.num.13
Pęna mollienda.reg. 21.q.6.nu.3
Pęnæ nomine annullationem actus continetur.regu. 15.q.6. nu.3.Sed impropriè.nu.7.ibidem.reg.22.q.6.nu.2
Pęnam non incurri niſi expreſſe uocetur.reg.13.q.6.nu.8
Pęnę nomine annullationem actus contineri.reg. 34.q. 3. numero 12
Pęnæ nomine prohibitio & inhibitio reputatur.reg.19.q.3. nu.10.Idem de annullatione actus.q.ea.nu.36
Pęnalibus non fit extenſio etiam ex identitate rationis, ſecundum magis communem opinionem.reg.20.q.3.n.16
Pęnitentia non purgat neque pęnam tollit iam incurſam.regu.21.q.10.nu.6

Pęni-

Pœnitentia non tollit pœnam iam incurſam. regu. 24.q.4. numero 2.
Pœnitere poteſt citare ſciens, ante ipſius citantis vel citati comparitionem. reg. 34.q.66.nu.6
Palatini, & alij curiales reprimuntur, per regulã 20.q.3: numero 12.
Papam ac ſedem Apoſtolicam, idem eſſe. reg. 1.q.12.nu. 13.14.15.16
Papæ authoritas remouet omnem ſuſpitionem. reg. 32.q. 30.num. 10
Papa eligebatur ab vniuerſitate eccleſiaſtici ordinis, ſine a concilio. reg. 32.q.8.num. 5
Papa in beneficialibus eſt dominus abſolutus. regul. 9.q.1. numer. 3.
Papa contra ius diuinum diſpenſare poteſt. regul. 11.q. 2. numero 6.
Papa contra ius diſpoſitiuum ad ſui libitum diſponit. reg. 11. q.2.num 6
Papa confirmans generaliter, vnum excipiens, quod eſt contra ius, cætera contra ius videtur confirmaſſe. reg. 13.q.8.num. 5
Papa de beneficijs antequam vacent, diſponere poteſt. reg. 19.q.17.nu.10
Papam deponere Concilio licet, in illis caſibus, in quibus accuſari poſſit. reg. 32.q.8.nu.9
Papa ea quæ ſunt facti, poteſt veriſimiliter ignorare. regul. 32.q.24.nu.2
Papa eſt dominus abſolutus in beneficialibus, reg. 11.nu.4. in præfat.
Papa derogare poteſt ad libitum iuri poſitiuo. reg. 30.q.5. nume. 5.
Papæ electionem non ad Concilium, ſed ad Cardinales hodie ſpectare, etiam in caſu ceſſionis, ſeu priuationis. reg. 32. q.8.num. 10
Papę electio, hodie eſt Cardinalium. regul. 32. quæſtio. 8. nume. 2. 10
Papa epiſcopatuum, & ſuperiorum dignitatum habet diſpoſitionem reg. 11.q.2.nu.7
Papa eo ipſo ꝙ ſcienter indigno, vel inhabili confert, habilitare cenſetur. reg. 31.q.10.nu.12
Papa & Epiſcopus vnam eccleſiam alteri vnire poſſunt. reg. 3.q.16.nu.2
Papa eſt Epiſcopus Romanus, Archiepiſcopus, Patriarcha, & aliàs prout reg. 7.q.1.nu.2.4
Papæ & Cardinalium in conclaue geſta & pacta, per futurum Papam neceſſario non eſſe ſeruanda. regul. 32.q.5. nume. 8.
Papæ factum de conſenſu, vel conſilio Cardinalium, dicitur Papæ factum tantum. reg. 3.q 5.nu.6
Papa fingere poteſt non prius expreſſum, iam expreſſum fuiſſe. reg. 11.q.7.nu.5
Papæ Gregorij Septimi electionis formula. regula. 13.q.8. num. 40.
Papa gratiam prædeceſſoris executioni mandare ſolet. reg. 14.num. 3
Papa in toto orbe diſponere poteſt. regul. 9.q.3.nu.4
Papam Imperator inſtituebat, ſeu electioni conſentiebat. regu. 32.q.8.nu.6. vide nu.7
Papa impoſuit ſubſidium contra Turchas, collectores deputando, an beneficio eorum, & ſubcollectorum ab eis deputatorum ſint reſeruata. reg. 4.q.6.nu.1
Papa iure antiquo Epiſcopos eligebat. in præfatio. regula. 11. num.4
Papa maiorem ſcientiam alijs habere debet: non tamen aſtringitur ad ſcientiam idiomatis. reg. 20.q.1.nu.6
Papa manum apponens in cauſa coram alio pendente, facit vt alius amplius non cognoſcat. q.5.n.8. in proœm. vol. 1
Papa. Nemo a Papa gratiam ad uacaturam concedere poteſt. reg. 16.q.34.nu.4
Papa non intendit præiudicare iuri alterius. reg. 6.quæſt. 5. nume. 3.
Papa non cenſetur reſcribere vltra quàm conſuetum ſit. reg. 8.q.4.nu.7
Papę prouiſio videtur, eius mandato & authoritate facta. reg. 16.q.20.nu.3
Papa. Prouiſus a Papa præfertur prouiſo à legato. reg. 16. q.10.nu. 4
Papa quod approbat, vel reprobat, omnes approbare, uel reprobare debent. reg. 18.q.14.num.4
Papam obijſſe, renuntiaſſe, uel depoſitum eſſe, paria ſunt. regu. 30.q.7.num. 14
Papa poteſt beneficia vacatura promittere. regula. 11.q. 10.num. 9
Papa poteſt prouidere de omnibus beneficijs totius orbis. reg. 11.q.2.num. 11
Papa regulę, ſtatutis, ac legibus derogare poteſt. regul. 22. q.5.num. 2
Papa reſeruando generaliter, abrogat omnes leges, & tollit poteſtatem conferendi. reg. 4.q.7.nu.2
Papa reſeruando videtur intelligere propriè de collatione, quæ fit perpetuò de beneficio. reg. 1.q.11.nu 4
Papa ſi beneficium inhabili ſciẽter conferat, diſpenſare cenſetur. reg. 20.q.5.nu.5
Papam ſine collegio Cardinalium ardua non explicare. reg. 8.q.5.num. 5
Papa ſibi ſucceſſorem eligere non poteſt. regula. 32.quæſt. 8. num. 4.
Papa ſi quid ordinario committat, illius potius iuriſdictionẽ excitat, quàm nouam det. reg. 11.q.11.nu. 5
Papa ſucceſſor dat literas ſuper conceſſione prędeceſſoris, nihil de nouo concedendo. reg. 8.q.2.nu. 5
Papa ſuper inſtitutis de iure diuino diſponit, diſpenſat, & declarat. reg. 11.q.2.nu. 14
Papatu vacante per obitum electio ad Cardinales ſpectat. reg. 32.q.8.nu.2
Paragraph. ſignificatio. proœm. nu. 5. lib. 1
Paragraphi quot, an tot regulæ cancellariæ. tom. 1.q.1.nu. 1.2. in proœm.
Paragraphum non cadere ubi non ſit inchoatio nouæ materię. q.1.num. 2. ad fi. in proœm.
Paragraphus vnde dicitur. proœm. nu.6
Paria eſſe poſſeſſorem eſſe pro parte vel in toto. regu. 16 q. 26.num.4.
Paria non eſſe & non apparere reg. 31. q.8.nu.2
Paria ſunt non eſſe, vel eſſe, ſed non idonee. regul. 32.q.31. num. 14.15
Paria ſunt aliquid in tẽpore non facere, uel minus ſufficienter. reg. 8.q.3.num. 2
Parochialis appellatione, parochialem habitu tantum venire. reg. 20.q.11.numer.2

Parochialis deſcriptio.reg.20.q.11.nu.4
Pars una conſtitutionis uel ſtatuti,ab altera declaratur.reg. 28.q.3.nu.1
Pars una conſtitutionis alteram declarat.regul.16. quaſt. 19.numero 11
Pars vna diſpoſitionis alteram declarat.regul.3.quaeſtio.6. numero 2
Participium licet de ſui natura tempus ſignificaret, iunctum tamen verbo præſentis temporis, præſens tempus deſignat.reg.22.q.6.nu.8
Participium petens,infert præſens tempus. i. dum petat. reg.22.q.6.nu.7
Partis appellatione uenit dimidia.reg.33.q.13.nu.2
Paruum & magnum regulariter in iure differentiam non inducunt.reg.16.q.37.nu.6
Patientia habetur pro mandato.reg.25.nu.3
Patria habitare quem uelle præſumitur Regul. 5. quaſt. 4.numero 5
Patriæ & reipublicæ naſcimur.reg.16 q.41.nu.3
Patriam defendere &c.uide uerbo. Romanam urbem.
Patrimoniales & naturales filij inter ſe differunt. reg. 19. q.15.num.21
Patrimonialia beneficia ſub uerbo,beneficiorum, non uenire.reg.19 q.15.nu.4
Patrimonialia beneficia unde nomen ſumpſerint, & quæ ſint.reg.19.q.15.nu.16
Patrimonialia beneficia,quæ hodie in titulum dantur, uera beneficia eſſe reg.19.q.15.nu.7
Patronorum conſenſus ex poſt interuenire poteſt.reg. 34. q.18 num.3
Patroni conſenſus requiritur in impetrationibus ex mera gratia.reg.32.q.9.nu.3
Patronatus eccleſiaſticus quis dicatur.reg.1.q.10. nu.6
Patroni ſine eorum culpa,non debent priuari facultate præſentandi reg.32.q.4.nu.6
Patronis honor debetur.reg. 32.q.4 nu.7
Patroni in unione an uocandi.reg.22.q.8.nu.4
Pauper. Reſcriptum pro paupere beneficiando uarijs modis appellatur.reg.10.q.3.nu.2.3.4
Paupertatis impedimentum excuſat ne tempus currat. reg.34.q. 9.nu.6
Peccatum diuturnitate & reiteratione augetur.reg. 11.q. 5.numero 2.
Penſio eſt contra natura ordinem & odioſa.reg.19.quaſt. 11. numero 4
Penſionibus an locum habet regula. 33.q.6.nu. 1
Penſio,dupliciter conſideratur,puta ſi detur in titulum: uel quando in temporalitate conſiſtit.reg. 19.q.11.nu. 1. 2
Penſiones hodie imponi ſolitæ fauorabiles ſunt. reg. 19. q. 11. numero 5
Penſione non ſoluta,an pœna excom. incurratur &c. reg. 27.q.7.nu.4
Penſionem perpetuam & ad ſucceſſorem tranſmiſſibilem ordinarius conſtituere non poteſt.reg.33.q.14. nu. 14
Penſionem ad ſucceſſores tranſmiſſibilem ordinarius pro bono pacis imponit eo.
Penſio propter ſeruitia præſtita,beneficium obtinenti,impoſita dicitur ex cauſa.reg.19.q.11.nu.8
Penſio ſine literis exigi poteſt,quando adeſt obligatio quòd ſine illis ſoluatur.reg.27.q.7.nu.3
Penſionem ſub uerbis, quocunque beneficio, comprehendi. reg. 33 q.6.nu.2
Penſio una de altera mentione non facta non ſubſiſtit. reg. 33 q 6.nu.7
Amplia etiamſi motu proprio impoſita ſit.nu 8
Ampliatur etiam ſi conſentiens reſeruationi pēſionis ſciat aliam penſionem prius impoſitam.nu 9
Penſio uni,alteri beneficium pro bono pacis aſſignatur.reg. 33.14.nu.11
Per,dictio quid ſignificet.reg.32.q.13.nu.13
Peregrini militum priuilegijs gaudent.reg.21.q.6.nu.2
Perenne flumen,quod aliquando exaruit.reg. 32. quæſtio. 22.num.5.
Perfecta gratia dicitur,quæ ſignata.reg.12.q.5.nu.2
Perfecta quæ ſunt per caſum ſuperuenientem ſeu uoluntatem alterari non poſſunt.reg.32.q.12 nu.8
Perfectum quid.reg.34.q 66.nu. 5
Perfectum non eſt extra quod eſt dare aliquam particulā. reg.31.q.8.nu.12
Perfectus quando eſt actus ratione formæ,ſed pendet ratione effectus,ad illum lex noua non ſe extendit.reg. 32.q. 12.num.9
Periculum ubi ſit in mora,a uijs ordinarijs receditur. regu. 31.q.3.nu.2
Per unde ualere,ſuper ualore, formula.reg.34.q.84.nu.4
Permutationes an impediunt expectatiua.reg.1.quæſt.13. num.2.3 4
Permutationem beneficiorum fieri etiam contra inuitos.regu 19.q.13.nu.3
Permutatio de beneficijs reſeruatis non tenet.reg.1.q.13. numero 4
Permutationem fraudulentam, ſolum prohibent iura . reg. 19.q.13.nu.5
Permutatione in æquali,fraudem ceſſare.reg. 19. quæſtio. 13. num.2
Permutatio neceſſaria ualet patrono non uocato.reg. 32.q. 9. numero 4
Permutationem non inducere ueram uacationem beneficiorum.reg.19.q 12 nu.2
Permutatione titulus amittitur.reg.31.q.16.nu 3
Permutanti quando liceat ad ſuum beneficium redire.nu 4
Perpetuum dici non poteſt certo tempore limitatum. regu. 19.q.20.nu.5
Perſonæ omnes in loco priuilegiato exiſtentes,priuilegijs loco conceſſis gaudent.reg.16.q.29.nu.7
Perſonalis reſeruatio,cum perſona expirat.regu.9. quæſtio. 6. numero 2.
Petere dicitur,qui citat.reg.34.q.66.nu.3.6
Peti debet a parte, ſi locum habere uult edicta prohibitiua iudicialia.reg.29 q.11.nu.8
Peſte infectus,animi iuſſus continere, ibi renuntiat:deinde incerto die ſolus moritur, an præſumatur deceſſiſſe infra uiginti dies ante, & quis probabit.reg.19.q.7.nu.1
Phantaſmata ob diuerſa generari opiniones diuerſas. regu. 32 q.22.nu.6
Philoſophiæ plures definitiones.reg.16.q.16.nu.3
Philoſophia. A philoſophia omnes artes fluunt & illuſtrantur reg.16 q.16.nu.4
Philoſophus omnibus preterquàm theologis præferendus eſſe uidetur.reg.16.q.16.nu.5

Pia loca, an ſub generalibus uerbis: uide uerbo. generalia verba.
Pignus pro minoribus uſuris obligatum, non poteſt retineri pro maioribus. reg. 3. q. 7. nu. 16
Plato conſultus ſuper ara ſacra conficienda, remiſit ſe ad ecclesiam, tanquam in illa arte peritiorem. reg. 19. q. 7. n. 2
Plenitudo poteſtatis uocatur etiam abſoluta, & in principi duæ ſunt poteſtates. reg. 16. q. 7. nu. 8
Plenitudine poteſtatis, an Papa uti præſumatur. reg. 16. q. 7. nu. 6. 8
Plumbata bulla habetur pro expedita. reg. 8. q. 3. nu. 3
Pluralis locutio ad minus debere ſignificari in duobus. reg. 3. q. 3. nu. 2
Pluralis locutio, an intelligenda diſtributiue. quæſtio. eadem numero 3.
Pluralitas. Vide, multiplicatio.
Pluralitas conſiliariorum melius gubernat. regu. 17. q. 12. numero 2. 3
Pluralitas geminat ſuas ſingularitates. reg. 3. q. 3. nu. 4
Pluralitatem reſolui in ſingularitates, quando in plurali locum habere non poſſit. reg. & q. 8. nu. 5
Plures contractus ubi plura capitula ſeparata & pretia ſingulis rebus ſeparatim conſtituta. reg. 34. q. 46. nu. 16. 17
Pluribus oppoſitis, an unum probare ſufficit. regu. 11. q. 5. numero 7
Pluribus latis excommunicationibus, ſi petatur abſolutio, refertur ad omnes. reg. 33. q. 11. nu. 11
Plurium auxilio res melius expediuntur. regu. 17. q. 12. numero 2
Plus. Donatione facta in uenditione eius quod plus eſſet, nõ indigere inſinuatione. reg. 32. q. 30. nu. 9
Plus & minus ſpecie non genere diſtingui. regu. 22. q. 12. num. 14. 15
Plus expendens procurator &c. an repetit. regu. 34. q. 68. numero 10
Plus ualere quod uerè, quàm quod opinione agitur. reg. 32. q. 30. num. 1
Pontifex ſummus ius ad uacaturũ ſolus concedit. regu. 29. q 3. nu. 2. uerſ. Solus enim ſummus.
Pontificis ſummi eſt deprimere & erigere. reg. 6. quæſt. 3. numero 2.
Pontifices omnes uſque ad annum 135. martirio coronati fuerunt. reg. 13. q. 8. nu. 26
Portio accreſcens conuertitur in naturam eius rei cui accreſcit. reg. 22. q. 13. nu. 20
Poſſe fieri non dicitur quod per auxilium extraordinarium aliquando fit. reg. 32. q. 31. nu. 12
Poſſeſſio a nemine auferenda, niſi ſeruatis ſeruandis. regu. 16. q. 23. nu 4
Poſſeſſionis alterius in impetratione mentio fieri debet. reg. 34. q. 56. nu. 4
Poſſeſſio attendenda inter prouiſos a diuerſis, ſeu ab eodem. reg. 16. q. 21. nu. 6
Poſſeſſio inſtrumentalis, quæ. reg. ea. q. 22. nu. 2
Poſſeſſio capta ſine mandato nomine alicuius, ab alio poſtea ratificari non poteſt. reg. 32. q. 19. nu. 6
Poſſeſſionis cauſa etiam ſpolij cauſam continet. reg. 29. q. 7. numero 4
Poſſeſſionis commodo quis priuari non debet. reg. 16. q. 23. numero 6
Poſſeſſionem in quempiam ipſo iure non tranſire. reg. 34. q. 24. num. 7
Poſſeſſio inſtrumentalis, an ſit conſiderabilis. regu. 34. q. 19. num. 3
Poſſeſſio a iure damnata non prodeſt niſi inquantum priuilegium, uel titulus ſuffragatur. reg. 16. q. 23. nu. 15
Poſſeſſio in rebus diuinis non debet attendi, ſed melius ius, & melior titulus, & canonica inſtitutio. reg. 16. q. 21. numero 2
Poſſeſſio plus facti quàm iuris habet. reg. 34. quæſtio. 25. numero 2
Poſſeſſionem continuans non attemptat. reg. 29. q. 8. nu. 3
Ampliatur etiamſi contra poſſidentem ſit lata ſententia, & ipſe appellauerit. nu. 4
Ampliatur etiam ſi poſſidenti inhibitum ſuerit. nu. 5
Poſſeſſio notoriè iniuſta non tuetur poſſeſſorem. reg. 34. q. 48. numero 9
Poſſeſſionem propria authoritate uigore executorialium accipere non licet. reg. 29. q. 4. nu. 5. & nu. 8
Poſſeſſio oculis capta in conſpectu rei, ſi non poterit aliter capi, eſt releuans. reg. 16. q. 22. nu. 7
Poſſeſſionem per æſtimum non probari, quando alium apparet fuiſſe in poſſeſſione. reg. 34. q. 19. nu. 9
Poſſeſſio ne dicatur uitioſa, operatur licentia principis. reg. 29. q 8. nu. 6
Poſſeſſio ficta non prodeſt ad præſcriptionem. reg. 34. q. 52. numero 9
Poſſeſſione ſua nemo priuatur etiam facto iudicis, uel ſuperiorum, niſi ordine iudiciario ſeruato. regu. 29. quæſtio. 4. numero 5
Poſſeſſio rei tempore ſententiæ ſufficit, ut quis condemnari poſſit. reg. 18. q. 12. nu. 2
Poſſeſſio in ſubrogatum transfertur per ſubrogationem, etiã quoad poſſeſſionem. reg. 29. q. 8. nu. 2
Poſſeſſionis recuperandæ facultas non niſi ſpoliato cedi poteſt. reg. 29. q. 7. nu. 3
Poſſeſſio regis authoritate apprehenſa uitioſa dici non poteſt. reg. 16. q. 23. nu. 14
Poſſeſſio uigore ſupplicationis, hodie capi poteſt. reg. 31. q. 2. num. 3
Poſſeſſio ſeu tenuta tradita forma non ſeruata dicitur infecta. reg. 29. q. 4. nu. 6
Poſſeſſio ſolo animo amittitur, quando ab animo inchoatur. reg. 34. q. 28. nu. 3
Poſſeſſioni ſurrogatus & ad iudicium poſſeſſorium, ſeu ſpolij. reg. 29. q. 7. nu. 4
Poſſeſſio plus facti quàm iuris habet. reg. 16. quæſtio. 23. numero 12
Poſſeſſorio, an habet locum regula. reg. 27. q. 3. nu. 1
Poſſeſſor an iuuetur regula de triennali, qui infra triennium cauſam commiſſit, et decretum citationis obtinuit. reg. 34. q. 37. nu. 4
Poſſeſſor a ſua poſſeſſione abſque cauſæ cognitione remoueri non debet. reg. 34. q. 42. nu. 3
Poſſeſſoris beneficij defuncti nomen exprimi debet. regu. 34. q. 56. nu. 4
Poſſeſſor beneficij ante annum completum, an fauori regulæ ſibi poſtea competituro renunciare poſſit. regul. 34. q. 6. numero 2
Poſſeſſor citatus uigore commiſſionis, cum clauſula, dum-

modo ante terminum ad articulandum literas expediuerit, & q; interim beneficium non cenſeatur litigioſum: ſi poſt citationem prædictam anno poſſedit, an dicatur pacificus. reg 34. q. 32. num. 1

Poſſeſſor de non iure tertij dare poteſt. reg. 27. q. 15. num. 3

Poſſeſſor duorum ſimul impetrantium præfertur. reg. 33 q. 4. num. 2

Poſſeſſor etiam iniuſtus, etiam per iudicem vel reſcriptum ſpoliari non debet. reg. 16. q. 23. num. 5

Poſſeſſor inſtrumentalis ſictus non proprius & verus dicitur. reg. 34. q. 19. num. 3

Poſſeſſor pacificus ad effectus huius regulæ quis dicatur. reg. 34. q. 26. num. 1

Poſſeſſor pacificus, an dicatur, qui poſt ſententiam contra ipſum latam, quæ in rem tranſiuit iudicatam, poſſedit per annum, ad effectum vt aduerſarium repellat exceptione. reg. 34. q. 27. num 1

Poſſeſſor in pari cauſa obtinebit. reg. 16. q. 50. num. 2

Poſſeſſor præfertur inter duos ab eodem cauſam habentes. q. ea num. 3

Poſſeſſor. Pro poſſeſſore in dubio præſumi. regul. 6. quæſt. 5. numer. 5

Poſſeſſores inter duos, coloratum titulum habentem preferri. reg. 16. q. 21. num. 4

Poſſeſſorem verum illum dici, qui fructus & prouentus percipit. reg. 16. q. 24. num. 5

Poſſeſſor ut quis ſit integer uel pro parte, paria ſunt. reg. 16. q. 26 nume. 4

Poſſeſſorium cauſæ ſpiritualis non eſt ſpirituale. regu. 16. q. 21. num. 2

Poſſibilia multa, quæ tamen veriſimilia non ſunt. regul. 19. q. 6. nume. 7

Poſſidens pacificè beneficiũ ſex menſes tempore vnius Papæ, & illo mortuo, tempore ſucceſſoris ſeu alio, an contra impetrantem inuabitur. reg. 34. q. 25. num. 1

Poſſidere cenſetur, qui per colonum. reg. 16. q. 20. num. 3. uerſi. Sic & poſſidere.

Poſſidere impeditus, pro poſſeſſore habetur. regul. 34. q. 52. numer. 1. 2

Poſt actum & ante actum geſta, a pari procedere. reg. 32. q. 29. num. 2

Poſtas, ſeu curſores diplomate uti. regul. 30. q. 4. nu. 4. 5

Poſterior dicitur ante ſe neminem habens. reg. 3. q. 5. nu. 2

Poſtulatio prius inualida, ex poſtfacto valida iudicatur. reg. 18. q. 12. num. 8

Potentia nimia impetrata reſcripta nulla. regul. 26. q. 1. numer. 4.

Potentia propinqua actui, pro actu reputatur. regul. 31. q. 9. num. 4

Potentia rei, an excuſat non citantem. regu. 34. quæſt. 71. numer. 1.

Potentius attenditur. reg. 10 q. 3. num. 7

Potentius & dignius attendi debet. reg. 16. q. 24. num. 3

Potentius ius, & potiores & digniores clauſulas habens, præfertur. reg. 16. q. 7 num. 4

Poteſtate, & voluntate Principis concurrentibus diſpoſitio operatur. reg. 13. q. 8. num. 3

Præbendarũ collatio ad quem ſpectet. reg. 18. q. 14. nu. 2. 3

Precarium non valet, ſi contractus corruat. regul. 34. q. 46. numer. 10

Præcedentia ex ſubſequentibus declarantur. reg. 34. q. 15. num. 3. verſic. Nos autem.

Præcedentia. In eminentiori gradu exiſtens, inferioribus præcedere debet. reg. 16. q. 15. nume. 2. 5. 6. 7. 8

Præcedentia magis influunt ſequentibus, quàm ſequentia precedentibus. reg 7. q. 3. num. 5

Preceptores Hieroſolymitani & ſimiles, ſemper in exercitio armorum ſunt, & pro fide noſtra militant. reg. 16. q. 51. numer. 2

Preceptores Hieroſolymitani & ſimiles ſunt layci. reg. 16. q. 51. num. 4

Preceptores non ſunt perpetui. reg. 19. q. 20. num. 4

Præceptorie an continentur ſub reg. 19. q. 20. nu. 1

Præceptorie. De preceptorijs aliter quàm de beneficijs diſponitur. reg. 19. q. 2. nu. 2

Preceptoriæ laycis conceduntur. reg. 19. q. 20. nu. 3

Præceptorias per obitum & reſignationem vacare. ead. q. numer. 6.

Præceptorias in manibus Papæ in fauorem certæ perſonæ reſignatas, non comprehendi in priuilegio Inno. viij. religioni Rodienſi conceſſo. ea. q. num. 8

Præceptoriæ non ſunt propriè beneficia. regul. 16. q. 51. nume. 3.

Præceptoria appellatione que continentur. regul. 3. q. 12. numer. 1:

Preceptoriæ ordinis militaris quæ. reg. 3. q. 12. num. 2

Præcipuè, verbum: vide verb. maximè.

Præcoces ingenij Romani. reg. 18. q. 14. num. 3

Prædicare antiquitus ſolis Rectoribus parrochialium competebat. reg. 20. q. 1. num. 10

Præiudicium de præſenti, non imminens, conſiderabile non eſt. reg. 17. q. 9. num. 2

Preiudicium in conſequentiam. ſeu acceſſorium non eſt conſiderabile. regul. 32. q. 30. num. 9

Prælatio cuius fiet, cum ſit ſignatura per fiat vt petitur: & per fiat, motu proprio. regul. 33. q. 13. num. 1

Prelatio inter prouiſum & impetrantem. regul. 32. q. 19. numer. 2.

Prelati iuramentum, de non alienando immobilia, non ligat alienantem modica. regul. 16. q. 19. num. 2

Prelati propriè Epiſcopi vocantur. reg. 26. q. 6. n. 2. qui habent ordinariam iuriſdictionem. & quid de abbatib. nu. 4

Prælatorũ appellatione venire ſuperiores & inferiores iuriſdictionem habentes. reg. 26. q. 6. num. 5

Prælatorum appellatione veniunt etiam rectores curam animarum habentes. reg. 26. q 6. num. 6

Prematura præſentatio, ſicut collatio reprobatur. regu. 30. q. 8. num. 3. 7

Præoccupatio & præoccupare, quomodo capiantur. regul. 27. q. 19. num. 3

Præoccupatio permiſſa inter Papam & Ordinarium. regul. 30. q. 1. num. 5

Præpoſteratio ſactorum ſi ex ordine intellectus ſaluari nõ poteſt, indiſtinctè uitiat. regul. 31. q. 9. num. 6

Proportionalia. Vide verb. argumentum à proport.

Prærogatiuis, habens plures qualitates præfertur. regu. 33. q. 3. num. 3

Preſcriptio impeditur, ſeu eius effectus ceſſat defectu in poſſeſſione, ſeu poſſeſſore ſuperueniente. reg. 34. q. 74. nu. 2

Preſcriptiones cõtra ignorantes currere. reg. 34. q. 33. n. 14

Præſcri-

Præſcriptionis curſus pacto impediri, differri, ſeu prorogari poteſt.reg.34.q.6.numer.5

Præſcriptioni iam inductę,ſeu completę renuntiari poteſt. reg.34.q.6.numer.6

Pręſcriptioni vtilitatem publicam concernenti renunciari non poteſt.reg.14.q.6.num.7

Pręſcriptio inducta in odium negligentis, non currit niſi a tempore ſcientię.reg.34.q.53.num.7

Pręſcriptionem interrumpere citationem arbitri,ſeu conteſtationem coram eo.reg.34.q.41 num.2

Pręſcriptionem non currere non valenti agere . reg.34.q.79.num.3

Præſcriptionem ex citatione, ſeu conteſtatione nulla, non interrumpi.reg.29. q.9.num.6

Pręſcriptio obſtare non poteſt liberæ facultati aliquid agendi.reg.34.q.11.num.4

Præſcriptio,uel pactum pręcario non obſtat. regu.34.q.11. num.5

Præſcriptio viginti annorum in odium deſidum & non petentium introducta eſt.reg.34.q.3.num.5

Præſens & futurum.&c. vide in argu. reg. 34.quæſt.55. per totam.

Pręſens & futurum.vide verb. Dare aliud.

Pręſens in iudicio, an pro citato habetur . reg.34.quæſtio. 68.num.1

Pręſens quoad omnia habetur,quãdo quis pro pręſente ſimpliciter habetur.reg.32.q.23.num.2

Præſens quoad priuilegium,quo ad quę pręſens habebitur. num.3.ea.q.

Præſens in curia non reputatur,qui ad eam coactus adductus fuit,coactusq; in ea permanſit.regu.16.q.35.nu.6

Pręſens an futurum continet.reg.32.q.3.num.4.7

Pręſens an futurum &c.vide ver.beneficia nouiter erecta.

Præſens in curia ab ordinario prouiſus,an gaudeat prętogatiua.reg.16.q.34.num.1

Præſens quis dicatur.reg.32.q.22.num.2

Præſens prę iudicium an conſiderabile.reg.17.q.9.nu.2

Pręſens reputatur in loco a quo ſtatim reuerſurus diſceſſit. reg.16.q 32.num.2

Pręſens tempus ad pręteritum non trahi.reg.26.in præfat. num.1

Pręſens non dicitur qui non perſiſtit. regul.16.quęſt.31. numer. 2.

Pręſentia & partis citatio a iure æquiparantur . reg.34.q. 68 num.3.4

Præſentia & partis citatio a iure ęquiparantur.reg.34.q. 68. num.3

Præſentandus notus abſens,& abſque examine inſtitui poteſt.reg. 24.q.3. num.7

Pręſentandi iure patronus ſine cauſa non priuatur.reg.32. q.4 num.6.8

Præſentandi ius tantum acquiri ex priuilegio, vel præſcriptione.reg.32.q.4.num.11

Præſentare aliquem iudici ſi quis promittat, liberatur per primam præſentationem.reg.8.q.7.num.4

Præſentandi tempus quadrimeſtre laycis, ſemeſtre clericis datur.reg.30.q.8 num.8

Pręſentare debent layci infra quadrimeſtre,clerici infra ſex menſes.reg 34.q.18.num.2

Pręſentationem infra tempus iuris factam præſumi . regul. 31.q.14.num.13.14.15

Præſentationem probare non ſufficit,ſed oſtendi debet illam infra tempus iuris factam.reg.31.q.14.num.7

Præſentationis tempore nondum finito,patroni a nemine debent præueniri.reg.30 q.8.num.7

Præſentato idoneo,ſi Epiſcopus eum inſtituere differat,adhoc vt patronus variando alium præſentet, quem Epiſcoſcopus inſtituat,tenetur in foro conſcientiæ & canonico. reg.31.q.6. nume. 10

Præſentatio ſolum ius tribuit ad rem,ſeu potius ad factum. reg.31.q.6.num.11

Pręſentatus idoneus per ſuperiorem inſtitui debet . regul. 30.q.8.num.4

Præſentatio præmatura, ſicut collatio reprobatur. reg.30. q.8. num.3

Præſentatio non tribuit ius.reg.30.q.8.nu.6

Præſentationis effectus,de qua in reg.16.q.47. num.1

Pręſentatio quæ fit executoribus eſt magni momenti. q.ea. numer.2.

Præſentatus primo præcedit.ea.q.num.3

Præſentatus,coram ſuperiore agere poteſt, ut inſtituatur. reg.31.q.6.num.9

Præſtimonijs,an locum habet reg.34.q.12.num.1

Præſtimonia ad quid inſtituta.nume.2

Pręſtimonia verè & propriè ſunt beneficia.num.3

Præſtimonijs an locum habet reg.de triennali.num.4

Præſtimonium,non venire appellatione beneficij.reg.16.q. 38.num.7

Præſumitur pro impetrante,quòd tempore legitimo ſit facta impetratio.reg.30.q.9.nume.1

Præſumptio de præterito in futurum non fit, in his quæ curſu temporis mutantur.reg.18.q.3.num.2

Pręſumptio in alium transfert onus probandi.regul.4.q.1. numer. 4

Præſumptio iuris onus transfert probandi.reg.12.quæſt.7. numer.4

Prętendere quid ſignificat.reg.34.q.48.num.2.10

Prætendens ſe poſſidere,prætenſo iure.prætenſa appellatione: Quid ex his verbis infertur, inſertis commiſſionibus articulis & appellationibus.num.3

Prætenſio certi modi vacationis,an requiratur tempore impetrationis ita vt impetrans quando ſupplicat, prætendere debeat certum & ſpecificum modum vacationis. reg.34.q.47.num.1

Præteritum ad futurum argumentum non dare. vide verb. Arg.de præterito.

Præuentio inter Papam & ordinarium eſt de iure permiſſum.reg.30.q.1.num.5

Præuentio. Patroni a nemine præueniri debet infra tempus pręſentandi.reg.30.q.8.num.7

Prima impetratio dicitur,quam nulla alia præcedit.reg.34 q. 83. num.3

Primatus nomine aliquando venit Archiepiſcopus.reg.11. num.1.in pręf.

Primatus pro ſuperioritate.reg.3.in præf.num.1

Primas vni præeſt prouinciæ.reg.3.in pręf.num.1

Primi fructus &c. vide verbo,fructus beneficiorum.

Primogenitus de iure diuino ſolus ſuccedit. regu.33.q.14. numer.10

Primò nominatus,primò admittendus.reg.4.q.10.nu.4

Primus dici non poteſt, quem alius aſſociat, & de exemplis latè. reg. 33. q. 14. per tot.
Primus dicitur reſpectu ſecundi: & prius dicitur poſteriore prius. reg. 3. q. 5. nu. 1
Princeps ſemper iure & ratione uti uelle præſumitur. reg. 12. q. 6. nu. 14
Princeps conſtituendo, non imponit ſibi legem. regul. 30. q. 5. numero 3
Princeps in contractibus cenſetur uti iure priuati. reg. 13. q. 7. numero 10
Princeps uult omnes actus ſuos regulari a iure poli & fori. reg. 32. q. 28. nu. 5. col. 1. ante fi.
Princeps ex contractu etiam ſubditis tenetur. reg. 13. q. 7. numero 10
Princeps priuilegium ſuum ſine cauſa reuocare non poteſt. reg. 11. q. 13. nu. 6
Princeps ſolus & nemo alius ius quæſitum tollere poteſt. reg. 17. q. 7 nu. 5
Princeps ſi benemerito aliquid concedit, non debet donationem reuocare. reg. 11. q. 13 nu. 7
Princeps non præſumitur uti plenitudine poteſtatis: fallit pro ualiditate actus. reg. 27. q. 24. nu. 8
Princeps maiores dignitates confert. regul. 3. numero 1. in præfat.
Princeps motu proprio reuocans, quæ obſeruare tenetur, fugitur circumuentus. reg. 13. q. 7. nu. 10. ad fi.
Princeps præſumitur iuſta cauſa moueri, licet non exprimatur. reg. 11. q. 4. nu. 5
Princeps ſi ſciens reſcribat, omnia obſtacula tollit. regu. 17. q. 9. num. 3
Princeps quando de plenitudine poteſtatis procedit, leges ſeruare non tenetur. reg. 17. q. 8. nu. 7
Princeps iure ordinario uti uelle præſumitur. regul. 20. q. 4. numero 5
Princeps ſub quibuſuis clauſulis non reuocat facultates conceſſas recepto pretio, & in uim pacti. reg. 13. q. 7. num. 9
Princeps iuri alterius præiudicare non intendit. regul. 16. q. 23. num. 7
Princeps non intelligitur aliter reſcribere quàm ſit conſuetum. reg. 2. q. 3. nu. 3
Principali actus tribuitur, & ab eo denominatur. reg. 8. q. 5. num. 6. 7
Principale attendi, non acceſſorium. reg. 32. q. 3. nu. 8. uide uerb. acceſſoria.
Principalis cauſa conſideratur. reg. 16. q. 24. nu. 4
Principali conceſſo ſeu ſublato, acceſſorium etiam cõceſſum ſeu ſublatum cenſetur. reg. 14. q. 2. nu. 10
Principale quàm adminicula difficilius probari. reg. 31. q. 6. numero 2
Principali annullato & acceſſorium. reg. 8. q. 9. nu. 2
Principali annullato, omnes clauſulas in ea cõtentas annullari. reg. 34. q. 46. nu. 9. 11
Principale & eius coherentiæ differunt in modo probandi, ſi ſtatutum dicat debitum probari debere per inſtrumẽtum. reg. 27. q. 4. nu. 4
Principali diſpenſato, & in acceſſorijs. reg. 20. q. 7. nu. 3
Principalis ſemper primo citandus eſt. reg. 34. quæſtio. 69. numero 5
Principalis dicitur, qui acceſſorium ſeu alium poſt ſe non habet. reg. 3. q. 5. nu. 3
Principaliter quod ſit attendi debere. regu. 33. q. 9. num. 2. uer. Ordinarium autem eſt.
Principem decet ſecundum leges uiuere. regu. 29. quæſtio. 2. numero 5
Principem iuſta & rationabili ex cauſa motum præſumi. reg. 25. q. 2. nu. 3. verſ. Aut enim uolumus.
Principi bona fides ſummè neceſſaria eſt. reg. 4. quæſtio. 7. numero 12
Principis eſt dare gradus & dignitates. regu. 16. quæſtio. 20. nume. 2
Principis manus appoſitionem, iura & priuilegia poſſeſſionis non tollere. reg. 16. q. 23. nu. 8
Principis animus cenſetur ſe cum iure & æquitate confrontare. reg. 11. q. 4. nu. 4
Principis a uoluntate pendentia, impoſſibilia cenſeri. regul. 32. q. 31. nu. 11
Principis factum improbare nefas. reg. 20. q. 5. nu. 3
Prioritatem non ſolum unius diei, ſed unius horæ ponderari. reg. 16. q. 19. nu. 10
Prioratus conuentualis eſt dignitas. reg. 3. q. 8. nu. 4
Priuatus ob delictum non cenſetur priuatus quoad onera. reg. 3. q. 18. nu. 10
Priuationis & excommunicationis pœna, an incurratur, ob non ſolutionem penſionis abſque literarum intimatione. reg. 27. q. 7. nu. 4
Priuationis locum attendi, non autem ubi ſit perſona, quæ priuatur. reg. 32. q. 8. nu. 14
Priuilegio loci gaudent omnes qui ſunt in loco. regu. 16. q. 29. nume. 7
Priuilegia præſertim diſpenſatiua ſtrictè interpretanda eſſe. reg. 23. q. 4. num. 5
Priuilegiatus contra pariter priuilegiatum, priuilegio nõ utitur. reg. 16. q. 52. nu. 7
Priuilegiatus in dubio præſumitur uelle uti iure communi. reg. 20. q. 7. nu. 9
Priuilegij tenor inſpiciendus & ſeruandus. reg. 23. quæſt. 4. numero 6
Priuilegio ſpeciali per conſtitutionem generalem non derogari. reg. 4. q. 7. nu. 5
Priuilegium aliàs irreuocabile, tollitur quando princeps procedit per uiam legis. reg. 4. q. 7. nu. 4
Priuilegium conceſſum Regibus Franciæ, & Imperatoribus, circa electionem ſummi Pontificis, eſt reuocatum. reg. 13. q. 8. nu. 13
Priuilegium conceſſum principaliter dignitati, per non exercitium non amittitur. reg. 16. q. 14. nu. 5
Priuilegium contra concedentem latiſſimè interpretandum. reg. 32. q. 23. nu. 5. & ibi ampliatur.
Priuilegium interpretandum eſſe, ut aliquid operetur. reg. 23. q. 4. nu. 7
Priuilegium non reuocari in dubio pronuntiandum. reg. 13. q. 8. num. 11
Priuilegium ſine cauſa reuocari non debet. reg. 4. quæſtio. 7. numero 7
Priuilegium reductiuum ad ius commune eſſe fauorabile. reg. 4. q. 7. num. 8
Priuilegium ſui natura reuocabile, illis obeſſe non debet, qui non ſunt, re integra. reg. 4 q. 7. nu. 14
Priuilegium per Principem etiam ſine cauſa tolli. reg. 4. q. 7. numero 3

Priuilegium

Priuilegium perſonæ conceſſum, cum perſona extinguitur. reg.32.q.29.num.4
Priuilegium rei quæ nondum eſt non conceditur.reg.3.q.7. numer.3
Priuilegium remuneratorium irreuocabile.reg.13.quæſt.8. numer.10.
Priuilegium ſpeciale non ſolum per reuocatoriam in conſequentiam & ſecundariam, imo etiam principaliter, generaliter emanatam non reuocari.reg.4.q.7.nu.6.
Priuilegium tolli, cauſa noua ſuperueniente ex cauſa ſibi cõtraria factum.reg.34.q.54.nu.6.& num.præcedenti.
Priuilegium. In dubio iudicandum pro ualiditate priuilegij. reg.4.q.7.num.16
Priuilegium nunquam interpretandum, ut priuilegiato noceat.reg.3.q.18.num.5
Prius graduatos præferri, an ſit rationi & uiri conſona.reg. 17.q.17.num.1.& q.17.num.5.q.19.num.9
Prius impetrans, prius receptus, prius præſentatus eſt potior.reg.16.q.19.num.9
Probandi ætatem onus ei incumbere qui canonizatoriam uel ad iudicatoriam petit.reg.18.q.3.num.4
Probandi onus cui incumbit, an impetranti unicitatem ſubcollectoris, an oppugnanti pluralitatem. reg.4.q.1.nu.1.
Probandi onus an incumbat impetranti, notitiam obitus uериſimilem.reg.30.q.9 num.1
Probandi onus ei incumbere qui dicit.reg.19.q 6.nu.2.3
Probatio concludere debet per neceſſe.reg.18.q.6.num 4
Probare debet impetrans in gratia narrata.reg.30.quæſt.6. numer.2
Probare debet, qui ſuper ætate maiori uel minori ſe fundat. reg.18.q.3.num.3
Probare debet qui tempore ſe fundat.reg.19.q.8.num.2
Probatio debet concludere per neceſſe, non per, poſſet eſſe. reg.18.q 7.num.4
Probatio ei incumbit, qui ait literas expeditas.regul.31.q. 14.num.1
Probatio habilitatis prædeceſſoris, non requiritur ita exacta. reg.18.q.11.num.11
Probatio interdum requiritur eius quod in gratia dicitur, licet nemo negauerit.reg.27.q.8.num.14.15.16
Probare quis debet fundamentum ſuæ intentionis.reg.4 q. 1.num.2
Probari facilius adminicula quàm principale.regu.31.q.6. numer.2
Probatio clericatus per ſemiplenas probationes.reg.18.q.11. numer.10
Probationum materia eſt iudici arbitraria.reg.30.quæſt.4. numer.7
Probatur eo ipſo quod contrarium non probatur.reg.31.q. 14 num.3
Probatio per inſtrumentum publicum dicitur euidens.reg. 16.q.22.num.5
Probationum facultas anguſtanda non eſt.reg.27.quæſt. 6.num.6
Proceſſus nullus non interrumpit præſcriptionem.reg.34.q. 33.num.2
Procurator. Agere per ſe uel procuratorem poteſt maior. 14.annis.regul.18.q.2.num.11.& cauſam ſpiritualem defendere.eo.
Procurator ad emendum Codicem, decem, ſi uiginti expendit, & ſimpliciter conſignauit, non poteſt alia decem petere.reg.34.q.68.num.10
Procurator ad exigendum non poteſt obligationem nouare. reg.34.q.68.num.9
Procurator ad negotia ſubſtituere poteſt.reg.4.q.11.nu.4.
Procurator ad recipiendum mutuum, non poteſt confiteri ſimpliciter recepiſſe.reg.34.q.68.num.7.8.9
Procurator ad ſolutionem recipiendum, an quietare poſſit. reg.34.q.68.num.8
Procurator citandus, abſente principali.reg.34.q.70.nu.3
Procuratorem citari poſſe ſi abſit principalis. reg.34.q.69. numer.4
Procurator conſtitutus ad omnia, excepto quod non poſſit iurare de calumnia, poterit omnia alia ſpeciale mandatum non requirentia.reg.27.q.11.num.5
Procuratoris conſtitutio illinc ad ſex menſes acceptata ſubſiſtit.reg.32.q.13.num.6
Procuratoris conſtitutio, quando ad principium retrotrahatur.reg.34.q.39.num.7
Procurator de ſuo mandato clarus eſſe debet. reg.31.q.1. numer.6
Procuratores eſſe non poſſunt infames.q.ead.num.5.7
Procurator eſſe poteſt maior.14.annis:& cauſam ſpiritualem defendere.reg.13.q.2.num.11.
Proceſſui faciendo & ſententiæ ferendæ contra impetrantem commiſſionem literis non expeditis an obſtet.reg.31. q.10.num.1
Procurator falſus dicitur, de cuius commiſſione non conſtat. reg.34.q.38.num.3.4. Vide uerb. geſta per falſum.
Procuratoris falſi proceſſum & ſententiam ratificari poſſe. reg.29.q.10.num.3.4
Procuratores duo in diuerſis inſtrumentis eodem die confectis, mutuo ſe confundunt.reg.4.q.10.num.10
Procuratoris geſta, ante acceptationem mandati, an ſint ualida.reg.31.q.1.num.7
Procurator nullam habet dignitatem.reg.4.q.8.num.4
Procuratorem qui probauit, reprobare non poteſt.reg.34.q. 38.num.5
Procuratores quidam Ro.Cur. notantur.reg.31.in præfat. numer.2
Procuratorem ſecundum conſtituens, primum reuocare cẽſetur.reg.4 q.10.num.3.10
Proemium rationem finalem oſtendit.reg.9.q.5.numer.3. reg.15.q.2.num.2.reg.34.q 1.num.2.reg.8.q.7.nu.1
Proemij ratio dicitur finalis, ampliatiua, reſtrictiua & declaratiua.reg.27.q.13.num.1
Proemium. uide uerb. Argumentum a proemij.
Profeſſio expreſſa ante annum.14.non ualet.reg.18.q.2. num.13.14
Profeſſio natalium in actis.reg.18.q.9.num.1
Profeſſio quid ſit & qualiter fiat.reg.23.q.2.num.7
Profeſſionem magis quàm aliud in regularibus attendi.reg. 24.q.11.num.3
Profeſſus. Non profeſſus religioni non eſt obligatur.reg.23. q.2.num.4
Prohibitio & inhibitio pœna reputatur.reg.19.q.3.nu.10
Prohibitio ſimplex, nullum actum reddit.reg.15.quæſt.6. numer.5
Prohibitione ſtante ne ultra unum nominare liceat, nominatio tota nulla eſt.reg.4.q.10.num.5

Prohibito

Probibito aliquo, omne quod ex eo ſequitur dicitur probibitum.regul. 34.q.83.num.6
Probibitum quibuſdam, cæteris uidetur permiſſum reg.19. q.4 num.4
Probibitum una uia,altera permiſſum cenſeri debet.regul. 34.q.83.num.7
Promoti beneficia de iure uacare tempore conſecrationis. regul.1.q.15.nu.2.imo ſtatim. num.3.4.ea. q.
Promoti beneficia de iure non erunt reſeruata.reg.1.q.15. numer.5
Promoti beneficia ſtatim per Papam conferri.reg.1.q.15. numer.2.3.4
Prophetas uidentes appellari: & tamen non omnia uident. regul.32.q.3.numer.11
Proprietatem uocabuli ſeruandam, nec ab ea recedendum. regu.3.q.10.num.10.etiam in materia odioſa & pœnali. ibidem.
Prorogationis anni ad proſequendam cauſam uſque ad ſententiam formula.reg.34.q.76.num.4
Prorogationis effectus quis ſit.reg.34.q.76.num.8
Prorogatio facilius quàm noua conceſſio obtinetur.reg.34. q.76.num.7
Prorogationis formula ſex menſium ad poſſeſſorem euocari faciendum.reg.34.q.76.num.3
Prorogatio in ultimo momento primi termini ualida eſt.reg. 34.q.77.numer.2
Prorogatio in tempore facta, quo aliquid faciendum ſupererat,& tempore quod ſupererat, expediri non poterat, nullius eſt momenti.reg.34.q.77.num.3
Prorogatio lapſo tempore non prodeſt.reg.34.q.76.num.2
Prorogatio non debet eſſe maior primo termino. regul.34. q.76.num.5
Prorogatio non operatur niſi inter prorogantes.regul.34.q. 78.numer.2
Prorogationem obtentam regulę de triennali non ſuffragari alijs.reg.34.q.78.num.3
Prorogatum tempus vel officium, idem cum primo cenſeri. reg.34. q.76.num.9.10.11
Proteſtatio, an prǫſcriptionem interrumpat:reg.34.q.44. numer.3.4
Proteſtatio uim citationis habet.reg.34.q.44.num.2
Proteſtatio ſeu denuntiatio procuratori fieri debet.reg.69. numer.7
Protocollum non habens ſubſtantialia inſtrumenti, fidem non facit.reg.15.q.2.num.5
Protocollo pro inſtrumento corrigendo potius ſtandum.reg. 27.q.19.num.6
Protocollo potius quàm inſtrumento publico creditur.regul. 25.q.1.num.4
Protonotariorum beneficia cũ clauſula in literis; Volumus quòd antequam inſignia protonotariatus ſumas,iuramentum praſtes in manibus Titij & Mæuij, an ſint reſeruata.reg.1.q.8.num.1
Prouerbialiter.Vt quid membranas occupas.regul.33.q.1. numer.2
Prouiſio in fauorem eccleſiæ fauorabilior & utilior quàm illa in fauorem perſonæ.reg.19.q.16.num.14
Prouiſio in uno caſu ad alium non trahitur.reg.16.quæſt.5. numer.10
Prouiſio Papę habet uim electionis & confirmationis.regu. 11.num.5.in præfat. lib.1
Prouiſio noua etiam prouiſo a Papa conceditur.reg.33.q. 9.num.9
Prouiſio noua expectanti conceſſa, æquipollet publicationi. reg.33.q.9.num.8.9
Prouiſio præſupponit alium titulum praceſſiſſe.regul.31.q. 6.num.5
Prouiſione ſeu collatione ius acquiritur in beneficio uacante.reg.11.q.2.num.6
Prouiſio.uide uerb.Verbum prouiſionis.
Prouiſo ſecundo loco,de beneficio alteri collato, nihil obijci poteſt.reg.33.q.7.num.6
Prouiſionis uerbum electionem non comprehendit.reg.20. q.2.num.2.3
Prouiſio ab eadem perſona & eodem die,habens horam,non habenti præfertur.reg.16.q.10.num.12.14
Prouiſus ab Epiſcopo,præfertur prouiſo ab inferiore.regul. 16.q.10.num.8.9.10
Prouiſus a Legato præfertur prouiſo ab ordinario: & de quo Legato.reg.16.q.10.num.5.6
Prouiſus a Papa, uel ab alio de beneficio per obitum uacante,ab eo tantum ius habet.reg.33.q.7.num.3
Proximus cingi pro cincto habetur.reg.16.q.19.num.4
Proximus, uide uerbo.Primus.
Publica utilitas priuatæ præfertur.reg.34.q.79.num.8
Punctus ſeu momentum idem operatur,quod hora ſeu dies. reg.33.q.5.num.5
Pupillus adoleſcentiæ proximus,pro adoleſcente habetur. reg.18.q.2.num.6
Pupillus. Militem ante annum. 14. non poſſe teſtari, cum non poſſit iura ſapientum hominum tractare.regu.18.q. 1.nume.2
Puri & purificati idem eſt iudicium.reg.32.q.28.nu.12

Q

Qualitas appoſita in præcedentibus, quando inducat repetitionem quoad ſequentia.reg. 16.q.21.num.3
Qualitate a lege uel ſtatuto requiſita non concurrente,legi uel ſtatuto locum non eſſe reg.27.q.24.num.20
Qualitas a ſtatuto requiſita probanda,alioqui locum non habebit.reg.34 q.52.num.6
Qualitas certo tempore requiſita,ſufficit,quòd adſit tempore quo diſpoſitio ſumit effectum.reg.34.q.54.num.2
Qualitas habilitatis uel inhabilitatis in perſona certo tempore requiſita,tum adeſſe debet, alioqui nihil operatur.reg. 34.quæſt.24.nu.5
Qualitate in perſona alicuius deficiente, effectus beneficij ſibi conceſſi deficere debet.num.6
Qualitates ex ijs quę ſoluuntur & cito tranſeunt minime dicuntur.reg.16.q.31.num.3
Qualitas adiecta uerbo ſecundum tempus uerbi intelligitur ea.q. & num.
Qualitas ſeu ratio potentior uincit plures.reg.16.q.49.n.8
Qualitatem naturaliter ineſſe, uel per priuilegium, paria ſunt.reg.16.q.45.nu.2
Qualitates plures habens, in prærogatiuis præferri debet. reg.16.q.49.num.5

Qualitate

Qualitate priuilegiati mutata, ceſſat priuilegium eius cauſa conceſſum. reg. 34. q. 54. num. 5
Qualitas ſine ſubiecto eſſe non poteſt. reg. 19. q. 10. nume. 4.
Qualitas ſuperueniens non mutat effectum antea introductum. reg. 32. q. 15. num. 4
Qualitas iuncta uerbo, quando ſucceſſiuo tempore uera reddi poſſit. reg. 34. q. 47. num. 6
Qualitas uerbo adiecta, ſecundum tempus uerbi intelligitur reg. 18. q. 12. num. 18. ad fi.
Qualitatem alicuius ineſſe naturaliter & ex priuilegio, paria. reg. 16. q. 23. num. 10
Qualitates probari debere, ut accuſatio effectum habeat. reg. 27. q. 8. num. 18
Qualitates ſubſtantiales mutant ſubiectum. regul. 27. q. 8. numer. 17
Quatenus, dictio, conditionem facit. reg. 32. q. 24. num. 3
Qui per alium facit, perinde eſt acſi ipſe faceret. regul. 20. q. 1. num. 11
Qui, relatiuum, generalitatem praecedentem reſtringit. reg. 27. q. 20. num. 4
Quis, uel qui, dictio, reſtringit. reg. 5. q. 3. num. 3
Quicunque dictio, reg. 34. q. 83. num. 1
Quicunque, uide reg. 11. q. 14. num. 2. ubi generalis clauſula omnia complectitur.
Quietationes etiam generales non porrigi ad obligationes ſub conditione. regu. 32. q. 18. num. 7
Quilibet, idem ſignificat, quod omnis. reg. 12. q. 6. num. 9
Quis dictio, quando adiungitur maſculino, fœminam continet extenſiuè. reg. 19. q. 3. num. 3
Quis, uel, qui, dictio, uel pronomen, ſiue copula, cuicunque generalitati adycitur, illam reſtringit. reg. 32. q. 14. nu. 5

R

Ratihabitio, declaratio, uel reſignatio in fauorem impetrantis ſuperueniens, an excuſet a pœna. reg. 21. q. 10. num. 1
Ratihabitioni non eſſe locum æquitate ceſſante. regul. 21. q. 10. num. 9
Ratihabitioni locum non eſſe forma non ſeruata. reg. 24. q. 4. numer. 9
Ratihabitio non operatur in actibus qui a principio ſunt omnino nulli: ſed bene in his qui ſunt in ſuſpenſo. reg. 21. q. 10. num. 8
Ratihabitionem retrotrahi, & mandato comparari. reg. 29. q. 10. num. 1
Ratihabitio, contra illum, cui medio tempore eſt ius quæſitum, non procedit. reg. 34. q. 39. num. 4
Ratihabitio retrotrahitur. regul. 21. q. 10. nume. 4. Amplia etiam in requirentibus ſpeciale mandatum. num. 5. eo.
Ratihabitio ualidat actum præcedentem. regul. 24. quæſt. 4. numer. 2
Ratum quis habere non poteſt, quod ipſius nomine geſtum non eſt. reg. 21. q. 10. num. 11
Ratio a ratione ſcripta ad quemlibet caſum inferre poſſumus reg. 20. q. 3. num. 4
Rationis identitas non extendit caſum æquitati inuitentem contra regulas iuris. reg. 29. q. 3 num. 3.
Ratio expreſſa in conſtitutione, diſpoſitionem ad limites ipſius rationis reſtringit. reg. 28. q. 2. num. 2
Ratione legis generali poſita, legem generaliter intelligendam. reg. 25. q. 1. num. 2
Ratio legis ſeu ſtatuti eſt ipſius anima. reg. 19. q. 9. nu. 8
Ratio legis eam extendit. reg. 15. q. 4. nu. 2
Ratio legis, ipſius anima. reg. 27. q. 11. num. 8. reg. 32. q. 28
Ratio legis, licet in aliquo caſu ſingulariſſimo ceſſet, non tamen propterea reſtringitur lex. reg. 34. q. 48. nu. 11
Ratio non debet eſſe eadem cum dicto. regul. 20. quæſt. 3. numer. 10
Ratio duplex quare magis in Papa, quàm in ordinario procedat. regul. 20. q. 3. num. 11. 13
Ratio generalior dicto, ampliat, & declarat. regu. 34. q. 45. numer. 4
Ratio in ſtatuto uel diſpoſitione coniecturanda eſt. regu. 16. q. 19. num. 7
Ratio quādo unica tantum coniecturari poſſit, pro expreſſa habetur. reg. 16. q. 29. num. 2
Ratio quando una tantum reddi poteſt, pro expreſſa habetur. regul. 16. q. 19. numer. 7
Ratio quando aliqua excogitari poteſt, illa in medium adduci debet. reg. 10. q. 4. numer. 3
Ratio quæ aſſignatur trahit ad ſe totū dictum, & in ſui naturam conuertit. reg. 1. q. 12. num. 17
Ratio naturalis habetur pro lege. reg. 8. q. 2. num. 3
Ratio regulæ unica tantum aſſignari poteſt. reg. 33. q. 7. nume. 5.
Ratio ubi eadem, eadem eſſe debet iuris diſpoſitio. reg. 16. q. 38. numer. 4
Ratio ubi unica reddi poteſt, pro expreſſa habetur. reg. 19. q. 8. num. 7
Ratio ubi unica pro expreſſa habetur. reg. 33. q. 7. nu. 5. verſic. Cum igitur.
Ratione una ſublata, altera remanente, remanere debet diſpoſitio. reg. 19. q. 13. num. 13
Ratio cum dicto uel exemplo ſit generalior illud ampliat. reg. 27. q. 28. num. 1
Ratione infertur ad quemlibet caſum uirtute comprehenſiua, non extenſiua. reg. 27. q. 3. num. 5. & q. 8. num. 1.
Rationes duæ uincunt unam. reg. 16. q. 49. num. 7
Ratio trahit ad ſe dictum, & in ſui naturam conuertit. reg. 1. q. 2. num. 2
Ratio uera eſt illa, qua ſublata tollitur dictum. regul. 15. q. 3. num. 2
Ratificatio ſuperueniens non ualidat actum a principio nullum. reg. 24 q. 4. num. 6
Realis actio firmior eſt, & plus continet. reg. 34. q. 24. nu. 4
Realis diſpoſitio latius & ad alias perſonas porrigitur. regu. 34. q. 20. numer. 3
Recipere iuſſus, confiteri non poteſt recipiſſe. reg. 34. q. 78. num. 7. 8
Recipere iuſſus, an poteſt quietate ſolutionem. regu. 34. q. 68. num. 8
Recipere mutuum iuſſus, non poteſt confiteri ſimpliciter recepiſſe. reg. 34. q. 68. num. 7. 8
Rector curatus dicitur habere prælaturam. regul. 26. q. 6. numer. 7
Rector debet habere ſcientiam pro intelligendis ſacris ſcripturis. reg. 20. q. 1. num 3
Rector per ſeipſum confeſſiones audire debet. regu. 20. q. 1. numer. 12.

Rector ſuam parochiam diuiſam habet.reg.20.q.8.nu.5

Reditus ad ius commune eſt fauorabilis. regul. 11.queſt. 10. num. 2

Referens non plus continet quàm relatum. reg. 27.q.25. nume. 2.

Reformationis formula ſuper agnomine & familiaritate oratoris.reg.34.q.84.nu.2

Reformationis formula ad excludendum ſimoniæ labem. reg.34.q.84.num.3

Reformatoriam gratiam non requirere nouas expreſſiones, quæ in prima gratia præceſſerunt. regul.22. q.9. nume. 9.

Reges aliqui priuilegiati in facultate conferendi, & nominandi a iure communi.reg..11.q.13.num.4

Reges Cardinalibus quomodo ſunt maiores.regula.13.q.5. nume. 4.

Reges non ueniunt ſub quibuſcunque clauſulis prægnantibus.reg.13.q.5. num.3

Regem aſſumi per ſucceſſionem magis expedit, quàm per electionem.reg.32.q.8.nu. 3

Rex Anglorum & Rex Vugatiæ conferunt præbendas in ſuis regnis ex priuilegio Papæ.reg.13.q 5.num.1

Regio quælibet diuerſitatem habet morum, & qualitatum. reg.16.q.41.nume.3

Regiſtra bullarum ſunt publica, & eis fides datur. reg.31. q.8 num.11

Regni eiuſdem exiſtens in quo eſt beneficium, an præferatur extraneo. reg.16 q.44.num.1

Regno prouincia ſi vnitur, regni conſtitutionibus gubernari debet. reg.22.q.13.num.22

Regnum nominationes ad dignitates collationem non inducunt.reg.11.q.13.num.8

Regreſſum canonizari petenti, ſeu ad beneficium regredi inſtanti, an obſtet reg.31.q.16.num.2

Regreſſum & coadiutoriam cum ſutura ſucceſſione æquiparari.reg.32.q.30.num.7

Regreſſus quid ſit, & quòd a Romana Curia hodie exulat. reg.32.q.31.num. 13

Regreſſus dicitur, quando eſt de iure de præterito. reg. 27. q.27.num. 2

Regulæ. An ſi vltra quinque canonicos antiquos alij nouem creentur, ſit locus reg.17.q.12. num. 1

Regulis Cancellariæ conficiendis maximam curam adhiberi.in proem. num.1.lib.1.

Regulæ Cancellariæ an ſapiant naturam legis, an ligent vbique. in proem.vol.1.num.2

Regulæ Cancellariæ, an ſint locales.reg.22.q.9.num. 2

Regulæ Cancellariæ contra ius & reſeruationes ſunt odioſæ. reg.2.q.4.num.4

Regulæ Cancellariæ cum conditore expirant. regul.1.queſt. 12.nume. 6

Regulæ Cancellariæ maiori ex parte ſunt exorbitantes: uel ſaltem præter ius.reg.19.q.2. num.7

Regulæ Cancellariæ ligare incipiunt a die aſſumptionis ad ſummum Pontificatum.regu.7.proem.num.7

Regulæ Cancellariæ ſunt ſtricti iuris, & ſtatutis æquiparantur.reg 30.q.7.num.19

Regula an obſtet ſupplicationi, ſiue neutri. reg.27.quæſtio. 18. numer.1

Regulæ Cancellariæ, cum ipſarum conditoribus expirant.

reg.32.q.11.nu.4

Regulæ Canceallariæ habentes decretum. quandocunque in iudicio productæ, annullant omnia acta ante productionem.reg.31.q.11.nu.9

Regulæ Cancellariæ vbique ligant.reg.29.q.3.nu.2

Regulæ Cancellariæ morte naturali expirant ſicut ciuili. reg.30.q 7.nu.5

Regulæ Cancellariæ habentes clauſulas derogatorias quando non obſtent.reg. 26.q.2.nu.7

Regulæ Cancellariæ non productæ non ligant, ſeu nocent. reg.31.q.11.num.1.2

Amplia etiam ſi ſint allegatæ.nu.eo.

Regula, certo modo, edita fuit a Paulo 111.reg.34.q.85. numer. 3

Regulæ de dandis & non dandis, quæ.regul.28.queſt. 1. numer. 2.

Regulæ de dandis vt fidem faciant extra curiam dantur ſub plumbo.reg.28.q.2. nu.4

Regulæ quæ non ſunt de dandis non comprehendi ſub regula. 28.q.1.nu. 2

Regula de triennali, an defendat impetrantem, beneficium viui.reg.21.q.12.numer.1

Regula, & alia conſeruatoriæ, an comprehendant beneficia iurispatronatus. reg.1.q.10.nu.1

Regulæ huius mentio indiuidua requirit, ait. regu. 17.q. 15. num.2

Regulæ cuicunque, ſtatutis ac legibus Papæ derogari poteſt. reg.22.q.14.num.2

Regulæ moderni Pontificis & prædeceſſoris, an tempora coniungi poſſint, vt vna & eadem reputentur. regu.32.q. 12.num.4

Regula quælibet eſt vnus paragraphus. in proem.nu.3

Regulam Pauli.3. prohibentem capi poſſeſſionem beneficiorum vigore mandatorum, ante literarum expeditionem non comprehendere monitoria: regula. 31.quæſt. 4.nume.13

Regulare beneficium non datur ſeculari. regula 3.q.10. numer. 5.

Regulæ reſeruatoriæ, an comprehendant hoſpitalia.regul.3. q.11.num.1

Regula de triennali, an defendat prouiſum ab ordinario de maiori poſt pontificalem, vel principalem. regul. 3. q. 21.num. 1

Regula tertia reſeruatoria non procedit in caſu de quo in reg.32.q.11.num.3

Regula de triennali non iuuatur ratione triennalis poſſeſſionis præteritæ amiſſæ, non poſſidens de præſenti. reg. 34. q.54.num.4

Regulas de ualore loquentes, in Ordinarijs non procedere. reg.22 q.11. nu. 3

Regula indiſtinctè loquens, indiſtinctè intelligenda. regul. 20.q.11.num.1

Regula quælibet, an vnus paragraphus. tom. 1. q. 1. num. 1. in proem.

Regula quælibet ex ſeptem primis, an cenſeatur habere decretum irritans.q.2.nu. 1.in proem.

Regula de publicandis reſignatione facta coram Papa prædeceſſore, non obſtabit tempore ſucceſſionis.regul.34.q. 25. nume. 3

Regulam de triennali non procedere in beneficijs manualibus.

bus.reg. 34.q.11.num. 3

Regula de triennali an iunatur poſſeſſor. & c. uide uerb. poſſeſſor an iuuetur.

Regularia beneficia non comprehendi ſub reſeruationibus. reg 3.q.10.num. 12

Regularia beneficia aliquando perpetua efficiuntur, & ſecularia temporalia. reg. 3. q.11.num. 3

Regula, de ſubrogandis, non prodeſt, non ſeruanti regulam. 34.q.87 num.4

Relatio ad proximiora facienda. reg. 32.q.12.num.4

Relatio. Certum eſſe aliquid per ſe, uel per relationem ad aliud paria ſunt. reg. 34.q.57.num. 3.4

Relatio clauſulę poſitæ in fine, fit ad omnia præcedentia. q. 2.numer. 2. in proœ.

Relatione facta in una diſpoſitione, de alia circa quam etiã tunc quis haberet poteſtatem diſponendi, non eſt neceſſe apparere de alia diſpoſitione. reg. 32.q.14.num.3

Relatio fieri debet ad proximiora. reg. 34.q.65.num. 2. uerſic. Altera ratio.

Relationem fieri ad proximiora. reg. 34.q.86.num.2.q.89. numer.1

Relatio non fit, quando una clauſula habet propriam determinationem. reg. 32.q. 12.numer. 10

Relatiui natura, cui adijcitur, reſtringit. reg. 32.q.14.nu.5

Relatiuum, quis uel qui, iunctum incerto corpori conditionem inducit. reg. 5.q.3.num 4

Relatiuum, quis, uel qui, ſine copula, generalitatem cui adijcitur reſtringit. regul 5.q.3 num. 3

Relatiuum, quod, ad omnia præcedentia referri. reg. 34.q. 89.numer. 2

Relato non apparente quomodo referens uitietur. reg. 32.q. 14.nume.2

Relato non apparente, referens corruit. regu. 32. queſt. 14. numer. 2

Relatum eſt in referente, cum omnibus ſuis qualitatibus. reg. 1.q.12.num 7 reg. 23.q.1.numer. 2.

Relatum ineſſe referenti. regul. 1.q.2.numer. 3 & quando non. ibidem.

Relatum in referente cum omnibus ſuis qualitatibus ineſſe dicimus. reg. 34.q.85.num. 3

Religioſorum ordo reformatus ad uitam aſperiorem, an ex hoc licet ad aliam religionem tranſire. reg. 21.q.5.nu. 1.

Religioſus ſi præficiatur eccleſiæ & c. uerb. monachus diſpenſatiuè.

Reliqui, qui ſunt. reg. 16.q.46.num. 1

Reliquorum appellatione qui ueniant. q.ea.num. 2

Remedijs pluribus uti ualde expedit. reg. 14 q.14 nu. 2

Remuneratio beneficiorum a natura inſtituta. reg. 13 q.8. nume.9

Remuneratio operarum iure diuino mandatur. reg. 32.q.1. numer. 4.5

Renuntians beneficio, quoad illud mortuus eſt. regul. 34.q. 28 num. 5

Renuntians quoad beneficium renuntiatum, mortuus dicitur. reg. 30.q.7.num. 11

Renuntiatio. Facilius quis inducitur ad renũtiationem iuris ad rem, quam in re. reg. 19.q.14. num. 2

Renuntiatio in fauorem certæ perſonæ in manibus ordinarij, fieri non poteſt. reg. 34.q.46.num. 2

Renuntiatio non admiſſa obſtat reſpectu ipſius renũtiantis. reg. 19.q.15.num. 10

Renuntiatio quæcunque fraudulenta reijcitur. reg. 19.q.4. nume. 8

Renuntiare beneficio eccleſiaſtico quilibet poteſt. reg. 19.q. 15.nume. 9

Renuntiare licet fauori competituro. regul. 34.q.6.num. 1. 2.3.4.5 6.7.8.9

Repetitio an ſit, maſculini uocabuli: quòd filios maſculos prius expreſſerit: poſtea filios dixerit ſimpliciter. reg. 32. q.28. num. 3

Repetitio præcedentium, in ſubſequentibus, quando. reg. 16. q.21.num. 3

Repetita regula producta coram alio iudice, an fidem faciat. reg. 28. in præfat. num. 1

Repugnantiæ & contrarietatis uitandæ cauſa, diuidere & diſtinguere debemus. reg. 27.q.20.num. 5

Res citra cuiuſque iniuriam ad ſuam primæuam redit naturam. reg 3.q.11.num. 4

Res de facili ad primæuum redit ſtatum. reg. 11.q.2.nu. 8

Res ſi ad eum caſum deueniat a quo incipere non poterat, actus uitiatur. reg. 34.q. 54 num. 3

Reſcripta apoſtolica cum magna maturitate decoquuntur. uerb. literæ apoſtolicæ.

Reſcripta a iure communi interpretari. reg. 16.q.27.nu.4

Reſcripta iuſtitiæ & gratiæ an ſint perpetua. regul. 10.q.2. num. 2.3.4

Reſcripta per potentiam impetrata, ipſo iure nulla. regu. 26.q.1.num. 4

Reſcripta reducenda ad diſpoſitionem iuris communis. reg. 19 q 19.num.4

Reſcripta ſecundum ius interpretanda. reg. 21.q.2.num. 5

Reſcriptum contra ſtylum Ro. Cur. ſignatum, falſi ſuſpitione non caret. reg. 33 q 11.numer. 7

Reſcriptum cõſideratur iuxta intentionem concedentis. reg. 32.q.25.numer 3

Reſcriptum emanat ad iuris communis obſeruantiam. reg. 31.q.4.num. 10

Reſcripto per iudicem omnino eſſe parendum, eiuſque forma ſeruanda. num. 11.q.ea.

Reſcriptum in cauſis beneficialibus uel aliàs ſummarijs habet uim libelli reg. 31.q.8.num 9

Reſcriptum non extenditur ad alias perſonas ſeu res. regul. 34.q.36.num. 3

Reſcriptum non extenditur ad lites quæ non ſunt. regu. 3.q. 7 num. 6

Reſcriptum nullum ſeu elidibile non operatur. regu. 29.q.9. nume. 7

Reſcriptum pro paupere beneficiando pluribus modis nuncupatur. reg. 10.q.3.num. 2.3.4

Reſcriptum ſunt ſtricti iuris. reg. 27.q.23.num. 5

Reſcriptum ſurreptitium ad lites, non eſſe nullum. regu. 29. q.9.num. 8.

Reſeruare quid ſignificat. in proœm. reg. 4.q.5.num. 2

Reſeruata beneficia, apoſtolicus uigore expectatiuę acceptare non poteſt. reg. 34.q.87.num. 9

Reſeruata beneficia ab expectantibus acceptari non poſsũt. reg. 34.q.15.nu. 3

Reſeruatio abſque decreto operatur. reg. 9.q.4.nu. 3

Reſeruationes ad beneficia uacatura, trahi ad uacantia. reg. 26. in præfat. lib. 1 num 4

Reſeruatio ad certum corpus beneficij, non tamen pro certa perſona, quæ ſit. reg. 11. q. 15. num. 2

Reſeruatio ad excluſionem reſtitutionis ſpoliati, pendet a futuro euentu probationis. reg. 6. q. 5. num. 4

Reſeruatio ad tempus uel conditionem limitata, non durat lapſo tempore uel conditione. reg. 3. q. 15. num. 2

Reſeruationes an per obitum prædeceſſoris expirant. regul. 11. q. 1. num. 2

Reſeruationes an ſint duæ, uidelicet apud ſedem, & ipſius Papæ. reg. 1. q. 2. num. 8. 12. cum. ſeq.

Reſeruati beneficij detentatio non eſt conſiderabilis ſed damnata & punibilis. reg. 34. q. 15. nume. 2

Reſeruatio beneficiorum omnium curialium an inducatur per reg. 5. q. 3. num. 1.

Reſeruationem cũ decreto indiſtincte poſſeſſionem afficere. reg. 1. q. 3. num. 5

Reſeruationes dignitatum ſeu beneficiorum electiuorum ſunt reuocatæ. reg. 11. q. 2. num. 3. uide num. 12. ea.

Reſeruationem & affectionem inter ſe differre. q. 5. nume. 10. 11. in proœm.

Reſeruatio Epiſcopi ex facultate ſibi conceſſa, fauorabilis eſt, nec morte ipſius expirat. reg. 9. q. 6. num. 8

Reſeruationem & collationem Papæ a pari procedere. reg. 3. q. 14. num. 4

Reſeruatio & affectio an inter ſe differunt: & in quo. q. 5. num. 1. in proœm.

Reſeruatio extra. ad regimen. eſt ſolius Papæ. regu. 1. q. 12. numer. 3

Reſeruatio fit ad conſeruandum ius reſeruãtis. reg. 11. q. 2. numer. 4

Reſeruatio generalis ſpecialia priuilegia non tollit. reg. 11. q. 3. num. 5

Reſeruationes generales ad nullius inſtantiam factæ fauorabiles ſunt. reg. 3. q. 9. num. 3

Reſeruationes generales & ſpeciales, an de iure procedant. in proœm. reg. 1. q. 4. num. 1

Reſeruationes generales & ſpeciales habentes decretum irritans, æquiparantur. ea. q. num. 2

Reſeruata generaliter per expectantes acceptari non poſſunt. reg. 32. q. 3. num. 13

Reſeruationes illarumque reuocationes, an per ſupplicationes probari poſſunt. reg. 27. q. 10. num. 1

Reſeruationes ius commune deſtruunt. regul. 3. numer. 3. in præfatio.

Reſeruationes in fauorem ipſius Papæ facilius reuocantur. reg. 11. q. 15. num. 3

Reſeruationes legati cum ipſius morte ſeu legatione finita expirant. reg. 9. q. 6. num. 4

Reſeruationes mentales quę ſunt: & quid operentur. regul. 11. q. 4. num. 1: & cur inuentę. numer. 2

Reſeruatio non impedit permutationem cum Epiſcopo. regul. 1. q. 13. num. 3

Reſeruatio non obſtat attentatis. reg. 1. q. 3. num. 6

Reſeruationem Papę de beneficijs familiarium, comprehendere etiam beneficia familiarium ſuorum familiarium. reg. 3. q. 17. num. 2

Reſeruatio Papæ motu proprio & indiſtinctè, non in fauorem certæ perſonæ, fauorabilis eſt. reg. 9. q. 6. num. 7

Reſeruatio per familiarem cauſata, an extinguatur per ceſſationem familiaritatis. reg. 3. q. 15. num. 1

Reſeruatio per ſignaturam, de qua per regiſtrum ſeu aliàs conſtat, probat. reg. 27. q. 10. num. 2

Reſeruatio perſonalis ipſi Papæ facta; cum ipſa perſona & ipſo Papa expirat. regul. 9. q. 6. numer. 2

Reſeruationem per ſolum ius abſque poſſeſſione induci. reg. 3. q. 13. numer. 3

Reſeruatio poſſeſſionem inficit. reg. 1. q. 3. num. 4

Reſeruatio. De potentia reſeruationis per uacationem in curia: remiſſinè. reg. 5. in præfat. num. 2

Reſeruationes quando fauorabiles & ampliandæ. reg. 11. q. 2. numer. 12

Reſeruatio quare obſtet agenti ſpolio. reg. 1. q. 3. num. 3

Reſeruationes regularum, an ſint ipſius Papæ tantum. reg. 1. q. 12. num. 4

Reſeruationes regulæ, an obſtent agenti poſſeſſorio. reg. 1. q. 3. num. 1

Reſeruatio una non debet beneficia plura abſorbere, ſeu ex perſona plurium induci. reg. 4. q. 9. num. 3

Reſeruationes ſunt odioſæ, & a regulis iuris exorbitantes. reg. 32. q. 9. num. 7. poſt princ.

Reſeruationes ſunt reſtringendæ. reg. 1. q. 5. num. 2

Reſeruationes ſunt odioſæ & reſtringendæ. reg. 11. quęſt. 2. numer. 2

Reſeruatorię impediunt permutationes. reg. 1. q. 13. nu. 1

Reſeruatoriæ literę non trahuntur ad beneficia de nouo creata. reg. 3. q. 7. num. 20

Reſeruatum beneficium detinens, an exceptione regulæ uti poſſit. reg. 34. q. 15. num. 1

Retrotractio non fit, quando impedimentum ſuperuenit. reg. 34. q. 32. num. 3

Reſidentiam facit Cardinalis Romæ. Epiſcopus in eccleſia ſua. reg. 7. q. 3. num. 2. 7. 8

Reſidentia. Epiſcopus in ſua eccleſia reſidere debet, ſicut maritus cum uxore. regu. 22. q. 11. num. 1

Reſidentia. Non reſidens ex aliqua cauſa, per ſubſtitutum deſeruire debet. reg. 20. q. 7. num. 4

Reſidentiam omnia beneficia requirere. reg. 1. q. 14. num. 5. 6. 7. Fallit num. 8. ea. q.

Reſidentiam requirere Canonicatus Italiæ ex generali conſuetudine. reg. 1. q. 14. num. 7

Reſidentia. uide verb. ſeruientes.

Reſignans poſſeſſionem ciuilem & naturalem amittit. regu. 34. q. 28. num. 4

Reſignans poſſeſſor annalis, an iuuatur contra tertium impetrantem. reg. 34. q. 29. num. 1

Reſignans reſeruans ſibi omnes fructus in quorum percipiendi poſſeſſione extitit, an iuuatur reg. 34. q. 3. num. 1

Reſignans a reſignatario ſpoliatus non reſtituitur. reg. 34. q. 28. num. 7

Reſignans uel cedens an iuuatur. reg. 34 q. 28. num. 1

Reſignans, renuncians, matrimonium contrahens, & alias, uacare facit beneficium, ſicut mors. reg. 30. q. 7. per tot.

Reſignatarius a reſignante ius non habet, ſed a Papa. regu. 33. q. 7. num. 8

Reſignatarius ex uoluntate reſignantis beneficium aſſequi dicitur. reg. 34. q. 46. num. 3

Reſignatione amittitur beneficium & poſſeſſio. reg. 35. q. 7. numer. 2

Reſignatio beneficij in manibus Papę reſignanti pręiudicat: illudque Papa confert. reg. 30. q. 7. num. 4

Reſignatio coram ordinario ſimplex eſſe debet.reg.19.q.16. nume.11
Reſignatio ægri aut ſenis, facilius admittenda.regul.19.q. 4.num.6
Reſignatio illa eſt quæ in ſupplicatione continetur.reg.19.q. 9.nume.2
Reſignatio in fauorem certæ perſonæ odioſa reputatur.regu. 19.q.12.num 3
Reſignatio tam infirmi quàm ſenis de iure admittenda.reg. 19.q.4.num.7
Reſignatio. Vocatio per reſignationem eſt diuerſa ab illa per obitum.reg.19.q.1.num.5
Reſponſio iuxta interrogata intelligi debet.regul.33.q.11. numer.10.11
Reſtitutio impeditur propter notorietatem iuris.reg.27. q.14.nume.3
Reſtitutio in profanis datur indiſtinctè abſque prolatione alicuius tituli colorati: ſecus in beneficialib.reg.1.q.3 nu.2
Reſtitutio in integrum non datur ſecunda vice.regu.8.q.6. nume.5
Reſtitutio in integrum conceditur ei qui de damno vitando tractat.regul.8 q.6.numer.5
Reſtitutus ad priorem ſtatum omnia recuperat, ſi tertio interim non eſt ius quæſitum reg.14.q.2 num.7
Reſtitutio in priſtinos terminos reponit.q.ea.numer.8
Renalidatio quid ſit, & quos effectus pariat.regul.10.q.1. nume.1
Renalidationis effectus quis.reg.10.q.1.num.4
Renalidatio ſeu renouatio a noua conceſſione differt.ea.q. nume.5
Renalidatio viuificat quod nullum erat, ſpiritum inflando. reg.14.q.2.num.2
Renalidatoria ſeu reformatoria gratia, an eaſdem qualitates quas prima requirat.reg.27.q.4.num.2
Renocatio extra caſus expreſſos intelligi non debet.reg.4.q. 7.numb.11
Renocatio Pontificis ſub quibuſuis verbis, non tollit conceſſa in vim contractus.reg.12.q.9.num.8
Rex Gallorum excidio urbis audito, ilico exercitum in Italiam miſit, ad fugandos hoſtes ſummi Pontificis.reg.13. q.8.nume.12
Rex omnes antecellit.reg.13.q.5.num.4
Roma communis patria.reg.20.q.10.num.2
Romana Curia priuilegia aliorum ſtudiorum generalium habet.reg.16 q 30 nume.2
Romana eccleſia quod approbat uel reprobat, id omnes approbare uel reprobare debent.reg.30.q.3.num.6
Roma in medio mundi.reg.16.q.41.num.7
Romani ingenio, & omnibus alijs cæteros vincunt.reg.18. q.14.num.3
Romanorum idioma, licet vſitatum, eſt vulgare.regu.20.q. 10.num.5
Romæ nullus habet iuriſdictionem niſi Papa.regul.31.q.4. nume.3
Romanis tributa ab imperialibus obſeſſam deferentes, ciuilitatis priuilegia contulerunt.regu.32.q.52.num.2
Roma urbs orbis vniuerſi.reg.17.q.13.num.2
Romæ quicunque indiſtinctè citantur.reg.20.q.10.num.3
Rotæ Auditor Cancellariæ principis, ac circa expeditiones faciendas uel denegandas ſe intromittit.reg.8.q.6.nu.7
Rotæ Auditores examinantur, antequàm ad auditoratum admittuntur.reg.24.q.3.num.12
Rotæ reſponſa magis diuina quàm humana: & quando ſequenda.reg.19.q.15.num.23
Rubrica. A rubrica arguere licet.reg.20.q.4.num.8
Rubrica. A rubrica interpretatio ſumi poteſt.reg. 28.q.3. num.2
Rubrica an pro deciſione cauſarum allegari poſſit.reg.16 q. 2.num.1.& quæ requiruntur nu.2.ea.q.
Rubrica.reg.13.q.1.num.2
Rubrum generalius nigro eſſe non debet.q.ea.num.7
Rubrum pro deciſione allegatur.ead.q.num.3
Rubrum declaratur ex textu.q ea.num.8
Rubrica ſtatuti generalius nigro, non debet a nigro reſtringi. reg.22.q.4.num.6.& uide num.4.ea.q.
Rubrica. Verba legis ſecundum rubricam intelligi.reg.15. q.4.num.3

S

SAnitas corporis res ineſtimabilis.reg.13. q.8.num.15
Sedi apoſtolicæ reſeruatum, an idem quod Papæ.reg.1.q.12.nu.8.9.13.14.15.16
Scholaris manifeſtè peritus, an ſine examine poſſit doctorari.reg.24.q.3.num.6.11.12
Scholaris priuilegium, quòd tractetur vt ciuis, intelligitur quoad commoda.reg.3.q.18.num.6
Scholaris ſcientia maior, doctori præfertur.reg.16.queſt 17. nume.2
Scientia cum patientia operatur idem quod deputatio ad aliquid officium.reg.29.num.2
Scientia eminens præfert.reg.16.q.15.num.8
Scientia & qualitates dignæ magis requiruntur in præſtantioribus in eccleſia quàm in alijs.reg.16.q.52.nu.6
Scientia mundum illuminat.reg.16.q.15 num.5
Scientia præſtantior illa, cuius ſubiectum eſt nobilius.q. ea.nume.4
Scriptura priuata an probat.reg.18.q.10.num.2
Scriptura priuata non probat.reg.18.q.10.num.2
Scriptura qualibet de falſo ſuſpecta in iudicio ciuili fidem facit.reg.17.q.12.num.10
Scriptura ubi fieri ſolet, non admitti probationem per teſtes ad effectum reformationem probandi.reg.4.q.2.nu.2
Secularia beneficia ſui natura ſunt perpetua.regu.3.q.11. num.2.uide ibidem num.3
Seculari beneficium regulare non datur.reg.3.q.10.nu.5
Secularium beneficiorum aliqua ſunt libera, aliqua non.reg. 19.q.13.num.12
Securitas pro eundo & redeundo intelligitur pro prima uice.reg.8.q.7.num.3
Sermo verificatur in prima uice.reg.8.q.7.num.2.3.fallit nume.5
Seruitutes Papæ, Epiſcopo, ſeu Archiepiſcopo, fructus in abſentia percipiunt.reg.16.q.28.num.2
Seruitutibus duabus appoſitis, una ſublata alteram remanere.reg.32.q.27.num.1
Seruitus ædificio quod non eſt, imponi non poteſt.regu.3. q.7.nu.5.
Seruitutibus duabus appoſitis, una remiſſa, altera tamen remanet.

manet.reg.14.q.2.num.5
Seu, dictio inter diuerſa ponitur.reg.1.q.11.num.10
Semel datur tantum reſtitutio in integr.reg.8.q.6.nu.5
Senior in cuſtodiendis tabulis teſtamenti præfertur.reg.16.q.18.num.12
Seniores ſemper alijs ſunt præferendi.reg.16.q.18.nu.3
Seniores & antiquiores maioris ſunt authoritatis.reg.16.q.17.num.4
Senior in aſſecutione beneficij ante iuniori præfertur. regu.16.q.18.num.1.4
Sequeſtra prohibita & odioſa.reg.29.q.14.num.2
Sequeſtrum an impediat pacificam poſſeſſionem.reg.34.q.43.numer.1
Sequeſtrum decerni poteſt, ſi timeatur ne deueniatur ad arma & rixas.num.3
Sequeſtrum neceſſarium neminem ſua poſſeſſione priuat.numer.5.
Sequeſtrum in cauſis beneficialibus, ſeu ſpiritualibus, lata prima ſententia contra poſſeſſorem in petitorio, vel ſuper poſſeſſorio, decerni.reg.29.q.13.num.1
Sequeſtro non eſt locus, lata contra triennalem poſſeſſorem ſententia.reg.29.q.5.num.3
Sequeſtro voluntario poſſeſſio amittitur.reg.34.q.43.nu.6
Sententia in vim citationis ad audiendam voluntatem auditoris non valet.reg.34.q.35.num.15
Sententiæ formula vigore reſcripti, ſi neutri. regula.27.q.18.num.3
Sententiæ latæ contra regulas etiam vſitas non productas ſubſiſtunt. reg.28 q.1.num.5
Sententiam non eſſe latam, teſtamentum non eſſe factum, quomodo probatur.reg.27.q.12.num.5
Sententiæ tempus inſpicitur, an quis cenſeri ſpectabilis, ad effectum appellandi, de eo tanquam a ſpectabili. reg.18.q.12.nume.4
Senſus propter defectum verbi, quando elici non poſſit, diſpoſitio vitiatur.regu.16.q.1.num.2
Sigillo legati, uel Epiſcopi, notarius vel cancellarius pro ſibi commiſſis vti poteſt.reg.8.q.2. num.3
Signatura per conceſſum, per habentem ſignaturam per, fiat, habenti, an obſtet reg.33.q.5.num.1
Signaturam per conceſſum habens, ſi ſit graduatus, aut alias priuilegiatus, an ſit locus huic regulæ.reg.33.q.3.nume.1
Signatura per duplex, fiat, dignitatem cum canonicatu non continet.reg.33.q.13.num.6
Signatura per duplex, fiat, quæ dicatur.reg.33.q.13.n.2.5
Signaturam habens per, fiat, an præferatur habenti, per conceſſum.reg.33.q.4.num.1
Signatura per, fiat, latior & fauorabilior.num.5
Signatura per fiat, vt petitur: & per fiat, motu proprio, vide reg.33.q.13.nume.1
Signatura per fiat, vt petitur diuerſa eſt & diuerſæ ſpeciei, a ſignatura per, fiat.reg.33.q.12.nu.4
Signatura per fiat, vt petitur, tollit obſtantia, de quibus in genere facta eſt mentio. reg.33.q.12.num.9
Signatura Papæ quot modis fit.reg.33.q.2.num.1
Signatura Prælati, ſeu Cardinalis, de mandato ſeu authoritate Papæ, cuius eſt ſignatura.reg.33.q.2.num.2
Signatura ſupplicationum quæ gratiam continent, quædam per Papam, quædam in præſentia, & quædam in abſentia Papæ ſiunt.reg.33.q.2.num.2
Signaturæ modus excellentior per fiat, reg.33.q.2.num.3
Signaturæ reijcere debet commiſſiones vanas & cauilloſas, reg.30.in præfat.num.3
Signatura quid addat in derogatione.regu.31.q.13.num.3
Simile nullum eſt idem.reg.13.q.9.num.2
Similia dici, quorum qualitas vna eſt eadem, quorum ſubſtantia vna.reg.13.q.9.num.2
Similibus argumentatio.regu.7.q.3.num.6
Similibus procedi, & quando, in legibus.reg.28.q.2.num.3
Simpliciter prælatum, de toto intelligi. reg.16.q.26.n.3
Simulatores notantur.reg.30.in præfa.num.6
Simulata pacta etiam iurata ſunt inualida. regul.32.q.30.nume.2.
Singularis an in plurali locum habeat.reg.3.q.3.num.4
Singularis ſermo in uno verificatur.reg.34.q.59.num.1.verſic.Quoad ſecundum.
Singula ſingulis referenda eſſe, ſecundum intentionem loquentis.reg.12.q.6.nu.15
Si neutri, an capiat beneficium vacans.reg.32.q.3.nu.5.8
Si neutri, an impetrare poſſit, qui cauſam literis non expeditis commiſſis.reg.31.q.13.num.1
Si neutri, conceditur principaliter & expreſſe ſuper beneficio.reg.33.q.10.num.4
Si neutri, debet facere mentionem de alijs beneficijs, de modo vacandi.reg.33.q.10.num.5
Si neutri, formula.num.7.q.ea.
Si neutri, eſt reſcriptum gratiæ.reg.31.q.35.num.2
Si neutri, gratia non eſt pura & ſimplex prouiſio, ſed euentualis.reg.33.q.10.num.2
Si neutri, gratia poteſt dici prima impetratio.reg.34.q.33.nume.2.
Si neutri gratia potius pura dici debet reſoluenda ob conditionem non impletam.reg.33.q.10.num.8
Si neutri, quando conceditur, commiſſa cauſa, literis non expeditis, quid à ſignatura addi poteſt. reg.31.q.13.nu.4
Si neutri, requirit ꝙ declaretur neutri ius competere.regu.27.q.18.num.4
Si neutri, ſuper beneficio vacante per obitum familiaris Cardinalis, an nomine & titulo Cardinalis non expreſſis ſit validum. reg.32.q.9.num.8
Si neutri. vide verb. Gratia ſi neutri.
Societas deficiente cauſa propter quam fit, tollitur. reg.3.q.15.nume.9
Societas ſicut morte naturali, ita & ciuili ſoluitur, reg.10.q.7.num.6
Societatem inter expreſſam & tacitam, an ſit differentia. regu.33.q.12.nume.3
Sol cæteris planetis & ſyderibus præclarior, cuius eſt mutare tempora. regu.10.q.4.num.7
Solatium ſequitur ad luctus remedium.regu.32.q.1.nu.5.verſ. Alia ratio.
Solemnitas a lege ipſo actu requiſita, infert ipſo iure.regula 22.q.6.nu.9.10
Solemnitates requiſitæ in vnionibus, requiruntur etiam in diſmembrationib. ſeu deuolutionibus, reg.22.q.13.nu.9
Sollicitatoribus litterarum apoſtolicarum quæ cura ſit, regula 6.q.2.num.4
Solitum aliquem eſſe, verificari etiam in vno actu. regu.34.q.3.num.4

Solitum

Solitum & conſuetum in alijs, concedi uidetur etiam ſucceſſori. reg.24.q.6.num.15
Sors quæ ſuper Matthiam cecidit, non accipitur pro fortuna. reg.24.q.1.num.3
Sorte dirimi poteſt concurſus beneficiarius. regu.33.q.14. nume.12
Sortibus dirimi Papatus contentionem. regu. 33. q. 14. num. 18
Sortibus fieri diuiſiones. reg.33.q.14.num.15.16.cũ ſeqq. vbi plura per ſortes fiunt.
Specialia duo concurrere non debent. regu.1.q.6.num.8. limita vt nume.11.12.ca.
Specialis dicitur expreſſio, quando clauſula generalis vnó tantum verificari poteſt. reg.29.q.7.num.8
Speciebus aliquibus enumeratis, genus ſubſequens non reſtringitur. regu.1.q.5.num.9
Specificatio quid ſignificet. reg.34.q.62.nume.2.3
Specificum, excludere generale, indiſtinctum, & quod ſimplex eſt. reg.34.q.62.num.1
Spes firma ex præcedenti cauſa æquiparatur effectui de præſenti. reg.17.q.9.nume.6
Spiritualia diguiora ſunt. reg.16.q.24.num.2
Spoliare dicitur qui mandauit. reg.34.q.43.num.2
Spoliatus quoad litem & ius defuncti, ſi lis ſit tantum ſuper poſſeſſorio, ſeu ſpolio, ad illud ſubrogatus videtur. reg.29 q.7.nume.6
Spoliatus poſt ceſſionem a tertio reſtitui debet. reg. 34. q. 29.num.2
Spoliatus reſtitui debet ad poſſeſſionem, fructus, & intereſſe, atque expenſas. reg.31.q.3.num.11
Spoliatus tota ſubſtantia & maiori parte æquiparantur. reg.16.q.26.num.7.
Spolio agenti in beneficialibus, incumbit onus probandi titulum coloratum. reg.27.q.11.nu.1
Spolio agere quis non poteſt, pro poſſeſsione eius nomine abſque mandato capta, ab alio ante ratificationem occupata. reg.34.q 39.num.5
Spolij iudicium comprehenditur ſub ſubrogatione ad omne ius, ſeu per uerba generalia. reg.29.q.7. num.3
Statutum ad illum caſum trahitur, vel non trahitur, ſuper quo ſi ſtatuens interrogatus fuiſſet, illum incluſiſſet, uel excluſiſſet. reg.16.q.35.num.5
Statuta a iure communi interpretationem recipiunt. reg.26 q.3.num.2
Statuto derogato, quod nemo poſsit eſſe canonicus in eccleſia, niſi ex nobili genere ac ordine militari, ſi promiſſus non ſit ex ordine militari, an ſit locus. reg.27.q.15.nu.1
Statutum diſponens aliquos in honore præferri, ſupponit illos habiles & idoneos. reg.33.q.7.nume.9
Statuta exorbitantia a iure communi, non comprehendunt caſum fictum. reg.34.q.52.nu.7
Statutum extenditur ad caſum priuilegiatum. reg.16.q. 45.nume.4
Statutum fauorabile diſponens bannitos poſſe impune occidi. reg.34.q.3.num.18
Statutũ non obſeruatum non aſtringere. regu.2.q.7.num.4 colum.2
Statutũ pœnale loquens de perſona vera, non extenditur ad fictam & præſentatam. reg.34.q.22.num.3
Statutum potius ab alio ſtatuto, quàm a lege declaratur. reg.33.q.14.num. 2
Statutum potius interpretandum vt iuri communi nihil addatur, quàm vt quis indebitè damnum patiatur. reg.29. q.11.nume.13
Statutũ prohibens debitum aliter probari quàm per inſtrumentum, intelligitur immediate. reg.27.q.9.nu.4
Statuta prohibitoria, ſeu excluſoria, non extendi, niſi ad perſonas ſpecificatas. reg.19.q.2.num.6
Statutum ſi prohibeat contra inſtrumentum confeſſionatũ admitti probationes per teſtes, tamen ſi iudex admittat, & pars non opponit, probant. reg.31.q.11.num.2
Statutum priuilegians eos qui venerint ad habitandum, irreuocabile eſt. reg.4 q.7.num.15
Statuta publicè nota producere non eſt neceſſe. reg.34.q.4. nume.1. verſ. Amplius.
Statutum quod banniti impune occidantur, non prodeſt ei qui aliquem banniri procurauit. reg.16.q.33.num.6
Statutum quod maſculi feminas excludant, principaliter in fauorem maſculorum & pro ſeruandis bonis in familia emanauit. reg.34.q.3.num.10.11
Statutum quod victus victori condemnetur in expenſis, quomodo interpretari debeamus. reg.29.q.11.num.4
Statuta ſimpliciter loquentia, modificari & reſtringi debent ſecundum iura. reg.27.q.8.num.8.9.10
Statutum, ſi quis portauerit frumentum ſuper equo, locum habet in portante ſuper humeris. reg.20.q. 3.num.6
Statuta tolluntur per formam literarum apoſtolicarũ. reg. 20.q.5.nume.8
Statutum vnum ab altero declaratur. reg.1.q.7.nu.2. verſ. Protonotarij.
Statutum urbis.23.lib.4. fallit quando conſanguinei non adſunt. reg.32.q.20.num.6
Statutum vrbis de compromittendo, ſi non ſit, ſtatim compromiſſo iudicatum: interpretandum eſt, vt iteratò compromittendum ſit. reg.4.q.9.num.6
Statutum vſu non receptum nullas habere vires. reg. 23. q.1.num.4.5.6
Stylus cancellariæ attendendus. reg.6.q.1.num.7
Stylus Cancellariæ circa literarum expeditionem attendendus. reg.27.q.12.num.2
Stylus Cancellariæ mentem Principis declarat. tom.1.q.2. num.3.in proœm.
Stylus Curiæ attendi debet. reg.20.q.5.num.6
Stylus Curiæ de conferendo ſtatim beneficia promoti. reg. 26.q.4.num.5
Stylus Curiæ pro lege ſeruatur. reg.8.q.4.nu.13. regu.34. q.56.num. 1
Stylus dupliciter accipitur: vel prout eſt ordo ſcribendi, uel pro obſeruantia & loci conſuetudine. regu.27.q.12. num.7.8.9
Stylo non ſeruato, conceſſiones de falſo ſuſpectæ redduntur. regu.19.q.16.num.8
Stylum palatij ius facere. regu.34.q.67.num.2.uerſ. nec citatio.
Stylus Ro. Curiæ pro lege ſeruatur. regu.3.q.10. num.7. regu.15.q.21.num.6
Stylus Romanæ Curiæ, & Cancellariæ, pro lege ſeruari debet. regu.34.q.56.num.1.& q.65.nume.2
Stylus Romanæ Curiæ modo albus modo niger. regu. 33. q. 8.num.5

Stipendium opera retribuit ius diuinum mandat,reg.32.q.1.num.4
Stipulatio ad futura non extenditur.reg.2.q.7.num.19
Subauditur conditio, ſi voluerit,in decreto irritante ad fauorem alicuius .reg.31.q.11.num.2.3
Subcollector duobus modis conſtituitur.reg.4.q.8.num.2
Subcollector a ſubcollectore ipſius Papa deputatus,comprehenditur ſub reg 4.q.3 nu.5 Idem ſi Papa dederit ſubcollectori facultatem ſubſtituendi.nu.6.ea.q.
Subcollectoribus pluribus deputatis ſucceſsiue , an omnium , an primi tantum beneficia ſint reſeruata.reg.4.q.9.num.1
Subcollector vniuerſalis æquiparatur collectori. reg.4.q.3.num. 3.
Subcollectores ſi duo eodem tempore in vna ciuitate,vel diœceſi reperiantur,an beneficia neutrius aut vtriuſque,vel cuius reſeruata ſint.reg.4.q.10.num.1
Subcollector primus reuocatur per deputationem ſecundi.q.ea.nu.2.3
Subdelegatus ad vniuerſitatem cauſarum,æquiparatur delegato.reg.4.q.3.nu.4
Subdiaconatus & alij ſacri ordines,conferri debent in ieiuniis quatuor temporum : ſecus eſt in quatuor ordinibus minoribus.reg.24.q.1.num.9
Subdiaconatus ſecundum iura antiqua non habentur pro ordine ſacro : ſecus hodie. reg.24.q.1.nume.7.8
Subreptitia gratia ſiue ex ſimplicitate,ſiue doloſa nulla eſt. reg.32.q.25.num.7
Subrogatio quid,quotuplex,& quomodo accipiatur.reg.29 q.1. num.1
Subrogationis diffinitio.q ea.num.2
Subrogationem fieri tripliciter.q.ea. num.3
Subrogationum altera eſt gratioſa , altera dicitur mandatū de ſubrogando.reg.29.q.1.num.4
Subrogandæ clauſula , & de earum effectu , remiſſiuè.reg. 31.q.13.num.
Subrogati, & ſubrogantis potentia,& facultas & prohibitio eadem eſſe debet. reg.4.q.8.num.3
Subrogatio ad omne ius etiam quo ad poſſeſsionem,ſe extendit ad iudicium poſſeſſorium. reg.27.q.23.nu.6
Subrogatio collitiganti infra menſem conceditur,non collitiganti infra dictum terminū denegatur. reg.29.q.2.n.2
Subrogatum collitigantem,qui obtinuit poſſeſsionem vigorē executorialium ſine intimatione , non comprehendi ſub fallentia reg.29.q.4.nume 4
Subrogationi non erit locus poſſeſſore mortuo ſi impetranti obſtabat regu.34.q.87.num 3
Subrogationes ſunt ex beneficio iuris,& quodammodo neceſſariæ. reg.32.q.9.num.2
Subrogationes ſunt odioſæ & contra iuris regulas. reg.27. q.23.num.4
Subrogato in ius defuncti,docenti de illius iure,per ſupplicationem,an obſtet reg.27.q.13.num.1.3
Subrogatum an ſapiat naturam ſubrogati. regula.4. q. 6. num. 2 7. 8
Subrogatus ad ius defuncti, cenſetur ſubrogatus etiam ad poſſeſsionem ſeu ſpolium,ſi in aliqua parte ſupplicationis de poſſeſsione ſeu ſpolio mentio fiat.reg.29.q.7.nu.5
Subrogatus ad litem & ius defuncti an cenſetur quoad poſſeſsionem,& proſecutionem cauſa ſpolij. reg.29.q.5.n.1
Subrogatus ad omne ius quod defuncto quomodolibet competebat,comprehendit etiam poſseſsionem.reg.29.q.7.nu. 2.3. vbi an cauſa ſpolij contineatur.
Subrogatus ad quodcunque ius poſſeſſoris etiam quoad poſſeſsionem commiſſa cauſa contra collitigantem , ſeu intereſſe putantes,an poſſeſsionem capiens dicatur attemptare.reg. 29.q.8.num.1
Subrogatus nō cenſetur quis ad proſecutionē cauſæ ſpolijs, niſi expreſſè dicatur.reg.27.q.23.num.2
Subrogatus quoad poſſeſsionem cenſetur ſubrogatus quo ad ſpolium.reg.29.q.7.n.4.ſeu ad iudicium poſſeſſoriū. dic.
Subrogatum ſapit naturam eius in cuius locum ſubrogatur. reg.17.q 9.num.1
Subrogatus vtitur iure ſui authoris.reg.27.q.13.num.2
Subſtantiæ quæ in vnitate conueniunt,vnum & idem ſunt. reg 31.q.5.nume.9
Subſtitutio compendioſa indicatur uſque a principio pupillaris uel uulgaris,ſeu fideicommiſſaria tantum, ſecundū caſum qui euenit .reg.34 q.46 num.13
Subſtitutio dicitur inſtitutio.reg.34.q.46.num.15
Subſtituti dicuntur ſecundo inſtituti. regu.34.q.46.nu.15
Subſtituendi poteſtas non expreſſa,non cenſetur conceſſa. reg.4 q.11.num.2
Subſtitutus coniunctio præfertur.reg.13 q.12.nu.8
Subſtitutio,ſi ſine filijs deceſſerit,tempore mortis ſuperexiſtentibus,euaneſcit.reg.16.q.11.num.4
Succeſſio in beneficijs quaſi iure hæreditario prohibetur.reg. 19.q.1.num.2
Succeſſori in beneficio nouum ius creatur. reg.27.q.23. num. 3.
Succeſſor in beneficio hæredi æquiparatur. reg.18.q.11.n.5
Succeſſor in beneficio non inuiatur iura prædeceſſoris .reg. 18.q.11.num.3
Succeſſor in dignitate exequitur mandata prædeceſſoris . reg.8.q.8.num.10.Et q.10.nu.1
Succeſſor declarare poteſt ſtatuta per Papam prædeceſſorem.reg.32.q.12.num.5
Succeſſor Papæ non obligatur ſeruare facta Papæ prædeceſſoris.reg.31.q.5.num.8
Succeſſor particularis aſtringitur & iuuatur eiſdem iuribus,quibus eius author. reg.18.q.11.num.6
Succeſſor ſaltem de honeſtate. factum prædeceſſoris adimplere debet,reg.11.q.10.num.3
Succeſſor titulum anteceſſoris iuſtificare tenetur.reg.18. q.11.num.7
Superflua diſpoſitio dicitur,quæ de nouo expreſſa nihil operatur.reg.11.q.1.num. 2.
Superflua diſpoſitio dicitur,quæ expreſſa nihil prodeſt . reg. 34 q 90 nu.1.ad fi.
Superfluum in conſtitutione nil eſſe debet. reg.9.q.2.nu.3. Limita num.4.
Superfluū in diſpoſitione nil eſſe debet. reg.12.q.6.num.10
Superflua in iure reſecantur.reg 1.q.5.num.4
Superflua non nocere. regu.27.q.24.nu. 11.12
Superflua non admitti,ſed reſecari atq; reijci.reg.32.q.28. nume. 5.col.1.ad medium
Superfluitas vitanda in legum interpretatione .reg.34.q. 28.num.7. & ibi concordantia.
Superfluum & impertinens non vitiat,ſed reijcitur. reg. 32.q.31.num.3

Super-

Superfluum ſicut non nocet in obligando, ita nec in diſſoluendo.num.4
Superfluum nihil eſſe debet. reg.3.q.10.num.6.reg.29.q.6.num. 4
Superfluum nihil apponi debet etiam quoad ſillabam. reg.16.q.12.num.6
Superior cogit conſentire recuſantem, ſi conſentire debet. reg.8.q.8.nu.11
Superueniens habilitas &c.reg.18.q.12.num.7.8.9
Superueniens impedimentum, non retrotrahit.reg.34.q.32.num. 3
Superueniens ius nouum, an litem calumnioſam iuſtam faciat.reg.29.q.15.num.5
Superueniens qualitas, ordo &c. an actum geſtum habilitet.reg.24.q.4.num.3.4.5.6.7.8.9.10
Summariè & de plano proceditur in cauſis beneficialib. & in ſpiritualibus.reg.31.q.8.num.8.9
Sumptum ſupplicationis ex regeſtro fidem non facit. reg. 27.q.6.nu.2
Sumptum bullæ plenè probat.num.3.ea.q.
Sumptũ bullę, ſeu ſupplicationis extra Cur.Ro.nõ ꝓbat.n.4
Supplicatio cauſarum idem quod commiſſio. reg.31.q.5.nume. 7.
Supplicatio & bulla ſi diſcordant in valore, an ſit remittenda ad corrigendum.reg.27.q.20.num.1
Supplicare & preces porrigere.reg.21.q.9.num.7
Supplicatio capitur pro reſcripto ſignato, & obtento.reg.21.q.9.num.9
Supplicatio diſcordans a mandatis, an ſit remittenda ad corrigendum.reg.27.q.24.num.3.6
Supplicatio probat reſeruationem.reg.27.q.10.num.3
Supplicatio eſt quid informe ante literarum expeditionem. reg.31.q.1.15.
Supplicatio habet quaſi tacitam conditionem, ſi per cancellariam tranſierit.reg.27.q.3.nume.3
Supplicare, obtinere, ſeu gratiam impetrare, pro diuerſis ponuntur.reg.21.q.9.num.3
Supplicationis oblatio de ſtylo & de iure fit referendarijs. reg.21.q.9.num.4
Supplicatio fit defectus literarum expreſſi, vel ſupplicationis ſignatę per, fiat, vt petitur.reg.33.q.12.num.21
Supplicationis ſubrogationis formula. reg.29.q.1.nu.5
Supplicans Principi pro re petita, pro temeritate, quamuis infructuoſa punitur.reg.21.q.9. num.6
Supplicationis reſignationis formula.reg.19.q.17.num.9
Supplicatio ſola ſufficit ad docendum de iure tertij.reg.27.q.13.num.4
Supplicatio ſola ſufficit pro abſolutoria. reg.27.q.3.num.2
Supplicatio ſola non ſufficit pro poſſeſſore.num.3.ea.q.
Supplicationem ſuper tali gratia non interueniſſe, quomodo probari poteſt.reg.27.q.12.nu.3
Suppoſita vt locum habeant, conſtitutio eſt intelligenda.reg. 34.q.41.num.3. Vide verb. conſtitutio.
Surreptio. Vide ſubreptio.
Surreptitiæ literæ. vide verb. literæ ſurreptitiæ.
Surreptio. Mentionem non faciens omnium quæ Principẽ potuiſſent retardare ad concedendum, nullum reſcriptum reddit.reg.32.q.9.num. 9
Limita in difficultate proueniente ex affectu, vel ex cauſa exorbitanti, odioſa, & minime conſiderabili.num.10
Surreptio ne fiat, omnia exprimi debent in gratia, quæ principem retardarent &c.reg.32.q.12.num.3.& nu.4. ad finem.
Suſpendere & tollere diuerſa ſunt.reg.17.q.9.nume.1
Suſpitio falſi pro falſo habetur.reg.21.q.4.num.13.reg.27.q.9.12.num.11
Suſpitio futuri mali, propter quam celeritas deſideratur, limitat iura generaliter loquentia.reg. 31.q.3.num.5
Suus, verbum, referri ad teſtatorem & eius ses. 1.q.12.numero 5.
Symoniacus actus dicitur, cum in ſpiritualibus interuenit pactum, vel conditio.reg.30.q.31.num.5
Symoniam incurrunt, pro ſpiritualibus pecuniam accipientes.reg.25.q.2.num.2
Symoniæ labem committere non videntur, qui paupertate preſſi, pro ſacris quid accipiunt.reg.29.q.6.num.2

T

TAbellionis priuati & exauctorati inſtrumẽta, inter ignorantes eius priuationem ſubſiſtere.reg.13.q.10.num.2
Tacito & expreſſo concurrentibus, ſeu aduerſantibus, expreſſum vincit tacitũ. reg.33.q.12.num.7
Taciti & expreſſi idem iudicium. reg. 1.q.6.num.10
Taciti & expreſſi par eſt ius.reg.33.q.12.num.2
Taciturnitas nationis ſubreptionem inducit. reg. 19.q.15.numero 20.
Taxationes temporis, termini & ſimil. eſſe arbitrarias. reg. 31.q.4.num.1
Tempus an debet eſſe continuum.reg.34.q.21.nu.1
Tempora coniungi ad perficiendum vſucapionem.reg.34.q.22.num.1.vide verbo. Coniunctio. & verb. Emptor vtitur.
Tempora coniungi poſſunt, non obſtante medio. reg.32.q.19.num.2
Tempus conceſſæ gratiæ, ita per teſtes ſeu aliàs, ſicut per literas probari poteſt.reg.27.q.9.nu.3
Tẽpus cõceſſionis, ſeu electionis ſpectandũ.reg.6.q.4.nu.5
Tẽpus conditionis exiſtentis inſpici debet. reg.34.q.32.n.2
Tempus conſtitutionis non ſeruans, eius formam ſcire poſſe nõ dicitur. reg.34.q.61.num.2
Tempus annale ignoranti non currit.reg.34.q.53.nu.5
Tempus currere incipit a die actus, quando lex de tempore reſpectu actus diſponit.reg.34.q.19.nu.2
Tempus quando a die actus currere incipiat. reg.34.q.65.num. 3.4
Tempus datę ſubreptionis attenditur. 18.q.12.num.15.vide.nu.16.17
Tempus an currit impedito.reg.34.q.79.num.1
Tempus an currit agere non volenti. ea.q.nu.2.3
Tẽpore electionis ſufficit quẽ eſſe habilem.reg.18.q.12.n.6
Tempore electionis habilitas inſpicitur.reg.18.q.12.nu.6.cum ſeqq.
Tempore legitimo in dubio actus expeditus præſumitur. reg.30.q.6.nu.8
Tempus impetrationis attendi debet pro numeratione ſex menſium, de quibus reg.34.q.65.num.4.
Tempus modicũ pro non tempore habetur.reg.33.q.5.n.3

Tempore natiuitatis,matris conditio inſpicitur.regul.28.q. 12.num.3
Tempore debito præſentationem factam præſumi.reg.31.q. 14.num.13.14.15
Tempore non præfinito,indefinitum intelligi. regu.30.q.3. numer.6
Tempore ſe fundans probare debet.reg.19.q.8.num.2
Tempora poſſeſſionis prædeceſſoris & ſucceſſoris etiam de iure canonico coniunguntur.reg.34.q.23.num.6
Tempus inceptum an pro completo.regul.34.quæſt.20. per totam.
Tempus præſentandi laycis quadrimeſtre, clericis ſemeſtre datur.reg.30.q.8.num.8
Temporis curſus damnum inducens ignoranti non currit. reg.34.q.53.num.2.3.4.5
Tempus ad præſentandum currere, a die uacationis beneficij,etiam ignorantibus patronis.reg.34.q.53.nu.14
Tempus probare tenetur in illo ſe fundans.reg.30.q.6.n.3
Tempus impetrationis inſpicitur.reg.34.q.65.num.4
Temporibus diuerſis factum non ualet, quod uno contextu fieri debebat.reg.32.q.13.num.12
Temporis neceſſitate ceſſante, ceſſare debet quod propterea ſtatutum erat.reg.20.q.1.num.9
Tempus omne quoad initium præſumitur utile, & ut non currat contra ignorantem.reg.34.q.53.num.8.
Temporis oportunitatem in multis prodeſſe.reg.34.q.61. numer.2
Tempore ſententiæ poſſeſſio inſpicitur.reg.18.q.12.num.2
Tempus ſententiæ an quis ſit ſpectabilis inſpicitur.regu.18. q.12.num.4
Tempus præſens non trahi ad præteritum.reg.26.in præfat. numer.1
Tempus magis ſpeciale,tempori minus ſpeciali præfertur. reg.16.q.10.num.12.14
Tempore ſimpliciter prolato, de anno intelligi.reg.10.q.4. numer.11
Tempora uſucapionis ex perſona defuncti & hæredis coniunguntur.reg.34.q.23.num.3
Tempus ubi eſt de ſubſtantia alicuius actus probari debet. reg.31.q.14.num.6.7.8.& per tot.q.
Tempus prorogatum, idem cum primo.reg.34.q.76.nu.9
Terminus de momento currit ad momentũ.reg.19.q.18.n.2 Limita num.3.& ſeq.
Termini ſubſtantiales quatuor quorum cuiuſque omiſſio ſententiam uitiat,qui ſint.reg.31.q.13.num.6
Termino,ſimpliciter in diſpoſitione prolato,ſeu tempore, de anno intelligi.reg.10.q.4.num.11
Tertij de iure non claro,non datur. regul.27.q.13.num.3. q.15.num.1
Teſtamentum in ultima die decimiquarti anni quis conficere poteſt.regul.32.q.20.num.2.3
Teſtamentum præteritione tunc eſt nullum, ſi filius uelit, ſeu alleget.reg.31.q.11.num.5
Teſtamenti reuocatio tot teſtes requirit,quot teſtamenti cõfectio.reg.22.q.13.num.5
Teſtator præſumitur ſe cum iure confrontare uoluiſſe.reg. 27.q.8.num.9.10
Teſtis cedens pro ceſſionario eſſe non poteſt. reg.18.q.11. numero 8.
Teſtes familiares non recipiuntur.reg.32.q.8.num.18
Teſtibus probari poſſe qualitates gratiæ.reg.27.q.9.n.2.3
Textum clarum ubi habemus, gloſſa non indigemus.regu. 20.q.9.num.8
Textum ubi clarum habemus,diſputationi locum non eſſe. reg.32.q.12.num.1
Theologorum opiniones quando ſunt uariæ, faciens contra præceptum non peccat.reg.22.q.9.nu.11
Theologus quis dicatur.reg.16.q.16.num.11
Theologum Canoniſtæ præferri.reg.16.q.16.num.3
Tituli authoris probatio,à probatione habilitatum, ſatis diuerſa eſt.reg.18.q.11.nu.9
Titulum an commendatarius habet.reg.32.q.7.num.12
Tituli beneficiorum illorumq; modi ſunt de iure nouo, non de iure poſitiuo.reg.32.q.6.nu.7
Titulus iuris adminiculo carens & de facto obtentus,pro antecedenti nouæ prouiſionis ſufficit.reg.31.q.6.num.6
Titulorum multiplicatio conceditur.reg.19.q.17.num.14. reg.34.q.85.num.4.
Titulus nouus acquiritur ex gratia,ſi neutri.reg.27.q.18. numero 2.
Titulus quomodo accipiatur.reg.7.q.2.num.2
Titulus ſanctæ Crucis.nu.3.q.ea.
Titulus pro principio ſeu cauſa acquirendi.num.4.ea.
Titulus pro pignore.num.5.q.ea.
Titulus dicitur ipſa eccleſia.q.ea.num.6
Tituli ſignificatio.proœm.num.5.lib.2.
Titulum ſui prædeceſſoris quis probare non tenetur.reg.18. q.11.num.4
Tonſuram Abbas confert.reg.24.q.1.num.8. alios ordines non.q.2.num.5
Tonſuram ad minus habere debet,beneficiatus.regu.24.q. 4.numer.12
Tonſura prima, ſeu corona,an ſit ordo.reg.24.q.1.nu.2.5
Tonſura prima,ſeu corona nullum habet officium,ſeu exercitium in eccleſia.reg.24.q.1.nu.5
Totum partem continet,non e contra.reg.20.q.6.nu.5
Translationis de qua in reg.23.q.1.forma:&c.nu.7.ea.
Translatio propriè eſt de una eccleſia ad aliam mutatio: uel de uno beneficio ad aliud.reg.19.q.11.nu.3
Tranſactio reſpicit ſolum præſentia & exiſtentia.regu.3.q. 7.num.15
Triangulo rectangulo quadratum,quod a latere recto angulo appoſito in ſemetipſo ducto, deſcribitur, æquum aliis duobus quadratus.erit.reg.33.q.4.num.4
Tribunalia duo habens,qui citat,exprimat ubi citatus adeſſe debet.reg.34.q.58.num.3
Triennalis poſſeſſor quomodo accipitur, & cur contra eum ſubrogatio denegetur.reg.29.q.5.num.1
Turonenſes duodecim & florenus auri pro eodem accipiuntur.reg.25.q.3.num.2
Turpis conditio in ultimis uoluntatibus reijcitur,& diſpoſitio tenet.reg.32.q.31.num.9
Turpibus conditionibus reiectis actus ſuſtinetur. reg.19. q.14.num.3.4
Turpitudinem ſuam allegans non auditur. regu.31.q.10. num.14.15
Tutoris geſta ſe tutorem ignorantis non ualent.reg.31.q.1. numer.8

Vagabundus

Index.

V

Vagabundus quis, & ubi cōueniendus.reg. 21.q.3.num.4
Vacantis beneficij gratia ſeu mandatum an comprehendat etiam uacaturum.reg.32. q.3.num.4.7
Vacandi modo nullo expreſſo, uenit omnis modus.reg.30.q. 7.num.21.& latè num.22
Vacandi modo uno expreſſo, uenire omnem modum ex illa perſona.reg.30.q.7.num.22.ſi modus expreſſus fiat, cum clauſula, ſiue præmiſſo,ſiue alio quouis modo.ut ibi.
Vacantibus per reſignationem,an habet locum regula. 33. q.7.num.1
Vacare debet beneficium antequā conferatur uel promittatur.reg.11.q.10.num.8.limit.num.ſeq.
Vacatio,de iure tantum,de facto tantum : de iure & de facto.reg.34.q.7.num.5
Vacationem beneficiorum non induci ex cauſa permutationis.reg:19.q.12.num.1
Vacatio per mortem.per regulam de infirmandi.inducta,eſt uera & non ficta.reg.32.q.6.num.5
Vacationum modi uarij : per reſignationem,matrimonium, contractum,aliqq; .reg.30.q.7.num.23
Vacatio omnis in regul.comprehenditur.reg.34.q.45.nu.3
Vacatio ſimpliciter prolata, omnem uacationis modum comprehendit.reg.19.q.17.num.2.reg.16.q.3.num.2
Vacationis modo uno expreſſo alium non uenire.reg.19.q. 17.num.3
Vacatura.Gratia facta ad uacatura,etiam iam uacantia capit.reg.31.q.3.num.1.2.3.& num.6
Vacaturo de beneficio prouidere mandatum,beneficium continet iam uacuum.num.3
Vacaturo beneficio inhians,ambitionis notatur.reg.30.q.1 num.3.
Vacaturorum beneficiorum conceſſio,ſeu promiſſio,eſt a iure exorbitans & damnabilis.reg.33.q.8.nu.1.2.3
Vacaturum. vide verb.Pontifex ſummus ius.
Valor beneficij impetrandi exprimi debet. regu. 27.q.20. numer.2.
Valore dubio exiſtente,ad id quod minimum eſt ſumma redigi debet.reg.23.q.3.nu.4
Valoris expreſſio in beneficijs vnientis, an neceſſaria.regu. 22.q.1.nu.2
Valoris expreſſionis regulæ non extendendæ ad expreſſionē valoris penſionum & fructuum.reg.22.q.4.nu.3
Valor quomodo & qualiter exprimendus quoad regu. 12. q.5.nu.1.2.3.& quomodo probandus.ibidem.
Valoris expreſſio per verba,quorum fructus &c.quinquaginta non excedunt.&c. eſt approbata & tuta.ibid.n.3
Valoris taciturnitas an vitiat gratiam motu proprio .regu. 22.q.2.num.3
Variatio in clericis non admittitur.reg.34.q.28.nu.6
Variatio in principe damnatur.reg.4.q.7.nu.7
Variatio præſertim in alicuius præiudicium ſeu iniuriam, reprobatur.reg.32.q.18.nu.13.14
Vaſallus vaſalli mei non eſt meus vaſallus.reg.3.q.17.n.3
Vaticinari. vide verb.diuinare.
Vel,dictio. vide verb. dictio.
Vel,dictio. cum ſimilibus,inter diuerſa poni.q.5. num.12. in proœm.
Velleianū ſenatuſconſultū fauorabile eſſe. reg.34.q.3.n.9
Venditio,& promiſſio de vendendo differunt.reg.34.q.55. numero 4.
Venditio circa non exiſtentia vel non apparentia non operatur.reg.3.q.7.nu.10
Venditiones plures dicimus,pluribus æquis ſimul venditis, pretio in ſingulis diſtributo . regu.34.q.46.num.17.& ibi num.16
Venditores equorum utuntur clauſula , vendo tibi equum lunaticum,calcitroſum,&c. reg.34.q.46.num.5
Venditor ſciens vitium,emptorem debet clarè monere.reg. 34.q.46.num.7
Veniſſe non dicitur qui non ſtetit.reg.32.q.13.num.11.
Verba ab uſu & conſueto interpretationem recipere . reg. 28.q.3. num.1
Verbum,accedere, pro addere,vel ſubſequi .reg.32.q.17. numer. 10
Verba accipienda ſecundum ſubiectam materiam. reg.19. q.7.num.3.reg.31.q.11.num.7
Verba accipienda verè , & naturaliter , non autem fictè. reg. 22.q.12.num.8.reg.3.q.18.num. 2. 3. reg.19.q. 4. num. 3
Verba accipienda vt actum ſuſtineant , fauore militante . reg.10.q.3.num.8.9
Verbum,an de iure,an de facto,intelligatur. regu.3. q.13. num.1.2.3.5.6
Verba an ſecundum ſtatutum : an ſecundum legem capienda.reg.33.q.14.num.2
Verba,de actu aliquo vbi mentionem faciunt,de valido,& ſolemni intelligi oportere.reg.31.q.12. num.3
Verba aliquid operari debere.uide uerb. Interpretationem.
Verba ambigua,debent ſeruire vtilitati & intentioni impetrantis.reg.34.q.47. num.4
Verba capienda ne quis in pœnam incidat . regu.34.q.59. nume. 3.ad fi.
Verba capienda vt oneri iniuncto ſatisfiat . regu.27.q.20. nume. 3.
Verba capienda ne fraus legi fiat . vide verb. interpretatio facienda .
Verbo,collationis,continetur præſentatio,ſeu inſtitutio.reg. 32.q.4.num. 2
Verba congrue interpretanda.reg 9.in præfa.
Verba in conſtitutione accipienda ne ſint ſuperflua. reg. 9. q.2.num.3. limita num. 4
Verba conſtitutionum & ſtatutorum à iure communi ſumere interpretationem.reg.32.q.10. nu.2.reg.26.q.3.n.2
Amplia procedere in quacunque diſpoſitione . regu. 27. q.8.num. 7.8.9.10
Verba ciuiliter eſſe capienda. reg.32.q.22.num.3
Verba cum effectu capienda . reg.12.q.2.num.6. reg.34. q.75. num.1
Verbum,debeat,neceſſitatem inducere.reg.34.q.75.nu.1. ibi, pro hoc .
Verbum decernit , noui iuris conſtitutiuum . regu. 32.q. 22.num.1
Verba de prima uice intelligenda. regul.8.q.7. nume.2.3. Fallit. num.6.7
Verba derogatoria quæ apponi ſolent ad derogandum. reg. 22.q.15.num.3
Verbum,diſpoſitio,omnem diſpoſitionis modum continet,ſimpliciter

plicitèr prolatum : aliàs ſecus.reg.13.q.1.uel.2.nu.2
Verba & diſpoſitiones intelligenda ſecundum iura.reg.32.q.22.nu.1.& ſecundum æquitatem.reg.11.q.4.nu.4.5
Verba & diſpoſitio intelligi debent ſecundum iuris terminos.reg.19.q.13.nu.4
Verba & diſpoſitiones intelligi debere iure ordinario. & non extraordinario.reg.31.q.7.num.2
Verbum, eſt, præſens tempus ſignificat. reg.32.q.17.nu.1
Verba, & inde ſecuta, quid operantur.reg.34.q.5.nu.2.
Verba etiam in ſtatutis operari debent.reg.20.q.9.num.9
Verba ex frequentiore uſu interpretanda.reg.25.q.2.nu.3
Verbum, fiat, in ſignatura. uide uerb. ſignaturam habens. & quod gratiam perficit in inſtanti.reg.33.q.2.num.4.
Verba futuri temporis, ad nullum tempus reſtringi.reg.1.q.15.nume.7.
Verba geminata efficatiùs intentionem oſtendunt.reg.33.q.11.num.3.4.uide uerb. geminatio.
Verba generalia & indiſtincta, generaliter & indiſtinctè capienda.reg.19.q.5.num.6
Verba generaliter prolata; generaliter intelligenda.reg.1.q.6.num.2.extende, vt nu.3.5
Verba gratiæ, intelligenda ſecundum mentem concedentis.reg.32.q.25.nu.2.3
Verba, idem quoque, quid ſignificant.reg.32.q.28.num.6
Verba impropriari ne ſint ſuperflua.reg.3.q.10.num.6.
Verba improprianda, ut intentioni deſeruiant.reg.20.q.4.nume.10
Verba impropriari ratione uſus. uide uerb. extenſionem de vno caſu.
Verba in legibus capienda ne quid ſuperfluum uideatur.reg.34.q.28.num.7
Verbis legis qualitatem aliquam requirentibus ſtandum eſſe.reg.32.q.10.num.4
Verba legis ſecundum rubricam, eſſe intelligenda.reg.15.q.4.num.3
Verba intelligenda de actu uniformi non difformi. reg.32.q.21.num.4
Verba intelligenda in caſu quo ſuppoſita locum habere poſſunt.reg.33.q.7.num.3.uerſic. Quarto. & num.9
Verba intelligenda per prius.reg.33.q.9 num.2
Verba intelligenda ſecundum curſum ordinarium.reg.16.q.23.num.2.reg.33.q.7.num.1.2
Verba ſunt intelligenda ſecundum qualitatem perſonarum.reg.34.q.52.num.5
Verba interpretanda pro conſeruando iure communi, & ad reſtringenda exorbitantia.reg.1.q.15.num.7
Verborum interpretatio uulgaris fauore reipublicæ relinquitur.reg.34.q.72.numer.1.uerſ. Tertio, per hanc.
Verba interpretanda ut actus ualeat.reg.18.q.12.num.5
Verba iure ordinario intelligenda eſſe.reg.20.q.4.num.4
Verba ſtatuti interpretanda ut aliquid operari debeant.reg.19.q.13.num.12
Verba, Mæuius inſtituit Seium, rogans eum ut det ſuos libros Titio: interpretari, de libris teſtatoris.reg.1.q.12.nu.5
Verba naturaliter non accidentaliter eſſe accipienda.reg.20.q.4.num.2.reg.16.q.23.num.3
Verba ne quid ſuperfluum contineant.reg.33.q.1.num.2.reg.16.q.12.num.6
Verba non aliter, conditionem inducunt.reg.27.quæſt.24.nume.14
Verba, non ualeat: an ipſo iure non ualere ſignificant.regu.22.q.6.num.3
Verba, nullam fidem faciant, uniuerſalem negatiuam inducunt.reg.27.q.4.num.3
Verba, nullo modo, uniuerſalem eſſe negatiuam.regu.34.q.88.num.2
Verba, nullius ſint roboris uel momenti: & an ipſo iure.reg.31.q.11.num.6.8
Verba ob frequentiorem uſum. Vide, uerb. expreſſum frequẽtia. & uerb. frequentioris uſus.
Verbum, obtinuerint, ad ius referri.reg.3.q.13.num.2
Verba, omnia & ſingula; omnia omnino comprehendunt.reg.31.q.10.nume.1
Verba in potiori ſignificatu & pleniore accipienda.reg.21.q.2.num.7.reg.1.q.16.num.1.uerſ. Rurſus. Et quando procedat.reg.34.q.59.nu.1.2.3. Ampliatur q.75.num.1.ea.regu.
Verba potiori ſignificatu accipenda.reg.16.q.25.num.2
Verba potius ſuperfluè intelligenda, quàm ut quis indebitè patiatur.reg.27.q.24.num.12.reg.29.q.13.nu.13
Verba in primæua & naturali ſignificatione intelligenda eſſe.reg.32.q.2.num.2
Verba proprie capienda.reg.3.q.10.num.9
Verba proprie & non ficlè in pœnalibus, ubi de perſona agitur, accipienda.reg.34.q.22.num.3
Verba propriè & ſtrictè accipienda in correctorijs.reg.19.q.5.num.4
Verbum, prouiſionis, nominationem, poſtulationem, præſentationem, & collationem continere.reg.32.q.4.nu.3
Verba quibus conueniunt, conuenit & diſpoſitio.reg.13.q.7.num.2.reg.11.q.11.num.2.reg.22.q.12.num.2.
Verbum, quorumcumque, omnia comprehendit.reg.5.q.3.nume.2
Verbum, quorumlibet, eſt ampliatiuum, reg.1.q.6.num.6
Verba reſponſionis, aptanda interrogationi.reg.33.q.11.nume.10.
Verba ſecundum communem uſum non intelligi fauore reipublicæ.reg.34.q.72.num.1.uerſ. tertio per hanc.
Verba ſecundum iuris diſpoſitionem accipi etiam a Principe prolata.reg.32.q.30.num.10.ad fi.
Verba ſecundum ius & rationem intelligi.reg.12.quæſt.6.nume.14
Verba ſecundum ſubiectam materiam accipienda.reg.26.q.3.num.7
Verba ſecũdum uſum patrisfamilias capienda eſſe.reg.22.q.12.num.2.uerſ. Sexto ſumendo.regu.3.q.2.nume.3.reg.30.q.7.nu.22.uerſic. ex præmiſſis.
Verba ſequentia a præcedentibus declarari.reg.7.q.3.n.4
Verba ſimpliciter prolata, intelliguntur ad primum actum.reg.4.q.9.num.1.2
Verba ex ſolito & conſueto interpretationem accipere.reg.8.q.4.num.6.7
Verba ſtatuti clara cauillantes aduocati damnantur.regu.28.q.2.num.1
Verba ſtatutorum recipere interpretationem a iure communi.reg.16.q.27.num.3
Verbum ſtatuit, noui iuris conſtitutiuum.reg.32.quæſt.12.nume.11
Verbum ſuus, æqui uocum. uide, uerb. Verba, Mæuius.
Verbum, teneatur, obligationem ſignificat.reg.34.q.75.num.

num. 1. verſi. pondera.

Verba, ualorem decem florenorum, an referantur ad præcedentia, an ad ſequentia. reg. 5. q. 6. num. 1

Verba ubi non conueniunt, nec diſpoſitio: concordantias uide reg. 30. q. 8. num. 3

Verba ubi non conueniunt nec diſpoſitia. reg. 27. q. 2. num. 1, reg. 8. q. 5. num. 5. reg. 1. q. 7. nume. 2. col. 2. ad fi. reg. 31. q. 11. num. 2 reg. 16. q. 34. num. 3. reg. 19. q. 16 nu. 2. reg. 20. q. 3. num. 7. reg. 18. q. 14. num. 1

Verba ubi non conueniunt, diſpoſitioni locus non eſt. reg. 25. q. 2. num. 1. reg. 26. q 5. num. 1

Verba ubi non conueniunt, nec diſpoſitio. reg. 12. q. 6. nume. 6. reg. 21. q. 3. num 1

Verba ubi ſunt clara, interpretationi locus non eſt. regu. 19. q. 13. num. 6

Verba uere & non ficte in mandatis accipienda. regu. 34. q. 68. num. 7. 8. 9

Verba, ut improbi &c. an cauſam finalem inducant. reg. 34. q. 1. num. 1

Verba utiliter capienda. uide reg. 27. q. 24. num. 8.

Veritas perfectiſſima per ampliores bonitates reſeruatur. reg. 17. q. 12. num. 3

Veritas in ſpiritualibus inſpicienda. reg. 32. q. 30. n. 1. ad fi.

Veriſimilis & ueri conſiderationem eiuſdem eſſe uirtutis. reg. 30. in præfa. num. 1

Veriſimili non tantum concedendum ut a uero recedatur. nume. 5

Veriſimilitudo pro lege habetur. num. 3

Veriſimile quod non eſt, falſitatis habet imaginem. nu. 2

Veriſimilius dicitur, quod magis conſonat iuri communi & rationi. num 4

Veriſimilis notitia per errorem colligitur. &c. regu. 30. q. 4. nume. 4

Verſiculi ſignificatio. reg 1. prog. num. 5. lib. 1.

Vicariariatus forma. reg. 3. q. 19 num. 3

Vicaria perpetua, ſub iuribus de beneficijs loquentib. comprehenditur. reg. 34. q. 13. num. 3. 4

Vicarij Patriarcharum, Primatum, Archiepiſcoporum & Epiſcoporum ordinarij. reg. 14. q. 6. num. 8

Vicarij Capituli ſede uacante quid poſſunt. regu. ea. & q. num. 9. 10

Vicarij etiam ab inferioribus prælatis conſtituuntur. reg. 14. q. 6. num. 11

Vicarij a rectoribus ſeu curatis conſtitui poſſunt q. ea. n. 12

Vicarijs an habet locum reg. 34. q. 13. num. 1

Vicarius perpetuus in eccleſia ubi non eſt rector, in omnibus rectoris officio fungitur. reg. 14 q. 6. num. 13

Vicarij religioſorum q. ea. num. 14

Vicarij Rectorum ſeu poteſtatum terrarum. q. ea. num. 15

Vicariorum tres ſpecies. q. ea. num. 16

Vicarium ad tempus per rectorem in eccleſia patronata abſque patroni conſenſu poni poſſe. reg. 34. q. 13. num. 2

Vicarius generalis, Archidiaconus eſt reg. 24. q. 6. nu. 10

Vicarius cum mandato ampliſſimo, non poterit ſe intromittere in caſibus nouiter, de iure ſpeciali competituris. reg. 3. q. 7. num. 18

Vicarius generalis dimiſſorias concedit, Epiſcopo in remotis exiſtente regu. 24. q 6. num. 11

Vicarium generalem omnia poſſe quæ is cuius uices gerit. reg. 24. q. 6. num. 3

Vicarius generale mandatum habens, an literas dimiſſorias concedere poſſit. num. 9. 11. 14. 14

Vicarium epiſcopi offendens, an ipſum epiſcopum offendat. reg. 24. q. 5. num. 4. 15

Vicarius generalis eſt ordinarius. num. 6

Vicarius & officialis in quo differunt. reg. 14. q. 6. num. 17

Vicarius unus dicitur, qui uices alterius gerit. reg. 14. q. 6. nume. 2

Vicarius Dei ſummus Pontifex. q. ea num. 4

Vicarij nomen pro ſeruo accipitur. reg. 14. q. 6. num. 1

Vicarius Papæ ſecundum locum obtinet. reg. 14. q 6. nu. 5

Vicarius generalis Imperatoris ampliſſima ſolet habere priuilegia. ea. q. num. 6

Vicarius. De uicarijs temporalibus terræ ſeu oppidi a Papa ſeu Imperatore conſtitutis. reg. 14. q. 6. num. 7

Vicarius a Principe conſtitutus, dimiſſorias concedere poterit, & omnia alia facere, quæ is in cuius locum poſitus eſt. reg. 24. q. 6. num. 13

Vicarius generalis dimiſſorias concedere poteſt, ſi in ſua facultate ſint ſpecificata aliqua maiora. reg. 24. quæſt. 6. nume. 14

Vicarius generalis non habens ſpecialem facultatem concedendi literas dimiſſorias, eas tamen concedit, ſi quibus ſucceſſit, id moris erat. reg. 24. q 6. num. 15

Vices alicuius gerens a Principe deputatus, tractari debet prout is quem repræſentat. reg. 1. q. 4. nu. 8

Vicegerens reputari non debet prout is cuius uices gerit. reg. 1. q. 4. num 7

Victus uictori in expenſis condemnandum ſi ſtatuto caueatur, quomodo intelligatur. reg. 29 q 11. num. 4

Videlicet dictio. uide uerbo. Dictio.

Vigilantibus & non dormientibus iura ſubueniunt. reg. 34. q. 71. num. 4

Vinco uincentem te, ergo uinco te. reg. 16. q. 23. nu. 16

Vinculum duplex ſimplici fortius eſt. reg. 16. q. 49. nume. 6. 7. reg. 33. q. 3. num. 4

Virtutum merita tribui conuenit merentibus. reg. 33. q. 14. nume. 20

Vitioſus triennalis, pro non triennali habendus eſt. regu. 29. q. 5. num. 2

Viſitat Ordinarius ſingulis annis ſuam diœceſim, & titulos poſſeſſorum inquirat. reg. 34. q. 50. num. 2

Viuentium beneficia impetrantes reprimi, iuri & rationi cōſonum. reg. 29. q. 6. num. 2. uerſic. Accedit quòd ratio.

Viuentium beneficia impetrantium regulæ, locum non habent, in impetratione gratiæ, ſi neutri. reg. 31. q. 19. n. 11

Viuentis beneficium de ipſius conſenſu impetrari poteſt. reg. 21. q. 5. num. 4

Limita ex iuſta cauſa & rationabili. num. 5

Viuentis beneficium ſciens qui impetrat improbus efficitur, quaſi adulter. reg. 21. q. 4. num 10

Viuentium hæreditates beneficiaque expectãtes odioſi &c. reg. 21. q. 1. per totam.

Viuere ad centum annos præſumitur quis. reg. 19. q. 6. nu. 5

Viuere ad centum annos quod quis præſumitur, iure non probari. ea. reg. 8. q. num. 6. 7. 8. 9

Viui beneficium impetrans, an defendatur regula de triennali. reg. 21. q. 12. num. 1

Viui feudum impetrans, priuabitur. reg. 21. q. 8. nu. 1. 2

Vlpianus Iuriſconſultus nobiliſſimus. reg. 34. q. 60. nu. 2

Vltimo ſubſtituitur, an admittitur ſi ſimul duo intereant.reg. 3.q.4.num.7.verſ.facit etiam ratio.
Vna pars conſtitutionis aliam declarat.reg.11.q.7.num.3
Vnio ab ordinario ſine cauſa facta non valet.regu.12.q.6. nume.3
Vniendi beneficij cauſæ plures.regu.22.q.4.nu.4
Vnio ad vitam Ordinario eſt prohibita.reg.19.q.10.nu.5
Vnio duorum Epiſcopatuum.reg.22.q.3.nu.2
Vnione expreſſa, an veniat ſolum temporalis.reg.22.q.12. nume.6
Vniones odioſæ ſunt.reg.12.q.8.nu.2
Vnionum confirmationes quæ ſunt, de quibus tractat reg. 22.q 9.num.1
Vnionem facere ad vitam ordinarius non poteſt.regu.19.q. 16.num.4.nec ad vitam diſſoluere.num.ſeq.
Vnione facienda an vocandi patroni.reg.22.q.8.num.4.
Vnio nõ expreſſo valore prout in regula, an ſit nulla, an vero annullanda.regu.22.q.6.nume.1
Vnio ut effectum ſortita dicatur, non ſufficit inchoatio.reg. 12.q.5.num.4
Vnio per reſeruationem non tollitur, ſed ſuſpenditur.reg.12. q.5.nume.3
Vnio quando remaneat dilata, in diem omnino extituram. reg.17.q.9.num.4
Vnio quot modis fiat.reg.12.q.1.num.3.
Vnio quòd non valeat, verba intelligenda non ipſo iure, ſed quod ſit annullanda.reg.12.q.6.num.3
Vnio ſeu annexio non præſumitur.reg.12.q.7.num 5
Vnionis ſupplicatio & eius formula.reg.22.q.5.num.4
Vniones ſunt odioſæ.regu.12 q.6.num.12
Vniones ſunt odioſæ & ſtricti iuris.reg.22.q.1.num.3
Vnionum perpetuarum diſmembrationes propter diuerſas rationes multoties fiunt.reg.19.q.10.num.6
Vnio temporalis ab alio quàm à Papa fieri non poteſt.regu. 12.q.6 num.5
Vniones temporales apparatui ſcenæ comparari poſſe.reg. 22.q.12.num.16
Vniones temporales ſunt odiſæ, exorbitantes & palliatæ.reg. 32.q.12.num.5
Vnionis verbum quid ſignificat.reg. 12.q.1.num.3
Vnitum ſumere naturam eius cui unitur.ea.num.3
Vnire cogitur Epiſcopus cauſa ſubſiſtente.regu. 12.q.6. nume.4
Vnire eccleſias Papa & Epiſcopus poſſunt.regu.3.q.16. nume.2
Vnire Epiſcopatus ſolus Papa poteſt.reg.12.q.6.nu.7
Vnire qui poſſunt, etiam diſſoluunt.reg.22.q.13.nu.7
Vnitum beneficium, amplius beneficium non eſt.reg.22.q. 13.num.18.19.20.cum ſeqq.
Vnitum beneficium non eſt amplius beneficium.reg.19.q. 10.num.2
Vnitatem præſumi.reg.4.q.1.num.3
Vniuerſale affirmatiua nullum excludit.reg.23.q.2.nu.2
Vniuerſale omnia comprehendit. reg.21.q.5.num.2
Vniuerſale ſignum continere maiora expreſſis.regu.1.q.5. nume.9
Vniuerſitatem non comprehendere caſus diuerſam ratione & cauſam habentes.regu.23.q.2.num.5
Vacationis diuturnitas a iure reprobatur.reg.32.q.1.nu.7
Vocandi coram quo, & qui ſint, ad effectum.2.partis reg. 22.q.8.num.1
Vacatio per obitum ciuilem multiplex.reg.30.q.7.nu.3
Vacatio per reſignationem, eſt diuerſa ab illa per obitum. reg.19.q.1.num.5
Vocatio partis ſemper requiritur, ubi de alterius intereſſe agitur.reg.22.q.8.num.2
Voces quid ſunt.reg.20 q.1.num.19
Voluntas durare ſemper præſumitur.reg.13.in præfat.
Voluntatem & poteſtatem in quocunque actu coniunctim requiri.reg.13.q.8.num.2
Voluntatem morte expirare.reg.13.q.1.num.1.ad fin.
Voluntatis mutatio non præſumitur.reg.3.q.4.num.4
Voluntatis mutatio.verb.Mutatio.
Voti religio.14.annum requirit.reg.18.q.2.nu.12
Voti quoad obligationem, annus.14.requiritur.reg.18.q.2. nume.12
Vſurpare eſt in frequenti uſu habere.reg.3.q.14.nu.6
Vſus regionis ſeu loci proprietati vocabuli præfertur.regu. 26.q.3.num.6
Vſus loquendi ampliat & reſtringit.reg.3.q.2.nu.7.8
Vſus communis loquendi, propriæ ſignificationi vocabuli præfertur.reg.16.q.38.num.6
Vſus patrisfamilias verba eius declarat.reg.24.q.2.nu.2
Vt, dictio cauſam finalem inducit.reg.34.q.1.num.3
Vtile per inutile vitiatur.reg.27.q.24 num.10
Vtile per inutile in indiuiduis vitiatur.reg.20.q.9.nu.6.7

F I N I S.

QVINTILIANI MANDOSII, ADVOCATI ROMANI IN REGVLAS CANCELLARIAE APOSTOLICAE COMMENTARIORVM.

Tomus primus.

SVMMARIVM.

1 *In conficiendis regulis Cancellariæ maximam curam adhiberi.*
2 *Regulæ Cancellariæ an ſapiant naturam legis, an ligent ubique.*
3 *Regula qualibet eſt unus §.*
4 *Decretum irritans in fine 7.reg.referri ad omnia præcedentia.*
5 *Voluminis, libri, tituli, legis, cap. §. uerſ. & clauſulæ ſignificatio.*
6 *Paragraphus unde dictus.*
7 *Regulæ Cancellariæ ligare incipiũt a die aſſumptionis ad ſummum Pontificatum.*

REGVLAS Cancellariæ Sanctiſsimi Domini noſtri D. Iulij Papę III. pro uiribus Deo fauente interpretaturus, omiſsis pleriſque quę præmittũtur per Alphonſum Sot. to antiquum illarum cõmentatorem, & nouiſsimè per R. D. Sarnen. qui optimo ordine, & copioſo ſtilo ſuper xiij. ex illis ſcripſit, ultra quos neminem præter bo. me. Guigliel. Caſſado. ſuper xiiij. inuenio, qui profundum huiuſmodi pelagum intrare uoluerit, iuxta illud, apparent rari nantes in gurgite
1 uaſti. Præmitto pro nouis in Cu. Ro. † quòd in compoſitione regularũ Cancellariæ maxima cura, & prudentia adhiberi ſolita ſemper fuit: pro illis.n. conficiendis (ut Caſſa. Dec. 3. num. 2. ſub titu. de Reſcr. ua. refert) conueniũt duo Rotę auditores antiquiores, totidem Aduocati, abbreuiatores de maiori præſidentia, ac procuratores magis docti, & practici cum alijs. Et ſic uiri idonei ad hoc opus faciendum præponuntur, iuxta tex. in 1. conſt. C. §. hæc quę neceſſario, uerſ. ideoque. & ibi ad hoc notat Bart. num. 7. Vnde dicendum eſt regulas componi magna cum maturitate, & prudentia. An autem in reductione ſeu promulgatione regularum ſemper debita iura, & diligentia adhiberi ſoleat, tangam infra in fi. quæſt. 5. reg. 10. & in præfa. 16. reg. poſt princ. ſiquis autem ultra per præfatos annotata ſcire uolue
2 rit an † Regulæ Cancellariæ ſapiant naturam legis, an extra Rom. Cur. ligent, an perpetuò durent uidere poterit per Nic. Mil. in reper. in uerſ. leges uim obtinent. per Franc. Paui. ſuper prohe. Extrauagan. Ioan. xxij. uerſ. Reg. canc. per Fely. in c. ex parte 1. de reſcr. in uerſ. de diuerſorum librorum. col. pen. per Rip. ibidem nu. 84. & ſeq. per Iaſ. in l. 1. D. meũ Phil. Dec. num. 74. in ſecunda. lect. & eandem Rip. num. 65. ff. ſi cer. pet. per Stephanum Bertran. conſ. 287. uiſo caſu. num. 21. verſ. Et quia Regulę Cancel. lib. 1. & conſ. 292. uiſis copijs num. 8. uerſ. & quamuis Petrus lib. 1. Præmitto etiam ſecundum Caſſa.
3 dec. 1. de reſti. ſpoli. in fi. quòd † quælibet regula eſt
4 unus §. ex quo infertur quòd † decretum irritans poſitum in fi. reg. 7. refertur ad omnia præcedentia, & ſic quod omnes iſtæ ſeptem regulæ reſeruatoriæ habent decretum irritans, de cuius effectu tractabo ſuper dicta 7. reg. ubi melius cadet eius diſcuſsio. Hunc locum a nemine tactum inueni, & ipſe Caſſad. reliquit cogitandum, aſſerens locum hunc obſcurum: aliqua ſubdam animo alios excitandi. Altius exordiendo præmitto iunioribus (quos ſemper alloqui ꝓfiteor) qđ in iure habemus iſtos terminos
5 uidelicet † uolumina, libros, titulos, leges, capita, paragraphos, uerſiculos, clauſulas. Volumen de quo Plin. in præfa. & lib. 18. cap. 25. quod ſiue codex pluribus modis capitur, & aliqñ deſignat plures libros, aliqñ liber infert plura uolumina: ut ſi dicamus Metamorphoſeos liber in quindecim uolumina diſtinctus eſt, iuxta carmẽ Ouidij. j. de Triſtibus. Sunt mihi mutatæ ter quinque uolumina formæ. Aliquando idem eſt uolumẽ & liber. Exo. cap. 24. Aſſumenſque uolumen fœderis legit audiente populo. Deutero. cap. 17. ad fi. Poſtquam autem ſederit in ſolio regni ſui deſcribet ſibi Deuteronomium legis huius in uolumine, accipiens exemplar à ſacerdotibus Leuiticæ tribus, & habebit ſecum, legetque illud omnibus diebus vitæ ſuæ. & cap. 28. uerſus fi. Niſi cuſtodieris, & feceris omnia uerba legis, quæ ſcripta

ſunt in hoc uolumine &c. Ioſue cap. 1. Non excedat
volumen legis huius ab ore tuo, & probatur. 4. Reg.
22. Dixit autem. Helchias Pontifex ad Sapham ſcri-
bam librum legis reperiri in domo domini, deditque
Helchias volumen &c. ac ex tex. in l. librorũ in prin.
&. §. primo. vbi etiam Bart. ff. de leg. 3. & in auten. de
trien. & ſemis. cum glo. in verſicu. Codices quæ ex-
ponit. 1. libri. ſubdens nam codex generaliter omnis
liber dicitur, per gloſſ. rub. in fin. ff. de leg. 3. Volumi
na pro libris accipiuntur apud Horatium Epiſtol.
ad Vinnium libr. primo. Auguſto reddes ſignata vo
lumina Vinni. & codices pro libris accipit diuus Hye-
ron. in præfa. ad paralipo. dum dixit, Mediæ inter has
prouincias Paleſtinas codice legant. De Codice etiã
per Bud. in l. tali. §. ſocer. colum. penul. verſicu. codex
vero. ff de iur. do. Codicem pro libro computorum,
ſeu pro libro vel commentario accepti & expenſi ha
bes apud M. Tullium poſt princ. orationis pro Q.
Roſcio Comœdo, pluribus in locis. optimè per Al-
cia. in titu. de verb. ſign. libro 4. numero 41. verſicu.
Octauo. librum interpretatur, dum defendit Vlpia-
num à morſibus Laurentij Vallæ. Poterit igitur dici
uolumen, ſiue codex corpus unum in iure continens
plures libros; veluti Infortiatum diuiſum in plu-
res libros, & quilibet liber diuiditur in plures titulos
ſub ſuis rubricis, quilibet titulus in plures leges, ſiue
in plura capita, vel capitula præſertim ſi de iure ca-
nonico, vel pontificio loquamur. Et quælibet lex
caput ſeu capitulum in plures paragraphos, & qui-
libet. §. poteſt habere plures verſiculos, quilibet ver-
ſiculus plures clauſulas. Pro quibus videatur etiam
Luc. de Pen. ſuper rub. C. de iur. fiſci. colum. fin. libr.
x. & in l. facultas defenſionis. columna fin. eod. titu. ac
Iſido. Etimo. libro 5. cap. 14. ubi de Codice, volumi-
ne, & libro, & unde nominentur, & de paragrapho
& quod ponatur ad reparandas res à rebus, puta in
catalogo locos & regiones à regionibus, in agone
præmia à præmijs. Idem Iſido. Etimo. libro 1. cap.
21. verſic. paragraphus ponitur. De paragrapho. &
verſiculo uide etiam Iaſ. in §. ſed iſte. numero 1. & 2.
Inſti. de actio. Et pro aliquibus ex præmiſsis uide
not. per Angel. Aret. in prohe. inſti. in vlti. quæſt.
numero 12. dum declarat quando continuationi ru-
bricarum locus ſit. Et quantum ad dictionem caput,
ſeu capitulum poteſt capi duobus modis, uno vz
quod ſit una lex ut præmiſi, & prout ſunt omnia
capita, ſeu capitula Teſtamenti Veteris, & Noui, ac
Decreti, & decretaliũ, & ſic intellexit Arch. in prohe.
Decret. incipit Concordantia &c. nu. 8. ver. Itẽ quæ
dam capitula ſunt datæ ſentẽtiæ &c. & gl. in c. uni de
poſtu. præla. §. ſub ea, in verſic. ibi, quare ſic diuiſiſ-
ſet iſtud capitulũ li. 5. Et caput, ſeu capitulũ interpre-
tabimur legem ipſam (pro ut paſsim Bud. in annota.
in Pandectas caput pro lege vſurpat) uel legis, ſeu
conſtitutionis alicuius partem, prout apud M. Tul-
lium in 2. Oratione de lege Agraria. Atqui ego in
primo capite legis uſque ad extremum reperio &c.
Alio mõ declararet & accipit Bart. in l. aurelius. §. idẽ
quæſijt. ff. de lib. legata. verſicu. Quare dic latius, &
melius numero 3. verſicu. Quæro quomodo intelli-
gatur unum capitulum &c. & Alex. in l. & ſi peperce-
rit. §. filius numero 8. ff. de libe. & poſthu. Iaſ. in alle.
§. ſed iſte. numero 1. verſicu. Nam quando eſt unum
capitulum. inſti. de actio. Ad rem noſtram redeun-
6 do † paragraphus dicitur, παρὰ & γράφω. Quæ verba
latinè ſonant diuiſio ſcripturæ pro ut per Iſido. ubi
ſupra, & per Archi. ſuper Decre. diſtin. 12. huma-
num genus. numero 10. verſicu. Iſidorus &c. Vel ſe-
cundum alteram interpretationem παραγράφω i.
circumſcribo ſiue præſcribo: vnde παραγράφους. Et
quando dici debeat paragraphus, verſiculus, & litera
quam vocant groſſam declarat Bart. in allegata l. & ſi
pepercerit. §. filius, numero 9. verſicu. vltimo ex hoc.
§. ubi concludit quòd ſi eſt vnum capitulum, nõ po-
teſt eſſe. §. intra illud, ſed dum incipit aliud capitulũ
poteſt eſſe. §. & Alex. ibidem numero 8. verſicu. &
inquantum Bart. pro quo præalle. glo. in verſi. ſic. in
c. vni §. ſub ea. de poſtu. præla. poſt medium libro 6.
& not. Imol. in l. 3. §. filius, in fi. ff. de libe. & poſtu. ꝙ
§. debet continere quid diuerſum, in eadem tamen
materia. Sequitur D. meus Phi. Dec. in capit. pruden
tiam. §. ſexta, poſt princ. verſicu. ſed tamen conſide-
randum de offic. dele. Et verſiculũ etiam nominat
M. Tullius libro 5. Epiſto. ad Atticum. Nec extre-
ma (inquit) exactio noſtrorum nominũ expectetur:
nunc venio ad tranſuerſum illum epiſtolæ tuæ verſi-
culum. Ex quibus concluditur quòd tunc debet eſſe.
§. quando in eadem lege, vel eodem capite, tractatur
diuerſa. Ad rem noſtram nonnullas ſubijciam quæ-
ſtiones. Et uides in tex. prohe. noſtri, Regulæ Cancel-
7 lariæ † ligant & ligare incipiunt a die aſſumptionis ad
ſummum Pontificatum, pro quo etiã & ꝙ effectus ex
ijs ſequantur uidere potes per Sarnen. in prohe. ſuo.
Reg. quæſt. 2. num. 14 Et ſic ceſſant illæ diſputationes
an ante coronationem Papæ ſtatuere, & decernere
poſsit ut per Ancha. & alios in prohe. libro 6. per
Oldra. conſ. 180. Fely. in c. eam te. & ibidem D. meus
Phi. Dec. nu. 16. & late Rip. de reſcri. Et Papam, et
Imperatorem ante coronationem poſſe omnia quæ
poſt coronationem, frequentiorem, ac receptam
ſententiam affirmat Cur. Iun. conſ. 1. num. 27. lib. 1.
per gl. in c. legimus. 93. diſtin. c. licet. & c. ubi pericu-
lum. de electio. lib. 6.

SVMMARIVM

1 *An qualibet regula ſit unus. §.*
2 *Argumentum à declaratione.*

1 PRIMO quæro an vera ſit opinio Caſſa.
2 † ꝙ regulæ Cãcellariæ ſint tot paragra-
phi. i. quælibet regula unus. §. & † ar-
guendo à declaratione, ſiue interpreta-
tione. l. ab executore. ff. de appella. in
princ. l. ut gradatim. poſt prin. ff. de mune. & hono.
Paris. cõſ. 157. nu. 39. uol. 4. Ex declaratiõe Bar. alio-
rũ videt ꝙ ſingulæ regulæ ſint ſinguli. §§. cadẽtes in-
ter diuerſa capita. In cõtrariũ videt ꝙ ſint ſicut ſingu
læ leges, vel ſingulæ conſtitutiones, pleræq; plures
§§. cõtinẽtes. Pro ut prima regula de qua infra. Diuer
ſũ eſt. n. caput reſeruationis p extra. ad regimẽ, à reſer
natiõe, p extra. Execrabilis, vñ ibi, ac ſeruauit bñficia
quæ

quæ per conſtitutionem piæ memoriæ &c. uidetur
iuxta prædicta. §. Accedit quod regulæ diuerſas ha-
bent rubricas, ueluti de reſeruatione, de reuoca-
tione, de dictionib. numeralibus, & ſimilib. Vnde nō
ſolum nō uidentur nominari poſſe pro. §. §. ex diuer
ſitate materiarum, titulorum, & rubricarum, ad tra-
di per Angel. in proœ. inſtitut. columna vltim. &
ad alia ſupra adducta. Diſtinguerem ut in illis 7.
regu immediate ſequen. de quibus Caſſado. loqui-
tur, ipſius opinio vera ſit tanquam ſit una lex plures
continens reſeruationes per. §§. & verſiculos diſtin-
ctos. Quo verò ad alias regulas diuerſas materias
continentes, & ſub diuerſis rubricis, exiſtimarem
illas nō poſſe haberi pro. §§. huius primæ legis reſer
uationes continētis, ſed bene pro. §§. conſtitutionis
ſeu regularum ſub eadem rubrica. Regulare autem
eſt ut §. non cadat ubi non ſit inchoatio nouæ mate
rię. glo. in l. unum. §. ſi de falcidia. ff. de lega. 2. Fal-
lit niſi gratia euidentioris intellectus ut eadem glo.
ibi ſubdit, quam gl. & alias pro illa fallen. citat Iaſ. in-
ſti. de actio. §. ſed iſtæ. in prin.

S V M M A R I V M.

1 *An quelibet regula ex 7. primis cenſeatur habere decretum irritans.*
2 *Clauſulam in fin. poſitam ad omnia præcedentia referri.*
3 *Stilus Cancellariæ mentem principis declarat.*
4 *Argumentum ab uſu patrisfa.*

1 SECVNDO quęro an † quælibet re-
gula ex ſeptem primis infra poſitis cen
ſeatur habere decretum irritans. Quo
ad VII. non eſt dubium, quia in ea ex-
primitur, ſed an referatur ad alias ſex præcedentes;
Concludendum eſt pro affirmatiua, tum ex autho-
2 ritate Caſſad. Tum quia † clauſula poſita in fin. 7. §.
debet referri ad omnes. §§. præcedentes l. talis ſcri-
ptura ff. de leg. prima. & l. ſi pepercerit. §. filius, &
ibi Bart. columna prima, & ſecunda & Iaſ. numero
ſecundo. ff. de libe. & poſthu. Fely. in capit. cauſam
quæ. numero quarto. in verſicu. Clauſula refertur.
de reſcript. cap. exijt. §. cum non ſit veriſimile. de
ver. ſign. lib. 6. D. meus Phili. Dec. conſilio 672. con-
ſultationem, in fin. Et quòd clauſula in fi. diſpoſitio-
nis poſita referatur ad omnia præcedentia, etiam di-
uerſa continentia vult Abb. in cap. ſecundo requiris.
numero 10. de appel. Idem dicimus de clauſula de-
rogatoria legatorum vt trahatur ad præcedentia. Iaſ.
in l. ſi mihi & tibi. §. fina. in ea lectu. numero 6. ff. de
3 leg. primo. Accedit † quòd ſtilus Cancellariæ qui
mentem principis declarat. Felyn. in cap. in noſtra,
col. 20. de reſcript. Caſſa. Dec. 2. de reſerua. colum.
4. in fin. numero quarto. ſe habet quòd in omnibus
literis prouiſionis beneficiorum reſeruatorum per
regulas Cancellariæ dicitur, Dudum talia beneficia
&c. reſeruauimus, irritum decernentes &c. Et ſic nar-
ratur reſeruatio per regulas, & decretum, & ſic can-
cellaria declarat quòd omnis regula reſeruatoria ha-
4 beat decretum. Vnde † ab uſu patrisfamilias. l. vel
uniuerſorum. ff. de pign. actio. l. qui ſemiſſe. §. fi. ff. de
uſu. l. hæredes palam. §. ſed & ſi notam. ibi uel ex con
ſuetudine patrisfa. ff. de teſta. d. conſilio 441. preſens
cōſultatio. nu. 19. Et uoluit Bar. in l. ſolutum. §. ſed et
ſi proc. nu. 2. ff. de pig. ac. ubi etiam magna additio,
in mandato generali uenire illud quod dominus cō-
ſuetus erat facere. Quæſtio noſtra ꝓ parte affirma-
tiua remanet clara. Et quòd omnes regulæ reſerua-
toriæ pro una lege habeantur voluit Caſſa. Dec. 1. in
fin. de reſti. ſpol.

S V M M A R I V M.

1 *Decretum in 7. regula poſitum, an ad ſequentes extendatur.*
2 *Poſita in medio ſe ad ſuperiora & inferiora extendunt.*

1 TERTIO quęro † an decretum poſitum
in dicta 7. reg. ad omnes alias regulas
ſequentes extendatur, vel aliæ regulę ex
præmiſſa ratione, vel alia, intelligantur
habere huiuſmodi decretum irritans? diſtinguo, aut
apparet quòd aliquæ regulæ habeant decretum hu-
iuſmodi, prout habent ferè omnes, quæ (ut aiunt)
ſunt de dandis, & quæ concernunt iudicia, vt per Sar
nen. ſuper prohe. reg. q. 2. num. 14. & in fi. quæſt. &
tunc ſumus in caſu indubitabili. Aut aliquæ regulæ
non habent huiuſmodi decretum, & tunc ſubdiſtin-
guo, Aut tales regulę quæ non habent decretum nō
ſunt iudiciales, nec ſunt de dandis (quæ per commē-
tatorem in omni fere regula declarantur, an ſint de
dandis, uel non) ſed tantum reſpiciunt modū, vel for-
mam expeditionis faciendæ per cancellariā, ſeu alias:
vel ſunt tales quibus decretum non conuenit. exem-
plum conſtitui poteſt ſuper regula, rationi congruit:
quę eſt octaua, & ſuper regulis de pote. Vicecan. ſ.
ſuper j. de abſolu. ſcriben. ignoranter ſuper ſuppli.
vel bullis ſuper 2. de correctione nominum, ſuper al
tari uiatico conceden. & ſimilbus, ſuper quibus non
cadit tale decretum: Et tunc nec ex ui extenſiua, nec
interpretatiua decreto huiuſmodi locus eſſe poterit.
Vltimo caſu quando ſunt regulæ iudiciales, & de dā-
dis non habentes expreſſe decretū, & tunc quia ſunt
poſitæ inter alias præcedentes & ſubſequentes ha-
bentes decretum, crederem quòd intelligantur illud
habere, tanquam decretum in præcedentibus, & ſub-
ſequentibus poſitum ad alias referatur, tum quia ſint
2 tanquam. §§. ad ſupra adducta. Tum quia † poſita in
medio ſe ad ſuperiora, & inferiora extendant, prę ſer-
tim quando eſt eadem ratio de medijs ad pręceden-
tia, & ſubſequentia, dicta l. & ſi pepercerit. §. filius. &
ibi Bart. præſertim nu. 7. ibi: quòd intellige ſi non ſit
aliqua ratio propter quam magis debeat referri ad
unum capitulum quàm ad aliud, & ibidem Iaſ. num.
12. ff. de libe. & poſthu. Abb. anti. in. c. ſecundo re-
quiris, in prin. & Abb. Panor.. num. 4. in 4. not. & ibi
D. meus in 2. not. & nu. 3. qui ponit regulam, & de-
cem limitationes. de appel. Idem Dec. cōſ. 14. & pro-
tenui. col. 3. verſ. præterea illud. Iaſ. in l. 1. nu. 4. & ſeq.
C. de libe. præte. ubi ſingulariter ponit regulā & 12.

limitationes & Fely. in c. cām qnę. nu. 4. in ver. clauſula. de reſcr. qni etiam ponit regulā & octo limitationes. Et mirandum quòd iſti tres nltimo citati dicant ferè idem, nemoque ipſorum aliorum mentionem faciat.

SVMMARIVM.

1 *Reſeruationes generales, & ſpeciales an de iure procedant.*

2 *Reſeruationes generales, & ſpeciales babentes decretum irritans, equiparantur.*

QVARTO pro intelligentia regularum ſnper reſernationibus, quęro † cum fiat
1 mētio de reſeruationibus generalibns, & ſpecialibus, an de iure procedant, & probentur; Breuiter dico quòd datur reſernatio ſpecialis, & altera generalis: De prima loquitur Rot. in antiquis 788. & dicitur ſpecialis &c. Lap. alle. 127. Anaſtaſius, in princ. Felyn. in. cap. in noſtra, in 5. corel. de reſcrip. De generali loquitur Rot. 338. in no. ſi mandetur, circa medium. Et de vtraque loquitur gloſſ. ordi. ſuper. 1. reg. Mil. in repe. in ver. Reſeruatio quando dicatur generalis. Aegid. Bellame. conſilio 34. colum. quarta, verſicul. Ad tertium, & latiſsime Aene. de Falco. in tracta. reſerua. folio 6. in ſecunda queſtione princip. ubi plura cumulat quę uideri poſſunt. Vnum tamen addo
2 quòd † ſiue ſit reſeruatio ſpecialis, ſiue generalis habens decretum irritans, ęquiparantur, & idem operantur, & ita obſeruat Rot. ut refert Caſſa. Dec. 1. de cau. poſ. & propri. & Dec. 1. de reſtit. ſpoli. præſertim ante numerū 3. Non tamen negari poteſt quin in aliquibus inter ſe non differant. Vide omnino Gemini. conſilio 30. Bonifacius Rebuff. ſuper concor. rub. de reſerua. tam gene. quàm ſpeci. Sarnen. in tracta. Manda. de proui. numero 114. & ſeq. nbi de vtraque reſerua. 5. generali, & ſpeciali. De utraque reſeruatione huiuſmodi tractabimus etiam infra ſuper 62. reg. iuxta ordinem antiquum, quæ formam, & modum præſcribit dandæ reſeruationis generalis in expeditione literarum. Interim uideri poterunt quæ ſcribo in ſuperſcript. gloſſ. facultatum. in verſ. ad perpetuam. ubi nouam declarationem pono.

SVMMARIVM.

1 *Reſeruatio, & affectio an inter ſe differunt. & in quo.*

2 *Reſeruare quid ſignificet.*

3 *Afficere quomodo capiatur.*

4 *Affecta quæ proprie dicantur.*

5 *Affectionis definitio.*

6 *Affectionis alia deſcriptio.*

7 *Affectionem omnem ex appoſitione manus Papæ naſci.*

8 *Papa in cauſa coram alio pendente ſi manum appoſuerit ille amplius non cognoſcet.*

Cauſa ſemel ad curiam Romanam denoluta quare ſemper in ea remanere debeat.

9 *Ordinatus à Papa ab alio ad maiores ordines promoueri non poteſt.*

10 *Differentia inter reſeruationem & affectionem.*

11 *Differentia alia.*

12 *Dictiones, vel, & ſimiles inter diuerſa poni ſolent.*

QVINTO, quia in infinitis locis facienda erit mentio de reſeruatione, & af-
1 fectione, quęro † an inter ſe differant, & in quo. Pro prima parte dubij quod in effectu nulla ſit differentia probari uidetur ex textu in extra. Ad Romani, Pauli 2. inter comm. ſub tit. de præben. ubi in plerisq; locis Papa promiſcuè utitur iſtis terminis, & in tota illa extra. concluditur beneficia à pdeceſsore ſummo Pontifice reſeruata, durare reſeruata, ſeu affecta. Et pondero tex. ibi dū dicit, reſeruata vel affecta, & poſt: pro reſeruatione, & affectione præmiſsis. Poſtea ſequitur, manus Papæ appoſitionem operari quòd de beneficijs taliter reſeruatis non poſsit alius à Papa prouidere. Ab appoſitione autem manus Papæ cauſatur affectio. capit. ut noſtrum. de appe'. Roma. conſilio 335. circa primum, columna prima. verſic. ſecundo quia cum Papa. & verſ. cæterum & poſito. Inſuper in eadem extra. Romani. ſubditur, quòd beneficia reſeruata, & reſeruanda remaneant ſemper affecta, & ſic pro eodem capit reſeruatum, & affectum, pro ut ſupra etiam ponderaui. Præmiſsis non obſtan. contrarinm tenendum eſt, & quòd imo iſta inter ſe differant, pro nt ex infra dicendis apparebit dum diſcutiam in quo differant, ſed antequam ad illa deueniam, ne terminos ignoremus, ad iuniores me conuerto, quibus pro declaratione reſerua-
2 tionis, & affectionis præmitto quod † verbum reſeruo διαφυλάττω, idem ſignificat quòd retroſeruo, vel in futurum ſeruo. Plin. Epiſtol. 221. ſed hoc uotum meum bonitati tuæ reſeruatum eſt. Cicero pro Cælio. Proh dij immortales cur interdum in hominum ſceleribus maximis aut coniunctis, aut præſentis frandis pænas in diem reſeruatis; idem Cicer. in 7. Verri. Quam tamen à præſenti ſupplicio tuo ſe continuit populus Romanus, & repreſsit, & ſalutis tuæ rationem indicum ſeueritati reſeruauit. reſeruatio igitur quantum ad rem noſtram attinet, eſt beneficij Eccleſiaſtici vacaturi per habentem poteſtatem ad ſe facta auocatio: ita definiuit Aene. de Falco. in tracta. reſeruat. in prima quæſtiòne princ. nu-
3 mero primo. vbi ſingula uerba exponit. † Afficio, ἐμπαθῶ, ſupra rationem moueor. Eſt autem affici, ita rem ſentire ut ratio perturbetur, & quicquid rationem vincit, affectus dicitur. Affectus ad corpus refertur pro ut per M. Tullium primo Offic. Afficiunt corpora fames, & ſitis. Liuius 8. Belli Punici. vt prius æſtus à meridiano ſole, laborque ſtandi ſub armis, & ſimul fames, ſitisque corpora afficerent, quàm manus cum hoſte conſererent. i. feſſa, & confecta redderent, & oīno debilitarēt. Affectus rurſus animi eſt. M. Tullius de le. li. 1. Oculi nimis arguti quēadmodū aīo affecti ſumus loquunē. Idē ꝓ Murena. In ijs L. Murenę tantis, tamq; improuiſis periculis, ita ſum animo

affectus

affectus, vt non queam ſatis neque communem omnium noſtrum conditionem, neque huius euentum, fortunamque miſereri. De affectibus animi tractat Ariſto. Ethico lib. 2. c. 5. de affectu, potentia habitu &c. affectusq; uocat cupiditatē, iram, metum, fiduciam, inuidiam, gaudium, amicitiam, odium, deſiderium, æmulationem, miſericordiam, & ea: omnino quæ uoluptas ſequitur, aut dolor. Subijcie; quod ob effectus neque laudamur, neque uituperamur. Idem Ariſt. li. 2. rhetoricorū, ad Theodectē, dum de affectibus & habitibus iuuentum, ac ſenum diſcutit, & alibi ſæpè. Ex præmiſsis etiam patet quòd affectus tam ad bonum quàm ad malum applicantur præſertim ratione adiuncti. M. Tullius Familia. lib. primo. P. Lentulo in prin. Tamen afficior ſummo dolore, & lib. 2. Curioni in fin. Plurimis maximisque muneribus, & nos amicoſ, & ciues tuos uniuerſos, & Remp. afficies. Item Offi. libro 1. Aliquo honore, aut imperio affectos obſeruare, & colere debemus. Idem Cice. in Partitio. Animi autem ſpectantur, atque quemadmodum affecti ſunt virtutibus, uitijs, artibus, inertijs, aut quemadmodum commoti cupiditate, metu, uoluptate, moleſtia. Affectum corpus pro læſo, & debilitato apud T. Liuium. Dec. libro 9. In corpore tamen affecto ui-
4 gebat uis animi conſilijque. Affecta † propriè dicuntur quæ non ad finem ipſum, ſed propè finem progreſſa, deductave ſunt. Cicer. de Prouin. conſu. Bellum affectum uidemus, & (ut uerè dicam) penè confectum. Et poſt: nam ipſe Cæſar quid eſt quòd in ea prouincia commorari velit, niſi vt ea quæ per eum affecta ſunt, perfecta Reipublicæ tradat. Gellius libro 3. cap. 16. & libro 15. cap. 5. Sic ędificia quę prope abſoluta ſunt, affecta eſſe latinè dicimus. Sil. Ital. li. 10. Iamque hieme affecta miteſcere
5 cęperat annus. i. hieme penè finita. † affectio eſt quędam ex tempore, aut ex negotiorum euentu, aut adminiſtratione, aut hominum ſtudio commutatio rerū, vt non tales quales ante habitę ſint, aut plerunque haberi ſoleant habendæ videātur eſſe. Ita definiuit M. Tullius libro 2. de inuentione, dum de genere deliberatiuo, tractat, uerſus finem. Quam definitionem, & pleraque ex pręmiſsis ad caſum
6 noſtrum applicando † affectionem deſcribamus eſſe vinculum quoddam, & impedimentum à manus Papę appoſitione proueniens, ſeu cauſatum, aliorum ab eo ſuper beneficio, re, vel negotio ſuper quibus manum appoſuit ne ſe intromittant excluſiuum. Hæc deſcriptio confirmatur ex tex. in c. multum ſtu peo. 3. quæſt. 6. in c. cum ueniſſent, cum gloſ. in fi. uerſ. Sed poteſt exponi, de iudi. in c. bonæ 2. uerſ. nec obſtabat. de poſtu. præla. in cap. ut noſtrum, & ibi poſt alios D. meus Phi. Dec. in 1. no. de appel. & in præalle. extra. Ad Romani, Pauli ij. præſertim poſt medium uerſ. Romani quoque Pontificis manus appoſitionem prædictam tantæ efficaciæ, tantæque uirtutis exiſtere, ut & ſi literę Apoſtolicæ &c. Ex pręmiſsis etiam declarationibus fortè non abſonum eſſet beneficia affecta non libera, & quodammodo debilitata, ac à ſui priori natura, communique curſu, de illis diſponendi immutata definire. Ex pro
7 ximè dictis conſtat † affectionem omnem iuxta terminos noſtros ſumptam naſci ex appoſitione manus Papæ, cui datum eſt in prærogatiuam ſupremæ poteſtatis, ut in quibus ipſe manum appoſuerit alij ſe intromittere non poſsint. prællega. cap.
8 ut noſtrum. de appel. ubi quòd † ſi Papa in cauſa coram alio pendente manum appoſuerit, ille amplius cognoſcere non poterit, & hæc (ut puto) eſt ratio Rot. 38. fuit dubitatum columna tertia, in ſecunda quæſtione. verſic dic quòd effectus. & 328. ſi appellatus. colum. ſecunda, verſicu. Nam ex quo cauſa ſemel ad ſedem Apoſtolicam deuoluta ſemper in ea remanere debet. in no. Biſigne. 13. de reſcript. verum ſi ſit, in fine. ac in antiq. 390. n. quòd auditor. Bellame. 37. ubi appellatur, uerſus fin. & 329. quando appellatur. Bald. in lege, ſi ut proponis. prim. colum. tertia numero 16. verſicu. & ſic nota. C. quomo. & quan. iud. Felyn. in cap. conſulta. in fin. de offic. dele. D. meus conſilio 137. columna tertia, in princip. Rip. in capit. cum M. Ferrarien. poſt numerū, 198. de conſtitut. Hyer. Grat. reſpon. 36. ut fructus, numero primo libro ſecundo. ubi deciſionibus Rotæ præmiſsis non citatis, ſubdit rationem quare remanere debeant cauſę in Ro. Cur. quam dicit eſſe, quia princeps appoſuit manum, unde inferior ſe intromitere non poteſt. capi. primo & ſecundo, de confir. uti. vel inuti. ubi quòd ſi manum appoſuit confirmando iura alicuius, de illorum ualiditate nemo inferior cognoſcere poterit, capi. cum in diſtribuendis. de tempo. ordinan. vbi ſi Papa manum appoſuit aliquem,
9 ordinando † nullus præter Papam ad maiores ordines promouere poterit. Inſuper ſi à Papa de beneficio prouiſus diſpenſatione indigeat (licet alias Epiſcopus ſecum diſpenſare potuiſſet) ſuper eodem tamen beneficio propter manus Papę appoſitionem diſpenſare non poterit. Abb. in capitulo. poſtulaſti. ſuper gloſſ. in verſicu. diſpenſari. de cleric. excom. mini. Affectio etiam cauſatur ratione litis. clemen. 1. ut lite penden. ratione commendę. capit. nemo, de election. libro 6. & in ſumma per quancunque manus Papæ appoſitionem. Et dixi Pau. Hyeron. in libro nuncupato, prouinciale, dum poſuit notabilia ſuper vacantibus reſeruatis, affectum dici beneficium ratione litis, ratione commendæ, ratione expectantis qui acceptauit, & non fecit ſibi prouideri, & ubicunque Papa manum appoſuit. in ver. affectum dicitur. folio 57. de qua manus Papæ appoſitione tractabo, in quarta quæſtione quartæ reg. numero quarto, & in 6. quæſtione. 9. reg. numero 6. ubi plura quæ huic noſtro quæſito inſeruire poſſunt adducam. Ad differentias ipſas deueniens, ſuppono manus Papæ appoſitionem in beneficijs dupliciter fieri, aliquando enim per reſeruationem, aliquando ſimpliciter ſine reſeruatione. Primo caſu reſeruatio parit affectionem, ſeu affectionis affectum, reſeruatio enim beneficium illud ex appoſitione manus Papæ ita afficit, ut extincta etiam reſeruatione uel per obitū Papæ, vel aliter, affectio ex reſeruatione cauſata remaneat. Extra. Pauli. ij. ad Romani, ſupra al le. Etēt ut plerīq; volūt dato ꝙ reſeruatio eſſet nulla,

ſeu nolliter facta adhuc affectionem inductam aſſe-
rũt.c.inter dilectos,& ibi Inno.Abb & alii, de exceſ.
præla. quod ultimum alibi diſcutiam. Concludo
igitur iuxta primum caput diſlinctionis de qua ſu-
10 pra † differentias inter reſeruationem,& affectionẽ
eas colligi poſſe quę inter cauſam,& cauſatum ac in-
ter expreſſum,& tacitum redũdant: Reſeruatio enim
erit cauſa,affectio uero cauſatum. Rurſus reſeruatio
expreſſa ſupponitur,affectio verò tacita erit. In ſe-
cundo vero caſu in ſimplici manus appoſitione ex
qua affectio oritur quæ omnem cauſam comprehẽ-
dit donec per papam plenè prouiſum fuerit (& hic
cadit illud quod dicebam affectum dici quod prope
finem eſt, ad ipſum tamen finẽ non dum peruenit)
affectionem dicam expreſſam, reſeruationem vero
ex affectione tacita reſultare, & ſic inter ſe different
pro ut expreſſum & tacitũ: Et iſtud etiam ſenſit Bel-
lame.cõſ. 34.ſuppoſito ſtatuto col.4.ver.ad ſecundũ
dubiũ quòd ſi regula &c. ubi licet litera in pluribus
corrupta ſit,mea tamen ſententia hoc intendit. Aut
quædam regula cancellariæ de qua ibi expreſſum q
mandatum de prouidendo cenſeatur etiam reſerua-
tionem continere. Aut non, primo caſu clarum ſit
quod collatio ordinarij cõtra mandatum etiam nul-
lum, irrita ſit. In ſecundo uero caſu, in uerſic. ſed
cum mandat.arguit ſi mandatum eſt nullum, & ſic
principale,& expreſſum non ualet,ergo nec acceſſo-
rium,ſeu tacitum. Cum igitur reſeruationem non
expreſſam pro acceſſorio, & tacito acceperit, ſe-
quitur quòd ſenſerit à manus papæ appoſitione, ta-
11 citam reſeruationem procedere. † Secunda diffe-
rentia colligi poteſt ex glo in.c.ſi eo tempore,in ver.
prouiſionem,de electio. libro. 6 & ex ijs quæ tradit
Gaſp.de Peru. in tracta. reſerua. in 10. quæſt. dum
quærit quæ differentia ſit inter manus papæ appoſi-
tionem,& reſeruationem, ubi quòd illa continet in
ſe inhibitionem, & decretum,reſeruàtio verò non.
de quo late per Aene.de Falco.in eo.tracta. reſerua.
in 4.quæſt.princ.in.1.eſſe.in princ.& nu.2. Quicqd
dicant prædicti,pręcedentes differentiæ magis ſubſi-
ſtere uidentur. Pro præmiſsis etiam videatur idem
Aene.de Falco.in alle.tract.reſerua.in 3.prælu.fol.3.
ubi quęrit,quę differentia ſit inter reſeruationem,&
manus papæ appoſitionem, præmittens quòd alle.
extra.Ad Romani.iſtos terminos pro diuerſis acci-
pit. Ex præmiſsis patet ſolutio ad ea quæ in princip.
ponderaui,quòd uerba extra.ad Romani,non uideã-
tur differentiam conſtituere inter reſeruationem,&
affectionem,quia contrarium concludendum eſt ex
ſupra adductis,cum probatum ſit differentias dari.
Ponderari etiam poteſt dictio (uel) dum in eadem ex
12 tra.dicitur,reſeruata, vel affecta, dictio † enim hæc
inter diuerſa ponitur.Bar.in l.ſi is qui ducenta.§.verũ
in 6.oppo.ff.de reb.dub.l.filiæ.& ibi Bal.in.1.oppo.
C.de colla.cle.1.de iud.ibi in Apoſtolicarum audiẽ-
tia publica literarum,vt in papali palatio,& ibi ad hoc
not.Cardi.in clo.2.quæſt.2. de æta. & quali. Idem ẽt
infertur ex dictione,&,in eadem extra poſita, verſ.ac
cum propter.ibi plerunque pro reſeruatione,& affe-
13 ctione præmiſsis, & alibi. Dictio enim † &,etiã inter
diuerſa poni ſolet.l.huiuſmodi.§. ſi Titio, & Męuio
ff.de leg.1.l.1.in princ.ibi boni,& æqui, cum gloſ. in
ver.ius,poſt medium,quæ propter dictionem,&,no
tat aliud eſſe bonum, aliud æquum, & ibi Bart.Iaſ.
& D.meus Phi.Dec.ff.de ius.& iur. Non tamen ne-
gauerim differentias quę inter reſeruationem, & af-
fectionem aſsignari poſſent,non eſſe maximè pro-
prias,ſed vel communes uel forſan proprias dici
poſſe,nullo autẽ modo maxime proprias,ſuper qui-
bus non inſiſto. Si quis quales ſint iſtæ differentiæ
medullitus percipere voluerit,ad Porphirium recur
rat,dum in ſuis prædicabilibus de differentia tractat.

REGVLA PRIMA.

IN Primis reſeruationes fecit ſimiles il-
lis,quæ in conſtitutione fœ.re.Benedi-
cti Papæ XII,quæ incipit. Ad regimen.
cõtinentur:& illas locũ habere voluit ẽt
ſi officiales in eadem conſtitutione expreſsi; Apoſto-
licę ſedis officiales ante obitum eorum eſſe deſierint
quo ad beneficia quæ tempore quo officiales erant
obtinuerant,ac reſeruauit beneficia, quę per cõſtitu
tionem piæ me.Io.22.quæ incipit, execrabilis,vacãt
vel vacare contigerit.

Regula iſta diuiditur principaliter in duas partes.
In prima comprobat reſeruationes factas per extra.
Ad regimen,ſeu facit ſimiles reſeruationes. In ſecun
da,quæ eſt ibi,ac reſeruauit beneficia &c. approbat
reſeruationes per extra. Execrabilis. Rurſus pri-
ma pars ſubdiuiditur in duas partes, ſecunda ibi
& illas,quæ uenit declaratiuè, ſeu ampliatiuè. Nam
declarat ſeu extendit habere locum reſeruationes
etiam in ijs qui deſierunt eſſe officiales &c. Et quia
materiam extrauagantiũ de quibus hic, eſt latiſsima,
& utilis deſcendã ad quæſtiones aliquas,& primo cir
ca concernentes extra. Ad regimen,Benedicti XII.
poſitam inter commu.ſub titu.de præben.

SVMMARIVM.

1 *An regula hæc quo ad extra. Ad regimen,fuerit ne-
ceſſaria.*

2 *Extra.ad regimen cum conditore expirauit.*

1 PRIMO quero † an hæc regula quo ad
extra.ad regimen neceſſaria fuerit omiſ
ſa diſputatione gloſſatoris ſuper hac re-
gula concludo pro affirmatiua, per
tex.in dicta extra.uerſus fi.ibi donec miſerationis Di
uinæ clementia vniuerſalis eccleſiæ regimini præſi-
dere conceſſerit, pro quo Gemin.in.c.ſi apoſtolica
num 6.verſ.& Ioannes Papa.ubi loquitur de extra,
etiam,ad regimen,à Benedicto XII.emanata quouſq;
uiueret.de præb. lib.6.& idem Gemini.in c.ſtatutum
col.2.poſt num.8.notat aliam extra. Ex debito.pari-
ter durante uita Papæ conditoris duraſſe,ex quo ſi-
milia verba illis de quibus ſupra contineret. Idem
uoluit Rot Caſſa.3.num.3.de contritu. Pariſ. conſ.
19.mortuo epiſcopo nu.20.vol.4.ſic & uolũtas mor
te expirat.c.ſi gratioſe,& ibi glo.de reſcr.lib.6. Et ſic
2 patet quòd niſi † Pontifex pro tempore innouaret,
ſeu

ſeu confirmaret effectus, & reſeruationes dictæ extra. expiraſſent: Lex enim dominatur quanto tempore ipſa uiuit iuxta ſententiam diui Pauli ad Romanos cap. 7. in princ. ſecundum intellectum Origenis, & Ambroſij. Et propterea quilibet ſummus Pontifex dictam extra. innouat prout per Caſſa. præalle. dec. Etiam ſunt centum anni, & ultrà quòd huiuſmodi regula fuit ſemper in obſeruantia prout etiam teſtatur Pariſ. in dicto conſ. 59. nu. 18. ſed premiſsis obſtare videtur conſ. Lud. Rom. 260. in propoſito verſus ſi. ubi vult quandam Extra. Martini habentem ſimilia verba videlicet quòd ad uitam ſuam duraret, non expirare per obitum pontificis, ſeu eius effectũ poſt obitum conditoris duraſſe: prima opinio eſt verior. Defendi poteſt Roma. quod ipſe ſenſerit hoc ex ui alterius extra. ſeu confirmationis, alioqui mea quidem ſententia male loqueretur cum verba ſint clara, nec talem recipiant interpretationem.

SVMMARIVM.

1 *An regula hæc contineat omnia quæ extra. Ad regimen.*
2 *Ratio trahit ad ſe dictum, & in ſui naturam conuertit.*
3 *Omnia contenta in extra. ad regimen. quo ad effectũ iudicantur eſſe in hac regula referente.*

1 SECVNDO quæro † an hæc regula contineat omnia quæ dicta extra. Ad regimen. Pro opinione negatiua facit quod in hac regula videtur tantũ Papa diſponere circa reſeruationes ex cauſa officiariorum, unde ſolum reſeruare videtur, ſeu innouare reſpectu officialium, ibi & illa locum habere uoluit, etiam ſi officiales &c. quaſi ex ijs verbis demonſtretur intentio
2 conſtituentis, ſeu innouantis ipſam † ratio trahit ad ſe totum dictum, & in ſui naturam conuertit. Bal. in l. conuenticulam col. 5. poſt nume. 4. & ante nu. 6 C. de epi. & cle. & in l. data col. 9. verſi. item no. quod ratio. C. de his qui accu. non poſ. Alex. conſ. 20. uiſo. col. penul verſ. Modo ſic ratio, libro 2. Fely. in c. tua nos col. 2. verſ Et ad iſta, de iureiur. Tiraq. in tract. ceſſan. cau par. 1. num. 164. verſ. ſed & hæc quoque Socin. conſ. 42. num. 11. lib. 1. Fran. Cur. in tracta. teſtium concl 41. Contraria pars eſt verior quod imo omnes reſeruationes ibi factæ tam per obitum Cardinalium, quàm promotionem quàm priuationem, ſeu depoſitionem, & aliàs ut ibi per hanc regulam in-
3 nouatæ cenſeantur: Paciens enim † reſeruationes in dicta extra. Cõtenta, omnes illas facit quæ ſunt ibi. l. ſi ita ſcripſero. ff. de cond. & demon. l. aſſe toto ff. de hære. inſti. Bart in l. 1. ff. de recepta. in l. 1. ff. ſi fami. fur. feciſ. dica. & in l. ſiquis ſeruum. §. fin. verſ. ad quæro teſtator ff. de leg. 2. ea ratione quia relatum ineſt referenti. Bal. in l. ſi defenſor. §. qui interrogatus in fi. ff. de interro. actio. & conſ. 212. ea quæ vol. 5. Notandum tamen eſt quòd quãdo relatum aliter loquitur quam ſit in referente ſtatur relato, & referens erroneum præſumitur. Cardi. conſ. 71. Barba. conſ. 38. col. 4. li. 6. meus Phi. Dec. in c. 2. in 2. not. de reſcr. & conſ. 62. in 2. dub. & in auten. ſiquis in aliquo verſus fi. C. de eden. Et quod omnia ibi poſita cenſeantur repetita, faciunt nota. per Deci. conſ. 19. col. 3. in verſi. ſtatutum. & conſi. 341. col. 3. ante med. ibi perinde habetur, ac ſi omnia & ſingula ſpecificata fuiſſent &c. Nec obſtat dictum Bal. & Cur. de quo ſupra quia ille verſiculus, & illas locum habere &c. non eſt poſitus pro ratione ſeu pro reſtrictione, ſed pro ampliatione contentorum in dicta extrauaganti, quaſi velit dicere Regula omnes illas reſeruationes poſitas in dicta extrauaganti uolumus locum habere, & cum inter alias ibi poſitas contineantur illæ, quæ per obitum officialium &c. declaramus ſeu extendimus & ad officiales qui eſſe deſierunt ante obitum. Inſtrumentum translationis penſionis pro ut in iſto memoriali an ſubſiſtat uidere poteris in mea praxi ſignaturæ gratiæ, de tranſla. penſio. verſ. quæro an inſtrumentum tranſlationis.

SVMMARIVM.

1 *An reſeruationes huius regulæ obſtet agenti poſſeſſorio.*
2 *Differentia agendi ſpolio in prophanis, & in beneficialibus.*
3 *Reſeruatio quare obſtet agenti ſpolio.*
4 *Reſeruatio poſſeſſionem inficit.*
5 *Reſeruationem cum decreto indiſtincte poſſeſſionem afficere.*
6 *Attentatis non obſtat reſeruatio.*

1 TERTIO quæro † an reſeruationes huius regulæ obſtent agenti poſſeſſorio, in tantum quod propterea reſtituendus non veniat. Et præmitto pro
2 nouis in curia, quod † differentia agendi ſpolio in profanis & in beneficialibus eſt, quod in profanis datur indiſtincte reſtitutio abſque probatione alicuius tituli colorati, ſecus uero eſt in beneficialibus Oldr. conſ. 1. nu. 4. verſ. 3. quia. & nu. 10. verſ. nec priuilegium. Rot. in anti. 7. Nota quod ubi agitur poſſeſſorio &c. & 46. Nota quod ubi &c. & 393. in no. ſi A. conferat &c. nu. 2. & ſeq. Gemini. conſ. 140. ſuper iſto col. 1. & 2. ubi plenè glo. & Imol. nu. 15. in cle. vni. de cauſa poſſeſſ. & ibi omnes. Abb. in c. bonæ nu. 21. de appel. & hæc eſt communior opinio quod petens reſtitutionem beneficij non teneatur probare titulum ſed colorem ut teſtatur gloſ. Pragma. ſub rub. de paci. poſſeſ. §. ordinarij in uer inquirant col. 6. An autem agens remedio attentatorum in beneficialibus teneatur colorare titulum tracto in 14. com. Attemptatorum in uerſ. cauſam & cauſas attemptatorum. Pro parte affirmatiua quòd obſtent, facit Rot. in nou. 16. ſi contra agentem poſſeſſorio &c. & in Anti. dicta deci. 7. Nota quod ubi agitur, ante finem. & 474. Nota ſi agenti. Bellem. 342. in fi. faciunt tradita per Caſſado. deci. 1. reſtitut. ſpoliato. qui idem replicat dec. 7. ſuper reg. ante numerũ 4. Corſe. in tract. fallen. ad Regulam, Spoliatus ante omnia in. 41. limita late per Aene. de Falco. in tract. reſeruatio. in 11. effectu. Pro parte uero negatiua

plura faciunt, & inter alia, quod exceptio ſeu obie-
ctio huiuſmodi uidetur reſpicere petitorium, debet
igitur reſeruari in petitorio. l. naturaliter §. nihil cō-
mune. ff. de acqui. poſſ. inſuper pro hac parte facit
ſupradicta deci. 16. in no. ſecundum diſtinctionem
quam ibi dat Collectaneus col. 2. in ver. mihi autem
videtur, quod quando principaliter poſſeſſorio tan-
tum agitur reſeruationes huiuſmodi non obſtent,
ſecus ſi agatur ſimul poſſeſſorio & petitorio. Et pro
hac parte negatiua, & pro concordia opinionum vi-
detur poſſe diſtingui, Aut ſumus in reſeruationi-
bus notorijs, & contentis in corpore iuris, prout
ſunt aliquæ de quibus in dicta extra. Ad regimen,
& in c. 2. de præben. lib. 6. Vel etiam loquimur de
ſpecialibus reſeruationibus ad certum beneficium,
& tunc procedat prima opinio. Aut ſumus in reſer-
uationibus generalibus per huius modi regulam; ac
dictam extrauagantem, quæ tunc non ſint inductæ
etiam per alia iura, ut dici poſsint in corpore iuris
contentæ: & hoc caſu procedat ſecunda opinio pro
parte negatiua, facit Rot. in ant. 782. Dic quòd or-
dinatio. iuncta deci. immediate ſeq. Caſſad. deci. 1. de
cau. poſſ. & proprie. Faciunt tradita per Felyn. in
c. in noſtra. de reſcrip. correla. 5. verſ. poſtea reperio
& ita diſtinguit & firmat Ioā. de Syl. in tract. Benefi-
cij. 3. par. quæſtio. xj. num. 35. verſ. poteſt dici quod
tunc &c. Verum, quia prædictæ diſtinctiones non
carent ſcrupulo, per ea, quæ infra dicam, cogitabam
an eſſet locus alteri diſtinctioni, quam poſtea ſubij-
3 ciam. Et perquirens quæ ſit ratio, quòd † reſerua-
tio obſtet agenti ſpolio, reperi Socin. in l. rem quæ
nobis col. x. uerſi. Sed tamen conſidera. ff. de acqui.
poſſ. dicentem quòd reſeruatio tunc agenti ſpolio
obſtat, quando de ea notorie conſtat, & nihil rele-
uans contra illā opponitur. quaſi uelit inferre, quòd
cum notorie conſtet de non iure agentis ſpolio, pro-
pterea reſtituendus non ueniat, & ſic ex opin. Soci.
ubi ſupra uidetur ſuſtentabilis diſtinctio ſupra poſi-
ta. Poſtea autem reperi melius conſiderans quòd
Soci. aliter concludit in eadem col. verſi. Vnde poſſu
mus dicere, & ſic primum eius dictum bene intelle-
ctum procedit ſecundum opi. aliquorum: in ſecundo
uero eius dicto figit pedes cōcludendo, quod ratio,
quare reſeruatio repellit ſpoliatum ea eſt, quia infi-
cit poſſeſsionem, & ideo omnia concernentia ueri-
ficationem reſeruationum ſunt admittenda, licet tan
gant petitorium, quia fiunt ad effectum anullandi
4 poſſeſsionem. Et quod † reſeruatio inficiat poſſeſ-
ſionem, ultra deciſiones ſupra allegatas, tenet Abb.
in c. in literis. nu. 28. uerſ. & ideo dicunt. & in c. item
cum quis. col. 2. de reſtitu. ſpoliat. Falco. in tract. re-
ſerua. in xj. effectu num. 3. verſ. quia ut dicit Rota fol.
37. Immo nedum naturalem & ciuilem, ſed etiam de
tentationem. Rot. Biſignet. 1. de reſtitu. ſpolia. col.
2. uerſ. Nam anteaquam ſibi in uirtute reſeruation.
5 &c. & itaquod † reſeruatio quælibet cum decreto
nulla facta diſtinctione, an in corpore iuris clauſa, an
notoria uel non, afficiat indiſtincte poſſeſsionē, adeo
quod quis reſtituendus nō ueniat, concludunt, quic-
quid Collectaneus teneat in dicta dec. 16. in no. Soc.
ubi ſupra, & Bal. Nouel. in repetitio. §. nihil commu-
ne, in l. naturaliter. ff. de acqui. poſſ. in 30. fallen. &
ibi Soci. & Rip. in xj. limitatio. Iſta igitur pars vide-
tur tutior, ſed conſiderabam an eſſet locus diſtinctio
ni, videlicet quòd, aut eſt dictum & oppoſitum de
reſeruatione & ſic de infectione poſſeſsionis ante-
quā ſit probatum ſpolium, & antequam cauſa ſuper
ſpolio ſit inſtructa, & hoc caſu procedant proximè di
cta, quod reſeruatio omnino poſſeſsionem infici-
ens, conſequenter reſtitutionem à ſpolio excludat. &
ratio rationis eſt, quia uerum eſt dicere talem cui
reſeruatio obſtat, non eſſe uerum poſſeſſorem. Aut
per petentem reſtitui facta eſt plena probatio ſuper
ſpolio, & quis ad impediendum reſtitutionem no-
uiſsimè obijcit de reſeruatione, & hoc caſu tali ex-
ceptione non obſtante reſtitutioni locum eſſe, reſer
uata poſtea diſcuſsione exceptionis in petitorio: &
ita uidetur eſſe de mente Compilatoris in dicta de-
ci. 16. in no. uerſi. mihi autem in primo caſu. uſque
ad verſi. non obſtan. prædictis. Facit Rip. in dicto. §.
nil commune col x. num. 11. verſ. tertio fallit. Et ita
audiui obtinuiſſe excellentiſsimum tunc aduoca-
tum nunc digniſsimum Rotæ Decanum R. B. Fabiū
Accorambonū in una Columbrien. parrochialis de
Pennacoua coram bo. me. Thomā de Thanis de mē-
ſe Martij 1541. Vbi exceptio execrabilitatis & ſic re-
ſeruationis, poſt ſpolium probatum obiecta, fuit
reſeruata in petitorij cauſa, & ſic execrabilis reſtitu-
tus. An autem reſeruatio, ſeu reſeruationis exceptio
6 obeſt † attentatis, ſeu illa retardet, pro negatiua con-
cludendum eſt. Rot. 12. Nota quòd ubi aliquis. verſ.
Bene tamen daretur officiū iudicis ſi eſt expulſus li-
te pendente. de cau. poſſ. & proprie. aliàs eſt 56. in
aliqu. & Rot. 13. Nota quòd ſi conſtat, de reſti. ſpol.
aliàs eſt 348. etiam in anti. ac Bellame. 101. ſi conſtat.
Ratio eſt, quia in attentatis ſufficit probare ſimpli-
cem ſtatum, in quo quis erat tempore quo fuit at-
tentatum. Franc. in c. bonæ. num. 14. de appel.

SVMMARIVM.

1 *Auditor Cameræ eiusque locumtenens an comprehen-
dantur inter officiales in extra. Ad Regimen. con-
tentos.*
2 *Auditor Cameræ an ſit auditor Camerarij, & nu. 7.*
3 *Argumentum ab alluſione uocabuli.*
4 *Regulæ cancellariæ contra ius & reſeruationes ſunt
odioſæ.*
5 *Collatio ordinarij præfertur reſeruationi Papæ ſeu
legati ſi concurrant.*
6 *In materia correctoria & odioſa etiam ex identitate
rationis non fieri extenſionem.*
7 *Vicegerens non debet reputari prout is cuius uices
gerit.*
8 *Vices alicuius gerens a principe deputatus tractari
debet prout is quem repreſentat.*

1 QVARTÒ quæro † an inter dictos
officiales in extrauaganti, ad regimē,
contentos, comprehendatur audi-
tor cameræ, & eius locumtenens?
iſtam quæſtionem à nemine inueni
tactam

tactam, niſi à Caſſado.deci.4.de conſtitu.qui ante
numerum.5.tenet Auditorem cameræ non com-
prehendi,tanquam in extrauaganti non nominatum
& multo minus comprehendi locumtenentem etiã
non nominatum : & per alias rationes de quibus in
tota illa deci.&quo ad Locum tenentem qđ non cõ-
prehendatur, licet Caſſado.loqui uideatur de Locũ-
tenen. ſeu Viceregen.Auiuioni præpoſiti,mihi uide-
tur clara reſolutio per rationes quas dat ipſe Caſ-
ſad.quæ ſunt generales quo ad omnes Viceregentes
ſeu Locumtenentes,& per aliquas rationes quas in-
fra ponam . Remanet igitur dubium quo ad Audi-
torem cameræ,& pro confirmatione dictæ opinio-
2 nis facit quod † Auditor cameræ eſt Auditor Ca-
merarij gloſ.in clemen.ne Romani. de electio.§.eo.
tamen,in uerſicu.Camerarium,ibi & Auditorem ha
bet. cum qua tranſit Zabba. ibi. quæſtio. ſecunda,
de quo etiam tractabo in glo.facultatum.§.ſanè, in
uerſ.Rom.Pont.Cum autem non conſtet, quod gl.
potuerit intelligere de alio Auditore,de iſto neceſſa-
3 rio intelligi debet,tanto magis † ab alluſione uoca-
buli,arg.l.1.§.appellata.ff.ſi cer.pet.l.tugurium.ff.de
uerb.ſign.c.cleros 21.diſtin.Bal.in l.conuenticulã
col.2.uer.reuertor ad primũ.C.de Epi.& cle. Vnde
Auditor Cameræ. quaſi auditor camerarij interpre-
tandus eſt.& qđ ſit Auditor camerarij,tenet Fely.in
c.perſonas. de appellatio.col.2.num.3. ibi & ſicut
camerarius de iſtis non cognoſcit, ita nec eius Audi-
tor. & quòd intelligat de Auditore Cameræ appa-
ret, cum ſupra de eo præmiſerit, dicendo quòd nõ
poteſt ſe intromittere &c. Cum igitur ſit auditor
alterius, & alterius uices gerat, militabunt omnes
illæ rationes dictæ deci.Caſſado.quòd Locumtenẽs
Auditor,ſeu uices alterius gerens non comprehen-
datur in hac diſpoſitione : tum quia ſumus in mate-
4 ria odioſa. Nam † regulæ cancellariæ contra ius, &
reſeruationes ſunt odioſę. Ancha.conſ.297.effica-
cibus.in prin.Caſſado.dec.3.de reſeruat.col.7.nu.5.
Paris.conſi.19.num 4 lib.4.gloſ.pragma.de electio.
c.licet.in uerſ.impediri verſ.ſic & reſeruationes. &
5 adeo attenditur odium reſeruationũ ut † concurren
tibus reſeruatione Papæ uel legati & collatione or-
dinarij,ſi nõ appareat de prioritate,collatio præfera
tur. Io. And. in.ca. ſi a ſede num.2.& ibi omnes.de
præben.lib.6.Alex.conſ.90.omiſſis in prin.uol.7.D.
Pet.Rebuff. de paci.poſſ.poſt nu.298.uerſ.quinto
6 modera.At † in materia correctoria & odioſa etiam
ex identitate rationis non fit extenſio, Auctẽn.quas
actiones,cum ibi nota.C.de ſacro. Eccle.gloſ.in cle.
ut hi.uerſ. in eiſdem,ante fi.de æta.& qualita.Bar.in
l.ſi conſtante.ff.ſol.ma.nu.38.& 43.Ruin.conſ.3.lib.
5.num.13.Inſuper cum ut præmiſi ſit auditor came-
7 rarij,& alterius † uices gerens,non debet haberi pro
ut alij officiales principales & de per ſe, & prout is
quem repręſentat. Facit dictum Io.And.in nouel.c.
cam te col.2.de reſcrip.ibi iuriſdictio contra uices
geren.&c. & Bal.in. l. aliquando. ante num.5.in.9.
quæſt.ff.de offi. Procon laté Alex.in rub. de offi.
eius num.14. & Deci.in.c.ſane 2.de offic.delega. &
& ſic uidetur, quòd iſta opinio ſit tenenda.Tamen
qui uellet contrariam tenere, poſſet reſpondere ad
illud,quòd Auditor camerę ſit uices gerens alterius,
ac Auditor camerarij,quòd hoc non ſit uerum,quia
ab ipſo ſummo Pontifice deputatur,quod etiam pro
babo in gloſ.facultatum.§ uolentes. in uer.a nobis.
& iſtud factum eſt clarum,& reſolutio cuius ſit Au-
ditor,ut uoluit Zabba.ſupra alleg.in. d.§.eo tamen.
dependet a facto & à ſtilo.Cum igitur clarũ ſit,quòd
non ſit alicuius locumtenens uel uicegerens, ceſſant
omnia fundamenta in contrarium facta: & quando-
quidem gereret uices Camerarij,cum a principe de-
putetur . idem debet haberi & tractari, ac de eo idẽ
8 iudicari debet pro ut † de eo quem repræſentaret.c.
præcipimus.93. diſtin.& ad not. per Alex. & Deci.
ubi ſupra:pulchrè per Angel.Aret.ſuper Rub.inſtit.
de exceptio.num.5.verſi.ſecundo ex dicta gloſ. Re-
manet igitur ſolum difficultas in eo, quòd Auditor
camerę non eſt nominatus in dicta conſtitutione,
ergo non debeat comprehendi:& miror quod ſuper
hoc an debeat cõprehendi uel non, nulla reperiatur
hactenus declaratio.

S V M M A R I V M.

1 *Accoliti de numero participantium an comprehen-*
dantur in extra. Ad regimen.
2 *Reſeruationes reſtringendæ ſunt.*
3 *Accoliti ad quid deputentur.*
4 *Superflua in iure reſecantur.*
5 *Argumentum ex ui uocabuli.*
6 *Argumentum a,ſi de quo minus.*
7 *Sub conſtitutione loquente de capellanis,comprehẽdi*
collectores & ſubcollectores.
8 *Capellanorum Papæ beneficia ſunt reſeruata.*
9 *Genus ſubſequens non reſtringitur, enumeratis ali-*
quibus ſpeciebus.

1 Q V I N T O quæro † an in dicta extra-
uaganti comprehendantur Acoliti a
Papa facti, & de numero participan-
tium,ſub illis uerbis capellanorum,&
2 cũ ſimus in † reſeruationibus quæ(ut
dixi)ſunt odioſæ & reſtringendæ,tãto magis quãdo
interpretatio nõ eſt faciẽda cõtra Papã tantũ, conſi.
Gem. 136.ſuper primo &c.cir.prin.Caſſa.deci.4.de
conſtitu.nu.6.uidetur dicẽndum,quòd Accoliti non
comprehendãtur . Tum quia nõ nominati:tum quia
ſub dicto uerbo , capellanorum , ſub quo ſolum
dubitatio cadit, videtur ex proprietate uocabuli, &
ab effectu non poſſe comprehendi, & diuerſos eſſe
Accolitos à capellanis. Nam ſiue intelligamus ca-
pellanos presbyteros ſecundum communem vſum
loquendi,ſiue ſecundum iura interpretentur eos eſſe
qui cuſtodiunt minores Eccleſias ſeu capellas, in il-
liſque miniſtrant prout declarat Archidia. in.c. plu-
res num.4. 16. quæſt.1.diuerſi uidentur ab Accoli-
3 tis:cum † Accoliti deputentur ad pręſentandum ma
teriam,& ſic ad lumen accendendum & ad portandũ
cereum,quando cantatur Euangelium , & ad ſugge-
rendum urceolum cum aqua & uino in miſſa.23.di-
ſtinct.cleros. ante fi.in verſ. Acoliti.c. Accolitus. di-
4 ſtinct.23.Inſuper cum † ſuperflua in iure reſecentur:
l.hæc

l.hæc ſtipulatio.in fi.ff. ut lega.nomi.§.quibus.in pri
ma conſti.C.l.ſi quando .in prin.ff.de leg. 1.cum ſi-
mili. ſi ſub nomine capellanorum comprehende-
rentur ſeruientes in capella Papæ prout etiam ſunt
Reuerendi domini Auditores Rotæ, Cantores dicti
Accoliti,& alij,fruſtra ſpecificaſſet dominos Audi-
tores Rotæ ſub dicto verbo comprehenſos. In con-
trarium,quod comprehendantur,facit quia Accoliti
de numero participantium tam in creatione, quam
5 nominatione, & † ex ui ſeu ſenſu vocabuli ad l. la-
beo.§.fi.ff.de ſuppellec. lega.l. Nepos Proculo. cum
glo.in verſi.ſentit.ff de verb.ſign. & etiam in effectu
ſunt veri cappellani, & pro veris capellanis tenti re-
putati ac priuilegiati. Vnde merito in conſtitutione
6 comprehenſi eſſe dicantur, immo † arguen. à, ſi de
quo minus ad.c.ſi in laicis 38.diſtin.c. cum per belli-
cam.circa medium, ibi quod ſi in mancipijs vel men
tis &c.34.quæſt.1.c. cum in cunctis.in prin. vbi glo.
in verſ.multo fortius, poſt princ.dat concordantes.
7 de electio. ſi in conſtitutione loquente de † capel-
lanis Papę comprehenduntur collectores & ſubcol-
lectores,extrauagan.Io.22.com Matthæus.de hęre.
iunc.dec.207.licet iuxta ordination.&c. in no.immo
comprehenduntur notarij pænitentiariæ Ro. Bel-
lem.666.Notarij pænitentiariæ &c. quia inter offi-
ciales pænitentiarię non inuenio notarios,multo ma
gis igitur debent cõprehendi Accoliti ueri capellani.
Et tenendo hanc opinionem non uidetur obſtare
argumen.de quo ſupra, quòd Acoliti ſint diuerſi à
capellanis, quia ſi loquimur de cappellanis in ge-
nere poſſet forſan argumentum procedere ſed
nos loquimur de cappellanis Papæ, de qui-
8 bus in dicta extrauaganti,cum Matthæus.† quorum
beneficia ſunt reſeruata. Rot.in antiq.572. Quidam
Cardinalis &c.quę eſt eadem Biſigne.5.de renuncia-
tio.in antiquio.& de his cappellanis Papę, & quod
eorum beneficia ſint reſeruata uide etiam Lap. Al-
le.127.Anaſtaſius.in prin. Nec etiam obſtaret argu-
mentum de ſuperfluitate,ex quo pręmiſit de Domi-
nis auditoribus Rotę & alijs,& poſtea appoſuit clau
ſulam generalem, & aliorum quorumcunque cap-
pellanorum, quia enumeratis aliquibus ſpecibus gra
9 tia dubitationis tollendæ,non per hoc † reſtringitur
genus ſubſequens.Bart.in.l.quæſitum.§. ſi quis fun-
dum.col.3.num.15.ibi fuit facta ex abundanti gra-
tia dubitationis tollendæ.. Inſuper cum Auditores
Rotæ ſint perſonæ eminentiſſimæ, & ſpeciali nota di
gnæ.Belle.37.Vbi appellatur,ante fi.. verſ.ratio con-
ſuetudinis &c.late D.ſarnen.in.2.quęſt.prohe.num.
10.Non mirum ſi de eis expreſſa fuit facta mentio,
etiam quòd aliàs ſub generalitate verborum veniſ-
ſent,iuxta illud ſacræ ſcripturæ,Dicite diſcipulis, &
Petro,ad glo.in rubr.C.de ſerui & aqua.Et cum Ac-
colitatus non ſit quid maius expreſsis,propter gene-
ralitatem ſubſequentem venire debet.c. ſedes.& ibi
omnes,de reſcrip.ca.qui ad agendum.§.t. de procu-
ra.immo etiam veniret maiora expreſsis propter ſi-
gnum vniuerſale,& aliorum quorumlibet, facit gloſ.
in de.1.in verſ.quanuis alia,de re.iudi.latè Fely in di-
cto c.ſedes.num.5.in.4.declara. Quid concludendũ
ſit in iſto paſſu à nemine quem uiderim hactenus
tacto ſatis dubito; tamen magis adhæreo ſecundæ
opinioni,quod comprehẽdantur,prout etiam tenue-
rũt domini mei de Rota in una Leodic. ſancti Chri-
ſtofori in Aurata, coram R. D. Achille. 8. Aprilis
1549. & quod Accoliti ſint capellani Papæ, ſicut
ſunt domini Auditores Rotæ & clerici cameræ te-
ſtatur etiam Prouinc.fo.mihi.61.à ter. in ver. Audi-
tores Rotæ &c. ipſos autem dicto Rotæ Auditores
capellanos eſſe ultra quod ſit notorium probat etiã
tex.in extra.ad Romani,ante fi ibi per dilectos filios
magiſtros capellanos noſtros cauſarum palatij apo-
ſtolici auditores,quæ eſt Pauli.11. poſita inter com-
munes ſub tit.de præben.

SVMMARIVM.

1 *Accoliti à legatis creati an comprehendantur ſub hac regula.*
2 *Generaliter verba prolata generaliter intelligenda.*
3 *Amplia etiam in odioſis.*
Amplia etiam in materia odioſa ſimul & exorbitanti num.5.
4 *Mens legis generalis dicitur quando eius verba ſunt generalia & prægnantia.*
6 *Verbum (quorumlibet) eſt ampliatiuum.*
7 *Lex ubi non diſtinguit nec nos diſtinguere debemus.*
8 *Specialia duo concurrere non debent.*
9 *Duas fictiones circa idem concurrere non poſſe.*
Limitantur dictæ duæ regulæ num.11.& 12.
10 *Taciti & expreſſi idem iudicium.*
13 *Capellanorum illi ſoli gaudent iure capellanatus qui ſunt in proſecutione officiorum.*

1 SEXTO quęro conſequenter an † Ac-
coliti creati per legatos comprehen-
dantur in dicta extrauaganti,Ad regi-
mẽ, & ſic in regula noſtra.Pro parte af-
firmatiua videtur facere reſolutio Ro
tæ,de qua in fi.proximæ quæſt. ſi enim accoliti ſunt
capellani Papæ,ergo & iſti Accoliti: inſuper cum di-
cta extrauagans loquatur generaliter de quibuslibet
capellanis ſedis apoſtolicæ,uidetur etiam hos com-
2 prehendere,† generaliter enim verba prolata gene-
raliter intelligi debent l.precio.ff.de publicia.l.ſi ſer
uitus.ff.de ſeruitut urba. prędio. l. 1. §. generaliter.
ff.de lega.præſtan.l.in fraudem.§.fi.ff.de teſta.milita.
3 c.ſolitę.de maio.& obed.†.Quę regula etiam proce-
dit in diſpoſitionibus odioſis,Calderi.conſ.1.in prin
cip.ſub titulo de conſangui.& affi.verſ.ſed poteſt re
ſponderi quod licet,ſit reſtringen. &c.Ang.Aret.in
l.fin.ff.de conſti prin.col.fin.verſ.Tertio quęritur,cũ
quo tranſit Deci.conſ.5. in cauſa D. Mariæ ante fi.
4 ſequitur Aymo conſ. 118. in hac cauſa num. 14.† &
tunc dicitur conſtare de mente legis generalis,quan-
do in ipſa lege generali ſunt verba generalia & præ-
gnantia,Ang.conſ.214 primo eſt uidendum col.1.
verſ.in contrarium probatur &c. & prout ibi põde-
rat verba,omnem & totam baliam,ſecundum Iaco.
de Are.ita in caſu noſtro ponderari poſſent illa ver-
ba in extrauaganti, uidelicet, & aliorum quorumli-
bet capellanorum ſedis einſdem:& cum Ang.tranſis

Dec.conſ.301.In cauſa quę Ferrarię ante fi. verſ. &
5 adde quod uidetur obſtare.† Quæ etiam regula pro-
cedit non ſolum in diſpoſitione odioſa ut præmiſi
immo & odioſa & exorbitanti.glo.magiſtra.in c.con
tra Chriſtianos.in ver.procedendum poſt med.uer.
contra videtur cum apertè dicat &c. cum qua glo.
tranſit Imo.in l.ſi uero. §.de uiro col. 3. ff. ſol.matr.
& Alex.in Auꝗ.en.ex teſtamento col.fi ante num.8.
verſ.Tamen hæc prima reſponſio. C.de collatio. per
Aret. in l.cum de lege. ff.de teſta. Inſuper dictum
6 † verbum(quorumlibet) eſt ampliatiuū,immediatos
& mediatos comprehendens,pro vt notat glo.de ver
bo cuiuscunq; in cle.ſi de beneficio in ver. cuiuſcun
que,de præben.glo.in cle.2.in ver. quodcunque.de
ui.& honeſta.cleri.glo.in cle.1.de iudicijs.in verſic.
quibuſcunque. Roma.conſ.31. uiſis ijs. Curt. Iun.
conſ.1.& de hoc verbo & ſimilibus latiſsimè Fely.
in tracta.quando lite. apoſto. noce. patro. in quarta
ampliatione. Accedit cum extrauagans non diſtin-
guat aliquos capellanos ab alijs capellanis:ſi ſub ver
bo capellanorum Accoliti ueniūt,nec nos. debemus
facere differentiam aliquorum Accolitorum ab alijs
7 Accolitis † ubi enim lex non diſtinguit, nec nos. di-
ſtinguere debemus prællega l.de precio.ff.de publi
cia.glo.& Bart.in l.3.ff de offi.preſi. Bart.in l.eamē
te ff.de furt.c Romanorum.9.diſtin.c. quia circa de
priuile.l quamuis.& ibi Iaſ.in.1.nota.ff.de in ius uo-
cando. Vltimo videtur tex. in terminis noſtris in c.
hi qui,in ſecundo reſponſo, de præben.li.6 ubi pro-
uiſus ſeu receptus à legato authoritate apoſtolica in
ea parte ſibi ſpecialiter conceſſa; eadem authoritate
apoſtolica,prouiſus ſeu receptus uidetur.Vnde talis
Accolitus à legato factus authoritate apoſtolica, vi-
detur eſſe Accolitus ſedis apoſtolicæ & ſic compre-
henſus ſub nomine capellanorum ſedis apoſtolicę.
Pro parte uero negatiua facit,quòd in dicta extraua-
ganti non nominantur Accoliti,ſed nominantur ca-
pellani ſedis apoſtolicę,unde interpretari prius,quòd
ſub nomine capellanorū ueniant Accoliti ſedis apo-
ſtolicę,& poſtea facere ſecundam interpretationem
quòd ſub nomine Accolitorum ſedis Apoſtolicę
ueniant etiam Accoliti per legatos creati, concurre-
8 rent duo † ſpecialia,quod eſſe non debet. l.1. cum
glo.magna ante fi. quam ibi Bar. communiter tene
ri dicit.C.de dot promiſſ. & dicta glo. ibi dupliciter
exemplificat,uidelicet, quòd præſumeretur ſolem-
nitas, & quòd incerta dos ualeret : & poſtea altero
modo uidelicet,quòd ex nudo pacto actio daretur,
& quòd ad incertam gl.in.l.cum poſt. in verſ. gener,
ante fi.ff.de iur. do. Oldra. conſ.79. quod duo ſpe-
cialia &c.Thom Grammat.dec.47.num.3.ubi infert
ad pulchram caſum quòd quis non teneatur ad emē
dam damni partis & ad pœnam curiæ l. fi.ff. de ſeru.
leg. Alex.& Iaſ.in l ſingularia colum.2.ff.ſi cer. pet.
Vital.in cle.1.in fin. ut lite penden. facit etiam quòd
9 † duę fictiones non poſſunt circa idem concurrere.
Bart.in l.ſi is,qui pro emptore, in vlt. quęſt. princ.
num.69.ff.de vſucap. Bald.in l.2.in fin. C.de fruct.
& lit.expen.in l.1.C quando licet ab emptio.diſce.&
in l. conuenticulam in.4. col. C.de Epiſc. & cleri.
ubi ponit argumentum à fictione ſeu ab extremo
vero, ad fictum extremum,& ibi ſubdit quòd à ficto
ad fictum non poteſt ſumi argumentum quia eſſent
duæ fictiones. Sequitur igitur, quòd ſiue dicamus
hic eſſe duo ſpecialia,vel duas fictiones: per primam
enim fingamus Accolitos in genere ſub nomine
capellanorum comprehendi,per ſecundam vero fin-
gamus verbum iſtud, Accoliti, in genere, extendi
ad iſtos per legatos creatos, quòd interpretatio ſeu
extenſio non conueniat.& ſic uidentur tolli omnia
argumenta in contrarium facta. Ad iſtud tamē poſ-
ſet tribus modis reſponderi: primo negando, quòd
in caſu noſtro ſint duo ſpecialia, uel duæ fictiones,
immo quòd non poſsit hic coniecturari niſi unum
ſpeciale, uel una fictio. quinimo plus dici poſſet,
10 quòd nullum ſpeciale, uel nulla fictio interueniat:
& quòd immo regula iuris eſt, quòd † taciti &
expreſsi idem eſt iudicium.l.cum quid, & ibi latè
per Bart.ff.ſi cer.pet.l.ſi cui.uerſ.Nam quædam. ff.
de ſeruitu.l.quanquam. ff.de ritu nupt.Tacitè igitur
utrunque uenit. Inſuper poteſt dici, quòd ex ui uer-
borum ueniat utrunque: primo dicendo capellanis:
comprehendo eius ſpecies uidelicet Accolitos, &
alios: & dicendo Accolitos comprehendo etiam
iſtos à legato factos,cùm accoliti ſint,quo caſu,quā
do quid uenit tacite, uel ex ui uerborum, nulla fi-
ctio,nullaque ſpecialitas prætendi poteſt.Præceptor
meus D.Philip.Deci.conſi.446.Conſului iam, nu.
4 col.2.poſt med.Secundo reſponderi poteſt, quòd
11 etiam quod prædicta concurrerent, † regulæ tamen
prædictæ limitantur non procedere, quando ex eo-
dem fonte non ueniant, ſeu non naſcuntur.Bart.in
dicta.l.ſi is qui pro emptore num.71.uerſ. Aut pro-
cedunt ex eodem fonte æquitatis &c.Facit.l ſi quis
rem.§.1.ff.de pollicitatio iun.l.fin.C.de ſacro.Ec-
cle.optime per Cardi in cle.quod circa.in.20.quæſt.
num.17.uerſ.item intellige, quando non ſurgunt
&c.de electio.clem.1.§ ſanè.cum nota.ibi per Bonif.
de Vital. nu.6.de fo.compe.Fely.in.c.cum M.Fer-
rarienſis nu.10.verſ.primo negando, quod iſta duo
deſcendant ex eodem fonte &c de conſtitutio.Ter-
12 tio reſpōdeo,quòd † regulæ prædictæ non procedūt
quando in conſequentiam unum dependet ab alio.
Bart.ubi ſupra,ibi aut ſunt plures fictiones,quarum
una uenit per conſequentiam ad aliam &c. & Cardi.
in dicta.20.quæſt.ibi, & intellige, quando ſunt duæ
fictiones æquè principales : ſecus ſi una ueniret ad
conſequentiam alterius &c. Poſt Bal.nouel,Anto.
Neguſan.de pigno.& hypoth.in 4.membro 2.par.
prin.ante nu. 37. ubi quod tunc impeditur concur
ſus duarum fictionum in eodem actu quando duæ
fictiones concurrunt circa idem & ueniunt æquè
principaliter; ſecus ſi circa diuerſa. uel ſi una uenit
tanquam ſequela ad alteram,nam tunc non impro-
batur concurſus duarum fictionum per nota.in l.
ſingularia. ff.ſi cer.pet.& in l.4 §.fin.ff.de don. in-
ter ui.& uxo.& Fely.ubi ſupra, ibi quia unum ſpe-
ciale oritur ab alio &c.Deci.in dicto conſ.546.num.
4.ibi, & quando concurreret, debet tolerari, quia
una eſſet in conſequentiā alterius &c. Plura poſſent
pro utraque parte huius quæſtionis nouæ & diffi-
cilis adduci, quam ſuo iudicio ſacræ Rotæ termi-
nandam

nandam reliquo. Valde tamen me mouet, quod
alij in extrauaganti nominati, ſuni ueri officiales
ſedis Apoſto'tcæ actu uel ſaltim in potentia officia
corum exercentes :. iſti tamen à legatis creati nihil
cum Romana curia commune habent, nec inter
Accolitos ſedis Apoſtolicæ uerè, & propriè connu-
merantur:& pro hac mea opinionn uideatur Anch.
conſ.233.prius inquirendum ante medium. uerſ.
nam ex eo quod ſit deſcriptna inter capellanos Papæ
nō ſufficit niſi ſe circa Papam obſequialem exhibeat
uniuerſis &c. & omnino Card.conſ.126. Vacarunt
canonicatus, col.penult.num.11.uerſ.quarto, confir
matur idem, quia Martinus non eſt de illis capellanis,
13 quorum beneficia ſint reſeruata. Nā ſoli illi † capel-
lani gaudent iure capellanatus, qui ſunt in proſecu-
tione officiorū,& negotiorum per ſedē Apoſtolicam
eis cōmiſſorum &c. ſequitur. Fely.in.c.per tuas, de
maio.& obedi.nu.5.verſ.demum ſuas, ubi quòd Dia
coni, Accoliti,& Capellani Papæ non cenſentur pre-
rogatiuari niſi exerceant ſe obſequiales in ſeruitio
Papæ. Idem Fely.in c.in noſtra.de reſcrip.corre.21.
verſ.ſed caue in hoc, ibi dicens.quòd illi ſoli capellani
&c.idem Fely.ſuper rub de magi.col.fi.uerſ.ad ter-
tium de ignorantibus Syl.de benefi.par.3.quæſt.11.
col.12,& ſeq.num.9.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia prothonotariorum à legatis creatorum an ſub hac regula comprehendantur.*
2. *Videlicet, dictio eſt declaratiua, ſimul & reſtrictiua.*
3 *Declaratio etiam in præterito locum habeat.*
4 *Dictio, uidelicet, non ſemper reſtringit.*

1 SEPTIMÒ quæro † an beneficia protho-
notariorum à legatis creatorum ſint re-
ſeruata, & ſub hac regula comprehendā-
tur. Pro opin. negatiua faciunt aliqua adducta in
proxima præceden. quæſtio. à num.8. uſque ad fi.
quæſt. Inſuper pro eadem opinione negatiua pon-
dero, quòd Benedictus XII. in extranagan. ad regi-
men. de præben. inter communes, per quam indu-
citur reſeruatio beneficiorum,& per regulam noſtrā
comprobatur, ſeu innouatur, dum in uerſ. ac etiam
per obitum Cardinalium &c. inducit reſeruationem
beneficiorum uacantium, per obitum officialium
ſedis apoſtolicæ: limitat, ſeu declarat de quibus offi-
cialibus intellexerit, dum ſubijcit, videlicet Came-
rarij, Vicecancelarij, Notariorum &c. eadem uer-
ba habemus, in extra. ex debito. circa medium. nerſ.
& hoc idem in dignitatibus &c. ſub titulo de electio.
2 inter communes, illa.n. dictio † videlicet eſſe decla-
ratiua ſimul, & reſtrictiua. l. cum quidam. §.1. ff. de
uſur. l. ſi in nenditione. poſt prin. ff. commu. prædio.
l. videlicet ff. ex qui. cau. maio. cap. 2. ibi canonici,
vel & ciuilis de priui, lib.6. glo. & Bar. num.2. in l.
1. ff. ad l. aqui. Bal. in l. ſi inæqualibus. ff. de hære. in-
ſti cap. ſtatutum. 2. & ibi ad hoc not. Gemi. num. 1.
de hæret. lib.6. Mil. in reper. in uerſ. videlicet. Iaſ.
in l. ſi pluribus. nu. xj. ff. de leg primo. Dec. conſ. 423.
negari non poteſt, nu.15. ſequitur quod non poſsint

dici, reſeruata beneficia per illam extra niſi concur-
rant illæ duæ qualitates, uidelicet, quòd illi ex quo-
rum perſonis beneficia uacant ſint officiales dictæ
ſedis, & illi officiales ſint de ibi nominatis. non
ſufficit igitur quòd quis ſit officialis tantum, uel
prothonotarius tantum, ſed prothonotarius de-
bet eſſe officialis ſedis apoſtolicæ: Prothonotarij a
legatis creati non ſunt officiales dictæ ſedis, ut om-
nes norunt, ergo de illis extrauagans prædicta, &
conſequenter regula noſtra non loquitur, & cum
non concurrat illa qualitas ab extrauagan. requiſita
extra. prædictæ locus eſſe non poteſt. Bart. in l. Si-
quando. C. vnde ui. Rui. conſ.60. in cauſa, col.3. poſt
medium. uol.5. Dec. conſ.13. & pro tenui. col.2.
poſt prin. & conſ.18. uiſo num.4. Inſuper lex uel ſta-
tutum ab altera, ſeu altero declaratur, ampliatur,
& limitatur. l. ut gradatim. ibi, & ita edicto diui
Marci ff. de munc. & hono. l. fin. C. quę teſta. fa. poſſ.
Paris. conſ.157. nobiles numerum.39. uol.4. Poſt
dictam extra. ad regimen. quæ eſt ſub dat. Auinioni.
1335. emanauit alia ſimilis extra. Nicolai.5. quæ
incipit, ad ſacram Petri ſedem. ſub dat Romæ 1447.
comprobans concordata cum Germanis, quæ licet
non ſit inſerta inter alias extrauagantes, impreſſa
tamen reperitur, quæ extra. ad ſacram. continet
illa uerba, quę extra. ad regimen. aliquibus additis
ut infra uidelicet. Et etiam per obitum Cardinalium
eiuſdem Eccleſiæ. Rom. aut officialium dictæ ſedis.
Quandiu ipſa officia actualiter tenebunt, uidelicet
Vicecancellarij, Camerarij, ſeptem notariorum, Au-
ditorum &c. ſumendo declaratıonem pro antiquiori
illa extrauaganti, Ad regimen, & pro noſtra moder-
na regula, à dicta extra. ad ſacram, duo ualida argu-
menta elicio, Vnum eſt ponderando illa uerba.
Quandiu ipſa officia actualiter tenebunt: quòd
hoc non poteſt circa Prothonotarios à legatis crea-
tos conſiderari, qui non tenent officia prout illi
qui dicuntur de numero participantium ergo io
illis extra. Ad regimen, & regula noſtra locum ſibi
uendicare non potuerunt, cum talibus uerba non
conueniant, ad l. dies cautioni. §. toties, & ibi ad hoc
not. Bart. ff. de dam. in fin ca. indemnitatibus. § pen.
de electio. lib.6. cum vulga. Alterum eſt quod omne
dubium remouet, cum ibi expreſſum habeamus,
quorum Notariorum beneficia ſint reſeruata, uideli-
cet ſeptem notariorum, & ij ſunt qui de iure partici-
pantium nuncupantur, non egemus. glo. ad Bal. cōſ.
343. examinanda. col.2. nu.4. lib.1. verſ. & de iſto, &
conſ.174. caſus eſt, in fin. ubi inuehit contra aduo-
catos cauillantes uerba clara ſtatuti: hinc dicimus,
quòd ubi eſt caſus legis ibi dubium ceſſat. l. ancil-
læ. ubi Bal. & alij. C. de fur. l. illam. C. de colla. de di-
cta extra. Ad ſacram Petri ſedem loquitur Aene. de
Fal. de reſerua. fol.51. uerſ. & apertius, ad extra. Ni-
colai.5. quæ incipit, ad ſacram Petri ſedem. Poſtre-
mò aduertendum eſt quòd Paulus 3. fecit duas re-
gulas, ſeu conſtitutiones declaratorias quoad pro-
thonotarios, in prima declarauit, quòd qui Pro-
thonotarij eſſent, cenſerētur, & haberentur pro fa-
miliaribus continuis commenſalibus. In ſecunda
uerò ꝙ ea intelligatur quoad Prothonotarios Papæ,

ſecus

ſecus quoad prothonotarios per legatos creatos,
beneficia igitur Prothonotariorum Papæ tantum
qui habentur pro familiaribus continuis commen-
ſalibus, non antem aliorum Protbonotariorum re-
ſeruata, ac ſub extra. ad regimen, & ſub regula hac
comprehenſa cenſeri debent, & illa ultima declara-
toria Pauli I I I. ſuper nerbo dubio, quomodo Pro-
tbonotarius accipi debeat eſt uera, & propria decla-
ratio, dubia & obſcura dilucidans, & nihil noui in-
ducens. l. hæredes palam, & ibi Pau. Caſtren. ante
num. 5. de teſta. Bal. in l. ædita. in. 10. oppo. nu. 53. &
ibi Dec. nnm. 49. C. de eden. Dec. conſ. 220 ad fin.
& 229. num. 4 Fely. in c. eum olim, col. ſecunda, de re
iudi. Paris. conſ. 50. in fi. lib. 4. propria autem & uera
3 † declaratio non ſolum in futuris, ſed & in præſen-
tibus, & præteritis locum babet. §. 1. cum ibi not. in
autbe. de fil. ante inſtr. do. gloſ. fi. in Data lib. 6. Bart.
in l. omnes populi. poſt num. 44. uerſ. & in alijs di-
ſtingue ff. de iuſt. & iur. Cur. iun. conſ. 16: habita
diligenti. poſt num. 2. Hinc dicimus legem declara-
torium trahent ad præterita. cap. cum tuum. gloſ. in
uerſ. ſanè poſt. de uſur. Bal. in l. non dubium in 3 not.
& ibi Iaſ. in 6. not. C. de legib. Fede. de Sen. cõſ. 112.
col. 1. uerſ. Circa quod uideatur. Ioan. And. in c. vlt.
col. ult. uerſ. in gloſ. per boc. de uer. ſigni. lib. 6. Anto.
de But. in c. ult. col. 1. uer. In gl. fi. Cardi. col. 2. ver. ſi
autem diſponit. Henri. Boic. col. 1. nerſ. ſecundo mo-
do. Barba. col. 10. uerſ. Tertio caſu. Imol. col. 5. nerſ.
Tertio pro caſu principali. de conſti. Abb. in c. ult.
num. 36. de præſcrip. Anan. in c. cum Chriſtus. in
prin. ner. Et prohibet iſta cõſtitutio. de bæreti. Alex.
conſ. 7. col. 2. lib. 2. uerſ. Sed ita eſt. Soci. conſ. 288.
col. 11. uer. Nec dicat aliquis. lib. 2 Opinionẽ affirma-
tiuã Rota ſemper tenuit, ea præſertim ratiõe, q̃a ex-
tra. ad regimen. indiſtinctè loquitur non faciens
differentiam quoad reſeruationẽ inter Prothonota-
rios à Papa, uel à legatis creatos: ergo nec nos di-
ſtinguere debemns, argumento tex. in l. de pręcio. ff.
de publi. gloſ. & Bart. in l. 3. ff. de offi. præſi Bart. in
l. ea mente. ff q. de fur. l. quamnis & ibi Iaſ. in. 1. not.
ff. de in ius uocan. ubi vult, quòd quando lex indi-
ſtinctè loquitur non eſt licitum diſtinguere, niſi di-
ſtinctionem ab alia lege ſumamus. Non obſtat quòd
interpratatio facienda ſit de prothonotarijs, qui
4 ſunt officiales, tum quia illa dictio † vez, non ſem-
per reſtringit, ſed iuxta ſubiectam materiam diuer-
ſimodè capitur, ut uidere eſt apud M. Tull. fami-
lia. lib. 16. Tyroni libros compone, uidelicet eum
Metrodoro &c. & epiſto. vlt. Nunc quæ par-
cius frater perſcripſerat uerecundia uidelicet, &
properatione. & probant aliqua iura ex ſupra addu-
ctis num. 2. & c. Romana. §. caneat. & ibi Domi. in 2.
not. de ſentẽ. excom. lib. 6. Bal in repet. l. cum mulier
col. pen nerſ item dictio, uidelicet. ff ſol. matr. Iaſ. in.
l. filio quem pater. poſt num. 19. uerſ. puto quòd iſta
dictio, uidelicet, ſtet ſecundum quod ſubiectæ mate
riæ melius conuenit &c. ff. de libe. & poſthu. Tum
etiam quia negari poteſt, quòd ſit neceſſarius ille cõ
curſus ad inducẽdam beneficiorum reſeruationem
uidelicet quòd quis ſit prothonotarius ſimul, & Ro.
Cu. officialis: Nec obſtat illa extra. Nico. 5.
Ad ſacram Petri. tum quia alio tendit quàm extra.
ad regimen. tum quia Regula noſtra illam ex-
tra. ad regimen. comprobat, ſeu innouat, er-
go iuxta illam tantum Regulam hanc interpretari
debemus. Tum & tertio, quia illa extra. Ad ſa-
cram. ultra, quòd non ſit inter extrauagantes notas
inſerta, uel non fuit uſu recepta ſaltem quoad in-
ducendum, ſeu potius limitandum reſeruationem
beneficiorum prothonotariorum, uel à multo tem-
pore contra eam uentum, & iudicatum fuit contra
limitationem prædictam, unde amplius non obſtat,
nec illam non ſeruantes transgreſſores dici poſſunt
ad cap. fin. §. hęc & ſi legibus. diſtinct. 4. gloſ. quam
omnes ſequuntur, in c. 1. de treug. & pac. in uerſ.
frangere in fin. Oldra. conſ. 259. impugnatur electio
col. 2. num. 1. uerſ. ſecundo quia illud ſtatutum, Alex.
conſ. 6. viſo themate. num. 2. & conſ. 132. uiſa fa-
cti num. 4 lib. 1. & aduertatur, quòd Aene. de Fal.
fol. 31. ſupra allega. pro opin negatiua poſtea ante
num. 6. pro affirmatiua concludit, dum dicit, & iſtud
credo, quod facilius ſeruabit Curia. Quantùm ve-
rò attinet ad declaratorias Pauli III. omiſsis alijs, quę
ad hoc adduci poſſent, hac diſtinctione omnia con-
traria omniaque dubia ceſſabunt. Aut quærimus
an beneficia prothonotariorũ a legatis creatorum
ſint reſeruata tanquam uacantia per obitum fami-
liarium continuorum commenſalium, & reſpon-
deo negatiue: Aut an tanquam Prothonotariorum,
& reſpondeo affirmatiuè. Quo ad ultimam par-
tem iſtius Regulæ reſeruantis beneficia, de quibus
in extrauag. Execrabilis, Io. xxij. ſub tit. de pręben.
quæ eſt etiam poſita inter communes ſub eodem
titulo, & à plerisque ſummis uiris præſertim Zenzel.
Doctore eminentiſsimo ad plenum gloſata, quæ lo-
quitur de pluribus incompatibilibus detentis vltra
tempus, non eſt opus inſiſtere circa ea, quæ tacta
ſunt per gloſatores. Vltra quos pro diſtinctione
temporum, & declaratione dictæ extrauagantis, ui-
deatur conſ. Cardi. Zaba. 3. circa elucidationem &c.
Caſſado 1. de conſtitutio. qui tamẽ nullam mentio-
nem facit de dicto conſ. Et ne uidear ſicco pede, &
abſque utilitate tranſire, ſubdam aliquas quæſtio-
nes ſatis utiles.

SVMMARIVM.

1 *Protbonotariorum beneficia cum clauſula in literis, volumus autem quòd antequam inſignia prothonotariatus ſumas, iuramento in manibus Titij, & Meuij præſtes: ſint reſeruata, & ex impenſa præſumatur acceptatio?*
2 *Conditionalis conceßio ſub contraria conditione euaneſcit.*
3 *Gratia antequã ſit babita rata & grata non operatur ſuos effectus.*
4 *Impenſa in expeditione an præſumi faciat acceptationem.*

Octauo

1 OCTAVO quæro, an Prothonotario-
rum beneficia cum clauſula in literis,
volumus autem ꝙ antequã inſignia
ſumas iuramentum pręſtes, ſint reſer-
uata, & ex impenſa præſumatur acceptatio? Pro
opin. negatiua in primo quæſito pondero, quòd gra
tia prothonotariatus non erat pura, & perfecta ante
iuramentum præſtitum, & inſignia ſumpta, & ſic
2 gratia uidebatur conditionalis, at † conditionalis
conceſsio ſub contraria cõditione euaneſcit. ad tex.
in l. pecuniam. ff. ſi cer. peta. l. item quia. ibi. Et nu-
ptijs non ſequutis ipſo uire euaneſcit ſtipulatio. ff.
de peri. & commo. rei uendi. Hinc uidemus, quòd
collatio deficiente conditione inualida redditur.
Aymo conſ. 93. Eccleſia parro. num. 3. gloſ. in c. pro
te, in uer. aſſeſſua in c. ſi pro te. de reſer. lib. 6. quam
cõiter ſequuntur ut per Arch. ibi, p Io. And. ante fi.
uer. gl. pone, Gemi. col. ul. et Fran. ſuper eadem gloſ.
Quoad alterum quæſitum, ex quo gratia non erat
facta præſenti pro ut plerunque accidit, antequam
3 gratia habita † fuerit rata, & grata, non parit effe-
ctus ſuos. c. ſi tibi abſenti. uerſ. Licet per collationẽ.
de præb. lib. 6. l. abſenti. ff. de dona. l. ſi ego. ff. nego. ge
ſto. Lap. alle. 89. num. 6. Gui. Papæ. dec. 49. conceſsit.
c. gratia, iun. gloſ. in uerſ. ignoranti. in prin. de reſcr.
lib. 6. Hinc uoluit Ancha. cõſ. 398. præmitto in prin.
quòd ex ſolo Papę conſenſu non contrahit̃ familiari-
tas, puta papa recipit aliquem in ſuũ familiarẽ conti-
nuum commenſalem, hoc non ſufficit ut illius bene-
ficia dicantur reſeruata tanquam uacantia per obi-
tum familiaris Papæ, ſed alia requiruntur ut ibi. An
4 autem pręſumatur acceptatio propter impenſam † ex
poni ſolitam in expeditione prothonotariatus, cum
ſolui conſueuerint pro compoſitione centum aurei
præter expeditionem literarum, ſatis dubitari poſſet:
& in partem affirmatiuam inclinarem, etiam per ea,
quæ adducebãtur in Rota corã Ptolomeo, put, Dec.
peregrini. 110. incipien. in una valentin. parro. lib. 1.
& Dec. Putei. 334. pariter incipien. In una Valentin.
lib. 2. Et in dictis deciſio. diſcutitur etiam circa no-
ſtrum primum membrum. In quantum autem ꝙ
beneficia prothonotarij ante acceptationem pro-
thonotariatus ſunt reſeruata, licet ad id proban-
dum citentur Deciſion. in antiq. decimaquarta,
ſub titu. de præb. aliàs 700. ac in num. 11. aliàs 207.
eo. tit. non uidetur hoc cõcludenter probari, utraque
enim dec. loquitur in collectore, ſeu ſubcollectore,
& ſic in caſu diuerſo, & perſonis diuerſi officij, di
uerſisque officij a prothonotariatu, unde ex diuerſis
non fit illatio. l. naturaliter. §. nihil commune ff. de ac
qui. poſſ. l. duo. in fi. ff. uti poſside. cum alijs. Inſuper
in illa Dec. 14. in anti. argumenta, & rationes ponun-
tur pro utraq; parte. In illa uerò in no. de iure, aliud
de ſtilo. & ſtilus in una re ſeu in uno officio contra,
uel pręter ius non ſe extendit ad aliam rem, uel ad
aliud officium, unde concluſio dubitabilis & diſpu-
tabilis remaneret, & ſublato ſtilo uerior uidetur o-
pinio negatiua, etiam in caſu illarum duarum de-
ciſionum.

SVMMARIVM.

1 *An reſeruata per ſi. regulæ, ueniant ſub facultate ge
nerali de conferendo beneficia qualitercunque ua-
cantia, etiam indebite occupata.*

1 NONO igitur quæro † an in facultate ge-
nerali per Papam conceſſa de conferẽ-
rendo beneficia qualitercunque uacan-
tia, & reſeruata per ſi. huius regulæ, ui-
delicet per dictam extrauagantem, Execrabilis. & li-
cet ex iſta generalitate, & uerbis prægnantibus aptis
comprehendere omnem modum uacandi, pro ut
in ſimili uidetur concludere Deci. 27. Fuit dubita-
tum. in no. in ultima additio. & Deci. ſeq. & Biſig. 12.
de præben. in Antiquio. Tamen pars negatiua uide-
tur uerior. & in terminis noſtris eſt Deci. 459. nota
Legatus. in Antiq. & in no. quæ eſt eadem. 119. Le-
gatus uel nuntius &c. &. 486. num. 1. ibi ut puta per
conſtitutionem, Execrabilis: &c. & Bellame. 549. in
fi. Nuntius Apoſtolicus &c. & 720.

SVMMARIVM.

1 *Regula hac, & aliæ reſeruatoriæ an comprehendant
beneficia iuris patronatus.*
2 *Ius patronatus laicorum non tolli per regulas reſer-
uatorias.*
3 *Limita ſolũ procedere quãdo ius patronatus cõpetit,
ex fundatione, cõſtructione, uel dotatione. & nu. 3.*
4 *Fundatio, dotatio, & conſtructio æquiparantur.*
5 *Beneficia iuris patronatus clericorum ſub regulis re-
ſeruatorijs comprehendi.*
6 *Patronatus eccleſiaſticus, quis dicatur.*
7 *Clerici patroni ratione patrimonij habentur pro pa-
tronis laicis.*
8 *Beneficia iuris patronatus mixtim clericorum, & lai-
corum, non comprehendi ſub regulis reſeruatorijs.*

1 DECIMO quæro † an extrauagans Exe-
crabilis, & ſic regula noſtra & aliæ re-
gulæ reſeruatoriæ comprehendant be-
neficia iuris patronatus. Et quia ma-
teria iſta eſt utilis, ampla, & uarios ſinus continens,
faciam tres concluſiones. & prima ſit, quòd magis
2 communis & uerior opinio uidetur, quòd † ius pa-
tronatus laicorũ per dictam extrauagantem, & quaſ-
cunque regulas reſeruatorias non tollitur, neque il
li derogatur. & ſic quòd beneficia de iure patrona-
tus laicorum ſub illis non comprehenduntur, quic-
quid concludat Zenzel. in dicta extrauaganti, Execra-
bilis. in uerſ. diſponere, & gloſ. in. c. 2. in uerſ collatio,
de præben. lib. 6. & plerique alij. Tamen magis com-
munis opinio ut præmiſi ſe habet pro parte nega-
tiua, pro qua concludit Lap. allega. 84. D. Papa. nu.
6. ubi ampliat, etiam ſi adſint uerba, Ad cuiuſcun-
que collationem, prouiſionem, electionem, uel pręe-
ſentationem, uel quamuis aliam diſpoſitionem. Idẽ
Lap. allega. 96. incipit, beneficia uacantia, qui arguit
ad partes, poſtea pro negatiua concludit. Gemi.
in dicto. c. 2. de præben. lib. 6. num. 11. ſuper uerſ. col

latio

latio, qui loquitur iñ fortioribus terminis, uidelicet.
in reſeruatione in corpore iuris clauſa. & ibi Franc.
num.8 ſubdens, quòd in generali reſeruatione illius
c.& in alia quacunque reſeruatione, non includun-
tur beneficia patronata laicorum niſi fiat de eis
ſpecialis mentio. Rot.265. nota quòd Papa.in prin.
in Antiqui. Cardina. conſi.117.caſus talis num.2.
uerſ.item ex alio, & in cle.1.in.7.quæſt.in fi.ubi dicit
ueriorem opinionem eſſe contra Zenzel.Alex.conſ.
75.niſis ponderatis,in princ.uol.4.Gaſpar.de Peru-
ſio in tracta Reſeruatio.in queſt.quæ autem bene-
ficia reſeruantur. fol.7.num.5.uerſ. beneficia ſpe-
ctantia ac ius patronatus laicorum, & per Felyn.
latè in tracta.quan.lite Apoſtol in princ.& in ſecun-
da limita.quem ſequitur Rocc.Curt in tracta. iuris
patronatus in uerſ. honorificum, queſt.4.num.22.
& 23.& in uerſ.competens alicui queſtione 24.nu.
54.ubi atteſtatur iſtam eſſe communem opinio-
nem.Syl.de benefi.3.parte quæſt.11.num.13. & la-
tius num.21 uerſ.fallit ſecundo non habere locum
in beneficijs reſeruatis &c. Vbi hanc opi contra Zẽ-
zel. dicit ueriorem, & tenendam Ænæ de Falco. in
prꝗallega.tract.reſerua.tract in 14.effectu,in uerſ.re-
ſeruatio comprehendit fol.38. Lambert. in tracta.
de iu.patro.6.quæſt. primæ par. lib.2. art.22. fol.
213.num.4.& quæſt.9 art.16.par.3.lib.2.Caſſa.de-
ci.6.de iuspatro.& Aeneas Falco in dicto tracta. re-
ſerua.in 3.prin.quæſt. fol.xj.num 6 in uerſ. benefi-
cia patronata laicorum. Et ratio, quam in locis
prædicto aſsignant, eſt, ne laici retrahantur a fun-
datione, conſtructione, uel dotatione.& nonne-
gant Papam poſſe etiam illa reſeruare, ſed dicunt nõ
3 præſumi ipſum uoluiſſe. † limitatur dicta conclu-
ſio procedere ſolùm, quando ius patronatus com-
petit laicis, ex fundatione, conſtructione, uel dota-
tione: ſecus ſi ex priuilegio uel præſcriptione, allega-
tur communiter conſ.Federi.de Senis 65. Infraſcri-
ptæ quæſtiones, poſt prin. Archidiaco.& Gem.in.c.
2.de præben.lib.6.num.12.uerſ.ſed nunquid in iſta
reſeruatione, &c. Abbas poſt Ant.de But.in.c.dile-
ctus. ante fi.uer. ſecundo quæritur, quid ſi benefi-
ciorum collatio ſpectat ad aliquem de iure ſpeciali,
puta ex priuilegio, ut præſcriptione &c. de offi.le-
ga. & ibi Cardi.& in clem.1.in.7.quæſt.ibi, an laici
habeant ius præſentandi ratione patronatus &c. Vt
lite peden.& idem Cardi.conſ.69. uacante quadam
parrochiali, in ſecundo dubio nu.5.Fely in dict. trac.
quando lite.Apoſto.in 11.limita.Rocc.Curt.in præ-
allega.tract.iuris patro.Syl.de benefici.3.par.quæſt.
11.in 11.& 12.fallen. Deci.conſ.149.in cauſa iuris
patronatus. num.6.uerſ.ad hoc reſponderi poteſt
&c. Et ratio diuerſitatis iſtius caſus à præcedenti
eſt, quia ibi conſideratur præiudicium fundantis,
conſtruentis, uel dotantis, & ne retrahantur &c.
At hic cum ex priuilegio, uel præſcriptione, ceſſat
dicta cauſa: unde ceſſare debet conſtitutio.ca.cum
4 ceſſante.de appella. cum vulga. † & illa tria, quoad
propoſitum noſtrum, uidelicet, fundatio, cõſtructio,
& dotatio æquiparantur & fraternizant, per Caſſa-
do.dicta deci.6. de iu.patrona. à prin.uſque ad nu.
5 8.ubi latè.ſecunda concluſio ſit † beneficia iuris pa-
tronatus clericorum ad eos ratione eccleſiarum, qui
bus præſunt competentis, comprehenduntur in di-
cta extrauaganti.execrabilis, & in regulis reſeruato-
rijs, quia facile illi præiudicatur.c.dilectus, & ibi
Abb.& alij de offi.leg c.cum dilectus.de iu.patrona.
Fely.in dicto tract quan.lite.Apoſto.in 3.limita.Fal-
co.in d. tract.Reſer.in 14.effectu fol 38.uerſ idem,
& multo fortius, procedit, ſi eſt ius patronatus cle-
6 ricorũ, ut clericorũ &c.& † patronatus eccleſiaſticus
dicitur quando ex bonis eccleſiæ fundata eſt, uel cleri-
cus illud ius habet ratione eccleſiæ, ſiue quando ipſa
eccleſia uel uniuerſitas, ſiue collegium religioſorum
ut clericorum habet ius patronatus. Abb.in.c. eam
te.num.4.& in.c.cum autem: in 3.no.de iu.patro.
Fely.in tract.quando lite.Apoſto.col:4.& ſeq Rocc.
de Cur.in tract iu.patro. in uerſ.ius.quæſt.7. D.Pe-
trus Rebuf.ſuper concor.ſub rub.de colla §.præfa-
tique ordinarij. in verſ.patroni eccleſiaſtici.pag.292.
7 Aduertant autẽ iuniores ne decipiantur quòd † cle-
rici qui fundarũt ex ſuo patrimonio, uel fundatorib.
ſucceſſerunt, & ſic erunt patroni reſpectu patrimo-
nij, dicentur habere ius patronatus laicum ſeu idem
dicendum erit de eis quod de patronis laicis.c.cum
dilectus, & ibi Abb.num.4.de iur.patr & idem Abb.
in præalle.c.eam te.in fi.&.c cum autem.num.3.& c.
uni.§.fi.& ibi docto.eo.lib.6.gloſ.antepenul.in uerſ.
præſentare, ante fi.in cle.fi.eo.Rocc.de Cur.in prꝗal.
tract.iu.patro.in uerſ.ius.quæſt.7.poſt prin.Lamber.
in eo.tract in.1.q prin. 2 par.2.li.nu.5.uer. & intelli
gunt doctores fol.261.Rebuff.ubi ſupra in uerſ.pa-
troni eccleſiaſtici uerſ.& idem ſi clericus fundauerit,
& uideatur omnino in lib.nuncupato, prouinciale
fol.49.a ter.uerſ.in cauſa mea. Tertia concluſio ſit
8 † beneficia iuris patronatus mixtim clericorum, &
laicorum non comprehenduntur ſub regulæ can-
cellariæ reſeruatorijs. Ratio eſt, gratia laici patroni,
ne propter clericum perdat ſuum priuilegium, alio-
quin redundaret in odium laicorum patronorum.
Hanc concluſionem firmat Geml.in.ca.uni. in fin.
uerſ.de iure patrõna.lib 6. Abb.in.c.fi.ante fi.ante
fi.uerſ.ultimo extra gloſ de iu.patrona. & in.c.dile-
ctus, ubi dicit, quòd hæc opi eſt uerior.num.5.uer.
ſed circa prædicta. de offi.lega.Fely.in.c. multorum
num.3.verſ.ideo ſingulariter, de ſud. & in tracta.
quando lite. Apoſtol.in.6.amplia.Rocc.Cur.in tra-
cta.iu.patrona.in verſ.ius, in prima queſtione acceſ-
ſoria ſeptimæ quæſt.prin. num.23.uerſ.contra iſtã
concluſionem fuit, &c. Caſſado dec.vlt.de probatio.
ante num.11.Syl.de beneficio par.3.queſt.11.nu.11.
in uerſ.duodecima qualitas, ibi, licet illud ius prꝗſen
tandi ſpectaret ad laicum & clericum ſimul &c. Lam
berti.in tract.iuris patrona.par.3.lib.2.art 9. quæſt.
9.in.fi.fol.371.D.Petrus Rebuff.in tract. nomina.
quæſt.15.num.6.ubi concludit beneficium iuris pa
tronatus clerici & laici ſimul, non comprehendi ſub
nominationibus, & mandatis Apoſtolicis, arg.tex.
in l.ſi communem.ff. quemadmodum ſeruit. amit.
ubi quòd non præſcribitur maiori propter minorẽ,
& gloſ.in c.uni.in.fi.de iu.patro.lib.6 ubi ſi laicus
habeat ius patronatus cum clerico, habebit ſex men
ſes ad præſentandum ratione clerici. Contra hanc
conclu-

concluſionem adducitur Rot.265.nota, quòd Papa.in antiq. Poteſt tamen reſponderi, quòd illa deci. ſit ad alium effectum, & illius ratio ſit pro ualiditate collationis Papæ. Contra hanc concluſionem tenet etiam Staphi ſuper ſign.fol.54.a ter.uerſ.quid autẽ, ſi ius patronatus in aliqua eccleſia &c. Tamen eius opin.fundatur ſuperdicta deciſio.Rotæ:ad eum igitur reſpondeo pro ut ad illam. Tenet etiam contra Aene.de Falco.in tracta. reſerua.in.14.effectu.fol. 38.motus authoritate dictæ deci.nihil autem pro ſua opin.allegat.Sed dicit, quod plura poſſet adducere, quæ omittit, & quòd credit ueriorem ſuã opinionem. Ego uero credo, quod ſi aliqua adducere potuiſſet, adduxiſſet.& dum facit magnum feſtum mordẽdo Fely.quod per eum allegata loquantur in reſeruatione legati, hoc nihil eſt. Tum quia doctores,præſertim per me allegati, loquuntur in omni reſeruatione: tum etiam quia eadem ratio eſt in reſeruatione legati: Sicut.n.legatus poteſt reſeruare beneficia iuris patronatus clericorum,non autem laicorum, uel mixtim ad ſupra deducta, per rationem de qua ſupra. Ita Papa licet poſſit omnia reſeruare non præſumitur ipſum uoluiſſe laico patrono, ſeu de per ſe, ſeu mixtim præiudicare. Sed non eundo per mendicata ſuffragia, ultra doctrinas per me ſupra adductas, & euidentem cauſam & rationem, ita in terminis noſtris concluſerunt Domini mei de Rota coram R.P.D.Achille de Graſsis in una Fauentina ſancti Seueri,pro excellenti Doctore, D.Hercule Seuerolo, contra D.Mattheum de Selnagnis, ſub die.12.Octobris.1548. Tenuerunt.n.regulas reſeruatorias non capere beneficia iuris patronatus mixtim clericorũ & laicorum:& eſt dec.Achil. 162.incipiens Fuit dubitatum coram me in una Fauentin: patro. aliàs.3.ſub titu.de iu.patro. pro quo etiam uideatur dec.Pute.158.lib.3.ac dec.Gamba. 53.incipiens die. 19.Octobris 1528.

SVMMARIVM.

1 *Regulæ reſeruatoriæ an comprehendant hoſpitalia.*
2 *Hoſpitale an ueniat ſub nomine beneficiorum, & num.3.*
4 *Papa reſeruando uidetur intelligere propriè de collatione qua ſit perpetuò de beneficio.*

1 DECIMO quæro † an regulæ reſeruatoriæ, & ſic etiam extrauagantes,ad regimen. & execrabilis .comprehendant hoſpitalia. Et pro parte affirmatiua facit, tum fauor reſeruationum præſertim generaliũ,
2 quo caſu in materia fauorabili † Hoſpitale uenit ſub nomine beneficiorum.gloſ.in cle.diſpendioſam de indi.in uerſ.beneficijs,in prin.ubi, quia præmiſſum erat de beneficijs, concludit comprehendi Hoſpitalia.Syl.de beneficio.par.1.quæſt.3.nu 9.Tũ ex generalitate uerborum aptorum etiam comprehendere Hoſpitalia: tum etiã p uerba ipſarum extrauagant. præſertim, ad Regimen; ubi in prin.reſeruantur cathredales, ac monaſteria, prioratus, officia & omnia beneficia Eccleſiaſtica, ſecularia, & regularia, quæcunque & qualiacunque ſint, etiam ſi conſueuerint perſonæ ad illa per electionem, ſeu quemuis alium modum aſſumi &c. & in fortioribus terminis, quando teſtator,ædificator Hoſpitalis diſpoſuit ut ibi ponatur Rector amouibilis ad nutum hęredis, pôt tamen tale Hoſpitale à Papa impetrari amouibilitate remota, Calde.conſ.3. an Hoſpitale ſub titu.de religio.dom. Contrarium tñ eſt tenendũ
3 & quòd † Hoſpitale non ueniat ſub nomine beneficij cle.quia contingit.§.ut autem, ubi quòd non debent Hoſpitalia in beneficium concedi. ſed eorũ gubernatio concedenda eſt,ut ibi,& redditus in perſonarum miſerabilium uſum conuerti, de relig. domi.facit cle.per literas,de præben.vbi literæ Apoſtolicæ ſuper prouiſionibus clericorum non comprehẽdunt Hoſpitalia Rot.583.quidam in ciuitate in Antiq.Boni.de Vita.in cle.diſpendioſam nu.31.de ind. latè per Fely.in c.in noſtra.correla.22.de reſcri.Syl. de ben.par.3.quęſtio.11.nu.10.in vndecima qualitate.Deci.conſ.365.uiſo tenore col.2.poſt prin.ver. ſed ſupradictis. Et in terminis noſtris concludit pro parte negatiua Fed. de ſen.loquens de extrauaganti, Ad regimen.conſ.280.caſus talis eſt fere.D.Benedictus Papa,& Lap.de Caſtel in tracta.Hoſpitali.num. 63.in verſi.offert ſe modo alia q. An reſeruatio &c. & loquitur de reſeruatione Ioannis XXII. alleg.Feder.ſed corrupte:idem concludit Aene. de Falco.in tracta.reſerua.in.3.quęſt.prin.ante fin.num. 33.ver. tam Hoſpitalia in quibus &c.fol. 19. Nec obſtant adducta in cõtrariũ,& primo,quòd in fauorabilibus ueniat Hoſpitale appellatione beneficij, quia negari pôt,quod talis ſit fauor Hoſpitalis,immò eſt contra ipſum ordinem Inſtitutio enim & deſtitutio illius fit per homines ipſius fraternitatis. Calde.conſ.4.quæ ſint ſigna,ſub tit.de religio.domi.ante med.ver.item inſtitutio & deſtitutio &c. Ad illud, quòd Papa poſſit de Hoſpitali diſponere,illudque cõferre,per dictũ conſ.Cald.iſtud non negatur:ſed non ſequitur, ergo vult, immo uelle nõ præſumitur,prout probat idem Cald.conſ.26.An in reſeruationibus.ſub tit. de pręben.vbi inter alia, quod Papa
4 † reſeruando uidetur intelligere proprie de collatione,quę ſit perpetuo de beneficio,ut ſic verba intelligãtur ciuili modo. Nec Papa præſumitur uelle mutare naturã beneficij niſi exprimat,pro vt ibi ſubdit.& ibi etiam decidit, quòd manualia beneficia,nõ ueniunt ſub reſeruationibus: at Hoſpitalia quaſi omnia manualia ſunt. facit Rot. 264.Nota.quòd ubi in Antiq.poſt med. & facit cõſ. Cardi.117.caſus talis eſt,num.1. uerſ. uenio ad primum,ubi concludit,quòd Hoſpitalia non ſunt beneficia,nec ueniunt quacunque expreſsione facta,niſi de illis caueatur expreſſe:& quòd non cadunt ſub reſeruatione.c.2.de præben.lib. 6.uidelicet per obitum in Curia:multo igitur minus debent cadere ſub alijs reſeruationibus minus fauorabilibus, quàm ſit illa de uacãtibus per deceſſum in Romana curia, quę ut eſt ibi tex.clarus,etiam iure ſpeciali ex antiqua cõſuetudine ſummi Pontificibus competit, & illa eſt reſeruatio in corpore iuris clauſa,ergo magis dilatabilis,& amplianda,quàm iſtæ aliæ.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Reſeruatio huius regulę, an ſit eadem cum reſeruationib. extra. execrabilis, et, ad regimen, et aliarum regularũ, ad effectum, ut expreſſis aliquibus reſeruationibus, ueniant reliqua.*
2 *Extra. execrabilis. continet reſeruationem Papæ, & ſedis apoſtolicæ.*
3 *Reſeruatio extra. ad regimen, eſt ſolius Papæ.*
4 *Reſeruationes regularum, an ſint ipſius Papę tantum.*
5 *Verba, Mæuius inſtituit Seium, rogans eum, ut det ſuos libros Titio, interpretantur de libris teſtatoris.*
6 *Regulæ cancellariæ cum conditore expirant.*
7 *Relatum, eſt in referente, cum omnibus ſuis qualitatibus.*
8 *Reſeruationes, an ſint duæ uidelicet apud ſedem, & ipſius Papæ, & nu. 12.*
9 *Legatum cum facultate conferendi etiam ſedi apoſtolicæ reſeruata, conferre non poſſe ipſi Papæ reſeruata.*
10 *Dictiones, Vel, Aut, ſeu, & ſimiles inter diuerſa poni.*
11 *Et, dictio inter diuerſa ponitur.*
13 *Sedes apoſtolica, & Papa idem ſunt.*
14 *Appellans ad Papã, ad ſedẽ apoſtolicã appellare cẽſetur.*
15 *Reſeruationem Papæ, & ſedis apoſtolicę, eandem eſſe.*
16 *Concordantur opi. tenentium reſeruationes Papæ, & ſedis apoſtolicæ eſſe diuerſas, & aliorũ dictiũ eſſe eaſdẽ.*
17 *Ratio quæ aſſignatur trahit ad ſe totum dictum, & in ſui naturam conuertit.*
18 *Vel, dictionem inter ſimilia etiam poni.*
19 *Et, dictio diuerſimode ponitur, etiam inter ſimilia.*

1 DVodecimo quæro † an reſeruatio regulæ
huius ſit eadem cum reſeruationibus ex
trauagantium. Execra. &, ad Regi. & alia
rum regularum, ad effectum, ut expresſis reſerua-
tionib. unius ex extrauagantib. ueniant illæ alte-
rius extrauagantis, & regulæ huius uel aliarum; &
cõtrà, expresſis reſeruationibus iſtius regulæ, uel
aliarum, ueniant oẽs aliæ, ẽt in extrauagantib. cõ
tentæ. Vel ſimpliciter nulla facta mentione extra-
uagantiũ, uel regularũ, expresſis reſeruationib. Pa
pæ uel ſedis apoſtolicæ, ueniant oẽs ꝑdictæ. Am-
pla, & perplexa eſt materia hmõi, pro uirib. aũt il
lam breuius quã potero reducã. Videndum erit
primo, ꝗ reſeruatio ſit contenta in extrauagantib.
& quæ contenta in regulis, uidelicet, An reſerua-
tio Papæ, An ſedis apoſtolicæ. Et procedendo di-
2 ſtincte dico, ꝙ illa † extrauagans, Execrabilis. cõti-
net utramque, uidelicet reſeruationẽ Papæ, & ſe-
dis apoſtolicæ. tex. eſt clarus ibi in §. ſeu. uer. quã
uerò deinceps. ibi, noſtræ, & ſedis apoſtolicæ di-
3 ſpoſitioni &c. reſeruamus. illa † uero extrauag. Ad
regimen. eſt reſeruatio ipſius Papæ, tex. eſt ibi cla-
rus, ante fi. ibi ordinationi, diſpoſitioni, & proui-
ſioni noſtræ. & ſic patet ꝙ ſibi ipſi reſeruauit, ꝙ ex
ſequentib. uerbis cõcluditur ẽt, ibi, donec miſera
tionis diuinæ clementia nos uniuerſalis eccleſiæ
regimini ꝑſidere conceſſerit. eo. n. ipſo, ꝙ uult re-
ſeruationẽ cum ipſo Papa extingui, conſtat, quòd
eſt reſeruatio, ſeu diſpoſitio ipſius Papę ſolũ, non
aũt ſedis apoſtolicæ, quæ ipſo mortuo duraret. c. ſi
4 gratioſè. de reſcr. li. 6. Quantũ uero attinet ad † re
ſeruationẽ regularũ, aliquæ, ex uerbis ipſarum cla
re conſtat, ꝙ ſunt ipſius Papæ tm̃, prout in tertia
regula, ubi reſeruat dignitates poſt pontificales,
&c. in prin. n. dicit. Item reſeruauit generaliter di-
ſpoſitioni ſuæ &c. prout ẽt in ſexta regula, ubi re-
ſeruat beneficia cubiculariorũ, & curſorũ diſpoſi
tioni ſuæ. Aliqua uero regulæ, dubiũ eſt quas reſer
uationes contintant, & dubietas illa põt conſide
rari duob. modis: uno, quia ſimpliciter regula lo-
quatur ꝑ uerbũ, reſeruauit, non adiecto, an ſibi, an
ſedi apoſtolicæ, prout in ſecunda regula, ubi reſer
uat eccleſias patriarchales &c. & in quarta, ubi re
ſeruat beneficia collectorũ, & ſubcollectorũ, & nõ
dicit cui reſeruet, cũ ipſe loquetur, prout in ſimili
5 dicimus de † teſtatore, qñ de eo ſit loquutio in ter
tia pſona, puta Mæuius inſtituit Seiũ, rogans illũ,
ut det ſuos libros Titio, illud uerbũ, ſuos, refertur
ad libros teſtatoris, de quo principalis eſt ſermo,
ſeu diſpoſitio. gl. 3. in l. ex facto. ff. ad Treb. Barto.
poſt gl. in l. cũ in teſtõ. nu. 3. ff. de au. & argẽ. lega.
Cur. Iun. cõſ. 5. vſ prima cõſideratione. co. 2. nu. 3.
& conſi. 139. ꝑſupponitur in facto. nu. 12. Vel etiã
6 quum † regulæ cancellariæ expirent ꝑ obitũ ipſius
Papæ conditoris, & ſic cum ipſo conditore. Anch.
cõſ. 198. efficacib. & quaſi inconuincibilib. nu. 2.
Paui. in ꝑlu. extra col. 3. Pariſ. conſ. 19. nu. 6. & cõſ.
49. nu 8. uol. 4. Feli. in c. ex parte. el primo. col. pe.
in uer. Regulæ cancellariæ. de reſcrip. & patet ex
procemio ipſarũ regularum, ibi ſuo rpe duraturas
&c. & ita ad hunc effectum ponderat illa uerba
Gemi. conſ. 93. vſ primo. nu. 7. neceſſario cõcludẽ-
dum ſit, ꝙ alio non expreſſo intellexerit Papa ſibi
ipſi reſeruare. Altero modo põt difficultas oriri
ex iſta prima regula, in qua facit ſimiles reſerua-
tiones extrauagãti, Ad regimẽ, & innouat extraua
gantẽ, Execrabilis, ſeu reſeruat uacantia ꝑ illã. vſ
7 igitur, ꝙ ſiue dicamus † relatum eſſe in referente
uerè, & propriè cum oĩbus ſuis qualitatib. l. aſſe
toro. ff. de hær. inſti. l. ſi ita ſcripſero. ff. de condi. &
demon. l. Theopompus. ff. de do. ꝑle. Bar. in l. 1. ff.
de recepta. & in l. ſi quis ſeruum. §. ſi. uer. ſed ꝗ-
ro, teſtator. ff. de leg. 2. Dec. cõſ. 63. & pro tenui, co.
3. circa med. & cõſ. 149. In cã iuris patronatus, col.
4. in ſi. uer. nã cum relatio facta &c. Sozi. cõſi. 102.
nu. 23. lib. 2. Abb. cõſ. 28. num. 3. par. 1. Alex. conſi.
190. nu. 3. uol. 7. Aimo conſ. 45. nu. 4. Eædẽ quali-
tates reſeruationum, ꝗ ſunt ibi, ſint ẽt in hac pri-
ma regula, ſiue dicamus iſtas eſſe ſimiles, illis, & ſi
militudinẽ debere ẽt conſiderari in iſta qualitate
reſeruationum. Bſ reſpondeo, ꝙ quãtum attinet
ad dictã extrauagantẽ, Ad regimen, nihil obſtat,
quin iſta regula ẽt ſimilis, uel eadẽ, cõtineat ſolũ
reſeruationem ipſius Papæ, quam ẽt continet ea
dem extrauagans, ut ſupra oſtendi. ſed quo ad ex
trauagantẽ, execrabilis, ꝗ utranq; continet, poteſt
negari iſtam regulam eſſe confirmatoriam illius
extrauagantis, uel iſtam eſſe referentem illius, cum
omnibus ſuis indiuiduis, ſeu qualitatib. & aliud
eſt, ꝙ Papa reſeruet beneficia uacantia per dictã
extrauagantem: aliud ſi diceret, ꝙ reſeruat prout

ibi dicta extrauagans, quia in iſto ſecūdo caſu pro
cederet argm̄ de relato, & referente. Inſuper ibi
Papa expreſsit, ꝙ reſeruabat ſibi, ac ſedi apoſtoli
cæ, hic ſimpliciter loquitur: ergo dēt intelligi, ꝙ ſi
bi tm̄ reſeruat, prout ſupra dixi, Cōcludo igitur,
ꝙ reſeruationes, de quib. in regulis noſtris, ſunt ip
ſius Papæ tm̄, non aūt ſedis apoſtolicæ, uel ipſius,
& ſedis apoſtolicæ ſimul. Redeundo ad principa-
le quæſitum, vī dicendum, quòd expreſſa una re-
ſeruatione, altera non ueniat, præſuppoſito, quod
8 ſint † duæ, videlicet apud ſedem, & ipſius Papæ, &
inter ſe diuerſæ. gl. 2. & Imo. in cle. uni. de probat.
in primo notabili, ubi dicunt eſſe dr̄iam, An Pa-
pa dicat, reſeruamus diſpoſitioni noſtræ, An ſedi
apoſtolicæ. & ibi per Cardi. in prin. & in terminis
noſtris firmant moderni Sabinen. in trac. reſerua.
in 6. effectu. fo. mihi. 34. ante nu. 13. ubi ponunt ca
9 ſum in † legato habente facultatem conferendi, ēt
ſedi apoſtolicæ reſeruata, concludunt, ꝙ non pōt
conferre reſeruata ipſi Papæ. rō eſt, quia dr̄ia eſt,
An dicat, reſeruamus nobis, an ſedi apoſtolicæ.
Corroborantur prædicta. ex tex. in d. clem. uni. de
proba. ubi Papa loquitur ſub ijs uerbis, uidelicet
collationi noſtræ, uel ſedi apoſtolicæ reſeruaſſe, &
ſic neceſſariò cōcludēdū eſt, ꝙ Papa fecerit dr̄iam
inter has duas reſeruationes. Tum quia ſuperfluū
fuiſſet vtramq; exprimere, ſi una ſub noīe, ſeu ꝑ ꝓ
latione alterius ueniſſet. tum etiā quia dictiones
10 † Vel, aut, ſeu, & ſimiles ponuntur inter diuerſa, &
diuerſitatē ſignificant, & inducunt. Bar. in l. is qui
ducenta. in §. utrū. in 6. opp. ff. de reb. dub. l. filiæ.
& ibi Bal. in 1. opp. C. de coll. Card. in cle. 2. de ęta.
& quali. cle. 1. de iudi. ibi in apoſtolicarū audien-
tia publica literarum, uel in Papali Palatio. & ibi
notat Card. in 9. no. nu. 7. Inſuper ēt tex. in alle. ex-
trauag. execrabilis. § quis uero deinceps. loquitur
de his reſeruationib. & dicit, noſtræ. & ſedis apoſto
11 licæ diſpoſitioni reſeruamus. † Dictio autem, &, ſi
militer inter diuerſa poni ſolet. l. hmōi. § ſi Titio,
& Mæuio ff. de lega. 1. l. 1. in prin. ibi boni, & æqui,
cum gl. in uer. ius, poſt medium, ubi propter illā
dictionem, &, notat quod aliud, eſt bonum, aliud
æquū, & ibi Bar. Iaſ. & Deci. ff. de iuſt. & iu. & Bar.
in l. ſi is, qui ducenta § utrū. nu. 5. & uer. Tertio ca
ſu. ſicut, & qn̄ cadit inter diuerſa. ff. de reb. dub. In
12 cōtrarium videtur, ꝙ † immo reſeruatio ſedis apo
ſtolicæ, & ipſius Papæ eadē ſit, ſeu idem operetur:
13 nam † ſedes apoſtolica, & Papa idē ſunt, ſeu pro eo
dem capiuntur, c. cum olim. de arbi. c. ſedes. & ibi
no. Dec. in prin. de reſcr. c. pñti. de ꝑb. li. 6. & dixit
Feli. in c. perſonas. de app. quòd habens ſe pñtare
conſpectui apoſtolico, non cōparebit corā cathe-
dra Papali, ſed corā ipſo Papa: & dū Papa deficit,
uacat ēt & ipſa ſedes, prout declarat gl. in extra-
uag. Ad onus. de elect. in uerſ. ſedē apoſtolicā, ſed
ubi &c. ubi ēt dicit, ꝙ cathedra nō facit ſacerdo-
14 tē, ſed ſacerdos cathedrā: & appellās † ad Papā cē
ſetur ad ſedē apoſtolicā appellare. Rot. 366. Nota
ubi appellans. in Antiqu. q̄ eſt eadē Biſigne. 13.
de appel. utrū appellans ad D. Papā, in antiqui.

Io. Fran. Paui. olim Rotæ Auditor in ſuo pulchro
trac. de off. & poteſ. capi. ſede uac. in 6. ꝓludio, ꝑ-
ſertim nu. 6. ſic ēt dicimus beneficia uacare apud
ſedē apoſtolicā, & in Cu. Ro. (licet diuerſa uideā-
tur) idē eſſe ſeu ſignificare. c. ſtatutū. iun. gl. in uer.
in curia. de ꝑb. li. 6. Lap. alle. 96. beneficia uacan-
tia. in prin. Dec. Put. 38. incip. Fuit dictū in una
Gerunden. lib. 2. ſic ēt pro eodē accipimus uiſita-
re limina Apoſtolorum, & uiſitare Papā. c. ego N.
de iureiur. § fi. & licet limina diui Petri accipere
deberemus ꝓ fine, ſeu extremis partib. ipſius baſi
licæ iuxta tex. in § 2. ab hoſtibus. inſti. qui. mo. ius
pat. pote. ſolui. ſuper quo uideatur Bud. ſuper. l.
limin archæ. ff. de ſer. fugi. Viſitatio tn̄ ꝑmiſſa, non
eſt taliter facienda, ut ſolū extremæ partes eccle-
ſiæ uiſitentur. Quid tenendū? Bē ego cōcluderem
ꝯ Aene. de Falc. in d. 6. effectu, ante nu. 13. & dice-
15 rē † reſeruationē Papæ, & ſedis apoſtolicæ eādem
eſſe, & idē operari. In hoc tn̄ differre unā ab alia
putauerim, quia reſeruatio Papæ expirat morte
ipſius Papæ, niſi dicamus beneficia ſemel affecta,
ēt durare affecta poſt obitū Papę. extra Ad Roma
ni, ſub tit. de ꝑbē. inter cōes. Reſeruatio uerò ſeu
diſpoſitio ſedis apoſtolicæ ſemper durat, quia ſe-
des apoſtolica non morit̄. c. ſi gratioſè. de reſcr. li.
16 6. & ita intelligēdo † cōcordant opiniones oīum.
Illi. n. qui tenent has inter ſe differre prout Ioā. de
Imo. in d. cle. uni. de proba. in prin. & ibi Card. ēt
in prin. dr̄iam faciunt ſolū, quo ad extinctionē. &
qd̄ ita intellexerint aperte oſtendit, tū per dictū.
c. gratioſè, qd̄ allegant: tū ꝓp rōnē, quā ſubdūt. Di
cunt. n. qd̄ rō eſt, quia una morte extinguitur, alte
ra uero non. Totā igitur dr̄iam in extinctione po-
17 ſuerūt. † Rō. n. q̄ aſſignatur trahit ad ſe totū dictū,
& in ſui naturā cōuertit, & deſtruit. Bal. in l. cōuē-
ticulā. col. pe. ante nu. 6. C. de epi. & cle. Sozi. cōſ.
42. uol. 1. nu. 11. Fran. Cur. in trac. teſtiū. in 40. con
clu. Vnde ꝑ rōnem, quā ſubdunt, cōſtat ꝙ ſolū in
hoc dr̄iam fecerunt: Alij uero, qui dixerunt non
differre unā ab alia, non habuerunt reſpectum ad
iſtā diſtinctionē, ſed ſolū ad effectū utriuſque. Et
pro hac mea diſtinctione optimè facit gl. Zenzel.
in ꝑallega. extrauag. Execrabilis. § qui uero dein-
ceps. in uer. noſtræ & ſedis apoſtolicæ, ubi in prin.
notat dr̄iam per capitulū, ſi gratioſè. poſtea con-
cludit, qd̄ in caſu illius extrauagantis, quo ad effe
ctū reſeruationis, nulla uideat̄ dr̄ia. Redeundo igi
tur ad principale q̄ſitū, cōcludo, ꝙ in oībus caſib.
ꝓdictis, & in quocunq; alio, ſi materia ſubiecta pa
tiatur, & niſi odiū diſpoſitionis aliud ſuadeat, ex-
preſſa una ex reſeruationib. ꝓdictis, altera ueniat,
tanq̄ inter eas non ſit dr̄ia, niſi quo ad extinctio-
nē. Nec obſtabunt argumenta, quod ſuperfluum
fuerit alterā exprimere una expreſſa, ſi appellatio
ne unius altera ueniat: quia hoc fit ad oē dubium
tollendū, & ad maiorē expreſſionē, ſeu declaratio
18 nem. Minus obſtat † quod dictio, vel, ponatur in-
ter diuerſa, quia etiā ponitur inter ſimilia, inter
eadem ſignificantia, prout dicimus, Alexander
ſiue Pariſ. & quando auget, & quot modis pona-
tur

tur,& accipi debeat iſta dictio,& ſimilea, ponunt
Bar.in l.ſi quis ita.ff.de au.& arg.lega.Bal.in l.filię
poſt prin.in prima oppo. C. de colla. optimè per
Ang.de Are.ſuper Rub.de exceptio. Inſtit. col. 2.
ubi ad plenum. Feli in c.inter cæteras.col.2.nu.3.
de Reſcri.Cur.Iun.conſi.5.uideretur prima conſi-
deratione,nu.4.& conſil.145. Facti contingentia.
num.12.Pariſ.conſi.7.De poteſtate. nu. 38. lib.1.
19 Idem etiam dicendum,eſt de † dictione, Et,quæ
diuerſimode ponit̃ ẽt inter ſimilia,uel eadem,uel
idẽ ſignificantia : & aliqñ declaratiuè, prout per
Bar.& Iaſ.in l.1.ff.de iuſt.& iu.c. monaſteria. in fi.
de ui.& honeſta.cler.Bar.in dicto.§.utrum.latiſsi
mè per Feli.in c ex parte,el primo. de reſcrip.nu.
32.in uerſic.copula.& de uirtute copulæ latiſsimè
ponit Io.Fran.Paui.olim digniſsimus Rotæ audi-
tor in tertio præludio.in tracta. de offici. & poteſ.
capi.ſed.uacant. ſub rub. de uirtu. & importan.
copulæ,Et.Et pro condimento iſtius qõnia ſubdã
caſum deciſum per D. meos de Rota ,.qui uideri
meo ſatis cõprobat opinionẽ meã, & ſubuertit d.
Aene.de Falc.de quo ſupra. Tenuerunt.n.ſub die
18.Maij.1548.In una Aſtoricen.par.5.Brixiã.co-
ram.R.D.Veſtano.Legatũ,qui habebat in faculta
tib.ptãtem cõferendi beneficia ſedi apoſtolicæ re
ſeruata,potuiſſe ualidè conferre beneficia reſer ua
ta ipſi Papæ : licet in indulto uerbum nullum de
reſer. Papali .

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc,& aliæ reſeruatoriæ,an impediant permuta-
tiones.*
2 *Expectatiuas non impedire permutationes.*
3 *Reſeruatio,non impedit permutationem coram epiſcopo.*
4 *Permutatio de beneficijs reſeruatis non tenet.*

1 DECIMOTERTIO Quæro † An regu
la hæc,& aliæ reſeruatoriæ impediant
permutationea beneficiorũ. Pro par-
te negatiua adduco tex. in c. uni. de
2 re.permu.lib.6.ubi quòd† expectati-
uæ,& ſic reſeruationes,non impediunt permuta-
tionem,quod c.ampliatur etiam ſi expectans ha-
beat gratiam motu proprio , prout poſt Alex. de
Antilla concludit Gem.cõſ. 104. Conſuetudo eſt
in quadã,col.2.n.5.uer.& iſtud eſt dictũ Alex.de
Antilla.eundem Alex.ſequitur Egi.Belleme.cõſi.
33.quod ſi ad perſonas.col.5.poſt uer.quinta con
cluſio,quòd prouiſio,& loquitur in permutatio-
ne coram Papa facta,non facta mentione reſerua-
tionis.Faciunt tradi.per Gaſpa.de Peruſ.in tract.
reſeruatio.in §.quis ſit effectus reſeruationis, præ-
ſertim nu.7.uer. Ego uerò teneo contrarium. per
tex.in c.vni.de re.permu,fol.9.ſecũdum primam
3 impreſsionem.Et in hac concluſione quòd† Reſer
uatio non impediat permutationem coram epõ,
reiecta contraria opi.reſidet Pet. Andr. Gamma.
olim peritiſsimus Rotæ Auditor in repe.ca. 1. dę
re.permu.lib.6.ſeu in trac.permu.fo.7.nu.23.uer.
nos aũt attendite quoniam credo &c.& ibi plura
fundamenta pro hac parte adducit, quæ ibi uide
ri poſſunt , & poſtea nu. 24.loquens de contraria
opi.ſubdit,fugienda igitur eſt prima opinio tan-
quam impia,& iniqua,& reſpondet ad extra. Exe
crabilis & alia contraria . idem ẽt concludit poſt
multa Caſſado. Dec. uni. de re.permu.extendens
ẽt ad reſeruationes cum clauſula, motu proprio.
Pro parte affirmatiua adducitur tex.in alle.extra.
Execrabilis.uer.inhibentes,ne quis præter Roma
num Pontificẽ, quacunq; ſit ſuper hoc authorita
te munitus,de hmõi beneficijs diſponere.vel cir-
ca illa per uiam permutationis &c.& pro hac par
te affirmatiua concludit Fede.de Sen.in trac.per-
muta.in 1.q.nu.2.uer.ſed contrarium uidetur.Idẽ
etiam uult Pet. de Vbal.in eodem tracta.in 2. qõ.
prin.uer.nunc uideamus de ſecundo principali.
nu.18.& ſeq.Lap.alle.27.diſputat , an præceptor:
col.1.nu.2.ubi tamen lectura eſt corrupta (quod
in Lapi allegationib. defectu impreſſorum quaſi
4 ordinarium eſt) uult dicere † permutationem de
beneficijs reſeruatis,non tenere,poſtea nu.3. ſub-
dit,quòd princeps non poteſt ſe intromittere cir
ca reſeruata per Papam,credo quòd uelit dicere,
quòd inferior,ſeu epiſcopus , uel ordinarius non
põt ſe intromittere &c. Rota. 23. fuit dubitatum
utrum beneficia reſeruata.in no. col.2.dum ſuper
ſecũdo dubio inſiſtit,& poſtea nu. 4. uer. breuiter
pro prędicta concluſione &c.& prædicti adducũt
etiam pro hac opin. Extra.dudum.Bene. x11. quã
ego non inuenio inter alias:pro prædictis etiã ui-
deatur Imo.in cle.uni.de re.permu.nu 42. & ſeq.
uer.quæro,an beneficia reſeruata generaliter , uel
ſpecialiter &c.Cum Federi.ubi ſupra tranſit Cal-
deri.licet litera ſit corrupta.conſi.1. an permuta-
tio.ſub titulo.de re.permut.col.1. uerſic. hinc eſt,
quòd tenet Feder.in tracta.permuta. quòd tenet
permutatio benefic j reſeruati,de reſeruatione ge
nerali.non habita mentione &c. & mea quidem
ſententia hic deficit negatiua, ut dicendum ſit,
quòd non tenet permutatio beneficij reſeruati,
ita enim reſidet Federic.per hunc allega. & iſtud
etiam paret ex alio conſ.eiuſdem Calde. 3.ſub eo
dem titulo incipiente,an beneficium reſeruatum
per Papam permutari poſſit,& dicitur quòd non
&c.Idem uolunt Anchara.in pręalleg.cap.uni.de
re.permuta.lib.6.in 4.nota.in fi.& ibi Gemi.colu.
penul.num 26. uerſi.deinde quęritur,& Aene.de
Falco.in tracta.reſerua.in 6.effectu.fo.30.à ter. iux
ta primam impreſsionem,uerſi.hinc eſt,quòd re-
ſeruatio prædicto modo facta,eſt tanti effectus.Et
breuiter iſta eſt communis opin. prout etiam te-
ſtatur And.Gamma.in alleg.tract.permu.nu. 21.
fol.7.uer.hic modo cadit.in fi.poſtea nu.22. ſub-
dit,dicamus igitur,quòd pmutatio impediatur,
& ab hac opi.conſulendo non recedas, quoniam
oẽs eam tenent.Ad rem noſtram , cũ in terminis
extra.execrabilis,ſimus in claris, quòd permuta-
tio impediatur,quo ad reſeruationes extra.prædi
ctæ opi. affirmatiua propoſiti dubii indubitabi-
lis erit,cumq; cõis opi.prædicta circa reſeruatio-
nes generales uideatur clara, & reſeruationes no-
ſtrarum regularũ uideãtur eſſe tales,uidelicet ge-

 nerales,

nerales,vt infra ĕt ſuper alijs regulis apparĕbit,cō
cludendum eſt com.opin.præſatam decidere du-
bium noſtrum ptopoſitum ad partem affirmati-
uā,ſed dato pro nunc quòd aliquæ ex reſeruatio-
nib.noſtrarū regularum dici poſſent ſpeciales cū
eadē cōis opi.uideatur ſe extendere tam ad gene
rales reſeruationes quàm ad ſpeciales prout ſup-
ponunt Fed.de Sen.Pet.de Vbal.in alle tract.per-
muta.alter.in 1.q.alter in 2.prin. Imol. in cle.vni.
de rc.perm,nu.42.ver.quarto,an beneficia reſerua
ta ſpecialiter,uel generaliter,&c. Cumq; ratio ſpe
cialium reſeruationum,& generalium,quo ad prę
miſſa eadem uideatur,tutior uidetur iſta opi. af-
firmatiua,pro præmiſsis uideatur etiam Aene.de
Falco.in all.trac.reſeru.in 3.effe.fol.21.2 ter. & fol.
ſequ. ubi articulum hunc ſatis diſputat,& diſtin-
guit ut ibi,concordando quaſdam Rotæ deciſio-
nes,quæ ſibi contrariæ videbantur.

SVMMARIVM.

1 *An 2.pars huius regulæ comprahendat canonicatum cū epiſcopatu retentum.*
2 *Extra. Execrabilis. loquens de curatis, an habeat locum in non curatis,reſidentiam requirentibus.& nu.5.*
3 *Canonicatus eſt incompatibilis cum dignitate.*
4 *Canonicatus non eſt ita incompatibilis cum epiſcopatu,ſicut curatum cum curato,& dignitas cum dignitate.*
5 *Beneficia omnia reſidentiam requirere.*
6 *Amplia,etiam ſi ſint modici valoris.*
7 *Canonicatus ex generali conſuetudine Italiæ reſidentiam non requirere.*
8 *Beneficia ſimplicia ex eccleſiæ conſuetudine reſidentiam non requirere.*

1 DEcimoquarto quero, † an ſub extra.
execrabilis,& ſic ſub 2.par. noſtræ re-
gulæ cōprehendatur canonicatus,cū
epātu abſq; diſpenſatione retentus.
Pro parte affir.adducitur tex.d.extra.
execrabilis.§.qui vero deinceps, vbi recipiens ſe-
cundum curatum,niſi primum abſq; moræ diſpē
dio dimittat,ipſo iure vtroq; priuatus exiſtit,inha
biliſq; redditur, beneficiaq; taliter uacatura ſedi
2 Apoſtolicę reſeruantur,& licet † extra. pdicta lo-
quatur in curatis,idem tamen videtur dicendū in
beneficiis requirētib.reſidentiā,ita quo ad termi
nos pdictę extra. cōcludit Rot.facto.dub.vlt.vacā
te quadam,col.2.cit,med. verſi. item quia vtrunq;
ſibi tenuit,&c.per ea quę no.Inn.in c.ſi.in prin.de
cler.non reſi.ubi ęquiparat requirētia reſidentiā,
curatis,& cum Inn.vbi ſ.tráſit gl.in cle.gratiæ. in
ver. beneficiū,de reſcr. clarum eſt autem epātum
requirere reſidentiam.c. peruenit;.& c.ſeq.7.q.1.
& quod canonicatus etiam illam requirat, facit
tex.in c.extirpandæ.§.qui verò.ibi,in quo caſu cō
cedimus,ut qui talem habet præbendā,vel digni-
tatem,cum oporteat eum in maiori eccleſia de-
ſeruire, &c. de præbend.Hoſtien.in ſum. de cleric.
non reſi.poſt prin.ubi quærit,quis clericus tenea-
tur reſidentiam facere,ſubdit, & certè quicunque
beneficium præbendale obtinet:cum igitur cano
nicatus ſit præbendalis, ergo in eo reſidētia requi
ratur. Et cum canonicatus reſidentiam requirat,
ſequitur,ex interpretatione Rotæ,de qua ſupra,
extra. execrabilis. locum fore. Inſuper arguendo á
3 ſi de quo minus,ſi † canonicatus eſt incōpatibilis
cum dignitate.c.literas,& ibi Inno.in princ.& Io.
And.& alij de conceſ pb.cle.fin. de præb.c.1.cum
gl.in uer.niſi. de conſuet.lib.6.Fed.de Sen.conſil.
120.quæſitum eſt.c.ſi is cui.§.non ſic autē, & ibi,
Fran.in 2.uot.de præb.lib.6. arguendo a ſpeciali,
nam ſi de conſuetudine, quis retinere poteſt ſi-
mul canonicatum,& dignitatem,ſecus igitur di-
cendum erit de iure. ſequitur,q ſi non licebit reti
nere canodicatum,cum dignitate, multo minus
cum epātu,dignitatum culmine. Pro parte nega-
tiua,quam teneo,facit,quòd cum extra.execrabi-
lis,ſit pęnalis,reſtringenda eſt in quantum fieri po
teſt. l.pen.cum vulga.ff.de pęn. ſed extra.prędicta
diſponit contra eum, qui obtinet plura curata,
dignitates,vel perſonatus, canonicatus non eſt cu
ratus,non eſt dignitas,nec perſonatus,ergo extra.
4 non pōt de canonicatu interpretari. Inſuper † ca-
nonicatus non eſt ita incōpatibilis cū epātu,ſeu
alia dignitate,ſicut unum curatū, cum alio cura-
to,vel curatum cum dignitate,vel dignitas,cū di
gnitate,ad tex.in c.cum.ante fin.ibi,ſicut qui erat
Archidiaconus,& canonicus eiuſdē eccleſiæ.de re
ſcri.in c.poſtulaſtis.ver. niſi fortè Archiepſ non vt
prælatus,ſed vt canonicus,&c.de conceſ. pręb.c.à
collatione,ver.alias ſi vt canonicus interfuiſſet,de
app.lib.6.c. cum in eccleſia tua.de pb.eo.lib.c.ex
literis,& ibi Fel.poſt Ant.& Inno.in 1.not.de pba.
Lamb.in tract.iuriſpatro. art. 15.q.6. par.1.lib.2.
nu.7.fol.a 11.Non ob. primum in contrarium ad-
ductum,quòd extrauagans,execrabilis, procedat
non ſolùm in curatis,ſed etiā in alijs beneficijs re-
quirētibus reſidētiam: canonicatus eſt talis,ergo
comprehendat canonicatum. Quia negari poteſt,
vel maior,vel minor,hoc modo. Nā ſi quis intelli-
gat,q extra.comprehendat omnia beneficia quo
modocunq; reſidentiam requirentia, maior erit
5 falſa †: omnia.n.beneficia quodāmodo, & ſaltim
ad bene eſſe,requirunt reſidentiam.c. clericos.71.
diſt.c.eleutherius. 91.diſt.6 & 21.quæſt. 1.c.con-
6 quirente,de cleri. non reſident. † vbi ampliatur,
etiam ſi beneficium ſit modici ualoris, ſeu red-
ditus. idem tenet Hoſtienſ.in ſum.eo.poſt princ.
in quæſt.quis clericus teneatur reſidentiam face-
re.Abb.in repe.§.qui uerò,in c.extirpandæ.num.
30.uerſ.ego puto,quòd indiſtinctè.de preb. Si igi
tur uellimus tenere,extra. execrabilis. habere locū
in omnibus beneficiis,etiam ſimplicib.reſidentiā
aliqualiter requirentibus,hoc erit abſonum. At ut
nos loquimur de beneficiis,uerè,propriè, & prin-
cipaliter,ac formaliter, & neceſſario reſidentiam
requirentibus,prout ſunt beneficia curata, & di-
gnitates, de quibus loquitur cap.2.X. quia non-
nulli, cap. relatum, & cap. ex parte, & in aliis
locis,

locis,de cler.non reſi.c.præterea,de præben.& túc
non valet illatio de iſtis ad canonicatus, nec iſta
canonicatibus æquiparari poſſunt. Immo quod
7 plus eſt, † canonicatus ex conſuetudine generali
per totam Italiam,iuri cóformi,& á iure compro-
bata non requirunt reſidentiam.c.1.iun.gl.in ver.
niſi vnicum,de conſuetu.lib.6. Abb.conſil.96.ad
claram.col.1.in 2.dub.vol.2.Lamb.in tract. iuris
patr.lib.2.par.1.q.7.art.15.nu.5.fol.219.Pariſ.cõ
ſil.40.quamuis Ioan.nu.15.ver.attendatur etiam.
8 vol.4.Addo etiam pro iunioribus quòd † beneficia
omnia ſimplicia,ſeu non habentia curam anima-
rum,reſidentiam hodie nó requirunt, ſecundum
generalem eccleſiæ conſuetudinem. Card. & Imo.
in c.fi.de cler.non reſid.Alex. conſi.1.uol.7.col.2.
nu.2.Fel.in c.dilectus,el.ij.ante nu.verſ.& dicunt
non requirere reſidétiam beneficia ſimplicia.&c.
de reſcr.& ſubdit contrariã opi.procedere ſecun-
dum primitiuam eccleſiam, prout per Mar.Soci.
in repe.c.ex tuæ.col.7.de cler.non reſi. & de com-
muni conſuetu.ꝙ fructus beneficiorum ſimpliciũ
in abſentia legitimè percipiantur, uideatur per
Abb.in c.cum oés.in 1.not.de conſt.ex præmiſsis
patet reſponſio ad dub.facti ult. ſupra alle. aut.n.
illa æquiparatio curatorum,& non curatorum reſi-
dentiam requirentium,non procedit prout etiam
voluit Rot.183.no. quòd habens beneficium cu-
ratum,in anti.aut quatenus concedam,quod pro-
cedat,negabo canonicatus requirere reſidétiam,
Dicam igitur utilem reſidentiam, ad hoc, ut quia
participet in omnibus,& ad alios effectus,non ta-
men neceſſariã,ita ut non reſidens incidat in pœ-
nas,& priuatus exiſtat,præſertim ad effectum di-
ctæ extra.execrabilis. Ex ſupra adductis, ſequitur
etiam reſpóſio ad aliud motiuum,de incompati-
bilitate canonicatus cum Epãtu, ſeu Archidiaco
natu, uel alijs dignitatibus. Inſuper reſpondeo,
quòd allegata in contrarium. procederent quãdo
loqueremur de canonicatu cũ dignitate, in eadẽ
eccleſia exiſten. Immo ſtan. generali cóſuetudine
præmiſſa, quæ ualida eſt etiam ſi ſint in eadem ec
cleſia.c.ſuper eo,cum gl.fi.de præb.lib.6. & c. ſi is
qui.eo.ti.& lib.& ibi tollitur omne dubium.

SVMMARIVM.

1 *Extra. ad regimen, & hac regula, an procedant obtenta retentione ab eo,qui promouetur.*
2 *Promoti ad cathedralem eccleſiam priora beneficia de iure non vacant, ante conſecrationem, vel conſecrationis tempus.*
3 *Promoti beneficia,de conſuetudine Curiæ Romanæ ſtatim vacant,ſtatimq; per Papam conferuntur.*
4 *Etiam ante conſecrationem, vel conſecrationis tempus.*
5 *Promoti beneficia de iure non erant reſeruata.*
6 *Extra. ad regimen, & regula hac,beneficia promoti reſeruant.*
7 *Extra.ad regimen in quantum reſeruat beneficia promoti exorbitat à iure.*
8 *Cancellaria errare non cenſetur, pro illaq; illiusq; conceſſionibus præſumitur.*

1 DEcimoquinto Quæro, † an extra. Ad re-
gimen,& ſic regula noſtra, vendicet ſi-
bi locum quando Papa (ut ſæpiſsimè
facit) aliquẽ promouet ad epãtum,
ſeu maiorem dignitatem, cũ retẽtio-
ne beneficiorũ,& promotus poſtea in partib. mo-
ritur,& ſic beneficia illius cenſeantur reſeruata,ut
de illis poſsit ſolus Papa diſponere?& ne apud iu-
niores per terminos ignotos procedã pro ipſorũ
faciliori infra dicendorũ cognitione,præmitto, ꝙ
2 de iure † promoti ad cathedralẽ eccleſiam priora
beneficia non prius vacant,quã is conſecratus ſit,
uel cóſecrandi tẽpus lapſum ſit, & eccleſiaſticorum
bonorũ poſſeſsionem adeptus fuerit, uel per eum
ſteterit quin acceperit. c.cũ in cunctis.§.cũ vero,
de elec.c.poſt electionẽ.cum gl.in ver.confirmatio
nem. de conceſ.præb. Old.conſ.14.cum quæritur
poſt princ.Rom.conſ.335.cir.primum.nu.1. Abb.
conſ.101.videtur primò.nu.3.vol.2. Cald. cóſ.1.
ſub ti.de tranſl præl.cir.med.De conſuetudine au
3 tẽ Curiæ Romanæ † promoti beneficia ſtatim va-
cant,ſtatimq; vt vacantia per ſummũ Pontificẽ
ante adeptã poſſeſsionem epãtus conferuntur.de
qua conſuetudine loquitur Io.And.in cle.1. in gl.
ſuper ver.collato,ut lit.pend.verſ.itẽ aduertendũ,
quòd ſæpe curia,vbi exclamat contra hunc Curiæ
Rom.ſtilum:in fi.tamẽ ſubdit ſe ſcire,quòd curia
eius opinionẽ non reciperet. de hac conſuetudine
loquitur & illam improbans Lud.Rom.con.341.
cir.primum.co.4.nu.17.de hoc ſtilo Curiæ loqui-
tur etiam Card.conſ.5.vacante monaſterio.col.2.
num.6.verſ.ad hanc partem facit ſtilus Curiæ,&c.
Abb.in all.c.cum in cunctis.§.cum verò,verſi. ſed
quæro nunquid neceſsitate, & ibi Dec. nu.3.uerſ.
curia tamen non ſeruat.de elec.ſuper quib.uidea-
tur Dec.Caſſa.2.de conſt.& Staph.ſuper ſignatura
in 2.prin.modo vacationis,fol.69.a ter. & fol.ſeq.
Ex proximè dictis concluditur, ꝙ prouiſio Papæ
de cathedrali eccleſia,æquipollet electioni,& con
firmationi,ex duob.alijs requiſitis per d.c.cum in
cunctis.ad hoc,ut priora beneficia vacent, ꝗ ſunt
conſecratio,& poſſeſsionis adeptio,ſecundum ali
quos ſupra adductos:ex cóſuetudine curiæ prædi
ctæ cenſetur unum tantum ſublatũ,uidelicet,poſ-
ſeſsionis adeptio,& iſtud eſt magis iuri,& æquita
ti conſonum,ut alterum requiſitum intactũ rema
neat,uidelicet conſecratio,ſeu conſecrationis ter-
minus. Secũdum uerò alios,utrumq; requiſitum
per ſtilum huiuſmodi ſublatum eſt,& iſtud obſer
uatur,videlicet,quòd prouiſi de cathedrali bene-
ficia eo ipſo vacare cenſeantur,ſtatimq; conferan
tur,& ſic non expectetur poſſeſsio (de quo non du
4 bitatur) ut ſupra dixi,imò nec etiam † cóſecratio,
ſeu conſecrationis tempus: pro quo etiã videatur
D.Hier.Gig.in tractat.penſio. q.56. num.4.& per
D.Pet.Rebuff.ſuper concorda.ſub tub.de mand.
Apoſt.in §.ſtatuimus.in ver.eccleſias cathedrales,
5 quia de iure † beneficia vacantia per promotio-
nem ad cathedralem eccleſiam, non erant reſer-
uata,ſed ordinarij illa conferre poterant, præalle.

c.cum in cunctis.§.cum vero.de electio.glo.in cle.
1.vt li.pe.in ver.collato.ante fi.vbi quod promoti
& conſecrati in Curia Romana ad partes profici
ſcentis,pro capiẽda poſſeſsione epiſcopatus,prio
ra beneficia non vacant in curia de iure,ſubdit ta
men quòd curia hoc non reciperet. vltra præfatã
igitur curiæ conſuetudinem ſuperuenit extra.ad
regimen. Bene.xij.ſub tit.de præben. per regulam
6 noſtram confirmata,quæ reſeruat† beneficia pro-
moti,vnde omnia requiſita de quibus ſupra,ſub-
lata videntur.Inſuper ſtante tali reſeruatione,or-
dinarius à collatione ſimilium beneficiorũ exclu-
ſus remanet.Ad principale quæſitum redeundo,
quia ſæpiſsime his qui promouentur ad cathedra
les eccleſias dantur retentiones quorumcumque
beneficiorum quæ tunc obtinent,cuius retẽtionis
formam extenſam habemus conſi.Ang.274. Boni
fatius Epiſcopus,ſtante debita retentione quæri-
tur vt ſupra.Pro parte negatiua quòd in caſu pro
poſito non ſit locus extra.ad regimen,& regulę no
ſtræ,& quod talia beneficia non ſint reſeruata, ar-
guitur ſic:extra.ad regimẽ. reſeruat priora benefi
cia promoti,& per promotionem vacantia,per re
tentionem autem conceſſam hmôi beneficia per
promotionem non vacant,ſed bene poſtea iuxta
thema propoſitum,per obitum extra curiam, in
quo caſu Papa non reſeruauit,caſus igitur iſte re-
manebit in diſpoſitione iuris communis, tanquã
omiſſus.l.ſi cum dotem. in prin.& ibi Alex.nu.2.
ff.ſol.matr.c.ſuſceptum.de reſcri.lib. 6. Bal. in l.ſi
mater.C.de inſti. & ſubſti. ſub condi.fac. Inſuper
7 etiam ſi eſſemus in dubio, cum† extra.ad regimẽ.
reſeruans beneficia promotorum ad cathedrales
eccleſias,exorbitet à iure communi,à iuriſque ra
tione,ad tex apertum.in c.cum in cunctis.§.cum
vero .de electio.ibi is,ad quem ſpectant beneficia
quæ habebat de illis diſponendi &c. gl. in cle. 1.
vt li.pen.in ver.collat.ante fi.vbi quòd ſi conſecra
tus in curia recedit ad partes, pro adipiſcenda
epiſcopatus poſſeſsione, priora illius beneficia
nõ vacant in curia:ſequitur ꝙ interpretatio fieri
debet pro conſeruando iure communi, & ad ex-
cludendum,vel inquantum fieri poteſt,reſtringen
dum diſpoſitionem exorbitantem à iure iuriſque
ratione. l. quod vero contra rationem. ff. de legi.
l.quod contra rationem.ff.de reg. iur.lib. ſi uero.
§.de uiro.ff.ſol.mat.c.q à iure.de reg.iu.lib.6.Con
trarium per Dom.de Rota fuit concluſum, quòd
immo retentione huiuſmodi non obſtante,bene-
ficia priora ipſius promoti in partibus deceden-
tis ſint per dictam extra.ad regimẽ.reſeruata.pro
ut in terminis noſtris cõcludit Dec.Caſſado. 3.de
conſtitu.& fuerunt ponderata verba extra.reſeruã
tis beneficia promotorum, vel promouendorum
nunc vacantia,& in antea vacatura.Cum.n.conſti
tutio illa ad nullum tẽpus promotionis ſe reſtrin-
gat,verba generaliter intelligenda ſunt, quocon-
que tempore ſint vacatura,cum verba etiam ſint
futuri temporis,ad tex.in l.ſi à colono.in 2.reſpon.
ff.de ver.obl.Et ſic ceſſant contraria de caſu omiſ-
ſo,& quòd ſimus in dubio,quia immo verba ſunt
clara,& apta caſum hunc etiam comprehendere.
Accedit quòd cancellaria ſuper beneficijs iuxta
thema propoſitum vacantibus,expedit literas cũ
expreſsione, ſeu declaratione reſeruationis, quo
8 fit vt † cancellaria errare non cenſeatur,pro illaq;
illiusque conceſsionibus præſumendum ſit.c.por
recta.ibi cùm igitur à cancellaria noſtra huiuſmo
di literas emanaſſe non credamus &c.Pet. de An-
cha.conſ.293.ultra alia.nu. 2. ver. alias.n.erronea.
Roma.conſi.376.quæſtio eſt.nu.12.verſi. ſecunda
ratio.Abb.& Feli.in c.ex parte.el primo.de reſcri.
Boni.de Vitali. in clem. ad compenſandas. de ſe-
que.poſſeſ.nume.48.

S V M M A R I V M.

1 *Abbreuiatorum de parco maiori beneficia , an ſint re-
ſeruata ?*

1 DECIMOSEXTO Quæro † an extra.
ad regimen,& cõſequenter regula no
ſtra comprehendat beneficia Abbre-
uiatorum de parco maiori? Pro opi-
nione negatiua allegabatur aliàs qđ
illius extra.ad regimen. Benedicti xii. tempore,
anno 1.videlicet anno Mcccxxv. non eſſent creati
abbreuiatores de parco maiori, ſeu non eſſet eo-
rum collegium creatum, vnde non entium nullæ
erant partes.ad l.quidam referunt. poſt prin. & §.
1.ibi quia hæres ad quem ſermonem conferat &c.
ff. de in.codicil.l.mulier quæ duob. §. ſed etenim.
ff.ad ſen.con.Treb.l.1. iun. glo. in ver. non currit.
ff.qui.mo.uſu.amit.Pro opin. affirmatiua conclu-
ſum fuit in Cæſaraguſtan.Beneficiorum.17.Ianua
rij,& 20.Februarij 1542.prout Dec.Putei 26. inci
pien.beneficia Abbreuiatorum.ſub tit.de præbẽ.
Pro Dec.hmôi,& ſic pro opi. affirmatiua ponde-
ro illa verba extra.Ac Abbreuiatorum.quæ cõpre
hendere debent omnes Abbreuiatorum ſpecies,
& ſic tam de parco minori quam maiori;genus.n.
omnes continet ſpẽs.l.ſemper in generalib. ff. de
reg.iu.l.ſi quid earum.§.inter emptum, & l. item
legato.ff.de lega. 3.c.deliberatione. §. ꝓhibemus,
cum gl.in ver.ſpecie,& ibi Gemin.in 1.no. de off.
lega.lib.6.Aimo conſi.118.in hac.nu.13. ubi in-
fert ad cõſuetudinem prohibentem retentionem
bonorum donatorum in genere, quòd illa cenſea
tur prohibere oẽm ſpẽm ipſius retentionis, & ſic
retentionem vſusfructus. Rurſus verba in potiori,
& plenioti ſignificatu accipienda ſunt. l. 1.§.fi.ff.
ſtag.vecti.Bal. in l.cum mota.nu.4.C.de trãſa. D.
meus in l.ſemper in obſcuris.nu.7.ff.de reg. iur.&
conſi.522.in cã.nu.2.potiores aũt,& principalio-
res ſunt Abbreuiatores de maiori,ergo de illis po
tius interpretatio facienda eſt. Non obſtat ꝙ pro
contraria opi.allegaretur,tunc non fuiſſe Abbre-
uiatores de maiori,quia cũ non oſtendatur quod
poſtea creati fuerint,præſumam tunc fuiſſe,vel ẽt
dato,quòd tunc non eſſent Abbreuiatores de ma
iori,Dñi de Rota.in dicta Dec.ponderabãt quòd

ex quo iſti de maiori faciunt unum collegium, & unam maſſam cum illis de minoribus, ſi fuiſſent ſuperadditi, debent comprehendi pariter cum illis: allegabant Domini nota. per Bart. in l. ſi ita. ff. de aur. & arg. leg. & Card. & alios in clem. ſi. de reſcript. Et quia lex ſemper loquitur, pro quibus etiam faciunt quæ adduco infra in 7. q. 3. Regul. num. 22. & ante, & poſt.

REGVLA SECVNDA de reſeruationibus.

ITEM reſeruauit generaliter omnes eccleſias Patriarchales, Primitiales, Archiepiſcopales, Epiſcopales. Necnon omnia monaſteria uirorum, ualorem 200. flor. auri communi extimatione excedentia. & uoluit, quòd exceſſus huiuſmodi in literis exprimatur.

Sum. præfa. 2. Regulæ.

1 *Primas uni præeſt prouinciæ.*
Primatus pro ſuperioritate: ibid.
2 *Mortuo epiſcopo, uel ſuperiore, per capitulum, & canonicos nouos eligitur.*
3 *Reſeruationes ius canonicum deſtruunt.*
4 *Papa eſt dominus abſolutus in beneficialibus.*
5 *Prouiſio Papæ habet uim electionis, & confirmationis.*
6 *Monaſteria etiam propriè dicuntur monialium.*

REGVLA fe. re. Pauli tertij, poſt uerbũ Patriarchales, dicit primatiales. In Regulis antiquis Sixti, & Innocentij non adeſt uerbũ iſtud, melior lectura uidetur primatiales. & credo iſtud uerbum additum ad tollendam difficultatẽ, quæ oriri poterat dato quòd eccleſia cathedralis non ſit Patriarchalis, Archiepãlis, uel Epãlis: ſed ſit primatialis, & licet tex. in c. cleros 21. diſt. ponat Patriarcham, Archiepm̃, Metropolitanum, & Epm̃, & Io. de Syl. in ſuo tract. de beneficio. 1. par. q. 2. nu. 28. & ſeq. ponat tres ordines, uidelicet Patriarchã, Archiepm̃, & Epm̃, & Spec. ſub ti. de iur. om. iud. col. 3. n. 8. uerſ. quod aũt dicitur, quod primas ſentit primatẽ à Patriarcha in pleriſq; differre: cõtra uero tex. in c. 1. 99. diſt. primates, & Patriarchas ꝓ eiſdem accipi debere uelit, ut per Abb. in c. expoſuit in 2. not. de dila. Tamen quicquid ſit, ex notorio ſtilo hodierno in aliquib. locis reperitur dignitas principalis ad ſimilitudinem Patriarchaliũ, & uocatur hanc dignitatẽ obtinens, Primas, prout eſt Venetijs, licet appelletur Patriarcha: qui tamẽ hoc nomine gaudere non põt, cum quatuor tm̃ ſint Patriarchæ, uidelicet, Conſtantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, & Hieroſolymitanus. c. antiqua, de priuil. Aluar. in c. 1. nu. 15. uerſ. nunc transeamus ad tract. de Patriar. in uſib. feu. ſub ti. Epi. uel Abb. & quod Patriarcha, qui eſt Venetijs, non poſſit dici Patriarcha Venetus, firmat gl. in c. in illis. uer. ſingulos. 80. diſt. Tamen in quantum dicitur, quòd eſt Patriarcha Gradenſis, hoc non firmo, uideatur text. in c. ſi. cũ ibi not. de cauſ. poſ. & propr. & inſcriptio. c. olim. de uer. ſig. per Io. Fran. Paui. in trac. de off. & poteſta. c. ſed. uac. in 6. præludio. nu. 12. uerſ. quarta ſedes, ubi etiam de Patriarcha Aquilegienſi, & Venetiarũ. Igitur ut omne dubium tolleretur, fuit additum uerbũ, reſpiciens
1 dignitates, & eccleſias primatũ. & talis † primas præeſt uni prouinciæ. c. prouinciæ. 99. diſtin. & de iſta primatia loquitur tex. in c. quòd tranſlationẽ ibi conceſſo ſibi priuilegio primatię. de off. leg. c. abbatib. in prin. ibi qui neq; ſub Epõ, neq; ſub Metropolitano, neq; ſub Primate, neq; ſub Patriarcha ſunt. 18. q. 11. & in c. epũs non eſt. uer. ſi autẽ prouinciam primatem habere conſtiterit. diſtin. 65. Abb. Antiq. in proœ. decret. cir. prin. & Fel. in add. ad princ. ope. Abb. in decret. in uer. oẽs leges. poſt prin. Primatis nomine aliquando uenit Archieps̃. Mar. Soc. in c. ſanè. nu. 1. de for. comp. Primates ẽt erant antiquitus in foro ſeculari, qui in prouincijs ſuperioritatem habebant, ad quos, qui per reliquas ciuitates cõmorabantur cõfugiebant pro oppreſsionib. uel iniuſtitijs, iuxta tex. in c. prouincia. 99. diſt. Primatus deniq; ꝓ ſuperioritate uſurpatur prout, Eccleſia. c. 25. ubi dr̃, quòd ſi mulier primatũ habeat contraria eſt uiro ſuo. Paul. 1. ad Coloſ. ibi, ut ſit omnib. ipſe primatum tenens. c. ſi. uer. quicunq; deſiderauerit primatũ in terra inueniet confuſionẽ in cęlo. 40. diſt. de primatib. qui hodie ſunt in Italia, Vngaria, Alemania, & alijs locis, & qui ex illis dicantur legati nati uideatur Io. Fran. Paui. in trac. de off. & po. c. ſed. uac. in 6. ꝑlu. in uer. ſunt ẽt primates. Inſuper in Regulis Sixti, & Inn. in ſi. aderant uerba poſt uerbũ, excedentiũ, Quotieſcunq; illis uti uoluerit, in quorũ locum, in Regula ſanctiſsimi Iulij tertij, & Pauli tertij adſũt alia, uidelicet, & uoluit, quòd exceſſus huiuſmodi in literis exprimantur. & certè illæ, de quib. ſupra, uidebantur nihil operari: cum regulæ Cancellariæ ſint temporales, nec aliàs locum habeant, niſi Papa pro tempore illas locum habere, illiſque uti uoluerit: quam clauſulam, & quando Papa dicatur uti regula, declarat Pariſ. conſil. 19. num. 25. & ſeq. lib. 4. Iſta autem noua additio, an fuerit neceſſaria, infra tangam. Aduertendum etiam erit, quòd regula antiqua dicebat: Item reſeruauit ſpecialiter omnes eccleſias, &c. & ſic incipiebat illa Sixti, & Innocentij hic gloſſata, & quòd reſeruatio epiſcopatuum, & abbatiarum eſſet ſpecialis atteſtatur Cardina. conſi. 5. colum. 2. num. 1. incipit, uacante monaſterio: præmiſerat enim nu. 4. quòd notorium eſt epiſcopatus, & abbatias eſſe reſeruatas poſtea, ante nu. 7. ſubdit, quæ reſponſio non procedit circa reſeruationem ſpecialem, de epiſcopatibus, & abbatijs, niſi quis reſpõdeat per illa uerba, ſpecialem reſeruationem, eum ſenſiſſe reſeruationẽ huiuſmodi nominatim, & expreſsè factam. Noſtra autem aliter ſonat, uidelicet per uerbum, reſeruauit generaliter, & ſic iſta eſt gene-

talis reſeruatio. & pro differentia ſpecialis,& ge-
neralis videatur Caſſador. de decretis reſeruatio-
nũ,deciſ.3.tetigi ſupra in 4.quæſt. proœ.num.2.
Poſitis varietatibus ſcripturarum,iſtam Regu
lam diuido intellectualiter in duas partes princi
pales: ſecunda ibi,Necnon omnia Monaſteria. &
ſecunda ſubdiuiditur in duas alias, ſecunda ibi,
Et voluit quod exceſſus. Et quo ad primam par-
tem præmitto pro nouis in curia,quòd de iur.cõi
2 †mortuo Epiſcopo,ſiue alio ſuperiore,per capitu
lũ,& canonicos nouus eligebatur.c.ſacro.§.ex ijs.
63.diſ.c.quia propter.c.in Gen.c. Eccleſia veſtra.
1.& 2. de elec.c. cum eccleſia Sutrina.de cau.poſ.
& propr.Rip.reſp.17.n.1.de reſcr.lib.2.latè Pari.
3 in præall.conſi.19.nu.5.lib.4.†per iſtas autẽ reſer
uationes dicit Deci.in c.1.nu.6.verſi.& certè., de
ele.deſtrui totum ius canonicũ.idem dicit Pariſ.
d.conſil.19.num.5. Vnde poteſt dici quod titul.
de elec.ab Aula receſſerit,prout Lamber.2.lib.1.
4 par.7.q.art.20.ante nu.7.fol.224.ſed quia † Pa-
pa eſt dominus abſolutus in beneficialibus,& om
nibus ſpiritualibus. c. cuncta per mundum.1.&
2 9.q.3.glo.fi.in c.fi.de præb.lib. 6. nemo debet
mirari quòd reſeruet beneficia,quæ vult ; tanto
magis iſta digniora qb. melius prouidere poteſt
ipſe quàm alius.& de iure antiquo electio Epiſco
pi ſpectabat ad Papam.c.1.22.diſtinc.gloſ.in c.
quanquã. de elec.lib.6.Rip.reſpon.3.de electio.
aliàs.31.lib.1.incipient.propoſita dubia non le-
uia ſunt. Et de ſimili reſeruatione loquitur tex.in
c.ſi eo tempore. de elect. lib.6.Immo etiam anti-
quiori tempore accepimus Nicolaum Papam
Treueren. & Colonien. Archiepiſcopatus ſibi re-
ſeruaſſe,vel ſaltem prohibuiſſe ſe inſcio de illis di
ſponi,prout in c.porrò.65.diſt.ea præſertim rõne
quia Papa voluit obuiare ne de cętero electiones
prędictarũ eccleſiarum ad votum,& fauorẽ Regis
5 fierent, & † talis prouiſio Papæ habet vim electio
nis,& confirmationis.glo.1.1.in c.1.de elec.lib.6.
Abb.in c.noſti.eo.& in c.cum olim,de cauſ. poſſ.
& Abb. Barb.Fel.& alij in c.eam te.de reſcri. pro-
uin.fol.14.a ter.in uer.,literæ apoſtolicæ,& Dec.in
d.c.1.nu.6.de elec.Syl.de beneficio,par.1. q.2.nu.
31. Amplius circa dictam 2.par.ibi,monaſteria
uirorum,notandum quòd illud uerbum uirorum
prudenter appoſitum fuit ad remouendum dubi
tationem quæ aliàs oriri potuiſſet,an regula com
prehendiſſet monaſteria monialium, tum ex ui
6 proprietatis,cum † monaſteria etiam propriè di
cãtur monialium.c. monaſteria puellarum.18.q.
2.c.monaſteria.de ui.& hon.cler. cle.1.iun.glo.2.
de elec.& tale dubium in reg.noſtra tanto magis
cadebat propter dictionem uniuerſalem additam termino, monaſteria.

S V M M A R I V M.

1 *Prima pars huius regulæ, an ſit ſuperflua.*
2 *Superflua diſpoſitio dicitur, quæ de nouo expreſſa nihil operatur.*
3 *Argumentum à ſufficienti partium enumeratione.*
4 *Argumentum ab abſurdo.*

PRIMO iuxta primam partem quæro
1 †an ſit ſuperflua,an uero alicuius mo
menti,& quod ſit ſuperflua probatur:
2 † ſuperflua .n. dr̃ diſpoſitio illa quæ
iterũ expreſſa nihil efficit, ſeu ꝓdeſt.
l.ſi quãdo.ff.de leg.1.ubi fruſtra exprimere, & fru
ſtra legare quis dr̃,quæ iure pri⁹ donauerat. facit.
l.1.in fi.ibi.neq;.n.debuiſſet caueri,&c.ff.ad mu-
nicip.gl.in c.ſolitæ,in uer.tanq̃.ante fi.de mai. &
obe.ubi quòd nec dictio uacare debet.per regulã
aũt primam fuit facta innouatio extraua. ad regi
men, ſeu factę fuerunt reſeruationes iuxta illam
extrauag.at in dicta extrauaganti uerbis claris fit
reſeruatio Patriarchalium,Archiepalium,& Epa-
lium eccleſiarũ,& ſic in d.prima regula eędem ec
cleſiæ fuerunt reſeruatę: fruſtra igitur per hanc ſe
cundam regulã uidetur facta iſta niet reſeruatio.
Contrarium eſt tenendum,ꝙ imò regula iſta eſt,
ad inducendũ reſeruationẽ,de qua hic, fuerit ne-
3 ceſſaria; & † arguen. à ſufficien. partium enume-
ratione ad l.patre furioſo.ff.de his qui ſunt ſui,
uel alie.iu.inſt.de actio.§.actionũ.l,ex maleficijs.
§.hæres.ff. de act.& obl.l.ad inſtructiones itinerũ.
C.de ſacroſ.eccl.l.ſi dotẽ,in fi.C.de fal.cauſ.adie.
c.cleros.21.diſt. quod argumentũ validum eſt in
iure.Fed.de Sen.conſ.159.Sempronius.nu.2.Phi.
Fran.in diſpu.petito,col.3.nu.13. Soz.conſ.25.D.
Franc.Syndicus.nu.28.& conſ.ſeq.nu.1.vol.1. tri-
bus iurib.ſeu conſtitutionib.potuit hæc reſerua-
tio eccleſiarum cathedralium,de qua hic,induci;
per ius cõe,& hoc non,quia de iure cõi, Epiſco-
po,uel ſuperiori mortuo,per capitulum,& cano-
nicos eligi debet nouus,prout ſupra dixi in præf.
huius regulæ.nu.2.Secunda conſtitutio eſt extra-
uagans, ad regimen.ſub tit.de præb.inter cões,&
ibi licet nominentur patriarchales, archiepiſco-
pales,& epiſcopales,& reſeruentur: tamẽ nõ ſim
pliciter,ut hic,ſed addita clauſula, Nũc apud ſe-
dem uacantes,uel in futurũ uacaturas. & ſic ſolũ
reſeruãtur uacantes apud ſedem,nec per depoſi-
tionẽ,priuationẽ. &c.& aliàs ut ibi: patet igitur,
quòd eſt reſeruatio earũdem rerum, ſeu eccleſia-
rũ, ſed ibi limitatinè hic uerò indiſtinctè. Quod
4 etiam facilè cognoſci poteſt †arguendo ab abſur
do ad Roma. c.3.in prin.& inductio ad abſurdũ.
1.Corint.c.15.quod argumentum ſatis ualidum
eſt in iure.l.nam abſurdum.ff.de bon. liber.l.fin.
poſt prin.C.de uſur.rei iud. Alex.conſil.85. lib.2.
num.5.Deci.conſi.19.col.3.in fi.& 433.nu.18. &
inter duo abſurda maius abſurdum uitãdum, ut
l.ita uulneratus,uerſ.quod ſi quis.ff.ad leg.Aqui.
& abſurdum ut uitetur uiolentia fiet literæ.Lap.
allega. 128.nu.5. Nam in dicta extra.ad regimen
non ſolum reſeruantur eccleſię cathedrales, imò
etiam Monaſteria,prioratus,dignitates,perſona-
tus, officia, canonicatus, & cætera beneficia ſecu
laria,& regularia: eueniret igitur,quòd Papa ſibi
omnia

omnia reſeruaſſet, quod ſtultum eſſet dicere: non
quod non potuiſſet, ſed quia noluiſſet unico uer-
bo omnia iura tollere: ſed cōprehendēdo omnia
beneficia, hoc fecit limitatiuè & cum grano ſa-
lis. Tertia & vltima conſtitutio eſt Regula prima
de qua ſupra, quæ ſuper his eccleſijs verbum nul
lū, ſed reſeruationes fecit ſimiles illi extrauagan
tis, Ad regimen, & quia non ultra: ergo reſeruatio
nes huius regulæ non cōtinentur alibi, & ſic regu
la fuit neceſſaria, nō dico neceſſaria, quia ſine ea
nō potuiſſet ſūmus Pōtifex de huiuſmodi eccle-
ſijs diſponere: ſed neceſſaria ad effectum indu-
cendæ reſeruationis, de qua in Regula.

SVMMARIVM.

1 *Prima pars huius regulæ an ſit exorbitans & odioſa.*
2 *Reſeruationes ſunt odioſę & reſtringendæ.*
3 *Reſeruationes dignitatum ſeu beneficiorum electiuorum ſunt reuocata.*
4 *Reſeruatio ſit ad conſeruandum ius reſeruantis.*
5 *Epiſcopalis dignitas de iure diuino inſtituta.*
6 *Papa contra ius diuinum diſpenſare non poteſt.*
7 *Epiſcopatuum & ſuperiorum dignitatum diſpoſitio de iure antiquo ad Papam ſpectabat.*
8 *Res de facili ad primæuum redit ſtatum.*
9 *Argumentum ab excluſione unius.*
10 *Legatus eſt prohibitus reſeruare ſibi cathedrales.*
11 *Papa prouidere poteſt de omnibus beneficijs totius orbis.*
12 *Reſeruationes quando fauorabiles & ampliandæ.*
13 *Inhibitio, ſeu decretum irritans omnia annullant.*
14 *Papa ſuper inſtitutis de iure diuino diſponit diſpenſat & declarat.*
15 *Epiſcopatus prout hodie diſtincti ſunt, non ſunt de iure diuino.*
16 *Papa contra ius poſitiuum diſponit ad ſui libitum.*

1 SECVNDO Quæro † an iuxta candē
primam partē Regula ſit exorbitās
& odioſa uel habeat in ſe rationem,
& cum aliquo iure conformis ſit. &
quòd ſit exorbitans & odioſa & ſic
reſtringenda uidetur: tū quia, ut ſupra probaui,
iſta Regula eſt cōtra omnia iura permittētia ele-
ctionem ſuorum prælatorum capitulo, & canoni
cis: tū quia, ut etiā ſupra dixi in 4. q. primæ Regu
2 læ. nu. 4. † Reſeruationes ſunt odioſę & reſtringen
dæ. facit conſi. Calderi. 10. in fi. An reſeruatio, ſub
tit. de præben. ubi conſiderat odium reſeruatio-
nis. Gemin. conſ. 94. clemens. in fi. & conſ. 136. ſu
per primo, in prin. ubi dicit rationem odij reſer-
uationum eſſe quia auferunt poteſtatē ordina-
rijs. Aegi. Belleme. conſ. 34. ſuppoſito ſtatuto col.
antepenul. uerſ. ad nonum dubium. Rip. reſpon.
6. in cauſa. n. 5. & reſpon. 37. facultas. n. 4. D. meus
3 Phil. dec. in c. 1. nu. 6. de electi. Inſuper † Reſerua-
tiones dignitatum ſeu beneficiorum electiuorū
ſunt reuocatæ & irritatæ in concilio Baſilien-
ſi prout pragma. ſanctio. ſub tit. de electio. & re-
ſeru. c. & quia. §. item omnes. & per decretum
huiuſmodi Baſilienſe in duobus tantum caſibus
uidetur pmitti ſummo Pōtifici reſeruatio digni-
tatum electiuarum, prout latè proſequitur do-
ctus Modernus Nicolaus Boe. Deci. 2. incipit ui-
detur primo. & ibi plura adducit pro dicta con-
ſtitutione Baſileæ. facit præceptor meus D. Phi.
Deci. in dicto. c. 1. n. 6. de electio. ubi in terminis
dicit, quòd tales reſeruationes ſunt reuocatæ
& abolitæ per huiuſmodi Concilium Baſilienſe,
ſubdens hoc bene factum propter Regulas cācel
4 lariæ. Corroborantur prædicta, quia † reſerua-
tio fit ad conſeruandum ius reſeruantis, non
etiam ad acquirendum ius nouum. l. & ſi quis. §.
plerique. ff. de relig. & ſump. fune. l. ſi debito, §.
1. ibi, niſi ſalua cauſa. &. ff. qui. mo. pig. uel hip. ſol
ui. Aimo conſil. 29. pro clariori. num. 8. Sed quia
Papa de iure impeditur, vt dixi, cum dignita-
tes electiuæ non per ipſum, ſed per canonicos &
capitulū cōcedēdæ ſint: & etiā impeditur per di-
ctum concilium Baſileę: ergo talis eius reſeruatio
nō debet operari vltra cōſeruationē ſui iuris: & ſi
5 ultra operatur, uidetur contra iura. Inſuper † epi
ſcopalis dignitas inſtituta uidetur de iure diui-
no iuxta pſalmum 108. epiſcoparū eius accipiet
alter. & cap. 1. poſt medium, Actuum Apoſt gloſ.
fi. c. porrò. 66. diſtin. c. 1. & ſeq. 80. diſtinct. ubi
quòd loca in quib. primates reſidere debent, diu
ante aduētū Chriſti inſtituta ſunt. & in terminis
ponit Io. de Syl. in tract. beneficij. par. 1. quæſt. 4.
n. 25. uerſ. præmiſſa limitantur. qui etiam allegat
Andre. Barba. in tracta. Cardinal. & idem Sylua.
par. 2. queſti. prima. poſt prin. uerſi. ſecundo pro
iſta parte adducitur, ubi facit conſequentiam,
6 ſunt de iure diuino, Papa † ergo non poterit ue-
nire, ſeu diſpēſare contra ius diuinum per. c. ſunt
quidam. 25. quæſtio. 1. Dec. conſ. 112. in præſenti
cōſultatione. col. 2. n. 2. Fel. latè in c. quæ in Eccle
ſiarū, de conſtitu. Pro parte vero cōtraria, quā ue
riorē puto, facit, quod immo Regula iſta ſit iuri
7 cōſona & rationabilis: nā de iure antiquo † epiſco
patuum, & ſuperiorum dignitatū diſpoſitio ad
Papam ſpectabat. Sicut enim Moſes in veteri te-
ſtamento Pontifices, & minores ſacerdotes in-
ſtituebat, & in nouo teſtamento Apoſtoli in ſin-
gulis ciuitatibus epiſcopos, & præsbyteros ordi-
nauerunt. c. 1. & 2. 21. diſt. ita & ſummus Ponti-
fex, qui Moiſen, qui Petrum, & omnes Apoſtolos
repreſentat, qui denique vices omnipotentis Dei
in terris gerit, epiſcopatus inſtituebat, & diſpen
ſabat, ſeu de illis prouidebat. glo. magna, in cap.
quanquam, in uer. deuoluetur. circa med. uerſ. ut
igitur huius iuris. de electio. lib. 6. Abb. in c. 1. in
1. notab. & in c. cum eccleſia uulterana. num. 8. de
electio. Rip. de reſcrip. reſpon. 2. nu. 3. lib. 2. Dec.
conſil. 573. in caſu propoſito. num. 1. latè Sylu. de
beneficio. par. 2. quæſt. 1. num. 9. uerſic. item olim
diſpoſitio omnium epiſcopatuum &c. ubi plura
8 allegat. † Res igitur facilè, & iure optimo, & ſine
alicuius iniuria redijt ad primæuum ſtatum. l. ſi
unus.

unus §. pactus ne peteret, & melius uerſ. quoties.
n. ad ius &c ff de pact. l. filio quem pater, ibi, non
tranſlatus ſed redditus &c. & ibi not. glo. in uer.
ſed redditus. ff. de liber. & poſthu. c. ab exordio.
35. diſtinct. gloſſ in c. ſtatutum in uer. muneran-
dum. circa medi. uerſ. item per hanc. de præben.
lib. 6. Summo igitur iure, & citra cuiuslibet iniu
riam, & com omni ratione & naturali & diuina,
Papa reſeruat ſibi epiſcopatuum diſpoſitionem,
quæ primo ſibi competierat, & ex ipſius indul-
gentia ad alios deuenerat, & hęc reſeruatio cathe
dralium à longiſsimo tempore à Ro. Cu. fieri con
ſueuit ut per glo. 1. uerſ. & hoc ſeruat curia, de prę
bend. lib. 6. & pro reſeruatione cathedralium ex
quauis cauſa habemus tex. in c. ſi eo tempore. de
electio. lib. 6. & ibi glo. in uer. ex quauis cauſa. de
clarat ſeu ampliat reſeruationem huiuſmodi pro
cedere etiam ex ſola uolũtate, ipſius Papæ. & per
Ripam reſpon. 2. n. 4. & reſpon. 17. de reſcr. lib. 2.
9 Accedit † arguẽdo ab excluſione ſeu prohibitione
unius ad l. cũ Prętor. ff. de iudic. l. ex eo. ff. de teſti.
c. qualis. 25. diſtinc. c. de crimine. 15. quęſ. 3. in iu
10 re † Legatus reperitur prohibitus reſeruare ſibi
cathedrales. c. deliberatione. de of. leg. lib. 6. Abb.
in c. 1. in primo nota. de electio. Syl. de beneficio
par. 2. quæſt. 1. ante num. 21. uerſ. item do inſtan-
tiam, quia ſolum reperitur &c. Si igitur ſolum re-
peritur prohibitus legatus, ergo nõ Papa: immo
11 Papę conceſsũ uidetur. Vltimo facit, quòd † Papa
poteſt prouidere omnibus beneficijs totius or-
bis etiã ceſſante negligẽtia, & etiam antequã ua
cẽt. & ipſe eſt ordinarius omniũ ordinariorũ. c. 2.
de præben. lib. 6. c. cuncta per mũdũ. 9. q. 3. cle. 1.
in fi. ut li. penden. Bal. in l. reſcripta. c. de preci im
pe. offe. Alex. con. 74 uiſo pũcto. col. fi. n. 29. uol. 4.
Abb. in c. quia diuerſitatẽ. in. 5. nota. de cõceſ. prę
bẽ. Iaſ. in l. Barbarius. n. 43. verſ. ſed nõ puto quod
iſta. ff de of. Pręto. Deci. cõſ. 573. In caſu propoſi-
to. poſt prin. Syl. de benef. in dicta q. 1. 2. par. nu.
24. & ſeq. in 5. 6. & 7. fundamento. Plura alia pro
hac parte adduci poſſunt quæ ſimul redigit, Syl-
ua. de beneficio. in dicta quęſtio. 1. par. 2. ubi plu
ra cumulat, quæ omnino uideantur. Non obſtat
quòd reſeruationes ſint odioſæ & reſtringendæ.
quia ſecundum terminos noſtros, cum fiat redi-
12 tus ad ius antiquum † Reſeruationes huiuſmodi
dicentur fauorabiles & ampliandæ: tanto magis,
quia ex certa ſcientia fiunt, & nemine petente ſeu
inſtigante c. ſi plurib. de præben. lib. 6. Lap. alle-
ga. 27. diſputat an pręceptor, nu. 2. Fed. de Sen. in
tracta. permutatio. quęſt. 1. nu. 2. ibi ſed reſerua-
tiones, quæ fiunt per Papam. Pet. de Vbal. in eo
tracta. permutatio. bene. uerſ. nunc uideamus de
ſecundo prin. num. 20. ibi ſed reſeruationes, quæ
fiunt per Papam generaliter uel ſpecialiter &c. Bo
ni. de Vitali. in cle. uni. de probatio. nu. 31. latè.
Aene. de Falco. in tracta. reſerua. in 2. prælu. nu. 2.
& 3. fol. 2. & in fortioribus terminis, quòd reſerua
tiones factæ Motu proprio, non autem ad petitio
nem partis non ſint exorbitantes, & ſtrictè inter-
pretandæ, concludit poſt longam diſputationẽ
Philip. Dec. conſil. 168 quòd incipit, Reuerende
pater. ante fi. uerſi. ult. non obſt. quòd reſeruatio
Nicolai ſit exorbitans &c. Non obſtat ſecundum
fundamentum in contrarium factum, quòd re-
ſeruationes dignitatum electiuarum ſint reuoca-
tæ per concilium Baſileæ, quia vltra reſponſiones,
quas dat Io. de Syl. in dicta quæſt. 1. 2. par. in prin.
& ultra ea, quæ adducit Boe. in dicta deci. 2. quæ
allegat Syl. ubi ſupra, ipſe tamen num 37. uidetur
in contrariam partẽ inclinare: poteſt reſponderi
quòd dictum concilium, præſertim quo ad reſer
uationes per ſummos Pontifices faciendas non
fuerit receptum niſi in Gallia: & forsã de facto ma
gis quàm de iure. & conſtat, quòd poſt dictum
concilium omnes ſummi Pontifices fecerunt ſuas
regulas reſeruatiuas. & licet in Gallia pro iure ſer
uetur dictum concilium, prout per Gloſatorem
pragmaticæ, & per Boe ubi ſupra, & per Philip.
Deci. in præallega c. 1. de electio. nu. 6. tamen ſe-
cus dicendum erit extra Galliam: immo etiam in
Gallia ſeruari non poteſt concilium illud Baſi-
lien. cum per ſummos Pontifices abrogatum fue
rit ante concordata Franciſci Regis, licet forſan
non conſtet quòd abrogationis publicatio fue-
rit facta in regno Franciæ, tum quia notoria fecie
omni nationi, tum quia in uim legis emanauit
quo caſu alia publicatio non requiritur, uel ſi re-
quiratur non alibi quam in loco ubi lex promul
gatur. Vel ſi in aliquo releuaret, nõ publicatio, in
Gallia hoc tantum operari potuiſſet ne Galli tan
quam ingrati in legem hanc abrogatoriam com
mittentes gratijs alijs à ſede Apoſtolica ſibi con
ceſsis fruſtrentur, prout ſentit Io. Fran. a Ripa re-
ſpon. 2. n. 9. & ſeq. de reſcr. lib 2. ubi plura de hoc
concilio Baſilien. abrogato. Verum in omnem
euentum reſeruationes huiuſmodi etiam in Gal
lia ſi ſummo Pontifici uideretur, nõ obſtantibus
quibuſcunque concordatis, ſeu priuilegijs ob-
ſeruari facere poſſet. Et quandoquidem conci-
lium huiuſmodi quo ad omnia ſubſiſteret, ad-
huc crederem ſummum Pontificem poſſe uali-
dè & iuridicè reſeruare, præſertim Epiſcopales di
gnitates & ſuperiores. Et pro proximè dictis ui
deatur etiã Aene. de Falco. in trac. Reſeruatio. in
primo præludio. Ad tertium motiuum, quòd per
reſeruationes ſolum conſeruetur ius, non autem
acquiratur. Dico quòd iura in contrarium alle-
gata loquuntur de Reſeruationibus ſatis diuer-
ſis: uidelicet de Reſeruationibus iurium, quæ
quis cõſeruare, ſeu retinere intendit, ſeu de prote
ſtationibus, quæ fiant ad affectum conſeruatio-
nis, merito non operantur ultra intentionem: nos
autem ſumus in materia & ſuperque diuerſa. Et
quandoquidem concederem, quòd effectus re-
ſeruationis operaretur ſolũ manutẽtionem iuris
primęui: adhuc in caſu propoſito eſſem in tuto.
Cum enim, ut dixi, Papa etiã de iure antiquo ta-
les eccleſias ſuæ diſpoſitioni reſeruatas haberet,
per huiuſmodi proteſtationem retentionis ſui
iuris,

retentionis ſui iuris, ſatis poſſet ad ſuum ius redi-
13 re. Inſuper † inhibitio ſeu decretum irritans faciũt
vt ceſſet omne argumẽtum. tollunt. n. omnia, quæ
poſt reſeruationes in contrarium fiunt. c. ſi eo tem
pore. de electio. li. 6. Gaſpar de Peruſio in ſuo pul-
chro tracta. reſeruationum. in 10. qõ. fol. 18. in fi. &
Aene. de Falco. in eodem tracta. in primo effcõ n.
fol. 19. à ter. Pariſ. conſi. 29. contra ipſum, nu. 21. &
14 ſeq. uol. 4. Quartum fundamẽtum, quòd † Epiſcõ-
patus ſint inſtituti de iure diuino, ergo Papa non
poteſt ſtatuere, ſeu diſponere: iſta non procedunt
ita plane, quia etiam in his, quæ ſunt inſtituta in
iure diuino, ſeu per teſtamentum vetus, vel nouũ,
ſeu per ipſos Apoſtolos, Papa aliquando diſpo-
nit, ſeu diſpenſat, vel declarat, prout late. per gl. in
c. ſunt quidam in ver. Apoſtoli. 25. q. 1. Innoc. &
alij in ca. ſuper eo. de biga. pulchre poſt Diuum
Thomam, & Ricar. de Media villa, per Cardi. in c.
cum ad monaſterium. §. fi. nu. 6 de ſta. mona. Dec.
in præallegat. conſ. 112. in præſenti conſultatione,
col. 2. verſi. ſed tamen prædictis non obſtan. & col.
ſeq. vbi plura de diſpenſatione per Papam circa
ea, quæ ſunt iuris diuini, & per Feli. in c. quæ in ec
cleſiarum. de conſti. & pulchrè per Rui. conſi. 109.
Circa quæſt. col. 1. & 2. vol. 5. vbi etiam quòd põt
ſtatuere contra Epiſtolas Pauli in his, quæ fidem
non concernunt. Inſuper ad dictum fundamentũ
15 reſpondetur negando, quod † Epiſcopatus pro ut
hodie diſtincti ſunt, ſint inſtituti, de iure diuino:
nec iura in contrarium allegata aliud probant. &
And. Barb. in contrarium adductus, aliud tenuit
conſi. 1. immò antiquitus etiam tempore Apoſto
lorum idem erant presbyter, & epiſcopi. Ab apo-
ſtolis vero ex pluribus præsbyteris cõſtituebatur
vnus Epiſcopus, vt per Hieronymum ſuper epiſto
la ad Titum. & c. olim. 95. diſtin. c. legimus. 93. di-
ſtin. Syl. de beneficio quæſtio. 4. par. 1. ante. nu. 27.
& par. 2. qõ. 1. col. 1. in fi. Vbi ſubdit, cum electio-
nes Epiſcopatuum habeant originem à iure poſi-
16 tiuo, † Papa contra ius poſitiuum diſpenſabit, &
diſponet ad ſui libitũ per. c propoſuit. de conceſ.
præben. c innotuit. de elect. facit. l. relegari. cum
glo. fi. ff. de pœn. ubi in his. c. quæ ſunt iuris poſiti-
ui, uoluntas eſt ratio ſeu cauſa.

SVMMARIVM.

1 *Secunda pars Regulæ, an interpretanda de omnibus mo-
naſterijs: An tantum de ſolitis commendari.*
2 *Dictio, omnis, uniuerſalis.*
3 *Princeps non cenſetur reſcribere aliter quã ſit cõſuetum.*
4 *Generalis prouiſio ad ſpecialiter prouiſa non refertur.*
5 *Reſeruatio generalis ſpecialia priuilegia non tollit.*
6 *Monaſterium dicitur monacorum habitatio.*

TERTIO quo ad ſecundam partem
1 † Quæro, An debeat fieri interpreta-
tio de omnibus Monaſterijs indiſtin-
ctè, an tantum de ſolitis commenda-
2 ri. Et pro prima opi. facit † dictio uni-
uerſalis, omnia. l. textorib. & l. Iulianus. de leg. 3.
glo. in c. ut circa. in uer. aliorum. de elect. lib. 6. pro
quo etiam citare ſoleo duos tex. ſacræ paginæ ui-
delicet. p Pſal. 8. omnia ſubiecisti ſub pedib. eius,
& ad Hebræos. c. 2. ubi declaratio Pauli illius pſal.
ſub ijs uerbis, in eo. n. quod omnia ei ſubiecit ni-
hil dimiſit non ſubiectum. Et tamen magis iſta
procedẽt ſtãte exceptione: videlicet, dũmodo mo
naſteria excedant ualorem ducentorum floreno-
rum: exceptio. n. regulam in non exceptis firmat.
Bar. poſt glo. & Dy. in c. 1. in fi. ff. de reg. iur. in l. Lu
cius. §. pluribus. in fi. ff. ad Trebell. & in l. in ijs. ff.
de legi. Paul. de Caſt. in l. nummis. nu. 11. & ſequ.
ff. de in lit. iuran. ubi etiam quòd ampliat, & facit
comprehendi ea, quæ aliàs non comprehenderen
tur. Pro alia opi. quam ueriorem puto, vltra alia
facit communis ſtilus totius orbis, qui eſt quòd
monaſteria, non ſolita commendari, non habean-
3 tur pro reſeruatis: & † princeps, ſeu Papa non cen-
ſetur diſponere, ſeu reſcribere aliter, quàm ſit con
ſuetum. l. fi. in fi. ibi, & in uſu quotidiano &c. C. de
fideiuſſo. nut. Bal. in l. fideicõmiſſa. §. ſi ſeruo. ff. de
lega. 3. & Feli in c. cum M. Ferrarien. nu. 6. de con-
ſtitu. Inſuper regula iſta, in hac ſecunda parte, eſt
contra iura, & deſtructiua inſtitutorum canonum,
merito igitur inquantum fieri poteſt reſtringen-
da, uulg. c. odia. de reg. iu. lib. 6. & poteſt uerifica-
ri in Monaſterijs, uel deſtitutis. prout loquitur gl.
in c. olim. el primo, ibi quod humiliati fuerũt pri-
uati &c. de reſtitu. ſpolia. uel iuxta cap. inter qua
tuor, de religio. domi. ubi monaſteria transferan-
tur ad ſeculares: uel aliter, circa tamen commen-
dari ſolita Et iſta monaſteria hic reſeruata dicun
tur monaſteria conciſtorialia; quia de eis cõciſto-
rialiter prouideri ſolet per uiã cedulæ, prout per
Staph. in tracta. ut ſigna. uer. eſt, & alius caſus. fol.
165. à ter. ſecundum primam impreſ. & etiam te-
ſtatur. D. Samen. in fi. 15. q. de ſubrog. collitigan.
qui ita præſupponit intelligi debere Regulã iſtã,
quo ad Monaſteria: ſi quis autem primæ opinioni
inhærẽs eã tenere uoluerit, monaſteria omnia quæ
cunque ſunt, quæ tamen ualorem ducentorum flo
renorum excedant reſeruata eſſe, contrariæ cõſue
tudini de qua ſupra, reſpondere poteris, quòd illa
ex alia ratione uigeat, ab aliaq; cauſa ortũ habue-
rit, quæ forſan eſt propter priuilegia conceſſa di-
uerſis religionum ordinibus, ut poſsint procede-
re ad electionem non obſtãtib. quibuſuis reſerua-
tionibus, ac regulis cancellariæ apoſtolicę reſerua
torijs editæ, & pro tempore edendis, ſub quibuſ-
nis formis tenorib. & c. ſuperueniũt poſtea iſtæ ge-
nerales reſeruationes, quas facile eſt cõcludere ſpã
4 lia hmõi priuilegia non tollere † generalis. n. proui
ſio non refertur ad ſpãliter prouiſa. l. cohæredi. §. q
patrẽ. ff. de uul. l. Stichus nutricis. in prin. ff. de ali-
men. leg. l. decurionib. cũ gl. 1. C. de ſilentia. li. 12.
Bal. in l. non plures. in fi. C. de ſacro. eccl. Ang. cõſ.
1. eſt uidendum. nume. 2. uer. & videtur qđ non Ia
cobi de S. Geor. in l. cõſenſiſſe. §. oẽs n. 5. uer. addi
te, ubi qđ idẽ in legib. & priuilegijs. ff. de iudic. &
5 quaſi in terminis noſtris q † reſeruatio gñalis nõ
tollat

tollat ſpecialia priuilegia cócludit Gem.cóſ.30. quo ad 1.in dubio 1.& ſecúdú hanc opin.ſequeretur quod monaſteria excedétia ualoré ducentorú florenorú, ſiue ſolita cómendari, ſiue nó, ſiue cóciſtorialia, ſiue nó, quibus ſpecialia priuilegia aduers⁹ reſeruatorias regulas cóceſſa nó fuiſsét, reſeruata cenſerentur, & ſub hac regula caderent.

6 Et ſciant iuniores† Monaſteriú propriè dici monacorum ſeu religioſorum habitationem.l.generali. cú glo.in ver.uel monaco, quæ tamen correctius diceret uel monaſterio.C.de ſacro.eccle.c. placuit.16. queſt.1.& dixit Cardin.in cle.1.in 10. nota. de ſtatu monac. monaſterium eſſe territorium abbatie.

SVMMARIVM.

1 *An ratio aliqua ſuper limitatione annui redditus 200. florenorum adduci poſſit.*

2 *Cardinalibus non conceduntur beneficia minoris ualoris annui florenorum 200.*

1 QVARTO Quero† An aliqua ratio adduci poſſit ſuper hac limitatione ualoris annui 200.florenorum; & licet taxationes huiuſmodi ſint arbitrariæ prout in ſimi. dicimus de taxatione téporis, ſeu termini iuxta glo.nota.in.c.pia. & ibidem per Docto.de excep.lib 6.perquirenda tamen ſemper eſt ratio ſi qua dari poteſt. Ego puto; quòd hęc taxatio ad flor.200 ſit, quia talis redditus notabilis, & cuique etiam magno uiro proportio-

2 nabilis ſit, Hinc eſt, q† Cardinalibus beneficia huius ualoris conceduntur, licet non minoris, iuxta concilium ultimum Lateranen.de quo per Caſſa.dec.2.de præben.& per Rebuff.in Praxi de reſcr.in forma commu.num.21.Et ſi rectè memini Rotæ auditor non habés in redditibus annuis florenos 200.auri ad Auditotarú non promouetur. His rationibus et exemplis hanc taxationem factam puto.

SVMMARIVM.

1 *Vltima uerba Regulæ an ſint opportune addita.*

2 *Monaſteria non uenire ſub uerbis generalibus.*

1 QVINTO Quero† an ultima uerba, Et uoluit quòd exceſſus huiuſmodi in literis exprimatur, opportunè ſint addita: uidetur dicendum, quòd nó, cum ſat ſuperque uideretur ſufficere Regula illa de ualore diſponens, quòd impetrans beneficia uerum ualorem exprimat. Contraria opinio uidetur uerior, quia ſub tali generalitate non ueni-

2 bant† monaſteria. Late Lap. allegatin. 84.D.Papa gratioſe.nu.11.& ſeq.& deciſionem Lapi prędictam approbat D.Sarné.in 14.queſt.regula,de infir.num.2.uel ſaltem deſuper poterat oriri dubium, ad quod tollendum, meritò fuit facta addițio iſta: immo eſſet inconueniens dicere, uel præſumere, quòd princeps ſuperflua uel aliqua ſine miniſterio appoſuiſſet.ſ quibus, in prima conſtit.C.l.1.in fi.ff.ad municipa.cum ſimi.

REGVLA TERTIA
de Reſeruationibus.

ITEM reſeruauit generaliter diſpoſitioni ſuæ, omnes dignitates maiores poſt Pontificales, in Cathedralibus, & Metropolitanis. Nec non ualorem decé florenorum auri cói æſtimatione excedentes, Principales in Collegiatis. ¶ Reſeruauit étiam Prioratus, Prępoſituras, Prępoſitatus, ac alias dignitates, cóuentuales, & præceptorias generales, ordinum quorumcúque, ſed non Militiarum. ¶ Ac quęcunque beneficia, quæ ſui etiã, dum Cardinalatus fungebatur honore, exiſtentes, & Sanctæ Romanę Eccleſiæ uiuentium nunc, & qui erunt ſuo tempore Cardinalium, familiares continui commenſales obtinent, & in poſterum obtinebunt, eorum familiaritate durãte, ac in quibus, ſeu ad quæ ius eis competit, aut competierit: etiam ſi ab ipſa familiaritate per obitũ Cardinalium eorundem uel aliàs receſſerint. ¶ Ac Fę. Re. Pauli Secundi, Innocentij Octaui, Adriani Sexti, & Pauli Tertij Roma. Pontificum præceſſorum ſuorum ueſtigiis inhærendo, declarauit dignitates, quę in Cathedralibus, uel Metropolitanis, poſt Pontificales non maiores exiſtũt: & quæ ex Apoſtolicę ſedis indulgentia, uel ordinaria authoritate, aut conſuetudine præſcripta, uel aliàs quouis modo, in collegiatis Eccleſiis præeminentiam habere noſcuntur, ſub reſeruatione prędicta comprehendi debere.

SVMMARIVM.

1 *Maiorum dignitatum collationem princeps ſibi reſeruat.*

REGVLA iſta habet in pleriſque ſimilitudinem cum alia regula, infra nu.32.aliàs ſecundum ordinem antiquum n.30.de impe. bene. uacan. per obitum fami.Cardina.tamé ad diuerſos fines tendunt: & iſta utitur pinguioribus uerbis ſignificantibus etiam ius ad rem. Diuiditur in quatuor partes principales. Secunda ibi. Reſeruauit etiam Prioratus. Tertia ibi. Ac quęcunque beneficia. Quarta ibi Ac fę.re. Secunda ſubdiuiditur in duas partes: nam in prima loquitur de dignitatibus conuentualibus: In ſecunda quę eſt ibi. Et preceptorias: intelligit de omnibus preceptoriis exceptis Militiarũ. Rurſus prima habet limitationem, Dummodo excedant ualorem. Sed quę reſpiciat limitatio iſta, infra tangam. Et notandum eſt, primam partem huius Regulę, in quantum Papa reſeruat ſibi collationem

maiorum

maiorum dignitatum, habere aliquam conformi
tatem cum iure communi, uidemus.n.etiam in
1 prophanis†maiorum dignitatum collationem,
ſeu diſpoſitionem, eſſe principi reſeruatam, pro-
ut concludit Oldra. plura adducens cõſ.75. Quis
poſsit creare notarium. circa medium. uerſ. maxi
mę autem cauſæ, & collatio ſupremarũ dignita-
tum &c. Idem etiam uoluit Ludo. Roma. in.l. im-
perium. co. 2. uerſ. item collationum maiorum di
gnitatum. ff. de iuriſ. om. iudi. Huc ſpectat quod
uoluit Rot. 368. extra Rotam, poſt. num. 4. uerſic.
certum etiam eſt de iure moderno. in no. Inſuper
aduertendum eſt circa tertiam partem in qua Pa
pa reſeruat beneficia ſuorum familiarium, & Car
dinalium, cum declaratione prout in ea. quòd Re
ſeruatio ſe extendat ad beneficia etiam ante fa-
miliaritatem obtenta: & quòd uerba, Eorum fa-
miliaritate durante, terminent uerbum, obtine-
bunt. Videatur Aenæ. de Falco. in tracta. Reſerua.
in 22. effectu. col. 3. fol. mihi 43. à ter. ubi plura põ
derat, & allegat. quæ tranſplantare non curaui. Et
ſicut iſta Regula continet plura dicta, ita plures
quæſtiones ex ea eliciã, pleriſq; omiſsis, quæ huic
regulæ aptari poſſent, quæ pro dicta Regula 32.
ſeruaui, in qua ſcribentes dilatant fimbrias ſuas.
iſta igitur ab illa aliqua mutuabit, & contrà, illa
aliqua ab iſta. & notandũ eſt ſecundum Prouinc.
fol. 57. a ter. quòd quando vacat dignitas princi
palis, vel maior poſt Pontificalem apud ſedem;
tunc datur reſeruatario, ſicut de vacantibus apud
ſedem, & non de vacantibus ratione principali-
tatis, ſeu maioritatis. Et licet ipſe non aſsignet ra
tionem, ego illam adduci poſſe credo, videlicet,
quòd vacatio apud ſedem ſit potior, & dignior:
& ſic illa haberi debeat in conſideratione, & illa
exprimi: quando verò vacat extra curiam, tunc
datur reſeruario tanquam de reſeruatis ratione
(vt ita dicam) principalitatis, uel maioritatis, di-
cendo, Dudum omnes dignitates maiores in ca-
thedralibus poſt Pontificales. Vel Dudum ſiqui-
dẽ omnes dignitates in collegiatis eccleſijs prin-
cipales, &c.

S V M M A R I V M.

1 *Dignitates maiores poſt Pontificales, & principales in collegiatis, quæ dicantur.*
2 *Pro cognoſcenda maioritate, & principalitate dignitatũ, recurrendum eſt ad conſuetudinem prouinciarum, & eccleſiarum.*

1 Primo quæro, cũ Gloſatore hic † quæ
dicantur maiores dignitates poſt Põ
tificales, & principales in collegiatis,
in regula iſta comprehenſę. Gloſſator
hic allegat Rotam, & Oldr. vbi tamẽ
prout hic allegantur, verbum nullum ad rem no-
ſtram. And. Barb. in tracta. de præſtand. Cardina-
lium, quæſt. 1. Baſi. 1. num. 48. verſi. Nec ob. quòd
epiſcopatus. maioritatẽ in eccleſia quatuor mo-
dis conſiderari poſſe probat, uidelicet, ratione
tẽporis, 2. ratione prærogatiuæ ordinis. 3. ratione
prærogatiuæ ordinantis, ſeu conſtituentis. 4. ra-
tione maioris officij ſeu adminiſtrationis. Ego di
co, quòd ad cognoſcendam maioritatem, & prin
cipalitatẽ huiuſmodi, conſiderari debent præci-
puè ordo, & adminiſtratio, ac ordinẽ & admini-
ſtrationem concernentia. glo. in. c. deliberatione.
in uer. electionis. poſt medium. de offic. lega. lib.
6 & ibi Gemini. num. 6. Alia ſigna ponit Cardi.
conſ. 30. in hac dubia col. 1. & 3. præſertim. n. 20.
ibi, ſigna nanque &c. Rot. 451. fuit dubitatum u-
trum præpoſitura, in no. Tamẽ breuiter conclu-
2 do†recurrendum eſſe ad conſuetudinem prouin
ciarum & eccleſiarum, dicta glo. in. c. deliberatio
ne. ante fi. ibi, licet inſpicienda ſit conſuetudo: &
dicta Deci. 451. col. 2. ante num. 2. uerſ. ego uero
dicebam, & optime per Alex. con. 142. uiſo pro-
ceſſu. per totum lib. 6. ubi late de cõtrouerſia Ar
chidiaconi, & Archipresbiteri: & quòd licet de
iure Archidiaconus præferri deberet, & cenſeri
habere maiorem dignitatem; ſecus fuit ex ſtatu-
tis, ſeu conſuetudine. Rot. 173. de Theſauraria, an
ſit dignitas, in no. per Pariſ. conſ. 31. nu. 39. uol. 4.
per Rebuf. in prax. tit. de reſerua. tam gene. quàm
ſpec. n. 6. & ſeq. per Staphi. ſuper ſigna. in præfa. vi
deatur Nic. Boe. Deci. 286. incipit Magiſter Ioan-
nes præſertim. num. 8. & ſeq. Hanc opinionẽ meã,
quòd conſuetudo quo ad propoſitum quæſitum
attendatur, amplexa fuit poſtea Rota de Menſe
Maij ſeu Aprilis. 1554. in Tuden. Abbatiæ, coram
R.D. Mõtisflaſconen. in fauorem Reuerẽdiſſ. Car
dinalis Pacechi. Differentiam reſeruatorum alio-
rum à dignitatibus maioribus poſt pontificales,
& principales in collegiatis ponit Hyero. Pac. in
libro prouinciale nuncupato fol. 56. ad fi. uerſic.
Not. quòd in omnibus reſeruatis, niſi in dignita-
tibus maioribus poſt pontificales, uel principa
les in collegiatis eccleſijs ponitur clauſula, Dum
modo eius diſpoſitio ad nos hac uice pertineat.
illud ſpeciale in dignitate maiori poſt pontifica-
lem eſt, quòd illa excipitur in omnibus expecta-
tiuis de ſtilo Curiæ prout per Feli. in. c. in noſtra,
corre. 5. de reſcript. & per Samen. de expectatiuis.
poſt num. 45. uerſ. 2.

S V M M A R I V M.

1 *Dignitates maiores poſt patriarchales, an reſeruatæ.*
2 *In beneficialibus ſtricta fit interpretatio.*
3 *Argumentum ab vſu patrisfamilias.*
4 *Solitum aliquem eſſe, verificari etiam in uno actu.*
5 *Appellatione cathedralis, & Metropolitanæ, venire etiã Patriarchalem.*
6 *Lato ſumpto vocabulo extenſionem fieri etiam in odioſis.*
7 *Extenſio de uno caſu ad alium ſecundum communem vſum comprehenſum, fit etiam in materia ſtricta, & odioſa.*
8 *De ſtatuto Tuſciæ loquente de inteſtatis.*

1 SECVNDO quæro; † an dignitates maiores poſt Patriarchales cenſeantur reſeruatæ per iſtam regulã. Gloſſator hic tenet partem negatiuam, p̃ verbum fortè: & rationẽ alleg. quia hic nõ fit mẽtio de Patriarchalib. per c. 1. de pac. lib. 6. quod mihi nihil facit. allegat etiã. c. quãuis primo, de p̃b. eo. lib. & iſtud. c. pro hac opi. duob. modis induco: vno modo in genere, videlicet, ꝙ
2 † in beneficialib. vbi ſumus in materia non fauorabili, ſtricta fieri debeat interpretatio, pro quo ẽt facit. c. 1. in 2. reſpon. & c. 2. de fil. præsb. eo. lib. 6. c. poſtulaſti, vbi latè per Fel. poſt alios, de reſcr. Altero modo magis in ſpecie induci põt, in verſi. quanquã ſub nomine, ubi propter honorẽ Cathedralis, illa ſub generalitate non uenit: eodẽ modo igitur, dicendum videtur, ꝙ propter honorẽ Patriarchalis dignitatis, quæ ſuper oẽs alias ſupereminet, ſub hac diſpoſitione, q̃ potius reſtringenda, q̃ amplianda uidetur, non ueniant dignitates in eccleſijs Patriarchalib. de quib. mẽtio facta nõ
3 fuit. Fortificatur iſta opi. † arguendo ab uſu patriſfamilias, ad l. ſi ſeruus plurium. §. fi. ibi, ante omnia ipſius patriſf. conſuetudo. ff. de leg. 1. l. ſed Iulianus §. fin. ibi ad eam quantitatem, quam pater ſolebat, &c. ff. ad Maced. l. 3. § fi. ibi, quod ſi merces ſolebat comparare ff. quod cer. loc. l. nummis. ff. de leg. 3. & de argum. ab uſu Papæ. Caſſad. dec. 3. nu. 1. de cenſu. Nam quando ſummus Pontifex uoluit regulam aliquam habere locum in eccleſijs Patriarchalibus, illaſque comprehendere, expreſſiſſet per uerba clara: prout fecit in præced. regula, ubi expreſsit Patriarchales, & ſic cum ſolitus ſit expreſſam mentionẽ facere de Patriarchalibus, quando de illis uult intelligi uidetur dicendum in caſu noſtro, quòd cum non expreſſerit, eius fuerit intentionis illas nõ comprehendi. & ſi quis reſpondeat, quòd per unum actum tantum non concludatur, quòd quis ſolitus ſit aliquid facere. & ſic ex illa expreſsione in d. reg. præcedenti non inducatur, quòd Papa ſit ſolitus de Patriar-
4 chalibus expreſsè loqui: replicabo ꝙ immo † ſolitus, uerbum, uerum redditur etiam in uno actu ſolum. Bar. in l. Mela. §. ſed in alimenta. nu. 1. ff. de ali. & cib. leg. & Bart. in l. 1. in 2. q. C. quomodo, & quan. iud cuius dictum Paul. de Caſtr. ibi, col. fin. num. 4. dicit communiter teneri, licet Raph. contrarium tenuerit, & ibidem per Angel. Alexand. conſ. 5. Si vera ſunt, col. pen. num. 24. libr. 5. Deci. qui dicit hanc eſſe communem, conſil. 441. præſens cõſultatio. nu. 11. Hinc dicimus, poſſeſsionẽ, ſeu quaſi, iuriſdictionis, unico actu acquiri. Rot. 416. fuit dubitatum. nu. 3. & ad fi. Dec. uerſ. quem niſi ſemel exercuerãt, in no. Sic & quaſi poſſeſsio eligendi per unum actum inducitur. glo. in c. cum eccleſia. in uer. trium ep̃orum. uerſ. ſed quid. ſi ſemel elegit. de cau. poſ. & propr. & ibi Bal. dicit illos clericos fuiſſe uerboſos, dicentes ſe bis elegiſſe ſic, & quaſi poſſeſsio iuriſpat. ſeu iuris præſentandi unico actu quæritur. c. conſultationibus. in ult. not. Abba. de iu. pat. Oldr. conſi. 313. thema quæſtionis. uerſ. & dato, ſine præiudicio. Fede. de Sen. conſ. 234. ſuper primo. poſt nu. 4. uer. eſt dicendũ. ſaluo eod. Lamb. de iu. pat. lib. 2. part. 1. quæſt. 3. artic. 11. in princi. & toto articul. Sic denique, & quaſi poſſeſsio conferendi unico actu comparatur. D. meus. conſi. 126. in cauſa. nu. 1. & 2. ſequitur Io. Bap. Ferret. conſil. 2. in cauſa. num. 2. & ſeq. Pro parte uerò affirmatiua, cui adhæreo, facit, ꝙ
5 ex proprietate uerborũ † appellatione Cathedralis, & Metropolitanæ, uenit etiam eccleſia Patriarchalis. c. cleros. uerſi. omnes autem. 21. diſt. ubi expoſito quid ſit Patriarcha, Archiepiſcopus, Epiſcopus, Metropolitanus, ſubditur, quòd omnes ordines ſupra deſignati, uno eodẽq; uocabulo, Ep̃i nominãtur. talia enim nomina ſunt ad diſtinctionem poteſtatum, & nomen eccleſię conuenit tam Patriarchali, quàm aliis cathedralibus. c. Conſtantinopolitanæ. & c. de Conſtantinopolitana. 22. diſtinc. cum autem latè ſumpto uocabulo, appellatione Cathedralis, & Metropolitanæ, ueniat Pa-
6 triarchalis, † extenſio fieri debet, etiam quòd eſſemus in odioſis, præſertim quãdo non põt aſsignari diuerſa ratio. l. filium habeo. ff. ad Maced. l. libertum eundemq;. §. ſenatuſconſulti. & l. ſenatuſconſultum. ff. de rit. nup. iun. l. fi. C. de inter. matri. Roma. conſi. 129. licet magna. uerſi. ſecunda ratione monet. Alex. in l. ſi quis iniquum. §. ſi procur. ante fi. nu. 17. ff. quod quiſq; iur. & in l. centurio. 2. col. ff. de uul. & pu. Dec. conſ. 344. Applaudent. nu. 1. uerſ. quia quatenus uerborum proprietas. & cõſ. 386. in cauſa, quæ Mantuæ. nu. 9. Accedit, ꝙ negari non põt, quin ſecundum cõem uſum Patriarchalis eccleſiæ ueniat ſub uerbis prædictis: immo ſecundum communem uſum, tam in Cãcellaria, quàm alibi exprimendo ſimpliciter eccleſias, uel Cathedrales, uel Metropolitanas, intelligimus ẽt
7 de Patriarchalibus. † Extenſio autem de uno caſu ad alium, ſecundum communem uſum comprehenſum, fit etiam in materia ſtricta, ſeu odioſa. pro qua concluſione communiter allegatur text. in l. is cui bonis §. fi. ff. de teſta. in l. 1. ff. de ſuis, & legi. ubi tex. dicit, ꝙ qui teſtari nõ poteſt, proprie non dicitur inteſtatus: puta impubes, & furioſus, uel cui bonis interdictũ eſt: ſubdit poſtea, ſed & hos quoque pro inteſtatis accipere debemus. & Bar. ibi, infert ad ſtatutũ, & ſic ad materiã ſtrictã,
8 ꝙ ſtatutum † in partib. Tuſciæ loquens de inteſtato, habeat locum in talibus propter cõem uſum loquendi in Tuſcia, per illum tex. quem dicit interpretationem huiuſmodi, ſeu extenſionẽ facere ex comm. uſu loquen. & licet magna ſit altercatio ſuper hoc d. Bart. per ea, quæ latè tradit Alexan. in l. generaliter. col. 2. C. de inſtitu. & ſubſtitut. ubi ponit duas opinio. principales Roman. conſil. 4. ſententiam, & latiſsimè per Dec. conſ. 466. ſtante ſtatuto Rauennæ, ubi ponit duas communes. & conſi. 663. Duo dubia. nu. 2. ubi dicit magis communem opiniõ. Bartol. in d. l. 1. latè per Curt. Iun. conſi. 134. Viſo, & diligenter. per totũ, præſertim.

nu. 5.

nu.5.tamen quicquid fit quando Deci.& alij infe runt contra Bar.uidetur ſe fundare ex diuerſita te rationis unius caſus ab altero,ſecus ſi ratio di uerſitatis aſsignari nō poteſt. Et Corn.conſ.3 18. ex pluribus uidetur. uol.1.col.2.num.7.concor dando opin.firmat, quòd omnes fatentur,quòd apparente communi uſu loquendi talia ſtatuta, etiā correctiua,extēdātur:& quòd cōmunis uſus loquendi ampliat, & reſtringat diſpoſitionem.Et de cōmuni uſu loquendi peritorum,& non peri torum, plura per Corn. conſ.106.quāquā in hac nu.2.& 3.uol.4.Et dixit Matheſi.nota.101. quem ſequitur Fel. in.c.in præſētia.de probatio.nu.19. in.6.limi.quòd communis uſus loquendi acci piens uerba in certa ſignificatione, facit, quòd probatio facta talibus uerbis,etiam æquiuocis, propter talem uſum loquendi, adaptatur ad intē tionem probātis.Nec obſtant adducta ſupra pro parte negatiua,quia illa omnia argumenta ceſ ſant,cum conſtet,quòd Papa uſus fuit uerbis ap ptis patriarchales eccleſias comprehendere.

SVMMARIVM.

1 *An reſeruetur una dignitas maior & una principalis,an uero reſeruentur duæ maiores & duæ principales.*
2 *Pluralis locutio,ad minus in duobus uerificari debet.*
3 *Pluralis locutio,an intelligenda diſtributiuè,an collectiuè, an reſoluatur in ſuas ſingularitates.*
4 *Pluralitas geminat ſuas ſingularitates.*
5 *Materia non uerificabilis in pluralitate,reſoluitur in ſin gularitatem.*

1 TERTIO Quæro,† an per iſtam pri mam partem regulæ reſeruetur tan tum vna dignitas maior.poſt Pontifi calē, & una principalis in qualibet Collegiata: an uero reſeruentur duę maiores,& duæ principales,exemplum,in vna ec cleſia Cathedrali ſunt duæ dignitates quæ haben tur maiores alijs,& inter ſe una maior alia, puta Archidiaconatus prima, Archipresbyteratus ſe cunda,primiceriatus tertia &c.& ſic etiam in col legiata:ex uerbis Regulæ uidetur dicendū, quòd ad minus duæ ſunt reſeruatæ, cum loquatur in num.plurali,uidelicet,Reſeruauit dignitates ma iores in Cathedralibus,& principales in collegia
2 tis.† pluralis enim locutio ad minus in duobus comprobari debet, ut l.g.l.ubi numerus.ff.de te ſti.l.inter illam. in fi.ff.de uer.ſig.l.libertas.§.poſt annos.ff.de manu.teſtam.cap.pluralis locutio,de reg. iur.lib.6.& in materia beneficiali eſt tex.in. cap.is cui.§.ſi uero de præben lib.6.Mil.in reper to.in uer.pluralis numerus in gratijs, beneficiali bus &c.quæ tanto magis procedunt in pluribus, Bar.& alii in.l.falſa.circa fi.ff.de condi.& demon. maioritas enim & principalitas de quibus hic, cadere poſſunt in pluribus reſpectu inferiorum, quod autem recipitur ſeu dicitur de una perſona procedit in duabus l.ſingularia.ff.ſi cer.pet.l.qui duos.ff.de reb.dub.cap.cupientes.§.ſi uero.de e lect. Amplia,ut lex etiam pœnalis loquens in ſin gulari habeat locum in plurali, & contra Bar. in l.3.§.negocia.num.1.ff.nego.geſto.Mil.in reper.in uer.lex & conſtitutio etiam pœnalis. Et an, & quando pluralis locutio duorum numero ſit con tenta,uideatur Bal.con.101.nobiles. num.6.lib. 3. Cōtrarium concludendum eſſe uidetur:quòd immo una tantum dignitas maior in qualibet Cathedrali,& principalis in qualibet collegiata reſeruata fuit, & licet alta, ſubtilis & ambigua
3 ſit materia iſta† pluralis locutionis, an ſit intelli genda diſtributiuè,an collectiuè:an reſoluatur in ſuas ſingularitates, uel non.de qua in l.falſa.ante fi.ibi, nam hunc ſermonem, licet pluralis ſit.pro eo oportet accipi,ac ſi ſeparatim dixiſſet:Stichū &c.ff.de condi.& demon.& ibi glo.ſi.& Bar.& la tè per Bal.qui optimè & ſubtiliter diſtinguit in.l. 1.col.2.C.de cond. inſer.Alex.conſi.136.in prin. uerſ.quòd autem.uol.5.Rui.conſ.120.num.9.lib. 2.Corn.con.320.nu.4.&.5.lib.3.glo.1.in c.omnes leges.diſtinct.1.ubi plurale pro ſingulari exponit, & latiſſimè per Feli.ſuper dicto.cap.omnes leges per uiam addi.ad prin.ope. Abba.ubi per qua tuor colum.explicat materiam huiuſmodi, colli gens omnia hinc inde ſparſa.& per Cor.iun.cōſ. 128.ptęſupponitur in facto.num.6.& ſeq.& ibi ponit duas communes opin. Quantum ad rem
4 noſtram attinet dico,quòd † pluralitas geminat ſuas ſingularitates.hoc termino utuntur Doc.ſu pra allegati :quid autem per hoc intendant, de clarat Iacobi.de ſan.Georg.in.l.ſi ſeruus.§.ſi plu rium.ff.ſi quis cautio.col.2.uerſi.in fi.glo.ubi ex ponit.i.reſoluitur in ſuas ſingularitates:& ibi plu ra ponit,quæ faciunt ad prædicta. Qui etiam ui dere uoluerit quando pluralitas conuertatur in ſingularitates & in ſingularitates reſoluatur, cū ſua qualitate & natura, quam habeat ipſa plura litas, & de ſtatuto loquente in ſingulari, quòd habeat locum in plurali, inueniet hæc latiſſimè diſcuſſa,& cumulata per Calc.con.1.n.15.&.16. poſt Barba.quem ibi & toto illo conſ.acutis den tibus mordet & deuigrat.Senſus igitur Regulę no ſtrę eſt,reſeruauit in quacunque cathedrali digni tatem maiorem &c. & iſta declaratio fieri debet propter ſubiectam materiā, quę non eſt uerifica bilis regulariter in plurali: regulariter.n.una eſt maior dignitas alia, & ſic a cōiter accidentibus non datur caſus,quòd in eadem eccleſia ſint duæ dignitates æquè maiores, uel in collegata duæ
5 æquè principales.Quòd autem† quando materia non eſt uerificabilis in plurali,pluralitas reſolua tur in ſingularitatem, probat.c.ut priuilegia, & ibi Abb.in ult.nota.de priuile.Cardina.conſi.30. quidam A.presbyter.colum.3.num.13.uerſi.& ſi dicatur. Bald.in.l.ait prætor. in 2.nota.ff negoci. geſtis.Archidiac.in c.1.4.quæſt.5.in prin.ubi ſe cundum Bern.exponit primates. i.primatem: ra tionem dat,quia tex.loquebatur de primatibus in prouincia, in qua tamen non reperitur, ſeu

non

non admittitur niſi vnus Primas. Felyn. in dict. c.
omnes. poſt prin. & col. 3. verſ. & adde etiam iſtis.
Et quod numerus etiam pluralis in vno verus red
datur, probat tex. in l. ait prætor. §. negocia ſic ac
cipere debemus. ff. neg. geſt. l. ſingularia. ibi, quæ
in duabus perſonis. ff. ſi cer. pet. c. mandatum. vbi
Bal. & Imol. de reſcrip. Rebuf. ſuper concor. in for.
man. apoſto. ver. item ſi Papa ſcripſerit. pag. 59 t.
Accedit quòd negari nõ poteſt, quin locutio hu-
ius regulæ ſit diſtributiua reſpiciens quamlibet
Cathedralem de per ſe, & quamlibet collegiatã,
de per ſe, unde ſuccedit diſpoſitio in l. Lucius. §. Ca
io. vbi diſtributio fit in perſonam cuiuſlibet. Bal.
in d. l. 1. C. de cond. inſer. nu. 4. ver. circa hunc arti
culũ, in primo caſu ibi per eũ poſito. facit Deci.
conſ. 50. quia verba teſt. col. 2. ver. ſexto, & vltimo.
Confirmo hanc meam declarationem per ſimilẽ
declarationem, quam faciunt in c. deliberatione.
de of. leg. li. 6. pri. reſp. vbi tex. inter alia prohibet,
ne Legatus reſeruet, ſeu conferat dignitates ma
iores poſt epiſcopales. glo. in uer. electionis. con-
cludit, quòd is. qui poſt epm præeſt capitulo, il-
ludq; conuocat, & ſimilia facit, illa prohibitione
incluſ' eſt, & ibi Io. And. ante fi. ver. & licet fatear,
q pluralitas dignitatũ, reſpicit pluralitatẽ eccle-
ſiarũ; & ante ẽt infert, q licet locutio ſit in plurali,
tamen pluralitas illa intelligi debet, referendo v-
nam maiorẽ dignitatem vni eccleſiæ, & ita expreſ
sè ẽt infert ibi Anch. in 2. not. ubi q maior digni-
tas poſt epm eſt priuilegiata. vbi ẽt Phil. Fran. nu.
4. ibi, dummodo prçficien. nõ ſit maior poſt epm.
Tãdem in propriis terminis noſtræ regulæ, quòd
interpretatio fieri debeat, de una maiori, & de u-
na principali, colligitur ex d. Ale. conſ. 75. uiſis põ
deratis. uol. 4. prçſertim. col. 2. ante nu. 4. ibi, prin-
cipalis dignitas in dictis eccleſijs reputabatur: &
poſtea. ver. põt etiam, ibi, q iſtud beneficium erat
reſeruatũ ẽt alia ratione, q̃ ex eo, q eſſet prima di
gnitas in eccleſia collegiata: & ſic pluralitatẽ hu
iuſmodi in terminis noſtræ Regulæ ad ſingularita
tẽ reducit, & quòd per regulam reſeruetur tantũ
prima dignitas, ſentit ẽt Caſſad. dec. vlt. de cõceſ.
pb. ante n. 6. vbi quod præpoſitura reſeruata erat,
quia prima dignitas poſt pontificalẽ, in cathedra
li. Ita igitur opinio tenenda eſt, tanquã vera, & æ-
qua: & ut minus lçdatur ius cõe, p iſtas reſeruatio
nes: & qa magis priuilegiata eſt maior dignitas,
quàm inferior, ad not. per Ancha. in d. c. delibera-
tione. & per Rot. 173. de Theſauraria, an ſit digni
tas, in no. & patet ad ſenſum. & iſta ẽt interpreta-
tio confirmatur per ſtilum cancellariæ, qui habet,
q in bullis expectatiuarũ apponitur clauſula, vi-
delicet: Dummodo aliqua dignitatum narratarũ
in Metropolitana, vel alia cathedrali poſt Pontifi
calem maior, aut collegiata principalis non exi-
ſtat: & ſic per talem clauſulam declaratur regula
noſtra. de qua clauſula videatur per Fel. in c. in no
ſtra. in 5. corre. uer. exemplum de ſtilo curiæ. de re
ſcri. & per D. Samen. in tract. expecta. ante nu. 62.
ver. item dicit de dignitate perſonatu, &c. Poſtq̃
hçc ſcripſeram, dubiũ præmiſſum fuit bis in Rota
diſcuſſum in vna Tuden. Abbatiç pro Reuerendiſ
ſimo Giennen. coram R. D. Montisflaſco. & Rota
dubia remanſit, tandem dubio tertio propoſito
Rota pro maiori parte ſenſit, tum propter plura-
lem ſermonem, tũ propter dictionem, omnes, v-
niuerſalem, comprehẽdi ſub regula plures digni-
tates maiores, ſub qualibet cathedrali, & plures
principales ſub qualibet collegiata: & licet mihi
dura uiſa ſit reſolutio, propter auctoritatem ta-
men tantorum patrum acquieſco.

S V M M A R I V M.

1 *Quid ſi ſint duæ dignitates maiores, uel duæ principales æquales, ita quòd diſcerni non poſſit, quæ ſit maior, & quę principalior, an ambæ reſeruatæ erũt, an neutra.*
2 *Incertitudo in ipſa ſubſtantia ſemper vitiat.*
3 *Incertitudo in teſtamento vitiat.*
4 *Incertum legatum inefficax eſt.*
5 *Incerta venditio nullius eſt effectus.*
6 *Incerta electio inualida eſt.*
Incerta ſententia executionem non meretur. ibid.
7 *Argumentum de perſonis ad res.*
8 *Incerta pręſentatio per inſtituentem poſtea certificanda admittitur.*

1 QVARTO ſucceſsiuè quæro, † quid ſi
in cathedrali ſint duæ dignitates ma
iores, uel in collegiata duæ principa
les, quæ maioritatẽ, ſeu principalita-
tẽ, ita habent in capitulo, in ſede, in
ſubſcriptione, & in aliis ęqualẽ, in rũ, quòd q̃ ſit
maior, vel principalior cõparere non põt, an am-
bæ ſint reſeruatæ per iſtã regulam, an neutra. &, q
2 neutra ſit reſeruata, probatur, quia † incertitudo
in ipſa ſubſtãtia ſemper vitiat. l. duo ſunt Titij. ff.
3 de teſt. tut. ubi † ſi non põt apparere, de quo Ti-
tio teſtator ſenſerit, nemo ex Titiis erit tutor. §. tu
tor. inſti. de leg. vbi quod incertus tutor dari non
4 põt: ſic etiam, & † incertum legatũ inefficax eſt. l.
ſi fuerit legatum relictũ. & l. ſi quis de plurib. vbi
ẽt fauor libertatis, qui maximus eſt, non ppea fa-
cit legatum incertum ſubſiſtere. ff de reb. dub. p
quo ẽt tex. in l. cũ ex plurib. ff. de manu. teſt. ſic, &
5 † incerta venditio nullius eſt effectus. l. cum duo.
ff. de in diem adie. & ibi gl. fi. extendit ad alios ca
ſus per iura, q̃ ibi allegat. & pro præmiſsis faciunt
tradi. per Bar. in l. 1. in repe. ante fi. ff de off. Proc.
Cęſa. ver. ſed cõtra eum uidetur. infra de teſt. &c.
& nõ ſolum iſta concluſio cõprobatur in materia
profana, imò ẽt in beneficiali, in qua nos ſumus.
6 Videmus. n. q in certa † electio eſt inualida. c. in
electionib. ibi, uel incerta, de elec. lib. 6. Lap. alleg.
6. incipien. in hac ſexta. ubi plura pro d. c. Bal. in l.
1. col. pen. uerſ. quæro quid ſi duo. C. quan. prouo.
non eſt neceſ. ſic, & priuilegio conceſſo eccleſiæ S.
Venantij, ſi in eodẽ loco duæ ſint eccleſiæ ſic uoca
tæ, ſi per circunſtantias expreſſas in priuilegio nõ
apparet, de qua intellexerit nulla erit exẽpta, put
concludit Io. Cal. conſ. 5. ſi in priuilegio. ſub ti. de
priui.

priu.& Io.Firm.in trac.epiſ. li.1.par.3.q.37.verſ.
quid in electione incerta:ſic,& incerta ſentẽtia in
ualida redditur,nec executionem meretur.l.2.C.
de ſen.q̃ ſine cer.Bal.in l.hac conſultiſsima. col.2.
C.qui teſt fac.poſſ.Ang.& mod in l.2.ff. de lib.&
poſth.Rui.conſ.146.nu.8.vol 4.Dec. conſ.8.nu.6.
uerſ.& prædicta.cũ aũt in caſu noſtro omnimoda
ſit incertitudo,cum nullo modo poſsit apparere
de maioritate,uel principalitate,merito dicendũ
ſit regulæ non eſſe locũ,& reſeruationẽ ceſſare:tan
to magis pp odium reſeruationũ. & in ſimili caſu
pro hac parte concludit Gaſp.de Peruſ.in tracta.
Reſerua.q.10.par.1.poſt nu.3.vbi præmiſſo quòd
legatus,nec conferat,nec reſeruat dignitatem ma
iorẽ poſt pontificalem,ſubdit quòd ſi ſint plures
æquales dignitates,& neutra maior altera,nullam
cõferre,vel reſeruare poterit,uide omnino Tiraq.
de iure primog.in 6.opiu.17.q.Pro parte contra
ria.quod imò utraq; dignitas ueniat, uſ quaſi in
terminis noſtris duc.Io.And. in præall.c.delibera
tione.de off.lega.lib 6.vbi format ſimilẽ. q.col.2.
ante nu.3.& concludit,quòd utraq; ueniat per ra
tionem.quod iſtæ duæ dignitates in maioritate,
quaſi vnitæ cenſeri debeant ꝓ una, cum eo ẽt te-
net ibi Gem.nu.7.dans rationẽ, quod nõ differt,
an ius maioritatis conſiſtat in duob. an in uno . ꝑ
l.ſingularia.ff.ſi cert.pet.& ille tex. facit ibi,quod
igitur in duab.perſonis recipitur,idẽ in eadẽ per
7 ſona †arguendo de perſonis ad res,& contra,ad l.
ſi quis inquilinos.§.ſi ita legatum.ff.de leg.1.l.q
furere.ff.de ſta.ho. Bar.in l.miles ita.§.1.ff.de mili.
teſta.Iaſ.in l.ſi domus.§.in pecunia.in 8.uot.n.16.
ff.de leg.1.& Dec.cõſ.344. Applaudent rõnes.col.
fi.uer.tertius eſt caſus.& ꝓ iſta opi. idẽ Io.And.&
Gem.in d.c.deliberatione. ſubdunt facere ratio-
nẽ.l.generaliter.ff.de fideiuſſo.ratio aũt.d l.eſt ꝙ
in obligationib.inæqualib. & ubi aliqua dñia eſt,
põt conſtitui alterã per alterã perimi: cum uero
duę eiuſdẽ ſunt poteſtatis,non põt reperiri,cur al
tera potius quã altera conſumatur: ita igitur in
caſu noſtro,ſi una dignitas ſit maior,uel principa
lior altera, inferior excludetur: at cũ ſint æquales,
& deſignare non poſſimus,q̃ ſit incluſa,uel quæ ſit
excluſa,cũ utraq; ſit principalis,in utraq; cõſiſtat
huc ius. Allegant ẽt.l.ſi duo. ff.de ſolutio.quæ fa-
cit ante fi.ibi quoties uero duæ ſunt principales,
altera alteri potius adiicitur ad actionem . cũ Io.
And.& Gem.tranſit ibi Phil.Fran. nu.5. Huc ſpe-
ctant,quę uoluit Bar.in l.hoc articulo.nu.8,ibi,&
certè ſi oẽs ingrediantur, ſimul uidentur oẽs pri-
mi.ff.de hęre.inſti.& Imol.in cle. & ſi principalis.
nu.7.& ſeq.de reſer.ſicut etiã dicimus de duobus
primogenitis ad tradi.per Fel.in c.capitulũ.n.19.
in uer.de duob.natis,ubi qđ uterq; admittetur.
Adducta per Io.And.ubi ſupra,& per me hic cõ-
probauit poſtea Rota,in Tuder.Abbati.pro Re-
uerendiſs.Giennen.de menſe April.1554. coram
Achille.ex rationib.igitur,& authoritate tantorũ
doctorũ,poſſet intrepidè opi.iſta teneri: eſt bene
uerum,quod caſus per eos poſitus loquitur ſecũ-

dum alios terminos,tñ in effectu idẽ cum meo ui
detur eſſe. & pro meo caſu facit ſubtilis pondera
tio facta ibi per Io.And.nu.3.uerſ.credo quod in
utraq;. ubi dicit,circa quod primo aduertẽdum,
ꝙ huius caſus maior eſſet dubitatio,ſi tex.loqoe-
retur in ſingulari,dicendo,Niſi maior dignitas in
eccleſia cathedrali: & poſtea ſubdit, qđ licet plu-
ralitas illa reſpiciat pluralitatẽ eccleſiarũ.q.d. q̃-
libet dignitas maior in qualibet cathedrali, per
literam probari non poteſt, quod una ſola exclu-
datur.& ſic in effectu,uult dicere, quòd licet ipſe
teneat,quòd ita pluralitas reſoluatur in ſingulari
tatẽ,prout probaui in proxima præcedenti quæ-
ſtione,tamen non poteſt negari, quin uerba ipſa
ſint apta de ſui natura cõprehẽdere plures digni
tates in qualibet cathedrali. ſic igitur applicãdo
ad caſum meum,licet tenuerim ſupra ſumma ra-
tione interpretationem fieri debere diſtributiuè,
& intelligendum, de qualibet maiori,in qualibet
cathedrali,& de qualibet principali, in qualibet
collegiata: tamen quo ad præſentem q. non incõ
uenit tenere,quòd Papa loquens in plurali de di-
gnitatib.cũ non poſsit apparere in qua conſiſtat
maioritas,uel principalitas,de ambab.intellexe-
rit: cũ ẽt uerba id patiãtur.Facit ẽt ratio regulæ,
quæ uidetur eſſe reſpectus maioritatis, ſeu princi
palitatis:ubicunq; igitur maioritas iſta,ſeu prin-
cipalitas ſit,in caſu illo locũ habet regula iſta. De
mum ꝓ iſta opi.adduci põt tex.& illius ratio in l.
q duos.§.in propoſita.ff.de reb.dub. ubi duos fi-
lios impuberes habens, ultimo morienti Titium
ſubſtituit:duo ſimul in anno periẽrũt, & neſcitur
quis primo,uel poſtea: quæritur cui Titius ſit hæ
res ſubſtitutus,& an neutri.ibi deciditur, ꝙ utri-
que. ſic uidetur dicen.in caſu noſtro.Et faciunt q̃
ſcribit Creſcen.de duab.cõmiſsionib.dec.86.inci
pien.Duæ cõmiſsiones lib.1.& in ſpecie ita per
maiorem partẽ dominorum de Rota concluſum
fuiſſe in d. cauſa Tullen. Abbatiæ de Baiona,an
notauit Gui. deciſ.34. incip. Dubitauit D.Mon-
tisfiaſconis.uideatur ẽt Gundiſal.Villadie. in tra-
cta.de leg.q.9.nu.58.at qui uellet Scyllam.& Cha
rybdim,& ſic utrunq; ſcopulũ euitare,contentus
una tñ dignitate ex æqualibus huiuſmodi,poſſet
adire ſummum Pontificẽ,uel aliũ ad quẽ ſpecta-
re poſsit, declaraturus ſe ex duob.reſeruatis talẽ
dignitatẽ eligere,iux.tex.in fin.in l.ſi qs à filio.§.
ſi qs plures ff.de leg.1.ubi ſi teſtator plures hũs ſti-
chos ſtichũ leget,nec appareat de quo ſenſerit,hæ
redis eſt electio:ita uidetur,ꝙ ꝓuiſus,ſeu alias re-
ſeruationis regulæ inhærens, declarare poſsit,uel
inſtare,ut iſte ſummus Põtifex declararet, de qua
ſenſerit in ſua reſeruatione,ſeu quam tunc malit
reſeruatam fuiſſe. & ultra quod Papa ſit domi-
nus abſolutus,ut poſsit de omnib.beneficijs ad li
bitũ diſponere,non ſolũ quo ad illa declarationẽ
facere: non carebit ẽt declaratio hæc calore,& co
8 lore iuris,& rõnis.Videmus.n.qđ admittitur †in-
certa pſentatio per inſtituentẽ,poſtea certior red
denda.cle.2.in fi.de iur.pat.& ibi glo.in uer.præ-

C ſentare,

ſentare,cum qua tranſit.Fel.in c.inter cætera.col.
penul.ante fi.ibi,ſecus in preſentatione,&c.de ap
pell.Lamber.in trac.iuriſp.lib.2.q.2.par.2.art.8.
nu.1.fol.mihi.294.& artic.9.fol.295.nu.3.fortius
igitur incertitudo iſta declarari poterit,ſeu debe
bit per ipſum Papam, cuius eſt etiam iura con-
dere,& declarare.

S V M M A R I V M.

1 *An regula habeat locum in dignitate monoculari.*
Primus dicitur reſpectu ſecundi,& prius dicitur poſte-
riore prius. ibid.
2 *Poſterior dicitur, ante ſe neminem habens.*
3 *Principalis etiam dicitur,qui acceſſorium, ſeu alium poſt*
ſe non habet.
4 *Dignitas monocularis, quæ ſit.*
5 *Monoculare beneficium quod.*

QVINTO iuxta eandem partem quę-
1 ro † quid ſi in cathedrali poſt ponti
ficalem,uel in collegiata ſit vna tan-
tum dignitas, an iſta per primam
partem regulæ reſeruata cenſeatur:
Breuiter concludo omnium eſſe opin.dignitatē
huiuſmodi Monocularem non contineri,neq; cō-
prehendi ſub hac reſeruatione.ita concludit Car.
conſ.30.in hac dubia.col.3.nu.25.& ſeq.verſi.ſed
adhuc tamen, &c.Gem.conſ.36.ꝙ collatio.col.1.
Rot.216.voluerunt in not.& Faſto.dub.n. primo,
an gratia.Mil.in reper.in uer.gratia per quā man
datur alicui,&c.Fel. in c.in noſtra.in 24.corre.de
reſcr.Aen.de Falco.in trac.reſeru.in 3.q.prin.nu.
32.ver.beneficia monocularia.fol.mihi.19.vbi ēt
dicit iſtud eſſe multum notandū pro hac 3. regu-
la cancellariæ,idem cōcludit etiam pro hac regu
la. D.Samen.in trac.expectatiuarum,nu.46. uer.
& illa verba,dummodo non ſit maior poſt ponti-
ficalem,&c. & in ſimi.quòd ſub nominationib.nō
ueniat beneficiū monoculare cōcludit Rebuf. in
trac.nomina.q.15.nu.41.ver.23. non cōprehendi
tur unicū beneficium. & inter aliàs rationes,quas
aſſignant præfati in locis præmiſsis.potiſsima eſt,
quò mens Papæ fuit reſeruare dignitatē maiorē,
ſeu principalē,ubi plures ſunt dignitates: & ma-
ioritas,& principalitas non pōt demōſtrari in ec-
cleſia,ubi eſt tm̄ vna dignitas: & datur exēplū, ſi
homo unus eſſet in ciuitate,nō poſſet ꝓpriè dici,
ꝙ talis eēt principalis,ſeu maior: & principale p̄-
ſupponit acceſſoriū, & maius p̄ſupponit minus.
Idē ꝓbatur authoritate p̄clarorū latini ſermonis
authorū,ꝓut apud Terētium in Eunucho, primā
dices,ſcio,ſi uideris:interpretes declarāt,quaſi di
xerit pulchriorē cęteris, & apud Pli.lib.12.c.23.
laus prima candidiſsimis ſpagni, atq; altiſsimis,
ſcda rutulis, & ſic primā laudē intelligit reſpectu
ſcdæ. apud philoſophos quoq; ueros vocū inter-
pretes idē uidere eſt,Ariſ.u.5.Metaphiſicę,dū de
priori,& poſteriori tractat,ita loqtur.Quædā ſcdm
ordinē, hæc uero ſunt q̄cunq; ab aliquo determi-
nato ꝓportionabiliter diſtant,ut in tripudiis qui
ſcdm locū obtinet,prior eſt eo qui tertiū tenet, &
Auer.tex.cōm.16.poſt plura ſubdit, illud.n.qđ ſe
quitur illud vnū, dr̄ ſcdm, & quòd conſequitur
ſcdm dr̄ tertiū.Deinde ſubdit,ordo aūt nō fit niſi
reſpectu alicuius primi poſiti,aut intellecti, q.d.
ꝙ ordo procedat ſcdm quandā ſeriē reſpectu pri
mi.uerificantur ēt p̄miſſa ex primis principiis, in
iis.n. q̄ ad conuertentiā,ſeu relatiua dn̄r,unū cor-
relatiuorū neceſſario alterū ſupponit, quorum ēt
ꝓprium.& ſimul eſſe natura: & uno ſcito,ſeu ſup-
poſito,alterū ſciri, ſeu ſupponi,uti Ariſt.in p̄dica-
mēto relatiuorū,ſeu ad aliquid tex.41.& 47.& cū
iſta ſint ad conuertētia prius dr̄ poſteriore prius,
& poſterius priore poſterius,ꝓut ex traditis p A-
riſtot.ubi ſupra colligitur,neminē inueni,qui p̄di-
ctā concluſionē oppugnet: eſt bene uerum, quòd
in prealleg.conſ.36.adeſt quædā annotatio, quā
credo eſſe Feli. quæ dicit ſe credere,ꝙ Rota,& cu-
riales dicerent contrarium: nā de cōi uſu loquen
di, curialium eſt appellare dignitatē principalē,
in collegiata,etiam illam in qua nulla alia eſt di-
gnitas: ſed intelligit principalem reſpectu aliorū
de collegio.iſta non eſt inſipida pōderantia, imò
2 ēt de iure ex propria ſignificatione † poſterior dr̄
non habens priorem,ſeu non habens aliquē ante
ſe: & ſupremus filius, unicus filius; & proximus
agnatus.qui ſolus eſt agnatus.l.qui duos.§. in ꝓ-
poſita.de reb.dub.& l.ꝓximi.& l. in uulgari.ff de
uer.ſig.& optimus maximusq́; dici pōt,qui ſolus
eſt,& ſupremæ tabulæ; quæ ſolæ ſunt.l.illa uerba.
ff.eo.& primogenitus dicitur,qui non habet, nec
3 unquam habuit fratrē.c.Ioſeph.de uer.ſig.† prin
cipalis quoq; dicitur,qui acceſſorium, ſeu alium
poſt ſe neminem habet.cle.& ſi principalis. de re
ſcri.quæ ēt ꝓcedit in unico officiali, ſeu Vicario,
prout pleriſq; epiſcopis unicum tantū habere cō-
tingit: hanc opinionem uidetur etiā approbare
Io.And.in c.ſtatutū.poſt prin.de elec.cū quo etiā
tranſit ibi Gem.de elec.dicunt.n.quod multi ere-
xerunt parrochiales ſuas in collegiatas, quos po-
ſtea pęnituit pp reſeruationes pontificum: cū aūt
parrochiales in collegiatas eriguntur,uix creatur,
niſi una dignitas,& ſic inferunt,ſeu ſupponunt re
gulas reſeruatorias ēt unicam dignitatē capere,
ſeu afficere. Inſuper alia pars huius regulæ reſer-
uat p̄poſituras,prioratus, p̄poſitatus,ac alias di-
gnitates conuentuales, clarū eſt aūt,quòd in con
uētualib.in quib.eſt prior nō ſint alię dignitates,
& ſic de unica dignitate, prioratu, uel p̄poſitura
nūcupata agit: una pars igitur regulę ſeu cōſtitu
tionis alterā declarare debet.l.ſi ſeruus pluriū.§.
fi.& l.qui filiab.in prin.ff.de leg.1. Hanc ultimam
opinionem ueriorem puto,quæ in praxi ſine du-
bio obtineretur, p̄ſertim pp fauorē reſeruationū
in fauorē Papæ,unde regula reſeruatoria fauora-
bilis habenda erit.Aen. de Falco.in tract. reſerua.
in 2.prælu.ad conſil.Gem.Ad alia pro prima opi.
adducta reſponderi poteſt,quod contraria proce
4 derent quando † dignitas ipſa eſſet monocularis,
non,quod non ſint aliæ dignitates,ſed ꝙ nō adſit

aliud beneficium præter illam dignitatẽ, quæ eſt
ſola in eccleſia:& ita limitari dẽt conſ. Gem. 36. ſu
pra adductum, quia ipſe fundat ſe ſuper gl. in cle.
1. de preb. in uer. incerta. ultra quod d. gl. loquitur
in mandato de prouidendo, & ſic in materia odio
ſa, quia gratiæ præuentiuæ ſunt odioſæ. c. quãuis.
5 de præb. li. 6. & quod† monoculare beneficium di
catur quando illud ſolum ſpectat ad diſpoſitionẽ
illud conferre habentis, concludit Rot. 240. nota,
quod vbi quis eſt impetrans. in antiq. & Feli. in c.
in noſtra. 24. corre. de reſc. Vltimo rõ quare mono
culares dignitates, ſeu monocularia beneficia pręſ
ſeruantur à reſeruationib. ſeu aliis diſpoſitionib.
eſt, ne qs priuetur illa collatione unius beneficii
ſibi cõpetenti ad inſtar unici luminis, quo quis
priuari nõ dẽt, ad l. illicitas. §. ne tenuis. & ibi gl.
in uer. lumine. exẽplificat in tenui homine porcel
lum unicum habente quem tãquam oculũ ſuum
ſeruat. ff. de off. pſi. facit gl. in cle. 1. de præb. in uer.
incerta. in prin. & p Ariſ. in 1. li. Rethor. ad Theo-
decten. dum de maiore, ac minore tractat, cuius
uerba apud nos ſonant, præterea quod charũ eſt,
& alijs ſolum alijs non ſolum. Quocirca non pari
iactura luſci quis oculum eruet, & eius, qui duos
habet, charum enim & unicum luſcus amittit.

SVMMARIVM.

1 *Verba illa, ualorem decem florenorum, an referantur ad præcedentia, an ad ſequentia.*
2 *Pars una diſpoſitionis alteram declarat.*
3 *Conſuetudo loquendi diſponentis attendi debet.*
4 *Clauſulam in medio poſitam, ad omnia referri.*
5 *Vna determinatio, plura reſpiciens determinabilia, debet ea pariformiter terminare.*

SExto iuxta eandem primam partem,
1 Quæro† An illa clauſula, ualorem de
cem florenorum auri excedentes, re-
feratur ad pcedentia, uel ad ſequen-
tia, & hoc ualde utile erit ſcire, quia
ad hoc ut reſeruationi locus ſit, requirit iſta qua-
litas in dignitate, qđ ualorem hmôi excedat: alio-
quin reſeruatio non inducetur. Dico, q trib. mo-
dis põt cadere iſta clauſula limitatiua, uidelicet,
uel referẽdo ſe ad ſuperiora, uel ad immediate in
feriora, uel ad oĩa, hoc modo: & primo caſu legi, &
punctari literã ſic dẽt, uidelicet reſeruauit oẽs di
gnitates maiores poſt pontificales in cathedrali-
bus, & Metropolitanis, necnon ualorẽ decẽ flore
norũ auri cõi extimatione excedentes: & ibi fiat
punctus, & ſenſus erit. Reſeruauit dignitates in ca
thedralib. maiores, necnõ ualorẽ excedẽ. &c. qua-
ſi requirat duas qualitates, ad hoc, ut dignitates ĩ
cathedralib. ſint reſeruatæ: prima ſit, q ſint maio-
res poſt pontificales, altera q excedant illum ua-
lorẽ annuum; & uno deficiente talis dignitas in ca
thedrali non ſit reſeruata. Iſte intellectus applau
det D. Staphil. olim Rotæ Auditori. in trac. ut ſi-
gna. fol. 10. uer. ſecundo intelligi debent uerba di
gnitate &c. dummodo non ſit maior poſt pontifi
calem &c. poſtea ſubdit, ſed iſtud, q dr̃ de digni-
tate, dẽt ſane intelligi, dummodo dignitas hmôi
maior poſt pontificalem ualorem &c. excedat, iux
ta regulam cancellariæ, & ſic declarat hanc limita
tionẽ reſpicere illas dignitates maiores in cathe-
dralib. Iſte ẽt intellectus probatur per ea, quæ tra-
dit D. Sarnen. in trac. expectatiuarum. nu. 45 uer.
ſed iſtud, quod dr̃ de dignitate, debet ſanè intelli
gi, dummodo dignitas hmôi poſt pontificalẽ ua-
lorem &c. iuxta regulam 3. cancellariæ. Secundo
modo dicta clauſula cadere poteſt, reſpiciens ſo-
lum proxime ſequentia, legendo literam hoc mo
do. Reſeruauit dignitates maiores poſt pontifica
les in cathedralib. & Metropolitanis. hic fiat pun-
ctus, deinde ſequitur. Nec non ualorem &c. exce-
dentes principales in collegiatis, & ſenſus ſit. In
cathedralibus reſeruauit maiores indiſtincte: in
collegatis uero principales, quatenus excedẽtes.
Pro hoc intellectu facit dr̃ia, quæ aſſignari poteſt
unius caſus ab altero, uidemus. n. quòd maior di-
gnitas poſt pontificalem, ẽt de iure, eſt priuilegia
ta. Anch. in c. deliberatione. de off. leg. lib. 6. in 2.
no. & idem D. Staph. fol. 28. dicit, non debere fieri
dr̃iam in beneficiis cathedralium reſpectu ualo-
ris, nec dẽt conſiderari beneficium in cathedrali
ſit paruum, uel magnum. Sufficit. n. quòd ſit in ca
thedrali pp honorem, & pręeminentiam. Si igitur
in beneficiis cathedralium, nõ ſolet fieri iſta dr̃ia
ualoris, cum hanc limitationem, ſeu qualitatem
ualoris in regula reperiamus, quæ dignitates ca-
thedralium, & non cathedralium reſpicere põt: re
ſpiciat illas talis dr̃ia, ſeu qualitas, in quib. magis
cõſiderari, & adaptari poteſt. Accedit, quòd cum
beneficia cathedralium eccleſiarũ ſint beneficiis
in collegatis, uel quibuſcũq; aliis honorabiliora,
& præſtantiora. c. quamuis. §. quamquam. de pb.
lib. 17. non dẽt uideri mirum, ſi Papa reſeruando
maiorem in cathedrali, principalem in collegia-
ta, & ſic quo ad effectum reſeruationis has duas di
gnitates paſificãdo, uidens illã dignitatẽ in cathe
drali præponderare alteri collegiatæ, ſalmas (vt di
cunt) adæquando huic inferiori dignitati, adiece
rit iſtam conditionẽ, q excidat talẽ ualorẽ: quaſi
qlibet dignitas in cathedrali modici ualoris ęqui
paretur dignitati in collegiata magni ſeu compe
tentis ualoris. Ita uidemus in alia regula, quę eſt.
18. ſummum Pontificem dr̃iam conſtituiſſe inter
canonicatus cathedralis, & collegiatæ. Pro illis. n.
ætatem. 14. annorum requirit, pro iſtis decem. Si
igitur ibi differentia conſtituitur, idem hic cenſe
2 ri debet: cum† una pars diſpoſitionis alteram de-
claret. l. qui filiab. in prin. ff. de leg. 1. l. cum propo-
nebat. ff. de leg. 2. Abb. cõſ. 36. col. ult. uol. 1. Grat.
reſpon. 1. li. 1. nu. 25. inferens ad iurm̃, q una pars
3 iuramenti alterã declaret, & † conſuetudo loquen-
di diſponẽtis attendi. dicit l. ſi ſeruus pluriũ. §. fin.
ff. de leg. 1. l. nominis. ff. de leg. 3. Dec. cõſ. 441. præ
ſens conſultatio, nu. 9. & ita in ſimili arguit, & cõ
cludit Rot. Faſto. dub. 46. Die mercurij. col. 2. poſt
mediũ, ubi q clauſula ibi poſita p uerificatione

mentis diſponentis,& ex illius ſolita conſuetudi-
ne, reſtringi debeat ad beneficia ultimo nomina-
ta: unde cum ibi diceretur, de præbenda, portio-
nibus, ac pſtimonijs cedentium, uel decedẽtium,
illud uerbum, cedentium, referatur ſolum ad por
tiones,& præſtimonia, non autem ad prębendam,
& illud dictum ſequitur Feli. in c. cauſam quæ, co
lũ. fi. ibi,& adde Tho. Faſto. &c. & in c. ex parte, pri
mo, in uer. reſtringe quinto, ante nu. 47. verſic. di-
xit etiam per pulchras rationes &c. de reſcri. Ter-
tio modo (& iſte uerior ſecundum iuris diſpoſitio
nem uidetur) interpretatio fieri poteſt, quòd illa
clauſula limitatiua reſpiciat proximè præceden-
tia,& ſequentia,& ſic tam dignitates in cathedra
4 libus, quam in collegiatis. † clauſula. n. in medio
poſita, quando commode poteſt, ad oĩa refertur,
l.& ſi pepercerit. §. filius,& ibi Bar. nu. 7.& Iaſ. nu.
2. ff. de lib.& poſthu. c. exijt. §. cum non ſit, de uer.
ſig. lib. 6. c. 2. requiris,& ibi Abb. in anti. in prin. de
appe.& Panor. in 4. no. latè Feli. in ca. cãm quæ. nu.
4. de reſcr.& hæc eſt communis opin. ut per Cur.
Iun. conſi. 16. nu. 2.& iſta tanto magis procedunt,
qñ ſcripturæ contextus, ſeu ordo id ſuadet. l. fi.&
ibi no. Bar. ff. de reb. dub.& pſertim, quando clau
ſula eſt cõis, in qua non vr̃ ſubeſſe rõ, quare ma-
gis ad vnum capitulum, quã ad aliud referatur,
Bal. in l. 1. poſt prin. uer.& no. rõnem literę. C. de li
be. pte. optimè per Dec. conſi. 14.& pro tenui. col.
2. uer. pterea illud ſaltem. Inſuper uerbum, reſerua
uit, in prin. poſitum determinat utrunq;,& ſic di-
5 gnitates in cathedralib.& in collegiatis † determi
natio aũt una, plura determinabilia reſpiciens, de
ea pariformiter determinat. l. iam hoc iure. ff. de
uulg. l. in teſtõ. C. de teſt. mil. l. quãuis. C. de impu.
& ali. ſobſti. l. ſi legatarius. §. cũ ita. ff. de leg. 3. Ro-
ma. cõſ. 308. pro habenda. nu. 4. Dec. cõſ. 446. con-
ſului alias. nu. 6. Qui uult tenere hanc ultimã opi.
ad cõtraria ſupra adducta reſpõdere põt: primo,
ꝙ D. Staph.& Sarnen. licet loquantur, ſeu intelli-
gant, ꝙ d. clauſula, Valoris, reſpiciat dignitatẽ ma
iorẽ, in pontificali, p hoc nõ excludũt, quin ẽt idẽ
ſit in dignitate principali in collegiata: & ſi aliter
intelligerent, ultra ꝙ nihil adducant, non bene,&
ex ſuo capite loquerẽtur. Ad ſecũdũ intellectũ, ꝙ
clauſula reſpiciat ſolum dignitates in collegiatis
pp cõſuetudinẽ ſtatuen. &c. iſta cõſuetudo in ter-
minis noſtris, uel ſimilib. nõ pbatur. Nec ad rẽ fa
cit regula illa de ętate canonicatuũ, nec eſt uera
ponderatio illa Staphi. de qua ſupra, ꝙ beneficia
parui ualoris in cathedralib. nõ differunt ab illis
magni ualoris,& ad effectũ, de quo ipſe loquit̃,&
ad oẽs alios: qa ultra ꝙ nihil cõcludens alleget, cõ
tra ipſum, eſt Dec. 308. no. ꝙ ubi, in anti. minua ẽt
vr̃ cõcludere, ꝙ mens Papæ fuerit magis adapta-
re hãc limitationẽ dignitatib. collegiatæ, quã ca-
thedralis: ergo interpretatio fieri dẽt, ut ſupra, re
ferẽdo ad oĩa ſub eodẽ uerbo,& ſub eadẽ ſtructu-
ra cõtẽta, tanto magis pp odiũ reſeruationum. Se
cundum. n. hanc ultimam interpretationem re-
ſeruationes hmõi limitabuntur, ſeu reſtringẽtur.

SVMMARIVM.

1 *Papa erexit nouum epiſcopatum, vel nouam collegia-
tam, an maior, uel principales dignitates in eis cen-
ſeantur reſeruata.*
2 *Non entium nullæ ſunt partes.*
3 *Priuilegium, non conceditur rei, quæ nondum eſt.*
4 *Donatio eccleſiæ, quæ non eſt, fieri non poteſt.*
5 *Seruitus ædificio, quod non eſt imponi non poteſt.*
6 *Reſcriptum, non extenditur ad lites, quæ non ſunt.*
7 *Accuſari non poteſt, res quæ non eſt.*
8 *Mandatum generale, non extenditur ad ea, quę non ſunt.*
9 *Curator ad lites intelligitur, ad exiſtentes.*
10 *Venditio circa non exiſtentia, uel non apparentia, non
operatur.*
11 *Legatũ comprehendit ſolum exiſtentia, & nu. 12. et 13.*
14 *Iuramentũ de obſeruando ſtatuta, reſpicit tunc exiſtẽtia.*
15 *Idem in tranſactione.*
16 *In pignore.*
17. *In confiſcatione.*
18. *Vicarius cum mandato ampliſſimo, nõ poterit ſe intromit
tere in caſibus noviter de iure ſpeciali competituris.*
19 *Stipulatio ad futura, non extenditur.*
20 *Reſeruatoriæ literæ, non trahuntur ad beneficia de nouo
creata.*
21 *Cle. literas. ampliatio.*
22 *Lex ſemper loquitur.*
23 *Super non ente, diſponi poteſt.*

1 SEptimo quæro, † quid ſi Papa erexerit
nouum epiſcopatum, vel nouam col-
legiatam, an maior,& principales di-
gnitates, in eis dicantur per regulam
huiuſmodi reſeruatæ? Pro parte nega-
2 tiua facit propoſitio illa, † non entium nullæ ſunt
partes. l. quidam referunt. poſt prin. uer. nullius. n.
momenti eſt. §. 1. ibi quia hæres, ad quem ſermo-
nem conferat, in rebus humanis non eſt. ff. de iure
codici. l. mulier quæ duob. §. ſed etenim. ff. ad Sen.
Treb. l. 1. iun. gl. in uer. non amitti. ff. qui. mo. uſu.
amit. l. non vr̃ tũ amittere,& l. non põt uideri deſi-
iſſe. ff. de reg. iu. Signo. de Homo. cõſi. 1. nu. 13. ca.
bonæ 1. uer. contra uero legati, cum glo. in uer. per
rerum naturã. in prin. de elec. ſic ẽt dicimus quòd
non entiũ nullæ ſunt cauſæ, ſeu demonſtrationes,
Bal. in l. cũ mulier. poſt nu. 8. uer. ſubſequenter q̃ri
tur ſtatuto. ff. ſol. mat. Rip. in l. in illa. nu. 11. ff. de
uer. ob. Hinc noluit Rot. in una Vrgellen. corã Re-
mano. commiſſionem cũ clauſula, ſine retardatio
ne penſionis, non producere effectũ, ſi non conſta
ret reſeruationẽ penſionis pceſſiſſe, quia ante oĩa
conſtare dẽt de exiſtentia actu,& ſi conſtaret pen
ſionẽ non eſſe reſeruatam, ẽt quòd quis certo tpe
percepiſſet penſionẽ, negaretur manutentio, ut p
Achil. Dec. 3. ſub tit. de cõmiſſio. Pro pmiſſis fa-
cit c. ad audientiã. 2. cũ gl. in uer. nõ poſſumus, in
3 prin. de eccl. edi. ubi, ꝙ † priuilegiũ nõ cõceditur
rei, q̃ non dum eſt. Io. And. in c. qui ſentit. uer. ter-
tio ex contrario ſequeretur. de reg. iu. lib. 6. Sic ẽt
4 donatio eccleſiæ, uel pſonæ, q̃ nõ eſt, fieri non põt.
c. Abbate ſanè. de re iudi. lib. 6. quod pro nota ad
hoc ponderat Abb. in d. c. ad audientiã. el. 2. nu. 5.
verſi.

5 verſi.ſed quærto nuoqnid. Sic & † ſeruitus ædificio
ſeu prædio, quod non eſt, imponi non poteſt. l. 1.
6 ff. commun. prædi. Et † reſcriptum non extenditur
7 ad lites, quæ non ſunt. c. fin. de reſcri. & † accuſari
non poteſt res, quæ non eſt. ca. ad diſſoluendum.
8 de deſponſa. impube. prout † mandatum genera-
le non ſe extendit ad cās, quæ non ſunt. Rot. 562.
utrum procuratorium. in antiq. pro quo tamē ui
9 deatur. in no. 413. fuit dubitatum. Et † curator ad
lites intelligitur ad eas, quæ exiſtunt. l. qui habet.
10 §. fi. cum gl. fi. & l. ſeq. ff. de tute. Et † uenditio, non
ſolum non operatur circa non exiſtentia, immo
etiā circa non apparentia. l. Rutilia Polla, & l. in le-
ge, & ibi gl. in uer. quod non ſit. dat concord. ff. de
11 contr. empt. Et † legatum etiam indefinitum cō-
prehendit ſolum exiſtentia, ſeu præſentia, non au-
tem futura. l. ſi ita legatum, & l. medico. in prin. ff.
12 de au. & arg. leg. Item † inſtrumentis fundi legatis
non ueniunt ea, quæ tunc non erant inſtrumenta
13 fundi. l. Iulianus. §. fi. ff. de leg. 3. Inſuper † liberatio
nis legatum non extenditur ad debitum poſt te-
ſtamentum teſtatori ſolutum. & ſic ſolum cōpre-
hendit debitum tunc exiſtens. l. creditor. in princ.
& l. Aurelius. §. teſtō. & §. Titius Seio. ff. de lib. le-
14 ga. † iuramentum de obſeruando ſtatuta, reſpicit
ſolum ſtatuta tunc exiſtentia: non autem de nouo
poſtea facta. c. clericis. & c. quemadmodum. de iu-
15 rein. ſicut tranſactio † non ſolum non reſpicit tūc
non exiſtentia, immo ēt tunc non apparentia. l. cū
Aquiliana. & l. qui cum tutorib. ff. de tranſact. &
16 l. tres fratres. ff. de pact. Et † pignus pro minoribus
uſuris obligatū, retineri non poteſt pro maiorib.
ex poſteriori contractu naſcentib. l. per retentio-
17 nem. C. de uſur. † Et confiſcatio bonorum non re-
ſpicit bona futura. l. ſi tibi mandauero. §. is cui. ff.
manda. l. ſi quis. §. 1. ff. de reſt. c. felicis. poſt mediū
ibi, de poſtmodum acquiſitis repetitio non nege
tur, cum gl. in uer. acquiſitis. de pœn. lib. 6. Carui.
in c. quia diligentia. in fi. de elec. Deci. conſi. 438.
18 Accurate & eleganter. nu. 10. Et † Vicarius habens
mandatum ampliſſimum, ēt ad diſpēſandum in
omnib. caſib. in quib. ipſe Eps authoritate ordina
ria, uel delegata, ēt apoſtolica, commiſſa, uel com-
mittenda, non poterit ſe intromittere in caſib. no
uiter de iure ſpāli competituris. Rot. 840. Eps, in
19 Antiq. & Biſig. 3. de off. Vica. † ſtipulatio ēt ad fu-
tura non extenditur. l. ſi à colono. ff. de uer. ob. facit
pro pmiſſis cōſi. Alex. 178. in occurrenti caſu, uol.
2. ubi à prin. uſque ad nu. 9. plura ad rem noſtram
allegat, concludens non uenire futura, ſed ſolum
exiſtentia, & apparentia. Ex pmiſſis concludendū
vř, q reſeruationes nō ſe extēdant ad dignitates,
ſeu beneficia, q̄ tpe reſeruationum non ſunt in re-
rum natura. Sed omiſſis argumentis vř tex. in ter-
20 minis noſtræ qōnis in cle. fi. de reſcr. ubi † reſerua-
toriæ literæ apoſtolicæ non trahuntur ad benefi-
cia de nouo creata: & gl. in uer. creatū. in prin. exē-
plificat ēt in noua dignitate. allegat. c. cū olim. de
cōſue. qđ loquitur in creatione pcentoriæ. Immo
21 dicta † cle. literas. ampliatur procedere ēt in bene
ficijs creatis, & dotatis ante reſeruationē: ſed ap-
probatis poſtea à ſuperiore, prout pulchre, & ſub
tiliter diſputat hunc articulum Rot. Biſig. 17. de
pb. quidā patronus, in Antiq. q̄ eſt eadē in antiq.
544. & tandē in ultima opi. reſidet pro hac parte.
idē concludit Aene. de Falc. in trac. de reſeru. in 3.
q. prin. num. 26. in uer. beneficia creata, & dotata
fo. mihi. 18. pro qua tamen concluſione uidetur
Lāberti. in trac. iuriſpa. in 36. ar. 9. q. 3. par. 2. li. fo.
mihi 374. Accedit, q rō dictę cle. inter alias, quas
ibi dat gl. fi. poſt mediū verſi. & fuit forte motiuū,
q forſan creatores beneficiorū retraherentur ab
illis creandis, qō uiderent illa ſtatim impetrātib.
deberi: & ibi Imo. nu. 22. militare ēt vř i terminis
noſtris. creatores. n. beneficiorū retraherētur uidē
do illa ſub reſeruatione cadere. Contraria opi. eſt
uerior, & tenenda, pro qua in terminis noſtris con
cludit Gaſpar de Peru. in trac. Reſer. in uer. q̄ autē
beneficia reſeruantur. nu. 8. uer. Lap. 3. fol. mihi. 7.
reſidens, q qō reſeruatio eſt fauorabilis, & nō am
bitioſa, includit ēt beneficia de nouo creata: at in
caſu noſtro nulla ambitio, nullusq; pro reſeruatio
ne inſtigans, & conſequenter, ut dixi, fauorabilis,
facit cōſ. Gem. 69. circa primū. col. fi. uer. ſuper iſto
dubio puro cōclud. &c. & late Aene. de Falco. in
trac. reſer. in 3. q. prin. nu. 8. uer. beneficia poſt re-
ſeruationem nouiter creata. fol. 12. pſertim uerſic.
Aliis aūt reſeruationib. gnalib. &c. ubi concludit,
q qn reſeruationes ſunt inductæ p conſtitutionē,
ſeu leges, ſeu regulas, prout in caſu noſtro, non eſt
22 in cōſideratione noua creatio. † Lex. n. ſemper lo-
quitur. l. Arriani. C. de hæret. Cardi. in d. cle. fi. de
reſcr. col. 3. uer. uenio ad primū. ibi & cōcernit fu-
tura, ut diſpoſitio legis, quia ſemper loquitur &c.
& ibi Imo. nu. 25. uer. ſi à lege, cōclude q regulari-
ter reſpicit futura, qa lex ſemper loquitur &c. ſub
dens, q legi oīa ſunt pſentia. Durante igitur regu
la qncunq; beneficiū, ſeu dignitas de nouo creat,
reſpectu regulæ, q̄ ſemper loquitur, non poterit di
ci, ſeu cōſiderari noua creatio. eo. n. ipſo q digni-
tas erit de nouo creata, poſt ipſam creationē regu
la loquitur, ſeu loquetur. & ſic nō erit locus dubi-
tationi. an ſe extendat ad creata de nouo, uel ad
nō exiſtentia: quia cū erunt creata beneficia, & cū
in rerum natura exiſtent, tūc regula, ſeu lex loque
tur. Et ex hoc tolluntur oīa ſupra in contrariū ad-
ducta, quib. ſigillatim reſpōdere omittā cū unico
uerbo oīa ceſſent: & ex dictis gl. Imo. & Card. in d.
cle. literas. & aliarū gl. ſupra adduc. apparebit etiā
ſpecifica ſolutio ad oīa pmiſſa. Bř tamen conclu-
23 do, q † ſuper non ente pōt diſponi l. ſi ſeruitus. §.
futuro, ubi acquiritur ſeruitus ædificio, q non dū
eſt. ff. de ſer. urb. pdi. & ſerui relinquuntur ad cuſto
diā tēpli futuri. l. ſeruos. & ibi Bar. ff. de ali. & ciba.
leg. nu. 4. ubi ſoluit illud contrariū de donatione,
qa illa requirat perſonā uerā, uel fictā &c. & reſpō
det ad. c. ad audientiā. de eccl. ędifi. ſequitur Phi.
Fran. in c. abbate ſane. §. ſeu. uerſi. allegabatur aūt.
in ult. no. nu. 3. de re iudi. li. 6. & uendūtur fructus
futuri. l. nec emptio. ff. de contr. empt. & q̄ nōdum

ſunt hypotecari poſſunt.l.& quæ nondũ ſunt.ff.de
pign & promittuntur l.interdum.ff.de uer. obl.&
leganter.§.ea quæ.inſti.de lega.Dec.conſi.262.in
cauſa.col.pen.uerſi.nec obſt.ſi dicatur, ꝙ in caſu
iſto,&c. facit Rot.Biſig.uni.de teſta.in antiquio.
Card.in c.ad diſſoluen.de deſpon.impub.ubi di-
ſtinguit & ſoluit: ſed latius per eum.in d.cle.lite-
ras. Poſtquam de non ente loquuti ſumus,ſubii-
ciamus philoſophum.5.phyſ.tex.8. tripliciter il-
lud conſiderare, primo vt ſic non ens quoddam
ſecundum compoſitionem,& diuiſionem,qđ Al-
bertus ens fictitium vocat.Secundũ nõ ens,quod
non habet ens,niſi in potentia. Tertium non ens,
vt dicatur ſecundum quid. Pro ſimili quæſtione,
an Rex poſsit nominare ad cathedralem de nouo
erectam,uideatur Rebuf.ſuper Concor.de Regia
ad præla.nomi.& in tract.nomi.pag.196.nu.32.

SVMMARIVM.

1 *De quibus prioratibus, & præpoſituris intelligenda ſit 2.pars regulæ.*
2 *Alius,dictio,ſimilitudinem implicat,& deſignat.*
3 *Adiectiua indefinita ratione adiunctis reſtringuntur.*
4 *Prioratus conuentualis eſt dignitas.*

OCTAVO quæro, quo ad ſecundam
1 partem,† de quibus prioratibus, &
præpoſituris intelligatur? & dico, ꝙ
de conuentualibus, præſertim pro-
pter clauſulam, Ac alias dignitates
2 conuentuales, nam † & dictio, alias implicat, &
deſignat ſimilitudinem,& refert diuerſum in ſub
ſtantia; ſed idem in qualitate.l. ſi fugitiui.C. de
ſer.fug.cum gl.fi.c.ſedes,vbi omnes,de reſcr.Bart.
in l.ſed,& ſi quis.§.quæſitum.nu.2.ff.ſi quis caut.
Car.conſ.126.vacarunt canonicatus.nu.8.uer.ad
idẽ.de reſcr.Soc.conſ.104.quia pręſens.nu.1.uol.3.
Rot.in antiq.838.Papa cõceſsit,ante fi.Syl.de be
neficio.q.3.par.1.nu.2.& nu.11.uer.1.arguit.& di
xit Bal.in l.conuenticulam.col.4.C.de epi. & cle.
quòd ſi ſtatutum dicit,quòd aliquis puniatur pę
na pedis,uel alia,intelligitur de ſimili: unde non
de pecuniaria,quia non conuenit in genere pęnę,
nec de amputatione capitis, quia longe remota
3 eſt a tali pęna. Immo † adiectiua indefinita ratio-
ne adiunctis reſtringũtur in eorũ ſignificatione.l.
fi.§.cui dulcia,& ita ibi ſummat Bar.ff.de ui.& ol.
leg. Inſuper ita clauſula,& alias dignitates,oſten-
dit,quod ſupra intellexit,de prioratib.& præpoſi
turis,qui,& quæ ſunt dignitates: & ſic reſeruatio
4 reſtringitur tñ ad dignitates.& quòd † prioratus
cõuẽtualis ſit dignitas,eſt tex.in c.niſi eſſent.ante
fi.ibi,non dignitas prioratus,de pb. & ita ibi fir-
mat Abb.anti.qui ponit caſum de prioratu con-
uẽtuali,& poſtea in fi.primę col.ſubdit,not.quòd
prioratus eſt dignitas.facit cle.2.cũ gl.in uer.con-
uẽtualiter. in fi.de reſc.& Car.in cle.dudũ.§.ſtatui
mus.ante nu.6.de ſepult.gl.in cle. ſi religioſus.de
pc.& ibi & Car.in 13.q.& idẽ Car.in cle.1.§.fi. de
ſuppl.negli.præla. & optimè per Old.conſ.281.ꝙ
prioratus,ſub tit.de præb.& de prioratu,& præpo
ſitura,& inter eas,ꝙ ſit maior, latè per D. præce-
ptorẽ meũ Phil.Dec.conſ.161.pro.d pꝓpoſito,&c.
per totũ conſ.Syl.de beneficio.1.part.q.2.nu.55.
5 prioratus aũt † conuentualis deſcribitur eſſe con
gregatio religioſorũ. Abb.in c.cum terra.de elect.
ubi cõgregationẽ religioſorũ appellat conuentũ,
ſecularium aũt capitulũ. Doc.in cle.& ſi principa
lis de reſcr.Rip.in c.cum eccleſia.in 3.no. de cau.
poſ.& prop.Rebuf ſuper concor.de nomi.facien.
in §.monaſterijs.in uer.prioratib.conuentualib.

SVMMARIVM.

1 *An hæc.2.pars regulæ procedat in prioratu non habente monacos.*
2 *Curatum non dici beneficium, niſi habeat populum vel clerum.*
3 *Reſeruationes generales ad nullius inſtantiam factæ fauorabiles ſunt.*

1 NONO quæro,† an hæc ſecunda pars
procedat in prioratu nõ habente mo
nacos? Pro opin.negatiua arguo ſic,
cui non cõpetit definitio nec defini-
tũ: Ariſto 6.topi.pag.1.ibi,ſic igitur
non ucrificatur,de quo nomen & oratio &c.Bart.
in l.ſi quis ſeruo.in 2.not.C.de fur.Fel.in c. quere-
lã.col.3.ante nu.8.de iurein.Pet.de Vbal.in trac.
de cano.epiſ.q.14.in prin.uer.præterea,vt dixi in
parte.ubi ponderat illos dici fratres mendicãtes,
quib. competit definitio mendicantiũ. Prioratus
conuentualis, de quo regula noſtra loquitur, dẽ
eſſe congregatio religioſorum,ut in calce primæ
quæſtionis oſtendi: ſi ſupponimus non adeſſe mo
nacos,nec aderit congregatio religioſorũ,nec de-
finitio, nec conſequenter regulæ noſtræ locus eſ-
ſe poterit. inſuper arguendo à ſimili dico,quòd
2 ſicut beneficiũ non dicitur † curatum,niſi habeat
populum,uel clerum. Rot.43.à ter. Ita prioratus
conuentualis dici non poterit, ſi non habeat mo-
nachos: præterea regula noſtra reſeruat prioratus
conuentuales,qui ſub nomine dignitatũ regula-
rium ueniunt,ut probaui in proxima præcedenti
quæſtione; Prioratus non habens monachos non
dicitur habere dignitatem.Iaſ.cõſ.77. præſuppo
nitur.col.6.lib.1.ſequitur Rebuf.ſuper concor.de
regi.ad prę.nomi.§.monaſterijs.in uer.prioratib.
uerſ. ſi uero nullos habeat monachos: ergo de iis
prioratibus, regula noſtra non intelligitur,ſuppoſi-
ta enim per regulam in illis locum habere non
poſſunt,ad l. mancipia,ubi Iacob. Butr.Fulgoſ. &
Sal.C.de ſeru.fugi.Roma.ſing.489. ſtatutum po-
niens: contrariam opinionem, & ſic affirmatiuã
3 praxis Romana amplectitur † tum propter fauo
rem reſeruationum generalium motu proprio, &
non ad inſtantiam alicuius factarum. Lap.& Ge-
min.in cap.1.uer.quærit.hic Lap.de conſti.lib.6.
Lap.Paul.de Eleaza.& Gemi.in c. ſi eo tempore.
de elect.eo.lib. idem Lap.alleg.27. Fede.de Sen.
in tracta.permutatio. quæſtio. 1. Mili.in reperto.
in uerſi. gratia motu proprio. Gaſpar de Peruſi.
in tract.

in tracta.reſeruatio.fol.7.uet.ad primum. Falco.
in eodem trac. fol. 2. in 2. prælu. Boni.Vita.in cle.
1.nume.3 t.de probatio.Sozi.conſi.32.col. 4. lib.
1.Dec.conſi.168.propè fi.Pariſ.conſi. t14.nume.
11.uol.4.licet ſecus ſit,quando ſunt ad inſtãtiam,
ſeu fauotem alicuius,tunc enim odioſè ſunt:tum
quia talis prioratus ſaltem in habitu, ſeu in po-
tentia religioſorum congregatio dici poteſt.Tum
quia ſupponitur,quòd fuerit ſemper conuentua-
lis:tum denique quia ſi aliud diceremus, eſſet in
facultate Abbatis,uel Prioris, monacos remouen
do Papam ſua reſeruatione priuare, pro quibus
uideantur licet in alijs terminis, ea quæ ponde-
rat,& adducit Rebuff. ſuper concord. ſub rubri-
ca,de reg.ad prælato.nomi.faci.§. monaſteriis.in
uerſicu. prioratibus, uerſicu. poterit tamen Rex
nominare.

S V M M A R I V M.

1 *De quibus dignitatibus conuentualibus hæc regula ſen-
tiat.*
2 *Conuentus idem eſt quod cætus.*
3 *Conuentus adaptatur,tam ad ſeculares quàm ad regula-
res,uide nu.9.*
4 *Beneficiorum regularium diſpoſitio ad Abbatem ſpe-
ctat.*
5 *Beneficia regularia non ſunt perpetua.*
Regulare beneficium non datur ſeculari.ibidem.
6 *Superfluum nihil debet eſſe.*
*Verba impropriè,& contra eorum naturam accipi debent
ne ſint ſuperflua.ibidem.*
7 *Stilus Romanæ curiæ pro lege ſeruatur.*
8 *Argumentum à ſufficienti partium enumeratione.*
10 *A proprietate uocabuli recedere non debemus.*
*Proprietatis uerborum interpretatio ſumitur etiam in ma
teria odioſa,& pœnali. ibid.*
11 *Conuentum uerè dici religioſorum.*
12 *Regularia beneficia, non comprehendi ſub reſeruatio-
nibus.*
13 *Dignitates regulares curatę, vel electiuæ perpetuæ cen-
ſentur.*

1 DEcimo ſucceſſiue quæro, † de quibus
dignitatibus conuentualibus intelli-
gat regula noſtra, & an de ſeculari-
bus,an regularibus? & Gloſſator hic
uehementer laborat,& ſumma ratio-
ne (mea quidem ſententia) dubia enim ſatis ui-
detur mens huius regulæ.Tandem ipſe dicit au-
diuiſſe uno modo interpretari in Cancellaria,quã
interpretationem non putat à Rota receptam.
Ne autem per principia ignota procedamus, ui
deamus primo quomodo de iure communi acci
piendus ſit terminus iſte conuentualis dignitas,
& an ſit ſecularis,an regularis?& habemus, quòd
2 †conuentus idem eſt,quod cætus, uel congrega-
tio,ſeu concilium, ubi conſilium à multis agita-
tur.Cice.in uer.conuentum maximum de conui-
uio dixit in Verrem.Saluſti.Primo conuentu quẽ
ab regibus factum ſupra memorauimus. Bud. in
Annot.in Pandect.in l.qui cætu. ff. de ui publi. &
conuentus dicitur in unum cætus.cap 1. ante fin.
3 15.diſtinct. & ſic iſtud uerbum † conuentus ada-
ptatur tam ad ſeculares, quàm ad regulares,pro-
ut etiam uidere eſt in c.cum in terra.de elect ubi
diſponitur,quòd ſeruetur forma electionis in om
nibus eccleſijs conuentualibus,& ſic comprehen
dat tam ſeculares,quam regulares.& Abba.ibi in
1.nota.dicit,quòd quælibet eccleſia collegiata,li-
cet non ſit regularis,ſed ſecularis,poteſt dici con-
uentualis. Nam conuentus,collegium,ſeu capitu
lum ſunt ſynonima, licet uulgares congregatio-
nem religioſorum appellent conuentum, ſecula-
rium autem capitulum:quam differentiam dicit
iure non probari,ſed potius contrarium,ad quod
etiam poteſt induci cap.nobis fuit. de iu.patron.
uerſicu. cæterum in conuentuali. patet enim ibi
quòd non excludit ſecularem eccleſiam: immo
potius de ea ſentit,in qua magis cadit iuſpatro-
natus.& glo.ibi in uerſic. in conuentuali, dicit eo
ipſo eſſe conuentualem,ex quo duo,uel tres in col
legio ſint,& ibi Hoſtien.uerſicu.cæterum,pro eo-
dem ponit conuentualem, & collegiatam eccle-
ſiam.Faciunt pro præmiſſis tradi.per Paulum de
Citadinis.in tracta.iuriſpatrona.in 3. par. quæſt.
32.numero 41.per Lambert.in eo.tracta.in 5.quæ
ſtio.princip. primæ par.2.lib.numero 3.folio mi
hi 196. Ex præmiſſis ſequitur, quòd intelligendo
uerba regulæ noſtrę ſecundum terminos iuris, re-
gula iſta reſeruat prioratus, & præpoſituras, &
alias dignitates, tam ſeculares quàm regulares:
& ſic omnes dignitates ſeculares, & regulares re-
ſeruatæ erunt. Immo quòd potius ſumenda ſit
interpretatio,quòd Papa reſeruauerit dignitates
ſeculares, quàm regulares, uidetur primo, quia
4 †collatio,& omnimoda diſpoſitio beneficiorum
regularium ſpectant, ad ipſum Abbatem ſolum,
ſecundum unam opin.per capitu.nullum.18.quæ
ſtio.2.ibi, ad quem poteſtas tota pertinere conue
nit. Abba. in cap.ea noſcitur,de his, quæ fiunt à
præla.ſi.con.capi.colum. 1.uerſicu. nota quod in
præſentationibus.ibi,ſed ego non uideo, quomo
do hoc probetur &c.uel ſecundum aliam opinio.
quæ uidetur communis ad Abbatem,& conuen-
tum.capitu.fina.cum glo.in uerſi.pertineat,& ibi
Archidia.Ioan.Mona.Domini. & Fran. de regula.
lib.6.& communiter ſcribentes. in dicto capitu.
ea noſcitur,ut atteſtatur Abba. ubi ſupra, licet ip-
ſe contrarium teneat. Non debet igitur Abbas,
uel ipſe,& conuentus per has reſeruationes in ſua
iuridica collatione,prouiſione, ſeu diſpoſitione
priuari. Immo nec literæ Papę ad huiuſmodi be-
neficia ſe extendunt.Rot.838. Papa conceſſit, in
antiq. quæ eſt eadem cum 12.Biſigne.de reſcrip.
in antiq. quæ loquuntur de Prioratibus, & alijs
5 beneficiis Cluniacenſis ordinis.Secundo† benefi-
cia regularia non ſunt perpetua,ſed manualia, &
ad nutum reuocabilia.c.cum ad monaſterium.§.
tales autem. de ſtatu mona.& clemẽ.1.§.ad hæc.

cum gl.in uer.ad clauſtrum.co. cle.uni.§.præmiſ-
ſa.de ſuppl.negl.præla.Rot.264.not.quod ubi re
ligioſus,in anti.Mil.in repert.in uer.beneficia re-
gularia non ſunt perpetua . latè Sylu.de benefi-
cio.par.3.quæſt.21.num.2. non comprehendun-
tur: ergo ſub reſeruationibus ,ut infra proxima
quæſtio.deducam. Tertio,quia plures ſunt diuer
ſitates inter beneficia ſecularia, & regularia: ut
eſt notum,& per Lap.allegat.84.D. Papa.colum.
pen.uerſi.Item,quia huiuſmodi monaſteria plu-
res diuerſitates habent &c.Et inter alias differen
tias illa præcipua eſt , quod regulare beneficium
ſecundum naturam ſuam non datur ſeculari.c.
cum de beneficio . §. fin.de præbend. lib.6.c.fin.
§.præcipimus. de ſtatu monach.Abb.conſil.59.
quidem. col.3. uerſicul.quarto capite. amplians
non poſſe præſentari ſecularem ad eccleſiam re-
gularem.Roc.de Cur.de iure patron.in uer.in ec
cleſia, quæſt.3.nu.8.& ſeq. iſtis igitur reſeruatio-
nibus beneficiorum ſecularium non uidentur cō
prehendi beneficia regularia diuerſæ naturæ .

Quarto habemus doct.in terminis Aen.de Falc.
in tract.reſerua.in 3 .quæſt.prin.nu.29.in uer. be-
neficia regularia non comprehenduntur in reſer-
uatione , ubi plura allegat,fol.mihi.18.a ter. ergo
dicendum ſit regulam non comprehendere regu
laria,& ſic prioratus,& alias dignitates regulares.
In contrarium facit, quod immo debeat fieri in-
terpretatio de dignitatibus regularibus, non au-
6 tem ſecularibus: primo,quia † ſuperflua redde-
retur una pars iſtius regulæ, contra text.in l.ſi ſti-
pulatus.cum gloſ.in uer. verba ibi . Ne fruſtra fie-
ret adiectio. gloſ.1.in l.1.ff.quod metus cauſ.ubi
quod nec ſyllaba non neceſſaria apponi debet.
Bald. ſuper rub.C.de contrahend.empt.quæſt. 9.
Curt.iuni.conſil.85. Habita diligenti.nu.4. Dec.
conſil. 69. uiſis duobus. num.4. & 414. viſo ele-
ganti , nume.2.& hinc dicimus , quòd verba, po-
tius impropriè , & contra eorum naturam accipi
debent , quam vt ſuperflua reddantur, ſeu ni-
hil operentur. c.ſi ſententia.ibi,ne ſententia effe-
ctu careat. de ſenten.excom.lib.6.Bald.in c.1.de
capi.qui cur.uendi.colum. 10. Abb.conſ.3 2.circa
duo,colum.1.in fin. lib.2. Deci.conſ.48. & matu-
rè. colu.2. poſt medium.verſ.& ne verba reddan-
tur ſuperflua . Aimo conſil. 118. in hac cauſa.nu.
9. ſuperfluitas autem intelligendo hanc ſecun-
dam partem de prioratibus , & præpoſituris , &
aliis dignitatibus ſecularibus , aperta reſultaret.
pars enim prima ſuperflua eſſet . Si enim reſer-
uaſſet dignitates ſeculares omnes, ad quid diſtin
ctio illa maiorum in cathedralibus, & principa-
lium in collegiatis ? & ad quid limitatio illa ex-
7 ceſſus decem florenorum ? Inſuper † ſtilus Rom.
cur. qui pro lege ſeruandus eſt.cap. quam graui.
de crimin. fal.Calderin.conſil. 8. An exiſtens, ſub
titu.de reſer. num. 4.Docto.in c.2.de reſcript.ubi
latiſſimè. per Fel. Cur.iun. conſil.138. nume. 13.
Deci.conſil.699.aliàs pen. nu. 5. uerſ.& quia ſti-
lus curiæ declarat,quod ſolum dignitates maio-

res in cathedralibus,& principales in collegiatis
habentur pro reſeruatis : non autem aliæ dignita
tes,& ita obſeruat cancellaria in narratiuis bulla-
rum. In illis enim duntaxat , in quibus continen-
tur tales dignitates maiores,uel principales,nar-
ratur reſeruatio ; non in aliis dignitatibus ſecu-
laribus. Intelligo dummodo non concurrant aliæ
reſeruationes , puta per obitum , uel per reſigna-
tionem in Curi. Roma. per familiaritatem , vel
8 aliàs.† Arguendo igitur à ſufficienti partium enu
meratione.l. patre furioſo,& ibi not.Bart.in prin.
ff.de his , qui ſunt ſui , uel alien. iur.l.obligatio-
num ferè . §.placet.ff.de action. & oblig.l. ſtellio-
natus . C.de crimin. ſtelliona.l. ad inſtructionem
pontium.C.de ſacroſanct.eccleſi.cap.dilecto , de
præben.c.2.de cogn. ſpiritu. neceſſariò dicendū
eſt, quòd aut reſeruentur dignitates ſeculares,
aut regulares: ſeculares non,ad ſupra deducta : er
go neceſſariò concludēdum eſt,quòd reſeruentur
regulares. Quid tenendum ? ego (ſaluo ſemper
meliori iudicio) concluderem pro hac ſecunda
opin.quòd iſta ſecunda pars regulæ reſeruatoria
prioratuum, præpoſiturarum, & aliarum digni-
tatum conuentualium, intelligenda ſit, quòd lo-
quatur de regularibus , non autem de ſecularib.
de quibus autem regularibus,infra dicam . Non
obſtant adducta ſupra in contrarium , tum pro-
pter ſtilum,de quo ſupra ; tum ad euitandam ſu
perfluitatem facienda eſt huiuſmodi interpreta-
tio . Tamen ſigillatim reſpondendo . Ad primū ,
9 quòd † conuentus appellatione, veniat etiam col
legium ſeculare,hoc nego ſecundum materiam ,
in qua ſumus, in qua quicquid dicat Abb.in pal
leg.c.cum terra,de elec.in 1.not. ubi poſuerat dif
ferentiam ſecundum uulgares, quam in iure di-
cit non probari,quòd conuentus dicatur religio-
ſorum , capitulum ſecularium ; concludendū eſt
10 ex † proprietate uocabuli,a qua recedi nō debet.
uulg.l.non aliter.ff.de leg. 3 l.labeo.§.idē Iubero.
ff.de ſupell.leg.Bald.in l.cum uirum.C.de fideic.
Dec.conſ.89. uiſo puncto col.2. antè fi. & tanta eſt
uis proprietatis uerborum , ut etiam in materia
odioſa,& pœnali non excludatur interpretatio ex
ea proueniens l.cum lege,& ibi not.Aret.ff.de te-
ſta,Cald.conſi. 1. poſt princ.de conſangui.Præce-
ptor meus D.Phi.Dec.in c.ſedes.col.2.de reſcr. &
conſi.6. in cauſa.cir.fi. Aimo conſi. 118,in hac nu.
11 12 † conuentū uerè dici religioſorū.& licet Abb.
dicat hoc iure non probari,de contrario apparet
per c.monachi.§.fi.,ibi in eccleſiis conuentualib.
c.cū ad monaſterium,uerſ.in refectorio. ibi , con-
uētus exeat cum Abb.de ſtatu mona.c.2.in prin.
ibi,inter Abbatem,& conuentum,de teſtib.lib.6.
clem.1.ibi,conuentus ſui,aut ſi conuentū non ha
beat,de rebus eccleſ.non alienand. & ibi latè per
Car.in 9.no.Ad allegata in contrarium per Abb.
& per me,ubi ſupra,poteſt reſponderi, prout re-
ſpondet ipſe Cardi.quod quandoq; unum poni-
tur pro alio. 2.quando igitur iura utuntur hoc
uerbo,conuentus, pro termino cōi,comprehen-

drndo

dendo etiam collegium ſeculare, ſeu capitulum ſeculare, illud euenit ex impropria uel lacißimæ ſignificatione: cum autem iura uolunt intelligere de eccleſijs, ſeu locis, uel collegijs regularibus, vtuntur iſto uerbo conuentus, vt in iuribus ſupra allegatis, & in alijs pleriſque, at ſecundum terminos noſtræ regulæ nunquam inueni, quòd iura utantur iſto termino, Conuentuales prioratus, Conuentuales eccleſiæ, Conuentuales dignitates, pro ſecularibus. Ad illud, quòd collatio ad Abbatem ſpectet, hoc non repugnat, quia non priuatiuè ad Papam, qui eſt dominus abſolutus omnium beneficiorum tam ſecularium, quàm regularium. Nec obſtat Rot. 838. in antiq. quia ibi præſupponitur priuilegium conceſſum fuiſſe ordini Cluniacenſi, quod nullum recipere teneretur Print Cluniacenſis authoritate literarum apoſtolicarum, niſi de ordine facta mentione: & ſic remoto priuilegio aliud dicẽdum eſt, & ſic facta mentione ordinis literæ apoſtolicæ executioni demandandę fuiſſent. Ad aliud, quòd ſit differentia inter regularia & ſecularia: hoc conceſſo, nõ ſequitur quòd differentia etiam ſit in reſeruando, & quatenus in modo reſeruandi, non infertur, quòd reſeruari non poſsint. & licet reſeruatio iſtorum beneficiorum non contineatur ſub reſeruatione ſecularium, bene continebitur ſub reſeruatione regularium, & dum ipſa reſeruantur, ut patet ad

12 ſenſum. Ad doctrinam Aene. de Fal. quòd † regularia beneficia non contineantur ſub reſeruationibus, ſi ipſe intellexit, quòd reſeruatio beneficiorum ſimpliciter non comprehendit regularia, alio tamen adiecto, bene loquitur: & ita procedat Alleg. Lap. 84. D. Papa, col. penul. quæ tamen hoc non probat niſi in ratione ſui. Si enim Abbatię & monaſteria non ueniunt appellatione beneficiorum, & reſeruatis ſimpliciter beneficiis non uenient Abbatiæ & monaſteria. & eodem modo poteſt induci. c. cum de beneficio. cũ glo. & Doctor. per prædictum Aene. allegat. ſi autem ipſe intellexit, quod beneficia regularia non reſeruentur, ſeu reſeruari poſsint, uel intelligantur reſeruata, quando uerba patiuntur; male locutus eſt, & contra extraua. Ad regimen, & in conſequentiam cõtra regulam primam cancellariæ. Concluderẽ iſtam ſecundam partem regulæ comprehendere prioratus, & præpoſituras, & alias dignitates regulares: non autem ſeculares: dummodo tamen ſint perpetuæ, non autẽ tẽporales. Et limitationem probabo in proxima ſequenti quæſtio. quæ tollit aliud argumentũ ſupra factum, quòd beneficia regularia ſint ad nutum amouibilia, & non perpetua: ea enim dico non comprehendi. Com-

13 prehendantur igitur † dignitates regulares, curatæ, uel electiuæ quæ perpetuæ cenſentur, ſeu pro perpetuis reputantur. Rot. Bellem. 203. Quilibet prioratus, Mil. in reperto. in uer. beneficia regularia non ſunt perpetua, quod ibi intelligit, niſi beneficia ſint electiua. &c. Caſſado. 4. de præben. quod impetratio num 3. & ſeq. & Dec. 12. co. numero. 9. Syl. de beneficio par. 3. quæſtio. 21, num. 2. uerſi. Et ſi dicatur, quòd prædicta ſint uera in prioratibus &c. & num 3. Pariſ. conſil. 44. pro D. Hieronimo. num. 3. verſi. & habemus quod prioratus regularis. uol. 4.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia manualia, tam ſecularia, quàm regularia, an ſub hac & alijs regulis reſeruatorijs comprehendantur.*

2 *Beneficia ſecularia de ſui natura perpetua ſunt.*

3 *Regularia beneficia aliquando perpetua efficiuntur, & ſecularia temporalia.*

4 *Res citra cuiuſque iniuriam ad ſuam primæuam redit naturam.*

1 VNDECIMO conſequenter quæro † an beneficia manualia, & nõ perpetua; tam ſecularia, quam regularia, comprehendantur ſub hac, & alijs regulis reſeruatorijs? Et pro iunioribus præmitto, quod ſicut beneficia regularia, ut in præceden. quæſt. probaui, de ſui natura ſunt ma-

2 nualia, & non perpetua, contrà, † beneficia ſecularia ſunt de ſui natura perpetua. c. ſatis peruerſum 56. diſtin. c. uenient. & ibi nota. de fil. præsbi. c. ex parte. de cleri. ægrotan. glo. 1. in c. paſtoralis. quæ etiam enumerat plures actus qui non poſſunt fieri ad tempus ſeu ſub conditione. 7. quæſt. 1. c. uni. de cappel. mona. lib. 6. Rot. 264. no. quod ubi religioſus, in anti. Cardin. conſi. 57. Ad primũ, quod de iure, uerſi. ad ſecundum, nu. 6. Lap. alleg. 9. diſputat hoc. nu. 3. Caſſado. Dec. 4. num. 3. & Dec. 12. de præben. num. 9. Pariſ. conſ. 119. ſuper hoc,

3 num. 16. uol. 4. Rurſus præmitto, quòd † beneficia regularia de ſui natura nõ perpetua, poſſunt, & aliquando ſolent effici perpetua: & contra beneficia ſecularia de ſui natura perpetua poſſunt, & quandoque conſueuerunt fieri temporalia, ſeu pro tẽporalibus haberi, & ad tempus concedi per ſummum Pontificem. c. ſi gratioſè. de reſcr. lib. 6. dicto conſi. Cardi. 57. Ad primũ num. 6. Lap. dicta allega. 9. Rot. 80. monaco habẽti. in no. Caſſad. in præalle. deci. 4. & dec. 12. n. 9. de præben. Abb. in. c. ſi conſtiterit. in. 1. nota. & ibi etiam Feli, in. 1. nota. & Feli. in. cap. ſi. col. 3. uerſ. primus. ubi Papa confert ad tempus, de iudi. Syl. de beneficio, par. 3. quæſt. 21. quaſi per totam. Redeundo ad principale quæſitum, dico manualia & non perpetua beneficia ſiue regularia ſint, ſiue ſecularia, ſub regulis reſeruatorijs non comprehendi, prout in terminis concludit Calder. conſi. 26. An in reſeruationibus, ſub titul. de præben. aſsignat rationem, quæ eſt, quòd Papa reſeruando ſibi collationem beneficiorum, uidetur intelligere propriè de collatione quæ fit perpetuo de beneficio: ſubdens in 2. mẽbro ibi: aut dicitur quod Papa uoluit collationem taliũ beneficiorum non perpetuorum fore perpetuam, & ſic

mutauit

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

mutauit naturam beneficij, quod Papa non intẽdit, cũ non exprimat: eo igitur ipſo quòd preſupponimus de iure, uel aliter, beneficia non eſſe perpetua, concludendum eſt illa in reſeruationibus non comprehendi: non quòd Papa non poſsit, ſed quia non preſumitur uoluiſſe ea includi: ſequitur conſ. predictum Feli. in. cap. per tuas col. 3. cir. medium. de maio. & obedi. illud ſimpliciter referens. & dictũ conſ. Calderi. in caſu propoſito tenet Aene. de Falco. in tracta. reſerua. in. 3. quæſt. prin. num. 25. in uer. beneficia manualia. fol. 18. idem concludit Staphi. in tract. uer. Signa fol. 26. uerſ. ſimiliter propter illa uerba nõ poteſt obtinere beneficiũ manuale &c. Et pro hac opin. quòd beneficia manualia non ueniant ſub generali reſeruatione, uel affectione, concluſit Rota prout Deci. Achil. de Graſ. 39. incipien. Licet beneficia manualia. Et licet in locis, ubi ſupra, non ita clarè a reſeruationibus excludantur non perpetua ſecularia, ſicut non perpetua regularia: tamen propter identitatem rationis idem uidetur concludendum, niſi quis dicat, quòd facilius inducatur reſeruatio in iſtis ſecularibus non perpetuis, quã in iſtis regularibus. quia iſta contra ſuam primæuam naturam, illa uero ſecũdũ ſuam naturam ad perpetuitatẽ per talẽ reſeruationem reducerentur

4 † res enim de facili & citra cuiuſque iniuriam ad ſuam primæuam naturam reuertitur. l. ſi unus. §. quod in ſpecie. ff. de pact. cap. ab exordio, cum glo. antepenul. 35. diſtinct. Cardi. conſi. 53. D. Gregorius Papa num. 4. ubi quod interpretatio optimè procedit, quando fit reditus ad ius commune, & res redit ad ſuam primæuã naturam: contrarium uidetur ſentire Lap. alle. 9. diſputat hoc an ſi Papa. & alle. 27. diſputat an præceptor. cum Lap. tenere uidetur Fel. in c. per tuas col. 8. prope medium. & col. ſeq. quę uideatur, de maio. & obedič. Aliqui diſtinguunt hoc modo, uidelicet, aut reſeruationes ſunt in fauorem alicuius, ſeu non ſunt generales & motu proprio, & procedat opin. negatiua, quòd talia beneficia non comprehendantur. Aut reſeruationes ſunt generales & ex certa ſcientia, ſeu motu proprio, ac non factę in fauorem priuatarum perſonarum, quæ fauorabiles, & ampliandæ ſunt, ut per Lap. & Domini. in c. ſi eo tempore. de electio. lib. 6. & per eundem Lap. & Domini. in. c. 1. uerſi. quærit hic. de conſtit. eo. lib. Gaſp. de Peruſ. de Reſer. fol. 7. uerſi. ad primum, & procedat opin. affirmatiua, & ſic quo ad terminos noſtræ regulæ, uideatur per Feli. in dict. c. per tuas col. 3. uer. intellige prædicta. & latius. & magis ad rem noſtram per Barba. in. c. conſtitutus col. 5. in fi. & col. ſeq. de reſcr.

S V M M A R I V M.

1 *Quæ ſint iſtæ præceptoriè de quibus in regula, & de quibus intelligatur exceptum.*
2 *Receptoriæ ordinis militaris quæ.*
3 *Milites Hieroſolymitani, & ſimiles non dicuntur propriè beneficiati.*

1 DVODECIMO Quæro, iuxta ſecundam partem ſecundæ partis principalis † quæ ſint iſtæ præceptoriæ, & de quibus intelligatur exceptum? Et quia litera loquitur de præceptoriis omnium ordinum præterq̃ militiarum, compræhenderentur omnes præceptoriæ, quæ dantur in titulum perpetuum ſeu in adminiſtrationem perpetuam, non autem temporalem, & ad nutum amouibilem: ſiue dicantur hoſpitalia ab hoſpitalitate, ſiue alio nomine nuncupentur. & ſiue ſint S. Antonij, ſiue alterius ordinis. clem. quia contingit. §. præmiſſa, cum gloſ. in ver. aliorũ. de religio. domi. vbi etiam fit ſimilis exceptio, de militaribus ordinibus, & glo. in ver. militiarum declarat.

2 † quæ ſint ordinis militaris, videlicet, Sancti Io. Hieroſolymitani, Sanctæ Marię, Theutonicorũ, Calaſtrenſium, & ſimilium. Facit, pro præmiſſis alleg. Lap. 27. diſputat, an præceptor, &c. Aene. de Falco. in tract. reſerua. fol. 18. nu. 29. & Pariſ. conſ. 36. lib. 4. præſertim. num. 14 & 17. ubi etiam de reſeruationibus huius ſecundæ partis. & de iſtis militibus crucesignatis, qui dicuntur Templarii loquitur Ioan. Firma. in tracta. epiſcop. lib. 4. par. 4. in 3. quæſtio. num. 16. verſ. ulterius quæritur, quid de militibus gaudentibus, &c. & Lamber. in trac. iuris patron. in 5. quæſtio. 1. par. 2. lib. art. 10. fol. mihi. 199. ubi de militibus S. Ioannis Hieroſolymitani, & in 7. quæſt. 1. par. 2. lib. art. 5. colum. 2. 15. ater. Ratio autem limitationis, de qua in regula, duplex potuit eſſe, quia iſti

3 † milites Hieroſolymitani, & ſimiles, non dicuntur propriè religioſi, vt in locis ſupra allegatis, altera & melior, quia iſti ſunt in continuo exercitio armorum, & ſemper pro fide militant, vnde meritò ab aliis præceptoribus differant, & ſint ultra alios priuilegiati, prout per Pariſ. conſil. 44. nume. 20. & ſequen. lib. 4.

S V M M A R I V M.

1 *An regula locum habeat in beneficijs, quæ quis de facto tantum tenet.*
2 *Verbum, obtinuerint, refertur ad ius tantum.*
3 *Reſeruationem per ſolum ius abſque poſſeſſione induci*
4 *Genitiuus dominium denotat.*
5 *Beneficium eius eſſe dicitur qui in eo ius habet.*
6 *Expectans an acceptare poſſit beneficium de iure non autem de facto vacans.*

DEcimotertio iuxta. 3. partem, ibi, obtinent, & in poſterum obtinebũt: quæro,

1 † an reſeruatio iſta habeat locum in beneficijs, quæ aliquis de facto tantum tenet? Rot. 12. de præben. Papa mandauit. ad fin. in antiquior. & 273. not. quòd ubi Papa reſeruat in antiq. concludit pro parte affirmatiua. Ratio eſt, qa uerba iſta, quę obtinẽt, ſunt generalia, & ſic intelligenda ſint, ſiue de iure, ſiue de facto, dum tamen ſint in poſſeſsione. alle. nota. per Archidia. in c. ſi ſententia. de ſent. exc. lib. 6.

lib.6.ubi, quòd quã mandatur terra alicuiusdomi
ni interdicto ſopponi, extenditur ad terrã quam
tenet dominus de facto, & non de iure:& iſtud di
citur communiter tenere Audientiam.Mil.in re-
perto.in ver.obtinere,in prin. dicit uidẽdam eſſe
Deci.huiuſmodi,licet in numero incorrectè alle-
get: allegat poſtea pro hac opin. cle. 1.& ſecundã
de pœn.quas dicit intelligi debere,etiam in obti-
nentibus de facto tantum : ſed illa iura nihil fa-
ciunt ex ſolutione,quam ſubiicit Mil.dicit enim
id procedere,ne melioris conditionis ſit iniuſtus.
& quia materia eſt adaptabilis: cum Rot.ubi ſu-
pra tranſit Card.Alexan.in c.Clemẽtis. 16.diſtin.
D.Sarnen.in fi.6 quæſtio.regulæ, de Imp.benefi-
cia uacan.per obitum fami.ubi per illam dicit
uacationem uerificari,etiam quòd ſolum de fa-
cto uacet,illamque à reſeruationibus comprehẽ
di. & accedit, quòd regulæ cancellariæ ſtatutis
æquiperantur.Caſſa.Dec.16.num.5.& dec.23.nu.
6.de præben.Sarnen.in.2.quæſtio.prohe. Regu-
larum num.4.uerſ.quinimmo uinculum:ſtatuto-
rum autem intellectus magis uerificatur circa ea
quæ ſunt facti quàm ea quæ ſunt iuris.Bar.conſ.
229.cauetur ſtatuto. poſt num.3.uerſic.præterea
aut habent.per tex.in c.1.de conſt.lib.6.ſequitur
Aimo conſ.118.in hac cauſa.col.fi.nu.26.Regula
igitur noſtra ſimiliter potius ad factum quam
ad ius referenda eſt, & ſic ad beneficia de facto
tenta potius quam ad ea quæ de iure obtinen-
tur, uel non minus ad ea quæ de facto quàm ad
ea quæ de iure obtinentur; Verior, & æquior
concluſio uidetur contra Rotam pro parte nega-
tiua, per ea, quę concludit Mil.ubi ſupra; & me
lius quàm omnes,qui loquitur in terminis regu-
læ ſequentis;quæ tamen habet eadem uerba, quę
noſtra,ad effectum, de quo loquimur.Bartho.Be
lenci.olim peritiſsimus Rotæ auditor in tract. de
charita.ſubſi.quæſt.121.& in terminis quæſt.pro
2 poſitæ,quæſt.122.& ibi probat, quod † uerbum
obtinuerint,refertur ad ius tãtum.cap. uni.cum
glo.in.uerſic.obtinendis, & ibi Doctores. de eo.
qui mitti.in poſſeſ.li.6.c.1.de reg.iu.eo.li.c.ſi gra-
tiosè; in prin.ibi promotione obtinebat. iuncto
ſi.&.ca.ſi pro te. de reſcr.eo.lib.6.Pariſ.conſil.74.
gratia ſuper dicta. uol.4.num.21.Rebuff. ſuper
concor.de colla. §. uolumus. uerſic. item quæro
quando quis obtinere dicatur; & in for.manda.
apo.in uer.obtinet. Et quod reſeruatio induca-
tur per ſolum ius abſque poſſeſsione, probatur
per tex.regulę noſtrę ibi, Ac in quibus,ſeu ad quę
ius eis competierit: & ſic infertur, quòd ſolum
ius in re,uel ad rem ſufficiat pro reſeruatione in-
ducenda. ſimilem ponderationem facit Belenci.
in dicta quæſt.121.num.2.& in dicta quæſt.122.
reſpondet ad deducta per Rotam, ubi ſupra; di-
cens,quod forte dicta per Rotam ubi ſupra, non
procedant de iure:tandem reſidet in hac opi.eſt
uerum quòd in caſu ſuo,& ſic in caſu proximè ſe
quentis regulæ, concurrit aliud fundamentum,
quod eſt,quòd regula illa loquitur de beneficiis

4 collectorum & ſubcollectorum: & ſic † genitiuus
de propria & ſtricta ſignificatione in ſtatuto de-
notet dominium, & non ſolam poſſeſsionem, ad
tex.in.l.ſeruum Titij.ff.manda.& Bart.in.l.1.§.po
ſitis.ff.de pecu.& in rub.ff.de op.no.nun. Tamen
etiam reſpondere poſſumus quòd genitiuus ple
runque detentionem, & non dominium deno-
tet ad.l.2.poſt prin.iun.glo.in uer.non quia.ff.de
ori.iu. l.1.in prin.iun.§.ait prætor. &.l.3.in prin.
ff.nau.caupo.ſtabu.dixit enim in prin.l.1.quòd
cuiuſque ſaluum fore receperint,poſtea declarat
extendi ad bona ad alium ſpectantia:& ſic ille ge
nitiuus cuiuſque,non ſolum dominium ſed nudã
detentationẽ deſignat.Ant.de But.in c.1.col.pe-
nul.de poſtu.præla.Abb.& alij in c.quia. de iudi.
Mil.in reper.in uer. genitiuum ab homine prola
tatum. Rurſus etſi in regula noſtra fundamen-
to iſti non eſſet locus, idem uidetur dicendum,
quòd opin.contra Rotam ſit uerior,ponderando
præſertim uerba regulæ, ut ſupra, etiam abſque
5 genitiuo, idem ſignificantia. Beneficium enim
dicitur,eſſe illius,qui ius habet in eo, licet alius
de facto illud poſsideat.c.ſi tibi abſenti.uerſic.li-
cet,ibi,ius in ipſo beneficio,ut tuum dici poſsit,
de præben.lib.6.& ibi not.gloſ.in uerſ.habueris,
poſt prin.alle.c.cum inter canonicos. de electio.
ubi in uerſi.diſcretioni. dicitur per mutuum con
ſenſum eligentium & cleri,quaſi ſpirituale uincu
lum coniugale. Contra tamen iſtam etiam pon-
derationem in terminis iſtius regulæ facit D.Sar
nen.in 23.quæſt.ſuper regula, de impe.benefici.
uacan.per obi.fa. prefatus Belenci.ubi ſupra nu.
8.Aene de Falco.quæſt.4.in 45.eſſe.fol.51.Et an
6 † expectans poſsit acceptare beneficium uacans
de iure,licet non de facto,uideatur Oldra.conſil.
282.Caſus eſt talis, aliquis impetrauit. nu.1.ſal-
uat poſtea ipſe Belenci.quæſt.prędicta 122.nu.8.
Rotam,diſtinguendo,quòd aut ius iſtius ſeu titu
lus beneficii poſseſsi de facto, non reperiebatur
penes aliquem,ſed uacabat. & tunc procedat o-
pin.Rotę. Aut tunc temporis ius,& titulus benefi
cij erat penes alium, licet poſseſsio ſola eſſet pe-
nes collectorem,ſecundum caſum,uel ſecundum
regulam noſtram eſſet penes familiarem:& pro-
cedat opinio contraria. Adducit rationem diuer
ſitatis, quæ eſt,quòd licet Papa in beneficijs ha-
beat pleniſsimam poteſtatem,tamen liberiorem
habet in beneficio uacante,quã in beneficio ple-
no,& nõ uacante. Altera ratio,uel rõ illius rõnis
eſt,quia aliàs derogaret iuri alterius, quod non
eſt præſumendum: præiudicaretur enim iuri ter-
tij,penes quem eſt titulus beneficij, ſi beneficiũ
tale diceretur reſeruatum; quia non poſſet illud
permutare,& in multis alijs,ubi præiudicaretur,
prout latius per eum.Iſta diſtinctio eſt ſatis ratio
nabilis,& eam ſequitur,& approbat Caſſado. in
2.de conſtitu.nu.2.ſubdens, quòd nemo dicet,
quòd reſeruatio beneficij,quod Tubero de facto
obtinet,præiudicet ius habenti.Materia iſta eſſet
ſatis diſputabilis;huic tamen diſtinctioni duo-
rum

rum ex primarijs Rotæ auditorum acquieſcendū:
putaui.& ita ſubſiſtet Deci.prædicta,& ſubſiſtent
not.per Mil.in d.ver. obtinere. Alio modo defen-
dunt moderni Sabinen.in tracta.reſerua.in 18.ef
fectu,fol.41.nulla de Belenci.facta mentione; tan
dem concludunt cum Nicol.Mili. ubi ſupra. Ver-
bum,obtinere, quòd in obligatione poſitum ve
rum reddatur etiam in detentione voluit Rota
prout Dec.Mohed.237.incip.Oxomen. penſion.
aliàs.8.ſub titu.de penſio.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium per familiarem expectātem acceptatum,qui poſtea obijt,an cenſeatur reſeruatum, & nu.7.*
2 *Ius ad rem decem modis in beneficialibus,remiſſiuè.*
3 *Acceptanti acquiritur ius ad beneficium acceptatum.*
4 *Reſeruationem,& collationem Papæ a pari procedere.*
5 *Collationem Papæ,de acceptatione expectantis nulla facta mentione valere. limi .nu.7.*
6 *Vſurpare eſt in frequenti vſu habere.*

DECIMOQVARTO iuxta dictā ter-
riam partem ibi, ſeu ad quæ ius eis
1 competierit, quæro † familiaris vigo
re gratiæ expectatiuæ acceptauerat
beneficium uacans, poſt acceptatio-
nem obiit,an beneficium huiuſmodi ſit per hanc
regulam reſeruatum propter ius ad rem,qđ fami
liari competiiſſet? iſtud dubium,& plura alia ad
effectum iſtius regulæ,& alterius de impe benefi
ci.uacan. per obi.fami.Car.diſcutit Aene.de Falc.
2 in tracta.reſeru.in 47.effectu,†enumerans decem
modos,in quibus ius ad rem competit in benefi
cialibus,illorum quemlibet ad regulas huiuſmo-
di applicans,in ver.reſeruatio cauſata ex familia
ritate,fol.mihi. 52.& ſeq.& quia copioſè,& vtili-
ter,& ordinatè procedit,pro nunc reaſſumā eius
primam quæſt. Aliquos modos per quos acquiri-
tur ius ad rem ponit Staphi.in cōpen. ſigna. fol.
79.& ſeq.& decem etiam modos proſequitur, &
declarat D.Sarnen.in prima quæſt.regulæ,de non
tollen.iu.quæſi.a nu.27.vſq; ad 41. Antequam au
tem ad rem ipſam deueniam, aduertendum eſſe
cenſui.quòd Aene.de Falco.ubi ſupra,in quantū
vult adaptare quæſt. huiuſmodi, & alias plures
concernentes ius ad rem,dictæ alteri regulæ 30.ſe
cundum numerum antiquum, videri meo valde
quidem decipitur: quia regula illa non poteſt in
telligi, de iure ad rem,nec in hoc,& in pleriſque
aliis regulabitur ſecundum iſtam,quæ (vt in præ-
fatione promiſi) eſt pinguior illa. Hæc enim per
verba expreſsè continet ius ad rem: illa uero,nec
per verba,nec per extenſionem. Omiſſa igitur,ꝓ
nūc illa regula,ſuper hac ſolum inſiſtam. Ad prin
cipale quæſitum redeundo. Aene. vbi ſupra,fun-
3 dat primam concluſionem,quæ eſt,quòd † expe-
ctanti acquiritur ius ad beneficium acceptatum,
ad Card.in cle.auditor,& in clem. ſequ. de reſcri.
vtrobique.in 2.nota,& alleg.Rotam.244.licet de
mote, in no.& Belle.167.per illa verba,ſi non alte
ri,&c.Tādem ipſe concludit,ꝙ cum alius tale be-
neficium acceptatum impetrans, non teneatur
facere mentionem,de tali expectante,ſequitur, ꝙ
non requiritur conſenſus Cardinalis,cuius erat fa
miliaris defunctus,ſed iſta conſequentia,ſeu æqui
paratio,de alia regula ad iſtam nō ſequitur:quia
in illa non mirum,cum (vt dixi) nō contineat ius
ad rem. Ad Rot. in no. & Belleme.ubi ſupra,pōt
reſponderi ex dictis Bellenci.in d.deci.167.quòd
illud procedat in caſu illo, ex quadam uſurpatio-
ne palatii, prout ipſemet dicit: ergo aliud dicen
dum ſit, de iure. nec iſta uſurpatio palatii trahi
debet ad alios caſus,& in alias conſequentias. eā-
dem reſponſionem ad dict.deci. dat D.Sarnen.in
4.q.de iu.quæſi.non tollen.nu.23.uer.& licet Ro-
ta,&c.& uſurpatio capitur in malam partē l.iniu
riarum actio. ante fi.ibi, vſurpatum tamen & hoc
eſt.ff.de iniur.l.fi.in prin.C.de interdi.matr.c.ge-
nerali.poſt prin.de elect.lib.6.c. qui pro neceſſita
te.ibi quia alius eſt odo legitimus, alius vſurpa-
tus.1.q.1.cle.1.& ibi Card.de deci.1.decernimus.
ibi,non quorūdam uſurpationes,ſed arbitrio &c.
C.de epiſ.& cle:nec etiā uidetur bona conſequen
tia,non eſt neceſſaria mētio iuris per acceptatio-
nem huiuſmodi quæſiti,ergo iſtud ius non com-
prehenditur in hac regula. Idem Aene.in d.tract.
q.4.in 15.effectu.fol.38.a terg.ad propoſitum no
4 ſtrum ſubtiliter arguit hoc modo,† reſeruatio, &
collatio Papæ à pari procedunt; & eiuſdem ſunt
effectus. Gemin.in c.ſi a ſede,col.2.cir.medium.
verſi.ego crederem dictum Lap. de præbē. lib.6.
5 † ſed collatio Papæ, valet de acceptatione expe-
ctantis nulla facta mentione, per Rot. ubi ſupra,
& per Fel.in c.in noſtra.corre.28.de reſcr.Caſſa.3.
de præben.nu.3.ubi dicit præallegatam Rot. opi
nionem eſſe in obſeruātia. idem Fel. in c.cauſam,
quæ.de reſcri.in uer.clauſula anteferri.nu.26.ver.
ſed Rot.& per Pariſ.conſi.119.ſuper hoc dubio.
nu.7.uol.4.ergo reſeruatio ualet de tali accepta-
tione nulla facta mentione. eodē argumento etiā
utitur D.Sarnen.in 1. q. regulæ,de non tollen. iu.
quæſi.nu.30.nulla tamē de Aene.facta mentione:
dicit tamen,quòd tale ius per acceptationem cō
prehenditur ſub illa regula, de iure quæſito, &
ſub regulis reſeruatoriis: ergo ſub iſta per ratio-
nem,quam dat Rot.ubi ſupra,& prout ipſe ſubii
cit. Sed aduertendum eſt, quòd aut litera eſt
incorrecta, aut malè loquitur, & ſibi contradi-
cit. Rationes enim Rotæ, ut ipſe poſtea ſubdit,
ſunt,quòd ſub regulis reſeruatoriis non compre-
hendatur ius per acceptationem: forſan ipſe non
conſiderauit dictum argumentum Aene. qđ ego
ad formam reduxi,& corroboraui. At illud ſubti-
lius inducendo,quęro quæ ſit ratio,ꝙ collatio, &
reſeruatio, non facta mentione iuris ad rem, per
acceptationem iuris quæſiti ualeat; & ſubſiſtat?
reſpondeo; quia tale ius per acceptationem
eſt debile, & parum conſiderabile: ergo parum,
vel nihil operetur; ergo in reſeruationibus non
com-

comprehendatur, & ſic iſtud ius, quod familiaris habebat, tanquam non conſiderabile a regula noſtra neglectum uideatur, & tunc intrat ratio Collectoris dictæ Deci. 244. uerſicu. uerum eſt, quòd poſtea audiui unam rationem diuerſitatis &c. & ibi dat rationem quare ius huiuſmodi per acceptationem ſit parum conſiderabile, quia parum præiudiciale: quia licet expectanti fiat præiudicium quo ad beneficium acceptatum, remanet tamen ius ſaluum ad aliud beneficium acceptandum. eadem ratione utitur Oldra. conſ. 282. caſus eſt talis, aliquis. ante fi. ut ibi. Aduertatur tamē ad illam æquiparationem, quam facit Gemi. vbi ſupra, quia non eſt indiſtincta & uniuerſalis, ſed ſolum quo ad auferendam poteſtatem ordinario collatori. Iſta opin. Aene. uidetur rationabilis & ſequenda: nō procedit tamen ſine difficultate. & contra rationem Rot. ubi ſupra, poteſt etiam reſponderi, quòd expectatiua poſsit annihilari per reuocatorias generales, quas in expectatiuis fecerit Papa maximè nou': ergo apparet de expreſſo præiudicio. ad iſtud reſpondet Feli. in dicto. c. cauſam quæ, uerſi. caue etiam. ante nume. 27. Et pro prædictis uidetur omnino Barth. Belenci. de quo Aene. ubi ſupra nullam mentionem facit, in tract. de chari. ſub ſi. ubi in fortioribus terminis quæſt. 123. diſputat hunc articulum, poſito caſu in collectore, uel ſub collectore iuxta terminos proximè ſequentis regulæ; ſi talis moriatur ante acceptationem beneficij uigore expectatiuæ, immo etiam antequam uacet beneficium; an cadat ſub illa regula reſeruatoria? 1
& eadem fundamēta facta pro reſeruatione per dictam regulam inducta, faciunt pro iſta quæſt. quia tam ibi, quàm hic, adeſt clauſula, de iure in re, & ad rem: & ibi Brlenci. diſtinguit, an expectatiua ſit motu proprio uel non: & diſputat, an mēſis appoſitio faciat conditionem, & alia, prout ibi. poſtea in fi. quæſt. dicit quòd remanent difficultates. Mihi tamē magis placet opin. Caſſado. Deci. 3. de præben. qui diſcutit tacta per Belenci. vbi ſupra, reſpōdēdo ut ibi, & nu. 2. concludit. quòd ante acceptationem nullum ius competit, neque in re, neque ad rem: ſed ſolum ſpes, per nota. per Cardi. in cle. uni. §. ſecus, in prima opp. de cō ceſſ. præben. Ad illud quod contra Rot. de qua ſupra, inducebam, quòd eſſet ex vſurpatione, & quòd vſurpatio accipiatur in malam partem. 1. reſpon-
6 deo, quòd ſecundum oratores † Vſurpatio ponitur pro frequenti uſu, & uſurpare eſt in frequenti uſu habere. Cice. quòd ſemper uſurpamus in orationibus, dictis, ac factis, minimis aut maximis, cum hoc decere dicimus, illud non decere. Colum. lib. 1. nam illud, quod in quibuſdam prouincijs uſurpatur &c. facit tex. in l. 2. ff. de uſuca. ibi, Oratores autem uſurpationem, frequentem uſum uocant: ita etiam à iureconſultis accipitur eſt tex. in. l. 1. §. ludi quoque literarij magiſtri, licet non ſint profeſſores tamen uſurpatum eſt ut ijs quoque ius dicatur, & glo. in. uer. uſurpatū

alio

exponit id eſt, per uſum obtentum. ff. de uar. & extra. cogni. alibi uſurpare pro retinere. l. fi. ſtillicidij. in fi. ff. quemad. ſerui. amit. & uſurpare pro uſu retinere. l. ſi in parte. in fi. ff. eo. ſed in caſu noſtro non cadit iſta difficultas, quia Bellenci. ubi ſupra, ſe ipſum declarat, dicendo, uſurpatio ſeu obſeruatio obtinuit. poſuit enim uſurpationem pro obſeruantia palatij. Et quòd dicta Deci. ſit in obſeruantia, & ſit mirabilis, no. Feli. Caſſado. &
7 Pariſ. ubi ſupra. † Limitarem prædictam concluſionem non procedere, quando ultra acceptationem expectantis concurrit etiam collatio executoris: quia tunc ius eſt ſatis ualidum, & conſiderabile, excludens collationem Papæ ſeu reſeruationē. Belle. 215. ſi reſeruatio. & 235. in cauſa D. Guiglielmi, ubi etiam in dubio collatio executoris præpōderat reſeruationi Papæ: ergo & collationi, arguendo prout ſupra. Et pro hac limi. faciunt tradi. per Feli. in. c. capitulum. de reſcr. in uerſ. de duabus collationibus. num. 16. ibi, & Papa reſeruat beneficium &c. & poſtea uerſ. & dicit Aegi. ſed de iſto effectu prouiſionis non eſt mirū, quia uidetur tribuere ius in re. De hac tamen collatione ſeu prouiſione ſubſecuta in fauorem expectātis, & quòd ius tribuat, et an reſolubile, & an requirat vlteriores diligentias, videatur omnino Pariſ. conſ. 118. circa materiam uol. 4. ante nume. 8. cum pluribus ſequen. Potuiſſem ſubijcere nouē alias quæſt. ſuper alijs nouem modis, quos proſequitur Aene. in dicto 47. effectu. 4. quæſt. ſed ne nimium dilatem fimbrias ſuper illis, ad eundem, & D. Samen. in dicta prima quæſt. de non tollen. lu. quæſi. me remitto. indigerent enim longa diſputatione, nec procedunt ita planè, uti uterque ipſorum ſupponit. & forſan aliquid tangam ſuper ſequentibus regulis, ubi erit locus reaſſumere quedam, à præmiſsis in locis allegatis tacta.

SVMMARIVM.

1 *An per ceſſationem familiaritatis, reſeruatio per familiaritatem cauſata extinguatur, & ſic ceſſet regula reſeruatoria.*
2 *Reſeruatio ad tempus uel conditionem limitata, non durat lapſo tempore uel conditione.*
3 *Societas deficiente cauſa propter quam fit tollitur.*
4 *Beneficium ſemel affectum ſemper durat affectum.*

DECIMOQVINTO ibi, etiā ſi ab ipſa familiaritate per obitum &c. quæro
1 † an per ceſſationem familiaritatis reſeruatio per familiaritatem inducta extinguatur, & ſic ceſſet diſpoſitio iſtius regulæ? Et uidetur dicendum, quòd ſic,
2 nam reſeruatio, † quæ naſcitur limitata ad tempus, uel conditionem, non durat lapſo tempore, uel conditione. & iſtam rationem ponit Gemini. conſ. 73. Videtur primo quòd iſta reſeruatio, &c. num. 14. & in terminis huius regulæ pro hac parte cōcludit num. 15. & 16. Rot. dub. ſaſto. 14.

secundo

ſecũdo dubitatur, an beneficium. Accedit quòd
3 familiaritas dicitur quædam † ſocietas, quæ non contrahitur ſine cõſenſu utriuſq;. c. ſicut. de verb. ſig. li. 6. latè Anch. conſ. 308. & qui deficiente cauſa propter quam fit, & ipſa tollitur, uel deficiente conſenſu, uel per obitum unius ex ſocijs. l. hæres. l. ſi id quòd quiſque. in princip. ſ. adeo morte. ff. pro ſocio. inſti. eo. §. manet autem. & §. ſoluitur.
4 Contraria tamen opin. tenenda eſt; quia † beneficium ſemel affectum ſemper durat affectum Rot. in Antiq. 616. ſi beneficia. & 699. dic quòd beneficia. in Antiqui. & in terminis noſtris Rot. 552. Papa reſeruauit &c. in Antiq. & 20. de præben. Biſi. in Antiquio. quæ eſt eadem, quam extollit Feli. concludens pro hac parte in. c. in noſtra, de reſcr. corre. 21. & eſt Declaratio Pau. 2. in extrauagante Ad Romani, poſita inter communes ſub. tit. de præben. Et ita concludit Aene. de Falco. in dicto trac. reſeruatio. in. 17. effectu, in prin. fol. 40. ubi reſpondet ad contraria: & dicit eſſe reprobatum dictum conſi. Gemini. & dictum Faſto. idem concludit D. Samen. in 18. quæſt. regulæ, De impe. bene. uacan. per obitum fami. qui facit eadem motiua reprobando eoſdem, nulla tamen facta mentione de prędicto Aenea Falco. niſi col. fi. in prin. ad aliũ tamen effectum. Poſtquam hæc ſcripſerã ad meas manus deuenit quædam Dec. Gamba. 65. incipiens, Legatus hẽt authoritatem conferẽdi, quæ contrarium ſuadere uidetur, uidè illam.

S V M M A R I V M.

1 *Quid uelit ultima pars regulæ.*
2 *Papa & epiſcopus unam eccleſiam alteri unire poſſunt.*
3 *Argumentum de toto ad partem.*
4 *Monachus diſpenſatiuè præficitur eccleſiis parrochialibus, & collegiatis.*

1 DEcimoſexto quæro, † quid uelit ultima pars ibi, Ac fę. re. Pauli? & mea quidem ſententia eſt ſatis obſcura, nam videtur, quòd dicat idẽ, quòd in principio, circa dignitates in cathedrali, & in collegiata: imò quo ad maiores in cathedralibus videtur diuerſum dicere, quòd nõ ſolum maiores poſt pontificales, ſed etiam quæ non ſint maiores ſint reſeruatę, & iſtud ſic ſimpliciter intelligere eſſet abſurdum. Conſideraui an uera interpretatio poſsit eſſe, quòd iſta ultima pars ueniat ampliatiuè hoc modo, ſupra ſunt reſeruatæ dignitates maiores poſt pontificales in cathedralibus: hic uerò reſeruentur etiam illæ dignitates, quæ ſunt in cathedralibus, non maiores, ſed quæ habeant ex indulgentia &c. principalem præeminentiam in collegiatis eccleſiijs. exemplum dari poteſt in pluribus decanatibus præpoſituris, & aliis dignitatibus in Alemania. Nec mirum uideri debet, quòd habens aliquam dignitatem in cathedrali ex indulgẽtia ſedis Apoſtolicę, uel conſuetudine, ſeu aliàs, habeat principalem præeminentiam, in aliqua collegiata. nã
2 † ſi Papa et epiſcopus poſſunt unire unam eccleſiam alteri. c. ſicut unite. de exceſſ. prælato. & ſic unam eccleſiam, ſeu eius nomẽ ſupprimere. Rot. in Antiquio. 119. no. quòd beneficium &c. Pariſ. conſ. 30. num. 10. & ſeq. uol. 4. ſimili. immò maio-
3 ri ratione uidentur in parte poſſe diſponere: † argumento de toto ad partem. Ariſtoteles in prin. Hiſtoriæ animalium, ut enim totum ſe habet ad totum, ſic partes ſingulas ſe ad ſingulas habere neceſſe eſt. l. quæ de tota. ff. de rei uend. Iaſ. in l. iuriſgentium. §. adeo. in. 1. nota. ff. de pact. & in l. à iudice. in. 3. col. C. de iud. pro argumento à toto integrali, a toto numerali, à toto generali, à toto uniuerſali, uide Bal. in l. cõuenticulam. col. fi. nu. 7. C. de epi. & cler. & ſic concedere, quòd prælatus unius eccleſiæ habeat principalem præemi-
4 nentiam in altera. Immò quod plus uidetur † monachus pręficitur eccleſiis etiam parochialibus & etiam collegiatis ex diſpẽſatione. c. quòd dei, cum glo. in uer. eccleſiarũ. de ſtat. monaco. cle. 1. de electio. cum glo. in uerſ. ſecularis, uerſic. ſed de collegiatis &c. Rot. in no. 262. in religioſo. col. 2. uerſ. ſed in monacho. &. 38. collatio. quæ eſt eadẽ cum illa Belleme. 214. fortius igitur & conueniẽtius admitti poſsit diſpenſatio, ſeu indulgentia, de qua ſupra.

S V M M A R I V M.

1 *An hęc regula de familiaribus loquens, habeat locum in familiaribus familiarium.*
2 *Reſeruationem Papæ de beneficijs familiarium, comprehendere etiam beneficia familiarium ſuorum familiarium.*
Hæres hæredis teſtatoris eſt hæres. ibidem.
3 *Vaſſallus uaſſalli mei non eſt meus vaſſallus.*
4 *Familiaris dicitur reſpectu domini.*

1 DEcimoſeptimo quæro, An † diſpoſitio huius regulę de familiaribus loquentis, habeat locum in familiaribus familiarium? pro parte affirmatiua facit text. in. l. quæſitum. §. ſed an inſtrumenti inſtrumentum. ff. de fun. inſtru. l. ſciendum eſt hæredis. ff. de uerb. ſigni. l. fi. C. de hære. inſti. Ancha. cõſ. 340. uiſo themate. poſt prin. & pro hac opin. adducitur tex. in. l. 2. & ibi Saly. ante fi.
2 qui in terminis noſtris concludit † reſeruationẽ Papæ de beneficijs eius familiariũ; cõprehendere ẽt beneficia familiariũ ſuorũ familiariũ. C. de epiſco. & cle. & ibi plura iura adducit, aſsignans etiã rationem: q̃ eſt, quia ſeruiendo familiari Papę dñ & ipſe familiaris Papę, & in ſimili quęſito uoluit Oldra. conſ. 11. Thema tale eſt, legatum ad uſum pauperum infirmorum, eſſe etiam pro eis ſeruiẽtibus. Cum Salyc. in terminis noſtris concludit Aene. del Fal. in tractat. reſerua. in 30. effectu. fol. 47. ſecũdum primam impreſsionem, ſubdit hoc eſſe

eſſe multum notandum ad intellectum regularũ
cancellariæ reſeruatoriarum beneficiorum fami-
liarium Papæ, & Cardinalium, & ſic ipſe Aene. ẽt
quo ad effectum huius regulæ tenet hanc partẽ
affirmatiuam. Pro hac parte etiam ego obtinui
in una Regien. partialium S. Griſantis, & Darii,
coram R. D. Reumano, de menſe ianuarij. ſeu Fe-
bruarii. 1551. Dato enim dubio, an beneficia fa-
miliaris comedentis in tinello Papæ, familiaris, &
continui commenſalis Papæ, dicantur reſeruata,
ſicut beneficia veri familiaris. R. D. mei de Rota
concluſerunt pro affirmatiua in fauorem D. An-
tonii Brauolæ mei clientis. ſic etiam dicimus hæ-
redis hæredem teſtatoris eſſe hæredem. l. 3. ff. de
hære. petitio. l. fi. verſ. & hoc argumentamur. C. de
hære. inſtitu. Ludo. Rom. ſing. 683. hæres hæredis.
vbi ampliat regulam illam, de qua etiam regula
Io. Franc. a Ripa reſpon. 26. nu. 15. de reſcr. lib. 2.
Qui tamen uellet opinioni negatiuæ adhærere,
adducere poſſet tex. l. nam ſocii mei ſocius, meus
ſocius non eſt. ff. pro ſocio, & glo. not. in l. de acceſ
ſionibus in verſi. debet, circa med. ff de diuerſ. &
tẽp. præſ. vbi arguit hoc modo, ſi diligo te, tu illũ:
nõ ſequitur, quod ego diligo illum. itẽ ſi ego ſum
tuus uaſſallus, & tu alterius, nõ ſequitur ergo, ego
ſum illius. Bar. in. l ſi quis a liber. §. ſi quis à liber-
3 ti, ubi quod † uaſſallus uaſſalli mei, non eſt meus
uaſſallus. ff. de libe. agno. Amplius ſi ad uoces ip-
ſas deueniemus, clare apparebit familiarem dici
reſpectu domini, & ſic cadet ſub prædicamento
ad aliquid, ſeu relatiuorum, unde ad conuerten-
tia, id eſt, ad ea, quæ reciprocè, ſeu mutuo inter ſe
conuertuntur, dicetur, ſicut igitur duplum, dici-
tur dimidii duplum, & filius patris filius: & econ
tra, pater filii pater, ita & familiaris dicetur domi
ni familiaris, & econuerſo dominus familiaris
dominus, & ſicut nemo qui ſapiat, dicet filium
filii patris filium, ita etiam nemo dicet familia-
4 rem familiaris, domini familiarem, & quod † fa-
miliaris dicatur reſpectu domini, & ſic ſub alicu-
ius Imperio exiſtens probat text. in l. pronuncia-
tio. uerſicu. pater autem familias appellatur, qui
in domo dominium habet, & in l. familiæ appel-
latione, & ipſe princeps familiæ continetur. ff. de
uerbo. ſignificat. & in l. fin. §. ſanè ſi ſeruus, aut co
lonus, uel aſcriptitius, familiaris, ſiue libertus, &
huiuſmodi aliqua perſona domeſtica, uel condi-
tioni ſubdita, &c. C. de his qui ad eccleſi. confu.
& in l. ædiles §. familiæ appellatione omnes, qui
in ſeruitio ſunt continentur, &c. ff. de edil. edict.
l. 1. §. familiæ appellatione, & eos quos ſeruorum
loco habemus contineri. ff. de ui, & ui arma. per
Bald. in c. in literis. de teſti. ubi quod familiares
dicuntur omnes exiſtentes ſub alicuius imperio,
de iure, uel de facto. Matthe. de Afflict. ſuper con-
ſti. Fede. de iure protomi. in §. 3. in 3. nota. num. 5.
ueſic. breuiter conclude, quod continentur om-
nes qui ſunt in ſeruitio, &c. Cùm igitur regula no
ſtra de familiaribus loquens ſit propriè, & ſtrictè
interpretanda, nõ uidetur ad familiares familia-
rium extendi poſſe. ſimilem quæſtionem ponit
Gloſſator in 7. par. regulæ Iulii ſecundi, de præro-
gatiuis expectantium. col. fi. ubi diſtinguit, ſeu li-
mitat, eandemq; ad partes latiſsimè diſputauit
D. Samen. in 14. q. regulę, de impe. ben. uacan. per
obi. fami. Cardi. Mea quidem ſententia, tum ad ef
fectum huius regulæ, tum illius, de impe. bene.
uacan. per obi. fami. Card. quam etiam de præro-
gatiuis expectantium, quæſitum præmiſſum pro
utraque parte ſatis diſputabile uidetur. Quid au
tem ego ſentiam aperiam ſuper illa 7. parte præ-
rogatiuarum expectantium, ibi reaſſumam dicta
per gloſſatorem.

SVMMARIVM.

1 *An regula hæc in beneficijs familiarium Papæ ex priui legio locum ſibi uendicet.*
2 *Comenſalis quis dicatur.*
3 *Matrimonij ubi ſit mentio, de uero non de ficto interpretatio fieri debet.*
4 *Inducta in alicuius fauorem, in eius odium retorqueri non debent.*
5 *Priuilegium nunquam interpretandum vt priuilegiato noceat.*
6 *Scholaris priuilegium, quod tractatur ut ciuis, intelligitur quo ad commoda.*
7 *Naturaliter, uel per priuilegium qualitatem ineſſe, paria ſunt.*
8 *Natalibus per principem reſtitutus, non debet uocari ſpurius.*
9 *Fingere poteſt princeps, idemque fictio, quod ueritas operabitur.*
10 *Priuatus ob delictũ non cẽſetur priuatus quo ad onera.*
11 *Fictio naturam imitatur, nec cadit ſuper impoſſibili de natura.*

1 DECIMOOCTAVO quæro, † an regu
la hæc in beneficiis familiarium Pa-
pæ ex priuilegio, locum ſibi uẽdicat,
puta Papa recipit aliquos in familia
res ſuos, continuos comenſales, aliiſ-
que ſuis familiaribus continuis comenſalibus ag
gregat: an iſtorum beneficia ſtante hac regula re-
ſeruata cenſeantur. Pro parte negatiua adduco
tex. in c. fi. de uer. ſig. lib. 6. ubi comenſalitas conti
nua cum ſubminiſtratione expenſarũ requiritur,
etiam ubi priuilegium non de comenſalibus, ſed
ſub uerbis clericorum tuorum, loquitur. Multo
magis ergo requiritur hic, cum de comenſali-
tate expreſſa fiat mentio. Petr. de Anchar. conſil.
398. præmitto pro clariori, ubi etiam ab alluſio-
2 ne uocabuli, illum ſolum † comenſalem dici poſ-
ſe ꝓbat, qui eſt in uſu, exercitio, ac mora cõtinua,
domini illius expenſis uiuens, & comẽſalis appel
letur quaſi ad menſam comedens: iſte uero per li
teras ſeu priuilegium receptus, non ſupponitur
talis, de eo ergo regula non loquitur, & quod ta-
les familiares per priuilegium, ſeu literas creati,
priuilegiis gaudere non debeant, concludit Abb.
in c.

in.c. cum dilectus.nu.8.uerſ. ſed ad unum,de cle
ri.non reſi.Secundo uerba debent intelligi natu-
raliter & propriè, non autem ciuiliter & ficte.l.
fi. C.de his. qui ue.æta.imp.l.3.§.hęc uerba. cum
glo.in uer.hęreditatem.ff.de neg.geſt.Bal.in.l.fal-
ſus tutor.§.an in patrem . poſt medium . ubi no.
3 quod † matrimonij ubi fit mentio, de uero,non
de ficto interpretatio fieri debet,ff.quod fal. tut.
ſequitur Cur.Iun.conſi.64.pręſupponitur in fa-
cto. col.penul.nu.12.cum igitur in regula diſpo-
natur circa familiares continuos comenſales , de
ueris interpretatio fieri debet,non de illis ex pri
4 uilegio,& ſic de fictis & impropriis. Tertio † in-
ducta in fauorem alicuius non debent in eius o-
dium retorqueri.l.quòd fauore.C.de legi.l.intra
diem in redditione rationis.ff.de re iudi.c.quod
5 ob gratiam.de reg.iu.lib.6. Et † priuilegium nun-
quam interpretandum eſt ut priuilegiato noci-
uum ſit,l.diuus. uerſ.nèc ullorum magis intereſt,
& ibi Angel.in fi.ad hoc no.ff.de teſta.mili.Bar.
in l.non tantum.§.ſi emancipatus, el primo nu.
6 4.ubi quòd † ſcholaris priuilegium quòd tracte-
tur ut ciuis,intelligitur quo ad fauores , non quo
ad detrimenta.de bon.poſſeſ.contra tab.ſequi-
tur Bald.in.l.ſi Ruffinius. per illum text.poſt me-
dium.C.de mili.teſta.Roma.conſ.92.indubitatiſ
ſima.num.5.uerſ.tertio illud manifeſtiſsimè.Ra-
phael.Cuma.conſi.17.Hieronimos col.2.ante fi.
num.3.latè præceptor meus D.Philip.Dec.conſ.
457.in cauſa gabellæ,poſt medium , num.11.&
ſeq.cum autem ſupponamus priuilegium fami-
liaritatis , continuæ commemoralitatis , conceſ-
ſum fuiſſe ad commodum honorem & fauorem
& quò ad prærogatiuas & præcedentias,tale pri-
uilegium impetrantis , ſi eius beneficia propte-
rea reſeruata cenſerentur,hoc in ipſius odium re
torqueretur , quia non poſſet illa ad ſui libitum
etiam ordinarii reſignare libere , ſeu permutare
taliaque beneficia reſeruata & affecta nõ eſſent
libera,ac primatiæ naturæ , ſed quaſi debilitata ,
& transformata,ut latè probo in 5.quæſt.prohe.
regularum; ubi de reſeruatione & affectione,illa-
rumque natura & qualitatibus plura pręmiſi .
Quarto & ultimo pro hac parte concludit Rot.
Caſſa.uni.de uer.ſigni.quæ eſt ulti.omnium.uerſ.
ſi uero detur acceptatio alle.etiam Feli.in c.in no
ſtra corre.a 1.de reſcr. Pro parte affirmatiua (quã
7 de facili ſuſtineri poſſe puto) arguo ſic † pa-
ria ſunt qualitatem alicui naturaliter ineſſe , uel
per priuilegium,ad tex.in.l.cũ oratione. in prin.
& ita omnes ibi ſummant.ff.de excu.tuto.& ibi
Bal. infert ad legitimatum à principe ex poſt fa-
cto,legitimatio enim operatur habilitatem ab i-
nitio,ideſt ac ſi habilis natus eſſet,ad tex. in.l.im-
perialis.§. 1,in fi.ibi quaſi nunquam fuiſſent, ſed
8 ingenui nati eſsẽt . & Bal. ibi per illũ tex,uult † na
talibus per principem reſtitutum,non debere uo,
cari ſpurium,nam perinde eſt ac ſi legitimè con-
ceptus fuiſſet,ad tex.in.l.quęrit.ff.de nata.reſti.§.
reliquis.& §.illud.ad fi.in auth.qui.mo.natu.effi.

ſui.ibi nihil a filiis legitimis differentes.Dec.cõſ.
169.& diligenter,ante nu.2.& Cur.iun.conſ. 157.
pręſupponitur in facto.nu.16.& ſeq.& quod priui
legium æquipolleat naturæ,& quòd etiam ſtatu-
tum extendatur ad caſum priuilegiatum, firmat
Bal.in l.ſiue poſsidetis.col.2.ante fi.in 2.quæſtio.
uerſic.contrarium eſt uerum,quia ſtatuta exten-
duntur ad caſum priuilegiatum &c.C.de proba
tio.ſequitur Iaſ. in.l.ſi is qui pro emptore.n.306.
& ſeq.uerſicul.octauo ad deſ.de uſuca.ſiue igitur
quis naturaliter ſit familiaris, cõtinuus comenſa
lis,ſiue per priuilegium,paria erunt.Secundo da
to etiam quòd iſte familiaris continuus comen-
ſalis ex priuilegio diceretur fictus, & non uerus ,
9 cum † princeps fingere poſsit,idemque operetur
fictio per legem,uel principem inducta ſicut ueri
tas.Bar.in l.ſi maritus.la 2.§.legis iuliæ,poſt prin.
ff.de adulte.& idem Bart.& alii in l. ſi is qui pro
emptore.ff.de uſuca.& notat Pariſ.conſ.44. nu.
8.uol.4.Papam poſſe fingere nõ prius expreſſum,
iam expreſſum fuiſſe. & idem Pariſ.conſ.141.ad
ſolutionem,nu.17.uol.4.vbi quòd ad Papam ſpe
ctat priuilegio facere,quod non eſt. Cum igitur
actus dependeat à mera uoluntate diſponentis ,
ſimuſque in declarãda mente ſummi pontificis ,
uidelicet an uoluerit,ſeu ſenſerit,beneficia talis a
ſe priuilegiati ad inſtar beneficiorum familiariũ
continuorum comenſaliũ regulari, ſupponamuſ
que quo ad omnia eandem talem reddidiſſe,ſeu
conſtituiſſe , ueriſimiliter credendum eſt etiam ,
quo ad effectum reſeruationis talem reddidiſſe
& quo ad omnia alia,ad tradita per Abb. in c.ex
parte.el 2.in fi.de cler. non reſi.Philip. Fran.poſt
Io.And.in.c.fi.col.3.uerſ.quid autem ſi conſuetu
do.nu.7.lib.6.Pariſ.alle.conſil.141.nu.18.& ſeq.
ubi etiam ponderat illa uerba in ſimilibus priui-
legiis apponi ſolita , in omnibus & per omnia,
uol.4.Tertio ſi legatus poteſtatem habens con-
ferendi dignitates familiaribus ſuis commenſali
bus,conferre poteſt abſentibus, & ſic eis qui non
famulantur,ſeu ſibi inſeruiunt, nec ſecum come-
dunt,atteſtatioque eiuſdem legati faciat & ope-
retur quem cenſeri debere continuum comen-
ſalem , prout omnia hęc concludit Calderi.conſ.
8.an ſi legatus, ſub tit.de offi.lega.multo magis
iſta in Papa procedent,ut familiares continui co-
menſales ex priuilegio,in omnibus & per omnia,
& quo ad omnes effectus , ueris æquiparentur .
Quarto & ultimo cum receperit in familiarem ,
continuumque comenſalem aliquem, nec per ip
ſum Papam ſteterit quin taliter ſic receptus ſibi
inſeruiret expenſaſque reciperet,non debet com-
modo & utilitate fruſtrari,quibus gauiſus fuiſſet
niſi per alium ſtetiſſet,argumẽto tex.in l. mæuia
fi.de au.lega.1. ſi.quis ita ff.de cond.& demon. &
conferunt tradit.per Gemini.in alle.c. fi.de uerſ.
ſig.lib.6.col.fi.ubi inter alia quod licet ceſſare de
beat effectus in fauorem familiaris, qui facto ſuo
renunciat, non tamen ceſſabit effectus fauorem
domini expenſas miniſtrare parati.reſpiciens, in

dubio

domini expenſas miniſtrare parati reſpiciens, in
dubio. n. cum Papa aliquem familiarem conti-
nuum commenſalem conſtituat, ipſum creden-
dum eſt expenſas, & quotidianum uictum illi ſub
miniſtraturum, facto igitur ſuo à priuilegiis fa-
miliaritatis continuę cõmenſalitatis excluſus ab
oneribus priuilegijs annexis, puta quòd talium
beneficia ſint reſeruata, excluſus non cenſebitur,
ad theo. Bar. in l. 1. C. de infami. lib. 10. & per eun
dem Bar. in l. 1. C. de dignita. lib. 12. colu. 9 nu. 92.
10 ubi quòd † priuatus ob delictum, non cenſebitur
priuatus quò ad onera. Cardi. in cle. 1. de regula.
in 6. oppo. ubi quòd priuatus, quo ad onera, latè
per Feli. in c. intelleximus. nu. 2. & 3. de indic. Qui
uellet hanc ſecundam opi. tenere ex adductis pro
iſta opin. dare poſſet reſponſiones ad cõtraria im
pugnando etiam conſi. Anchar. ſupra adductum
398. cum clarè conſtet, quòd Papa præſertim in
beneficialib. ad ſui libitum diſponere, & fingere
poſſit. Ad deci. Caſſa. uni. de uer. ſig. inquantũ lo-
quitur, de familiaritate, & cõtinua cõmenſalitate
per literas Cardinalis, ſeu alterius. hoc non facie
contra, quia ſolius eſt ſummi pontificis talia con-
cedere, uel ipſius Papæ, & forſan etiam legati, ut
uoluit Calde. præalleg. conſi 8. ſub titu. de offic. le-
gat. vnde non mirum ſi inferiores ſuper præmiſ-
ſis diſponere, & fingere, quo ad omnes præmiſſos
effectus, non poſſunt. Inquantum uero Caſſa. lo-
quitur de priuilegiatis à Papa poſt acceptatio-
nem, eius opinio etiam remoto ſtilo, eſt periculo-
ſa, & ipſemet eam dubitabilem aſſerit. Ad illud
quòd conceſſa ad fauorem alicuius &c. negare
poſſumus, quòd iſta reſeruatio ſit præiudicium,
uel odium, & quatenus aliquod eſſet, leue & incõ
ſiderabile reſultaret, immo ſi eſſet conſiderabile
ſuccederet regula, ſecundum naturam. ff. de reg.
iur. & etiam reſpondetur, quòd non attenditur
incommodum, quando in conſequentiam, ſeu ſe
cundario: & hoc inferre uidetur. l. quod fauore. C.
de legi. dum dicit in quibuſdam caſib. & ſic non
ſemper illud procedit. Quatenus iſta ſecunda opi
nio affirmatiua ſubſiſtat, eam limitarem non pro
cedere in beneficiis ſic priuilegiati, alicuius ta-
men prælati, uel alterius, eius familiaris continui
commenſalis exiſtentis; impoſſibile. n. erat ſecun-
dum naturam, quòd ſi iſte erat familiaris conti-
nuus cõmenſalis alicuius epiſcopi, uel alterius, ꝙ
eodemmet inſtanti poſſet eſſe familiaris conti-
nuus cõmenſalis Papæ. argum. tex. in l. 3. §. ex con-
11 trario ff. de acqui. poſſeſ. † fictio autem naturam
imitatur, nec cadit ſuper impoſſibili de natura. l.
qui ad certum. ff. loca. & l. certe. in prin. ff. de præ-
ca. ubi ex patientia finito primo termino ad quẽ
facta erat locatio, uel conceſſio in præcarium fin-
gitur noua locatio, ſiue nouum præcarium, quam
fictionem oſtendit uerbum intelligitur, & tamen
ſi medio tempore quis furioſus efficiatur, ſicut ue
re locare nõ potuiſſet, iſta fictio dicto caſu ceſſat.
idem ꝓbat tex. in l. adoptio enim. ff. de adoptio.
§. minorem. inſti. eo. gl. magna ante finem, & Bart.
in l. Gallus. §. ſi eius. ff. de libe. & poſthum. & Bar-
tol. & alij. in l. ſi is qui pro emptore. ff. de uſucap.
Pro familiaribus de quibus tractamus uideri etiã
poterit Dec. Simonet. 12. incipiens. Quia in con-
cordatis Alemaniæ.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia Vicariorum Cardinalium, an ſub hac regula cadant.*
2 *Familiares qui.*
3 *Vicariatus forma.*

1 DEcimonono quęro, † an beneficia Vica
riorũ Cardinalium in Archiepiſcopa
tibus, Epiſcopatibus, Archidiacona
tibus, uel Abbatiis, ſint reſeruata? &
ſub hac regula cõprehendantur. Pro
parte affirmatiua conſiderari poteſt à communi-
ter accidentibus, quòd ſimilibus Vicariis ſubmi-
niſtrantur expenſæ, uel tot pecuniæ pro expenſis
dantur, ultra alios prouentus, taleſque Vicarij in-
ſeruiant uerè, & per ſe ipſus Cardinalibus, eorum
uices gerendo. cum igitur regula duas requirat
qualitates, uidelicet familiaritatem, & continuã
2 cõmenſalitatem, & primam ſupponamus: † fami-
liares enim quantum ad regulam noſtram atti-
net, illos dicamus, qui dominis ſuis inſeruiunt,
ſeu miniſtrant. ad tex. in l. 1. §. familię, & l. quantę.
uerſicu. familiæ. ff. de publica. l. 2. §. familiæ. ff. ui
bono. rapto. l. ædiles §. familiæ. ff. de ædi. ædi. l. pro
nuntiatio. §. ſeruientium. ff. de uerbo. ſignifica. per
Bald. in capitu. in literis. ante medium. de teſtib.
ubi quòd familiares omnes dici poſſunt, ſub ali-
cuius imperio, de iure, uel de facto exiſtẽtes. Cum
igitur iſte uicarius imperio eius domini ſubſit, ſa
tiſque illi inſeruire dicatur, cum pondus diei, &
æſtus pro ipſo ſuſtineat, præſtantioremque, ac
utiliorem operam, & domino, & aliis præſtet, quã
communes, & (ut ita dixerim) uulgares familia-
res, qui dies omnes ſine linea tranſeunt, & in hoc
uno ſunt occupati, ut clamanti domino cito re-
ſpondeant, accedẽteſque intromittant, ac remit-
tant, uerè dicetur familiaris. Altera qualitas cõ-
menſalitatis etiam cõcurrit, ſuppoſito, quòd iſte
uicarius Cardinalis expenſis uiuat, à cõmeden-
do enim cõmenſalis dicitur, ut ex alluſione uoca-
buli colligitur, & uoluit Anchara. conſil. 398. præ-
mitto pro clariori, & Gemini. & alii. in capitu. fi.
de uerbo. ſignifica. lib. 6. paruique refert, quòd in
eadem menſa cum domino non ſit, uel quòd ab
eo abſit, quia etiam abſentes familiares continui
cõmenſales uerè nuncupantur. præallega. capitu.
fina. de uerbo. ſignifica. lib. 6. in fi. ubi tales dicun-
tur etiam, quòd pro negotiis domini gerẽdis ab-
ſint; cum igitur uerba regulæ conueniant talibus
uicariis, ergo & ſub diſpoſitione hac continean-
tur. ad l. 4. §. prætor ait, & ibi Barto. in ultim. nota.
ff. de damn. infect. l. hos accuſare. §. omnibus. ff.

de accuſa. cum ſimil. Pro parte negatiua pon-
dero, quod creatio Vicarii, cum creatione fa-
miliaris continui commenſalis nihil commune
habet, prout etiam ſi ad uicariatus formam re-
curramus clarè cognoſcemus, nullam conformi-
tatem dari inter uicarios, & familiares continuos
3 commenſales. † forma enim uicariatus erit. nos
Cardinalis N. ob multiplices occupationes, ac re
ſidentiam quam in Curia Romana ſummo Pon-
tifici aſsiſtendo facere tenemur, ne eccleſia noſtra
defenſione iurium ſuorum, ac ſubditi in redditio
ne iuſtitiæ detrimentum patiantur, conſiſi de
probitate, doctrina induſtria, & dignis qualitati-
bus A. eundem noſtrum Vicarium generalem
in ſpiritualibus, & temporalibus, ac officialem
in epiſcopatu noſtro B. tenore præſentium faci-
mus, conſtituimus creamus, & ordinamus cum
poteſtate excommunicandi, abſoluendi, &c. cau-
ſas ciuiles, & criminales audiendi, & decidendi
delinquentes incarcerari faciendi illoſque pu-
niendi, beneficia conferendi, aliaque faciendi
exercendi, conſtituentes eidem pro laborum ſuo-
rum recognitione, ſeu præmio, & pro ſeruitiis
præſtandis, & impendendis annuum ſalarium,
ſeu mercedem, &c. ac pro uictu quotidiano, ut
plurimum autem, nec de ſalario, nec de expen-
ſis in literis patentibus fit mentio, ſed ſeorſum
ſuper his conuenitur, apponitur etiam clauſu-
la, quòd omnes ſubditi, &c. eundem pro Vica-
rio, & officiali admittant, recognoſcant illique
obediant, ſub eoque ſubſint ſicut ſubſunt ipſi Car
dinali epiſcopo, &c. ex forma Vicariatus prædi-
cta patet nullam conformitatem inter familia-
res continuos comenſales, ac Vicarios huiuſmo-
di dari, & conſiderari poſſe, unde uerba regulæ
illis non conueniunt, ergo nec diſpoſitio. l. ab om
nibus. ff. de legatis. 1. cap. indemnitatibus. §. pe-
nultimo. de electio. lib. 6. Plura poſſent pro u-
traque parte adduci: uerum, quia audiui alias
in Rota caſum iſtum deciſum ſub diſtinctione
quam ſubijciam, quæ mihi æqua uidetur, ulte-
riori diſputatione omiſſa adhæreo Rotæ diſtin-
ctioni, quæ fuit hæc, uidelicet. Aut ille, qui con-
ſtitutus fuit Vicarius erat prius Cardinalis con-
ſtituentis familiaris, & continuus comenſalis, &
tunc talis etiam poſtea Vicarius effectus manſe-
rit, nec abſentia familiaritatem continuamque
comenſalitatem ſuſtuliſſe dicetur, cum abſens
fuerit pro ſeruitiis, & negotiis ipſius domini ge-
rendis, prout eſt text. clarus in prællega. cap. fin.
de uerbor. ſignifica. lib. 6. Aut nunquam fuerat in
familiaritate, & continua comenſalitate Cardina
lis cum Vicarium conſtituentis, & tunc ſit locus
ſecundæ opinioni, quòd ille nullo modo cenſea-
tur fuiſſe familiaris continuus comenſalis, & in
conſequentiam eius beneficia ſub prætextu fami
liaritatis continuè comenſalitatis reſeruata mi-
nime erunt. Nec me mouet, quòd ille in partibus
habuerit expenſas à Cardinali, uel pecunias pro
expenſis, quia has non recepit tanquam familia-
ris continuus comenſalis, ſed tanquam Vicarius,
& ſic attendi debet illud, quod principaliter agi-
tur, expenſæ enim uenerunt in conſequentiam
Vicariatus, cum igitur uerum ſit, dicere iſtum
nunquam fuiſſe ad ſeruitia Cardinalis tanquam
familiarem continuum comẽſalem, non debebit
iſte talis haberi, prout in ſimili not. Pariſ. conſil.
50. d. Iacobus. num. 33. uolum. 4. per text. in l.
ſub prætextu. C. de ſacroſanct. eccleſi. & alia iu-
ra, quæ ibi adducit.

SVMMARIVM.

1 *Familiares de quibus hic, an accipiendi ſint cum illa li-
mitatione, de qua in regula 32.*
2 *Item, dictio cum poſt orationem perfectam ſubijcitur,
continuatiuè uenit.*
3 *Speciali nota digna non comprehendit generalis depo-
ſitio.*

1 VIGESSIMO quarto, † an familiares de
quibus hic, accipi debeant, iuxta de-
clarationem, ſeu limitationem de
qua in regula 32. uidelicet, quòd ad
minus per quatuor menſes tales fue-
rint? Pro opin. affirmatiua pondero, quòd ſiue di
camus has regulas uno contextu confectas, & pu-
blicatas, quod omnino dicẽdum eſt, cum omnes
in craſtino aſſumptionis ad ſummi Apoſtolatus
apicem emanauerit, ut in illarum præfatione, tũ
etiam id oſtendit dictio, item, in principio cuiuſ-
2 libet regulæ poſita † quæ continuatiue uenit, cum
poſt orationem perfectam ſubiicitur. l. fin. uerſic.
item reſcripſerunt. ff. ad Turpill. l. fin. ff. ad muni.
l. item apud labeonem. ff. de iniu. Socin. conſil. 10.
quamuis, quæſt. num. 26. lib. 2. Pariſ. conſ. 99. uiſis.
in fin. lib 2. & in terminis harum regularum idẽ
Caſſad. dec. 9. de præben. ante nu. 2. Aut in illis re
gulis datur ordo, ut una dicatur pro altera iuxta
ordinem deſcriptionis illarum. arg. tex. in l. quo-
ties ff. de uſu. l. cum pater. § pe. & ibi no. gl. in uer.
ordine. ff. de leg. 2. l. Gallus. §. quidam rectè. cũ gl.
in uer. non exprimatur. ff. de li. & poſt. c. mãdato.
de præb. lib. 6. Caſſad. d. deciſ. 9. nu. 2. Primo caſu
declaratio, & limitatio unius regulæ alteram om-
nino concernere debet, præſertim ſi ad eundem fi-
nem tendant, & circa idem diſponant, prout hæ
noſtræ regulæ 3. & 32. circa beneficia familiarũ
Cardinalium ſtatuentia. Secundo caſu illa regu-
la 32. ab ordine ſcripturæ poſterior limitanda li-
mitabit, & declarabit hanc priorẽ regulam, arg.
tex. in l. non eſt nouum. & l. nam, & poſteriores. ff.
de legi. & quo ad terminos dictarum regularum
ponderat Sarnen. in 15. q. reg. de impe. ben. uac.
per obi. famil. Card. nu. 3. & ante inſuper. cum Pa-
pa in altera regula, in 4. part. ibi necnon illos, pro
cedat per uiam declarationis, concludendum eſt,
quod declaratoria conſtitutio reſpiciat ẽt retro,
ut per omnes. in c. fi. de conſti. Fed. de Sen. conſil.
112. amicè. colum. 1. num. 2. & facit text. in au-
then.

thent. de raptu mulier. ante fin. ibi tanquam ſi
noſtra lex ab initio cum interptetatione tali pro-
mulgata fuiſſet à nobis. Ioan. An. in c. fin. de uer-
borum ſignificatio. poſt numerum 9. colum. fina.
libr. 6. Curt. iunior conſil. 56. colum. penult. an-
te finẽ, ubi teſtatur hanc eſſe communem opinio-
nem, ſi retro reſpicit, ergo & hanc noſtram regu-
lam tertiam. Accedit quòd eadem ratio milita-
re uidetur, in utraque regula, de familiaribus
loquente, circa hanc limitationem ad quatuor
menſes, ergo identitas rationis inducit identi-
tatem interpretationis, & iuris. l. ſi poſtulauerint.
§. ratio. ff. de adulter. l. illud, ubi gloſ. magiſtra.
in uerſicul. extimari, quæ dat concordantes. ff. ad
legem Aquili. Iaſon in l. 1. numero 80. de offi-
cio eius. Pro parte negatiua, quam ueriorem
puto, arguo ſic: ſi Papa hic idem, quod in altera re
gula uoluiſſet, expreſsiſſet ad l. 1. §. fin aũt ad defi-
cientis. C. de cadu. toll. c. ad audientiam. de deci.
quo argumento utitur. glo. in c. uni. in uerſi. ſit, de
poſtu. præla. lib. 6. glo. in c. ut circa. in uer. adhærẽ
tes, & in c. cupientes. §. ſi uero in diſcordia. in uer.
priuentur, de elec. eo. lib. Secũdo regula tendit ad
unum finem, uidelicet, quo ad reſeruationem in-
ducendam, illa uerò ad aliud, uidelicet, quo ad
conſenſum per Cardinalem pręſtandum, unde ex
diuerſis non fit illatio. l. naturaliter. §. nihil cõe. cũ
uulg. ff. de acq. poſſ. Tertio, hic non ſolum diſpo-
nitur circa beneficia Cardinalium, prout in alte
ra regula, ſed etiam circa beneficia familiariũ Pa-
pæ, circa quos nulla lex, nulla cancellariæ regula
quo ad hanc limitationẽ diſponit, nullaq; Ro. Cu.
obſeruatio circa illos quatuor menſes conſiderari
poteſt, unde ſi quo ad hanc regulam inhæremus
dictę limitationi, duorum alterum ſequeretur, uel
quòd diſpoſita circa familiares Cardinalium tra-
heretur ad familiares Papæ ipſis maiores, & quos
3 nulla † conſtitutio etiam generalis niſi expreſſa
facta mentione concernere debet, cũ ſint ſpeciali
nota digni, ad tex. in l. item, apud Labeonem. §.
hoc edictum. ibi, ea. n. quæ notabiliter fiunt &c.
ff. de iniu. c. quia periculoſum. in fi. de ſent. exc. li.
6. c. ne aliqui. de priui. eo. lib. Dec. cõſ. 271. in caſu
in add. nu. 15. Quarto põdero illa uerba. 4. par. al-
terius regulæ, ibi, necnon illos ad effectum, dictæ
conſtitutiones familiares, &c. ſi ad effectum dictæ
conſtitutionis, ergo non alterius, arguendo à ſpe-
ciali. ad l. quod uerò, & l. ius ſingulare. ff. de legi.
c. præſenti. §. loca. & ibi gl. no. in uer. ſpecialiter. de
præb. lib. 6. & ibi Gem. nu. 2. Quinto regula hæc,
uel fauorabilis erit, cum reſeruatione motu pro-
prio, & in nullius particularis perſonę commodũ
factæ tales cenſendæ ſint, ad Lap. & Gemi. in c. 1.
de conſti. lib. 6. & ad ea, quæ adduxi ſupra in 9. q.
n. 3. altera uero odioſa, & nulli iuri conſona eſt, ut
ſuper ea concludo, q. 1. uel ſi hæc non fauorabilis
undequaq;, ſaltem minus odii quàm illa conti-
net, unde non mirum ſi diuerſa interpretatio, re-
ſtrictio, & limitatio facienda ſit quo ad illam, quã
quoad iſtam; argumento. c. odia. de reg. iur. lib. 6
cum uulg. Poſtremò ſiue hanc regulam conſtitu-
tionem appellemus, ſiue ſtatuto ęquiparemus ad
deci. Caſſad. 16. nu. 5. & ult. de præb. nu. 6. utroque
caſu a iure cõi interpretatio ſumenda erit. l. uni.
in princ. C. de inof. dot. in authent. ut cleric. apud
pro. epi. ante fi. & in authen. de exhi. reis ad fi. l. ut
gradatim. uerſicul. & ſi lege. ff. de muner. & honor.
Ludouic. Roman. in l. ſtipulatio iſta. num. 8 ff. de
uerbor. obligatio. ex præmiſsis elicitur reſpon-
ſio ad contraria.

S V M M A R I V M.

1 *Regula de Triennali, an defendat prouiſum ab ordina-
rio de maiori poſt pontificalem, uel principalem, &c.*

Vigeſimoprimo quæro, epiſcopus con-
fert maiorem poſt pontificalem, in
cathedrali, uel principalem in colle-
giata, prouiſus per triennium poſsi-
1 det, an ipſe † exceptione regulæ de
Triennali, cum titulo ordinarii defendatur re-
ſeruatione huius regulæ non obſtante? Pro o-
pinio. negatiua, præſertim in dominio Germa-
niæ, uidere poteris fundamenta, quæ adducit
Caſſador. deciſio. ſeptima, ſuper regula cancel-
lar. numero. 1. Affirmatiuam, (quæ uerior eſt)
tenuit Rota, amplians etiam ad dignitates Ger-
maniæ non obſtantibus concordatis, cum de-
creto irritanti, ut ſubiicit Caſſador. dicta deci-
ſion. ſeptima. Quod etiam uoluit idem Caſſa-
dor. deciſio. undecima, ſuper regulis, incipient.
quærebatur. numero ſeptimo. Quod etiam te-
nuit, & ita in Rota concluſum teſtatur Sarnen.
quæſtion. uigeſimaoctaua. ſuper regul. de Trien-
nal. quæſtion. 28. poſt numerum quartum. ubi
quòd concluſum fuit prouiſionem prædictam
tribuere titulum coloratum ad effectum præro-
gatiuæ illius regulæ de Triennali, non obſtante
reſeruatione huius regulæ, quam (poſt Federic.
de Seni. conſil. centeſimo duodecimo, incip. ami-
cæ. dicit fuiſſe ex antiquioribus reſeruationi-
bus curiæ.

REGVLA QVARTA
De Reſeruationibus.

Reſeruat beneficia collectorum, & ſubcollectorum.

Item reſeruauit generaliter omnia
beneficia eccleſiaſtica quorumcun-
que collectorum, & unicorum, in
quacunque ciuitate, uel diœceſi, qui
ſuo tempore eorum officia exercue-
rint: ſubcollectorum fructuum, & prouentuum
Cameræ Apoſtolicæ debitorum. ¶ Illa, uideli-

cet, beneficia duntaxat, quæ durante eorum officio obtinuerint: ac in quibus, ſeu ad quæ, ius eis competierit.

Diuiditur in duas partes principales. In prima ponit reſeruationem beneficiorum collectorum, & ſubcollectorum: in ſecunda, quæ eſt ibi, illa uidelicet, declarat de quibus beneficiis ſit intelligenda. In prima parte ibi. Qui ſuo tempore, ſupplet Fel. in c. in noſtra. correl. 21. de reſcrip. uer. & caue, uidelicet Papæ reſeruantis, ut uelit dicere, qui ſuo tẽpore Papæ reſeruantis, ſua officia exercuerunt. & monetur authorit. Gem. in c. præſenti, de offi. leg. lib. 6. nu. 2. licet corruptè alleget. de of. lega. tamen ſuppletio non eſt bona per declarationem Pauli ſecundi, quæ incipit, Ad Romani, ſub tit. de præbend. inter communes. & ipſe Feli. prout ibi ſubdit, mutauit ſententiam.

SVMMARIVM.

1 *Cui incumbat onus probandi, an impetranti unicitatem ſubcollectoris, an oppugnanti pluralitatem.*
2 *Probare quis debet fundamentum ſuæ intentionis.*
3 *Vnitatem præſumi.*
4 *Præſumptio in alium transfert probandi onus.*

PRIMO quæro, cum regula iſta requirat pro forma, quòd ſubcollector ad hoc, ut inducatur reſeruatio, ſit uni-
1 cus † cui incumbat onus probandi, an impetranti unicitatem, an oppugnanti reſeruationem, pluralitatem? Et uiderur dicendum, quod impetranti, præſertim cum (ut dixi) quòd ſit unicus detur pro forma. quod etiã affirmat Belenc. in tract. de chari. ſubſi. quæſt. 118.
2 in fi. & cum ſit † fundamentum intentionis eius, ipſi incumbit onus probandi. gl. fi. in l. cum actũ ff. nego. geſt. Fel. poſt Io. And. & Abb. in c. auditis, nu. 33. 2. conclu. de præſcrip. Iaſ. ſuper rubr. C. qui admitti. nu. 6. In contrarium, quòd aſſerenti pluralitatem, ſeu multiplicitatem, incumbat onus pro-
3 bandi: quia unitas † præſumitur, & non pluralitas. l. 2. & ibi Bald. col. 2. uer. ego dico, quòd non præſumitur. C. de erro. aduo. But. in c. cum Ioãnes heremita de fi. inſtru. & in c. cum tu. de teſti. l. omnium. cum gl. in uer. cõprobatur. C. de teſta. quæ, gl. cõiter tenetur. Cur. iun. conſi. 162. nu. 8. & in fi. conſi. Alex. conſi. 119. uiſo proceſſu. col. 3. uerſic. & per hoc patet. lib. 1. But. & Abb. in c. in præſentia, de probatio. cum concord. ut ibi per Deci. nu. 12. Iaſ. in l. bonorum. nu. 7. no. ex iſta deciſione, &c. C. de bo. poſ. ſec. tab. Bal. in l. conuenticulam. col. 4. uer. item eſt argumentum à præſumptione eiuſdem
4 facti. C. de epiſc. & cler. ſtante igitur † præſumptione, onus probandi in alium transfertur. l. non eſt ueriſimile. ff. quod met. cau. l. ſiue poſsideris. C. de probat. Abb. in c. is qui. de ſponſa. Pariſ. cõſ. 160. nu. 27. uerſ. nec danda. uol. 4. & conſ. 80. nu. 14. & ſeq. uol. 1. ubi plures allegat. Huic parti adhæreo, quam enim tenuerunt D. mei de Rota in una Calaguritan. Scholaſtriæ de Logrono, coram R. P. D. Anto. Aug. ultima Maij. 1546. ea præſertim ratione, quod probata deputatione collectoris transferatur onus in partem aduerſam, cum ſint præſumptiones de unitate. & ſic cõtraria ceſſant, cum adſint pro iſta parte liquidæ probationes, ſeu præſumptiones, ad cumul. per Dec. ſuper rub. de probatio. col. antep. & penul.

SVMMARIVM.

1 *Collectoria, & ſubcollectoria, an per teſtes probari poſſint.*
2 *Scriptura ubi fieri ſolet non admitti probationem per teſtes ad effectum reſeruationem probandi.*

1 SECVNDO quæro, an † collectoria, & ſubcollectoria probari poſsint per teſtes? & uidetur quòd non, ſed quòd requiratur ſcriptura, ad l. unic. C. de manda. princ. c. cum in iure peritus cum ibi no. de offi. dele. Rot. 397. ſi eps. in 2. dub. in no. præſertim cum ſoleat de iſtis fieri ſcriptura,
2 facit in ſimili, quod † in ſolitis fieri ſcriptura nõ admittatur probatio per teſtes ad effectum probandi reſeruationẽ. Belle. Dec. 432. Capellan. & c. & 611. facit lex uni. C. de mand. princ. Iun. in c. cũ in iure. nu. 4. in uer. de mandato. de off. dele. Aen. de Falc. in trac. reſer. fol. 6. à ter. in 3. q. prin. nu. 16. ibi, ſed ſi quis uellet probare per teſtes, &c. In cõtrarium uidetur; quòd imò per teſtes poſsit iſto caſu fieri probatio; nam probatio per teſtes æquiparatur probationi per ſcripturas. l. pactũ. quod bona fide. C. de pac. l. in exercen. C. de fi. inſtr. c. cũ Ioannes. §. porrò. uer. quia, & ſi eandem fidem obtineant inſtrumentorum fides, & diſpoſitiones teſtium in litibus exercendis. de fi. inſtr. Dec. conſil. 169. col. 1. in fi. & col. 2. in prin. ubi ẽt quod collatio beneficii facta per Vicariũ, probatur p teſtes. Inſuper argoẽdo à ſpeciali, iſte non eſt caſus numeratus inter. 34. in quib. requiritur ſcriptura p gl. in c. 1. §. poſtq̃ in uer. in ſcriptis, de cẽſi. lib. 6. & huiuſmodi argũ utitur Dec. in d. conſi. 169. col. 1. in fi. Quid dicendũ? Breuiter ego diſtinguerẽ inter collectorẽ, & ſubcollectorem; in primo caſu, quo ad collectorẽ, ut procedat prima opi. qđ collectoria probanda ſit per ſcripturã. & non eũdo p mendicata ſuffragia, in terminis noſtris, eſt reſolutio clara per Rotam in no. 266. Dixerunt, & cõcurrerunt oẽs, &c. in princ. & ibi dat rationem, quòd talis cõmiſsio principis ſit probanda per ſcripturã, ad ſupra deducta, & hanc opin. approbat Nic. Mil. uir maximæ authoritatis. in ſuo reper. in uer. probatio, quòd quis ſit collector. & Belẽc. in trac. de charit. ſubſi. q. 110. & ipſum ſequitur, & ad eũ ſe remittit Lambert. In trac. iuris patro. art. 12. q. q. 5. par. 2. lib. 2. num. 4. fol. 296. à terg. uerſicul. &

adde etiam nota. per Belen. &c. In ſecundo caſu
concludo, quòd ſubcollectoria poteſt probari e-
tiam per teſtes, per ſupra notata pro hac parte,
& dicta deci. 266. in no. poſt princip. uerſic. ſub-
collectoris commiſsio &c. Vbi pro hac parte opti
mè concludit, ponendo etiam rationes, ut ibi,
quicquid dicat, ibi collector, Deci. Idem conclu-
dit Mil. ubi ſupra. in ver. Probatio, quòd quis ſit
ſubcollector. videatur etiam in dicto tēper. Nic.
Mil. in uer. probatio capellanatus non poteſt fie-
ri, & faciunt tradita per Beleuci. in tracta. de cha-
rit. ſubſi. quæſtio. 3. qui reſpondet ad contraria,
& ibi latè diſcutit, cum quo tranſit Sarneu. in c.
ſtatutum. poſt num. 60. uerſicul. hoc tamen, de
reſcrip. lib. 6.

S V M M A R I V M.

1 *An regula locum habeat in ſubcollectore ab alio ſubcol-
lectore deputato.*
2 *In dubio interpretatio fieri debet de prima vice.*
3 *Subcollector uniuerſalis æquiparatur collectori.*
4 *Subdelegatus ad vniuerſitatem cauſarum æquiparatur
delegato.*
5 *Subcollector a ſubcollectore ipſius Papæ deputatus com
prehenditur ſub hac regula.*
*Idem ſi Papa dederit ſubcollectori facultatem ſubſti-
tuendi. num. 6.*
7 *Delegatus Papæ ſubdelegando, non poteſt rurſus dare fa
cultatem alium ſubdelegandi.*

1 TERTIO quæro, † quid in ſubcolle-
ctore ab alio ſubcollectore deputato,
an regula iſta locum habeat? & pro
parte negatiua uidetur text. in l. bo-
ues. §. hoc ſermone. ff. de uer. ſig. ubi,
2 † quod in dubio debet fieri interpretatio, de pri-
ma uice, & de primo actu. faciunt cumul. per
Feli. in cap. 2. nu. 2. 3. de treug. & pa. Dec. conſil.
169. num. 1. conſi. 512. nu. 6. 7. & 8. conſil. 542. nu.
6. quod eſt idem, quaſi. 696. conſil. 562. nume. 1. &
2. ac ſequen. Pariſ. conſi. 137. num. 1. & ſeq. uol. 4.
iſta opinio uidetur uera, tamen tentari poſſet,
an reciperet aliquas fallentias, & prima uidetur
eſſe, quòd ſecus ſit in ſubcollectore deputato a
3 ſubcollectore uniuerſali; quia † ſubcollector uni-
uerſalis uidetur, quòd ſit perinde, ac ſi eſſet colle-
4 ctor: ut de † ſubdelegato ad uniuerſitatem, dicit
gloſ. in l. à iudice. C. de iudic. in uer. à principe,
ibi uel ad uniuerſitatem cauſarum. & gloſ. in uer-
ſic. delegatus. in fin. de appellatio. ubi Franc. la-
tè. col. 6. in 9. quæſt. & colum. 7. uerſic. in ea gloſa.
facit gl. in c. ſuper quæſtionum. in §. ſi uero. in uer.
delegare. poſt princi. ibi, niſi ubi delegatus eſt ad
uniuerſitatem cauſarum. de offi. lega. Secunda fal
5 lentia erit, quando † ſubcollector fuit deputatus
a ſubcollectore facto ab ipſo Papa, uerbi g. Papa
deputat in collectorem A. & in ſubcollectorem
B. Videtur, quòd iſte ſubcollector a Papa cōſtitu-
tus ſit, perinde ac ſi eſſet collector, & quod alium
deputare poſsit. d. l. à iudice. C. de iudi. uer. niſi à
principe. & d. c. cum cauſam. de appellatio. ante
fi. ibi, cum non niſi delegatus a principe. & c. quo
niam apoſtolica. de off. delegat. Rot. in no. 368. ſi
6 epiſcopus. Tertia fallentia ſit, † & ſi a Papa ſit da
ta facultas, quòd ſubcollector ſubcollectorem fa-
cere poſsit, arguendo à ſubdelegato: nam licet ſe
7 cundum veriorem opi. † delegatus Papæ ſubdele
gando non poſsit rurſus dare facultatem alium
ſubdelegandi, glo. & Abb. in c. ſuper quęſtionum,
§. porrò. de officio deleg. dictus Abb. in eod. c. §. ſi
uero. num. 6. Alex. ſuper rub. ff. de officio eius. nu.
11. verſicul. nono probatur. latè Fran. in d. c. cum
cauſam, de appella. col. 3. quęſt. 3. tamen ratio per
ſupra allegatos reddita, quæ eſt, quia non habet
talem facultatem iſte delegatus, facit pro huiuſ-
modi fallen. quia ſi haberet facultatem, ſecus eſ-
ſet dicendum: cum igitur epiſcopus poſsit dare
talem facultatem. Abb. in dicto §. porrò, ſuper gl.
in uer. transfert. in fi. & d. deciſio. 368 in no. in fin.
à fortiori poterit eā dare Papa, qui eſt ſuper om-
nes leges, & ſuper omnes ordinarios, & omnes
principes. Rurſus data facultate faciendi ſubſti-
tutum, ſeu alium deputandi, uidetur electa indu-
ſtria perſonæ in facienda hac electione ſubſtituti.
c. is cui. in fi. de offic. deleg. lib. 6 ubi de clauſula,
8 per te, ſeu † per ſe, uel alium, de qua clauſula etiā
uideatur Rot. ſupra adducta. 368. ad fin. in no. &
pro præmiſsis eſt conſi. Fel. 6. utrum D. poſt num.
10. uerſic. dico, quod Papa. Quarta, & ultima fall.
poſſet dari, quando conſuetudo eſſet, quod ſub-
collector ſubcollectorem deputare poſsit, quia
tunc ſic deputatus eſſet uerus ſubcollector, prout
dicimus de ſubdelegato. l. prætor. §. is quoque,
cum glo. in uer. more. ff. de iudi. Franc. in d. c. cum
cauſam. de appellatio. colum. 6. in 10. & ult. quæ-
ſtion. ſi præmiſſæ fallentiæ ſubſiſtunt, ſequitur,
quòd in iſtis caſibus talis diceretur uerus ſubcol-
lector: & ſic uidetur, quòd comprehendatur a
regula iſta.

S V M M A R I V M.

1 *Beneficia collectoris, uel ſubcollectoris deputati ante ſcien
tiam, acceptationem & exercitium, an ſint re-
ſeruata.*
2 *Argumentum a contrario ſenſu ualidum.*
3 *Ante ſcientiam, & acceptationem dignitas, ſeu officium
attributum non eſt in conſideratione.*
4 *Regulæ eſt locus ex ſola deputatione.*
Inuitus iudicare cogitur: ibid.
Officium publicum reuocari non poteſt: ibid.
5 *Argumentum a contrario ſenſu, quando in ſtatutis non
procedat.*
6 *Argumentum a contrario ſenſu non procedit, quando
reſultaret abſonus intellectus.*
7 *Beneficia collectoris, uel ſubcollectoris actu officium non
exercentis, an ſint reſeruata.*

1 QVarto quæro, an† beneficia collectoris,
vel ſubcollectoris deputati, ante ſciē-
tiam, acceptationem, & exercitium
ſint reſeruata, & regula locū habeat?
& videtur quòd non per uerba regu-
læ ibi, Qui ſuo tēpore eorum officia exercuerint:
2 ergo† à contrario ſenſu, quod in iure eſt fortiſsi-
mum, præſertim ad remouendū odiū. l. 1. ubi oēs.
ff. de offi. eius §. huius rei. & l. ſi procuratorem. §. ſi
ignorantes. uer. igitur ſi ignorauerunt, & ibi no gl.
in uer. igitur. ff. mãda. c. cum apoſtolicum. de his,
quæ fiunt à præla. ſine con. capi. optimè per Cur.
Iun. conſi. 93 habita diligenti: ſi actu nō exerceāt
beneficia non ſunt reſeruata. faciunt ea, quæ dedu
xi in 6. q. primæ regulæ. num. 13. dum probaui ad
hoc, ut quis habeatur pro uero capellano, requiri
adminiſtrationem, & perſecutionem officij. Inſu-
3 per† ante ſcientiam, & acceptationem dignitas,
ſeu officium attributum, non eſt, in conſideratio
ne. l. Publius Mæuius. cum glo. 1. quę ſupplet, pro
feſſus, eſt ſuſcepturum. ff. de conditio. & demonſ.
nam tunc demum uidebatur Conſul, ſi ſuſceptu-
rum ſe profeſſus erat, non per ſolam creationem.
facit. l. Titius. ff. de mili. teſtam. & capit. ſi tibi ab-
ſenti, de præben. lib. 6. & quod ſola deputatio non
ſufficiat, etiam per Principem, ſeu ciuitatem fa-
cta ante notitiam, & conſenſum, firmat in ſimil.
Ancharan. conſilio 169. uiſis &c. & conſi. 398. &
Alexan. in l. qui abſenti. num. 3. cum ſequen. ff. de
acqui. poſſe. ubi plura cumulat. Contraria opinio
4 uidetur uerior, quòd† immo per ſolam deputatio
nem ſit locus regulæ, & beneficia ſint affecta, & re-
ſeruata propter appoſitionem manus Papæ, etiā
ſi nullitas adeſſet. facit extrauagans, Ad Romani
ſupra allega. ſub titu. de præben. Rom. conſi. 335.
circa primum. nu. 6. Deci. in c. ut noſtrum. in pri-
mo nota. de appellat. & in caſu noſtro, quod non
conſideretur, an collector, & ſubcollector, ſint in
officio, facit Rot. in antiq. 109. nota quod benefi-
cia collectorum. 411. no. licet ſecundum. 552. Pa-
pa reſeruauit. 616. ſi beneficia, & 699. dic quod
beneficia collectorum. in antiq. & 181. beneficia
collectorum, & 207. in no. licet iuxta ordinationē
ibi, ſed bene alias ruminatum, & deciſum, quòd
ſic. nume. 1. Mil. in reperto. In uer. beneficia colle-
ctorum. fol. 17 à ter. Anchar. conſi. 138. de natura,
& efficacia. ante finem. num. 3. Feli. in c. in noſtra
21. correl. de reſcri. & quod ante acceptationem
officij, immo, ante notitiam, firmat Gaſpar de Pe
ru. in tract. reſerua. fol. 7. nume. 13. uerſic. beneficia
officialium. ibi, non dum notitiā habuerunt. Aene.
de Falco. in eodem tracta. in 3. quæſt. princi. num.
16. uerſic. ſubdit. d. Gaſpar fol. 16. Syl. de beneficio
par. 3. quæſtio. 11. colum. 12. uerſi. idem etiam eſt
dicendum, ſi talis moriatur, antequam accepta-
uerit officium: & poſtea uerſi. ſed obſtare uidetur
ad prædictas &c. faciunt tradi. per Bellenci. in trā-
cta. de charita. ſubſi. quæſtio. 116. Caſſa. Dec. uni.
de uerbo. ſignifi. num. 3. & 4. inſuper aut collecto-
rem, uel ſubcollectorem iudicem delegatum dici
mus, & tunc eius acceptatio, quo ad rem noſtrā,
non attenditur, cum etiam inuitus, quis iudicare
cogatur l. fi. §. iudicandi. ff. de mune. & hono. l. pe-
nul. §. duo. ff. de uaca. & excu. mune. c. paſtoralis. in
princ. de offi. dele. Vel illum nudum officium ha-
bere aſſerimus, cum tamen officium hoc ſit publi
cum, nullo modo recuſari poterit, immo quis in-
uitus ad illud ſuſcipiendum poterit compelli. l.
uacuatis, & l. nullus. C. de decu. lib. 10. l. pupillus
§. munus. ff. de uerbo. ſignific. inſtit. de excuſ. tuto.
poſt princip. iuncta glo. in uerſi. munus, & inſti. de
tutel. in prin. cum glo. in uerſic. poteſtas, ſequitur
quòd nec etiam in hoc ſecundo membro collecto
ris, uel ſubcollectoris, conſenſus requiratur; creato
enim collectore, ſeu ſubcollectore ſtatim ante ali-
quem cōſenſum bona eius reſeruata ſunt. Nec ob
ſtant ſupra deducta: primo non obſtat argumen-
tum à cōtrario ſenſu, tum quia ſumus in regulis,
5 quæ æquiparantur ſtatutis: † in ſtatutis autem ta
le argumentum non procedit, quando ſtatuta
aliàs abſque dicto argumento aliquid operātur.
Bar. in d. l. 1. ff. de offi. eius. nume. 16. & in l. omnes
populi. col. antepen. uerſic. iuxta prædicta quæro.
ff. de iuſti. & iu. Dec. conſi. 451. uiſo eleganti. nu. 2.
Cur. Iun. in præallega. conſil. 93. habita diligenti.
num. 6. Tum etiam quia reſultaret abſonus intel
6 lectus, quo caſu† argumentum huiuſmodi nō pro
cedit. l. cum patrem fa. & ibi notat Bal. in princi.
C. de cond. l. inſer. l. conuenticulam. cum gl. in uer.
extra eccleſiam in fi. C. de epi. & cler. gl. 1. in c. uni.
de æta. & quali. lib. 6. Barto. in l. etiam. in fin. ff. de
aucto. tuto. Deci. conſi. 38. circa primum. colum.
3. poſt medium. Cur. Iun. conſ. 125. pulchra & ſub
tilis, ante nume. 7. abſonus autem intellectus, &
contra iura reſultaret, quia ſola manus appoſitio
per Papam operatur affectionem, ut ſupra proba
ui, eo n. ipſo quòd Papa conſtituit aliquem colle-
ctorē, reſeruauit eius beneficia: nec uideatur hoc
durum, quia potuiſſet reſeruare, etiam quòd col-
lectorem non deputaſſet, cum beneficiorum om-
nium ſit dominus. Nec obſtāt uerba regulæ, quia
declarantur per deciſiones ſupra poſitas. Et illa,
quæ ſunt dicta de ſcientia, tendunt ad finem exer
citij, prout in l. ſed etſi de ſua. ff. de acqui. heredi.
c. ſuper eo il. 2. in fi. de appell. Rot. in No. 459. cir-
ca tertium &c. nu. 5. & ſeq. Nec obſtat, quòd tenea
tur exercere, quia iſtud procederet, quantum ad
honores, & exemptiones, & ut officialis gaudeat
priuilegijs. Abb. in cap. cum dilectus, de cleri. non
reſi. Feli. in c. per tuas. nu. 3. de maio. & obedi. Ac
in caſu noſtro tantum ſpectatur factum Papæ, quod
(vt dixi) licet nulliter emanaret, reſeruatio habet
effectum. Inſuper quo ad illud uerbū, exercuerit.
qđ huic opinioni ualde obſtare vī, reſpondeo, qđ
7 licet talis collector, uel ſubcollector actu officium
non exercuerit, ſufficit potentia, uidelicet, quòd
exercere potuerit. argum. tex. in c. maiores. §. cæte
rum. de baptiſ. ibi quamuis nonnulli concedant,
quod paruuli credant non per uſum; ſed per habitū
fidei, quem ſuſcipiunt in baptiſmo. §. neq. iun. gl.
in

in ver.tutore.inſti.de antho.tut.l.etiam.ubi gl.&
Bart.ff.eo.Minua obſtat,qoòd anre ſcientiam nõ
afficiat,quia ſciēs poſſet non acceptare,d.c.ſi ti-
bi abſenti.de præb.li.6.quia illud tenderet ad ſi.
an poſſet ſe excuſare:non autem an beneficia ſint
reſeruata ad ſupra deducta. Poſtquam hæc ſcri-
pſeram,ad manua meas venit decifio manu ſcri-
pta Card.Creſcen.289.aliàa vni.ſub tub. de reg.
teſeruati.in qoa aſſeritur concluſum fuiſſe benefi
cia ſubcollectoris, qui non exercuit,non eſſe reſer
uata: cuius verba hæc ſunt. Subcollectorum uni-
corum beneficia licer teſeruata per regulaa uideã
tur,& quod eorum officia aliter non exercuerint
ex ſtilo curiæ de quo per Rot.dec.14.& ſequen.in
anti.& 11.in no.in titu.de præbend. & per Felyn.
in c.in noſtra.corre.21.de reſer.tamen Domini in
una Tricatien. Abbatiæ coram me contrarium
tenuerũt, moti propter uerbà modernatum regu
larum,quæ tantum exercentium beneficia reſer-
nant,dum dicunt,& unicorum in quacunque ci-
uitate,uel diçceſi,qui ſuo tempore eorum officia
exercuerint ſubcollectorum,&c. hæc ille. Tu autẽ
aduerte quòd fundamentum Creſcen. ſeu Rotæ,
eſt quòd modernæ regulæ contioeaot diuerſitatẽ
uerborum a regulis antiquis:ego in regulia Sixti,
& Innocentij(quas antiquas exiſtimo)eadem uer
ba inuenio,quæ in modernia.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia ante officium collectoriæ, ſeu ſubcollectoriæ obtenta,an cadant ſub regula.*
2 *Obtinere pro impetrare,conſequi,ſeu aſſequi.*
3 *Beneficia eius,qui fuit collector, uel ſubcollector, poſtea obtenta non ſunt reſeruata.*
4 *Limitata cauſa,limitatum producit effectum.*
Limitatos actus limitatãm ſocietatem inducere, ibid.
5 *Dictio,tunc,extremitatem temporis deſignat.*

1 QVINTO quæro, an † beneficia, quæ
collectores,uel ſubcollectores ante hu
iuſmodi officium obtinebant, com-
prehendantur in regula, ot reſeruata
cenſeantur? Iſta quæſtio pro parte affirmatiua ui
detur decidi per Rot. in no.181.beneficia colle-
ctorum. col.1.ubi firmatur concluſio,quod bene-
ficia collectorum,uel ſubcollectorum, etiam poſt-
quam officium ceſſauerit, reſeruata remanent,
poſtea ſequitur,quam concluſionem intellige ue
ram de beneficiis tempore collectoriæ, uel ante
obtentis: ſecus de poſt obtinendis, uel obtentis,
quæ poſt finitum officium non ſunt reſeruata.idẽ
in terminis noſtris concludit uir ſummæ ſcientiæ
Bart.Belenc.in tracta.de charita.ſubſi.q.120. qui
etiam ponderat finalia uerba regulæ, & in quib.
ſeu ad quæ ius eis competierit.per quæ uerba cõ
cludit neceſſario ſequi, quòd etiamſi aſſecuti fue
rint beneficia,antequam eſſent tales, dummodo
in eis ius competat tempore, quo fuerint colle-
ctores,uel ſubcollectores,talia beneficia eſſe.reſer
uata.allegat Dec.quam non inuenio:credo quòd
ſit illa,de qua ſupra,ſub numero per me allegato.
181.licet propter authoritatẽ Rotæ,& iſtius ſum-
mi uiri ẽt de Rota, ſequenda uideretur prædicta
opi.cũ neminem habeant contradictorem: tamẽ
ſub correctione omnium,ego penitus diſſentio,&
ſum pro parte negatiua.Primo ponderando,put
2 Bellenc.ẽt facit,illa uerba † obtinuerint durante
eorũ officio.i.impetrauerint, ſeu aſſecuti fuerint,
& licet ipſe dicat,quòd hæc interpretatio ſit ſecũ
dum uulgare prouerbiũ,ſeu potius ipſe intellexe
rit ſecundũ uulgare idioma: ego dico.q; hæc inter
pretatio ſecundũ ſermonẽ latinum,ẽt elegantem,
optimè ꝓcedit.ita.n. hoc uerbo utitur ẽt Cicero
pater linguæ latinæ ad Lent.lib.1.dicens, neq; ſi
qd non obtinuerimus,repulſi eſſe uideamur.in ſi-
mili ſignificatione hoc uerbo uſi ſunt ẽt Iuriſcon-
ſulti,prout in l.1.§.ſi qa,ibi aliquid in aliquẽ noui
iuris obtinuerint.ff.quod quiſq; iur.nõ tamen ne
gauerim poni ẽt pro retinere.& conſeruare.Idem
Cic.ad Treb.tu,ſi iſtic commẽdatione mea digni
tatem obtinebis, perferas noſtri deſiderium. &
Plaut.in Aſin.ſi iſtam fortitudinẽ animi obtines,
ſalui ſumus.& ad tex.ibi gl.in uer.obtinendæ.in
l.clam poſsidere ff.de acq.poſſ. Quicquid tamen
ſit,ſecundum communem uſum, tam uulgarem,
quàm latinum in terminis noſtris, obtinere pro-
priè ſumitur pro impetrare,ſeu aſſequi, uel con-
ſequi. Cum igitur ſimus in materia exorbitanti,
propria & ſtricta debet fieri interpretatio: & ſic
caſus erit clarus,quòd regula intelligi debet,pro-
ut ſonat,de beneficiis impetratis per collectores,
ſeu ſubcollectores, durante eorum officio.i.dum-
tales erant.Secundo,cũ regula,iſta ꝑ limitationẽ,
3 de qua in ea,non comprehendat † beneficia.quę
præfati aſſecuti fuerint, poſtquam deſierũt eſſe ta
les,prout concludit Rot.ubi ſupra.181.in no.ibi,
ſecus de poſt obtinendis,uel obtentis.& Bellenc.
in d.trac.q.119.ubi in ſi.dicit,quòd hoc clare ui-
detur ex uerbis,regulæ,illa dũtaxat beneficia,quæ
durãte eorum officio obtinuerint. Quaſi inferat,
quòd ratio ſit,quòd ceſſat officium: unde non ſit
locus reſeruationi propter officiũ inductæ: tanto
4 magis ꝑp iſtã limitationem expreſſam:at † limita
ta cauſa limitatũ effectũ producere debet.uulg.l.
in agris.ff.de acq.rer.do.l.cancellauerat.ff. de his,
quæ in teſta. delen. l. ſi unus.§. ante omnia.ff.de
pac.l.militis codicillis.§.1.ff.de teſta.mili.ſic etiã
dicimus, limitatos actus limitatã ſocietatem in-
ducere etiam concurrente communicatione fru-
ctuum: & etiam retenta inter fratres indiuiſa hæ-
reditate parentũ.l.ſi fratres.in princ.ff.pro ſocio.
in l.Titium.§.altero.nu.6.ff.de admi.tut. idẽ Bar.
& Bal.in l.ſi patruus.C.commu.utr.iudi. Ancha.
conſil.302.materia de qua Amanel.de cla.aq.ſpe
ci.197.Corn.conſ.272.in hac conſultatione.nu.8.
& ſequen.lib.1.pulchrè per præceptorem meum.
conſil.21.uiſo puncto.nume.6.& conſi.68.pro re-
ſolutione.& limitata appellatio in capitulis ſepa
ratis,limitatum effectum parit,unde ſi appellatũ

ſit à ſententia ſolum pro ea parte, quæ facit con-
tra appellantem, & ſententia continet diuerſa ca-
pitula, appellatio tunc non deuoluit niſi pro ea
parte à qua appellatum fuiſſet, & ſic pro reliqua
parte a qua non eſſet appellatum ſententia in tẽ
tranſiret iudicatá, pro quo uidetur. tex. in c. Rai-
naldus.uer.à cuius ſententia.de teſta.& ibi Abba.
in 6.no. Ant.de But.& Phi.Fran.in c.ſi duob.colu.
4.co.3.uer.ſed certe.de app. Et dixerunt Bal.Imo
& Mode.in l.ſi plures.§.in arrogato.per illum tex.
limitatam potẽtiam cauſæ efficientis limitatum
effectum producere.ff.de uulga.Idem Bal. in l.nõ
modus.poſt princip.C.de ſerui. notat ex illo tex.
quod quæ limitata ſunt extendi non debent, limi
tatio autem iſta in obtentis durante officio, ex-
cludit expreſſe utrunque caſum, uidelicet bene-
ficia acquiſita ante officium, & acquiſita poſt offi
cium Et etiam ratio limitationis excludit utrun
que caſum, ſi enim, ut de ſe patet, & Rot.& Belen-
ci.fatentur, limitatio operatur, quòd non includã
tur beneficia finito officio acquiſita, quare non ex
cludantur ẽt beneficia acquiſita ante officium, cũ
officiũ ipſum, ſit cã reſeruationis? Supereſt reſpon
dere ponderationi, quam facit Belenc.ubi ſupra,
quæ obſtare uidetur concluſioni meæ. dicit.n.ip-
ſe quod ex illis uerbis finalib. regulæ tollitur om-
nis difficultas, cum ſufficiat, quòd tpe quo erant
tales, haberunt ius: & ſic non referat, tũc, uel prius
acquiſitum fuerit. Huic ponderationi dupliciter
reſpondeo: primo quòd iſta ſua conſequentia nõ
ſubſiſtat, nec eam fundat. ſecundo, ꝙ omittit unã
dictionem, quæ multum operatur, & quę omniũ
reſponſionem in cõtrarium ſubuertere videt. tex.
n.regulæ dicit, Ac in quibus, ſeu ad quæ ius tunc
eis competierit, ipſe omittit hanc dictionẽ, Tũc,
quem excuſaſſem, niſi uidiſſem regulam Sixti, de
qua idem mentionem facit, q. 119. immo ẽt alias
regulas antiquas, & modernas, hãc dictionem ha-
5 bentes. dico igitur ꝙ† dictio (tunc) extremitatem
tpis deſignat, ſeu ſignificat. l 4.§.ſi ita.ff.de condi.
& demon.l.in ſubſtitutione.ff de uulg. & pupill.l.
pen.ff.de teſt.tute. Anch. conſi. 356. ex ſerie teſta-
menti.col.3.uer.tertio hoc probat. Deci.conſi. 65.
& pro tenui.nu.2 &.3 & conſi.89.uiſo puncto.nu.
3. ut igitur iſte articulus (tũc) in regulæ appoſitus,
aliquid operetur, facienda eſt interpretatio talis,
quæ excludat competentiam iuris in antea, ſed ex
tremitatem illius temporis deſignet, quãdo quis
effectus fuerit collector, uel ſub collector; alioqui
mea quidem ſnĩa dicta dictio (Tunc) nihil penitus
operaretur, quod dicendum non eſt. Dictionem
tunc, uelox tẽporis momentum oſtendentem ha
bes Exodi xix. Cũ cęperit clangere buccina tunc
aſcendant in montem. Alia interpretatio dari po
terit, ſecundum quã dictio prædicta non erit ua-
cua, ut dicamus durante officio ius tunc compe-
tierit, i. durante officio competere inceperit. Et
ſi quidem dubia remaneret mens regulæ, inter-
pretatio ſumenda eſt, ut fiat reditus ad ius cõe, in
quantum fieri poſſit: & ſic reſeruatio excludatur.

S V M M A R I V M.

1 *Papa impoſuit ſubſidium contra turchas, collectores de-
putando, an beneficia iſtorum, & ſubcollectorum ab il
lis deputatorum, ſint reſeruata.*
2 *Subrogatum, an ſapiat naturam ſubrogati, & nu. 7. & 8.*
3 *Collectorem ſubſidiorum, ſeu impoſitionum, uenire ſub no
mine collectorum Cameræ, & nu. 9.*
4 *Camera redditus colligit, & diſtribuit.*
5 *Camera apoſtolica præeſt iuribus, & prouentibus ſedis
apoſtolicæ.*
6 *Camera ſuccedit in ſpolijs, ſeu bonis ad eccleſias ſpectan-
tibus.*

1 SExto quæro cum gloſſatore hic, † Papa
impoſuit ſubſidium in aliquo regno
contra Turchas, Collectores deputã-
do, an beneficia iſtorum, & ſubcolle-
ctorum ab illis deputatorum ſunt re
ſeruata? Ipſe dicit conſuluiſſe pro parte negatiua,
ea præſertim ratione, quòd iſti fructus, nõ ſint pro
priè, & principaliter debiti cameræ apoſtolicæ,
ſed in ſubſidium; & uerba regulæ debent intelligi
propriè, & non fictè. ad l.3.§.hæc uerba. ff. de neg.
geſt. & tanto magis, quia regula eſt contra ius. &
2 reſpõdet ad regulam, quòd † ſubrogatus ſapit na-
turam ſubrogati, limitando ſolũ procedere, quan
do datur omnimoda ſimilitudo. Io. And. in regu-
la, qui ſentit. de reg. iur. lib. 6 qui ad hoc nihil fa-
cit, niſi eum defendendo dicamus. Io. And. id uo
luiſſe dum circa medium diſtinguendo, uerſ. ſolu-
tio, aut noui familiares. ſentit familiares loco pri-
morum deficientium, uel recedentium aſſumptos
gaudere eodem priuilegio, quo primi, & ſic ſup-
ponit omnimodam ſimilitudinem, pro fundamẽ
to. glo. facit tex. in l. ſi eum. §. iniuriarum. ff. ſi quis
cautio. & ibi gl. in uer. danda. poſt medium. c. ec-
cleſia, primo, & ibi glo. & Abb. in 2. no. ut li. pend.
Deci. conſi. 190. circa primum. col. 3. uerſi. quarto
hoc idem latè Feli. in c. cum acceſsiſſent. nu. 18. &
ſeq. ubi ad plura infert. de conſtit. Pro parte affir-
matiua, quam ego contra Gloſſatorem teneo fa-
3 cit, quòd ex proprietate uerborum † collector ſub
ſidiorum, ſeu impoſitionum, contra infideles, ue-
niat ſub nomine collectorum fructuum, & prouẽ-
tuum cameræ apoſtolicæ; ſuper fructib. enim be-
neficiorum imponuntur ea pir. conquerente. poſt
medium. de offic. ordi. cap. cum apoſtolus. §. pro-
hibemus. de cenſi. iſta autem charitatiua ſubſi-
dia, ſeu collectæ, uel onera ratione fructuum bene
ficiorum impoſita, ſpectant ad ipſam camerã, &
ipſi ſunt debita, quod probo, quia cum ſint debi
ta Papæ, ergo ipſius cameræ, quæ introitus, & alia
ad Papam ſpectantia colligit, cuſtodit, & diſtri-
4 buit. † Camera. n. theſaurum, ſeu redditus colligit
cuſtodit, & diſtribuit: & habet ſuos officiales ad
hoc deputatos, prout de Camera Paduæ loqui-
tur, & declarat Iaco. Aluaro. de feu. cogni. §. ſcien-
dum. colum. 1. ibi, Camera in qua pecunia, & the
5 ſaurus & cæte. & dr † Camera apoſtolica loquitur

Pau.

Pau.de Caſt.cõſi.106.circa quæ.col.1.in nouis.&
ad iſtam,& eius camerarium ſpectãt iura reddi-
tuum temporalium ad Romanam ſedem perti-
nentium.cle.2.uerſ.eo tamen prouiſo,de electio.
& ibi Cardi.quæſtio.7. & late per præceptorem
meum Philip.Deci.conſ 404.uiſo eleganti.col.1.
Cum autem Papa ſit abſolutus dominus omniũ
beneficiorum,& de eorum fructibus ad libitum
diſponere poſsit, præ ertim ex cauſa ita urgen-
ti contra infideles, camera, quæ in iſtis uices Pa
pæ tenet,ſeu repręſentat, deputando collectores
ſuper iſtis fructibus,redditibus & ſolutionibus,
ſeu exactionibus,uerè deputare dicitur pro fru-
ctibus,& prouentibus cameræ:& ſic tales collecto
res & ſubcollectores in regula comprehenduntur
ex proprietare uerborum & in tantum fructus be
neficiorũ poſſunt dici ipſius cameræ apoſtolicæ
6 †,ut ipſa ſuccedat ĩ ſpoliis ſeu bonis ad eccleſias
ſpectantibus,etiã loco ſucceſsorum in beneficiis:
& ſic excludit ipſas eccleſias & ſucceſſores in il-
lis,contra tex.in.c.pręſenti.ibi,quæ in utilitatem
&c.de offi.ordinarij. lib.6.& ultra ſtilum notoriũ
ſuper præmiſsis,hoc concludit Rot.855.cum ca-
mera,in Anti.quæ eſt eadem Biſigne.uni.de ſolu
tio.in Antiquio.Patet igitur quòd uerè, & pro-
prie,ac principaliter,& non fictè per uiam ſubro-
gationis,in caſu præmiſſo ſubſidium papale, ſeu
impoſitio connumeretur inter fructus, & prouen
tus cameræ apoſtolicæ.Sed dato & non conceſſo,
quòd tales impoſitiones ueniant appellatione
fructuum & prouentuum, camerę apoſtolicę,per
uiam ſubrogationis, adhuc ſum in tuto;quia
6 † ſubrogatum ſapit naturam eius, in cuius locũ
ſubrogatur.& illud, quòd dicitur, ſeu iudicatur
de uno, dicitur & iudicatur de altero, etiam in
materia aliàs ſtricta, & exorbitante.l.is qui in po
teſtate.§.fi.ff.de bono.poſseſ.contra tab.ubi con-
ditio dandi hæredi,quæ eſt ſtricti iuris,& in forma
ſpecifica impleri debet, uerificatur in bonorum
poſſeſſore cõtra tabulas, ut ei dari ſufficiat.quia
ſubrogatur loco hæredis.facit tex.in.l.libertum.
ff.de ritu nuptia.ubi ſicut tutor prohibetur pu-
pillam uxorem ducere,ita & hæres tutoris,etiam
extraneus,qui ſubrogatur,in locum prohibiri.c.
maiores.§.ad id autem ubi de baptiſmo ſubroga
to in locum circuncifionis. de baptiſ.facit etiam
tex.in,l.hæreditatis appellatione.ff.de uer. ſigni.
ubi bonorum poſseſsio continetur appellatione
hæreditatis, in cuius locum eſt ſubrogata: & ſic
ex proprietate uocabuli, prout no.Iaſ.in.l.1.§.bo
norum col.1.num.5.& 6.ff.ad Trebelli.in 2.lectu.
& in.l.1.col.1.ff.de.uulga.ſic & fiſcus qui. ſucce-
dit loco Rei pub.Romanorum,idem eſt quòd re-
ſpublica.ad glo.ſuper rub.C.de iu.fi.lib.10.Ad il
8 lud,ꝙ † ſubrogatio debet habere omnimodam ſi
militudinem,reſpondeo, quòd in caſu noſtro a-
deſt iſta omnimoda ſimilitudo, & quamuis in o-
mnibus & per omnia non adeſſet,hoc non refert;
Pau.de Caſtro conſ.73.repetito.conſ.265.licet i-
ſta d.l.iſa.ante fi.lib.1.Deci.con.190.circa primũ
col.3.uerſ 4.hoc idem.& cõſ.143.in caſu propoſi
9 to,col.2.nu.6.& quòd † collectores ſubſidiorum
charitatiuorum, ſeu impoſitionum papalium,
hoc nomine proprie appellentur,eſt tex.in cle.2.
de Deci.ubi prohibetur per collectores capi, &
diſtrahi calices,& alia ornamenta diuina pro de-
cima.Et quod debeat intelligi de decima,ſeu im
poſitione papali, declarat glo.in cle.diſpendio-
ſam.de iudi.in uer.decimis.poſt. prin.uerſi.quid
de decima papali,inducens dictum tex.in cle.2.
Calderi.conſi.11.col.1.ibi uel decimam collecto
ribus Papæ.idem concludit Belenci.in tracta.de
chari.ſubſi.quæſt.56.qui declarat ſubſidium pa-
pale eſſe illud,de quo in prælle.col.2.& ibi fir-
mat Imperatorẽ, & Principes teneri ad ſubſidiũ
charitatiuum impoſitum per Papam pro expe-
ditione contra Turchas.Sequitur ergo,quòd ta-
les collectores ſubſidiorum,ſeu impoſitionum cõ
tra Turchas ſunt ueri collectores.

SVMMARIVM.

1 *Collectoris uel ſubcollectoris beneficia an ſint reſeruata, precedente priuilegio, quòd etiam ſi efficeretur collector, uel ſubcollector, eius beneficia non forent reſeruata.*
2 *Papa reſeruando generaliter abrogat omnes leges, & tollit poteſtatem conferendi.*
3 *Priuilegium per Principem etiam ſine cauſa tolli.*
4 *Priuilegium aliàs irreuocabile, tollitur quando princeps procedit per uiam legis.*
5 *Priuilegio ſpeciali, per conſtitutionem generalem non derogari.*
6 *Priuilegium ſpeciale non ſolum per reuocatoriam in conſequentiam & ſecundariam, immò etiam principaliter, generaliter emanatam non reuocari.*
7 *Priuilegium ſine cauſa reuocari non debet.*
Variatio in Principe damnatur ibidem.
8 *Priuilegium reductiuum ad ius commune fauorabile eſſe.*
9 *Ordinariç collationi fauendum.*
10 *Collatio ordinarij legitima dicitur.*
11 *Reuocatio extra caſus expreſſos intelligi non debet.*
12 *In Principe bona fides ſummè neceſſaria eſt.*
13 *Bona fides in ſede apoſtolica ſplendere debet.*
14 *Priuilegium de ſui natura reuocabile, illis obeſſe non debet, qui non ſunt, re integra.*
15 *Statutum priuilegians eos qui uenerint ad habitandum irreuocabile eſt.*
16 *In dubio iudicandum pro ualiditate priuilegij.*

Eptimo Quæro cum gloſſatore hic
1 † Papa conceſsit alicui priuilegium
diſponens,quòd etiam ſi efficeretur
collector, uel ſubcollector apoſtoli-
cus,quòd eius beneficia non forent
reſeruata;poſtea euaſit collector, vel ſubcollector
an eius beneficia ſint reſeruata?Iſta quæſt.poteſt
etiam ultra dilatari,& ampliari, quo ad aliquas
alias regulas:pone,quòd Papa concedat, quòd ſi
quis

quis euadat cubicularius uel curſor, eius benefi-
cia non cenſeantur reſeruata, & ſecundum præte
den. pat. huius regulę, pone, quòd Papa det priui
legium, quòd ſi talis tranſeat in familiaritatem
alicuius Cardinalis, ſimiliter beneficia ipſius nõ
ſint reſeruata: Applicando tamen ad quæſtionẽ
propoſitam, ipſe Gloſſator dicit vidiſſe ſuper hoc
dubitari: tamen credit poſtea concluſum pro par
te affirmatiua, quòd beneficia ſint reſeruata: alle
gat rationem, quæ eſt, quòd iſta regula tollit om-
nes leges generales, uel ſpeciales, loquentes in cõ
trarium. alle. Docto. in c. fi. §. in pręben. de conſue.
lib 6. aliud non dicit, & ſic tranſit. Reaſſumendo
iſtud dubium, arguam ad partes. Et primo pro
parte affirmatiua adaptando dicta Docto. in di-
cto c. fin. quærit ibi Domini. poſt Lap. nu. 3. an
optatio habeat locum quando Papa ſibi reſeruat
collationem canonicatus? concludit, ſi reſeruatio
eſt generalis non facta ob fauorem ſingularem a-
licuius (& iſte eſt caſus noſter) nõ eſſe locum opta
2 tioni. & ratio eſt ſecundum Io. de Ligna. quia† re-
ſeruando generaliter abrogat omnes leges, & ſta
tuta, & tollit omnem poteſtatem conferendi &c.
cum Gemini. tenet Phi. Fran. ibidem num. 6. Ecce
igitur, quòd reſeruatio iſta generalis non facta in
fauorem ſingularem, tollit legem, ſtatuta, & o-
mnem poteſtatem conferẽdi, & omne impedimẽ
3 tum. Secundo† priuilegium tollitur per principẽ
etiam ſine cauſa. l. qui fundos. C. de omni agr. de-
ſer. lib. 11. quem tex. ad hoc ponderat Bald. in. l.
qui ſe patris col. 7. uerſi. ſed quid ſi pater. ibi, ſeu
priuilegium, quia ſpeciale eſt in principe, ut poſ-
ſit reuocare ſuum priuilegium, ex quo eſt alte-
ri ius quæſitum, etiam ſine cauſa, & poſtea uerſi.
ſed Nic. prædictus, non credit illud eſſe uerum,
quia non facit iniuriam, cum nullo iure ſit obli-
gatus concedens priuilegium, hoc ſeruare. C. un-
de liberi. Pau. Caſtren. in. l. ſi quis curialis. in fi. C.
de epiſco. & cleri. Cardi. in repe. c. perpendimus
col. 5. uerſ. reſpondeo quòd quandoque priuile-
gium. de ſenten. excom. Dec. in c. nouit. nu. 5. uerſ.
ſecunda concluſio. de iud. Io. Crot. in. c. 1. col. 8. de
conſtitu. in 6. Feli. in c. quæ in eccleſiarum. nu. 51.
4 de conſtitu. Tertio, licet aliàs † priuilegium non
eſſet reuocabile, tamen quando princeps proce-
dit per uiam legis, illud reuocat. Bal. in l. noptę. in
fi. ff. de ſenato. aſsignat rationem, quia omnis le-
gum poteſtas eſt in pectore ſuo. Idem concludit
Calderi. conſ 11. col. fi. ubi glo. differentiam inter
reuocationem, quæ fit per ius commune, & illam
quæ fit per aliud priuilegium. Primo enim caſu
ſufficiunt clauſulæ generales. Secundo uero nõ:
Imol. in. cle. 1. in ult. nota. de ſepultu. & Deci. conſ.
168. Reuerende pater, poſt prin. Pro parte uero
5 negatiua facit, quòd † priuilegio ſpeciali non de-
rogatur per conſtitutionem generalem c. cum or
dinem. de reſcr. Oldra. conſ. 266. quod autem per
reuocationem ſub titulo de conceſ. preben. num.
decimo, uerſicu. item per conſtitutionem gene-
ralem non reuocatur priuilegium &c. Secundo
6 quia† priuilegium ſpeciale non ſolum ex reuoca
toria in conſequentiam & ſecundaria, immo etiã
principali, dum tamen generaliter emanauerit,
non reuocatur: neque illi fit præiudicium. c. Ab-
batem. cum glo in uerſ. per literas. de reſcr. l. uxo-
rẽ. §. feliciſsimo. in fi. ff. de lega. 3. Oldra. dicto cõſ.
7 265. in prin. Tertio quia priuilegium† debet du-
rare & eſſe perpetuũ: non autem ſine aliquali cau
ſa reuocari. l. iuris peritos. ibi & honor delatus fi-
nem certi temporis ac loci non haberet ff. de ex-
cu. tuto. l. quod ſemel ff. de decre. ab ordin. faci. §.
illud autem. ibi. quoniam omne beneficiũ, quod
ſiue à Deo acquiritur hominibus, ſiue ab impe-
rio ſequente Deum, decet eſſe manſurum. in au-
then. conſtitu. quę de digni. & epiſco. §. propterea
in auten. de refe. ſa. pala. l. 1. C. in qui. cauſ. reſti.
nõ eſt neceſ. & ibi nota. Et ſi tacitè uel expreſsè ta
le priuilegium reuocatum aſſeramus, neceſſario
ſupponemus expreſſam uel tacitam uariationẽ
in principe, qui tamen ſtabilis eſſe debet ut po-
lus arcticus, & immobilis ſicut lapis angularis &
cui illud cõuenire debet, ſemel locutus eſt Deus,
pulchre per Bald. conſ. 327. pridie. nu. 4. lib. 1. iu-
xta nouam impreſsionem, aliàs iuxta ueterem:
277. lib. 3. And. de Iſer. de capi. qui cu. uendi. col.
8. Io. Igne. in repe. l. donationes quas. col. 3. C. de
dona. inter ui. & uxo. Dec. conſi. 197. in fi. Quarto
8 cum† priuilegium huiuſmodi ſit reductiuum ad
9 ius commune† ordinariis enim collatoribus fa-
uet, qui per tales reſeruationes priuantur ſua or-
dinaria collatione: debet fieri interpretatio pro
fauore ordinariæ collationis. capi. peruenit. in fi.
11. quæſt. 1. & no. in cle. fi. de offi. ordi. c. ad hęc, uer
ſic. ſicque ſit; de reſcr. glo. in cap. 1. in uerſic. pro-
ceſſus. ante fi. uerſic. Item iuriſdictio ordinaria
fauorabilis &c. & glo. in c. 2. uerſ. uel forte non eſt
10 eadem ratio. eo. lib. 6. & † collatio ordinarii dici-
tur legitima, licet ius ſpeciale reſeruationis ipsã
impugnet. Rot. Belleme. 116. ſi petens, circa me-
diũ uer. uel exponitur canonice. habito reſpectu
&c. Sequitur Caſſa. de præb. 6. li pẽd. ſuper cano.
num. 9. ſtante igitur fauore ordinariæ collationis
benigna debet fieri interpretatio, tanto magis
propter conſeruationem iuris communis. c. cau-
ſam quæ. de reſc. ubi glo. & latè Felin. ibi poſt om
nes. Pariſ. conſil. 42. quantum ad alternatiuam
uol. 4. nu. 5. ubi etiam, quòd quando conceditur
aliquid, per quod ſit reductio ad ius commune
11 non ſonat in priuilegium. Quinto quia† Reuoca
tio non debet intelligi extra caſus expreſſos & no
minatos. l. pręcipimus. in fi. C. de appel. nec pręſu
mitur uelle tollere niſi exprimat expreſſe: & tunc
conſtat quando uerba apta profert. Calderi. præ
alle. conſi. 11. ſub tit. de priuile. col. 2. nec debet
includere iſtum caſum incogitatum a Papa, ad
ea, quę pulchre adducit Oldra. in dicto cõſ. 166.
nu. 6. uerſi. præterea reuocatio gratiarum &c. & tã
to minus Papa uidetur cogitaſſe, cum gratiæ hu
iuſmodi raro concedantur, ad tradi. per eundem
Oldra. in dicto conſil. ante num. 11. ibi, ſed gratię
priui-

priuilegiatæ ſunt modice &c.& poſtea nu.12.pō derat, quòd cum priuilegia in facto conſiſtant, non cenſeantur reuocata, niſi facta expreſsione.
2 Sexto, quia † bona fides io principe ſumme neceſſaria eſt, pręalle.§.illud, ibi, & omnis malitię ac dimmutionis. in auten.conſti.quę de digni.l.ex facto. uer. nam ſi furioſo, ibi, etenim iniquum incipit fieri beneficium principis &c.ff.de uulg.l.meminerit.C.unde ui.ubi quòd iniuria à principe omnino aliena eſſe debet. Deci.conſ.48.& maturè.col.3.ante fi.ubi poſt Bald.dicit, quòd manifeſta intentio principis uidetur, quæ eſſe talis præſumitur, qualis eſt legis ſcriptæ & rationis naturalis.& inconſtantia & uatiatio in principe ualde damnatur, cui uerba illa conueniunt. Quæ proceſſerunt de labiis meis noo faciam irrita. & debet eſſe immobilis ut poli in cęlo, ut dixit Bal. conſ.279.pridie enim conſului. li.3.& taoto magis prædicta procedunt in ſummo pontifice, cū
13 † booa fides in apoſtolica ſede, ſplendere debeat c.per tuas.ante fi.de donatio. Pari.conſi.141.Ad ſolutionem.nu.12.uol.4. Nemini autem dobium uidebitur quin ex tali priuilegio ſeu conceſsione qois potuerit ioduci ad procurandom officium huiuſmodi collectoriæ, ſeo ſubcollectoriæ, quod aliàs ſine tali præſeruatione & priuilegio forſan oon perquiſiſſet, ſeu deſideraſſet. Septimo, quan
14 doquidem † priuilegium huiuſmodi eſſet reuocabile, tamen non quo ad eos, qui non ſunt re integra, prout in fimi: concludit Bar.in.l.omnes populi.ff.de iuſti.& iu.in.4.quæſt.3.quæſtio.princi.
15 nume.30.ubi quòd † ſtatutum, qood qui uenerint ad habitandom in tali caſtro, gaudeant immunitate, non poteſt reuocari, in præiudicium eorum qui iam uenerunt.cum Bart.tranſit Alex. conſi.54.uiſo puncto lib.4.col.4.in fi.ibi, & idem tenuit Bart.&c.& Deci.conſi.286. in cauſa communitatis, col.3.poſt medium. Octauo, & ultimo
16 † qoandoqoidem eſſemus in dubio iudicandō eſſet pro ualiditate priuilegij, & pro non reuocatiooe.c.in Galliarum.25.qoæſt.2. Calderi.in dicto conſ.11.ſub titulo.de priuile.col.2.ibi ſed in caſo dubio potius debemus præſumere, quòd nō ſit reuocatum &c. Pariſ.prεallegat.conſ.141. lib.4.nu.12.Federi.conſi.233.caſus talis eſt, ante fi. Deci.conſil.168. Reuerende Pater. col.penul. ante medium.uerſi.& ex his concloſio: qui loqoitore conuerſo in fortioribus terminis pro ſobſiſtentia reſeruationis, & ſic in caſu odioſo, uel ſaltim non fauorabili, prout eſt caſus noſter. Iſta opin.contra Gloſſatorem uidetur mihi uerior, & ęquior: ſecundum tamen diuerſitatem formæ priuilegii diuerſimodo reſponderi poſſet. Ad omnia contraria ooico uerbo reſpondeo, quòd procedant, quando clarè conſtat de intentione Principis. Licet enim poſſet, non præſumitur noluiſſe. ita reſpondet Calderi.io dicto conſi.11.de priuileg.& Deci.in dicto conſ.168.nu.3.ibi, qoia fatetur, quando conſtaret &c. Et tāto magis iſta procedent, quando agitur ſolum de præiudicio concedentis: quia contra eum fiet interpretatio. Rul. conſi.13.in quæſtione & lite.uolu.4.nume.13.

S V M M A R I V M.

1 *Regula hæc an in ſubcollectoribus ſine iuriſdictione locum ſibi uendicet.*
2 *Subcollector duobus modis conſtituitur.*
3 *Subrogati & ſubrogantis potentia, & facultas & prohibitio eadem eſſe debet.*
Collectores & ſubcollectores ſunt nuncij apoſtolici priuilegijsque gaudent, ibidem.
4 *Procurator nullam habet dignitatem.*
5 *Infames procuratores eſſe poſſunt.*
6 *Aduocati officium honorabile laudabile & priuilegiatū.*
7 *Infamis in Romana Cu. procurator eſſe non poteſt.*
8 *Circulus altero circulo magis circulus non eſt, licet maiori ambitu ſeu circunferentia conſtet.*
9 *Iudices ita dicuntur minores ſicut maiores.*
10 *Collectoris & ſubcollectoris officium potius onerosum & uile cenſendum eſt.*
11 *Vna conſtitutio alteram declarat.*

1 OCTAVO Quæro an † regula hęc in ſobcollectoribus ſine iuriſdictione deputatis, locum uendicet. Ad-
2 uertsot iuniores quantum ad preſēs quæſitum attinet, † ſubcollectorem duobus modis conſtitui, uno com iuriſdictione, & coercendi poteſtate, ac cum totali facultate ipſi collectori competenti. Altero modo ad nudum miniſterium exigendi, ſine aliqoa penitus iuriſdictione, & talis eſt purus, & merus procurator, ita declarat Bartho. Beleoei.in tracta.de charita.ſub ſi.quæſt.109. An collector Papæ, qui deputauit ſubcollectorem, num.1.& ſeq. Ad rem noſtram redeōdo, pro parte negatiua arguo ſic. Verba legis, diſpoſitionis ſeu ſtatuti accipi debent in potiori ſignificatu.l.1.§.qui in perpetuum.ff.ſi ager uect. uel emp.peta. Dec.coof.522.nu.1.&.in.l.ſemper in obſcuris, num.7.ff.de reg.iur. Soci.conſi.304.aliàs ult.uiſo ſtatuto.lib.2.col.1.uerſ.tertia & ultima ratio &c.poſtea ſubdit, ſed frater utrinque cōionctus dicitur in potiori ſignificatu &c. In caſo igitur noſtro ſubcollector cum iuriſdictione, ac plena poteſtate, dicitur in potiori ſignificatu, ergo de eo tantum regulam noſtram loqui interpretari debemus. Secundo uerba naturaliter accipiēda ſunt.l.fi.C.de his qui ueni.æta.imp.l.3.§.1.ff.de tute.l.1.§.hoc interdictum de ciſterna.& ibi no. Bart.in.fi.ff.de fonte. Bar.in.l.ſi quis poſthumos.num.1.ibi, & iſtud quod hic dicitur eſt uerū quod magis ioſpicitur natura &c.ff.de libe.& poſthu.cum autem ſubcollector ut uerbum ipſom ſonat, ſit collectoris ſubſtitutus, ſeu in locum collectoris ſubrogatus, natura autem ſubrogati ſit, ut in omnibus & per omnia eum in cuius lo-
3 cum ſubrogatur repręſentet, potentiaque † ſubrogantis & ſobrogati, facultasque & prohibitio eadem eſſe debeat, l.libertum.ff.de ritu nupti. ubi

ſicut

ſicut tutor pupillam in uxorem ducere prohibe-
tur, ita & tutoris hæres etiam extraneus, qui ſub-
rogatur in locum prohibiti, l. ſi qui in poteſtate.
§.fi.ff.de bono.poſſeſ.con.tab.ubi conditio dandi
hæredi,quæ in forma ſpecifica impleri debet cō-
probatur in bonorum poſſeſſore contra tabulas,
ut ei dari ſufficiat, quia ſubrogatur loco hæredis.
l.ſi eum .§.iniuriam.cum glo. in uer. danda. poſt
medium.ff.ſi quis cautio. ubi quòd actio , quæ in
alterius locum ſubrogatur,eiuſdem poteſtatis, &
effectus,eſt cuius eſt illa in cuius locum ſubroga-
tur , & ille qui ſubrogatur debet eſſe eiuſdem iu-
ris,& conditionis cuius eſt ille in cuius locū ſub-
rogatur.Amplia ut debeat eſſe talis qui à princi
pio potuerit eſſe. glo.& Bar.in l. 1.C. de manci. &
colu.patri.lib.11.gl.& ibi Ange.in l.ſtipulationes
commodiſſimum.ff.de uerb.obli.Bal.in l.parabo
lani.per illum tex.uerſic.& ſic uides,& uerſic.& fa
cit contra iudices.C.de epiſco. & cleri. & in locis
prædictis inferunt ad doctores,quòd non poſſint
legere per ſcholares ſubrogatos,nec iudices in ip
ſorum abſentia inſeruire per aduocatos illius lo-
ci.ſequitur quòd naturaliter ſubcollectorem in-
telligendo,ille ſolus ueniet,qui in omnibus collē
ctorem repræſentabit.Tertio,ratio quæ ſuper re-
ſeruatione huius regulæ excogitari poteſt, illa ui-
detur eſſe,quòd cum non deceat ordinarios ſe in
tromittere circa perſonas,& bona collectorum, à
quibus ſunt exempti , ut infra apparebit, ita nec
etiam circa beneficia. Item propter dignitatem
iſtorum,& connexitatem,quam habent cum ſede
apoſtolica: collectores.n. & ſubcollectores unici
ſunt nuncii ſedis apoſtolicæ,priuilegiiſque,& ho
noribus ſpecialibus gaudent.Rot.207.licet iuxta
in no.ante numerum 2.ibi, quia eſt officium ho-
norabile,& utile reſpublicæ &c.& poſtea ibi , ſed
quia hi collectores , & ſubcollectores ſunt nuncij
ſedis apoſtolicę,& gaudēt certis priuilegiis.& ho
noribus ſicut cappellani Papę &c. cū qua.Deciſ.
tranſit Staph.ſuper ſigna.fol. 116.à ter.ubi tales ca
pellanos honoris,& officiales,exemptos etiam di
cit ab ordinariis.Idē etiam in effectu concludere
videtur Bellen.de chari.ſubſi.q.94. & conſtat col-
lectores iuriſdictionem habere , & exercere:man-
dant.n.ſolutiones fieri,compellendo contumaces
ad ſolutiones per ſubtractiones pignorum.cle.2.
ad fi.de deci.ſubcollectores autem ad nudum mi
niſterium exigendi,ut pręmiſi,ſunt meri procura
4 tores, † at procuratores nullam penitus habent
dignitatem , uel præeminentiam, immo illorum
officium eſt uile.l.ſi quis procurationem.C.de de
cu.lib.10.Inn.in c.in cauſis.col.2.ibi , quia nec ſi-
miles , ſunt procuratores , qui nihil ſibi honoris,
uel utilitatis procurant,ſed tantum laborem &c.
de elec.Roma.ſin.807.tu habes quòd officiū pro-
5 curatoris,eſt uilæ &c.Immo quod plus eſt † infa-
mes poſſunt eſſe procuratores,eſt tex.in §.fi.inſti.
de excep.Bar.in extra.ad reprimen.in uer. per nū
cium.poſt prin.glo.in uer.certis perſonis.in l.1.§.
hoc edicto.ff.de poſtu.quæ diſtinguit, aut loqui-
mur in procuratore,& infamis admittitur, aut in
6 aduocato,& ſecus,†quia aduocati officium hono
rabile,laudabile,& priuilegiatum,eſt ad tex. in l.
laudabile.in princ. C. de aduo.diuer.iudi.& in l.
ſancimus.C.de aduo.diuer.iudicio.Ioā.Franc. de
Ripa in l.centurio.ante nu. 18. uer. præterea etiā
aduocati.ff.de uulg.& procurator eſt minor tabel
lione illique inferior.uidemus.n.quod ſeruus nō
poteſt eſſe tabellio.l.generali.C.de tabel.lib.10.&
tamen ſeruus non prohibetur eſſe procurator, l.
ſeruum quoque.§.1.uer.ex contrario.ff de procu.
Dec.in l.in omnib.officiis.nu.6.& ſeq.ff.de reg.iu.
7 Eſt bene uerum ꝙ† procurator Romanæ Curię nō
poteſt eſſe infamis,immo eius; officium honora-
bile eſt.Bal.in l.ſed & ſi milites. §. ſed & ignomi-
nia.ff. de excu.tut.& ibi limi.dictum.§.fi.inſtit. de
excep.nō procedere in Curia Romana. idem Bal.
in l.1.§.ait ꝑtor.el 2.uer. Adde ꝙ in curia D.Papę
C.de poſtu.Ange.in præalle.§ fi.inſti.de excep.col.
2.in fi.uer.Aut loquimur in Curia Papæ &c. Et ra
tionem adducunt quare in Curia Romana prohi-
bentur infames eſſe procuratores,quæ eſt, quia in
fames à Cu.Ro.arcentur,nec ea infamibus fędari
debet,uidimus iam,& hodie uidemus procurato
res Romanæ Curiæ,iſta oī infamia,& uitiis caren-
tes,ac ſcientia experientia,& prudentia optimiſ-
que morib.ornatus,ut uere,& ſumma rōne aſſere
re poſſimus,non ſolum hos non eſſe comparādos
procuratorib.cæteris, immo cæteris aduocatis in
omnib.præponendos.Ad rem noſtram redeundo
(vt præmiſſum eſt)rationem regulæ eam dicamus
quòd exemptorum ab ordinariis beneficia reſer-
uare uoluerit,ſiue pp dignitatem eccleſiaſticā tali
bus competentem reſeruatio hmōi inducta fue-
rit eo ipſo ꝙ ſupponimus tales ſubcollectores ſi-
ne iuriſdictione.& meros procuratores exiſtētes,
concludimus ipſos,nec exēptos,uel priuilegiatos
ac nullā dignitatē uel ꝑheminentiam eis compe-
tere,quo fit,ut ad illos regula hæc,& regulæ rōnes
aptari nō poſſint.Cōtraria opinio à Cu.Rom.(ut
credo)reciperetur ꝗ tñ iuris adminiculis non ca-
ret,pro qua pōderari pōt ꝙ ſubcollectoris nomē
propriè & uerè ēt conuenit iſti ſine iuriſdōne de-
putato,ad colligendū.n.redditus,& prouētus Ca
meræ apoſtolicæ ſubſtitutus eſt:ergo ſubcollector
eſt ſiue igit.coercere poſſit uel excōicare, & abſol
uere,ſiue non,per hoc nō ſequit̄ quin ſubcollector
ſit,& ita in regula cōprehendat̄ ſicut alii ſubcolle
ctores;ꝗ.n.habeat unus maiorē, uel minorē ptā-
tem,non per hoc ab altero ſpecifice differt,homo
maltior ſeu altero præſtantior , non dr̄ magis ho-
8 mo,uel circulus magis circulus†licet ex longiori-
bus lineis,uel maiori ambitu, ſeu circunferentia
conſtet.arg.tex.in l.fi.ibi etenim in mediocritate
non genere differt,& ibi Bar.in prin. ff. de fun. in-
ſtru.l.ſcapham.ff.de euictio.Bar.in l.1.colu. 3.nu.
19.uerſic.Tertio,ubi dicit.ff.de actio.& obliga. &
quaſi in terminis noſtris uidemus quòd nō ſunt
9 †minus iudices,quàm ſint alii maiores, qui tra-
ctant humiliora,quos pedaneos dicimus.l.fi.& to
to tit.

to tit.C.de peda.iudi.§.& iudicare,& §.andréť, &
glo.in uer.iuriſdictione in auten.de defenſo.ciui.
§.ſiquis autem.de iud.ubi etiam Bar.declarat iu
dices pedaneos illos eſſe qui habent paruum of-
ficium,uel paruam dignitatem: licet Bar.ab Al-
cia.alibi quo ad hanc interpretationem non ap
probatur,& pro præmiſsis facit.l.imperium.& i-
bi omnes.& totus tit. ff. de iuriſd.om.iudi.Ex præ
miſsis poſſet colligi ſolutio ad cõtraria , ſi enim
uerè & propriè iſte ſubcollector dici poteſt , tam
iſte, quàm pinguiorem ſeu ampliorem facultatẽ
habentes, ſub regula hac comprehenduntur: &
ita erit hic naturalis ſubcollector, ſicut quiuis
alius, ſicut naturalis & propriua iudex eſt ille pe-
daneus,ſeu quiuis paruum officium , paruáque
dignitatem habens.Nec refert quòd iſte non ſit
in omnibus & per omnia collectori principali ſu
brogatus,quia reſpectu partis circa quam eſt ſu
brogatus,dicetur uere talis, nec ſubrogatio offi-
cium ſuum perdit,quamuis inter ſubrogatum &
ſubrogantem nõ adſit in omnibus conformitas,
ſeu ſimilitudo.Pau.de Caſtro conſ.33. repetito.
& conſ.265.licet iſta d.Liſa ante fi.lib. 1.Dec.con
ſil.190.circa primum.co.3.uerſic.quarto hoc idẽ
& conſ.543.in caſu propoſito col.2.nu.6.Quo ad
tertium argumentum negari poſſent rationes ſu
pra adductę , cum reſeruationes ſint vt plurimũ
ad placitum,& procedentes ex mera uoluntate
ſummi Principis,cuius uoluntas pro ratione eſt
argumento in l.1.§.ſi initium.cum glo.in uer.na-
tura.ff.de poſtu.glo.nota.in.c.pia.§.ſi quis igitur
de excep.lib.6.in uerſ.cito dierum.poſt medium,
immò inquantum dixi quòd propter dignitatẽ
collectorum & ſubcollectorum uidetur motus
princeps, ad reſeruandum:reſponderi poteſt du
10 pliciter,primo quòd † collectoris.& ſubcollecto-
ris officium potius cenſendum eſt onerosum &
uile.Rot.præalle.207.licet iuxta.in fi.quæ ſubdit
rationem,quia eorum officium tendit ad talian-
dum,& exactionandum, & cum tales à fiſco offi-
cium huiuſmodi conducant,publicoſque reddi
tus exigant,poſſent etiam uere publicani appel-
lari , iuxta tex.in.l.1.§.hic titulus ff.de publica.
qui quãtæ audaciæ,quantęq́ temeritatis , ſint,ne
mo eſt qui neſciat,iuxta tex.in.l.quãtæ. ff. eo.nec
fruſtra in ſacris euangeliis exempla contra publi
canos nobis data fuiſſe exiſtimauerim : Item re-
11 ſpondere poſſum quòd † una conſtitutio lex ſeu
diſpoſitio alteram declarat.l.uni.in prin.C.de in
offi.doti.in auten.de exhiben.re.ante fi.in auten.
ut cleri.apud proprios epiſcopos.ante fin.ibi,&
per hanc ſacram declarata ſunt legem.l.cum pro-
ponebatur.ff.de legat. 2.Abb.conſil.36. col.ult.
uol.1.nos autem habemus alias regulas reſerua-
torias,puta tertiam de beneficijs familiarium
Cardinalium , proximas duas ſequentes de be-
neficiis curialium dũ curia transfertur.& de be-
neficiis curſorum:quæ regulæ reſeruatoriæ nullo
modo intuitu dignitatum emanaſſe cenſendæ
ſunt,ergo nec præſens.

S V M M A R I V M.

1 *Subcollectoribus pluribus deputatis ſucceſſiuè,an omniũ an primi tantum beneficia ſint reſeruata.*
2 *Verba ſimpliciter prolata intelliguntur ad. primum actum.*
3 *Reſeruatio una non debet beneficia plura abſorbere , ſeu ex per ſe plurium induci.*
4 *Infinitas uitanda.*
5 *Lex,Bones in diſpoſitione legis uel ſtatuti non procedet.*
6 *Statutum urbis de compromittendo,ſi non ſit ſtante compromiſſo iudicatum:interpretandum eſt ut iterato compromittendum ſit.*

NONO collector ſucceſsiuè plures ſub
collectores deputauit , ita q; eodem
tempore unicus tantum fuit ſubcol-
1 lector, quæro † an omnium ſubcolle-
ctorum ſucceſsiuè deputatorum ,an
ſolum primi beneficia ſint reſeruata? & quòd pri
mi tantum ſint reſeruata probatur per regulam
tex.in.l.bones.§.hoc ſermone.ff.de uer.ſigni.ubi
quòd interpretatio de primo actu, & prima uice
fieri debet.&.l.cum pater.§.pater certam , & ibi
2 Bal.& Imol.ubi quòd † uerba ſimpliciter prolata
reſtringuntur ad primũ actum.ff.de lega.2 l.hæc
conditio filiæ.uerſ.& ſi teſtator de primo.ff.de cõ
di.& demonſtr.c.ſi compromiſſarius. de electio.
lib.6.&.c.non poteſt.§.illud autem . de præben.
eo.lib.Spec.in tit.de arbitro.§.excipitur.num.3.
uerſ.ſed quid ſi fuerit actum.Roma.ſing.291.lega
uit uiduæ.uerſ.præterea affirmatiua uerba unico
actu verificantur:plenè per Iaſ.qui pulchrè cumu
lat quindecim,vel ſexdecim caſus,in.l.duobus.§.
ſi ei qui à num.3.uſque ad num.19.de iure iur.
& latè.per Feli.in.c.innouamus num.3.& ſeq.de
3 treu.& pace.Inſuper † reſeruatio una in dubio nõ
debet plura beneficia abſorbere, ſeu ex perſona
plurium induci.c.mandatum. de reſcr.c.duobus
in fi.eo.lib. 6.Card conſi.126.uacauerunt canoni
catus.in fi.Gemini.conſi.50.quo ad primum.an-
te.fi.Tertio arguendo ab abſurdo ad.l. nam ab-
ſurdũ.cũ uulg.ff.de liber.ſi cõcedamus beneficia
omnium ſubcollectorum unicorum ſucceſsiuè
deputatorũ eſſe reſeruata; ponamus quòd unus
collector mille ſubcollectores ſucceſſiuè deputet,
quorum omnes,uel maior pars ante deputationẽ
beneficia obtinuerant , omnia illa erunt reſerua-
ta Rot.181.beneficia collectorum col. 1.in no.ibi
quam concluſionem intellige ueram ,de benefi-
ciis tempore collectoriæ,uel ante obtentis &c. &
per Bartho.Belenci.in tracta.de charita.ſubſi.q.
120.ſequetur magnum abſurdum,quòd infinitas
beneficiorum reſeruatorum inducetur , nam
mille uel decem millia beneficia ſub reſeruatione
huius regulæ ex perſona unius tantum collecto-
ris in una Ciuitate uel diœceſi cadere poterunt,
4 facienda igitur eſt interpretatio talis,ut † infini-
tas uitetur.c.ad hoc.&.c.ſedes.de reſcri.Pariſ.cõſ.
137.contra R.num.6.& ante,ubi plura adducit,

quæ

quæ propoſito quæſito inſeruire poſſunt. uol. 4. Altera opin. eſt tenenda, quòd immò cuiuſcunque ſubcollectoris pro tempore unici, ſucceſsiuè 1 deputari beneficia ſint reſeruata, prout concluſit Rot. 411. no licet ſecundum ordinationem. in anti. & 207. licet iuxta ordinationem, & 265. ſi collector in no. & idem in terminis noſtræ regulæ cõcludit Bartho. Belenci. in tracta. de chari. ſubſi. q. 124. aliàs ult. cum quo tranſit Præceptor meus. D. Philip. Dec. in. c. decernimus. de iud. col. 7. ver. & ad declarationem prædictorum. & adducit rationem uerſ. ſed aduertendum eſt. quia, cum principali collectori data ſit poteſtas deputandi unũ ſubcollectorem, poterit ſucceſsiuè plures deputare, unum poſt alium, quia ſatis eſt, quòd eodem tempore unus tantum ſubcollector reperiatur, poſtea ſubdit, quòd ſi ſubcollector moriatur, impeditus ſit, uel non idoneus repetitur, conuenit quòd alius ſubrogetur, quia adhuc durat officium principalis collectoris, & militat ratio conſtituendi, cum ipſe ſolus principalis non ita de facili commiſsionem exequi poſsit, & quòd ratio ni conuenit, & menti ſuperioris conſonat, quòd plures ſucceſsiuè cõſtitui poſsint, & ſufficit quòd eo tempore plures non reperiantur. Pro hac opin. etiam concludit Feli. in. c. cum I. col. penul. uerſ. ſecundo conſidera. de re iudi. qui omnino uideatur, quia optimè loquitur ad effectum huius 5 noſtri quæſiti. Ad. l. bones†§. hoc ſermone, alle. & alia iura ſimilia, ultra alias reſponſiones, quæ dari poſſent, illa ſatis conuenit quòd non procedãt in diſpoſitione legis uel ſtatuti, quæ, ſeu quod de ſui natura diſponere dẽt, nõ de uno actu, ſed quoties opus fuerit, aliàs lex eſſet imperfecta. Bal. in. l. ueluti. § hæc uox ante ſi. ff. de eden. idẽ Bal. in l. 1. col. 8. n. 40. uer. dic cõtra, ubi pulchrè diſtinguit, aut enim uerbum ab homine profertur, & conſumatur etiam ſi poſtea euanuerit, aut à lege & ſecus, & Bal. in. l. fideicomiſſi. §. ſi quis decem uerſ. & facit ad ſtatutũ ff. de leg. 3. ex cuios dictis nota bilis & indies practicabilis concluſio ſumitur, q 6 †compromiſſum factum inter conſanguineos ex forma ſtatuti, prout eſt in hac vrbe, ſi non ſit iudicatum, & expirauerit, iterato cõpromitti debet, quia menti ſtatuentium ſatisfactum non uidetur, donec laudum ſubſecutum fuerit. approbat Iaſ. in alle. l. duobus §. ſi ei qui. num. 20. verſi. Item limita ſupradicta. ff. de iure iur. Dec. conſil. 93. & pro tenui col. 2. uerſ. ratio quod licet compromiſſum. Fel. in. c. 2. de treg & pace. col. penul. in fall. & Iaſre. dec. 157. compromiſſo facto. Ex proximè dictis & præſertim ex 5. fallen. Feli. ubi ſupra colligitur quòd tum quia ſumus in diſpoſitione legali, ſeu conſtitutione, vel ſaltem ſtatuto æquipollenti, tum quia ſi dicimus remoto primo ſubcollectore, quod poteſt contingere illinc ad paucos dies poſt deputationem, non eſſet ſatisfactum menti diſponentis, quæ fuit, quòd quiuis eſſet unicus ſubcollector, eius beneficia eſsẽt reſeruata: ſequitur quod non obſtan. dicta. l. Boues, & ſimilibus interpretatio facienda ſit iuxta mentem diſponentis, ut cuiusuis unici pro tempore ſubcollectoris, beneficia reſeruata ſint. Ad ſecundum quòd in dubio una reſeruatio non debet plura beneficia abſorbere, præſertim ex perſona plurium, reſponderi poteſt, quòd non ſumus in dubijs, & quod mens Papæ attendenda eſt, cum enim ipſe in beneficialibus ſit dominus abſolutus poteſt de beneficijs ad libitum diſponere. Immo uoluit Caſſado. dec. 34. ſuper regulis. nu. 3. quòd illa opin. quòd Papa in dubio non intendat grauare eccleſiam ſuper receptione duorum, ex ſtilo Romanæ Cu. inſurrexerit, tanquam ſit quædam moderatio, & urbanitas Papæ. Iſtud autem non procedit de iure. Inſuper, ut ex infra dicendis apparebit, uerìſimiliter ordinarii non plus grauantur primo ſubcollectore deputato remanẽte, uel 1 ſecundo, ſeu ulteriori exiſtente. Ad tertium, nullum abſurdum, nullaque infinitas conſiderari poteſt: nec illa opin. Rot. 181. beneficium collectorum in no. & Bellenci. de charita. ſubſi. quæſt. 120. ſubſiſtit, immo eam (ut credo) optimis rationibus falſam eſſe oſtendi ſupra in 5. q. huius regulæ. à nu. 2. uſque ad finem quæſt. Quo fit ut ſtante uera concluſione, quòd beneficia quę collectores ante ſubcollectoriam obtinuerunt non ſint reſeruata, ſed tantum ea, quæ durante ſubcollectoria obtinent, quid refert an hodie ſit ſubcollector Caius, & hinc ad ſex menſes Titius, qui per ſex alios menſes remanet in ſubcollectoria: uerìſimiliter enim tot beneficia acquirere potuiſſet ipſe Caius ſpatio unius anni, ſicut ipſemet Caius per ſpatium ſex menſium, & Titius per alios ſex menſes, nec illa continua mutatio eſt uerìſimilis, ſed in omnem caſum quis iuſtè, & rationabiliter conqueri non poterit, etiam ſub reſeruatione præſertim, quæ non tendat directò ad alicuius deſignati fauorem alicuiusque certæ perſonæ odiũ, plura uel minora beneficia cadant. Quod ſi qui ſint (plures enim tales eſſe exiſtimo) qui propterea, & propter ſimiles reſeruationes indignentur, & fremãt ſe ſimiles norint principis ſubditis, quos uana angit, & cruciat cura, ea uidelicet, quòd illius retia nimios in mari piſces, nimioſque in aere aues capiant.

SVMMARIVM.

1 *Subcollectores ſi duo eodem tempore in vna ciuitate, uel diœceſi reperiantur, an beneficia neutrius, aut utriuſque, uel cuius reſeruata ſint.*
2 *Subcollector primus reuocatur per deputationem ſecundi.*
3 *Procuratorem ſecundum conſtituens, primum reuocare cenſetur.*
4 *Collector ultra unum ſubcollectorem in eadem ciuitate, vel diœceſi, eodem tempore conſtituere prohibetur.*
5 *Prohibitione ſtante ne ultra unum nominare liceat, nominatio tota nulla eſt.*
6 *Ex mandati, ſeu poteſtatis, tranſgreſſione nullitas actus*

actus reſultat.
7 *Mandatum tranſgrediens peccat, actus tamen ualet.*
8 *Primo nominatus admittitur ad actum per unum, tantũ uno tempore exercendum.*
9 *Magis idoneus ex concurrentibus admittitur.*
10 *Procuratores duo in diuerſis inſtrumentis eodem die confectis mutuo ſe confundunt.*

DEcimo quarto, ſi eodẽ tpe duo reperian
tur ſubcollectores, in una ciuitate, uel
1 diœceſi, An † beneficia nullius, an utri
uſq;, uel cuius reſeruata ſint? iſta quæ
ſtio habet aliquam ſimilitudinem,
cum alia poſita ſupra in 3. regula, quæ eſt quarta,
ad diuerſos tñ fines tendunt diuerſaquè eſt ma-
teria, & ratio unius regulæ, ab altera, eſt uerum q̃
aliqua ibi adducta præſenti quæſito inſeruient,
Pro reſolutione p̃ſentis dubii plures iuris articu-
li diſcutiendi uenirent, quòd ſi omnes ad amuſ-
ſim diſcutere uellem, mora ea inter collectores,
& ſubcollectores nimia eſſet. annuam igitur, ac
medio diſtinctionis procedam, ut facilius ad ueri
tatem ipſam peruenire poſſint, qui poſtea exqui
ſitius perſcrutabuntur. Aut igitur non conſtat de
tempore deputationis iſtorum ſubcollectorum,
puta quia non apparent patentes, ſeu ſcripturæ
creationis illorum, ſed teſtes probant utroſq; fuiſ
ſe ſubcollectores: non recordantur tamen de tpe
præciſo conſtitutionis illorum, ſupponendo, q̃d
probatio ſubcollectoriæ, ſeu ſubcollectorum ali-
ter quàm per ſcripturã fieri poſſit, ad Rot. 266.
dixerunt, & cõcluſerunt. poſt prin. in no. Mil. in re
perto. in uer. probatio. q̃ quis ſit ſubcollector, &
tenui ſupra eadem regula. q. 2. ante ſi. & tunc ad
præſumendum ualiditatem actuum, ad l. quoties
in actionib. & l. ubi. ff de reb. dub. l. quoties. ff. de
uer. ob. præſumam prius unum altero deputatũ
fuiſſe, & ſi dicimus reſeruationẽ huius regulæ fuiſ
ſe fauorabilem (q̃ tñ nunc non firmo) facile eſſet
tenere beneficia utriuſq; iſtorũ, qui eodẽ tpe pro
talib. ſe habuerũt, pro talibuſquè ab aliis habiti
fuerunt, uel ad minus beneficia unius, ex perſona
cuius maius utile, uel cõmodũ in fauorẽ ſummi
Põtificis redundaret reſeruata eſſe Aut de tpe cõ
ſtitutionis ſubcollectorũ conſtat, & tunc aut unus
fuit conſtitutus ſubcollector in Kalendis Ianuarij
alter in Kalen. Martij, & ſi ſecunda deputatio, eſt
cũ reuocatione alterius, ſumus in claris, q̃ benefi-
cia p primũ obtenta à kalen. Ianuarij uſq; ad Ka-
lendas Martias ſunt reſeruata. Succeſſiue uero be
neficia p alterũ obtenta à Kalen. Martij uſq; quo
ſubcollector permanſerit, reſeruata erant. Aut p̃-
ſata conſtitutio primæ ſimilis non continet reuo
cationem alterius, & licet ſint opiniones, idem tñ
2 (ut proxime dixi) concludendum eſt, quia † ſub-
collectorem ſecundũ quis deputando, primũ ta-
cite reuocat, prout concludit Rot. 265. ſi collector
hũs. poſt prin. & ante ſi. in no. Belen. in trac. de cha
3 ri. ſubſi. q. 109. in prin. & mouent, quia † procura-
torem ſecundum, quis conſtituendo primũ reuo
care cenſet. l. ſi quis cũ ꝓcuratorio. §. ſi. ff. de ꝓcu.
c. non iniuſte. eo. c. ſi quem. li. 6. & tit. Rot. 170. no.
quod ubi aliquis, & 174. not. quòd ubi diuerſis, in
anti. & 281. ſi contra. nu. 2. uer. præterea dando ſe-
cundum. in no. Belleme. 530. dominus nouos con
ſtituendo. Bal. in l. falſus. col. pe. C. de fur. Dec. cõſ.
430. quod ſupra. ante ſi. quod eſt repetitũ poſtea
632. Aut de ſubcollectorum duorum deputatio-
ne conſtat ex eodem inſtrumento, uel ex eiſdem
literis patentibus, & tres opiniones adduci poſ-
ſunt, una quòd neutrius, altera quod utriuſq;, ter
tia quod unius tñ beneficia ſint reſeruata. Pro
prima opi. facit, rõ tex. l. duo ſunt Titii. ff. de teſt.
tute. & l. ſi fuerit. ff. de reb. dub. & conferunt alia q̃
adduxi ſupra qõ. 4. regulæ 3. propter incertitudi-
nem, n uidetur dicendum, quòd totus iſte actus
deputationis corruat, quum non poſſit magis di
ci, quòd unius quam alterius beneficia ſint reſer-
uata. cum unius tantum debeant cenſeri reſerua-
ta, & duo eodem tempore ſiot conſtituri, & ultra
alia, quæ pro hac opi. adduci poſſent (quæ breui-
tatis cã omitto) unum fundamentum in medium
afferam, quod (iudicio meo) ſatis ſuperq; ſtringit.
4 † collector ſiue ex forma facultatis concedi ſolita,
ſiue ex mente regulæ, ſeu uſu, uel obſeruantia, uel
ex interpretatione, prohibetur ultra unum ſub-
collectorem eodem tempore, in una Ciuitate, uel
diœceſi conſtituere, Rota. 265. ſi collector. in no.
5 † prohibitione igitur ſtante ne liceat ultra vnum
noĩare, noĩatio tota nullius, eſt momenti, eſt text.
quẽ pro hoc noſtro q̃ſito pondero, qui loquitur
quaſi in terminis noſtris, in l. qui ſoluendo non
erat duos Apollonios, in 2. reſpõ. & l. ſequen. quæ
optimam rationem adducit, uidelicet quòd in-
uicem ſibi obſtant. ff. de hæredi. inſtituen. confir-
6 mantur prædicta, quia ubicunque quis † manda-
ti ſeu, conceſſionis, uel poteſtatis ſibi conceſſæ
metam, & formam tranſgreditur, actum nullum fa
cit. l. diligenter. & l. præterea. ff. manda. c. ſi. de re-
ſtitu. ſpolia. c. cui de no. de præbend. lib. 6. Sed iſti
collectori, ut præmiſſum eſt, erat data forma, &
norma ſuæ poteſtatis, ne ultra unum conſtitueret,
cum tranſgreſſus ſit, omnia nulla & irrita erunt.
Pro ſecunda opin. quòd utriuſque beneficia reſer
uata cenſenda ſint, allegari poteſt Rot. 265. ſi col-
lector. in no. poſt medium. uerſi. Item ponderauit
D.N. & bene, quòd prædicta limitatio, eſt facta ſi-
ne inhibitione, uel decreto, ergo ſi p̃dictus colle-
ctor plures & ſimul deputaret, dixit ſub dubio
forte hmõi deputationem ualere, adducit c. inter
cætera quòd facit. iun. gl. in uer. irritum ante ſi. &
c. dilectus filius G. cum gl. in uer. conferendam an
7 te ſi. ubi quòd † mandatum tranſgrediens peccat
actum tamen contra mandatum tenet. niſi appo
ſita ſit clauſula, ſeu decretum irritans. de præb. eſt
etiam tex. in c. ſi ſoli. de conceſ. præbẽ. lib. 6. & per
Fed. de Sen. conſ. 290. quia in pñsi. col. pen. uer.
dicit gl. quòd iſti malefecerunt, non parendo mã
dato apoſtolico &c. & ante ſi. cõſ. Caſſa. Dec. uni.
de cõſtit. ui i. uel in u. nu. 4. Pro tertia opin q̃ unius
tñ ſint reſeruata, & tunc illius, qui primo nomi-
natus

natus fuit, eſt tex.in.l.quoties duobus.ff.de uſu-
8 fru.in prin.ubi† duo in eadem ſcriptura nominã-
tur ad uſufructum alternatis annis utendum, &
ſic ad actum per unum tãtum uno tempore exer
cendum: deciditur ibi primo nominatum admit
ti ſeu præferri, facit etiam tex.in.l.generaliter.§.
quid ergo ſi plures.uerſ.& fortaſsis quis rectè di-
xerit ordinem ſcriptura ſequendum,& eſt tex.in.
l.ſi quis habens.ff.qui & à qui.mano.l.qui ſoluen
do non erat ſeruum. &.l.ſi non lex §.temporibus.
ff.de hære.inſtituen.& de primo nominato inter
duos procuratores loquitur tex in.c.ſi quis iuſto
uerſi.uerum ſi ambo concurrant. de electio.lib.6.
& uoluit doctus modernus D Pet.Rebuff.ſuper
concorda.§.1.ſub rub.de regi.ad præla. nomi.fa-
cien.in glo.in uerſ.unum, circa medium pag.mi-
hi 126.quòd ſi rex nominauerit duos ſimul,cum
non poſſet niſi unum nominare, niſi a die reſerua
tionis primi, qui primo nominatur præferri de-
bebit. Quęlibet ex dictis tribus eſt ſatis diſputa-
bilis,quæ autem uerior ſit,nunc diſcutio. Aut cõ
ſtitutio duorum ſubcollectorum, ſub eadem die
facta fuit in duobus inſtrumentis,ſiue in duabus
literis patentibus in tantum quòd de prioritate,
uel poſterioritate conſtare non poſsit, & arguen-
do à ſubcollectore ad procuratorem, prout facit
Rot.ſupra alle.265.ſi collector num. 2.& ante fi.
uerſ.pro ſecundo dicto allegabantur,in no.& per
Belenci.quæſt.109.in prin.in tracta. de chari.ſub
ſi.tres adduci poſſunt opiniones de quibus per
Ludo.Roma.ſing.251.tu habes quod per conſti-
tutionem ſecundi &c. Prima eſt quòd uterque ad
mittatur,cum ſit domino utile, ad rem noſtram
ſiue conſideremus utilitatem collectoris conſti-
tuentis cui ſatis commodum erit habere plures
in eadem ciuitate uel dięceſi,præſertim ut citius
& magis expedite collectæ.ſeu impoſitiones exi-
gantur,& ſi unus ſubcollector forſan impeditus
fuerit ſaltem ad tempus ſupplebit alter, ſiue cõ
ſideremus vtilitatem ſedis apoſtolicæ ſeu ſummi
pontificis,qui propriè eſt dominus,& eadem uti
litas,ſeu commoditas cõſiderari poterit,& ultra
eam altera videlicet quòd beneficia plurium per
ſonatum reſeruata erunt,unde propter has ratio
nes uidetur hęc opinio quòd utriuſque beneficia
reſeruata ſint tãquam rationabilis ſubſiſtere,quæ
etiam corroboratur authoritate Rotæ de qua ſu-
pra 265.uerſic.item ponderauit &c.quæ ut dixi
propter non appoſitionem decreti ſentit deputa
tionem utriuſque ualere, ſi igitur deputatio ua-
luit ergo in conſequentiam beneficia reſeruata
ſint.& ſi aliter diceremus Papa defraudaretur in
ſuis ſolitis reſeruationibus, & eſſet in poteſtate
9 alicuius eum decipere. Scda opinio eſt q† magis
idoneus ex duobus ſic deputatis ſeu concurren-
tibus eligatur ſeu admittatur arg.l.in reficiendo.
ff de dam.infe l.ſi plures.de accuſa.l.fi.§.ſi tamen
plures.ff.de liber.homi. exhi.l.1 ff.de popula.a-
ctio. Tertia opin.quæ uerior eſt, & quæ iuxta ter-
minos Roma.in alle.ſing.251.fuit in Rota diſcuſ
10 ſa,& Romæ ita deciſum eſt quòd † procuratores
duo in diuerſis inſtrumentis eodem die confe-
ctis mutuo ſe confundunt,eorumq; nemo procu
rator erit,ſubditque idem Roma.hoc tenuiſſe Io.
And.in addi.uult dicere in addi.ad Specula.ſub
ti.de procuratore.§.ratione autem formæ,in uer.
de hoc quod hic. ubi quod ſi procuratores duo
per duo inſtrumenta diuiſim dati ſint,nec appa-
ret quod prius,quia eadem die confecta fuerunt,
uidetur neuter admittendus: ſubdit rationem;
quia neſcitur quis ex illis ſit reuocatus, & impu-
ret ſibi ſic dubiè & indiſcretè conſtituens,addu-
cit etiã glo.in.c.ſi quis iuſto. de electio.lib.6.quæ
eſt in uer.nominatus,uerſ.quòd ſi non apparet,
quia duo ſunt inſtrumenta &c.concludit quòd
mutuo ſe impedient,ante Roma.& omnes præfa-
tos hoc idem tenuit. Oldra.conſil.1.col.2.num.9.
uerſ.unde dubium eſt, quòd ex illis procuratoriis
præceſſerit &c.concludit nullum admittendum,
ſequitur Feli.in.c.imputari.poſt prin.de fi inſtru.
& Boe.dec.311.Dominus. Petrus,ubi dat fallen-
tiam,cum quo tranſit D.Petrus Rebuff.de paci.
poſſeſſo.num.300.pag 418. Quarta opinio addi
poſſet,quòd Papa declarare debet, de cuius etiã
intereſſe agitur, per perſonam cuius ex duobus
ſic deputatis reſeruationem inductam eſſe uelit,
ne præſertim ſibi,ut præmiſi,ſine facto ſuo præiu
dicium inferatur,& quia eius eſt declarare cuius
eſt condere, & diſponere.c.2.in prin.de præben.
lib.6.cle.1.in fi.ut lit penden.Sil.de bene.par.1.
quæſt.4.num.21.unde ipſe ſummus Pontifex ſta-
tuat,& declaret dubium, ſeu incertitudinem in
caſu noſtro reſultans,ſeu reſultantem. Poſſet etiã
diſtingui in omnibus opinion.præmiſsis, an u-
nus cum plena, & omnimoda facultate ſubcolle
ctor conſtitutus ſit,alter uero tanquam nudus ad
miniſtrator,uel unus generaliter ad omnia, alter
ad aliquid ſingul.ad Bal.in.l.ſi in cauſa. no.7.col.
2.ante fi.uerſ.interdum requiritur diſcuſsio quã
do ſunt plures.C.quan.fiſ.uel priuat.debit.& ad
conſ.Pariſ.88.quod ſententia num.22.& ſeq.uol.
4.& pro præmiſsis etiam facit Belenci.de chari.
ſubſi.quæſtio.109.num.4.quæ omnia,& pleraque
alia,quæ hic cumulati poſſem emiſſa facio, diligen-
tioris enim ſunt ſpeculationis,ſat mihi ſit annuiſ
ſe,pro ut pollicitus ſum.

SVMMARIVM.

1 *Collector abſque poteſtate ſubſtituendi, an ſubcollectorē ſubſtituere poſſit?*
2 *Subſtituendi poteſtas non expreſſa conceſſa non cenſetur.*
3 *Delegatus à principe ſubdelegare poteſt.*
4 *Procurator ad negocia ſubſtituere poteſt.*
5 *Confidentes de fide tua:per hac uerba cenſetur electa induſtria perſonæ.*

1 VNDECIMO quarto, † an collector
abſque poteſtate ſubſtituendi, in
cuius conſtitutione, ſeu deputatio-
ne aderant hæc verba, videlicet, Cō-
fidentes, quòd ea, quæ tibi iniungi-
mus, fideliter exequeris, ſubcollectorem ſubſti-
tuere poſsit? Quatuor opin. adduci poſſunt: pri-
ma erit, vt collector abſque illis verbis, videlicet,
confidentes, uel etiam cum illis deputatus nullo
2 modo ſubſtituere poſsit: † ſubſtituendi enim po
teſtas non cenſetur conceſſa, niſi expreſſa ſit, pro-
ut dicimus in procuratore conſtituto, quod ſub
ſtituere non poſsit niſi in certis caſibus. l. ſi pro-
curatorem. §. ſi quis mandauerit. ff. manda. c. 1. §.
1. de procu. lib. 6. Spec. eod. tit. §. 1. nu. 25. ver. ſed
quid ſi procurator conſtitutus eſt à domino. Rot.
146. ſubſtitutus. in no. & Biſigne. 9. vtrum procu
rator ſubſtitutus, de procurato. in antiquio. Ro-
ma. conſ. 266. iſte Petrus. nu. 1. Altera opin. ſit, vt
abſque illis verbis ſubſtituere poſsit, & hæc eſt ve
ra concluſio. ſi enim delegatus dici poteſt, quod
videtur, ad ea, quæ adduco ſupra q. 8. poſt nu. 3.
3 † ſubdelegare, ſeu ſubſtituere poterit, quia à prin
cipe datus. l. à iudice. C. de iudi. c. ſuper quæſtio-
num. de offi. delega c. cum cauſam. ad fin. de ap-
pellatio. Amplia etiam ſi delegatus ſit datus ex
officio, vel de conſenſu partium. c. fin. in princi.
de offi. delegat. Siue etiam dicamus, quòd talis
4 collector dicatur procurator ad negocia † ſubſti
tuere poterit, prealleg. l. ſi quis procuratorem. §.
ſi quis mandauerit. ff. manda. l. 1. §. magiſtrū au-
tem accipimus. ff de exerci. actio. cap. 1. in fin. de
procurato. lib. 6. Rot. 265. ſi collector. nume. 2. in
no. Roman. in dicto conſil. 266. uerſicul. ſecun-
do, quia. etſi nunquam poteſtas ſubſtituendi da-
ta fuiſſet. & hanc opin. in terminis noſtris tenuit
Bartho. Bellenci. de charita. ſubſi. quæſtio. 106.
Tertia opinio eſt, quod ſtantibus dictis verbis,
confidentes, &c. vel ſimilibus, collector ſubſtitue
5 re non poſsit † ex quo videtur electa induſtria
perſonæ. argum. text. in l. 1. verſicul. ſin verò talis
eſt verborum conceptio. C. de caduc. tollend. &
in clauſula, confidentes, de fide tua, &c. conclu-
dit Anton. de Butri. conſi. 48. abſque diffuſione.
poſt num. 3. verſicul. 2. quia grauamen. ſequitur
Belle. alle. quæſtio. 106 num. 5. verſi. prædicta ta-
men intelligo uera niſi in deputatione collecto-
ris, &c. Quarta fuit opin. quam domini de Ro-
ta amplexi ſunt in una Aſten. canonicatus, & præ
bend. coram domino Ludouico Gomeſio, prout
per Creſcen. dec. 1. de officio. deleg. quod immò
etiam dicta clauſula, confidentes, quod ea quæ
tibi, &c. appoſita collector ſubſtituere poſsit:
moti præſertim per rationem præallegat. deciſ.
265. in no. quia cum eſſet collector deputatus
in vna prouincia, ſi non poſſet alium ſubſtitue-
re, negocium nimis differeretur, & retardaretur,
& contingente infirmitate, vel alio impedi-
mento impediretur. Applicando ad regulam
noſtram, concludo beneficia ſubſtituti à col-
lectore prædicto, ſiue abſque clauſula præmiſ-
ſa, ſiue cum illa, reſeruata eſſe in vim huius
regulæ.

REGVLA QVINTA
De reſeruationibus.

Reſeruat beneficia curialium dum curia transfertur.

ITEM reſeruauit omnia, & ſingula beneficia eccleſiaſtica quorumcunque curialium, quos dum curia Romana, de loco ad locum transfertur, eā ſequendo, decedere contigerit, & in quouis loco quantumcunque etiam à dicta curia remoto.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia in curia vacantia eſſe cæteris ſpecialius reſeruata.*

2 *De potentia reſeruationis per vacationem in curia; remiſſiuè.*

PRAEMITTO pro nouis pro decla-
ratione regulæ, & infra dicendorum,
quòd diuerſis temporibus per di-
1 uerſa iura fuit ſtatutum, quòd † be-
neficia vacantia in curia eſſent Pon-
tifici ſpecialius cæteris aliis beneficiis reſeruata.
cap. 2. præſertim. circa fin. ibi, ſuper conferendo
eiſdem in cur. Roma. de præben. lib. 6. quæ conſti
tutio fuit facta à Clem. ut ex iuribus infra allegan
dis apparebit: licet communiter per codices in
hoc mendoſos, Boni. 8. attribuatur. Venit po-
ſtea. cap. præſenti. eod. titul. & lib. in quo Boni.
8. per viam declarationis extendit dictum ca. 2.
ad loca uicina, uidelicet per duas dietas legales
à cu. Roma. diſtantia. Emanauit poſtea extraua
gans, ex debito. Ioan. 22. poſita inter communes
ſub titul. de election. quæ approbat dictas duas
conſtitutiones, eaſque extendit ad tranſmiſſos à
curia legatos, & nuncios. Alia extrauagans Bene.
12. ad regimen. ſub titu. de præben. extendit etiā
ad curiales peregrinationis, infirmitatis, aut re-
creationis cauſa ſecedentes, redeūtes intra duas
dietas, & alias prout in ea. Tādem regula noſtra
ampliat ubicunque ſit curia, & quantumcunq;
curialis ab ea diſtet, dummodo eam ſequatur, &
2 de efficacia, & potentia iſtius † reſeruationis per
vacationem in curia, ultra ſupra deducta videa-
tur Rot. 461. not. quod habens poteſtatem, in an
tiq. & in no. 97. habens authoritatem conferen.
Aene. de Falco. in tracta. reſerua. fol. 33. num. 12.
uerſ. quarto retento, &c. & ſeptē priuilegia iſtius
uacationis in curia reducit. D. Sarne. ſuper q. 31.
reg. de Trien. à nu. 19. uſq; ad fi. q. ubi plura cumu
lat, quæ hic non refero, quia ibi uideri poſſunt.

SVMMARIVM.

1 *Curia, & curialium appellatione quid, & qui veniant.*
2 *Curiæ nomen æquiuocum plura ſignificans.*
3 *Curia domus domini villæ.*
4 *Item planities terræ.*
5 *Et pro iure comprehendente principaliter iuriſdictionem loci.*
6 *Et pro loco iuxta caſtrum.*
7 *Curia apud Romanos, quæ.*
8 *Pro Senatu accipiebatur.*
9 *Pro fiſco.*
10 *Curiæ triginta à Romulo conſtitutæ.*
11 *Curia a cura dicta.*
12 *Curia pro loco decurionum.*
13 *Et pro conuentu decurionum.*
14 *Curia principis, & comitatus pro eodem.*
15 *Curia pro tribunali, & ius reddentibus.*
16 *Curia Romana idem, quod ſedes apoſtolica.*
17 *Curiales omnes appellantur, qui curijs præſunt.*
18 *Curialium ſecundum aliquos tria genera.*
19 *Curiales antiquitus quidam efficiebantur per modum, qui nunc non eſt in vſu.*
20 *Curiales prohibentur ad ſacros ordines promoueri, nec poſſunt eſſe epiſcopi.*
21 *Curiales qui à ſacris, & alijs excludantur.*

1 PRIMO quæro, † appellatione curiæ,
& curialium quid, & qui veniant, &
quare ſic nominentur? & primo di-
2 co, quod † curiæ nomen æquiuocum
eſt, plura ſignificans. Nam in mate-
ria feudali, prout in tit. de capita. qui curiã ven-
3 di. † curia, ſeu curtis appellatur domus ipſius do
mini villæ, qui poteſt habere plures curias, ſeu
curtes, prout declarat Iac. Aluar. in c. 1. in princi.
ſub dicto titul. de capi. qui cu. vendi. Alio modo
accipitur in fi. quib. mod. feu. amitta. vbi Aluar.
ante num. 3. verſi. in tex. ibi, in curte domini, &c.
4 † curia etiam ſiue curtis dicitur planities terræ.
Archidiaco. in c. ſi quis clericus. 11. quæſt. 1. Bar-
thol. Cæpol. cap. 46. ſub tit. de curia, ſiue curte. in
tractat. de ſeruito. vrbano. præd. & iſto modo vul
gò dicitur, cortile. Felin. in cap. Rodulphus. nu.
22. vbi dicit, quòd groſſo modo dicitur cortile,
& eſt locus ſeptus muris, ſeu clauſuris ligneis,
vel vepribus, de reſcript. Pariſ. conſi. 58. vera iu-
5 ris. colom. 3. † Sumitur etiam pro iure, ſub quo
comprehendatur principaliter iuriſdictio loci,
& poſtea dominium rerum. Aret. conſil. 15. Re-
uerendiſsime pater. nume. 1. & de hoc dicit eſſe
tex. in cap. cum Bertoldus. in princ. iun. clauſula
ſequenti. ibi, cum vniuerſitate tranſiſſet, de re iu
dic. idem tenet Soci. conſ. 56. in cauſa communi-
6 tatis. num. 5. & in 2. conclu. vol. 1. † Item dicitur
locus iuxta caſtrum, qui ab ipſo caſtro defendi-
tur, & in qua curia habitantes defendunt ipſum
caſtrum. Bald. in l. ſi plures. num. 4. verſ. ſed nun-
quid caſtrum. C. de cond. inſert. Aret. in dicto con
ſil. 15. colum. 1. verſ. nam curia, eſt locus extra ca-
ſtrum, &c. Soci. in præallega. conſi. 56. verſicul. ex
quo patet, quod curia dicitur locus, &c. volu. 1.
7 Fel. in præalleg. c. Rodulphus, nu. 23. de reſcr. † cu
ria etiam erat apud Romanos locus, vbi ſacro-
rum cura tractabatur, teſte Varrone, & aliis, & ta-
lium curiarum ſacerdotes, Flamines, curiales,
protho flamines, & aliis nominibus nuncupaban
tur; qui ita res diuinas curabant, ſicuti ſenato-
8 res res humanas. † Pro ſenatu etiam accipieba-
tur, & accipitur. Cicero ad Q. fratrem, Me liben
ter à curia, & ab omni parte Reip. ſubtraho, curia
pro palatio, ſeu loco conſilii. l. ad rempublicam.
verſi. minores, denique. ff. de mune. & hono. & 1.
Mach. c. 8. & quia curiam fecerunt ſibi, & quoti-
die conſulebant. 320. conſilium agentes ſemper
de multitudine, vt quæ digna ſunt gerant. & pa
rum poſt, & abierunt Romam viam multam val
9 de, & introierunt curiam, & dixerunt. † Pro fiſco.
l. vnic. C. de ſent. præfe. præto. ver. licet pro curia,
10 vel qualibet publica vtilitate, &c. † curiæ etiam
triginta à Romulo in vrbe conſtitutæ fuere, po-
pulum enim in triginta partes diuiſit, quas par-
tes curias appellauit, propterea quòd tũc Reip.
curam per ſententias partium earum expedie-
bat. l. 2. poſt prin. ff. de ori. iur. Ex proximè dictis
11 patet, quod curia † dicta eſt a cura, prout etiam
per Old. conſ. 211. ad propoſitum fratrum. nu. 5.
verſ. circa ſecundam. & per Archidia. in c. ſi quis
clericus. 11. q. 1. & ſic curia dicta ſit, quòd ibi de
multis agitur cura, ſeu cura de cunctis admini-
ſtretur: licet aliqui dici voluerint à cruore, prout
per Archid. in ſum. 51. diſ. no. 3. verſ. quandoque
ſtrictius dicuntur curiales illi, qui erant officia-
les in cauſa ſãguinis, a cruore dicti. Iſta deriuatio
mihi non placet quicquid ſentiat Alexãdri. qui
in c. 1. & 2. d. diſt. 51. uſus ſordidis, authorib. ine-
pte poſuit hanc declarationem, volens curiales
à cruore dictos: ſaluari tamen põt Alexãdri. in eo
quod tenuit tex. illum de curialibus loquentem
intelligi debere, de officialib. in cauſa ſanguinis,
12 prout infra tangam † . curia inſuper capitur pro
loco, ubi conueniunt, & morantur Decuriones.
13 Luc. de pen. in l. Decurio. C. de Decu. li. 12. † dici-
tur etiam conuentus decurionũ, & curia Princi-
pis. l. nemo. C. de digni. lib. 12. ibi, nemo curiã no-
ſtrã immani pulſet iniuria, in l. decurionib. poſt
medium, ibi, honore curiæ ſine aliqua functione
lætentur. C. de ſilentia. & decu. lib. 12. Aliqñ curia
14 † Principis cũ omnib. officiis ſuis iuſtructa, & co-
mitatus, ꝓ eodẽ ponitur. c. ſi vobis, cũ gl. in ver.
ad comitatum. 23. q. 8. Abb. in c. veniens. in 3. no
15 ta. de præſcr. † curia etiam propriè ponitur pro
tribunali, ſeu loco, vbi ius reddit̃, & pro ipſiſmet
iura reddẽtib. iux. tex. in c. Romana, primo reſpõ
ſo. in fi. ibi, ad Remenſem, & curiam appellandũ.
de app. lib. 6. prout etiam dicimus, cauſa eſt in
curia Auditoris cameræ, & antiquitus etiam no-
16 minabant curiam de Sabellis. † Curia Romana,
idem ſignificat, quod ſedes apoſtolica, cap. 2. &
c. præſenti ubi vacatio in curia, & apud ſedem, ꝓ
eodem

eodem ponuntur.& c.ſtatutum.iun.glo.in uer.in
curia,de præben.lib.6.Lap.alleg.96.beneficia ua-
cantia.in prin. & ſic dicimus cauſa eſt deuoluta
ad Curiam Romanam,ſeu eſt appellatum ad Cu
riam Romanam, id eſt ad ſedem apoſtolicã.Rot.
38.fuit dubitatum.nu.3.& 4 & 571.ſi appellatus,
ubi pro eodem ponũtur curia & ſedes apoſtolica.
17 in no.† curiales igitur omnes appellari poſſunt,
qui curijs,de quib. ſupra,præſunt,ſeu eas tractãt,
uel in illis ſe exercent:debito tamen modo intelli
gendo,non autem de illis, qui ſunt in curia, hoc
eſt in cortile. Curiales autem per antonomaſiam
appellantur ipſi decuriones l. curiales omnium
ciuitatum.cum glo.1.quæ declarat curiales,id de
curiones,quod idem eſt,& ſic ſummat ibi Bart.&
l.ad ſubeunda.cum glo.C.de decurio.lib.10. Ol-
dra.conſi.251.ad propoſitum fratrum.colu. 3.in
18 prin.†curialium aliqui tria genera faciunt.in pri
mo gradu ponunt decuriones, de quibus proxi-
me dixi;in ſecundo ponunt eos, qui officia curiæ
honeſta,uel inhoneſta peragunt. In tertio nume-
rant eos,qui ſunt in cauſa ſanguinis,taleſque cu-
riales,quaſi cruentos à cruore dictos putant,ut ſu
pra dixi.quibus etiam aliqui aſſociant adulato-
res,ſeu eos,qui principibus,uel regibus, ſeu ma-
gnatibus adulantur.& de iſtis adulatoribus loqui
tur tex.in c.non ne,ante fi.ibi, qui adulatur regi-
bus. 37. diſt.de iſtis etiam, & de aliis ſupradictis
loquũtur Archi.& Domini.in ſum.& c.1.& 2.51.
diſt.Luc.de pen.in l.curiales.C.de decu.lib.10.cõ
cludo igitur,quòd omnes,qui inſeruiunt ſummo
Pontifici,& Cardinalibus,qui dicuntur pars, ſeu
membra ipſius,ueniunt appellatione curialium.
Inſuper omnes iudices,omnes notarij, ſub uerbo
curialium de iure comprehendentur. Quid autẽ
de Aduocatis,Procuratoribus,ſollicitatorib.cau-
ſarum,& expeditionum,an appellatione curaliũ,
& an ſub regula noſtra comprehendantur? uidere
tur dicendum quòd ſic;res autem non procedit
19 ſine dubio.Non omitto,ꝙ†curiales antiquo tpe
quodammodo ſumebantur, qui nunc non eſt in
uſu,de quo.in l.nemo.C.de decu.li.10.& in l.quo
niam.C.de natura lib.& in auth.qui.mo.natu.eff.
20 ſui.§.quod uerò,cum ſeq.coll.7.Inſuper†curiales
prohibentur ad ſacros ordines promoueri, nec ẽt
poſſunt eſſe epi.c.1.& 2.& c.qui in aliquo.51.diſt.
Videmus autem, quòd in Vrbe, & curiales pro-
mouentur,& curialibus,ut plurimum,epãtus con
ceduntur,ꝙ aliquibus præſertim Vltramontanis
(qui contra ſententiam Pauli uolunt ſapere plus,
quam ſapere oporteat)ſatis uř nouum,immo ab-
ſonum: qui ſi iuxta tradita per eundem Pau-
lum ſenſus ſcripturarum penetrarent (cum ipſe
dicat,ſpiritus uiuificat,litera autem occidit) ſa-
tis perciperent iura canonica alio tẽdere. illos. n.
21 †curiales excludunt,qui ſunt curiæ profanæ addi
ti ſeu dediti, & qui ratiocinia officiorum ſuorũ
reddere recuſantes,ad eccleſiã ſe tranferre curant
53.diſt.in ſum.& c.legem quam.Inſuper illos,qui
adulantur, quos non ſolum à diuinis officiis im-
mo ab ipſis ciuitatibus, & ab ipſo orbe expellere
conueniret;immo neceſſe eſt. tales. n. adulatores
Vrbem & orbem ad inſtar epidimiæ infectant.Ex
cludunt etiam iura cruentos homines, & ſic cu-
riales cruori præpoſitos,ſeu in cauſis cruoris ſe ex
ercentes,& hoc ſumma rõne,prout per Doc. in d.
c.1.& 2.51.diſt.Nec incõuenit interpretatio Doc.
in d.locis,quòd dicti canones intelligendi ſint de
curialib.cruori præpoſitis,cum in d.c.in princip.
æquiparentur aduocati, milites, & curiales: cla-
rum eſt autem,quòd aduocati non ſunt reiicien-
di,immo aliis anteponendi.Sed,ut ibi cõiter om
nes declarant,illa æquiparatio horum trium pro
cedit in qualitate in militibus expreſſa; uidelicet
quòd ſæua præcepta ſint executi; & ſic aduocati,
& curiales in ſæuis ſe exercuerint,prout ſunt aduo
cati,qui cãs criminales contra reos ſuſcipiunt: &
ſic inſtant,& contendunt pro interitu hoĩum. ꝙ,
licet de iure liceat, ego tñ ſemper abhorrui tan-
quam humanitati,& nobilitati parũ condecens.
Alii uero curiales,qui uerbo,& opere officia hone
ſta exercent;& qui Vicario Dei. & prælatis inſer-
uiunt;nec ab eccleſia,nec ab ipſo Chriſto, nec ab
alio,qui ſapiat repelluntur.immo amandi,& ho-
norandi ſunt,& oĩbus alijs præferẽdi pp ſummos
labores,quos honorificè perferunt.aliã rõnẽ,qua-
re curiales clericari ꝓhibeanť,aſſignat Saly. poſt
Pet.& Cy.in l.ſed neque.nu.3.C.de ſacroſ.eccleſ.

SVMMARIVM.

1 *Curia Romanæ appellatione ad effectum regulæ, quid veniat.*
2 *Curia Romana, & limina S.Petri ibi,ubi Papa.*
3 *Argumentum ab abſurdo.*

1 SEcundo quæro poſt Gloſſatorẽ, † quid
ueniat nomine Curiæ Romanæ ad ef-
fectum huius regulæ? & duæ ſunt opi
2 niones:una uidelicet,†quòd ibi ſit cu
ria,& ibi Roma,& ibi limina S. Petri,
ubi eſt Papa.Innocen.in capitu. ego N. de iureiu-
ran.ante fi.& ibi Abba.num 6.Felin.nume.9.ibi,
cenſetur Roma,ubi eſt Papa & idem Abb.in c.du
ra.2.nota.de crimin.fal Bal ſuper rub.ff. de re. di-
ui.col.6.nu.24.uerſi.& in menſa,ubi eſt.Et ibi di-
cit quòd ubi Papa, ibi Roma ẽrſi eſſet in tugu-
rio ruſticano recluſus: & Roma.Sing. 145.adde ꝙ
ubi eſt Papa.Fran.in c.ubi periculũ.de elec.li.6.in
5.not.& in c.licet.in 3.no.de pb.& in c.a.de priui.
eo.lib. Alia opin. eſt qđ poſſit intelligi ibi tm̃ eſſe
curia, ubi eſt audiẽtia.Zabb.in cle.auditor. de re
ſcri.in prin.ibi,uel audientia tm̃.Boni. de Vitali
poſt alios in cle.ne Romani.§.ſanè,de elec.nu.18.
ibi,nam hic ſentit de ipſa audientia, ut ubi ipſa
eſt,ibi eſt Cu.Rom.Prima opi. eſt uerior ad effe-
ctũ regulæ pſertim arguẽdo ab abſurdo ad † .l. nã
3 abſurdũ.ff.de bo.lib.Deci.cõſi.433.nu.18.oẽs. n.
confitentur, ꝙ curia poſſit intelligi ubi eſt Papa.
Zabba.in d.cle.auditor.in prin.ibi,dicitur autem

curia Rom. eſſe, vbi eſt Papa, vel audientia tantũ. Boni. vbi ſupra nu. 20. ibi, & tunc ibi eſt audiẽtia, vbi eſt Papa. gl. pragma. in §. 1. & §. pen. de collar. Rebuf. ſuper concor. in for. manda. apoſto. in ver. extra Roma cu. pag. 604. Aut igitur neceſſarium eſt interpretari audientiam eſſe, vbi eſt Papa; & ſic iſti termini, vbi eſt audientia, vbi eſt Papa, & vbi eſt curia, idem important, & ceſſant contraria. Aut ſunt duæ curiæ, vna vbi eſt audientia, altera vbi eſt Papa, quod ſi concederem, ſequeretur, quod regula locum ſibi vendicaret in duob. locis, videlicet vbi eſt audientia, & vbi eſt Papa; quod abſonum eſſet. & quod ad effectum regularum ſit facienda tantum interpretatio, vbi eſt Papa, ponit nouiſſime D. Sarnen in 7. q. reg. de uetiſi. not. obi. & in 31. de trien. nu. 14.

S V M M A R I V M.

1 *An per regulam iſtam inducatur reſeruatio beneficiorũ omnium curialium.*
2 *Verbum, quorumcunque, omnia comprehendit.*
3 *Relatiuum, quis, vel qui, ſine copula, generalitatem, cui adijcitur reſtringit.*
4 *Relatiuum, quis, vel qui, iunctum incerto corpori conditionem inducit.*
5 *Curiales de quibus regula hæc loquitur, qui.*

1 TERTIO quæro, † an per regulam iſtã inducatur reſeruatio beneficiorum omnium curialium indiſtinctè? & ui-
2 detur quod ſic; quia † uerbum illud, quorumcunq;, omnes comprehẽdit, etiam ampliando ultra naturam diſpoſitionis, ſeu rei, cui adiicitur: & ſemper auget uim uerborum, & operatur aliquid plus. l. 1. cum gl. fi. & l. quicunque. C. de ſer. fug. c. ſolitæ. ante fi. uerſic. quodcunq; ligaueris de maio. & obe. glo. in cle. 1. de iudi. in ver. quibuſcunq;. c. de feu. non haben. propr. natu. feu & ibi omnes. Rom. conſi. 31. uiſis his. Cur. iun. conſi. 1. nu. 1. & ſeq. vbi latè. Fel. in ca. poſtulaſti. col. 11. & in c. nonnulli. col. 9. de reſcri. ſequitur igitur, quod per hanc regulam inducta ſit reſeruatio beneficiorum quorumlibet curialium, quomodocunq; curiales dici, & nuncupari poſsint. Suadetur etiam, quia videmus priuilegium Eugenii, ſeu bullam Eugenianam contra ordinarios, in quo, ſeu qua exprimuntur ſolũ officiales, defendere quoſcunq; curiales, tam officiales, quàm non officiales, & quoſcunque ad curiam Roman. venientes. & ſic vſu receptum eſt, quòd, priuilegium huiuſmodi pro officialibus, ad omnes curiales, & alios, qui propriè curiales dici non poſſunt, etiam ad mercatores ſe extendat. multo magis idem videtur dicendum in regula noſtra, quæ continet verba, expreſſa, & generalia, & apta omnes comprehendere. Contra-
3 rium concludo per † relatiuum (quos) de cuius natura eſt, quando ſine copula cuicunq; generalitati adiicitur, illam reſtringere. l. ea tamen adiectio ff. de leg. 3. Bar. in l. omnes populi. in prima oppo ff. de iuſti. & iu. in l. cunctos populos. nu. 1. C. de ſum. tri. & fi. cath. & ibi Bal. & Bal. in l. precipimus. col. fi. ver. dicit But. quod relatiuum, &c. C. de appella. Ang. in §. omnium autem actionũ, num. 1. inſtitu. de act. & ibidem per Iaſ. & melius per eundem Ang. in §. ius autem ciuile. col. 1. inſt.
4 de iuſti. & iu. Immo etiam † relatiuum huiuſmodi adiectum incerto corpori facit conditionem, d. l. ea tamẽ adiectio. ff. de le. 3. l. Quintus. in prin. ff. de aur. & arg. leg. Old. conſi. 126. natura cuiuſcũque. nu. 6. verſ. in contrarium relatiuum, quẽ, &c. Siue igitur dicamus, quòd illud genus, quorumcunque curialium, per illud relatiuum, quos, reſtringatur ad curiales ſequentes curiam, dum ea de loco ad locum transfertur; ſiue dicamus, quòd conditionalis eſt diſpoſitio huius regulæ per dictum relatiuum, tanquam ſi dixiſſet, curialium beneficia ſint reſeruata, ſi dum curia transfertur, & ſi dum ipſi eam ſequuntur, deceſſerint: de neceſſitate igitur præſupponit implecionem, prout declarat Old. vbi ſupra. Ad hoc igitur, vt regulæ huic ſit locus, & inducatur reſeruatio huius regulæ, nõ dico aliarum regularum, uel aliorum iuriũ, duo coniunctim requiruntur ultra qualitatem curialitatis; primum, quòd curia, de loco ad locũ transferatur, ſecundum, quod curialis moriatur, dum curiam huiuſmodi ſequitur. Vnde non inſipidè commentatores hic poſt princ. inferũt, quòd ſi curia non mutatur, ſed curialis recedit cauſa mutationis aeris, uel cauſa ſolatii, & obierit, beneficia talia non ſunt reſeruata. † Curiales igitur, de quib.
5 regula noſtra loquitur, dicerem eſſe Cardinales, & eorum familiares, qui uerè dicuntur curiam Romanam ſequi; & ueri ſunt curiales, prout probat Oldr. conſi. 211. Ad propoſitum; uerſic. circa primum, à nu. 4. uſq; ad nu. 7. & per Gloſſatorem hic. dicerem etiam comprehendi omnes prælatos, eorumq; familiares, & omnes officiales, aduocatos, procuratores, & ſolicitatores in Rom. cur. reſidere ſolitos; dum tamen moriantur, dum curiam ſequuntur, ut hic.

S V M M A R I V M.

1 *Curialis dum curia transfertur ſi in itinere decedit, an præſumatur curiam ſequi, & reſeruationi huius regula ſit locus.*
2 *Animus, & intentio alicuius probari debet per proprium iuramentum.*
3 *Familiares Cardinalium, vt plurimum ab illorum alimentis pendent.*
4 *Voluntatis mutationem præſumitur.*
5 *Habitare, & habitare uelle quis in ſua patria præſumitur.*
6 *Voluntatis mutatio admitti non debet eius à quo ſolo non dependet.*
7 *Animus per extrinſeca declaratur.*
8 *Animus, & mens præcedens ex ſequentib. declaratur.*

1 QVARTO quæro,† curialis dum curia transfertur,in itinere decedit,an præſumatur ſequi curiam, & reſeruationi,de qua in regula ſit locus? & primo uidetur,quòd nec præſumptioni, immò nec probationi alicui ſit locus: cum ſciri non poſsit, an aliquis ſequatur curiam, vel non: iſtud enim conſiſtit in animo. poſſum.n.eſſe in vno loco,p̄ſertim in itinere,vt nec intrinſeci quidem ſciant, quò profecturus ſim. imò iſta eſt prudentia celare quo quis iturus ſit: ne præſertim inſidiæ ſibi parari poſsint,& ſæpe quis in ipſo itinere ſententiam mutat,& alio diuertit,quàm à principio de

2 liberauerit.Cum autem † animus,& intentio alicuius aliis ſit incognitus,& incognita probari debeant per proprium iuramentum, non aũt per probationes ordinarias; quia illis locus non eſt.l.1.cum glo.ſi.ante ſi.ibi,& etiam iuramentum C. de ſica.glo.magna ante medium,in ver. dicit. in § ſed iſtę quidem,verſ. nanq; ſi cui. inſtit.de act. c.ſignificaſti,primo.cum gloſ in uerſi.ſi eſt ita,de homic pulchrè Lap.alleg.47.factum ita.colu.fin. inferens ad iuuenem profeſſum, in ordine mendicantium,ut eius iuramento ſtari debeat,ut declaret,an ſolum cum fratribus ordinis mendicantium viuere conſtituerit. Dec.conſi.256.in cauſa inquiſitionis.col 4 nu.9.& conſ.452. viſa inſtructione, ante fin.uerſ. & ſi ignorantia deberet, &c. Rui.conſ 1.nu 4 lib.5 Catel.Cot. in ſuis Memor. in uer.iuſm probat difficultatem. & iuramento non ſit locus,quia ille de cuius animi, & intentionis notitia agitur,& cuius iuramentum requireretur,ſupponitur nõ eſſe in rerum natura; omnis probatio ſublata eſſe videtur. Pro reſolutione huius dubij conſiderandi ſunt plures caſus,primus ſit,Papæ diſceſsit ab vrbe profecturus Bononiã, inter alios ſequitur vnus Cardinalis cum ſua familia,dum Papa intrat Bononiam,iſte Cardinalis eſt Senis,& ibi moritur vnus ex ſuis familiaribus, puta Hiſpanus, vel Gallus.Cardinalis vero pergit Bononiam; dico beneficia iſtius familiaris mortui Senis eſſe comprehẽſa in reſeruatione

3 huius regulæ.† familiares.n.Cardinalium,vt plurimum pendent ab alimentis illorum,illos ſemper ſequẽtes,vt victũ habeant,vt iſtorum vita ab illorum alimentis pendeat.iuxta tex.in l.cum ij. §.ſed & perſonarũ,ibi, an obſequioris qui de alimentis pendeant.cũ gl.in ver. ſed & perſonarũ.q̃ addit qđ tales ab alimentis aliorũ pendentes,nihil quærere per ſe ſciunt.ff.de tranſactio.facinnt tradi.per Oldra.conſi.21 1.Ad propoſitum.num. 6.uerſi.& ſi hęc uera ſunt &c.ubi concludit per illum tex.familiares Cardinalium vere curiam ſequi.Secundus caſus ſit,ponamus ſecundũ thema propoſitũ, quòd iſte familiaris Cardinalis fuerit quidam nobilis Senenſis,qui potius ad honorandũ Cardinalem q̃ pro alimẽtis inſeruit Cardinali,nullũ determinatũ exercitiũ habens in curia ipſius Cardinalis,cũ quo in patriã ſuam Senenſem reuertitur,& ibi,vel Cardinali p̄ſente, vel parum

poſt eius diſceſſum infirmatur, & moritur; vnd diſcerni nõ poſsit,an eius animus eſſet accedet ad curiam,an ibi remanere.dicam ſatis dubitari poſſe,an ſit locus regulæ,vel non, & ſi p̄cedant p̄parationes diſceſſus,& lõgioris itineris iux.tex.in l.ſi pecuniã.in prin.ff.de cond ob cau.vel ſi à principio,& ſucceſsiuè profeſsus fuerit velle ad curiã accedere,dicam p̄ſumendũ eſſe ipſum in eadẽ vo

4 lũtate perſtitiſſe,& † voluntatem mutatã nõ fuiſſe.l.3 & l.eũ qui voluntatem ff de ꝓba.l.fideicommiſſa.§.ſi rẽ. ff de leg.3.l.Lucius,prima.ff.de leg.2. c.maiores.§.fi.cũ gl.in ver.perdurare,de baptiſ.c. 1.cũ gl.in ver.non timore,qđ met.cau. Amplio ẽt ſi voluntas tenderet ad malũ, p regulã, ſemel malus li.6.Bene.de Ben.aliàs Capr.cõſ.145.& ſi viſo. col.1.uer ad idẽ etiam facit, quia quis p̄ſumitur durare,& ſic p̄ſumam ſtantib. præparatoriis longioris itineris,vel ſtãte priori declaratione, ſeu aſſertione, de vlterius ꝓgrediendo, qđ talis curiã ſequeretur: quib.non concurrentib.præſumam illũ,non cauſa curiam ſequendi patriam reuerſum,

5 ſed vt in ſua patria moraretur.†Habitare.n.& habitare velle quis p̄ſumitur in patria ſua, facit tex. in l.prædia.§.affini ſuo.ver.hæc teſtatrix Romæ, & ibi no.Bar.ff.de fun.inſtr.& Bar.in l.is põt. col.5. nu.17.ver.aliquando ille,qui dr̃ hæres,&c.& ibid. Aret.& Iaſ.nu.68.& ſeq.ff.de acq.hær.pulchrè per Aret.conſi.135.clariſsimè D. collateralis ex multiplici,col.1.& 2.Rui.conſ.61.in lite vertente.nu. 20.& ſeq.ver.ad quintũ,in quo dr̃.vol.5.Tãto magis iſta procederent in facto propoſito, cùm iſte iam præſens reperiatur in ſua patria: at dulcis amor patriæ, & odioſa ſeruitus, & curia ipſa, in qua plerunq; nobiles literati,& virtutib.præclari in paleis ſeu hoſpitalib.moriuntur;& quod in patriam rediens videatur habere animum ibi permanendi voluit And.Barb.conſ.135.aliàs vlt. poſito inter conſ.Alex.vol.4.nu.6.& pro iſta conſideratione,an ſit in domo ꝓpria, vel in domicilio facit tex.in c.p̄ſenti.ver.idẽ eſt,ibi,dũmodo ibi,&c. de præb.li.6.Tertius caſus poni põt in ſecretarijs, & cubiculariis ſecretis quos camerarios vocãt, & in aliis continuo aſsiſtentib. ipſi principi, ac de Datario,& alijs ſimilib.qui dietim, & per ſingula momenta ipſi ſummo Pontifici aſsiſtũt. & ſi vnus ex iſtis ſcđm thema propoſitũ Senis decedat, dũ Papa Bononiam intrat, præſumam hanc curiam ſequentem mortuum: tanto magis, ſi fuiſſet forenſis: idem præſumam ẽt ſi fuiſſet Senenſis,cum officium non depoſuiſſet,nec veriſimile eſſet, qđ ſummũ principẽ,& curiã ipſam fallere,& ꝓterga re voluiſſet inſalutato hoſpite,& licentia non petita,& obtenta. & licet amor patriæ magnus ſit, maior tamen eſt affectus,& deſideriũ (ſiue potius dicam) ambitio honorũ,p̄eminentiarum,& dignitatũ ab ipſa curia,ad inſtar pomorum ab ipſis arboribus colligi,& excerpi ſolitorũ, & vltra quod, (vt ſupra dixi) non debeat præſumi mutatio voluntatis,& ſic non debeat præſumi iſtum repentè mutaſſe voluntatem deſerendi curiã, & officiũ

ſuum,ac exercitium quod fortè miniſtrare ſolet,
6 nec ſpei propoſitæ renunciare : adhuc † uolunta
ris mutatio admittenda non eſt,cum ab ipſo ſo-
lo non pendeat,ſed ab ipſo, & ſummo Pontifice;
immo ſi ab ipſo,& particulari, adhuc idem dicẽ
dum eſſet.l.ſicut.C.de actio.ubi,quando interue-
nerit uoluntas duorum,non licet uni ab illa rece
dere.& l.ſicut. C.de actio.empt.quod ampliatur
procedere etiã rebus non ſic ſtantibus.l.Lucius.
ff.de euict.Nullo modo igitur præſumi debet mu
tatio talis uolũtatis illicitæ,& incurioſæ,ac uarie-
tatis,& inconſtantiæ. Poſſent plures alii caſus for
mari,quos breuitati ſtudens omitto. tot.n. poni
& fingi poſſent, quot curialium genera reperiun
tur,qui ſecundũ facti contingentiam decidendi
uenirent. ſat mihi ſit annuiſſe. Ad illud,quod p-
miſeram,qd' animus alicuius incertus eſt, & im-
probabilis; reſpondeo, ꝙ pręſumi debeat talis,
qui prius fuerat,cũ de mutatione non cõſtet, nec
mutatio præſumi debeat,ad ſupra not. Nec eſt ue
rum, ꝙ animus ſemper probetur per iuřm,& qd'
non poſsit aliter probari, imò gl.ſupra alleg. in l.
1.C.de ſica.aliud præſupponit . uult.n.quod per
præſumptiones probari poſsit; exẽplificat quan
do quia uult probare,quòd non animo occiden-
di percuſſerit,probat amicitiam affinitatem qua
litatẽ occidentis,iuřm aũt eſt quid ſubſidiariũ,
nec ſemper ad illud deuenitur; alioquin quili-
bet iuraret,quod non aĩo fecit occidendi,uel non
animo delictum committendi; & ſic nunquam,
7 uel raro eſſet locus alicui delicto. Inſuper † ani-
mus declaratur per exteriora, ſeu extrinſeca, &
per uerba,per taciturnitatem,per diſsimulatio-
nẽ,& per alias coniecturas.l.1.§.fi.& ibi gloſ.ff.ad
Syllan.l.uxori ſuæ.§.fi.& ibi gl fi.ff.de lega.3.gloſ.
in l.Fulcinius,in uer.animus.ff.qui.ex can.in poſ.
8 ea.& ſicut † animus, & mens præcedens ex ſequen
tibus declaratur.l.ſed & Iulianus.§.proinde.uerſ.
ſed etſi ab initio.ff.ad Maced.Bart.in l.cætera.§.
ſed & ſi parauerit.ff.de legat.1.Deci.conſil. 130.
proponitur. col.2.in princ.conſil.284.& diligen-
ter.col.5.ante finem.uerſi.Actus enim,qui ſequi
tur,&c. & conſil. 336. in caſu propoſito.in princ.
357. in caſu magnifici . in princ. 393. conſului .
num.9.& 487.concluſionem.nu.3.Pariſ.conſil.3.
ſingula geſta.nu.7.lib.4.Ita ex præcedentibus de-
bet declarari animus ſequens .

SVMMARIVM.

1 *Beneficia curialibus collata nondum acceptata, an ſub reſeruatione cadant.*
2 *Beneficium per ſolam collationem acquiri.*
3 *Genitiuus dominium denotat.*
4 *Dominium ante acceptationem non acquiri.*
5 *Donatio ante ratificationem non dat ius in re.*
6 *Beneficium abſenti collatum non dici ſuum ante acceptationem.*
7 *Doctoris dictum ſecundum leges quas allegat intelligendum eſt.*

1 QVINTO quæro, † an beneficia curia
libus, de quibus in regula, collata,
nondum tamen acceptata, cadant
ſub hac reſeruatione? Pro parte af-
2 firmatiua , facit quòd † beneficium acquiritur
per ſolam collationem.cap.fi.in fi.de conceſ.pręben.lib.6. ubi quod per collationem acquiritur
ius in re,arguẽdo á contrario ſenſu.Rot 695. dic,
quòd reuocatoria,in antiq.Mil.in reperto. in ver.
beneficium acquiritur per ſolam collationem.
Aene. de Falco. in tractat. reſerua.in 47. effectu,
quæſt.4.num.8. fol.mihi.53. in princip. uerſicul.
ſextus modus,per collationem non acceptatam.
ubi concludit regulas reſeruatorias beneficiorũ
familiarium Cardinalium, habere locum in bene
ficiis collatis ante acceptationem: & ſic regulæ re
ſeruatoriæ illa comprehendunt:ergo & noſtra re-
gula. & ſi quis dicat, quo ad regulam.3. de qua
ſupra,de beneficiis familiarium Cardinaliũ,non
eſt mirum,quòd Aene.tenuerit cõprehendi poſt
ſolam collationem; quia illa regula reſeruat,etiã
ſi quis habuerit ius ad rem,ſecus autem ſit in ca-
ſu noſtræ regulæ: reſpondeo,quod alia regula, de
impetratione beneficiorum uacantium per obi-
tum familiarium Cardinalium,non habet clauſu
lam,de iure ad rem,& ſic eſt in eiſdem terminis,
in quibus præſens regula:ergo concluſio per Ae-
ne. facta extenditur ad caſum noſtrum . Pro hac
opi. faciunt tradita p D.Samen.in t.q.regulæ,de
non tollen.ius quęſi.n.35.uer.quinto,acquiritur
ius ad rem per collationem,&c.ubi concludit, ꝙ
ius eſt cõſiderabile,quo ad omnes regulas, & im
petrationes: ergo conſiderabile erit quo ad iſtã
regulam , ergo regula illud ius cõprehendit. Pro
parte uero negatiua,quam ego teneo, facit, qd'
regula reſeruat beneficia curialium, dum curia
3 transfertur,&c.† Genitiuus iſte, curialiũ, deno-
tat,quod talium debeat eſſe dominium.l.2.poſt
princ.ibi,ſed hic ſeruo domino dat actionem.ff.
de relig.& ſumpt.fune.Bart.in l.1.§.poſitis. in 2.
nota.ff de pecu.& ſuper rub.C.nu.4.uer.ulterius
hic dicitur,& per omnes ſuper rub.ff.de no.ope.
nunc.& de genitiuo,& quod tam dominium quã
etiam poſſeſsionem denotat,eſt tex.in l.quod au-
tem.ff.de libe.cau.iun. nota. per Matth. de Affl.
dec.Neapo.239.alia conſuetudo,nu 5. Cum au-
4 tem † dominiũ non acquiratur ante acceptatio-
nem.l.ſi ego.ff.neg.geſto.per quem tex.concludit
Pau.de Caſt.conſi.197.uiſis iis,quæ narrantur, in
2.dubio.ſecundum nouam impreſsionem, quod
5 † donatio abſenti facta ante ratificationem, non
dat ius in re.idem concludit. conſ.182.qui loqui
tur in donatione facta per patrẽ Margaritæ filiæ:
& dicit, quòd ante ratificationem non fuit ius
quæſitum . ſequitur Cur. iun.conſi.52.circa con-
trouerſiam. num.13.& conſil. 120. præſupponi-
tur. num.1.& 4.& Deci.conſi.436.uiſa inſtructio
ne. ante fin.uerſic.ultimo,in caſu iſto, conſil.442
in cauſa in qua. num.38. 531. Accuratè,ante fin.
uerſicul.non obſt.quod notarius, & 598.uiſis iis.
nu. 3.

num. 3. uerſi. ſed ad hoc tamen reſpondeei poteſt.
6 Et in terminis noſtris, quod † beneficium ab-
ſenti collatũ, ante ratificationem, ſeu acceptatio-
nẽ nõ dicatur ſuum, eſt tex. in c. ſi tibi abſenti. ibi,
ut tuum dici valeat non acquiras; de præb. lib 6,
& ibi per Philip. Franc. poſt omnes. in 2. not. facit
c. gratia cum gl. in uer. ignoranti. in prin. de reſcr.
eo. lib gl in cle. auditor. de reſc. in ver. debitũ. Lap.
alleg. nu. 6 Pariſ. cõſ. 142. quod reſeruatio. nu. 10.
uol 4. Ad. c. fi. de cõceſſ. præb. lib. 6 in fi. reſpõdeo,
ꝙ collatio. de qua ibi eſt diuerſa ab ea, de qua lo-
quimur, ꝑut ex tex. ibi apparet. illa. n. eſt vigore
expectatiua. ſeu reſerua, quæ fit per executorẽ, ꝗ
pręſupponit ꝓcedentem acceptationẽ; & ſic nimi
rum, ꝗ per illã datur ius in re. & per illã quis adi-
piſcitur dominium in beneficio: noſtra collatio
non præſupponit acceptationem per ſupra dedu
cta. Ad Mil. in uer. beneficium acquiritur, &c. re-
7 ſpondeo, quòd † dictũ Doct. debet intelligi ſcd̃m
leges, quas alleg. Bar. in l. non ſolum. § ſi liberatio
nis. ff. de lib. leg. ante nu. 8. & in l. cum quidã. ver.
ſolu. intelligo dictũ Iuriſconſulti hic ſcd̃m legem,
quã alleg. ff de his, qui. ut indig. Io. And. in c. cum
nuncius. ante fi. de teſti. ibi, unde nimis largè locu
ti ſunt Gloſſatores: ſed reſtringenda eſt opin. ad
tex. iurium, quæ allegant. Roma. conſ 76. in cauſa
nobilis. col. fi. uerſ. dico, qđ Bal. &c. Ale. cõſ. 138.
oportunè. col. 12. uer. nõ ob. quod modo dixi lib.
3. & in l. ſi conſtante. col. 10. uerſ. tertio reſpondẽr.
ff. ſol. mat. & Ste. Bertran. conſ 167. ponitur. no. 6.
lib. 2. Dec. conſ. 189. lętatus ſum, poſt prin. & conſ.
482. pro reſolutione. col. pen. uer. non ob. qđ not.
Bart. &c. intelligendo igitur Nic. Mili. ſcd̃m iura,
quæ alleg. reſtringi debet eius dictum, quod intel
lexerit de iure ad rem, uel alio modo, quòd præ-
ſupponat una cũ collatione ꝙ interuenerit ẽt ac-
ceptatio: quia ipſe diſputat, an ſola collatio an-
te poſſeſsionem adeptam, faciat acquiri benefi-
cium: & concludit, quod ſic, & bene, ſic intelligẽ
do: aliàs male, per iura ſupra alle. Inquantũ uero
allegat. c. fi. de conceſ. præb. hoc ſecundo modo in
terpretando ſuſtentari poteſt eius opin. aliàs nõ,
quia ut dixi, diuerſa eſt collatio illius. c. fi. a ſimpli
ci collatione. Ad Aene Falco. & D. Sarnen. ubi ſu-
pra, dico quod præſupponentes, quod iſtud ius
per collationem, non acceptatam ſit conſiderabi
le, quoad omnes regulas, malè loquuntur.

REGVLA SEXTA.

Reſeruat beneficia cubiculariorum, ac curſorum ſuorum.

ITEM reſeruauit generaliter idẽ Do-
minus noſter Papa diſpoſitioni ſuę,
omnia beneficia cubiculariorum, &
curſorum ſuorum.

Breuis eſt regula iſta; breuior au-
tem erat regula antiqua. dicebat enim, Item re-
ſeruauit omnia beneficia cubiculariorum, & cur-
ſorum: ad cautelam fuerunt addita illa uerba, de
quibus in noſtra regula. & illud uerbum, ſuorum,
reſpicit tam cubicularios, quàm curſores. & ſic
regula intelligi debet de cubiculariis ſuis, id eſt
Papæ, & de Papę curſoribus: & illud verbũ (ſuo-
rum) interpretari debet, id eſt domeſticorũ, & fa
miliarium: non autem de ſuis reſpectu iuris ſui-
tatis. de quo in l. in ſuis. ff. de liberis, & poſth. in l.
ſi filius. qui patri. ff. de uulg & pup. ſimilem decla
rationem facit. Boni. de Vita. in clem. cauſam ele-
ctionis. in §. verum. num. 1. de elect. & ſui quot mo
dis accipiantur uideantur And. Barb. in l. cum a-
cutiſsimi. C. de fideicomm. & Soci. in l. cum auus.
num. 3. & 7 ff. de cond. & demonſt. & latius tracto
in glo. facul. §. ac etiam. in uerſi. ſuos. iuxta ſecun-
dam æditionem.

SVMMARIVM.

1 *De quibus cubiculariјs loquitur hæc regula.*
2 *Cubiculariј de iure qui.*
3 *Lex vna ab alia declaratur.*
4 *Cubiculum, & camera idem.*
5 *Officium quodlibet conceſſum cenſeri, ad effectum quem nomen illius ſonat.*
6 *Argumentum ab æquiperatis.*
Intellectus ille capi debet, qui decidit caſum dubitabilem: ibidem.
7 *Stilus cancellariæ attendendus.*
8 *Ex legibus correctis licet arguere ad intelligentiam, & declarationem noui iuris.*

1 PRIMO quæro, † de quibus cubicula-
riis debet fieri interpretatio pro re-
gula noſtra? & per illa uerba, cubicu
lariorum ſuorum, videtur quòd prin
ceps ſenſerit de illis, qui ſunt præpo-
ſiti ſacro cubiculo ipſius principis, & qui obſe-
quiis principis occupati, aulæ penetralibus inhæ
rent, in cubiculoq́; miniſtrant. Cic 5. Verri. Hunc
ueſtri ianitores hunc cubicularii diligunt. Io. Pyr-
rhus de Magiſtra. Roma. par. 1. de Togatis. cubi-
cularii ſunt (inquit(qui cubiculo principis aſsi-
ſtunt. citat Sueton. in Cæſare. Remanſit)inquit)
apud eos per quadraginta dies, non ſine magna
indignatione, cum uno medico, & cubiculariis
duobus. & ad text. in l. 1. & 3. C. de præpoſ. ſacri
2 cubicul. & de omnibus cubicul. lib. 12. † Cubicu
larii igitur dicuntur tam iuxta latinum ſermonẽ,
quàm de iure, qui ſunt in cubiculo, uel ad limina
aſsident, & penetrãt ſecreta, ad dominiq́; corpus
tuendum, atque ipſius cultum præpoſiti, deſtina
tique ſunt, iuxta text. in l. in lege cenſoria, ad fin.
de uerbo. ſignificat. de iis habes Eſdræ c. 3. in prin
cip. Tunc illi tres iuuenes corporis cuſtodes, qui
cuſtodiebant corpus Regis, &c. & in l. legatis ſer-
uis, verſic. cubicularios autem. ff. de lega. 3. & in
capit. cum paſtoris. 2. quæſtion. 7. ibi, in miniſte-
rio cubiculi põtificali obſequãtur: & ibi Domini.

notat,

notat, quod ille eſt caſus ſingularis, quòd epiſco-
pus debet habere clericos ſeculares, uel mona-
chos, qui ſint teſtes, ideſt conſcij (prout poſtea ip
ſe declarat) ſuæ uitæ: & obſequantur, ideſt deſer-
uiant. & per Inno. in c. cum P. Manconella, de ac-
cuſatio. nu. 2. ver. monachi autem, ubi idem con-
cludit. & cubicularios uocat Boni. de Vital. in cle.
dignum, de celeb. miſſa. num. 71. illos, qui dicunt
officium cum Pontifice, quomodo igitur ſeruient
in cubiculo? & quomodo erunt conſcii uitæ alicu
ius, ſi erunt extra lares illius, uel vt communiter
dicitur, extra muros, prout Gloſſator præſuppo-
nit hic debere interpretari. Interpretatio autem
3 debet ſumi ab aliis iuribus. † lex enim una, uel ſta
tutum ab alia lege declaratur, & limitatur, etiam
quod generaliter, & per uerba uniuerſalia loqua-
tur. l. ut gradatim. ibi, & ita reſcripto Diui Marci
continetur, ſecundum quod edictum declaratur,
& regulatur municipalis lex. ff. de mune. & hono.
l. fin. C. qui teſta. face. poſſ. Pariſ. conſi. 157. nobi-
lis. nume. 39. uolu. 4. uidetur igitur non poſſe fieri
interpretatio, de aliis cubiculariis, quã illis, quos
4 camerarios ſecretos uocant, a camera dictos † cu-
biculũ enim, & camera idem ſunt. l. fiſtulam. poſt
princ. ibi, uel in cubiculo. iun. §. 1. ibi, cameram ex
figulino, & ibi glo. in uer. cubiculo. exponit, ideſt
camera: facit tex. in l. uxori. in princ. ibi, an ea tan-
tum uideatur locaſſe cubicula. ff. de leg. 3. Pariſi.
conſi. 80. uiſis codicillis. nu. 7. uerſic. & propriè de
5 camera, & cubiculo. uol. 2. & quodlibet † officiũ
cenſetur conceſſum ad effectum quem nomen
ipſius officii ſonat: prout declarat Bal. ſuper feu.
ſub tit. de feud. guardi. §. ſi uero. nu. 1. ubi dicit, q
beneficium, quod conceditur cuſtodi, uidetur cõ
cedi cauſa cuſtodiæ: uillico cauſa uillicationis: &
diſpenſatori cauſa diſpenſationis: unde idem ui
detur dicendum de cubiculario cauſa cubiculi,
& de iis cubiculariis ſecretis, & quod iſti aliis p̃-
ferantur, uide Staphileũ ſuper ſignatura. in quar
ta par. 6 part. principalis, ſuper præceden. inter
expectantes in 2. illatio. fol. 134. Quicquid diſpu
tariuè dici poſſet, ueritas eſt, & ſtilus eſt clarus, q
attendendus eſt. c. quam graui. de crim. fal. quod
debet fieri interpretatio de cubiculariis, qui ſunt
officiales ſic uocati, qui merito ſic uocantur, quia
alternatis uicibus cuſtodiunt cubiculum, ſeu au-
las ſummi Pontificis. habent locum in capella, in
conſiſtorio publico, & in aliis pleriſq; actibus, ha-
bentq; habitum ſimilem aliis cubiculariis non of
ficialibus, quos camerarios ſecretos appellant.
6 Inſuper † arguendo ab æquiparatis, ad gl. & Bar.
in l. ſiquis ſeruo alieno ſuaſerit. in fin. C. de fur. gl.
in l. quod uero contra. ff. de legi. Bart. in l. Marcel-
lus. in prin. ff. ad Trebel. gl. in c. quãuis. §. fi. quæ ẽt
loquitur in pœnalibus, & ibi Gemi. de elec. lib. 6.
cum ſub eodem. §. ſub eadem ſtructura uerborũ,
ponat cubicularios, & curſores: & curſores (ut in
alia quæſt. dicam) ſint officiales: eodem modo di
cendum eſt, quod intelligendum ſit de cubicula-
riis officialibus, quos de numero participantium
appellamus. In honoribus tamen, priuilegiis, &
præeminentiis ualde inter ſe differunt cubicula-
rij a curſoribus. Idem probo ponderando, quod
beneficia eorum cubiculariorum, quos camera-
rios uulgò appellamus, ſunt reſeruata, per aliam
regulam, uidelicet tertiam de qua ſupra, quæ re-
ſeruat beneficia familiarium continuorum com-
menſalium Papæ: camerarii ſunt tales, ergo in illis
prædicta regula locum habet, unde concludendũ
eſt, quòd hæc regula non ſe extendat ad ea ſu-
per quibus ſpecialiter eſt prouiſum. argu. text. in
l. ſtichus nutricis. in princ. ff. de ali. lega. l. cohære-
di. §. qui patrem. ff. de uulgar. in l. decurionibus.
iunct. glo. 1. C. de ſilentia. lib. 12. Bal. in l. non plu-
res. in fi. C. de ſacroſ. eccl. Amplius capi debet ille
intellectus qui decidit caſum dubitabilẽ. l. quod
labeo. cum ibi nota. ff. ad carbo. l. 1. in fi. ff. ad mu-
nicip. Abb. in c. cum in iure. in 1. nota. de electio.
Caſus de beneficiis camerariorum Papæ eſſet in-
dubitabilis: ergo de cubiculariis officialibus in-
terpretatio facienda eſt. & quod cubicularii, de
quibus in hac regula, ſint illi, qui habent officia
non autem camerarij, ſentit etiam Sarnen. ſuper
15. quæſt. reg. de Impe. benefi. uacan. per obi. fam.
Cardi. poſt num. 7. ubi concludit poſt alios quos
refert, quòd Cardinalis habens indultum confe-
rendi beneficia reſeruata, quòd conferre poſsit
beneficia eius, qui erat cubicularius, & curator.
Nemo autem diceret camerarium Papæ intimũ,
& ſecretum poſſe etiam exercere officium cur-
ſoris. Non omitto etiam, quòd ſtilus cancella-
riæ in expeditionibus literarum, quas Bullas uo
cant, obſeruat in prouiſionibus, ſeu gratiis cu-
biculariorum, officialium, de quibus ego loquor
ſcribere hoc modo, uidelicet, grata familiaritatis
obſequia, quæ nobis, &c. appellando etiam, cu-
bicularium noſtrum familiarem. tales enim tam
a Papa, quàm a cancellaria nuncupantur, & ha-
7 bentur pro ueris familiaribus, & iſte † ſtilus, ſeu
curſus cancellariæ attendendus eſt, & pro lege
ſeruandus. capit. porrecta. ibi, cum igitur a can-
cellaria noſtra, huiuſmodi literas emanaſſe non
credamus, &c. de confirmation. util. uel inu-
tili. Roman. conſili. 376. quæſtio eſt, nunquid.
numero 12. uerſicul. 2. ratio. Geminia. conſil. 120.
quia in facto. numero ſeptimo, prouinc. in prin-
cip. 2. part. princip. verſic. & not. imprimis, quòd
ſtilus cancellariæ, fol. 13. a terg. Abb. & Fel. in cap.
ex parte, el primo, de reſcript. Boni. de Vitali. in
clemẽ. ad compeſcendas nu. 48. de ſeque. poſſeſſ.
Ampliat deciſi. Neap. Afflict. 253. col. 3. ad ſtilum
cancellariæ principis, uel regis. Non ob. pondera-
tio gloſ. hic, quòd regula noſtra intelligenda ſit
de cubiculariis, ideſt camerariis extra muros, quo
rum beneficia per regulam tertiam reſeruata nõ
erant, ſed bene per hãc, quia ciua dictum quo ad
primum ſuppoſitum, licet nihil ad id alleget,
uerum eſt: pro quo ultra text. in l. 3. §. hæc autem
uerba. ff. negocio. geſtor. & in l. final. C. de his, qui
ueni. ætа. adduco in ſimili deciſ. Belle. 612. actor

admiſſus

admiſſus. quem ſequitur Caſſa.dec.2.ante num.
3.de conſti. Quantum ad ſecundum ſuppoſitum
Glo.illud non probat,nec mihi uerum uidetur;
Poſt quam hæc ſcripſeram conſideraui non poſſe
fieri interpretarionem ſuper hac regula de Cubi
culariis officiariis, quorum collegium erectum
fuit à Cle.7.anno . . . Regula autem eadem cũ
noſtra fuit tempore Innocentii 8.anno uidelicet
1484.cuius regulas gloſſauit Alphõſus Sotto Hi
ſpanus,immo etiam ante fuit eadem regula tem
pore Sixti Quarti,& ſic anno 1472.cuius regulæ
collocatæ ſunt poſt Rotæ deciſiones,& forſan diu
ante erat hęc regula noſtra 6.de cubiculatiis, &
curſoribus. Tempore igitur primæ, & plurium
ſucceſſiuarum æditionum huius regulæ cubicu-
larii officiarii non erant in rerum natura, & ſic
de illis nihil diſponi potuit iuxta tex.in.l.quidã
referunt.§.1.ibi quia hæres ad quem ſermonem
conferat in humanis non eſt.ff.de iu.codicil.& ad
alia quę adduco ſupra quæſt.7 num.2.& ſeq.ſu-
per.3.reg. Et hæc regula moderna intelligenda
eſt iuxta antiquas non immutatas, etiam quòd
per obitum illas promulgãtium expirauerint, ab
8 antiquis enim iuribus etiam ſi† correcta eſſent
(quod non eſt in caſu noſtro) ad intelligentiam &
declarationem noui iuris argui poteſt.glo.1.ad
fi.in.l.1.ff.de coniun.cum eman.libe Ang.Aret.
inſti.de teſta.col.3.in glo.ſed ut.Feli.in c.1.de cõ
ſti.nu.19 in.2.fallen.& Ludo.Gomes.in.§ in per
ſonam,ante num.18.inſti.de actio. Ex proxime di
ctis ſequitur,quòd opin.Gloſ.hic uera uideatur
contrariis meis argumentis non obſtantibus. Et
quòd eius opinio amplectenda ſit, arguo etiam à
ſufficienti partium enumeratione. De cubicula-
riis, ſeu camerariis ſecretis non eſt hic facienda
interpretatio,cum alibi eorum beneficia (ut præ
miſi) tanquam familiarium continuorum com-
menſalium reſeruentur. Beneficia item cubicula
riorum officiariorum per eandem regulam.3.re-
ſeruantem,ut dixi, beneficia familiarium conti-
nuorum commenſalium Papæ reſeruata reperiũ
tur,cum ipſi ſint familiares continuĩ commenſa-
les papæ,ut probatur ex regula declaratoria pau-
li Tertii,quæ eſt ad perpetuam rei memoriam pu
blicata 22.Decembris.1534.Et in illa regula cubi
cularii,milites S.Petri,ſcriptores Apoſtolici,& nõ
nulli alii officiarii declarantur eſſe familiares, cõ
tinui commenſales, & talium beneficia etiam fu
turis ſummis pontificibus reſeruata. Vnde regu-
la hæc quæ cubiculariis.i.camerariis ſecretis,rur-
ſus & cubiculariis officiariis neceſſaria non erat,
inſeruiat cubiculariis extra muros,qui etiam ali-
qualiter inſeruiunt ſummo Pontifici: nec con-
gruum uidetur, ut ipſi, ipſorumq́; beneficia in-
feriorum poteſtati ſubiiciantur. Vides quam
dubium,& anceps remanear quæſitum noſtrum;
breuiter omnibus hinc inde perpenſis,huius ſum
ſententiæ quòd regula hęc non loquatur de cubi
culariis officiariis,ſed de camerariis intra muros
an autem de camerariis,ſeu cubiculariis extra mu
ros dubito,& potius inclinarem pro negatiua. V-
num præcipuè obſtare uidetur huic interpreta-
tioni,quòd per regulam.3.reſeruata ſint benefi-
cia dictorum camerariorum. Ad hoc reſponderi
poteſt quod hic regula clarius & per uerba ſpeci
fica diſponit,ad glo.nota.in.c.uni.in uerſ.& filio,
in fi.cum qua tranſeunt Gemini.& alii. de ſum.
Trin. & fi.catho.lib.6.& glo.in c.licet canon.uerſ.
Nec fuit hoc propterea ſuperfluum, cum clarius
exprimat.cum qua tranſit ibidem Gemini.ante
num.6.de electio.eo.lib.& ad tex.in.l.fi. ibi. à no-
bis clarius eſt introductum:cum iis quæ notat i-
bi præceptor meus num.9.& in 7.nota.C.de pa-
ctis.videantur Deciſion. Mohed.9. incipien. Lu-
cen.Archidiacon. d. Sarnen.& Putei.37.ſub titu.
de præb.incipien. Regula reſeruatoria beneficio
rum cubiculariorum.

SVMMARIVM.

1 *Qui curſores ſub hac regula comprehendantur.*
2 *Curſores ſunt tabellarij.*
3 *Curſores omnes qui currunt.*
4 *Sollicitatorum literarum apoſtolicarum quæ cura ſit.*
5 *Definitio quibus competit, competere debet & definitum.*

1 SECVNDO quæro qui† Curſores cõ
prehendantur ſub regula noſtra? &
triplex interpretatio fieri poteſt, pri
2 ma, quod† Curſores, de quibus hic,
ſint nuncii ſeu tabellarii, quos corre
rios uulgo,latine uero curſores uocant,a celerita
te eundi,de quibus 2.Paralipo.30. Placuit ſermo
Regi,& omni multitudini: & decreuerant ut mit
terent nuncios in uniuerſum Iſrael &c. & paulum
poſt. Perrexeruntque curſores cum epiſtolis ex re
gis imperio, & principum eius in uniuerſum Iſ-
rael &c. Iterum igitur curſores pergebant uelo-
citer de ciuitate in ciuitaté per terram Ephraim
&c.& Heſter.cap.3.& literæ ſignatæ ipſius anulo
miſſæ ſunt per curſores Regis ad uniuerſas pro-
uincias, ut occiderent atque delerent omnes Iu-
dæos,& poſtea feſtinabant curſores qui miſſi e-
rant regis imperium explere. & ita accepir Mar-
tia. dicens, curſorem ſexta tibi Ruſe remiſimus
hora.ita etiam accepit Bar.in.l. ſi pecuniam nu.
33.uerſ.ſi enim uni curſori, qui cõſueuit operas
ſuas locare,ad hoc dedi pecuniam ut uadat per
me Romam &c.ff.de condi.ob cau. cum autem
in urbe ſemper fuerint,& ſint tabellarii principis,
qui uulgo dicuntur poſtæ Papæ,à Papa ipſo pen
dentes,uigilias,perſonas & equos pro ipſo, & ſe-
de apoſtolica dedicantes & exponentes, & qui
ueri ſui curſores dici poſſunt,prouiſionem, ſala-
ria,& alimenta ab ipſo principe recipientes, &
quorum fidei multa etiam grauia mandantur:ui
detur quod regula de illis intelligi debeat. Et ſi
reſpondeatur,quòd tales poſſunt eſſe uxorati,un
de diſpoſitio noſtra ad eos non poteſt bene appli
cari,

cari,cum conſequenter non poſsint habere bene
ficia:replicabo, quòd loquatur de illis, qui non
ſunt uxorati,pro ſic etiam in cubiculariis poteſt
fieri talis conſideratio.nun prohibentur enim u-
xorari,neque etiam alii curſores de quibus infra.
uera igitur reddetur in illis, qui habent benefi-
cia.& iſtud officium tabellariorum eſt antiquius,
quam curſorum,de quibus infra.& aliàs curſores
in ſimili ſignificatione in iure accipiebantur pro
officialibus publicis,qui præerât equis,& officio
portandarum annonarum,& aliàs,prout in toto
titu.C.de curſ.publ.& ibi glo.ſuper rub.in prin.
ubi etiam Luc.de pen.lib.12.& melius declarat
Bud.in Annot.in Pandect.in.l.1.§.ſeu. uer.ſi quo
que qui cuſtodes ædium.uerſ Cęterum quòd hic
de manſionum curatoribus dicitur,ubi de curſu
publico, & curſoribus tractat.ff.de mune.& ho-
3 no.Secundo modo interpretari poſſumus† Cur-
ſores omnes,qui currunt.Curſor enim gręce dici-
tur δρομεὺς qui currit, & poteſt ſumi deriuatio à
curſo curas grecè [illegible], ideſt ſæpe
curro.& applicando ad regulam noſtram, poteſt
ſumi interpretatio pro omnibus,qui in curia,ſeu
Iudiciis in urbe curſant,iuxta illud Cicero.in Ca
to.Alii per foros curſent &c.& ita comprehendē
tur quicunque mandatarii, quaruncunque Cu-
riarum Orbis,ſeu dicantur uiatores, uel Appari-
tores,de quibus habemus plures titulos in 12.li.
C.uidelicet de apparito. Præfe. præto de appā.
Præfec.Vrb.& aliis qui ſequuntur.& iſti nunciant
officialibus,præcipiunt, & alia faciunt ad iuſſum
Iudicum,prout in glo.rubri.C.de appari.Præfe.
præto.lib.12.& de his uiatoribus loquitur tex.in.
l.magis puto.§.ne titulo cenus,ibi dare uiatorē
qui ei renunciet pecuniam iſtam ad hoc conuer
ſam.ff.de reb.eo.qui ſub tutę.Huc pertinet illud
Columel.in præfa.1.li.Illis temporibus proceres
in agris morabantur, & quum conſilium publi-
cum deſiderabatur,à uillis arceſſebantur in ſena-
tum,ex quo qui eos arceſſebant uiatores nomi-
ti ſunt.Verba Colum.refert etiam Bud.in Anno.
in pande.ſuper.l.2.ff.de nundi.poſt uerba græca
Platonis a ſe reſtituta. Immo etiam poſſent cō-
prehendi omnes,qui uerſant in iudiciis iuxta di
ctum Cicero.de quo ſupra, uel omnes qui curſi-
tant,ideſt frequenter currunt:& ſub hoc uerbo ue
nirent pragmatici, quos ſollicitatores appellant
prout per Bud.in Annot.in pandect.in.l.moris.
4 §.ſolent.ff.de pęn.Item ſollicitatores † literarū a-
poſtolicarum,quos Iannixaros uocaut, eo quod
currant,ſeu currere debeant pro expeditione bul
larum per cancellariam:ſicut facere ſolent Ianni
xari,qui ſunt præcipui & ſtrenui milites immaniſ
ſimi Turcharum Regis:uel potius quòd tales of
ficiales creati fuerunt,quando Iannixari miſſi ab
eodem Rege,fidelium loca inuadebant,& pro ha
bendis pecuniis fuerunt creati iſti officiales, quo
rum duplex eſt cura: altera,quæ etiam nunc ui-
get,manum in bullis apponere: altera uero lite-
ras quorumcunque in cancellaria abſque aliquo
premio(ut credo)expedire,ſed iſta cura in deſue
tudinem abiit:forſan,quia,ubi non eſt ſpes lucri,
homines frigeſcunt,iuxta illud: In ſteriles cam-
pos nolunt iuga ferre iuuenci.Mea tamen ſentē
tia,optimum eſſet ꝙ tales omnino curarent illas
expeditiones bullarū: ita enim implerent ea, ad
quæ tenentur,& accedentes ad ſedem apoſtoli-
cam,præſertim barbari natione,& moribus, mi-
tius & benignius tractarentur:& ceſſarent plerę-
que pecuniarum extorſiones quæ fiunt ab aliqui
bus talium ſollicitatoribus particularibus, qui
ultra ſuam,quam conſuetam & debitam uocant
mercedem,& ultra ea,quæ diuerſimodè expiſcā-
tur, aliquando etiam fallunt inexpertes: unde
non immerito & Itali, & extranei multoties con-
queruntur,& fremunt. Omnes igitur prædicti &
alii, qui currunt per Cancellariam, per tribuna-
lia,& alia loca Vrbis,iuxta prædicta,curſores dici
poſſunt,& curſores ſui:tum quia cancellaria,& trī
bunalia & ipſa Vrbs ſunt ſua, & conſequenter in
illis interuenientes,præfataque tractantes:& præ
ſertim dicti ſollicitatores apoſtolici dicuntur ſui
5 ueri familiares.quibus † autem competit defini
tio debet competere etiam definitum. Bar.in.l.ſi
quis ſeruo.in 2.nota.C.de fur.Feli.in.c.quærelam
col.3.ante num.8.de iure iur.cum autem omnes
prædicti dici poſsint curſores ſui, ergo in regula
comprehēduntur:Tertio modo appellantur cur-
ſores Papæ,& iſti habent locum ad inſtar tribu-
nalis,qui uulgo banchum curſorum nūcupatur
& quaſi omnes ſunt clerici, & in clericali habitu
incedunt:& habent ſuam manſionem in palatio,
de quibus in proxima ſequenti quæſtio.larius lo
quar; & de iſtis intelligenda eſt regula noſtra: &
iſti uerè & propriè in urbe dicuntur curſores,alii
non.Qui autem uidere uoluerit quomodo Ari-
ſto. uſurpauerit hoc nomen curſoris, per ipſum
uideat in prędicamento de quali.in.2.ſpecie,qua
litatis, ubi curſores eos uocat qui naturam ido-
neam,ſeu diſpoſitionem uel potentiam natura-
lem ad currēdum habent,& in primo lib.Retho
ricorū ad Theodectem dum de felicitate ac fine
deliberantium tractat.col.pen.curſorem eum de
finit,qui poteſt pedes quodam proiicere modo
citoque ac longè mouere.

SVMMARIVM.

1 *Officium curſoris an ſit uile,an honorabile.*
2 *Summi Pontificis eſt deprimere & erigere.*
3 *Cocus principis dignitatem habet.*

1 TErtio Quæro,†an officium curſo
ris ſit uile, uel honorabile? & quòd
ſit uile facit tex.in.l.fi.iun.glo.1.ff.de
iudi.ubi appellatur Viator, qui idē
eſt cum nuncio,viatore,baiulo & cur
ſore.Bal.in.l.fi.num.47.in.fi.qui eum etiam ap-
paritorem appellat, & dicit eſſe uiliſsimum offi-
cium.C.de edi.di.Adr.tollen. idem dixit Bar.ſu-
per con-

per conſti.ad reptimen.quomo.in lę.maieſta.cri-
mi.in uer.per nuncium in prin.Abb.cõſ.44.poſt
nu.primũ.lib.2.And.Tira.de utroque retra.glo.
9.pag.461.nu.24.idem dicitur in Reper.Inquiſi
to.in uer.Officiũ.Inſuper curſores ſunt inferiores
procuratoribus: procuta autem eſt ouus ſine ho-
nore & uile officium à quo etiam infames nõ re-
pelluntur.l.ſi quis procurationem.c.de decu.lib.
10.§.ſi.inſti.de exceptio.& ibi latè per Ange.glo.
in.l.1.§.hoc edicto. in uerſ.cæteris perſonis.ff.de
poſtu.In contrarium,quod immo ſit officium ho
norabile, & iſta eſt uerior opin.facit Rot.in an-
tiq.355.ſi executor, in ſi.& etiam clarè apparet
ex curſorum priuilegiis,& inter alia,ueh homini
illi,qui curſorem uerberat,uel ipſi iniuriã infert.
& in hoc nulla ratio uel conſideratio habetur,
quis uerberet, uel iniuriam inferat,& quo gradu
fulgeat:quia ſic uiſum fuit ſummis pontificibus,
2 † apud quos eſt deprimere,& erigere.& Bal.in.c.
1.in uſi.feudo.ſub titulo quis dicatur Dux uel
Marchio poſt princip.dicit,quod in Principe Ro
mano ſunt omnes theſauri dignitatum recondi-
ti, & latè per Barba.in tract.de præſtant.Cardi.
num.40 & cocus,qui habet uile officium, immo
etiam ſeruus poteſt eſſe cocus.l.ſi quid uenditor.
§ ſi uenditor.ff.de ędili.ędi.l.legatis ſeruis.§.ſi ex
officio,&.l.ſeruis urbanis.§.ſeruis lecticariis.ff.de
lega.3.gloſſ.in.l.ſi cui balnea, qui.mo.uſu.amit.
3 ſi ſit † cocus principis, dicitur habere dignitatẽ,
ſing.Roma.694.Barba. in præalle.tracta.de præ-
ſtant.Cardi.in 1.quæſt.primæ baſili.num.40.uer.
tamen ſi eſt cocus principis &c.Lucas de pen.C.
de primice.lib.12.Boe.Dec.522.& uidetur.num.
12.& ſeq.ubi etiam quod idem in omnibus offi
ciariis principis quòd cenſeantur eſſe in dignita
te & ponit Felin.ſuper rubric.de offic.delega. an-
te num.4.Io.de Syl.de bene par.1.quæſt.3.num.
15.meritò igitur & curſores principis, qui etiam
dicuntur eius familiares, & habent manſionem
in palatio, & alternatis uicibus comedunt in
menſa infima ſeu popinaria quam tinellum no-
cant,habent ſuas ueſtes nuptiales,& quædam in-
ſignia,officium in palatio etiam exercentes dici
poſſunt habere dignitatem. Ex prædictis patet
etiam ſolutio ad illud quòd curſores ſint procu
ratoribus inferiores, infames.n.poſſunt eſſe pcu-
ratores,ergo &c.quia dato quòd maiorem conce
dam,diſtinguendum tamen eſt de Procuratori-
bus Romanæ curiæ,à cæteris procuratoribus, iſti
enim Romanæ Curiæ,qui ſunt ad latus principis
in dignitate ſunt,nec tale officium infamibus cõ
ceditur.Bal.in.l.ſed & ſi milites.§.ſed & iguomi-
nia.ff.de excu.tuto. Ange.in.§. ſi. inſti.de excep.
col.2.in ſi.uerſ.aut loquimur in curia papæ &c.&
ſi quis replicet ſe uidiſſe etiam in Vrbe aliquem
procuratorem infamem, crimiuoſum, ac furem
notorium, litiumque redemptorem, reſpondeo
quòd peccant qui tales in urbe tolerant, à qua
omnes penitus arceri deberent,manus albas, ni
tidumque pectus non habentes.

SVMMARIVM.

1 *Curſoris obitu ſuperueniẽte poſt ſupplicationem ſignatã, & præſentatam,ante iuramentum præſtitum, de officium fideliter exercendo,an ſit locus regulæ.*
2 *Curſor ſeu nuncius tenetur iurare ſuum officium fideliter exercere.*
3 *Quæ ſiunt ante inchoationem officij non haberi in conſideratione.*
4 *Iuramentum calumniæ, ſeu de ueritate, in quacunque parte litis præſtari poſſe.*
5 *Tempus conceſſionis ſeu electionis ſpectandum.*

1 QVARTO Quęro † an per obitum cur
ſoris poſt ſupplicationem ſignatam
& præſentatam, & poſt conſenſum
pręſtitum per reſignationem,ſi illi lo
cus ſit:uidelicet quòd fiat conceſsio
per reſignationem,ante tamen iuramentum præ
ſtitum de fideliter exercendo officium ſit locus
regulæ,adeo quòd beneficia eius ſint reſeruata?
non loquor ex quo obierit in Curia, quia iſte eſſet
de caſu indubitabili: ſed ponamus, quòd ipſe
obierit extra curiam,uel ſi in curia,quòd iſta re-
ſeruatio concurrat cum alia reſeruatione. Et pro
2 parte negatiua præſupponitur,quòd † Curſor ſiue
Nuncius tenetur iurare de fideliter exercendo of
ficium ſuum,& quòd ante iuramentum huiuſmo
di non detur ſibi fides in ſuo officio: ſed ſolum
poſt iuramentum huiuſmodi. gl. in.c.prudentiã.
§.in hoc.in uer.per certum nuntium.in ſi.de offic.
Delega.& glo.in.c.cum parati.in uerſic.ſuas nun-
cius in ſi.de appel.Bald.in.l.omnibus iudicibus.
poſt prin.ibi,qui nuncii ante omnia debent iura
re &c.C.de ſportu. Amplia ſecundum Bal.in.l.ſi
uacantia.in 3.not.C.de bo.uacan.lib.10.ad ſindi
cos uillarum.De aliis autem qui iurant à princi-
pio eorum artem fideliter exercere,& quòd pro-
pter tale iuramentum pro eis pręſumatur,eorum
que libris fides detur, & qualis,uideatur in l.quæ
dam.§.numularios.& ibi per omnes.ff de eden.l.
ſancimus.C.ad leg.iul.repetun.uerſic.& licet ne-
minem,& c.penul.1.quęſt.7.c.illud de pręſum.c.
ad audientiam & ibi glo.in uerſi.iuratus.de præ-
ſcrip.per Bar.in.l.nuda ratio.col. penul.ff.de do-
na.latè per Iaſo. in reper.l.admonendi num.112.
& in tracta.pręſumptio.qui aſcribitur An. Alcia.
in 16.præſum.nu.4.in 3.reg prin.Inſuper pro iſta
parte faciunt nota.per Bal.de uſi.feudo. ſub tit.
de feud.guard.§.ſi uero.numer.3.ubi concludit
3 † non haberi in conſideratione, quæ ſiunt ante
inchoatum officium, idem concludit in tit.quis
dicatur Dux,March.§.ſoldata.in ſi.ibi,ſed quid ſi
decedat in itinere, antequam ingrederetur offi-
cium?reſpondeo nihil habere,quia commoda of
ficii poſt adminiſtrationem incipiunt deberi, &
non ante.Ex promiſsis patet,quod iſta uidentur
in terminis decidere caſum noſtrum. In contra-
rium,quòd immò ante iuramentum huiusmodi
ſit locus regulæ uidetur facere in ſimili.c.1.de iu
ra.calum.

4 ra.calum.lib.6.in prin.ubi † ſi iuramẽtum calum-
niæ,ſeu de ueritate , non præſtetur in primo litis
exordio,ut debet,poterit poſtea in qualibet par-
te litis iurari.facit Rot.659.dic quòd,ſi aliqua.in
antiq. ſic igitur uidetur dicendum de iſto iura-
mento.Tamen poteſt reſponderi , quòd iſtud ar-
gumentum non bene concludit : & quòd ſumus
in caſib.ſatis diuerſis.Immo uerba,quę ſequũtur
dant ſolutionem,ibi,cum hmõi iuramẽta præſta-
ri ab initio de ſubſtantia ordinis iudiciarii non
exiſtat:ut in caſu noſtro,eſt de ſubſtãtia, ergo &c.
Prima opin.videtur ſatis vrgere, nihilominus cre
do , quòd contrarium obtineretur. Tamen quia
5 videtur,quòd † tempus conceſſionis , ſeu electio-
nis ſpectandum ſit.c.dudum,primo.de elec. cum
gl.in uer.electio.tempora,poſt prin. facit. c. cum
bonæ. cum gl.in uer.poſtmodum.de æta.& quali.
ſed plus facit,quòd ante iuramentum præſtitum
iſte dicitur curſor, & decedendo officium uacaret
per eius obitum,& pro hac parte faciunt,quæ di-
xi ſupra regula quarta.in 4.q.An beneficia colle-
ctoris,uel ſubcollectoris deputati ante ſciẽtiam,
acceptationem,& exercitium ſint reſeruata ? ubi
plura poſui,quæ hic referre non curo:uideatur & ẽt
Bald.in l.ſed & milites.§ quæſitum.in fi. & §.ſeu.
uer.ſeq.& omnino per Gemi.conſi. 79. ſuper pri-
mo dubio,qui loquitur in cubicularis Papæ . &
per Boe.Deci.150.præſuppono.nu.6. & ſequ. qui
ſimiliter loquitur in cubiculariis. Et quòd quili-
bet officialis,qui iurare tenetur ex ſola creatione,
etiam ante iuſm(præterquam quo ad emolumen
ta)abſque alia etiam ſolemnitate fit uerus officia
lis concludit Boni.de Vita.in cle.1.nu.152.de hæ
reti.litera tamen ibi in pluribus mendoſa eſt.Nec
mentiri dicitur, qui aſſeruit ſe ſcribere in regeſto
Papæ,licet nondum ſcripſiſſet , dum modo eſſet
deputatus.Domini.in c.ponderet.in fi.50.diſt.Et
baſilica gaudet priuilegijs licet nondum conſe-
crata,ex quo iam eſt ordinata.Abb. in c. eccleſiæ.
in 3.no.de immu.eccle.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia quorum cubicularij , ſeu curſores habebant ſo-
lum poſſeſſionem,an cadant ſub hac regula .*
2 *Genitiuus denotat dominium , & non ſolam poſſeſſio-
nem .*
3 *Papa non intendit pręiudicare iuri alterius .*
4 *Reſeruatio ad excluſionem reſtitutionis ſpoliati pendet à
futuro euentu probationis.*
5 *Pro poſſeſſore in dubio præſumi.*
6 *Genitiuus plerunque poſſeſſionem ſine dominio ſignifi-
cat .*

1 QVintꝙ quæro , † An beneficia quorum
cubicularii,ſeu curſores habebant ſo
lum poſſeſſionem,non autem ius,ca-
dant ſub hac reſeruatione?Pro parte
negatiua facit , quòd beneficium il-
lius eſſe dicitur,qui ius habet in eo licet alius de
facto illud poſſideat.cap.ſi tibi abſenti.cum glo.
in uer.habueris.poſt princip.de præben.lib. 6. &
prout dixi ſupra in 12.quæſt. 3.regulæ.num.5.iſti
igitur(ut præſupponitur)ius non habebant, ergo
beneficia non cenſebuntur habere : & ſic non de-
2 bet eſſe locus reſeruationi. Secundo † Genitiuus
denotat dominium,& non ſolam poſſeſſionem. l.
2.in prin.ff.de religio.& ſumpt. fune.Barto.& alii
ſuper rub.ff.de no.ope.nunc.Alex.ſuper rub.ff.de
iur.om.iudi.nu.2.Soci.conſi.74.in præſenti cõſul
tatione.nu.9.uol.1.requiritur igitur quòd ad hoc
ut ſit locus regulæ, ꝙ beneficium ſit quoad domi
nium cubicularii, uel curſoris, cum regula dicat,
reſeruauit beneficia cubiculariorũ,& curſorũ.Ter
3 tio,quia † Papa non intendit præiudicare iuri alte
rius.c.ex parte 2.in fi.& c.ſuper eo. ante fi. de offi.
deleg.c.ex multiplici.uer.unde quia non fuit no-
ſtræ intentionis. de dec.c.quamuis.de reſcri. li.6.
& habemus regulam expreſſam,de non tollen. iu.
quæſi.Papa igitur non intelligitur tollere ius alte
rius ꝑ has reſeruationes,qđ tollere uideref exclu-
dendo illum,qui hẽt ius in beneficio. In contra-
rium vr̃ , ꝙ immo beneficia poſſeſſa , ſeu de facto
tñ tenta ueniunt ſub reſeruationib. Rot.273.no.
quod ubi Papa reſeruat,in antiq. quam ſequitur
Præpoſi.in c.Clementis. 16.diſt.& pro,& cõtra fa
cit Mil.in rep er.in uer.obtinere dicitur &c. & fa-
ciunt pro utraque opi.ea quæ poſui ſupra in 12.
qõ. 3.regulæ. Quantum uero attinet ad dubium
propoſitum pro regula noſtra , tenerem partem
affirmatiuam , diſtinguendo ſic.Aut beneficium,
quod poſſedit cubicularius , ſeu curſor erat nul-
lius, quo ad titu.ſeu ius : pone quòd nemo illud
impetrauit,nemoque ius in illo prætendere pote
rat,dum à tali poſſidebatur:& iſtud ſæpe contin-
git.uacat enim beneficium de iure , uel per ade-
ptionem alterius incompatibilis,uel propter de-
licta perpetrata inducentia uacationem ipſo iu-
re,ſeu ex aliis cauſis: tamen quis remanet in poſ-
ſeſſione,& de illo nemini prouidetur,& ſic ius pe
nes nullum reperitur:hoc caſu concluderem, pro
parte affirmatiua:tum per rationem Rotæ,ubi ſu
pra,quia beneficiorum collatio, ſeu reſeruatio ad
Papam pertinent: ergo potuit,quia nemini fit in
iuria, cum nemo ius prætendere poſſit. Aut ius
reperiebatur iam penes tertium , & etiam crede-
rem inductam eſſe reſeruationem :cuius effectus,
uel non,pendere habeat à futuro euentu , & ſic
tertio non fiat præiudicium : & ſic ſi ius bonum
habens, doceat de illo,reſeruatio euaneſcat.alio-
qui ſi de eo legitime non doceat,reſeruatio ope-
retur omnes ſuos effectus. Nec inconuenit , quòd
effectus reſeruationis pendeat à futura probatio-
4 ne, uidemus enim in ſimili , † reſeruationem ad
excluſionem, ſeu retardationem reſtitutionis ſpo
liati pendere à futuro euentu probationis. Rot.
274. nota, quòd ubi ſpoliato. in antiquis. Aene.
de Falco. in tracta. reſeruatio. in quarta quæſtio-
ne principali.in vndecimo effect. numero ſecun-
do. folio 36. à ter. Tenendo iſtam diſtinctionem

cessant

ceſſant omnia cõtraria. Ceſſat enim primũ quòd
beneficium dicatur illius, qui ius habet: quia ue
rum, quando apparebit, quod habeat ius, alio-
qui paria erunt non eſſe, & non apparere. Ex qui-
bus etiam ceſſat aliud de genitiuo quod denotet
dominium: quia verum erit, quando apparebit
5 de dominio alterius† in dubio tamen præſume-
tur pro poſſeſſore. §. commodum autem. inſti. de
interdi. c. ex literis. §. fi. de probatio. Deci. conſil.
169. & diligenter. num. 5. Inſuper poteſt reſpon-
6 deri, quòd † Genitiuus plerunque ſignificat poſ-
ſeſſionem ſine dominio. l. quod autem ff. de libe.
cau. iun. his quæ notat Affli. c. Dec. Neapo. 239. a-
lia conſuetudo num. 5. l. 1. §. poſitis. & ibi Bar. no.
concludens quod accipitur pro ſola poſſeſſione
ſecundũ quod magis eſt aptum in materia, in qua
ponitur. ff. de pecu. & idem Bart. in 1. conſt. C. in.
l. 1. in prin. iun. §. ait prætor, & §. ſeq. ff. nau. cau. ſta
bu. facit. l. prima. in prin. iun. §. non ſolum autem.
ff. de arbo. cæden. in prin. enim tex. loquitur de ar-
bore, quæ in ædes illius impendet, & ſic per geni-
tiuum: poſtea in dicto. §. nõ ſolum, declarat quod
non tantum interdictum competit domino æ-
dium, ſed etiam uſufructuario. Corn. conſil. 101.
licet uideatur, uol. 1. num. 8. & ſeq. ubi plura alle-
gat ad rem noſtram & idem Corn. conſi. 24. licet
in themate. num. 11. ubi quot modis ſumatur ge-
nitiuus. uol. 4. Bar. num. 5. & Rapha. Cum. num. 4.
ac Iaſ. ſuper rub. ff. de no. oper. nunti. nu. 6. ubi, quod
etiam aliquando deſignat iniuſtam poſſeſſionẽ,
ſeu detentionem, prout etiam per glo. in. l. 2. in
prin. in uer. nõ quia. ff. de ori. iur. l. quamuis. ff. de
uer. ſigni. l. creditores. cum gloſ. eo. titu. Aug. Be-
ro. conſ. 50. num. 11. lib. 3. Ad tertium de iure alte-
rius, eſt reſponſum: uel iterum reſpondeo, quòd
in primo membro, ubi præſuppono ius penes nul
lum eſſe, nulla cadit difficultas: ſi autem alter ius
habeat, illud in effectu cenſetur reſeruatum, ſi de
eo doctum fuerit ut præmiſi.

REGVLA SEPTIMA.

Reſeruat beneficia S. Petri, S. Ioannis Lateranen. S. Mariæ Maioris de Vrbe eccleſiarum, ac beneficia ad Cardinalium à Romana curia abſentium diſpoſitionem ſpectantia, &c.

ITem reſeruauit diſpoſitioni ſuæ ge-
neraliter quoſcunque canonicatus
& prebendas, ac dignitates perſona-
tus, & officia, in principis Apoſtolo-
rum Sancti Ioannis Lateranenſis, ac
beatæ Mariæ maioris de Vrbe eccleſiis, nec non
ad collationem prouiſionem & præſentationem,
ſeu quamuis aliam diſpoſitionem S. R. E. Cardi-
nalium, à Romana curia abſentium ratione ſuo-
rum Epiſcopatuum Cardinalatus, & ipſorũ Car-
dinalium titulorum ſpectantia, quamdiu abſen-
tia ſua durauerit, canonicatus & præbendas, di-
gnitates, perſonatus, adminiſtrationes uel offi-
ficia, cæteraque beneficia eccleſiaſtica cum cura,
uel ſine cura, uacantia, & in antea uacatura, tam
in eadem Vrbe, quàm in eccleſiis, Ciuitatibus, &
Diœceſibus, dictorum epiſcopatuum conſiſten-
tia, ac decreuit irritum &c.

Pro declaratione huius ſeptimæ regulæ præmit
tendum eſt, quòd in Vrbe ſunt quinque eccleſiæ
patriarchales, uidelicet tres hic nominatæ, quarũ
prima & tertia habent Archypreſbiterum: Latera
nenſis uero habet Decanum: aliæ duæ uidelicet S.
Pauli, & altera S. Laurentii extra muros, habent
Abbatem ordinis S. Benedicti. Sunt aliæ eccleſiæ,
quę dicuntur tituli Cardinalium Sanctæ Roma-
næ eccleſiæ: prout in lib. practicæ cancellariæ, qui
dicitur Prouinciale, in principio: & latius proſe-
quitur infra. In prima igitur parte regulæ reſeruã
tur beneficia iſtarum trium eccleſiarum, uideli-
cet S. Petri, S. Ioannis, & S. Marię Maioris. In ſecun
da quæ eſt ibi, Nec non ad collationem Cardina
lium ratione ſuorum epiſcopatuum, Cardinala
tus, tam in Vrbe, quàm eccleſijs, Ciuitatibus, &
Diœceſibus dictorum epiſcopatuum, & ipſorum
Cardinalium titulorum: cum limitatione tamen,
Dummodo ſint abſentes &c.

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc an fuerit neceſſaria, quoad beneficia trium*
eccleſiarum & alia in urbe exiſtentia.
2 *Papa eſt epiſcopus Romanus, archiepiſcopus, patriarcha,*
& aliàs prout num. 4.
3 *Epiſcopus in ſua diœceſi eſt dominus abſolutus.*
5 *Cardinales in ſuis titulis uidentur habere ius conferen-*
di, & deſtituendi.

1 PRimo Quæro † an regula iſta fuerit
neceſſaria quoad beneficia trium ec
cleſiarum prædictarum & alia in Vr-
be exiſtentia? & uidetur quòd non,
immo quòd ſit ſuperflua, cum de iu
re uideatur ſummus Pont. habere intentionem
2 fundatam: cum ſit† epiſcopus Romanus c. ſi quis
epiſcopus. poſt prin. ibi, dignetur epiſcopus Ro-
manus &c. 2. quæſt. 6. & in ſupraſcriptione c. Trã
ſmarinos. 98. diſtin. in ſuprascriptione. c. multũ.
3. quæſt. 6. & in ſuprаſcriptione. c. ſi quis epiſco-
pus. 7. quæſtio. 1. & c. te interroganda. 4. ubi dicitur.
3 Io. urbis Romæ epiſcopus: & † epiſcopus in ſua
diœceſi ſeu plebe, eſt dominus abſolutus, inſtar
diuitis regentis familiam ſuam: mariti, regentis
coniugem, & patris regentis prolem ſuam. c. duo
iſta nomina. poſt princ. ibi, non ſolum Epiſcopo
regenti plebem ſuam &c. 23. quæſt. 4. c. cum non
liceat. & c. cum olim. poſt prin. de præſcr. faciunt
tradi. per. Abb. in. c. Venerabilem. de electio. nu.
19. ubi etiam refert de illo ruſtico, qui dedit ala-

pam Regi, dicens quod quilibet eſt Rex in domo ſua: cum Rex uellet ſibi præferri in menſa: patet igitur, quòd beneficia Vrbis ſpectarunt & ſpectant ad diſpoſitionem epiſcopi Romani. Beneficia Vrbis Papa confert, non ſolum quia ſit ſuper omnes prælatos mundi, & concurrat cum eis in iuriſdictione: ſed etiam tanquam epiſcupus Vr-
4 bis Romæ. ipſe enim † dicitur Romanus uel Ro. eccleſiæ epiſcopus, Vrbis Romæ Archiepiſcopus c. in tantum. ibi, & beatiſsimum Archiepiſcopũ magnæ Romæ Leonẽ. 21. diſtin. Item Romanus Pontifex. c. 1. de conſt. lib. 6. c. ſi gratioſè de reſcr. eo. lib. &. Pontifex maximus. c. cleros. §. Pontifex. 21. diſtin. & ſummus Pontifex. c. paſtoralis. de priuile. Cle. fi. de ſenten. excom. aliquando Papa ſine alio adiuncto. c. ſi Papa. de priuile. lib. 6. Aliquando Papa Romæ. c. uictor. in prin. 97. diſtin. non nũquam Papa ſimul ſe Romanæ Vrbis, & Apoſtolicæ ſedis epiſcopum inſcribit, prout in cap. inuenimus has nouem. de conſe. diſtin. 1. Rurſus uocatur ſolum Apoſtolicæ ſedis epiſcopus prout in ſupraſcriptione. c. te integrãda 2. 3. quæſt. 1. aliquãdo Patriarcha: aliquando ſimpliciter epiſcopus, quandoque Vicarius beati Petri, aliquando Rector uniuerſalis eccleſiæ, aliquando ipſe epiſcopus uniuerſalis eccleſiæ. iſta enim ſunt nomina dignitatis Papæ, prout per Archidia. in. c. leges. ante fi. 4. diſtin. & per Gemini. conſi. 93. Clemens quintus. col. fi. nu. 22. Vnde ſi habebat ius cõmune clatum pro ſe, ad quid regula iſta? In contrarium, quòd eſſet neceſſaria ſaltem ad dubia remouenda (& hoc eſt uerius) facit quod quantum ad beneficia trium eccleſiarũ de quibus in principio regulæ, poterat oriri dubium, an archipreſbiter, uel Decanus reſpectiuè qui ſunt Cardinales, poſſent diſponere de iſtis beneficiis iſtarum trium eccleſiarum, tanquam illarum prælati, ſeu illis præpoſiti: in aliis uero eccleſiis, quæ ſunt tituli Cardinalium, quæ ſunt expreſſæ per Prouincia-
5 lem ſupra allega. in prin. † Cardinales uidebantur habere ius conferendi, & deſtituendi ratione ſuorum titulorum, & alia de quibus in c. his quæ. & ibi Io. And. & Abb. de maio. & obe. per Innoc. in c. dilectus. num 4. in uer. de iure communi. ibi, illud obtinere in titulis Cardinalium. de capel. Mona. Zabba. in cle. ne Romani. uer. Cirritum, nu. 4. in. 3. queſtio. de electio. Io. Mona. in. cap. uni. de maio. & obe. lib. 6. & ibi etiam Archi. Gemini. & Fran. Barba. in. 1. quæſt. de præſtan. Cardi. nu. 13. & pro præmiſsis etiã faciunt tradita per Aen. de Falco. in tracta. reſerua. fol. 8. nu. 10. in. 1. caſu uerſ. maiorem autem partem. & per Sarnen. in. 31. q. Reg. de Trien. nu. 16. & ſequen.

SVMMARIVM.

1 *Cardinalibus reſpectu ſuorum titulorum quæ facultas competat.*
2 *Titulus quomodo accipiatur.*
3 *Titulus ſacræ crucis.*
4 *Titulus pro principio ſeu cauſa acquirendi.*
5 *Titulus pro pignore.*
6 *Titulus dicitur ipſa eccleſia.*
7 *Cardinales licet cauſas (niſi eis committantur) audire non poſſint, poterunt reſpectu ſuorum titulorum uel epiſcopatuum.*
8 *Auditor contradictarũ eſt ordinarius, ſicut camerarius, uicecancellarius & Auditor Cameræ.*
9 *Auditor contradictarum hodie cauſas non audit.*
10 *Cardinales in eorum titulis, capellis, ſeu eccleſiis iuriſdictionem epiſcopalem habent.*

1 SEcundo Quæro, † quæ facultas ſeu poteſtas competat Cardinalibus ratione ſuorum titulorum? reſpondeo ex iis quæ adduxi in præceden. quæſtio. quibus addo docto. in. c. cum te de re iudi. Io. Bert. in tracta. epiſco. in prælud. nu. 13. uerſ. prædictis adde. & Feli. in. c. cum uenerabilis. de excep. ante num. 54. & etiam tex. in. c. his quæ. de maio. & obedi. apparet quod manualis obedientia, reuerentia, & alia de quibus in eo. c. his quæ. talibus competunt, & quòd habent ius conferendi, & deſtituendi, corrigendique, ac cẽſuras fulminandi, habereque iuriſdictionem epiſcopalem. Et eſt præſuppouendum quòd eccleſia S. Laurentii in Damaſo, de qua in dicto tex. eſt una ex titulis Cardinalium, prout ibi declarat Hoſtien. in prin. & apparet in lib. Prouinciale nuncupato, fol. 1. ubi inter alios titulos Cardinalium iſte S. Laurentii in Damaſo connumeratur, & ita etiam illum cõnumerat, & omnes alios Iac. Alua rot. in uſi. fen. in. c. 1. epiſco. uel Abba. col. 5. num. 13. & ſeq. Verum quia dictum. c. his quæ. loquitur ſolum in his, quæ poteſt titularis in capellis ſibi ſubiectis, non autem quid in ipſis titulis: quod apparet. ille enim Cardinalis, ſeu eius eccleſia, uel titulus litigabat contra cappellanos ſibi ſubiectos. Videamus generalius, & ultra perquiramus, & primo ne per terminos ignotos proceda-
2 mus, uideamus † quomodo capienda ſit interpretatio huius uerbi, titulus? & plures ſignificationes habet: ponitur enim pro uexillo, ſeu carta ſcripta, ſeu regio ſigno. l. 1. & 2. C. ut nemo priua. titul. prædi. iun. duabus gloſsellis in dicta. l. 2. in. uer. uela. in uer. titulum. c. 1. 16. q. 6. & hoc modo
3 ſumi poteſt † titulus ſacræ crucis pro glorioſo uexillo, ſub quo militantes ſemper uincunt. & qui non uincunt, ſub eo non militant, licet aliud diſsimulent. Hunc titulum ſanctiſsimæ crucis figuratum habemus Nume. cap. 21. fac ſerpentem æneũ & pone eum pro ſigno, qui percuſſus inſpexerit eum uiuet &c. & de hoc titulo eſt pſalmus. 46. Ne corrumpas tituli ſcriptionem. Habemus etiam de hoc titulo in eodem ſignificatu Eſaiæ cap. 49. uerſus fi. Ecce leuabo ad gentes manum meam, & ad populos exaltabo ſignum meum. De titulo ſuper crucem habemus Marci cap. 15. Et erat titulus cauſæ eius inſcriptus, Rex Iudæorum. & Iohan. cap. 19. ſcripſit autem & titulum Pilatus, &

poſuit

poſnit ſuper crucem, erat autem ſcriptum, Ieſus
Nazarenus rex Iudęorum &c.& huic titulo ſacra-
tiſsimæ crucis cõuenit etiam expoſitio cartæ ſcri
ptæ ſeu inſcriptionis.gręcè enim hebraicè, & lati
nè fuit facta talis inſcriptio, quæ indelebilis erit.
Nec pontifices Iudęorum obtinere potuerant ꝙ
titulus ille immutaretur: ſcriptum quippe erat
prææalleg. pſalm.46.Ne corrumpas titulo ſcriptio
nẽ vnde Pilatus pontifices illos Iudæorum impiè
& obſtinatè contendentes ne ſcriberet, Rex Iudęo
rum: reſpondit, quòd ſcripſi, ſcripſi. Ioan.cap.19.
quis etiam negauerit, & huic optime applicari
regium ſignum hoc enim uincit omnia ſigna re-
gnum: immo reges per illud dominantur: hoc ſupe
rauit Tau Hebręorum, hoc denique cælos nobis
aperuit, infernas poteſtates deprimendo, & con-
culcando. Et ex prædicta inſcriptione tituli Cru
cis in tribus linguis, effectum eſt, vt miſſa tribus
linguis commixtis celebretur, Hebraica uidcli-
cet cum illis uerbis Alleluia, amen, Sabaot, Oſan
na. Græca uidelicet, Kirie eleiſon, Chryſte eleiſon.
reliqua autem ſunt latina. Titulus monumenti
ſeu ſepulchri etiam dicitur de quo Gene.cap 35.
erexitque Iacob titulum ſuper ſepulchrum moni
menti Rachel, vsque in præſentem diem. Tituli
item pro nominibus ſumuntur.§. cæterum cum
glo.in uer.titulis.inſti.de legi.agna.ſucceſ. Titu-
lus pro indice libri, operis, ſtatuæ, ſeu pro eo ꝙ li
bro, operi, ſtatuæ ſuperſcribitur, ad eius cognitio
nem, & dicimus titulum, literas quæ uel artificis,
uel eius cuius ſtatua, uel imago eſt nomen demõ
ſtrat, prout declarat Sueton. in Domiciano: pluri
ma & ampliſsima opera incendio conſumpta re-
ſtituit, ſed omnia ſub titulo tantum ſuo, & ſine vl
la priſtinis authoris memoria. Sic & libri noſtri
huius titulus eſt, Commentarius in regulas can-
cellariæ: hoc modo accepit Ouidius lib.de reme.
amo. legerat huius amor titulum. Titulus autho-
ris alicuius libri, carminũ, epiſtolarum, uel id ge-
nus conſiderari poteſt hoc modo. Paulus ſeruus
Ieſu chriſti uocatus Apoſtolus &c. de hoc nomi-
ne authoris & ipſius Pauli intitulatione loquitur
D. Hyer. in pręf. ad oẽs epiſtolas Pauli, quam ante
oẽs. Epiſtolas inuenies epiſtolã ſanè, inquit, quæ
ad Hebręos ſcribitur, quidã Pauli non eſſe conten
dunt, eo quòd non ſit eius nomine intitulata. Et
parum poſt: Neodium nominis in fronte &c. Pro
laude & dignitate etiam accipit Ouidius lib.2.
4 Faſto. Nomina per titulos.† Titulus etiam poni-
tur pro principio, ſeu cauſa acquirẽdi, dominij.c.
dilectio.§. poteſt etiam. 16.quæſt.3.l.1.in princ.ff.
pro dote.gloſ.1.in.l.non eſt ambiguum.C.fami.
ercif.& habemus.ff.pro empt. pro hær. ꝓ leg. pro
5 dona.† ſumitur etiã pro pignore, ſeu hypotheca.
l.pignoris.C.de pign.actio. Bald.in.l.ſi tibi.C.de
pigno. Anto. Neguſan. in tracta. de pigno. & hy-
poth. in.3.mem.2.par.num.61.& plures ſignifica
tiones ponit gloſ.1. in allegation. l. non eſt am-
biguum.C.famil.ercilcundę & nouem ſignifica-
tiones ponit Cyn.in.l.cogi.in prima quæſt. C.de

peti.hære. Accipitur etiam pro litera apoſtolica
prouiſionis alicuius, quæ dicitur titulus benefi-
cij effectiuus, ſeu conſeruatiuus. Mil.in reper. in
uerſic. titulus beneficij. uideatur tamen Syl. de be
neficio par.3.quæſt.22.num.4. Omiſsis autem a-
lijs ſignificationibus, de quibus in gl. magiſtra. in
c.dudum.2.in uerſ. intitulatam. de electio. Et per
Pet. Rebuf. de paci. poſſeſ. num.53. uerſi quia hic
titulus largè accipitur &c. Et titulum matrimo-
nij dixit Lap. Alleg.129. Feſilum ſuper quo, num.
6.uerſ. Item facit. ad propoſitum noſtrum appli-
6 cando† titulus dicitur ipſa eccleſia c.ſanctorum.
70.diſtinct.&.c.fi.de offic.archipreſ.& ibi gloſ.in
verſ.tituloa. quæ dat plures ſignificatus, & ponit
exemplum dicta glo.uerſi.item dicitur titulus ip
ſa eccleſia.& hoc modo accipit Prouinci. & Alua
rot. ubi ſupra.& tituli Cardinalium habẽtur pro
ſecunda ſede. pulchre per Io. Fran. Paui. in tracta.
de offic. & pote. capi. ſede uacan. prælu.6.num 9.
in uer. ſecunda ſedes titulorum Cardinalium &c.
Dupliciter igitur conſiderari poteſt cardinaliũ
titularium poteſtas, uno modo ratione ſuorum
titulorum: altero ratione eccleſiarum ſuis titulis
ſubiectarum: & concludendum eſt, quòd licet
7 †Cardinales cauſas audire non poſsint, niſi eis à
Papa ſpecialiter committantur: ſecus eſt intuitu
ſuorum titulorum, ſeu epiſcopatuum: tunc enim
iure proprio poſſunt. hæc omnia firmat Specu. in
titulo, de libelli concepti.§. iam nunc uidendum
occurrit nu.7.uerſ.1. Cardinales autem. ſequitur
Iaco. Aluaro. in dicto c.1. Epiſco. uel. Abba. col.6.
in prin. Iſtam concluſionem indiſtinctè accipiam
quòd Cardinalis titularis ſit iudex competens in
concernentibus ſuam eccleſiam titularem: rurſus
& etiam in concernentibus eccleſias ſuo titulo ſu
biectas: iſta tamen non procedunt ſine ſcrupulo,
nec hucuſque per decem & octo annos, quibus
tribunalia Vrbis expertus ſum, aliquando uidi ti
tulares Cardinales indiſtinctè iuriſdictionẽ exer
cere in homines, bona, & res ſuorum titulorum,
ac eccleſiarum, & perſonarum titulis ſubiectarũ
pręter Archipresbiterũ S. Marię Maioris, & quoſ-
dam ſimiles. ac Cardinalem titularem S. Lauren-
tii in Damaſo: quem credo magis cauſarum co-
gnitionem habere, ex quo eſt Vicecancellarius,
qui connumeratur inter iudices ordinarios Ro-
manæ curiæ. Hoſtien. in ſum. de offic. ordi. poſt
princ. in.§. quis poſsit eſſe ordinarius &c. quàm
ex quo ſit titularis, ita quòd non uidetur genera-
lis & indiſtincta iſta contentioſa iuriſdictio in o-
mnibus titularibus: immo illi ex Cardinalibus
titularibus, qui cauſas audiunt & decidunt, po-
tius innituntur conceſsionibus & priuilegiis a ſe
de apoſtolica conceſsis. Quidquid tamen ſit,
ego non credo, quòd indiſtinctè eo ipſo quòd aũt
titulares habent cauſarum cognitionem, ut præ-
miſſum eſt, immo contrarium obſeruatur. uel ſal
tem talis iuriſdictio non eſt uſu recepta, uel tem-
pore ſuccedente euanuit: prout etiam uidemus
8 in† Auditore cõ-tradictarũ, qui de iure eſt ſeu ha
betur

betur iudex ordinarius in Roma. Cũ. prout ſunt Camerarius, Vicecancellarius, & Auditor Cameræ. Hoſti. in ſum. de offi. ord. poſt prin. §. quis poſſit eſſe ordinarius. Archidi. 11. q. 1. in c. experientiæ. poſt mediũ, ubi poſt Gof. iſtos dicit ordinarios, uidelicet Camerarium Papæ, Vicecancellariũ, Auditorem contradictarũ, & Auditorem Cameræ, & primo nominat Auditorẽ contradictarum quàm Auditorem Cameræ, vnde ab ordine ſcripturæ dicemus, ꝙ eum digniorem, & maiorẽ putauit. 11 q. 1. § magnum ante. gl. 1. in clem. Auditor. de reſcr. poſt medium. ver. item ſcias, quod de Auditore cõtradictarum, & cameræ, &c. ſequitur ibi Card. nu. 5. dicens, Auditorem cameræ, & Auditorẽ contradictarũ habere iuriſdictionẽ ordinariã. idẽ concludit ibid. Boni. de Vita. nu. 25. nec ꝑclarius, & notabilius ſignũ, de alicuius ſumma authoritate, & ꝑſtantia dari põt, quàm illud qđ aſſertioni talis ẽt ſummi uiri aſſentiantur, ꝓ cõperto. n. habemus Rotæ Auditores, opin. Auditoris cõtradictarũ extuliſſe ꝓ legeq; ſeruaſſe, ꝓut videre eſt in deciſ. 685. Petrus de Sarſaneto Auditor cõtradictarũ dicit, & tenet qđ qñ ponitur in cõmiſſione populi, qđ ſi inuenerit, &c. in antiq. dũ. n. in ꝑced. dec. Rot. diſputauerit, an clauſula (ſi ita repereris arctet ad partiũ citationẽ) ponit all. dec. 685. de mente auditoris contradictarũ, ꝓ ſolẽni, & notabili dicto ſup quo Rota reſidet, ẽt qđ ibi nihil allegetur, ex quo innuitur, qđ maieſtas ſacræ Rotæ multũ deferebat auditoris cõtradictarũ opinioni, & tñ ipſe † auditor contradictarũ ho-
9 die cauſas non audit, nec eſt iudex ordinarius: imò cũ eſſet maior olim, & excellentior omnibus aliis auditorib. nunc hẽt locum ſeparatũ ab aliis auditorib. ac minus honorificũ, minusq; honeſtũ, vt dicit Boni. de Vita. in cle. ne Romani. §. ſanè, n. 8. & ſeq. de elec. & D. Sarnen. q. 1. proh. regularũ. nu. 10. addens non eſſe mirandũ officialiũ honores, & dignitates tpe diminui. Nũc aũt videmus, qđ quãto diminuta eſt facultas, & authoritas huius officii auditoris contradictarũ, tãto creuit illa auditoris cameræ, & in dies dilatat fimbrias ſuas, & extendit brachia, quo fit vt nõ ſolũ dignitas auditoris cameræ ꝑeminens habeatur: imò & illius locũtenentis, ut quaſi locus iſte locũtenentis auditoris cameræ iure ipſo uideatur ſcala ad præclarũ Rotæ auditoratum. & ſicut Alexander Imp. Romanus (teſte Lampridio) dicere ſolebat ſeminariũ ſenatorũ equeſtrẽ ordinẽ eſſe, & ppea libertinos nusꝗ in equeſtrẽ locũ redegit. & Cicero in Piſonẽ de ꝓuincia Macedoniæ loquens, eã ſeminariũ triumphorũ nuncupat, ſic nos locũtenẽtes huiuſmodi Rotæ auditorũ ſeminariũ appellem', & tpe meo tales in hoc officio uidi, & uideo, ut nemini ſecũdos iudicauerim, & iudicẽ: & de quo ſi quis dubitet, exitum reſpiciat, iuxta illud, exitus acta ꝓbat, & uidebit plures locũtenentes hmõi, qui diu ſudarũt, & alſerunt, p gradus debitos ad ſummã Cardinalatus dignitatẽ perueniſſe, quos ardens euexit ad æthera uirtus. Redeundo dico Cardinales titulares non eſſe in iſta quaſi poſſeſſione cauſas audiendi: imò ſunt, qui diſputẽt, an Vicarius Papæ, an Papa ipſe cognoſcere habeat, de cauſis ſubditorũ titulis Cardinaliũ, ut p Car. cle. ne Romani. uerſ. irritũ in 7. q. nu 8. de elec. & ſic iſti præſupponunt titulares non habere hanc
10 cognitionem. Quantũ uero attinet † ad Cardinaliũ titulos, ſeu eccleſias titulares, ac eccleſias, & capellas titulis ſubiectas, oẽs concludunt eos habere iuriſdictionẽ eꝑalem, per c. his, quæ. de mai. & obe. & ibi Abb. in 2. not. dicit eſſe menti tenẽdũ, quòd Cardinales in titulis ſuis, & in eccleſiis ſubiectis titulis habent iuriſdictionem eꝑalẽ, unde habent correctionem, & poteſtatẽ fulminandi cẽſuras eccleſiaſticas, &c. quæ ſunt iuriſdictionis eꝑalis. & hanc opi. poſt Io. mona. dicit eſſe cõem. Idem tenet Cardi. in ele. ne Romani. q. 3. nu. 4. de elec Abb. in c. quærelã. nu. 3. & in c. dudum. ante nu. 3. de elec. Alba. in trac. Card. q. 46. Idem concludit Io. Frac. Paui in tract. de offi. & pote. Capi. ſed. uacan. in 6. prælu. nu. 9. in uer. ſecunda ſedes titulorũ. optimè per Barth. Belenc. de chari. ſubſi. q. 3. Io. de Firmo. in trac. epiſcop. in prælu. nu. 13. uer. nec etiam eſt prætereũdum hic, quòd Cardinales in titulo ſuo habent iuriſdictionem epiſcopalem, &c. latè per Fel. in præalleg. c. his quæ. de malo. & obe. per D. Sarn. q. 31. de trienn. nu. 14. & ſeq. vbi plura pro hac, & ꝑcedenti quæſtione. Ad vnum tamẽ aduertendum eſt, qđ cum aliqui ex titulis Cardinaliũ ſint monaſteria, prout ſunt tituli S. Crucis in Hieruſalem. S. Euſebii. S. Petri ad Vincula, & alii ſimiles: ſatis dubitabile uidetur decidere, quã poteſtatem in his titulis, ac monaſteriis, & monacis Cardinales habeant. & ego dicebã titularem S. Euſebii ordinis Celeſtinorum, quorũ ego ſum aduocatus, nõ habere iuriſdictionẽ ſuper monachos S. Euſebii, & religionis huiuſmodi, aliꝗ eſſent plura capita, uidelicet pater Abbas generalis, & Cardinalis titularis, quorum uterq; inſolidum, & principaliter haberet iuriſdictionem, quod non eſt dicendum, ſed poſſet eſſe, quod iſtæ eccleſiæ nunc regulares, alias in conſtitutione titulorũ fuiſſent ſeculares: qđ tñ nõ affirmo, nec ultra inſiſto, ne lõgior ſim quã deceat.

SVMMARIVM.

1 *De qua abſentia regula intelligenda ſit, & quid operentur illa uerba.*
2 *Cardinalis in curia Romana reſidere tenetur. & nu. 8.*
3 *Epiſcopus in ſua eccleſia reſidere tenetur, ſicut maritus cum coniuge.*
4 *Verba ſequentia à præcedentibus declarari.*
5 *Clauſula præcedens maioris eſt potentię ad determinationem ſequentis, quàm ſequens ad determinationem præcedentis.*
6 *Argumentum ab æquiperatis, ſeu a ſimili quando non procedat.*
7 *Cardinalis non poteſt ſe abſentare abſque ſummi Pontificis licentia.*
9 *Diſpoſitio ad ficta non ſe extendit.*

Tertio

1 TErtio quęro † iuxtà ſecundam partem
ibi, quandiu abſentia ſua durauerit.
de qua abſentia intelligendum ſit,
& quid operētur illa uerba?& gloſſa
tor hic in princ. in ſum. ibi, quando
Card inales fuerint abſentes à ſuis epiſcopatibus,
uel a ſuis titulis. uidetur inferre, quòd ad hoc, ut
regulæ ſit locus, requirit̃ uerificatio unius ex iſtis
alternatiuis: ergo ſiue Cardinalis ſit pſens in ſuo
titulo, ſiue in ſuo epiſcopatu, non erit locus regu-
læ. Et pro hac opin. videtur facere, arguendo ab
æquiparatis, tum à iure communi, tum ab hac re
2 gula. Nam quantum ad ius commune, quis † rōne
Cardinalatus tenetur reſidere in curia, & apud ſũ
mum Pontificem. c. bonæ, primo. de poſtu. præla.
ibi Cardinalis præſentia utilior. & c. 2. de cler. non
reſiden. ubi fuit depoſitus Cardinalis non reſidē.
3 in ſuo titu. eodē modo q̃s rōne † ep̃atus dēr reſide
re in ſua eccleſia tanquã maritus cũ cõiuge. c. per
uenit. 7. q. 1. c. Inter corporalia. de trãsla. p̃la. Abb.
in d. c. bonæ. in 3. no. ibi ep̃atus aũt requirit reſidē
tiam cõtinuã &c. Alci. in trac. pſum. par. 3 pſum.
3 5. Nec oues debēt eſſe ſine paſtore. Nu. 27. ne ſit
populus Dñi ſicut oues ſine paſtore. ſic nec uxor
ſine marito, qui ſi contra eum uxor agat malitio-
sè, ſeu ex culpa abeſſe pſumatur. Mar. Soci. de cita
tio. ar. 17. nu. 28. æquiparatio aũt à regula noſtra
videtur fieri cit. ſi. ibi, tam in eadem urbe, quàm
in eccleſiis ciuitatib. æquiperat. n. ſiue beneficia
pdicta uacent in Vrbe, ſiue in ep̃atib. Cardinaliũ
&c. Accedit, q̃ cum ep̃atus Cardinalium ſint ui-
cini Vrbi, prout in prin. practicæ cancellariæ, reſi
dentia facta in illis, dēt cenſeri facta in Vrbe pp
uicinitatem, ad tex. in ſimil. in c. pſti. de pb. lib. 6.
ubi beneficia morientium in locis uicinis curiæ
p duas dictas, dñt uacare in curia. In contrarium,
q̃ regula in illis uerbis, quandiu abſentia &c. non
poſſit intelligi, niſi de abſentia à Ro. Cu. facit, q̃
4 † uerba ſequentia declarantur à pcedentib. & una
pars conſtitutionis declarat alterã. l. qui filiab. ff.
de leg. 1. Abb. conſi. 36. lib. 1. ante nu. 4. Cur. Sen.
conſi. 52. col. 5. & ſeq. ſed quia pmiſit de Cardina
lib. à Ro. Cu. abſentibus, dũ poſtea ſequitur: Quã
diu abſentia ſua durauerit, debet intelligi de ab-
ſentia à Ro. Cu. de qua præmiſit. tãto magis, q̃a
5 clauſula pcedens eſt maioris efficaciæ ad deter-
minationem ſequentis, quàm ſequens ad deter-
minationem pręcedentis, p Theo. Bar. in l. q̃ſquis
nu. 1. ff. de lega. 3. cõiter approbatam. Rom. conſi.
104. Pater Reuerende. col. 2. uerſi. pterea. & ſi Pau.
de Caſt. Fulgo. & Iaſ. in l. 1. C. de lib. præte. Corne.
conſi. 242. circa primum. col. 4. uerſi. & ſolet dici.
uolu. 4. facit l. filium. ff. quãn. di. lega. ce. Cur. Iun.
conſi. 14. nu. 1. conſi. 22. nu. 23. & 58. num. 8. Dec.
conſi. 51. col. 3. conſi. 92. col. 2. & 3. conſi. 399. col.
3. & conſi. 500. nu. 8. Ruyn. conſi. 23. lib. 4. nu. 4. Et
qui uoluerit tenere hanc opinionem, ad deducta
in prima opinione poterit reſpondere: primo q̃
6 ad æquiparata, ſeu ſimilia, q̃ † argũ non proce-
dit, niſi in caſibus æquiparatis, & omnino ſimilib.
& per uiam regulæ. l. 1. §. quod ſi nemo. cum gl. in
uer. proconſ. uer. ſed cum pupillus. ff. quod cuiuſ.
uniuer. Rui. conſi. 104. nu. 9. & 123. nu. 2. lib. 5. im-
mo, q̃ non adſit paritas, uel ſimilitudo probatur.
7 nam † Cardinalis non poteſt ſe abſentare à ſum-
mo Pontifice abſque expreſſa licentia. Hoſt. in c.
eccleſia. 2. de elec. col. 2. ibi, tum quia magis hēt
alas legatas quàm ep̃s, cum nec ſine licentia con
uenit exire curiam &c. Amplio quòd Cardinalis
abeſſe non poſſit ēt rōne ſtudiorum, uel peregri-
nationis, ſeu negotiorum propriorum, uel cuiuſ-
uis cauſæ iuſtiſſimæ abſque licentia. argũ tex. in
c. non oportet. primo. de conſe. diſtin. 5. ubi quòd
clerici ſine iuſſu ep̃i peregrinari non debent. c. re-
latum. ubi ad eccleſias præſentari ſi propter ſtu-
dia, uel ex alia iuſta cã abeſſe velint, id non faciant
abſque licentia prælatorum, & ca. inter quatuor.
de cleri. non reſi. ubi pulchra. glo. in uer. ſine iuſta
cauſa, quæ no. etiam iuſta cã ſubſiſtente clericos,
non poſſe à ſuis eccleſijs abeſſe abſque epiſcopi li
centia, & quòd bonum non eſt faciendum abſque
licentia prælati: & hoc ideo ne obedientia contē-
natur. ſubdens, quòd propter obedientiam bonũ
intermitti debet. c. deniq;. ante ſi. 21. diſt. ca. quid
ergo. ibi, aliquando autem per obedientiam de-
bet bonum qđ agitur intermitti. 11. q̃. 3. in pari
igitur, immo maiori ratione dicamus non licere
Cardinali ex quauis iuſta cã à latere Papæ diſce-
dere eo inconſulto, & nõ iubente. Amplio ut nec
etiam Cardinalis in monaſterio reſidere poſſit
cum ad maius tribunal uocatus ſit. c. per uenera-
bilem. col. penul. uerſi. ſunt autem ſacerdotes Le-
uitici generis fratres noſtri, qui nobis iure Leuiti-
co in executione ſacerdotalis officii coadiutores
exiſtunt, & in ppriis terminis noſtris ita cõcludit
Io. Fran. à Ripa reſp. 19. ſub titulo. de reſcrip. lib.
7. nume. 9. Amplio idem fore in conſiliariis prin-
cipũ, qui abſque licentia diſcedere non poſſunt.
8 Mart. Laud. de princip. quæſtio. 24. Immo † Cardi
nalis poteſt habere epiſcopatum quemcũque, &
non in epiſcopatu, ſed in curia reſidere tenetur.
Abba. in dicto capitu. bonæ, primo. de poſtu. præ-
lato. in 3. nor. numero 6. Ad illud, quòd epiſcopa-
tus Cardinalatus ſunt uicini, poteſt reſponderi
quòd cap. præſenti. non loquitur in caſu noſtro,
nec cum illo aliquam ſimilitudinem habet: tum
9 quia illa eſt præſentia ficta, & interpretatiua † ad
quam diſpoſitio non extenditur. l. 3. §. hæc uerba
cum glo. in uer. hæredis. ff. neg. geſt. l. hæres quan-
docunque. cum gl. & ibi Bar. ff. de acqui. hære. &
quòd abſens non habeatur pro præſente, niſi in
caſibus à iure expreſſis, firmat Mil. in ſuo repert.
fol. 1. col. 2. in uer. abſens non habetur pro præſen
ti &c. Et pro præmiſſis faciunt etiam tradita per
D. Sarnē. in 17. q. de impe. bene. uacan per obi. fa
mi. Card. Inſuper caſus dicti cap. in præſenti. non
ſemp uerus reddi poſſet in caſu huius regulę. Po-
namus. n. quòd curia ſit Auinioni, ep̃atus Cardi-
nalatus diſtabit per multas dictas à Curia Ro-
mana.

SVMMARIVM.

1 *Verba regulæ, & decreuit irritum: ad quæ referantur, & quid operentur.*
2 *Decretum irritans à principe appoſitum maximæ eſt potentiæ.*
3 *Decretum irritans, quicquid in contrarium reperit deſtruit, & ignorantes ligat.*
4 *Limita niſi ſit decretum conditionale.*
5 *Limita dummodo decretum ſit notorium.*
6 *Limita ſi is in cuius fauorem appoſitum eſt eo vti voluerit.*
7 *Decretum non afficit ignorantes quo ad pœnas, & cenſuras.*

QVARTO quæro, in fin. ibi, & decreuit
1 irritum, &c.† Iſta uerba, ad quæ referantur, & quid velint? Ad primum
breuiter dico, non ſolum ad omnia
contenta in eadem regula: imò ad
oẽs regulas p̃cedentes referri, ꝑut dixi in procœ
regularum: obſtare videtur tex. huic concluſioni,
in c. eccleſia. 2. poſt medium. ver. vnde qđ ibi dr̃,
vbi decretũ, non ſolũ non extenditur ad alia iura;
imò nec ad oĩa in eadẽ lege contenta, ſed tm̃ ad
concernentia formã. de elec. Quantũ ad quæſitũ
noſtrum, concludo, decretũ ad oĩa in hac regula
2 contenta referri. Ad ſcđm dico, quòd iſtud † decretũ irritans à principe appoſitum eſt maximæ
potentiæ. Subdam igitur aliqua notabilia ꝑ iunioribus. & primo quòd ſiue conſtitutio, vel diſpõ
Papalis vtatur verbo, irritum, &c. vel verbo, nullatenus valeat, idem vr̃ eſſe: quia ẽt ex iſto verbo,
nullatenus, reſultat nullitas actus in contrariũ faciendi. gl. in cle. 1. de ſequ. poſſ. in ver. nullatenus,
& ſuper ea. Imo. nu. 20. poſt Zenzelli. Gemin. in c.
Romana. in §. ſententias. num. 4. de appell. lib. 6.
Fel. in c. cum acceſſiſſent. n. 8. & in c. ex parte. nu.
7. in 5. caſu, de conſtitutio. & in c. Rodulphus. nu.
3 27. de reſcr. Secundo, q † decretum irritans deſtruit quicquid in contrarium reperit, & ligat ẽt
ignorantem. c. ſi eo tpe, vbi etiam. gl. in ver. ignoranter, de elec. c. quodam, de præb. lib. 6. Rui. cõſ.
70. lib. 5. num. 8. vbi, ex qua clauſula decreti, &c.
Caſſad. in ritu. de decre. & reſerua. dec. 3. Aene. de
Falco. in tract. reſerua. in primo effectu. fol. 19. vbi
plura cumulat Phil. Fran. ſuper data. VI. ante nu.
32. ver. ſecundo aduerte. Pariſ. conſ. 40. nu. 5. li. 4.
vbi ſecus videtur concludere in decreto per Cardinalem appoſito. Aduertendum tamen eſt; qđ
ad limitationem præmiſſorum, & eorum quæ per
ſcribentes dicuntur ſuper hoc decreto irritanti,
4 primo † limitantur prædicta non procedere in decreto irritanti conditionali, ſeu conditionaliter
appoſito. eſt tex. in cle. uni. de p̃ben. ver. quia decretũ huiuſmodi, &c. Rot. 93. incipit paragraph
ſecus, &c. nu. 2. & 383. ſi Papa. nu. 5. late Rom. conſil. 330. circa primum propoſito. &c. nu. 13. & ſeq.
vbi corrigit, & confundit dicta multorũ. faciunt
not. per Caſſa. dec. 3. de præb. nu. 13. & dec. 10. ſu-
5 per regulis. ante fi. Secundò † prædicta reſtringũtur ſecđm aliquos: dummodo decretum huiuſmodi ſit notorium ex ratione, quod ignorari non debeat, nec præſumatur. argumen. l. penult. C. de iu.
& fact. ignoran. & l. leges ſacratiſsimæ. C. de legi.
ponit Dom. Samenſ. in 49. quæſtio. de triennal.
num. 5. & ita concluſerunt Domini de Rota, in
vna Rauennaten. Sanctorum Iacobi, & Philippi
coram Reuer. Dom. Capizucca. 27. Iunii. 1550.
Hæc limitatio non eſt vſquequaque uera, & ego
contra eam ſcripſi. Et in contrarium ponderabam, quòd ibi decretum non erat ſuper certo beneficio, & ſic utrunque concurrebat, uidelicet
non notorietas, & non ſuper certo. Et quòd decretum afficiat in regreſſu appoſitum ſenſit Rota de menſe Aprilis 1554. Coram Decano in Aquilan. præpoſituræ pro epiſcopo Aquinatenſ,
6 in qua cauſa ego ſcripſi. Vltimo † limitantur
prædicta habere locum in euentum, quòd illi,
in quorum fauorem appoſitum, eſt decretum irritans uoluerint uti. l. eleganter. §. 1. cum gloſ.
in ver. nullam. ff. de dol. cap. 1. §. ſubiectum,
cum gl. in uer. referri, de conceſ. præb. lib. 6. Cald.
conſi. 1. ſub tit. de tranſl. præl. poſt medium. Old.
conſ. 305. licet allegationes poſt prin. Rot. in Antiq. 421. Nota primus. col. 2. uer. itẽ omne decretum habet tacitam cõditionem, ſ. ſi is in cuius fauorem appoſitũ eſt, uti uoluerit. Dec. in l. pacta,
quæ contra. nu. 11. C. de pac. & in c. cum acceſsiſſent. col. 3. de conſti. & nouiſsime. D. Samen. in 4.
q. de Anna. nu. 3. & in 49. de trienn. nu. 11. Dum
autem dixi, quod decretum afficit ignorantes,
7 ut ẽt probatur in c. tibi qui, de reſcri. lib. 6. † limito procedere tm̃ quoad nullitatem actus, nõ aũt
quoad pœnas, & cenſuras. Io. And. in d. c. tibi, qui
ſup gl. in uer. decretũ. & in c. illo, qui. de præb. eo.
lib. in c. nolẽtes. in uer. ex nunc, de hær. eo. lib. Fel.
in c. ceterum. nu. 19. & ante de reſcr. in 2. reſtrictio.
uer. ſed clauſula decreti nõ afficit ignorantes quo
ad pœnã. & latius in 2. reſtrictio. ver. non tñ afficit
ignorantes. Alc. in trac. de uer. ſig. li. 2. nu. 98. nen
ſicut, & pontificis decretũ quo ẽt ignorantes tandè afficiuntur, quantũ ad pœnã priuet eos non al
ligat, &c. Idẽ concludit Rota, in Gerunden. Ebdomadariæ corã bo. me. Samen. ſub die 23. Octobr.
1542. Dubitatũ ẽt fuit quid in fructib. perceptis
poſt annullationẽ actus, ut in caſu illo accidit. q. dã. n. contra Eugenianã habentẽ decretũ irritans
proceſsit contra aduerſarium iter Romã uerſus
accipientẽ, & cõcluſum fuit fructus reſtitui debere, q2 non petuntur tanq̃ intereſſe, quod uenit in
neceſſariã conſequentiã ad annullationẽ actus, ſi
n. actus eſt nullus, ergo indebite, & ſine aliquo titulo fructus qs percepit. Sciendũ ẽt eſt, qđ idem
operatur decretũ cũ illis uerbis, ſciẽter, uel ignorãter, & ſine illis, prout p gl. in alle. c. ſi eo tpe. de elec.
li. 6. per Aen. de Falc. de reſe. in prin. 3. effectus. &
per Prob. in add. ad pragma. de elec. c. licet. in gl.
in ver. impediri. n. 2. ver. dico ignorãter. tñ eſt, q2
illa verba, ſubintelligãtur, uel decretũ, ita extẽdi
ſoleat, ſeu uerba illa ſint de natura ipſius decreti.

REGVLA OCTAVA.

De conceßionibus expediendis in forma, Rationi congruit.

ITEM uoluit idem Dominus nr̄ Papa, quòd conceſſa per Paulū prædeceſſorē ſuum,& de eius mandato, expediantur in forma, Rationi congruit, ſub die coronationis ſuæ, ut moris eſt.& idem quo ad cōceſſa, per fęl.me. Clementē Papam VII. etiam prædeceſſorem ſuum, ad ſex menſes duntaxat ab ipſa die coronationis incipiendos, obſeruari uoluit.

Regula iſta diuiditur in duas partes; in prima datur licentia expediendi gratias ab immediato Pōtifice conceſſas. In ſecunda, quæ eſt ibi, & idē, extendit iſtā licentiā ad concesſiones alterius Pōtificis cū limitatione prout ibi: & regula iſta differt ab antiquis,& ab illa Pauli III. In illis.n.regulis Sixti,& Innocētii, quæ ſunt poſitæ poſt oēs deci.Rot.ſcd̄m paruam impresſionem datur tantūmodo licēntia expediendi gratias immediati Pontificis defuncti: in illa Pauli III. vltra iſtam fit extenſio ad unum aliū Pontificem. iſta tenet mediam uiam inter antiquas, & nouiſſimas. & cōiter iſta regula ſolet nuncupari regula (rationi congruit) quia ſic incipiunt expeditiones, quæ deſuper fiunt: de cuius forma loquitur hic Gloſſator; quā pro parum in Ro.cu.uerſatis hic ſubiicio. Iulius &c. Dilecto filio N. Rationi congruit, & conuenit honeſtati, ut ea quę de Ro. Pontificis gratia ꝓceſſerunt, licet eius ſuperueniente obitu literæ apoſtolicæ ſuper illis confectæ non fuerint ſuū conſequantur effectum: dudum ſiquidē fę.re. Paulus Papa III. prædeceſſor noſter volens tibi,&c. apud eundem prędeceſſorē de vitæ, ac morum honeſtate, aliisq́; probitatis, & virtutū meritis multipliciter cōmendato horum intuitu,&c. ac gratiam facere ſpecialē teq́; à quibuſuis, &c. abſoluens,& abſolutū eſſe cenſens, ſub datū uldelicet, Kal.Octob. Pontificatus ſui anno decimo, tibi, &c penſionem annuam,&c. reſeruauit, conſtituit,&c. decernens,&c. non obſtante, &c. Ne aūt de abſolutione, reſeruatione, conſtitutione, aſsignatione, decreto; voluntate.& ſtatuto p̄dictis ꝓ eo, qd̄ ſuper illis dicti p̄deceſſoris eius ſupuenien te obitu lr̄æ confectę non fuerunt, valeat quomodolibet hæſitari, tuq́; illorū fruſtteris effectu: uolumus,& ſimiliter apoſtolica auctoritate decernimus, qd̄ abſolutio, reſeruatio,&c. p̄deceſſoris huiuſmodi, perinde a dicta die X. kal.Octob. ſuum ſortiantur effectum, ac ſi ſuper illis ipſius p̄deceſſoris literæ ſub eiuſdē diei data confectæ fuiſſent, prout ſuperius enarrabatur, quodq́; præſentes literæ ad probandum plenè abſolutionem, reſeruationem,&c prædeceſſoris huiuſmodi, ubiq; ſufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur. Nulli,&c. Datum, &c.

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc ad quem effectum emanauerit.*
2 *Argumentum à, ſi de quo minus.*
3 *Gratia abſq; literis ſolo uerbo Principis perficitur.*

1 PRIMO quæro, † ad quem effectum emanauerit regula iſta,& quid operetur? & ex uerbis.gl.hic in prin.uidetur inferri pro ratione dubitādi, quòd hęc regula nō eſſet neceſſaria, quaſi per gratiā a Papa defuncto factā, eſſet iā ius quæſitū: tn̄ pro ratione decidendi, qd̄ illa gratia cū per lr̄as non conſtaret,& ſic non poſſet ꝓbari, & ppea emanauerit regula.& quoad primū eius dictū, inquantū alleg. Bal.in l.humanū.C. de leg. qui circa ſi. facit, aduertendū eſt, qd̄ loquitur in alio caſu ſatis diuerſo, uidelicet qn̄ Papa fecit gratiā uiuæ vocis oraculo: caſus aūt noſter eſt, qn̄ ſignauit ſupplicationē,& in primo caſu nō interuenit ſcriptura: in actu aūt noſtro ſic. nec in caſu Bal. crederem eſſe locū huic regulæ: quia ſi papa feciſſet gratiā uerbo tm̄,& poſtea deceſsiſſet, cancellaria poſtea nō expediret bullā ſub hac forma: rationi congruit, ſed ſolū ſup ſupplicatione iā ſignata. de hoc uide, infra q.11. tn̄ defendi pōt, qd̄ iſtud dixerit ꝓ ratione dubitandi, qua non eſt neceſſarium, ꝙ concludat, ſed ſufficit, qd̄ habeat co-
2 lorē. Inſuper † arguendo, a ſi de quo minus, ad. l. 1.§. ſi cōſulto.uer.qn̄. ff.de his, quæ in teſt.delen. & in l.nō debet.ff.de reg.iu.Bal.& ultra ipſum in terminis noſtris diſputat hāc concluſionē Archi. ſup proœ.6.col.2.& 3. miror qd̄ Gloſſator illum non alleget: qa nemo magis ad ꝓpoſitū caſus noſtri loquitur, licet eius diſtinct. in ver. in hac altercatione credo,&c. non teneatur,& Dec.in cōſ. infra dicendo, reſpondet ad illā clauſulam, ex certa ſcientia, p̄ter id qd̄ illa diſtinct. ex hac regula tollitur. facit Dec.conſ.407.viſis, & diligenter. ante nu.17.& latè Pariſ.conſ.5.nu.60.& cōſ.12.nu.23.
3 vol.4. concludunt † in gratia ſolo uerbo facta, ut infra.q.8.n.3. ergo,& de quo magis. & de diſpōe principis in ſcriptis non redacta, qd̄ ſubſiſtat, & ſeruanda ſit, eſt tex.in c.inſtitutionis.& ibi glo. 1. 25.d.q.2. multo magis igitur, idē dicendū erit in gratia non ſolū facta uerbo, ſed ēt ſupplicatione ſignata. Merito igitur, cū poſſet oriri dubium, an gr̄a facta p Pontificē defunctū, ēt ſupplicatione ſignata ſufficeret, emanauit hæc regula:& ratio vrgens fuit, quia ſupplicatio ſola uidebatur informis,& indubitatā probationē nō inducens, ꝓut latiſsimè ꝓſequitur,& concludit D. Sam. in 1.q. regulæ, de non iudi.iux.for.ſup. qui multa cumulat quæ tranſplantare uanū,& inhumanū eſſet, & qd̄ gratia per ſolam ſignaturam dicatur perfecta .ſ. quoad ſe in ſuo eſſe, non tamē quoad ptātem executoris deducendi ad actū, uide Staphi. ſuper ſigna.par.5.uer.nec obſtat.fol.109.& ꝙ literę ſucceſſoris pro gratia p̄deceſſoris requirātur uoluit etiam Afflict.dec.Neap.253.col.3.cir.prin.

S V M M A R I V M.

1 *De qua ratione loquatur regula, & an ſit iuri conformis.*
2 *A ratione naturali optime arguitur.*
3 *Ratio naturalis pro lege habetur.*
4 *Liber prouinciale dictus, approbatus eſt à ſede apoſtolica.*
5 *Papa ſucceſſor dat literas ſuper conceſſione prædeceſſoris, nihil de nouo concludendo.*

SEcundo quæro iuxta primam partem
1 ibi, in forma rationi congruit † de
qua ratione intelligat, & an iſtud ſit
iuri conforme?& dico, quòd omni ra
2 tioni congruit ſiue naturali, † à qua
optime arguitur, non ſolum ad mouendum, ad
concedendum: immo etiam ad deciſionem cau-
3 ſarum, cũ† ratio naturalis habeatur pro lege. tex.
eſt in l. 3. §. ex contrario. ibi contra naturam quip
pe. & ff. de acqui. poſ. in l. cum ratio naturalis, in
prin. ff. de bon damn. l. ſcire oportet. §. ſufficit, ibi
ex ipſa naturali iuſtitia. ff. de excu. tuto. c. cum uo
bis. in fi. ibi tam rationes quam canones. de elec.
l. quia ratio. ff. de condi. inſti. Iſer. in prælud. feud.
in 6. q. num. 48. uer. nam rationabile dictum &c.
Clemen. cum rationi, & ibi Zabba. in prin. de ele-
ctio. Et ratio naturalis eſt optimus clipeus legis
Bal. in l. 1. §. in primo. C. de cadu. tollen. Abba. in
c. cum ſint homines. in ult. no. de deci. & in c. ſecũ-
do requiris. de appel. col. 2. ubi per illum tex. pon
derat, quòd ſola ratio naturalis licitè allegatur in
deciſionibus cauſarum, & quòd per eam poſſu-
mus reſtringere uerba legis ſecundum eundem
in c. ut debitus. col. fi. eo. Cur. Iun. conſil. 58. circa
præmiſſum. nu. 6. ubi ex ſententia Ariſtotelis di-
cit infirmitatem eſſe intellectus quærere legẽ ubi
habemus rationem. Deci. poſt Abb. in c. ſecundo
requiris. in 3. nota. de appel. & quando alia ratio
in lege uel ſtatuto coniecturari non poteſt, tunc
ratio naturalis conſideranda eſt. Cy. & Bal. in l. nõ
dubium. C. de legi. Abb. in c. ſuggeſtum. in 2. no.
de appe. & in c. ex publico. nu. 8. de cõuer. coniu.
Et tanta eſt uis, ac potentia rõnis, ut & conſuetu-
dini præponenda ſit. iuxta tex. in c. fruſtra. uerſic.
quia ratio, & ueritas conſuetudini præponendæ
ſunt. 8. diſt. & in c. fin. in prin. 9. diſt. Huc pertinet
ꝙ dicit Tullius. 1. officio. quid. n. eſt non dicam in
homine, ſed in omni cœlo, atque terra ratione di-
uinius? & cum adoleuit atque perfecta eſt, nomi-
natur ritè ſapientia &c. uideatur tex. in l. cum nul
la ſit ratio, quæ eſt 1. & ibi per Luc. de Pen. C. de
paſc. publi. lib. 11. Conuenit ẽt rationi humanita-
tis, ac rationi ciuili, & legali: nam æquitas eſt perfi
cere gratiam, quæ caſu fuit impedita perfici. Ge-
mi. poſt Archi. & alios in procem. 6. §. uniuerſitati
Pariſ. conſi. 49. Ad primum uidetur. nu. 6. uolu. 4.
& in proprijs terminis prouincial. fol. 13. in uerſi.
æquitas eſt perficere. Nec noui mirentur, quòd al
4 legem prouinciale, quia † liber iſte eſt approbatus
à ſede apoſtolica. Zabb. in clem. ne Romani. in §.
irritum. num. 4. in 3. q. de elect & D. Samen. in 2.
quæſtio. procе. regularum. nu. 26. uerſi. eſt tamen.
& quæſtio. ultima in regula, De ueriſſimili. nota.
obit. in fine. Immo non ſolum princeps ſolet per
ficere, & effectuare gratiam prædeceſſoris: ſed ẽt
inferior exequitur incœpta, ſeu conceſſa à præde-
ceſſore Rot. in antiq. 295 no. quòd ubi committi
tur. Biſigne. in antiq. 10 de reſcrip. Belleme. 329.
in cauſa &c. Et quòd habeat cõformitatem cum
iure communi, uideatur tex. in c. literis. de reſcri.
5 ubi † Papa ſucceſſor dat literas faciendo mentio-
nem de conceſſione facta à prædeceſſore, nihil de
nouo concedendo. Sed ſolum atteſtando, uel fidẽ
faciendo, & gratiam à prædeceſſore factam execu
tioni demam dando. Io. And. in c. cum ſint par-
tium. col. 2. uer. quinto ad hanc partem inducun-
tur. de reg. iu. li. 6. ubi etiam quòd gratia, ſeu pro-
uiſio attribuitur ſummo Pontifici illam inchoan
ti non autem ſucceſſori illã perficiẽti: facit Deci.
conſi. 251. in rã magnificæ. col. 2. ante medium. &
conſi. 492. teſtator uxori. nu. 3. Syl. de benefi. par.
3. q. 22. nu. 3. & aliqua adducam infra in 10. q. hu
ius regulæ. nu. 2. Et ſicut princeps hic comprobat
& concedit, quod rationi congruit, ita alias repre
hendit, & improbat, quæ rationib. non congruũt.
l. deſiderium. C. de poſi.

S V M M A R I V M.

1 *An regula procedat in bullis probatis, ſed non plenè expeditis tempore alicuius pontificis hic non expreſſi.*
2 *Paria ſunt aliquid in tempore non facere, uel minus ſufficienter facere.*
3 *Plumbata bulla habetur pro expedita.*

1 TErtio quæro † pone quòd bullæ alicu-
ius Pontificis hic non comprehenſi,
ueluti bullę Adriani, eſſent ante eius
obitum plumbatæ, ſed non in totum
expeditæ, an ſint excluſæ ab iſta re-
gula, uidelicet, ꝙ nõ poſſint ulteriori executioni,
ſeu expeditioni demãdari, & ſic ꝑ ſupra deducta
2 nõ releuent: cũ† paria ſint aliq͂d in tpe nõ facere,
uel minus ſufficienter facere. l. quoties ff. qui ſatiſ.
cog. ubi ꝙ paria ſunt nõ ſatiſdare, & ſatiſdare, ſed
nõ ſufficiẽter. l. ubi. ibi, & qui in totũ nõ edidit. ff.
de eden. l. 1. ff. ſi quis in ius uoc. nõ ier. c. ſi quia in
ſto, uer. ſi autem nullus. cum gl. in uer. admitti, in
princ. de elec. lib. 6. Lap. allega. 22. An ſufficiat. in
prin. Idem igitur dicendum eſt, q̃n quis non expe
diuit infra tps, uel minus ſufficienter & nõ plenè.
& perfectè. Contrarium obſeruatur, ꝙ immo poſ-
ſint in caſu propoſito ad plenum expediri, uel ꝙ
æquiparentur expeditis. Iſtam æquiparationẽ fa-
cit ẽt Archi. ſupra alle. in proœ 6. col. 2. ibi, Sed an
tequam fierent, ſeu bullarentur, mortuus eſt Papa
&c. Hanc æquiparationem, vr ẽt facere tex. in c. li-
cet ad regimẽ. §. eos. de crimi. falſi. ꝑſertim ibi, lſas
non de noſtri, uel bullatoris manu recipiant. fa-
ciunt

ciunt tradi.per Caſſa.dec.4.ſuper regnlis. nu. 3.
3 vbi quod eo ipſo,quod † plumbata eſt bulla ha-
betur pro expedita,& per Samen.in 1.q.regulæ,
de non iudi.iux.for.ſup.nu.5.& in compen. vt ſi-
gna:nu.54.Et contraria ad effectum iſtius regulę
non obſtabunt: cum paria ſint bullas in totum
expeditas eſſe,vel eſſe plumbatas,uel eſſe in plū-
bo,quando autē non ſufficiat oſtendere executo-
ri bullam in plumbo exiſtentem, videatur per
Staphi.ſuper ſigna.fol.108.in fi.verſ. & ex iis pa-
tet,quod non ſufficit, &c.

SVMMARIVM.

1 *Sex menſes de quibus in regula,an referantur ad conceſ*
ſa per Paulum,& ſic ad omnia præcedentia.
2 *Clauſula in fine poſita ad omnia præcedentia refertur:*
fallit. num. 5.
3 *Vbi datur identitas diſpoſitionis,eædem qualitates in om*
nibus concurrere debent.
4 *Adæquata vbi ſunt duo quę concurrere debent in vna*
diſpoſitione,concurrere debent in altera.
6 *Interpretatio à ſolitis, & iuxta ea quæ ſunt moris fien-*
da eſt.
7 *Papa non cenſetur reſcribere ultra quā conſuetum ſit.*
8 *Argumentum ab abſurdo optimum.*
9 *Argumentum coniecturæ a conſuetis valet.*
10 *Eadē aliqua quo ad genus,diuerſa quoad ſpeciem dici.*
11 *Adæquatio quando in omnibus non operetur.*
12 *Adæquatio non operatur in re, ſeu perſona cui ſit adæ-*
quatio.
13 *Stilus curiæ pro lege ſeruatur.*
14 *Lex vna alteram declarat.*

QVARTO quæro,iuxta ſecundam par
tem regulæ ibi,ad ſex menſes dunta-
1 xat,† an iſta clauſula reſtrictiua refe-
ratur ad omnia præcedentia, uideli-
cet,quod ſicut conceſſa per Clem. VII. non poſ-
ſunt expediri poſt ſex menſes à die regulæ: eodē
modo debeat intelligi de conceſsis per Paulum
tertium,quod ſimiliter poſt ſex menſes expediri
2 non poſsint? & uidetur dicendū,quòd † ad om-
nia præcedentia referri debeat,per tex. in l. talis
ſcriptura.ff.de leg.1.Dec.conſ.673.num.2.& per
ea,quæ dixi ſupra in proœ.regularum.Inſuper il-
la uerba,& idem quoad conceſſa obſeruari uo-
luit,&c.denotant identitatem, ſeu exæquationē
3 diſpoſitionis: ergo † ſi eſt eadem diſpō, eædem
qualitates in oībus concurrere debent.l.ſi idem,
à contrario ſenſu,& ibi no.C.de codi.Bal. in l.ex
legato.in prin.C.de lega.ibi, ea quæ conueniunt
in unitate,&c.& poſtea ibi,ergo non debet inter
ipſos diuerſitas aſsignari. Vel ſi procedat per viā
adæquationis, quia Papa expeditionē faciendā
adæquauit ſuper conceſsis per utrunq; Pontificē:
4 † ergo oēs qualitates,quę ſunt in una diſpōne,cō
currere debent in altera.l.1.& ibi Bar.& alii.ff.de
leg.1.Rui.conſ.43.circa prin.n.1.uol.4.Pariſ.cō
ſi.17.n.3.& 4.uol.4.quod ēt extenditur non ſolū
ad modū,& res,ſed ēt ad tpſ.Iaſ.in d.l.1.ff.de leg.
1.nu.16.Rui.conſ.61.nu.35.li.5.Contrariā opin.
teneo,quòd imò clauſula iſta reſtrictiua non refe
ratur,niſi ad immediata,uidelicet ad cōceſſa per
Clementē VII.& ratio principalior, quæ me mo-
uet,eſt,quòd non ſit eadē ratio in uno caſu, quæ
5 in altero,quæ † ratio diuerſitatis facit,quòd etiā
quòd aliàs iux.alleg.l.talis ſcriptura. clauſula ad
oīa præcedentia referri deberet, pp diuerſitatem
rationis ceſſet poſſe ad oīa referri. Bar.in d.l.talis
ſcriptura.§.hanc aūt.nu.3.uerſ.ſed ſi eſſet aliqua
ratio,quare ad quædam referri non poſſet.& in l.
etſi pepercerit.§.filius.nu.7.ibi,quod intellige,ni
ſi ſit aliqua ratio,&c.& ibidē.Iaſ.nu.2.ff.de lib.&
poſt.Fel.in c.cauſam quæ.n.4. in uer.clauſula,de
reſcr.Cur.iun.conſ.16.nu.2.8.& 12.& dixi ſupra
in 3.q.proœ.Et quòd ſit diuerſa ratio caſus ſequē
tis à primo,probo ex plurib. Primo, quia oēs re-
gulæ antiquæ,ut uidere eſt in illis Sixti,& Innocē
tii,habebant clauſulā clarā,de expeditione con-
ceſſorum per immediatū Pontificem defunctum
abſq; ulla limitatione,ſeu reſtrictione:& ita ſemp.
obſeruari conſueuit,qđ toto Pontificatu ſequēti
fierent expeditiones conceſſorū in altero Pontifi
6 catu. igitur facienda eſt † interpretatio à ſolitis,
& iuxta ea,q̄ ſunt moris,& cōſuetudinis.l.apud ſi
nolit.§.qa aſsidua.ff.de ædil.edic.Inn.in c. olim.
de uer.ſig.n.2.ibi,& eſt ea ratio,&c. Abb.in c.cer
tificari.nu.2.de ſepul.Soc.conſ.53.uiſo inſtrō.nu.
8.fol.4.Dec.conſ.441.præſens conſultatio. nu.12.
7 & ſeq.& quod.† Papa non cenſeatur diſponere,
ſeu reſcribere ultra quam ſit conſuetum, firmant
Bal.in l.fideicōmiſſa.§.ſi ſeruo.ff.de leg.3.Fel.in c.
cum M.Ferrarienſis.nu.6.de conſti.& quod inter
pretatio fieri debeat ſcđm curſum temporis alio
rum Pontificum,concludit Old.conſ.266.ſub ti.
de conceſ.præb.nu.6.uer.præterea reuocatio,&c.
& prædicta tanto magis ſuadentur ex illis uerbis
in prima parte regulæ poſitis,uidelicet,ut moris
eſt,quaſi in ea parte nihil uelit innouare. Acce-
dit,quod aliter interpretando ſequeretur abſur-
8 dum,at † argū ab abſurdo optimū eſt in iure.l.
nā abſurdū.ff.de bo.liber, Alex.conſ.83:viſa. li.2.
nu.5.Dec.conſ.19.& pro tenui.col.3.in fi.433.n.
18.& 521.ante nu.12.Pariſ. conſ.45.nu. 25.uol.4.
abſurdum autem eſt euidens,nam cum Sanctiſsi
mus D.N. in hac regula uoluerit ſuperare anti-
quos munificentia,& liberalitate, cum illi tantū
conceſſerint licentiam expediendi toto tempore
ſui Pontificatus conceſſa per immediatum Pōti
ficē prædeceſſorē: & iſte addiderit ēt quoad aliū
ſummum Pontificem, non ſolum non reſultaret
liberalitas,imò magna reſtrictio.,ponamus.n.qđ
iſte optimus Princeps excedat annos Pontificat⁹
ſui p̄deceſſoris Pauli III.imò uideat annos Petri,
non ne eſſet maximū damnū oīm, & quid alienū
à natura,& conſuetudine,immò a profeſsione il
lius ſummi Pontificis,qui liberalitatē,immunita
tem,& amplitudinem,ab incunabulis præ cæte-
ris uirtutibus profeſſus eſt, & cui uerba illa Sa-

Iuſtiana cnntra Cæſarem ꝓlata,in oratione de re
pub.ordinanda,optima ratione conueniũt: quæ
ſunt,qnòd prius defeſsi ſunt hoies laudãdo, atq;
admitando magnificentiã ſuã, quàm ipſe facien
9 do? Imò † ualet argũ coniecturæ a cnnſuetis.Iu
dic.c.20. putauerunt.n. ſolito eos more cedere.
Heſter c.2.& ita cuncta faciebat, nt eo tpe ſolita
erat quo eam paruulam nutriebat.l.non ſolũ.§.à
Barbaris.ff.de re mil.Pari. conſ.151.lib.4.nu.1.&
ſemper attendi debet,qđ fieri ſolet.l.uel uniuer-
ſorũ.ff.de pign. act.l.qui ſemiſſes.§.vlt.ff.de ver.
ſigni.gl.prag.§.cui rei in ver.debet.de colla.& in
Pontifice Inqniunt idẽ Pariſ.conſ.5.n.182.vol.4.
ſuper humanitate, & benignitate Leonis X. Iſta
igitnt opi.uera eſt,& tenenda. Non ob. illnd, qđ
ꝓmiſi de idẽtitate,ſeu adequatione,quia identi-
tas,ſeu adequatio debet conſiderari in aliis, non
in tpe,ſtante diuerſitate rationis, de vno caſu ad
aliũ,& ſtantib.abſurdo,& aliis ꝓdictis. Imò plerũ
que accidit, quòd aliqua ſint eadẽ,vel coæquata
10 quoad quid,in aliis uero ſecus: ꝓut dicimus† ea-
dẽ quoad genus, dwerſa quoad ſpeciẽ.l.ſi.cũ gl.
ſi.ff.de magiſtra.conue.& docet Ariſt.in 1.lib. To
picorũ, dum idẽ tripliciter ſumi oſtendit, nideli-
cet,numero,vt indnmentũ,& ueſtis, & hoc modo
intelligitur text. in l.ꝓnunciatũ,& ſtatntũ idem
dici poteſt. uidelicet numero.ff.de ver.ſig. Bal.in
l.non ideo minus.n.9.C.de accu. Amplio, vt idẽ
numero dici ẽt poſsit Populus Roma. qui olim
fuit,& qni nũc eſt, per tex.in l.ꝓponebatur.ff.de
iudi.aut ſpecie, nt Socrates,& Plato, aut genere,
ut homo,& eqnus,ſeu triticũ,& ninũ iux.tex. in l.
2.uer.nam ſi alind genus.ff.ſi cer.pet. & ẽt poteſt
dici, qnod detur identitas qnoad aliqnem effe-
ctũ,non tamen ſit identitas in ſubſtantia,ad Bal.
in l.ex legato. poſt prin.ibi,ſed dicit,qnod eſt idẽ
effectus,quantũ ad exactionẽ,&c.C.de lega & ex
eodẽ facto poſſunt oriri diuerſę ſpecies. Alex.in
l.2.in 2.not.ff.ſi cer.pet.præmiſſa ẽt faciunt ad il-
11 lud de adequatione,quod † adeqnatio ſit qnoad
quædam etiã in fortiorib.terminis.l.1.ff.de leg.1.
tex.utitur uerbo,per omnia adæquata: & tñ glo.
1.attendit,quod in multis differũt legata a fidei-
cõmiſsis,& ibi Bar.nu.5.& ſeq.limitat habere lo-
cũ regulam in adæquatis tñ nõ in aliis,& hoc pa
ter ad ſenſum: nec in caſu noſtro ſit adæquatio in
tpe,nec adeſt clauſula,per omnia, prout in d.l.1.
imò oſtendi, quòd clauſula reſpiciens ſex mẽſes
non poteſt referri ad præcedentia, per ſupra de-
ducta,& ẽt quia habet ſuum uerbũ, & ſnam con
ſtructionẽ de per ſe. Imò rectè conſiderando adæ
quatio nñ ſit de prima parte ſecũdę parti regulę,
ſed de contrario: quia ſecunda pars adæquatur
12 primę: † ergo per iſtã adæqnationem nihil accre
ſcit,uel decreſcit primæ parti regulę, prout decla
rat Bar.in d.l.1.n.2.& 3.ubi dat exemplũ de adæ
quatione facta nobilium,& popularium. facit di
ctum conſ.Rui.43.circa primũ.uol.5.nu.1.ibi,&
illi rei,cui ſit adæquatio, nihil adiicitur: ſed rei
adęquatæ,&c.& Deci.conſ.46.uiſo punct.col.ult.

ibi,id qnod aſsimilatur, &c. Iſta igitur ſecunda
pars regulæ traxit ad ſe oĩa, quæ erant in prima
parte,cui fuit adæquata,excepto,quòd Papa uo-
luit,quòd in hoc ſolo deficeret adæquatio,uide-
licet in tempore: & propterea appoſita fuit illa
clauſula. Ad ſex menſes duntaxat.& ultra, quod
13 ſic ſeruatur,& † ſtilus curiæ eſt notorius, qni pro
lege habetnr. c.quam graui. de crimi.fal.Hippo.
de Marſ.ſing.118.Cur.iun.95.178.nu.13. ex pro-
rogatione huius regulæ quoad cõceſſa per Clem.
7.ad ſex alios mẽſes,infra poſita, tollitur penitus
omnis difficultas. nam ibi ſolum datur proroga
tio quoad conceſſa per Clementẽ; fortius.n. uel
ſaltim eodem modo dediſſet, quoad conceſſa ꝑ
Paulum Tertium Pontificem immediatum: ſed
quia quoad per eũ conceſſa nõ erat neceſſaria ta
14 lis prorogatio,† poterit ex illa poſteriori fieri de-
claratio huius regulæ.l.cum proponebatur.ff. de
leg.2.l.qni filiabus.ff.de leg.1.Abb.conſ.36.ante
nu.4.lib.1.Pau.Caſtr.in l.hæredes palã.§.ſi quid.
ultimo nota.ff.de teſta.

SVMMARIVM.

1 *An regula procedat in epiſcopatibus, Archiepiſcopa-*
tibus,& Patriarchatibus.
2 *Epiſcopales,& alias cathedrales eccleſias ſub diſpoſitio*
ne generali non venire.
3 *Diſpoſitionem generalem, ad ſpecialiter prouiſa non*
referri.
4 *Epiſcopos,& ſuperiores abſque literis promotionis admi*
niſtrare non poſſe.
5 *Verba,vbi non conueniunt,nec diſpoſitioni locus eſt.*
6 *Papæ factum de conſenſu vel conſilio Cardinalium di-*
citur Papæ tantum.
7 *Actus denominatur ab eo,qui principalis eſt.*

1 QVINTO quæro, † an ita regula ꝓce-
dat in epiſcopatibus, Archiepiſco-
patibus,& Patriarchatibus? Pro par
2 te negatiua facit, quod † epales, &
aliæ cathedrales eccleſiæ non ueniũt
ſub conſtitutione,ſeu diſpõne generali,eſt tex.in
c.dilect.de conceſſ.præb. ubi, quod canon Late-
ranenſis concilii contra negligentes,non exten-
ditur ad Archiepiſcopatũ,uel epatũ,& Abb. ibi
dicit illum text.eſſe ad hnc ſemper menti tenen-
dum.facit etiam text.in c.quamuis.§.quanq;, de
præb.lib.6.& rationem ſubdit, hoc eſſe propter
cathedralis honorem,quę cathedralis,ut ibi ſub-
ditur,ſub generalitate includi non debet. Idem
etiam ꝓbatur per tex.in c.quia periculoſum, de
ſent.excom.eo.lib.ubi epiſcopi,& ſuperiores pręe
ſeruantur à conſtitutione, ſententia, uel manda-
to interdicti,uel ſuſpenſionis. Secundo,facit au-
thoritas Rom.qui idem tennit in conſimili conſ.
940.circa primum art.uerſicul. circa ſecundum,
in quo quæritur. nnmer.4.ubi concludit; quòd
conſtitutio uolens quaslibet literas gratiarum
de beneficiis cõceſſas infra ſex menſes expediri,
& alias

& aliis prouiſionem irritans, non comprehendit gratiam de epiſcopatu factam, quod probat diſtinguendo. Nam aut illa conſtitutio facta eſt in fauorem eccleſiarum, quibus prouidetur, ſ. ut prouiſi expeditius celeriusque ad loca beneficiorum uadant, illiſque deſeruiant, & tunc ſub generalitate non uenire epiſcopatus, & iſtum dicit eſſe caſum in præalleg. c. dilectus. de conceſ. præbē. Aut facta fuit in fauorem Papæ ad effectum, ut celerius literę expediantur, celeriusque ad eius cameram pecuniæ deueniant, & idem ſit dicendũ per ea quæ ibi allegat. Tertio probari uidet̄ hæc opi.
3 negatiua ex propoſitione illa, quòd † diſpoſitio, ſeu prouiſio generalis ad ſpecialiter prouiſa non referatur. l. ſtichos nutricis. in prin. ff. de alimen. lega. l. cohæredi. §. qui patrem. ff. de uulga. l. decurionibus. cum glo. 1. C. de ſilentia. lib. 12. Bald. in l. non plures. in fi. C. de ſacro. eccl. Alexã. conſi. 107. perſpectis uerbis. in fin. lib. 3. ubi quòd per uerba generalia, ſeu uniuerſalia, non intelligitur derogatum caſui ſpecialiter prouiſo per præcedentia ſtatuta. Iacobi. de S. Georgio. in l. conſenſiſſe. §. omnes. nu. 5. uer. addite, quòd per legem generalem. ff. de iudic. Cum autem nos habeamus prouiſionem, ſeu diſpoſitionem ſpecialem ſuper ep̄atib. & aliis prælaturis ſuperioribus, uidelicet extrauagan. Iniunctę. poſitam inter communes, ſub titulo. de elect. & eſt perpetua, prout. §. ſequenti itaq;
4 perpetuo &c. ubi diſponitur† epiſcopos, & alios ſuperiores, abſque literis ſuæ promotionis non poſſe adminiſtrare, nec eos recipi & admitti debere, tanquam tales, ſub pęnis, de quibus ibi. ecce igitur quòd, quantum ad epiſcopos, & ſuperiores circa expeditionem literarum attinet, habemus ſp̄ale ius prout ēt per Abba. in c. qualibet. in 1. no. de elec. Caſſa. in 8. deci. de reſtitutio. ſpoliat. nume. 4. & ſequ. uer. ſecundo probatur per locum à ſp̄ali. Iſtud igitur poſterius ius generalius alios reſpiciat, p̄ter illos circa quos iam ſp̄aliter diſpoſitum erat. Quarto pro hac parte pondero uerba, conceſſa per Paulũ, & de eius mandato: & poſtea idē quoad conceſſa p Cle. Iſta uerba conueniũt ſolum conceſſioni Papæ, ergo non Papæ, & alterius: ſed conceſſio ep̄atuum, & ſuperiorũ cathedraliũ fit p Papã, & Cardinales conciſtorialiter: igit̄ de conceſſione talium, q̄ non eſt ſolius Papæ, non uı̄
5 poſſe intelligi; q̄ a † uerba nõ cõueniũt, ergo diſpoſitioni locus eſſe non dēt. l. dies cautioni. §. totiēs, & ibi no. Bar. ff. de dam. infe. l. ita aũt. in prin. ff. de admi. tut. c. indēnitatib. §. pe. de elec. lib. 6. Deci. conſi. 222. uiſo puncto. num. 2. conſi. 364. uiſis his, col. 2. poſt medium. uer. & ſic uerba ſtatuti. 438. accuratè. nu. 7. & 466. ſtante ſtatuto. nu. 16. Et ꝙ Papæ conceſſio, ſeu factũ, diuerſa & diuerſum ſit, à conceſſione, ſeu facto Papæ, & Cardinaliũ, ultra ꝙ patet ad ſenſum, ualde ēt differt ꝑ rõnem diuerſitatis unius facti ab altero. Factum. n. cũ conſilio Cardinalium, uı̄ factum cum maiori maturitate. And. Barb. in trac. de præſtan. Cardi. 2. q. baſilica. 1. par. in uer. nihilominus reſpondeo. nu. 18. & ſeq. Deci. ſupra alleg. conſi. 466. ſtante ſtatuto. col. fi. poſt prin. & dixit Io. Mona. in c. ſuper eo. de hære. lib. 6. ꝙ collegium Cardinalium, eſt in quaſi poſſeſſione ne Papa ardua ſine eorum conſilio explicat, ſuper quo uideatur Abb. in c. ex geſtis, poſt nu. 3. de cle. non reſi. & in c. literas. ante nu. 14. de reſti. ſpo. Iaſ. in l. placet. nu. 9. uer. eodem modo. C. de ſacro. eccle. Feli. ſuper rub. de conſti. col. 1. Ioã. de Syl. in trac. de iureiu. par. 4 ante nu. 65. Nico. Boe. de pote. lega. col. 2. nu. 6. Contrariã opi. quoad regulam, de non iudi. iuxta for. ſuppl. cõtra Roma. ubi ſupra tenuit D. Samen. q. 9. ſuper dicta regula. per rõnem, ꝙ diſpoſitio generalis generaliter intelligenda ſit, & per alia motiua, quæ ibi uideri poſſunt. Quantum ergo ad hanc regulam attinet, motiua prædicta pro prima opin. & authoritas Roma. ſatis uı̄r illam firmare. Qui uero partē affirmatiuam eo prætextu, ꝙ regula indiſtincte & indefinite loquatur, ergo omnes comprehendat, tenere uellet, quam ēt opin. in propriis terminis noſtris tenuit Io. Firma. in trac. ep̄o. lib. 3. par. 1. q. 22. nu 53 uolens propter auctoritatem Bald in l. humanum. ad fi. C. de legi. quòd literæ ſuper promotione fiant per ſucceſſorem, in quibus fiat mētio de diſpoſitione prædeceſſoris: ad c. quamuis. §. quanquam. de præben. lib. 6: reſpondere poſſet, quòd dictum c. in fi. facit pro hac parte, quòd cathedrales ueniant. Ad c. quia periculoſum, de ſen. excom. lib. 6. reſpondere poterit, quòd ibi rō aſſignatur, quare tales excludantur. Et ita etiam reſponderi poteſt quoad plura iura, q̄ pro alia opi. allegari poſſent. Ad conſi. Roma. reſpondet ipſe D. Sarnen. ultra quòd loquitur in diuerſo caſu à noſtro. Ad tertium de prouiſione ſp̄ali, & generali, negari pōt, quòd hæ duæ diſpoſitiones ad idē tendant; immo una cum alia nihil commune hēt. Inſuper poſſunt applicari reſponſiones, quas dat Ang. de Peru. qui in hoc melius cæteris loquitur. conſi. 123. primo, eſt uidendum. nu. 2. uer. in cõtrarium probatur. Ad quartum reſponderi poteſt, q̄ factum Papæ, ſeu Papæ diſpoſitio conuenit geſtis tam per ſe tm̄, quàm per ſe, & ſenatum ſuum: & ſi aliter diceremus, ſequeretur, quòd leges Iuſtiniani, & aliorum Imperatorum, & ſimiliter canones per ſummos Pontifices promulgati, non dicerentur eorum, ſed eorum, & ſenatorũ, ſeu iureconſultorum. Immo uidemus librum Clementinarũ in concilio Vienē. factum, ſeu promulgatum, ſeu authorizatum dici. & nuncupari Clementis, non aũt ipſius & concilii: licet à cõcilio maius robur,
6 firmioremq; poteſtatem receperit. Quod† autem Papæ factum, ſeu diſpoſitio de conſenſu, uel conſilio Cardinalium, ſeu aliorum, dicatur ipſius Papæ tantum, ab eoque ſolum denominari debeat
7 probatur: quia † actus denominatur ab eo, qui principalis eſt, & principaliter facit, non autem à conſenſum, ſeu conſilium præſtante. l. ſi pater. in fi. ff. de manumiſ. uindi. l. aliud eſt uendere. ff. de regu. iur. Bal. in l. 2. quæſt. 20. nu. 24. C. de teſcin. uenditio. latè per pręceptorem meum D. Philip. Dec.

qui loquitur in terminis noſtris.in c. 1. in 1. lectu. poſt prin.de iudi.ubi plura adducit,'quæ non teſero.& prout etiam ipſe ibi ponderat,quòd Papa ſolus poteſt conſtitutionem facere. ita & ego pódero, quòd ipſe ſolus poteſt ad epiſcopatus, & maiores dignitates promouere etiam abſque cóſiſtorio,ſi uult.

S V M M A R I V M.

1 *Impedito infra tempus regulæ,an ipſo iure, uel per uiam reſtitutionis in integrum,ſeu aliàs ſuccuratur.*

2 *Impeditus ipſo iure præſeruatur.*

3 *Reſtitutio in integrum ei qui de damno uitando tractat, non autem ei qui de lucro captando contendit concedi debet.*

4 *De beneficio acquirendo tractans de lucro captando certat.*

5 *Reſtitutio in integrum non datur ſecunda uice.*

6 *Dictio(duntaxat)eſt limitatiua,reſtrictiua,& excluſiua.*

7 *Rotæ auditor cancellariæ præcipit, ac circa expeditiones fiendas,uel denegandas ſe intromittit.*

SExto ante fi.ibi, ad ſex menſes dunta-
1 xat,quæro † an impedito expedire infra tempus huiuſmodi,ipſo iure,uel per uiam reſtitutionis in integrum, ſeu aliàs ſuccurratur? Nouisſima eſt q huiuſmodi, quam ad effectum huius regulæ à nemine hactenus tactam crediderim; & eius effectus magnus erit. Si.n. affirmatiua uera ſit, non fruſtrabitur impetrãs gratia ſua: alioquin ſi negatiua præualeat, gratia euaneſcet, & ad nihilum
2 reddetur.Pro parte affirmatiua quòd † impeditus ipſo iure præſeruetur, & ſic contra eum nó currat tp̃s,uel ſaltem reſtitui debeat,facit l.fi.§.idem iuris.ff.ad leg.Rhod.de iactu.l. 2. §. ſi quis municipalis,& §.ſeq.ff.ſi quis cautio. ubi impeditus ualetudine,tempeſtate,uel ui fluminis, excuſatur à pœna,& ratio in tex.aſsignatur propter impotentiam;facit l.Celſus.§.1.ff.de arbi.c.fi.uer.ſup quo. in fi.qui matri.accu.poſſ.c.ſignificãte,& ibi Abb. in 2.no.de pign.& nu.2.uer.item no. quod detentio in carceribus excuſat &c.Hoſt.in c.nos quidẽ. cir.medium.in uer.ſine altercatione, de teſta. Fede.de Sen.conſi.129. caſus talis eſt,teſtator,nu.1. Feli.in c.gratum.col.1.in fi.uer.ubi uerò quis uenit poſt ędictum.'de off. deleg. & pro hac concluſione facit totus titulus ff & C.quib.ex cau. maio. Cancellariæ igitur præſidentes debent pro impetrante expedire literas,nec deuiare à iurib. & rónibus,prout in ſimili no.Anch.conſi. 58. circun-
3 ſcriptis.Pro parte uero negatiua facit,quòd † reſtitutió in integrum ei,qui tractat de dãno uitãdo, non aũt ei, qui contendit de lucro captando concedi debet,eſt tex.in l.ſciendum. ff. quibus ex auc.maio.ubi uerba ſunt clara.Bart.in l. 1. in 1.q. ff.de anna. excep. Dec.conſi.261.ſuperiorib. diebus.col.5.in prin.Fran.Rip.in l.quod te. nu.49.ff. ſi cer.pet.Tiraq.in tracta.ut retra.glo.10. §. 1.pag. 258.nu.120.Quòd autem in facto propoſito quis
4 agat ad lucrũ,probatur,quia ad beneficiũ. † Tractans.n.de beneficio acquirendo,de lucro captãdo certat.c.dudũ.col.pe.ibi,quæ in hac caſu, ubi de lucro dicti G.tantum agitur, & non de pręiudicio &c.de præb.lib.6.& ibi no.Gemini. col. 2.nu. 9.uer.no.quòd ubi agitur de lucro.& ibi Fran.in 10.nota.dicit illum tex.adhoc ſingularem.Tiraq. ubi ſupra.nu.122. Secundo, ſex menſes,de quib. in regula ſuper expeditione conceſſorum à prædeceſſore non immediato,vñr concedi, ex mera gratia, & mero fauore: & quaſi per uiam reſtõnis: vñ cũ ex mero fauore, ex proximè deductis nó eſt locus reſtitutioni in integrum, & cum quaſi per uiam,ſeu ad ſimilitudinem, uel ad inſtar reſtitutionis in integrum, uel per ſimilem modum de-
5 tur iſta facultas expediendi,poſſet dici † reſtitutionem in integrum non dari ſecunda uice.l.fi.& toto tit.C.ſi ſep.in integ.reſt. poſtule.c.fi.de in integ.reſti. Deci.conſi.436.uiſa inſtructione.nu.6.& ſeq.Tertio ponderando dictam clauſulam, ad ſex menſes duntaxat, Papa uidetur omnino excludere expeditionem poſt huiuſmodi tempus præ-
6 fixum.† Dictio.n.duntaxat,eſt limitatiua, reſtrictiua ac excluſiua,& iuncta orationi affirmatiuæ affirmat illud,quod ponit: & omne aliud excludit: & negat.l.ſolutum,§.ſi in ſortem.ff de pigno.act. c.ſtatutum.§.in nullo,ibi & perſonis duntaxat de ſignatis,de reſcrip.lib.6. Bar.in l. 1.poſt prin.uerſ. pro cuius declaratione. ff. ſi quis ius dicen. non obtemp.cle. 1.uer.nos igitur,& ibi no. Cardin. de ſum.trin.& fi.catho.cle.1.& ibi Card.in 3.not. de ſeq.poſſeſ.Roma.conſil. 512.quo ad primum.nu. 2.Et dictio,duntaxat,& ſimiles taxatiuæ appoſitę diſpoſitioni de aliquid faciendo, ſolemnitatem & formam inducũt:& ipſarum tranſgresſio uitiat actum,Pariſ. conſil. 19.ad reſolutionem primam numero 19.uolum. 2.Quid tenendum?prima opinio uidetur æquior,aliquas tamen recipit limitationes,quas reſeruo pro regula de Annali, ut ordinem. D.Sarnen.quo magis poſſum, ſequar. ibi.n. quæſtio. 14. plura diſcutit ſuper impedimentis impetrantium, quæ nolui tranſplantare, ſed ibi reaſſumam. Quantum uero ad regulam noſtram attinet,credo ſecundam opin. negatiuam apud R.D. Abbreuiatores de parco maiori præualere, apud quos in expediendo,non eſſet locus diſcuſſioni,an talis fuerit impeditus,uel non,&, an impedimentum excuſaret: immo nec conficerent minutam,nec ſcriptor apoſtolicus talem bullam ſcriberet, nec officiales bullæ taliter ſcriptæ, ſeu aliàs contra,ſeu ultra conſuetũ ſtilũ,manus apponerent. In caſu igitur propoſito, & in alio,uidelicet ſi quis uellet expedire literas ſuper ſupplicatione ſignata temporib. Leonis,uel Adriani, ſub prætextu legitimi impedimenti, adeundus eſſet ſummus Pontifex,qui ueritate cõperta,& ex cauſa mandaret tranſire, & expediri literas ſuper conceſſionib.hmõi: habensque mandatũ huiuſmodi in cancellaria,& ubiq; audiretur; ſine eo aũt operã,& impenſam pderet.Poſſet & huic impedimẽto pro-

to prouideri alia uia, uidelicet quòd cōmiſſa cau
ſa (quatenus liti locus eſſet) mandaretur D. Audi
tori Rotæ, ſeu alij coram quo cauſa penderet, ꝙ
couſtito ſibi de legitimo impedimēto literas ex-
pediri mandaret, mandatumque deſuper oppo
tunum decerneret. Nec videatur nouum, quòd
7 † Auditor Rotæ præcipiat Cancellariæ, & circa
expeditiones faciendas uel denegandas, ſe intro-
mittat. videmus enim quòd beneficia ſuper qui
bus pronunciat, etiam ſine ſpeciali commiſsione
ſeu reſcripto conferre poteſt, clem. Auditor. de re
ſcript. & glo. fi. poſt medium aſsignat rationem,
quòd tanquam executor Papæ id faciat, nec po-
teſtas iſta competit Auditori extra Ro. Cu. prout
glo. & Doct. communiter ibi tenent. Immo nec al
teri Auditori Rotæ, prout concludit præceptor
meus D. Philip. Dec. in c. ſuper eo. col. fi. uerſi. non
ob. quòd eadem ſit ratio, de offi. Delega. aſsignat
rationem; quæ eſt, quòd Auditor Rotæ confert,
ſeu communicat ſecreta cauſarum cum coadiu-
toribus: quaſi uelit inferre, quòd deliberatius &
cōſultius Auditor Rotæ, quam alius Auditor pro
uidebit. Ego alteram etiam rationem adduco,
quæ eſt quòd Auditor Rotæ omnes alios iudices
Vrbis & orbis antecellat, præſumaturque talis
eſſe ſcientiæ, prudentiæ, authoritatis, integritatis,
immo & maieſtatis, ut merito omne arduum ne-
gocium, omnis cura eccleſiaſtica, omnis denique
humana & diuina actio Auditori Rotæ concedi
& demandari ſoleat.

S V M M A R I V M.

1 *Bullam qui expediunt ante obitum Papæ, an poſſint poſtea aliam in forma (rationi congruit) expedire, & expedita ſubſiſtat.*
2 *Sermo uerificatur in prima uice, fallit in diſpoſitione legis. num. 5.*
3 *Securitas pro eundo & redeundo, intelligitur pro prima uice.*
4 *Diſpenſatio de duobus beneficijs obtinendis, intelligitur de primis duobus.*
Arbitris ſi prorogandi compromiſſum facultas detur, intelligitur de prima prorogatione, ibid.
Præſentare aliquem iudici ſi quis promittat, liberatur per primam præſentationem, ibid.
5 *Quod dicitur diſpoſitionem interpretandum de. 1. actu, intelligitur in diſpoſitione hominis non autem in diſpoſitione legis.*
6 *Licentia data ubi facienda eſt benigna interpretatio, non reſtringitur ad primum actum.*
7 *Actus qui non tenuit iterari poteſt.*

1 SEPTIMO quæro, † an qui expediuit
bullam ante obitum Papæ, poſsit a-
liam ſub hac forma (rationi cōgruit)
expediri facere, & expedita ſubſiſtat?
gloſſator hic in ſimili dubio ſentit
pro parte negatiua, duplici fundamento: primū
eſt arguendo à prohemio, quod cauſam finalem
oſtendit. l. fi. ff. de hære. inſti. & ultra eū habemus
quòd ex præfatione ſeu prohemio diſpoſitio &
mens ampliatur & reſtringitur ac declaratur.
Roma. conſil. 16. uiſo themate. nume. 4. & 6. Dec
conſ. 301. num. 6. 334. num. 2. 373. nume. 12. 525.
num. 1. Pariſ. conſ. 34. num. 32. uol. 2. ſi igitur ra-
tioni congruit, ut ille qui non expediuit, ante obi
tum huiuſmodi pontificum, poſsit nunc expedi-
re, ne ſua gratia fruſtretur, non congruit rationi
ut poſtquam ſemel expediuit & ſic conceſsio ſua
in tuto eſt, pro libito uoluntatis poſsit iterato ex
pedire cum ampliatione ſeu immutatione. cum
igitur ceſſet cauſa conſtitutionis, conſtitutio etiā
ceſſare debet. c. cum ceſſante. de appel. cum uul-
ga. Alterum fundamentum eſt, quod etiam à pri
2 mo dependet, quòd † ſermo comprobatur in pri-
ma vice ſeu in primo actu. l. boues. §. hoc ſermo-
ne. ff. de uerbo. ſigni. l. cum pater. §. cæterum. ff. de
lega. 2. l. dotis promiſsio. vbi quòd ad primas nu
ptias tantum deſtinatur. ff. de iure do. l. matrimo
nii. ff. qui & a qui. l. ſocius pro filia. ff ſolu. matr. c.
non poteſt. §. 1. de præben. lib. 6. Bar. in l. 1. ff ad le
gem. Iul. maie. poſt medium. uer. ſi uero fuit inde
3 terminata petitio &c. ubi quòd † ſecuritas pro eū
do & redeundo conceſſa; intelligitur pro prima
uice. Abb. & Imol. in. c. quia diuerſitatem. de con
ceſſ. præben. Abb. & Feli. in. c. 2. in prin. de trenga
& pa. Dec. conſ. 512. cum reuerendiſsimus col. 2.
num. 6. Curt. Iun. con. 178. habita nume 24 lib. 1.
Maria. Soci. iun. conſil. 25. col. 2. lib. 2. Magalot. in
tract. de Saluocondu. fol. 61. & videmus quòd di
4 ſpenſatio † pro duobus beneficiis obtinendis, de
duobus primis intelligitur. c. non ſolum. §. illud
autem. de præben. lib. 6. Archidi. in. ca. 1. in fi. de
fil. præsb. eo. lib. Cardi. in cle. fi. in. 1. oppo. de præ
ben. Feli. in alle. c. 2. num. 4. uerſic. diſpenſatio ad
duo. de tre. & pace. Dec. conſi. præalle. 512. num.
4. Item ſi datur poteſtas arbitrandi, ſemel tantū
arbitrari poterit. Inno. in c. ueniens. de iureiur.
Bald. in. l. ſi diuerſa. col. 2. C. de tranſactio Iaſ. in. l.
diuortio. §. quod in anno. col. 3 ff. ſolu. matrimi. &
in. l. in duobus. §. ſi ei qui. ff de iure iur. Fel in. c.
2. colu. 2. de tre. & pace. Et ſi datur facultas arbi-
tris prorogandi compromiſſum, & non eſt dictū
ſemel & pluries, intelligitur de prima proroga-
tione. Bald. in c. fin. colum. 10. uerſ. dubitatur in-
ſuper. de conſuetu. & in c. olim. de reſcri. Specul.
in titu. de arbitr. §. excipitur. uerſ. & quid ſi fuerit
actum ſic. & promittens aliquem præſentare iu-
dici ad ipſius mandatum, liberatur per primam
præſentationem. glo. in l. duobus. §. ſi ei. in verſic.
exhibuerit. ff. de iureiur. ſequitur Bene. de Plum-
bin. in l. ſi finita. in princ. ff. de dam. infect. & Pau.
Caſtren. in dicta l. duobus. qui dat cautelam qđ
dicatur in promiſsione, quoties opus fuerit. con-
cordat Alexa. in dicta l. ſi finita. colum. 3. in prin.
pro quibus omnibus uideatur pulchrum conſ.
Alexan. 16. breuiter in caſu. uol. 4. & per Iacob. de
S. Georg. in l. dotis promiſsio. ubi plura ad rem
noſtram adducit. ff. de iu. dot. ſequitur igitur, qđ
eodem

eodem modo licentia expediendi per regulam
hanc conceſſa, de prima uice expeditionis inter-
pretari debeat, cum præſertim oratio affirmati-
ua ſit quo caſu indiſtinctè in primo actu compro
batur. Dec. conſil 590. uiſis & circunſpectis nu. 6.
uerſi. & quia negatiua potentius negat &c. Acce-
dit quòd iſte ſecundo expediens non videtur do
lo & fraude carere, propter fraudem autem & do
lum quis oĩ cõmodo, omnique fauore carere de
bet c ſuper literis ibi inſtę peruerſitatis pœnam,
de reſcr. c. ex tenore. & ibi Dec. in ult. nota. eo c.
auaritiæ. ibi exquiſitis fraudibus uſurpare &c. de
ele. li. 6. & c. 2 de renũ. eo. li. & ex ratione illius tex.
quæcunq; fraus ſiue in principio, ſiue in medio, ſi
ue in fine, annullare debet renunciationẽ & inde
ſecuta quæcunque. Ex præmiſsis ſequitur corre-
larium quòd bulla ſecundo expedita non ſubſi-
ſtet, inefficaxque reddetur. Correlarium enim
Geometræ uocant, quod cum alterius rei demon
ſtratione, reliquum collucescit: ſi ergo probatum
eſt nõ potuiſſe ad ſecundam expeditionem deue
niri, ſequitur quòd ſi ad eã iuribus reſiſtẽtibus,
ſeu regula hac non ſuffragante, deuentum ſit, ꝙ
omnia corruant Prædicta opinio eſt ſatis rationi
bilis & æqua, non caret tamen difficultate. Nam
5 omnia præmiſſa de † diſpoſitione de primo actu
interpretanda, limitantur procedere ſolum, in di
ſpoſitione hominis, ſecus autem in diſpoſitione
legis. Bal. poſt Cyn in. l. ueluti §. hæc uox. in 2. no-
ta. ff. de eden. idem Bal. in. l. ſi vt proponis col. vlt.
C. quomo. & quand. iudex. in. l. 1. in 4. quæſt. C. de
ijs, quæ pœnæ nomi. Coma. in. l. ſi cum dotem. §.
1. & ibi Alex. col. 2. ff. ſolu. matri. Roma. in. l. præ
tor. § hoc autem interdictum ff. de dam. infe. So-
cin. conſi. 117. col. 2. Calcan. conſil. 20 col. 1. Alex.
conſil. 70. viſo conſilio col. 2. verſic. quòd ſi ſtatu-
tum requirit. uol. 2. Raph. Cum. conſi. 14. ſtatutũ
dictat. uerſi. non ob. l. boues. Iaſ. in. l. diuortio §. ꝙ
in anno. num. 25 in. 2. limi. ff. ſolu. matri. Dec. cõſ.
512. ſupra alle. num. 7. uer. ſecundo principaliter.
Cum igitur iſta ſit diſpoſitio legis, uidetur dicen
dum non cadere talem interpretationem de pri-
mo actu. Inſuper cum fauorabilis ſit licentia hæc
expediẽdi, benigna fieri debet interpretatio, quo
6 caſu † licentia data non reſtringitur ad primũ a-
ctum etiam in diſpoſitione hominis l. placet & l.
ſequen. ff de libe. & poſthu. glo. in. d. l. placet. ff de li
be. & poſthu. Bar. in. l. ſi ita. ff. de aur. & argen. lega.
Bar. Pau. Caſtren. & Alex. in alle. l. boues. §. hoc ſer
mone. ff. de uerb. ſig. Calcan. conſil. 20. col. 1. Lof-
fre. conſi. 7. col. 1. Socin. conſil. 48. col. ult. lib. 3. Af
flict. Dec. Neapo. 393 & ſuper cõſtitu. ut uniuerſ.
accu. uerſus ſi. Fede. de Sen. conſ. 42. teſtator inſti-
tuit. uerſic. reſpondeo quia in materia fauorabili
&c. Feli. in alle. c. 2. de tre. & pace. col. 3. in 3. fallẽt.
poſſet diſtingui, aut prima bulla expedita conti
nebat oĩa quæ debebat ſecũdum ſtilum ſolitum,
de nouo uero, ille in cuius fauorem expedita fue
rat, ſperans propter fauores, uel ex alia cauſa bul
lam cum ampliorib. uberiorib. & fauorabiliorib.
clauſulis obtinere, ſeu uerius extorquere poſſe, &
tunc ab expeditione repellatur: & ſi iam ſecun-
do expediuit eius literę denuo expeditæ reiician
tur, per ea quæ ſupra pro prima opinio. adducta
ſunt, & per rationem quæ colligitur ex præfa-
tione regulæ: tunc enim non eſſet rationi confor
mũ quòd talis expeditio releuaret. Aut quia per
in curiam eorum qui expeditioni præerant ſeu ip
ſius gratiati, literæ primæ defectuoſæ, ſeu nullę
inualidę expeditæ iam erant, & hoc caſu non de-
negetur ſibi hæc expeditio. & ſi expediuit, bulla
7 ſub hac forma ualida habeatur † Actus. n qui nõ
tenuit, ſeu ad ſuam perfectionem nõ deuenit rei
terari poteſt. l hęc conditio. 1. ff. de condit. & de-
mon. l. qui pur. ſalutem. ff de iureiur. Bald. in c.
olim ex literis. colum. 7. de reſcrip. Feli. in dict. c.
capit. 2. de treu. & pa. col. 3. in 1. fallen. Iaſ. in præ-
alleg. l. diuortio §. quòd in anno. num. 26. in. 3. li-
mi ff. ſolu. matri. Cur. Iun. conſ. 178. habita diligẽ
ti col. ſi. num. 27. Pulchrum caſum ad praxim Ro
manam quando quis pro obtinenda remiſſoria
in cauſa beneficiali in prima inſtantia obligauit
ſe de ſtando unicæ ſententiæ, an interpretatio fa
cienda ſit ſi prima ſententia cõtra ipſum feratur:
uel qualiter, inuenies in com. 19. in uer. in tertia.
quæſt. in. 2 æditione.

SVMMARIVM.

1 *An regula hæc locum habeat in legatis, & alijs ordi-
narijs.*
2 *Legati præſertim de latere ipſius Papæ perſonam repræ-
ſentant.*
*Coloratus tit. ex litteris legati expeditis in forma (rationi
congruit) ibidem.*
3 *Gratia ante literarum expeditionem eſt perfecta.*
*Sigillo legati uel epiſcopi notarius uel cancellarius pro ſi
bi commiſſis uti poteſt, ibidem.*
4 *Literæ ordinariorum & legati, cum teſtibus ſigillo & ſub
ſcriptione notarij ſeu cancellarij ſemper probant.*
5 *Notarius prohibitus inſtrumenta conficere, proprias ro-
gationes extendere poteſt.*
6 *Capitulum ſede uacante uice epiſcopi fungitur.*
7 *Literis capituli ſicut literis epiſcopi creditur.*
8 *Epiſcopo pleraq; quæ non capitulo ſede uacante com-
petunt.*
9 *Epiſcopus, uel alius prælatus prædeceſſoris conceſſiones
tueri, & exequi debet.*
10 *Succeſſor in dignitate exequitur mandata facta præ-
deceſſoris.*
11 *Conſenſus alicuius, qui debet conſentire, ſi recuſat ſupe
rior adeundus eſt.*

1 OCTAVO quæro † an regula hęc ha-
beat locum in legatis, & aliis ordina
riis, uel quomodo circa gratias ab il
lorum præceſſoribus, ſeu prædeceſſo
ribus conceſſas prouiſum ſit. Quoad
primam partem quæſiti clarum eſt, quòd uerba
regulæ nullo modo applicari poſſunt ad legatos,
multo-

multoque minus ad alios ordinarios, cum igitur
verba regulæ ut patet ad ſenſum illis non conue-
niant, ſequitur quòd nec diſpoſitio. l. hos accuſa
re. §. omnibus. ff. de accuſa. l. ab omnibus. ff. de le-
ga. 1. c. indemnitatibus. §. penul. de electio. lib. 6.
ſed dubium quo ad ipſos legatos facit, quia per-
2 ſonam ipſius Papæ repręſentant † præſertim illi
de latere. c. cum venerabilis. ante mediũ. ibi qui
vices noſtras in illis partibus &c. de conſue. gloſ.
in c. quæ de cauſa. 2. q. 4. glo magna in cap. quòd
translationem poſt medium, uer. quæ autem ſpe
cialiter non reſeruat. de offi. lega. & per And. Bar
ba. qui plura cumulat in tracta. Cardin. lega. à la
tere. & conferunt ea quæ tradit. D. Sāmen. ſuper
Signa. nu. 22. uerſ. legatus vero de latere, vbi in-
ter alia cõcludit, quod ſignat ſicut Papa, & quòd
hoc honeſtum videtur, cum illius perſonam re-
pręſentet, & ſicut Papa honorari debeat. Vide-
tur igitur dicendum, quòd ſicut Papa per hanc
regulam prouidet conceſsionibus papalibus, ita
& prouideat conceſsionibus legatorum, etiam
ſi verba aliud inferrent, cum mens & virtus le-
gis attendi debeat, non autem uerba. l. contra le
gem. in 2. reſpon. & l. ſequen. ff. de legi. l. ſcire o-
portet. uerſ. ſed & ſi maxime. ff. de excu. tuto. l. no-
minis & rei. in 3. reſpon. ff. de uerbo. ſigni. optimè
per Bar. in. l. 1. in 2. quæſt. uerſi. plus dicunt. ff. uti
poſsi. Dec. conſ. 385. col. 2. ante fi. ibi debent con
ſiderari effectus non uerba. Et in materia Regula-
rum Caſſado. Dec. 32. ſuper regulis num. 9. Con-
trarium tenendum eſt, quòd immo nec directè,
nec indirectè Regula de legato interpretari poſ-
ſit nec in eo locum habere. qualitates enim & cir
cunſtantiæ de quibus in regula, nullo modo lega
tis applicari poſſunt, minusque rationes propter
quas regula emanauit. Nec eſt abſolutè uerum q̃
legatus etiam de latere omnia poſsit quæ ipſe Pa
pa, & ita in oĩbus reputari debeat, prout proba-
bo infra in 7. quæſt. regulæ, de non tollen. iu. quæ-
ſi. præſertim num. 5. Hic ſubiiciam duas Dec. Re-
uerendiſsimi Card. Putei: alteram 16. ſub tit. de
fi. inſtru. ſub his uerbis. Licet literæ legati expedi-
tę in forma (rationi congruit) non probent, quia
cle. literas, non habet locum in legato, tamen ſuf-
ficiunt pro tit. colorato. Altera eſt Dec. 29. ſub tit.
de reſt. ſpo. in hęc uerba. Literæ legati expeditę in
forma (rationi congruit) ſufficiunt pro titulo co
lorato, ita in cauſa Sancti Iacobi coram Aquen.
16. Maij 1541. Si igitur (vt ex dictis duab. Dec. col
ligitur) ſuffragantur ſolum literæ legati in forma
(rationi congruit) expeditæ quo ad colorandum
titulum, in aliis caſibus non proderunt. Viſo igi-
tur quòd Regula hęc in legatis etiam de latere,
aliisq; ordinariis locũ ſibi uendicare non poteſt,
tranſeamus ad aliud quæſitum propoſitum. &
3 primo ſupponendum eſt † Gratiam à legato, or-
dinario uel alio etiam ab ipſo Papa (remota regu
la) factam etiã literis ſeu bulla non expeditis ſub
ſiſtere, prout probaui ſupra in 1. quæſt. huius re-
gulæ. num. 3. pro quibus adduci poteſt tex. cum
glo. in c. inſtitutionis. 25. quæſt. 2. clem. dudum. §.
nos etenim. & ibi no. glo. in uerſ. uerbo uel in ſcri-
ptis. & ibidem Cardi. de ſepultu. Bald. in l. huma-
nũ. in fi. C. de legi. in l. ſi qua per calumniam. col.
2. C. de Epi. & cleri. & in l. imperrata. col. 2. C. ſen-
ten. reſcin. non poſ. Archidi. Io. And. Gemini. & a-
lij ſuper prohe. 6. §. uniuerſitati. Rot. 881. not. q̃
vbi gratia, in antiq. in prin. Alex. con. 107. uidetur
circa. vol. 7. num. 2. & ſeq. latè preceptor meus D.
Philip. Dec. ſuper rub. de conſti. num. 12. verſ. ſed
tamen in huc. Boe. Dec. 348. num. 5. Io. Fran. à Ri-
pa reſpon. 11. de reſcr. lib. 2. Feli. conſil. 6. Gig. de
penſio. quęſt. 34. per totam. & ratio quare ſcriptu
ra non requiratur, etiam in obligationibus regu-
lariter, & niſi in quibuſdam caſibus exceptuatis,
illa à iureconſulto aſsignatur, quòd ſcripturę fiunt
vt quod actum eſt per eas facilius probari poſ-
ſit, ac ſine iis ualeat quod actum eſt ſi probatio-
nes adſint, ſicut & nuptiæ ſunt, licet teſtationes
ſcriptæ habitæ non ſint, ita dicit tex. in l. contrahi
tur. ff. de pigno. ſubſiſtente igitur gratia conceſſa,
conſiderari poſſunt duo principales caſus, unus
eſt, legatus de latere vel alius à legatione remoue
retur, uel epiſcopus ad alium epiſcopatum trãſ
fertur, toto tit. de tranſla. epiſco. vel epiſcopatum
cum alio permutat, ſecundum hos terminos, no-
tarius ſeu cancellarius legati vel epiſcopi, ſeu al-
terius ordinarij remoti, uel tranſlati, expedire po
terit literas, ſeu patẽtes neceſſarias, ſuper gratiis
durante officio ſeu adminiſtratione conceſsis,
ſub die ipſius conceſsionis, & cum ſigillo ipſius
qui gratiam fecerat ac deſcriptis ſeu ſubſcriptis
teſtibus, quo ſigillo ſibi conceſſo notarius uel can
cellarius uti poteſt etiam ignorante uel abſente
eo qui illud ſibi tradidit circa ſibi commiſſa,
ad nota. dictum Inno. in c. 2. num. 5. verſic. confi-
temur tamen. & ibi Abb. nu. 17. & Felin. nu. 37. in
2. conclu. de fi. inſtru. Nic. Boe. Dec. 273. procura-
tur ad obligandum num. 5. quod præſertim pro
cedit ſtante uſu uel conſuetudine ſigillandi abſq;
ſcientia prælati, ſeu alterius. Bald. ſuper rub. C. de
fi. inſtru. col. 5. ante nu. 15. verſ. reſpondeo conſue
tudo excuſat. Alex. conſil. 39. uiſis & conſideratis.
num. 2. lib. 3. Et an ſucceſſor actui per prædeceſſo-
rem tacto non viſo, & diſcuſſo, ſigillum apponere
poſsit uide Boni. de Vita. in cle. 1. nu. 73. de pro-
batio. Intellige mandante Papa quòd ſigillũ ap-
poneret? & præmiſsis interuenientibus non video
4 quare literę † ordinariorum, ſeu legatorum haben
tes ſubſcriptionem notarij, ſeu cancellarij, duos
teſtes, & ſigillum, non probent etiam contra apo
ſtolicum impetrantem. ca. poſt ceſsionem. & ibi
per Abb. & alios, de probatio. c. 2. cũ glo. ult. & ibi
docto. de fi. inſtr. Rot. 22. fuit dubitatum utrum
credatur literis epiſcopi. & 348. uoluerunt. in no.
Bellems. 32c. in cauſa D. Gugliel. latè Io. de Syl.
in tract. ben. par. 5. quęſt. 23. per totam. & per D.
Petr. Rebuff. ſuper concorda. ſuper rub. de colla-
tio. & in tracta. nominatio. quæſt. 10. nume. 22. &
ſeq. eſt bene uerum quòd in aliquibus caſibus
credi-

creditur literis epiſcopi, ſolo ſigillo ſigillatis, ſine
tabellione,& teſtibus, uti colligitur ex ſupra alle-
gatis,& per Rot. 396. item creditur literis epi-
ſcopi, in antiq. tamen ad cautelam maiorem, &
ubi agitur ſuper probanda collatione, præſertim
qñ apoſtolico præiodicium afferri poſſet, melius,
& forſan neceſſum eſt omnia prædicta interueni-
re, & aliqui dixerunt requiri etiam ſubſcriptio-
nem ipſorum teſtium, nunc non proſequor ultra,
quia iſta indigerent longa diſputatione. Non ta-
men omitto (ne nouum fortè aliquib. uideatur)
quòd legatus, uel alius remotus ab officio, ſeu iu
riſdictione, poſſit geſta coram ſe perficere, ſeu
perfici & extendi mandare, quòd in fortioribus
5 terminis uidemus † notarium prohibitum confi-
cere inſtrumenta, poſſe tamen proprias rogatio-
nes, & imbreuiaturas non leuatas extendere, &
complere. gl. no. in c. ut officium. §. ad conſcriben
das. in uer. præmiſſa. de hæreti. lib. 6. Spec. ſub tit.
de ſta. mona. §. 1 uer. 26. nu. 32. Bart. in l. 2. §. ſi pe-
nes. nu. 3. ff. de tabu. exhi. Sali. in l. ſi quis decurio.
nu. 2. uer. quòd intelligite in nouis rogationibus
&c. C. de falſ. Feli. in c cum P. tabellio. q. 8. nume.
32. de fi. inſtru. Hæc ſufficiant pro primo caſu po-
ſito, tranſeamus igitur ad ſecundum, qui erit, le-
gatus, uel epiſcopus, qui gratiam conceſſerat, an-
te expeditionē literarum obiit, quomodo, & qua
liter procedendum erit, ut ad expeditionem uali
dam deueniri poſſit. Et quo ad cōceſſa p epiſco
pum, uidetur quòd capitulum, ſede uacante cū
ipſius capituli ſigillo expediri facere poſſit, cui
enim quod plus eſt licet, & quod minus eſt licere
debet, & qui poteſt totum, poteſt & partem: ſed
6 † capitulum ſede uacante fungitur uice epiſcopi
tam in ſpiritualibus, quam temporalibus. c. pen.
& ult. de ſupplen. negli. præla. Io. And. in c. uni. de
maio. & obe. co. 1. nu. 2. uer. item adminiſtrat ſpūa
lia, & temporalia &c. eo. lib 6. cle. 1. uer. dato cum
gl. in uer. capituli. in prin. de hæreti. Rot. 304. fuit
dubitatum. col. 1. poſt medium. uerſi. maior pars
dominorum &c. cum iis, quæ ſequuntur, in no. Io.
Fran. Paui. de offi. & pote. c. ſede uacan. in 10. qō:
1. par. nu. 2. Lamberti. de iu. patro. 7. ar. 1. q. 3. par
te. 2. lib. nu. 2. ubi quod capitulum ſede uacante,
de iure communi habet iuriſdictionem ordina-
riam. fol. 340. 2 ter. ſequitur quòd capitulum lite
ras huiuſmodi concedere poſſit, tū quia hoc mi-
nus eſt, tum quia ſi iſtud poterat epiſcopus, ergo
7 & capitulum cum illius uices teneat. Inſuper † li-
teris capituli creditur, ſicut literis epiſcopi: argu.
cle. ſtatutum. de electio. dum de emolumento ſi-
gilli loquitur. Io. Fran. Paui. in allega. tract. de offi.
& pote. capi. ſede uacan. in 3. q. 1. quæſt. prin. ante
fi. uer. & literis capituli creditur &c. Verum quia
præmiſſa circa conceſſiones legati aptari nō poſ-
8 ſunt, nec etiam quoad conceſſa per epiſcopos ca-
rent difficultate, quia multa † epiſcopo, quæ non
capitulo ſede uacante licent, prout per glo. in al-
leg. cle. 1. de hæreti. per Ioa. Andr. Rot. & Paui. ubi
ſupra, & per Rot. 353. no. quod capitulum. in an-
tiq. & per Bal. conſi. 478. præmittendum eſt. poſt
nume. 4. uer. ſed in perſona capituli ſede uacante.
uo. 4. ultra quòd poſſent dari infiniti caſus in qui
bus literæ ſicut tempore epiſcopi, qui gratias de-
dit, non fuerint expeditæ, ita nec tempore uacan-
tis ſedis. Videamus, an ſucceſſor prædeceſſoris le-
gati, uel epiſcopi, poſſit literas ſuper gratiis eius
pdeceſſoris expedire, ſeu expediri facere? & omiſ-
ſa longa diſputatione, quę hic cadere poſſet, pars
9 affirmatiua mihi iuridica, & æquior uidetur † : epi
ſcopus. n. archiepiſcopus, uel alius prælatus, præ-
deceſſoris conceſſiones, & facta tueri, & executio-
ni demandare debet. c. quia Iohannes. 12. quæſt.
5. c. ſi. 16. quæſt. 6. ca. ſi ea deſtruerem. 25. quæſtio.
2. ubi de ſe ipſo loquitur, quòd non deceat ſibi de
ſtruere, quæ eius anteceſſores ſtatuerant. Archid.
in ca. deceſſorum. ante mediū. ubi diſtinguit, aut
factum prædeceſſoris, eſt bonum, & ratificari dēt.
aut malum, & improbandum eſt. 25. quæſtio. 2.
facit tex. in c. quoniam Abbas. de offi. delega. ubi
10 † ſucceſſor in dignitate exequitur mandata facta
prædeceſſori. c. paſtoralis. §. præterea. uerſi. niſi for
ſan delegatus talis extiterit cui alius ſuccedat in
onere, & honore. de offi. ordin. c. eam tecum. gl. in
uer. deberes. uer. ſed contrarium, de reſcrip. Oldr.
conſi. 257. factum tale eſt, ante nu. 3. ubi quòd Pa-
pa ſucceſſor declarat gratiam prædeceſſoris. Rot.
434. fuit dubitatum utrum mandatum. in no.
Belleme. 262. mādatum directum epiſcopo. Imo
etiam epiſcopus ſucceſſor exequitur commiſſa
prius capitulo. Paui. de pote. capi. ſede uacant. in
10. quęſtio. 1. par. num. 29. uer. ultimo adde quòd
epiſcopus. Et illud etiā adduci poteſt, quòd epi-
ſcopus præſens alicuius ciuitatis, & illemet, ſeu
idem habetur, qui fuit eiuſdem ciuitatis iā ſunt
anni centum, imo & qui fuit ille iam ſex cēti ſunt
anni. argumento l. proponebatur. ff. de iudi. poſ-
ſet etiam ad cautelam impetrari reſcriptum à
ſummo Pontifice, per quod mandetur ipſi ſuc-
ceſſori, quòd compleat, & exequatur incępta, ſeu
conceſſa per prædeceſſorem, tum ad omne dubiū
tollendum, tum ut actus maiorem habeat uim,
& auctoritatem, etiam ad inſtar tabellionis mor-
tui, cuius inſtrumenta, non extracta, ſeu non per-
fecta, alter notarius ab ordinario deputatur, qui
extrahet, & ſupplebit. iuxta tex. in c. cum P. tabel-
lio. de fi. inſtru. ita ſummus Pontifex, qui eſt ordi-
narius oīum ordinariorum adiri poterit, ut man-
det ſucceſſori legato, ſeu ſucceſſori epo, ut conceſ-
ſa per prædeceſſorem executioni demandet. Tum
etiam quia ſi ſucceſſor cuius conſenſus, & factum
requireretur, ſine cā legitima cōſentire recuſaret,
ſuperior adeundus erit, ut ipſe actū perficiat, uel
per illū, qui recuſat, perfici mandet. c. nullus. & ibi
11 Abb. p illū tex. in 3. no. de iu. patr. ubi q † ſi con-
ſenſus alicuius requirit in aliquo actu, & ille cō-
ſentire recuſet ſuperior cōſentiret uel cōſētiri mā
dabit: idem Abb. conſ. 65. quidam Rainerius col.
3. in 3. dub. lib. 2. & in c. poſt quam. ante fi. de ele-
ctio. approbat Feli. in ca. cum venerabilis. col. 11.
num.

num 33.in 2.amplia.verſic.& ſi epiſcopus conſē-
tire recuſet .de excep.cap.ad audientiam 2. iun.
glo.1.de eccle.ędifi.Lap.alle.67.quoddam.num.
3.Lamberti.in tracta.iurispatro. & art.1.q.quæ-
ſtio.1.par.1.lib.fol.79.ante nu.83.Et pro præmiſ
ſis etiam adduci poteſt ratio ſeu ſolutio quā dat
Archidia.in c.ſucceſſor. 25.quæſt.2.dum dicit ꝙ
iure legationis uel auctoritate Papę diſſoluebatur
factum prædeceſſoris,ita in propoſito noſtro iu-
re legationis uel auctoritate Papæ, approbetur
& terminetur factum prædeceſſoris. fortè tamen
& alii quidam adduci poſſunt circa prędicta
modi, ſed qui adaptari ad rem noſtram poſſunt
pęne omnes enumerati ſunt.

S V M M A R I V M.

1 *Regula hæc an in aliis gratiis, quàm ſimpliciter conceſſis procedat.*
2 *Gratiæ non ſimpliciter conceſſæ morte concedentis expirant.*

1 NONO quæro an †regula hæc in aliis
gratiis quàm conceſsis locum ſibi
vendicet? Iunioribus exempla ſubii-
cio. Signata fuit ſupplicatio à Papa
prædeceſſore conſtitutionis,ſeu aſsi-
gnationis penſionis in partibus faciendę:ſeu cō-
miſſa fuit ſupplicatio impetrationis beneficii ꝓ
pter priuationem faciendam. Vel expedita fuit
ſupplicatio ſuper mandato de prouidendo, Pro
opin.negatiua adduco tex.in c.ſi cui, uerſi.ſecus
ſi ſupra.de præben.lib.6.Oldra.conſil.324.factū
tale eſt nu.20.uerſic.Vndecimo non ob.Io.An.in
c.cum ex tua col.2.uerſ.dictum illud poteſt pro-
cedere. de fil.presb.Bal.in l.beneficium.in prima
lectu.col.2.ff.de conſti.prin.verſi.ſed pone quòd
princeps.Dec.ſuper rub.de conſti.ante num.12.
verſ.& iſta concluſio procedit,quando gratia fuit
facta ſimpliciter,& ibi Io.Fran.à Ripa numer.50.
verſi.& ideo ſucceſſor ſolet in forma,rationi con-
gruit &c.& poſtea verſi.quòd verum eſt in gratia
ſimpliciter conceſſa,ſecus ſi per viam commiſsio
nis ſit alteri mandatum,quòd conferat. ex ſupra-
2 dictis probatur quòd †gratiæ non ſimpliciter cō-
ceſſæ morte concedentis expirāt, quodque ſuper
illis regula hęc locum ſibi uendicare non poteſt,
quod etiam oſtenditur,quia data pro uera con-
cluſione illa quòd gratiæ expirauerint ſuper illis
non cadit aliqua expeditio, tum quia non entiū
nullæ ſunt partes.l.quidam referunt. poſt princ.
ibi nullius enim momenti.& §.1.ibi quia hæres
ad quem.ff.de iu.cod.l.mulier quę duobus. §.ſed
etenim.ff.ad trebellia.c.ad audientiam 2. cū gl̃o.
in verſic.non poſſumus. in prin.de eccle.ædi.ubi
quòd priuilegium non conceditur rei quę nō eſt,
cum igitur gratia amplius nō ſit, ſeu nō ſubſiſtat
non erit locus priuilegio,ſeu indulto noſtræ regu
læ,ut ſuper gratia literæ expediri poſsint: Tum e-
tiam quia principali annullato,& ſic ipſa conceſ
ſione ſeu gratia, acceſſorium & ſic ſupplicatio
eius,clauſulæ, & aliæ annullatæ eſſe cenſentur.l.
nihil doli.& l.cū principalis.ff.de regu.iur.& arg.
tex.in c.ſi monacus ad clericatum 16.quæſtio.1.
glo.in l.ſi patronus. §.patronum in uer.fauianam
ff.ſi quid in frau.patro.c.2.iun.glo.in uerſic.pœna
de preca.Bal.in.c.1.in tit.de feu.dat.in uim leg.
commiſſo.& in l.ex teſtamento,ante fi.C.de fidei
com.vbi quòd precariū tollitur, ſeu nullum red-
ditur, ſi contractus corruit. Contrarium quoad
terminos noſtræ regulæ ſeruatur præſertim,vt ex-
peditionibus,& expeditoribus faueatur,nec ob-
ſeruantia hæc eſt a iure, & ratione diſſona: tum
quia verba regulæ conueniunt, cum mandet ex-
pediri in forma (rationi congruit) conceſſa per
prædeceſſorem, quomodocunque igitur conceſ-
ſa ſint,etiam ſub conditione, uel aliàs expediri
poterunt, cum regula indiſtinctè loquatur ad l.3.
ff.de offi.præſi.l.Imperator.ff.depoſiti.c.quia cir-
ca.de priui.Hoſti.de uulga.§.ſed ſi inſtitut. Inſu-
per non videtur poſſe dari congrua ratio differen
tiæ,quare magis gratiæ ſimpliciter per prædeceſ
ſorem conceſſę per ſucceſſorem expediri poſsint,
quàm alię: ergo idem ius erit in omni caſu ad l.ſi
poſtulauerint.§.rō.ff de adulte.l.illud. cū gl.magi
ſtra. in uer. æſtimari quæ dat concord.ff.ad.l. A-
qui. Nec literarū expeditoribus diſcutere, uel de
cidere conuenit an gratiæ expirauerint, uel ineffi
caces redditæ ſint per obitum concedentis, uel 1
ex alia cauſa, hoc enim iudicare ad Rotam, uel
alios iudices ſpectat: imo nec noſtra regula eo tē
dit an gratia expirauerit,uel non,ſuper hoc enim
habemus regulam infra decimam,ad ea quę ibi
ſcripſi præſertim quæſtio.2.me remitto, & ibi di-
ctis addo uidenda eſſe omnino tradita per Hie
ron.Pau.in lib.nuncupato pronia.fol.27.uerſic.
prſtantiſsime doctor cupit ſcire,cum Hier.Pau.
tranſit Boe.Dec.348.quęritur an ad ualiditatem.
poſt num.7.uerſic.& ſucceſſor Papæ conſueuit.

S V M M A R I V M.

1 *Expeditio literarum in forma (rationi congruit) an inducat confirmationem ſeu comprobationem gratiæ per prædeceſſorem factæ.*
2 *Bullæ expeditio in forma (rationi congruit) nil noui introducit.*
3 *Actus agentium vltra eorum intentionem non ſe extendunt.*

1 DECIMO quæro †an per expeditionē
literarum in forma, rationi congruit
inducatur confirmatio ſeu compro-
batio gratiæ per prædeceſſorem fa-
ctæ,ſeu ipſe ſucceſſor gratiam præde
ceſſoris confirmare ſeu comprobare cenſeatur?
Pro opin. affirmatiua conſidero, quòd Papa ſcit,
& ratam habet gratiam à prædeceſſore factam.
unde ſaltem tacitè gratiam à prędeceſſore con-
ceſſam comprobare uidetur. Contrarium cōclu-
dendum

dendum eſt: quia Papa ſucceſſor in expeditione literarum, ſuper gratia à prædeceſſore facta ſolū atteſtatur, uel fidem facit, ſeu gratiam illam executioni demandari facit & ſic expediuntur literæ ſuper conceſſione prędeceſſoris ad effectū probationis, & exequutionis, ad ca. literis. in fi. de reſcr. Bal. in l. humanum, in fi. C. de legi. & ad ea quę adduxi ſupra in 2. quęſt. huius regulę. nu. 5. Nic. Boe. deciſ. 348. quæritur an ad validitatem nu. 7. & ſic
2 per talem† expeditionem nullum ius additur cōceditur ſeu cōfirmatur, nec Papa, nec literarum expeditioni præpoſiti, prouiſionem, ſeu gratiam forſan inualidam, ſeu ius inutile confirmare intē
3 dunt, actus igitur agentium ultra eorum† intētionē non ſe extendet ad. l. non omnis. ff. ſi cer. pet. l. uerum. & l. qui iniuria. in princ. ff. de fur. Bal. in l. ſi abſentis. in 2. opp. nu. 3. C. ſi cer. peta & pro præmiſsis faciunt tradita per Caſtado. dec. 2. de reſer. num. 3. col. 2. & 3. & hæc etiam colliguntur ex facie noſtræ regulæ clarius ex formula bullæ in uim regulæ expediri ſolitæ, quam poſui ſupra in præfatio. huius regulæ.

SVMMARIVM.

1 *Regula hęc an locum ſibi uendicet in gratia obtenta, ſed non ſignata.*

2 *Gratia ſolo uerbo perficitur.*

1 VNDECIMO quæro† an regula hæc locum ſibi vendicet in gratia uerbo facta, & per teſtes probata? Pro opin. affirmatiua faciunt ea quæ adduxi
2 ſupra in 1. quæſt.† ſolo enim uerbo gratia perficitur ut ibi probo, & voluerunt Bald. in l. fi. in 2. not. C. de commu. ſeruo manu. & in l. ſi qua per calumniam, nu. 5. ver. ſed tu dic eo ipſo quòd Papa fecit gratiam ſimplici uerbo ſtatim facta eſt collatio. Loff. in paraphra. feuda. in c. imperialis. col. 2. & Pet. à Blaxio in Directo. electio, par. 3. cap. 28. ad fi. inſuper ratio regulæ noſtræ nō magis reſpicit gratiam ſuper qua ſupplicatio ſignata eſt, quam gratiam verbo tantum factam
ſic & formula bullę, rationi congruit, quam poſui 1
in præfa huius Regulæ apta eſt comprehendere etiam hunc caſum, quum dicat, ut ea quæ de Ro. pontificis gratia proceſſerunt, licet eius ſuperuenieute obitu literæ apoſtolicæ ſuper illis confectæ non fuerunt ſuum conſequutæ effectum, & ſic in regula hac, & in illa formula non diſtinguitur an ſupplicatio ſignata ſit, an non, ergo nec nos diſtinguere debemus ad text. in. l. de præcio. ff. de publici. gloſ. & Bartol. in l. 3. ff. de offi. præſid. Bartol. in l. ea mente. ff. de furt. & cap. quia circa de priuile. Inſuper in terminis noſtris pro hac opin. affirmatiua concludunt Boni. de Vita. ſuper prohe. clemen §. nunc igitur num. 17. uerſicu. ubi autem nō apparet de tali ſupplicatione. D. meus Phi. Dec. conſ. 407. niſis num. 17. uerſic. & ſi poſt gratiam factam Papa moriatur nō expirat. & Loffre. in alle. c. imperialem uerſ. vnde ſi conceſſa gratia per Papam, in Parapha. Feuda. Pro opin. negatiua plura adduci poſſent. Breuiter ego ſic diſtinguerem. Aut Papa conceſſa gratia ſtatim, ſeu infra breue tempus obiit, uel infirmatus eſt, ex qua ægritudine periit, & pro affirmatiua concludunt Vitalis ubi ſupra ſic diſtinguendo, & Rebuff. ſuper concord. in for. Manda. apoſto. ſuper gloſ. in verſ. gratiam. uerſ. uide Boni. Quibus addo quòd ſi Papa mandaret expediri literas in forma, ratio nē congruit, ſuper gratia uerbo olim facta, & per teſtes probata, iure procederet, uerum ſi id denegaret, nemini iniuriam faceret reſiſtente Cancellariæ ſtilo, quæ literas in forma, rationi congruit, cōcedere nō ſolet niſi ſupplicatione ſignata. Aut Papa prędeceſſor ſuperuixit poſt gratiam uerbo factam, & ſibi imputet qui gratiam obtinuit quod ſupplicationem non expedierit, & nullo modo audiatur, ut præfati Boni. de Vitali & Rebuff. ubi
ſupra diſtinguunt & concludunt. 1

SVMMARIVM.

1 *Regula, an in penſionibus locum habeat, & penſionario ſufficiat obligatio ad partes abſque alia expeditione.*

2 *Indiſtincta loquutio indiſtinctè eſt accipienda.*

1 DVODECIMO quæro† an Reg. hæc in penſionario locum habeat, & ſi ſic, in caſu huius regulæ illi, tam in foro fori, quàm poli ſufficiat obligatio ad partes abſque alia expeditione ſub hac forma, rationi congruit? Prima pars dubii reſoluitur ex notoria praxi, & ſtilo Cancellariæ, & Rom. Cu. iuxta quem non minus ſuper penſionibus, quàm ſuper beneficiis eccleſiaſticis expediuntur literę in forma, rationi congruit, & formula huiuſmodi expeditionis quam deſcripſi ſupra in præfa. concepta eſt in fauorem penſionarii. Vltra quod pondero quòd Regula noſtra dicit, conceſſa per Paulum, non loquens magis in materia benefi-
2 ciaria, quam alia, & ſic indiſtincta † loquutio indiſtinctè accipienda erit, ad l. Imperator. ff. de poſtu. l. 3. ff. de offi. pręſi. l. 1. §. generaliter. ff. de lega. præſtan. c. quia circa. de priuileg. Præceptor meus D. Philip. Dec. conſi. 360. præſentatia nu. 5. Quoad 2. part. quæſiti, reijcio te ad ea quę ſcribam in 7. quæſt. Reg. de non ludi. iux. for. ſup. vbi pro opinione affirmatiua concludam.

REGVLA NONA

Reſeruat omnes eccleſias, quas prædeceſſores tempore obitus reſeruauerant, & beneficia nunc vacantia tanquam affecta.

ITEM declarauit omnium, & ſingularũ eccleſiarum cathedralium, & monaſteriorum prouiſiones, quas præfati prædeceſſores ſui ordinationi, & diſpoſitioni eorũ

Nec

Necnon omnia & ſingula beneficia eccleſiaſtica
quæ dicti prædeceſſores, etiam pręfatæ diſpoſitio
ni, cum interpoſitione decreti reſeruauerant. Quę
quidem eccleſiæ, & monaſteria, nec non ſic reſer-
uata beneficia, tempore obitus eorundem præde
ceſſorum uacabant, aut eccleſiæ uel monaſteria
huiuſmodi, ſi commendata, uel eis adminiſtrato
res deputati non fuiſſent, etiam tunc uacaſſent,
remanſiſſe & remanere, per huiuſmodi reſeruatio
nem & decretum affecta, nullumque de illis, præ-
ter Romanum Pontificē, ea uice ſe intromittere,
uel di ponere potuiſſe ſiue poſſe quoquomodo:
Decernens irritum, & inane, ſi ſecus de illis attē
tatum forſan erat tunc, uel in poſterum contige-
rit attentari.

S V M M A R I V M.

1 *Interpretatio facienda eſt talis vt falſa latinitas euite-
tur.*

REGVLA iſta non poteſt commode
diuidi, quia ſub eadem ſtructura ver
borum: tamen intellectualiter diui-
ditur in duas partes principales. In
prima declarat eccleſias, ac mona-
ſteria, & beneficia per prædeceſſores reſeruata
remanere affecta. In ſecunda, quæ eſt ibi.
Quę quidem &c. declarat de quibus eccleſijs, mo
naſterijs, & beneficijs intelligendum ſit. Et aduer
tendum eſt, quòd iſta Regula eſt ampliatiua ad
illam Inno. & Sixti, quę ſolum comprehendebant
eccleſias monaſteria & beneficia per prædeceſſo-
rem immediatum reſeruata: hæc autem regula
comprehendit reſeruata per duos immediatos
Pontifices, videlicet per Clem. 7 & Paulum ter-
tium, & ſicut in præcedenti regula Papa fuit libe
ralior antiquis pontificibus, ut ibi oſtendi: ita in
hac vult eſſe illis prudentior, & ſibi, & ſedi apoſto
licæ magis cauere. In prima parte ibi, Præfati præ
deceſſores ſui, declara idest Clemen. VII. & Pau
lus tertius, de quibus locutus fuit in proxima pre
cedenti regula. & ex hoc clarior colligitur reſolu-
tio pro illa opi. quam ſupra in prohem. præmiſi,
quòd omnis regula ſit unus paragraphus. aliter
enim ſi eſſet una lex de per ſe male caderet poſſet
iſta interpretatio ſuper uer. præfati; declarando
vt feci: quia iſta regula nihil haberet commune
cum præcedenti, & ſtaret de per ſe, & eſſet diuina
toria interpretatio, & non concludens. In ſecun-
da parte in fin ibi, Decernens, ſcilicet Iulius ter-
tius, nec debet referri ad prædeceſſores: tum quia
eſſet inutilis hac additio; quia ſupra locutus fuit
de decreto per prædeceſſores appoſitorum quia
1 aliter interpretando, vltra alia reſultaret † falſa la
tinitas: videlicet prædeceſſores decernens, cōtra
c. ad audientiam. & ibi Feli. poſt alias de reſcrip.
Bar. in l. Plautius & l. cum in teſtamento in fi. ff.
de aur. & arg. lega. Paul. Caſtrenſ. in l. cohæredi. §.
qui diſcretas. poſt num. 3. uerſ. hoc tamen ipſe li-
mitat. ff. de uulga. & pupill. Hinc dicimus quòd
clauſula arctat & complectitur id ſolum cū quo
conſtrui poteſt ſalua ratione textus ſermonis. Bald.
in. l. 1. col. 3. uerſic. & no quòd clauſula. C. de libe.
pręte. ſequitur Cel. Vgo in tracta clauſu. in verſic.
clauſula arctat.

S V M M A R I V M.

1 *Quæ ſpecies declarationis ſit iſta de qua in regula hac.*
2 *Declaratio vera & propria illa eſt per quam aperiun-
tur, & dilucidantur dubia.*
3 *Papa in beneficialibus eſt dominus abſolutus.*

1 PRIMO quęro † cum Papa procedat
hic per uiam declarationis, quę ſpe-
cies declarationis ſit? & præſupponē
2 dum eſt, quòd † vera & propria decla
ratio eſt illa, per quam aperiuntur &
dilucidantur dubia, & obſcura, nihil addendo. l.
adeo. §. cum quis. ff. de acqui. re. domi. l. vnum ex
familia. §. ſi de falcidia. ff. de lega. 2. l. aſſe toto. ff.
de hær. inſt. clem. 1. in princ. de iur. patro. ubi tan
quam diuerſa ponūtur declarare, & addere. l. hæ-
redes. palam. §. ſiquid, & ibi Paul. de Caſtr ante
nu. 5 ff. de Teſta. ubi concludit ſecus eſſe, ſi non e-
maner ſuper tali obſcuritate. Nam tunc declara-
tio habeat nim nouæ diſpoſitionis. faciunt tradi
ta p Dec. in l. edita. nu. 49. C. de eden. & conſ. 114.
nume. 5. conſil. 220 ad fi. 229. num. 4. Feli. in c. cū
olim col. 2. de re iu. & in cap. qualiter & quando.
el primo, de accuſa. nume. 23. vſque ad 29. Pariſ.
conſ. 50. in fi. lib. 4 D. Sarnen. lariſsimè in quæſtio.
13. de non tollend. iur. quæſi. & in nona quæſtio.
num 3. de impe. bene. uacan. per obi. fami Card.
Ex præmiſsis ſequitur, quòd non videtur eſſe pro
pria declaratio, ſed quaſi noua diſpoſitio in-
ferens multoties præiudicium tertio. ex quibus
ſupra deductis, & ex conſ. Soci. 260. In cauſa Nan
naren. Cantorię &c. n. 10. & ſeq. poſſet dubitari de
ualiditate huius regulæ tn̄ quia Papa non proce
dit per uiā declarationis mētis prędeceſſoris, ſeu
p̄deceſſorum, & geſtorum ab alijs, iuxta terminos
conſ. Soci. ſed per uiam legis, quatenus non ope-
retur vt declaratio vera, operabitur vt ficta, vel vt
3 noua diſpoſitio; Cum Papa † in beneficialibus ſit
Dominus abſolutus, & ſit ſupra ius. c. propoſuit.
§. licet de conceſſ. præben. c. 1. & ibi no. Docto. de
tranſa in c. inter dilectos. de fid. inſtru. & in c. illa
quotidiana. de electio. Iaſ. in l. quoties. numer. 19.
C. de rei uendi. Fel. in c. quæ in eccleſiarum num.
60. de conſti. & Dec. ibi numer. 32. & idem Dec.
conſ. 137. num. 2. conſ. 141. col. 2. ibi, in beneficia-
libus enim &c. & conſ. 624. ante numerum. 5. ibi,
de poteſtate non videtur dubitandum. &c.

S V M M A R I V M.

1 *Dictio, tunc, in qua in regula quomodo accipiatur.*
2 *Dictio tunc, extremitatem temporis deſignat.*
3 *Nihil debet eſſe ſuperfluum in conſtitutione Pontificis,
lunica num. 4.*

Secundo

SECVNDO quæro ibi, Decernens irritum &c. ſi ſecus de illis attentatū
1 forſan erat tunc†: quomodo intelligatur hic iſta dictio, tunc: & dico q̀
2 de iure iſta† dictio reſpicit extremitatem temporis expreſsi, ſeu deſignati. l. his legatum. in fi. ibi hic articulus (tunc) extremi quinquēnij tempus ſignificat. & ibi declarat Bar. Spec. in tit. de inſtru. edit. §. videndum reſtat, ante num. 4. verſic. quòd ſi velis. glo. in c. ſi eo tempore. de reſcriptis. lib. 6. in uet. tunc. & Gemini. ſuper ea nu. 7. Deci. conſil. 63. num. 2. & ſeq. conſil. 89. num. 3. conſil. 90. num. 2. conſil. 523. num. 5. & Pariſ. conſ. 143. lib. 4. in princ. vbi diſputat de quo tempore loquatur regula de publican. reſignatione: & cōcludit de die datę. & licet ipſe loquatur de dictione, ex tunc, tamen idem ſi per dictionem, Tunc. quia iura, quę allegat loquuntur de dictione tūc: & tantæ eſt potentiæ dictio tunc, ut mutet naturam verbi cui additur. Lau. Calcan. conſil. 78. dubium contra num. 4. & ſeq. Igitur applicando ad caſum noſtrum, hæc dictio reſpiciet extremitatē duorum temporum: unius temporis obitus Clementis 7. alterius temporis obitus Pauli tertii, unde quia poſtea regula ſubdit, Vel in poſterum contigerit attētari. uidetur poſſe dubitari de mediis inter extrema. nam aut decretum, quòd reſpicit tempus præteritum, ſe extendit etiam ad futura: & tunc ſuperflua uidetur iſta poſterior clauſula, uidelicet uel in poſterum contigerit attentari. Aut reſpicit ſolum illud tempus præteritum, & ſic iſtud tēpus obitus. & poſtea diſponit in futurum poſt tempus regulæ, & ſic illa media tempora remanent in ſuſpenſo, vel in aere: quorū
3 neutrum eſt dicendum, quia† nihil debet eſſe ſuperfluum in diſpoſitione, ſeu conſtitutione Pontificis: immo nec minimum uerbum debet eſſe ſine virtute. §. quibus. in prin. ibi, ſuperuacuis &c. in prima conſt. cap. Bal. ſuper rub. de contrahen. emp. Cur. Iun. conſ. 85. nu. 4. Deci. con. 47. num. 2. conſil. 69. nu. 4. conſil. 74. col. 2. conſil. 288. colu. 4. 292. col. 1. 414. nume. 2. & per totam 473. num. 4. 500. nu. 14. 667. num. 7. Pariſ. conſi. 3. lib. 4. nu. 86. Reſpōdeo, quod tempus incipit ab illo obitu, tamen non ceſſat decretum, quin operetur in futurum ſucceſsiuis temporibus. Non obſtant ſupra
4 proximè adducta, quia† uidentur reſtringi in his, quæ ſunt in principio, & in ſubſtantia diſpoſitionis. Deci. conſil. 542. retenta. num. 9. uerſi. non ob. & etiam ſufficit, quòd uerba aliquid operentur ſecundum naturam rei deductæ, prout Bald. ſubdit, ubi ſupra: facit Deci. conſi. 193. col. ult. conſil. 278. num. 5. & Pariſ. conſil. 5. nu. 44. & conſil. 165. num. 19. & 20. uol. 4. Inſuper poteſt dici, quòd illa uerba ſint addita ad maiorem declarationem, ſeu ad tollendum dubitationem, quo caſu ſuperfluitas toleratur. Abb. in c. ſolitę. in uerſi. tanquā in fi. de maio. & obedi. immo cum tollant dubitationem ſatis dicuntur operati. Abb. in c. certificari col. penult. de ſepul. Gemini. in c. ſi Papa. de priuile. lib. 6. & uoluit Spec. in tit. de procura. §. hoc autem. uerſ. ſed oppo. de illa clauſula, fecit conſtituit & creauit ſuum procuratorem &c. quòd ad tollendum dubitationem admittitur inculcatio uerborum, & pro præmiſsis facit tex. in l. quę dubitationis tollendæ cauſa, ubi omnino uideatur præceptor meus D. Philip. Dec. ff. de reg. iu.

SVMMARIVM.

1 *Decretum de quo in regula hac an poſſit dici inualidum quoad præterita.*
2 *Lex non ligat niſi de futuro.*
3 *Poteſt tamen extendi ad præterita.*
4 *Papa in toto orbe diſponere poteſt.*

TERTIO quæro ibi, in fi. Decernens irritum quicquid tunc: & ſic decretum reſpicit omne præteritum tem
1 pus, ut dixi, † an iſtud decretum poſſit dici inualidum quoad præterita?
2 & videretur dicendum quòd ſic: quia lex ſiue† cōſtitutio non ligat niſi de futuro, ſiue diſtinguamus a quo tempore incipiat habere uigorem, & tunc an à die promulgatæ conſtitutionis, an à die notitiæ, an a die publicationis, an a duobus menſibus. Siue quæramus, an poſt uigorem aſſūptum liget facta præcedentia. c. fi. de conſtitutio. Bart. in l. omnes populi in 5. quæſt. prin. cuius opin. communiter tenetur. Pariſ. conſ. 49. num. 3. li. 4. faciunt cumu. per Feli. in c. cognoſcentes. de conſtit. in prin. & num. 7. qui poſuit regulam, & plures limitationes. Prędicta ſatis urgere uidentur, & multo magis diſtinctio, quā ponit poſtea Bar. ubi ſupra nu. 39. in 2. quæſt. ubi uidetur eſſe caſus noſter, & primo loquitur quando expreſſe cauetur, ut trahatur ad pręterita: & loquitur etiā in Imperatore, prout poſtea ſubdit uerſi. ſi enim Imperator ſanctiſsimus. Tamen quicquid allega-
3 ri poſsit, contrarium teneo, quod immo† Papa poſsit extendere etiam ad præterita, prout hic facit, per tex. in dicto. c. fi. de conſtitu. ibi, niſi nominatim in eis de præterito caueatur. Tum quia id, quod poteſt Imperator in aliquibus caſibus indiſtinctè, & in aliquibus per legē generalē, ſeu per uiam declarationis, quo caſu ad præterita trahitur, & iſta eſt communis opin. per Feli. in dicto c. fi. 2. fallen. nu. 4. de conſtitutio. Cur. Iun. conſil. 56. num. 10. Caſſa. dec. 4. col. 4. poſt medium. de re-
4 ſeruatio. A fortiori potuerit† Papa, qui diſponere poteſt in toto orbe. c. cuncta per mundum. primo, & ſecundo. 9. quæſt. 3. & cui nemo dicere poteſt, cur ita facis? eſt enim Rector uniuerſalis eccleſiæ, & epiſcopus uniuerſalis. Archidia. & Ioan. And. in c. 1. de conſtitu. lib. 6. ſuper glo. 2. Geminia. conſ. 93. uidetur primo, col. fi. nu. 22. Et in terminis noſtris, q̀ Papa apponat decretū irritans reſpiciens factum tempore prædeceſſoris, eſt tex. in c. eccleſia 2. ut lit. penden. uerſi. nos quicquid ab aliis &c.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *An ſub hac regula veniant ſolū beneficia per prædeceſſores cum decreto reſeruata, an etiam ſine decreto.*
2 *Copula, inter duo cadens concurſum vtriuſque requirit. fallit num. 5.*
3 *Reſeruatio abſque decreto operatur.*
4 *Lex ſi aliquid diſponat, licet vltra non procedat annullando: actus tamen in contrarium facti nulli erunt.*
5 *Quomodo requiratur concurſus plurium copulatorum.*

1 QVARTO quæro ibi, cum interpoſitione decreti reſeruauit,† an in hac declaratione, ſeu regula, ueniant ſolū beneficia per prædeceſſores cum decreto reſeruata: an etiam ſine decreto? & uī dicendum, quòd tm̄ ea, quæ cum decreto, pp illam qualitatem adiectā, & per uerba ſequentia, quæ præcedentia declarant, ut ſupra dixi, uidelicet per huiuſmodi reſeruationem, & decretum af
2 fecta. Nam ubi † cadit copula inter duo, requirit concurſum amborum. l. ſi hæredi plures conditiones. ff. de condi. inſti. Bat. in l. 1. ff. de iuſti & iu. nu. 2. & ibi Iaſ. nu. 2. Lap. alleg. 51. dicebantur in effectu, in prin. Fel. in c. 2. nu. 32. uerſ. copula, de reſcr. Dec. conſ. 417. nu. 1. & 433. nu. 6. contrariam opin. ueriorem puto, quòd imò regula iſta comprehendat beneficia reſeruata abſq; appoſitione decreti: uel quia illud à cōiter accidentib. ſubintelligi de
3 beat, uel quia † reſeruatio, de per ſe operetur abſque decreto. c. eccleſia, el ij. ut lit. pend. ubi Papa irritat proceſſum factum poſt auocationem negotii ad curiam Romanam, non propter decretum appoſitum, ſed quia Papa prædeceſſor negocii huiuſmodi cognitionem ſibi reſeruauerat. facit dictum Inn. in c. cum. M. Ferrarienſis, de conſt. col. 3. uerſ. aliqui tū. ubi ex eo, quia authoritate Papæ fiebat permutatio præbendarum, per conſequens videbatur inhibitum illis, ad quos ſpectabat col-
4 latio, &c. & ſufficit quòd † lex, ſeu conſtitutio aliquid diſponat, licet non procedat ultra ad decreta, & annullationes actuum: actus tamen contra diſpoſitionem facti erunt nulli, & ſic idem erit cū decreto, & fine. l. non dubiū. C. de legi. & ibi Bart. in 2. not. Deci. conſi. 502. ex duobus. nu. 1. ex proximè dictis patet ſolutio ad deducta in contrariū de natura copulæ, quòd requirat concurſum om
5 nium: quia † quando plura copulantur in vna diſpoſitione circa unum effectum, in quo non ſunt omnia neceſſaria (ut enim probaui ſola reſeruatio ſine decreto ſufficit) tunc non requiritur neceſſario concurſus omnium copulatorū, text. eſt in c. cum iamdudum. de præbend. ubi plura copulatiuè fuerunt oppoſita, & tamen Papa decreuit ſufficere probationem alicuius ex copulatis præmiſſis. Bald. in l. Titia diuortium. ff. ſoluto matrimon. poſt principiū. ibi, ſecus ſi quodlibet per ſe infert in uictoriam, &c. Iaſon in dicta l. 1. ff. de iuſtitia, & iure. in 7. & 8. limita. Rota Bellemer. 735. ſi impetrans. gloſ. 1. in cap. 2. de reſcript. circa medium. uerſicu. ſed ſi alterum per ſe ſufficiat, &c. & ibi Felyn. numero 34. in 3. fallentia.

SVMMARIVM.

1 *An regula hæc neceſſaria fuerit, vel potius ſuperflua, quia idem eſſet prius diſpoſitum.*
2 *Extrauagans inter alias inſerta, & nota, pro decretali habetur.*
3 *Ex prohemio ratio finalis diſpoſitionis ſumitur.*

1 QVINTO quæro, † an iſta regula fuerit neceſſaria, uel potius ſuperflua, quia idem eſſet prius diſpoſitum? & uidetur, quòd hæc regula ſit ſuperflua, ex quo idem ſtatutum fuerat per Paulū ſecundum in extraua. Ad Romani Pontificis, poſita inter communes, ſub titulo, de præbend. ubi quæcunq; beneficia à prædeceſſoribus reſeruata, declarantur, & decernuntur eſſe ita affecta: ita quòd de illis nemo præter Romanum Pontificem diſponere poſſit. & ſi dicatur in contrarium qđ illa extrauagans non ſit perpetua, nec diſponat de reſeruandis in futurum: ad primum reſpondetur, quòd natura legis, & conſtitutionis eſt, ut
2 ſit perpetua, & † extrauagans inſerta inter alias, & nota, habetur pro decretali. c. paſtoralis, & ibi, Fel. poſt alios. de fide inſtrumen. Bald. in l. 2. poſt princip. ibi, erat dubium, an conſtitutio eſſet conſtitutio uel ne, quia erat extrauagans. quaſi inferre uoluerit, quòd ſi extrauagans fuiſſet nota, ſententia non tenuiſſet: & poſtea ſequitur, ſed. ſi feratur contra reformationes, extrauagantes, &c. C. quan. prouoc. non eſt neceſſ. idem Bald. in l. leges ſacratiſſimæ. nu. 4. C. de legi. Rom. conſil. 260. in propoſito caſu, n. 2. verſ. aut certum eſt, & indubitatum, & c Pauli. ſuper præludijs extrauag. & qđ ſit perpetua, & diſponat etiam de reſeruādis in futurum poſt ipſam extrauagantem per ſucceſſores Pontifices, ſunt uerba clara poſt medium, ibi, huius perpetuæ, & irrefragabilis conſtitutionis, &c. & ante fi. ibi, & per Romanos Pontifices ſucceſſores noſtros in poſterum reſeruan. & poſtea uer. qđ tam in pendentibus etiam per appellationē, quā in futurum ſuper eiſdem beneficiis, &c. In contrarium, quòd non fuerit ſuperflua, etiam quod idē met contineret, quod dicta extrauagans, ſeu iura præcedentia, facit dictum c. paſtoralis, ubi ſi extrauagans eſt iuri communi conſona, iudicatur ſecundum illam: & ſic patet, quod non eſt inconueniens aliquid ex pluribus legibus, ſeu conſtitutionibus decidi: immo habemus eandem legem in diuerſis titulis, prout eſt. l. diem functo. ff. loca. quæ eſt eadem. ff. de offic. aſſeſſo. ubi additur ille uerſ. diuerſum in eo, &c. Amplius regula ſuperflua dici non poterit, ſi idem qđ ius diſponat, ſed clarius, ad gloſ. nota. in c. uni in uerſicu. & filio. ad fin. cum qua tranſeunt Gemin. & alii. de ſumma trinit. & fid. catho. lib. 6. & glo. in cap. licet canon.

G uerſ.

uerſ.nec fuit hoc propterea ſuperfluum, cum cla
rius exprimat;cum qua tranſit ibi idem Gemi-
ni.ante numer.6.de electio.eo lib.& ad tex.in l.fi.
ibi à nobis clarius eſt introductum, cum iis quæ
notat ibi D.meus num.9.in 7.not.C.de pact.In-
ſuper reſpondeo,quód regula noſtra ampliat, &
addit uidelicet eccleſias cathedrales & monaſte-
ria,immo plura alia,cum proæmium dictę extra
na.loqueretur tantum de beneficiis uacantibus
ex perſona ſuorum & Cardinalium familiarium
iuxta regulam 3.ubi etiam loquutus ſum de iſta
3 extrauagan.& † ex prohemio ſumitur ratio fina-
lis diſpoſitionis legis.l.fi.ubi Bar.ff.de hære.inſti
tu.Bart.in l.1.ff.de orig.iu.Bald.in §.quibus in 1.
conſtit.C.& in 2.conſtit.in princ.Deci.in l.1.in
2.lectu.col.1.ff.ſi cer.peta.Siue igitur ſolum extra
uagans intellexerit de beneficiis modo præmiſſo
reſeruatis,præſertim propter uerbum in diſpoſi-
tiua,ibi,ut præmittitur reſeruata:ſiue dubium o-
riri potuiſſet,an omnia in hac regula contenta i-
bi comprehenderentur:neceſſaria fuit hæc regu-
la per ſupra deducta: & ad tollẽdum dubium,an
reſeruatio expiret moriente,ſeu aliter deficiente
eo,qui reſeruauit,prout in proxima ſequen.quæ-
ſtio.ſubiiciam.

S V M M A R I V M.

1 *An regula hęc ſit iuri & rationi conſona,& ſemota re-
gula quid de iure reſpondendum ſit.*

2 *Reſeruatio perſonalis ipſi Papę facta,cum ipſa perſona,
& ipſo Papa expirat.*

3 *Beneplacitum morte expirare.*

4 *Reſeruationes legati cum ipſius morte,ſeu legatione fini-
ta expirant.*

5 *Cathedralium prouiſio ultra tres menſes differri non de-
bet.*

6 *Manus Papæ appoſitio, omnem alium ab ipſo Papa ex-
cludit ne ſe intromittere poſſit.*

7 *Reſeruatio Papæ motu proprio,& indiſtinctè,non in fa-
uorem certę perſonæ fauorabilis eſt.*

8 *Reſeruatio epiſcopi ex facultate ſibi conceſſa fauorabilis
eſt,nec morte ipſius expirat.*

1 SEXTO quæro† An regula iſta ſit iu-
ri & rationi cõſona,uel diſſona: & ſe
mota regula quid reſpondendum
ſit de iure?Regulam iſtam eſſe con-
tra iura probatur, cũ enim tex.iſte
loquatur de eccleſiis & beneficiis, quas & quæ
prædeceſſores eorum diſpoſitioni,& ordinationi
reſeruauerunt,ſequitur quod diſponendo,quód
reſeruatio perſonalis non expiret cum ipſa perſo
2 na,repugnet concluſioni iuris,quæ,eſt,quód † Re
ſeruatio perſonalis ipſi Papæ facta cum ipſa per-
ſona,& ipſo Papa expirat.c.ſi gratioſe,de reſcrip.
lib.6.& ibi in terminis noſtris no.Archidia.col.1.
nu.2.uerſi.& ex hoc patet,quód ſi Papa reſeruat
ſuæ collationi aliqua beneficia,quæ uacãt, morte
ipſius talis reſeruatio terminatur:allegat c.præſẽ
ti.de offic.lega.eo.lib.& ibi hoc no.glo.Geminia.
& Fran.poſt prin.Et idem Gemini.conſi.93.inci-
piente, Clemens &c.& ultra alia ponderat uerba
prohemii,ſeu tituli regularum,de quibus ipſe lo
quitur,quæ etiam ſunt in noſtris, uidelicet,fecit
reſeruationes,conſtitutiones,& regulas ſuo tem-
pore duraturas,ergo ſumus in claris,quod nouit
reſeruationes,ſeu illarum effectum poſt obitum
reſeruantis,& conſtituentis operari,& in conſide
ratione haberi.Idem uidetur concludere Rot.Bi
ſigne.9.de præben.ſuppoſita quadam, poſt me-
dium,uerſi.tamen Domini cõtrarium tenuerũt,
quod immo non remaneret reſeruatum &c.Et fa
cit Doct.Ptolo.39.incipiens Eſten.beneficii de
plego, ubi quód gratia, & regula prædeceſſoris
per ipſius obitum expirat.& quia(ut dixi) reſer-
uatio fit ipſi Papæ,& ſic ad ipſius Papæ benepla-
3 citum,negari nõ poteſt† beneplacitum morte ex
pirare.l.4.ff.loca.c.uni.§.fi.ibi.ſublato epiſcopo
de medio,ne ſe.uacan.lib.6.Ange.conſil.217.in
cauſa accuſationis.col.penul.nu.9.uerſ.ad quar-
tum quoque.Deci.conſ.404.uiſo eleganti.col.3.
uerſ.non obſtat ergo,quod contractus.Inſuper ui
4 demus etiam,quód† reſeruationes legati ſedis a-
poſtolicæ expirant morte ipſius legati, ſeu finita
legatione.c.præſenti.de offi.lega.lib.6.Specu.ſub
eo.tit.§ nunc tractemus nu.12.uerſ.ſed ecce lega
tus.Aene.Falco.in tracta.reſerua.in prin.5.quæſt.
princ.fol.mihi 69.Eadem igitur ratione idem eſt
dicendũ in reſeruatione Papæ. Confirmatur hęc
opin. quia aliter tenendo ſequeretur incõuenies
diuturnitatis, ſeu dilationis prouiſionum eccle-
ſiarũ, ſeu beneficiorũ.mortuo enim Papa etiam
ſi ſedes per menſes, & annos (vt pluries accidit)
5 uacaret,differretur† prouiſio debita,præſertim ca
thedralium,quæ ad plus menſes tres differri non
debet. Immo Papa & iura abhorrent, quod ui-
duatæ exiſtant.c.ne pro defectu,& c.ſeq.in princ.
de elect.Io.And.in c.inter dilectus.col.fi.uerſ.nec
enim eſt uериſimile.de exceſ.prælato.Immo termi
nus ille trium menſium à iure datus, poteſt per
canonicos coarctari, & reſtringi. Abb.in c.inter
uniuerſas,in 2.nota.de elect.Dec.cõſ.214.In cau
ſa cathedralis in prin.& per totum.Et puto ratio
nem eſſe,quód illis liceat terminum huiuſmodi,
licet à iure præfinitum,reſtringere, propter fauo
rẽ cathedraliũ, ne ſuo paſtore diu ſint orbatę. In
ſuper ut in præfa.huius regulę præmiſi, cum anti
quæ regulæ ſolum loquerentur de reſeruationi-
bus factis per immediatũ prædeceſſorem,hæc au
tẽ comprehẽdat etiam aliũ,inſolita & à iure alie-
na uidetur, & ſicut reuocationẽ gratiarum inter-
pretari debemus iuxta curſum ſolitum aliorum
Romanorum pontificum. Oldra.conſ.266.quod
autem reuocationem, ſub titulo de conceſ.præ-
ben.num.6.ita ſecundum eundem curſum ſoli-
tum aliorum Pontificum regulari debet gratiarũ
ualiditas. Contrariorum enim iuxta philoſophi
ſentẽtiam,eadem eſt diſciplina. Argumenta præ
dicta ſatis urgere uidentur: contraria tamen o-
pin.uerior eſt.Et quód ſit iuri conformis,probatur

concordat.

concordat.n.tex.cum extrau. Pau.2.ad Romani,
poſita inter cões ſub tit.de præbē. uel eſt illi ſimi
lis: & cum illa extrauagans ſit perpetua, ex illius
uerbis claris, etiã abſq; regula hac (prout in pro-
xima præceden.q.dixi) idem concludendum eſ-
ſet, quod reſeruationis effectus cũ Papa reſeruan
te non expiret. Dico effectus, quia reſeruatio in
quantum concernit uoluntatem, & beneplacitũ
ipſius Papæ, poſt Papam non durat, & ſic proce-
dunt contraria. Quantũ uero attinet ad affectio-
nem ipſorum beneficiorũ reſeruatorũ, illa rema-
net, & operatur, & ultra dictã extrauag. q̃ claré lo-
quitur, probatur per iura, & authoritates cõcluſio
6 iſta, & ẽt per rationem, quæ eſt, quod † per manus
Papæ appoſitionem, affectio talis, ſeu uinculũ ta-
le cauſatur, ut alius a Papa oĩno excludatur, nec
ſe intromittere poſsit: indignumq; ſit ex quo Pa-
pa ad ſe prouiſionẽ reuocauit, uel alii delegauit
ad inferiorẽ reuerti ſine licentia Papæ, & oĩa hæc
ꝓbantur iunctis ꝓximè allegãdis, uidelicet, per c.
multũ ſtupeo.3 q.6.c.cũ ueniſſent. cum glo.in fi.
uerſ.uel põt exponi.de iudi.c.bonæ.2.uer.nec ob
ſtabat, de poſtu.pla.c.ut nſm, & ibi Inn.& præce-
ptor meus D.Phi.Dec.in 1.nor.de appell.c.quod
tranſlationem, de offic.leg.ubi legatus ꝓhibetur
exercere ea, quæ Papa ſibi reſeruat: fortius igitur
inferior legato. Faciunt tradi. per Ioã. And. poſt
Inn.in c.inter dilectos.col.3.in fi.uerſi.item indi-
gnum eſt, quod ex quo Papa ad ſe reuocauit pro
uiſionem, uel alii delegauit, ad inferiorem reuer-
tatur, &c. de exceſ.prælato. Caſſa.dec.33.nu.3.de
præbē.Rot.181.beneficia collectorum, in no. Etſi
Papa dat executorem ad ꝓuidendum alicui de
certo beneficio uĩ adimere facultatem conferen-
di illud ordinario.c.ſi ſoli.& c.ſi capitulo.de con
ceſſ.præb.lib.6.& ſi Papa creat aliquem in Vica-
rium epiſcopi, uidetur adimere facultatem epi-
ſcopo ne poſsit illum remouere, & alium deputa
re.But.in c.uonit.de iudi.Io.Fran.à Ripa.in c.cũ
M. Ferrarienſis. poſt nu.198.de conſt.& pro præ-
miſsis eſt etiam Ale.Lap.33.an frater minor.nu.
2.ubi in apoſtil.ad ipſum in uer. reuocat. Amplio
etiamſi actus ſuper quo Papa manum appoſuit
ſit nullus, & in terminis noſtris pro hac ſecunda
opi.facit conſilium Anch.58. circunſcriptis regu
lis cancellariæ.col.2.nu.3.uer.in contrarium ex di
ctis: ubi plura, quę uideri poſſunt. & ea approbat
Rom.conſ.335.circa primum conſultationis.nu.
6.& ſeq.uer.cæterum, & poſito. defendens tradi.
per Anch.a morſibus Cõpoſ.idem tenet Belenc.
in tract.de charita.ſubſi.q.penul.& D. Samen.in
6.queſt.regulæ de publican.num.6.ubi dicit Ge-
min.in prꝫallega.conſil.93.tenere hanc opinio.
Sed in hoc malè percepit mentem, & uerba Ge-
mini: qui contrarium concluſit, ut ſupra dixi. eſt
uerum, quod nu.16.dicit totum illud conſ.habe
re pro ualde dubio propter contrarium, quod
præmiſit. Melius intellexit dictũ conſ.Aen.de Fal.
in tracta.reſerua.in 17.effe.4.q. poſt princip. fol.
mihi 40. ubi concludens pro hac op.dicit repro
batum eſſe huiuſmodi conſ.Gem.& reprobatam
Dec.Tho.Faſto.de qua ſupra, & etiam opin. Mil.
idem firmat Aen.de Falco.in 2.q.5.q.prin.nu.6.
uerſ.ſeptimo quæro, an reſeruatio expiret morte
reſeruantis, & loquitur de hac regula 9. fol. 55.a
ter.& an reſeruatio, & manus appoſitio inter ſe
differant, uideatur Aene.in d.tracta.in 3.prælud.
fol.3. Ex prædictis remanet firma concluſio, regu
lam iſtam habere conformitatem iuris, & in ſe ra
tionem, & ſemota regula idem uideretur dicen-
dum. Sed quia dubium oriri poterat, emanauit
regula declaratoria oẽm tollens difficultatẽ. Re-
gula igit̃ iſta, eſt rationabilis, & fauorabilis. Nec
facit contra illud de reſeruatione legati, quia illa
7 eſt odioſa prout per glo.in ver.finitur, in d.c.præ
ſenti.de offi.lega.lib.6.& ibi per Docto. † Reſerua
tio aũt Papæ motu proprio facta, & indiſtincta,
non autem in fauorẽ certæ perſonæ, fauorabilis
eſt, ut pluries dixi, & concludit Fed.de Sen.in tra
cta.permu.bene.in 1.q.col.1.Lap.alleg.27.diſpu
tat, an ꝓceptor.col.1.nu.2.ibi, quia tales reſerua-
tiones fauorabiles ſunt, & pleniſsimam recipiũt
interpretationem, &c. Aen.de Falco.in trac.reſer.
in 2.prælu.in prin.fol.2.& Dec.conſ.168. Renerẽ
de pater.col.2.uer.modo in caſu, ꝓut etiam uide
8 mus, quòd † reſeruatio ep̃i ex facultate ſibi con-
ceſſa, morte ipſius ep̃i non expirat. Rot.285. ſi e-
piſcopus in no. Aen.de Falco.in trac. reſeru.in 5.
q.prin. col.3.uerſ. ſed huic dicto ob. ubi multum
inſudat pro euitanda dict.deciſ. tandem reſidet,
quod ratio fuit fauor reſeruationis ep̃i: contraria
uero procedant propter odium reſeruationis le-
gati. Nec illud de caſu ſolito põtificum ob. quia
in dubio illud procedit: alioqui nunquam lex,
uel conſtitutio deuiaret ab antiquis, quod nullo
modo dicendum eſt. Inſuper negari poteſt, qđ
ſit diſsimilis licet augeat. Imò ẽt in augmẽto eſt
ſimilis illi Pauli 111. & magis remiſſa iſta, quàm
illa. Hæc enim duos Pontifices reſpicit, illa tres.

REGVLA DECIMA.

*Reualidat literas, gratiam, vel iu-
ſtitiam continentes, ac reſtituit in pri-
ſtinum ſtatum ad exequendum, ac ſi
inchoatio infra annum facta fuiſſet.*

ITem prædictus D. N. omnes & ſin-
gulas ab ipſis prædeceſſorib. ſuis in-
fra annum à die obitus eorum, con-
ceſſas, gratiæ, uel iuſtitiæ literas, tẽpo
tibus debitis earum executoribus
non præſentatas, oĩno reualidauit, & in ſtatũ pri-
ſtinum, in quo, uidelicet ante fuerãt, uel pro qui-
bus erant obtentæ, quoad hoc, plenariè reſtituit.
Ac decreuit per executores prædictos, uel ab eis
ſubdelegandos, perinde ad ipſarum executionẽ
procedi poſſe, & dẽre, ac ſi executio hmõi tpib.

prædictis inchoata fuiſſet.

A priuatione ad habitũ non dari regreſſũ ſcho
læ omnes philoſophorum atteſtantur & probant,
medicaq́ue ac naturali ratione, nemo.n.ullum un
quam uidit amiſſam oculorum aciem recupera-
re, aut extinctum reſurgere, hęc & ſimilia ſoli Deo
omnipotenti reſeruata accepimus. Summus Pon
tifex Dei Optimi Maximi uices gerens eius exem
plo, quæ iam extincta erant hic reuiuiſci facit, per
hanc regulam quam in duas partes diuido, in
prima ponit reualidationem literarum gratiæ, &
iuſtitiæ à prædeceſſoribus conceſſas. In ſecunda,
quæ eſt ibi, ac decreuit, mandat executoribus il-
larum, quòd illas exequantur. Ad hoc ut regulæ
iſti ſit locus, quatuor copulatiuè requiruntur. Pri-
mum, quòd à dictis prædeceſſoribus ſint conceſ-
ſæ literæ; & de quibus prædeceſſoribus intelligat?
dic quòd de ipſis, uidelicet Clem. 7. & Paulo ter-
tio, ut dixi in præceden. regula: quia & illa & iſta
ueniunt continuatiuè ad illam octauam, rationi
congruit. Secundum requiſitum eſt, ꝙ literę conti
neant gratiam, ſeu iuſtitiam. Tertium, ꝙ infra an
num ante diem obitus ſint conceſſæ. Quartum ꝙ
tpibus debitis non ſint præſentatæ executorib. Et
aduertẽdum eſt ꝙ iſta regula reualidat conceſſio
nes duorũ Pontificũ: illæ uerò Sixti & Innocentij
ſolũ reualidant lr̃as ab immediato ꝓdeceſſore cõ
ceſſas, & illæ ſunt ſub nu. 12. nõ aũt ſub 10. ut hęc.

S V M M A R I V M.

1 *Reualidatio quid ſit & quos effectus operetur.*
2 *Perinde ualere, ſuſcitat ſpiritum primi reſcripti.*
3 *Dictio, Re. iuncta uerbo ualido, facio, peto, do, & ſimilibus quid ſignificet.*
4 *Reualidationis effectus quis.*
5 *Reualidatio, ſeu renouatio à noua conceſſione multum differt.*

PRimo quæro, quia Papa procedit hic
1 per uiam reualidationis† quid ſit re-
ualidatio, & quos effectus operetur?
Et dico; ꝙ reualidatio eſt noua uali-
datio, ſeu ſuſcitatio gratiæ extinctæ
2 prout in ſimi. dicit Gemi. de gratia† perinde uale
re, quæ ſuſcitat ſpiritum primi reſcripti extincti,
conſi. 128. ſuper primo. nu. 7. uer. ſed reſcriptum.
Roma. conſi. 362. quo ad primum. nu. 5. Caſſado.
deciſ. 33. ſup er regulis. nu. 6. ibi, quia uiuificat qđ
nullũ erat, & inſufflat ſpiritum, & animã, & iſtud
3 operatur illa† dictio, Re, iuncta uerbo, ualidatio,
quaſi noua ualidatio, nouumq; ualorem, ac nouũ
robur adiiciens, prout in ſimili dicimus de uerbo
reficio, ideſt denuo, ſeu ab integro facio. l. 3. §. refi-
cere. ff. de iti. actuque priua. & de uerbo repeto,
reddo, & ſimilibus: de quibus per Bar. ſuper rubr.
ff. ſol. mat. nu. 11. & 12. & in l. 1. §. ſi quis ędificium,
ubi etiam Alex. ff. de no. ope. nuoc. Feli. in c. con-
ſuluit. de iudi. ita etiã uidemus accepta hæc uer-
ba apud Suet. i uita Calligulæ Imperatoris: Equi-
rem Romanum foris obiectum cum ſe innocentẽ
proclamaſſet, reduxit. & apud Iuſtinum lib. 2. reli
quas copias ipſe reducere in regnum parat. i. in
eum locum unde diſceſſerũt reuocare, uel in prio
rem locũ retroducere. Aliquando uero dictio (re)
uacat, ſeu nihil operatur. l. uerbum reddendi, ubi
Alcia. ff. de uer. ſign. Effectus iſtius reualidationis,
4 † ut ex præmiſſis colligitur, erit, quòd prior gratia
extincta, quaſi miraculoſè reſuſcitabit: & idẽ ope
rabitur, ꝙ prima gratia, antequã extingueretur,
operari poterat: & eaſdẽ qualitates habebit, quas
prima gratia. l. ſi ut propouis. 2. & ibi Bal. poſt me
dium. C. de oup. Roma. conſi. 432 quoad primũ,
ante fi. ibi ex regula, q̃ uult, ꝙ reintegratio per oĩa
eius ſit naturæ, & qualitatis, cuius erat res illa, q̃ re
5 integratur. Addo ẽt, ꝙ † reualidatio, ſeu renoua-
tio, multum differt à noua conceſſione, ẽt quo ad
expreſſiones faciendas, & clauſulas apponendas.
optimè per Bal. in c. cum acceſſiſſent. de conſti. &
per Feli. cõſi. 31. oportet me oĩno, nu. 13. & ſeq. ui-
deatur ẽt pro præmiſſis ſolemne conſi. Soci. 260.
In cã Nannaten. Cantoriæ. col. 4. in fi. & col. ſeq. ubi
qñ ꝑſumatur reintegratio, an noua cõceſſio: & qđ
ſi extinctio ſit ſucceſſiuè, an uero eodẽ momento
in totum: & rem in totum extinctam non reuiui-
ſci eãdẽ niſi materialiter, & formaliter reuiuiſcat.

S V M M A R I V M.

1 *Reualidatio hec ad quid.*
2 *Reſcripta iuſtitiæ, & gratiæ, an ſint perpetua, & numero 3. & 4.*

SEcundo quæro, Papa reualidat literas
conceſſas per Clem. & Paulum per an
num ante obitum utriuſque, tpibus
1 debitis non præſentatas, † ad quid re
ualidatio iſta? Et pro intelligentia hu
ius. q. & effectus regulæ uidendum eſt, quid iura
ſuper ꝓmiſſis diſponant: & uĩ dicendum, ꝙ reſcri
2 pta ſint perpetua, & ſi loquimur de † reſcriptis iu
ſtitiæ, uidelicet ad lites, eſt tex. in l. falſo. & ibi Bal.
& alii. C. de diuer. reſcri. facit arguendo à ſpãli. C.
de cauſis. de off. deleg. vbi in caſu illo ſpãli iuriſdõ
expirat, uidelicet, ſi nõ expediatur cã infra termi-
nũ ꝑfixum; ergo ſi terminus non fuiſſet ꝑfixus nõ
expiraſſet. Abb. in c. plerunq;. in tertio no. de reſcr.
3 quo uero † ad reſcripta concernentia gratiã idẽ ẽ
dicendũ. c. ſi cui nulla. de ꝑb. lib. 6. 1. reſpon. c. ſi ſu
per gratia. de off. deleg. eo. lib. Rot. 285. ſi ẽpũs. in
no. Bal. in l. humanum. C. de legi. circa fi. Bal. in d.
l. falſo. ante fi. ubi concludit, ꝙ priuilegia ſunt per
petua: & faciunt tradita ſupra in octaua regu. &
per Hiero. Gigan. moderniſſimum, in ſuo pulchro
tractatu penſio. q. 91. uer. contrariam tamen par-
4 tem. In contrarium quòd immo † literæ ad lites
expirent per obitum Papę concedentis; concurrẽ
tibus requiſitis, de quibus ſupra, eſt tex. in c. fin. §.
officium. de offi. deleg. lib. 6. l. mandatum. C. man
da. c. relatum. c. gratum. & c. licet. de offic. delega.
Bar.

Bart. in l. more maiorum. ff. de iu. om iu. nu. 3. & Iaſ. ibidem. nu. 5. & 6. Lap. alle. 88. commune Florentiæ. nu. 3. Fran. in c. ſi à ſubdelegaro. poſt Archidi. & Gemini. qui uidebãtur tenere, quòd per uiam exceptionis, ipſe tamen concludit, quòd ipſo iure. de offi. delega. lib. 6. nu. 3. Iſtam opin. puto uerãm, quoad reſcripta ad lites, & tunc non obſtabunt contraria: quia & ſi concederem, quòd reſcripta huiuſmodi durent, hoc tamẽ intelligitur, dummodo concedens, & reſcribens uiuat, per ſupra proxime deducta, per rõnes & iura, quas dant Doc. allegati. Quantum uero attinet ad reſcripta gratioſa, idem videtur dicendum per præfatum. c. ſi cui nulla. 2. reſpon. de præbend. lib. 6. Rot. 349. ſi Papa mandet. in no. Belleme. 543. concluſio; ꝙ mandatum factum. ubi, ꝙ gratia per legatum facta, per ipſius obitum ipſo iure expirat. Staph. in trac. utriuſque Signa. fol. 108. uerſi. dicendum eſt modo de quinta parte principali &c. Ego tamen diſtinguerem ſic, aut gratia non eſt in ſe perfecta, immo ſonat in futurum, prout in terminis in c. ſi cui nulla. in uer. ſecus: ubi mãdatur prouideri certæ perſonæ de incerto beneficio uacaturo, prout illum tex. ita ibi intelligunt oẽs, de p̃bẽ. lib. 6. & faciunt ea quæ adduxi ſupra. in 9. q 8. Reg. nu. 2. ſeu gratia requirit indaginem iudiciariam, uel in ea eſt datus executor cum cauſæ cognitione: qui hẽt citare partem, & procedere cum cauſæ cognitione iuxta. c. 2. de reſcr. & c. exhibita. de iudi. quo caſu non põt dici merus executor: & in iſtis terminis credo opinionẽ p̃dictam eſſe ueram. Prędictis tñ ceſſantib. teneo reſcriptum gratioſũm p̃ mortem ſummi Pontificis non expirare, ẽt re integ. eſt tex. clarus in p̃alle. c. ſi ſuper gratia. de off. deleg. lib. 6. & ibi Fran. declarat. in prin. facit in terminis pro iſta opi. & pro diſtinctione, quam p̃miſi. Rot. in no. ſupra allegat. 349. ſi Papa. & 285. ſi eps̃ Lap. alleg. 17. an dario executoris. Mil. in reper. in uerſ. gratis facta, licet non executa. Gig. in d. trac. penſio. q. 91. qui reſpondet ad plura contraria, & D. Sarn. ſup manda. de prouiden. ante nu. 133. uer. nã licet mandatum legati. de prouidẽ. &c. ubi declarat ſatis opportunè p̃fatam deciſ. Belle. 543. Ex p̃miſſis igitur patet, ꝙ iſta regula erat neceſſaria, tã pro reſcriptis conceſſis ſuper iuſtitia quã ſuper gratia: quæ in illis caſibus, in quib. propter negligentiam impetrantis hic expirarunt excitantur.

SVMMARIVM.

1 An regula hæc procedat in caſu mixto, uidelicet in reſcriptis partim gratiam partim iuſtitiam ſpectantibus.

2 Reſcriptum pro paupere beneficiando pluribus modis nuncupatur, & quare. nu. 3.

Liberalis nemo in neceſſitatibus exiſtit. ibid.

4 Reſcriptum pro paupere beneficiando poteſt etiam dici gratia.

6 Mixtum, an ſub ſimplicibus contineatur.

7 Potentius attenditur.

8 Fauorabilis cenſenda, eſt diſpoſitio, quando pro ualiditate actuum, & conceſſionum.

9 Conceſſiones Principis fauorabiles dici.

10 Ex poteſtate legitimandi ſpurios, item inceſtuoſos, legitimari poſſe iſtas duas qualitates habentes.

11 Rationis identitas facit mixtum ſub ſimplicibus contineri.

Tertio quæro cum hic diſponatur circa reſcripta gratiæ, & iuſtitiæ, † quid
1 dicẽdum in caſu mixto, uidelicet in reſcriptis ſapientib. partim gratiã, partim iuſtitiam: & poteſt poni exẽplum de reſcripto pro paupere beneficiando, qđ
2 † dicitur in forma communi, in forma ſpeciali, q̃ incipit dignum arbitramur. Mil. reperto. fol. 78. col. 2. uer. gratia quando. In forma cum ſecũdum Apoſtolum. In forma pauperum, & tales literæ appellantur de iuſtitia, quia ſecundum Apoſtolum, qui altari ſeruit, ẽt de altari uiuere debet: & ordinarius tenetur dare beneficium pauperi clerico nullum aliud beneficium habenti: unde ſola iuſtitia hic conſiderari poteſt, non autem gratia, quæ tunc dicitur, quando gratis datur. c. gratia. & ibi Archi. quæſtio. 1. nec enim liberalitas dicitur, nec donationi locus eſt cum quis iure cogente dat. l. donari. ff. de reg. iur. nec quis in neceſsitatibus liberalis exiſtit. l. donari uidetur. ff. de dona. l. ſi quis procuratore, ibi non enim ei donat, qui neceſſariis honoribus ſuccurrit. ff. de dona. inter uir. & uxorem. l. rem legatam. in fi. ff. de adi. legã. Immo plerunque prælati dum beneficia non habentibus dant, dolent, quo fit ut nullo modo liberalitatem exerceant, uti docet Ariſtoteles 4. ethicorum. cap. 1. dum dicit, & itidem is, qui dando dolet &c. Dolent autem plerique ordinarii, & alii dum, uel iure, uel neceſſitate, uel hominibus reſiſtentibus beneficia omnia inter conſanguineos, & domeſticos diſtribuere non poſſunt, & pro præmiſſis omnibus facit tex. in c. poſtulaſti. in princ. de reſcrip. & ibi notat Abb. in 5. not. & ibi decla-
3 rat, † quare appelletur modis ſupra poſitis, facit tex. in cap. cum ſecundum Apoſtolum, de præbẽ. & c. accepimus, de æta. & quali. præfici. Rot. in antiq. 462. no. quòd gratiæ in forma pauperum, & ſpeciali. & in no. 106. gratiæ in forma; & Caſſado. deciſio. 8. de conceſſ. præben. & etiam iſtæ literæ, pro paupere, dicuntur literæ gratioſæ, & gratiam continen. facit Rota. 443. fuit dubitatum utrum executor. in no. column. 1. in fin. ibi per formam dictæ gratiæ. & Mil. ubi ſupra folio 78. colum. 2.
4 ubi in pluribus locis † gratiam, ſeu gratias appellat huiuſmodi conceſſiones pro pauperibus clericis. Item poteſt dici gratia: cum magis uni, quã alteri concedatur beneficium; ſeu magis uni, quã alteri concedi mandetur iuxta glo. fina. in cap. relatum. de præb. circa medium. uerſi. liberalius eſt, ut prouideat &c. & glo. in c. ſi. in uer. libera. de offi. uicari. lib. 6. & glo. in c. quamuis. in uer. in penſione. de præben. eo. lib. faciunt nota. per Barto. in aliis terminis, in l. 1. poſt nume. 67. C. de digni. lib.

12. vbi vult dignitatem collatam ab inferiore cn
acto à ſuperiore, qnoad tecipientem procedere
ex mera gratia. Redeundo igitur ad quæſtionem
propoſitam, dico, quòd videtur reſpondendum
5 eſſe affirmatiuè, videlicet caſum † mixtum ſub
ſimplicibus contineri.l ſi ita ſcriptum.ff de lib.
& poſthu. vbi prouiſio facta in caſibus ſeparatis
porrigitur ad eoſdem caſus ſimul iunctas.l.Titio
textores.ff de leg.1.l.legatis.§.ſi vnus.ff.de leg.3.
Bar.in l.2.in prin.ff.de ver.ob.In contrarium, qđ
imò non veniat caſus mixtus,facit.l.hoc legatũ.
ff.de leg.3.c.cum in illis.§.fi.de præben. lib.6.ta-
men ad iſta duo iura poteſt reſponderi,quod eſt
expreſſum vnum tantum ſimplex: in caſu autem
regulæ exprimuntur duo ſimplicia. & iſta diſtin
ctione vtitur Iaſ.in d.l.2 ff.de verbo.obliga. poſt
princi.verſ.Item procedit. ſed fortius arguendo
pro parte iſta fuit, quòd diſpoſitio iſtius regulæ
6 exorbitat a iure communi: & ſic ſumus in † ma-
teria odioſa: quo caſu ſub ſimplicibus non venit
mixtum.l.mariti.§.hoc quinquennium.l.cũ paſ-
ſa.§.præſcriptione.ff.de adul.in illo.n.§.hoc quin
quennium.ſtatuitur quinquennium dari ſi obii-
ciatur ſtuprum,vel adulterium, vel lenocinium,
& alia crimina. ex.l. Iulia deſcendentia: in dicto
autem.§.præſcriptione, decidirur, quod ſi obii-
ciatur adulterium ſimul cum crimine alio ex d.l.
Iulia deſcendente,non eſt locus illi quinquẽnio:
& ſic mixtum non comprehenditur ſub illis ſim
plicibus.& iſta videtur communis opinio. Iaſ.in
d.l.2.de uerbo.ob.nu.2.ibi, & communiter mo-
derniores determinant,quod non. Alex.in l.ſi ex-
traneus.n.5.ff. de cond.ob cau.& in l.certi condi
ctio.§.quoniam.nu.8.ff.ſi cer.pet.Dec.conſi.213.
viſis his.&c.nu.4.& conſ.333.licet.nu.1.Quid te-
nendum? In caſu noſtro poſſet dubitari, an iſta
regula poſsit uera reddi in caſu ſupra poſito, de
reſcripto pro paupere beneficiando: tamen iſta
non eſſet bona ſolutio,quia poſſet reſponderi,da
mihi caſum mixtum,qui poſsit comprehendi in
regula, ſi iſte forſan non comprehendatur? poſ-
ſet etiam recurri ad illam diſtinctionem, an ma-
gis ſapiat iuſtitiam, an magis gratiam: & in ca-
ſu ſuprapoſito videtur, quod magis ſapiat iuſti-
tiam. & vltra præmiſſa not.Fel.in c.poſtulaſti.de
reſcript.col.3.dum declarat, ibi, ſic etiam contra
7 ipſos in forma pauperum,&c. vnde † deberet ha
beri in conſideratione illud, quod eſt potentius.
l.quæritur.ff.de ſtat.homi.c.quod in dubiis.cum
glo.in uer.conſecratio.de conſecra.eccl. & in ter-
minis noſtris not. Bar.in d.l.2.ff.de ver.obl.nu.2.
ibi,allegatur,qđ debet cõſiderari potentius, &c.
Dec.conſi.11.& pro tenui.verſ.præterea. dictum
Bal.&c. Soci.conſi.288.circa primam.nu.12.li.2.
Tamen quando locus non eſſet iſti vltimæ diſtin-
ctioni,potius adhærerem primæ opin.quòd imò
in caſu regulæ veniant reſcripta mixta,negando,
8 quòd ſimus in caſu odioſo: imò ſumus † in fauo
rabili,attento quòd pro ualiditate actuum, ſeu
actorum,& conceſsionum.ad.l.quoties.ff.de uer.
obl.& l.quoties.ff.de reb.dub.c.Abbate S.Silua-
ni,de ver.ſig. uer. hic autem ſenſus. Fel.in c.paſto
9 ralis.in uer.identitatem,de reſcr.Inſuper † conceſ
ſiones,& priuilegia principis dicuntur fauorabi
lia, & latiſsimam interpretationem recipiunt.l.
fi.ff.de conſti.princ.Bar.in l.fi.ff.de ſerui.lega.nu.
4.& in terminis fortioribus,idem Bar.in d.l.2.de
10 uer.obl.nu.2.† ubi,quod ex poteſtate legitiman
di ſpurios, item inceſtuoſos, poſſunt legitimari
habentes iſtas duas qualitates: & dicta legitima
tio dicitur fauorabilis,& eſt comm.opin.Cur.in.
conſi.75 nu.8.& præceptor meus. D.Philip.Dec.
conſi.76.licet in caſu.col.2.uer.ſed tamen prædi-
ctis.& in fin.dicti conſi.ibi, ſed in contrarium eſt
cõis.& tanto magis debet fieri latior interpreta
tio in caſu noſtro,propter uerba generalia poſita
in prin.regulæ,uidelicet, omnes, & ſingulas, put
in ſimili concludit Dec.conſ.51.& pro tenui.nu.
2.ibi ex uerbis prægnantibus,quæ proponuntur.
in prin.& poſtea nu.3.concludit,quòd conceſsio
ſaluiconductus à principe emanata pro ſe, & ſo-
ciis,includit etiam Iudæos,qui ab omni lege ſunt
exuti,& contra quos ſeueritas, & rigor ſeruandus
eſt.c.2.in fi.eum glo. in uer.iuris ſeueritate,de Iu
dæ.Iaſ.in l.ſi inſulam,nu.5.ff. de verb. obl.ubi la-
tè,& corroboratur illa prima opinio ex identita
te rationis,quæ uidetur eſſe in reſcriptis mixtis,
prout in ſimplicibus: & multum conſideratur
pro comprehenſione mixtorum ſub ſimplicib.
11 quod ſit † eadem ratio. Alex.in d.l.ſi extraneus.
ff.de cond.ob cauſ.in fi.ibi,quia non uidetur eſſe
ratio in caſu mixto,quæ erat in ſimplici.Deci.in
d.conſi.333.ante num.2.ibi,quia maior ratio ex-
cludendi,&c. & in dict.conſi.213.præſertim ante
nume.8.ibi, ſed in caſu iſto ratio diuerſitatis ma
nifeſta videtur, &c. & per prædicta reſponſum
eſt ad contraria.

SVMMARIVM.

1 *Qua ratione veriſimiliter motus ſit Papa ſuper limita-
tione anni, de quo in hac regula.*
2 *Voluntas in principe pro ratione eſt, tanto magis circa
limitationem temporis.*
3 *Ratio quando aliqua excogitari poteſt, illa in medium
adduci debet.*
4 *Annus dicitur tempus congruum ad omnia peragenda.*
5 *A ratione naturali arguere licet.*
6 *Anni ſpatium ſecundum naturæ curſum nobis omnia
pro vitæ ſuſtentatione ſuggerit.*
7 *Sol cæteris planetis, & ſideribus præclarior, cuius eſt
mutare tempora.*
8 *Annus quot dies contineat.*
9 *Annus quare ſolaris, & Iulianus dicatur.*
10 *Annus dicitur tempus congruum.*
11 *Diſpoſitionem de termino, ſeu tẽpore ſimpliciter loquen
tem, de anno interpretamur.*
12 *Annales caſus vltra centum.*

Quarto

QVarto quæro iuxta tertium requiſitũ,
uidelicet, quòd infra annũ ante obi-
1 tum p̃deceſſorum ſint conceſſæ † qua
ratione uerisimiliter motus ſit ſum-
mus Pontifex ſuper iſta limitatione
ad annum? Et poteſt reſponderi, quòd in Princi-
2 pe † uoluntas eſt pro ratione, tanto magis circa li
mitationem temporis, iuxta l. 1. §. ſi initium. cum
gl. in uer. rarum. ff. de poſtula & gl. no. in c. pia. §. ſi
quis igitur. de exceptio. lib. 6. in uer. octo dierum.
poſt medium. ibi, dic quòd in dilationib. quæ dã
tur à iure, uoluntas eſt pro ratione. ſic. n. poterat
quindecim, uel decem, uel minus dare &c. & licet
ſufficeret ſic dicere, uidelicet, ſit pro ratione uolũ
3 tas: tamen † quando aliqua ratio excogitari po-
teſt, illa in medium afferenda eſt. l. dotem. cum gl.
ff. ſolu. matr. ca. corepiſcopi. ibi, & quòd ratione
caret extirpare neceſſe eſt. 68. diſt. c. ſi quando. §.
1. de reſcrip. ibi rationabilem cauſam prætendas.
& ibi no. gl. quòd de omnibus reddenda eſt rõ, ſi
poteſt. c. Nabucdonoſor 23. q. 4. cum glo. in uerſi.
rationem, & ibi Archi. nu. 4. ſuper dicta gl. qui di-
cit ad minus reddendam eſſe in genere rationẽ.
Et ſimilem q. poſuit Infra D. Samen. in terminis
tamen diuerſis, uidelicet. ſuper 25. de infir. reſignu.
ubi quærit, quare magis Papa aſſignauerit uigin
ti dies, & non plures, uel pauciores, & ſuper pri-
ma q. de triennali, quare magis triennium, quàm
aliud tempus præfixum fuerit: & ubique conclu-
dit tempus non eſſe arbitrarium, ſed certa & ue-
riſimili ratione à multis Pontificibus conſtitutũ.
Videamus igitur in caſu noſtro, an aliquæ ratio-
nes ſaltim apparentes adduci poſſint: & tres ra-
4 tiones ſufficiant. Vna quòd † annus dicitur tem-
pus congruum ad omnia peragẽda. Altera, quòd
annus dicitur terminus longus. Tertia quòd iura
ciuilia, & canonica immo, & diuina in infinitis re
bus ſolita ſunt præfigere terminum unius anni,
quorum exemplo merito potuit, & debuit talis
terminus annalis præfigi. Et quo ad primam ra-
5 tionem dico conſiderari poſſe unum circa † ratio-
nem naturalem à qua licet arguere. c. fi. in princ.
de conſue. ibi, naturali iuri cuius tranſgresſio &c.
6 quæ eſt, quòd annus † eſt ita tempus congruum,
ut illius ſpatio, & per illius curſum, natura huma-
na nobis omnia ſuggerat pro uictu, & uitæ ſuſten
tatione, ac pro omnibus humanis commodita-
tibus, ut patet ad ſenſum: unde non immerito iu
ra ſtatuerunt, quòd infortuniũ, & ſterilitas unius
anni, cum ubertate alterius compenſetur. l. ſi uno
ff. locati. l. licet certis. C. eo. c. propter ſterilitatem
7 extra eo. Inſuper cũ † ſol ſit humano generi, ac cũ
ctis animantibus & toto orbi cæteris planetis, ac
aliis ſideribus præclarior, lucidior, & præſtantior:
& cuius eſt mutare tempora, prout in dies uide-
mus: & eſt ſententia principis aſtronomorũ Clau
dij Ptolomei in primo libro Quadripartiti. in fi.
capitu. 3. & capitu. 4. ante fin. ibi, & manifeſtam
temporum anni mutationem. merito igitur an-
nus regulari debebat à curſu ſolis completo, non
loquor de motu uiolento (quem raptum uocant)
qui perficitur, in centum annis: ſed de motu ſuo
proprio, quo mouetur omnĩ die, ac nocte 60. mi-
nutis fere, de quo motu diurno ſolis habes 3. Eſd
re 4. Magna eſt terra & excelſum eſt cœlum, & ue-
lox curſus ſolis conuertit in giro cœlum in locum
ſuum in una die, & in uno anno perficit curſum
ſuum per duodecim ſigna, uidelicet dieb. 365. &
8 quarta unius diei ferè, de quo anno † loquitur tex.
in l. ita uulneratus. uerſi. nam prior, ibi trecentis
ſexaginta & quinq; dieb. ff. ad l. aquiliam. l. anni-
culus non ſtatim. ff. de uer. ſig. & Bar. in l. cum hæ-
res. § ſtichus in prin. ff. de ſta. lib. Bal. in c. cum in
cunctis. de elec. & per idem ferè ẽpis ſpatium Ve-
nus, & Mercurius ſimilem curſum perficiunt. Et
9 pp̃ præmiſſa † annus quo nunc utimur appellatur
ſolaris: qui ẽt appellatur Iulianus à Iulio Cæſare,
qui eum ad tot dies reduxit, ſeu reduci curauit, te
ſte ẽt Plinio ſub iis uerbis. Addidere difficultatẽ
& authores diuerſis in locis, obſeruando mox etiã
in iiſdem diuerſa prodendo. Tres autem fuere ſe-
ctæ Caldea, Aegiptia, Græca. His addit apud nos
quartam Cæſar dictator annos ad ſolis curſum re
digens ſingulos Soſygene perito ſciẽtiæ eius adhi
bito &c. Iſido. Etimolo. lib. 4. c. 36. de annis, ubi ẽt,
quòd annus eſt ſolis anfractus cum 365. diebus
ad eundem locum redit. Et quòd annus apud
Aegiptios indicabatur per draconẽ ſuam caudã
mordentem, qui in ſe recurrit, & per Bud. in anno
ta. ad l. cum biſextus. ff. de uer. ſig. ubi de anno in-
tercalari, & de Cæſariana intercalatione: licet ple
rique teſte Diogene Laertio in uita Taletis Mile-
ſij reductionem anni ad tot dies ipſi Taleti aſcri-
bant. Quantæ autem utilitatis fuerit anni redu-
ctio, nemo eſt, qui neſciat: & nunc eo res deuenit,
ut noua reductione indigeat. ſub incerto. n. uagã-
tur medici in pharmacis miniſtrandi, nec noſcũt
initia & exitus ueris, autumni, & aliarum duarũ
partiũ anni. Agricultura ars non ſpernẽda, ac ple
raque alia, q̃ omitto, pp̃ ignorantiam temporum
in incerto uagãtur: ut non immerito reductio an
ni indaganda, & rõnib. perquirenda ueniret. ſed
ne extra profesſionem uagari uĩdear, remitto me
in his, quæ tanquam canis in Aegipto bibens te-
tigi, ad doctos in arte, præſertim ad celeberrimos
in arte R. P. Lucam Gauricum Epiſcopum, & Do-
ctorem Aghileram Hiſpanum præceptores meos
in mathemathicis omnium peritisſimos. Breui
tamen futurum ſpero, ut ſicut Salius ille Impera-
tor annum reduxit, ſic & Iulius iſte tertius, uel
aliquis eius ſucceſſor Imperatorum, & orbis ca-
put orbe pacato annum, & oĩa alia reducet, fauẽ-
te Dño. Altera eſt rõ, & authoritas legalis, quòd
10 † annus dicatur tp̃s congruum iuxta text. in l. for-
tisſimi. ibi, aut certo competente tempore, ideſt
priuſquam annus labatur &c. C. de eroga. milita.
anno. li. 12. & in l. prima §. Largius. ff. de ſucceſſo.
ædi. ibi planè eis præſtitui annum ita moderate,
ut neque ipſi &c. Patet igitur, quòd iura habent
annum pro competenti, & moderato termino, ac

medio inter duo extrema. & in tantum annus di
11 citur terminus, ſiue tempus competens, ut † ſi
diſpoſitio loquatur ſimpliciter per uerbum, tem
pus, ſeu terminus, debeamus interpretari de an-
no, cap. omni tempore. cum gl. 1. de conſecratio.
diſtinctio. 4. Bartol. in l. ſi legatum. in 4. notab. ff.
de anno. lega. ubi promiſſio, de ſoluendo in tri-
bus terminis, intelligatur de tribus annis: & ſic
quilibet terminus intelligitur de uno anno. gloſ.
& Bald. in l. uſuræ. C. de uſur. Illa gloſ. in uer. ſolu-
tæ. declarat tex. in alleg. l. uſuræ per tempora ſolu
tæ intelligi debere, id eſt per annos ſolutæ, ut idẽ
ſit exprimere tempus, uel annum. glo. hanc ſuam
expoſitionem probare uoluit ex uerbis diuinæ pa
ginæ, uidelicet, Dan. 12. de Antichriſto, (ut gloſ.
dicit) loquentis ſub iis uerbis. Quia in tempus,
& tempora, & dimidium temporis, & cum com
pleta fuerit diſperſio manus populi ſancti com-
plebuntur uniuerſa hæc, uult gloſ. prædicta, quod
ex illis uerbis Danielis colligatur, quòd Antichri
ſtus regnabit annis tribus cum dimidio, & ſic ex
preſſio trium temporum cum dimidio æquipol
leat expreſſioni annorum trium cum dimidio.
12 Ad ſecundum, quòd † annus dicatur terminus
longus, ſeu multum tempus, not. Abb. in cap. ple
runque. de reſcr. in 1. no. & hoc etiã oſtendit ada-
gium illud Terentianum, quo utimur, dum uolu
mus oſtendere tarditatem, & temporis longitu-
dinem, uidelicet, mulieres dum comuntur, & mo
liuntur annus eſt. Et annum pro nimia mora ſeu
negligentia accepit Horatius in epiſt. ad Bulla-
tium, in 1. lib. epiſto. dum dixit. Tu quamcunque
Deus tibi fortunauerit horam. Grata ſume manu
nec dulcia differ in annũ. Tertia ratio quam præ-
13 miſi, quòd † iura diuina, canonica, & ciuilia ſo-
leant in infinitis diſpoſitionibus uti iſto termi-
no unius anni, patebit ex iis quæ ſcribam in tra
ctat. caſuum Annalium, ubi plura de termino
anni cumulabo.

S V M M A R I V M.

1 *Cum Papa reualidauerit literas vltimi anni Clem. vij. & vltimi anni Pauli, quare etiam non reualidauerit conceſſa per omnes annos Pauli?*
2 *Peccatum diuturnitate, & reiteratione grauius reputatur. & num. 3.*

1 QVINTO quæro, cum Papa reualida
uerit literas ultimi anni Pauli III.
immediati Pontificis, quare etiam
non reualidat conceſſionem omniũ
annorum Pauli? nam ſi regula iſta
emanauit ad ſuccurrendum negligẽtibus in præ
ſentando, uel exequi faciendo ſuas literas tempo
re aliorum ſummorum Pontificum obtẽtas, ma
ior negligentia erit illa de ultimo anno Cle. quã
de primis annis Pauli: minor autem negligen-
tia, uel minus peccatum facilius ueniam, ſeu re-
miſſionem inuenire debet. Et certè durus uide-
tur hic ſermo; quod etiam magis confirmo. nam
difficilius lex, & princeps parcit bis in eodẽ met
caſu negligenti, vel bis peccanti, quam ſemel. &
2 pro primo dicto, quòd † negligentiæ, ſeu peccata
grauiora cenſeantur, quanto diutius durarunt,
naturalis ratio hoc clarè oſtendit, & eſt text. in c.
ſi. in prin. de conſue. c. non debet. in ſi. ibi, cũ diu-
turnitas temporum non minuit peccatum, ſed
auget, tantoque, &c. de conſan. & affin. Pro ſecun-
3 do uero dicto, quòd † iteranti negligentiam, ſeu
peccatum difficilius ſubueniatur, difficiliusq́; in
dulgeatur, eſt tex. clarus. in l. nemo deinceps. circ.
fin. C. de epiſcop. aud. ibi, ut remiſſionem ueniæ
crimina. niſi ſemel commiſſa & ſubſequent. uer-
bis. & etiam ibi not. Bar. in ſi. facit. c. hoc ueſtræ.
cum glo. 1. 11. diſt. Fel. in c. poſtulaſti. col. 4. verſi.
& per iſtum tex. de reſcr. Gramm. uot. 3. poſt nu.
30. Pariſ. conſi. 1. num. 70. uol. 1. & quod delictum
iteratum grauius puniatur eſt tex. in l. capitaliũ.
verſ. quod ſi correctio. ff. de pœnis. & in l. deſertorẽ.
circa mediũ. ff. de re mil. & peccatum iterans in-
gratus habetur acceptæ remiſſionis. c. qui rece-
dit. ad ſi. de pœni. d. 4. de duplici autem negligen
tia conſtat. nam ſę. re. Paulus III. per regulam
ſuam huic noſtræ ſimilem reualidauit literas per
prædeceſſores cõceſſas, prout in hac regula, & ſic
illas ultimi anni Clemen. VII. & ſic quoad Cle.
VII. de ultimo anno concurrunt duæ reualidatio
nes; una per ſę. re. Paulum III. altera per ſanctiſ
ſimum D. N. Iulium tertium: ergo minus uide-
batur indulgendum fuiſſe antiquiori negligenti,
vel dupliciter negligenti. Poſſet tamen dici, quòd
cum ſimus in concernentibus ius poſitiuum, li-
bera fuerit poteſtas magis in uno caſu, quàm in
alio, uel in uno tempore, quàm in alio prouiden
di, & diſponendi. Vnde ſufficiat dicere, ſic eſt
ſcriptum gloſ. in uer. ratus. in l. 1. §. pueritiam. ff.
de poſtulan. glo. fin. in l. relegati, quam ibi ſequi-
tur Bar. ff. de pœn. glo. in cap. ius generale. in ſi. 1.
diſt. latè Fel. in c. ſi quando. de reſcri. colum. 2. in
uer. vbi uero agitur de iuſtitia poſitiua. pulchrè
per Iaſo. in repet. l. quominus. num. 6. & ſeq. ff. de
flumi. ubi declarat quando ſola uoluntas pro ra-
tione haberi debeat, & cum Papa procedat reua
lidando per uiam gratioſam, nemo conqueri po
terit, quòd alteri, ſeu in altero caſuũ uberior gra-
tia conceſſa ſit, & ad id poſſet adduci illud Euã-
gelii, Amice non facio tibi iniuriam: poſſet for-
ſan ſubtilius perquirẽti, & oculis linceis intuẽti,
alia ratio efficax, ſeu apparens in conditorum hu
ius regulę excuſationem; quę mihi nunc non oc-
currit, ſeſe offerre: unum tamen ſub ſilentio præ-
tereundum non putaui, ut culpam potius in ali
quos aliquando ad regulas cancellariæ reducen-
das, ſeu promulgãdas deputari ſolitos, quàm in
nonnullos ſummos Pontifices reiiciamus, toto
(ut dicunt) cœlo errare illos qui, uel in ſegetem
alienam falcem immittentes, uel (ſecundum a-
dagium) tanquam canes in Aegipto bibentes,
regulas has, quæ rectè ducere, nec aliquem ſenſum

ſum trahere deberent, plerunq; mancas, obſcuras, diſtortas, imò captioſas, reddunt illasq; offuſcant, & obtenebrant, contra tex. in c. regula. 3. diſtin. & In c. erit autem lex. 4. diſt.

REGVLA VNDECIMA.

Reuocat omnes expectatiuas, & reſeruationes etiam mentales, & coadiutorias, & facultates nominandi.

ITem reuocauit quaſcunque expectatiuas, & collationes, mutationes, ac reualidationes, & extenſiones, eas quomodolibet concernentes, etiam ſi qui per eas in canonicos ſub expectatione præbēdarum, uel portionum creati, aut recepti fuiſſent.

Necnon aliâs quàm ſuper quibus per cancellariam Apoſtolicam literæ in forma, ſolita expediri conſueuerunt, reſeruationes etiam mētales, perinde ac ſi non emanaſſent, de quibuſuis etiā Patriarchalibus, Metropolitanis, & aliis cathedralibus eccleſijs, ac monaſterijs, & beneficijs uacaturis, cum prouiſionibus, & commendis, aliiſque diſpoſitionibus, ſeu de prouidendo, & commendando, aliâſque diſponendo mandatis, & extenſionibus inde ſecutis. Necnon abſque conſenſu coadiutorias, ſeu coadiutorum deputationes, etiam cum ſucceſsione, per dictum Paulum, & alios Rom. Pont. ſuos prædeceſſores in fauorem quorumcunque, & quibuſcunque etiam S. R. E. Cardinalibus, & ſub quibuſuis uerborū formis, etiam motu proprio, & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſeu conciſtorialiter conceſſas, & factas. ¶ Ac facultates nominandi, & reſeruandi, conferendi, commendandi, & aliâs diſponendi, quæ ab eiſdem prædeceſſoribus emanarunt, illarumq; uigore factas nominationes, & reſeruationes quo ad ea, in quibus nondum verè non autē per decretum in illis appoſitum ſunt ſortitæ effectum. ¶ Nec alicui quaſcunq; declarationes, aut præſeruatiuas, uel ex tunc prout ex die reuocationis huiuſmodi reſtitutiuas, & reualidatiuas clauſulas, uel adiectiones, etiamſi in eis decretum eſſet, illas ex tunc effectum ſortitas eſſe, & ius in re quæſitum fore aduerſos reuocationem huiuſmodi, in aliquo ſuffragio. ¶ Ac tenores, & formas omnium præmiſſorum pro expreſsis habere uoluit.

Regula iſta in pluribus differt à regulis antiquis. prout videre eſt in illa Sixti, & Innocentij: concordat autem in omnibus cū illa Pauli III. & poteſt diuidi in ſex partes principales. In prima reuocat expectatiuas cum inde ſecutis declarando, ſeu ampliando, prout in ea, & illud uerbū, eas, debemus interpretari, ſ. expectatiuas. In ſecunda, quæ eſt ibi. Necnon alias, extendit reuocationes ad alias reſeruationes etiam mentales, limitando ibi. Quam ſuper quibus. In tertia ibi, Necnon abſque conſenſu: reuocat coadiutorias cum limitatione ibi, abſque conſenſu. In quarta ibi, ac facultates. reuocat facultates nominandi, & alias prout ibi: limitando ibi: qua ad ea in quibus, &c. In quinta ibi, nec alicui, remouet obſtacula, uel ampliat prædicta, etiamſi declarationē præſeruatiuam, &c. In ſexta, & ultima ibi, tenores, &c. uult tenores pro expreſsis haberi.

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc reuocatoria quare facta fuerit.*
2 *Ante hanc regulam dubium erat, an per obitum prædeceſſoris expectatiuæ, & reſeruationes expirauerint.*

1 PRIMO † quæro quare facta fuerit re-
gula iſta reuocatoria expectatiuarū,
creationis in canonicum, & reſeruationum? & breuiter, quia dubitari
2 poterat, † an per obitum prædeceſſo
ris euanuerint expectatiuæ, & reſeruationes, & alia, de quibus in hac regula, per c. ſi cui nulla. in ſi. de conceſ. præb. lib. 6. c. ſi ſuper gratia. de offic. delega. & c. ſi. de conceſ. præb. eod. lib. Rot. 285. ſi epiſcopus, & 349. ſi Papa. in no. Fede. de Sen. conſil. 78. caſus eſt. & conſ. 297. legatus conceſſit. Calderin. conſil. 4. an mandatum ſub titulo, de offic. delega. meritò emanauit regula iſta ad tollendum omne dubium.

SVMMARIVM.

1 *Quæ expectatiuæ, ſeu reſeruationes reuocatæ ſint per hanc regulam.*
2 *Indefinitam vniuerſali æquipollere.*
3 *Id autem ex benignitate euenit.*
4 *Et ſolum procedit quando eſt eadem ratio.*
5 *Indefinitam in odioſis vniuerſali non æquipollere.*
6 *Per prouiſionem, ſeu collationem, de beneficio vacanti, acquiritur ius in re.*

1 SECVNDO quæro, † quæ expectatiuæ, ſeu reſeruationes ſint reuocatæ,
& an omnes indiſtinctè? Pro iſta o-
2 pin. quod omnes, facit quod † inde
finita æquipollet vniuerſali. l. ſi plures gradus, & ibi Bar. ff. de lega. 3. l. ſi pluribus. in princ. & ibi Bar. ff. de leg. 2. Bar. in l. omnes populi. in tertia quæſt. 6. q. prin. nu. 57. ff. de iuſt. & iur. Io. And. in c. in Geneſi, poſt prin. de elect. ubi qđ idem eſt dicere, homines talis loci, & omnes homines talis loci. Anchara. poſt Dyn. ſuper rubr. de reg. iu. lib. 6. in 3. q. prin. nu. 3. & ſeq. qđ maximè procedit quando indefinita profertur a lege. D. mens. in l. 1. nu. 12. & Cag. nu. 9. cōem aſſerens. ff. de reg. iur. Idem Dec. & Curt. iun. in l. 1. nu. 7. ff. ſi cert. peta. Anchara. ubi ſupra uer. nam prolata a lege ſine dubio æquipollet, & nos in hoc caſu ſumus.

ſu ſumus, uerbum .n. reſeruationes, a regula, &
ſic à lege prolatũ eſt. quo uero ad expectatiuas,
non uidetur dubium, quia regula loquitur per
uerba vniuerſalia, videlicet Quaſcunque expecta
tiuas &c. In contrarium, quod non comprehẽdat
omnes expectatiuas, & reſeruationes, ſentit Gloſ-
ſator hic in ſecunda col. in uer. hic dicitur, quod
reuocat Papa &c. ubi etiam arguit à contrario ſẽ
ſu. Faciunt tradita per Staphi. ſuper Signatura.
fol. 108. qui ſimiliter arguit à contrario ſenſu. Ae
ne. de. Falc. in tractat. reſer. in 20. quæſtio. 5. quæſt.
princ fol. 58 in princ. & fol 69. à ter. & qui uellet
adhęrere huic opinioni, ad cõtraria poſſet reſpõ
3 dere, quòd † indefinita æquipollet uniuerſali ex
benignitate uel æquitate & interpretatione, non
ex propria ſignificatione. l. ſeruitus, uerſ. & huma
nitatis, ubi Bar. Bal & alii. ff de ſerui. urb. pædi. I-
dem Bart. in dicta l. ſi pluribus, ff. de lega. 2. num.
4. ubi dat exemplũ, quod aliud eſt dicere, omnis
homo currit, & ſimpliciter, homo currit. Idem
Bart. in d. l. omnes populi, nu. 57. Deci. in. l. 1 nu.
12 & 16. & Cagno. 8. ubi communem dicunt. ff.
de reg. iur. & quòd diuerſa ſit indefinita (quam e-
tiam inpræfinitam uocant) ab uniuerſali, & quod
non ſignificent idem, melius omnibus concludit
Ariſto in li. 2. periermenias, ſeu de interpretatio-
ne. dum de uniuerſalibus uniuerſaliter, & uniuer
ſalibus non uniuerſaliter tractat, ubi concludit
has propoſitiones, homo non eſt albus. & illam
nullus homo eſt albus: neque idem ſignificare, nẽ
4 que ſimul eſſe neceſſariò. Inſuper † prædicta regu-
la limitatur habere locum, quando eſt eadem ra-
tio. Oldra. conſ. 172. quia omnes num 18. uerſic.
quantum uero. Bart. in dicta. l. ſi pluribus num. 6.
ver. ſed certè iſta, ibi, & tunc aut eſt eadem ratio
&c. & in dicta l omnes populi. ante nu. 58. ibi, cõ
grua expoſitio eſt, ut æquipolleat uniuerſali, in
quibus eſt eadem ratio. Deci. conſi. 33. uiſo pun
cto nu. 4. unde cum uideatur diuerſa ratio in caſi
bus. de quibus loquuntur prædicti, etſi regula i-
ſta dici poteſt odioſa (quod infra quæſt. 10. tracta
5 bo) † uidetur ceſſare dictum argumentum de in-
definitis ad uniuerſale. c. quamuis, prima. §. 1. &
ibi ad hoc not. Gemini. de præben. lib. 6. Bar. in. l.
2. num. 3. & Iaſo. nu. 18 ff. de libe. & poſthu. & Bar.
& alii in præallegata. l. ſi pluribus. ff. de legat. 2.
Qui uero uellet impugnare iſtam ſecundam opi
nionem poſſet reſpondere, quòd Gloſſator, & alii
ſupra allegati, loquuntur in alio caſu, uidelicet ſu
per regula aliter diſponente, & quę habebat clau
ſulã uidelicet Quæ in aliqua ſui parte ſunt ſorti-
tæ effectum: q̃ clauſula non eſt in nr̃a regula: ergo
non uidetur cadere talis diſputatio. Quid igitur
tenendum eſt? concluderem, quòd reuocentur o-
mnes expectatiuæ. & reſeruationes: etiam poſt ac
ceptationem beneficiorum uacantium, non ſub-
ſecuta prouiſione ante reuocationem, per dictũ
c. fin. in fi. de conceſſ. præben. lib. 6. per rationem
de qua ibi, quòd non fuerit ius in re quæſitum.
idẽ tenet Rot. 695. Dic quod reuocatoria, in an-
6 ti. & ratio rationis eſt, quia † per prouiſionem ſeu
collationem de beneficio uacante acquiritur ius
in re. Fran. in dicto c. fi. §. ſanè. in ult. not. de con-
ceſſ. præben. lib. 6. Cardina. conſil. 136. factum, ſic
ſe habet, col. fi. ante num. 24. Pariſ. conſil. 142. lib.
4. nu. 8. Inſuper quantum ad expectatiuas, ut di-
xi, Papa utitur uerbo uniuerſali, quod etiam ui-
detur reſpicere omnia inferiora, ut dicamus, Re
uocabit quaſcunque expectatiuas, etiam menta
les &c. & ſic uidetur tolli omnia difficultas quan
tum uero attinet ad reſeruationes, quia in tex. a-
dest limitatio, de qua in proxima ſequenti queſt.
interpretatio facienda erit cum illa limitatione.

SVMMARIVM.

1 *Quid uelint illa uerba, reuocauit reſeruationes menta-
les, ſed non illas ſuper quibus in cancellaria.*

2 *Forma cancellariæ conſueta de qua in hac regula quæ
ſit.*

3 *Clauſula, & cum clauſula quancunque generalem reſer
uationem etc. quid operetur.*

TERTIO quæro in ſecunda parte, ibi,
Nec nõ alias quàm ſuper quibus per
1 cãcellariam &c. † quid uelint iſta ver
ba: & quæ limitatio ſit iſta uidelicet,
Reſeruauit reſeruationes etiam men
tales, ſed non illas ſuper quibus in Cancellaria cõ
ſueuerunt expediri literæ in forma Quæ reſerua-
tiones excipiantur, ſuper quibus ſit talis conſue-
tudo expediendi, & quæ ſit iſta forma, & in hoc
paſſu quilibet etiam peritiſsimus mea quidem
ſententia dubitaret. Gloſſator tamen in fi. regulę
aliqua dicit, ſed inuolutè: & dat exemplum de
prouiſione per uacationem propter contractũ
matrimonii, & per munus conſecrationis, ponen
do formam. Prouidemus de tali eccleſia per mu-
nus cõſecrationis ſperãtes uacare talia beneficia,
quæ donationi, ſeu diſpoſitioni noſtræ reſerua-
mus &c. & idem Gloſſator huiuſmodi dictũ ſuũ
corroborat authoritate, & relatione illius, qui re-
gulam ſuo tempore condidit. & cum ipſo Gloſ-
ſatore tranſit Aene. de Falco. in tractat. reſeru. in
20. quæſt. 5. quęſt. prin. ante nu. 20. fol. 58. in prin.
dicens iſtud eſſe mirabile. Ego autem dico, quòd
quando Papa prouidet de beneficiis vacantibus
in curia, ſeu apud ſedem Apoſtolicam, puta per
reſignationem in curia factam. per obitum in ea
reſidentis. & aliis modis, de quibus in c. 2. & in c.
præſenti. de præben lib. 6. ubi deciditur, quod a-
lius præter Romanum Pontificem in illorum di
2 ſpoſitione ſe intromittere non poteſt. † Forma cã
cellariæ conſueta eſt, Dudum ſiquidem omnia be
neficia eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura, apud
ſedem apoſtolicam legitimè vacantia, & in antea
uacatura, collationi & diſponi nr̃æ reſeruauimus
decernentes ex tunc irritum &c. Videtur igitur
uelle dicere Papa, Reuocamus omnes reſeruatio
nes, ſed non iſtas, ſuper quibus Cancellaria ſolita

eſt

eſt concedere bullas.& ſi loquimur de bullis expe
diendis in forma,rationi congruit,ſuper conceſ-
ſis per Paulum tertium,poſito principio,rationi
congruit,&c.Bullæ ſuper iſtis reſeruationibus lo
quentur in tertia perſona,uidelicet,Collationi &
diſpoſitioni ſuæ reſeruauit.& niſi in regula hiuſ-
modi adeſſet iſta clauſula limitatiua, potuiſſet
dubitari, an non obſtante Regula, rationi con-
gruit,de qua ſupra, potuiſſent nunc apponi iſtæ
clauſulæ in dictis conceſsionibus Pauli tertii, ſu-
per quibus nunc bullæ ſeu literæ expediuntur.Co
gitabam etiam an iſta uerba limitatiua poſſent
intelligi de clauſulis in ſupplicatione poni ſoli-
tis,quæ poſtea in literis apponuntur uidelicet.Et
cum clauſula, generalem reſeruationem &c.& a-
3 lia uidelicet,† generaliter uel ſpecialiter reſerua-
tis,de quibus clauſulis per Gemini.conſi.12.ubi
etiam declarat,quot ſint reſeruationes, poſt me-
dium.uerſ.ſecundo quia tacuit reſeruationes.uſ-
que in finem conſilii.& D.Sarnen.in tracta.man-
datorum de prouidendo num.114.Verum quia
opinio gloſſatoris de qua ſupra,uidetur in ſe ue-
ta,quòd literę quę expediuntur per cancellariam
ſuper uacaturis, ſint iſtæ per contractum matri-
monii,per profeſsionem emittendam, & ſimiles.
ab eius interpretatione ab inſigni doctore Aene.
de Falco.ubi ſupra approbata non recedo.Idem
etiam ſentire uidetur Caſſado.dec.3.de reſerua.
col.5.poſt medium.uerſic.& Papa mandãdo pro-
uideri per contractum matrimonii &c. Quare au-
tem iſtæ excipiantur,crederem rationem eam aſ-
ſignari poſſe,quia tales non exorbitant ſicut illæ,
quæ reuocantur.

S V M M A R I V M.

1 *Mentales reſeruationes quæ ſint,& quid operentur.*
2 *Mentales reſeruationes ad quid inuentæ.*
3 *Animus in mente retentus in reſeruationibus mentali-
bus operatur.*
4 *Principis animus cenſetur ſe cum iure uel æquitate con-
frontare.*
5 *Princeps præſumitur iuſta cauſa moueri licet non expri
matur.*

QVARTO quæro pro nouis, quia re-
uocantur etiam reſeruationes men-
1 tales, † quę ſint iſtę reſeruationes mẽ
tales,& quid operentur? Et breuiter
de utroque,ne dicta aliorum traſplã
tare uideat, uideatur Caſſad.dec.ult.de conceſſ.
præben.& latiſsimè per eundem in.tract.reſerua.
dec.4.mentalis reſeruatio &c.cum tribus dec.ſe-
2 quen.vbi concludit iſtas † reuocationes mentales
inuẽtas eſſe,ut fauore ſpeciali Papa aliquos pro
ſequi poſsit,declarando mentis ſuæ fuiſſe de ta-
li beneficio tali prouidere.& mandat fieri proui
ſionem de die reſeruationis, ſeu potius uacatio-
nis,uel antea uel poſt,ut libet.Et in dictis deciſio
nibus ponuntur etiam clauſulæ neceſſariæ ad tol
lendas hmõi mentales reſeruationes.Et mirabile
3 eſt,quod ille † aĩus in mente retentus operetur,cõ
tra tex.in l.potuit.C.de iu.deli. ubi ſi poſſum adi
re hæreditatem & uolo, uoluntatẽ tñ meã non ap
plico alicui actui uerbi, uel facti,non efficior hæ-
res.& in l ſi repetendi.cum glo.in prin.C.de cõ-
di.ob cau.c.1.ibi licet uoluntatem præſtandi ha-
buerit,& ibi glo.in uer.uoluntatem. uerſ.item eſt
argumentum &c.dat concordan.Bald.in l.1.col.
9.nu.32.uerſ.circa ſecun.C.qui admit.ubi notabi
liter dicit,quòd conſideranda eſt iuris authoritas
& uoluntas non clauſa in mente, quæ nihil ualet
in actis hominum,ſed aperta verbo,vel implicita
factis:& poſtea ſubdit, quòd animi cogitatio eſt
ſicuti poſthumus in utero,qui ſi non naſcitur, ni-
hil eſt.Idem Bal.in conſi.ſciſmatis,poſito ſub tit.
C.qui ali.teſta.prohi.nu.21.uer.Item mens in cor
de retenta nihil operatur in actibus humanis.Iaſ.
in l.ſi ita legatum.§.illis ſi uolet.num.1.ff.de lega.
1.& idem eſt in ultimis uoluntatibus, quia nõ ſuf
ficit teſtatorem ita uoluiſſe niſi diſponat.l.quidã
cum filium.ubi Bal & Imol.ff.de hære.inſtit.Dec.
conſil.542.retenta concluſione.num.30.At mira-
bilius eſt,quòd animus, qui forſan de præterito
talis non fuerat,ſuperueniens poſtea retrotraha-
tur:tamen & quia ita ſeruatur, & quia Papa po-
teſt,& in argumentum adducere ſolebam pſalm.
76.cogitaui dies antiquos: & annos æternos in
4 mente habui,& quia † principis mens & intentio
cenſetur ſe cum iure,uel æquitate, uel aliqua ra-
tionabili cauſa confrontare,iuxta Bald.in.l.ex fa-
cto.ff.de uulg.& pup.uerſic.in tex.ibi uoluntatẽ.
& Rui.conſil.60.ante num.5.uol.5.Deci.conſi.64.
& diligenter.col.penul.nu.7.Pariſ.conſil.11.lib.1.
5 nu.127.Et in Principe † præſumitur ſemper iuſta
cauſa licet eam non exprimat.Cyn.& Bal.in l.re-
ſcripta.in 3.quæſt.C.de preci.Impe.offe But.& I-
mol.in c.cum inter.de renun.Abb.in c.cum olim.
nume.23.uerſic.fateor tamen. de re iud.Anto.de
But.in c.quę in eccleſiarum.col.penul.uerſi. Aut
eſt dubium.& ibi Card.& Imol.de conſtitu.& in
ca.quia plerique.de immu.eccle.Bald.in.l.reſcri
pta.col.ult.in 3.quęſt.C.de pręc.Imper.offi.Alex.
conſ.136.col.2.lib.1.& conſ.101.col.ult.uerſi.Eſt
modo uidendum.& col.6.eo.lib.1.ac conſil.217.
col.5.lib.2.Fulgo.conſi.143.col.2.uerſ.Sed hic in
ſta.Gui.Papæ conſil.65.num.10.Luc.de pen.in.l.
ult.nu.93.C.de loca.præd.ciui.uel fiſc.lib.11.Iaſ.
communem affirmans tam canoniſtarum,quàm
legiſtarum in l.ſi teſtamentum. colu.1.C.de teſta.
Idem Iaſ.in repe.l.quominus. num.5.ff.de flumi.
Cur.ſen.con.165.nu.4.ubi poſtea limitat.Creden-
dum eſt,quòd Papa etiam in iſtis mentalibus re-
ſeruationib.optimè, & rationabiliter procedat.

S V M M A R I V M.

1 *Coadiutoria quotuplex eſt,& ad quid inuenta.*
2 *Coadiutoria una in temporalibus alia in ſpiritualibus.*
3 *Coadiutoria de qua loquitur regula eſt duplex.*
4 *Coadiutorum cum futura ſucceſſione ad particularem
commoditatem inuentam eſſe.*

Coadiuctoria

5 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione quòd habeat cum iure conformitatem.*
6 *Coadiutores quibus dentur.*
7 *Coadiutoriam impetranti, narranti ætatem, & alia impedimenta, non ſufficit probare impedimentum ætatis tantum.*
8 *Coadiutorem ratione ætatis, nec vnire, nec diſmembrare poſſe.*

QVINTO quæro iuxta tertiam partẽ
1 reuocatoriam coadiutoriarũ, † quotuplex, & quid ſit coadiutoria? Ad
primum reſpondeo, quòd duplex, vi
2 delicet, † vna in temporalibus, altera in ſpiritualibus. De prima loquitur tex. in c. 2. de ſupplen.
negl. præla. lib. 6. vbi propter negligentiam, & ẽt
remiſsionem illius qui præeſt, datur coadiutoria
regno, faciunt tradi. per Ioan. Firma. in tracta. de
epiſc. in 3. q. 1. lib. vbi etiam refert Venetiis nouũ
Ducem creatum, exiſtente adhuc Frãciſco Fuſcaro Duce iam ſenio confecto, & inutili. Altera vero, quæ datur in ſpiritualibus, de qua loquitur re
3 gula, eſt duplex: † vna ſimplex, ſeu temporalis, vel
ad tempus, altera cum futura ſucceſsione. de prima loquitur tex in c. de rectorib. in c. ex parte, &
c. ſi de cleri. ægro. & infinita alia iura, quorum aliqua infra addocam † de alia cum futura ſucceſ-
4 ſione, non inueni tex ſed credo magis inuentam
eſſe ad fauorem, & commoditatem particularẽ,
quàm ex conformitate iuris; quia mortuo, vel
aliàs deficiente in epiſcopatu, ſeu ſuperioribus,
vel inferioribus beneficiis, eo qui præerat, vel ceſſante cauſa propter quam coadiutor, eſt datus,
ceſſat ratio, quæ interuenit, ſeu cõſiderari potuit
in deputatione coadiutoris. cum vlterius non ſit
cui, vel propter quam cauſam coadiuuat. & qđ
ita deputatio coadiutoris cum futura ſucceſsione, ſit ſolum a ſtilo inuenta, non autem a iure, fir-
5 mat Caſſad. dec. 2. de reſt. ſpo. nu. 2. qui vero † temerè vellet coadiutoriã cum futura ſucceſsione
habere cũ iure canonico conformitatem, adducere poſſet tex. in c. periſti. 7. q. 1. qđ ita ſumatur, videlicet, quòd ſenectute grauato coadiutor, eſt dãdus, qui morienti ſuccedat, ſed. c. nihil antecedẽs.
in fi. & c. quia frater, aliud uidentur diſponere, videlicet, qđ non ſucceſſor, ſed coadiutor detur. facit Firma in d. tract. epiſc. q. 3. lib. 1. ubi id inducit ad effectum periſti, uidelicet, quod poſsit dari epo, ſeni coadiutor, qui ei ſuccedat. utcunq; ſit
Papa id poteſt, idq; facere conuenit. Pro aliis ue-
6 ro, quid ſit coadiutoria & † quod detur ſuſpecto
de dilapidatione, leproſo, epilentico, furioſo, uel
demẽti, ſeni, uel propter infirmitatem, ſeu alias
impedito ſuum exercere officium; prout in iuribus ſupra alleg. & c. uni. de cler. ægro. li. 6. uideat
etiã oĩno pro præmiſsis, & pro omnib. quę in materia coadiutoriæ, & coadiutorũ deſiderari quaſi poſsint, Io. An. in c. ſi. de cleri. ægro. qui melius
cæteris loquitur. ponens undecim quæſt. principales, à quo poſtea omnes loquentes in hac materia habuerunt, & plerique tacito authore ſurripuerunt, & tranſplantarunt eius dicta. Videatur
etiam Io de Syl. in tractat. de beneficio in 2. par.
quęſt. 4. Duo tamen notabilia & noua in hac materia ſubiiciam. Vnum eſt, quod Domini mei de
Rota tenuerunt die 14. Nouembris 1548. in una
7 Leodiẽ. canonicatus. quòd † coadiutoriam impetranti narranti ætatẽ & alia impedimenta illius,
cui fuit datus coadiutor, nõ ſufficiat probare impedimentum ætatis tñ. Alterum ſit, quod iidem
Domini de Rota reſoluerunt die 17. Octob. dicti
anni in alia cauſa Legionen. ſeparationis, quòd
8 † coadiutor ratione ætatis non poſsit unire, nec
diſmembrare, nec conferre beneficia. Non curo
hic referre motiua, & argumenta, ne longior ſim
extra materiam regulæ, ſed ſat ſuperque ſufficiat
tantorum patrum authoritas, & maieſtas, quib.
merito omnes alii iudices Vrbis, & orbis, quantuncunque potentes, & ſupremi, aſſentiuntur,
& ſe eorum iudicio ſubiiciunt.

SVMMARIVM.

1 *Ad quid limitatio abſque conſenſu, & ampliatio etiam cum futura ſucceſſione.*
2 *Coadiutor datur de conſenſu & ſine illius cui deputatur.*
3 *Coadiutoriæ cum futura ſucceſſione de conſenſu forma.*

SEXTO quęro iuxta eandem tertiam
1 partem, † ad quid limitatio & ampliatio hic contentę & quid inferãt,
quidue operentur? & ut Moderni
melius intelligant, reuocãdo (prout
præmiſi) coadiutorias, limitat non habere locum
niſi in coadiutoriis abſq; cõſenſu. poſtea ampliat
rετẽto themate ad coadiutorias etiam cũ futura
ſucceſsiõe, ac ſi diceret, reuocamus coadiutorias
ẽt cũ ſucceſsione, & in fauorẽ quorũcunq; &c. ſed
non illas, quæ cum expreſſo conſenſu prælatorũ,
ſeu beneficiatorum, qui dignitates eccleſiaſticas,
ſeu beneficia obtinebant. Vnde neceſſario concludendum eſt, quòd coadiutoria ultra præmiſſam
diſtinctionem dupliciter per ſummum Pontificẽ
conſtituitur, aut cum conſenſu, aut abſque conſenſu cum & Papa in ſpiritualibus ſit dominus
abſolutus, ad ſui libitum abſque alicuius conſen-
2 ſu poteſt dare coadiutorem. & quod † coadiutor
detur de conſenſu illius cui deputatur, & etiam
ſine conſenſu, facit tex. ſupra allegatus in c. rectoribus. cum 3. ſequen. de cler. ægrota. lib. 6 & capitul. uni. eodem. lib. 6. & merito ſit iſta reſtrictio
in reuocatoria coadiutoriarum, quæ ſine conſenſu, quia illæ cum conſenſu ſunt magis fauorabiles, & quando fieri poteſt, uel locus eſt conſenſui, deberet ille interuenire. Pariſ. conſi. 49. ad primum nu. 36. & 38. lib. 4 & iſtæ coadiutoriæ cum
conſenſu, ex ſtilo curiæ ſolitæ ſunt præſeruari. Caſſado. deciſ. vni. de pact. nu. 4. ibi tantum. n. præſeruantur coadiutoriæ de conſenſu, & ſuſpendũtur alię non habentes cõſenſum. ſumma igitur
ratione regula ita limitauit, & ampliauit, & niſi
ita declaraſſet, in vtroq; poterat magnum dubiũ
oriri.

3 oriri † & forma coadiutoria cũ cõſenſu eſt talis;
uidelicet. Cum deuotus ueſter Garſias ximenez
rector parochialis eccleſiæ de Naualcamero Tole
tan. diœceſis iam in 60. anno & vltra conſtitutus,
ac aliquibus infirmitatibus aggrauatus exiſtat,
ut de cætero regimini &c. per ſe ipſum intendere
poſſe non ſperet, ac propterea, ſeu ex certis aliis
cauſis &c. cupiat deuotum S.V. Oratorem Docto
rem Io. Baptiſtam Madrit clericum dictæ Tole-
tan. diœceſis ſibi in coadiutorem, ac onerum di-
ctæ eccleſiæ ſubleuatorem in regimine & admini
ſtratione eccleſiæ huiuſmodi in ſpiritualibus &
temporalibus cõſtitui & deputari, ſupplicat &c.
quatenus dictum &c. præfato G. quoad uixerit
& dictam eccleſiam obtinuerit in coadiutorem
perpetuum & irreuocabilem &c. cum plena & li
bera &c. & eccleſiam prædictam &c. quamprimũ
illæ per ceſſum uel deceſſum ſeu quancunque a-
liam &c. ex nunc prout ex tunc eidem oratori
conferre &c.

S V M M A R I V M.

1 *Quid uelit illa reſtrictio, uidelicet quo ad ea in quibus nõ dum uere.*
2 *Decretum irritans à principio ligat etiam ignorantes.*
3 *Vna pars conſtitutionis alteram declarat.*
4 *Argumentum de caſu ficto ad uerum.*
5 *Papa fingere poteſt non prius expreſſum, iam expreſſum fuiſſe.*

SEPTIMO quæro iuxta 4. partem re
uocatoriam facultatum nominandi
1 &c. † quid uelit dicere illa reſtrictio
quoad ea in quibus non dum uere
&c. Et breuiter, uult dicere, Reuoca-
mus facultates &c. in illis partibus, in quibus nõ
ſunt ſortitæ effectum: poſtea declarat de quo effe-
ctu intelligendum ſit, & dicit de uero, quaſi dicat
non de ficto, qui reſultat ex decreto irritanti
2 † quòd decretum à principio ligat etiam igno-
rantes etiam ante adimpletas cõditiones. Caſ-
ſado. dec. 1. de decret. in reſerua. cum duabus ſe-
quen. & deſtruit quicquid in contrarium repe-
rit. c. ſi eo tempore. ubi etiam glo. in uer. ignoran
ter, de elect. lib. 6. Rui. conſi. 70. quia id &c. uol. 5.
num. 8. uer. cum clauſula, necnon irritũm &c. &
latius dixi ſuper 7. reg. quæſt. 4. Ex quibus uideba
tur poſſe dubitari, quod per appoſitionem hu-
iuſmodi decreti gratia cenſenda erat quaſi effe-
ctuata, & quod effectũ ſortita fuerit a principio
interpoſitionis huiuſmodi decreti. immo iſta
declarantur ex eadem regula infra in 5. part.
ibi etiam ſi in eis decretum eſſet illas ex tunc ef-
fectũ ſortitas eſſe, & ius in re quęſitum fore: & ſic
3 † uerba in una parte cõſtitutionis poſita declarãt
aliam partem. l. qui filiabus. ff. de lega. 1. & l. cum
4 quęrebatur. ff. de lega. 2. Vnde † arguendo etiam
de caſu ficto ad caſum uerũ ad tex. in. l. filio; quẽ
pater. & ibi nota. ff. de libe. & poſthum. l. uni. poſt
prin. & ibi etiam nota. C. de rei uxo. actio. c. forũ
cum glo. ult. 50. diſt. in. ad tradi. per Bart. & Iaſ. in.
l. is qui pro emptore. ff. de uſucap. & de fictione
per Papam inducta loquitur Pariſ. conſ. 44. nu. 8.
5 uol. 4. ubi concludit, † quòd poteſt fingere non
prius expreſſum iam fuiſſe expreſſum. Regula ex
cludit iſtum caſum fictum, qui reſultare poterat
ex decreti appoſitione: remanebunt igitur uali-
da ea, quæ uere uigore huiuſmodi facultatũ &c.
ſortita ſunt aliquem effectum, uidelicet in ea par
te in qua effectum ſortita ſunt.

S V M M A R I V M.

1 *Quid uelint illa uerba, quòd præſeruatiuæ, reſtitutiuę & reualidatiuę clauſulę non ſuffragentur.*
2 *Forma gratiarum continentium clauſulas pręſeruatiuas, reſtrictiuas & reualidatiuas.*
3 *Clauſula derogatoria diſpoſitionis ſequentis, facit primã ualere, & ſecundam inficit.*

OCTAVO quæro, iuxta quintam par-
1 tem, † quid uelint illa uerba, quòd
præſeruatiuæ, reſtitutiuæ, & reualida
tiuæ clauſulæ &c. non ſuffragentur
contra hanc reuocationem? & ſciant
noui, quod in conceſſione gratiarum de quarum
reuocatione hic agitur, & etiam in alijs pleriſque
apponi ſolitæ ſunt clauſulæ prægnantes & fortiſſi
mę pro conſeruandis gratiis huiuſmodi, & inter
2 alias clauſulas iſta, de quibus hic, † ſub hac forma
uidelicet, cum derogatione quaruncũque regulã
rum editarum eden. &c. ac quoruncunque alio-
rum contrariorum quæ huiuſmodi noſtræ diſpo
ſitioni ac uoluntati quoquomodo præiudicare
poſſent, ſeu potuerunt &c. irritum decernentes
ac cum clauſulis derogatoriarum derogatorijs, &
ſi contingat contrarium ſcribi ſeu diſponi per ſe
uel ſucceſſorem ſuum &c. non cenſeatur per hoc
derogatum, niſi per trinas literas diuerſis tempo
ribus conceſſas, ac cum quibuſcunque aliis clau-
ſulis fortiſſimis &c. & quatenus forſan gratias
huiuſmodi reuocari, uel tolli ſeu ſuſpẽdi cõtinge
ret &c. ex nunc prout ex tunc &c. præſeruamus, re
ſtituimus, & reualidamus, etiam aduerſus quaſ-
cunque regulas editas edend. &c. & quòd ipſo
iure reintegratæ eſſe intelligantur, etiam ſub da-
ta prout oratori uidebitur &c. Cum igitur præde
ceſſor ſummus Pontifex appoſuiſſet, uel appone
re potuiſſet huiuſmodi uel ſimiles clauſulas, ne-
ceſſarium fuit per huiuſmodi clauſularum expræ
3 ſſionẽ & derogationẽ illas tollere †, alioqui prior
diſpoſitio tenuiſſet. l. ſi quis in principio. & ibi la
tè per Bar. ff. de lega. 3. Paul. de Caſtro. conſil. 278.
ſecundum ultimam impreſsionem. paſſus iſte du
bius uidetur &c. per totum conſ. præſertim col. fi.
uol. 1. Feli. in c. nonnulli col. 3. num. 2. in uer regu
la prima eſt, cum ampliatione & fallentiis, quas
ibi ponit Caſſado. deci. 38. ſuper regulis cancella
riæ. Pariſ. conſi. 42. uol. 4. num. 13. 15. & ſeq.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Quid operentur ila uerba, uidelicet, ac tenores & formas &c.*

2 *Clauſula, quod tenores & formæ habeantur pro expreſſis: an operetur perinde ac ſi omnia in indiuiduo expreſſa eſſent, & num. 3.*

4 *Clauſula, non obſtan. aliqua lege &c. ſufficit ad omnem legem contrariam tollendam.*

1 NONO quęro, †quid operentur illa ultima uerba, Ac tenores & formas; Reſpondeo, quòd ex fortiſsimis, & forsã inſolitis clauſulis in præcedentibus gratiis contentis dubitari potuiſſet an per reuocationem tantum fuerint illę penitus ſublatæ, adeo quòd in nihilo penitus obſtare poſſent: & propterea ad omne dubium tollendũ fue
2 runt additę iſtę clauſulę, †quæ operentur, perinde ac ſi omuia iu indiuidio expreſſa fuiſſent. Bal. in l. omnes. in prima lectu. num. 2. uerſicu. not. iſtum tex. C. de pręſcri. trigin. an. & in c. cum dilecta. col. ult. uerſic. item ait. de reſcr. Ang. in dicta. l. omnis. col. 1. uerſic. in tex. ibi ſpecialiter. & in l. ſed & ſi quis §. quęſitum. uerſ. ultimo ſcias. ff. ſi quis cautio. Mii. in reper. in uerſic. Reſcrip. per quod committitur cauſa in eodem ſtatu. Cur. Sen. conſi. 66. col. 3. uerſi. Et conſequenter. Alex. conſil. 115. col. penul. verſic. plus dicit Ang. uol. 6. Soci. conſil. 63. col. 3. uerſ. De legitimatione Rogiſ. ubi uult. propterea cenſeri derogatum teſtamentis, codicillis, & ſubſtitutionibus. lib. 3. Phi. Fran. in c. pręſentium. in 1. not. de teſtib. lib. 6. Gemini. conſil. 120. col. 2. uerſ. Pręterea hic aduertendum. uerſ. ex quo patet. Iaſ. in l. 1. col. ultima ſecũdo nota. ff. ſi quis in ius uocan. non ie. Crot. in l. omnis populi. col. 23. in 5. concluſ. ff. de iuſti. & iu. Rot. 214 ante fi. incip. ſi cauſa committatur, in no. Ant. de Buttio conſ. 2. Fel. latè in c. nonnulli. de reſcri. iu ſecunda fallen. uer. addatis primo. Dec. conſ. 165. viſo tenore col. 1. in fi. & conſi. 341. nu. 1. Caſſado. deci. 10. 28. & 38. ſuper regulis cancellariæ. De clauſula qđ ſtatus litis habeatur pro expreſſo tracto ſup com.
3 8. Aduertendum tamen eſt quod †ſola iſta clauſula. Tenores habeantur pro expreſsis &c. ſecũdum ueriorem opinionẽ non uidetur ſufficere ad tollẽdam præcedentem clauſulam derogatoriam derogatoriarũ, & de hoc uidetur eſſe tex. in l. ſi quis in principio teſtamenti. ff. de legat. 3. ubi deciditur, quod ſi teſtator in principio teſtamenti dixerit, cui bis legauero, uolo ſemel deberi: & poſtea ſciẽter eidem ſœpius legauit, poſterior uoluntas præualet, quod debeatur ſæpius; ita demum, ſi ſpecialiter dixerit iu ſecunda uoluntate, quod prioris uoluntatis eum pœnitet. & ultra Bart. & alios in dicta l. ſi quis in principio, ita illum textum intelligit, & ponderat Cardina. conſi. 136. factum ſic ſe habet numero. 14. & ſequent. uerſicul. item princeps dando clauſulã & c. faciunt tradita per Paulum de Caſt. conſil. 55. paſſus iſte dubitabilis. uol. 1. & ſecundum aliam impreſsio. 278. ubi quãdo clauſula huiuſmodi non ſufficiat. & per Pariſ. conſi. 42. quantum ad alternatiuã. uol. 4. nu. 18. & ante & poſt Cur. iun. conſi. 26. Hieronymus de anno. nu. 4. & 5. pro qua clauſula, pro expreſsis habẽtes uideatur etiam Rui. conſ. 226. nu. 3. lib. 1. & Feli. in Addi. ad prin. oper. Abb. ſuper Decreto. col. 4. uerſ. In quantum etiam dicebat Domi. Quod ẽt uoluit idem Fel. in c. nõnulli. col. 9. nerſ. ſecũda declaratio. de reſcr. Iaſ. conſ. 121. col. 1. uer. ſed præmiſsis. uol. 4. Io. de Sel. de benefi. in 3. part. q. 14. & hanc opin. communem affirmat Caſſad. dec. 10. ſuper Regu. Videtur igitur dicendum, quòd alia ſpecifica mẽtio requiratur ad tollẽdas derogatorias clauſulas ſequentia uoluntatis. & certè paſſus iſte eſt ſatis dubius & diſputabilis; conſidero tamen, quod caſus noſter ab illo l. ſi quis in principio. in pluribus differt. primo, quia ibi in eadem diſpoſitione, ſeu in eodem inſtrumento, nos uero ſumus in diuerſis actibus. Secundo: quia ibi in continenti, uel parum poſt, hic uero cum magno temporis interuallo. Tertio ibi ab eadẽ met pſona diſpõ emanauit; ſecus in caſu iſto. Quartò ibi per
4 uiam diſpoſitionis perſonæ priuatæ: †hic per uiã legis principis, quo caſu ſufficit clauſula, Non obſtante, ad tollendos actus contrarios, & etiam leges cõtrarias; præſertim quãdo diſpoſitio non tẽdit ad utilitatẽ alicuius particularis. Bar. & alij in præallegata. l. ſi quis in principio. ff. de legat. 3. & idẽ Bar. in l. fi. in fi. C. ſi contra ius uel uti. publi. ubi quod ſufficit dicere, Non obſtante aliqua lege, quæ in contrarium loqueretur; & Barto. in extra. ad reprimendam, quomo. in crimi. læſæ maieſta. in uer. non obſtantibus. optime per Dec. conſ. 10. Viſo puncto nu. 6. 7. & 8 & per Pariſ. in præallegato conſi. 42. uolu. 4 num. 13. uideatur etiam Dec. Tho. Gram. 20. pendente querela nu. 3. ubi quòd tales clauſulæ per Papam appoſitæ omnem obſtantiam remouent. Concludendum igitur eſt, qđ clauſulæ, de quibus in noſtra regula. omnem contrariam diſpoſitionem tollant, per ſupra adducta & hanc opin communem affirmauit Fed. de Sen. conſ. 47. habita. aliàs abſurdum ſequeretur quòd ſi Papa uellet derogare omnibus priuilegijs per ſe, & prædeceſſores conceſsis teneretur de ſingulis mentionem facere. Et hanc ſcđm communẽ dicit Io. de Ana. conſi. 56. incip. His qui in facto. Idem voluit Anto. de Bur. conſi. 2. dicens ita ſe habere ſtilum Romanæ curiæ. Et quia hic per uiam legis, ceſſare uidetur omnis difficultas prout firmat Ioan. Fran. Ripa in c. 1. de reſcr. poſt nu 55. dum primum caſum, ſeu membrum diſpat proſequitur.

SVMMARIVM.

1 *An regula hæc ſit iuri, & rationi conſona.*

2 *Quando ſit reditus ad ius commune fauorabilis cenſenda eſt diſpoſitio.*

3 *Succeſſor ſaltem de honeſtate factum prædeceſſoris adimplere*

implere debet.
4 *Præſumitur in meliorem partem quando factum poteſt ſe habere ad bonum, & malum.*
5 *Creatus in canonicum de iure omnia habet, quæ alij canonici.*
6 *Secus de conſuetudine.*
7 *Conſuetudo in interpretatione cuiuſcunque diſpoſitionis ſequenda eſt.*
8 *Beneficia antequam vacent, neque conferri, neque promitti debent.*
9 *Summus Pontifex vacatura promittere poteſt.*
10 *Canonicatum adepto præbenda debetur.*
11 *Creatio in canonicum non reuocatur per reuocationem expectatiuarum.*

1 DECIMO quæro,† an regula iſta ſit iu-
ri,& rationi conſona,& ſic extenden-
da,& amplianda: uel diſſona,& odio
ſa, & ſic reſtringenda? & pro prima
opin. facit quòd iſta regula eſt in o-
dium uacaturarũ,ne tot gratiæ expectatiuæ pen-
deant. & hæc cauſa eſt honeſta, ad text. in c. 2. de
2 conceſſ. præb. & in c. deteſtanda. eo. lib. 6. &† ſit re
ditus ad ius commune: quo caſu fauorabilis cen
ſenda eſt diſpoſitio. cap. cauſam, quæ. & ibi glo. in
uer. fuerat, de reſcrip. Bald. in l. 1. in prima lectur.
ff. de conſti. princip. colum. 2. ante num. 7. vbi qđ
princeps uult omnes actus ſuos regulari à iuſti-
tia poli, & fori, o felices principes, o fortunatos
populos, o ſeculum aureum ſi hæc ſeruentur. Idẽ
uoluit Alexand. in l. ex facto. nu. 8. & 10. ff. de uul-
ga. & pup. Fulgo. conſil. 155. proponitur, quod in
ciuitate. colum. 1. uerſ. his præmiſsis. Pariſ. conſil.
42. quantum ad alternatiuam. num. 6. vol. 4. Pro ſe
3 cunda opin. facit quod † ſucceſſor ſaltem de æqui
tate,& honeſtate, debet implere,& conſeruare fa-
ctum,& voluntatem prædeceſſoris, ſeu ſui autho-
ris. c. quia Ioannes. 12. quæſt. 5. c. fin. 16. quæſt. 6. c.
ſi ea 25. q. 2. ubi Papa de ſeipſo loquens, dicit ſibi
non licere deſtruere, quæ eius anteceſſores ſtatue-
runt. c. dilecti. de arb. c. ult. ne præla. ui. ſuas. Paris.
de Put. de feudi reinteg. cap. 41. Bald. conſil. 271.
D. Ferrandus rex. nu. 1. lib. 1. & conſil. 138. factum,
num. 6. vbi quod filius Reginæ non poteſt reuoca
re benè,& legitimè facta ſui prædeceſſoris. uol. 5.
Abb. in cap. dilecti filij. num. 2. de foro compe. c.
literis. cum gloſ. fin. in principio. de reſcript. & ibi
Abb. in ult. no. ubi ad propoſitum noſtrum, quòd
Papa ſaltem ex urbanitate debet proſequi factũ
inchoatũ à prædeceſſore, ſubdens hodie tamen;
quo ad materiam noſtram ſit totum oppoſitum;
quia omnis Papa nouiter creatus reuocat omnes
gratias factas per prædeceſſores &c. poſtea ſubdit,
& hoc facit in odium vacaturarum, ne tot gratiæ
expectatiuæ pendeant, & hæc cauſa eſt honeſta;
aut ut ipſe prouideat,& fortè iſta uerior. & ex his
uerbis finalibus poteſt colligi alterum argumen-
tum, quòd reuocatio iſta ſit pro commoditate
ſummi Pontificis ſucceſſoris, ut prouidere poſsit
de illis beneficijs, quæ ſub gratia prędeceſſorũ cõ
prehenſa erant. & iſtud dictum Abb. ſequitur La
berti. in tracta. iuriſpat. in 9. artic. 2. quæſt. 3. libr.
num. 9. fol. mihi 389. ſed dum ipſe Lamberti. ibi
dicit, quòd Papa hoc facit, ut pecunias habeat,
ſubdens alia peiora, iudicio meo non benè loqui
tur, nec illa uerba decent epiſcopum, prout erat
ipſe, immo nec Chriſtianum: ſed non eſt ipſe ſo-
lus, qui talia in ſummos Pontifices, & ſedem Apo
ſtolicam machinentur: immò uidi, & uideo ple-
roſque, qui dum ſe peritiores, ita meliores aliis ꝑ
ſitentur, talia & tanta in Romanam curiam, in Põ
tifices maximos, & in ſanctam ipſam ſedem apo-
ſtolicam proferũt, ut nihil ſupra, & inter alia ſem
per habent in ore, quod Romæ paſsim pecuniæ
extorqueantur: contra iſtos reſpondebo, dum de
Datarii compoſitionibus loquar, ſuper quibus
plura reduxi,& annotaui. Ad rem noſtram redea-
mus. & con. . . tam in ſpiritualibus, quàm e-
tiam in prophanis; ſeu temporalibus ſucceſſorẽ
ſeruare, protegere, implere, ac executioni deman-
datæ debere cœpta,& facta, ac ordinata, ſeu diſpo
ſita per præceſſorem, ſeu prædeceſſorem ad ſupra
adducta. Hinc concludunt iuxta ueram opin. (re-
iecta illa contraria, quam plures graues Docto. in
errorem lapſi ſequuti ſunt) hæredem etiam fa-
cto inuentario non admitti contra factum defun-
cti, iuxta tex. in l. cum a matre. C. de rei uendica. l.
ex qua perſona. ff. de regu. iu. l. rem alienam. in fi.
vbi Bar. & alii. ff. de pigno. Bald. conſil. 89. num. 5.
lib. 1. Amplio ad ſingularem ſucceſſorem, ut per
Aret. conſi. 112. colum. ulti. uerſ. de ſucceſſore. &
per Aimo. conſi. 29. in princip. & 125. nume. 2. &
per Ruin. conſi. 50. num. 13. lib. 1. & contraria opi.
eſſe erroneam probat Pinell. l. 1. in 3. par. num. 82.
uerſ. infertur undecimo. C. de bon. mater. Nunc
iuxta principale quæſitum uideamus, quæ dicta-
rum opinionum tenenda ſit: & breuiter, quia re-
gula continet plura, quorum aliqua fauorabilio-
ra cenſeri poſſunt, alia uerò ſecus: ego diſtingue-
rem ſic, quantum ad expectatiuarum, & reſerua-
tionum, præſertim mentalium, reuocationem, pu
tarem illam rationabilem, iuridicam, & fauorabi
lem, per ea, quæ in hac quæſt. præmiſi. Nec me mo
uet illa ratio Abb. de qua ſupra, quòd Papa reuo
cet, ut ipſe prouidere poſsit: quia cum princeps
ſemper cenſeri debeat motus iure, uel æquitate,
etiam quòd de hoc nullum adſit argumentum;
prout dixit Bald. in l. ex facto. ff. de uulg. & pupill.
uerſ. in tex. ibi uoluntatem, & ad alios per me al-
legatos ſupra hac regula, quæſt. 4. nume. 4. multò
magis talis coniectura ſumenda eſt in meliorem
partem, quando factum aliquod poteſt ſe habere
ad bonum,& ad malum. Non ſolum in principe
4 † præſumptio huiuſmodi locum habet, immò &
in quocunque alio, uulgat. l. merito. ff. pro ſocio. l.
Item apud Labeonem. §. ſi communem. cum glo.
in uer. ſi com iure. ff. de iniur. Bart. in l. non ſolum.
§. ſed ut probari. nu. 3. ff. de noui oper. nunc. Alex.
conſi. 189. uiſo. num. 4. uolu. 1. Deci. conſil. ſtatutus
ſum. num. 5. & conſi. 16. in cauſa inquiſitionis. nu.
3. &

3.& nu.8. & in prædictis locis probatur delictum
in dubio non præſumi prout etiam per Bar. in l.
gerit.col.6.ff.de acquit.hær. & propterea uolunt.
glo.1.Gui.Ang Pau.Caſtren.& Alexand.in l.1.C.
de his qui.ut indi.quòd ſi Mæuius dixerit uindi-
ctam ſumam de eo, qui mihi iniuriam intulit,
& talis poſtea mortuus reperiatur, non per hoc
ſequi,ſeu uehementer præſumi talem interfeciſſe,
illa enim uerba,vindictam ſumam, poſſunt intel-
ligi facti uiâ,& uia iuris, in dubio accipiēda ſunt
uia iuris,ut delicti præſumptio excludatur,an au
tem ſumi poſsit inditium ad torturam,uideatur,
per docto.in dicta l.1.C.de his qui:ut indig.& ꝓ
præmiſsis omnibus, uideatur per Alexand. latè
in præallegat.l.non ſolum.§.ſed ut probari.ff.de
no.ope.nuncia.& per Iaſ.in l.rogaſti.§.ſi tibi.nu.8.
& ſeq.ff ſi cert.peta, Et dixit Bald.conſi.98.Beto-
nus.poſt nom.5.lib.1.quod iactatio. de expellen
do aliquem intelligi debet,de expellendo iuridi-
cè. & quod mandatum, quod poteſt intelligi de
iure, & iuſtitia, non debet intelligi,de dolo.per
tex.in l.ſi procurator.§.celſus.ff.de condi.inde. &
conferunt alia adducta.per Aimo.conſ.9.accuſa
tor.num.20.& ſeq. Et quatenus etiam poſſet con
ſiderari illa ratio Abb.ad hoc, ut Papa poſsit ꝓ-
uidere,iſta cauſa non eſſet odioſa,cum ipſe ſit ſu-
pra omnes,& Dominus abſolutus omnium bene
ficiorum,& nemo poſsit ſibi dicere,Cur ita facis?
præſertim in beneficialibus.Nec ob.iura adducta
per Abb.quòd ſucceſſor debeat factū ſui autho-
ris comprobare,ſeu ad effectum proſequi: quia il
la non loquuntur in ſummo Pōtifice:& quatenus
aliqua de eo loquerentur,iſta quæ hic reuocātur,
non erāt taliter effectum ſortita,quòd haberi po-
tuiſsēt pro firmis,& irreuocabilibus non ſolū re-
ſpectu ſucceſſoris,immo etiā reſpectu. Ipſiusmet
cōcedētis.Quoad reuocationem coadiutoriarū,
ſimiliter illam iuridicam, & rationabilem puto
per ea quæ dixi ſupra. q.5.& 6.In duob: remanet
difficultas, uidelicet in reuocatione creationis,
aut receptionis in canonicos:Altera eſt in reuoca
tione facultatum nominandi,reſeruādi, conferē-
di cum limitatione prout ibi, de iſta ultima par-
te regulę noſtrę tetigi aliquid ſupra q.7.& quia re
gula noſtra diuerſa concernit. non poteſt in ge-
nere dari reſponſio indiſtincta,& præciſa. Videa-
mus nunc de reuocatione creationis in canoni-
5 cum, †creatus in canonicum præſertim cum clau
ſula, cum plenitudine iuris canonici, quæ in bu
lis paſsim apponitur,dicitur uerus canonicus, &
de iure habet omnia illa,quæ alii ueri canonici,
præter redditus præbendarum,illos enim ante a-
deptionem præbendæ habere non debet.c.pro il-
lorum,in fi.& ibi Abb.in 3.not.& cap:dilectus.pri
mo,& ibi Abb.in princ.& in ultimo not.de præ-
ben.Inno.in c.cum M.Ferrarienſis nu.4.uerſic.ſed
quæritur an huiuſmodi recepti in canonicos. &
ibidem Hoſtien.col.1.uerſi.quæritur autem utrū
talis canonicus.de conſtitutio.& idem Hoſtien.
in cap.ſtatuimus.colum.2.uerſic.tunc enim quā
do præbendæ diſtinctæ ſunt, de maio.& obe.Fe-
der.de Senis conſ.290.quia in præſenti col.3.uer
ſic.an iſti recepti ultra numerum.& uerſi.alio mo
do dicitur recipere, quando Papa canonicum a
ſe factum &c.Abb.in c.relatum.in 2.nota.de præ
ben.Bal.in marga.in uer.Canonicus electus,& in
uerbo,canonicus ſtatim quod eſt factus.& in di-
ctis locis dicunt etiam,quòd talis canonicus præ
bendam expectans debeat habere diſtributiō-
nes quotidianas,& ita communiter teneri dicit
Io.Fran.Paui.in tracta. de offi.& pote. capi. ſede
uacan.in 5 prælud.nu.15.Staphi.latè in tracta.v-
triuſque ſigna.fol.7.& ſeq.uerſi.primo,quòd crea-
tus canonicus per Papam &c.cuius dicta reaſſu-
mit quaſi de uerbo ad uerbum D.Sarn.in trac.ex
pectat.nu.20.& ſeq.nulla penitus de Staphi.(qui
pulchrè,& utiliter loquitur) facta mentione:du-
rum igitur uidetur,& contra iura,quòd uerus ca
nonicus per iſtas reuocationes, denominatione,
honore,authoritate,& commoditatibus,ac ſtipē
diis ſine facto ſuo, & abſque cauſa priuetur:&
ſic reuocatio creationis in canonicum odioſa, &
exorbitans uidetur,prout in terminis noſtris ui-
detur concludere Oldra.conſ.266.quod autem
per reuocationem,ſub tit.de p̄b. p̄ſertim nu.11.
Licet prædicta ſatis urgeant,ego tamen cōtrariū
teneo, quod immo reuocatio creationis in cano-
nicum,de qua in regula,ſit rationabilis & fauora
6 bilis†:creatus enim in canonicum nedum dicitur
beneficiatus iuxta Rot.445.ſi Legatus.in no.nu.1;
immo dicitur canonicus in herbis ante adeptio
nē præbendæ,nec participat de diſtributionibus
quotidianis:nec pro uero canonico habetur,ꝓut
conſuetudo Vrbis habet,ut dicit Imo.in cle.fin.
num.5.uerſic.quæro, an canonicus ſine præben-
da,de præben.Immò conſuetudo quaſi uniuerſa-
lis iſtud nos docet de qua per Staphi.ubi ſupra
fol 8.uerſi.& licet iſta ſint ueriſsiſima de iure,ni-
hilominus de conſuetudine ferè ubique ſeruatur
contrarium:&c.& idem repetit fol.97.a ter.uerſi.
ſubſequenter dicitur in literis expectatiuis &c.I-
dem dicit D.Sarnen.in dicto tracta.expectati.nu.
57.ubi dat ſimilitudinem epiſcopi ſine epiſcopa
tu,qui dicitur epiſcopus nullatenens, ad Bald. in
l.uni.in fi.C.de nudo iu.Qulri.& per Iaſ.in l.id quod
apud hoſtes.nume.22.& ſequen.ff.de lega.1.ubi
de comitibus ſine Comitatu.idem etiam conclu
dit in effectu D.Sarnen,in dicto tracta.expectati.
nu.38.uerſi.& iſta omnia procedunt, poſt quam
fuerit acceptus &c.& poſtea ſubdit, quòd pro-
pterea in regulis reuocatoris gratiarum facile de
rogatur huiuſmodi creationibus,& receptionib.
in canonicum.Idem tenet in 2.quæſt.Proœ.regu
larum nu:14.ubi dicit ita iudicatum in Rota.idē
etiam repetit optimè diſtinguens in prima q.re-
gulæ,De non tollen.iure quæſi.nu.33.ex p̄miſsis
ſequitur reſpōſio ad cōtraria:licet.n.illa de ſubti
7 litate iuris ꝓcedant,hęc de cōſuetudine, †cōſue
tudo aūt in interpretatione cuiuſcunque diſpoſi
tionis ſequēda eſt,ēt q̄ ſubtilitas iuris, uel uerba
aliud

aliud inferant, præalleg. l. uni. C. de nu. iu. Qui. &
ibi not. Bal. uerſ. in tex. ibi nudum nomen, &c. Inn.
in c. olim. nu. 2. uerſ. recipiunt quandoq; interpre
tationem, de uer. ſig. Abb. in c. certificari, de ſepul
tu. Arer. conſi. 11. procedendum eſt. col. 3. uerſi. ex
his infertur modo, & uerſ. ſed tamen ex ſuperabũ-
danti. latè per Fel. in c. cum M. Ferratien. col. 3. de
conſtit. Dec. conſ. 441. præſens conſultatio. nu. 12.
& 13. Inſuper hæc opinio confirmatur, quia per
creationem Papæ in canonicum datur ius ad præ
bendam uacaturam. c. his qui, ubi omnes, de præ-
ben. lib. 6. & probatio, ex ſupra deductis, de iure
8 autem † beneficia non debent conferri neque pro
mitti antequã vacent. c. 2. in prin. c. relatum. & c. ex
tenore. de conceſſ. præb. Card. conſ. 99. dico qđ ac
ceptatio, poſt prin. uerſ. & ubi no. ubi ampliat, qđ
nõ ſolum debet beneficium, qđ confertur uacare,
ſed etiã oportet, quod uacatio ſit nota collatori.
Fran. in d. c. his qui. de præb. lib. 6. nu. 3. Amplio,
ut non ſolum beneficia uacatura promitti nõ poſ
ſint: imò nec etiam præbendæ uacaturæ, nec ad il
las uacaturas ius dari. Rot. 449. quidam habens.
9 colum. 1. uerſ. iura prohibend. in no. & licet. † ſum-
mus Pontifex poſsit promittere uacatura, ſeu ad
illa, uel in illis ius dare. c. 2. de præb. lib. 6. prealle.
dec. 449. uer. & iura. Fran. in præall. c. his qui. nu. 3.
non tamen ſequitur, quod expediat id paſsim fa-
cere. multa. n. licent, quæ non decent, uel non expe
diunt. Quando igitur Papa cocedit uacatura, ſeu
ad illa ius, debemus tenere ultra quod liceat, qđ
deceat & conueniat, & quod ex cauſa rationabili
faciat. quando uerò reuocantur tales gratię ad va
catura eadem, uel maiori ratione factum huiuſ-
modi laudare debemus, reuocationemque hmôi
ſanctiſsimam iudicare. Poſtq̃ hæc ſcripſi reperi
pro prima opin. deciſum fuiſſe in cauſa Bellunẽſ.
cano. & præb. pro R. D. Franciſco Mareſco contra
Florenum de ſancto Flore, coram nunquam ſatis
laudato R. P. Do. Seraphino Oliuario in hæc uer-
ba, ex quo. D. Franciſcus adeptus eſt canonicatũ,
10 præbenda † ei de iure debebatur. c. eum qui. & c.
ſi poſtquam, de præb. li. 6. Rot. 383. in no. ideo ha
bens canonicatum authoritate apoſtolica cęteris
præfertur. Rot. 328. in no. & ita receptus in cano-
nicum, poteſt agere contra capitulum, vt ſibi pro
uideat cum facultas ei obtulerit. Hoſti. in c. cum
ſuper, de concel. pręb. n. 8. Meritò ergo Faſto. dub.
11 44. uoluit talem gratiam non † reuocari per reuo
cationem expectatiuarum, neque ẽt cenſetur re-
uocatum conci. Trident. 24. c. 19. intelligi. n. debet
de expectatiuis odioſis, non de illis, quæ de iure
cõmuni debitæ ſunt. Caſſa. 3. de præb. Addo ego
uidendum eſſe Io. Bap. Ferret. conſi. 3. num. 7. Tan
dem pro mea opi. inueni. Dec. Ioan. Bap. Guido-
bo. 35. incipien. Domini tenuerunt me proponen
te bis. ubi affirmat concluſum fuiſſe hanc regul.
reductiuam eſſe ad ius commune, & tollere ob-
ſtaculum ordinariis prouiſionibus, & eſſe fauora-
bilem, & conſequenter extendendam, & illam
comprehendere creationes in canonicum, & hæc
opinio mihi uerior, & ſalubrior uidetur.

S V M M A R I V M.

1 *Alternatiuæ ordinarijs, ſeu alijs conceßę, an per hanc regulam reuocentur.*
2 *Verba vbi conueniunt diſpoſitioni locus eſſe debet.*
3 *Alternatiuæ ordinarijs conceßæ non ſunt meræ gratiæ.*
4 *Alternatiuæ non dant epiſcopis facultatem conferendi.*
5 *Papa ſi quid ordinario committit illius potius iuriſdictionem excitet quam nouam det.*
6 *Alternatiuæ, quæ odioſæ, & quæ fauorabiles.*

1 VNdecimo quæro, † an alternatiuæ or-
dinariis, ſeu aliis conceſſæ, ſint reuo-
catæ per regulam iſtam? Pro parte
affirmatiua facit generalitas iſtius re
gulæ, ibi, ac facultates conferendi, cõ
mendandi, & aliàs diſponendi. Sed alternatiuæ
concedunt huiuſmodi facultatem, ergo alternati-
2 uæ ſunt reuocatæ. † uerba. n. ubi cõueniunt, faciũt
locũ eſſe diſpoſitioni, prout ſecus, quando non cõ
ueniunt. l. 4. §. Prætor ait, & ibi no. Bar. in ult. nota.
nu. 25. ff. de admi. tuto. l. ſi uero. §. omnib. ff. de ac-
cuſat. l. ita autem. in princ. & ibi Bart. ff. de admi.
tuto. l. ſi uero. §. de uiro. ff ſoluto matrim. l. ſi ſeruũ.
§. non dixit. ff. de acq. hæredi. c. indemnitatibus. §.
penul. de electio. lib. 6. Pro parte negatiua facit,
quod mens regulæ eſt reuocare gratias, de quib.
3 hic à prædeceſſore factas. † alternatiua uero, ſeu fa
cultas conceſſa ordinariis de conferendo benefi-
cia ſuæ diœceſis, non eſt merè gratia: ratio eſt, quia
per eam ſit reditus ad ius commune, & ſolum re-
mouetur, & tollitur obſtaculũ, prout dicimus de
eo, qui habet pedes ligatos, qui ambulare non po
teſt, ſed ſi diſſoluatur ambulat antiquis pedib.
non nouis. pro quibus uideatur Anchar. conſil.
131. ad excluſionem. col. 1. uerſ. ſed iſtis non obſt.
Caſſador. de præbend. 8. nu. 6. in tertia, de priuile.
num. 2. & in 5. num. 3. facit Pariſ. conſi. 42. col. 1. in
fi. nu. 5. uol. 4. & de iure communi ceſſantibus re-
gulis cancellariæ epiſcopus quęlibet beneficia ſuę
diœceſis quocunque tempore conferre poteſt vi.
cum pluribus ſeq. 10. quæſt. 1. & ponderanda ſunt
uerba. c. decretum. in fin. dicta quæſt. 1. ibi, atque
ad ordinationem ſuam ſemper pertineant, & ſic
non fuit ibi diſtinctio menſium: facit. cap. omnes.
16. quæſtio. 7. & ordinarius omni menſe concur-
rit cum Papa. cap. a ſede, de præbend. lib. 6. In-
4 ſuper † alternatiua dat epiſcopis facultatem
conferendi, & diſponendi per ſupra deducta, &
argumento cap. cum aliquibus, de reſcript. libro
6. ubi receptor per literas facultatis Papæ, ſi à
non habente alias poteſtatem, dicitur receptus
Apoſtolica authoritate; ſecus ſi ab habente,
tunc enim dicitur ordinaria authoritate. facit,
cap. ſi eum. & capitul. ſi apoſtolicæ. eodem titu.
& lib. c. licet in corrigendis. cum gl. pen. de offic.
ordin. ubi ſi Papa reſcribit ordinario, non immu-
5 tat eius iuriſdictionem. † Papa enim committẽs

aliquid ordinario potius eius iuriſdictionem inci
tat, uel excitat, quàm nouam det. c. licet. & c. pen.
de offi. ord. c. cum aliquib. de reſcr. lib. 6. Bar. in l.
& quia, quam legit cum. l. more, & ibi omnes. ff. de
iuriſd. om. iud. Dec. conſi. 404. uiſo eleganti. col. 3.
ante medium. & conſil. 483. pro reſolutione. ante
nu. 3. Fel. in c. nam concupiſcentiam. nu. 7. de con
ſtit. Quid tenendum? ego diſtinguerem ſic. Aut
loquimur, de alternatiuis conceſſis ordinariis, de
beneficiis ſuæ diœceſis, & crederem veram partē
negatiuam. aut loquimur de alternatiuis, ſeu fa-
cultatibus conceſsis aliis, quàm ordinariis, uel
etiam ordinariis extra ſuas diœceſes: & dicerem
procedere primam opinionem: nam in illo caſu
non eſt dubium, quin illa dicatur mera gratia, &
merus fauor, & quòd conceſsio illa, tanquā odio-
ſa, & ordinariis, ac ordinariæ iuriſdictioni præ-
iudicialis, exiſtimari debeat exorbitans, & odio-
6 ſa, † gloſ. in c. 2. de præbend. lib. 6. in uer. nume-
randum. uerſicul. item per hanc redditur ad ius
commune, extendenda igitur, &c. Ancharan. in
præallega. conſil. 13 t. colum. 1. Caſſado. 8. de præ-
bend. & pro hac diſtinctione facit clementi. 2. de
offic. ord. in ratione ſui, quam rationem aſsignat
ibi gloſ. penulti. in uerſ. uolumus, uidelicet, quòd
ordinaria collatio ſit fauorabilis, & naturalis, ac
amplianda, altera uerò extraordinaria collatori-
bus præiudicans, & reſtringenda. & gloſ. commu
niter ibi Doctor. ſequuntur, & illam communem
dicit præceptor meus Domin. Philippus Decius.
conſi. 128. licet in caſu. colum. 1. in fi. uerſi. tertio fa
cit huiuſmodi diſtinctionem, uidetur ſentire. fun-
dans ſe ſuper dicta gloſ. Soci. conſi. 260. in cauſa
Nannaten. num. 1. uolum. 3. & col. 3. uerſic. primo,
quia conceſſa eſt facultas, concludit illum eſſe de-
legatum, cui conceditur facultas conferendi in
loco, ubi aliàs non habet. facit etiam numer. 8.
ibi, igitur quod poſsit in aliena diœceſi confer-
re, &c. column. 3. uerſicul. ſecundum correlarium
eſt, quòd regula cancellariæ: cum aliis, quæ ſe-
quuntur, ubi infert ad aliam regulam cancella-
riæ, prout ibi. ſequitur igitur ex præmiſsis, quòd
facultas conceſſa ordinariis naturalis, iuridica,
& rationabilis per generalem huiuſmodi reuoca
tionem non debeat cenſeri ſublata: ſecus uerò
dicendum ſit in reuocatione conceſsionum exor-
bitantium, & præiudicialium, quo caſu reuoca-
tio cenſenda erit iuridica, & fauorabilis, ac im-
plenda. Videri poterit Dec. Mohed. 53. incipiens,
Epiſcopus Zamorre. ubi ad fin. deciſion. ponde-
rat, quòd licet alternatiua ſit ſublatiua obſtacu-
lorum, nihilominus gratia eſt, & concedit ali-
qua, quæ de iure communi non competebant,
pondera tu hæc pro alia opin.

S V M M A R I V M.

1 *An regula hæc locum habeat in expectatiua ſuper di-
gnitate, & præbenda, ſi in dignitate ſolum effe-
ctum ſortita ſit.*
2 *Argumentum a connexis.*
3 *Annexorum, ſeu connexorum idem iudicium.*
4 *Citatio contra unum ex correis perpetuat actum contra
alium correum.*
5 *Connexa quæ dicantur.*

1 DVODECIMO quæro, † an regula iſta
habeat locum in expectatiuis ſu-
per dignitate, & præbenda, ſi iam
ſortita ſit effectum in dignitate, ſed
non in præbenda? Aliqui diſtin-
guunt, an præbenda ſit annexa dignitati, an
non: & primo caſu reuocatoria locum non ha-
beat, alias ſecus, & pro iſta diſtinctione uidetur
facere tex. in c. ſuper eo. c. quia ſæpe. in fi. & c. ſi is
cui, de canonicatu. poſt princ. ibi canonicatum,
& præbendam dignitati, perſonatui, uel officio
alicui non annexam adeptus, quaſi inferat, quòd
ſecus ſit in annexis, prout. infert ibi gloſ. in uer.
non annexam, de præben. lib. 6. & ratio poteſt al-
2 legari, † arguendo à connexis, quod annexorum,
3 ſeu cōnexorum idem eſt iudicium. l. cum actum.
ibi, planè ſi quid connexum fuerit &c. ff. negocio.
geſtorum. l. an inutilis. ff. de accepti. l. quid ergo.
§. penultimo. & ibi Bald. de contra. & util. actio.
tute. Bald. in l. cum neceſsitatem. ad fi. C. de fidei-
comm. & in l. petens. num. 33. C. de pact. c. tranſ-
lato. de conſtitutio. Soc. conſi. 180. diligenter pun
cti narratione. ante num. 2. gloſ. in c. quia tantum,
& ibi Abb. nota. quòd diſpenſatio extenditur ad
connexa, de præbend. & tamen diſpenſationes
ſunt odioſæ, & reſtringendæ. pro quibus faciunt
tradi. per Iaſo. in l. 1. colum. 2. uerſic. tu caue. C. de
4 tranſactio. Hinc dicimus, quod † citatio contra
unum ex correis perpetuat actum contra alium
correum. argum. l. fi. C. de duob. reis. gloſ. fi. Innoc.
Ioan. And. But. & Abb. in c. paſtoralis. §. quoniam.
de reſcr. & ibi Fel. col. 4. in 1. fallen. ſubdens, quòd
commiſsio facta de abſoluendo plures excom-
municatos, expirat morte committentis, quoad
non abſolutos, licet cœpta ſit in aliquibus abſo-
lutio: niſi negotium omnium qui debuerunt ab-
ſolui ſit connexum. ad quod adducit conſi. 4. Fe-
der. in fi. quod nihil facit, uoluit allegare conſi. 3.
quæſtio talis, uerſi. ſed contra licet. n. cœpit cum
5 iis, quæ ſequuntur. † Connexum autem dicitur id
totum, quod non continet ſeparationem in fa-
cto, ſeu connexa dicuntur, quæ continent idem
factum inſeparabiliter. l. 1. C. ſi unus ex pluri.
appell. Bart. in l. Aurelius. §. idem quæſijt. ad fin.
ff. de liber. lega. Fel. in c. ſignificauerunt. colum. 5.
uerſ. præterea non uideo, de excep. connexum, ſeu
adiunctum tale eſſe declarat Aul. Gell. Noctium
Atti. cap. 18. ſi Plato ambulat, plato mouetur, ſi
dies eſt, ſol ſuper terram. Connexa tribus modis
dici oſtendit Imol. conſi. 139. num. 2. & 6. De an-
nexis, & connexis tracto etiam ſuper 2. commiſ.
ſub iis uerbis. Breuiter prædicta diſtinctio non
fuit tenta a Rota, ſed quòd indiſtinctè, ſiue
præbenda ſit connexa, ſiue non, reuocationi non
ſit locus. & pro hac opin. facit ratio tex. in præal-
le. c.

le.c.ſi ſs cui.§.non ſic autem,de præben.lib. 6.ubi
cõſecutus ius in dignitate,conſeruat ſibi ius ad
minus dignum.ſi igitur cõſecutus eſt dignitatem
merito vacante poſtea præbenda, quæ eſt minus
digna,ius ad eam non obſtante reuocatione ſaluũ
debet eſſe. & caſum noſtrum in terminis decidit
Rot.Faſto.dub.44.incipit,& primo dubitabatur.
ſequitur Fel.in c.in noſtram.59.corr.in fi.ante nũ.
41.verſ.& ſcias,quod reuocatoria gratiarum quã
facit nouus Papa &c. de reſcri.& Aene.de Falco.
in tracta.Reſerua.in 10.q 5.q.prin.nu.10.Pro de-
claratione dicti dubii Faſto.& noſtri quæſiti uide
etiam Dec.Achil.ult.ſuper hac regula, quæ inci-
pit, Regula reuocatoria gratiarum.

SVMMARIVM.

1 *An per hanc regulam facultates nominandi, uel confe-
rendi regibus conceſſæ,reuocatæ ſint.*
2 *Laici quicunque à beneficiorum diſpoſitione prohi-
bentur.*
3 *Generalis diſpoſitio non comprehendit ea, quæ ſpeciali
nota digna ſunt.*
4 *Reges aliqui in facultatibus conferendi, & nominandi a
iure communi priuilegiati ſunt.*
5 *Conſtitutionem conſuetudines non tollere niſi expreſſa
facta mentione.*
6 *Princeps priuilegium ſuum ſine cauſa reuocare poteſt.*
7 *Princeps ſi benemerito aliquid conceſſit,non debet dona
tionem reuocare.*
8 *Nominationes Regum non dant collationem, ſed poteſta-
tem faciendi recipi.*

1 DECIMOTERTIO quarto,† an per
iſtam regulam ſint reuocatæ faculta-
tes nominandi,uel conferendi regib.
conceſſæ? ſimile quæſitum ponam in-
fra q.5.ſuper regul.13.Pro parte affir
matiua facit generalitas huius regulæ,apta com-
prehendere quoſcunque,præſertim cum fiat etiã
mentio in ea de Cardinalibus: uidetur uoluiſſe
comprehendere quoſcunque. Vnde cum Papa
expreſſè voluerit regulã afficere Cardinales, & ſic
partem corporis concedentis.c.antiqua.de priui.
cenſendum eſt voluiſſe etiam Reges, parificando
Reges Cardinalibus, prout contra Cardinales Re
gibus in ſimilibus terminis parificat Pariſ.conſi.
141.ad ſolutionem; uol.4.nu.6.& per totum.conſi
2 lium. Accedit quod † laicus,quicunque ſit,de iu
re a collatione beneficiorum illorumque diſpoſi-
tione omnino prohibetur.c.ſi quis,deinceps. 16.
q.7.c.cum terra.& c.Meſſana.de elect. ubi etiam,
quod non valet conſuetudo in contrarium.c.præ-
terea, de iure pat.Old.conſi.1.qui loquitur in Re
ge.nu.12.& ante nu.18. Non ſolum autem à iure ca
nonico, ſed & omni iure, etiam ab ipſis genti-
bus laici:i.non ſacri, uel ſacris non initiati, ſeu
prophani, ut Ezechielis ultimo. & Regum 27.
ab omni ſacra actione, & negocio quocunque
Diuini, uel ſacri iuris arcentur, iuxta illud vir-
gi.6.Aeneid.Procul ò, procul eſte prophani, con-
clamat Vates.& per Bud. in annotat. in Pandect.
in l. 1. §. exempli. ff. de edil. ædict. Pro parte ue-
ro negatiua facit, quod cum in regula non fiat
expreſſa mentio de regibus, illi in diſpoſitio-
3 ne non comprehendantur. nam † generalis diſpo
ſitio non comprehendit ea,quæ ſpeciali nota di-
gna ſunt.l.item apud labeonem.§.hoc edictũ ibi,
ea.n. quæ notabiliter fiunt, &c.ff.de iniur.c.quia
periculoſum.in fi.de ſen.exc.lib.6.c.ne aliqui. de
priuil.eod.lib.Lap.alleg.88.commune Florentie
num. 5.Dec.conſi.271.in caſu tranſmiſſo, in add.
no.15.Pariſ.conſi.112.in hac materia, in fin.uol.4.
ubi etiam quod requiritur ſpecialis mentio con-
4 tra Regem. Inſuper † Reges aliqui in facultatib.
conferendi,& nominandi uidentur priuilegiati a
iure communi.c.dilecto.3.de præbend.ubi quod
decanus habebat collationem præbendarum ex
donatione Regis.c.Adrianus.& c.ſep.63.diſt.gl.
uni.in c.Imperium.in fi.10.diſt.glo.ſum.in fi.16.
quæſt.7.quæ loquitur de Rege Apuliæ, Bald. in l.
reſcripta.col.3.uer.& ideo Rex Anglorum, & Rex
Vngariæ conferunt in ſuis regnis præbendas ex
priuilegio Papæ,de præci.Imp.offer.Gemi.in c.2.
de præbend.lib.6.col.3. uer. ſuper principali du-
bio,ubi loquitur de Rege Fráciæ,& Angliæ.Abb.
in c.de hoc.in 2. col.de ſimo. Fel. in c. dilecto. in
prin.de teſti.Syl.de beneficio par.2.q.23.Lamber
ti. in tract.iuriſpatr.art.2 10.quæſt.1.parte.1.lib.
fol.89.colum.4.& fol.97.art.2.nu.1. & fol.342.ar-
tic.2.nu.2. Cum igitur Regum facultates huiuſ-
modi ſint a iure communi,non uidentur cũ alijs,
quæ non ſunt tales, & a iure fomentatæ, reuoca-
tæ: nec princeps per generalia uerba uidetur tol-
lere ſpecialia iura.l.decurionibus.C.de ſilentia.li.
12.Bal.in l.1.ante nu.2.uerſi.& ideo princeps per
generalia uerba.ff.de conſtitutio.princ.Tertio,quod
ex præmiſſis etiam probatur,& eſt notorium, quod
Reges in talibus facultatibus iuuantur conſuetu
dine antiqua,& immemorabili: non ſolum autẽ
ſtatuta.& regulæ,quæ ſunt ſtrictè interpretandæ,
5 imò & † conſtitutio ipſa conſuetudines non tol-
lit,niſi de illis fiat expreſſa mentio.c.1.de conſtit.
lib.6.Gem.in præall.c.2.de præben.eod.lib.col.2.
uerſi.& cum hæc conſtitutio conſuetudinem, uel
ius ipſorum perfectè non tangat,uidetur remane
6 re intactum, &c. Quarto facit, quòd licet † prin-
ceps poſsit reuocare ſuum priuilegium ſine cau-
ſa,Bald.in l.qui ſe patris.col.7.uerſ.ſed quid ſi pa
ter,ibi, ſeu priuilegium, quia ſpeciale ius eſt in
principe,ut poſsit reuocare ſuum priuilegiũ, &c.
C.unde liber. per l.qui fundos. C.de omni agro
deſer.lib.10.ſequitur.Fel. in c.quæ in eccleſiarũ
num.55.uerſicu.ſecundo confirmatur de conſtitu
7 tio.tamen quando † princeps alicui benemerito
donat, ſeu aliquid concedit, non debet facultas
huiuſmodi, ſeu donatio ab ipſo auferri ſine cau-
ſa. argument. text. in l.Aquilius.& in l.ſi pater.
ad finem.ff.de donation.Baldus.in l.quæ ex relā-
tionibus. in 3.not.inferens ad donationem caſtri

factam benemerito,& ibi ſequitur Paulus Caſtrẽ
ſis,dicens iſtum eſſe caſum ipſius Bald. cui Vrba-
nus 6. contulerat caſtrum , & poſtea alteri contu-
lit.C.de legi.Alex.conſi. 101.uiſis, poſt numerum
1.uer.ex quo infertur.lib.1.& conſi. 116. hæc ar-
guendi.co.2.lib.2.Affli. dec. 128.nu.10.Cur.Iu-
nior conſi.174.in cauſa uertente.nu.24.Dec.cõſi.
286.in cauſa communitatis.col.3.uerſicu. ſed ta-
men his,& conſi.292.& pro tenui.col.3.nume. 7.
Regi autem Galliæ,Hiſpaniarum,& aliquib.aliis
priuilegium , ſeu facultas prædicta conceſſa fuit
propter benemerita , & propter ſeruitia præſtita
ſedi & fidei Apoſtolicæ , prout probatur ex ſupra
allegatis:ergo eſt irreuocabilis. Quid tenendum?
certe articulus iſte ſatis diſputabilis uidetur: ego
tamen magis adhæreo parti negatiuæ, quòd re-
uocatio non ſit inducta propter ſupra deducta : q̃
ſi procedunt in collatione,ſeu diſpoſitione benefi
8 ciorum,multo magis in† nominationibus Regũ,
quas etiam benignas,& beneuolas preces uocãt:
de quibus per Specula.in titu.de præben. ante fi.
numero 7.ubi ponit libellum in nominatione Im
peratoris,& ibi Ioan. Andr. in add. in uerſic. fuit,
dicit quòd Imperator non dat collationem , ſed
poteſtatem faciendi recipi:& quod tales recepti
dicuntur ad primarias preces Imperatoris per
An. Corſet. in tractat. de Regia poteſtate. in 11.
quæſtio.numero 9.& ſequen.Syl. in dicto tractatu
beneficii par.2.quæſt.23.nume.27. Boc. deciſi. 2.
uidetur primo.nume.50.& ſequen.& præall.conſ.
Pariſ. 141.uolum.4.nume. 1.8. in fi. & per totum,
concludo,quòd ſi non ſit reuocata facultas confe
rendi,multo minus nominandi : crederem tamẽ,
quòd ſi eſſemus extra caſum conceſſionum facta-
rum,ſeu fieri ſolitarum ab antiquiſſimo tempo-
re,& iſtis regibus primariis: ſed quòd immediati
Pontifices ad gratificandum alicui Regi,ſeu regu
lo tales facultates conceſſiſſent , quòd facile ſoſti
neri poſſet,quòd per iſtam regulam tales conceſ-
ſiones odioſæ,& exorbitantes ſublatæ eſſent: cum
de facili fiat reditus ad ius primæuũ: & quia iuxi-
ta Euangelium danda ſunt Cæſari quæ ſunt Cæſa
ris,& Deo,quæ ſunt Dei,& Laici etiam Reges , &
Imperatores debent eſſe contenti ſuis finibus , &
utinam non immitterent falcem in meſſem alie-
nam:immo eo res deuenit , ut quilibet Dux, Co-
mes, Dominus temporalis,credat ſibi licere de be
neficiis diſponere,prout de bonis profanis:nec do
ſunt urbes,terræ,& caſtra, quæ prohibẽnt, etiam
cum literis ſedis apoſtolicæ poſſeſſiones benefi-
ciorum eccleſiaſticorum , ſeu eccleſiarum capi
abſque eorum expreſſo beneplacito: quod etiam
aliquando denegant in contemptum ſanctæ Ma-
tris eccleſiæ.

S V M M A R I V M.

1 *Expectatiuæ in forma pauperum, an per hanc regulam reuocentur.*
2 *Genus continet ſub ſe omnes eius ſpecies.*
3 *Gratia in forma pauperum, ſicut quæuis alia expectatiua, conditionalis, & incerta eſt.*
4 *Literæ iuſtitiæ re integra per obitum concedentis expirant.*
5 *Literæ gratiæ re integra per obitum concedentis non expirant.*

1 DEcimoquarto quæro, an † regula hæc
reuocet expectatiuas in forma pau-
perum. Pro parte affirmatiua conſi-
derari poteſt,quòd reuocando expe-
ctatiuas omnes expectatiuarum ſpe-
2 cies reuocet:†genus enim omnes eius ſpecies ſub
ſe continet.l.ſi quid earum.§.interemptum.ff. de
lega.3.& l.item legato.eodem titulo. l. ſemper in
generalibus.ff.de regulis iuris.capitu.deliberatio
ne.§.prohibemus. cum gl.in uerſic.ſpecie, & ibi
Gemini.in 1.nota.de offic.lega.lib.6.Bal.in l. im-
perium.col.1.in prin.gl.magnæ. in 1.lect.ff.de iu-
riſ.om.iud.Secundo probatur,quia ut etiam pon
deraui ſupra quæſtio.2.Regula quoad expectati-
uas loquitur per uerba uniuerſalia, dicendo reuo
cauit quaſcunque expectatiuas,& ſic omnes peni
tus comprehendet.ad l.quacunque ratione,& ibi
nota ff.de procura l.hoc articulo,& ibi Barto.nu-
mero ff.de hære. inſtitu.Roma.conſi.51.uiſis his.
nume.2.Tertio ratio eadem quæ mouere potuit
ſummum Pontificem ad reuocandum expectati-
uas,& alia de quibus hic,militare uidetur in reuo
catione expectatiuarũ,in forma pauperum , ergo
idem ius quoad omnia, uulga.l.illud.cum ibi no-
ta.ff.ad l. Aquili.Quarto regula hæc in quantum
reuocat expectatiuas fauorabilis cenſeri debet,
quia eſt in odium uacaturarũ, ne gratiæ expecta-
tiuæ pendeant.Abb.in cap.in literis. ante nume-
rum quartum.de reſcrip.& probaui ſupra. quæſt.
10:cum igitur regula hæc quo ad hanc partem de
expectatiuarum reuocatione loquentem ſit fauo-
rabilis,amplianda,& extendenda erit, uulga.ca-
pitu.odia.de regu. iuris. libro ſexto.comprehen-
dat igitur etiam iſtas expectatiuas in forma pau-
3 perum. Quintò uidemus quòd†gratia in forma
pauperum ſicut quælibet alia expectatiua condi
tionalis,& incerta eſt, & quo ad hæc,& alia parifi-
cantur.Rot.95.paragraphus ſecus.in no.ſequenti
Mil.in reperto.in uerſic.gratia facta in forma pau
perum cum decreto: late per Caſſado. 3. de præ-
ben.nume.61.A pari igitur quo ad hanc regulam
procedere debent omnes iſtæ expectatiuæ , niſi
aliud exprimatur. Sexto & ultimo facilius expi-
4 rant literæ iuſtitiæ,quàm gratiæ:†illæ.n. re integra
per obitum concedentis expirant. l. & quia. ff. de
iuriſ.om.iud.c.ſi.in 2.reſpon.de offi.lega. ca. rela-
5 tum.c.gratum.& c.licet.de offi.lega. At† literæ gra
tiæ re integra non expirant, per obitum conceden
tis.cap.ſi ſuper gratia.de offic.deleg.lib.6. & cap.
ſi cui.de præben.co.lib.1.reſpon.Rot. 285. ſi epi-
ſcopus.& 349.ſi Papa,poſt princip.in no.Fede.de
Senis,conſ.78.caſus eſt.cum autem conceſſiones
in forma pauperum dicantur literæ iuſtitiæ. cap.
cum

cum ſecundum apoſtolum. de præbend c. cum ſicut accepimus. de æta. & quali. præfici. Arguendo à, ſi de quo minus uidetur ineſſe. ad l. 1. §. ſi conſultu. uer. quoniam. ff. de his quæ in teſta. delen. l. non debet. ff de reg. iur. Archidi. ſuper prohe. 6. colum. 2. & 3. ſi reuocantur literæ gratiæ, quæ deficilius expirant, ergo & literæ iuſtitiæ quæ facilius. Prædicta opin. uidetur iuridica: illi tamen obſtat, quòd literæ in forma pauperum, & ſic ſecundum iuſtitiam fauorabiles cēſendæ ſunt, cum iura omnia ſibi faueant. teſte etiam apoſtolo, qui altari ſeruit de altari uiuere debet. præalle. c. cum ſecundum apoſtolum. de præb. aliæ uero gratioſæ ambitioſæq;, & reſtringendæ. capitu. quamuis. de præben. lib. 6. cum igitur illæ literæ in forma cōmmuni ab ipſo iure procedant, non uidentur cum aliis, quæ non ſunt tales ſublatæ, nec princeps per generalia uerba ſpecialia iura tollere uidetur. l. decurionibus. C. de ſilentia. libro 12. Bald. in l. 1. ante numerum ſecundum. uerſicu. ideo princeps. de conſti. princi.

S V M M A R I V M.

1 *Regula hæc, an reuocet reſeruationes in fauorem Papæ factas.*
2 *Reſeruatio ad certum corpus beneficij non tamen pro certa perſona quæ ſit.*
3 *Reſeruationes in fauorē ipſius Papæ facilius reuocantur.*
4 *Beneficium principis contra ipſum latiſſimè interpretandum eſt, contra tertium uero ſtrictè.*
5 *Dictio (etiam) diuerſam ſpeciem ab expreſſis includit.*
6 *Dictio (etiam) implicat adhuc uiuentes.*
7 *Mentalis reſeruatio dicitur quæ in fauorem Papæ perſona non expreſſa emanat.*

1 DEcimoquintò quæro, an † regula reuocatoria reſeruationū, reuocet reſeruationes in fauorem Papæ factas? puta Paulus tertius motu proprio, & nulla expreſſa perſona, ſibi, & ſedi apoſtolicæ beneficia uacatura per obitum N. ſeu certum corpus beneficii, uerbi gratia parrochialem S. Petri de Aztano. Brixien. diœceſis reſeruauit, de

2 qua † reſeruatione ad certum corpus beneficii, nō tamen pro certa perſona habemus tex. in capitulo ſi eo tempore, de electio. libro 6. per Gemini. conſil. 12. utrum ille quem Papa. nume. 4. uerſic. quædam ſunt ſpeciales quo ad certum corpus &c. & per D. Samen. in tracta. manda. de prouiden. numero 114. uerſicu. quædam ſunt ſpeciales quo ad certum &c. Videamus igitur an tales reſeruationes hic reuocentur. Hanc quæſt. quaſi in terminis noſtris poſuit, & diſputauit præceptor meus D. Philip. Dec. conſil. 168. Reuerende pater, qui more ſuo ſubtiliter, & medullitus diſcutit, pluribuſque argumentis concludit pro parte negatiua, reſpondens etiam ad cōtraria: nolui per eum ibi adducta hic tranſplantare. uideri n. poſſunt, & uideantur omnino, quia huic quæſtio, & pleriſq; aliis ſatis inſeruient. & pro eadem parte negatiua ultra rationes per Decium adductas aliam affero uidelicet, quòd reſeruationes quæ ſunt in fauorē Papæ nulla perſona expreſſa, uidentur fauorabiles. Pariſ. conſ. 142. quòd reſeruatio. nu. 11. uolu. 4. uel ſaltem non odioſæ, ſicut in fauorem perſonarum nominatarum. alia etiam ratio quam ipſe Dec. non aſſignat, eſt quòd in illis ceſſat uotum captandæ mortis, ſecus in iſtis pro expreſſe nominatis, qui ueriſimiliter. beneficiatorum obitum optabunt, cōtra naturam, & iuris diſpoſitionem. ad l. fi. C. de pac. c. 2. de conceſ. præb. c. deteſtanda & c. ne captandæ. eo lib. 6. unde cum diſſimilis ſit ratio non debet reuocatio hæc ad illas ab aliis reſeruationibus diuerſis ampliari, ſeu extendi. Ego uero non ſtudio contradicendi, ſed ad ueritatem indagandam, pro contraria opin. quatuor fundamenta ſubiiciam, quibus pars affirmatiua (quantum ad præſentem regulam attinet) uerior reddetur. Primum erit mens huius regulæ (uti credendum eſt) fuit prouidere ne gratiæ expectatiuæ pēdeant, quòd rationabile ſatis eſt. Abb. in c. literis. ante num. 4 de reſcrip. libertaſque beneficiorum, & reditus ad ius commune, per hanc regulam inducitur: & hæc cauſa eſt ſatis honeſta, & fauorabilis. c. cauſamque. & ibi glo. in uer. fuerat. de reſcri. Bal. in l. 1. in 1. lect. ante nume. 7. ff. de conſti. prin. & dixi ſupra. in 10. quæſt. huius regulæ, in princi. cum autem rationes, & cauſæ huiuſmodi conueniant quibuſcunque reſeruationibus, & ſic tam in fauorem aliorum, quam ipſius ſummi Pontificis, dicendum eſt regulam in omnib. locum habere, ſtante rationis identitate, ad l. poſtulauerit. §. ratiu. ff. de adulte. l. illud. uer. ſed magis. ff. ad legem Aquil. cum uulg. Secundo arguendo à maiori. ad l. 1. C. negu. geſt. l. qui indignus. ff. de ſena. ſi per hanc regulam reuocantur reſeruationes in fauorem aliorum à ſummo pontifice, multo magis reuocatæ erunt reſeruationes in fauorem ipſius

3 ſummi Pontificis, quæ † facilius reuocantur, & tolluntur quàm illæ quæ ſunt in fauorem certarum perſonarum. Calde. conſi. 7. quis præfertur. ſub titu. de reſcri. circa medium. uerſi. quia licet contra concedentem &c. Gemini. conſi. 12. ſuper dubio ante fi. uer. ſimiliter non tolleret reſeruationē certi corporis beneficii, & pro certa perſona reſeruati &c. Aegi. Belle. conſ. 34. ſuppoſito ſtatuto. col. 4. uer. ad primū dubiū dico q non meruit &c. ibi reſtringo ad reſeruationes ſimplices factas p Papā ſimpliciter in fauorē ſuū, nec illud refero ad reſeruationes factas ſimpliciter in fauorē certarū pſonarū &c. & poſtea ſubdit, licet. n. Papa gratiā faciēdo ſit intentionis dare de iure ſuo non tñ de alieno &c. facit in ſimili. tex. in l. 2. & ibi Bart. nu. 4. C.

4 de bo. uac. li. 10 ubi q † beneficiū principis cōtra ipſum eſt latiſſimè interpretādū, contra tertiū uero ſtrictè. l. fi. ff. de cōſt. prin. c. cū dilecti, & ibi per Inn. q plura iura adducit. in uer. beneficiis. de dona. Caſſa. dec. ult. de cōceſ. pb. nu. 6. Tertio p hāc opinione affirmatiua pondero illa uerba noſtræ

tegulæ(quæ non erant in regulis antiquis) uideli-
5 cet,etiam mentales † quæ dictio,etiam, diuerſam
ſpeciem ab expresſis includit.l.etiam.ff.ſolu. ma-
tri.l.magiſteriæ.C.de iuriſ.om.iudi.l.2.& ibi glo.
in princ.C.de teſti.c.in tantum.uer.prauam etiã.
de ſimo.cle.grauis.poſt prin.ibi populos etiam in
terdictos.de ſenten.excommu.cle.uni.ibi etiam ſi
dignitas &c.cum gl.in uerſi.etiam.de ſeque.poſ-
6 ſeſſ.ex quibus inſuper colligitur quòd † dictio,etiã
implicat adhuc maiora.c.tanta eſt.de ſimo. cap.
vni.de commo.ubi Io.And.col.2.poſt prin.decla-
rat hanc dictionem ibi poſitam implicare culpã
latam,& leuem.Bald.conſi.209.illa uerba.colu.1.
nume.4.uerſic.ego in eo quòd dixit. colum. 3. &
pro præmisſis optime per Gemin.conſ. 120.quia
in facto.nume.8. uerſicu. & ponderandum eſt. &
conſi.65.diſcutiam quodlibet.colum.3.uerſi. ſed
cum hæc dictio etiam.cum ijs, quæ ſequũtur.am-
plio proxime dicta procedere, etiamſi ſimus in
materia ſtricta.& exorbitanti.Archid.& Ioã.And.
in c cum in illis.poſt prin.de præben.lib.6.Pariſ.
conſi.46.quoniam apud nume.3.& ſeq.uolum.4.
cum igitur in caſu noſtro fuiſſent reuocatæ omnes
reſeruationes , ad omne dubium tollendum fue-
runt in regula noſtra addita illa uerba, etiam mẽ
tales,ad oſtendendum,quòd nulla penitus reſer-
uationis ſpecies irreuocata remaneret, quaſi ſolũ
dubium ſuper mentalibus oriri potuiſſet : illud
etiam ſubſtulit,& conſequenter ex ui dictionis,ẽt,
omne aliud penitus. Quarto & ultimo dico illa
uerba,reuocauit reſeruationes etiam mentales,
includere caſum noſtrum expreſsè. cui.n. defini-
tio competit,competere debet & definitum. Bar.
in l.ſi quis ſeruo.in 2 nota.C.de fur Feli in c.quæ
relam.colum.3 ante nume 8.de iureiurando, ſed
7 † mentalis reſeruatio hodie illa dicitur quæ in nul
lius niſi fauorem ipſius Papæ,ac non expreſſa per
ſona,emanat.Caſſado.dec.4.mentalis reſeruatio.
in prin.ſub titu.de reſeruatio. & poſtea numero
2.dicit quòd pro requiſito neceſſario reſeruatio-
nis mentalis , reſeruatio præcedere debet ſpecifi-
cationem perſonæ ad .cuius commodum redun-
dare debeat , & numero 5.ſubdit diuerſam eſſe à
mentali illam in qua dicitur, cupientes T. de tali
beneficio cum uacauerit prouidere, motu pro-
prio,reſeruamus, ſubdit iſtam non eſſe mẽtalem
cum à ſui origine habeat declaratam perſonã &c.
& quòd mentalis reſeruatio , & in nullius fauorẽ
æquipolleant,ſeu eædem ſint,ſentit idem Caſſad.
deciſ. 5.nume.1.eo.titu.& deciſ.6.in princip. ubi
quòd ſuſpendit omnes gratias etiam in nullius
fauorem , & ſic mentales &c. ſiue igitur dicamus
8 ꝙ idẽ in effectu ſignificet mentalis reſeruatio , ꝙ
reſeruatio in fauorẽ Papæ pſona nõ expreſſa , uel
quòd mentalis ſit tanquam genus , uel totum,
hæc tanquam ſpecies , ſeu pars, uel quòd hæc ab
illa dependeat , ſeu ambæ ad idem tendant , eri-
mus in tuto, quòd regula noſtra illas in fauorem
ipſius Papæ reuocet. Et ſic ex præmiſſis (quan-
tum ad regulam noſtram attinet) patebit ſolutio
ad contraria adducta per Dec. & ad alia ſupra in
contrarium ponderata.

SVMMARIVM.

1 *Creatio in canonicum per capitulum,confirmata per Pa-*
pam,an per hanc Regu. reuocetur?
2 *Mixtum ſub ſimplicibus non uenit in exorbitantibus , &*
odioſis.

1 DEcimuſexto quæro an † creatio in ca-
nonicum per capitulum,confirmata
per Papam, per hanc Regulam reuo-
cetur ? Pro opin. affirmatiua ponde-
ro uerba Regulæ,ibi , etiam ſi qui per
eas in canonicos &c. ergo omnes creationes in ca
nonicos comprehendet,& ſic ubi lex non diſtin-
guit,nec nos diſtinguere debebimus.l.de prætio.
ff.de publicia.notant glo.& Bar.in l.3 ff. de offic.
præſid.l.quamuis.& ibi Iaſ.in 1.no.ff.de in ius uo
can.c. quia circa.de priuile. contrarium in Rota
conclusum fuit,ex quo iſte ſit caſus mixtus: in no
ſtro enim quæſito creatiò a canonicis facta ſuppo
nitur,& a Papa confirmata,at in caſu noſtræ Reg.
creatio a Papa tantum pendet, & ſic caſus noſtræ
2 quęſtio.eſt caſus mixtus, † qui non uenit ſub ſim-
plicibus.in diſpoſitione exorbitante,ſeu odioſa.l.
mariti,§.hoc quinquennium.& l.cum paſſa §.prę
ſcriptione.ff.de adult. Docto.in l.2. ff.de uerb.ob.
Calde.conſi.12.ſub titu.de præben.Gemini. in c.
cum in illis.eo. titu.lib.6.Et quòd hæ gratiæ mix-
tæ non ueniunt ſub Regulis reuocatoriis , nec per
eas reuocentur,uoluit Ange.de Peruſ.poſt Bal. in
l.Tiriæ textores.in prin.ff.de lega.1.Et in ſimi.cõ-
cludit Same.in 78.quæſt.Reg.de Anna.nu.5.uerſ.
Et quia etiam noua prouiſio eſt quædam mixta
prouiſio.Et quòd Regulæ reuocatoriæ gratiarum
non comprehendant gratias mixtas tantum fuit
in Rota in una Lucan.cano. & præben. coram R.
P D.Hiero. Voral.7. Ianuarii 1541. & in ſpecie
eſt Dec. Creſcen 18.ſub iis uerbis,creatus in cano
nicum ab ipſis canonicis,& confirmatus per Pa-
pam cum expectatione præbendæ , non uenit in
generali reuocatione gratiarum a Papa conceſ-
ſarum.quia caſus mixtus,non uenit ſub ſimplici-
bus.Subdit ita reſolutum in una Taruiſin. Cano.
& præbend.

REGVLA DVODECIMA.

Reuocat omnes uniones , quæ non
ſunt ſortitæ effectum.

ITem rationabilibus ſuadentibus cau-
ſis ipſe Dominus noſter omnes unio-
nes, annexiones , incorporationes,
ſuppresſiones, extinctiones,applica-
tiones, & diſmembrationes etiã per-
petuas,de quibuſuis cathedralibus , necnon aliis
eccleſijs

eccleſijs, monaſterijs, dignitatib. perſonatib. offi
cijs, ac locis, & bñficijs eccleſiaſticis p ceſſum, uel
deceſſum, aut quamuis aliam dimisſionem, ſeu
amisſionem, qualiacunque fuerint, inuicem uel
aliis eccleſiis, monaſteriis, menſis, dignitatib. per-
ſonatibus, officiis, beneficiis, & piis, ac aliis locis,
uniuerſitatibus, etiam ſtudiorum generalium, &
collegijs, etiam in fauorem S.R.E. Cardinaliũ, ſeu
eccleſiis, monaſteriis, & beneficiis per eos obten-
tis quomodolibet Apoſtolica, uel alia quauis au-
thoritate factas, quæ ſuum ſortitæ non ſunt effe-
ctum, ac quæcunque conceſsiones, & mandata, ſu
per unionibus, annexionibus, & incorporationi-
bus, ac aliis pręmisſis taliter faciendis, reuocauit,
caſſauit, & irritauit, nulliuſque decreuit exiſtere
firmitatis, nec alicui quaſcunque cauſulas, uel
adiectionis in quibuſuis Apoſtolicis, etiam quæ
motu proprio, aut ex certa ſcientia, etiam conci-
ſtorialiter proceſſerant, & emanauerant literis, &
ſi in eis eſſet decretum, illas ex tunc effectum ſor-
titas eſſe, aut ius quęſitum fore quomodolibet cõ
tentus aduerſus reuocationem, caſſationem, & ir-
ritationem hmôi uoluit aliquatenus ſuffragari.

Regula iſta non poteſt commode diuidi. Reuo
cat oẽs uniones &c. q̃ non ſunt ſortitæ effectũ. No.
poſt principiũ ibi, & perpetuas, ꝗ iſta uerba non
erant in regulis antiquis, pp q̃ tollitur illa diſputa
tio, an p regulã reuocatoriã unionis uiderẽtur re-
uocatæ uniones perpetuæ, an ſolũ tpales: de qua p
Caſſado. deciſ. 34. nu. 7. ſuper regulis. Vnde paret,
quòd hæc additio ſapienter facta fuit ad tollen-
das infinitas lites, ſeu litigandi occaſiones.

SVMMARIVM.

1 *Verba regulæ, uniones, annexiones, incorporationes quid ſignificent, & an idem.*
2 *Diuerſitas nominum diuerſitatem rerum inducit.*
3 *Vnio quot modis fiat.*
4 *Epiſcopatus duo uniti per unum epiſcopum ſolum reguntur.*
5 *Epiſcopatus uniti diuerſis aliquando metropolitanis ſubſunt.*
6 *Incorporatio continet annexionem applicationem & alia.*

PRimo quæro iuxta principiũ ibi, unio-
nes, annexiones, incorporationes, &c.
1 quid † ſignificent iſta uerba, & an idẽ:
Gloſſator hic dicit, quòd inter hæc
uerba eſt magna differentia: tamẽ nõ
declarat, ſed tantum facit unũm uerbum de incor
2 poratione. dicit † quòd diuerſitas terminorum de
notat diuerſitatem rerum, ut ſenſit Plato lib. 10.
qui inſcribitur Philebus. dum inquit ad quidnã
idem reſpicientes res adeo diuerſas uno nomine
nuncupamus? Et Fede. de Sen. conſi. 217. & 145.
col. 9. & diuerſitas nominum inducit diuerſitatẽ
rerum, & nomina debent conuenire rebus. l. ſi idẽ.
C. de codicillis. §. eſt & aliud ibi, & conſequentia.
Inſti. de dona. ubi gl. allegat concor. pulchrè per
Ariſto. in poſt prædicamen. de oppoſitis, dum de
priuatione & habitu differit, ſubdit. n. Amplius ſi
idem eſſet cæcitas, & cæcum eſſe, utraque de eo-
dem prædicarentur, ſed cæcus quidem dicitur ho
mo, cæcitas uerò homo nullo modo dicitur. & idẽ
Ariſto. in 3. ethic. cap. 1. poſt medium annotauit
ea quæ inter ſe differunt melius eſſe propria no-
mina habere. & iſta diuerſitas in iſtis uerbis po-
teſt tripliciter conſiderari. Primo ſuppresſiones,
& extinctiones, ac diſmembrationes ualde diffe-
runt ab unionibus, annexionibus, incorporationi
bus, & applicationibus. Secundo uerbum, diſmẽ-
bratio ualde differt ab omnibus aliis. Tertio ali-
qua ex iſtis nominibus quæ inter ſe uidentur con
ſona, habent tamen aliquam diſſonãtiam. Et pro
præmisſorum declaratione præmittendum eſt,
3 quòd † unio pluribus modis fit: & ſecundum gloſ-
ſam magiſtram in c. & temporis. 16. q. 1. & Inno.
in c. 1. Ne ſede uacan. fit tribus modis, ſecundum
uero Hoſti. in ſumma. eo. uerſicu. quot modis fiat
unio, fit quinque modis, quos etiam refert & ſe-
quitur Caccialu. in tracta. unio. in 2. arti. ubi quæ
rit quotuplex ſit unio. Ex pręmisſis patebit, ꝗ
unio eſt quid generale cõtinens ſub ſe plures ſpe-
cies, ueluti ſuppresſionem, & extinctionem tan-
quam requiſita antecedentia. Vnde dicẽdo unio
nem in ſuo amplo & potiori ſignificatu, intelligi-
mus etiam ſuppresſionem, & extinctionem, tan-
quam antecedentia, ſeu præambula ad unionem
perficiendam. uulga. l. ad rem mobilem. ff. de pro-
curat. & l. oratio. ff. de ſponſa. poſſumus etiam di-
cere quòd ſi non ſint inter ſe ut genus, & ſpecies,
tamen ut totum, & pars, prout dicimus de domo
& parietibus. ad tex. l. eum qui ædes. ff. de accuſa.
Dec. in l. in toto. nu. 3. & ante fi. ff. de reg. iu. uel po
teſt dici, quòd unio illas contineat tanquam ac-
ceſſorias, & in conſequentiam: nam ſi fit unio in
ſuo potiori ſignificatu, præſupponitur, quòd ſup
primatur & extinguatur primum beneficium, &
illius denominatio: cum illud, quod unitur, ſu-
mat naturam illius, cui fit unio, prout declarat In
nocen. in fi. 3. modi. in dicto capitu. 1. ne ſede ua-
can. Et hoc modo ſpecies, ſeu membra, uel requiſi
ta unionis erunt annexio, applicatio, ſubiectio, &
incorporatio; & iſta inter ſe ualde differunt. anne
xio enim & applicatio minus operantur, quàm
ſubiectio: nam (ut præfati declarant) poteſt fieri
unio, applicatio, ſeu annexio, & tamen non aderit
ſubiectio: quia quodlibet beneficium, ſiue quæli-
bet dignitas, uel cathedralis eccleſia retinebit ſua
4 iura, & ſuas præeminentias; & † duo epiſcopatus
ſic uniti regentur per unum epiſcopum. c. & tem-
poris. & cap. præcipimus. 16. quæſtio. 1. prout ac-
cidit in epiſcopatu Viterbii, & Tuſcanellæ: & cum
epiſcopus reſcribit ſuper concernentibus iuriſdi-
ctionem, ſeu adminiſtrationem epiſcopatus Vi-
terbiẽſis (ut audio) ſe nominat epiſcopum Viter-
bienſem, & Tuſcanellæ: & ſic contra ſi pro concer-
nentib. Tuſcanellæ epiſcopatũ, ſe inſcribit epiſco
5 pũ Tuſcanellæ, & Viterbii. immo tales † ẽpatus ſic

uniti aliquãdo ſubſunt diuerſis Metropolitanis,
ut dicit Inno. ubi ſupra in princ. 3. modi. Iſta au-
tem tria, uidelicet annexio, applicatio. & ſubie-
ctio, vel minus operabuntur, quàm incorporatio,
uel idem. & tex. in c. ſicut unire. de exceſſ. prælato.
poſt prin. ponit pro eodem vnionem & ſubiectio
nem: ſimiliter annexio & unio pro eodẽ ponũtur
6 per Bal. & Feli. in c. tranſlato. de conſtitu. † tamen
incorporatio omnia penitus complectitur: quia
tunc eſt unum tantum corpus, & unum de altero
efficitur: ad tex. in c. ad hoc baptiſmus ualet, ut
baptizati Chriſto incorporentur. de conſecr. diſt.
4. in c. firmiſsimè, ibi vitę catholicę fuerit incorpo
ratus. de hęre. Luc. de Pen. ſup rub. C. de bo. vac.
& de eorum incorpo. in ver. incorporatione. li. 10.
diuus Auguſtinus de fide catho. Niſi ante finẽ ui
tę catholicus fuerit incorporatus, & reintegratus
eccleſię. Albert. Brun. de Augmento. concluſ. 1.
prin. poſt nu. 4. uerſ. quædam ſe habent ut inuicẽ
confuſa, & incorporata. & in 2. conclu. prin. nu. 3.
uer. Item quoddam eſt augmentum per modum
confuſionis, ſeu incorporationis Pro incorpora-
tione & uerbo incorporo. uide Tiraqu. in l. ſi un-
quã, in ver. donatione largitus. poſt nu. 182. Bart.
in l. ſi cõuenerit 2. §. ſi nuda. in fi. ff. de pigno. act.
Bal. & Fel. ubi ſupra. Alex. pulchrè conſ. 114. in cau
ſa & lite, uol. 4. num. 19. & 20. Ex præmiſsis ſequi-
tur, quòd uerba hic poſita comprehendunt om-
nem modum, omneſque ſpecies, ſeu qualitates
unionis: & propterea tot uerba poſita fuere, ne eſ
ſet locus alicui diſputationi, prout eſſe poterat
in regulis antiquis: in quibus non adſunt tot uer
ba. Illud autem uerbum, diſmembrationes, po-
teſt duob. modis intelligi: uno de beneficijs, quę
alteri uniuntur, & ſic prius diſmembrentur: uel
ut magis credo non ſolum reuocauit uniones nõ
ſortitas effectus, ſed etiam unionum diſſolutio-
nes, in quibus diſmembrationibus, ſeu diſſolu-
tionibus unionum eadem iura ſeruantur, quæ in
unionibus: ſuper quo uidetur Caccialup. in dict.
tracta. unio. in 9. arti. uel & tertio poſſet fieri inter
pretatio de diſmembrationibus fructuum vt tan
gam infra proxima queſtione.

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc an in applicationibus ſeu annexionibus par-
tis fructuum locum habeat.*
2 *Caſus omiſſus in diſpoſitione iuris communis rema-
net.*
3 *Fructus beneficiorum in mera temporalitate conſi-
ſtunt.*
4 *Cauſa proxima cum remota connexitatem habens ſub il-
lius ſpecificatione comprehenditur.*
5 *Beneficiorum appellatione adiecto ſigno uniuerſali, ueni-
re fructus & penſiones.*
6 *Verba cum effectu accipienda.*
7 *Dictio, de, cauſam proximam denotat. Aliquando remo-
tam num. 8.*

1 SECVNDO quæro, † an iſta regula
habeat locum in applicatione, ſeu
annexione partis fructuum? pona-
mus enim quòd pars fructuũ unius
eccleſiæ diuitis ſit applicata ſeu an
nexa alteri eccleſiæ pauperi, uel dignitati, uel col-
legio: Pro parte negatiua uidetur facere regula,
2 quòd † caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iu-
ris communis. l. ſi extraneus. ff. de condi. ob. cau. l.
ſi cum dotem. in prin. ff. ſolu. matri. l. commodiſ-
ſimè. ff. de lib. & poſthu. at in regula iſta nihil eſt
de annexione, uel applicatione fructuum: ergo ni
hil per eam cẽſetur deſuper diſpoſitum. Accedit
quòd diuerſa eſt ratio & conſideratio beneficio-
rum, & fructuũ: & ultra alia, illa cõſiſtunt in mera
3 ſpiritualitate, hi uero † in mera temporalitate. Fe-
li. in c. ad audientiam 2. conclu. 4. num. 5. de reſc.
Giga. in pulchro tracta. penſion. quæſt. 28. & q. 52.
num. 2. Pro parte uero affirmatiua uidetur face-
4 re, quòd quando † cauſa proxima habet connexi-
tatem cum remota, ut quia una ad alium ſit ordi
nata, ſub ſpecificatione illius, altera comprehen-
ditur. l. ſi finita. §. deinde. ff. de damno infec. & ibi
glo. 2. exponit de opere, ideſt de damno quod ex
opere fit. & ibi not. Bart. facit Deci. conſi. 629. co-
pioſe & c. nu. 7. præſertim ibi, ſed debet conſidera
ri, quod quando cauſa proxima &c. cum igitur
beneficium ſit cauſa immediata fructuum de-
bent fructus appellatione beneficii comprehen-
di, & per ipſos fructus beneficia conſeruantur.
Inſuper in caſu noſtro põdero dictionem, omnes,
quæ præmittitur, dicendo omnes uniones &c. de
quibuſuis beneficiis: unde propter iſtas dictio-
5 nes uniuerſales † non ſolum fructus, ſed ẽt penſio-
nes ex iuris interpretatione comprehendi debe-
rent. glo. in clem. quoniam. §. dignitatem. in uer.
quodcunque beneficium. de uita & hone. cler. Fe
li. in c. poſtulaſti. nume. 8. in 4. declara. de reſcrip.
Giga. in dicta quæſt. 28. de penſio. & quia princi-
6 palis effectus unionis eſt ratione fructuum † uer-
ba regulæ cum effectu accipienda & interpretan
da ſunt. l. nomẽ. §. fi. ff de uer. ſigni. l. 1. §. accuſatio
nem. ff. ad turpi. l. ſi per alium. §. docere. in fi. ff. ne
quis eum qui in ius uo. facit etiam, quod illud
uerbum, diſmembratio, de quo dixi ſupra in fi.
præcedentis quæſt. non uidetur commodius poſ
ſe capi, quàm pro diſmembratione fructuum;
quia corpus beneficii, uel ipſa eccleſia, ſeu muri
beneficij nõ diſmembrãtur, ſed bene ipſi fructus.
cum igitur de alia re commodior, & rectior inter
pretatio ſuper illo verbo, quã de fructibus, fieri non
poſsit: de illis debemus interpretari, argumẽto l.
2. ff. de lib. & poſt. Prima opi. uidetur in ſubtilita-
te iuris uerior, cũ aliud ſit fructus, aliud uſus fru-
ctus: & multo magis aliud ſit fructus, aliud bene
ficium, tanto magis, quod cum regula loquatur
de beneficiis, adiicit dictionem, eccleſiaſticis, ad
cumul. per Giga. q. 86. de penſio. nu. 5. uer. prædi-
ctis tamen nõ obſtantibus. & col. ſequen. ſed ſecũ
dum mẽtem regulæ, ſecũda opin. uidetur, procede
re, cũ præſertim non cõſideretur beneficium ſine
fructibus;

fructibus: non tamen negauerim quæſtionē iſtam
ꝓ utraq; parte ſatis diſputabilem eſſe, & dum hęc
quæ ſcripſi, D. Iuſtinus Mandoſius frater meus pa-
truelis uir quidem ſummæ ſcientiæ obiter legit,
intrepidè aſſerit regulam, nec ex mēte, nec ex uer
bis, locum habere in annexione, ſeu applicatione
7 fructuum, præſertim attenta ui † prępoſitionis, de,
quæ cauſam proximā, & immediatā denotat, ſeu
ſignificat. l. 1. §. nunc videamus. in fi. ibi, nō de bo-
nis aoi, ſed pp bona, ubi Bar. in §. emancipatus. in
fi. ff. de coniungen. cū ema. libe. Bar. in l. 1 §. ſi plu-
res. in 1. q. nu. 4. ff. de exercito. & in l. prętor ait. §. 1.
in fi. ff. de bo. au. iud. poſſ. Bal. in l. de pecorib. nu.
3. uerſi. item de dictio. C. ad leg. Aqui. Deci. ſuper
rub. ff. ſi cer. pet. in 2. lectu. in prin. & conſi. 624. co
pioſè, & eleganter. num. 3. Reſponderi tamen poſ
8 ſet, quòd † dictio, de, ſecundum ſubiectam mate-
riam aliter accipitur, etiam in ſignificatione cau-
ſæ remotæ, prout accipitur in l. ſi finita. §. deinde,
per quem text. not. ibi Bart. num. 1. quod denotat
rationem remotam, cum ibi non de opere, ſed de
damno futuro ex opere ſatiſdetur. ff. de damn. in-
fect. ſic in caſu noſtro poſſet contingere, quòd nō
de eccleſia, ſed de fructibus propter eccleſiam, uel
ex eccleſia, ſeu beneficio, uel fundo beneficii pro-
uenientibus, fiet annexio. & dictum Bart. de quo
ſupra comprobat, & declarat Dec. in præall. conſ.
624. num. 7. Idem Deci. ſuper rub. ff. ſi cert. peta. in
2. lectu. nu. 2. & in ult. lect. num. 5. accipitur etiam
in aliis ſignificationibus, de quibus per Bald. in l.
ex hoc iure. col. 5. uerſ. item dictio, de. ff. de iuſti. &
iur. De, & ex, dictiones in quo differant ponit Loc.
de Pen. in l. qui per potentiam. C. de om. agro. de-
ſer. lib. 11. de hac dictione Ioan. And. in c. nullus
ex conſilio. col. pen. lib. 6. Bald. in l. 1. §. ius natura-
le. num. 6. uerſic. hic eſt conſiderandum de illa di-
ctione, de, & latè per Tiraq. in tracta. Ceſſan. cau-
ſa. limit. 20. nu. 31. & ſeq.

SVMMARIVM.

1 *Regula hac, an locum habeat in unione facta pro dote alicuius eccleſiæ, vel loci pij.*
2 *Iura quantumcunque generaliter loquentia ad caſum dotis non extendi, limita, & intellige prout nu. 3.*

1 TERTIO quæro, † an regula habeat lo
cum in unione facta pro dote alicu-
ius eccleſiæ, uel alicuius loci pii, pu-
ta ꝓ erectione alicuius collegii ſcho
larium? Et primo uidetur omnino
2 concludendum pro parte negatiua. Nam † iura
loquentia quantumcunque generaliter non exten
duntur ad caſum dotis. Saly. in l. fi. §. ita tamen. an
te nu. 4. uerſ. ex quo not. bonū argumentū. &c. C.
de rei uxo. act. Iaſ. in l. 2. nu. 9. ff. ſol. matr. vbi plura
ſuper hoc puncto cumulat, faciunt trad. per Ruy.
conſ. 54. conſiderato themate. lib. 5. nu. 12. ubi, qđ
diſpoſitio quantumcunq; generalis non uidetur
tollere priuilegium ſpeciali iure conceſſum. & qđ
lex ſeu ſtatutum generaliter loquens, non exten-
datur ad caſum dotis in eius præiudicium; idem
Ruin. conſ. 137. viſo inſtrumento. nu. 5. lib. 1. & cō
ſil. 194. in hac cauſa. nu. 4. & conſil. 195. nu. 2. & ſeq.
co. lib. 1. Hippol. ſing. 442. Soc. conſ. 46. num. 31. &
conſ. 76. nu. 8. uol. 4. Gozad. conſ. 43. col. 2. & conſ.
97. col. 2. Pariſ. conſi. 81. nu. 9. lib. 3. Iaſ. conſil. 157.
col. 3. lib. 2. & 171. col. 3. lib. 4. & in l. quod dicitur
in 2. not. ff. de uerb. obl. & in l. filiusfa. §. diui. col. 8.
uerſ. ſeptimo, facit. ff. de lega. 1. & ibi Io. Crot. col.
19. uerſ. ſexto pro iſta parte. & Neguſ. in tracta. de
pigno. & hypothe. in 8. par. princip. in 1. membro.
nu. 23. uer. idem etiam tenet. ubi teſtatur commu
nem eſſe opinio. cauſam dotis non comprehendi
ſub diſpoſitione generali, licet in caſu, de quo a-
geretur non reperiretur ſpecialiter priuilegiata;
In contrarium, quòd immò regula habeat locum,
faciunt clauſulæ generales, tum in princip. omnes
uniones &c. tum poſtea. Quibus omnibus benefi
ciis, & piis ac aliis locis, &c. apte comprehendere
omnem caſum. immo ex illis uerbis, piis, ac aliis
locis, uniuerſitatibus etiam ſtudiorum generaliū,
& collegiis, uidetur in ſpecie decidi caſus propo-
ſitus. & iura pro prima opin. allegata debent in-
3 telligi in caſibus, in quibus † reperitur eſſe de iure
priuilegiata: & ſic intelligi debet dictum Saly. de
quo ſupra. Deci. conſi. 5. in cauſa D. Mariæ. per to-
tum. conſi. 301. in cauſa, quæ Ferrariæ. per totū. &
ibi reprobat Iaſo. ſupra allegat. conſil. 496. in cau-
ſa, &c. nu. 2. & conſil. 536. num. 9. & ad omne du-
bium tollendum quotieſcunque hęſitari contin-
git, an lex noua caſum dotis comprehendat, conſi
derādi ſunt duo caſus, primus eſt, aliquando dos
reperitur priuilegiata in aliquo caſu à iure, ut in
authen. ſiue. & in caſu authen. ſi qua mulier. C. ad
Velleia. & in caſu l. fi. & ibi no. Sal. C. de iur. dot. &
iſto caſu lex, ſeu ſtatutum ſuperueniens nō capit
caſum dotalem, & ita procedit opi. Sal. de qua ſu-
pra, ſecundum magis communem opin. Secūdus
caſus eſt, quando lex, ſeu ſtatutū ſuperueniens ſim
pliciter, & indiſtinctè, ſeu generaliter loquens, ſta-
tuit ſuper aliquo caſu, in quo non reperitur dos
priuilegiata. & iſto caſu lex noua, ſeu ſtatutum ſu-
perueniens capit caſum dotis, prout alios caſus,
& iſto fœdere diſtinctionis cōcordari poſſunt opi.
ſupra adductæ, & iſta in effectu eſt diſtinctio Dec.
in præall. conſ. 301. & in aliis locis, de quibus ſu-
pra. In propoſito autem quæſito quid tenendum?
caſus iſte fuit diſputatus in una Cōgen. præſtimo
nii coram bo. me. D. Io. Paulo Prolom. & pro maio
ri parte fuit tentum pro prima opin. uidelicet re
gulam non habere locum. fuit tamen cōſideratū,
qđ dos illa eſſet neceſſaria, ad Rot. 83. epiſcopus
in antiq. in terminis habemus Dec. Mohed. 115.
aliàs 145. q. 3. ſub tit. de unio. incipiens, an per re
gulam reuocatoriam. Creſcen. 141. aliàs 2. eo. tit.
& Fab. A coram. 5. de reg. Reuoca. unio. & omnes
dicunt ita concluſum potius attenta ęquitate, &
ueriſimili reſponſione quam Papa interrogatus
feciſſet ad l. tale pactum. ff. de pact.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *An ſub hac regula hoſpitalia, eleemoſinariæ, leproſariæ, ac præceptoriæ comprehendantur.*

2 *Diſpoſitio quantumcunque generalis hoſpitalia, & ſimilia non comprehendit, limita nu. 3.*

1 QVARTO quæro, † an ſub hac regula comprehendantur hoſpitalia, eleemoſinariæ, leproſariæ, ac præceptoriæ? Iſta quæſtio poteſt intelligi trib. modis: uno, ſi hoſpitalia, eleemoſinariæ, &c. uniantur beneficijs, de quibus in regula. Secundo, ſi hoſpitalibus, elemoſinarijs, &c. vniãtur beneficia. Tertio, ſi uniatur hoſpitale hoſpitali, uel una elemoſinaria alteri eleemoſinariæ. Et pro
2 parte negatiua uidetur facere, quòd † diſpoſitio quantumcunque generalis non uidetur hoſpitalia, & alia præmiſſa comprehendere, niſi de illis facta ſpecifica mentione. & de xenodochiis, leproſariis, eleemoſinariis, ac hoſpitalibus eſt text. in clemen. 2. de præbend. Rota. 583. quidam in ciuitate, in antiqu. facit declaratio Bonif. VIII. in extrauagan. declarationes. ſub titulo. de deci. poſit. inter communes. uerſic. de redditibus; & prouentibus leproſariarum, &c. ubi hoſpitalia, & ſimilia declarat exempta à decimis; &c. quod uidetur eſſe contra omnes iuris regulas. faciunt nota. per Felin. in cap. in noſtra. in 22. corr. in fin. de reſcrip. glo. 1. in clem. ſi beneficiorum. in 1. quæſt. de deci. Decius conſil. 165. niſo tenore, colum. 2. uerſ. ſed ſupradictis non obſtant. ubi latè. Poſſet fieri diſtinctio, de tribus caſibus ſupra poſitis: ta
3 men quicquid dictum ſit, † propter generalitatem in regula expreſſam, & de locis piis, &c. & ſtantibus aliis clauſulis, prout in ea, credo omnes caſus prædictos ſub regula comprehendi. facit glo. in clem. diſpendioſam, de iudi. in uer. beneficiis, & ibi Cardina. in 2. & 3. quæſt. faciunt tradit. per Salyc. in tracta. beneficium. in 3. quæſtio. 1. par. numero 9. & in terminis noſtræ regulæ firmat Pariſ. conſi. 36. quod prætenſa unio. lib 4. nume. 13. 14. & ſequen. uidentur tradi. per Domi. Sarnenſ. in ſimili quæſtione ſuper regula de trienuali. q. 7. & per Rebuf. de pacifi. poſſ. nu. 82. & tenendo iſtã opinionem ad contraria poteſt reſponderi; quod procedunt in reſcriptis, quæ ſunt ambitioſa, & in materiis ualde odioſis, uel quia non habent clauſulas, de quibus hic.

SVMMARIVM.

1 *Vnio quando effectum ſortita dicatur.*

2 *Gratia eo ipſo, quod eſt ſignata dicitur perfecta.*

3 *Vnio per reſeruationem non tollitur, ſed ſuſpenditur.*

4 *Inchoatio, vel conatus non ſufficit ad hoc vt vnio effectũ ſortita dici poſſit.*

1 QVINTO quæro ibi, poſt medium, quæ ſuum ſortitæ non ſunt effectũ. † quando dicatur unio ſortita effectum? Gloſſator hic uidetur tenere, primo, quando habita fuerit poſſeſsio vigore unionis: poſtea dicit, quando per eum non ſtat, in fauorem cuius facta eſt unio: demum dat rationes, quòd per collationem acquiritur ius in re, quaſi uelit dicere, quòd eo ipſo, quòd gratia vnionis eſt in ſe perfecta, ceſſet regula. aduertendum eſt, quòd aliud eſt unio, ſeu gratia unionis: & aliud effectus unionis. Verum eſt in pri-
2 mo caſu, quòd eo ipſo quod † gratia eſt ſignata ſuper conceſsione unionis, & multo magis ſi eſt expedita Bulla, & præſentata executoribus, dicitur perfecta. cap. ſi ſuper gratia. de offic. delega. lib. 6. Rota. in not. 285. ſi epiſcopus, & faciunt tradita ſupra ſuper decima regula. Et gratia facta perpetua dicitur. Alciat. reſpon. 19. numero 2. & ſeq. Fran. Mar. Dec. Delph. 518. nu. 3. & 5. & dec. 515. in fi. par. 1. Quantum uero attinet ad effectũ unionis, qui poteſt diu etiam poſt gratiam factam ſuſpendi: ponamus enim caſum, quòd fiat unio de beneficio uacaturo: certum eſt, quòd ante uacationem non ſortitur effectum unio. eſt enim ſuſpenſus illius effectus, donec beneficium
3 uacet. Ponamus etiam, quòd † Papa reſeruet vnũ beneficium, & ſucceſsiuè epiſcopus illud idẽ uniat: unio ualebit, & eius effectus ſuſpendetur, donec extinguatur, ſeu ſuſpendatur reſeruatio. & in iſtis terminis loquitur Rot. 19. no. quod reſeruatio. 159. no. quòd beneficium. a 52. no. quòd beneficium ad quod, & 657. dic quod unio. in anti. Cald. conſ. ult. ſub tit. de reb. eccl. non alie. Caccia lup. in tracta. unio. articul. 4. quæſt. 6. & articul. 9. nume. 5. Dicerem igitur, tunc unionem ſortiri effectum, cum poſt factam gratiam ſunt remota obſtacula ſuſpenſiua, & uerè, & realiter poſsit iam dici beneficium unitum, ex quo executores dati fecerint ſuos proceſſus: & poſſeſsio fuerit capta, ad hoc ut dici poſsit, quòd proprietas non ſit inutilis, ſed uſuſfructus cum proprietate ſit conſolidatus. d. deci. 159. in anti. ante fi. & 19. in princip. ubi unio ante effectum concernit proprietatem: & collatio, quæ fit propter reſeruationẽ, cõcernit fructus, & effectus unionis per reſeruationem ſuſpenditur. Aduenientibus igitur fructibus ex ceſſatione reſeruationis, poteſt dici, qđ unio eſt ſortita ſuum effectum, & non ante, prout ſentit Calde. præalleg. conſ. ult. nu. 2. ſub tit. de rebus eccl. non
4 alie. † cum requiratur perfectio, & conſumptio, non autem ſufficiat inchoatio, uel conatus, iuxta text. in l. 1. §. hæc autem uerba. ff. quod quia iur. ubi declaratur, quando quid dicatur habere ſuũ effectum, & ibi latè per Deci. facit text. in l. ſi non mortis. in fine. ff. de inofficioſ. teſtamen. & Decius conſ. 385. iuridicam eſſe. in fine. Ruin. conſil. 103. uiſo priuilegio. libr. 4. numero 9. Pro hac etiam quæſt. quando dicatur unio ſortita effectum, uel non, uideatur Guido Papæ. conſil. 134. colum. 6. uerſic.

verſi.ad tertium quæſitum: & deciſ. Boer. 346. &
primo dico.num.2.uerſicu.& ita in terminis, &c.
& quod poſſeſsio requiratur ad hoc ut unio ſor-
tiatur effectũ, tenet Rota, prout teſtatur Fab. Acco
ram.deciſ.20.de reſcr.in fi.ſub iis uerbis, accedat,
quod unio non dicitur ſortita effectũ, niſi ſecuta
poſſeſsione. Gloſ.reg.cancel.in 11.reg. quam ipſa
met ſæpe ſequuta eſt Rota. Hæc ille; idem ſuppo
nit And.Barb.conſi.13.A Ione, poſt princi.& col.
3.circa medium. uer.cum ergo facta fuiſſet unio,
quem ſequitur Put.deciſ.2.de unio.quæ incipit,
licet capta poſſeſsione beneficii uniti res ampliꝰ,
non uideatur integra. ſic & effectus confirmatio-
nis eſt poſſeſsio, ut conſiderat Ancha.conſil.297.
efficacibus, & quaſi inconuincibilibus, poſt nu.
10.& quòd poſſeſsio, attendatur ad cognoſcen-
dum circa beneficium unitum, an res ſit integra
infertur etiam ex dictis per Barba.conſil. 23. poſt
prin.& col.3.circa medium. lib.3.& per Put. dec.
2.ſub titulo, de unio. Poſſent pro contraria opin.
adduci duo conſ.Oldra.uidelicet, 223.& 257. Po-
ſtremò aduerte, quòd hodie per con. Triden. unio
nes a quadraginta annis citra, ſiue effectum ſorti-
tę fuerint, ſiue non, uel reuocatæ ſunt, uel denuo
examinandæ erunt, prout Seſsio.7.in decre refor.
cap.6. incipien. uniones perpetuæ. & Seſsio.24.
etiam de decre. refor. cap.13.incipien.quoniam.
& regula reuocatoria Leonis reuocabat omnes
uniones, etiam effectum ſortitas prout alleg. dec.
Put.2.ad fin.ſub titu. de unio.

SVMMARIVM.

1 *An regula hęc reuocet uniones ab epiſcopis, ſeu alijs ordi-
narijs, uel legatis factas.*
2 *Dictio, alia, ſimilitudinem infert.*
3 *Vnio ab ordinario ſine cauſa facta non tenet.*
4 *Vnire cogitur epiſcopus cauſa ſubſiſtente.*
5 *Vnio temporalis ab alio quàm a Papa fieri non poteſt.*
6 *Verba ubi non conueniunt diſpoſitioni locus eſſe non
debet.*
7 *Vnire epiſcopatus ſolus Papa poteſt.*
8 *Dictio, quiuis, etiam cum dictione, alia, coniuncta uniuer-
ſitatem, & generalitatem infert.*
9 *Quilibet, idem ſignificat, quod omnis.*
10 *Superfluum in diſpoſitione nihil eſſe debet.*
11 *Argumentum à fortiori.*
12 *Vniones ſunt odioſæ, & ſtricti iuris*
13 *Dictio, alius, non ſemper ſimilitudinem infert.*
14 *Princeps ſemper iure & ratione uti uelle præſu-
mitur.*
15 *Singula ſingulis referenda ſunt iuxta loquentis in-
tentionem.*

SExto quæro, circa medium, ibi, A-
poſtolica, uel alia quauis authorita-
1 te facta: † an regula iſta reuocat unio
nes, annexiones, &c. ab epiſcopis,
ſeu aliis ordinarijs, uel Legatis fa-
ctas: & quomodo dicta uerba accipienda ſint?
& quod regula ſolum reuocet uniones a ſum-
mo Pontifice, uel eius, ſeu ſedis Apoſtolicæ au-
thoritate factas? uidetur omnino dicendum,
quod tribus fundamentis probo. Primo pon-
2 derando dictionem, Alia, † quæ de ſui natura
ſignificat, & infert ſimilitudinem, & idem in qua-
litate: licet diuerſum in ſubſtantia. l. ſi fugitiui.
cum gloſ. fina. C. de ſerui. fugit. cap. cum non ab
homine. ibi, ſeu alio crimine. de iudic. cap. ſedes,
& ibi omnes, de reſcript. Cardinal. in clement.
2. in primo notab. de celebratio. miſſa. & in cle.
ſi una, in fine. 2. notab. de rebus eccleſi. non alie-
nand. Abb. in cap. ſacris. in 3. notab. de ſepult.
Alexand. conſil. 34. uiſo themate. nume.2. uolu.
1. & conſil. 204. conſideratis uerbis. num. 4. uol.
2. Iaſon in l. ſi unus. in princip. numer. 10. ff. de
pact. Rot. Biſigne. 12. de præbend. colum. final.
uerſicu. item etiam hoc patet in antiquio. quæ eſt
eadem in antiqu. 838. cum autem qualitas ordi-
nariæ authoritatis non ſit eadem cum Apoſtoli-
ca, immo diuerſiſsima, ut patet ad ſenſum, &
apparebit ex infra dicendis: ſequitur, quòd in-
terpretatio facienda ſit propter dictum relati-
uum, alia, ut hanc qualitatem diuerſam exclu-
damus. ſimilis igitur, uel eadem qualitas con-
curret, ſi interpretemur regulam intelligendam
eſſe de unionibus factis per Papam, & ſic per ſe-
dem apoſtolicam immediatè, uel etiam media-
tè per aliquos, quibus expreſsè commiſſum ſit,
quod unionem aliquam faciant Apoſtolica au-
thoritate, prout in ſimili dicimus, de receptio-
ne in canonicos authoritate apoſtolica, cap. his
qui, de præbend. lib.6.& de prouiſione facienda
authoritate apoſtolica. cap. is cui, eodem titulo.
& lib. Secundo pro hac opinio. facit diuerſitas
rationis reuocationis unionis ſedis apoſtolicæ, à
3 reuocatione unionis ordinariorum. † unio enim
ab ordinario facta ſine cauſa non tenet. Oldrad.
conſil. 261. in unione requiritur, ſub titulo, de
probatio. Rot. 510. not. quod unio, in antiquit.
& 59. unio facta. uerſiculo, ſecus uero, ubi nulla
cauſa ſubſit, in no. Mili. in repertor. in uerſi. unio
facta ex falſa cauſa, poſt principium. ubi dicit,
quòd quando fit unio non allegata cauſa, tunc
eſt ipſo iure nulla: ſubdens, intellige, quando
fit unio ab inferiore a Papa. Caccialup. in tra-
ctat. unio. artic 5. num. 2. Felin. conſil. 33. num. 11.
Pariſ. conſil. 36. quod preterea unio. num. 8. uolu.
4. Papa autem ad libitum poteſt unire, uel diſ-
membrare, cum ſit dominus abſolutus beneficio-
rum, & in eo ſufficiat uoluntas pro ratione. Non
mirum igitur ſi unio Papæ ut plurimũ ſine cauſa
facta, facilius tollatur: at illa ordinarii ſubſiſtere
debet ſubſiſtẽte cauſa: nec in ea fieri debet diſtin-
ctio, an ſit ſortita effectum, uel non: ſed an duret
cauſa, an uero deuenerit ad non cauſam: & tunc
diſſoluatur. Caccial. in d. tract. art.6. num. 14.& ar
ti.9. præſertim nu.2. Immo durante uel ſubſiſten-
te cauſa, de nouo, fieri deberet unio, niſi facta eſ-
4 ſet. fruſtra igitur tolleretur iam facta. Immo † uni
re co-

re engitur epiſcopus cauſa ſubſiſtente, ſi renuat Archidi in c.& temporis num. 3. 16. quæſtio. Caccialup. in pſtralle. tracta. in 5. arti. in fi. Inſuper regula noſtra continet etiam reuocationem unio-
5 nis tẽporalis. † unio autem temporalis, quæ etiã perſonalis dicitur, quæ cum perſona expirat, ab ordinario ſeu aliis, quàm à Papa fieri non põt & eſt odioſa, & dicitur palliata reſeruatio, fauorabilis perſonis, in quarũ fauorem fit: ſed nõ eccleſiis quibus potius quàm perſonis fauendum eſt. ca. 1. uerſic. attendentes, ibi maxime ne plus fauiſſe perſonę quàm eccleſiæ uideremur; quòd autẽ ſit odioſa, & palliata reſeruatio uoluit Gemini. cõſ. 38 pro clariori num. 2. uerſic. ſed unio ad uitam. Caſſado. ſuper regulis, Deci. 33. nu. 5. & per eundem Deci. 2. nu. 9. ſub titulo de unio & contra iſtas uniones temporales exclamat Coſ. Gumier. in glo. pragma. ſub titu de reſcr. §. ipſos omnes. fol. mihi 116. ſecundum parnam impreſsionem col. 4 ſuper uer. exceptis; ſed in quantum ipſe ibi dicit, quod Papa non poſsit indiſtincte facere perſonales uniones, uideri meo aberrat toto cœlo; cũ ipſe ſit dominus abſolutus, & nemo poſsit ipſi dicere in beneficialibus cur ita facis? Ad rem igitur noſtram, cum illæ temporales uniones innumeræ concedantur, & ſint odioſæ: non mirum ſi reuocatio illarum facilius concedatur, quàm illorum, q̃ ſumma ratione & re diſcuſſa ab ordinariis, Le-
6 gatis, & aliis prælatis conceduntur. Tertio † uerba ubi non conueniunt, diſpoſitioni locus eſſe nõ debet. l. hos accuſare. § omnibus. ff. de accuſa. l. ſi uero. § de uiro ff. ſolut. mat. l. dies cautionis. § toties. & ibi not. Bar. ff. de dam. infec. c. indemnitatibus. § penul. de electio. lib. 6. Maria. Socin. conſil. 186. inſpectis nu. 3. uol. 2. At ex regula noſtra ex pluribus apparet uerba non poſſe adaptari ordinariis, & legatis prout apparet in prin. ibi, Etiam perpetuas, & ſic præſupponit etiam temporales, quia, ut proxime dixi, ſolum cadent in Papa. & e-
7 tiã ibi, de quibuſuis cathedralibus † unire enim epiſcopatus, & maiores dignitates ſolus ipſe ſummus Pontifex poteſt. c. & temporis qualitates, & c. ſequen. 16. quæſt. 1. c. ſicut unire. de exceſſ. prælato. Caccialu. in dicto tractat. art. 4. in princ. & q̃ legatus etiam de latere nõ poſsit eccleſias cathedrales unire, uel illas ſeu epiſcopos transferre probat tex. in c. niſi ſpecialis. & c. ſeq. de offi. lega. apparet, etiam ante fin. ibi in quibuſuis apoſtolicis literis. & ibi, etiam conciſtorialiter proceſſant: cũ enim loquatur de conciſtorialibus excludit legatos & ordinarios. Inſuper illa uerba, quòd alicui non ſuffragentur clauſulæ, uel adictiones etiã circa ius quæſitum &c. demonſtratur ſolum Papam concernere, cum alii iſtas non dent. Pro contraria opin. adducam quatuor fundamenta, & primum
8 ſit quod † dictio. Quiuis etiam iuncta cum dictione, Alia, dicendo, aliã quauis, generalitatẽ & uniuerſalitatem infert, & eſt apta omnia comprehendere etiam maiora, & diuerſa expreſsis. eſt: tex. in cle. 1. de reludi. in prin. ibi uel alia, quauis cauſa. cum glo. in uer. quauis, quæ generaliter exponit, quòd illa uerba includant cauſas etiam ſpirituales, criminales &c. cle. 1. cum glo. in uer. quouis modo: de rebus eccle. non alie. Alex conſi. 30. ponderatis narratis. uol. 5. nume. 14. uerſic. ſed in dicta conceſsione immunitatis Feli. in tract. lite. Apoſto. contra patro. in 4. amplia. uerſi. ſed profecto. Rota. 612. ſi Papa. in antiqu. ubi de clauſula, Quouis alio modo, & 27. fuit dubitatum. in ult. addi. & 28. in no. & quòd hęc dictio ſit uniuerſalis omnia comprehendens, ponit Alex. conſ. 135. uiſis & accuratẽ. vol. 2. col. 2. uerſ. ſed D. Matthęus ibi, quouis alienationis modo. iun. ver. ecce quod teſtator in 1. c. pręceden. permiſsiuo fecit mentionem de omni alienatione. & ſic uult idem ſignificare dictionem, Quamuis, quod denotat dictio
9 omnis, idem etiam dicunt de † dictione Quilibet uolunt enim, quòd idem operetur, quod dictio Omnis, excepto quòd cuilibet attribuat in ſolidum, omnis uero ſimul & collectiuẽ. Bar. in l. hoc articulo. num. 3. uerſ oppo & uidetur. ff. de hæredi. inſti. l. ſi pluribus. & ibi glo. Bar. & Imo. ff. de lega. 2. Corne. conſi. 123. licet breue num. 4. & conſ. 301. de pluribus. num. 5. uol. 3. Deci. conſi. 527. in ciuitate Rauennæ, ante fi. & licet iuxta antiquam & politam linguã, latinam, quilibet, ſignificaret aliquem ex pluribus. l. poſsideri. § 1. ff de acqui. poſſeſ. l. ſi pater. §. qui duos. ff. de adop. l. ſi hęredi. ff. de cond. inſti. l. peculium. ff. de pec. hodie tamẽ capitur ut ſupra, quam interpretationem licet minus latinam ſequi debemus ad nota. in lib. dicto prouin. fol. 48 uerſ. quærit P. V. Secundo pro hac opin. facit quod aliter interpretando illa uerba. Vel alia quauis, nihil operarentur. Sat enim
10 fuiſſet dicere, Apoſtolica authoritate factas † ſuperfluum autem in iure, ſeu diſpoſitione nihil debet eſſe, etiã nec minimũ uerbum. l. ſi ſtipulatus ibi, ſed tamen propter illa verba, vacuamque poſſeſsionem tradi, poteſt dici partus quoque &c. ff. de uſur. & ſic ne illa uerba fruſtra ſint appoſita, ſit diuerſiſsima interpretatio ab illa, quæ alias ſine illis uerbis fieret. Bald. ſuper rub. C. de contra. empti. quæſt. 9. Alex. conſi. 11. num. 11. uol. 2. qui loquitur in clauſa ſimili, uidelicet, Alia quacunque ratione, uel cauſa. Deci. conſ. 69. uiſis duobus num 4. conſi. 74. & diligenter, ante nu. 2. & conſil. 292. & pro tenui, ante num. 3. latẽ Cur. Iun. conſi. 85. habita diligenti. nume. 4. Tertio facit, quòd ſi per hanc regulam reuocantur uniones non ſortitæ effectum per Pontificem prædeceſſorem, & per ſedem ipſam Apoſtolicam, etiam conciſtorialiter, ex certa ſcientia; & motu proprio conceſſæ: à fortiori uidentur reuocatæ uniones per legatos, ſeu ordinarios, & ſic per inferiores, quæ debiliores cenſeri debent, cum ſint conceſſæ à minorem authoritatem, ſeu poteſtatem habentibus. Si igitur per generalitatem & uerba prægnantia, de quibus in regula, inducitur reuocatio conceſsionum, & prædilectorum, & magis honoratorum, à fortiori inducta cenſeatur conceſsionum inferio-

rum

11 rum & ſubditorum,† arguendo à fortiori, Mat-
thei.7.quanto magis pater ueſter qui in cælis eſt
dabit bona petentibus ſe?& ad.l.inuitus nemo.§.
cui damus.ff.de reg.iur.Auten.multo magis. C.
de ſacro.eccle.c.cum in cunctis.de electio. Deci.
conſ.361.omiſſa longa.col.4.poſt prin.Pariſ.cōſ.
34.ad reſolutionem,num.36.& conſil.61.licet a-
liàs nu.45.uol.2.Hoc argumento à fortiori uſus
fuit Alfagranus,Differentia 4 & alii mathemati-
ci poſt eum pro declaratione ſphere,ad oſtendē-
dum quòd terra ſit centrum mundi. Dixit Alfa-
granus quòd minima ſtellarum fixarum uiſu nō
tabilium eſt maior tota terra,ſed ipſa ſtella reſpe
ctu totius firmamēti eſt ſicut punctus,& centrū:
multo igitur fortius terra eſt punctus reſpectu
firmamenti, cum ſit minor ea:& quòd ſi tollitur
papalis diſpoſitio,à fortiori tollatur illa inferio-
ris,concludit glo.in c.1.in uer.facti,ante fi.uerſic.
item ſi Papa.de conſti.lib.6.Quarto pro hac par
12 te adduci poteſt,quod† uniones ſunt odioſæ,& à
iure exorbitantes,& ſtricti iuris,ambitioſe,reſtrin
gendæ,& facile impediendæ: cum de iure quæli-
bet eccleſia debeat habere ſuum Rectorem, qui
reſideat in eadem,prout omnia hęc firmat Calde
ri.conſil.13.An unio facta per Papam, ante me-
dium.ſub tit.de reb.eccle.non alie. per c.ſancto-
rum.70.diſtio.cum Calderi.concludit Deci.conſ.
233.uiſo tenore,num.4.col.3.poſt princ.& conſi.
275.uiſo tenore num.6.quod conſ.eſt quaſi idem
cum proxime alle.Reuocatio igitur unionum fa
uorabilis cenſenda eſt,& amplianda:tāto magis,
quando non eſt ſortita effectum:merito igitur
quaſcunque uniones regula noſtra comprehen-
dat, cum præſertim limitatio hic expreſſa uide-
licet,Quæ ſuum ſortitæ non ſint effectum, non ſo
lum reſpiciat uniones Papales, ſed & Legatorū,
ac ordinariorum,& quorumcunque aliorum. Ex
ſupra hinc inde deductis,apparet quæſt.iſtam eſ-
ſe ſatis diſputabilem,qui uero uellet tenere hanc
ſecundam opin.ad contraria reſpondere poſſet,
ut infra.Ad primum fundamentum de dictione,
Alius,ſatis apparet reſponſum ſupra in primo
argumento huius opin.quòd iuncta cum dictio
ne uniuerſali extendatur etiam ad diuerſa,prout
etiam no.Imol.in cle.1.de re iudi.col.2.uerſ.& no
13 ta bene ex gl.ultra quòd† dictio, Alius, non ſem
per infert ſimilitudinem,eſt tex.pulcher in c.offi-
cii.ante fi.ibi ſi per alios intelligas alienos.de pen
nit.& remiſ.ubi.Abb.in 2.no.dicens quod quan-
doque denotat diuerſitatem in ſubſtantia & qua
litate.facit glo.in prælleg.c.ſedes in uer.maiores
ante fi.cum qua tranſit Abb.ibi in fi.& per Imo.
in cle.1.de reſcr.col.2.nume.7.Idem probatur in
auten.ut defun.fune.in prin.ibi Milites congrega
re,& ſeruos alios.& tamen milites non ſunt ſerui
ut ibi per glo.& glo.per illum tex.in auten.de de-
fen.iuri.§.oportet.in uer.alia.& ad alia quæ addu
co ſuper rub.de probatio.numer.33. Ad ſecun-
dum de diuerſitate rationis quatenus diuerſitas
concurreret; illa eſſet contingens, & non neceſſa-
ria:licet enim Papa poſsit vnire ſine cauſa, nō præ
14 ſumitur id facere uelle.† princeps enim ſemper
præſumitur iure & ratione uti uelle, & ex cauſis
iuſtis moueri Bal.in tit. ad quem vel quos cōtro.
inue.termi.debe.c.1.uol.2. Rui.conſi.60.ante nu.
5.uol.5.Deci.conſ.4.præſupponitur tempore qui
num 7.Pariſ.conſ.11.lib.1.nume.127.Et quando
quidem in aliquibus eſſet differentia, per hoc nō
ſequitur excluſio alterius caſus ſub generalitate
comprehenſi. Ad ultimum fundamentum con-
trarium quod uerba non conueniant legatis & or
15 dinariis; reſponderi poſſet quod† ſingula ſingu-
lis & congrua congruis referenda ſint iuxta inten
tionem loquentis,etiā ſi nō ſic exprimeretur.glo.
nota.in l.qui in futurum.ff.de pact.in uer.poteri-
mus glo.§.in l.fi.C.de fideicom.gl.in l.generaliter
in uer.definitiua.C.de reb.credi.Maria Soci.Iun.
conſ.125.uiſis puncto & teſtamento.numer.14.&
ſeq.uol.1.& conſ.71.numer.21.lib.3.Ita igitur &
nos referendo ſingula ſingulis euitabimus con-
trarium fundamentum. Verba enim illa, de
quibusuis cathedralibus, & illa conſiſtorialiter
ter proceſſerant.& alia ſupra in contrariū ponde
rata,referātur ſolum ad illa uerba,Apoſtolica au-
thoritate factas:alia uero in regula contenta,quæ
applicari poſſunt etiam authoritati legatorum
& ordinariorum, illos illorumque authoritatem
concernant. Ad unum tamen aduertendum eſt,
quod ſatis dubitabilem reddere poſſet iſtam ſe-
cundam opin.nam ſi ſuſtentari poſſet illa opin.q
regulæ aliorum Pontificum reuocarent ſolū vnio
nes temporales,ſuper quo, quoad effectum regu
latum,Caſſado.dubitat Deci.34.ſuper regulis in
fi.quam quæſt.non poſui,quia propter uerbum,
etiam perpetuas(ut ſupra in præfa.præmiſi)eſt ſu
blata huiuſmodi difficultas. Tamen ſi uera eſſet
dicta concluſio,ſequeretur quòd ſecundum com
munem curſum & interpretationem tempore tot
ſummorum Pontificum,uſu & interpretatione re
ceptum fuiſſet,quòd temporales tantummodo
uniones reuocatę fuiſſent:quo caſu omnino exclu
debantur uniones epiſcoporum & Legatorum,
qui non poſſunt vnire ad vitam,vt probaui ſupra
hac quæſt.nume.5.licet igitur per hanc regulam
adderetur, quòd reuocantur etiam uniones per-
petuæ: cum tamen ſecundum curſum aliorum
ſummorum Pontificum,ordinariorum,& Legato
rum uniones perſeueratæ fuiſſent, & in regulis ef
fectualiter,& per interpretationem non compre-
henſæ (ſi tamen hoc uerum ſit,quod nunc non di
ſcutio)ſequeretur, quòd interpretatio fieri debe
ret in non expreſsis,& nō mutatis ſecundūm cur
ſum aliorum ſummum Pontificum,ad tradi.per
Oldr. conſ.266.ſub titulo de conceſſ.præben.nu.
6.uerſ.pręterea reuocatio &c.

SVMMARIVM.

1 *Cui incūbat onus probādi an dāti de hac regula, an alteri replicanti unionem ſortitam effectum, vel non ſortitā?*

Oppoſi-

2 *Opponent concludenter probare debet.*
3 *Fundanti ſe in tempore probandi onus incumbit.*
4 *Actus præſumi debet debito tempore factus.*
5 *Vnio, ſeu annexio non præſumitur.*
6 *Facta non præſumuntur, ſed probari debent.*

1 SEPTIMO quæro† Vnus dat de regu
la eo prætextu quòd unio non eſſet
ſortita effectum, & ſic reuocata ſit. Al-
ter replicat illam effectũ ſortitã, cui
incumbat onus probandi. Pro prima
opin. quod dans de regula probare teneatur facit
2 quia iſte obiicit, & opponit, at† opponens ſeu o-
biiciens concludenter probare debet. cap. ſi fortè
cum gloſ. in uer. defectum. de electio. lib. 6. quam
cõprobat & ad eam ſe remittit Rot. 26. no. quod
iudex. in anti. Inno. in c. ſuper his num. 10. uer. ſed
quid dices. obiicis electo. de accuſa. Secundo qui
dat de hac regula ſupponit tempore regulæ unio
3 nem effectum ſortitam non fuiſſe† fundanti autẽ
ſe in tempore agendo, uel excipiendo probandi
onus incumbit. l. 1. §. additiones. cum glo. magna
in uerſ. die. ff. de eden. c. in præſentia. uerſic. uerum
ſindicus, ibi. nec ex aduerſo probetur quod utriuſ
que oblationis tempore. de probatio. c. cum Iohã
nes. § ad hoc autem, ibi nec per teſtes ad hoc à te
inductos de certo fuerit tempore facta fides. de fi.
inſtru. glo in cle. fi. in uerſ. creatum, poſt medium
de reſcr. glo. fi. in l. eum qui actum, quam Bart. ibi
ad hoc multum commendat. ff. nego. geſto. Iaſ ſu
per rub. C. qui admit. num 6. Feli. in c auditis nu.
33. de præſcriptio. Tertio ille contra quem datur
de regula, præſumptionem pro ſe habet, videlicet
quòd antea unio ſortita ſit effectũ, quia ita inter-
4 pretando † actus præſumetur debito tempore fa-
ctus. Bar in l non ſolum §, ſed ut probari. num. 2.
uerſic. idem dico in tempore. ff. de no. ope nunci.
Abb. in c conſtitutus. in 3. nota. de reſcr. Alex in l.
diuortio col. 3. in prin. uerſic. ſed circa hoc. ff. ſolu.
matri. Caſſado. Dec. 3. ſuper regulis, in tracta. præ
ſump. qui aſcribitur Alciato præſump. 42. par. ult.
in prin. Præſumptio igitur iuris onus probandi in
alium transferet. l. non eſt ueriſimile. ff. quod met.
cau & l. ſiue poſsidetis. C. de probati. Abb. in c. is
qui. de ſponſa. Pariſ. conſ 80. nume. 14. & ſeq. qui
plures allegat, uol. 1. & conſ. 160. num. 27. uerſ. nec
danda. uol. 4. Pro contraria opinione quòd immo
ei qui dicit unionem ſortitam effectum onus pro-
bandi incumbat, non autem ei qui negat, eſt tex.
clarus in l. 2. ff. de probatio. l. actor. C. eo. ubi etiã
quod negatiua in rerum natura eſt improbabilis
c. ſuper hoc. uerſi. porrò licet negantis. de renun.
Dec. conſ. 173. uiſo proceſſu agitato. nu. 3 & conſ.
5 267 non excedis. col. 3. poſt medium. Inſuper † u-
nio & annexio non præſumitur niſi probetur in c.
quia ſæpè. in fi. de præben. lib. 6. Guid. papæ in tra
cta. præſump. ante num. 78. uerſ. non præſumitur
unio, ſiue annexatio. Poſtremo ut unio effectum
ſortiatur, requiritur factum, & unionem ſortitam
6 eſſe effectum, in facto conſiſtit † facta autem non
præſumuntur, immò probari debent. uulga. l. in
bello. §. facta. ff. de capt. & poſt li. reuer. cap. in iure
de offi. deleg. l. 1. C. de proba. D. meus conſil. 437.
quæritur. num. 2. Quid tenendum? Secunda opi.
mihi uerior uidetur, & ita licet in aliis terminis
R. DD. mei de Rota concluſerunt in cauſa Con-
ſtan. canonicatuum inter epiſcopum Conſtan.
& canonicos, & capitulum, coram bo. me. Hieró-
nymo Nouato ſub die 15. Iunii. 1548. dato du-
bio, an epiſcopus, vel canonici teneantur proba-
re unionem monaſterii Augiæ ſortitam fuiſſe ef-
fectum poſt breue alterius vnionis, de qua nunc
agitur probandam eſſe vnionem ſortitam effectũ
per canonicos, contra quos appoonebatur unionẽ
non ſortitam effectum: poſſet tamen diſtingui, an
quis inſter pro canonizatoria, an pro abſolutoria
ab imperitis. Similem diſtinctionem faciam, &
proſequar in 3. quæſt. regulæ 18. de ætate pro ca-
nonicatibus obtinendis. nume. 4. & ſeq. ad ibi di-
cenda (quantum ad diſtinctionem huiuſmodi at
tinet) me remitto. Ad contraria ſupra adducta
non reſpondeo, quia tolluntur per præſumptio-
nes vehementiores circa ſecundam opini. concur
rentes, & debilitantur propter ſupremam Rotæ
authoritatem, quæ contra illam opin. licet ad aliũ
effectum concluſit. Si quid tamen inſolutum re-
maneat. per diſtinctionem, quam ultimo ſubieci
facilè diſſolui poterit. Immò quatenus eſſemus
in dubio, contra uniones iudicandum eſſet, cum
ſint exorbitantes, ſtricti iuris, ac facilè impedien-
dæ. ad conſ. Caldet. 13. an unio facta per Papam,
ante medium, ſub titul. de rebus eccleſ. non alie-
nand. & latius probo ſupra in proxima præced.
quæſtio. num. 12.

S V M M A R I V M.

1 *Regula hæc, an in unionibus ex cauſa remuneratoria fa-
ctis procedat.*
2 *Vniones odioſæ ſunt.*

1 OCTAVO quæro, † an regula hæc in v-
nione facta ex cauſa remuneratoria
locum ſibi uendicet? Pro opin. affir-
matiua (ut mihi relatum fuit) conclu
ſit Melchior. Baldaſ. ſuo tpe aduocatus excellentiſ
ſimus. alle. 11. nu. 2. qui (ut audiui) inter alia põde
rabat gñalitatẽ huius regulæ, aptã cõprehendere
ẽt caſum hunc. ego illius fundamenta, & rationes
hactenus uidere non potui. Pro eadẽ tñ opi. illud
2 ẽt adduco. qđ ex quo† uniones regulariter odioſę
ſunt, ad conſi. Cardi. 96. uidetur unio. num. 5. uer.
nunc uenio, & per alios, quos citabo in 1. quæſt.
Reg. 22. numer. 3. de unio. concludi poſſe uidetur
unionum reuocationes fauorabiles, iuri confor-
nas, ac ampliandas, & extendendas fore quo ma-
gis fieri poteſt & ſic ut regula hęc caſum prædi-
ctum etiam comprehendat. Pro opin. uero nega-
tiua faciunt quæ adducam infra Regula proxime
ſeq. quæſt. 8. num. 7. cum aliis ſeq.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Vnio cum clauſula in uim contractus an reuocata cenſeatur.*

2 *Reuocatio pontificia ſub quibuſuis uerbis non tollit conceſſa in uim contractus.*

1 NONO quæro † an unio facta menſæ capitulari cum clauſula in vim contractus inter ſedem Apoſtolicam, & ipſum capitulum facti, per hanc regulam reuocata cenſeatur? pro opin. negatiua conferunt quę latè ſcribam in 7.q.13.Reg.
nume.9.& ſeq.& ultra ibi pro hac opin. citandos
uideantur Card. conſi.147.D. noſter. ubi in ſimili
2 caſu concludit † reuocationem pontificiam ſub
quibuſuis verbis non comprehendere conceſſa in
uim contractus, ſeu pacti, uel ex titulo oneroſo: &
hoc præcipuè ratione uoluntatis papæ deficientis: ſecundo ratione honeſtatis non aſsiſtentis. &
Caro. Ruin. conſ.215. quia in hac, nume.24.lib.1.
qui Cardi. ſequitur. Partem affirmatiuam tenuit
Rota de menſe Martii 1540. uolens quod unio facta menſæ capitulari Abulen. ad effectum ut de
portionibus prouideretur cantoribus, etiam cũ
clauſula in uim contractus inter ſedem apoſtolicam, & ipſum capitulum Abulen. facti, & cum aliis clauſulis urgentibus, ſublata cẽſeretur per regulam hanc reuocatoriam, prout latius Dec. Mohedani 108. uel 138. aliàs. 2. ſub tit. de Vnio. & ſuppreſsio. ubi tamen in fi. ſubdit non inueniſſe fundamentum in informationibus ad corroborandã
deciſionem. Nos de iis alibi latius tractabimus.

REGVLA DECIMATERTIA.

Reuocat facultates conceſſas quibuſcunque.

ITEM reuocauit quaſcunque facultates conceſſas quibuſuis Patriarchis, Archiepiſcopis, epiſcopis, ac aliis Prælatis & perſonis, necnon Apoſtolicæ ſedis nunciis, ac fructuũ & prouentuum Cameræ apoſtolicæ debitorum Collectoribus, de diſpenſando quibuſuis perſonis ſuper matrimonio contracto, uel contrahendo in gradu prohibito, ac ſuper natalium, & ætatis defectibus, & de incompatibilibus beneficiis eccleſiaſticis inſimul retinendis, nec non de notariis publicis creandis, ac de diſponendo quomodolibet de quibuſuis beneficiis eccleſiaſticis, & aliàs à præmiſsis officia ipſorum nunciorum, & collectorum directè non concernentes. Necnon facultates & indulta quibuſuis Cardinalibus, aut alijs perſonis, de quibuſuis beneficiis certarum ciuitatum & diœceſum, in quibus ipſi non erant, nec unquam fuerant ueri ordinarii collatores, ſed de ipſorum ordinariorum conſenſu, aut etiam ſine eorum conſenſu, ſeu ſede Epiſcopali, uel etiam Archiepiſcopali uacante diſponendi, aut Vicarios perpetuos, ſeu temporales, qui etiam eiſdem Cardinalibus, aut perſonis huiuſmodi beneficia conferrent, uel commendarent, deputandi, aut ipſi Vicarii per quoſcunque Romanos pontifices prædeceſſores ſuos deputati fuiſſent, etiam perinde ac ſi ueri, & non ficti inibi ordinarii collatores eſſent: ac etiam cũ decreto, quòd diſpoſitiones de eiſdem beneficiis, abſque eorum Cardinalium uel perſonarum conſenſu, etiam per ſedem Apoſtolicam pro tempore factę, nullius eſsẽt roboris, quomodolibet conceſſa, etiam ſi in literis deſuper confectis ſint clauſulæ reſtitutoriæ, reintegratoriæ, & derogatoriarum derogatoriæ, & aliæ efficaciores, quas pro expreſsis haberi uoluit, quoad omnia, in quibus facultates ipſæ non ſunt ſortitæ effectum, etiam ſi nunciis eiſdem, dictæ ſedis Legatis de latere competens ſit conceſſa poteſtas, Decernens irritum &c.

SVMMARIVM.

1 *Voluntas ſemper præſumitur durare.*

AB antiquis differt ibi, ac diſponendo quomodolibet, uſque ibi, Beneficiis eccleſiaſticis. Et poſtea ibi, Nec non facultates & indulta, cum ſequen. uſque ibi, Pro expreſsis haberi uoluit. Et iſta ſunt addita de nouo, tum ad ampliandum reuocationem, tum ad dubia, quæ oriri poterant tollendum. Diuiditur in duas partes principales. In prima reuocantur facultates conceſſæ Patriarchis, & aliis hic nominatis, circa ſex ibi ſpecificata, & unum in genere, ibi & aliàs a pręmiſsis. &c. In ſecunda quę eſt, ibi, Necnon facultates, reuocat facultates conceſſas Cardinalibus, & alia indulta; prout in ea. Et dum uideo, quòd Gloſſator hic poſt prin. uehementer laborat uſque ad ſudorem incluſiuè, ut oſtẽdat, & aperiat, regulam loqui de reuocationibus facultatum conceſſarum à prædeceſſore, & non ab ipſomet ſummo Pontifice regulæ huius conditore, nõ poſſum inter hos meos duros labores, me a riſu continere: cernens ipſum Gloſſatorem non conſideraſſe Regulam iſtam a quolibet ſummo Pontifice factam, ſeu publicatam fuiſſe in craſtino aſſumptionis ad Pontificatum, prout in principio regularum: quomodo igitur imaginatur, quòd antequam Pontifex regularum conditor aſſumptus eſſet facultates huiuſmodi conceſſerit? & ſiquis reſponderet parum ante, uel immediatè emanauerunt facultates: reſpõdeo hoc non ſolum non conuenire ſummo Pontifici, immo nec priuato: præſertim in continenti,
1 & abſque alia cauſa. † Voluntas enim ſemper præſumitur durare. l.3. & l. eum qui uoluntatem. ff. de
probatio. talis igitur ſubita mutatio cadere non
poteſt. Et cum per plures regulas immediatè ſequentes, ſit diſpoſitum circa conceſsiones per
alium

alium ſeu alios Pontifices, nou poterat in hac cadere talis dubitatio.

S V M M A R I V M.

1 *An facultates omnes, etiam in regula hac non expreſſe renocatæ cenſeantu r.*
2 *A rubro arguere licet.*
3 *Rubrum pro deciſione allegari poteſt.*
4 *Indefinita uniuerſali æquipollet.*
5 *Genus omnes ſpecies ſub ſe indifferenter continet.*
6 *Indefinita, & generalia reſtringuntur in ſuo ſignificatu ratione adiuncti.*
7 *Rubrum quod generalius ſit nigro non inconuenit.*
8 *Rubrum declaratur ex textu & contra.*

PRIMO quæro cum rub. dicat, Reuocatio faculeatum cõceſſarum quibuſcuuque, & in nigro in princ. Item reuocauit quaſcunque facultates conceſſas quibusuis Patriarchis &c. an
1 † intelligantur reuocatæ omnes facultates, etiam in regula hac non expreſſæ & ſpecificatę? & uide-
2 tur dicendum quòd ſic, nam primo † quo ad noricam licitum eſt ab ea arguere gloſ. in l. uni. C. ne liec in una eademque cau. in uer. retractare, ante medium. ibi, & quod ſit taliter intelligẽdum probat rubrica: quaſi uerba conſtitutionis regulen-
3 tur a rubrica: immo † rubrica poteſt allegari pro deciſione. Barto. ſuper rub. ff quod quis. uer. facit glo. in prohem. 6. § nos ad apicem. in uer. titulis & Roma. conſil. 32. uiſa municipali. numer. 6. l. 1. ubi gloſ. & Bartol. C. de cap. ciuium cen. exi. libr. 11. Alex. conſil. 1. col. 2. uerſ. præterea poſito quòd in nigro, uol. 4. & conſil. 89. colu. 2. ad fi. uerſic. pro hac etiam adducit. volum. 6. colum. 1. ad fi. uerſic. Secundo præſuppono. uol 7. latè Aimo conſil. 61. D. Antonius. numer. 1. cum autem rubrica (ut pręmiſi) dicat, Reuocatio facultatum, ergo debet in-
4 telligi de omnibus, cum † indefinita æquipolleat uniuerſali. l ſi pluribus. in princ. & ibi Bart. ff. de lega. 2. & l. ſi plures gradus. ff. de lega. 3. eſt igitur ac ſi dixiſſet, Reuocatio omnium falcultátum. Inſuper cum in uigro præmittatur, Item reuocauit facultates quaſcuuque conceſſas &c. apparet de uniuerſali reuocatione: præſertim propter dictio-
5 nem, Quaſcunque. Iſta † igitur generalitas debet operari, quod intelligi debeat de omnibus facultatibus indifferenter. l. ſi cui ſeruos omnes ff. de legat. 1. l. 1. §. & generaliter. ff. de legat. præſtan. l. in fraudem. ſ. fi. ff. de teſtam. mili. Bald. in l. conuenticulam. colum. 3. in priu. ubi quod poſito genere cum ſigno uniuerſali neceſſario ponitur quęlibet eius ſpecies, niſi probetur excepta. C. de epi. & cleri. Inſuper hæc rub. uidetur habere perfectum ſenſum, quo fit ut pro deciſione citari poſsit, ut paret ex rub. C. ne lic. ter. prouo. ac. ff. C. in Decreta. lib. 6. & Clemen. vt li. penden. nihil inno. & C. ne fideiuſſ. dot. deutur. Iaſ. in rub. Inſti. de actio. nu. 17. Aimo conſ. 61. nu. 1. Pari. conſi. 53. num. 43. lib. 3.

Contrarium teneo; quod immo regula loquatur tantũ in caſibus ſpecificatis: & ſic põt fieri interp̃tatio, Reuocat omnes faculrates cõceſſas Patriarchis &c. de diſpenſatione ſuper matrimonio, ſuper defectu natalium, ſuper defectu ætatis, & aliis ibi expreſsis. & iſta interpretatio eſt uera, ut
6 patet ad oculum: et iuri conſona, quia † indefinita, & generalia reſtringuntur in ſuo ſignificatu ratione adiuncti. l. fi. §. cui dulcia. & ita ſummat Bart. illum tex. ff. de uin. ole. lega. l. pediculis. § itẽ cum quæritur, & ibi glo. in uer. non uideri. nam ui detur reſtringere per hoc, quod dixit, meũ &c. ff. de aur. & argen. lega. & propterea generalitas illa. Reuocauit omnes facultates, reſtringitut ad ibi expreſſa, uidelicet, ſuper diſpenſatione matrimonii, defectibus natalium, & ætatis, ac ſuper aliis ſpecificatis. Nec ob. generalitas rubricæ, ſeu uerba indefinita in ea poſita: quia non inconue
7 nit, quod † aliquando ſit generalior rubrica, quã nigrum, & contra. Auten. de inec. nup. in princ. & ibi glo. in uer. illicitas. facit Rub. C. de religio. & ſump. fune. & ibi gloſ. & Doctor. Alex. ſuper rub.
8 ff de nffi. eius. poſt princ. Inſuper † rubrica debet declarari ex textu, & contra: & quando repugnarent inter ſe, ſtandum eſſet nigro. But. in proœm. Decreta. Alexan. poſt Saly. in l. 1. numer. 9. ff. ſi cer. pera Immo ſi rectè conſideretur, rubrica non diſcrepabit à nigro: quia in ea dicitur, Reuocario facultarum debet ſuppleri per nigrum: uidelicet ſuper diſpenſationibus, ſuper matrimonio &c Ex præmiſsis ſequitur etiam reſponſio ad illud contrarium, quòd rub. perfectum ſenſum habens pro deciſione allegari poſsit: negamus enim uerè illã perfectum ſenſum habere licet fortè apparenter. Pręter id quòd rubricæ & ſummaria Regulatum Cancellariæ non ab ipſo Papa ſeu regularum ere ditoribus, ſed ab impreſſoribus, uel ſimilibus authoritatem id faciendi non habentibus fieri cõſueuere. Hinc uidere eſt, quòd plures ex regulis Cancellariæ in loco publico, uidelicet in Cancellaria, ſeu eius archiuo carent iſtis rubricis, ſeu ſummariis.

S V M M A R I V M.

1 *Quid inferant illæ uerba, Diſponendo quomodolibet de quibuſcunque beneficiis.*
2 *Diſpoſitio omnem prouiſionis modum comprehendit, ſi ſimpliciter proferatur, aliàs ſecus.*
3 *Facultas prouidendi de beneficiis, non uenit ſub quacumque generali facultate.*

SECVNDO quæro iuxta primam additionem ad regulas antiquas, uidelicet, De diſponẽdo quomodolibet de quibusuis beneficiis eccleſiaſti-
1 cis: † quid inferant uerba iſta, & ad quem effectum addita fuerint? Ad primum di-
2 co, quòd † uerbũ (diſpoſitio) ſimpliciter prolatũ comprehendit omnem modum prouiſionis, aliàs ſecus. c. cũ in illis. §. illis uero. de præben. lib. 6. cle. fi. cum

ſi. cum gl.2.in uer.prouiſioni.de electio. Syl.de.be
neficio.par.3.q.1.nu.16.& 27.Pariſ.conſi.144.nu.
14.uol.4.Rip. reſpon.15.incipien. uidetur, quod
indultum.num.1.prouiſio, diſpoſitio, & collatio
qualiter accipiantur, declaro infra.in 4.q.32.reg.
num.2.& ſeq. Ad ſecundum dico, quòd effectus
fuit magnus, quia in regulis antiquis non uenie-
bat reuocatio facultatum diſponendi, de benefi-
ciis, quia talis facultas ab aliis facultatib. hic no-
minatis, eſt valde diuerſa: nec una ſub ſpecifica-
3 tione alterius uenit, & quod diſpoſitio, vel † facul
tas prouidendi de beneficiis non veniat ſub quaſ
cunq; generali facultate, eſt tex.in c.ſi.de offi. Vic.
lib.6.Abb.in c.ex frequentibus, de inſtitut. nu.7.
ibi, quia non eſt veriſimile, quòd in generali con-
ceſsione.Syl.de beneficio. 2.par.q.14.num 1.& 2.
Dec.cóſ.123.in caſu propoſito.nu.3.ibi, ſecus eſt
in libera collatione, quam non habet, &c.

SVMMARIVM.

1 *Quid velint illa verba, & alias a præmiſſis officia ipſorũ nunciorum, &c.*
2 *Directè, dictio, quid ſignificet.*

TERTIO quæro, ibi, & alias à præmiſ
ſis officia ipſorum nunciorum, & col
lectorum directè non concernentes,
1 † quid velint iſta uerba? Et Gloſſa-
tor in ſi huius regulæ tangit hunc paſ
ſum, ſed non declarat, uerum ſolum concludit nó
eſſe reuocatos officiales ſedis Apoſtolicæ, (prout
ſunt Comites Palatini) a Pontifice prædeceſſore
creato: certè verba iſta uidentur ſatis ambigua.
uideri autem meo ponunt ampliationem ad ſu-
pra deducta, & ampliationis huiuſmodi limita-
tionem, hoc modo uidelicet, ac reuocauit alias fa
cultates à præmiſsis, ideſt ultra præmiſſas, & iſta
eſt ampliatio: quaſi dicat non ſolum reuocauit fa
cultates ſupra ſpecificatas prædictis conceſſas,
immo etiam alias. poſtea ponit limitationem, ui
2 delicet, non concernentes officia.& iſtud † uerbũ,
directè, debet interpretari, ideſt propriè, & imme
diatè, ac principaliter, & ipſo iure, & de ſui natu-
ra, ad theo. Bart. in l.centurio.nu.8.& 43.& Iaſ.nu.
4.ff.de uulga.& pupil.& facit diſtinctio, ſeu decla
ratio beati Thomæ in ſecunda ſecundæ quæſtio.
11.arti. 11. ubi quod aliqua ad fidem dupliciter
pertinent: uno modo directè, & principaliter, ſi-
cut articuli fidei: alio modo indirectè, & ſecunda
rio, ſicut ea, ex quibus ſequitur corruptio alicuius
articuli. Directè anthiteton obliquè.l.verbis ciui
libus.& ibi Doct.ff. de uulg.& pupill.

SVMMARIVM.

1 *Quæ reuocatio ſit illa de qua ibi, Necnon facultates, & indulta.*
2 *Epiſcopus eo ipſo, q̀ quis eſt, eſt etiam ordinarius collator.*
3 *Amplius etiam ſi fundator aliud ordinaſſet.*

QVARTO quæro, iuxta ſecundam par
tem ibi, necnon facultates, & indul-
1 ta, &c.† quæ reuocatio ſit iſta? Dico,
quòd præſupponitur, quod Car-
dinales, ſeu alii habent facultates,
& indulta, de conferendis beneficiis in aliena diœ-
ceſi, ſeu in alieno Epiſcopatu. aut ad conſtituen-
dum Vicarios, qui illa eiſdem Cardinalibus,
uel aliis conferant, ſeu commendent: uel quòd
ipſi Vicarij fuerint deputati, non a Cardinali-
bus, & aliis præmiſsis, ſed a ſummis Pontifici-
bus prædeceſſoribus ſupple tu, ad dictorum Car-
dinalium, ſeu aliorum fauorem, uidelicet ad
conferendum, ſeu commendandum eiſdem. po-
ſtea ſubdit, etiam perinde, ac ſi ueri, &c. quaſi
uelit dicere, etiam quòd in talibus facultatibus,
ſeu indultis adſit clauſula, quòd dicti Cardi-
nales, ſeu alii, uel dicti Vicarii à prædeceſſori-
bus conſtituti, ſint perinde, ac ſi eſſent veri or-
dinarii collatores, & etiam quòd contineant de-
cretum irritans, & alia de quibus ibi. Reuo-
cat igitur omnia prædicta, & ſumma ratione:
2 quia eo ipſo, quòd † quis eſt Epiſcopus, eſt etiam
ordinarius collator. capitul. omnes Baſilicæ. &
capitu.nullus. 16.quæſtio.7.capit. cum olim. de
præſcrip. Zabbar.il clemen.1.quæſt.14. in fine. ut
3 lite pendent. quæ concluſio † ampliatur etiam ſi
fundator ordinaret, quòd inſtitutio non ſpectet
ad Epiſcopum. cap.ſic quidam.& cap. nouerint.
10.quæſtio. 1. Innocent. in cap. in Lateranenſi.
in fin.de præbend.Bartol. per illum text. in l.quo-
ties.§.fina.numero 1.ff.de adminiſtrat.tuto. Abb.
in cap. requiſiuiſti.colum.penul.num.22.uerſicu.
ex quo infero.de teſtamen. Deci. conſi.135.ad iu-
ſtificandum.colum.2.in princip.Fel. in c.cum ve-
nerabilis.nu.33.& antea poſuerat aliam amplia-
tionem, quæ & alia ibi per eum adducta uideri
poſſunt, de exceptio. Eſt etiam Epiſcopus, de iu
re communi fundatus in inſtitutione, & deſtitu-
tione. cap.1.uerſi ut ex ſolius Epiſcopi, de capel.
cap.cum ex iniuncto.in fine.de hæretic.Deci.con
ſil.121.in cauſa. in princip. Idem dicendum eſt,
in ſubiectione. Omnes enim clerici, canonici, &
religioſi ſunt Epiſcopo ſubiecti, niſi ſe exemptos
probent, præalleg.cap.cum uenerabilis, & ibi Do
ctor.de excep. Idem dicimus in iuriſdictione cau
ſarum ſpiritualium, ut Epiſcopus iuriſdictionem
ſpiritualem habeat in ciuitate, & tota diœceſi.
cap.1.de offici.ordinar.cap.cum Epiſcopus. eod.
libr.6. meritò regula reducit ordinarios collato-
res ad ſuum primæuum ſtatutum remouendo
impedimenta, & obſtacula. Caſſadot. deciſio.8.
de præbend.num.6.& in 3. de priuileg.

SVMMARIVM.

1 *Facultates conceſſæ regibus conferendi beneficia, an hic comprehendantur.*
2 *Cardinalatu nulla datur maior dignitas.*

3 *Reges non veniunt ſub quibuſcunque prægnantibus*
clauſulis.
4 *Rex omnes antecellit.*

QVINTO quæro iuxta dictam ſecun-
dã partem, ibi, aut aliis perſonis, an
1 † ſub iſta clauſula comprehendan-
tur facultates datę regibus, & regi-
nis, de conferendo beneficia? Et ſi
quis dicat talia non competunt regibus, quia
ſunt laici: reſpondeo quòd immo illis concedi
poſſunt, immò ſolent, ad notata per Bal. in l. reſcri
pta. col. 8. verſ. & ideo Rex Anglorum, & Rex Vn-
gariæ conferunt in ſuis regnis præbendas ex priui
legio Papæ. C. de preci. Impe. offe. & ibi etiam no
tat Barba. in apoſtilla, latè Sylu. in tracta. benefi-
cij. 2. parte. quæſtio. 23. columna 1. & ſequen. Pri-
mo igitur, videtur dicendum, quòd talia indul-
ta Regibus conceſſa, comprehendantur ſub hac
regula, tum quia reducit ad ius commune, ad ſu-
pra. tradi, ergo fauorabilis, & amplianda. vulga.
cap. odia, de regul. iur. lib. 6. tum, quia loquendo
de Cardinalibus, in quibus eſt maior dignitas,
quacunque alia mundi præter Papatum, eo præ-
ſertim, quia faciunt unum corpus cum Papa. Ho-
ſtienſ. in cap. dilectus. 1. de præbend. col. 14. uer-
ſicul. ſed & maior eſt Cardinalis inquantum eſt
pars corporis. & colum. 2. uerſ. hoc tamen hodie
2 tenet Romana eccleſia, † quod nulla ſit maior di
gnitas Cardinalatu, &c. Roman. conſil. 498. in ca-
ſu, quo quæritur, per totum, Ancharan. conſi. 295.
pro clariori. num. 4. & ſequen. videtur igitur, qđ
uoluerit comprehendere quoſcunque alios, præ-
ſertim, quia loquendo de patronatibus, ſit exten-
ſio ad eos qui eis ſubſunt. cap. licet. §. cum conce-
ditur. cum glo. in ver. admittuntur. in fi. de priuil.
lib. 6. & quòd ſacerdotium ſit maius regia po-
teſtate eſt text. in cap. duo ſunt. 96. diſtinctio. tũ
ex quò regula declarat extendi ad Cardinales, qui
ſunt exempti a regulis huiuſmodi, dicto conſil.
Ancharan. 29. & 247. in princi. meritò fiat exten-
ſio ad omnes alios, in quibus, uel regulæ habent
locum, uel non concurrunt tot rationes propter
quas locum habere non debeant, quæ concurrunt
in Cardinalibus. In contrarium, quòd Reges non
comprehendantur, uidetur facere, quòd tales
3 † non ueniunt ſub prægnantibus clauſulis. cap.
fina. verſicu. nec aliquis. de officio delega. libro 6.
& cap. ne aliqui. § fina. de priuileg. eodem libro.
4 & ratio eſt, quia † Rex præcellit omnibus. 3. Eſ-
dræ. capit. 4. O uiri num præcellunt homines, qui
terram, & mare obtinent, & omnia quæ in eis
ſunt? Rex autem ſuper omnia præcellit, & do-
minatur totum omne, quodcunque dixerit illis
faciunt, & ſi miſerit illis ad bellatores uadunt, &
demoliunt montes, muros, & turres. cum aliis,
quæ ſequuntur. cap. magnum. ante fin. ibi ſiue
regi tanquam præcellenti. 11. quæſt. 1. cap. ſolitæ,
poſt princip. uerſicu. ſubditi eſtote. de maiorit.
& obedien. Et Salomon, tanti faciebat Regem,
ut diceret, time Dominũ, fili mi, & Regem. Pro-
uerb. cap. 24. rurſus in cogitatione tua Regi non
detrahas. Eccleſiaſtes. capit. 10. At quæ maiori
nota digna ſunt, in generali conſtitutione non
ueniunt. l. item apud labeonem. §. hoc edictum.
ff. de iniur. c. quamuis. §. quanquam. de præbend.
lib 6. & regula, in generali. de reg. iu. eod lib. Huic
opin. magis adhæreo, & licet Cardinales (ut dixi)
maxima præfulgeant dignitate, & authoritate, ta-
men (iuxta illud, Platonem ſemper excipio) ſunt
omnibus aliis ſuperiores, & digniores, exceptis
Regibus, ad quos iſti legati tranſmittuntur, non
autem reges ad iſtos: uel poteſt dici, quòd habeãt
ſe ut excedentia, & exceſſa. iux. gloſ. 1. in fin. in alia
materia. in §. nihil commune. in l. naturaliter. ff. de
acq. poſ. uel poteſt dici, quod Cardinales ſunt ma
iores in ſpiritualibus, iſti autem maiores in cæte-
tis aliis, ut diſtinguit dictum. c. ſolitæ. de maior.
& obed. Inſuper illa clauſula, aut aliis, poſt uerba,
quibuſuis Cardinalib. non includent maiores ali-
qua ratione, ſeu diſsimiles, uel differẽtes. c. ſedes.
de reſcrip. tanto magis cùm hic non addatur, ſeu
ponatur aliquod uerbum, ſeu ſignum uniuerſale,
uerbi gratia, omnibus, & quibuſcunque aliis, & ſi-
milibus, nec ſit eadem ratio in uno caſu, & in alio.
pro quibus omnibus faciunt cumula. per Fel. in
dicto cap. ſedes. & nota. doctri. Lap. allega. 70. ſæ-
pe uidi. &c. col. fi. uerſ. Item liceat, ubi concludit,
quòd etiam clauſula generalis, adiecta caſui
ſpeciali, includit alia ſpecialia paria, non tamen
illa ſpecialia, quæ iuris diſpoſitione requirunt
ſpeciale mandatum, quod idem uidetur, ac ſi
dixiſſet requirunt ſpecialem diſpoſitionem, ſi-
ue ſpecialem nominationem, uel ſpecialem pro-
uiſionem.

SVMMARIVM.

1 *Ad quid illa verba ad fin. regulæ ibi, etiamſi nuncijs di-*
ctæ ſedis.
2 *Legatus de latere quis.*
3 *Nuncius Papæ, ſeu apoſtolicus quis.*
4 *Nuncij cum facultate legati à latere, habent collationem*
beneficiorum, & alia, quæ legati à latere.

1 SEXTO iuxta fin. regulæ, quæro † ad
quid illa uerba, etiam ſi nunciis di-
ctæ ſedis Legatis de latere compe-
tens ſit conceſſa poteſtas? Et pro
iunioribus præmitto quo ad rem no
ſtram, quod habemus hæc nomina, uidelicet, Le-
gatum de latere, Nuncium Apoſtolicum, & Nun
cium cũ poteſtate Legati de latere, omitto alias
ſpecies Legatorum, & Nunciorum: quia non fa-
2 ciunt ad caſum noſtrum †. Legatus de latere, eſt
Legatus Cardinalis, qui dicitur de latere Papę: &
iſte hẽt facultatem ipſo iure conferendi beneficia,
& habet alias facultates, aliis non competentes.
cap. 1. §. fin. de offic. Lega. lib. 6. c. ſi Abbatem. in
princip. & §. huiuſmodi, ubi quod poteſt confir-
mare

mare electiones epiſcoporum,&c. de electio.eod.
lib. Dec.conſi.149.in cauſa iurispatronatus .col.
4.Rot.458.not.ſecundum, in anti.58.Legatus de
latere,in no. Bellemer.403.Legatus de latere, &c.
Syl.de beneficio par.2.quæſt.3.nu.34.Boer.deciſi
3 345.nu.4.† Nuncius uerò Papæ,ſeu Apoſtolicus;
qui aliter dicitur Legatus,ſine iſto adiuncto,de la
tere,non habet iſtam facultatem conferendi bene
ficia,eſt tex.clarus in d.c.de offic.lega.lib.6.cle.2.
cum glo.in uer.uolumus. de offi. ordina. Nec po-
teſt confirmare electiones epiſcoporum exempto
rum.d.c.ſi Abbatem.in ſi.de electio.lib.6. & pote
ſtas ipſius, ſit extraordinariè interpretanda tan-
tum,ideſt ad extraordinarium modum inducta.
declarat Abb.in rep.c.ſi quis contra.in 2.not. nu.
4 4.de for.comp.Caſſad.1.de decre.nu.3. † Nuncii
uerò cum facultate Legati de latere, ex quo ſunt
illis adæquati,habent collationem beneficiorum,
& omnia alia priuilegia quæ habent ipſi Legati
de latere: prout in terminis noſtris concludit præ
ceptor meus D.Phil.Dec.conſi.128.licet in caſu.
nu.1.Pariſ.conſ.17.de bono.nol.4.n.3.& ſeq. Gig.
in tracta.penſion.quæſtio.6.nume.29.& ſequen.
qui omnes exemplum dant in Nũcio Veneto, qui
habet poteſtatem cum facultate Legati de late-
re. Nec mirum,quòd talis ciuitas habeat nunciũ
inſtar legati de latere, quæ etiam habet propriũ
Patriarcham: & meritò, cùm ſit vrbs præclariſſi-
ma, & decus,ac ſplendor totius Italiæ, uirtutibus
diuitijs, ac religione ornata: & cuius Magiſtra-
tus non aliter admiratus ſum, quam admiror, dũ
lego illos noſtrorum antiquorum Romanorum.
Sequitur igitur,quòd iſte uerſic. eſt appoſitus ad
tollendam difficultatem. Cum enim in principio
regulæ præmiſſum ſit de nunciis, poterat oriri du
bium, quid in nunciis cum poteſtate Legati de
latere. Hic uerſi. uenit ampliatiuè, & declaratiuè
concludens, quod idem ſit etiam in iſtis nunciis
habentibus iſtam poteſtatem.

S V M M A R I V M.

1 *Militum S. Petri, & aliorum officialium facultates, an*
per hanc regulam reuocentur.
2 *Verba quibus conueniunt, conuenit & diſpoſitio.*
3 *Argumentum à maiori.*
4 *Exceptio regulam in non exceptis firmat.*
5 *Notarios creare ad ſolam Principem ſpectat.*
6 *Diſpenſare eſt contra ius & Principi reſeruatum.*
7 *Legitimare eſt Principi reſeruatum.*
8 *Doctorare ad Principem ſpectat.*
9 *Princeps ſub quibuſuis clauſulis non reuocat facultates*
conceſſas recepto pretio, & in vim pacti.
10 *Princeps in contractibus cenſetur vti iure priuati.*
- *Princeps ex contractu etiam ſubditis tenetur. ibid.*
- *Correlatiuorum idem ius. ibid.*
- *Imperatori licet Deus ſubiecerit leges, non tamen ſub-*
iecit contractus. ibidem.

1 Septimo quæro, † an facultates Mi-
litum S. Petri, & aliorum officialiũ
Rom. Cur. de numero participãtium
ſuper creatione Doctorum, & Nota-
riorum, ac diſpenſationẽ ſuper nata-
libus, ſeu legitimandi, & aliæ illis reſpectiuè cõpe
tentes ſint reuocatæ per hanc regulam? Pro parte
affirmatiua facit text. regulæ noſtræ, qui uidetur
clarus, ibi, quaſcunque facultates aliis prælatis, &
perſonis.&c.ac ſuper natalium,&c. necnon de no
2 tariis publicis creandi, quæ † verba conueniunt
facultatibus militum, & aliorum officialium: er-
go & diſpoſitio, argu.l. hos accuſare. §. omnib. ff.
de accuſ. l. ita autem. in prin.& ibi Bar. ff. de adm.
tut.l.ſi uero.§.de uiro.ff.ſolo.mat.l.4.§. prætor ait.
& ibi no.Bar.in ult.nota.ff.de damn.infect. quòd
autem conueniant, patet. præfati enim milites ha
bent ſuas facultates doctorandi, creãdi notarios,
ac legitimandi, & tales facultates ante hanc regu-
lam fuerunt in uiridi obſeruantia: & ego vigore
horum priuilegiorũ tam in urbe, quàm extra ad
doctoratus gradum pleroſq; promoui, notarios
creaui, pluresque legitimaui. & iſtam facultatem
notarios creandi, & legitimandi, habent etiam no
tarii archiuiſtæ de numero participantium: & alii
officiales habent diuerſas alias facultates, quę om
nes per uerba clara regulæ huius reuocatæ uiden-
tur. Corroborantur prædicta, quia ſi reuocantur
facultates Patriarcharum, Archiepiſcoporum, &
ipſorummet Cardinalium, de quibus minus uide
batur dicendum propter excellentiam, & præemi
nentiam, ac prærogatiuam talium perſonarũ, mul
to magis reuocatę cenſeri debent facultates mili-
tum S. Petri, & aliorũ officialiũ minus Cardinali-
3 bus, & aliis præfatis priuilegiatorum † arguendo
a maiori, ad l.1.C.nego.geſt. l.qui indignus. ff. de
ſenato. Inſuper cum camera Apoſtolica habeat
authoritatem colligendi, & diſtribuẽdi redditus
ſedis Apoſtolicæ. Dec.conſi.404.viſo eleganti.nu.
1.& camera deputauerit prędictos Milites S.Petri
in collectores annatarum, ſeu aliorum prouentuũ
ipſi cameræ debitorum, uel potius in locũ ipſius
cameræ à prædeceſſoribus Pontificibus deputati
fuerint, prout patet in priuilegiis, ſequitur, quòd
non ſolum ueniant ſub illis uerbis, ac aliis perſo-
nis, ſed etiam ſub illis, uidelicet, ac fructuum, &
prouentuum cameræ Apoſtolicæ debitorũ colle-
ctorib. Cũ igitur ipſi ſint tales collectores, ergo cõ
ſtitutio ipſos comprehendat. Quarto pro hac par
te poteſt ponderari limitatio illa, videlicet, officia
ipſorum directè non concernentes: cum aũt facul
tates iſtę Militũ, & aliorum officialiũ, non concer-
nant directè eorum officia, officium n. dd. militũ
S.Petri ſtatutũ, & creatum fuit directè, & primo ꝓ
cuſtodia, & tuitione ipſiuſmet ſummi Pontificis
pro tẽpe regnantis; ꝑſertim in aſſociando in ſancta
Cruciata, ꝓ cõcilio, & ubiq;: ac ꝓ appoſitione ma
nus literis expediendis, & aliàs, ꝓut in facultati-
bus: & tam ipſi quàm alii officiales directè, & pri
mo ad aliud deſtinati & deputati fuerint, quàm

4 ad facultates, de quibus in regula; ſequitur† quòd
exceptio hic appoſita firmare debeat regulam in
non exceptis. Bar. poſt gl. & Dyn. in l. 1. in fi. ff. de
reg. iur. in l. Lucius. §. pluribus. in fi. ff. ad Trebel. &
in l. in his. ff. de legi. Iaſ. poſt Pau. Caſtrẽ. in l. ſum-
mis. nu. 11. & ſeq. ff. de in lit. iurã. ubi etiam quòd
ampliat, & facit comprehendere ea quæ aliàs nõ
comprehenderentur. & ſic reuocatio omnes alias
facultates comprehendat, quàm hic exceptas.
Quod tamen ſane intelligendum eſt iuxta tex. in
l. nam quod liquide. §. ult. ff. de pen. leg. ubi q natu-
ra caſus excepti eſt declarare, quid includatur
ſub generalitate regulæ, unde ſi teſtator legat om
nem pœnum præter uinum, quòd Romæ habet,
intelligitur ſolum legare pœnum, quòd Romæ ha
bet, & non alibi, ut etiam declarat Roma. conſil.
498. In caſu quo, ubi probat Cardinales non in-
cludi ſub generaliſſima, & latiſſima conceſſione
cuiuſdã indulti de quo ibi, pſertim nu. 21. & ſeq.
per Alex. conſi. 28. uiſis nume. 11. ac conſi. 59. uiſo
inſtrumento. colu. penul. uerſic. Nec ad hoc. lib. 1.
D. meus in l. 1. nume. 23. ff. de regu. iur. Cur. Iun.
in l. ult. uerſi. offi. ff. quod quiſque iur. Quinto ne-
gari non poteſt, quin facultates, de quibus in no-
ſtra quæſt. non ſint à iure exorbitantes; & ſtrictè
interpretandæ, ac plerunque occaſionem deuian
di à recto tramite præbentes, & primò quoad fa-
cultatem creandi notarios, iſta exorbitans uide-
5 re. † creare enim notarios eſt ſolius ipſius princi-
pis. Innocen. in c. cum P. tabellio. nume. 1. & 3. de
fi. inſtrum. cum quo tranſit. Barto. in §. illud. num.
4. uerſicu. quis poſſit tabelliones creare. in authẽ.
de tabellio. collat. 5. Oldra. conſil. 75. Quis poſſit
creare notarium. ſub titu. de offi. ordi. & fide inſtr.
Bald. in l. reſcripta. colum. 3. uerſic. item tranſcen-
dit leges tabelliones faciendo &c. C. de preci. im-
pera. offe. Specu. & Ioan. Andr. in addi. de inſtru.
edi. §. reſtat. uerſic. ſed quia poteſt. Alex. conſilio
95. in cauſa. nume. 4. lib. 1. Ludo. Romã. in l. impe
rium. colum. 2. uer. item reſeruauit ſibi authorita
tem creandorum tabellionum &c. ff. de iuriſdict.
omn. iudic. An autem comites, & domini terrarũ
poſſint notarios creare uideatur per Bellem. dec.
21. comes in comitatu late Boe. dec. 242. ad ter-
6 tium. num. 2. † Diſpenſare etiam eſt contra ius, &
ipſi principi reſeruatum. l. qui in prouincia. §. di-
uus. ff. de ri. nupt. c. requiritis. §. niſi rigor. & c. ſequ.
1. queſt. 7. Specu. in tit. de diſpenſatio. §. 1. in prin.
& §. nunc breuiter dicendum. Pariſ. conſi. 68. du-
7 bium exoritur. nu. 35. uol. 4. † Legitimare etiam
eſt ipſi principi reſeruatum. in præallegata l. qui
in prouincia. §. diuus. de ri. nupt. in auth. qui. mo
tatu. eſſi. ſui. Bal. in l. reſcripta. col. 3. uerſi. quinto,
quia Papa legitimat. ff. de preci. impe. offe. & Ro
ma. in alle. l. imperium. nu. 2. ff. de iuriſ. om. iudic.
Cum autem facultates militum, & aliorum præ-
dictorum officialium talia contineant, uidentur
penitus exorbitantes, & à iure deuiæ, ac merito il
larum facilis, & fauorabilis ſit cenſenda reuoca-
tio. Idem etiam dicendum ſit in facultate docto-
8 randi, quòd ſit ſimilis ſupradictis. † Doctorare, ſeu ad doctoratus gradum promouere ad princi-
pem ſpectat, uel ad collegium ſtudii uniuerſalis
ex authoritate principis, præuio examine, & depo
ſitione ſeu relatione per ſeptem Doctores ad mi-
nus ſecundum aliquos, uel ad minus per quatuor
Peruſij, & in aliquibus aliis ſtudiis uniuerſalibus,
ac ſubſequente approbatione cancellarii, archi-
diaconi, uel ſimilium, prout omnia prædicta pro-
bantur per Ioan. And. in cap. 1. ſuper glo. fi. de ce-
lebra. miſſa. per Barto. in l. magiſtros. C. de profeſ.
& medi. lib. 10. & in proœ. ff. nume. 9. glo. fi. in cle-
men. fina. de magi. Salyc. in l. nemini. num. 2. C. de
aduoc. diuer. iudic. Mil. in ſuo reperto. in uerſicu.
ſcholaris ſi debet in iure examinari. & in tracta.
de Docto. Petri Leuandæ. in 1. & 2. queſtio. 1. par
te. Milites uero San. Petri quibus conceſſa fuit ta-
lis facultas doctorandi pro maiori parte ſunt
ſcientiarum ignari, quomodo igitur poterunt illi
qui ſunt indocti ad doctrinam alios promouere?
Immo inconueniens ſequitur, iuxta illud, ſi cæcus
cæcum duxerit, ambo in foueam cadent. & du-
rum profectò uidetur, ut gaudeat priuilegijs do-
ctoralibus ille qui forſan à milite prima elemen-
ta ignorante promotus, ſit ſicut & ille, qui præuiis
longis, continuis uigilijs, præuioque rigoroſo exa
mine lauream meruerit. Pariterque indoctorum
uidetur, quòd ita doctorare poſſit, cum eadem-
que præeminentia, & facultate miles Sancti Petri
literarum ignarus, ſicut & aliqui peritiſſimi, qui
in huiuſmodi collegio militum ſunt. Vnde ſem-
per priuilegia huiuſmodi doctorandi, notarios
creandi, ac legitimandi d. Militibus conceſſa limi
tari, uel interpretari debere cenſui, perſonis ſo-
lummodo idoneis, & peritiaſſimis, ac ſcientibus
diſcernere lepram à lepra, ac meritos ab imme-
ritis, conceſſa. Iure igitur optimo uidentur om-
nes facultates præmiſſæ, per hanc regulam reuo-
catæ. Pars negatiua eſt uerior, & tenenda: & omiſ-
ſa diſputatione ita ſeruatur. pro qua obſeruatio-
ne ſufficiat unum motiuum, quod tollit omnia
contraria, quod eſt. Nam facultates conceſſæ col-
legio militum S. Petri, & aliis officialibus Curiæ
de numero participantium, non ſunt propriè pri
uilegia: ſed per contractum conceſſæ creatis offi-
cijs, illiſque pro certo precio uenditis: & ſic prin
ceps recepto precio uendidit officia, & uendit
in dies, & ratione precij, & ex alijs cauſis animum
ſuum mouentibus conceſſit facultates pleraſque,
& ſic in uim pacti: quas non eſt dubium eum cõ-
9 cedere potuiſſe. † Princeps autem reuocando fa-
cultates ſub quibuſuis formis, & clauſulis, non re-
uocat conceſſas recepto precio, & in uim pactis
quia reuocaret conuentionem, quod non poteſt,
pulchrè per Bald. in l. qui ſe patris. colum. 7. uer-
ſicu. hoc ſcias, quòd ſi princeps recipit precium,
ſignificat uenditionem &c. C. un. libe. Rom. conſi-
lio 252. pro deciſione. nu. 3. conſ. 309. in propo-
ſita cir. med. conſi. 116. uiſis neceſſariis. poſt prin.
& uerſus ſi ac ſingu. 457. an index. & in l. ſi uerò.
§. de

§. de viro. in 24. fallentia. ff. ſoluto matrimonio. Petr. de Vbald. in tracta. de collect. quæſt. 12. Martin. Lauden. iu tract. de confęde. princip. quæſt. 5. Barba. conſi. 71. illud afferam. col. antepen. & col. ult. ad fin. uol. 4. Aucha. conſi. 2. ut factum, cir. medium. Idem Ancha. in c. 1. colum. 3. num. 8. uerſ. ex qua infero, de conſtitut. lib. 6. Abb. in c. nouit. num. 25. ibi, quia illud tranſiuit iu quaſi contractum, quo etiam princeps obligatur. de iud. Iaſt. deciſ. 225. incipit, priuilegium à principe conceſſum. & 321. princeps tenetur. Fel. in c. quæ in eccleſiarum. nu. 51. uer. ſecundo confirmatur, de conſt. Dec. conſi. 286. in cauſa communitatis. nu. 6. & cō ſil. 292. & pro tenui. nu. 7. & conſ. 689. uiſo punct. col. 1. nu. 5. & ſeq. Cur. iun. conſi. 174. in cauſa uertente. num. 24. uerſic. cum igitur quàmplures. & nu. 33. uer. ſed quod fortius, ubi dicit opin. Bald. de qua ſupra communiter teneri. Ludo. Gozadi. conſi. 14. col. fi. nu. 28. Pariſ. conſi. 82. aduertendū. num. 48. & ſequen. & num. 52. dicit hanc eſſe com
10 munem opini. lib. 1. & ratio aſsignatur: Quia † in contractibus princeps cenſetur uti iure priuati: Paul. Caſtren. in l. digna uox. C. de legi. Rom. conſ. 436. quod indultum. nu. 17. & ſeq. Iaſo. poſt alios. iu l. traditionibus. C. de pacti. & Dec. in dicto conſil. 286. num. 6. Bertran. conſi. 214. Multæ ſunt. nu. 7. lib. 2. in ſecundis. Amplio, quòd princeps ex cōtractu ſubditis tenetur, etiam & fidelibus de iure gentium, & ciuili. Cyn. in l. digna uox. C. de legi. Bald. in l. princeps. in 1. lect. C. eo. ubi not. quòd ſi princeps non obligaretur aliis, nec alii obligarentur ei, ex regula correlatiuorum. iſte enim terminus, princeps, eſt ad aliquid, & ſic ſubditorū princeps, & ſubditi ſunt principis ſubditi, & correlatiuorum idem eſt ius. l. fi. C. de indi. uiduit. l. fin. & ibi Bartol. in ult. not. ff. de acceptila. l. 1. ubi etiam Bartol. C. de cupreſ. lib. 11. & ampliatur procedere etiam in ſtatutis iuris communis correctoriis; & hanc eſſe communem opinionem teſtatur Cur. iun. conſi. 6. circa has. num. 1. & ſequen. principi igitur interdictum eſſet commercium, & eſſet tanquam exul, prout ſubiicit Bald. in dicta l. princeps, & dixit idem Bald. iu cap. 1. iu princip. de natur. feud. quòd licet Deus ſummo Imperatori ſubiecerit leges, non tamen ſubiecit contractus ex quibus obligatur: ſequitur Marian. Socin. iun. conſil. 36. cum diebus. numero. 15. lib. 1. & contractus, qui fiunt cum principe habent uim legis. l. Cęſar. ff. de publ. Afflict. in c. 1. de natu. feu. num. 26. & ante. Immò ſi princeps motu proprio reuocat ea, quæ obſeruare tenetur, fingitur circunuentus, adeo, quòd contrarium probari non poſsit, quaſi ſit præſumptio iuris, & de iure. Deci. conſil. 588. viſo puncto. nu. 19. vnde cum ſummus Pontifex facultates prædictas concedere potuerit, & in uim pacti conceſſerit, reuocatio ſucceſsoris, ſeu ſucceſſorum, non facta præſertim ſpeciali, & indiuidua mentione, certum eſt, quod non obſtabit facultatibus prædictis.

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc, & aliæ reuocatoriæ, an facultates ob remunerationem conceſſas reuocent.*
2 *Voluntatem, & poteſtatem in quocunque actu coniunctim requiri.*
3 *Poteſtate, & voluntate Principis concurrentibus diſpoſitio operatur.*
4 *Exceptis à generalitate aliquibus ſpecialem expreſsionē requirentibus, omnes comprehenſi videntur.*
5 *Confirmans Papa generaliter, vnum quod contra ius eſt, excipiens, cenſetur cætera etiam contra ius confirmaſſe.*
6 *Cardinales dicuntur pars corporis ſummi pontificis.*
7 *Donatio ob benemerita irreuocabilis.*
8 *Donatio remuneratoria, non eſt proprie donatio.*
9 *Remuneratio beneficiorum à natura inſtituta.*
10 *Priuilegium remuneratorium irreuocabile.*
11 *Pro non reuocatione priuilegij in dubio iudicandum eſt.*
12 *Rex Gallorum excidio vrbis audito illico exercitum in Italiam miſit ad fugandos hoſtes ſummi Pontificis.*
13 *Priuilegium conceſſum regibus Franciæ, & Imperatoribus circa electionem ſummi Pontificis, eſt reuocatum.*
14 *Electio ſummi Pontificis ad Cardinales ſolum ſpectat, excluſis Imperatoribus & regibus.*
15 *Corporis ſalus ineſtimabilis.*
16 *Modi 26. hactenus obſeruati in electione ſummi Pont. uſque ad fi. quæſt.*
21 *Epiſcopi a clero cum conſenſu populi eligebantur.*
26 *Pontifices omnes uſque ad annum 135. martirio coronati fuerunt.*
40 *Papæ Gregorij vij. electionis formula.*

1 OCTAVO quæro, an † regula hęc, & aliæ reuocatoriæ facultatum, & indultorū reuocent conceſſus, & conceſſa in remunerationem? Pro parte affirmatiua pondero generalitatem, & uniuerſalitatem uerborum, uidelicet, reuocauit quaſcūque facultates quibuſuis, &c. & poſtea, necnon facultates, & indulta quibuſuis Cardinalibus, &c. hæc enim uerba uniuerſalia, tam in hac regula, q̄ alijs ſimilibus reuocatoriis, ſunt apta omnia comprehendere. ad l. quacunque ratione, & ibi nota. ff. de procur. l. hoc articulo, & ibi Bart. nu. 6. ff. de hær. inſt. Rom. conſi. 31. uiſis his. nu. 2. Secundo cū
2 † uoluntas, & poteſtas in quolibet actu coniunctim requirantur. Matthæi. 8. in princip. Domine ſi uis, potes me mundare. l. cum te ſponſæ. C. de donation. ante nupt. l. nulle, & ibi, not. Bald. ff. de acquirend. hære. c. cum ad hæc. 2. ibi, poteſt ſi uoluerit, de appellat. c. cum ſuper, ubi not. Bald. &
3 De. de off. delega. & † poteſtate, & uoluntate Principis concurrentibus, diſpoſitio, ſiue conſtruat, uel concedat, ſiue deſtruat, uel reuocet operatur. Alex. conſ. 2. uiſis codicillis. col. 5. uer. præterea dato etiam. uol. 1. Deci. conſil. 288. quæritur. num. 6. conſ. 557. Accuratè. col. 7. nu. 3. & conſ. 698. in cauſa. col. 2. ante fi. nu. 9. de poteſtate autem Papæ, qꝫ

tales facultates reuocare poſsit, nullum eſt dubiũ,
de voluntate autem ſatis conſtare videtur ex ver
bis latiſsimis, & efficacib. ac cũ clauſulis deroga-
toriis prægnantiſsimis, aptis quaſcunq; conceſ-
ſiones tollere. Tertio exceptiones, de quib. in regu
la hac, & aliis reuocatoriis apponi ſolitæ, firmant,
& ampliant regulam in non exceptis. l. tribunus.
§. cũ aliquis. ff. de mili. teſt. & cum in regulis nřis
4 † excipiantur à generalitate aliqua ſpecialẽ expreſ
ſionẽ requirentia, oẽs ſpeciales caſus cõprehenſi
vřr. Gem. poſt Lap. in c. qui ad agendum. §. ſed ſi
aliquis. nu. 2. ver. ſed quæro, an quod hic, de ꝓcur.
lib. 6. Bald. in c. 1. in 2. col. in princ. per quos fiat
inueſti. ubi pulchrè decidit, quod licet confirma
tio Papæ generalis priuilegiorum non ſe extẽdat
ad illa, quæ contra ius ſunt, tamen ſi confirmat ge
5 neraliter † excipiens vnum quod contra ius eſt,
talis exceptio operatur, ut Papa cenſeatur confir-
maſſe omnia alia priuilegia, quæ ſunt contra ius
idem Bal. in l. 1. in fi. ff. de fer. Iaſ. in l. fi. ante fi. ff. qđ
quis. iur. Rui. cõſ. 100. col. 6. poſt prin. vol. 3. Quar
to, & ultimo perſonę in hac regula nominatæ ſunt
tales in quibus a communiter accidentibus repe
riuntur qualitates illę, & merita, propter quas, &
quæ, remuneratio concedi, ſeu retribui ſolet. Pa-
triarchę enim, Archiepiſcopi, epiſcopi, & prælati,
ſummus Pontificib. inſeruiant. & ſedi Apoſtolicæ,
in partemq; ſollicitudinis uocati ſunt. Nuncii ſi-
militer ſedis Apoſtolicę, Papæ uices gerũt, ad ciui
tates, prouincias, regna & reges, ad nutum ipſius
ſummi Pontificis proficiſcuntur, ac inde quando
eidem videtur recedunt, & de aliquo ipſorum il-
lud dici poteſt, itque reditq; viam toties. Idẽ con
ſiderari poſſe videtur in collectorib. de quibus in
regula, quorum cura eſt, redditus & prouentus ca
meræ Apoſtolicæ exigere. At ſi Cardinalium per-
ſonas, quorum etiam facultates hic reuocantur
cõſideremus ad oculum apparebit tales ſummo
Pontifici pro tempore regnanti, in dies infinita
commoda, & ſeruitia cõtinua præſtare, pondusq;
diei, & æſtus continuo ſufferre, ut merito meritiſsi
mi iſti dicantur, & tales quib. ſedes apoſtolica, &
totus Chriſtianus orbis multũ debeant, nec tot, &
tanta illis priuilegia. & indulta conferri, & conce-
di; ac confirmari poſſent, quæ illorum merita adę
quarent. de illis tamen loquor, qui candidate mo-
6 rum, ac ſcientiis, & ſapientia fulgent, † & iſti uerę
dicuntur pars corporis ſummi Pontificis. gl. ma-
gna. in c. excommunicatus. de offi. dele. ante med.
uer. illi uero, & ante fi. uer. propriè dicuntur. Hoſt.
& Io. And. in c. antiqua. de priuileg. Hoſtien. in c.
dilectus. 1. col. 2. uerſ. hoc tamen hodie, cum quo
alii tranſeunt, de præbend. Ancharan. conſil. 295.
pro clariori euidentia. col. 2. & 3. Cardin. in cle. ne
Romani. de electio. Barba. in tractat. de præſtan.
Cardin. in 1. quæſt. 1. parte. ante num. 45. faculta-
tes igitur, quæ Cardinalibus conceduntur, ut etiã
præfationes bullarum, ſeu breuium oſtendunt;
dantur meritis præcedentibus, ac in recompen-
ſam, & remunerationem dignorum laborum præ-
ſtitorum, & qui in dies præſtantur, prout etiam
uoluit Ancharan. præalleg. conſi. 295. col. 3. nu. 7.
vbi ponderat clauſulas in conceſsionibus Cardi-
nalium appuni ſolitos, patet igitur, quod uoluit
reuocare etiam conceſſa per remunerationem.
Pro parte negatiua adduco tex. in l. Aquilius Re
gulus, & in l. ſi pater. §. ſi quis aliquẽ. ff. de don. ubi
7 ꝙ donatio ob benemerita, ſeu ob remuneratiõẽ
irreuocabilis eſt. Ludou. Rom. ſing. 514. donatio
reuocatur, ubi etiam dicit hoc perpetuo menti
tenendum. Bald. in l. ſi vnquam. C. de reuocand.
donation. ubi licet propter ſuperuenientiam fi-
liorum reuocetur donatio antea facta, non reuo-
catur tamen quando eſt remuneratoria: ſequitur
Curt. iun. conſil. 67. præſupponitur in facto. ante
fin. Dec. conſil. 366. pro declaratione, numer. 10.
ubi dicit communem opinio. eſſe. l. ſi unquam.
8 non habere locum in donatione remuneratoria,
immò † donatio ob remunerationem non eſt pro
priè donatio. l. ſi uero non remunerandi. in princ.
ff. manda. l. ſed & ſi. §. conſuluit. ff. de petitio. hæ-
redita. Bartol. in 1. conſtitu. ff. colo m. ult. num. 14.
Abb. in rubr. de donatio. ſequitur Curt. iun. conſ.
9 142. habita diligenti. num. 6. † remuneratio enim
& beneficiorum receptorum commẽſuratio à na-
tura ipſa eſt inſtituta. cap. illud. cum gloſ. fina. 8.
quæſtio. 2. cap. cum in officiis. in princip. de teſta.
cuius decem & octo effectus cumulat Iaſon in l.
ex hoc iure. à numero 53. ff. de iuſtit. & iur. ad quẽ
ſe remittit. Pariſ. conſil. 11. caſtrum iſtud. num. 45.
10 uol. 1. & in ſumma, quod † priuilegium ob ſerui-
tia præſtita, ſeu remuneratorium, uel ob beneme-
rita ſit irreuocabile, concludit Bald. in l. ſi cum
mihi. ff. de dolo. & ita dicit ſe conſuluiſſe in ciui-
tate Senarum in fauorem bannitorum, quod poſ-
ſent ſecure morari propter ſeruitia præſtita com
munita. Idem Bald. in l. quæ ex relationibus. in
3. notã. C. de legi. Curt. iuni. conſil. 174. in cauſa
uertente. numer. 24. Thoma. Grammat. uoto. 28.
dum ad querelam. nume. 13. qui allega. Andr. de
Iſern. Socin. conſil. 58. uiſis priuilegiis. numer. 9.
uerſic. poſtremo conſiderandum. uolum. 1. cum
igitur, ut probatum eſt facultates, & priuilegia
ob remunerationem reuocari non poſsint, per
quæcunque uerba regulæ huius, uel alterius ſi-
milis, non debet cenſeri inductam eſſe reuoca-
tionem. Immò quatenus forſan in dubio eſſe-
mus, an ſit inducta reuocatio priuilegii, an non
11 iudicandum eſſet pro non † reuocatione, ſed pro
priuilegii ſubſiſtentia. cap. in gallinarum. 25. q. 2.
Calder. conſi. 11. ſub tit. de priuil. col. 2. ibi, ſed in
caſu dubii, &c. Fede. de Sen. conſi. 233. caſus talis
eſt. ante fi. Dec. conſi. 168. Reuer. pater. col. penult.
ante medium. uer. & ex his. Pariſ. conſ. 141. ad ſolu
tionem. nume. 12. volum. 4. & in terminis noſtris;
quod per generalem reuocationem reſeruatio-
num non ſint reuocatę illæ, quæ fuerunt conceſſæ
propter beneficia præſtita concludit Oldr. conſil.
266. quod autem per reuocationem. col. 2. nu. 7.
verſi. prętterea. D. Clemens erat naturaliter obliga

tua

ctus &c. Quid tenendum? ego diſtinguerē ſic, aut ſeruitia præſtita fuerunt ordinaria, & uulgaria, & reſpectiuè conferri ſolita per quoſcunque in gene te ſuo, putà Cardinales ſolita ſeruitia præſtant, cō ſulunt, & asſiſtunt ſummo Pontifici, nuncii uero ad loca deſtinata accedūt, ſibique commiſſa executioni demandant, collectores colligunt cameræ, & ſibi, aliique alia ſibi incumbentia peragūt, & omnium bene agentium merita laudāda ſunt, raroque euenit ut irremunerata remaneant, immo plerique plus commodi, utilitatis, & honoris conſequuntur, quàm eorum forſan labores, & ſollicitudines requirerent, & horum, & ſimilium crederem potuiſſe, & poſſe reuocationes facultatum & priuilegiorum per regulam noſtram, & alias ſimiles induci ſummaque ratione, & uere, ac efficaciter, inductas, præſertim ex clauſulis prægnantibus appoſitis. Aut loquimur de aliquibus qui uiis inſolitis, & extraordinariis, uel erogando bona ſua, ſeu illa, uel corpus, ſeu uitam, uel ſuos pro tuitione, conſeruatione, ſeu augmento ſummi principis chriſtiani, ſedis apoſtolicæ, uel fidei chriſtianæ, periculis euidentibus exponunt, & tunc dicerem ſecundæ opinioni (quòd facultates eis conceſſe per regulas reuocatorias reuocatæ non ſint) locum eſſe. omiſsiſque antiquis exemplis, quę per Platinam, & alios in uitis diuerſorum Pontificum adducuntur: ubi infiniti annumerantur, qui Ro. Pontifices, à uexationib. à carcerib. & ab atrocib. oppreſsionibus liberarūt, moderna tempora percurrendo illud præclarum exemplum ſeſe offert

12 †Regis Gallorum chriſtianisſimi, qui audito Vrbis Romæ infelici excidio, ac captura fæ. re. Cle. 7. ita ut factus ſit locus uerbis illis regū. 1. capitulo quarto, & facta eſt plaga magna nimis, & ceciderunt de Iſrael trigintamilia peditum: & arca Dei capta eſt: rurſus & Pſal. 78. Deus uenerunt gentes in hæreditatem tuam: polluerunt templum ſanctum tuum: paratum exercitum illico ad fugandos Romani Pontificis hoſtes in Italiam mittit, breuique euenit, ut ſummus ipſe Pontifex, eiuſque.. Regia urbs opera (ni fallor) ipſius chriſtianisſimi Regis tandem incolumes euadunt, Deus uirtutum reſpexit de cœlo: & uiſitauit uineam ſuam: uineam quam de Aegipto: mox de Sion tranſtulerat: & cuius radices impleuerūt terram & umbra eius operauit montes. omnes pertranſeuntes uindemiabant eam: & exterminabit eam aper de ſilua, & ſingularis fœrus depaſcebatur eā, Dominus Deus uirtutum conuertit nos, & oſtendit faciem ſuam, & ſalui facti ſumus. Ponamus igitur aliquod priuilegium, ſeu facultates Franciſco Regi Gallorum, Vrbis Romæ, ac ſacri Pontificis liberatori, ac ſucceſſoribus, per Clem. vii. conceſſas fuiſſe, num per regulas Pauli iii. uel Iulii etiam tertii ſummorū Pontificum reuocatorias, reuocatas aſſeremus? certe non. Iureque optimo talibus de re publica chriſtiana benemeritis, fauorabilia priuilegia conceduntur, & conſeruantur, prout etiam uidemus olim Carolo Franco-tum Regi, poſt res eccleſiæ defenſas, ab Adriano Papa authoritatē & ptātē eligendi Pōtificis, apoſtolicamq; ſedem ordinādi, archiepiſcopos, & epiſcopos ſui Regni inueſtiendi, conceſſam fuiſſe. capitulo, Hadrianus ſecundo 63. diſtinctione. Non ſolum autem Regem Galliæ Chriſtianisſimum: ſed & omnem principem: & quecunque fidem Chriſti profitentem hæc, & ſimilia facere quauis occaſione ſe ſe offerente decet. ad idque omnes aſtricti ſunt: & his qui aliud ſentiunt, ſeu aliter faciunt, eueniant, quæ in Epiſtola de qua infra loquar deſcripta ſunt. Et quid dicent ſi ad illorum confuſionem oſtendam etiam potentisſimum Regem gentilem ſub grauisſimis pœnis: & ſub indignatione Dei noſtri, prohibuiſſe hanc domum domini male tractari. Videant Epiſtolam Regis Darii ad perpetuam rei memoriam regiſtratam. libro tertio Eſdræ. capitulo ſexto, ubi ad fin. hæc inter alia leguntur, & denuncietur, ut quicunque tranſgresſi fuerint aliquid ex iis, quæ ſcripta ſunt: aut ſpreuerit, accipiatur lignum de ſuis propriis: & ſuſpendantur: & bona ipſorum Regi aſcribantur. Propterea & dominus cuius nomen inuocatum eſt ibi exterminet omnem Regem, & gētem, qui manum ſuam extenderit prohibere, aut male tractare domum Domini, illam quæ eſt in Hieruſalem. Ne tamen aliquis decipiatur ſubdo,

13 quòd † priuilegia prædicta, & quæcunque alia ſimilia de eligendo, ſeu nominando Romanum Pontificem Ludouico Regi Franciæ prædicto, ſiue ad eius inſtar Ottoni primo per Leonem conceſſa, capitulo, in Sinodo 63. diſtinctio. uel Henrico Regi, ſeu Imperatori, de quo in capitulo, in nomine Domini. ante medium, uigeſimatertia diſtinctione, ſeu quibuſuis aliis conceſſa ſunt, hodie per alias cōſtitutiones ex cā ſunt reuocata, etiam accedentibus renunciationibus illorum, uel ſucceſſorum, quibus talia priuilegia conceſſa fuerāt, capitulo, qui ſancta. §. uerum, quia imperatores uſque. ad finem capituli. ſexageſimatertia diſtinctio. Mart. Laud. in tracta. de principi. quæſtione tertia incipien. licet ólim. Syl. de beneficio. quæſtione 23. parte ſecunda. columna ſecunda, quarto argumento. uerſiculo. Ad iſtud poteſt reſponderi, quòd iſtud fuit conceſſum &c. & poſtea. colum. quarta, in octauo priuilegio, ubi quòd Rex Franciæ priuilegio de eligendo Papam renuntia-

14 uit, & quòd hodie † electio ſummi Pontificis ſpectet ſolum ad Cardinales, excluſis Imperatore, Rege, & quibuſuis alijs, & quòd renunciatio facta priuilegijs prædictis ienuerit, uult Felin. in Marga. in uerſiculo electio Papæ. Martin. Lauden. ubi ſupra, dicta quæſtione tertia, & expreſſe Nicolaus Boerius, qui plures adducit, Dec. 31. tempore factæ. numero ſeptimo. & per totam Dec. De modis autem obſeruatis hactenus, in electionibus ſummorum Pontificum, tractabo infra. ad finem præſentis queſtionis. Ad rem noſtram redeundo, quæcunque priuilegia taliter de ſummis pro tempore Pontificibus, ſede Apoſtolica, Vrbe

Romana, & Chriſtiana religione benemeritis,
de ſui natura irreuocabilia cenſerem, nec per re-
gulas reuocata.& ne quis forſan credat me ſolum
meritos exiſtimare illos qui exercitus pro prædi-
ctorum tuitione, & conſeruatione exponunt, ad
humilius exemplum deſcendo. Quidam pstafro-
narius pertranſeuntem Paulum tertium ſummũ
Pontificem, apud portum prope Vrbem, aquarũ
turbine quaſi oppreſſum proſpiciens, ſolus in me
dias percurrit aquas, uitamque Vicarii diuini,
ſuæ propriæ præferens, illum quaſi nouæ uitæ re-
ſtituit. Dein optimus ille Princeps beneficii acce
pti, ac uitæ quaſi reſtitutæ, non immemor, nõnul
la illi priuilegia conceſſit, putabit ne aliquis illa
per hanc regulam reuocata? certe non, cum iſte
potius operæ ſuæ mercedem accipiſſe uideatur.
ad text. in l. metum. §. ſed licet uim. ff. quod met.
cau.& in præallegat. l. ſi pater. §. ſi quis aliquem à
latruoculis. ff. de donatio. Ex quibus etiam iuri-
15 bus colligitur† corporis ſalutem eſſe ineſtimabi-
lem omnibusque aliis rebus, & iuris præponen-
dam, quod etiam oſtendit Ariſto. 7. politicorum,
dum primum legiſlatorem aduertere docet qua
liter corpora optima fiant.& Cice. 1. offic. ait, om
ne quippe generi animantium principio eſt ipſa
natura tributum, ut ſe, & uitam corpuſque tuea-
tur, declinet quæ ei nocitura uideantur, pro qua
corporis ſalute datum, ſeu conceſſum, nunquam
nimium cenſendum eſt. ad conſi. Cur. Iunio. 6. cir
ca has quatuor. numero 21. Deci. conſilio 691. in
facto proponitur. numero quinto. Pollicitus fui
explicare modos, & formas diuerſis temporibus
16 † in electionibus ſummorũ Pontificum à Petro
uſque in præſentem diem obſeruatas, quas pro
declaratione præmiſſorum, & eorum, quæ tracta-
17 bo. in 8. queſt. 32. reg. hic ſubiiciam. † Primus mo
dus fuit per inſtitutionem. Dominus enim noſter
Ieſus Chriſtus primum eccleſiæ ſuæ paſtorem, &
caput inſtituit Petrũ, Matthæi 16. Tibi dabo cla-
ues regni cœlorum &c.& Ioan. ca. ult. Paſce oues
meas, ubi Chriſoſt. Theoph.& alii: quod etiam ha
bes in c. in nouo.& ſeq. 21. diſt. c. ſacroſancta. 22.
diſt. c. cum beatiſsimus. 24. q. 1. Secundus modus
18 † per ſubſtitutionem, ſeu ſucceſſoris nominatio-
nem. Petrus n. tempore ſuæ paſsionis Clemẽtem
ſibi in ſucceſſorem ſubſtituit, ut ipſe Clemens te-
ſtatur in Epiſt. 1. ad Iacobum fratrem Domini. c.
ſi Petrus, & ca. ſeq. 8. q. 1. Sed Clemens poſt Petri
martitium renunciauit Papatui in manibus Ro-
mani cleri, ne forte hic modus ſucceſſiu temporis
corroboraretur, ut quiſque Romanus Põtifex ſuc-
19 ceſſorem ſibi eligeret. Tertius modus fuit † ut cle
rus Romanus ſolus eligeret, renuntiante. n. Clemẽ
te clerus ſolus Pontificem eligere cæpit, electuſq;
primo fuit Linus, ſecundo Cletus. Tertio ipſe cle
mens, qui quartus ſummus Pontifex enumeratur
gl. 2. in fi. c. non autem. 7. q. 1. præalleg. c. ſi Petrus,
& c. unde ipſe clemens. cum gl. mag. 8. q. 1. Videa-
tur in Hiſtoria eccleſia.& que ſcribit Rufinus in
præfa. tranſlationum Clementis, & Archid. in Ro-
ſario. Hic modus eligendi pontificem à ſolo clero
Romano obſeruatus fuit per 250. annos ſine ulla
intermisſione, uſque ad tempora Auteri primi.
20 Quartus fuit † ut clerus eligeret, & populus con-
ſentiret Aucto. n. numero chriſtianorum. in Vrbe
Pontificumque exiſtimatione in dies magis ro-
borata, & ſi ſolus clerus ipſos Pontifices eligeret,
cœpit tamen accedi, ac requiri in maius eligen-
dorum teſtimonium aliorum quoque chriſtiano-
rum, etiam laicorum Romæ reſidentium conſen-
ſus: chriſtiani enim eo tempore cum templa ad-
huc non haberent, nunc hic nunc illic in priuato-
rum domibus conueniebant, qua ſic congregata
eccleſia cum de creatione Pontificis agebatur, cle
rus eligebat, & populus qui etiam præſens erat
conſentiebat: Id quòd poſtea ẽt conſtitutionibus
ſummorum Pontificum in omnib. epis ſancitum
21 eſt; ne uidelicet † eps abſque populi conſenſu à
clero eligi deberet. c. quanto. cum plurib. ſeq: 63.
diſt. Et de Romano Pontifice habes tex. in c. nul-
lus. 79 diſt. Hic modus obſeruatus fuit multis an-
22 nis. Quintus † per ſpiritus ſancti reuelationẽ, &
ſic anno 261. creatus fuit Fabianus primus poſt
mortem Autheri, nam cum ipſo Authero mortuo
clerus, & populus conueniſſet pro electione ſum-
mi futuri Pontificis facienda, columba ſuper eius
caput deſcendit, & audita eſt uox dicens. Tu Ro-
mæ Epiſcopus ordinaberis, qui diuinitus electus
es, ut refert Euſebius in eccle. Hiſtoria. & Ptolem.
23 & alii in uitis Pontificum. † Sextus per ſubroga-
tionem, ſic Lucius primus tempore quo eccleſia
ab Imperatoribus uexabatur, tendens ad exilium
iuſſu Voluſiani Imperatoris, dedit poteſtatẽ Apo
ſtolatus Stephano diacono, qui eidem in Papatu
ſucceſſit, ut ſcribit Damaſus anno 254. Sic poſtea
Liberius (qui etiam à clero, & populo electus fue-
rat) dum iubente Conſtantio Imperatore exulaſ-
ſet, Felicem ſecundum ſubrogauit, qui Felix à cle
ro ſimiliter, & populo in ſynodo Romæ congrega
ta receptus eſt anno Domini 310. de quo uiden-
da eſt hiſtoria eccleſi. Ruffini. lib. 10.& quæ Dama
24 ſus ſcribit Septimus †, cum denuo clerus eligebat
cum conſenſu populi: ſucceſſu. n. tpis modus ille
eligendi Pontificem per ſubrogationem minimè
aptus, ac decens uiſus eſt, quare nonnulli ſummi
Pontifices id expreſſe ſuis decretis non ſolum in
Pontifice Romano, ſed in aliis etiã epiſcopis ue-
tuerunt, Inter quos fuerunt Nicolaus primus an-
no 479.& Bonifacius 11. anno 551.& habetur in c.
in primis. 1. q. 1.& in c. epiſco. 1.& 2.& c. ſeq. 8. qõ.
25 1. Octauus, quòd † electio fieret iuſſu Imperato-
ris, quum. n. prius Imperatores non curarent de
Pontificum electione. imò illos opprobriis, & uili
pendiis afficiebant, intantum ut uſque ad Milcia
26 dem incluſiuè, qui fuit anno Domini. 355. † pon-
tifices omnes ordine conſecutiuo martirio coro-
nati fuerint, id tantum Imperatoribus curæ erat
ne illegitimo modo electiones fierent, circa quas
leges etiam aliquando promulgarunt; Siluerius
primus anno 561. Theodoro Gothorum Rege iu-
bente

bente pontifex declaratur, qui etiam poſtea iubē
te Antonina Beliſarii uxore, à qua in inſulam Pon
tiam deportatur, pontificatu ſe abdicauit, ut Ad-
monius de geſtis Francorum ſcribit. Idem etiā
euenit Vigilio primo anno 564. qui iuſſu Belliſ-
ſarii pontifex creator ut Ptolemęus de Luca pro
batæ fidei auctor, qui fuit anno 1200. & pontifi-
cū Hiſtoria quę habetur hodie in bibliotheca Va
ticana, & Platina traduot, & ita ab eo tempore is
modus inualuit, ut quos uel Imperator, uel prin
ceps qui in urbe dominabatur iuberet, ac uellet
pontifex crearetur, qui mos durauit uſque ad an
num 608. nec propterea ius pontificem eligendi
immutabatur, ſed penes clerum, & populum uti
prius perſeuerabat, ut in dictis Siluerii, & Vigilii
27. electionibus uidere eſt. Nonus † quòd à clero
electio fieret, à populo ſuſciperetur abſque Im-
peratoris iuſsione, prout factum fuit in electione
Pelagii II. ann. 608. eius rei cauſa fuit, quia eo tē
pore urbs à Longobardis obſidebatur, & tanta
aquarum alluuio facta eſt, ut neq; Lōgobardi ur-
bem ingredi, neque noſtri exire potuerint, ſed pō
ſtea eundem Pelagium Conſtantinopolim ad Ti
berium 2. Imperatorem ut electionem ſuam ra-
tam haberet, Gregorium, qui poſtea in pontifica-
tu ſucceſsit, trāſmiſiſſe, Platina, & Ptolem. ſcribūt.
28 Decimus † ut electio confirmaretur ab Imperato
re quadam pecunia porrecta, quæ ſi confirmata
non fuiſſet imperfecta haberetur, de qua pecu-
nia loquitur text. in cap. Agatho. ubi etiam glo.
3. & in cap. qua, & ibi glo. in uer. conſuetudo. 63.
diſtinct. Gregorius primus à clero conſentiente
populo electus pontifex anno 619. id ęgre ferēs,
nuncium ad Mauritium Imperatorem mittit, ro-
gans ut eius electionem non confirmaret, ſed in-
terceptis literis à præfecto Vrbis, is contrarium
ad Imperatorem ſcribit. & ita Mauritius Impera
tor (ut in geſtis beati Gregorii adnotatur) pri-
mum capit electiones pontificum confirmare: &
poſt Gregorium idem fecere alii ut Seuerinus pri
mus, anno 664. creatus pontifex confirmatur ab
Iſatio (qui in Italia dominabatur) nomine Impe
ratoris Heraclii, & poſt eū Vitellianus anno 683.
Conſtantinopolim ad Conſtantinum III. Impe-
ratorem pro confirmatione mittit, quam ei Impe
rator dedit, remiſsis pontificiis nuncis ad Vrbem
cum multis muneribus. Huiuſmodi conſuetudo
obſeruata eſt uſque ad Agathonem primum, in
29 quo † undecimus modus comprobatur, quippe
qui Pontifex anno 702. creatus cum Cōſtantino-
polim ad Conſtantinum Imperatorem pro con-
firmatione Ioannem epiſcopum Portuen. deſti-
naſſet, non ſolum eam obtinuit, ſed impetrauit
remiſsionem illius pecunię per electos in ſummos
pontifices Imperatoribus ſolui ſolitæ, in confir-
matione electionum, ea tamen lege remiſsio ipſa
facta eſt, ut deinceps nemo in pontificem, electus
ordinetur, niſi prius decretum ſuæ electionis in
Regiam Vrbem ſecundum antiquam (ut ipſius
Imperatoris uerba referam) cōſuetudinem ingro
duceretur; ut cum imperatoris iuſsione; & con-
ſcientia deberet electio proſperari, ſicuti ſcribit
Ptolem. & habetur in alleg. c. Agatho. 63. diſtinct.
30 Duodecimus † iuxta quem Imperatores ius cōfir
mandi renuntiarunt, & electio miſſa fuit clero po
pulo, & exercitui Romano, Conſtantinus enim
IIII. cum Benedictum II. confirmaſſet qui pon
tifex anno 708. creatus eſt, decretum ad ipſum
Benedictū miſit, quo ſtatuebat, ut exinde quē cle
rus, populus, & exercitus Romanus elegiſſet, eun
dem ſtatim ut uerum Chriſti Vicarium omnes ſu
ciperent, nulla amplius aut Conſtantinopolitani
Imperatoris, aut Italiæ Heſarchæ expectata auto
ritate. per clerum populum, & exercitum electi
fuerunt Ioannes. I. & Sergius I. ut per Plati. & Pto
lem. Rationem autem illius conſuetudinis ut Im-
peratores ſua auctoritate pontificum electiones
comprobarent, habes in c. nota. §. principibus ue
ro. 63. diſtinctio. uidelicet ne heretici, uel ſciſma-
tici electionibus cōtrauenirent. Decimustertius
31 † ne electiones fierent abſque præſentia oratorū
Imperatoris, quod anno Domini 728. ſtatuit Ste-
phanus II. prout in c. quia 63. diſtinct. Decimuſ-
32 quartus † ne Pontifex eligeretur niſi ex preſbite-
ris, uel diaconis Cardinalibus ut per Ptolem. in ui
tis pontificum, & habemus tex. in c. oportebat. &
33 c. ſeq. 79. diſtin. Decimusquintus † ob benemeri
ta Caroli magni Adrianus primus in concilio
163. epiſcoporum Romæ celebrato, Imperatori-
bus poteſtatem Romanum Pontificem eligendi
cōceſsit, ut per Ptolem. & Platin. & in c. Adrianus
Papa Romam uenire Carolum. 63. diſtinct. Deci-
34 musſextus † Ludouicus Imperator Caroli filius
uir ſanctitate clarus uim & poteſtatem creandi
Pontificem Paſchali reſtituit, atque ius eligendi
pontificem in Romanos transfertur, hac tamen
conditione, ut electi in pontifices Romanos ſta-
tim ad Reges Francorum legatos mittere tenerē-
tur, ut inter eos pax, & beneuolentia conſeruare-
tur, ut in hiſtoriis, & in ca. ego Ludouicus. 63. diſt.
Et ita pontifices à clero, & populo uniuerſo eligi
35 cęperunt. Decimusſeptimo † ut Imperatores ite-
rum electiones confirmarent, legitur enim poſt
Paſchalem primum electiones pontificum (ut an
te Conſtantinum IIII. fiebat) ab Imperatoribus
confirmatas fuiſſe. nam (ut refert Vincentius)
Lotharius Imperator ipſius Ludouici filius mi-
ſit ad urbem Ludouicum filium ſuum ad confir-
mandam electionem Sergii II. anno 870. qui di-
ctum Ludouicum II. Imperatorem coronauit.
Ac deinde (ut Platina ſcribit) Ludouicus II. præ
fatus ad electionem Benedicti III. anno 883. cō-
firmādam legatos deſtinauit. Nec multo poſt (ut
teſtatur Martinus) Ludouicus ipſe II. Romam
proficiſcēs Nicolai I. (quę fuit anno 885.) electio-
nem ſua præſentia roborauit. Decimusoctauus
36 † quod abſque præſentia, ſeu auctoritate Impera-
torum, aut eorum oratorū iterū clerus cū populo
elegit, & ita electus fuit Adrianus II. anno 895.
Quod deinde eo maiorē exiſtimationē, & aucto-
tatem

tatē habuīt, cū eo tpe, quo Adrianus ipſe creatus
eſt pōtifex oratores Ludouici II. Imper. in Vrbe
præſentes erant, qui nihilominus ipſum Adrianū
in Pontificem receperunt, & venerati ſunt: & ſic
iterum per multos annos electio pontificis a cle-
ro, & populo Romano facta eſt, videlicet uſq; ad
tempora Leonis VIII. anno Domini. 962. Deci-
37 mus nouus † Imperatores iterum pontifices eli-
gunt: cum enim ſciſma, tumultus, & diſſenſiones
in electionibus, quæ per clerum, & populum fie-
bant, ſæpe acciderent, idq́ue præſertim euenit dū
eligeretur Ioannes XII. Romanus, factione ſua
adiutus, non longè poſt ab Ottone I. Theutoni-
corum Rege ea de cauſa a Cardinalibus, clero, &
populo Romano uocato expulſus, cui Leo VIII.
ſubrogatus fuit, qui recedente Ottone ab Vrbe a
cognatis, & fautoribus Ioannis è ſede depellitur,
& Ioannes XII. reuocatur: ipſo Ioanne mortuo
Benedictus V. Pontifex creatur, quod ægrè ferēs
Ottho per Romanos Benedictum expelli, & Leo
nem præfatum ſuſcipi iubet, ac deinde ſecum Be-
nedictum vt Germaniam ducit, qui poſtea Au-
guſtæ moritur, ut Ptolem. Platino, & aliis ſcribūt.
Leo igitur tot Otthonis erga ſe, & ſedem Apoſto
licam meritis permotus, & ut diſſenſiones, & ſciſ-
mata huiuſmodi auferret, in primis Otthonem in
Imperatorem coronat, eiq́ue in uocata in urbe ſi-
nodo, ius omnē omnemq́ue poteſtatem eligendi
pontificem (uti Adrianus Carolo Magno dede-
rat) conceſsit. quod etiam habetur in capi. in ſi-
38 nodo. 63. diſt. Vigeſimus † Imperator iuri eligen
di pontificem renunciat, & clerus iterum cum
populi conſenſu eligit. Ottho enim Imperator ui-
dens diu ſedem uacare, indecensq́ue putans cir-
ca ea, quæ Dei ſunt ſe immiſcere, iuri pontificis
eligendi in manibus Ioannis XIIII. (qui Leoni
prædicto ſucceſsit) renunciauit uetuitq́ue ab Im
peratore, uel eius nunciis electioni Rom. pontifi-
cis obſtaculum aliquid generari, prout in c. con-
ſtitutio. 63. diſtinctio. & quód hodie reuocata ſint
omnia priuilegia Imperatoribus cōceſſa ſuper e-
lectione ſummi pōtificis probaui ſupra num. 13.
iuramentum huius Otthonis, quod per procura-
torem præſtitit eidem Ioanni Papæ habes in c. ti
bi. dicta. 63. diſt. pontifex igitur a clero, & populo
liberè iterū eligi cœpit, qui modus obſeruatus eſt,
uſque ad tempora Nicolai II. & ſic uſque ad an
39 num 1059. Vigeſimuſprimus † ut Cardinales e-
ligerent accedente cleri, & populi conſenſu: Ni-
colaus enim. II. qui eligitur pontifex dicto anno
1059. in ciuitate Senen. a ſolis Cardinalibus abſ-
que clero, & populo Romano, Romam ueniens a
clero ipſo, populoq́ue Romano recipitur, ut ſcri-
bentes omnes referunt, Romaq́ue apud Latera-
num conuocato concilio ſtatuit deinceps electio
nem ſummi Pontificis ad ſolos Cardinales perti-
nere, accedente nihilominus cleri, & populi con-
ſenſu, & ſaluo honore, & reuerentia Imperatoris:
prout in c. in nomine Domini. 23. diſt. Sic electus
fuit poſtea Gregorius VII. de cuius electione, ita
40 in volumine ſuarum epiſtolarum legitur, † Nos
S. R. E. Cardinales clerici, accoliti, ſubdiaconi,
præsbyteri præſentibus Epiſcopis, Abbatibus,
multiſq; eccleſiaſticis, tum laici ordinis, eligimus
hodie X. Maij in baſilica S. Petri ad vincula anno
ſalutis. 1072. in uerum Chriſti Vicarium Ildebrā-
dum uirum ſummæ doctrinæ, magnę pietatis pru
dentiæ, iuſtitiæ, conſtantiæ, religionis, modeſtum,
ſobrium, continentem, &c. Idem ſeruatum fuit in
Gelaſio II. anno 1119. quem à Cardinalibus in
monaſterio ad Palladium cōcordi conſenſu crea
tum fuiſſe in Ptolem. & aliis legitur. Item in Cali-
ſto II. Gelaſij ſucceſſore, qui ab ijs Cardinalibus,
qui in Gallia erant creatus Pontifex, ab aliis etiā
Cardinalibus, qui in Italia remanſerant receptus
fuit. Item denique in Honorio II. Celeſtino II.
Lucio II. Eugenio III. & aliis uſque ad Alexā-
drum III. & ſic ad annum 1159. & hi ferè omnes
fuerant etiam ipſi Cardinales. Vigeſimusſecun-
41 dus, † ut Cardinales ſoli abſque cleri, ac populi,
uel alicuius alterius conſenſu eligerent, prout pro
baui. ſupra num. 14. ibi dictis addo, quòd Alexā
der III. animaduertens nonnunquam in eligen-
do pontifice diſcordes inter ſe fuiſſe Cardinales,
ita ut omnes (ſicuti iuxta Innocentij II. conſtitu-
tionem decebat) in eundem non concordarent;
nec appareret quis tunc, & quando pontifex ca-
nonicè electus haberi deberet, præſertim cum ne-
ceſſe eſſet, vt ipſi electioni etiam cleri, & populi
accederet conſenſus, qui vt plurimum inter ſe
haud conueniebant, ſtatuit Alexander ipſe III.
in cōcilio generali Romæ habito, vt electus a dua
bus partibus Cardinalium haberetur pōtifex, nul
lo amplius cleri, uel populi expetito cōſenſu, qui
modus etiam tūc per clerum, & populum Roma-
num eti ſalubris, ac laudabilis acceptatus eſt, at-
que comprobatus. vt in c. licet, de vitanda, de ele
ctio. & Bald. in quæſtio. ſciſma. num. 1. & ſeq. quæ
ſituata eſt ſub titulo. C. ſi quis aliq. teſta. prohi.
Hic modus obſeruatus eſt per 200 annos, vſq; ad
42 Gregorius X. anno 1271. Vigeſimuſtertius† Gre
gorium X in concilio Lugdunen. dictam conſtitu
tionem Alexand. III. in primis confirmauit, mul
ta deinde adduxit, ac declarauit: inter cætera ve-
ro prouidet electioni extra vrbem faciendæ, &
aliàs prout in vulga. c. vbi periculum. de electio.
lib. 6. iuxta formam dicti c. ubi periculum. electus
fuit Innocentius V. & poſtea Adrianus V. Vigeſi-
43 muſquartus † Ioannes XXI. Adriani ſucceſſor
reuocauit, uel ut Ioann. Monac. voluit ſuſpendit
dictam Gregorij conſtitutionem, & ſic modus ille
à Nicolao tertio conſtitutus in vſum redijt, qui ēt
obſeruatus eſt, uſq; ad Celeſtinum Quintum, qui
contra dictam conſtitutionem Gregorii Peruſij
(licet in urbe Nicolaus Quartus, eius prædeceſſor
obiiſſet, ibidem iuxta ipſam conſtitutionem pon
tifex creari debuiſſet) pontifex factus eſt annò
44 1292. vt hiſtorici tradunt. Vigeſimuſquintus † re-
nouatur, & confirmatur forma a Gregorio X. præ-
ſcripta a Celeſtino V. vt refert Ioan. And. in dicto
cap. ubi

cap. ubi periculum. Quam etiam Bonif. Octauus comprobauit, & eam in ſuo 6. libr. Decretalium. ſub tit. de electio. collocauit: ex quo Docto. non nulli dictam conſtitutionem potius Celeſtini, & Bonifacii, quàm Gregorii appellari debere contẽdunt, de quo etiam per glo. in dicto cap. periculum, in uer. concilio. Qui modus eligendi pontifi cem iuxta Gregorii ordinationem obſeruatus po ſtea fuit in electione Benedicti ix. & Clementis v.
45 Vigeſimusſextus, & ultimus modus † qui etiam hodie obſeruatur eſt iuxta formam à Cle. V. traditam, qui adhęrendo conſtitutioni dicti Gregorii x. eam ampliauit, declarauit & moderatus eſt: decernens in primis Cardinales ſede uacante papalem poteſtatem exercere non poſſe, nec etiam legem a Gregorio x. latam immutare, Camerarii ſummique Pœnitentiarii officium etiam mortuo Papa durare, & aliàs pro ut in Cle. ne Romani. de electio. & per Bald. in alle. quæſt. ſchiſmatis, numer. 2. & ſeq.

SVMMARIVM.

1 *Regulæ ult. pars an comprehendat legatos à latere.*
2 *Simile nullum eſt idem.*

1 NONO quero iuxta ultima uerba regulę, ibi etiam ſi nuntiis &c. tan regula hęc comprehendat Cardinales legatos à latere? Breuiter licet pro opin. affir. ponderarentur uerba Regulæ, ego in cauſa Aſtoricen. Parrochiallium Coram R. P. D. Veſtano contrarium aſſerebam, & pro opin. negatiua, quòd Cardinales legati à latere non cõprehenderentur, concluſum fuit per R. Dominos de Rota, ponderabam ultra alia uerba illa; etiam ſi nuntiis eiſdem dictæ ſedis Legatis de latere cõpetens ſit conceſſa poteſtas, ex quibus uerbis ar-
2 guebam, quod † nullum ſimile eſt idem ex ſententia Ariſtotelis dicentis, Nihil eſſe idem cui id ipſum ſimile eſt; quod etiam probatur Gene. cap. 2. faciamus ei adiutorium ſimile ſibi. & iuxta tex. in l. quód Nerua. cum ibi nota ff. depo. & Ariſtot. so Auct. 5. metaph. tex. cõ. 28. docet ſimila eſſe, quorum qualitas una eſt; eadem uero quorum ſubſtãtia una. Et licet ex uerbis Platonis lib. 9. cui titulus Parmenides, uidelicet: Ob hanc cauſam oportet uni ad ſe ipſum eſſe: uideatur inferri ſimile & idem inter ſe conuenire, ex uerbis tamen, quę ſequuntur aliud apparet, dum uult non eſſe ſimilitudinem, uel diſsimilitudinem ad ſe ipſum. Inſuper aſſerebam Legatos huiuſmodi pleniorem habere poteſtatem, & ordinariã. c. uenerabilis. ibi. Qui uices noſtras. de conſue. c. 1. ubi Abb. & alii c. quod tranſlationem, & c. nouit. de offi. dele. c. 1. eo. lib. 6. c. ſi abbatem. in 1. & 2. reſpon. de electio. eo. lib. 6. Specula. de Lega. §. ſupereſt, poſt num. 2. §. nunc oſtendendum, poſt num. 53.

SVMMARIVM.

1 *Regula reuocatoria facultatum nuntiorum, an legitimationem poſtea factam irritam reddat;*
2 *Tabellionis priuati inſtrumenta inter ignorantes priuationem ſubſiſtunt.*

1 DECIMO quero an † ſtante regula reuocatoria facultatum Nunciorum quo ad facultatem, legitimatio poſtea facta ſit ualida? hoc dubium in Rota diſcuſſum fuit in cauſa Palentin. canonicatus inter Antonium Romanum & Simonem Aciaiolum coram R. P. D. Reumano nunc Cardinali digniſsimo. Supponebatur Iohannem Poggium (qui poſtea Cardinalis euaſit) à Cle. 7. deputatum fuiſſe Nuncium cum facultate Legati à latere, & collectorẽ generalem in Hiſpaniarum regnis, cum expreſſa poteſtate diſpenſandi patientibus defectum natalium ad ordines, & beneficia &c. Defuncto Clem. vii. idem Poggius obtinuit Breue à Paulo iii. ſub die 24. Octobris 1534. in quo concedebatur eidem ut tam diu officium Nuncii, & collectoris in illis regnis exerceret, quandiu alius tranſmitteretur. Superuenit 5. Nouembris dicti anni regula Reuocatoria, poſt quam 16. Februarii 1536. Acciaiolus diſpenſatus fuit ab ipſo Nuncio: emanauit dubium præmiſſum in quo pro parte affirmatiua pro Acciaiolo ponderabatur, quod per illud breue noua facultas eidem per Paulum iii. conceſſa fuerit, & ſic Poggius a Paulo creatus dici poſſet: quo caſu ut uult glo. hic poſt prin. & ſuppono ſupra, reuocatoria Pauli non reuocabat facultates à ſe conceſſas. Inſuper à die datæ breuis, ad diem Reg. reuocatoriæ intercedebant pauci dies, & ſic intra modicum tempus, ſeu incontinenti non debebat præſumi mutatio uoluntatis ad. l. non ad ea. ubi etiam glo. in uer. pręſens ff. de condi. & demon. c. cum Marthę. de cele. miſſa: Amplius allegabant quod licet facultates Pogii reuocatæ fuiſſent, tamen quia communi omnium opinione habebatur pro habili ad concedendas huiuſmodi diſpẽſationes, & ad eum tanquam ad talem recurrebatur, actus ab eo geſtus ſtante communi opinione ualidus cenſeri debebat, dato quod eius facultas reuocata fuiſſet: pro quo ego adduco Bald. in l. Barbarius, in lectu. poſt num. 10. uerſ. ſed pone ſi-
2 cut. ubi uult † tabellionis ſecretè priuati inſtrumẽta inter ignorãtes priuationem confecta ualere: ſequitur Iaſ. ibi ante num. 69. uerſi. tu conſidera. ff. de offi. præto. Idem Bald. in l. 1. num. 12. in 6. q. C. de teſta. & in l. ad teſtium. §. 1. col. 2. ſuper glo. in uer. ſint liberi, ubi pulchrè diſtinguit, & ibidẽ Pau. Caſtren. nu. 3. ff. eod. Raph. Cuma. conſ. 62. uiſa, num. 2. & eſt de mente Bart. in l. eadem. §. hac lege. ad fi. ff ad leg. iul. repe. Saly. in l. 1. col. fi. uerſ. & quod dixi. C. de teſta. & Fel. in cap. fraternitatis num. 10. in 4. fallen. de hęre. Rota ut annotauit Bome. Nouatus. contrarium concluſit ſub iis uerbis,

bis, Veneris 22. martii 1549. ſenſit quòd non, ex reuocatione facultatum. Nec ſufficit quòd populus crederet eum illam habere, quia l. barbarius. loquitur in populo Romano, qui poterat dare præturam ſeruo.

REGVLA DECIMAQVARTA.

Reuocat facultates à prædeceſſoribus conceſſas ordinariis de conferendo beneficia generaliter reſeruata.

ITEM reuocauit quaſcunque facultates, & literas deſuper confectas, per quas quicunque ſui prædeceſſores Romani pontifices, quibuſuis perſonis, ordinariam collationem, ſeu aliã diſpoſitionem beneficiorum eccleſiaſticorum de iure uel conſuetudine habentibus, & quauis etiã patriarchali, Archiepiſcopali, Epiſcopali, uel alia dignitate. ¶ Non tamen Cardinalatus honore fungentibus, quauis conſideratione, uel intuitu: ſeu etiã motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine conceſſerant. ¶ Vt quando uiuerent, uel ſuis eccleſiis, ſeu monaſteriis præeſſent, aut ad aliud tempus de beneficiis eccleſiaſticis generaliter reſeruatis, ſeu affectis, ad eorum collationem, prouiſionem, præſentationẽ, electionem, aut quamuis aliam diſpoſitionem communiter, uel diuiſim ſpectantibus diſponere liberè, & licitè ualerent. ¶ Aut etiam ad id per eoſdem prædeceſſores Vicarii perpetui, uel ad tẽpus conſtituti forent.

Regula iſta, quam inter antiquas non inuenio, obſcura uidetur in uerbis, & in sẽſu: mea quidem ſententia hoc intendit. Reuocat facultates à prædeceſſoribus conceſſas ordinariis, de conferendo beneficia generaliter reſeruata, ſeu affecta. Poteſt diuidi in duas partes. In prima ponit reuocationem, ut in ſummario. In ſecunda, quæ eſt ibi ante fi. Aut etiam ad id per eaſdem: ampliat, etiam ſi Vicarii &c. Rurſus prima pars poteſt ſubdiuidi in duas partes. In prima diſponit generaliter comprehendendo omnes ordinarios. In ſecunda quæ eſt ibi, Non tamen Cardinalatus &c. excipit Cardinales ab hac regula. Verum autem intellectum regulæ ponam infra in prima quæſt. in fi. ibi, Aut etiam, ad id: repetenda ſunt uerba principij, uidelicet, Per quacunque facultates, & literas. Et ibi Ad id: expone tu, id eſt ad diſponendum de generaliter reſeruatis ſeu affectis.

S V M M A R I V M.

1 *Ad quem effectum emanauerit hæc regula, quorſum tendat, & quis ſit eius uerus intellectus?*
2 *Lex clara & aperta eſſe debet.*
3 *Fruſtra impetratur quod de iure competit.*

1 PRIMO quæro † Ad quẽ effectum emanauerit regula iſta, quorſum tẽdat, & quis ſit eius uerus intellectus? Et videtur dicendum, quod regula iſta tanquam perplexa, obſcura, immo in ſe contraria, non habeat requiſita legis, conſtitutio-
2 nis ſeu ſtatuti †. Lex enim ſiue conſtitutio & quælibet diſpoſitio debet eſſe clara, & aperta, non autem perplexa & ſibi ipſi contraria. ca. erit autem lex. diſtin. 4. l. aut qui. §. 1. ibi aut obſcure dicere. ff. quod ui aut clam. l. ueteribus. ff. de pact. l. labeo. ff. de contra. emptio. c. abbate ſancti. Siluani. uer. hic autem ſenſus rectior. de uer. ſig. Hic autem uidetur aperta confuſio, & contradictio. Cum enim reuocatio ſit facultatum conceſſarum ordinariis, de diſponendo de beneficiis generaliter reſeruatis, ſeu affectis ſpectantibus ad eorum collationem &c. Si ſunt reſeruata, ſeu affecta, quomodò ſpectãt ad collationem ordinariorum? ad ea quæ dicta ſunt ſuper regulis reſeruatoriis. Sed ſi ad eorum diſpoſitionem ſpectant, ad quid facultates
3 illæ conceſſæ? † Fruſtra enim precibus impetratur, quod iure communi competit, ſeu conceditur. l. 1. in fi. ff. ad munici. l. uni. C. de theſa. li. 10. & ibi Bart. in 3. no. c. quia in cauſis. §. licet. de procurato. Deci. conſil. 232. Dura. admodum. in fi. Ad tollendum omnem contrarietatem, & perplexitatẽ, ego ſupplerem, uel ſubintelligerem unam dictionem poſt illa uerba, Reſeruatis, ſeu affectis, ad eorum: & dicerem ſic Reſeruatis ſeu affectis ad eorum alioquin collationem &c. ut ſenſus ſit, quòd reuocauit facultates à prædeceſſoribus conceſſas ordinariis de conferendo beneficia reſeruata, ſeu affecta ad eorum aliàs, ſeu alioquin collationem, ſeu prouiſionem &c. ſpectantibus. Et iſta eſt vera mens regulæ: & ſic per ſuppletionem, uel intellectualem additionem præfatę dictionis, Alioquin, uel aliàs; remouetur obſcuritas & contrarietas, & euitabitur abſurdus intellectus; quod maxime faciendum eſt in interpretatione iurium, & ſtatutorum, prout in ſimi. tradit Pau. de Caſt. conſ. 39. in cauſa capturę. ſecundum primam impreſsionem colum. 2. & 3. & Cur. Iun. conſil. 150. materia præſentis. num. 5. Concludo igitur, quòd intentio Papæ fuit beneficia generaliter reſeruata, ſeu affecta taliter remanere, contrariis facultatibus, præterquam Cardinalibus conceſsis, reuocatis: nec iudicio meo poteſt dari alius ſenſus, uel interpretatio.

S V M M A R I V M.

1 *Papa hodie reualidat facultates conceſſas alicui ordinario à prædeceſſore, an qui obtinuit, uti poſsit literis facultatis iam expeditis ante reuocationem, uel ſi expeditæ non erant tempore prædeceſſ. an hodie expediri poſſint.*
2 *Reualidatio uiuificat quod nullum erat ſpiritum & animam inſufflando.*
3 *Papa gratiam prædeceſſoris executioni demandare ſolet.*

4 *Impedimentis duobus exiſtentibus uno remoto alterum remanet.*
Diſpenſatio expreſſo uno impedimento matrimonij duobus ſtantibus non releuat. ibid.
Excommunicationis vno vinculo ſolutus altero ligatus remanet ſi duplici tenebatur. ibid.
5 *Seruitutibus duabus appoſitis vna remota remanet altera.*
6 *Iuribus pluribus competentibus uni renunciato alia remanent.*
7 *Reſtitutus ad priorem ſtatum, omnia recuperat, ſi tertio interim non eſt ius quæſitum.*
8 *Reſtitutio in priſtinos terminos reponit.*
9 *Acceſſorium ſecundum ſuum principale regulari debet.*
10 *Principali conceſſo, ſeu ſublato acceſſorium etiam conceſſum, ſeu ſublatum cenſetur.*
11 *Commiſſa cauſa ſimpliciter, delegatus citare, & contumaces punire poterit.*
12 *Brachium etiam ſeculare decernet.*

SECVNDO quæro, ibi poſt principium,
1 & literas deſuper confectas. † Papa
hodie reualidat facultates conceſ-
ſas à prædeceſſore alicui ordinatio,
iuxta terminos regulæ: an iſte qui ob
tinuit reualidationem, poſſit uti literis facultatis
iam expeditis ante reuocationem, illisque iuuetur,
uel ſi non erant expeditæ tempore immediati
prædeceſſoris, an hodie poſſint expediri; Diſtin
guerem ſic, aut in reualidatione eſt expreſſum etiam
de literis, dicendo facultates huiuſmodi, literasque
deſuper emanatas cum inde ſecutis, reualidauit:
& hoc caſu indubitabile eſt, literas ex-
2 peditas fidem facere, uel expediri poſſe. Nam † reualidatio
ſuſcitat, & uiuificat quod nullum erat
inſufflando ſpiritum, & animam. Gaminia. conſi.
128. ſuper primo. num. 7. uerſ. ſed reſcriptum. Roma.
conſi. 362. quoad primum. numer. 5. Caſſado,
ſuper regulis Deci. 33. numer. 6. ibi quia uiuificat
quod nullum erat &c. Si igitur literæ ſunt uiuificatæ,
quæ iam perierant, certum erit, illas, eandē
fidem facere, quam feciſſent ante earum interitū,
ſeu reuocationem, & de iſta reualidatione gratiæ,
& literarum loquitur Rot. 557. Poſtquam Titius,
in antiq. & Biſignae. ult. de reſcr. in antiquio: quæ
eſt eadem cum proxime alle. Idem dicendum erit,
ſi non erant expeditæ, quia expediri poterunt,
cum ſit remotum omne impedimentum, & ſublata
omnis inualiditas. Aut reualidatio fit ſolum
ipſarum facultatū, nihil expreſſo de literis, & tūc
uideretur ſubdiſtinguendum hoc modo uidelicet.
aut quis non expediuit literas ante reualidationem:
aut expediuit, ſed non uult illis uti, ſed de
nouo poſt reualidationem uult expedire: aut &
tertio, iam expediuerat, & uult uti eiſdem met literis,
quas ante reualidationem expediuerat. In primis
duobus membris illum puto admittendum
cum enim ſit reualidata gratia, & ſic ſublatum
impedimentum primæ gratiæ, quæ reſurrexit exe
3 cutioni demādāda erit. † Papa enim gratiam prædeceſſoris
effectuare, ac executioni demandare, &
fidem de illa facere ſolet. c. literis. in fi. de reſcrip.
Bald. in l. humanum. in fi. C. de legi. Deci. conſil.
251. in cauſa magnificæ. columnn. 2 ante medium
407. uiſis & diligenter. num. 17. 492. Teſtator uxori.
num. 3. Syl. de benefi. par. 3. quæſt. 22. numer. 3.
& facit regula octaua, Rationi congruit, de qua ſupra.
literæ igitur ſuper illa prima gratia expedientur
à ſucceſſore iuxta formam dictæ regulæ, rationi
congruit. Tertium autem membrum uidetur
ſatis dubium: ſi enim ante reuocationem expediuerat
literas, ſuperuenit reuocatio regulæ,
quæ gratiam, & literas nominatim & ſpecificē reuocat,
& annullat: licet poſtea idem ſummus Pontifex
reualidet gratiam non reualidando literas,
illæ reuocatæ, ut extinctæ ex ſe ipſis non poterunt
reuiuiſci: donec igitur & ipſæ reualidentur, mortuæ
erunt, niſi de nouo expediantur. per regulam
enim duo inualidantur, ſeu reuocantur, uidelicet
gratia conceſſa, & literæ deſuper expeditæ. & ſic
iſte ordinatus habebat defectum, ſeu impedimē
tum duplex: uidelicet ſuper gratia, ſeu facultatibus,
4 & ſuper Bullis expeditis. † Impedimentis autem
duobus exiſtentibus, uno ſublato, remanet alterum.
l. ſolutum. ff. de uer. ſign. c. paſtoralis. de priuile.
c. ex tuarum. de autho. & uſu pallii. c. 2. de fil.
presbi. Rot. 468. extra rotam, col. 2. uerſ. & ſic primo.
in no. prout etiam diximus, quōd ſtantibus
duobus impedimentis matrimonii, non ſufficit
in diſpenſatione expreſſio alterius. Io. And. ſuper
arbore affinitatis poſt princ. Abb. qui concordat
opin. in c. non debet. de conſan. & affi. Et ſolutus
uno uinculo excommunicationis, remanet ligatus
altero ſi duplici tenebatur. gloſ. in ca. ita quorundam.
de iudæ. Caſſa. dec. 9. de præben. numc. 4.
inferens ad duplicem reſeruationem, quōd non
ſufficiat de una mentionem facere, ad Rot. 32. de
præben. in anti. per Felin. in c. in noſtra. col. 6. de
5 reſcr. Videmus etiam quod † ſeruitutibus duabus
appoſitis, ſeu conſiſtentibus, una ſublata, altera
remanet. l. ſi domus tua. ff. de ſerui. urb. prædi. l. ſi
6 prius. in princ. ff. de aqua plu. arcen. & † iuribus
pluribus competentibus uni renunciato, ſeu uno
ſublato, alia remanent. l. ſuum hæredem. C. de iure
delib. l. quoties duplici. ff. de reg. iur. Dec. conſ.
266. ad excluſionem. nu. 3. conſ. 396. uiſis his. col.
2. ante fi. conſ. 625. uiſo elegant. numc. 8. Contrariam
opin. puto ueriorem, & æquiorem, quōd imo
bullis iam ante reualidationem expeditis
uti poſſit: quia ſecundum ueriorem, & magis cō
7 munem opin. † reſtitutus ad priorem ſtatum omnia
recuperat, quando interim non eſt tertio ius
quæſitum. l. ſin. ſi. ff. l. ſi. & ibi Bart. C. de ſententi.
paſ. num. 4. uerſ. uenio ad ultimam partem Abb.
in c. fraternitatis. ante fi. uerſ. mortuum eorum, de
frigi. & malefi. Bar. in l. Gallus. §. & quid ſi tantum
numc. 12. ff. de libe. & poſthu. præceptor meus D.
Philip. Dec. conſ. 585. uiſis his. num. 8. Fel. in cap.
inter quatuor. num. 4. uerſic. in quantum autem
de maio. & obedi. Rot. Dec. 65. & hæc quæſtio. nu.

2. & in

2.& in materia reualidationis gratiæ,eſt tex. in c.
quamuis. de reſcript. lib. 6. & ibi omnes. Inſuper
8 †reſtitutio reponit in priſtinos terminos, ac ſi qs
ab illis nunquam decidiſſet. l. filio quem pater.
ibi,quòd non tranſlatus, ſed redditus uideretur.
ff.de libe.& poſthu.Ruin.conſi.86.cum iſta.num.
5. uerſicu.ſed tamen præmiſsis. uolumi. 5. Deci.
conſi.69.uiſis præmiſsis.numero 5.& conſi.88.&
pro tenui. nume. 3.ſed ſi iſte non decidiſſet à ſua
gratia,potuiſſet uti literis expeditis:ergo & nunc
reſtiturus perinde ac ſi nulla reuocatio interue-
niſſet. Item literæ poſſunt dici acceſſorium ; ſeu
forma,effectuatio,uel ſequela gratiæ. gratia enim
poteſt eſſe ſine literis; ſed non literæ gratiæ ſine
9 gratia† acceſſorium igitur debet regulari ſecun-
dum ſuum principale.l.cum principalis.& l.nihil
doli.§.cum principalis.ff.de regu.iur.cap.acceſſo
rium.eod.lib.6.glo.in l.uni.C.de lati. libe. tollen.
in uerſic.imaginem.in fi.& dixit Bald.in l.petens.
numero 39.uerſi.ad ſecundam quæſtionem. C.de
pact. quòd acceſſorium ueſtitur à principali non
econtra,quæ tanto magis procedunt,quando ea-
dem ratio eſt principalis,& acceſſorii.Bar. in l.ita
ſtipulatus.in 12.oppo.ff.de uerbo,obliga. Bal. in
l.non dubium.in 14. oppo. nume. 23 C. de legi.
Alex.conſi.4.circa primum.uolum.1.colum.4. in
princi.ubi dicit, quòd acceſſorium non ſequitur
naturam ſui principalis, quando non eſt eadem
ratio in acceſſorio,quæ eſt in principali,& cum li
teræ ſint quaſi imagines ipſius gratiæ, ſublato
principali,& ipſa imago deſtruitur.l.uni.C.de la-
ti.libe.tollen.poſt prin.ſi cum principali tollitur,
ergo cum principali reuiuiſcet: quia contrariorũ
eadem eſt diſciplina.Et quia conceſſo, ſeu ſubla-
10 to principali acceſſorium† etiam conceſſum, ſeu
ſublatum eſſe cenſetur,argumento tex.in l.quo iu
re.uerſic.item tolle iura. 8.diſtin. c. ſi monacus.ad
clericatum.16.q.1.c.præterea.de offic. deleg. ubi
quòd delegatus citare,& contumaces punire po
11 teſt cauſa ſibi† ſimpliciter commiſſa.l.2.ff.de iu-
riſd.omn.iudi.Fede.de Sen.conſi.163. ſuper inuo-
catione,ubi pulchra ampliatio,uidelicet delega-
12 tum† brachium ſeculare decernere poſſe etiam eo
ſibi non commiſſo,allegat Innocen.in cap. ſignifi
caſti.de offi.delega.ubi poſt princip.dicit nos cre
dimus delegatum poſſe per ſe, uel aliũ,ſicut ma-
nilt executioni demandare,adducit etiam alios
prout ibi,pro quibus uideatur Dec.in præallega.
cap.præterea.nume.6 & ſeq.ubi cum Feder.tenet
& plura alia cumulat. Vnde uidentur ſuperfluæ il
læ clauſulæ per procuratores Ro.Cu.in reſcriptis
poni ſolitæ.uidelicet cum poteſtate citandi &c.&
altera,inuocato brachio ſeculari &c. Ego autem
ſæpius monui meos ne clauſulas illas dimitterẽt,
& quorſum tendant,& quid operentur alibi tra-
cto.Et propter præmiſſa uoluit Pariſ.conſilio 74.
gratia ſuperdicta. numero 53.uolum.4. quòd re-
uocata gratia.cenſeatur etiam reuocatus proceſ-
ſus fulminatus per iudices in collatione datos,tã-
quam acceſſorius.Ad contraria pro alia opin.ad-
ducta, unico uerbo reſponderi poſſet, quòd illa
procedant,quando ſumus in diſtinctis,& ſepara-
tis:non autem in acceſſoriis, ſeu conſecutiuis, &
quando concurrit eadem ratio in uno quæ in al-
tero.

S V M M A R I V M.

1 *Facultates, & literæ reuocatæ,an quo ad ea quæ tractũ ſeu cauſam de præterito habent produci poſsint.*
2 *Leges abrogatæ pro deciſione cauſarum allegari prohibentur.*
3 *Limita niſi pro cauſis inchoatis ante abrogationem.*
4 *Amplia etiam ad ſtatuta.*

1 TErtio quæro, † ordinarius iuxta ter-
minos regulæ uigore talium facul-
tatum ante hanc reuocationem pro-
uidit de beneficijs, de quib. hic: poſt
reuocationem huius regulæ litigat
prouiſus ab ordinario uigore talium facultatum
cum apoſtolico,à quo opponitur, quòd prouiſio
ordinarij non tenuit,quia non potuerit diſpone-
re de reſeruatis,uel affectis: & replicante prouiſo
ab ordinario, quòd potuit uigore facultatũ quas
producit: Apoſtolicus triplicat quòd facultates,
& literę ſunt expreſsè per regulam reuocatæ,& ſic
nõ poſsint allegari,nec fidem faciant;quid iuris?
Pro Apoſtolico faciunt uerba regulæ in prin.quæ
ſunt clara.dicunt.n.quòd reuocauit facultates, &
literas deſuper confectas: poſt reuocationem igi-
tur huiuſmodi,non poſſunt illæ produci ad deci-
2 ſionem cauſarum,prout etiam dicimus,quod† le
ges correctæ,ſeu abrogatæ pro deciſionibus cauſa
rum,allegari & adduci prohibentur l.uni §. huic
igitur,& ibi no.glo.in uer.neceſſe,in fin. C. de iu-
ſtin.codi.confir.l.uni.C.de lati.liber. tollend. poſt
prin,& ibi gl.in uer.imaginem.Fel.in c fraternita
tis.num.2.ſuper glo.1.de hæreti.& re iam ſublata,
abſurdum eſt relinqui imaginem, ſeu ſimilitudi-
nem.Bald,l. de quibus.num.33.uerſic.quoad ter-
tium.ff.de legi.Contrarium in caſu propoſito eſt
concludendum,quòd immo facultates & literę re
uocatæ ad deciſionem cauſarum,quæ habent tra-
ctum,ſeu originem uel actum de præterito,produ
ci poſsint,& attendendæ ſint prout etiã dicimus,
3 quod† lex abrogata licitè producitur, & attendi
debent pro cauſa inchoata ante reuocationem le-
gis, ſeu quæ habet cauſam de præterito, in Au-
then.ut cum de appella.cogno.in prin.Bart.in l.
fi.ante fi ff.de fal.uerſi.Solu.aut quis uult allegare
leges correctas ad deciſionem cauſarum,&c. Feli.
in præalle.c.fraternitatis.de hæreti.nume 3.uerſic.
quarto,uiſis ad deciſionẽ cauſæ inchoatæ,&c.Idẽ
4 ẽt concludit de† ſtatutis reuocatis, ſeu correctis,
ꝙ allegari poſsint ꝓ deciſione cauſarũ quæ ante cor-
rectionem emerſerunt Bar.in l.omnes populi.an-
te fi.nume.68 uerſi.quid de ſtatutis antiquis cor-
rectis.ff.de iuſti.& iu.Idem Bar.in l.leges,ſecunda
nu.2.uerſi.& ideo ſtatuta correcta.C.de legi.

S V M-

SVMMARIVM.

1 *Hæc regula poſt prin. ibi ſeu aliam diſpoſitionem: an interpretari debeat de omni diſpoſitione indiſtinctè.*
2 *Diſpoſitionis uerbum, omnem modum ordinandi comprehendit.*
Fallit in materia odioſa ſeu reſtringenda nu.4.
3 *Genus per enumerationem ſpecierum reſtringitur.*
5 *Alius, dictio facit uenire ſimilia uel minora expreſſis.*

QVARTO quæro ibi poſt prin. ſeu aliã
1 diſpoſitionem beneficiorum, † an de
beat fieri interpretatio de omni di-
ſpoſitione indiſtinctè? & uidetur q;
2 ſic. nam † uerbum, Diſpoſitio beneficiorum, eſt
aptum comprehendere omnem modum ordinã-
di. in c. licet. in princ. de præben. lib. 6. ubi ſub uer
bo diſpoſitionis uenit etiam collatio omnis: im-
mo etiam tributio iuris de futuro. & ſonat idem,
quod ordinario. c. cum tibi, ibi, alterius diſpoſitio
nem. de teſt. faciunt nota. per Io. And. poſt Archi.
in c. cum in illis. col. 2. uerſi. item quia uerbum eſt
generale, & ibi Gemini. in. §. illis uero. nu. 7. uerſi,
ſed quid importat. uer. diſpoſitio, de præben. lib.
6. & poſtea ſubdit, quòd diſpoſitio poteſt com-
prehendere etiam, quando fit prouiſio ex iure de
uoluto: ſi igitur diſpoſitio comprehendit proui-
ſionem, prout etiam probatur in cle. uni. cum glo.
in uer. diſpoſitionem. & prouiſo eſt latum uerbũ,
clem. fi. cum glo. in uer. prouiſioni. de electio. uer-
bum igitur diſpoſitionis erit latiſsimum, denotãs
omnem modum, ſeu actum, quo prouideri poteſt
de beneficio. igitur deberet comprehendere ele-
ctionem, præſentationem, poſtulationem, colla-
tionem, confirmationem, inſtitutionem, nomina
tionem, & quoſcunque alios modos tam ordina-
rijs, quã aliis competentes: prȩſertim propter ver
bum quod præcedit, uidelicet, Quibuſuis perſo-
nis, unde ſequitur reuocatio facultatum quibuſ-
cunque conceſſarum, ſuper quacunque diſpoſi-
tione beneficiorum, latiſsimè ſumpta, quo caſu
regula multum operatur. In contrarium, quòd
immo regula debeat reſtringi tantummodo ad
diſpoſitionem ordinariam, id eſt ordinariis, ſeu re
ſpectu poteſtatis ordinariȩ competentem, facit,
quòd ex quo præmiſit de collatione ordinaria, &
ſic de una ſpecie prouidendi, ſeu diſponendi, ſub-
3 dendo poſtea. ſeu aliam diſpoſitionem: Iſtud † ge
nus (ſi genus dici poteſt) reſtringitur per enume-
rationem ſpecierum præcedentium. l. fi. §. cui dul
cia. ff. de tri. ui & ole. leg. & ibi Bar. & Bar. in l. quæ
ſitum. §. ſi quis fundum. ff. de fun. inſtr. & in termi
nis noſtris Cardinalis conſil. 103. caſus ſuper quo,
num. 7. Inſuper cum regula iſta dici poſsit odio-
ſa, quia tẽdit contra ordinariam poteſtatem, me-
4 rito † ſub uerbo diſpoſitionis non ueniunt omnes
modi prouidendi, iuxta text. in c. cum illis. §. illis
uero, ubi ſub hoc uerbo non uenit electio, ut per
glo. in uerſic. electio. & ibi latè declarat Io. And. &
Gemini. faciendo diſtinctionem prout per eos.
clem. 1. de præben. cum glo. in ver. quamuis. Facit
dictum conſil. Cardi. 103. præſertim. numer. 13. &
16. cum ſeq. Deci. conſ. 486. niſi. col. penult. uerſi.
non ob. illa uerba &c. Pariſ. conſil. 144. numer. 14.
5 uol. 4. Vltimo illa † dictio (Alia) facit, quod ueniãt
ſimilia, uel minora expreſsis c. ſedes. de reſcr. & ibi
Feli. poſt alios in uer. clauſula generalis, dicta cle.
1. de præben. ibi, quamuis diſpoſitionem aliam,
ubi adeſt uerbum (Quamuis) ultra dictionem, A-
liam, quod non eſt in regula noſtra. & facit glo. in
dicta cle. in verſi. quamuis. Lap. allegat. 70. col. fi.
uerſ. Item licet clauſula &c. & quòd dictio, Alius
ex ſuo proprio ſignificatu implicet ſimilia, eſt
glo. fi. in l. ſi fugitiui C. de ſer. fugiti. Feli. vbi ſupra
num. 6. uerſic. dictio alius. Iſta quæſtio eſt ſatis di
ſputabilis, & qui uellet tenere primam opinionẽ
poſſet ponderare illa verba, Quauis occaſione, vel
intuitu: quæ uidentur uelle quoſcunque compre
hendere ſimiliter ponderabit illa verba, Quandiu
uiueret: quæ ſatis differunt ab illis, quæ ſequun-
tur, uidelicet. Vel ſuis eccleſiis prȩeſſent, iſta enim
ſolum ordinarios concernunt, nam ſi non prȩſint,
ueluti ſi renuncient, non comprehendentur, & ſic
non ad uitam, ut illi prius nominati. Inſuper illa
uerba ſequentia, Ad eorum collationem, proui-
ſionem, præſentationem, electionem, aut quam-
uis aliã diſpoſitionẽ: ſũt apta cõprehẽdere alios,
vltra ordinarios. & ſic ex verbis regulȩ potius vide
tur tenẽdũ, ẽt alios ultra ordinarios comprehẽdi:
tamen videntur aliqualiter obſtare ea, quȩ dixi ſu
pra in prima quȩſtione, dũ tractaui de intellectu
regulȩ, ſupplendo illud uerbũ, alioquin, vel aliter.

SVMMARIVM.

1 *Quid uelint illa uerba regula uidelicet, de iure uel conſuetudine habentibus.*
2 *Epiſcopi habent intentionem fundatam de iure communi ſuper diſpoſitione beneficiorum, & ſpiritualibus exercendis.*
3 *Archiepiſcopus de iure beneficia confert in locis ſibi immediate ſubiectis.*
4 *Archidiaconus de iure non habet ordinariam collationem.*
5 *Nec Archipreſbiter licet aliquando de conſuetudine.*

QVINTO quæro inhæren. 2. opinio. de
1 qua in præcedenti quæſt. † quid ue-
lint illa uerba ibi. De iure, uel conſue
tudine habentibus; ponamus enim
quod dicta ſecunda opin. eſſet uera,
uidelicet quòd regula reſtringeretur ad reuoca-
tionẽ facultatũ cõceſſarũ circa diſpoſitionẽ bene
ficiorũ ordinariis collatoribus, ad quid verba prȩ
dicta; & dico, quòd illud uerbũ, De iure, cõprehen
2 debat ſolũ epiſcopos: † qui (ut prȩmiſi) habent de
iure communi fundatam intentionẽ ſuper diſpo
ſitione beneficiorũ in tota ſua diȩceſi, & uniuerſa
ſpiritualia exercẽt. c. olim. in prin. de præſcri. c. cũ
ex iniuncto. in fi. de hæreti. Fede. de Sen. conſ. 234.
ſuper

ſuper primo col.fi.uerſic.ſed caſu præſenti.Deci.
conſil.117.& pro tenui. nu.1.& conſ.152.in prin.
cap.cum epiſcopus.de offi.ordi.lib.7.& retigi ſu
pra in 4.q.13.reg.n.2.& ampliationẽ poſui nu.3.
In quibus aliis habeat epiſcopus iuriſdictionem
de per ſe de iure communi uideri poterit Dec.
Achil.85.Graſ.1.ſub titu.de epiſco.incipiens epi
ſcopus ſolus.ac Dec.Paleot.incipiens,Extabat in
actis.ubi etiam quando iuriſdictio ſit pęnes ipſũ
epiſcopum,ac capitulum.Et inter alia quòd epi-
ſcopus abſque capitulo poſsit imponere onus le-
gendi ſacram ſcripturam,concluſum fuit in Rota
prout Dec.Accoram.44.incipien.In una Pampi-
lonen.lib.2.Archiepiſcopi,& etiam ſuperiores ha
bent in ſua ciuitate & Dięceſi, uel in locis ſibi im
mediate ſubiectis eandem diſpoſitionem de iure
3 communi.& de† Archiepiſcopo loquitur text.in
c.cum non liceat.de præſcriptio.& quia iſtis tan-
tum de iure competit huiuſmodi prouiſio, ſeu di
ſpoſitio,additur,Vel ex conſuetudine.Siue igitur
uelimus dicere, quod Epiſcopus, Archiepiſco-
pus.& Patriarcha habent de iure:alii uero,de qui
bus ſtatim loquar,ex conſuetudine ſeu ex priui-
legio: uel dicamus,Epiſcopus habet de iure, alii
uero ſuperiores de conſuetudine, uel ex priuile-
gio:Archidiaconus uel Archiprębiter & alii infe
riores habent ordinatiam diſpoſitionem, ſeu fa-
cultatem non ex iure,ſed ſimiliter ex conſuetudi
4 ne,uel ex priuilegio.& de† Archidiacono qꝫ non
habeat de iure talem poteſtatem ordinariam,fa-
cit.c.1.c.cum ſatis.cum glo.in uer.conſuetudinis
&.c.mandamus.cum glo.in uerſic.uiſitandas.de
5 offi.ordina.de† Archipresbitero uero probat c.
1.cum duobus ſequen.de offi. Archipresby.& de
aliis inferioribus ab ordinario per Deci.prælle.
conſil.117.poſt prin.uerſic.& idem dicendum eſt
in quolibet alio inferiori patet quod neceſſe e-
rat addere iſtud uerbum,uel conſuetudine.

SVMMARIVM.

1 *Regula hec de quibus Vicarijs loquatur.*
2 *Vicarius omnis dici poteſt qui uices alterius gerit.*
3 *Vicarij nomen in ff. pro ſeruo accipitur.*
4 *Vicarius Dei eſt ſummus Pontifex.*
5 *Vicarius papæ ſecundum obtinet locum.*
6 *Vicarius generalis Imperatoris ampliſſima habere ſolet priuilegia.*
7 *De Vicarijs temporalibus terrę ſeu oppidi à Papa ſeu Imperatore conſtitutis.*
8 *Vicarij Patriarcharum primatum Archiepiſcoporum et epiſcoporum.*
9 *Vicarij capituli ſede uacante quid poſſunt & nu. 10.*
11 *Vicarij etiam a prælatis inferioribus conſtituuntur.*
12 *Vicarij à Rectoribus ſeu curatis conſtitui poſſunt.*
13 *Vicarius perpetuus in eccleſia ubi non eſt rector in omnibus rectoris uice fungitur.*
14 *Vicarij religioſorum.*
15 *Vicarij rectorum ſeu poteſtatum terrarum.*
16 *Vicariorum tres ſpecies.*
17 *Vicarius, & officialis in quo differant?*

SExto in fi.ibi,Per eoſdem predeceſ
ſores Vicarij perpetui, uel ad tem-
1 pus &c.† quæro de quibus Vicariis
loquatur regula?& pro faciliori intel
ligentia uideamus pro iunioribus,
quomodo in iure capitur dictio iſta, Vicarius, &
2 qui ſint iſti Vicarii perpetui,& qui tpales.† Vica
rius lato ſumpto uocabulo oĩs dici põt,qui uices
alterius gerit,ſeu in alterius locũ, officium,admi-
niſtrationem uel curam ſuffectus eſt.l.Vicarius ff.
de legatio.& pro ſuffecto, ſeu ſubrogato in locũ
alterius accipitur in l.1.C.de ſer.reipu.manumit.
ibi,quod is,quem dederas Vicarium,& ita intel-
ligit ibi Azo in ſum.dicens, quòd debet alium
ſeruum loco,uel uice ſui dare.Hoſtien.in ſum.de
offic.Vicar.in 1.quæſt.uerſic.quis ſit Vicarius.Io.
And.in c Romana. num.12.ver.Item officialis.de
appella lib.7.Cardi.in clem.uni.in 2.quæſt.num.
3 3.de offi.Vicar.† Vicarii nomen in digeſtis acce-
ptum inueni pro ſeruo,qui Vicarius ſeruus dici-
tur,& maiori ſeruo in familia ſeruit.l.ſi in re.§.fi.
ibi eiuſque Vicarius &c. & poſtea ibi, dedere Vi-
carium damneris.ff de noxa.l.ſi noxali.§.deniq; &
l. ſi ſeruus meus ordinarius Vicarios habeat.ff de
pecu.& de hoc ſeruo Vicario loquitur gloſ.in l.ſi
ſeruus nauem.in ver.aliter.ff.de fur.& in l.miles.§.
decem.in uerſ.pecuniarum.& ibi Iaſ.in ſi dicti.§.
& in hoc ſignificatu accepit Cicero in 3. Verri.pe
cuſia omnium, quæ retinentur.& 3. Verri. nec
Diogenetus qui ex publicis uectigalibus tanta lu
cra facit,Vicarium nullum habet in.C.habemus
titulum,de of.Vica.& glo.in l.1.dicit,quòd loqui
tur de Vicario præfecti.& Azo in ſum.declarat,qꝫ
pfecti habebãt Vicarios ſuos in ciuilib. cauſis au-
diendis,& terminandis:ſicut & magiſter militum
habebat Vicarium in negociis militaribus:& ibi
quærit,quis illorum Vicariorum præferatur.& Vi
cariarus erat dignitas pęnes principem.l.uni.C.
de Comiti.& Archia.ibi, ita ut inter Vicarios &
duces &c.cum glo in uer.Vicarios.& l.uni.in fi.&
glo.in uer.Vicaria.dicit,quòd Vicarius æquipera
tur, Comiti,& Duci.li.12.alibi Vicarii accipiunt
pro habitatoribus loci.l uni.C.non lice. habita.
metroco. cum glo.in uer.Vica.&.l.uni.& in rubr.
& utrobiq; gl. C.ut nullus ex Vica.pro alie.Vica.
debi.tene.lib.11.De iure canonico ampla eſt ma
4 teria Vicariorum,& incipiendo à digniori†Vica-
rius Dei eſt ſummus Pontifex prout et fuit beatus
Petrus cap.quanto.poſt princ.de transla.Epiſco.
c.ubi periculum.§.cæterum,ibi,cũ agitur de crea
tione Vicarii Ieſu Chriſti.& c.fundamẽta.§.decer.
poſt medium,de electio.lib.6.c.ut noſtrum,ut ec-
5 cle.benefi.& iſte uices non puri hominis, ſed ueri
Dei gerit,qui adæquare poteſt quadrata rotũdis.
pro vt dixit Hoſtien.in cap.nouit. de iud.latè per
Spec.in titulo,de Lega.§.nũc oſtẽdẽdũ eſt.nu.51.
uerſ.octuageſim onono,ipſe eſt ſucceſſor Petri, &

Vica-

5 Vicarius Ieſu Chriſti &c.† Vicarius Papæ ſecũdũ
locum obtinebit, de quo vnicum textum habe-
mus.in c penul.de off.Vica.incipit. ſua nobis, ali
ter tua nobis.& ibi uideantur Io.And.Abb.& An
cha.qui diſputant, an habeat iuriſdictioné intra
centeſimum miliare:& an habeat iuriſdictioné in
ſubditos titulis Cardinalium,& an poſſit abſolue
re excommunicatos aliunde venientes, videatur
omnino excellens Rotę Auditor Io. Fran. Paui. in
trac.de off.c.ſede uac.in 10.q.2.par.ptin.nu.35.&
ſeq.uer.nunc teſtat ſubiicere aliqua de Vicario Pa
pę,&c.& poſt n.44.ponit literas facultatũ Vicario
Papæ concedi ſolitarũ. & oẽs prædicti,ubi ſupra,
concludunt,qd́ iſte hẽt iuriſdictionem ordinariá.
6 Tertium locũ obtinebit† Vicarius generalis Impe
ratoris,qui ſolet habere priuilegia amplisſima, &
reſcribit,ſeu diſponit cum clauſulis,de plenitudi
ne ptãtis,& ex certa ſcientia,de quo latè p Cum.
conſ.158.uiſis inſtro,&c.per totũ. Quartus locus
7 erit † Vicariorum temporaliũ alicuius ciuitatis,
Ferrarũ oppidi,ſeu loci,ꝓut in Arimino,Fauẽtia,
& ſimil.à Papa,uel Imperatore cõſtitutorũ,& ta-
les præfici ſolent ad vitam, ſeu ad ſecundam, uel
aliam generationé,& de talib. Vicariis Papæ, ſeu
Imperatoris loquitur Bar.in tract.de Tyrãnia.nu.
34.q.10.Dec.conſ.341.uiſo puncto col.5.uerſ. cir
ca primam conceſsionem fuit conſtitutus Vica-
rius. Argentæ &c.pulchrè per Ludo.Roma.conſ.
59.ad diſcutiendum.col.2.nu.2.& ſequ.uerſic. ſe-
cũdo poteſt probabiliter.ubi,an tales Vicarii ha-
beant iuriſdictionem meri imperii, & concludit
pro affirmatiua ex conſuetudine, & conceſsione.
& Paui .in allegat.tract.de offi.& poteſta.cap.ſede
uacan. ante fi.poſt num.44. & ibi ponit formam
conſtitutionis huiuſmodi Vicariorum pleraque
notans, quæ ibi videri poſſunt. Quinto connu-
8 merare poterimus † Vicarios Patriarcharum,Pri-
matum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum;
qui omnes ſunt ordinarii, & appellantur etiam
officiales præſertim in Regno Hiſpaniarum, vo-
cant enim officialem Archiepiſcopi Toletani, id
eſt Vicarium. & notandum eſt ex ſtilo Roma. cu.
quando ſcribitur pro materiis, ſeu expeditionib.
concernentibus, Italiam,Vngariam,Dalmatiam,
Epirum, ſiue Albaniam, Sclauoniam, Cyprum,
& Cretam, & partes Orientales: item Siciliam,
Sardiniam, & Corſicam,Cancellaria ſemper vti-
tur hoc termino,Vicarius, hoc modo, uidelicet,
Dilecto filio Vicario ven. fratris noſtri Epiſcopi
Bononienſis in ſpiritualibus generali. Sed ultra
montes Alpinos,pro Hiſpania,Gallia,Germania,
Polonia, Anglia, & Aphrica nominatur Officia-
lis his uerbis,uidelicet, Dilecto filio officiali Lug
dunenſi;& iſta eſt uera forma, qua prætermiſſa li-
teræ, ſeu bullæ non carerent ſuſpicione falſitatis,
prout omnia hæc notantur in libro practicæ can-
cellariæ: qui eſt approbatus,& illi ſuper his fides
datur. fol. mihi 54. a terg. in 2.parte. in princip.
uerſicul. in ſalutatione non ponitur ordo,&c. Et
de Vicario Archiepiſcopi, ſub hoc nomine of-
ficiali loquitur text. in cap. dilectę. de appella.in
cap.1.§.fi.de offic. ordina.lib.6.& verſicu.ex hoc,
loquitur de officialibus omnium Metropolitano-
rum. Et an officialis, & Vicarius in omnibus
ſint iidem, & idem poſsint, uideatur Federic.
de Sen. conſil.302. Reuerende pater. numero 4.
de Vicario, ſeu officiali Epiſcopi plura iura lo-
quuntur. videantur.c.licet.& c.fi.de offici. Vicar.
lib.6. ubi, quid in hos tranſeat, & quid poſsint,
uideatur latè per Ioann. de Firmo. in tractatu,de
epiſcopo. in 7.par.4.libri, ſub rubric.de Vicario
Epiſcopi, & de Vicario generali Epiſcopi, ſeu in
ſpiritualibus,& in temporalib.per Fed.de Sen.in
præalleg.conſi.302.nu.4.& de Vicario generali, &
quid poſsit, & an poſsit conſtituere alium Vica-
rium. Rota.378. fuit dubitatum utrum Vicarius,
in no.Mil.in repertor.in uer. Vicarius Epiſcopi ha
bet unum,& idem conciſtorium, & in uer. Vica-
rius Epiſcopi in temporalibus poteſt eſſe laicus:
& per Pariſi. conſil. 8. difficultas præſentis, col.
2. uolum. 4. & de Vicario principali, & foraneo
habemus text. in clemen. 2.de reſcri.& ibi omnes
9 declarant.† Vicarii etiam creantur à capitulis ſe-
de uacan.qui habeant facultatem exercẽdi ea,quæ
ſpectant ad capitulum ſede uacante. & iſta crea-
tio eſt utilis propter multa, quę accidere poſſunt
ante noui prælati deputationem: difficile enim
eſſet congregare totum capitulum pro his, quæ,
celeritatem deſiderant: & ſic in iſtos Vicarios trãſ-
10 feruntur ea, quæ competunt † capitulo ſede ua-
cante, puta confirmatio electionum prælatorum
inferiorum. cap.cum olim. de maiorita. & obe-
dien.& ibi Abb.Inſtitutio præſentatorum.cap.1.
de inſtitutio.lib.6. Executio teſtamentoũ.Abb.in
cap. penultim.colum.3. poſt Ioann.Andr.Anch.
& Cardin.de teſtam.Calder.conſi.12.eodem titu.
& Cardin.in clemen.vnic.hanc communem affir-
mans.eod.tit. Excommunicatio, & abſolutio. c.
unic.de maior.& obedien.lib.6.& ibi Ioan. Andr.
ubi ſubdit, quod poteſt facere ea,quæ ſunt volun
tariæ iuriſdictionis.& Geminian.qui ponit plura
dubia ſuper hac materia, Rot.311. fuit dubitatũ
utrum capitulum, ubi de præmiſſis: & an poſſit
recipere renunciationes, & latiſsimè per Ioann.
Franc.Paui. in tracta.de offic.& poteſta. cap.ſede
uacante,præſertim, in 10.quæſtio.2.par. princip.
ubi etiam præmittit, quòd tales quandoque ap-
pellantur Vicarii deputati,& Commiſſarii,quan-
doque officiales, quandoque Vicegerentes, Lo-
cumtenentes, Nuncii, Dominici, quandoque
Foranei, quandoque ſubſtituti, Viſitatores, &
ſuffecti, videatur etiam Lambertin.in tract.iuriſ.
patron.in 7.articul.1.quæſt.3.part.2.lib.fol.340.a
tergo, Et idem etiam dicendum eſt in morte ci-
uili, ſi enim Epiſcopus ſit captus à paganis, ſeu
infidelibus capitulum ſuccedit in iuriſdictione,
& adminiſtratione,cap.fina. de ſupplend. neglig.
prælator.libro 6.Pariſ.conſil. 19. mortuo Epiſco-
11 po.nu. 11.uolum.4. † Vicarii etiam a prælatis in-
ferioribus conſtituuntur,ſeu conſtitui poſſunt,de

quibus per gloſ.in clem.2.de reſcript.in uer. epi-
ſcopi.in prin.& ibi Card.in 12.q.Lap.alleg.5.† Vi
carii etiam à rectoribus,ſeu curatis conſtitui poſ-
ſunt.& diſputat Hoſti.in ſum.de off.Vica.num.4.
ver.& in quibus caſibus ſit licitum per Vicarium
deſeruire. an indiſtinctè quilibet beneficiatus, ſi
introitus eccleſiaſtici ſuppetant,poſſit Vicarium
conſtituere: & an ſine licentia Epiſcopi.& iſti Vi-
carii regulariter conſtituuntur pro officijs, & mi-
niſteriis eccleſiaſticis,de quibus loquitur quaſi to
tus titulus.de offi.Vica. & in c.prouideas §.quia.
dicitur,quòd huiuſmodi Vicarii debent deſerui-
re perſonis,& eccleſiis.& cle.uni.de offi.Vic. in fi.
& horum Vicariorum aliqui ſunt perpetui,aliqui
temporales,de quibus per Card.in cle.uni.q.3.&
ſeq.num.3.& ſeq.de offi.Vica.Mil.in reper.in uer.
Vicarius temporalis.per Fel.in ca. G. perpetuus.
13 col.1.de fi.inſt.&† Vicarius perpetuus in eccleſia,
ubi non eſt Rector, in omnibus Rectoris uice fun
gitur.Rot.341.no.quod cũ Vicarius in anti. 470.
ſuppoſito,quod Epiſcopus, in no.Bellemer. 702.
ſuppoſito quod Epſ Mil.in reper.in uer. Vicarius
perpetuus eccleſiæ parrochialis.Boni.de Vita. in
clem.1.in fi.de iure patro.Rebuff.in tractat.cong.
14 portio.nu.107.& ſeq.† Vicarios etiam habent re
ligioſi.cle.exiui de paradiſo.§. penulti. de uerbo.
ſignificati. & ibi Cardinal.an tales Vicarii creari
debeant à Papa, an à monacis. Ego uero obſer-
uari uidi in religione Celeſtinorũ, cuius ſum ad-
uocatus, quòd in capitulo generali creatur Vica-
rius generalis, & reſidere ſolet Neapoli,& iſte Vi-
cariatus generalis eſt primum, & nobilius officiũ
poſt Abbatiatum: non tamen omitto, quod etiã
in pleriſq; Monaſteriis deputati ſolent poſt prio-
res Vicarii, qui uices, ſeu locum priorum repræ-
15 ſentant.† Vicarii denique a Rectoribus, ſeu po-
teſtatibus terrarum etiam deputantur,qui etiam
vicegerentes appellantur:& aliquando tales creã-
tur ab ipſa uniuerſitate, aliquando ab ipſo Re-
ctore. de quibus latè per Alexand. ſuper rubri. ff.
de offic. eius. numer.13.& ſequen. per Ioan. Pet.
de Ferra.in praxi Papien.in for. actio.rea. in uer.
necnon.dicto Vicario. & per Dec.in cap. ſanè. el
ſecundo. num.2. de offic. delegat. Et poſtquam,
16 de Vicariis incidit ſermo breuiter omnium † Vi
cariorum,ſeu Locumtenentium ſpecies tres aſſi-
gnari poſſunt: prima erit eorum qui à iure,ſeu le-
ge ſine factu hominis conſtituuntur, prout ſunt
Archidiaconi.cap. 1.cum ſimi.de offic.archidiac.
Secunda ſpecies erit eorum qui conſtituuntur ab
eodem ſuperiore, à quo conſtituti fuerunt illi or-
dinarii in quem locum iſti ſubrogantur, de quib.
loquitur text.in l.2.C.de offic.eius qui ui. alte.ge.
& l.1.§.a præfecto.ff de legat.3. Tertio modo di-
citur Vicarius is, qui ſubſtituitur ab aliquo in
locum ſui ipſius ſubſtituentis. & de hoc loquitur
text.in l.aliquando.ff.de offic.proconſ.in authen.
de collatio.§.ad hoc prohibemus, & in authen. vt
nulli iudicum. in princip. Bartol. in l.obſeruare.
ff.de offic. proconſ. Alexand. in rubri.ff.de offici.
eius. Vicarius,& officialis, an inter ſe differant Io.
And.in add.ad Specu.rub.de offic. Vicar. pro ne
gatiua concludit, hæc nomina eſſe nomina, ſino-
nima, ſeu idem ſignificantia: dicens, aliqui diſ-
ferentias, aliquas conſtituunt, uideantur Feder.
de Sen. conſil. 302. Reuerend. patet dicitur in
iure.colum. ultim.& in praxi cano. crimi. Ioann.
Bernard. Diaz. c.3. in uer.officiali,ac Vicario ge-
nerali.Redeundo ad principale quæſitum omiſſa
longa diſputatione,quæ hic cadere poſſet reſpõ-
deo,licet ſupra ſint comprehenſæ omnes ſpecies
uicariorum,nulla tamen caſui noſtro indiſtinctè,
& abſolutè conuenit. Dicimus igitur, quòd iſta
conſtitutio Vicariorum, de qua hic, fit anomala.
uult igitur regula ampliando reuocationem fa-
cultatum prouidere etiam in caſu, quo in facul-
tatibus per prædeceſſores ſummos Pontifices fuiſ
ſent conſtituti Vicarii ad diſponendum de gene-
raliter reſeruatis,ſeu affectis: & ſiue tales Vicarii
eſſent perpetui,ſiue temporales. Lato igitur ſum
pto uocabulo ueniunt iſti Vicarii, de quibus in re
gula, prout ſupra. In princip. huius quæſtionis.
& ſicut ſupra in hac regula reuocantur facultates
diſponendi de beneficiis ad uitam, ſeu ad tem-
pus: ita, quia forſan ad id deputati fuerunt Vi-
carii reſpectiuè, uidelicet, quo ad uitam perpe-
tui, quo ad facultatem temporalem tempora-
les, fuerunt addita iſta uerba de Vicariis perpe-
tuis,uel ad tempus.

REGVLA DECIMAQVINTA.

De Dictionibus numeralibus in literis Apoſtolicis ponendis.

ITEM, vt in Apoſtolicis literis, cõmit-
tendi crimen falſi per amplius tolla-
tur occaſio. ¶ Voluit, ſtatuit,& ordi-
nauit, quòd in antea dictiones nume
rales, quæ in dictis literis ante calen-
das nonas,& idus, immediatè poni conſueuerũt,
per literas,& ſyllabas, extenſè ſcribantur. ¶ Et illæ
ex præfatis literis, in quibus huiuſmodi dictio-
nes aliter ſcriptæ fuerint, ad Bullariam nullate-
nus mittantur.

Regula hæc inſtaurauit mihi animum iam in
illis reuocationibus defeſſum: facilis eſt,& iucun-
da, & eadem in omnibus cum regulis antiquis.
Diuidi poteſt in tres partes; in prima ponitur
ratio conſtitutionis promulgatæ. In ſecunda,
quæ eſt ibi, Voluit, ponitur ipſa conſtitutio. In
tertia, quæ eſt ibi.& illæ ex præfatis, prouidet in ca
ſum contrauentionis. in fi.regulæ ibi, ad bullariã,
aliqui libri habent ad bullarium: idẽ eſt. nã pri-
mo modo ſignificatur locus, ſecundo modo ꝑpo-
ſitus his bullis, ſiue intelligamus de regiſtro bul-
larum; quaſi dicat non mittantur ad regiſtrum
bullarum, uel ad magiſtrum bullatorum ſiue ut
vult hic Gloſſator ad propoſitum plumbi officium,
non

non intelligas tu, vt ipſe tangit, de Vicecancella-
rio. de quo plumbo, ſeu plumbi officio uideri po
teſt. D. Sarnen. quæſt. 1. nu. 5. ſuper regula de non
iudi. iux. form. ſupplicationis, qui concludit lite-
ras tunc dici expeditas, quando ſunt in plumbo,
& allegat Dom. & Fel. ut ibi, qui tamen mihi ni-
hil faciunt. ponit etiam idem D. Sarnenſ. ſuper
ſignatura. num 54. non omitto, quòd Gloſſator.
ante fin. commenti huius regulæ ualde decipitur
ſupponendo quòd eccleſia male uideatur facere
approbando numerum iſtum calẽd. non. & idnũ,
dicens hoc eſſe, de iure prohibitum. uoluit alle-
gare cap. non licet. cum 3. ſeq. 26. quæſtio. 7. quæ
tamen iura & tota quæſtio. 5. reprobant obſerua-
tionem ipſorum dierum, & calend. iuxta ritum
Paganorum non autem numerationem per calẽ.
non. & idus: alioqui ſequeretur iuxta conſequen
tiam Gloſſatoris, quòd ex quo canones, & ſcri-
ptura ſacra utuntur numeris, & numeralibus di-
ctionibus, comprobarent etiam numerum Py-
thagoricum, ſeu illo cum aliis numeris inciden-
ter uterentur, quod fatuum eſſet dicere. Et quia
regula hæc concernit potius cancellariam, dans
normam ſcriptoribus apoſtolicis, Abbreuiato-
ribus & aliis, quàm tribunalia: & conſequenter
eius materia ſicca in theorica, & in praxi cenſeri
poſſet: more uenantium, aucupantium, piſcan-
tium, qui aliquando domum uacuis redeuntes
manibus, ne ab ocioſis carpantur, nouis artibus,
feras, aues, piſces, etiam dato pretio ſibi parant:
ſic ego, ne iudicer ſuper hac regula ſterilis, & inu-
tilis, quoad fieri poterit enitar iunioribus. ſolitas q.
etiam aliunde originem trahentes proponere.

SVMMARIVM.

1 *Numerales dictiones, an de iure ſcribi poſſint aliter quã extensè per caracteres, uel notas.*
2 *Per notas inuſitatas ſcribi non debet.*

1 PRIMO quæro ſemota regula, quid
de iure communi, vel ſtilo, & obſer-
uantia? Et videtur dicendum, quòd
idem, in tantum quòd regula iſta eſ-
ſet ſuperflua. & pro hac parte facit
tex. in l. ſi cum patrono § fin. & ibi glo. pen. in uer.
notis. ff de bono poſſeſſ. exponit, ideſt ſignis nu-
merorum §. illud autem. in prima conſti. ff. cũ gl.
in uer. ſigna, ideſt notas. l. 1. ante fin. C. de uete. iu.
enuclea. ibi, non per ſignorum captiones; & po-
ſtea ibi. nec enim per ſpecialia ſigna numerorũ.
& l. 2. C. de uete. iur. enuclean. §. eundem pœnam.
ibi, numeros per conſequentias literarum uolu-
mus, non per ſigna manifeſtari. l. uni. ante fi. C. de
emenda. Co. Iuſtinia. ibi, ſine ulla ſignorum du-
bietate. Specu. in titulo, de inſtrum. editi. §. inſtru
mentum ergo. num. 26. uerſic. item opponitur,
quod inſtrumentum eſt ſcriptum per notas, ſiue
per ſigna. Cardinal. in clement. 1. §. regula. in 1.
notã. de ſtatu Monach. Alexan. conſil. 153. uidetur
prima conſideratione, &c. volum 2. colum. 2. nu.
6. Specu. in titu. de reſcrip. præſen. §. 1. uer. quid ſi
ex forma. Docto. in c. ex parte. de fide inſtrumen.
Io. Franc. Ripa in tracta. peſte, titu. de remed. cũ
conſeruan. uber. num. 285. Pro contraria opin. fa
cit tex. in l. quoties. §. ſed ſi quis per centum, du-
centa per notas ſcripſit, & ibi gloſ. in uer. per no
tam, declarat, id eſt ſignum repræſentãs ff. de hæ-
red. inſtitu. Bald. in Authen. quod ſine. C. de teſta.
ante fi. in ult. quæſtio. Paul. de Caſtro in dict. l. quo
ties. §. ſed ſi non in corpore. in ultimo notab. ubi
dat exemplum, ſi ponatur pro centum. c. & pro
quinquaginta. l. & in terminis noſtris notat Spec.
cul. in titulo, de reſcript. præſent. §. primo igitur.
num. 6. ibi, præterea 2. idus, uel 3. calend. uel 4.
nonas, cum occurrunt, hoc modo ſcribenda ſunt,
& non extensè & c. iſta ſecunda opin. eſt uera: & cõ
2 traria procedunt, quando † ſunt notæ inuſitatæ, &
incognitæ, uel quando loquimur in libris iuris
ciuilis, qui debent ſcribi per conſequentiam li-
terarum non per ſigna, ſed contrarium hodie ſer-
uatur. hanc diſtin. & declarationem facit. Bartol.
in dicta authent. quod ſine. uerſicu. breuiter iſta
eſt ueritas. C. de teſtam. & in dicta l. quoties. §. ſed
ſi non, uerſicul. quædam ſunt literæ. & notæ, quæ
ſunt in communi, &c. ff. de hæredi. inſtitu. & in l.
ſed cum patrono. § fin. uerſico. in contrarium eſt
caſus, &c. ff. de bonor. poſſeſſ. Ex præmiſſis duo
ſequuntur, quòd regula ad hoc diſponendum
erat neceſſaria; ſecundo, quòd non exorbitat à
iure, immo habet cum eo conformitatem, & eſt
rationabilis: unde merito dici debeat fauorabi-
lis, & amplianda; & fuit neceſſaria, alioqui du-
bitari ſatis poterat.

SVMMARIVM.

1 *An regula hæc in ſupplicationibus, & paruis datis procedat.*
2 *A prohemio ratio finalis conſtitutionis colligitur.*
3 *Matrici, & originali magis creditur.*
4 *Caſus omiſſus in diſpoſitione iuris communis remanet.*
5 *Prothocollum non habens ſubſtantialia inſtrumenti fidem non facit.*
6 *Stilus Romanæ Curiæ pro lege ſeruatur.*

1 SECVNDO quæro, an † regula iſta p-
cedat in ſupplicationibus, & par-
uis datis? Et pro iunioribus præmit-
to, quòd in Cur. Rom habemus iſtos
tres terminos, uidelicet, bullam, ſup
plicationem, paruam datam. Bullæ ſunt ipſæ li-
teræ expeditæ ſuper ſupplicatione. Supplicatio
eſt ipſa gratia ſignata, cum data extenſa. Paruam
datam appellamus breuem gratiæ notam cum ca
ractere notæ nõ extenſę, ſeu ipſam ſupplicationẽ,
cum data truncatè poſita, uidelicet 4. idus Ia-
nuarii. & in iſta parua data non apponitur, Da-
tum Romæ apud Sanctum Petrum, &c. Sed iſta
parua data poſtea extenditur. Sed non in om-
ni gratia illa impetratur, ſed aliquando ut citius

 obtinea-

obtineatur dies conceſſionis, utluri in vacationibus per obitum, quia ſiquis expectaret confectionem ſupplicationis, & poſtea illius integram expeditionem, cum per plures manus tranſeat, aliqui dies præterirent. & hanc paruam datam uidi accipi, ſeu annotari etiam in literis miſſiuis, in quibus quis certior reddebatur, de obitu alicuius, per cuiuis obitū vacabat aliquod beneficiū. Redeundo ad caſum noſtrum, videtur dicendum quòd regula ſe ad illas extendat, primo arguendo à ratione prohemij, quæ eſt ad tollendam oc-
2 caſionem committendi falſi. † Ex quo prohemio, ſeu præfationibus ſumitur ratio finalis ipſius conſtitutionis: & ex præfatione diſpoſitio, ac mens reſtringitur, extenditur, ac declaratur. l. fin & ibi Bartol. numer. 3. ff. de hæred. inſtitu. Ruma. conſi. 16. viſo themate, &c. numer. 4. & 6. Deci. conſil. 301. nume. 6. 314. nume. 2. & 337. nume. 12. 379. num. 5. 388. ante num. 3. 410. ante nume. 14. 444. num. 8. 520. colum. ult. 521. num. 1. & Pariſi. conſi. 34. nu. 32 uol. 2. verum iſta ratio, de qua in prohe. ita militare uidetur, & ita cadere poteſt in paruis datis, & ſupplicationibus, ſicut in literis Apoſtolicis, in bullis: ergo idem uidetur dicendum in uno caſu, quod in alio: immo magis videtur cadere poſſe ſuſpicio falſi in paruis datis, ſeu ſupplicationibus, quàm bullis: quia litera bullarum non eſt ordinaria, nec omnes illam facere, ſeu ſcribere ſciunt: litera autem ſupplicationum, & paruarum datarum poteſt fieri ab omnibus, immò ab ipſomet impetrante. Accedit, quòd ex parua data, ut dixi fit ſupplicatio, & ex ſupplicatione bulla; ergo ſupplicatio, uel parua data habetur pro
3 matrice, ſeu proprio originali; † cui matrici, & proprio originali magis creditur, & illi magiſtratur. cap. ieiunium quarti, cum glo. in ver. de fonte. in princ. 76. diſtinct. Barto. in l. Sempronius. num. 3 ff de legat. 2. Bald. in l. noſtram. colum. 2. nume. 4 uerſicu. ſi tamen eſſet aliqua diſſonantia. C. de te'tam Abb. in cap. tum ex literis. in penult. not. de reſtitut. in integrum. Felin. in cap. quoniam contra. nu. 10 de probatio. Inſuper ſequentium, & præcedentium idem eſt iudicium, quando per præcedentia peruenitur ad ſubſequentia. l. ad rē mobilem. & ibi not. gloſ. fin. & l. ad legatum ff. de procurato. Sed per paruam datam, & ſupplicationem, quæ præcedunt, peruenitur ad bullam, & ſic ad ſequentia. Ergo debet cenſeri diſpoſitum de uno, uidelicet de præcedentibus, quod de altero, uidelicet, de ſubſequentibus. uel etiam dicere poſſumus prohibito aliquo, etiam prohibitum cenſeri, quod eſt eius antecedēs, per quod ad illud peruenitur. l. oratio. ff. de ſponſal, c. conſtitutus. & c. ex tenore. de conceſſ. prabend. glo. in clem. 1. in uer. contrahere. de conſang. & affin. Sal. in l. 2. colum. 3. ff. de iuriſd. om. iud. Dec. conſ. 502. ex duobus nu. 2. & 3. & per totum. Hinc dicimus eum qui alienare non poteſt, nec alienare promittere poſſe. Bald. in l. ult. in princ. C. ad leg. Falcid. D. meus. in l. 2. col. ult. ff. de iuriſd. om. iud. Claud. Seyſel. in l. 2. ff. de no. ope. nunc. & prohibita uenditione per ſtaturum, prohibetur etiam promiſſio, de uendendo. Rui. conſil. 145. colum. 2. lib. 1. Si igitur ꝓhibentur tales dictiones numerales in bulla, ergo in ſuo antecedenti, i. parua data, & ſup-
4 plicatione. In contrariū facit, quod imò iſte † caſus eſt omiſſus, ergo remanet in diſpoſitione iuris cōis. l. commodiſſimè. ff. de lib. & poſth. l. ſi cū dotem. in princ. ff. ſol. mat. Dec. conſil. 134. colu. 3. in prin. nu. 4. uer. & caſus omiſſus, &c. Inſuper cū Papa prohibeat in uno caſu tantum, uidelicet, in literis Apoſtolicis: in aliis caſibus uidetur concedere, & permittere, uulga. l. cum prætor. in princi. ff. de iudi. l. cum lex. ff. de leg. l. Imperator. in prin. ff. de poſtula. Quid tenendum? Breuiter, quo ad paruam datam teneo indubitanter regulam non habere locum; tum quia in ea contrarium ſeruatur; tum quia non habet ſua requiſita, quo caſu non habetur pro probatione, etſi iſtud concludūt
5 Doct. in protocollo, uel in breuiatura, prout per Io. And in add. Spe. in titul. de inſt. edi. §. nunc viden. num. 4. ſuper uerſicul. ſed Nicolaus contradicens, &c. Alexan. conſi. 153. uol. 2. uidetur prima. col. 3. num. 12. uerſic. & not, tertio. Abb. in c. cū P. nu. 3. col. 3. de fide inſtru. multo magis dicendum eſt in parua data, quæ nullam fidem facit in iudicio; immo nihil operatur quo ad alios, ſed tantū apud D datarium, qui illam, ſi ſibi videtur, extendit; & multoties dat indifferenter paruas datas, poſtea autem extendere recuſat. & ſunt temporales, quia poſt quoddam tempus non ſolet eas extendere; & in ſumma inſeruiunt pro quadam memoria ſuper gratia conceſſa, uel concedenda, ut ad datam illius temporis retrotrahatur. Quo uero ad ſupplicationem, in qua cadere poſſet aliquod dubium, cum in ueritate per eam ſit perfecta gratia. Abb. in c. in noſtra nu. 12. de reſcr. Caſſad. in tract. pēſio, dec. 2. num. 10. crederem regulam non habere locum, tamen cautius eſt idē in ſupplicatione ſeruare, prout nunc ſeruatur. ponitur enim in ſupplicatione extenſè hoc modo, uidelicet, quinto calen. Auguſti, anno &c. ſufficiat
6 igitur † ſtilus curiæ Rom. qui pro lege ſeruandus eſt. c. quam graui. de crim. falſi. Rot. in antiq. 709. nota. quod ſtilus &c. Mil. in repertor. in uer. ſtilus. Marſil. ſingul. 118. Curt. iun. conſil. 178. num. 19. cum ſequent.

SVMMARIVM.

1 *Calendæ, nonæ, & idus, an debeant extenſè poni.*
2 *Ratio uera eſt illa qua ſublata tollitur dictum.*

1 TERTIO quæro, † quid in dictionib. Calendę, nonę, & idus, an debeant extenſè poni? Et uidetur, quòd ſic, ex ratione prohemii, ne detur occaſio committendi fraudē, ut per tradi. a Spec. in titul de inſtru. edi. §. inſtrumentum ergo num. 26. uerſic. item opponitur, quòd inſtrumen-

tum

tum ſcriptum eſt, per notas, & ſigna, &c. Poſtea ſubdit, in Cur. tamen Romana ſcriptores Papæ à periculoſis obtinent abbreuiatoribus, &c. Sic extensè ſcribuntur calendæ. Num. c. 28 ubi dr̃ in calendis autem, id eſt in menſium exordiis offeretis holocauſtũ Domino. Sic & apud Iſid. Etimo. lib. 4. extensè calendę, nonę, & idus deſcribuntur ſub ti. de menſib. ubi ad ſi Calendas, nonas, acidus pp ſeſtos dies Romani (inquit) inſtituerunt, uel propter officia magiſtratuum, in iis n. diebus conueniebant in urbibus. Quidam aũt calendas à colendo dictas exiſtimant: apud ueteres. n. omnium mẽſium principia celebrabantur, ſicut & apud Hebræos. Contrariũ eſt tenendum, quod imò poſſint poni non extensè, tum quia regula ſuper hoc nõ diſponit: imò ſpecificat ſolũ in dictionib. numeralibus, ergo non extendenda ad alios caſus, argumento corũ, quæ dixi in præcedenti q. facit Spec. ſupra alleg. in tit. de reſcrip. præſenta. in §. primo igitur. nu. 6. ubi 2. idus. 3. calend. uel 4. non. dicit, non debere ſcribi extensè. Si igitur Papa nunc mãdat dictiones numerales extensè ſcribi: ſecus debemus dicere in calẽd. non. & idib. & ſtilus curię, qui ſeruari debet (ut ſupra dixi) eſt, quod ponatur hoc modo, uidelicet, Dat. Romæ, &c. Sexto cal. Febr. Pont. &c. & poteſt ẽt aſſignari ratio diuerſitatis in uno caſu ab alio: nã in caſu regulæ facilis eſt falſificatio. Ponamus enim quòd bulla in data proxima ſcribatur per dictiones numerales hoc modo, vj. calend. poteſt addi nume. t. & dicet vij. & ſic in aliis caſib. qui circa prædicta poſſunt occurrere. Inſuper poteſt abradi illud 1. & diceret quinque, & ſic habens bullam poſſet propter dulcedinem beneficiorum, animæ & honoris immemor, cadere in tantum facinus, & ſibi datam quo ad tempus anterius, uel poſterius accommodare. at in caſu dictionum calend. non. & iduum, non poteſt cadere iſta ſuſpicio, uel commutatio, additio, vel deletio ſine euidentiſſima coniectura. meritò igitur ultra quòd ſuper hoc non ſit diſpoſitum, ut præmiſi, ex iſta diuerſitate rationis diuerſitas etiam iuris, & caſus
2 reſultet. & ultra præmiſſa facit, quòd † uera ratio eſt illa, qua ſublata tollitur dictum. Bartol. in l. ſi cum exceptione. §. poſt annum. in fin. ff. quod metus cauſ. Pariſi. conſil. 12. nume. 189. uolum. 2. Si igitur ceſſat ſuſpicio fabricandi falſitatem in calend. non. & idibus, ut ſupra oſtendi, debet etiam diſpoſitio ipſius conſtitutionis ceſſare. Videantur etiam pro præmiſſis tradit. per Archid. in cap. 1 nume. 4. & ſequent. uerſicul. circa dictiones autem in literis. 25. quæſtion. 2. & melius per Hierony. Paui. olim doctiſsimum abbreuiatorem in uno libro, qui dicitur, Prouinciale, fol. mihi 14. in ſecunda parte principal. columna 2. uerſicul. & in data. Dat. id. non. &c. & per Rebuff. ſuper concord. in ſoto mandat. apoſtol. in uerſic. uenerabili.

SVMMARIVM.

1 *Quid in aliis dictionibus numeralibus, quæ in literis cadere poſſunt.*

2 *Lex ſi eſt ſpecialis, ratio generalis, generaliter intelligenda eſt.*

3 *Verba dubia legis, vel ſtatuti à rubrica declarari debẽt.*

1 QVARTO quæro, † quid in aliis dictionibus numeralibus, quæ poſſent cadere in literis, ueluti ſuper licentia quatuor ordinum minorum ſuſcipiẽdorum pro conſtituto in quinto, uel ſexto anno? uel diſpenſatione in curato, ſeu dignitate pro conſtituto in decimooctauo anno? uel ſuper expreſsione ualoris fructuum in impetratione per obitum, per reſignationem, ſeu aliàs, ueluti cuius fructus, &c. 5. vel 8. ſeu 24. nõ excedunt? iſta quæſtio poteſt intelligi duobus modis, uno quid de iure communi? & per rationes ſuper aliis quæſtionibus adductas, credo poſſe fieri ſpecificationem per numerales dictiones prædictas. Altero modo, quantum ad regulam noſtram attinet, uidetur habere locum etiam in aliis dictionibus numeralibus, de quibus præmiſi, quod probo. Nam aut dicemus rationem iſtam tollendi occaſionem falſi in literis Apoſtolicis eſſe generalem, conſtitutionem uero ſpecialem, aut rationem generalem cõſtitutionem generalem, & hoc ſecundo caſu eſſemus ſuper indubitabili: quia generalitas diſpoſitionis comprehenderet caſus ſupra poſitos. In primo etiam caſu, dico idem concludendum eſſe per tex. in l. regula. §. & licet, & ibi not. Bart. in ſi ff. de iur. & facti
2 igno. ubi cõcludit, quòd † ſi lex eſt ſpecialis, ratio uero generalis, quod generaliter eſt intelligenda. l. cum prætor. §. dulciſsimis. ff. de legat. 2. Roman. conſil. 457. circa propoſitam. colum. 2. in princip. præceptor meus D. Philip. Dec. conſil. 35. num. 8. & ibi, licet poſtea in diſcurſu loquatur &c. conſil. 215. & pro tenoi col. 3. poſt medium. uerſic. unde iſta verba. conſil. 299. in cauſa &c. num. 10. Pariſ. conſi. 83. pro reſolutione, &c. num. 16. uol. 3. unde ſequitur, quòd licet regula noſtra ſubdat, de dictionibus numeralibus ante calend. &c. propter generalitatem, quam præmiſi, deberet fieri interpretatio, de omnib. dictionibus, per quas poſſet committi falſitas in literis. Quod etiam ſuadea-
3 tur † ex rubrica, quæ loquitur indiſtinctè, de omnibus dictionibus numeralibus, iuxta glo. not. in l. uni. in uer. retractare. ibi, & quod taliter ſic intelligenda probat rubr. & c. C. ne liceat ter prono. Iaſ. in l. 1. num. 2. ante nume. 7. & 9. ff. ſi certum petat. uel ſaltem debet fieri interpretatio de omnibus dictionibus numeralibus indiſtinctè, in quibus poſſet cadere huiuſmodi ſuſpicio: & ita hodie video obſeruari in bullis, ſeu literis Apoſtolicis, in quibus omnes dictiones numerales ponuntur extenſe præterquam in caſu quem in prima ſeq. q. ſubiiciam: ſecus autem fit in ſupplicationibus,

bus, in quib. dictiones numerales etiam truncatè
poonũtur, at in ſupplicationibus etiam iſta proui-
ſio meo quidem Iudicio eſſet ſatis opportuna: q. a
ut dixi in iſtis dictionib. numeralibus facilis eſt
additio, deletio, & commutatio unius literæ. Et
ſi quis mihi reſpondeat, Romæ non aderit, qui ta-
lia enormia audeat: reſpondeo, quòd ab antiquo
ſicut hodie urbs iſta eſt abuodaos uiris optimis,
& in quacunq; facultate peritiſſimis: ita & in om
ni uitiorum genere pernicioſis, & facinoroſis: a-
bundans igitur cautela non nocebit.

S V M M A R I V M.

1 *An, & quæ dictiones in literis extenſæ poni debeant.*
2 *Nomen proprium extenſè in literis poni debet.*

QVINTO generaliter quæro † an, & quę
1 dictiones in literis extenſè poni de-
beant, & quæ truncatè? Breuiter ex
tradi. per Specu de reſcri. præſenta. §.
primo igitur. ou 6. & per Hiero. Paul.
in lib. nuncupato, Prouinciale, in princip. fol. 14.
uerſi. dictiones, quæ recipiunt certam formam,
ex iis, quæ hodie ſtilus cancellariæ ſeruat quadru-
plicem diſtinctionem elicio. Quædam enim di-
ctiones in literis Apoſtolicis neceſſario extenſè,
quędã neceſſario truncatè, ſeu breuiatè ſcribi de-
bent: quædam ad libitum poni poſſunt, quædam
uerò licet uno modo, magis quàm altero ſcribi
conſueuerint, uel debuerint, aliquando toleran-
tur utcunque ſcribantur. Exemplum primi mem
bri habes in regula noſtra. Item in dictionib. mihi,
tibi, ſibi, igitur: non o. hoc modo ſcribi debet, ui-
delicet, m. t. s. ig. & ſic intelliges uerba ab impreſ
ſoribus corrupta. Specu. in d. §. primo igitur, de
reſcr. præſenta. an tenum. 6. uerſ. item non debet
2 una litera. Nomen † item proprium, de conſue-
tudine curiæ extenſè poni debet. Imol. in c. cum
acceſſiſſent, & ibidem Fel. poſt princip. uerſic. ho-
die tamen. de conſtitutio. ſequitur Rebuff ſuper
concord. in uer. Epiſcopo, uerſicul nec etiam eſt
omittendum. Dictiones, uidelicet, etiam, enim,
truncatè ſcribi non poſſunt, ut dicamus. Videli-
cet. o. ẽt. Idem dicendum eſt. de dictionibus nu-
meralibus, prout in præceden. quæſtio. firma-
ui. quod tamen limita in numeris, qui Pontifi-
cum, Imperatorum, Regum, Ducum, uel ſimiliũ
perſonarum nominibus ea ratione adiiciuntur,
ut ſi plures eiuſdem nominis fuerint alter ab alte-
ro ex numeri appoſitione facilè dignoſcatur. ue-
luti Bonifacii Pap. VIII. Pauli Pap. II. Pauli Pap.
III. iuxta tex. in cap. felicis recordationis Grego-
rius Pap. X. de cenſi. in cap. felicis recordationis
Honorij Pap. III. de pen in cap. ſtatutum Grego-
rii Pap. X. de ſenten. excomm. lib. 6. & alibi ſæpe.
Exemplum ſecundi membri, quæ truncatè ne-
ceſſario poni debeant ad oculum ſubiicio in iis
uerbis Pãp. pro Papa; ſeu Papæ. Epiſcopus. Sal-
tem apoſtolic. benedict. pro benedictionem, dig-
ceſ cleric. præsbyt. magiſt. noſt. uidetur eccleſ.
eccleſiaſtica conionctiones, q:, qđ. Item ipe,
ipã, ipſor. Bononien. Rauennat. Exemplum 3.
membri habes in illis dictionibus, quomodoli-
bet, ſeu qũolibet. auctoritate, ſeu auctorit. li-
teræ, ſeu lrẽæ. Pontificatus, ſeu Pontificat. qua-
tenus, ſeu quaten. Dominicæ, ſeu Dñicæ. Exem-
plum quarti, & ultimi membri. Dictiones, om-
nis, excommunicatio extenſe ſcribi conſueuere.
tolerantur tamen ſi breuientur hoc modo, oĩs, ex-
cõicatio. idem dic in dictionibus pręſentatæ, com
muniter, q̃ licet extenſę ſcribi debeant nõnunquã
tolerantur ſi hoc modo ponantur pñtatæ, cõiter.
Infraſcriptæ uero, quæ truncatè ſcribuntur, puta
capit. hmõi, & aduerbiũ, aliàs, admittuntur tamẽ
ſi extenſe poſitę ſint, puta capitulum, huiuſmodi.
aliàs. Infinita alia exempla ſuper unoquoq; mem
bro ſubiicere hic potuiſſem, quæ & me, & lectorẽ
pp prolixitatem tędio affeciſſent. Hoc tñ pro com
plemento ſubiiciam, ut annuam qđ regula gene-
ralis elici poſſet, uerba, ſeu dictiones in literis apo
ſtolicis præſertim ex cancellaria ſtilo extenſę poni
debere. quæ tamen regula fallit in aliquibus ſu-
pra expreſsis, & in quibuſdam aliis dictionibus,
quæ hic ponere omitto.

S V M M A R I V M.

1 *Literæ ſi ad bullarium mittantur, ac cum dictionibus nu-
meralibus expediantur, an nullæ erunt.*
2 *Annullatio actus eſt pęna.*
3 *Pęnam non incurri, niſi expreſſę caueatur.*
4 *Multa fieri prohibentur, quæ facta tenent.*
5 *Nullitas actus ſequitur ex ſola prohibitione.*
6 *Lex quando non ſolum diſponit, ſed ultra procedit diſpo-
ſitionem inducit.*
7 *Annullatio actus non eſt proprie pęna.*
8 *Nullatenus, dictio, præciſam habet prohibitionem actum
in contrarium factum infringens.*

SEXTO quæro, iuxta tertiã, & ultimã
1 partem regulæ, † quid ſi literę ad bul
larium mittantur, & etiam cũ dictis
dictionibus numeralib. expediãtur.
literę, ſeu bullæ erunt nullę, & nullius
roboris? Gloſ. hic ante fin. concludit per uerbum
fortè, quod non, ex quo non dr̃ hic, quòd ſint nul-
læ. ego autem pro ornamento huius regulæ, &
huius quæſt. altius exordiar. Et pro hac parte, pri
mo adduco fundamentum ipſius Gloſſatoris, qđ
2 eſt † annullatio actus eſt pęna. l. ſenatus. C. de cõ-
tra. empt. ubi pęna imponitur in eũ, qui aduerſus
ſenatuſconſultum feciſſet emptori, ut duplum in
ærarium inferat contra uenditorem, ut irrita ſit
uenditio. ecce igitur, quòd annullatio uenditio-
nis, ſeu actus eſt pęna. c. ſuper literis. ibi, in pęnam
ſuæ peruerſitatis, de reſcr. Barba. conſi. 17. præcla-
rè col. penul. lib. 1. c. diſpendia. cum gloſ. fi. & ibi.
Io. And. no. de reſcr. lib. 6. l. turpia. & ibi Bart. in 1.
nota. ff. de lega. 1. c. ſi religioſus 1. reſp. in fin. ubi,
quod

quòd in pœnam electio anullatur.de electio.li. 6.
gl. in c.decet.§.ordinarj,in uer.,pceſſus.de immu.
eccl eo.lib.6.Abb.in c.cognoſcentes col.2. & Fel.
nu.1.& Dec.de conſt.Rui.conſ. 70.num. 17.lib.5.
3 †Pœna autem non incurritur,niſi expreſsè caueatur,eſt tex.melior in iure.in §.cum igitur.uerſi. ſin
autem.ibi,nec quælibet eſt lex aliquid tale dicẽs.
in Auten.de non elig.ſec.nub.l. & ſi quis.§. idem
Labeo.in ñ.ibi pœna tamen in eo ſtatuta non eſt
ff.de reli.& ſum.fune.Bal. in Auten. ex teſtamento,col.fi.uer.iſta allegatio fundatur in materia pri
uatiua,quia quod non eſt in lege cautum,non inducit priuationem.C.de ſecun.nupt.gl.pen.in fi.
in c.fi.de iur.patro.c.is qui.primo reſp.in fi.de ſen
ten.excom.lib.6.Fel.in c.quærelam.num.2.de iur.
iur.Cur.iun.conſi.119.pro clara num.9.& conſil.
137.habita diligenti.num.17.Cum igitur non ſit
expreſsè cautum,quod pœna incurratur,dicendũ
erit non debere ſequi nullitatem huiuſmodi. In-
4 ſuper habemus regulam iuris, quòd † multa fieri
prohibentur,quę tamen facta tenent,uulgata.l.pa
tre furioſo.ff. de his qui ſunt ſu. uel alie. iu. cum
gloſſ.in uerſic.retinere.l.1.§.caſum.uerſicu. quamuis autem cæcus.ff.de poſtulan.l.penul §.& ſi pla
ceat.ff.de uerbo.oblig.l.iudex datus. ff. de iudi. c.
ſicut,ne cleri.uel mona.ubi clericus qui licet notarius ſit prohibetur inſtrumenta conficere, ſi tamen rogatus facit inſtrumentum ualet.Io.Andr.
& Abb.in dicto cap.ſicut.Barto. in l.uniuerſos.C.
de decu. lib.10. Alex.in l.prætor ait.§.ſi etiam.ff.
de eden.Cur. iun.conſi.103.nume.6.& 7. & conſil.
108.num.21.& 22.Dec.conſi.12.& pro tenui.nu.
11.475.In cauſa,quæ Mantuæ.nu.4.& conſi.529.
Philippus olim,ante fin.& Roman.conſi.215.duo
ſunt.adducit ſex caſus nota.pro regula illius.l.patre furioſo.& Iaſ.in dicta l.patre furioſo.adducit
uiginti.plures alii colligi poſſunt ex tradi.per D.
Samen.in c.ſi annum.in §.ſi uero.nume. 6. & ſeq.
de iud.lib.6. Licet igitur bullæ non debeant expediri cum præfatis dictionibus numeralibus,nec
taliter ſcriptæ deberent tranſmitti ad bullarium:
tamen poſt factum uidetur tolerari,& ſuſtineri debere,prout infinita ſuſtinentur,quæ fieri non debebant , ut colligi clarè poterit ex deciſionibus,
quæ elici poſſunt a locis ſupra allegatis. Huc
ſpectant ea quæ deducebantur in quodam caſu
per Creſcen.annotato,Deciſion.131.aliàs,de regu
lar. Dato enim dubio, an remiſſoria eſſet releuans,ſi altera monialis habens gratiam,ſi neutri,
& in euentum priuationis prouiſionem, vel mandatum de prouidendo inſcribendo ſe ad pœnam
talionis probaret Abbatiſſam concepiſſe, & filium peperiſſe: Conſiderabant aliqui,quod pœna priuationis non intelligeretur niſi expreſſa eſſet.ad gloſſ.in capitu.fin.de iur.patron.& per Felin. in capit.quidam.de iureiurand.& ad alia ſupra adducta:Et licẽt corrupta eligi non poſsit in
abbatiſſam.capit.indecoulas, & cap. fin. cum ibi
not.20.q.1.non tamen ſequitur quòd electa propter talem corruptionem poſtea ſuperuenictem
debeat deponi,argu.prealle.l.patre furioſo,& ca.
quemadmodum. de iureiur. Inſuper ratio uidetur ceſſare, nam ideo corrupta non poteſt eligi
in Abbatiſſam,quia debet benedici:& corrupta
benedici non poteſt,uel conſecrari dicto c.iuuenculas,& c.acutius 26.diſtin.Contrariam opin.pu-
5 to veriorem ; † quia ex ſola prohibitione conſtitutionis,ſequitur nullitas actus facti contra conſtitutionem,l.non dubium.& ibi Bart. in ſecundo
nota.C.de legi.c.vides.10.diſtin.cap. quæ contra
ius.de reg.iur.lib.6.Lap.Alle.86.ante num.3.non
ſufficit enim conſtituentem aliquid prohibuiſſe.
Abb.in c.ad Apoſtolicam.de regula.& tranſe. ad
reli.num.11.uerſi. ſed contra hoc.Fel.in c.2.num.
1.de teſti.Deci.conſ.502.ex duobus.num.1.uerſi.
6 & actus factus.Item quando† lex, ſeu conſtitutio
non ſolum diſponit ſed ultra procedit, tunc dicitur inducere formam,qua omiſſa, actus ipſo iure
in contrarium factus dicitur nullus.Bal.in l. 1.uer
ſi.in contrarium.quia ſunt iſta uerba formalia, de
quibus nihil poteſt omitti : & quòd ſint uerba formalia apparet, quia lex ultra procedit,&c.
& ibi Alexand.num.6.& num.7. uerſic. niſi ſtatutũ ulterius procederet.&c.ff.de lib.& poſthu.Rui.
conſi.109.circa quæſt.ante num.3.uolum.5. Dec.
conſi.455.placet concluſio.num.7.conſi.456.conſului aliàs,ante nume.3.conſil.466. ſtante ſtatuto
ante nume. 13.& conſil.528.pro reſolutione,ante
fin.Et quòd hic Papa ultra procedat,patet ; quia
prohibitio erat,ne dictiones numerales truncatè
ſcriberentur: ultra proceſsit mandando, quòd ſi
aliter fiat,non mittantur ad Bullarium,addendo
etiam verbum,nullatenus,de quo infra. Ad contraria reſponderi poteſt,negãdo in primis, quòd
7 †anullatio actus ſit propriè pœna. Bald. in l. nemo martires.ante fi.uerſi.ego dico, quòd annullatio actus non eſt propriè pœna. C. de ſacro. eccle.
& in l.non dubium.colum. 2. ubi concordat opi.
C.de leg.Io.And.& Pet.de Ancha.in c.fi.de elect.
lib.6.Alexan.in l.turpia.poſt princ.uerſicu. ſed Io.
Andr.ff.de lega.1.latè per Alexan.in addi.ad Bar.
in l.Prætor ait.in verſi.item no.ff.de nou.ope.nunciatio.Et quatenus concederem aliquo reſpectu
annulationem eſſe pœnam , non obſtarent contraria ; quia in caſu noſtro pœna talis per uerba
eam inducentia apponeretur ſeu reſultaret. Ad
illud,quòd multa fieri prohibentur,quę tamen facta tenent: vltra alia,quæ dici poſſent, reſponderi
poteſt, quòd non procedat, quãdo prohibitio eſt
circa formam,& quando eſt ultra proceſſum,ad ſupra deducta. Et ad ea,quæ adducebantur in caſu
deciſ. Creſcen. reſponderi poteſt , quòd illis non
obſtantibus contrarium deciſum fuit per Do. de
Rota.In quo conſideratę fuerunt aliæ rõnes ultra
illã,quòd corrupta excludatur ; quia prohibetur
conſecrari Alia enim ratio adducitur per Boni.de
Vita. in clemen. attendentes.§. ſi qui uero. num.
quarto. de ſtat.monac.uidelicet quia conuenienter uerbum diuinum,& virginitatem hortari non
poteſt.ad cap.penultim.uerſic.quomodo autem,

poteſt eſſe hortator uirginitatis, qui & ipſe coniugia frequentauerit? 26. diſt. & l. ſi pupilli. §. videamus. ff. nego. geſto. Alia ratio eſt, qđ monialis corrupta debet perpetuo carceri damnari. c. impudicas, & c. peruenit. 27. q. 1. quō igitur poterit aliis præeſſe, & adminiſtrare? & quia tale crimen non dicitur ſimplex fornicatio, ſed ſacrilegium, conclusum fuit eſſe locum pęnæ priuationis, ad nota. per Abb & Felin. in cap. at ſi clerici, de iudic. & ſi dicta pęna, de qua in capit. impudicas. procedit in ſimplici moniali, fortius in Abbatiſſa. Inſuper ad omnia contraria ſimul reſponderi po-
8 teſt, quod † dictio, nullatenus. in fin. regulæ poſita, dicendo, ad bullariam nullatenus mittantur: præciſam habet prohibitionem, faciens actū in contrarium factum non valere. c. 3. in princ. ibi, nullatenus dubites. de hæreti. gl. in cle. uni. in ver. nullatenus, de ſequeſt. poſſeſ. & Imol. ſuper d. gloſ. nu. 20. Gem. poſt Io. And. in §. pen. c. Romana. de appe. Fel. in c. Rodulphus. ante nu. 27. uerſi. nullatenus fiat, de reſcrip. præceptor meus D. Phil. Dec. conſi. 310. uiſo diligenter. no. 2. & de hoc ver. nullatenus, plura ponit Ant. Corſe. in ſuis ſing. in uer. nullatenus. & in ſimilib. terminis, quòd dictio, nullatenus in regulis cancellariæ inficiat quicquid contra fiat, & idem operetur, quod decretum irritans voluit. glo. ſuper reg. 43. de Bene. reſi. in cancell. cum qua tenet Boe. deci. 348. quæritur, an ad ualiditatem: poſt princip. uerſicul. unde ponderandum eſt verbum, nullatenus.

REGVLA DECIMASEXTA.

De concurrentibus ſuper beneficio iuxta qualitatem.

ITem voluit, quod de concurrentibus ſuper vacantibus, ſeu certo modo vacaturis beneficiis, illi quibus gratiæ Motu proprio conceduntur, cæteris ſimili modo, gratias non habentibus, aliàs graduati, non graduatis, & inter graduatos magis graduati. ¶ Necnon colorato titulo poſſeſſores, non poſſeſſoribus. ¶ Ac inter pſonas aliàs, in curia pręſentes abſentibus ab ea. ¶ Ac inter præſentes non beneficiati beneficiatis, & ſimiliter inter abſentes. ¶ Et cæteris paribus oriundus non oriundo, & dięceſanus non dięceſano. ¶ In reliquis uerò ſinguli, qui prius Apoſtolicas deſuper literas eorum executoribus præſentauerint, aliis in ipſorum, de quibus agi contigerit, beneficiorum aſſecutione præferantur.

1 Ariſtoteles peripateticorum princeps, dum ſapientiæ arcana perſcrutatur, cur ueteres præmia certaminibus, quæ corporum uiribus exercentur propoſuerint, iis uero quæ mente, atque animo comparantur, nulla quiſquam ſtatuerit, ſciſcitatur: quod more ſuo optime reſoluit, indecens putans, uel ad hoc non ex peritioribus arbitros eligi, uel ſi tales arbitrentur illos ſolos irremuneratos abituros. Addidit præterea eos, qui imprudentiores iudicati fuerint iudicibus admodū infenſos fore. Et poſtremo ſi præmium præſtantius ſuo certamine decet eſſe; cum de ſapientia, & uirtute certetur, quodnam præmium iis ipſis præſtātius eſſe poterit? Contra uero Iſocrates, ſano quidem iudicio, eorum omnium ſententiam, qui uirtutem corporis muneribus honorarunt, ſapiētiæ autem nullum neque præmium, neque certamen ſtatuerunt; omnino improbare uidetur, vtriuſq; horum præclarorum philoſophorum ſententiæ, per hanc noſtram conſtitutionem ſatisfiet: eſt enim arbitror ſummus Pontifex, uirtutum omnium, & ſcientiarum fons uberrimus, qui quidem certamini ſapientiæ, & meritorum præponitur, eiq; præmium laudis immortalis, ęternæq; gloriæ reſeruatur. Victores vocibus, & manibus diuini hominis iudicis ęquitatem, & iuſtitiam extollent, beneficiiſq́ue ac prouentib. a Deo Opt. Max. eius prædilectis, in ſtipendium conceſsis, prudētiæ, & virtutis condecenti præmio, alacriter fruentur. Victi uerò faſtu dimiſſo, demiſſaq; fronte, alios digniores, æquo animo ſibi ipſis præferant? melioreſq; ſe euaſuros ſperabunt, ſeſeque tempori, ac rebus ſecundiorib. ſeruabunt. Vtinam pro omnibus noſtris actionib. prudentes arbitri conſtituti eſſent. Cum enim non quilibet uno quoque bono dignus ſit, ſed proportio quædam, atque quid idoneum conſideratur, ut arma pulcherrima non iuſto, ſed forti conſentanea: & excellentes nuptiæ non nuper ditatis, ſed nobilibus, ſi ergo cum probus ſit, quæ congruunt non conſequitur, indigna res eſt, & ſi deterior cum meliore contendat, ac maximè ſi in eodem. Ad regulam ipſam deuenio, quæ materiā habet amplā, multiplicem, utilem, & in dies practicabilem, ita ut mereatur latum & copioſum commentum, diligentemq́ue omnium in ea contentorum diſcuſsionem. Et ſi dum vepres, & ſentes præcedentis regulę calcabam, adducere poteram illud: In ſteriles campos nolunt iuga ferre iuuenci. Nunc cum poeta dicam, Maius opus moueo. Diſtinctè procedendo diuidam regulam, rubricam reaſſumam, declarabo quædam verba, regulæ: ſuper quibus, & aliis, debitas quæſtiones ſuis locis aptabo. Diuido igitur regulam ipſam in vndecim partes, quarum quælibet vnam ſpeciem prælationis continet. Secunda ibi, aliâs graduati. Tertia ibi, & inter graduatos. Quarta ibi, aut inter æqualiter. Quinta ibi, necnon colorato. Sexta ibi, ac inter perſonas. Septima ibi, & inter præſentes. Octaua ibi, & ſimiliter. Nona ibi, & cęteris. Decima ibi, & dięceſanus. Vndecima, & vlt. ibi, in reliquis uero. Sup qualibet igitur parte diſtinctè pcedam. Et præcipuè inſiſtendum putaui in inueſtigādo, q̄ partes regulæ ſint iuri, & rationi conſonę, & cōſequenter fauorabiles, & extendēdæ; ſeu potius odioſæ, & reſtringendæ. Et plura, q̄ hic tangam, inſeruire etiam poterunt pro regula expectatiuarum, ſeu prælationum inter expectantes.

tes. Et antequam ad quæſita deſcendam, notandum eſt, quod uerbum à quo reguntur uerba, in principio regulæ poſita, & alia ſequentia, eſt illud in fi. uidelicet, præferantur, quaſi dicat habentes gratiam motu proprio præferantur non ſic habẽtibus, graduati præferantur nõ graduatis &c. Vnde poſſent dici omnia cõtenta in regula eſſe ſub eadem ſtructura, & conſtructione. & licet eleganter verbum in fi. clauſulę poni debeat, tamen quãdo ſunt ita longæ conſtructiones offuſcant mentem & animos legentis, & in hoc non modicũ peccant (ſi fas eſt dicere) plures regulæ Cancellarię, de quo mirarer ſub iſto optimo Principe ſanctiſsimoque ac ſapientiſsimo, ſciens quanta ſit offuſcatio, & tardior legentis reſolutio, propter uerbi tã longam diſtantiam, de quo non immerito præclarus & omnium hiſtoriarum, & egregiorum factorum antiquorum breuis collector Valerius Maximus, & etiam plerique alii nobiles authores reprehenduntur, & utinam non uiderem alias regulas difficiliores ita ut ſuis uerbis, & conſtructionibus, & ſuis ſenſibus. & ſaluari poteſt exemplo quaſi plurium legum. C. & Autenticorũ, & 4. lib. Codicis, de quibus ultra alia dici poteſt illud, qđ de Victruio uiro alioqui diſertiſsimo, & optimo mathematico, immo digniſsimo philoſopho, ſolitus ſum dicere, quòd tanquam Gręcus loqui uidetur Latinè, uel tanquam latinus loquatur græcè: nec mirum de illa barbarie, ſeu barbaricis cõſtitutionibus Iuſtinia. quia candor, & ſplendor Iuriſconſultorum, immo Romanus cum Romano imperio ad extraneas nationes delatus fuerat, utinam aliqua die ad Vrbem ipſam redeat. Et ſi Decretum, ſi decretales legemus, ſi extrauagantes, meritò excuſari poterit Noſter ſummus Pontifex in compilatione iſtarum regularum, quoad ſermonem: ſed iſta excuſatio penes me non eſt adeo tuta, ſicut altera: quæ eſt, quod quaſi omnes regulæ cancellariæ, nunc promulgatæ ſunt eædem cũ antiquis & modernis: & Curia Roma. & illius ſtilus, immo omnes iura reddentes, omneſque officiales ſunt in illis aſſueti adeo, quòd ſi fieret noua cõmutatio, ſeu reductio in iam diſpoſitis, tota curia ſubſiſteret. Nec dubito, q̃n ſanctiſsimus D. N. qui uerè, & non per iuris, ſeu hominum fictionem, iuxta tex. in l. omniũ. §. 1. in fin. ibi quod noſtris ſcriniis eſt conſtitutum & c. 1. in princ. de conſtitu. lib. 6. habet omnia iura in ſcrinio pectoris, & leporem, & candorem omnium ſcientiarũ, ſi uidiſſet expediens, uel ſi uiderit in futurum expedire reductionem, & commutationem iſtarũ regularum ad ſtilum meliorem, etiam illis antiquis Iureſcõſultis, familiarem, feciſſet, uel faciet, etiam peritiſsimos tam ex Cu. Ro. quam ex aliis mundi partibus ad iſta conficiendum eligendo. Defuit ne ſibi, uel deerit animus in iſtis, & aliis præclaris actionibus & geſtis, neceſſaria & conuenientia liberaliter erogandi & exponendi; qui nõ ſolum cognitis & obſequioſis immo & incognitis & multoties nihil merentibus magnificè, & imperiali animo beneficia, & facultates ſuas donat, & diſtribuit. unde de ipſo illud (licet ad aliũ ſenſum, ſeu effectum) dici poſſet propter immenſam liberalitatẽ, unus Pelleo iuueni nõ ſufficit orbis, & mutatis uerbis dicam, Vnus Pontifici ſummo huic, non ſufficit orbis. Sed ne longior ſim extra noſtram regulam, quàm deceat, ad ipſam reuertor.

SVMMARIVM.

1 *Quid operentur uerba in fi. rubrica, uidelicet iuxta qualitatem.*

2 *Senſus quando propter defectum dictionis uel orationis elici non poteſt, diſpoſitio non operatur.*

3 *Intellectu quædam magis percipiuntur quàm locutione exprimi poſſint.*

1 PRimo quæro, † quid operentur illa uerba in fi. rubricæ, uidelicet, iuxta qualitatem? Et uidetur; quòd nihil, nam ſenſus aliquis colligi nõ poteſt. quid enim eſt dicere iuxta qualitatem ſine alio adiuncto, ſeu reliqua ſuppletione? Dicet enim aliquis, iuxta qualitatem cuius, uel
2 iuxta quam qualitatem? At † quando ſenſus, ſeu intellectus propter defectum dictionis, vel orationis comprehendi non poteſt, diſpoſitio non operatur. l. cum pater. §. cum imperfecta, & ibi declarat glo. in uer. imperfecta. de lega. 2. Inno. in ca. ex parte. de fi. inſtr. Contrarium eſt uerius, quòd immo uerba iſta operentur, quę breuitatis cauſa trũcatè ponuntur: at in nigro ſunt magis extenſa: ſupplenda igitur ſunt uerba hoc modo, uidelicet, Iuxta qualitatem gratiarum faciendarum, ſeu perſonarum impetrantium; ſeu ad beneficium concurrentium, uel iuxta qualitatem præeminentiarum, & aliàs, ut in nigro. Vnde ſenſus & intentio
3 ex nigro comprehendi poteſt, aut † intellectu percipi, quaſi tacitè ſubintelligendo, magis quàm locutione exprimi poſsit, iuxta tex. in l. rarum. in fi. ff. de ſolutio. & prout no. Bald. in alio caſu in l. cũ quidam. num. 5. uerſic. ad primum dico. C. de inſtit. & ſubſti. Vel etiam poſſet aliàs ſuppleri, & ſic diſpoſitio ſubſiſtit. Inno. & Feli. ubi ſupra. Roma. conſ. 376. Quæſtio eſt. num. 10. & 13. Soci. cõſ. 15. Viſis prædictis. nu. 53. uol. 1.

SVMMARIVM.

1 *Rubrica huius regulę, an pro deciſione cauſarum allegari poſſit.*

2 *Rubrica ut pro deciſione cauſarum allegari poſſit requiritur, quod orationem omnino perfectam habeat.*

1 SEcundo quæro, † an iſta rubrica poſſit allegari pro deciſione cauſarum? Et uidetur, q͂ ſic. gloſ. in l. uni. C. de cap. ta. ciui. cẽſ. exi. lib. 11. & ibi Bart. in fi. Archid. in c. quis neſciat. ante fin. ibi, & ſimiliter rubricæ. &c. diſt. 9. glo. in prohem.

SVMMARIVM.

1 *Quis præferatur an habens gratiam motu proprio tantũ an ex certa ſcientia ſolum.*
2 *Clauſula ex certa ſcientia potentior eſt illa motu proprio.*
3 *Motus proprius diſpenſationem non inducit.*
4 *Clauſula ex certa ſcientia omnem diſpenſationem & habilitatem inducit.*
5 *Clauſularum ex certa ſcientia & motu proprio æquiperatio.*
6 *Clauſula ex certa ſcientia æquiparatur clauſulæ, non obſtante lege ſeu diſpoſitione contraria.*
7 *Clauſula motu proprio æquiperatur clauſulę, non obſtantibus.*
8 *Clauſula ex certa ſcientia ęquiparatur ſecundæ iuſſioni.*
9 *Idem in clauſula motu proprio.*
10 *Prouiſio in uno caſu, ad alium non trahitur.*

1 QVINTO quæro † quid ſi unus habeat
gratiã cum clauſula motu proprio, al
ter cum clauſula, ex certa ſcientia
quis præferatur? Videtur dicendum,
quòd habens ex certa ſcientia tantum, pręferatur
habenti motu proprio ſolum: uel ſaltem quòd in-
ter ſe ſint pares. & pro prima opin. quòd præfera
tur habens ex certa ſcientia, facit, quia potentior
2 et efficacior eſt hæc † clauſula ex certa ſcientia,
3 quàm illa motu proprio. Nam † motus proprius
non inducit diſpenſationem. cap. ſi motu proprio
de præben. lib. 6. cum gloſ. 2 in uerſi. ob hoc, & ibi
Ioan. And. poſt princ. ibi. Motus proprius non in-
ducit diſpenſationem &c. gloſ. in cle. ſi romanus.
in uer. ualidam. de præben. quam ad hoc pro ſin-
gulari notat Ludo. Roma. ſing 419 in uerba, an-
te fi. Rot. 112 dicebant Domini, in no. ante fi. ibi,
cum motus proprius talium diſpenſationem nõ
inducat. & 444. not. licet motus proprius. in ant.
ante fi. ibi, nec diſpenſationem &c. Feli. in c. cum
eccleſiaſticæ. ante fin. uerſic. reſcriptum ſumit ui-
4 res, de exception. At † clauſula, ex certa ſcientia
omnem diſpenſationem, & habilitatem inducit:
glo. magiſtra. in l. 2. C. de cri. ſacr. in uer. elegerit,
quæ reſtringit text. illum, ſolum habere locum,
quando Princeps eligit ex certa ſcientia. idem cõ-
cludit gl. in uerſ. literarum, in prin. in cap. eam te
de ętat. & qualitat. prout etiam uidemus motum
proprium non tollere defectum intentionis gloſ.
in clem. ſi Romanus Pontifex. in uerſi. ualidam. de
præben. & ibi per Docto. per Ioan. And. & alios in
c. ſi motu proprio, de præben. lib 6. Rot. Belleme.
475. præmiſſæ tres. & Pariſ. conſ. 1. uol. 1. num. 74.
uerſic. & licet, ſecundum quoſdam tollat ſubre-
ptionem &c. Secus quando adeſt clauſula, ex cer-
ta ſcientia. Inno. in ca. de confirmationibus nu. 2.
uerſ. & eſt ratio. de confir. uti. uel inuti. Pariſ. conſ.
141. col. 1. numer. 2. uol. 4. Et quod certa ſcientia
plus operetur, cõcludit Mil in ſuo reperto. in uer.
gratia non poteſt dici. ante fi ibi, & plus operatur
gratia facta ex certa ſcientia, quàm ſi fiat motu
proprio &c. & in uer. ſeq. gratia eſt impetrata pen
dente lite &c. ante fi. fol. mihi 80. col. 3. Quia ad ſe-
5 cundum dictum; quòd † ſaltem effectus iſtarum
clauſularum ſit par, & idem operetur, unde dicen-
dum ſit de gratia facta motu proprio, quod de fa-
cta ex certa ſcientia, facit ultra deducta in præce-
denti quæſtio. arguendo ab æquiperatis, ad glo. &
Bart. in l. ſi quis ſeruo perſuaſerit. C. de furt. Bart.
6 in l. Marcellus in princ ff. ad trebell. quòd † clauſu
la ex certa ſcientia, æquiparatur clauſulæ, non ob-
ſtãte lege ſeu diſpoſitione cõtraria. gl. fi. in fi. in l.
ratas. C. de reſcin. uend. Bal. in l. idem Vlpianus
§. ſunt & alii, in princ. ff. de excuſat. tut. Abb in c.
nonnulli. in princ. de reſcript. Dec. in ca. porrecta.
col. 3. numer. 5. de confirmation. utili. uel inuti. &
7 eidem † clauſulæ, Non obſtante; æquiparatur di-
cta clauſula, Motu proprio. Bald. in l. omnes. C. de
quadrien. pręſcr. & in l. fi. col. fi. C. ſenten. reſcin. nõ
poſ. Alex. conſil. 24. ponderatis num. 13. uol. 5. An-
chara. conſil. 20. niſo prædicto puncto poſt princ.
uerſi. pręterea effectus. & poſtea ibi, ſicut dicimus
in clauſula motu proprio &c. & num. 2. ibi diſtin-
guendum tam in clauſula non obſtante. quam in
clauſula motu proprio. Feli. in cap. nonnulli col.
8 15. uerſic. fallit tertio de reſcri. Inſuper † clauſula
ex certa ſcientia, æquiparatur ſecundæ iuſſionis,
ſeu geminationi reſcripti. glo. in c 1. de conſtitu-
tio. lib 6. in uer. noſcatur. circa medium. uerſic. in
reſcripto etiam &c Abb in c. porrecta. ante fi nu.
5 de confir. util uel inutil. Feli in c. ſi quando. col.
fi. in uerſic. geminatio reſcripti. de reſcrip ſimili-
9 ter † clauſula Motu proprio, æquiperatur dictæ
ſecundæ iuſsioni, ſeu geminationi reſcripti. & fuit
ſingulare dictum Bal in l. nec damnoſa. poſt prin.
C. de precib. Impe. offeren. quem ſequitur Roma.
in l. ſi uero. in §. de uiro in 31. fallen num. 56. uerſ.
ſecundo probatur. ff. ſolu. matri. Iacob. de S. Geor
gio in l. ſi quis iniquum. in prin in 2. lectu. ff. quod
quis. iur. Feli. in dicto. c. ſi quando. uerſic. ſimiliter
habet uim clauſulæ, Motu proprio. Pręd icta ſatis
urgent. Vnde concludendum eſſe uideretur, habẽ
tem clauſulam ex certa ſcientia præferri debere
habẽti Motu proprio, vel inter ſe pares eſſe. Aliud
etiam ſequeretur, quòd clauſula in Motu pro-
prio loquens, à fortiori, vel ſaltem à pari, procede
ret in habente gratiam ex certa ſcientia, & nõ mo
tu proprio. Qui uellet tamen contrarium tenere,
10 poſſet reſpondere, quòd † prouiſio in uno caſu nõ
trahitur ad alium. Si igitur regula loquitur tantũ
in caſu motus proprii, non uidetur extendenda
ad caſum certæ ſcientiæ. & hic conſiderandus eſ-
ſet fauor regulæ, identitas uel non rationis in uno
caſu ad alium, & an veriſimiliter princeps interro
gatus idem reſpondiſſet in alio caſu. Et quia ma-
teria eſt ſubtilis nimis, & indigeret longa repeti-
tione, remitto me pro conſideratione proximè
dictorum ad theor. Bart. in l. commodiſsimè, & in
l. Gallus. §. & quid ſi tantum colum. 2. numer. 9.
& ibi omnes. ff. de libe. & poſthu. Anchara. conſil.
228. prima ſubſtitutio nu. 3. & declarat Dec. conſ.
394. & pro ueta col. 4. num. 7. uerſ. 5. facit regula.

& conſ.

& conſil. 227. præſertim ante fi. uerſic. non obſtat quod ſupra &c. ex proxima ſequenti quæſti. clarius apparebit de conformitate, uel diuerſitate iſtarum duarum clauſularum.

S V M M A R I V M.

1 *Clauſulæ motu proprio & ex certa ſcientia an poſſint dici inter ſe haberi ut excedentia & exceſſa.*
2 *Motus proprius ex mera liberalitate procedere debet ſecus in gratia ex certa ſcientia.*
3 *Gratiam procuratam præſumi, niſi aliud caueatur.*
4 *Motu proprio facta conceſſio æquiperatur conceſsioni propter benemerita facta.*
5 *Motus proprius per teſtes probari non poteſt ſecus dicendum in certa ſcientia.*
6 *Certa ſcientia colligitur etiam quod de ea non appareat.*
7 *Certa ſcientia clauſula non obſtante non æquipollet.*
8 *Motus proprius diſcuſsionem non requirit ſecus in gratia ex certa ſcientia.*
9 *Motus proprius an per coniecturas uel aliter probari poſſit remiſsiuè.*
10 *Motus proprius non tollit ius tertij.*
11 *Certa ſcientia principis ius tertij tollit.*

1 SExto igitur quæro, † an iſtæ duæ
clauſulæ, Motu proprio, & ex certa
ſcientia, poſsint dici, inter ſe haberi
ut excedentia, & exceſſa? Et licet ex
ſupradictis uideatur poſſe concludi,
quod nõ, quaſi clauſula ex certa ſcientia, plus vel
idem operetur, pro quibus etiam facit con. Alex.
215. non obſtat, ſi dicatur, præſertim num. 5. uerſ.
non ob. tamen, ſi dicatur indultum. uol. 7. & latè
Staph qui plurima cumulat in tract. ſigna. fol. 83.
& ſeq. tamen conſiderando ortum, & principalẽ
effectum iſtarum clauſularum, crederem reſpon-
deri debere affirmatiue, uidelicet quòd habeant
2 ſe ut excedentia & exceſſa. † excedit enim motus
proprius in hoc, & differt, quia procedit, ſeu pro-
cedere debet ex mera liberalitate, & ex mera uo-
luntate. c. ſi motu proprio. poſt prin. ibi, quæ no-
ſtra mera liberalitate proceſsit. l. 3. poſt prin. C de
legi. ubi motus proprius appellatur ſpontaneus
motus: at gratia ex certa ſcientia poteſt eſſe pro-
3 curata, immo † niſi expreſſe caueatur, ſeu dica-
tur, gratia præſumitur & creditur impetrata ad
inſtantiam partis, & procurata. d. cap. ſi motu pro
prio in fi. Bar. in l. 3. ff. quod quis iur. in princ. Iaſ.
in l. ex hoc iure. num. 56. ff. de iuſti. & iur. Inſuper
4 † conceſsio facta propter benemerita, & facta mo
tu proprio æquiperantur. Guigliel. de Cun. in l. 5.
§. ſi procurator. & Alex. in eadem l. poſt princi. in
2. limita. ff. quod quis iur. Deci. conſil. 413. conſu-
luit accuratè. num. 6. & conſi. 614. in cauſa feuda-
li num. 15. Iaſ. in ſupra alleg. l. ex hoc iure. nume.
5 56. Tertio † Motus proprius non poteſt probari
per teſtes. glo. fi. in d. ca. ſi motu proprio. Rota in
antiq. 130. no. quod in c & quod in literis clauſu
la, motus proprii, debeat eſſe inſerta, aliàs nõ præ
ſumatur ſeu cenſeatur gratia facta motu proprio
concludit poſt alios Alex. in l. ſi quis iniquum. nu.
2. ff. quod quis. iur. & idem Alex. conſ. 112. uiſa co
pia numer. 3. uol. 7. & ſecus eſt in gratia ex certa
ſcientia, quæ per teſtes probari poteſt Bellemer.
Deci. 746. licet obſeruet. poſt priu. Lamb. in tract.
iur. patro. in 15. art. 9. quæſt. 3. par. 2. lib. num. 3. ſi
fol. mihi 371. à tergo in verſic. deueniendo modo
ad limitationem. Et iſta eſt cõmunis opin. prout
teſtatur Nico. Boe. in tracta. de pote. Lega à late.
in prima quæſt. ante num. 79. verſic. & iſta eſt com
munis opin. &c. vbi plura adducit. & pro vtroque
dicto facit Rot. 332. licet Romana. in no. ubi ple-
nè, præſertim nume. 4. ubi reſpondet ad c. ſi motu
proprio. & illam Dec. optimam & ſingularem ap
pellat Afflic. Dec. Neap. 253. quo regu, nu. 8. ubi
poſt Bal. & And. de Iſern. concludit certam ſcien-
tiam principis per teſtes probari poſſe, idem e-
tiam uoluit Feli. in c. ſi quando. in uer. geminatio
6 nume. 15. de reſcr. Immo † certa ſcientia colligitur
etiam quod de ea non appareat, quicquid dixe-
rit glo. fi. in prin. in cle. & ſi principalis. de reſcrip.
Abb. in c. ad hæc in fi. & ibi Deci. num 6 de reſcr.
Felin. in cap cum inter. 8. not. & ibi etiam Dec. de
excepti. Ratio differentiæ adduci poteſt, uideli-
cet, quòd clauſula motu proprio ſit fundata in
mera negatiua, uidelicet, principem non fuiſſe ro
gatum, uel impulſum ad huiuſmodi gratiam cõ
cedendam, & cum hæc negatiua non poſsit coar
ctari loco, & tempore, improbabilis erit per te-
ſtes. Sed clauſula ex certa ſcientia in mera affir-
matiua fundatur, & ſic per teſtes probari poteſt,
glo. in clem 2. de reſcrip Quarto, ut ſupra proba-
ui, clauſula, Motu proprio, æquipollet clauſulæ, nõ
7 obſtante: ſecus autem uidetur dicendum † in clau
ſula, ex certa ſcientia, quæ clauſulæ, non obſtante,
non æquipollet. Bald. in prælud. feud. in 4. carta in
uerſ. Item dicit And. de Iſer. Franc. Aret. conſi. 15.
Reuerendiſsime pater, num. 6. uerſi. præterea quã
do. Deci. conſil. 341. uiſo puncto num. 10. Quinto
8 † motus proprius certificationẽ, ſeu diſcuſsionẽ,
uel cognitionem, ſuper concedendis non requi-
rit neceſſario. Secus eſt in gratia ex certa ſcientia
glo. in ca. paſtoralis §. præterea. in uerſicu. ex certa
ſcientia, in princ. & ibi Abb. numer. 4. ubi uult, ꝙ
requiratur, ꝙ certificatio fiat de omnibus quæ po
tuiſſent principem mouere &c. & poſtea ſubdit,
aliàs non dicitur concedere ex certa ſcientia. de
offic. de lega. Immo cum motus proprius pro ip-
ſius ſubſiſtentia requirat expreſsionem, quod mo
tu proprio ſit, dicto c. ſi motu proprio: ſecus dicen
dum in certa ſcientia, quia attenditur ipſa infor-
matio, & inſtructio, non autem ipſa clauſula ſeu
uerborum prolatio. c. uenerabilis. cum glo. in uer.
ſicut, quæ declarat confirmationem illam, quæ nõ
uidebatur ſimplex propter uerbum, ſicut &c. pro
pter informitatem, & diſcuſsionem intelligi debe
re ſimplicem, & ualidam. de confir. uti. uel inu. fa-
cit Aret. conſil. 15. ſupra allegatus. numer. 5. præ-
ſertim ibi, ergo tantum uel plus &c. & latiſſimè

per

ſuper primo col.fi.uerſic.ſed caſu præſenti.Deci.
conſil.117.& pro cenui. nu.1.& conſ.152.in prin.
cap.cum epiſcopus.de offi.ordi.lib.7.& tetigi ſu
pra in 4.q.13.reg.n.2.& ampliationẽ poſui nu.3.
In quibus aliis habeat epiſcopus iuriſdictionem
de per ſe de iore communi uideri poteric Dec.
Achil.85.Graſ.1.ſub citu.de epiſco,incipiens epi
ſcopus ſolus.ac Dec.Paleot.incipiens,Extabat in
actis.ubi etiam quando ioriſdictio ſit pęnes ipſũ
epiſcopum,ac capitulum.Ec inter alia quòd epi-
ſcopus abſque capitulo poſsit imponere onus le-
gendi ſacram ſcripturam,concluſum fuic in Rota
prouc Dec.Accoram.44.incipien.In una Pampi-
lonen.lib.2.Archiepiſcopi,& etiam ſuperiores ha
benc in ſua ciuitate & Dięceſi, uel in locis ſibi im
mediate ſobiectis eandem diſpoſitionem de iure
3 communi.& de† Archiepiſcopo loquitur text.in
c.cum non liceat.de præſcriptio.& quia iſtis tan-
tum de iure competit huiuſmodi prouiſio, ſeu di
ſpoſitio,additur,Vel ex conſuetudine.Siue igitur
uelimus dicere, quod Epiſcopus, Archiepiſco-
pus & Patriarcha habent de iure:alii uero,de qui
bus ſtatim loquar,ex conſuetudine ſeu ex priui-
legio: uel dicamus,Epiſcopus habet de iure, alii
uero ſuperiores de conſuetudine, uel ex priuile-
gio:Archidiaconus uel Archipręſbiter & alii infe
riores habent ordinariam diſpoſitionem, ſeu fa-
cultatem non ex iure,ſed ſimiliter ex conſuetudi
4 ne,uel ex priuilegio.& de† Archidiacono ꝙ non
habeat de iure talem poteſtatem ordinariam,fa-
cit.c.1.c.cum ſatis.cum glo.in uer.conſuetudinis
&.c.mandamus.cum glo.in uerſic.uiſitandas.de
5 offi.ordina.de† Archipresbitero uero probac c.
1.cum duobus ſequen.de offi.Archipresby.& de
aliis inferioribus ab ordinario per Deci.præalle.
conſil.117.poſt prin.uerſic.& idem dicendum eſt
in quolibet alio inferiori patet quod neceſſe e-
rat addere iſtud uerbum,uel conſuetudine.

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc de quibus Vicarijs loquatur.*
2 *Vicarius omnis dici poteſt qui uices alterius gerit.*
3 *Vicarij nomen in ff.pro ſeruo accipitur.*
4 *Vicarius Dei eſt ſummus Pontifex.*
5 *Vicarius papæ ſecundum obtinet locum.*
6 *Vicarius generalis Imperatoris ampliſſima habere ſolet priuilegia.*
7 *De Vicarijs temporalibus terrę ſeu oppidi à Papa ſeu Imperatore conſtitutis.*
8 *Vicarij Patriarcharum primatum Archiepiſcoporum et epiſcoporum.*
9 *Vicarij capituli ſede uacante quid poſſunt & nu.10.*
11 *Vicarij etiam a prælatis inferioribus conſtituuntur.*
12 *Vicarij à Rectoribus ſeu curatis conſtitui poſſunt.*
13 *Vicarius perpetuus in eccleſia ubi non eſt rector in omnibus rectoris uice fungitur.*
14 *Vicarij religioſorum.*
15 *Vicarij rectorum ſeu poteſtatum terrarum.*
16 *Vicariorum tres ſpecies.*
17 *Vicarius,& officialis in quo differant?*

SEXTO in fi.ibi,Per eoſdem prędeceſ
ſores Vicarij perpetui, uel ad tem-
1 pus &c.† quæro de quibus Vicariis
loquatur regula?& pro faciliori intel
ligentia uideamus pro iunioribus,
quomodo in iure capitur dictio iſta, Vicarius, &
2 qui ſint iſti Vicarii perpetui,& qui tpales.† Vica
rius latu ſumpto vocabulo oĩs dici põt,qui vices
alterius gerit,ſeu in alterius locũ, officium,admi-
niſtrationem uel curam ſuffectus eſt.l.Vicarius.ff.
de legatio.& pro ſuffectu, ſeu ſubrogato in locũ
alterius accipitur in l.1.C.de ſer.reipu.manumit.
ibi,quod is,quem dederas Vicarium,& ita intel-
ligit ibi Azo in ſum.dicens, quòd debet alium
ſeruum loco,uel uice ſui dare.Hoſtien.in ſum.de
offic.Vicar.in 1.quæſt.uerſic.quis ſit Vicarius.Io.
And.in c Romana. num.12.ver.Item officialis.de
appella lib.7.Cardi.in clem.uni.in 2.quæſt.num.
3 3.de offi.Vicar.† Vicarii nomen in digeſtis acce-
ptum inueni pro ſeruo,qui Vicarius ſeruus dici-
tur,& maiori ſeruo in familia ſeruit.l.ſi in re.§.fi.
ibi eiuſque Vicarius &c. & poſtea ibi, dederc Vi-
carium damneris.ff de noxa.l.ſi noxali.§.deniq; &
l. ſi ſeruus meus ordinarius Vicarios habeat.ff de
pecu.& de hoc ſeruo Vicario loquitur gloſ.in l.ſi
ſeruus nauem.in ver.aliter.ff.de fur.& in l.miles.§.
decem.in uerſ.pecuniarum.& ibi Iaſ.in ſi dicti.§.
& in hoc ſignificatu accepit Cicero in 3. Verri.pe
cuſia omnium, quæ retinentur. & 3. Verri. uec
Diogenetus qui ex publicis uectigalibus tanta lu
cra facit,Vicarium nullum habet in.C.habemus
titulum,de of.Vica.& glo.in l.1.dicit,quòd loqui
tur de Vicario præfecti.& Azo in ſum.declarat,ꝙ
pfecti habebãt Vicarios ſuos in ciuilib. cauſis au-
diendis,& terminandis:ſicut & magiſter militum
habebat Vicarium in negociis militaribus:& ibi
quærit,quis illorum Vicariorum præferatur.& Vi
cariatus erat dignitas pęnes principem.l.uni.C.
de Comiti.& Archia.ibi, ita ut inter Vicarios &
duces &c.cum glo in uer.Vicarios.& l.uni.in fi.&
glo.in uer.Vicaria.dicit,quòd Vicarios æquipera
tur, Comiti,& Duci.li.12.alibi Vicarii accipiunt
pro habitatoribus loci.l uni.C.non lice. habita.
metroco.cum glo.in uer.Vica.&.l.uni.& in rubr.
& utrobiq; gl. C.ut nullus ex Vica.pro alie.Vica.
debi.tene.lib.11.De iure canonico ampla eſt ma
4 teria Vicariorum,& incipiendo à digniori† Vica-
rius Dei eſt ſummus Pontifex prout et fuit beatus
Petrus cap.quanto.poſt princ.de transla.Epiſco.
c.ubi periculum.§.cæterum,ibi,cũ agitur de crea
tione Vicarii Ieſu Chriſti.& c.fundamẽta.§.decer.
poſt medium,de electio.lib.6.c.ut noſtrum,ut ec-
cle.benefi.& iſte uices non puri hominis, ſed ueri
Dei gerit,qui adæquare poteſt quadrata rotũdis.
pro ut dixit Hoſtien.in cap.nouit. de iud.latè per
Spec.in titulo,de Lega.§.nũc oſtẽdẽdũ eſt.nu.51.
uerſ.octuageſim onono,ipſe eſt ſucceſſor Petri, &
Vica-

5 Vicarius Ieſu Chriſti &c.† Vicarius Papæ ſecūdū
locum obtinebit, de quo vnicum textum habe-
mus, in c penul. de off. Vica. incipit. ſua nobis, ali
ter tua nobis. & ibi uideantur Io. And. Abb. & An
cha. qui diſputant, an habeat iuriſdictionē intra
centeſimum miliare: & an habeat iuriſdictionē in
ſubditos titulis Cardinalium, & an poſſit abſolue
re excommunicatos aliunde venientes, videatur
omnino excellens Rotę Auditor Io. Fran. Paui. in
trac. de off. c. ſede uac. in 10. q. 2. par. prin. nu. 35. &
ſeq. uer. nunc reſtat ſubiicere aliqua de Vicario Pa
pę, &c. & poſt n. 44. ponit literas facultatū Vicario
Papæ concedi ſolitarū. & oēs prædicti, ubi ſupra,
concludunt, qđ iſte hēt iuriſdictionem ordinariā.
6 Tertium locū obtinebit† Vicarius generalis Impe
ratoris, qui ſolet habere priuilegia ampliſſima, &
reſcribit, ſeu diſponit cum clauſulis, de plenitudi
ne ptātis, & ex certa ſcientia, de quo latè p Cum.
conſ. 158. uiſis inſtrō, &c. per totū. Quartus locus
7 erit † Vicariorum temporaliū alicuius ciuitatis,
Ferrarū oppidi, ſeu loci, ꝓut in Arimino, Fauētia,
& ſimil. à Papa, uel Imperatore cōſtitutorū, & ta-
les præfici ſolent ad vitam, ſeu ad ſecundam, uel
aliam generationē, & de talib. Vicariis Papæ, ſeu
Imperatoris loquitur Bar. in tract. de Tyrānia. nu.
34. q. 10. Dec. conſ. 341. niſo puncto. col. 5. uerſ. cir
ca primam conceſsionem fuit conſtitutus Vica-
rius. Argentæ &c. pulcrhè per Ludo. Roma. conſ.
59. ad diſcutiendum. col. 2. nu. 2. & ſequ. uerſic. ſe-
cūdo poteſt probabiliter. ubi, an tales Vicarii ha-
beant iuriſdictionem meri imperii, & concludit
pro affirmatiua ex conſuetudine, & conceſsione.
& Paui. in allegat. tract. de offi. & poteſta. cap. ſede
uacan. ante fi. poſt num. 44. & ibi ponit formam
conſtitutionis huiuſmodi Vicariorum pleraque
notans, quæ ibi videri poſſunt. Quinto connu-
8 merare poterimus † Vicarios Patriarcharum, Pri-
matum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum,
qui omnes ſunt ordinarii, & appellantur etiam
officiales præſertim in Regno Hiſpaniarum, vo-
cant enim officialem Archiepiſcopi Toletani, id
eſt Vicarium. & notandum eſt ex ſtilo Roma. cu.
quando ſcribitur pro materiis, ſeu expeditionib.
concernentibus, Italiam, Vngariam, Dalmatiam,
Epirum, ſiue Albaniam, Sclauoniam, Cyprum,
& Cretam, & partes Orientales: item Siciliam,
Sardiniam, & Corſicam, Cancellaria ſemper vti-
tur hoc termino, Vicarius, hoc modo, uidelicet,
Dilecto filio Vicario ven. fratris noſtri Epiſcopi
Bononienſis in ſpiritualibus generali. Sed ultra
montes Alpinos, pro Hiſpania, Gallia, Germania,
Polonia, Anglia, & Aphrica nominatur Officia-
lis his uerbis, uidelicet, Dilecto filio officiali Lug
dunenſi. & iſta eſt uera forma, qua prætermiſſa li-
teræ, ſeu bullæ non carerent ſuſpicione falſitatis,
prout omnia hæc notantur in libro practicæ can-
cellariæ: qui eſt approbatus, & illi ſuper his fides
datur. fol. mihi 54. a terg. in 2. parte. in princip.
uerſicul. in ſalutatione non ponitur ordo, &c. Et
de Vicario Archiepiſcopi, ſub hoc nomine of-
ficiali loquitur text. in cap. dilectę. de appella. in
cap. 1. §. fi. de offic. ordina. lib. 6. & verſicu. ex hoc,
loquitur de officialibus omnium Metropolitano-
rum. Et an officialis, & Vicarius in omnibus
ſint iidem, & idem poſsint, uideatur Federic.
de Sen. conſil. 302. Reuerende pater. numero 4.
de Vicario, ſeu officiali Epiſcopi plura iura lo-
quuntur. videantur. c. licet. & c. fi. de offici. Vicar.
lib. 6. ubi, quid in hos transfear, & quid poſsint,
uideatur latè per Ioann. de Firmo. in tractatu, de
epiſcopo. in 7. par. 4. libri, ſub rubric. de Vicario
Epiſcopi. & de Vicario generali Epiſcopi, ſeu in
ſpiritualibus, & in temporalib. per Fed. de Sen. in
præalleg. conſi. 302. nu. 4. & de Vicario generali, &
quid poſsit, & an poſsit conſtituere alium Vica-
rium. Rota. 378. fuit dubitatum utrum Vicarius,
in no. Mil. in repertor. in uer. Vicarius Epiſcopi ha
bet unum, & idem conciſtorium, & in uer. Vica-
rius Epiſcopi in temporalibus poteſt eſſe laicus:
& per Pariſi. conſil. 8. difficultas præſentis. col.
2. uolum. 4. & de Vicario principali, & foraneo
habemus text. in clemen. 2. de reſcri. & ibi omnes
9 declarant. † Vicarii etiam creantur à capitulis ſe-
de uacan. qui habent facultatem exercēdi ea, quæ
ſpectant ad capitulum ſede uacante. & iſta crea-
tio eſt utilis propter multa, quę accidere poſſunt
ante noui prælati deputationem: difficile enim
eſſet congregare totum capitulum pro his, quæ
celeritatem deſiderant: & ſic in iſtos Vicarios trāſ
10 feruntur ea, quæ competunt † capitulo ſede ua-
cante, puta confirmatio electionum prælatorum
inferiorum. cap. cum olim. de maiorita. & obe-
dien. & ibi Abb. Inſtitutio præſentatorum. cap. 1.
de inſtitutio. lib. 6. Executio teſtamentorū. Abb. in
cap. penultim. colum. 3. poſt Ioann. Andr. Anch.
& Cardin. de teſtam. Calder. conſi. 12. eodem titu.
& Cardin. in clemen. vnic. hanc communem affir-
mans. eod. tit. Excommunicatio, & abſolutio. c.
unic. de maior. & obedien. lib. 6. & ibi Ioan. Andr.
ubi ſubdit, quod poteſt facere ea, quæ ſunt volun
tariæ iuriſdictionis. & Geminian. qui ponit plura
dubia ſuper hac materia. Rot. 311. fuit dubitatū
utrum capitulum, ubi de præmiſſis: & an poſſit
recipere renunciationes, & latiſsimè per Ioann.
Franc. Paui. in tracta. de offic. & poteſta. cap. ſede
uacante, præſertim. in 10. quæſtio. 2. par. princip.
ubi etiam præmittit, quòd tales quandoque ap-
pellantur Vicarii deputati, & Commiſſarii, quan-
doque officiales, quandoque Vicegerentes, Lo-
cumtenentes, Nuncii, Dominici, quandoque
Foranei, quandoque ſubſtituti, Viſitatores, &
ſuffecti, videatur etiam Lambertin. in tract. iuriſ.
patron. in 7. articul. 1. quæſt. 3. part. 2. lib. fol. 340. a
tergo. Et idem etiam dicendum eſt in morte ci-
uili, ſi enim Epiſcopus ſit captus à paganis, ſeu
infidelibus capitulum ſuccedit in iuriſdictione,
& adminiſtratione. cap. fina. de ſupplend. neglig.
prælator. libro 6. Pariſ. conſil. 19. mortuo Epiſco-
11 po. nu. 11. uolum. 4. † Vicarii etiam a prælatis in-
ferioribus conſtituuntur, ſeu conſtitui poſſunt, de

quibus per gloſ.in clem.2.de reſcript.in uer. epi-
ſcopi.in prin.& ibi Card.in 12.q.Lap.alleg.5.† Vi
carii etiam à rectoribus,ſeu curatis conſtitui poſ-
ſunt,& diſputat Hoſti.in ſum.de off.Vica.num.4.
ver.& in quibus caſibus ſit licitum per Vicarium
deſeruire. an indiſtinctè quilibet beneficiatus, ſi
introitus eccleſiaſtici ſuppetant,poſſit Vicarium
conſtituere: & an ſine licentia Epiſcopi.& iſti Vi-
carii regulariter conſtituuntur pro officijs, & mi-
niſteriis eccleſiaſticis,de quibus loquitur quaſi to
tus titulus.de offi.Vica. & in c.prouideas §.quia.
dicitur,quòd huiuſmodi Vicarii debent deſerui-
re perſonis,& eccleſiis.& cle.uni.de offi.Vic. in fi.
& horum Vicariorum aliqui ſunt perpetui,aliqui
temporales,de quibus per Card.in cle.uni.q.3.&
ſeq.num.3.& ſeq.de offi.Vica.Mil.in reper.in uer.
Vicarius temporalis,per Fel.in ca. G. perpetuus.
13 col.1.de fi.inſt.& † Vicarius perpetuus in eccleſia,
ubi non eſt Rector, in omnibus Rectoris uice fun
gitur.Rot.341.no.quod cū Vicarius in anti. 470.
ſuppoſito,quod Epiſcopus, in no.Bellemer. 702.
ſuppoſito quod Epſ Mil.in reper.in uer. Vicarius
perpetuus eccleſiæ parrochialis.Boni.de Vita. in
clem.1.in fi.de iure patro.Rebuff.in tractat.cong.
14 portio.nu. 107.& ſeq.† Vicarios etiam habent re
ligioſi.cle.exiui de paradiſo.§. penulti. de uerbo.
ſignificati. & ibi Cardinal.an tales Vicarii creari
debeant à Papa, an à monacis. Ego uero obſer-
uari uidi in religione Celeſtinorū, cuius ſum ad-
uocatus, quòd in càpitulo generali creatur Vica-
rius generalis, & reſidere ſolet Neapoli,& iſte Vi-
cariatus generalis eſt primum, & nobilius officiū
poſt Abbatiatum: non tamen omitto, quod etiā
in pleriſq; Monaſteriis deputati ſolent poſt prio-
res Vicarii, qui uices, ſeu locum priorum repræ-
15 ſentant.† Vicarii denique a Rectoribus, ſeu po-
teſtatibus terrarum etiam deputantur,qui etiam
vicegerentes appellantur:& aliquando tales creā-
tur ab ipſa uniuerſitate, aliquando ab ipſo Re-
ctore. de quibus latè per Alexand. ſuper rubri. ff.
de offic. eius. numer.13.& ſequen. per Ioan. Pet.
de Ferra.in praxi Papien.in for. actio.rea. in uer.
necnon.dicto Vicario. & per Dec.in cap. ſanè. el
ſecundo. num.2. de offic. delegat. Et poſtquam
16 de Vicariis incidit ſermo breuiter omnium † Vi
cariorum,ſeu Locumtenentium ſpecies tres aſſi-
gnari poſſunt: prima erit eorum qui à iure,ſeu le-
ge ſine facto hominis conſtituuntur, prout ſunt
Archidiaconi.cap.1.cum ſimi.de offic.archidiac.
Secunda ſpecies erit eorum qui conſtituuntur ab
eodem ſuperiore, à quo conſtituti fuerunt illi or-
dinarii in quem locum iſti ſubrogantur, de quib.
loquitur text.in l.2.C.de offic.eius qui ui. alte.ge.
& l.1.§.a præfecto.ff de legar.3. Tertio modo di-
citur Vicarius is, qui ſubſtituitur ab aliquo in
locum ſui ipſius ſubſtituentis. & de hoc loquitur
text.in l.aliquando.ff.de offic.proconſ.in authen.
de collatio.§.ad hoc prohibemus, & in authen. vt
nulli Iudicum. in princip. Bartol. in l.obſeruare.
ff.de offic. proconſ. Alexand. in rubri.ff.de offici.
eius. Vicarius,& officialis, an inter ſe differant Io.
And.in add.ad Specu.rub.de offic. Vicar. pro ne
gatiua concludit, hæc nomina eſſe nomina, ſino-
nima, ſeu idem ſignificantia: dicens, aliqui dif-
ferentias, aliquas conſtituunt, uideantur Feder.
de Sen. conſil. 302. Reuerend. patet dicitur in
iure. colum. ultim.& in praxi cano. crimi. Ioann.
Bernard. Diaz. c.3. in uer.officiali,ac Vicario ge-
nerali.Redeundo ad principale quæſitum omiſſa
longa diſputatione,quæ hic cadere poſſet: reſpō-
deo,licet ſupra ſint comprehenſæ omnes ſpecies
uicariorum,nulla tamen caſui noſtro indiſtinctè,
& abſolutè conuenit. Dicimus igitur, quòd iſta
conſtitutio Vicariorum,de qua hic, ſit anomala.
uult igitur regula ampliando reuocationem fa-
cultatum prouidere etiam in caſu, quo in facul-
tatibus per prædeceſſores ſummos Pontifices fuiſ
ſent conſtituti Vicarii ad diſponendum de gene-
raliter reſeruatis,ſeu affectis: & ſiue tales Vicarii
eſſent perpetui,ſiue temporales. Lato igitur ſum
pto uocabulo ueniunt iſti Vicarii, de quibus in re
gula, prout ſupra. in princip. huius quæſtionis.
& ſicut ſupra in hac regula reuocantur facultates
diſponendi de beneficiis ad uitam, ſeu ad tem-
pus: ita, quia forſan ad id deputati fuerunt Vi-
carii reſpectiuè, uidelicet, quo ad uitam perpe-
tui, quo ad facultatem temporalem tempora-
les, fuerunt addita iſta uerba de Vicariis perpe-
tuis,uel ad tempus.

REGVLA DECIMAQVINTA.

De Dictionibus numeralibus in literis Apoſtolicis ponendis.

ITEM, vt in Apoſtolicis literis, cōmit
tendi crimen falſi per amplius tolla-
tur occaſio. ¶ Voluit, ſtatuit,& ordi-
nauit, quòd in antea dictiones nume
rales,quæ in dictis literis ante calen-
das nonas,& idus,immediatè poni conſueuerūt,
per literas,& ſyllabas, extensè ſcribantur. ¶ Et illæ
ex præfatis literis, in quibus huiuſmodi dictio-
nes aliter ſcriptæ fuerint, ad Bullariam nullate-
nus mittantur.

Regula hæc inſtaurauit mihi animum iam in
illis reuocationibus defeſſum: facilis eſt,& iucun-
da, & eadem in omnibus cum regulis antiquis.
Diuidi poteſt in tres partes; in prima ponitur
ratio conſtitutionis promulgatæ. In ſecunda,
quæ eſt ibi, Voluit, ponitur ipſa conſtitutio. In
tertia,quæ eſt ibi,& illæ ex præfatis,prouidetur ca
ſum contrauentionis. in fi.regulæ ibi,ad bullariā,
aliqui libri habent ad bullarium: idē eſt. nā pri-
mo modò ſignificatur locus,ſecundo modo ppo-
ſitus his bullis, ſiue intelligamus dā regiſtro bul-
larum; quaſi dicat non mittantur ad regiſtrum
bullarum, uel ad magiſtrum bullarum. ſiue ue
uit hic Gloſſator ad propoſitum plumbi officium.

non

non intelligas tu, vt ipſe tangit, de Vicecancellario. de quo plumbo, ſeu plumbi officio uideri poteſt. D. Samen. quæſt. 1. nu. 5. ſuper regula de non iudi. iux. form. ſupplicationis, qui concludit literas tunc dici expeditas, quando ſunt in plumbo, & allegat Dom. & Fel. ut ibi, qui tamen mihi nihil faciunt. ponit etiam idem D. Samenſ ſuper ſignatura. num 54. non omitto, quòd Gloſſator. ante fin. commenti huius regulæ ualde decipitur ſupponendo quòd eccleſia male uideatur facere approbando numerum iſtum calẽd. non. & iduũ, dicens hoc eſſe, de iure prohibitum. uoluit allegare cap. non licet. cum 3. ſeq. 26. quæſtio. 7. quæ tamen iura & tota quæſtio. 5. reprobant obſeruationem ipſorum dierum, & calend. iuxta ritum Paganorum non autem numerationem per calẽ. non. & idus: alioqui ſequeretur iuxta conſequentiam Gloſſatoris, quòd ex quo canones, & ſcriptura ſacra utuntur numeris, & numeralibus dictionibus, comprobarent etiam numerum Pythagoricum, ſeu illo cum aliis numeris incidenter uterentur, quod fatuum eſſet dicere. Et quia regula hæc concernit potius cancellariam, dans normam ſcriptoribus apoſtolicis, Abbreuiatoribus & aliis, quàm tribunalia: & conſequenter eius materia ſicca in theorica, & in praxi cenſeri poſſet: more uenantium, aucupantium, piſcantium, qui aliquando domum uacuis redeuntes manibus, ne ab ocioſis carpantur, nouis artibus, feras, aues, piſces, etiam dato pretio ſibi parant: ſic ego, ne iudicer ſuper hac regula ſterilis, & inutilis, quoad fieri poterit enitar iunioribus. ſolitas q. etiam aliunde originem trahentes proponere.

S V M M A R I V M.

1 *Numerales dictiones, an de iure ſcribi poſſint aliter quã extenſè per caractere ſ, uel notas.*

2 *Per notas inuſitatas ſcribi non debet.*

1 PRIMO quæro ſemota regula, quid de iure communi, vel ſtilo, & obſeruantia? Et videtur dicendum, quòd idem, in tantum quòd regula iſta eſſet ſuperflua. & pro hac parte facit tex. in l. ſi cum patrono § fin. & ibi glo. pen. in uer. notis. ff. de bono poſſeſſ. exponit, id eſt ſignis numerorum §. illud autem. in prima conſti. ff. cũ gl. in uer. ſigna, id eſt notas. l. 1. ante fin. C. de uete. iu. enuclea. ibi, non per ſignorum captiones; & poſtea ibi. nec enim per ſpecialia ſigna numerorũ. & l. 2. C. de uete. iur. enuclean. §. eandem pœnam. ibi, numeros per conſequentias literarum uolumus, non per ſigna manifeſtari. l. uni. ante fi. C. de emenda. Co. Iuſtinia. ibi, ſine ulla ſignorum dubietate. Specu. in titulo, de inſtrum. editi. §. inſtrumentum ergo. num. 26. uerſic. item opponitur, quod inſtrumentum eſt ſcriptum per notas, ſiue per ſigna. Cardinal. in clement. 1. §. regula. in 1. nota. de ſtatu Monach. Alexan. conſil. 153. uidetur prima conſideratione, &c. volum. 2. colum. 2. nu. 6. Specu. in titu. de reſcrip. præſen. §. 1. uer. quid ſi ex forma. Docto. in c. ex parte. de fide inſtrumen. Io. Franc. Ripa in tracta. peſte, titu. de remed. cũ conſeruan. uber. num. 285. Pro contraria opin. facit tex. in l. quoties. §. ſed ſi quis per centum, ducenta per notas ſcripſit, & ibi gloſ. in uer per notam, declarat, id eſt ſignum repræſentãs ff. de hæred. inſtitu. Bald. in Authen. quod ſine. C. de teſta. ante fi. in ult. quæſtio. Paul. de Caſtro in dict. l. quoties. §. ſed ſi non in corpore. in ultimo notab. ubi dat exemplum, ſi ponatur pro centum. c. & pro quinquaginta. l. & in terminis noſtris notat Speculat. in titulo, de reſcript. præſent. §. primo igitur. num. 6. ibi, præterea 2. idus, uel 3. calend. uel 4. nonas, cum occurrunt, hoc modo ſcribenda ſunt, & non extenſè &c. Iſta ſecunda opin. eſt uera: & cõ-
2 traria procedunt, quando † ſunt notæ inuſitatæ, & incognitæ, uel quando loquimur in libris iuris ciuilis, qui debent ſcribi per conſequentiam literarum non per ſigna, ſed contrarium hodie ſeruatur. hanc diſtin. & declarationem facit. Bartol. in dicta authent. quod ſine. uerſicu. breuiter iſta eſt ueritas. C. de teſtam. & in dicta l. quoties. §. ſed ſi non, uerſicul. quædam ſunt literæ. & notæ, quæ ſunt in communi, &c. ff. de hæredi. inſtitu. & in l. ſed cum patrono. § fin. uerſicu. in contrarium eſt caſus, &c. ff. de bonor. poſſeſſ. Ex præmiſſis duo ſequuntur, quòd regula ad hoc diſponendum erat neceſſaria; ſecundo, quòd non exorbitat à iure, immo habet cum eo conformitatem, & eſt rationabilis: unde merito dici debeat fauorabilis, & amplianda; & fuit neceſſaria, alioqui dubitari ſatis poterat.

S V M M A R I V M.

1 *An regula hæc in ſupplicationibus, & paruis datis procedat.*

2 *A prohemio ratio finalis conſtitutionis colligitur.*

3 *Matrici, & originali magis creditur.*

4 *Caſus omiſſus in diſpoſitione iuris communis remanet.*

5 *Prothocollum non habens ſubſtantialia inſtrumenti fidem non facit.*

6 *Stilus Romanæ Curiæ pro lege ſeruatur.*

1 SECVNDO quæro, an † regula iſta procedat in ſupplicationibus, & paruis datis? Et pro iunioribus præmitto, quòd in Cur. Rom habemus iſtos tres terminos, uidelicet, bullam, ſupplicationem, paruam datam. Bullæ ſunt ipſæ literæ expeditæ ſuper ſupplicatione. Supplicatio eſt ipſa gratia ſignata, cum data extenſa. Paruam datam appellamus breuem gratiæ notam cum caractere notæ nõ extenſę, ſeu ipſam ſupplicationẽ, cum data truncatè poſita, uidelicet 4. idus Ianuarii. & in iſta parua data non apponitur, Datum Romæ apud Sanctum Petrum, &c. Sed iſta parua data poſtea extenditur. Sed non in omni gratia illa impetratur, ſed aliquando ut citius

obtineatur dies conceſsionis, ueluti in vacationi-
bus per obitum, quia ſiquis expectaret confectio
nem ſupplicationis, & poſtea illius integram ex-
peditionem, cum per plures manus tranieat, ali-
qui dies præterirent. & hanc paruam datam uidi
accipi, ſeu annotari etiam in literis miſsiuis, in
quibus quis certior reddebatur, de obitu alicu-
ius, per cuiuis obitū vacabat aliquod beneficiū.
Redeundo ad caſum noſtrum, videtur dicendum
quòd regula ſe ad illas extendat, primo arguen-
do à ratione prohemij, quæ eſt ad tollendam oc-
2 caſionem committendi falſi. † Ex quo prohemio,
ſeu præfationibus ſumitur ratio finalis ipſius con
ſtitutionis: & ex præfatione diſpoſitio, ac mens
reſtringitur, extenditur, ac declaratur. l. fin & ibi
Bartol. numer. 1. ff de hæred. inſtitu. Roma. conſi.
16. viſo themate, &c. numer. 4. & 6. Deci. conſil.
301. nume. 6. 314. nume. 2. & 337. nume. 12. 379.
num. 5. 388. ante num. 3 410. ante nume. 14. 444.
num. 8 520. colum. ult. 521. num. 1. & Pariſi. conſi.
34. nu. 32 uol. 2. uerum iſta ratio, de qua in prohe.
ita militare uidetur, & ita cadere poteſt in paruis
datis, & ſupplicationibus, ſicut in literis Apoſto-
licis, in bullis: ergo idem uidetur dicendum in
uno caſu, quod in alio: immo magis videtur cade-
re poſſe ſuſpicio falſi in paruis datis, ſeu ſupplica
tionibus, quàm bullis; quia litera bullarum non
eſt ordinaria, nec omnes illam facere, ſeu ſcribere
ſciunt: litera autem ſupplicationum, & parua-
rum datarum poteſt fieri ab omnibus, immò ab
ipſomet impetrante. Accedit, quòd ex parua da
ta, ut dixi fit ſupplicatio, & ex ſupplicatione bul
la; ergo ſupplicatio, uel parua data habetur pro
3 matrice, ſeu proprio originali: † cui matrici, &
proprio originali magis creditur, & illi magiſtra-
tur. cap. ieiunium quæri, cum glo. in ver. de fonte.
in princ. 76. diſtinct. Barto. in l. Sempronius, num.
3 ff de legat. 2. Bald. in l. noſtram. colum. 2. nume.
4 uerſicu. ſi tamen eſſet aliqua diſſonantia. C. de
teſtam. Abb. in cap. tum ex literis. in penult. not.
de reſtitut. in integrum. Felin. in cap. quoniam
contra nu. 10 de probatio. Inſuper ſequentium,
& præcedentium idem eſt iudicium, quando per
præcedentia peruenitur ad ſubſequentia. l. ad rē
mobilem. & ibi not. gloſ. fin. & l. ad legatum ff. de
procurato. Sed per paruam datam, & ſupplica-
tionem, quæ præcedunt, peruenitur ad bullam,
& ſic ad ſequentia. Ergo debet cenſeri diſpoſi-
tum de uno, uidelicet de præcedentibus, quod
de altero, uidelicet, de ſubſequentibus. uel etiam
dicere poſſumus prohibito aliquo, etiam prohi-
bitum cenſeri, quod eſt eius antecedēs, per quod
ad illud peruenitur. l. oratio. ff. de ſponſal, c. con-
ſtitutus. & c. ex tenore. de conceſſ. præbend. glo. in
clem. 1, in uer. contrahere. de conſang. & affin. Sal.
in l. 2. colum. 3. ff. de iuriſd. om. iud. Dec. conſ. 502.
ex duobus nu. 2. & 3. & per totum. Hinc dicimus
eum qui alienare non poteſt, nec alienare promit
tere poſſe. Bald. in l. ult. in princ. C. ad leg. Falcid.
D. meus. in l. 2. col. ult. ff. de iuriſd. om. iud. Claud.
Seyſel. in l. 2. ff. de no. ope. nunc. & prohibita uen-
ditione per ſtatutum, prohibetur etiam promiſ-
ſio, de uendendo. Rui. conſil. 145. colum. 2. lib. 1.
Si igitur prohibentur tales dictiones numerales in
bulla, ergo in ſuo antecedenti, i. parua data, & ſup
4 plicatione. In contrariū facit, quod imò iſte † ca-
ſus eſt omiſſus, ergo remanet in diſpoſitione iuris
cōis. l. commodiſſimè. ff. de lib. & poſth. l. ſi cū do-
tem. in princ. ff. ſol. mat. Dec. conſil. 134. colu. 3. in
prin. nu. 4. uer. & caſus omiſſus, &c. Inſuper cū Pa-
pa prohibeat in uno caſu tantum, uidelicet, in li-
teris Apoſtolicis: in aliis caſibus uidetur conce-
dere, & permittere, uulga. l. cum prætor. in princi.
ff de iudi. l. cum lex. ff. de leg. l. Imperator. in prin.
ff. de poſtula. Quid tenendum? Breuiter, quo ad
paruam datam teneo indubitanter regulam non
habere locum; tum quia in ea contrarium ſerua-
tur; tum quia non habet ſua requiſita, quo caſu
non habetur pro probatione, etſi iſtud concludūt
5 Doct. in protocollo, uel in breuiatura, prout per
Io. And in add. Spe. in titul. de inſt. edi. §. nunc vi-
den. num. 4. ſuper uerſicul. ſed Nicolaus contradi-
cens, &c. Alexan. conſi. 153. uol. 2. uidetur prima.
col. 3. num. 12. uerſic. & not, tertio. Abb. in c. cū P.
nu. 3. col. 3. de fide inſtru. multo magis dicendum
eſt in parua data, quæ nullam fidem facit in iudi-
cio; immo nihil operatur quo ad alios, ſed tantū
apud D datarium, qui illam, ſi ſibi videtur, exten
dit; & multoties dat indifferenter paruas datas,
poſtea autem extendere recuſat. & ſunt tempo-
rales, quia poſt quoddam tempus non ſolet eas
extendere; & in ſumma inſeruiunt pro quadam
memoria ſuper gratia conceſſa, uel concedenda,
ut ad datam illius temporis retrotrahatur. Quo
uero ad ſupplicationem, in qua cadere poſſet ali-
quod dubium, cum in ueritate per eam ſit perfe-
cta gratia. Abb. in c. in noſtra. nu. 11. de reſcr. Caſ
ſad. in tract. penſio, dec. 2. num. 10. crederem regu
gulam non habere locum, tamen cautius eſt idē
in ſupplicatione ſeruare, prout nunc ſeruatur. po
nitur enim in ſupplicatione extenſè hoc modo,
uidelicet, quinto calen. Auguſti, anno &c. ſufficiat
6 igitur † ſtilus curiæ Rom. qui pro lege ſeruandus
eſt. c. quam graui. de crim. falſi. Rot. in antiq. 709.
nota. quod ſtilus &c. Mil. in repertor. in uer. ſtilus.
Marſil. ſingul. 118. Curt. iun. conſil. 178. num. 13.
cum ſequent.

SVMMARIVM.

1 *Calendæ, nonæ, & idus an debeant extenſe poni.*
2 *Ratio uera eſt illa qua ſublata tollitur dictum.*

1 TERTIO quæro, † quid in dictionib.
Calendæ, nonæ, & idus, an debeant ex
tenſe poni? Et uidetur, quòd ſic, ex
ratione prohemii, ne detur occaſio
committendi fraudē, ut per tradi. a
Spec. in titul de inſtru. edi §. inſtrumentum ergo
num. 26. uerſic. item opponitur, quòd inſtrumen-
tum

tum ſcriptum eſt, per notas, & ſigna, &c. Poſtea
ſubdit, in Cur. tamen Romana ſcripturæ Papæ à
periculoſis obtinent abbreuiatoribus. &c. Sic ex-
tenſè ſcribuntur calendæ. Num. c. 28. ubi dr̄ in ca
lendis autem, id eſt in menſium exordiis offeretis
holocauſtū Domino. Sic & apud Iſid. Etimo. lib. 4.
extenſè calendę, nonę, & idus deſcribuntur ſub ti.
de menſib. ubi ad ſi Calendas, nonas, ac idus pp
ſeſtos dies Romani (inquit) inſtituerunt, uel pro-
pter officia magiſtratuum, in iis. n. diebus conue-
niebant in urbibus. Quidam aūt calendas a colen
do dictas exiſtimant: apud ueteres. n. omnium mē
ſium principia celebrabantur, ſicut & apud He-
bræos. Contrariū eſt tenendum, quod imò poſſint
poni non extenſè, tum quia regula ſuper hoc nō
diſponit: imò ſpecificat ſolū in dictionib. nume-
ralibus, ergo non extendenda ad alios caſus, argu-
mento eorū, quæ dixi in præcedenti q. facit Spec.
ſupra alleg. in tit. de reſcrip. præſenta. in §. primo
igitur. nu. 6. ubi 2. idus. 3. calend. uel 4. non. dicit,
non debere ſcribi extenſè. Si igitur Papa nunc mā
dat dictiones numerales extenſè ſcribi: ſecus de-
bemus dicere in calēd. non. & idib. & ſtilus curię,
qui ſeruari debet (ut ſupra dixi) eſt, quod pona-
tur hoc modo, uidelicet, Dat. Romæ, &c. Sexto cal.
Febr. Pont. &c. & poteſt ēt aſſignari ratio diuerſi-
tatis in uno caſu ab alio: nā in caſu regulæ facilis
eſt falſificatio. Ponamus enim quòd bulla in da-
ta proxima ſcribatur per dictiones numerales
hoc modo. vj. calend. poteſt addi nume. 1. & di-
cet vij. & ſic in aliis caſib. qui circa prædicta poſ
ſunt occurrere. Inſuper poteſt abradi illud 1. &
diceret quinque, & ſic habens bullam poſſet pro-
pter dulcedinem beneficiorum, animæ & hono-
ris immemor, cadere in tantum facinus, & ſibi da-
tam quo ad tempus anterius, uel poſterius ac-
commodare. at in caſu dictionum calend. non.
& iduum, non poteſt cadere iſta ſuſpicio, uel
commutatio, additio, vel deletio ſine euidentiſ-
ſima coniectura. meritò igitur ultra quòd ſuper
hoc non ſit diſpoſitum, ut præmiſi, ex iſta di-
uerſitate rationis diuerſitas etiam iuris, & caſus
2 reſultet. & ultra præmiſſa facit, quòd † uera ra-
tio eſt illa, qua ſublata tollitur dictum. Bartol. in
l. ſi cum exceptione. §. poſt annum. in fin. ff. quod
metus cauſ. Pariſi. conſil. 12. nume. 189. uolum. 2.
Si igitur ceſſat ſuſpicio fabricandi falſitatem in
calend. non. & idibus, ut ſupra oſtendi, debet
etiam diſpoſitio ipſius conſtitutionis ceſſare. Vi-
deantur etiam pro præmiſſis tradit. per Archid.
in cap. 1 nume. 4. & ſequent. uerſicul. circa dictio-
nes autem in literis. 25. quæſtion. 2. & melius
per Hierony. Paui. olim doctiſsimum abbreuia-
torem in uno libro, qui dicitur, Prouinciale, fol.
mihi 14. in ſecunda parte principal. columna 2.
uerſicul. & in data. Dat. id. non. &c. & per Re-
buff. ſuper concord. in foro mandat. apoſtol. in
uerſic. uenerabili.

SVMMARIVM.

1 *Quid in aliis dictionibus numeralibus, quæ in literis ca-
dere poſſunt.*
2 *Lex ſi eſt ſpecialis, ratio generalis, generaliter intelli-
genda eſt.*
3 *Verba dubia legis, vel ſtatuti à rubrica declarari debēt.*

1 QVARTO quæro, † quid in aliis dictio-
nibus numeralibus, quæ poſſent ca-
dere in literis, ueluti ſuper licentia
quatuor ordinum minorum ſuſcipiē
dorum pro conſtituto in quinto, uel
ſexto anno? uel diſpenſatione in curato, ſeu di-
gnitate pro conſtituto in decimooctauo anno?
uel ſuper expreſsione ualoris fructuum in impe-
tratione per obitum, per reſignationem, ſeu a-
liās, ueluti cuius fructus, &c. 5. vel 8. ſeu 24. non
excedunt? iſta quæſtio poteſt intelligi duobus
modis, uno quid de iure communi? & per ra-
tiones ſuper aliis quæſtionibus adductas, cre-
do poſſe fieri ſpecificationem per numerales di-
ctiones prædictas. Altero modo, quantum ad
regulam noſtram attinet, uidetur habere locum
etiam in aliis dictionibus numeralibus, de qui-
bus præmiſi, quod probo. Nam aut dicemus
rationem iſtam tollendi occaſionem falſi in lite-
ris Apoſtolicis eſſe generalem, conſtitutionem ue-
ro ſpecialem, aut rationem generalem cōſtitutio-
nem generalem, & hoc ſecundo caſu eſſemus ſup.
indubitabili: quia generalitas diſpoſitionis com-
prehenderet caſus ſupra poſitos. In primo etiam
caſu, dico idem concludendum eſſe per tex. in l. re
gula. §. & licet, & ibi not. Bart. in ſi ff. de iur. & facti
2 igno. ubi cōcludit, quòd † ſi lex eſt ſpecialis; ratio
uero generalis, quod generaliter eſt intelligenda.
l. cum prætor. §. dulciſsimis. ff. de legat. 2. Roman.
conſil. 457. circa propoſitam. colum. 2. in princip.
præceptor meus D. Philip. Dec. conſil. 35. num. 8.
& ibi, licet poſtea in diſcurſu loquatur &c. conſil.
115. & pro tenui col. 3. poſt medium. uerſic. unde
iſta verba. conſil. 299. in cauſa, &c. num. 16. Pariſ.
conſi. 83. pro reſolutione, &c. num. 16. uol. 3. unde
ſequitur, quòd licet regula noſtra ſubdat, de di-
ctionibus numeralibus ante calend. &c. propter
generalitatem, quam præmiſi, deberet fieri inter-
pretatio, de omnib. dictionibus, per quas poſſet
committi falſitas in literis. Quod etiam ſuade-
3 tur † ex rubrica, quæ loquitur indiſtinctè, de om-
nibus dictionibus numeralibus, iuxta glo. not. in
l. uni. in uer. retractare, ibi, & quod taliter ſit intel
ligenda probat rubr. &c. C. ne liceat ter proui. Iaſ.
in l. 1. num. 2. ante nume. 7. & 9. ff. ſi certum petat.
uel ſaltem debet fieri interpretatio de omnibus
dictionibus numeralibus indiſtinctè, in quibus
poſſet cadere huiuſmodi ſuſpicio: & ita hodie
video obſeruari in bullis, ſeu literis Apoſtoli-
cis, in quibus omnes dictiones numerales ponun
tur extenſe præterquam in caſu quem in pxima
ſeq. q. ſubiiciam: ſecus autem fit in ſupplicationi-

bus, in quib. dictiones numerales etiam truncatè ponūtur, at in ſupplicationibus etiam iſta prouiſio meo quidem iudicio eſſet ſatis opportuna: q̄a ut dixi in iſtis dictionib. numeralibus facilis eſt additio, deletio, & commutatio, unius literæ. Et ſi quis mihi reſpondeat, Romæ non aderit, qui talia enormia audeat: reſpondeo, quòd ab antiquo ſicut hodie urbs iſta eſt abundans uiris optimis, & in quacunq; facultate peritiſſimis: ita & in omni uitiorum genere perniciosis, & facinoroſis: abundans igitur cautela non nocebit.

SVMMARIVM.

1 *An, & quæ dictiones in literis extenſæ poni debeant.*
2 *Nomen proprium extensè in literis poni debet.*

1 QVINTO generaliter quæro † an, & quæ dictiones in literis extensè poni debeant, & quæ truncatè? Breuiter ex tradi. per Specu de reſcri. præſenta. §. primo igitur. nu 6. & per Hiero. Paul. in lib. nuncupato, Prouinciale, in princip. fol. 14. uerſi. dictiones, quæ recipiunt certam formam, ex iis, quæ hodie ſtilus cancellariæ ſeruat quadruplicem diſtinctionem elicio. Quædam enim dictiones in literis Apoſtolicis neceſſario extensè, quædā neceſſario truncatè, ſeu breuiatè ſcribi debent: quædam ad libitum poni poſſunt, quædam uerò licet uno modo, magis quàm altero ſcribi conſueuerint, uel debuerint, aliquando tolerantur utcunque ſcribantur. Exemplum primi membri habes in regula noſtra. Item in dictionib. mihi, tibi, ſibi, igitur: non n. hoc modo ſcribi debet, uidelicet, m. t. s. ig. & ſic intelliges uerba ab impreſſoribus corrupta. Specu. in d. §. primo igitur, de reſcr. præſenta. ante num. 6. uerſ. item non debet
2 una litera. Nomen † item proprium, de conſuetudine curiæ extensè poni debet. Imol. in c. cum acceſsiſſent, & ibidem Fel. poſt princip. uerſic. hodie tamen. de conſtitutio. ſequitur Rebuff ſuper concord. in uer. Epiſcopo, uerſicul nec etiam eſt omittendum. Dictiones, uidelicet, etiam, enim, truncatè ſcribi non poſſunt, ut dicamus. Videlicet. n. et. Idem dicendum eſt. de dictionibus numeralibus, prout in præceden. quæſtio. firmaui. quod tamen limita in numeris, qui Pontificum, Imperatorum, Regum, Ducum, uel ſimiliū perſonatum nominibus ea ratione adiiciuntur, ut ſi plures eiuſdem nominis fuerint alter ab altero ex numeri appoſitione facilè dignoſcatur. ueluti Bonifacii Pap. VII. Pauli Pap. II. Pauli Pap. III. iuxta tex. in cap. felicis recordationis Gregorius Pap. x. de cenſi. in cap. felicis recordationis Honorij Pap. III. de pēn in cap. ſtatutum Gregorii Pap. x. de ſenten. excomm. lib. 6. & alibi ſæpe. Exemplum ſecundi membri, quæ truncatè neceſſario poni debeant ad oculum ſubiicio in iis uerbis Pap. pro Papa, ſeu Papæ. Epiſcopus. Salutem apoſtolic. benedict. pro benedictionem, dilecti cleric. præsbyt. magiſt. noſt. uidetur eccleſ. eccleſiaſtica coniunctiones, q;, qđ. Item ipſe, ipſa, ipſor. Bononien. Rauennat. Exemplum 3. membri habes in illis dictionibus, quomodolibet, ſeu q̄uolibet. auctoritate, ſeu auctorit. literæ, ſeu lr̄æ. Pontificatus, ſeu Pontificat. quatenus, ſeu quaten. Dominicæ, ſeu Dn̄icæ. Exemplum quarti, & ultimi membri. Dictiones, omnis, excommunicatio extenſe ſcribi conſueuere, tolerantur tamen ſi breuientur hoc modo, oīs, excōicatio. idem dic in dictionibus præſentatæ, communiter, q̄ licet extenſe ſcribi debeant nōnunquā tolerantur ſi hoc modo ponantur pn̄tatæ, cōiter. Infraſcriptæ uero, quæ truncatè ſcribuntur, puta capit. hmōi, & aduerbiū, aliās, admittuntur tamē ſi extenſe poſitę ſint, puta capitulum, huiuſmodi. aliàs. Infinita alia exempla ſuper unoquoq; membro ſubiicere hic potuiſſem, quæ & me, & lectorē pp prolixitatem tędio affeciſſent. Hoc tn̄ pro complemento ſubiiciam, ut annuam q̄d regula generalis elici poſſet, uerba, ſeu dictiones in literis apoſtolicis præſertim ex cancellaria ſtilo extenſe poni debere, quæ tamen regula fallit in aliquibus ſupra expreſsis, & in quibuſdam aliis dictionibus, quæ hic ponere omitto.

SVMMARIVM.

1 *Literæ ſi ad bullarium mittantur, ac cum dictionibus numeralibus expediantur, an nullæ erunt.*
2 *Annullatio actus eſt pęna.*
3 *Pęnam non incurri, niſi expreſſę caueatur.*
4 *Multa fieri prohibentur, quæ facta tenent.*
5 *Nullitas actus ſequitur ex ſola prohibitione.*
6 *Lex quando non ſolum diſponit, ſed ultra procedit diſpoſitionem inducit.*
7 *Annullatio actus non eſt proprie pęna.*
8 *Nullatenus, dictio, præciſam habet prohibitionem actum in contrarium factum infringens.*

1 SEXTO quæro, iuxta tertiā, & ultimā partem regulæ, † quid ſi literę ad bullarium mittantur, & etiam cū dictis dictionibus numeralib. expediātur, literę, ſeu bullæ erunt nullę, & nullius roboris? Gloſ. hic ante fin. concludit per uerbum fortè, quod non, ex quo non dr̄ hic, quòd ſint nullæ. ego autem pro ornamento huius regulæ, & huius quæſt. altius exordiar. Et pro hac parte, primò adduco fundamentum ipſius Gloſſatoris, q̄d
2 eſt † annullatio actus eſt pęna. l. ſenatus. C. de contra. empt. ubi pęna imponitur in eū, qui aduerſus ſenatuſconſultum feciſſet emptori, ut duplum in ærarium inferat contra uenditorem, ut irrita ſit uenditio. ecce igitur, quòd annullatio uenditionis, ſeu actus eſt pęna. c. ſuper literis. ibi, in pęnam ſuæ peruerſitatis, de reſcr. Barba. conſi. 17. præclarè col. penul. lib. 1. c. diſpendia. cum gloſ. ſi. & ibi Io. And. no. de reſcr. lib. 6. l. turpia. & ibi Bart. in 1. nota. ff. de lega. 1. c. ſi religioſus 1. reſp. in fin. ubi, quod

quòd in pœnam electio anullatur. de electio.li. 6.
gl. in c.decet.§.ordinarij.in uer. pceſſus.de immu.
eccl eo.lib.6. Abb.in c.cognoſcentes col.2. & Fel.
nu.2.& Dec.de conſt.Rui.conſ. 70.num. 17.lib.5.
3 †Pœna autem non incurritur,niſi expreſsè caueatur,eſt tex.melior in iure.in §.cum igitur.uerſi. ſin
autem.ibi,nec qualibet eſt lex aliquid tale dicẽs.
in Auten.de non elig.ſec.nub.l. & ſi quis.§. idem
Labeo.in ſi.ibi pœna tamen in eo ſtatuta non eſt
ff.de reli.& ſum.fune.Bal. in Auten. ex teſtamento,col.ſi.uer.iſta allegatio fundatur in materia pri
uatiua,quia quod non eſt in lege cautum,non inducit priuationem.C.de ſecun.nupt.gl.pen.in ſi.
in c.ſi.de iur.patro.c.is qui.primo reſp.in ſi.de ſen
ten.excom.lib.6. Fel.in c.quærelam.num.2.de iur.
iur.Cur.iun.conſi.119.pro clara num.9.& conſil.
137.habita diligenti.num.17.Cum igitur non ſit
expreſsè cautum,quod pœna incurratur,dicendũ
erit non debere ſequi nullitatem huiuſmodi. In-
4 ſuper habemus regulam iuris, quòd † multa fieri
prohibentur,quę tamen facta tenent,uulgata.l.pa
tre furioſo.ff. de his qui ſunt ſu. uel alie. iu. cum
gloſſ.in uerſic.retinere.l.1.§.caſum.uerſicu. quamnis autem cœcus.ff.de poſtulan.l.penul §.& ſi pla
ceat.ff.de uerbo.oblig.l.iudex datus. ff. de iudi. c.
ſicut,ne cleri.uel mona.ubi clericus qui licet notarius ſit prohibetur inſtrumenta conficere, ſi tamen rogatus facit inſtrumentum ualet. Io. Andr.
& Abb.in dicto cap.ſicut.Barto. in l.uniuerſos.C.
de decu. lib.10. Alex.in l.prætor ait.§.ſi etiam.ff.
de eden.Cur.iun.conſi.103.nume.6.& 7. & conſil.
108.num.21.& 22.Dec.conſi.12.& pro tenui.nu.
11.475.In cauſa,quæ Mantuæ.nu.4.& conſi.529.
Philippus olim,ante fin.& Roman.conſi.215.duo
ſunt.adducit ſex caſus nota.pro regula illius.l.patre furioſo.& Iaſ.in dicta l. patre furioſo. adducit
uiginti.plures alii colligi poſſunt ex tradi.per D.
Sarnen.in c. ſi annum.in §.ſi uero.nume. 6. & ſeq.
de iud.lib.6. Licet igitur bullæ non debeant expediri cum præfatis dictionibus numeralibus,nec
taliter ſcriptæ deberent tranſmitti ad bullarium:
tamen poſt factum uidetur tolerari,& ſuſtineri debere,prout infinita ſuſtinentur,quæ fieri non debe
bant , ut colligi clarè poterit ex deciſionibus,
quæ elici poſſunt a locis ſupra allegatis. Huc
ſpectant ea quæ deducebantur in quodam caſu
per Creſcen.annotato,Deciſion.131.aliàs,de regu
lar. Dato enim dubio, an remiſſoria eſſet releuans,ſi altera monialis habens gratiam,ſi neutri,
& in euentum priuationis prouiſionem, vel mandatum de prouidendo inſcribendo ſe ad pœnam
talionis probaret Abbatiſſam concepiſſe, & filium peperiſſe: Conſiderabant aliqui,quod pœna priuationis non intelligeretur niſi expreſſa eſſet.ad gloſſ. in capitu.fin.de iur.patron.& per Felin. in capit.quidam.de iureiurand. & ad alia ſupra adducta:Et licẽt corrupta eligi non poſsit in
abbatiſſam.capit.iuuenculas, & cap. fin. cum ibi
not.20.q.1.non tamen ſequitur quòd electa propter talem corruptionem poſtea ſuperuenientem
debeat deponi,argu.præalle.l.patre furioſo,& ca.
quemadmodum. de iureiur. Inſuper ratio uidetur ceſſare, nam ideo corrupta non poteſt eligi
in Abbatiſſam,quia debet benedici:& corrupta
benedici non poteſt,nel conſecrari dicto c.iuuenculas,& c.acutius 26.diſtin.Contrariam opin.pu-
5 to veriorem; † quia ex ſola prohibitione conſtitutionis,ſequitur nullitas actus facti contra conſtitutionem,l.non dubium.& ibi Bart. in ſecundo
nota.C.de legi.c.vides.10.diſtin.cap. quæ contra
ius.de reg.iur.lib.6.Lap.Alle.86.ante num.3.uer.
ſufficit enim conſtituentem aliquid prohibuiſſe.
Abb.in c.ad Apoſtolicam.de regula.& tranſe. ad
reli.num.11.uerſi. ſed contra hoc.Fel.in c.2.num.
1.de teſti.Deci.conſ.502.ex duobus.num.1.uerſi.
6 & actus factus.Item quando† lex, ſeu conſtitutio
non ſolum diſponit ſed ultra procedit, tunc dicitur inducere formam,qua omiſſa, actus ipſo iure
in contrarium factus dicitur nullus.Bal.in l. 1.uer
ſi.in contrarium.quia ſunt iſta uerba formalia, de
quibus nihil poteſt omitti: & quòd ſint uerba formalia apparet, quia lex ultra procedit,&c.
& ibi Alexand.num.6.& num.7. uerſic. niſi ſtatutũ ulterius procederet.&c.ff.de lib.& poſthu.Rui.
conſi.109.circa quæſt.ante num.3.uolum.5. Dec.
conſi.455.placet concluſio.num.7.conſi.456.conſului aliàs,ante nume.3.conſil.466. ſtante ſtatuto
ante nume.13.& conſil.528.pro reſolutione.ante
fin.Et quòd hic Papa ultra procedat,patet; quia
prohibitio erat,ne dictiones numerales truncatè
ſcriberentur: ultra proceſsit mandando, quòd ſi
aliter fiat,non mittantur ad Bullarium,addendo
etiam verbum,nullatenus,de quo infra. Ad contraria reſponderi poteſt,negãdo in primis, quòd
7 †anullatio actus ſit propriè pœna. Bald. in l. nemo martires.ante ſi.uerſi.ego dico, quòd annullatio actus non eſt propriè pœna.C. de ſacro. eccle.
& in l.non dubium.colum. 2. ubi concordat opi.
C.de leg.Io. And.& Pet.de Ancha.in c.ſi.de elect.
lib.6.Alexan.in l.turpia.poſt princ.uerſicu. ſed Io.
Andr.ff.de lega.1.latè per Alexan.in addi.ad Bar.
in l.Prætor ait.in verſi.item uo.ff.de nou.ope.nunciatio.Et quatenus concederem aliquo reſpectu
annulationem eſſe pœnam, non obſtarent contraria; quia in caſu noſtro pœna talis per uerba
eam inducentia apponeretur ſeu reſultaret. Ad
illud,quòd multa fieri prohibentur,quę tamen facta tenent: vltra alia,quæ dici poſſent, reſponderi
poteſt, quòd non procedat, quãdo prohibitio eſt
circa formam,& quando eſt ultra proceſſum,ad ſupra deducta. Et ad ea,quæ adducebantur in caſu
deciſ. Creſcen. reſponderi poteſt, quòd illis non
obſtantibus contrarium deciſum fuit per Do. de
Rota.In quo conſideratę fuerunt aliæ rõnes ultra
illã,quòd corrupta excludatur; quia prohibetur
conſecrari Alia enim ratio adducitur per Boni.de
Vita. in clemen. attendentes.§. ſi qui uero. num.
quarto.de ſtat.monac.uidelicet quia conuenienter uerbum diuinum,& virginitatem hortari non
poteſt.ad cap.penultim.uerſic.quomodo autem,

poteſt eſſe hortator uirginitatis, qui & ipſe coniu
gia frequentauerit? 26. diſt. & l. ſi pupilli. §. videa
mus. ff. nego. geſto. Alia ratio eſt, qđ monialis cor
rupta debet perpetuo carceri damnari. c. impudi
cas, & c. peruenit. 27. q. 1. quō igitur poterit aliis
præeſſe, & adminiſtrare? & quia tale crimen non
dicitur ſimplex fornicatio, ſed ſacrilegium, con-
cluſum fuit eſſe locum pœnæ priuationis, ad nota.
per Abb & Felin. in cap. at ſi clerici, de iudic. &
ſi dicta pœna, de qua in capit. impudicas. pro-
cedit in ſimplici moniali, fortius in Abbatiſſa.
Inſuper ad omnia contraria ſimul reſponderi po-
8 teſt, quod † dictio, nullatenus. in fin. regulæ
poſita, dicendo, ad bullariam nullatenus mittan-
tur: præciſam habet prohibitionem, faciens actū
in contrarium factum non valere. c. 3. in princ. ibi,
nullatenus dubites. de hæreti. gl. in cle. uni. in ver.
nullatenus, de ſequeſt. poſſeſ. & Imol. ſuper d. gloſ.
nu. 20. Gem. poſt Io. And. in §. pen. c. Romana. de
appe. Fel. in c. Rodulphus. ante nu. 27. uerſi. nulla-
tenus fiat, de reſcrip præceptor meus D. Phil. Dec.
conſi. 310. uiſo diligenter. nu. 2. & de hoc ver. nul-
latenus, plura ponit Ant. Corſe. in ſuis ſing. in uer.
nullatenus. & in ſimilib. terminis, quòd dictio, nul
latenus in regulis cancellariæ inficiat quicquid
contra fiat, & idem operetur, quod decretum irri-
tans voluit. glo. ſuper reg. 43. de Bene. reſi. in can-
cell. cum qua tenet Boe. deci. 348. quæritur, an ad
ualiditatem: poſt princip. uerſicul. unde ponde-
randum eſt verbum, nullatenus.

REGVLA DECIMASEXTA.

De concurrentibus ſuper beneficio iuxta qualitatem.

ITem voluit, quod de concurrenti-
bus ſuper vacantibus, ſeu certo mo-
do vacaturis beneficiis, illi quibus
gratiæ Motu proprio conceduntur,
cæteris ſimili modo, gratias non ha-
bentibus, aliàs gradati, non graduatis, & inter
graduatos magis graduati. ¶ Necnon colorato
titulo poſſeſſores, non poſſeſſoribus. ¶ Ac inter
pſonas alias, in curia præſentes abſentibus ab ea.
¶ Ac inter præſentes non beneficiati beneficiatis,
& ſimiliter inter abſentes. ¶ Et cæteris paribus
oriundus non oriundo, & diœceſanus non diœce-
ſano. ¶ In reliquis uerò ſinguli, qui prius Apo-
ſtolicas deſuper literas eorum executoribus præ-
ſentauerint, aliis in ipſorum, de quibus agi con-
tigerit, beneficiorum aſſecutione præferantur.

Ariſtoteles peripateticorum princeps, dum ſa
pientiæ arcana perſcrutatur, cur ueteres præmia
certaminibus, quæ corporum uiribus exercentur
propoſuerint, iis uero quæ mente, atque animo
comparantur, nulla quiſquam ſtatuerit, ſciſci-
tatur: quod more ſuo optime reſoluit, indecens
putans, uel ad hoc non ex peritioribus arbitros e-
ligi, uel ſi tales arbitrentur illos ſolos irremunera
tos abituros. Addidit præterea eos, qui impru-
dentiores iudicati fuerint iudicibus admodū in-
fenſos fore. Et poſtremo ſi præmium præſtantius
ſuo certamine decet eſſe; cum de ſapientia, & uir-
tute certetur, quodnam præmium iis ipſis præſtā
tius eſſe poterit? Contra uero Iſocrates, ſano qui
dem iudicio, eorum omnium ſententiam, qui uir
tutem corporis muneribus honorarunt, ſapiētiæ
autem nullum neque præmium, neque certamen
ſtatuerunt, omnino improbare uidetur, vtriuſq; ho
rum præclarorum philoſophorum ſententiæ, per
hanc noſtram conſtitutionem ſatisfiet: eſt enim ar
bitror ſummus Pontifex, uirtutum omnium, &
ſcientiarum fons uberrimus, qui quidem certami
ni ſapientiæ, & meritorum præponitur, eiq; præ-
mium laudis immortalis, æternæq; gloriæ reſerua-
tur. Victores vocibus, & manibus diuini huius iu
dicis æquitatem, & iuſtitiam extollent, beneficiiſ-
que ac prouentib. a Deo Opt. Max. eius prædile-
ctia, in ſtipendium conceſsis, prudētiæ, & virtutis
condecenti præmio, alacriter fruentur. Victi uerò
faſtu dimiſſo, demiſſaq; fronte, alios digniores, æ-
quo animo ſibi ipſis præferant? melioreſq; ſe eua
ſuros ſperabunt, ſeſeque tempori, ac rebus ſecun
diorib. ſeruabunt. Vtinam pro omnibus noſtris
actionib. prudentes arbitri conſtituti eſſent. Cum
enim non quilibet uno quoque bono dignus ſit,
ſed proportio quædam, atque quid idoneum con
ſideratur, ut arma pulcherrima non iuſto, ſed for-
ti conſentanea: & excellentes nuptiæ non nuper
ditatis, ſed nobilibus, ſi ergo cum probus ſit, quæ
congruunt non conſequitur, indigna res eſt, & ſi
deterior cum meliore contendat, ac maximè ſi in
eodem. Ad regulam ipſam deuenio, quæ materiā
habet amplā, multiplicem, utilem, & in dies pra-
cticabilem, ita ut mereatur latum & copioſum
commentum, diligentemque omnium in ea con
tentorum diſcuſsionem. Et ſi dum vepres, & ſen-
tes præcedentis regulæ calcabam, adducere pote-
ram illud: In ſteriles campos nolunt iuga ferre
iuuenci. Nunc cum poeta dicam, Maius opus
moueo. Diſtinctè procedendo diuidam regulam,
rubricam reaſſumam, declarabo quædam verba,
regulæ: ſuper quibus, & aliis, debitas quæſtiones
ſuis locis aptabo. Diuido igitur regulam ipſam
in vndecim partes, quarum quælibet vnam ſpe-
ciem prælationis continet. Secunda ibi, aliàs gra
duati. Tertia ibi, & inter graduatos. Quarta ibi,
aut inter æqualiter. Quinta ibi, necnon colorato.
Sexta ibi, ac inter perſonas. Septima ibi, & inter
præſentes. Octaua ibi, & ſimiliter. Nona ibi, & cæ
teris. Decima ibi, & diœceſanus. Vndecima, & vlt.
ibi, in reliquis uero. Sup qualiber igitur parte di-
ſtinctè pcedam. Et præcipuè inſiſtendum putaui
in inueſtigādo, q̄ partes regulæ ſint iuri, & rationi
conſonæ, & cōſequenter fauorabiles, & extendēdæ;
ſeu potius odioſæ, & reſtringendæ. Et plura, q̄ hic
tangam, inſeruire etiam poterunt pro regula ex-
pectatiuarum, ſeu prælationum inter expectan-
tes.

tes. Et antequam ad quæſita deſcendam, notandum eſt, quod uerbum à quo reguntur uerba, in principio regulæ poſita, & alia ſequentia, eſt illud in fi. uidelicet, præferantur, quaſi dicat habentes gratiam motu proprio præferantur non ſic habẽtibus, graduati præferantur nõ graduatis &c. Vnde poſſent dici omnia cõtenta in regula eſſe ſub eadem ſtructura, & conſtructione. & licet eleganter verbum in fi. clauſulę poni debeat, tamen quã do ſunt ita longæ conſtructiones offuſcant mentem & animos legentis, & in hoc non modicũ peccant (ſi fas eſt dicere) plures regulæ Cancellarię, de quo mirarer ſub iſto optimo Principe ſanctiſsimoque ac ſapientiſsimo, ſciens quanta ſit offuſcatio, & tardior legentis reſolutio, propter uerbi tã longam diſtantiam, de quo non immerito præclarus & omnium hiſtoriarum, & egregiorum factorum antiquorum breuis collector Valerius Maximus, & etiam plerique alii nobiles authores reprehenduntur, & utinam non uiderem alias regulas difficiliores ita ut ſuis uerbis, & conſtructionibus, & ſuis ſenſibus. & ſaluari poteſt exemplo quaſi plurium legum. C. & Autenticorũ, & 4. lib. Codicis, de quibus ultra alia dici poteſt illud, qđ de Victrnio uiro alioqui diſertiſsimo, & optimo mathematico, immo digniſsimo philoſopho, ſolitus ſum dicere, quòd tanquam Gręcus loqui uidetur Latinè, uel tanquam latinus loquatur græcè: nec mirum de illa barbarie, ſeu barbaricis cõſtitutionibus Iuſtinia. quia candor, & ſplendor Iuriſconſultorum, immo Romanus cum Romano imperio ad extraneas nationes delatus fuerat, utinam aliqua die ad Vrbem ipſam redeat. Et ſi Decretum, ſi decretales legemus, ſi extrauagantes, meritò excuſari poterit Noſter ſummus Pontifex in compilatione iſtarum regularum, quoad ſermonem: ſed iſta excuſatio penes me non eſt adeo tuta, ſicut altera: quæ eſt, quod quaſi omnes regulæ cancellariæ, nunc promulgatæ ſunt eædem cũ antiquis & modernis: & Curia Roma. & illius ſtilus, immo omnes iura reddentes, omneſque officiales ſunt in illis aſſueti adeo, quòd ſi fieret noua cõmutatio, ſeu reductio in iam diſpoſitis, tota curia ſubſiſteret. Nec dubito, qn ſanctiſsimus D. N. qui uerè, & non per iuris, ſeu hominum fictionem, iuxta tex. in l. omniũ. §. 1. in fin. ibi quod noſtris ſcriniis eſt conſtitutum & c. 1. in princ. de conſtitu. lib. 6. habet omnia iura in ſcrinio pectoris, & leporem, & candorem omnium ſcientiarũ, ſi uidiſſet expediens, uel ſi uiderit in futurum expedire reductionem, & commutationem iſtarũ regularum ad ſtilum meliorem, etiam illis antiquis Iureſcõſultis, familiarem, feciſſet, uel faciet, etiam peritiſſimos tam ex Cu. Ro. quam ex aliis mundi partibus ad iſta conficiendum eligendo. Defuit ne ſibi, uel deerit animus in iſtis, & aliis præclaris actionibus & geſtis, neceſſaria & conuenientia liberaliter erogandi & exponendi; qui nõ ſolum cognitis & obſequioſis immo & incognitis & multoties nihil merentibus magnificè, & imperiali animo beneficia, & facultates ſuas donat, & diſtribuit. unde de ipſo illud (licet ad aliũ ſenſum, ſeu effectum) dici poſſet propter immenſam liberalitatẽ, unus Pelleo iuueni nõ ſufficit orbis, & mutatis uerbis dicam, Vnus Pontifici ſummo huic, non ſufficit orbis. Sed ne longior ſim extra noſtram regulam, quàm deceat, ad ipſam reuertor.

SVMMARIVM.

1 *Quid operentur uerba in fi. rubrica, uidelicet iuxta qualitatem.*
2 *Senſus quando propter defectum dictionis uel orationis elici non poteſt, diſpoſitio non operatur.*
3 *Intellectu quædam magis percipiuntur quàm locutione exprimi poſſint.*

1 PRimo quæro, † quid operentur illa uerba in fi. rubricæ, uidelicet, Iuxta qualitatem? Et uidetur; quòd nihil, nam ſenſus aliquis colligi nõ poteſt. quid enim eſt dicere iuxta qualitatem ſine alio adiuncto, ſeu reliqua ſuppletione? Dicet enim aliquis, iuxta qualitatem cuius, uel
2 juxta quam qualitatem? At † quando ſenſus, ſeu intellectus propter defectum dictionis, vel orationis comprehendi non poteſt, diſpoſitio non operatur. l. cum pater. §. cum imperfecta, & ibi declarat glo. in uer. imperfecta. de lega. 2. Inno. in ca. ex parte. de fi. inſtr. Contrarium eſt uerius, quòd immo uerba iſta operentur, quę breuitatis cauſa trũcatè ponuntur: at in nigro ſunt magis extenſa: ſupplenda igitur ſunt uerba hoc modo, uidelicet, Iuxta qualitatem gratiarum faciendarum, ſeu perſonarum impetrantium; ſeu ad beneficium concurrentium, uel iuxta qualitatem pręeminentiarum, & alias, ut in nigro. Vnde ſenſus & intentio
3 ex nigro comprehendi poteſt, aut † intellectu percipi, quaſi tacitè ſubintelligendo, magis quàm locutione exprimi poſsit, iuxta tex. in l. ratum. in fi. ff. de ſolutio. & prout no. Bald. in alio caſu in l. cũ quidam. num. 5. uerſic. ad primum dico. C. de inſtit. & ſubſti. Vel etiam poſſet aliàs ſuppleri, & ſic diſpoſitio ſubſiſtit. Inno. & Feli. ubi ſupra. Roma. conſ. 376. Quæſtio eſt. num. 10. & 13. Soci. cõſ. 15. Viſis prædictis. nu. 53. uol. 1.

SVMMARIVM.

1 *Rubrica habet regulę, an pro deciſione cauſarum allegari poſſit.*
2 *Rubrica ut pro deciſione cauſarum allegari poſſit requiritur, quod orationem omnino perfectam habeat.*

1 SEcundo quæro, † an iſta rubrica poſſit allegari pro deciſione cauſarum? Et uidetur, q ſic. gloſ. in l. uni. C. de capta. ciui. cẽſi. exi. lib. 11. & ibi Bart. in fi. Archid. in c. quis neſciat. ante fin. ibi, & ſimiliter rubricæ. &c. diſt. 9. glo. in proœmio.

6.§.nos ad apicem.in uer.titulis. Bar.ſuper rubr.
ff.quod quis.iur.Alex.in l.1.num.6.& ſeq.ff.ſi cer.
peta.contrarium teneo.quoad rubr. huius regulę
per nota.per Antoo.de Butr.in prohem.Decretal.
2 colum.penult.ubi,quo ad hoc,vt † rubrica poſsit
allegari pro deciſione cauſarum,requiritur,quòd
habeat orationem omnino perfectam, prout eſt
rub.C.ne lice.tertiò prouoc.C.ne fideiuſſor. doti.
den.& ſimiles. At in caſu noſtro ſecus eſt,ut in præ
ceden.q.oſtendi.Et pro hac concluſione faciunt
tradi.per Iaſ.in præallega.l.1.ff.ſi cert.petat.col.2.
uerſi.& in primus conſidero,&c.& ibi dat hanc li-
mitationem ad caſum noſtrum, & reſpondet, &
ſaluat à dictis Pau.Caſtr.& Alexan.ut ibi.quibus
addo quòd plures glo. iuris canonici allegatæ per
Alex.ibi,in 2.col.uer.tamen ex talibus,& uerſ.ſeq.
nihil,vel parum faciũt ad effectum, ad quem eas
allegat.uideatur pro præmiſsis Pariſ.conſi.53.D.
Hieronimus.nu.93.& conſ.81.In præſenti cauſa.
nu.3.uerſ.quæ rubrica bene probat. vol.3.Verum
quia inſolitum eſt in Cu.Rom.ſolas rubricas regu
larum allegare, uel producere, habemusq́ue nor-
mam ſuper productione ipſarum regularum, per
regulam.28.de qua infra rub.de reg. cancell.pro-
ducen.quam etiam commentaui, tenendum eſt
indiſtinctè ſolas rubricas regularum cancellariæ
non poſſe allegari,ſeu produci.

S V M M A R I V M.

1 *Quid uelint verba in princ, regulæ ibi,ſuper vacantibus,*
ſeu certo modo vacaturis.
2 *Vacatio ſimpliciter prolata, omnem vacationis modum*
comprehendit.

1 TERTIO quæro, † quid uelint uerba
in princ.regulæ, ibi. ſuper vacantib.
ſeu certo modo uacaturis? Et dico,
ſenſum eſſe,quòd habentes gratias,
ſeu qualitates,de quibus infra in re-
gula,tam ſuper uacantibus,quàm uacaturis,aliis
ſuper beneficiis præferantur. Et illa clauſula,cer-
to modo,ideſt aliquo modo,coniunctis dictis ver
bis,uacantibus, & vacaturis,non expreſſo aliquo
modo ſpecificato, ſeu particulari,operatur,quòd
ueniet omnis modus in uacantibus,uel in illis,de
quibus cum uacabunt, mandatum ſit prouideri.
2 †Vacatio enim ſimpliciter prolata, omnem uaca
tionis modum comprehendit.c.ex parte. primo.
de offic.delegat. ubi in gratia ad uacatura uenit
etiam uacatio per reſignationem poſtea factam.
gloſ.in cap.cupientes.in princip.in uer. uacatio-
nibus.de electiõ.lib.6.gloſ. in cap. ſi propter,de
reſcrip.eo.lib.glo.in cle.1. in §. ad hoc. in uerbo,
quamuis. ante fi.de præbend.& ibi Cardina. in 5.
quæſt.Gem.in cap.ſuſceptum.col.fi.nu. 10. & ibi
Philip.Fran.num.3.de reſcrip.lib.6.Felin.in cap.
in noſtra.in 37.correl. num.37.de reſcrip.latè per
Ioan.de Syl. in tracta.de beneficio.quæſt.12. par.
3.nume.21.uerſic.decimaquinta qualitas,per D.
Samenſ.in 5.quæſtio. regulæ,de ualore,ubi etiam
ad rem noſtram, quod debeat intelligi genera-
liter, de omni ſpecie uacationum, ſiue ſit per il-
los quatuor modos certos in cancellaria uſitatos,
ſiue alio quocunque modo etiam incerto: & quę
ibi dicit huic quæſt.applicari poſſunt. eadem. n.
uerba habet regula illa in princ. quæ hæc. Vaca-
tionis autem modus non eſt de ſubſtantia colla-
tionis ut dixit Lap.in ſua pręclara Alleg.89.poſt
num.11.Sequitur Mil.in ſuo Reper.in uer.Gratia
non eſt ſubreptitia licet impetrans.

S V M M A R I V M.

1 *An prima pars regulæ uolens præferri habentem gra-*
tiam motu proprio, non ſic habenti, ſit iuri & rationi
conſona.
2 *Mens & ſenſus magis quàm uerba attendi debent.*
3 *Motus proprius ſubreptionem non autem ius tertij tollit.*
4 *Conceſſio ſiue ſimpliciter ſiue motu proprio, eadem, & in-*
differens reputatur.
5 *Motu proprio licet dicatur fieri gratia, conceditur tamen*
ad petitionem partis.
6 *Gratia motu proprio, latè & fauorabiliter interpretanda.*
7 *Motus proprij effectus remiſſiuè.*
8 *Motu proprio gratiam habens cæteris paribus præfertur.*
9 *Motus proprius etiam uerus dicitur, ſi impetrans pro eo*
obtinendo ſupplicauit.

QVARTO quæro in eadem prima par-
te,in qua uult præferri habentes gra-
tiam motu proprio, non ſic habenti-
1 bus † an diſpoſitio iſta ſit iuri & ratio
ni conſona? Et uidetur quod nõ,& primo per tex.
2 in l.nõ dubium,C.de legi.ubi† quòd in aliqua di
ſpoſitione non debent attendi uerba,ſed mens,&
ſenſus: pro quo adduco uerba Salomonis Pro-
uerb.cap.19.qui tantum uerba ſectatur nihil ha-
bebit: qui autem poſſeſſor eſt mentis diligit ani-
mam ſuam & S.Tho.2.2.q.122.ar.6.facit uulgar.
l.ſcire leges.ff.de legi. vbi non attenduntur verba,
ſed uis atque poteſtas earum l.ſi filiusfamilias. §.
ſed ſi filio.ff.quod cum eo.l.quamuis.ff.de in ius
uoc.Roma.conſ.432.quoad primum num.2.præ-
ceptor meus D.Philip.Deci.conſi.385.iure dice-
mus &c.col.2.ante fi.ibi debent conſiderari effe-
ctus,& non uerba.& dicit tex.in c.Marchion.1.q.
1.quod non cortex literæ, ſed medulla & ſenſus
inſpici debent.Ancha.conſ.112.ſuperſtite, num.
5.& ſicut animus ſeu anima præfertur corpori,ita
ſententia & mens uerbis.c.ſedulo.poſt prin.38.di
ſtin.Dec.conſ.70.& pro tenui.col.fi.uer.non enim
ius in uerbis.& dixit Bal.in l.ſi quis ſeruo.col.2.n.
7.C.de fur.quòd mens eſt ſicut anima; uerbum
eſt ſicut corpus, ſeu ſuperficies, & ideo magis de
bet attendi intellectus quàm uocabulum. Et cõ-
tra illos qui uerbis,uel vocabulis tantum innitun
tur,ſenſum autem,mentem,rationem,rei ſubſtan
tiam diſpoſitioniſq́ue ac conſtitutionis cauſas
poſtponunt pulchrè inuehit M.Tullius in oratio

ne

ne pro A Cæcina, inquiens: Nonne ſi uerbom ſe-
qui uolumus, hoc intelligamus neceſſe eſt cũ de-
trudi cui manus afferantur? &c. Et parum poſt:
eos enim uerè poſſumus dicere eſſe deiectos an
non com uoluntas, & cooſilium & ſententia ioter
dicti intelligatur. Impudẽtiam ſummam, aut ſtul
titiam ſingularem putabimus in uerborum amo
re oerſari, rem, & cauſam, & utilitatem communẽ
non relinquere ſolom, ſed etiam prodere? Iterum:
Neque uero qoicqoam opus ſit uerbis cũ ea res,
cuius cauſa oerba qoæſita ſint iotelligatur: cum a-
liis quæ Idem M. Tullios ibidem ſubiicit. Ita in
caſo noſtro, ſiue dicatur motu proprio, ſiue non,
quid ad rem, dummodo conſtet de iotentio-
ne concedentis? Secuodo facit argumeotum
3 Gloſſatoris hic, quòd † motus proprius tantum
tollit ſobreptionem, non autem tollit ius tertij
per cap. ſi motu proprio. de præben. lib. 6. glo.
in cle. ſi Romanus pontifex. in uerſic. ualidam. de
præben. & ultra præmiſſa faciunt not. per Cardi.
conſil. 96. Papa uniuit &c. io princip. & Geminia.
in c. ſi propter. num. 12. de reſcrip. lib. 6. & Abb. in
c. ad aures. col. 3. nu. 5. verſic. ſi uero motu proprio
de reſcr. Rot. 111. licet motus proprius. & 112. di-
cebant, in no. Caſſad. 4. de conceſſ. præben. num. 4.
Gaſp. de Peru. io tractat. reſer. fol. 7. a tergo. ibi in
contrarium de moto proprio &c. Aene. de Falco.
in dicto tract. reſerua. fol. 26. num. 2. Alex. conſi. 3.
ex his &c. ool. 5. nu. 7. obi dicit, quòd ſi princeps
primo uoi rem conceſsit, non poteſt alteri conce-
dere etiam motu proprio, niſi dicat, noo obſtan-
te conceſsiooe facta. Idem concludit Iaſ. in l. ſi. col.
4 penul. num. 13. ff. de pact. Tertio facit, quòd † con-
ceſsio facta. ſiue ſimpliciter, ſiue motu proptio ea-
dem, & indifferens iudicatur. extraua. Io. 22. ſedes
Apoſtolica. ſub tit. de conceſſ. præben. cum glo. in
uerſi. conceſſæ. Gemini. in c. ſi propter. nu. 13. nam
claoſula generalis ſola uidetur ſolum operari idẽ,
quod motus proprius. de reſcr. lib. 6. Zabb. in cle.
ptima. § fi. in 7. quæſtio. Quarto & ultimo, quia
5 † licet dicator moto proprio fieri gratia, tamen
fit ad inſtantiam & petitiooem partis. glo. penul.
in l. ſi. C. de fruct. & lit. expen. ubi text. pooit pro-
priam uolootatem Principis, & glo. ſupplet poſtu
latione tamen præedente. Cardi. cooſi. 142. pun
ctus quæſt. ante ſi. ibi, dicatur proprio motu, ta-
men ſæpe etiam inſtantia impetrantium facit, ut
apponantur hæc, & ſimilia. Deci. in c. ex parte. in
2. not: de reſcr. Feli. in c. quæ in eccleſiarum. num.
65. in 5. limi. Pariſ. conſil. 1. poſt num. 76. lib. 1. Et
facit illud. quod in dies uidemus impetrantes ip-
ſos. ſubminiſtrare huiuſmodi gratias, cum clauſu-
la Motus proprij ſignandas, & facit con. Alex. 125.
uiſo titulo, num. 13. uol. 2. ubi concludit, quod li-
cet Papa dicat ſe facere ex certa ſcientia, tamen
talis clauſula non operatur, niſi in his de quibus
Princeps præſumitur habere ſcientiam, ſicuti ſũt
ea, quæ conſiſtunt in iure. In contrarium facie, cp.
6 † immo gratia motus proprij latè & fauorabili-
ter ſit interpretanda. c. ſi pluribus. de præben. lib.
6. Zabb. in cle. ne conceſsione. in 1. not. de rer per-
mut. quem ſequitur Feli. in cap. cauſam quæ. ante
nu. 8 uerſ idem limita. de reſcr. Idem Cardi. conſ.
61. ad dubia præmiſſa. col. 1. ante nu. 5. ibi, & hoc
quoad hoc, ot immotetor proprius uerbornm ſi-
gnificatus, licet quo ad aliquem effectum faciat
7 gratiam iorerpretatioois uberioris. Et † circa ef-
fectus motus proprij, & ampliationis ex reſultan-
tis uideatur pulchrum conſil Roma. 327. iſtæ ſũt
rationes &c. col. fi. num. 9. & ſeq. & conſi. 376. quæ
ſtio eſt. num. 8. Deci. cooſ. 341. col. 2. & 47. effectus
motus proprii cumulat Rebuff. ſoper concord. in
for. manda. Apoſto. in ver. motu proprio, & poſtea
ponit quando non proſit: & in terminis noſtris,
8 quod † cæteris paribus, præferatur habens gratiã
motu proprio, concludit Io. And. io cap. duobus
col. 3. num. 6. & ante uerſic. ſed quæro ſi cæteris pa
ribus. de reſcr. lib. 6. & ibi allegat rationes, & Frau.
ibi numer. 13. Syl. de beneficio 35. quæſtio. 3. par.
nom. 2. & ante, fol. 237. facit Aene. de Falco. ſupra
allegat. in tracta. reſerua. fol. 3. num. 4. ibi licet ted
dat gratiam faoorabilem qoo ad prærogatiuam.
Et qui uellet tenere hanc ſecundam opin. ad præ
dicta poſſet reſpoodere, illa procedere, qoando
noo couſtat clare, & apertè de uoluntate Princi-
pis, quod uere ſit motu proprio coonceſſa, & tunc
procedat dictũ Abb. de quo ſup. io c. ad aures. de re
ſcr. n. 5. ibi, ſed qoia nõ apparet. At qñ apparet de
manifeſta volootate Principis, non eſt diſputan-
dum. Deci. conſ. 137. nume. 2. uer. & cum ex prædi
ctis. faciunt nota. per Caſſad. dec. 3. de penſio. nu.
4. ubi non tamen firmatur gratia cootra præſum-
ptam concedentis ooluntatem &c. vbi concludit
propterea non operari motum proprium, quia
non coocorrebat uoluntas concedentis. Secus
igitur quaodo conuenit, & qoando eſt certa uolũ
tas, prout io caſo noſtro, idem Caſſado. deciſ. pri-
ma, de reſeruat. præſertim no. 3. ibi, ergo quando
exprimitur non eſt diſputaodum &c. Ioſuper re-
ſponderi poteſt quòd dato qoòd ſopponeremus
impetrantem ſupplicaſſe, & inſtitiſſe coram Prin
cipe pro gratia obtioenda, non tamen ex hoc ceſ-
9 ſat quio poſsit diei & eſſe † verus motus proprius,
& operetur omoes effectus ueri & naturalis mo-
tus proprii. In mente enim principis duo ſimol
motiua concorrere poſſunt, ſcilicet concedendi
motu proprio, & ad petitionem partis, & ſtant
iſta ſimul qoòd Princeps fuerit requiſitus, & ta-
men potius dicatur motus ex ſe ipſo quam ad in
ſtantiam alterius, prout pulcre per Bald. in c. niſi
ſpecialis. de offi. lega. Cur. Sen. conſ. 65. ſoper præ-
miſſa. poſt nu. 8. uerſ. non per hoc. Nec audiretor
ad effectum exclodendi motum proprium oppo-
nens quòd ad alterios inſtantiam gratia conceſſa
ſit: tum quia Papa de meodacio redargueretur:
ad Ioaoo. Aodr. in capitul. ſi motu proprio. de
præbend. lib. 6. tom quia (ut dixi) conſtat Papam
uti noluiſſe hac clauſula.

SVMMARIVM.

1 *Quis præferatur an habens gratiam motu proprio tantũ an ex certa ſcientia ſolum.*
2 *Clauſula ex certa ſcientia potentior eſt illa motu proprio.*
3 *Motus proprius diſpenſationem non inducit.*
4 *Clauſula ex certa ſcientia omnem diſpenſationem & habilitatem inducit.*
5 *Clauſularum ex certa ſcientia & motu proprio æquiperatio.*
6 *Clauſula ex certa ſcientia æquiparatur clauſulæ, non obſtante lege ſeu diſpoſitione contraria.*
7 *Clauſula motu proprio æquiperatur clauſulę, non obſtantibus.*
8 *Clauſula ex certa ſcientia ęquiparatur ſecundæ iuſſioni.*
9 *Idem in clauſula motu proprio.*
10 *Prouiſio in uno caſu, ad alium non trahitur.*

1 QVINTO quæro † quid ſi unus habeat
gratiã cum clauſula motu proprio, alter cum clauſula, ex certa ſcientia
quis præferatur? Videtur dicendum,
quòd habens ex certa ſcientia tantum, pręferatur
habenti motu proprio ſolum: uel ſaltem quòd inter ſe ſint pares. & pro prima opin. quòd præfera
tur habens ex certa ſcientia, facit. quia potentior
2 et efficacior eſt hæc † clauſula ex certa ſcientia,
3 quàm illa motu proprio. Nam † motus proprius
non inducit diſpenſationem. cap. ſi motu proprio
de præben. lib. 6. cum gloſ. 2 in uerſi. ob hoc, & ibi
Ioan. And. poſt princ. ibi. Motus proprius non in-
ducit diſpenſationem &c. gloſ. in cle. ſi romanus.
in uer. ualidam. de præben. quam ad hoc pro ſin-
gulari notat Ludo. Roma. ſing 419 an uerba, an-
te fi. Rot. 112 dicebant Domini, in no. ante fi. ibi,
cum motus proprius talium diſpenſationem nõ
inducat. & 444. not. licet motus proprius. in ant.
ante fi. ibi, nec diſpenſationem &c. Feli. in c. cum
eccleſiaſticæ. ante fin. uerſic. reſcriptum ſumit ni-
4 tes, de exception. At † clauſula, ex certa ſcientia
omnem diſpenſationem, & habilitatem inducit:
glo. magiſtra. in l. 2. C. de cri. ſacr. in uer. elegerit,
quæ reſtringit text. illum, ſolum habere locum,
quando Princeps eligit ex certa ſcientia. idem cõ
cludit gl. in uerſ. literatum, in prin. in cap. eam te
de ętat. & qualitat. prout etiam uidemus motum
proprium non tollere defectum intentionis gloſ.
in clem. ſi Romanus Pontifex. in uerſi. ualidam. de
præben. & ibi per Docto. per Ioan. And. & alios in
c. ſi motu proprio, de præben. lib 6. Rot. Bellme.
475. præmiſſæ tres. & Pariſ. conſ. 1. uol. 1. num. 74.
uerſic. & licet, ſecundum quoſdam tollat ſubre-
ptionem &c. Secus quando adeſt clauſula, ex cer-
ta ſcientia Inno. in ca de confirmationibus nu. 2.
uerſ. & eſt ratio. de confir. uti. uel inuti. Pariſ. conſ.
141. col. 1. numer. 2. uol. 4. Et quod certa ſcientia
plus operetur, cõcludit Mil. in ſno reperto. in uer.
gratia non poteſt dici. ante fi ibi, & plus operatur
gratia facta ex certa ſcientia, quàm ſi fiat motu
proprio &c. & in uer. ſeq. gratia eſt impetrata pen
dente lite & c. ante fi. fol. mihi 80. col. 3. Quã ad ſe-
5 cundum dictum; quòd † ſaltem effectus iſtarum
clauſularum ſit par, & idem operetur, unde dicen
dum ſit de gratia facta motu proprio, quod de fa-
cta ex certa ſcientia, facit ultra deducta in præce-
denti quæſtio. arguendo ab æquiperatis, ad glo. &
Bart. in l. ſi quis ſeruo perſuaſerit. C. de furt. Bart.
6 in l. Marcellus in princ ff. ad trebell. quòd † clauſu
la ex certa ſcientia, æquiparatur clauſulæ, non ob-
ſtãte lege ſeu diſpoſitione cõtraria. gl. fi. in fi. in l.
ratas. C. de reſcin. uend. Bal. in l. idem Vlpianus
§. ſunt & alii, in princ. ff. de excuſat. tut. Abb in c.
nonnulli. in princ. de reſcript. Dec. in ca. porrecta
col. 3. numer. 5. de confirmation. utili. uel inuti. &
7 eidem † clauſulæ, Non obſtante; æquiparatur di-
cta clauſula, Motu proprio. Bald. in l. omnes. C. de
quadrien. preſcr. & in l. fi. col. fi. C. ſenten. reſcin. nõ
poſ. Alex. conſil. 24. ponderatis num. 13. uol. 5 An
chara. conſil. 20. uiſo prædicto puncto poſt princ.
uerſi. pręterea effectus. & poſtea ibi, ſicut dicimus
in clauſula motu proprio & c. & num. 2. ibi diſtin
guendum tam in clauſula non obſtante. quam in
clauſula motu proprio. Feli. in cap. nonnulli col.
8 15. uerſic. fallit tertio de reſcri. Inſuper † clauſula
ex certa ſcientia, æquiparatur ſecundæ iuſſionis,
ſeu geminationi reſcripti. glo. in c 1. de conſtitu-
tio. lib 6. in uer. noſcatur. circa medium, uerſic. in
reſcripto etiam &c Abb in c. porrecta. ante fi nu.
5 de confir. util uel inutil. Feli in c. ſi quando. col.
fi. in uerſic. geminatio reſcripti. de reſcrip. ſimili-
9 ter † clauſula Motu proprio, æquiperatur dictæ
ſecundæ iuſſioni, ſeu geminationi reſcripti. & fuit
ſingulare dictum Bal in l. nec damnoſa. poſt prin.
C. de precib. Impe. offeren. quem ſequitur Roma.
in l. ſi uero. in §. de uiro in 31. fallen. num. 56. uerſ.
ſecundo probatur. ff. ſolu. matri. Iacob. de S. Geor
gio in l. ſi quis iniquum. in prin in a. lectu. ff. quod
quis. iur. Feli. in dicto. c. ſi quando. uerſic. ſimiliter
habet uim clauſulæ, Motu proprio. Prędicta ſatis
urgent. Vnde concludendum eſſe uideretur, habẽ
tem clauſulam ex certa ſcientia præferri debere
habẽti Motu proprio, vel inter ſe pares eſſe. Aliud
etiam ſequeretur, quòd clauſula in Motu pro-
prio loquens, à fortiori, vel ſaltem à pari, procede
ret in habente gratiam ex certa ſcientia, & nõ mo
tu proprio. Qui uellet tamen contrarium tenere,
10 poſſet reſpondere, quòd † prouiſio in uno caſu nõ
trahitur ad alium. Si igitur regula loquitur tantũ
in caſu motus proprii, non uidetur extendenda
ad caſum certæ ſcientiæ. & hic conſiderandus eſ-
ſet fauor regulæ, identitas uel non rationis in uno
caſu ad alium, & an verisimiliter princeps interro
gatus idem reſpondiſſet in alio caſu. Et quia ma
teria eſt ſubtilis nimis, & indigeret longa repeti-
tione, remitto me pro conſideratione proximè
dictorum ad theor. Bart. in l. commodiſsimè, & in
l. Gallus. §. & quid ſi tantum colum. 2. numer. 9
& ibi omnes. ff. de libe. & poſthu. Anchara. conſil.
228. prima ſubſtitutio nu. 3. & declarat Dec. conſ.
394. & pro uera col. 4. num. 7. uerſ. 5. facit regula.
& conſ.

& conſil.227. præſertim ante fi.uerſic.non obſtat quod ſupra &c. ex proxima ſequenti quæſti. clarius apparebit de conformitate, uel diuerſitate iſtarum duarum clauſularum.

SVMMARIVM.

1 *Clauſulæ motu proprio & ex certa ſcientia an poſſint dici inter ſe haberi ut excedentia & exceſſa.*
2 *Motus proprius ex mera liberalitate procedere debet ſecus in gratia ex certa ſcientia.*
3 *Gratiam procuratam præſumi, niſi aliud caueatur.*
4 *Motu proprio facta conceſſio æquiperatur conceſſioni propter benemerita factæ.*
5 *Motus proprius per teſtes probari non poteſt ſecus dicendum in certa ſcientia.*
6 *Certa ſcientia colligitur etiam quod de ea non appareat.*
7 *Certa ſcientia clauſula non obſtante non æquipollet.*
8 *Motus proprius diſcuſſionem non requirit ſecus in gratia ex certa ſcientia.*
9 *Motus proprius an per coniecturas uel aliter probari poſſit remiſsiuè.*
10 *Motus proprius non tollit ius tertij.*
11 *Certa ſcientia principis ius tertij tollit.*

1 SExto igitur quæro, † an iſtæ duæ clauſulæ, Moto proprio, & ex certa ſcientia, poſsint dici, inter ſe haberi ut excedentia, & exceſſa? Et licet ex ſupradictis uideatur poſſe concludi, quod nõ, quaſi clauſula ex certa ſcientia, plus vel idem operetur, pro quibus etiam facit con. Alex. 215. non obſtat, ſi dicatur, præſertim num. 5. uerſ. non ob. tamen, ſi dicatur indultum. uol. 7. & latè Staph qui plurima cumulat in tract. ſigna. fol. 83. & ſeq. tamen conſiderando ortum, & principalẽ eff ectum iſtarum clauſularum, crederem reſpondendi debere affirmatiue, uidelicet quòd habeant
2 ſe ut excedentia & exceſſa. † excedit enim motus proprius in hoc, & differt, quia procedit, ſeu procedere debet ex mera liberalitate, & ex mera uoluntate. c. ſi motu proprio. poſt prin. ibi, quæ noſtra mera liberalitate proceſsit. l. 3. poſt prin. C de legi. ubi motus proprius appellatur ſpontaneus motus: ſed gratia ex certa ſcientia poteſt eſſe pro-
3 curata, immo † niſi expreſſe caueatur, ſeu dicatur, gratia præſumitur & creditur impetrata ad inſtantiam partis, & procurata. d. cap. ſi motu proprio in fi. Bar. in l. 3. ff. quod quis iur. in princ. Iaſ. in l. ex hoc iure. num. 56. ff. de iuſti. & iur. Inſuper
4 † conceſsio facta propter benemerita, & facta motu proprio æquiperantur. Guigliel. de Cun. in l. 3. §. ſi procurator. & Alex. in eadem l. poſt princi. in. 2. limita. ff. quod quis iur. Deci. conſil. 413. conſuluit accuratè. num. 6. & conſi. 614. in cauſa feudali num. 55. Iaſ. in ſupra alleg. l. ex hoc iure. nume.
5 56. Tertio † Motus proprius non poteſt probari per teſtes. glo. fi. in d. ca. ſi motu proprio. Rota in antiq. 130. no. quod in c & quod in literis clauſula, motus proprii, debeat eſſe inſerta, aliàs nõ præſumatur ſeu cenſeatur gratia facta motu proprio concludit poſt alios Alex. in l. ſi quis iniquum nu. 2. ff. quod quis. iur. & idem Alex. conſ. 112. uiſa copia numer. 3. uol. 7. & ſecus eſt in gratia ex certa ſcientia, quæ per teſtes probari poteſt Bellemer. Deci. 746. licet obſeruet. poſt prin. Lamb. in tract. iur. patto. iu 15. art. 9. quæſt. 3. par. 2. lib. num. 3. ſi fol. mihi 371. à tergo in verſic. deueniendo modo ad limitationem. Et iſta eſt cõmunis opin. prout teſtatur Nico. Boe. in tracta. de pote. Lega à late. in prima quæſt. ante num. 79. verſic. & iſta eſt communis opin. &c. vbi plura adducit. & pro vtroque dicto facit Rot. 332. licet Romana, in no. ubi plenè, præſertim nume. 4. ubi reſpondet ad c. ſi motu proprio. & illam Dec. optimam & ſingularem appellat Afflic. Dec. Neap. 253. quo regit, nu. 8. ubi poſt Bal. & And. de Iſern. concludit certam ſcientiam principis per teſtes probari poſſe, idem etiam uoluit Feli. in c. ſi quando. in oct. geminatio
6 nume. 15. de reſcr. Immo † certa ſcientia colligitur etiam quod de ea non appareat, quicquid dixerit glo. fi. in prin. in cle. & ſi principalis. de reſcrip. Abb. in c. ad hæc in fi. & ibi Deci. num 6 de reſcr. Feliu. in cap cum iuter. 8. not. & ibi etiam Dec. de excepti. Ratio differentiæ adduci poteſt, uidelicet, quòd clauſula motu proprio ſit fundata in mera negatiua, uidelicet, principem non fuiſſe rogatum, uel impulſum ad huiuſmodi gratiam cõcedendam, & cum hæc negatiua non poſsit coarctari loco, & tempore, improbabilis erit per teſtes. Sed clauſula ex certa ſcientia in mera affirmatiua fundatur, & ſic per teſtes probari poteſt. glo. in clem 2. de reſcrip Quarto, ut ſupra probaui, clauſula, Motu ꝓprio, æquipollet clauſulæ, nõ
7 obſtante: ſecus autem uidetur dicendum † in clauſula, ex certa ſcientia. quæ clauſulæ, non obſtante, non æquipollet. Bald. in prælud. feud. in 4. carta in uerſ. Item dicit And. de Iſer. Franc. Aret. conſi. 15. Reuerendiſsime pater, num. 6. uerſi. præterea quãdo. Deci. conſil. 341. uiſo puncto num. 10. Quinto
8 † motus proprius certificationẽ, ſeu diſcuſsionẽ, uel cognitionem, ſuper concedendis non requirit neceſſario. Secus eſt in gratia ex certa ſcientia glo. in ca. paſtoralis §. præterea. in uerſicu. ex certa ſcientia, in princ. & ibi Abb. numer. 4. obi uult, ꝙ requiratur, ꝙ certificatio fiat de omnibus quæ potuiſſent principem mouere &c. & poſtea ſubdit, aliàs non dicitur concedere ex certa ſcientia. de offic. de lega. Immo cum motus proprius pro ipſius ſubſiſtentia requirat expreſsionem, quod motu proprio ſit, dicto c. ſi motu proprio: ſecus dicendum in certa ſcientia, quia attenditur ipſa informatio, & inſtructio, non autem ipſa clauſula ſeu uerborum prolatio. c. uenerabilis. cum glo. in uer. ſicut, quæ declarat confirmationem illam, quæ nõ uidebatur ſimplex propter uerbum, ſicut &c. propter informitatem, & diſcuſsionem intelligi debere ſimplicem, & ualidam. de confir. uti. uel inu. facit Aret. conſil. 15. ſupra allegatua. numer. 5. præſertim ibi, ergo tantum uel plus &c. & lariſsi. nẽ

per

per Feli.in c.cum inter.de excep.in prin.& num.
2.uerſi.ſed contrarium:qui ad partes arguit. An
9 autem † de motu proprio conſtare poſsit per co-
niecturas,uel aliter,uideatur Felin.in c.ſi quando
col ſi.numer.15.de reſcrip.& Nic.Boe.in præalleg.
tracta.de pote.Lega.à late.in prima quæſt.nu.15.
de reſcrip.& Nic.Boe.in præalleg.tractat.de po-
te.quam per expreſsionē puta ex coniecturis ma-
ximis &c.uideatur etiam ad hoc Felin.in conſil.
nouiter impreſsis conſil.31.oportet me omnino
num.16 uerſi ſed profectò ſuſtentari &c Amplius
10 † motus proprius non tollit ius tertii,ſeu ius quę
ſitum ut probaui ſupra quæſt.4 num.3.& conclu
dunt Phi.Fran.in c ſi tibi abſenti colum.ſi.uerſic.
imo etiam licet reſeruatio fiat motu proprio, &
uerſic.ſed ad prædicta dubium facit de præbend.
lib.6 Rot.112.dicebam in no.Felin in c.ad aures
num.8.uer.tertius caſus de reſcr.Vitalis de Gam
ba.in tracta clauſularum in uerſic.clauſula motu
proprio, uerſ.item non tollit ſupradicta clauſula
11 ius tertii pag.22.† certa autem ſciētia principis,
uel tertii tollit.Io.And.in c.1.num.3.de exceſ.prę
la lib.6.uerſi.tertia opinio utrum princeps ex cer
ta ſcientia ſcribat. Pau.Caſtren.conſi.50.donatio
prædicta.iuxta antiquam impreſ.Alex.conſ.116.
hęc arguendi nu.24.uer ſed confirmat lib.2.Cor.
conſil.189.quanquam in hac num 4.Soci.conſil.
272.non proſequendo num.11.Gramma.conſ.ci-
ui.8.col.3 & con.99.col.3 Cum igitur motus pro
prius aliqua contineat quæ non certa ſcientia:&
illa aliqua quæ non motus proprius,prout etiam
ſupra in præcedenti quæſt.ſequitur,quod habent
ſe ut excedentia & exceſſa argumento glo.in l.na
turaliter. in.§.nihil commune.ante ſi.ff.de acqui.
poſſeſſ. & hoc expreſſe firmat poſt Specu. Vitalis
de Lamb.in tracta.clauſularū, in clauſula,motu
proprii.in ſi.pag.22.

SVMMARIVM.

1 *Si unus habet gratiam motu proprio & ex certa ſcientia, alter ſine iſtis clauſulis ſed de plenitudine poteſtatis quis præferatur.*
2 *Caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iuris communis.*
3 *Clauſula ex certa ſcientia operatur ut quid fieri cenſeatur de plenitudine poteſtatis.*
4 *Præfertur qui potentius ius & potiores et digniores clauſulas habet.*
5 *Clauſula (de plenitudine poteſtatis) maioris eſt potentię quàm illa,motu proprio & ex certa ſcientia.*
6 *Papam plenitudine poteſtatis uti uelle non præſumi.*
7 *Clauſula de plenitudine poteſtatis multum operatur.*
8 *Plenitudo poteſtatis uocatur etiam abſoluta,& in principe duæ ſunt poteſtates.*
9 *Dictio,uidetur fictionem denotat.*

1 SEPTIMO quæro, † quid ſi unus ha-
bet gratiam hoc modo,uidelicet,mo
tu proprio, & ex certa ſcientia bene-
ficium tale N.conferimus. Alter uero
habet, Iulius &c.beneficium tale P.
de plenitudine poteſtatis conferimus,uel ita,ſup
plicat P.quatenus ſibi beneficium &c.de plenitu
dine poteſtatis conferre di gnemini: quis præfe-
retur? Et uidetur,quòd primus;quia in regula cō
2 prehenſus, tanquam † iſte alius caſus ſit omiſſus,
ad.l.ſi cum dotem in princ.ff.ſolut matri.l.ſi ex-
traneus.ff.de condic. ob cauſam, Anchar.conſil.
288.prima ſubſtitutio num.3.uerſic.ſed caſus o-
miſſus. Dec.conſ.334.agitur de hæreditate col.ſi.
in princ.uerſicul.& caſus omiſſus. Accedit quod
3 † clauſula ex certa ſcientia operatur, quòd intel-
ligatur aliquid fieri ex plenitudine poteſtatis.gl.
magna in ſi.in c.ad hæc de reſcri.& ibi Abb.col.2.
num.7.ibi quod clauſula ex certa ſciētia &c.Bal.
in l.eos num 1.ibi facit ex certa ſcientia, uidetur
facere de plenitudine poteſtatis.Roman.conſil.
369 circa primum ante num 29.And.Barba.cōſ.
34 pręclarè optimus.col.5 uerſi.& plus etiam in
iſto priuilegio lib.2.M.l in reperto,in uerſic.ſcien
tia certa in princip.præceptor meus D.Phi.Dec.
conſil.407.uiſis &c.numer.24 uerſic.ult.ex dictis
clauſulis ex certa ſcientia, &.De plenitudine po-
teſtatis conſiderādū eſt &c.Vbi uidetur has duas
clauſulas parificare. Contrarium ſuſtineri poſſet
non ex ui, ſeu uerbis regulæ: ſed quia iſte ſit caſus
omiſſus,ut ſupra,in tantum, quod recurrendum
ſit ad diſpoſitionem iuris,quærendo prælationē,
& præcedentiam inter hos caſus. Et quia ille eſt
4 præferendus † qui habet potentius ius, & potio-
5 res & digniores clauſulas:& † maior eſt uis,& po-
tētia in clauſula de plenitudine poteſtatis,quàm
in illis duabus,uidelicet Motu proprio, & ex cer
ta ſcientia:igitur habens de plenitudine præfera
tur.Maiorem,probo.quia præcedentiæ ſeu digni
tates magis ſunt in cōſideratione,quæ ſūt magis
priuilegiatæ l.ſpurii §.priuilegiis ceſſantibus. ff.
de Decur.l.2 ff.de Alb.ſcriben ibi quòd dignita-
tes principis.iudicio conſecuti ſunt,quò ergo po
tentius eſt iudicium, ſeu priuilegium Principis
magis operari debet.facit uulgaris regula, quod
attenditur quod potentius eſt,& quod præualet
l.quæritur ff de ſta.hom.Minor uidetur concludi
6 ex prædictis, & etiam probatur, quia † Papa nō
præſumitur uelle uti ſuprema uoluntate, ſeu ple
nitudine poteſtatis.Inn in.c.innotuit.ante num.
6.de electio.ibi, quòd Papa de plenitudine po-
teſtatis illa electione utatur,cum non ſit ea uten-
dum generaliter,ſed tantum ex cauſa.Bald.in l.ſi
teſtamentum,poſt principium,ibi, poteſt tamen
de plenitudine poteſtatis qua nunquam uide-
tur uti &c.C.de teſta.Anchara.conſi.110.tres Do
mini.col.4 in ſi.uerſi.non obſtat. quod Papa.ibi,
quia hoc uetum ubi appareat de iſta uoluntate.
Paul.de Caſt.in l.centurio col.2.ubi etiam Alexā.
col 6 ff.de uulg.& pupil.idem Pau.in l.ex imper
fecto num.2.C.de teſta. ubi idem concludit, ad-
dens,quòd tunc debet cenſeri uti hac plenitudi-
ne poteſtatis,quando actus aliàs ualere non poſ-
ſet:cum quo tranſit Feli.in c.primo num.27.uer.
& hoc eſt quòd nunquam præſumitur uti pleni-
tudine poteſtatis &c.de conſti.& idem Feli.in c.
conſtitutus

conſtitutus num.13. uerſi.limita quadrupliciter
ibi. non intelligitur vti authoritate accepta, niſi
exprimat. Alex.in l.qnanquam.C.de mili.teſta.&
præceptor meus D.Philip.Deci.in l.in contrahē-
da uenditione. num.7.ff.de reg.iur. Et vbi prin-
ceps ſcribit de plenitudine poteſtatis nihil oppo
ni poteſt quod gratiam annullet. Bald.in prohe.
decre.col.4.Dec.conſ.341.viſo puncto, ante nu.4.
uerſi.& in caſu noſtro. Et de effectu huius clauſu-
læ, latè per Feli.in c.conſtitutus num.13.uerſicul.
7 fallit quarto & ultimo.de reſcrip.& † quod ſit po
tentiſsima & multum operari debeat, Abb.in ca.
uni.num.11.in 10.nota.ut eccle.bene.ſine dimi-
nu.ubi etiam ex hac potētia plenitudinis infert,
quòd propterea nō tenetur ſeruare leges: arguēs
etiam, ſi habet plenitudinē, ergo nullus ſupra eū.
Deci.conſil.198.& pro tenui num.2 & Pariſ.con.
5.num.93.& 94.ibi, expreſsio & clauſulæ De ple
nitudine &c.uol.4.ſic etiam uidemus diſpoſitio-
nem legis, bene a Zenone. quæ eſt contra regulas
iuris & ſapit iniquitatem, procedere ſolum quan
do conſtat principem donantem uſum fuiſſe ple
nitudine poteſtatis: Bald.in prohem.decre.col.3.
in prin.uerſ.unde.l.bene a Zenone. ſequitur Mar.
Socin.Iun.conſil.69 pro dilucidatione nume.62.
lib.1.& tantæ eſt potentiæ clauſula de plenitudi-
ne poteſtatis, vt virtualiter in ſe omnes alias clau
ſulas cōtinere cenſeatur. Bal.in l.3.§ ſi is pro quo
ff.quod quis.iu.& in l.fi. poſt princip.uerſicu.uel
dic.C.ſenten.reſcin.non poſ.Cur.Sen.conſ.65.ſu
8 per præmiſſa, num.14 Et hæc † plenitudo poteſta-
tis uocatur etiam poteſtas abſoluta.& ſic in prin
cipe duæ ſunt potentiæ, ſeu poteſtates, una ordi-
naria, ſeu ordinata: Altera uero abſoluta, put de-
clarat Io.And.in c.ex publico.col.fi.poſt medium
uerſic.intelligit autem hoc de poteſtate abſolu-
ta, non de ordinata &c.de conuer.coniugat.& la-
tius per Abb.in c.ad hæc.col.fi.de reſcri.plenitu
do autem poteſtatis dicitur plenitudo arbitrii
nulli neceſsitati ſubiecta, nec iuris publici regulis
limitata, ad Bald.in l.2.C.de ſerui.& aqua.Curt.
Sen.prælleg.conſ.65 num.18: Et qui uellet tene-
re hanc partem, poſſet ad contraria reſpondere,
quòd iura contra allegata non dicunt, quod clau
ſula ex certa ſcientia, idem in omnibus & per om
nia operetur, quod iſta clauſula ex plenitudine
poteſtatis, ſed in aliquibus caſibus. Inſuper po-
teſt reſponderi, quod loquantur per uerbum, Vi
detur, dicendo: Papa concedens, ſeu faciens ex
certa ſcientia, uidetur cōcedere, ſeu facere de ple
nitudine poteſtatis, unde impropriè: & per fictio
9 nem, & non uerè, idem operatur. Quia † dictio
Videtur, fictionem & improprietatem denotat.
Bart.in l.naturaliter. in princi. ff.de acqui.poſ.in
l.ab eo.ante fin.ibi, quod qui non appellat uide-
tur conſentire, fictè.&c.C.quomo.& quand.iud.
gloſ.in l.nemo.& ibi Bartol.in princip.ff.de teſti.
in integr.

SVMMARIVM.

1 *An legatus, uel alius ordinarius poſſint gratiam motu*
proprio concedere, ſeu hac clauſula, motu proprio
vti.
2 *Legatus & alij ordinarij legibus aſtringuntur.*
3 *Legatus, & alij ordinarij vti poſſunt clauſula, motu*
proprio.

1 OCTAVO quæro, an † Legatus, & quiuis
alius ordinarius poſſint concedere
gratiam, motu proprio, ſeu hac clau-
ſula, motu proprio, uti, ſicuti Papa?
& iſta inueſtigatio proderit pro pro-
ximis duabus ſequen. quæſt. & pro parte negati-
ua eſt doctrina Archidiac. in c.fi.de off. leg.lib 6.
circa medium. ibi, ſecus ſi motu proprio conce-
dat ipſe legatus. & poſtea ſubdit, & illa capitula
non uendicant ſibi locum in legato, ſed in Papa
tantum. Poſtea dicit, multo fortius obtinere de-
bet in alio inferiori ordinario: & ibi aſsignat ra-
tionem dñiæ inter Papam, & legatum ac alium or
dinarium: quæ eſt, quod ille non aſtringitur legi-
2 bus † iſti uero ſic: idem concludit. in c.ſi motu p-
prio, de præb.eo.lib.poſt prin. ibi, ſecus in alio or
dinario.Cald.in tit.de præb.conſi.3.an ſi Legatus.
col.2.uerſ.hoc tamen non eſt conceſſum in literis
legatorum. facit etiam quòd tam iura Canonica,
prout dictum cap. ſi motu proprio, & clement. ſi
Roma.de præbend. quàm alia iura loquentia, de
motu proprio, ſeu hac clauſula, motu proprio
utentia, quàm etiam iura ciuilia, prout text. in l.
fina.C.de fruct.& lit. expenſ.ante fin.ibi. & ſuper
priuilegiis per liberalitates. cum glo. ibi loquun
tur in motu proprio Principis, nō autem Legati,
uel alicuius alterius ordinarij: poſtremo arguēdo
ab æquiperatis, ad glo.& Bar.in l.ſi quis ſeruo alie
no.in fi.C.de fur.Bart.in l.Marcellus in prin.ff ad
Treb.glo.in c.quamuis.§.fi. & ibi Domi. de elect.
libr.6.motus proprius, & clauſula, non obſtanti-
bus, ęquiperantur. Bal.in l.omnes.C.de quadrien.
pręſcr.Anchar.conſi.20.viſo prędicto poſt princi.
uerſic.præterea effectus, & poſtea ibi, ſiue dicimus
in clauſula, motu proprio, & nu.2.Fel.in c. nonnul
li.col.15.uerſi.fallit. tertio. de reſcr.clauſula autē
non obſtantibus, inferior a principe uti non po-
teſt. gloſ.in c.fin.in uer. figura.de hære.lib.6.& ibi,
Doctor.& magis clarè, per Alex.in l. centurio.nu.
32.ff.de uulga. & pupilla. Maria. Socin.iun.conſil.
69.num.63.lib.1. igitur, nec uti poterit clauſula,
motu proprio: Contrarium eſt tenendum, quòd
3 immo † Legatus, & alii ordinarii poſsint uti hac
clauſula, motu proprio: tum quia hoc non repe-
ritur prohibitum; tum quia pro hac parte eſt gl.
in dicto cap.fin.de offi.legat.lib.6.in uer.mentio;
quam approbat ibi Domini.& cùm ea tranſit,
num.5.uerſic. gloſ in clement.2.de offic. ordinar.
in uerbo, facta. & Domini. in capitulo, ſi poſt-
quam. numero.2. in 3.nota. de prebend. libro 6.
& iſta eſt communis opin. prout per Phil. Franc.
in dicto

in dicto c.ſi poſtquam.in 1.nota.de præben.lib.6. ibi ſubdir, quod idẽ operatur dicta clauſula, appoſita ab inferioribus, ac ſi eſſet appoſita a Papa. Rebuff qui plures adducit & hanc dicit eſſe communem opinionẽ ſuper concor.in for.man.apoſt. in 29.effectu pag.580.Imo (quod plus eſt) inueni, quòd Vicarius Principis poreſt concedere gratiã ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis. Cuma.conſ.cẽteſimoquinquageſimooctauo.uiſis inſtrumento &c Crederem tamen hanc clauſulam motu proprio à papa appoſitã in pleriſque plures & maiores effectus operari debere, quàm ſi à legato uel alio ordinario, prout etiam uoluit Rebuff.ubi ſupra uerſ.immo iſta clauſula magis cõuenit ordinariis.pag.581.

S V M M A R I V M.

1 *An regula in prima parte in legato uel ordinario locum habeat.*
2 *Indefinita æquipollet uniuerſali ubi eadem eſt ratio.*
3 *Legatus præſertim de latere maior eſt alijs ordinarijs.*

1 NONO quæro an † regula iſta in illa prima parte loquens de motu proprio habeat locum in Legato, uel in alio ordinario? Et iſta quæſt. poteſt conſiderari pluribus modis, uno ſi Papa contulit ſine clauſula motu proprio. Legatus uero, uel alius ordinarius cum clauſula, Motu proprio. Verum quia eſſet diſtinguendum, an in mẽſibus Papæ, an in aliis menſibus per aliam regulam ordinariis collatoribus conceſsis, uel in alternatis menſibus, & an ratione indulti, uel non diſcuriam Deo dãte ſuper alia regola, ſuper qua melius cadet. Secundo modo poteſt conſiderari quando Legatus confert motu proprio, & alius ordinarius, ſine illa clauſula, uel contra: & uidetur, quòd regula habeat locum, cum loquatur de motu proprio: & motus proprius (vt in pręceden. quæſtio. concluſum eſt) etiam quo ad illos poſsit
2 conſiderari: ergo cum ratio † eadem uideatur, indefinita æquipollere debet uniuerſali.l.ſi plures gradus.ff.de lega.3.l.ſi pluribus, & ibi Bart.ff.de lega.2.Bart.poſt glo.in l.1 ff de reg.iur.numer.3. ubi concludit, quod ſiue ſimus in lege, ſiue in ſtatuto, ſiue in materia fauorabili, ſiue odioſa, ubi non eſt ratio diuerſitatis, quare magis ad unum caſum, quam ad alium, relatio fieri debeat, tunc debet fieri exteoſio ad omnes caſus. Cur.Iun.cõſ. 107.numer.3.& 4.Dec.conſil.43.& pro tenui ante num.3.ibi indefinita non æquipollet uniuerſali, quãdo diuerſa ratio reperitur. Contrarium puto, tum propter rationes infra in proxima ſequenti quæſti. adducendas: tum quia ratio eſt diuerſa, unde prædictum argumentum, ſeu extenſio ceſſat, ad ſupra deducta, & latè per Din.ſuper rubric, de regu.iur.lib.6.& quod adſit ratio diuer-
3 ſitatis, probatur: quia † Legatus præſertim de latere, maior eſt aliis ordinariis in omnibus, licet & ipſe ordinarius dicatur.c.ſi Abbatem.§.huiuſmodi.de electio.lib.6.& c.Legatos.de offici.lega.eodem libro. Archidiacon. in capitul. final. eodem num.1 ibi, quod ſi hoc obtinet in Legato qui eſt ordinarius &c.& ibi Gemini a.col.2.in fi.ibi, & ſi nulla lex ligat Epiſcopum, quomodo ligabit Legatum; ubi infert potentiorem eſſe legatum aliis ordinarus. Et quod collatio legati ſit præferenda, cæteris paribus, eſt tex in c.ſi à ſede apoſtolica.§. ſi uero.ibi, uel legatus &c.de pręben.lib.6.& quia regula loquitur cæteris paribus, uerificatur tantum, quando idemmet duobus confert, ueluti Papa duobus, uni ſimpliciter, alteri cum clauſula Motu proprio & ſic in legato, uel alio ordinario. & iſte eſt tertius modus, quo quæſt. præmiſſa uerificari poteſt, de quo in ſequen. quæſti.

S V M M A R I V M.

1 *Legatus uel alius ordinarius ſi uni cum clauſula, motu proprio, alteri ſine ea confert, an ille præferatur.*
2 *Effectum in quacunque actione & diſpoſitione attendi.*
3 *Prouiſus à Papa præfertur prouiſo ab ordinario cæteris paribus.*
4 *Prouiſus a Papa præfertur prouiſo à legato.*
5 *Prouiſus à legato præfertur prouiſo ab ordinario, & de quo legato. nu.6.*
7 *Legato ſoli de latere competit collatio.*
8 *Prouiſus ab Epiſcopo præfertur prouiſo ab inferiore.*
9 *Indulta conceſſa interpretari debent, vt ordinarijs non pręiudicent.*
10 *Prouiſus ab Epiſcopo præfertur prouiſo ab eius Vicario.*
11 *Immediata potentiora, & fauorabiliora ſunt.*
12 *Prouiſio ab eadem perſona, & eodem die habens horam non habenti præfertur. & nu.14.*
13 *Aequiparatio diuerſitatis actuum inducta à diuerſitate dierum, & diuerſitate horarum.*
15 *Gratiæ Papæ ad vacatura niſi de anterioritate conſtet regulantur a c.duobus.de reſcr.lib.6.*
16 *Legatus & alij ordinarij non habent poteſtatem ad vacatura.*
17 *Plenius prouidet regula iſta quàm cætera iura.*
18 *Cap.duobus, de reſcr.lib.6 non procedebat ſuper iam vacantibus.*
19 *Gratiæ factæ à legato, vel alio ordinario duobus ſuper eodem beneficio niſi de anterioritate conſtet ambo concurrent.*
20 *Regulam hanc in legato, uel alio ordinario non procedere.*

1 DECIMO igitur quæro, quid ſi † Legatus, uel alius ordinarius conferat cum clauſula, motu proprio, uni, & alteri ſine illa clauſula, an ſit locus regulæ, uel aliàs ille præferatur? Et videtur reſponderi oportere affirmatiuè per deducta. ſupra in 8. queſtion. ubi concluſum fuit, quòd Legatus, ſiue alius ordinatius, poteſt conferre, motu proprio, & uti hac clauſula: ergo debet intelligi, quòd effectualiter vti poſsit. & cum

2 cum omni, & totali ſuo effectu. Nam † effectus
in quacunque actione, & diſpoſitione eſt in con-
ſideratione: & effectus attenditur. l. ſi non mortis.
in fi. ff. de inofficio. teſtamen. l. 1. §. hæc autem uer
ba. ff. quod quis. iur. Bald. in l. ſi mater. in 3. not.
C. de inſtitution. & ſubſtitution. Dec. conſil. 313.
promiſit. columna 2. circa medium. Cum ergo
effectus motus proprii, prout in regula, ſit quòd
illud habens alteri non ſic habenti præferatur.
Idem dicendum eſt in quacunque diſpoſitione,
à quocunque ſit facta, non interueniente diſpa-
ritate caſuum, prout in proxima præcedenti quę
ſtione contingebat: quia ibi gratiæ non erant pa
res. concurrebat enim prouiſus a Papa, cum pro
uiſo ab inferioribus: & prouiſus a legato, cum
prouiſo ab alio ordinario minus priuilegiato, &
in hoc caſu, in quo idem eſt prouiſor, non po-
teſt coniecturari alia differentia, quàm iſtius clau
ſulæ. contrarium ſuſtineri poſſet, ſed opus eſt lon
ga, & ſubtili diſcuſsione, & colligendo plura hinc
inde ſparſa, ut noui in Cu. Ro poſſint facilius per
uenire ad cognitionem plurium difficultatum,
quæ de iure fiunt ſuper hoc dubio, quando duob.
eſt prouiſum eodem die: & pro faciliori intelligen
tia præmiſſorum, & infra dicendorum, ſubiiciam
aliquas concluſiones ſatis utiles, & ſubtiles. Pri-
ma igitur concluſio ſit, quòd inter prouiſos eodē
3 die † cæteris paribus, prouiſus a Papa præfertur
prouiſo ab ordinario: eſt tex. in c. ſi a ſede. §. ſi ue-
ro neuter, de præben. lib. 6. & ratio eſt propter ma
iorem authoritatem concedentis. facit cle. 1. in fi.
ut lit. pend. & tradunt omnes in dicto c. ſi a ſede
fallit niſi prouiſus ab ordinario ſit poſſeſſor. Cald.
conſil. 7. ſub titulo, de præb. Beltran. conſ 86. lib. 1.
& ita concluſum fuiſſe in Rota teſtantur Mohed.
dec. 122. incip. duo erunt. Put. Dec. 4. ſub litis, de
præb. ac Guidob. dec. 68. inci. fuit tantum. Secun-
4 da concluſio ſit, quòd † prouiſus a Papa ſimiliter
præfertur prouiſo à legato, & licet dictum. c. ſi a ſe
de. hoc non decidat, firmant tamen ibi hanc opi.
glo. 1. ibi, quid dices, ſi Papa contulit uni, & lega-
tus alteri? & Gem. poſt Lap. col. fi. nu. 9. uerſi. ſed
quid, ſi Papa confert uni, dans ibi rationem, tum
propter maioritatē poteſtatis in Papa, tum quia
illa Papæ dicitur immediata. & Franc. col. 1. ſuper
5 d. glo. 1. Tertia concluſio ſit † prouiſus a Legato,
præfertur prouiſo ab ordinario. c. ſi a ſede. in prin.
6 ibi, uel legato, ſed dubium eſt, † de quo legato lo-
quatur tex. & uidetur, quod de omni legato, cum
indiſtinctè loquatur. aliud tenet gloſ. 1. ibi, in
princip. cum qua Doctores tranſire uidentur. &
7 ratio glo. eſt, † quia ſoli legato de latere competit
collatio. c. 1. de offic. legat. eo. lib. glo. 2. in uer. Le-
gato. ubi facit ſimiliter ſuppletionem, ſeu re-
ſtrictionem, in clement. fin. de officio ordinar. &
quod de iure collatio ſibi competat. ultra prædi-
ctos firmat Dec. conſil. 128. in princip. 149. col. 4.
uerſicul. & breuiter. & uerſic. confirmatur. & 373.
Sylu. de beneficio. 2. parte. quæſtio. 9. numero 34.
ubi latè. Sed aduertendum ad ſtilum hodiernū,

qui eſt, quòd quaſi omnibus legatis, etiam non
de latere, conceditur iſta facultas conferendi. Vn
de eſſet locus diſputationi. an diſpoſitio dicti c. ſi
a ſede. habeat locum etiam quo ad iſtos non de
latere; cum limitatio tex. in dicto cap. 1. de offic.
legat. ibi, niſi hoc ſpecialiter alicui duximus in-
dulgendum, uideatur æquiparare etiam alios nō
de latere, quibus ſit facta iſta indulgentia. ſed
plus dico, quod maior pars legatorum, ſeu nun-
tiorum hodie habet poteſtatem cum clauſula,
cum facultate legati de latere. non proſequor,
quia neceſſaria eſſet longa diſcuſsio. Quarta
8 † concluſio, prouiſus ab Epiſcopo præfertur pro-
uiſo ab inferiori, qui habet collationem ex præ-
ſcriptione, ſeu priuilegio, non priuatiuè ad Epi-
ſcopum, ſed ita, quòd ſit locus præuentioni: qđ
poteſt, ſeu ſolet eſſe, quòd iuriſdictio inter hos ca-
dere poſſit per uiam præuentionis. Ioan. And. in
c. Paſtoralis. de offic. ordin. colu. 3. poſt medium.
uerſi. uerius credo. & pro quæſtione noſtra poteſt
ſumi reſolutio ex his, quæ ibi, ſubdit, licet in alio
caſu, ex identitate rationis, & ex iure ſuper quo ſe
fundat. nā in uerſi. ſed quid ſi ſimul citarunt am-
bo. concludit Epiſcopum præferri per rationem
dicti. c. ſi a ſede. Iſtam opinionem in terminis no
ſtris firmat Geminia. poſt Lap. in d. c. ſi a ſede.
col. fin. num. 8. uerſi. quid ſi collatio beneficii ſpe-
ctat, &c. & Franc. ibi, num. 4. Et ultra rationes præ
dictas, uidelicet identitatis rationis, & maiorita-
tis poteſtatis, poteſt dari alia de poteſtate ordina
ria, & illius fauore. de iure enim, & omni ratione
collatio ſpectat, & pertinet proprio iure ad Epi-
ſcopum ipſum. c. nullus. 16. quæſt. 7. Zabbarell. in
cle. 1. ut lit. pendent. queſt. 14. in fin. & propterea
9 dicimus, quòd † indulta conceſſa debent inter-
pretari, ut non præiudicent ordinariis. & quia
conceſſa ordinariis nihil aliud operantur, niſi re-
mouere obſtacula, & reducere ad primæuum ius
fauorabile. Caſſado. deci. 3. & deciſ. 5. num. 13. de
priuilegiis, & de præbend. deciſio. 8. numer. 6.
10 Quinta concluſio, † prouiſus ab Epiſcopo præ-
fertur prouiſo ab eius Vicario. Iſta fuit opinio
Calderi. conſil. 2. collatio Epiſcopi. ſub titulo, de
offic. Vicar. incipit, Epiſcopus ultra ſuam diœ-
ceſ. &c. ſub tit. de præbend. & dat rationem ibi,
quia collato beneficio a duobus, &c. fundatur
ſuper dicto c. ſi a ſede. quem ibi refert, & ſequitur
Geminia. numer. 10. uerſicul. quòd ſi Epiſcopus.
ſed poſtea. in fine. concludit, quòd ille text. non
procedit in hoc caſu. ſed in hoc non uidetur be-
ne loqui propter paritatem rationis: unde me-
ritò redarguitur ibi a Phil. Franc. num. 5. uerſic.
tu aduerte. & pro hac concluſione facit ratio
ſupra pluries adducta de maioritate poteſtatis,
& potentioris priuilegii, ad capit. per tuas. cum
gloſ. in uer. ſubdiaconatus, de maiorita. & obed.
& etiam facit ratio, quia poteſtas Epiſcopi, eſt im
11 mediata: illa autem Vicarii mediata. At † im-
mediata potentiora, & fauorabiliora ſunt. l. qui
liberis. §. hæc uerba. ff. de uulgari & pupillari.

l.ex facto.§.fin.ff.ad Trebellia.Bald.in l.1.numer.
2.uerſicu.quæro, an ſi dicatur. C. de condi.inſert.
& in l.non dubium.num.18.in 10.oppo. ubi uult
contractu uitiato,vitiari etiam dominium quod
ex contractu ſequitur,ſi immediatè,ſecus ſi ſeqoa
tur mediatè.C.de legi. Sexta concluſio, deſcendē
12 do ad prouiſionem ab eadem perſona, eodē die
conceſſa. † Illa quæ habet horam valet, ſeu præ-
fertur, ſiue loquamur de facta à Papa, ſiue a le-
gato, ſiue Epiſcopo, ſiue ab alio propter iden-
titatem rationis. Sed iſta duobus modis poſſunt
intelligi. Vno, quando vna gratia, ſeu unus a-
ctus per horam præcedit alteram, ſeu alterum,
& ſic conſtat de hora utriuſque actus. & hoc ca-
ſu ſuccedit regula, Prior in tempore, potior in
iure l.potior. & l. creditor.ff.qui potior. in pign.
habe.cap.qui prior.de regul. iuris.lib.6.& in ter-
minis noſtris eſt gloſ. in dicto cap. ſi a ſede. de
præbend. lib.6. in verſic. nec appareat. & Franc.
ſuper ea. nume.6.gloſ.in cap.duobus. de reſcrip.
eo.lib in uerſ. ſi non appareat. Bald.in l.Impera-
tor.prima, in prima lectura. numer.4. uerſicol.&
nota,quòd ratione horæ, &c. de ſtatu homi. facit
text. in l. ſi fundus.§. ſi duo. in gloſ. in uer. ſi eo-
13 dem, ubi fit † æquiparatio diuerſitatis actuum
inductæ à diuerſitate rerum, & inductæ à diuer-
ſitate horarum: quam gloſ. pro ſingulari. nota.
Iaſ. Deci.493. ita inducitur,&c. faciunt tradi.
per Fel.in c. ex diligenti. in fin. de ſimo.& latius,
in c.paſtoralis.col.3.in uerſi. ratione unius horæ,
de reſcr.& in capitulo,capitulum.ante nu.15.uer.
de concurſu,ubi poſtea ſubdit, quòd idem ratio-
ne unius puncti: unde non ſolū ſi quis præcedat
per horam, immo ſi per momentum præferatur.
Altero modo poteſt intelligi, de prouiſione eo-
dem die, quarum una habeat horam, altera non.
14 & quòd † illa,quæ habet horam præualeat, facit
arguendo de hora ad non horam, ſicut de die ad
non diem.ad Bal.poſt Cyn.in l.rebus.nu.2. uerſi.
ſed ſi probant,de eadem die. ubi reddit rationē,
quæ eſt:quòd certior eſt probatio certius tempus
continens, & illa præualet.C.de dona.ante nupt.
Fel.in dicto cap.paſtoralis,de reſcrip.colum.3.in
uer. unius horæ. ibi, tamen uidi conſultum con-
trarium &c.Iaſ.in l.1.col.2.num.4.uerſicu. ſecun-
do ſingulariter limita.ff. ſoluto matrimon. & ibi
Socī.nu.12.& Clau.Seyſel.numer.2. ubi etiam de
prioritate reſpectu horæ,& puncti.Caſſado.deciſ.
20.de præbend.ubi plenè,dicens ita iudicatum,
& hanc eſſe communem. & Præceptor meus Do.
Phil.Dec.conſi.169.& diligenter.num.6.ubi con-
cludit,quòd collatio ordinarii habens horam cer-
tam præferatur collationi legati, immo etiam Pa-
pæ non habenti certā horā. Septima concluſio ſit,
15 † in gratiis Papæ ad uacatura eodem die conceſ-
ſis,ſi nulla poteſt probari,anterior habet locum.c.
duob. de reſcr.lib.6.uidelicet,quod præferatur il-
le,cui eſt collatus canonicatus.Item is,qui primo
præſentauit, & alias, ut ibi. pro quo.c. facit Roc.
in no.100. ſi unus. & 106.gratiæ, &c. & quia iſta
materia melius cadet ſuper regulis expectatiuas
concernentibus,ibi latius proſequar. Et ſuper iſta
concluſione cadit etiam regula noſtra, quæ ſe ex-
extendit etiam ad uacatura: & hoc caſu non eſt
16 opus loqui de Legato,& aliis ordinariis,q.† ipſi
non habent poteſtatem ad uacatura: ſed ſolus Pa
pa.c.2.& ſeq.& c.ex tenore,de conceſ.præb.c.dile
ctus filius.1.§.cum ergo.de præb. c.licet. eo.lib.6.
in princ.ibi uerum etiam in ipſis ius tribuet ua-
caturis. & ibi etiam gloſ. in uer. vacaturis.Felin.
in c.mandata.uerſus fi.uerſ.& hinc eſt, quòd non
poteſt dare literas ad beneficia uacatura. de præ-
ſumptio.ſequitur Roland.à Valle conſil.47.uiſis,
num.56.lib.1. Octaua concluſio eſt, in gratiis Pa
pæ ſuper eodem beneficio iam uacante, ſi non cō
ſtet,de prioritate temporis conceſſionis,iuxta ter
minos proximè concluſionis, intrat, & habet lo-
17 cum † regula noſtra, quæ plenius prouidet, quā
omnia iura canonica. nam dictum cap. ſi a ſede,
de præbend.lib. 6. non prouidebat in hoc caſu,
quando gratiæ ab eodē conceſſæ erant, ſed quan-
18 do a diuerſis. † c. Duobus non prouidebat in om-
nibus iſtis caſibus, & etiam non procedebat niſi
ſuper uacaturis, non autem ſuper iam uacantib.
tum ex illius uerbis, cum ex his,quæ nota. Ioann.
And.in dict.c.ſi a ſede.poſt princ.ubi concludit,
quòd hoc caſu,uel utraque gratia corrueret pro-
pter incertitudinem: uel recorrendum eſſet ad
concedentem, qui declarare haberet ſuper hoc
ſuam intentionem.& cum eo tranſeunt ibi Dom.
col.1.uerſi.unde dicit. Io.And.& Franc.colum.2.
uerſic. ſed ſi ab eodem. & idem Franc.in dicto c.
duobus,num 6.ſuper gloſ.in uer.a nobis. faciunt
trad.per Fel.in dicto c.capitulum, de reſcrip.col.
4.in fi. uer.adde.Dom.per Syl.de beneficio.3.par.
quæſt.15. num.3.qui etiam ante locutus erat, de
hac regula, illamque pro multum notabili com-
mendat. facit etiam Pariſius conſili.101. ſi quæ-
rimus, uolum. 4. numero 10. Per regulam iſtam
tollitur omne dubium; remouetur inualiditas,
quæ reſultaret ex dubietate; & datur melius con-
ſilium, quàm ſit illud recurrere ad conceden-
19 tem. Nona, & ultima concluſio ſit, quòd † gra-
tiæ factæ a Legato, uel alio ordinario duobus
ſuper eodem beneficio, ſi non conſtat, de ante-
rioritate, utraque gratia corruit per deducta.
per ſupra allegatos, & argumento. l. duo ſunt
Titii.ff. de teſtament. tutel.l. ſi fuerit. ff. de rebus
dub.l.cum ex pluribus.ff.de manum. teſtamen.c.
cap.2. de electio. lib.6. Ex proximè deductis pa-
tet, redeundo ad quæſtionem principalem, quòd
20 † regula iſta non procedit in legato, uel alio
ordinario, in quibus non poteſt cadere iſte con-
curſus gratiarum, de quo in regula; etiam pro-
pter illam rationem, quam præmiſi in præce-
cedenti concluſione, quòd iſti non poſſunt con-
cedere ad uacatura; ergo regula non poſſet in
iſtis uera reddi.

SVMMARIVM.

1 *Graduatorum appellatione quo ad hanc regulam qui ueniant.*
2 *Gradus dantur in ſcientijs, in militia, in magiſtratibus & in alijs.*
3 *Baccalaurius quis & unde dictus.*
4 *Licentiatus quis & quare dictus.*

VNDECIMO quæro iuxta 2.3.& 4. partem regulæ circa præcedentiam
1 graduatorum, † Qui ueniunt appellatione graduatorum? Et licet proprie illi dicantur gradus, per quos de uno ad alium aſcendimus, de quibus loquitur Cicero in epiſtola, quæ incipit, Quod tibi non tã. ante medium, ibi quemadmodum igitur ſcalarum gradus &c. lib. 6. epiſto. familiarium: tamẽ metaphoricè, ſiue per ſimilitudinem uti ſolemus hoc uerbo gradus pro diſtinctione, ſeu qualitate perſonarum, illarumque dignitatu, & hoc mo-
2 do ſumendo † non ſolum habemus gradus in ſciẽtiis ac illarum profeſſoribus, ſed & in militia & militibus. l. 2. C. de offic. magi. offic. ibi, ut is gradu cæteros antecedat, quem ſtipendia, &c. In eccleſia etiam ſunt gradus 19. diſtin. in princi. ibi, quæritur quem gradum in eccleſia obtineat. Sunt etiam gradus in magiſtratibus, & potentiis temporalibus, de quibus per Doctor. in l. 1. ff. de offic. eius. Sunt etiam gradus Angelorum, & alii infiniti. & gradus effectus eſt aſcenſus de minori ad maius, ſiue diſtinctio rerum & perſonarum. In caſu igitur noſtro, gradus intelligitur pro quodã ſcientiarum ſeu doctrinæ qualitate, prout etiam interpretatur loquens de hac Regula R. D. Sarnenſ. q. 36. de anna. uerſic. ſecundo modo. Vnde graduatus dicetur ille, qui habet aliquem gradũ in ſciẽ-
3 tia, ſeu honorem dignitatis laureę, puta † Baccalaureus, qui efficitur poſt curſum tot annorum in audiendo ſeu ſtudendo præteritorum, & lectis publice per taliter graduandum tot lectionibus. & talem Baccalaureum (quem Hiſpani corrupto uocabulo Bachileri uocant) dictum puto à Bacca lauri. Nec ethimologia iſta inconuenit latinitati, etiam elegan ti: cum etiam Virgi. iſtis uerbis utatur in primo lib. Georgicorum dicens. Sed tamen & quernas glãdes tunc ſtringere tempus, & lauri Baccas. & Plin. Natura. Hiſto. lib. 24. cap. 6. Vnde Baccalaureus põt dici, qui mereatur Baccas ipſius lauri, non autem ipſum laurũ ſeu laureã coronã, q̃ reſeruatur Doctorib. De Baccalaureis, & quod Baccalaureatus in Italia non ſit gradus nec ad doctoratum requiratur uideatur per Rebuſ. ſuper concor. rub. de collatio. §. ſtatuimus.
4 1. in uer. magiſtris. Et † Licentiatus, qui tunc dicitur, quando præuio priuato examine habuit licentiam ſe quandocunque doctorari faciendi, & ad gradum Doctoratus aſcendendi, non dum tamen actu aſcendit. Roman. conſil. 333. quoad primum ante num. 10. Ang. in §. ſed & ſiquis colum. 2. uerſic. ego diſtinctè &c. Inſtitu. de teſtamen. milit. Quid autem de Doctoribus, an ueniant appellatione graduatorum, nunc uidebimus in proxima ſequen. quæſt.

SVMMARIVM.

1 *Graduatorum appellatione an ueniant Doctores.*
2 *Doctorandus poſt trinum examen ad ſummum honorem promouetur.*
3 *Literatæ perſonæ alijs in beneficijs præferendæ ſunt.*
4 *Doctorum appellatione in fauorabilibus uenire licentiatos, uide tamen num. 5.*
6 *Superfluum nihil apponi debet etiam quoad ſillabam.*

1 DVodecimo igitur quæro, an † ſub hoc uerbo graduati in regula noſtra ueniant Doctores? Et uidetur dicendum quod non, quis Doctoratus nõ uidetur eſſe gradus, cum ab eo non poſsit aſcendi, immo ſit ultimus aſcenſus. Nam,
2 † Doctorandus inſtar Athletę poſt trinum examẽ, trinãque approbationem ad l. uni. & ibi Bar. not. C. de Athlet. li. 10. & l. magiſtros. C. de profeſſo. & medi. eo. lib. & per Abb. in c. propoſuiſti. colu. penul. numer. 13. de proba. ad hunc ſummum honorem promouetur: cum igitur non detur gradus ſuperior, ſequitur, quòd ueniant appellatione graduatorum ſeu graduum. prout in ſimili ſolemus dicere de ſummo Pontificatu, ſeu imperio, qui inter gradus dignitatum non connumerantur, tanquam ſint ſuper omnes gradus dignitatum. Alex. in l. prima col. 5. num. 17. & ibi Iaſ. col. 1. nume. 4. ff. de offic. eius. hanc quæſtionem mouit etiam D. Sarnen. in dicta regula de annal. quęſtio. 36. num. 4. & pro fundamento huius opinio. allegat etiam. l. ubi autem. ff. de uer. obli. credo q colligat argumentum, ibi poſt princi. quod bono datur melius. & poſtea ibi, cuius bonitas principalem gradum bonitatis habet, quaſi ipſe uellet inferre, ſi in ſuperlatiuo. exiſtens habet principalem gradum, ergo non datur ulterior gradus. & ultra ipſum facit lex, ut gradatim. in princi. ibi, ut à minoribus ad maiores perueniatur. ff de muner. & hon. Contrarium teneo, quod immo regu-
3 la comprehendat Doctores: tum quia † eſt fauorabilis, & ubique iuri conſona, quòd graduati & perſonæ literatæ aliis præferantur, ad text. in aut. habita, & ibi omnes C. ne fil. pro patre. C. de multa. in fi. & ibi glo. in uer. literas, ubi etiam Abb. & alii de præben. c. cum in cunctis. de electio. Pariſ. conſil. 38. licet &c. num. 15. & ſequen. & conſ. 140. in princip. lib. 4. Merito igitur comprehendi debent Doctores in fauorabilibus appellatione graduatorum. Immo tex. in dicta l. ubi autem, pro parte contraria allegatus retorqueri poteſt, quòd etiam probet, quòd in ſuperlatiuo datur etiã gradus qui dicitur principalis gradus: ergo Docto-

ratus eſt gradus: ergo & doctor eſt uere gradua-
4 tus. Accedit quòd †ſicut in fauorabilibus appellatione Doctorum uenit licentiatus. Bal. in l. 1. colum. 5. uerſicu. Quod ſi filius non eſt Doct. ff. ſoluto matrimo. Domin. ſuper prohe. 6. nume. 10. uerſicu. ideo in fauorabilibus appellatione Doctorum &c. Ripa in l. centurio. numero 18. uerſiculo, ſed dubium eſt, an etiam competant licentiatis. ff. de uulga. & pupil. Felin. in cap. eam te. colum. 1. uer. addatis. Bald. de reſcript. pari ratione, immo multo magis in fauorabilibus appellatione graduatorum non ſolum ueniat Baccalarius, & licentiatus, uerum etiam Doctor. ſed inquantum
5 dixi†licentiatum in fauorabilibus uenire appellatione Doctorum, uideatur omnino Bald. in l. penul. ff. de milita. teſtam. ubi quòd non ſufficit Poteſtati, qui tenetur ducere Doctorem, ſi ducat licentiatum. per Alexan. in l. ſi cui purè. numero 2. ff. ad trebelli. ubi dicit communẽ opinio. eſſe, Licentiatum non uenire appellatione Doctoris: ratio eſt, quia non eſt futurus talis, infallibiliter. poteſt enim non doctorari, uel etiam reprobari. idẽ concludit Rui. conſi. 19 in hac controuerſia. num. 14 uolum. 1. & per Domi. Petr. Rebuff. ſuper concordan. in rub. de collatio. §. 1. ſuper uer. licentiato, ubi latè, de licentiato, & baccalaureo, poſſet diſtingui prout per Ripam. in præalle. l. centurio. numero 18. Videatur omnino Guido Papæ dec. 390. ſed quid de licentiatis. ubi diſtinguit, tandem dicit fuiſſe deciſum in curia Parlamenti pro parte negatiua, uidelicet licentiatos nullo modo uenire appellatione doctorum, uideatur etiam Ripa in alleg. cap. eam te. numero 5. de reſcrip. Demum, cum hæc regula magis operari debeat, uel ſaltem æqualiter, in loco ubi eſt confecta, quàm alibi, & circa perſonas & res ibi exiſtentes: cum autem in urbe, immo ut puto, in tota Italia non ſoleant precedere doctoratum illi gradus Baccalariatus & licẽtiaturæ, niſi forſan inter perſonas regulares, pro Romanis, & aliis Italis, iſtæ tres partes regulæ in
6 ſeruirent de uento, & eſſent ſuperfluæ: quòd†non eſt dicendum etiam quo ad unam ſyllabam. l. 1. cum gl. 1. ff. quod met. cau. e. ſi Romanorum. §. itẽ ſi ideo, ibi, ut quid uel membranas occupant. 19. diſt. c. ſolite. §. uerum. cum glo. in uer. tanquam, de maiori. & obe. & pro præmiſſis facit optima ratio per ſtatutum Romanum aſſignata. c. 57. ſub rub. quod ſeruetur ius commune. lib. 5. ibi, poſtquam in hac Vrbe Roma. iura ciuilia orta, aucta; ſunt, & ad alios populos defluxerunt &c. ſequitur, quod regula debet taliter interpretari. quòd ſic communicabilis in omnibus ſuis partibus in hac alma Vrbe, pro perſoniſque, & beneficiis ibi exiſtentibus, præſertim in fauorabilibus.

SVMMARIVM.

1 *Doctorellus uel Doctor indoctus, an gaudeat priuilegijs huius regulæ.*
2 *Iura de perſonis, locis, uel rebus loquentia, intelligi debent de habilibus.*
3 *Ceſſante cauſa priuilegij, debet ceſſare priuilegium.*
4 *Graduatus ignarus, graduatorum priuilegijs gaudet.*

1 Decimotertio quæro cũ gloſſatore hic, An† Doctorellus, uel doctor indoctus comprehendatur in regula, & gaudeat priuilegijs iſtius regulæ? & ipſe tenet partem negatiuam per ratio-
2 nem, quòd†iura loquentia de perſonis, immo & de locis, & rebus debeant intelligi de habilibus, & idoneis. l. ut gradatim. ff de mune. & hono. l. 1. cum glo. 1. C. de ſact. ſanc. eccle. quæ illam dictionem uniuerſalem, unuſquiſque, reſtringit ad habilem. facit. l. emancipati. cum glo. 1. ff. de adoptio. Deci. conſi. 171. nume 6. latè Iaſ. in l. fideiuſſor. §. prætor ait. ff. qui ſatiſda. cogantur. regula igitur loquens de graduatis, debet intelligi de habilibus, & idoneis. Et pro hac opinione faciunt tradi. per And. Sicu. in prohem. clem. columm. 14. ubi dicit fuiſſe deciſum in Cu. Ro. tempore Eugenij 1111. quòd prærogatiuæ datæ per regulas cancellariæ doctoribus, non competunt doctorellis, & indoctis, & per eundem conſi. 57. col. 6. uerſi. præterea, lib. 2. & in c. clerici. col. 5. de iudic. Accedit, quòd
3 † ceſſante cã priuilegii, debet ceſſare priuilegiũ. l. Titio Seia. §. uſuras. & ita ibi ſummat Barto. ff. de leg. 2. l. generaliter. §. eos. C. de epi. & cle. Alex. in l. centurio. nu. 22. uer. 5. quia ceſſante ff. de uulg. ſic igitur in caſu noſtro, ſi propter ſcientiam, & doctrinam datur talis prærogatiua, illa ceſſante debet ceſſare prorogatiua. de quo etiam per Ariſto. 2. phiſic. tex. commen. 10. & ſequen. Doctorellum etiam eum uocare poſſumus, qui non ſtuduerit per tempus præfinitum, ſaltem per quinquennium, in iure ciuili, prout in prohem. ff. Id quod etiam noto ex uerbis Platonis. libro 7. qui inſcribitur Minos, uel de lege, quòd Minos ex carmine Homeri per nouennii didicit apud Iouẽ. Quod etiam temporis ſpacium Horatius præfixit poetis, & id genus, in aptando, & limando eorum opera. Hodie uideo nonnullos infantiſſimos doctores, qui neſciunt prima legum principia, reliqua ſilentio prætereo. Qui uellet contrariam opinionem tenere: poſſet reſpondere, quòd ſufficiat quẽ
4 eſſe graduatum, & quòd†etiã graduatus, ſeu doctor ignarus, gaudeat priuilegiis graduatorũ, ſeu doctorum, per ea, quæ deducit Ant. in ca. clerici. col. 2. de iud. & ibi Feli. nu. 2. & idem Feli. ſup rub. de maio. & obe. col. 3. nu. 4. ubi etiam dicit dictũ Barba. de quo ſupra eſſe falſum. faciunt tradi. per Petrum Leuandeni. in ſuo tractat. de doctoribus. nume. 13. quæſti. 1. quæſtio. principalis. qui plura cumulat pro utraque parte: tandem pro hac opinione concludit Io. Franc. de Ripa in l. centurio. colum. 7. nume. 17. uerſicu. nouiſſimi diſtinguunt. ff. de uulga. ubi etiam ſubdit ſe reſpondiſſe quam uis ignorantiſſimum torqueri non poſſe, ne dignitas doctorea dehoneſtetur, & Nic. Boe. de author. mago. conſi. nume. 93. & ſequ. Et ſumma ratione

uidetur

uidetur introductum, ſeu receptum, quòd eo ipſo, quòd quis eſt Doctor, ſeu inſignia Doctoratus adeptus eſt, qualis qualis ſit, pro idoneo, ſeu pro uero Doctore in omnibus habeatur; tum propter præſumptionem talem approbantium; tum propter euidens inconueniens, quod aliter dicendo ſequeretur, cuilibet enim Doctori doctiſsimo, & conſumatiſsimo uiro poſſet opponi, dicendo, Tu es inſcius, ignarus, ſeu ignauus, talique gradu indignus. & ſic excellens quilibet Doctor poſt tot dignos laboros infeliciſſimus omnium uiueret, vt in eum etiam ignauiſſimi homines, immò & mulierculæ inſurgerent dicentes, nec tibi gradus iſte conuenit, nec inter peritos connumerandus es.

SVMMARIVM.

1 *Graduatus non exercens, & ſic in potentia non in actu, an gaudeat priuilegijs huius regulæ.*

2 *Nomina non potentijs, ſed rebus abſolutis actuquè exiſtentibus impoſita.*

3 *Clericus non ſeruiens eccleſię priuilegijs non gaudet.*

4 *Exiſtentes de collegio, artem non exercentes priuilegijs non gaudent.*

Officiales Papæ actu officia non exercentes, non gaudent prærogatiuis ibid.

5 *Priuilegium conceſſum principaliter dignitati per non exercitium non amittitur.*

1 DECIMOQVARTO quæro, an† graduatus non exercens, & ſic graduatus in potentia, ſed non exercitio, ſeu actu gaudeat priuilegiis huius regulæ? Vtraque pars eſt ſuſtentabitis, & pro negatiua. illud Ariſtotelis in prædicamentis de quali, & qualitate, dum de quali poſt ſermonem, de qualitate habitũ, tractare incipit,
2 in medium adduco, nult enim † nomina non eſſe poſita potentiis, ſed abſolutis rebus, actuque exiſtentibus, prout etiam ibidem tex. 55. declarat Ammonius, de quo etiam per eundem Ariſt. lib. 2. Phiſ. text. com. 10. & ſeq. & pro hac negatiua, facit tex. in l. qui ſub prætextu. C. de ſacroſ. eccleſi.
3 ubi, † clericus non ſe exercens in clericatu, uel nõ ſeruiens eccleſiæ, nõ gaudet priuilegiis clericalib. & tex. in l. ſemper. §. negociatores. ff. de iute immunitat. ubi datur immunitas illis negociatoribus, quandiu in huiuſmodi actu ſunt, ut dicit ibi text. & faciunt not. per Barto. in dicta l. ſemper. §. qui-
4 buſdam. in 2. nota. ubi † quòd etiam de collegio exiſtentes, artem non exercentes, non gaudent priuilegiis. Bald. in prohem. ff. num. 7. col. 2. uerſi. & prædicta ſunt in argumentum, quod non dicitur quis mercator, niſi gerat artem, licet ſit in matricula adſcriptus, &c. facit text. in l. ne quidam. C. de mil. teſtam. & inſtitu. eodem. §. illis autem. ubi priuilegia militibus ſolum competunt in expeditionibus occupatis. Bart. in l. qui ſub prætextu. C. de colleg. lib. 10. Bald. in authen. habita. C. ne fil. pro pat. col. 5. nu. 21. ubi concludit illos haberi pro ſcholaribus, qui facto, & animo ſunt ſcholares. & pro caſu noſtro facit. tex. in l. 2. C. ut dign. ordo ſeru. ubi quòd actu ſe exercens præfertur. & conſi. Roma. 333. quoad primum. nu. 10. ibi, nec eſt dubium eum, qui conſtitutus eſt actu in dignitate, potiorem eſſe illo, qui facultatem habet, &c. faciunt tradi. per Alexand. in l. centurio. numero 20. & ſeqn. ff. de uulga. pulchrè, per Andr. Barbat. conſil. 57. præclarè ſcribitur. colum. 2. nu. 23. li. 1. vbi infert ad regulam cancell. præferentem clericos cameræ Apoſtolicæ numerarios, & participantes omnibus aliis, & per eundem Barba. conſi. 82. clementiſſimi Dei. colum. 2. uerſic. quinimo plus dico. & col. ſeq. uol. 4 & quòd officiarii Papæ actu officia non exercentes, non gaudeãt prærogatiuis, etiam per regula cancellariæ conceſsis, concludit Ancharan. conſi. 226. uacarunt. num. 11. uer. quarto confirmantur. & Fel. in c. per tuas. nu. 5. de mai. & obed. quorum auctoritate moti Domini de Rota in cauſa Calciaren. Dimidiæ portionis coram Puteo. 10. & 14. Decembris. 1543. uoluerunt ſcriptores Apoſtolicos actu non exercentes officia nõ comprehendi ſub regula prærogatiuarum, adducebatur etiam Staph. ſuper ſigna. fol. 116. uerſ. infero aliud. Videatur etiam Dec. conſil. 578. uiſo. coln. 2. nume. 2. Pro parte uero affirmatiua, quam ueriorem quo ad propoſitum quæſitum puto, fa-
5 cit, quòd † priuilegium principaliter conceſſum dignitati, non autem actui, uel adminiſtrationi, non amittitur per non exercitium. l. maximarum, & ibi nota. Bartol. per illum text. C. de excuſatio. mun. lib. 10. Bartol. in dicta l. qui ſub prætextu. C. de collegi. lib. 11. ſupra allegat. qui in contrarium poteſt retorqueri ibi, ſed aduerte, &c. ubi concludit, quòd exiſtens in matricula collegii, donec eſt in quaſi poſſeſsione illius iuris priuilegii, debet priuilegio gaudere: faciunt nota. per Alex. in dicta l. centurio. num. 24. uerſic. ex his. ibi, quia ratio priuilegii fuit notabilitas, &c. Et pro hac opin. faciunt tradita per Aret. in dicto c. clerici. de iudi. ex cuius dictis, & diſtinctione patet ſolutio ad contraria. cum quo tranſit ibi Fel. nu. 3. & in hac materia non eſſet inutilis illa conſideratio Bal. in prohem. ff. nu. 7. an quis deſcriptus in matricula ſit ſolitus exercere, quod præſumitur. ut ibi, & iſtud dico propter multos, qui occaſione honoris, ſeu aliàs graduantur: poſtea uero ad aliã ſe diuertunt profeſſionem, ſeu circa alia ſeſe occupant. unde non uidetur rationabile, quòd eiſdem priuilegiis gaudeant iſti, quibus illi, qui noctu, diuque ſcientiis operam dant. Et ego uidi quoſdam dolores non doctores legum nuncupatos, ita ignauos, inſipidos, inſulſos, etiam prima legum elementa ignorare: immo nec rubricas, nec abbreuiaturas legere & proferre ſciẽtes, incedentes tamen ueſtibus longis, & phaleratis, ut pleriſque curialibus, & eis ſimilibus uideantur magni iuri, ut ad eos pro conſiliis recipiendis paſsim idiotę cõfluãt. Vtinã eueniret (ſe-

cundum adagium illud) malum conſilium conſultori peſsimum: eſt enim locus Euangelio. Si cæcus, cæcum duxerit, ambo in foueam cadent. Sed quod grauius ferendum eſt, eò res deuenit, vt tales, qui etiam vocari poſſunt Iuſtiniani Secretatii, cum illius iura & legum abſtruſus, & arcanos intellectus nunquam reuelent, adeo (ut plurimum) fortunati exiſtunt, vt pleroſque diuites prælatos, & alios in vrbe primarios ſub eorundem protectione habeant, ab illisq; in extollantur, muneribusque afficiantur, beneficiisq; Eccleſiaſticis repleantur, vt incredibile, quinimo abſonum, & intolerabile ſit. nec mirum ſi iſta temporibus noſtris accidant, cum & iamdiu eadem in Cur. Rom. & alibi uiderentur, prout non ſine riſu, vel potius dolore, recéſet antiquus Doctor Roffred. in ſuo lib. libellorum, ſub titulo, de conſtitu. ſi quis deſiderio. col. 2. & ſeq. vbi rudi ſermone, rudibusque uerſibus, quibus tunc utebantur, pleraque notatu digna adducit contra Aduocatos, & Doctores nomine & habitu ſolum. etſi ſimiles, fontes ſine aqua (ut in præcedente quæſtione dixi) nuncupari poſſunt, quales non ſunt nobilis Romanus Dom. Lelius Belus Iur. vtriuſque Docto. ac Dom. Camillus Capuccinus Præneſtinen. familiares mei, qui paucis ante diebus ſunt Doctoratus laurea quo honorificè conſecuti.

SVMMARIVM.

1 *Graduati magis qui, & quot modis dici poſſunt ad effectum huius regulæ.*
2 *In eminentiori gradu exiſtens inferioribus præcedere debet.*
3 *Scientia mundum illuminet.*
4 *Scientia illa eſt præſtantior cuius ſubiectum eſt nobilius.*
5 *Graduatus in digniori ſcientia præfertur.*
6 *Gradus plures habens præcedit.*
7 *Gradum a maiore habens præfertur.*
8 *Doctores egregij, & milites valde diſciplinati alijs præferuntur.*

1 DEcimoquinto quæro. † quid inferant illa uerba, inter graduatos magis graduati? Reſpondeo, quòd poſſunt intelligi quinque modis. Vno, quòd exiſtens in gradu ſuperiori præferatur exiſtenti in gradu inferiori: ueluti Doctor licentiato, & licentiatus Baccalario. Secundo modo, quod inter exiſtentes in eodem gradu præferatur graduatus in maiori, digniori, uel potiori profeſsione, ſeu ſcientia, ut legum, uel canonum Doctor, philoſopho, uel medico. Tertio, quòd ſimiliter inter eodem gradu exiſtentes, ille præferatur, qui habet plures ſcientias, ſeu in pluribus ſcientiis eſt graduatus, puta in utroque iure Legiſtæ tantum, uel Canoniſtæ ſolum. Quarto, quo inter æqualiter graduatos ille præferatur, qui fuit graduatus à maiorem poteſta-

tem habente, ueluti graduatus a Papa, uel Imperatore, uel eius authoritate, graduato a Rege, uel inferiori, uel eius authoritate. Quinto, quod inter exiſtentes in eodem gradu etiam graduato, in eadem ſcientia, uel eiſdem ſcientiis, præferatur valde diſciplinatus, uel eminentiſsimam habens ſcientiam. Iſtos quinque intellectus ſigillatim proſequar, oſtendens unumquenque eorum conuenire literæ, & habere in ſe rationem, & conformitatem cum iuribus. Primus igitur intellectus ſatis literæ applaudet, ac habet in ſe rationem, & cum iure conformitatem, nam ille dicitur magis graduatus, uel magis dignus, qui eſt in ſuperiori, uel maiori, ſeu eminentiori gradu,
2 & præcedere debet inferioribus, & minorem authoritatem habentibus. l. 1. poſt princip. ibi, ut ſcribat eo ordine, &c. de albo ſcrib. cap. in canonicis. ante finem. 19. diſtinctio. gloſ in uer. præponimus, in cap. placuit. 16. diſtinct. cap. ſtatuimus. verſic. & qui maior eſt ordine. de maiorita. & obedien. Alexand. & alii in l. 1. ff. de offic. eius. Secundus Intellectus ſimiliter procedere poteſt.
3 nam cum † per ſcientias mundus illuminetur, & ignorantia ſit tenebræ mūdi, ut patet ad ſenſum, & fuit dictum Bald. in authentic. habita. C. ut fil. pro patr. num. 12. in 3. notab. & ibi etiam per Salyce. & inter ipſas ſcientias, & uirtutes ſint etiam gradus, diſtinctiones, ſeu diuerſæ qualitates. ut dixit Bald. in l. ſed, & milites. uerſicul. in text. nimium, quòd in infamia ſunt gradus, quemadmodum in uirtute, & fama. ff. de excuſa. tuto. Syl. de beneficio. 3. par. quæſt. 6. numero 19. prout eſt theologia ſatis diuerſa ab aliis ſcientiis, & omnibus aliis antecedens. Vnde meritò illius peritiam habetes dicuntur fulgere, uelut ſplendor firmamenti, & dicuntur ſtellæ in perpetuas æternitates manſuræ. eſt text. in capit. fina. de magi. Quem etiam extendo ad Canoniſtas, qui etiam ſcientiam diuinam profitentur, immo etiam ex uer. text. colligitur, ibi, ad iuſtitiam valeant plurimos erudire. & ius canonicum cenſetur eſſe ius diuinum. Roman. in præallegato conſil. 333. an-
4 te fin. & cum † illa ſcientia dicatur tanto præſtantior, quanto ſubiectum ipſius eſt nobilius. Ariſtotel. primo, de Anima. in principio. & pro-
5 pterea unus † graduatus indigniori ſcientia, alteri præferatur, per Abbat. poſt Ioann. Andr. in dicto capitu. clerici. colum. 1. numero 3. uerſic. & ex hoc, & ibi omnes. Felyn. ſuper rubrica, de maiorita. & obed. colum. 2. in fin. uerſic. præcedit etiam canoniſta legiſtā: legiſta, artiſtam, &c. Syl. de beneficio. 3. parte. quæſtio. 6. num. 19. & 20. ſequitur, quòd tam inhærendo literæ regulæ, quam ex optima ratione, quam de omni iure, graduatus indigniori, & utiliori ſcientia poſſit dici magis graduatus, & aliis præferri debeat. Tertius intellectus conſonat literæ, nam ſicut ditiorem, ſeu magis diuitem appellamus eum, qui habet plures diuitias, ſeu plures pecunias: & digniorem, qui habet plures dignitates: ita

ita

ita magis graduatum eum, qui habet plures gra-
6 dus. † Quo caſu ſumma ratione præcedere de-
beat propter duplex uinculum ad Doctor. in di-
cto. c. clerici. Rom. in d. conſil. 333. numer. 7. uerſi.
quoad ſecundum. Anchar. in c. 1. num. 5. uerſicu.
Vtrum autem Canoniſta, de Parroch, & dixit Bal.
in l. ſed, & milites, poſt princ. quod Marchio, & Co
mes præferatur ei, qui eſt Marchio tantum. Quar
tus intellectus pendet ab illa concluſione, quòd
7 † habens gradum, ſeu dignitatem a Principe, uel
aliàs a maiore, & digniore, præferatur aliis, eſt
tex. in l. 2. ibi, qui dignitates Principis iudicio cõ-
ſecuti ſunt. ff. de Alb. ſcriben. l. reſtituendæ. in fin.
iun. gl. fi. ubi no. maiorem honorem exhibendum
iis, qui ab Imperatore electi ſunt ad aliquam di-
gnitatem quàm iis, qui ad eandem ab aliis. C. de
aduo. diuer. iudicum. cap. ſi a ſede. & c. his qui, de
præbend. lib. 6. latè per Roman. in l. ſi uero. §. de vi
ro. fallen. 49. ff. ſoluto matrimo. c. per tuas. & ibi,
Abb. & Fel. col. 2. qui etiam dat aliquas limitatio-
nes. & c. ſtatuimus, & ibi nota. de maior. & obedi.
Iaſ. in l. 2. §. prius. in 3. concluſio. ff. de uulg. & in l.
ſi quis maior. col. fi. C. de tranſa. Dec. in d. c. clerici.
de iudi. num. 5. Boer. Dec. 152. num. 5. & latius in
tracta. de author. mag. conſil. num. 92. uerſic. item
Doctoratus ab Imperatore, ubi etiam additio. in
uerſicu. ab Imperatore. ſic & miles ab Imperato-
re creatus maiori gaudet prærogatiua quàm ſi à
duce. Abb. in c. poſtulaſti. col. 3. de conceſ. præben.
ſequitur Fel. ſuper rub. de maior. & obed. col. 3. &
Rebuf. ſuper concor. ſub rub. de mand. apoſt. in §.
declarantes. in 1. glo pag. 488. unde conuenit lite
ræ hæc interpretatio, cum maior dignitas dicatur
etiam, & conſideretur propter maiorem authori-
tatem, ſeu poteſtatem cõcedentis, ad ſupra dedu
cta. Quintus & ultimus intellectus poteſt fundari
ex tex. in l. ſed & reprobari. §. ſi enim. ff. de excu. tu.
ibi ualde tamẽ diſciplinatos. ubi docentes in pa-
tria aliena non habent priuilegia propriæ patriæ.
fallit, niſi ſint ualde diſciplinati, & ibi nota. Bald.
ubi dicit, quod propter ſcientiam ualde eminen
tem maior prærogatiua debetur. & propter ta-
lem hominem poteſt recedi a numero, & commu-
ni ſtatuto. faciunt not. per eundem ſuper prohe.
8 ff. in fin. ubi concludit, quòd † doctores egregii,
uel milites valde diſciplinati aliis præferri de-
bent. faciunt trad. per Barba. in tractat. de præ-
ſtan. Card. in 1. quæſtion. nume. 45. in uerſicul. & ſi
quiſpiam opponat, ubi etiam mouetur per text.
in l. ad beſtias. ff. de pœn. qui multum urget pro
hac concluſione. ibi enim propter eminens arti-
ficium, receditur a diſpoſitione communi, & dif-
fertur pœna aliàs de iure infligenda. faciunt etiã
not. per Boer. de author. mag. conſil. num. 99. Pa-
tet igitur, quòd naturale eſt, & iuridicum, quòd
uir eminentis ſcientiæ præferatur aliis, & iſte in
effectu poteſt dici magis graduatus, quaſi gradus
in eo ſit maior, uel potẽtior, uel ipſe magis gradũ
illuſtret. Vnde meritò talis ab oĩbus, in oĩbus præ-
feratur, & anteponatur. & ego uidi Senis illuſtriſſi-
mũ Marchionem Vaſti, potentia, & ſplendore ful-
gentem, iurium Monarchæ præceptori meo Do.
Phi. Decio digniorem in ſedendo locum, & dexte
ram in deambulando dantem.

SVMMARIVM.

1 *Canoniſta, & Theologus ſi concurrant ſuper beneficio, & alijs, quis præferatur.*
2 *Theologus quis dicatur.*
3 *Theologum canoniſtæ præferri.*
Philoſophia plures definitiones: ibid.
4 *A philoſophia omnes ſcientiæ, omneſquè artes fluunt, & illuſtrantur.*
5 *Philoſophus omnibus præterquam Theologis præferendus eſſe videtur.*
6 *Canoniſta præfertur theologo in adeptione Epiſcopatuum, dignitatum, & beneficiorum: fallit in vno caſu.*
7 *Legiſtæ philoſophis præferuntur.*
8 *Doctoratus eſt dignitas.*
9 *Leges ſacratiſſimæ.*

DEcimoſexto ſupra in proxima præce-
denti quæſt. in 2. membro dixi, quòd
magis graduatus præfertur minus
graduato; exemplum dando inter
exiſtentes in eodem gradu, ſed in
diuerſa profeſſione, ſeu ſcientia, modò quæro
de pulchro, utili, & iudicis praticabili dubio,
1 quis præferatur, † an canoniſta purus, an pu-
rus Theologus? & uidetur, quòd Theologus,
pro quo facit illud, quod dixi in præcedente
quæſtione, quòd ſcientia tanto præſtantior cen-
ſetur, quanto ſubiectum eſt nobilius, teſte Ari-
ſtot. alleg. primo de Anima. ubi quòd ſcientia
eſt præſtantior altera, nobilitate ſubiecti, & cer-
titudine ipſius ſcientiæ, ſeu demonſtrationis.
2 † At theologus, qui græcè θεολόγος dicitur, ille
eſt, qui de Deo, ſeu diuinitate ſermonem facit, &
ita accepit Cice. in 3. de Natu. Deorum, dum ait,
principio Ioues tres numerant ii, qui theologi no-
minantur. & θεολογεῖσθαι eſt diſſerere de rebus di-
uinis, & ſpeculari, Theologice explicare, & diſpu-
tare, & ipſa θεολογία ratio eſt, ſeu ſermo de di-
uinitate. nemo autem præſtantior eſſe poteſt
illo, qui de Deo diſſerit, ut de ſe patet, & po-
nunt omnes, in cap. clerici. de iudi. ergo Theo-
logus cuicunque doctori, ſeu ſcientiarum pro-
3 feſſori præferatur. Et in terminis, quòd † Theo-
logus præferatur canoniſtæ. tenet Dec. in dicto
cap. clerici, col. 4. in prin. num. 7. verſi. hoc patet in
Doctore Theologiæ, qui alios Doctores præcedit,
quia ratione ſubiecti dignior reputatur, &c. Idẽ
concludit Nicol. Boet. in trac. de ordi. graduum v-
triuſ. fori. ante fi. primæ partis. in uer. poſt canonicos
regulares. nu. 26. uer. & inter Doctores, Doctor in
Theologia præfertur canoniſtæ, & legiſtæ; & hoc
dicit tenere omnes. Si igitur præcedit canoni-
ſtæ, & legiſtæ ſimul, à fortiori ſoli canoniſtæ.

Idem etiam uidetur dicendum conferendo inter
ſe theologum mixtum,& canoniſtam mixtum, &
ſic etiam Theologus philoſophus præferatur ca-
noniſtæ ,& legiſtæ , arguendo ſimiliter à ſubiecto
utriuſque. Philoſophia enim hominis cum Deo
ſimilitudo eſt,quantum homo aſſequi poteſt, uel
ſi ex ſubiecto illam deſcribere uelimus(cum præ-
cedens ſit ex fine)dicemus cum Platone, Philoſo-
phiam eſſe cognitionem rerum diuinarum, & hu
manaru m.Ego uero omiſſa illa Pithagoræ,qui eã
ſapientiæ ſtudium aſſerebat , & aliorum , defini-
tionem Ariſto. cæteris præpono.quæ eſt: Philoſo-
phia artium ars eſt,ſcientiarumq; ſcientia. A præ
miſsis definitionibus omnes aliæ fluxere, prout il-
4 la†,Philoſophia eſt mater omnium artium,ac do
num,& inuentum diuinum.Cice.1. Tuſcula. & eſt
medicina animi.Idem Cic.in 3. Tuſcula. Summa
ratione philoſophia medicinæ comparatur, nam
ut medicina curat omnes morbos corporis, uale
tudinem amiſſam reſtituit,partam auget, & con-
firmat,uires corporis confirmat, poſtremo efficit,
ut pars quoque corporis munere ſuo ritè funga-
tur,ſic & Philoſophia morbos animi medetur, ui-
tia radicitus extrahit,uirtutes īſerit,uanas detrã-
hit ſollicitudines,inaneſque metus adimit,aufert
falſas ſpes,& ut uno uerbo dicam à duplici mor-
bo,utroque ſane pernitioſo,atque mortifero, ani-
mum hominis liberat,ignoratione inquam , atq;
prauitate.Et quo deteriores ſunt ægritudines ani
mi,quàm morbi corporis,& illius bona,quàm hu
ius præſtantiora,eo philoſophiam,quàm medici
nam meliorem,atque utiliorem eſſe neceſſe eſt.&
idem Cice.in Piſonem.Philoſophia uirtutis con-
tinet & officii,& benemerendi diſciplinam , quã
qui profitetur,grauisſimam mihi ſuſtinere perſo
nam uidetur.& in 2.de offi.dixit,Philoſophia nec
quicquam aliud eſt,ſi interpretari uelis quàm ſtu
dium ſapientiæ.& hoc teſte eodem Tullio diſtri-
buta eſt in tres partes , in Naturę obſcuritatem,
in diſſerendi ſubtilitatem,in uitam atque mores,
& Ariſto.2.metaph.tex.3.& 6.metap.tex. 2. idem
dicit & eodem modo diuidit ipſam philoſophiã,
unde patet , quòd omnia bona in ſe continet
5 † philoſophia , omnibus præterquam Theolo-
gis ipſis præferendus eſſe uidetur.& dicit text. in
lege prima.ff.de uar.& extraordi. cognitio. §. an
philoſophi . Philoſophiam religioſam rem eſſe,
Philoſophoſque hoc primum profiteri oportere,
mercenariã operã ſpernere.o felices igitur philo-
ſophos, q ab illecebris,ab improbo amore,& à ſa
cra fame auri,non torquentur,nec uexantur. Alii
uero profeſſores operam,& intentionem(ut plu-
rimum) ad mercedem , mercenariumque quæſi-
tum dirigunt.Et ego audiui ſæpisſime præcepto-
rem mecum iurium Monarcham Dominum Phi-
lippum Decium,dum minus ſolito ad eum legen
tem,uel conſulentem pecuniæ confluerent, canta-
re carmen illud , In ſteriles campos , nolunt iuga
ferre iuuenci. Inſuper legiſta habet partem Phi-
loſophiæ uidelicet moralem, & ita intellexit tex.
in l. prima.ff.de iuſtitia & iure.ibi, ueram niſi fal-
lor Philoſophiam &c.& ibi Bal. in ſecunda lectu.
uerſiculo ſubiectum eſt homo.ſi igitur legiſta ha-
bet unam ex partibus Philoſophiæ, maior , & po-
tentior iudicari debet , qui habet totam philoſo-
phiam , nam etiam iuxta naturalem propoſitio-
nem,omne totum eſt maius ſua parte. Potentior
ĩgiť,& nobilior erit Philoſophus integer, & Philo
ſophus uerus, quàm Philoſophus pro parte , ſeu
ad inſtar,uel ad ſimilitudinem. Immo etiam ip-
ſum ius canonicum parti philoſophiæ moralis
ſupponitur,uidelicet Ethicæ,uti probat Hoſtien.
in ſua ſumma. in prohem. dum quærit cui parti
philoſophiæ ſupponatur.Contrarium in utroque
caſu ego teneo , & primo , quòd Canoniſta purus
præferendus ſit ad effectum noſtræ regulæ ; & in
quibuſcunque prouiſionibus beneficiorum , im-
mo etiam in quibuſcunque actibus regulariter
probatur,nam ille pluris eſtimandus , & facien-
dus eſt , qui pluribus prodeſt, unde Gentiles Io-
nem , quem Deum credidere , à iuuando dictum
exiſtimarunt , & nos habemus pulchrum adagiũ.
Homini homo Deus : quaſi ille ſit uerus homo
Deoque ſimilis, qui homines iuuat.Hoc ſimiliter,
Ariſto. primo ethicorum. capitulo ſecundo pro-
batur . ubi ciuilem ſcientiam cæteris præſtan-
tiorem eſſe inquit,eo quia ea omnes aliarum ſciẽ-
tiarum fines in ſe continet,& gentibus & ciuitati-
bus maxime prodeſt:inquit enim , Nam ſi etiam
& uni homini,& ciuitati bonum idem ſit:bonum
tamen ciuitatis,& acquirere , & conſeruare , ma-
ius quid ac diuinius uidetur. Ac contentus eſſe
etiam unuſquiſque poteſt,ſi uni ſoli: pulchrius ta
men ac diuinius , ſi genti ac ciuitatibus bonum
efficiatur. Hæc igitur ſunt,quæ diſcendi hæc uia,
quæ ciuilis quædam eſt , appetit. hæc in allegato
capit. Ariſto. Quibus ſic ſtantibus arguo ſic , qui
utilior eſt & magis proficuus hominibus,& mun-
do,excellentior , & pręclarior aliis cenſeri debet:
Canoniſta eſt talis,& Theologo utilior,ergo Cano
niſta præferendus eſt . Minorem probo: Theolo-
gus ſolum iuuat ad hæreſes extirpandas,& ad præ
dicandum : leges autem diuinas pro perſonis ec-
cleſiaſticis regendis , & gubernandis ignorat , iu-
riſdictionemque eccleſiaſticam exercere neſcit.
Sed canoniſta ſcit iuſſa, & mandata eccleſiaſtica,
populos ordinare,& regere nouit , quid circa ex-
ceſſus,& præmia eccleſiaſticorũ regulariũ , & mo-
nialiũ,& aliorũ conueniat, profitetur:nec ſibi de-
eſſe ſolet modus,& facultas prædicandi uerbũ di-
uinũ,ac infideles conuincendi, & ad fidẽ reducen
di:.ergo canoniſta potior eſt,& utilior.Omitto, q
Theologia magis cõſiſtit in ſpiritu,& reuelatione
quã in ſtudiis,ſeu ſciarum profesſione:pauci autẽ
ſunt hodie tales Theologi.Non omitto tamen,q
cohortes,& turbæ profitentiũ,ſeu uerius profiteri
ſe ſimulantium Theologiam ſępiſsime , uel quia
oſtentant, ſeu iactitant ſe ſapere plus quàm opor
tet ſapere contra Apoſtolum , uel ex aliis eorum
chimeris, iã damnati fuere a ſacroſancta eccleſia,

prout Sabellius, Arrius, Neſtorius, Pegaſius, &
tot alii cum ſuis ſectis, de quibus in c. quidam au
tem. 24. quæſt. 3. & indies damnantur pro hæreti-
cis. & ſæpe etiam uidemus apud templum, olim
Mineruæ, nunc Deo, & Deiparæ dicatum pleroſ-
que Theologiæ magiſtros, ſeu profeſſores, pro per
fidis & inhumaniſsimis pronunciari. Verum ad
iſta reſponderi poſſet; quòd non obſtent. iſti e-
nim & ſimiles non ſunt ueri Theologi, ſed cacho-
demones. & hæreſiarchę, & talis nominis Theolo-
gi indigni. Non per hoc tamen à mea opin. rece-
do pro Canoniſta. Nec dicat quis, Canoniſta non
habet ſubiectum ita nobile; male enim loquere-
tur. Canoniſtæ enim ſcientia uerſatur, ut prædi-
xi, in cognitione præceptorum, & mandatorum
Dei, & eius Vicarii; ruſus, & in adminiſtratio-
ne, interpretatione, iuriſdictione eccleſiaſtica, &
in explanatione, immo & executione diuinæ uo-
luntatis quodque ius canonicum diuinum dica-
tur, habemus tex. clarum in c. 2. ibi ſtudium iu-
ris diuini & humani, canonici uidelicet & ciuilis,
de priui. lib. 6. & in ſumma ſcientia canonum ad
hoc tendit, uidelicet ad interpretandum ius diui-
num in caſibus dubiis ad moralem philoſophiã
pertinentibus, ſcientia autem theologica ad inter
pretationem iuris diuini quo ad opera, & actio-
nes D. Noſtri Ieſu Chriſti, pro quibus uideatur An
chara. in diſput. incipien. antiquis & modernis tẽ
poribus uiri catholici &c. per Alex. conſil. 1. lib. 2.
num. 10. uerſi. & ſi aliqui fortaſſe ſacræ theologiæ
profeſſores. Dec. conſil. 111. numer. 3. & ſeq. Pariſ.
conſi. 67. capitulom. num. 29. uol. 4. ubi quod cir-
ca dubia quę oriuntur a iure naturali, uel diuino,
in materia uſurarum, matrimonii, ſimoniæ, & id
genus, potius ſtandum eſt canoniſtis, quàm theo
logis, & ipſum ius canonicum a diuinis ſcriptu-
ris extractum eſt. de accuſa. c. qualiter. 2. ac in Re-
per. Inquiſito. in uerſi. Ius. & ad ſcopum ipſum de-
6 ueniendo, † canoniſta præfertur Theologo in a-
deptione epiſcopatuum, dignitatum, & conſe-
quenter pari ratione aliorum beneficiorum. & i-
ſta ſit regula, quæ fallit in uno caſu tantum, uide-
licet, ſi epiſcopatus eſſet in partibus infidelium,
& conſiſtat magis in ſpiritualitate, quàm iuriſdi-
ctione, & cauſarum uentilatione, omnia iſta con-
cludit Hoſtien. in c. 1. de conſan. & affi. col. 2. ſuper
uerſic. diſcretos, ubi pulchrè loquitur reſpondẽs
ad contraria. & cum eo tranſeunt ibi Card. ante
numer. 6. Ancharan. numer. 7. uſque in fi. Abb. col.
2. numer. 9. uerſ. hinc ſumpta occaſione. Idem e-
tiam concludit Abb. in cap. tuę fraternitatis. ante
numer. 6 & idem Abb. d. c. tuæ fraternitatis. ante
nu. 6. concludit idem in quacunque prælatura: &
hãc dicit eſſe communem opin. cui magis eſt cre
dendum, quàm Nic. Boe. ſupra alle. contrarium
atteſtanti. Idem etiam tenet Ludo. Roma. conſil.
333. quoad primum, ante fin. Lambert. in tracta.
iuris patro. 12. art. 5. quæſt. 3. par. 2. lib. uerſ. dubi-
tatur adhuc. fol. mihi 360. col. 1. poſt princ. Feli. in
præalle. c. clerici. de iud. nume. 3. & in c. cum adeo

col. 4. num. 6. uerſic. ad idem cum glo. de reſcr. idẽ
Feli. in conſi. nouiter impreſsis conſi 18. ſtante cõ
1 ſuetudine, nu. 8. & ſeq. ubi notabiliter loquitur:
ſubdens, quòd tempore compilationum canonũ
per quæ dantur priuilegia ſtudentibus, non cre-
uerat ſciẽtia Iuris Canonici in tantum augmen
tum: ſed hodie eccleſia uniuerſalis non poſſet ſuf
ficienti ordine regi ſine iure Canonico: poſtea cõ
probat opin. Hoſtien. de qua ſupra, ea præſertim
ratione, quòd ſciẽtia iuris Canonici tendat de di
recto ad regimen animarum; idem per Staphi.
qui loquitur ad effectum præcedentiæ alterius re
gulæ, in 6 part. illius regulæ ſuper ſignatura fol.
129. à ter. & per D. Pet. Rebuff. in concord. ſub ru.
de regia ad præla. nomi. facit. §. 1. uerſic. quęro an
Rex teneatur præferre theologum. pag. mihi 128.
7 Quo uero ad ſecundum membrum, quòd † Le-
giſtę præferantur philoſophis, omnino concludẽ
dum eſt; præfertur enim in dignitate exiſtens di-
gnitatem non habenti, philoſophus non eſt in di-
gnitate, immo dignitates mundi ſpernit; doctor
uero Legum eſt in dignitate, ergo pręfertur, quod
8 autem † doctoratus iuris ciuilis ſeu Canonici ſit
dignitas, probat tex. in c. quanto. & ibi Ab. de ma-
gi. Bar. in l. 1. col. 4. num. 10. C. de no. Cod. compo.
Guido Papæ Dec. 388. quo uerò ad doctores. nu.
9. uerſic præterea doctores legum ſunt in digni-
tate. Bald. in l. 1. colu. fi. ff. de iuſti. & iu. Hyppo. de
Marſi. in l. edictum, num. 5. ff. de quæſtio. & in pra
xi crimi. §. expedita. num. 35. D. meus Phi. Dec. in
c. propoſuiſti, nu. 33. de proba. & iſta eſt commu-
nis opin. prout per Dec. conſi. 161. pro d. præpo-
ſito, num. 2. uer. 3. conſiderandum eſt. Inſuper iu-
ris peritorum ſubiectum nobilius eſt, totumque
9 profeſsio mundo utilior. † Leges enim ſacratiſ-
ſimæ ſunt, omnium hominum uitas conſtringen-
tes. l. ſacratiſsimę. C. de legi. l. 1. §. proinde. ibi, eſt
enim quidem res ſacratiſsima, ciuilis ſapientia
&c. ff. de uar. & extra. cogni. Autent. habita. ibi; &
maxime diuinarum, atque humanarum legum
profeſſoribus: & ibi, quorum ſcientia mundus il-
luminatur, & ad obediendum Deo &c. ne. fil. pro
patr. C. Pau. ad Roma cap. 7. uerſic. itaque lex qui
dem ſancta, & mandatum ſanctum, & iuſtum, &
bonum. & Iuriſprudentia eſt diuinarum huma-
narumque rerum notitia, iuſti, atque iniuſti ſciẽ
tia. l. iuſtitia. ff. de iuſti. & iur. & quod tractet etiã
de rebus diuinis aperte apparet ex tit. C. de ſum.
trini. & fi. catho. C. de ſacro. eccle. C. de epi. & cler.
C. de hære. C. ne Chriſti manci. hære. uel paga. &
in auten. in multis titulis, prout etiam ad hunc fi.
no. glo. in uer. notitia, in præalleg. l. iuſtitia. Circa
hæc autem Philoſophia nõ uerſatur, nec in ſe qua
ſi quicquam habet, quod ad fidem noſtram atti
neat, nec per tales ſcientias ad Chriſtum Deũ per
uenimus. Immo ut plurimum ab eo, & à fide di
ſcedimus: taleſque profeſſores plerunque in uani
tate, & obſcuritate ſenſus ambulant. c. nonne no
bis. c. omnem nim. cum ſeq. 37. diſt. Et quod Legi
ſta in aſſecutione beneficiorum præferatur Philo-
ſopho

ſopho & Artiſtæ & ſimiliter in aliis actibus, firmat Roma. in præalleg. conſ 333. quo ad primum in fi. Abb. in præalleg. c. clerici. de iudi. col. 1. uerſ. ſed Doctores legum debent præcedere Doctores artium & medicinæ, quia eorum ſcientia eſt nobilior ratione ſubiecti &c. Feli. ſuper rub. de maio. & obe. col. 2. ante fi. ibi Legiſta artiſtam. Nico. Boe. in tracta. de ordi. grad. utri. fori par. 1. col. antepenul. num. 26. ibi, & Legiſta Doctori Artium, & Medicinæ, de quo Ariſto. primo Ethic. cap. 2. ſupra alle. & cap. ult Sequitur igitur ex omnibus præmiſſis, quòd ſi Canoniſta regulariter præfertur theologo, & Legiſta etiam purus ſemper philoſopho puro: ergo Canoniſta & Legiſta præferri debet Theologo & philoſopho. Quam concluſionem non ſolum veram teneo in Epiſcopatibus, & prælaturis conſequendis, adipiſcendis, & tenendis, ſed in omnibus, & quibuſcunque beneficiis: & non ſolum in rebus eccleſiaſticis, immo & in officiis, & omnibus actibus, & præcedentiis. Nec quis miretur, non enim philoſophi, non Theologi hodie regunt, & gubernant; hi ſint ſuis contemplationibus, ſuiſque ſolitudinibus contẽti. Canoniſtis autem, qui etiam Legiſtæ ſunt, omnis Reipublicæ cura, omne dignum miniſterium. omne Imperium demandetur, iſti ſunt ueri Philoſophi, iſti uere Theologi, iſti in omnibus diuini, diuina tractantes, diuina gubernantes, diuina & arcana declarãtes. & aperientes. Vtque in Deo duplex eſt uis, una quam notionem uocamus, qua cuncta cognoſcit, Altera quam actionem dicimus, ſeu prouidentiam, qua mundum uniuerſum gubernat: Canoniſtam Iuris etiam ciuilis peritum Deo ſimillimum dicam, cum & uniuerſalem cognitionem etiam ultra eam quam philoſophi profitentur, eum habere ſupponem, ac in eodem actionem ipſam (quæ à philoſophis hodie aliena eſt) requiram. quid plura? non ne uidemus ipſum ſũmum Pontificem Gregorium XIII. per gradus legum, & canonum Deo annuente ad apicem apoſtolatus aſcendiſſe? talique ac tanta integritate, prouidentia, ac ſapientia, humana, & diuina curare & miniſtrare, ut in eo non ſolum dogmata Platonis, & Ariſtotelis, imo illius Academicorũ, & utriuſque Periputeticorum, & alterius ſectæ ſtoicorum intueamur: immo omnes alias ſcientias, ut nihil amplius in eo deſiderari poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Prius graduatos præferri an ſit rationi & iuri conſonum.*
2 *Iunior etiam ſcholaris ſcientia maior doctori præfertur.*
3 *Quo iuniores eo perſpicaciores.*
4 *Seniores & antiquiores maioris ſunt auctoritatis.*
5 *Prius ordinatus, & qui prius dignitatem conſecutus eſt præcedit.*

DECIMO ſeptimo quæro ibi, Aut
inter æqualiter graduatos prius gra
1 duari; An † iſta quarta pars regulæ
ſit rationi, & iuri conſona, & conſe-
quenter ſic fauorabilis? Et uidetur
negatiuè reſponderi debere: immo, quòd attendi
ſolum debeat. quis præualeat in illa ſcientia, in
qua ſunt graduati, ad ſupra deducta, & quod de
bent attendi merita uirtutis, ſeu qualitates perſo
narum, non autem prioritas in tempore. c. epiſco-
porũ, cum gl. in fi. quæ reſidet meliorem ſemper
eſſe præferendum etiam poſteriorem. 74. diſtin. fa
cit tex. in c. fin. in fi. 40. diſt. ibi, quoniam non quã
maior fuerit in honore &c. ubi attenditur, quis
ſit iuſtior. & ibi glo. fi. dicit, quòd uitæ melioris a-
ctio comprobatur. Accedit, quòd in fortioribus
2 terminis plures concluſerunt, quòd † iuuenis. etiã
ſcholaris, maior ſcientia præfertur Doctori per
tex. in l. 1. in princ. ubi deciditur, non tam attendẽ
titulos dignitatum. quàm ſingulorum merita: &
ibi glo. 1. infert ad ſcholares optimos. facit cap.
uiliſsimus. 1. quæſt. 1. in princ. ubi ſolum attendi-
tur, quis ſit præſtantior: facit etiam tex. in. §. ordi-
natione. in auten. de Monac. coll. 1. ibi, non enim
exoucrandum eſt omnino tempus, & ex ea ordo
&c. ubi deciditur quòd monachus non eo ipſo, quod
eſt ſenior eligendus eſt in Abbatem: ſed is, qui
optimus apparuerit. per quem tex. & propter au
thoritatem Pauli 1. ad Timotheum 4. ibi nemo a-
doleſcentiam tuam contemnat &c. aliqui notant
legendum eſſe iuuentutem, uel exponunt adole-
ſcentiam pro iuuentute, propter ea quæ ſubiicit
quæ magis iuueni quàm adoleſcenti cõueniunt:
alias ego dicebam in electione Abbatis religio-
nis Celeſtinorũ, cuius ego diu fui & ſum aduoca-
tus, Magiſtrum Iacobum Aletinum, quaſi omni-
bus aliis iuniorem, ſed uirum alioqui optimum,
ac excellentem Theologum, & in mathematicis,
& aliis ſciẽtiis peritiſsimum, poſſe, & debere om-
nibus aliis patribus etiam antiquis, & præſtanti-
bus præferri. Vnde merito nemine penitus di-
ſcrepante ipſe electus fuit in Abbatem generalẽ.
Sic etiam græco uocabulo præsbiteri non tam ſe-
niores, quàm prudentia, & grauitate uenerabilio
res nuncupantur vt per Bud. in l. poſtliminium. §.
filius. ante fin. ff. de capti. & poſtli. reuer. Redeun-
do dico, quòd tex. ille pro hac opin. uidetur ſatis
urgere, & glo. ibi poſita in uerſic. tempus not. pro
nouis Doctoribus. & faciunt tradicta per Alex. in
l. cum quid, num. 4. uerſi. intelligas uerum eſſe, nã
ſi iuniores uirtute, & probitate excederent anti-
quiores &c. ff. ſi cert. pet. Inſuper adducitur dictũ
3 illud, † Quanto iuniores, tanto perſpicaciores, de
quo per glo. in l. Gallus. in princ. in uerſic. ſi filius
in fi ff. de libe. & poſth. quæ mouetur authorita-
te Priſciani; melius feciſſet ſi allegaſſet Ariſto. in
Problematibus, ubi dicit iuuenem eſſe perſpica-
cioris ingenii ſenibus. Poterat etiam allegare eũ
dem lib. 2. politicorum. ubi dicit, Vetuſta autẽ
pleruoque ſtudiora ſunt nouis. Contraria opinio
eſt

eſt tenenda quod immo regula ſit rationabilis,&
4 iuri conſona:tum quia † ſeniores, & antiquiores
ſunt maioris authoritatis,& iunioribus præferendi
epiſto.Pet. canon.1.cap.5.ſimiliter adoleſcentes
ſubditi eſtote ſenioribus. Apoc.capit.4 & ſuper
thronos uiginti quatuor ſeniores ſedentes, circũ
amicti ueſtimentis albis.l.ſemper. in princi.ff.de
iure immunita.& Paulus dicit,ſeniorem ne incre
paueris. 2.quæſt.7.latè per Roma.in l.ſi uero.§.de
uiro.in 53.fallen.nume.86.& 87.ff.ſolu.matri.qui
infinita cumulat in fauorem ſenum, & ſenectu-
tis, & antiquorum. latiſsimè per Barthu.Cepol.
in tractat.de imper.mili. deligen. in primo cap.
poſt princ.& apud antiquiſsimos Romanos æta-
te antiquiori omnis honor præſtabatur,maioreſ-
que natu a minoribus colebãtur ad Deorum pro
pè,& parentũ uicem, atque in omni loco, inquè
omni ſpecie honoris priores potioreſque habiti
ſunt. A conuiuio quoque ſeniores à minoribus
reducebantur,eumque morẽ accepiſſe Romanos
à Lacedemonibus traditum eſt, apud quos Li-
curgi legibus maior rerum omnium honos, ma-
iori ætate habebatur, teſte Gellio lib.2.Nocti.atti.
cap.15.& Ariſto.Ethi.9.cap.2.inquit omni quo-
que ſeniori honor eſt tribuendus, qui ad ætatem
accomodatur, aſſurgendo,locumve cedẽdo, & ta
5 libus,ſic & † prius ordinatus præcedit.c.ſi.17.di-
ſtin.& quod inter habentes eandem dignitatem
præferri debeat, qui eſt prius dignitatẽ adeptus,
eſt tex.in l.1.ibi antiquiſsimus quiſque.ff.de al-
bo ſcriben. enim.l.1.C. de conſul.li.12.ubi etiam
Bar.nu.& in terminis noſtris,de præcedentia Do
ctorum antiquiorum prius graduatorum.l.fin.&
ibi Bar.C.de tyronibus lib.12.& idem Bart.in l.
2.§.prius. num.6.uerſic.aut quærimus de iam or
dinatis inuicem præferendis &c.ff.de uulga.Ale.
& Iaſ.in l.cum quid ff ſi cer.petatur. numer.36.&
ſeq.Abb.Felin.& alii in dicto.c.clerici. de iudi.op
time per præceptorem meum D.Phil.Deci.conſi.
161.pro d.præpoſito.poſt princ.uerſi.ſecundo d.
præpoſitus antiquior eſt dignitate &c.Affl. Dec.
Neap.1.in fi.& latè per Nic.Boe.in tracta.de au-
thor. mag.conſil.num.90.uerſic.ſed inter Docto-
res.&c.& per eundem in tracta.de ord. graduũ in
1.par.num.30.& 31.præſertim ibi,iſta tamen eſt
uerior,quòd ſcholaris excellens ſcientia, non præ
cedat Doctorem &c.Et omnia adducta pro con-
traria parte tollũtur unico uerbo, quia nõ loquũ
tur cæteris paribus, prout etiam dicit Dec.in d.c.
clerici.num.12.in 8.regula.ibi,quæ habet, quòd
doctor antiquior præferatur, ut patet ex ſupradi-
ctis,intelligitur cæteris paribus, alias ſecus &c.&
ex ſupra deductis elicitur ratio,quare prius gra-
duati ſint præferendi;quę eſt quòd antiquior prę
ſumitur plura eaquè melius ſcire &c. & quia dici
tur inuigilauit: & ille,qui diutius rexit dignita-
tem, præſumitur habere pleniorem notitiam om
nium,unde merito à iure,& regula noſtra talibus
maior fauor præſtatur. Prædicta autem conclu-
ſio,quòd doctor antiquior præferatur iuniori,in-
telligenda eſt,non de antiquiori in ætate, ſed qui
prius ſit in dignitate,& prius ſit graduatus, prout
dicitur ex ſupra allegatis,& not.Anchara.in c.1.
de Parroch.in 4.nota.vbi etiam aſsignat rationẽ,
de qua ſupra. & per Deci.in pręall.conſ.161.pro
d.præpoſito,ante nu.2.ibi, & antiquior intelligi-
tur non in ætate ſed gradu, & dignitate.Rui.cõſ.
19.in hac controuerſia.col.3.num.9.ubi plura ad
ducit,uolum.1.Et conſiliarius ſeu canonicus anti
quior dicitur primo admiſſus,ſeu receptus, licet
ſit ætate iunior. Bar.in l.qui ad tẽpus.ff.de decu.
Rebuff.de Nomina.quæſt.21.num.5.uerſic.& an
tiquior conſiliarius.

SUMMARIUM.

1 *Senior an iuniori in aſſecutione beneficiorum præferen-
dus ſit.*
2 *Senior in cuſtodiendis tabulis teſtamenti præfertur.*
3 *Seniores ſemper aliis ſunt præferendi.*
4 *Senior in beneficiis aſſequendis præferendus eſt.*
5 *Lex dura ſeruanda eſt.*

DECIMUOCTAVO ſubſequenter,cũ
probatum ſit in calce proximæ præ-
cedentis quæſt.regulam intelligi de-
bere de antiquiori in gradu,non au-
tem ætate.Quarto modo,duo ſunt æ-
qualiter graduati eodem tempore,uel non appa
1 ret quis prius, uel poſterius, † an ętate maior ſit
alteri in aſſecutione beneficiorum pręferendus;
Poſſent aliqua in præcedenti quęſt.allega.pro de
ciſione huius dubii pro & contra adduci.pro ple
niori tamen diſcuſsione ad partes arguam. Et
quia caſus iſte in regula noſtra eſt omiſſus rema-
net in diſpoſitione iuris communis.l.commodiſ
ſimè.ff.de libe.& poſthu.l.ſi cum dotem.in princ.
ff.ſolu.matri.l.ſi extraneus.ff.de condi.ob cau.re-
2 currendum igitur eſt ad iura ipſa. † Senior in cu
ſtodiendis tabulis teſtamenti præfertur.l.ſi.ff.de
fi.inſtru.l.procurator. & ibi Doct.C.de eden.& in
multis aliis, de quibus per Archidia.in.c.Domi
no ſancto.num.6.uerſic.in ea glo.in fi.ubi enume
rat decem priuilegia ſenectuti competentia ſu:
diſtinct.plura enumerat Ludo.Roma.in l.ſi vero
§.de uiro.num.86.& ſeq.uerſicul:quinquageſima
tertia fallentia eſt propter antiquitatem.ff.ſolut.
matri.& Barthu.Cepo.in loco in prędedẽti quęſt.
3 allegato.Et in ſumma † ſeniores ſemper ſunt a-
liis pręferendi,aliiſque anteponendi.Leui.19.co
ram cana capite conſurge; & honora perſonam
ſenis. Eccleſiaſt.6. in multitudine prudentium
ſta, & ſapientiæ illorum ex corde coniungere.&
apud Demeam Terentianum hęc legere licet,Nũ
quam ita quiſquam bene ſubducta ratione ad ui
tam fuit, quin res,ętas, uſus ſemper aliquid ap-
portet noui, aliquid moneat; ut illa quæ credas
ſcire,neſcias:& quę tibi putaueris prima in expe
riundo repudies. & magis ad rem exodi 28.ſu-
meſque duos lapides onychinos & ſculpes in eis

nomina

nomina filiorum Iſrael, ſex nomina in lapide uno, & ſex reliqua in altero iuxta ordinem natiuitatis eorum. Idē ēt hēs Exod. c.39. poſt prin. l. sēp poſt prin. ff. de iu. immu. ubi quod ciuitas Romana eundem honorem ſenibus, quem magiſtratibus tribuebat. Ad quem tex. uellem aduertere noſtros modernos Romanos, qui (ut plurimum) pro regenda Rep. etiam pro quibuſcunque actibus publicis, & priuatis, diuites iuuenes etiam ignaros, ſenioribus, & prudentioribus anteponunt: anteponant iuuenes in his, quæ fortitudinē corporis concernunt: ubi uero prudentia opus eſt, ſenes eligant iuxta ſententiā Bionis Boryſthenitis Philoſophi, de qua per Diogenem Laert. in illius uita colum.3. Et ætate maiores præſumuntur prudentiores, & ſapientiores, ad quos pro omnibus difficultatibus, etiam religionem chriſtianā concernentibus enodandis recurrendum eſt. c. de quibus. 20. diſtin. c. fi. 74. diſtinct. Bald. in l. ſi procurator. C. de eden. Dec. conſil. 443. in caſu ad me nu. 25. Amplius quod ſeniores magis quàm alii honorari illiſque magis faueri debeat probat tex. in l. 1. ff. de albo ſcriben. l. Alexandrinis. iun. gl. C. de decurio. lib. 10. l. prouidendum, in princ. C. de poſtu. Diuus Paulus 1. ad Timotheum 5. Seniorem ne increpaueris ſed obſecra ut patrē, & philoſophus politico. 7. iuniores ſubiici, ſeniores autem principari oportere, & quòd cæteris paribus maior ætate præferri debeat, uideatur Caro. Rui. conſi. 19. in hac controuerſia, in princi. uolum. 1.

4 In terminis autem noſtris, quòd † ſenior in beneficiis aſſequēdis præferatur, concludit Bal. cōſ. 167. ordinatio teſtamenti in fi. loquens ſuper hoſpitali uolum. 4. And. Barba. conſi. 23. ſcripſit Propheta colum. fi. uolum. 1. Rocc. Cor. de iur. patro. in uerſic. honorificum. in 15. quæſti. in uerſi. comprobo etiam hanc concluſionem. Lambert. in eo. tracta. de iur. patro. 13. artic. 5. quæſtio. 3. part. 2. lib. fol. 360. colum. 2. in uerſi. quid autem. Contrariæ opi. ego adhęrerem, nec unquam per tempus quo cauſas tractaui, uidi inter prælationes ſuper beneficiis haberi in conſideratione, an quis ſit ſenior, uel non. Contraria igitur primo loco adducta procedant in terminis ſuis, in quibus loquuntur uidelicet in præcedentiis adminiſtrandi temporalia, & circa alia profana; alia uero, quæ adducta ſūt pro beneficiis aſſequēdis procedūt, quando eſt locus gratificationi, uel quando tractamus, an unus magis alio præſentandus ſit, an inſtituendus, quod etiam non procederet ſine difficultate: uel ponamus caſum, quod ordinarius habeat conferre beneficium, in dubio melius faciet, cæteris paribus, de illo prouidere ſeniori. At ꝙ inter concurrentes, expectantes, uel impetrantes, eodem die, & ubi diſputatur ſuper concurrentia in beneficiis ætas ſola quem excludat uel præferat, hoc iure cautum non inueni. Si igitur iura & regula noſtra non dixerunt, nec nos dicere debemus, & bene ſciuiſſet Papa in regula noſtra addere duo uerba ſi aliud uoluiſſet, dicendo poſt uerba, Prius graduati, uel ſeniores ſeu ætate maiores. Immo cum iura canonica præfixerint, & limitauerint certam ætatem pro ordinibus ſuſcipiendis, ac pro beneficiis obtinendis toto ti. de æta & quali. præfici. & eo. tit. lib. 6. & in clemen. & in c. cū in cunctis. de electio. & in pleriſque aliis locis, & ſuper canonicatibus habemus regulam infra nu. 18. eo ipſo quòd quis excedit ætatem à iure præfixam, illum ita habilem crediderim ac ſi eſſet ætatis centum annorum. Inſuper ſi exceſſus in ætate in caſu propoſito conſiderandus eſſet, ergo quilibet exceſſus, ergo maior natu per menſem immo per diē pręcederet alteri in beneficiis, quod abſonum eſſet dicere. Et ſi quis obiiciat hoc nō inconuenire, quia ſimiliter dicendū eſſet de prius graduato, quod graduatus per diem ante in be-

2 neficiis alteri pręferatur, de quo in proxima ſeq. quæſt. quia hoc etiam dato, licet rigoroſum uide-

5 retur, tamen † lex dura ſeruanda eſt. l. proſpexit. ibi, quod quidem perquam durum eſt, ſed ita lex ſcripta eſt. ff. qui & à quibus. Feli. in cap. ſi quando num. 11. colum. 7. uerſic. circa rationem legis. de reſcript. Deci. conſil. 37. numero 4. 452. in fin. & 465. in fin. Ampliatur procedere etiam in ſtatutis ut per Ange. conſi. 47. ſtatuto ciuitatis numer. 2. Ampliatur etiam ſi lex contineat maximum uitium. Bald. conſil. 473. circa quæſtionem num. 1. uol. 5. licet igitur aliter diſpoſitum eſſet in pręcedētia graduatorum circa prius, uel poſterius, hoc non eſt ad caſus non expreſſos trahendū: & pro hac opinione & pro ſolutione contrariorū facient ea, quę adducam ſuper ultima par. regulę, dum ponderabo illa uerba in reliquis.

SVMMARIVM.

1 *Graduatus per diem uel horam prius altero, an ei in beneficio præferri debeat.*
2 *Modicum non eſt conſiderabile.*
Domuncula non habetur pro domo: ibid.
Prælati iuramentum, de non alienando immobilia, non ligat alienantem modica: ibid.
Dos parua pro non dote habetur: ibid.
Debitum modicum debiti appellatione non venire: ibid.
Suſpectus de fuga non poteſt quis pro paruo debito incarcerari: ibid.
3 *Modicum tempus pro non tempore habetur.*
4 *Proximus cingi pro cincto habetur.*
5 *Ratio in ſtatuto, vel diſpoſitione coniecturanda eſt.*
6 *Doctum indocto in eccleſia Dei prǽferendum.*
7 *Ratio quando vna tantum reddi poteſt pro expreſſa habetur.*
8 *Argumentum à veriſimili reſponſione.*
9 *Prius impetrans, prius receptus, ſeu prius præſentatus eſt potior.*
10 *Prioritatem non ſolum unius diei, ſed vnius horæ ponderari.*
11 *Pars vna conſtitutionis alteram declarat.*
12 *Minimum quodlibet eſt in conſideratione.*
13 *Deſtinatum quando pro facto habeatur.*

Denomi-

14 *Denominationem abeo, quod eſt, ſumi.*
15 *Graduatus ex eo tempore quis cenſeri debet, ex quo in numerum relatus eſt.*

1 DEcimonono quæro, † an ſi inter gra-
duatos concurrentes modicum tem-
pus in aſſumptione gradus interceſ-
ſerit, puta vnius horæ, uel vnius diei,
ſit locus regulæ, in tantum, quòd per
diem, prius graduatus, cæteris paribus, alteri
in beneficio præferri debeat? pro parte negati-
2 ua facit, quod † modicum non eſt in considera-
tione, ſed pro nihilo habetur. l. Seio. ff. de integ.
reſtitutio. l. ſi oleum. in fine. ff. de dolo. cap. licet
cauſam. in uerbo, modica, uel nulla. de probatio.
& faciunt ea, quæ latè cumulat Anton. Corſet. in
tracta. de minimis. per Pariſ. conſ. 4. lib. 4. num. 31.
& latius conſil. 163. præſertim num. 14. eod. lib. 4.
ubi etiam, quod leuis febris, uulnuſculum, parua
offenſa, & parua iniuria non ſunt in conſideratio-
ne. Sic etiam dicimus, quòd licet negligentia à
iure diuerſimodè puniatur. l. carceri. in fine. ff. de
cuſto. reo. titulo, de ſupplen. neglig. prælat. latiſſi-
mè per Samenſ. poſt 28. quæſtio. regulæ de trien.
vbi cumulat ultra 200. caſus negligentiæ. Limi-
tantur tamen prædicta procedere tantum quan-
do negligentia eſt notabilis, ſecus ſi parua, ſeu mo
dica ſit. Abb. in c. ea quæ. col. 2. de ſtatu monach.
Fel. in c. irrefragabili. colum. 1. uerſi. intelliguntur
forte. de offi. ord. Similiter & domuncula, ſeu par
ua domus non habetur pro domo. l. Senatus. §.
Marcellus. & ibi, Imol. & Alex. ff. de leg. 1. Angel. in
authen. de hæred. & Falcid. in §. hinc nobis, ibi, in
uer. ſubſtantiam. Fel. conſi. 42. cantor eccleſię. nu.
16. & ante. Prælati etiam iuramentum, de non a-
lienando immobilia Romano Pontifice inconſul-
to, non ligat alienantem modica, ſeu modicæ vti
litatis. Fed. de Sen. conſ. 210. caſus talis, & Abb. in
c. ut ſuper, poſt nu. 15. uer. ego dicerem, de reb. ec
cleſ. non alie. Dos etiam parua, pro non dote ha-
betur. Bald. in auten. præterea. in ult. quæſt. & ibi
Sal. & alii. C. unde vir, & uxo. Debitũ etiam modi
cum non uenit appellatione debiti. Bal. in auth.
ſed iam neceſſe. C. de dona. ante nup. Roma. ſing.
96. dic mihi eu habes. uolens pro paruo debito
non poſſe quem ſuſpectum, de fuga iurari. Franc.
Cur. de conſue. q. 6. nu. 36. & ſeq. Et in terminis no
3 ſtris, quòd † modicum tempus pro non tempore
habeatur eſt tex. in l. Titius. §. lucius, ubi natus pa
rum poſt teſtamentum habetur pro non nato. ff.
de lib. & poſt. & in l. ſi debitori. ibi, neq; .n. magnũ
damnum eſt in mora modici temporis. ff. de iud.
facit gl. pen. in c. tenore. 31. diſt. ubi, qđ duo dies
nulli exiſtimantur propter paucitatem. Iaſ. in l. eũ
qui calendis. §. quoties. ante fin. num. 7. ubi quòd
et interpellatio hominis non conſtituit debitorẽ
in mora ad unguem, ſed debet continere aliquod
ſpatium moderati tẽporis. ff. de uer. ob. ſequitur
igitur, quòd modicum tẽpus unius diei, & multo
magis vnius horę, nõ debeat eſſe in cõſideratione,

4 Secundo pro hac parte facit, qđ proximus † cin-
gi habetur pro cincto, & deſtinatum habetur pro
facto, iuxta illud Ariſto. quod parum abeſt, tan-
quam nihil abeſſe uidetur, & dicitur Thomas. 1.
2. quęſt. 65. art. 5. ad ſecundum, & uulg. l. pen. ff. de
mil. teſta. & ibi dicit Bald. quòd potentia propin
qua actui habetur ꝓ actu. l. qui in utero. ff. de ſta-
tu homi. ubi, qui in utero eſt, habetur pro nato. l.
& ſi non. §. quid ergo. ff. de auro, & argen. lega. ubi
quod appellatione argenti facti, venit cęptum fa
bricari. l. lex Iulia. ff. de fun. dota. & ibi notat gl. in
uer. interpretanda. c. eccleſia. & ibi Anchara. in 1.
not. de immun. eccleſi. Gemini. in cap. ponderet.
uerſ. nota hanc glo. 50. diſtinct. & in c. cum in illis.
§. 1. in 1. nota. de præbend. lib. 6. Anchoran. conſil.
69. col. ult. uer. Item animi deſtinatio. Rot. Biſign.
17. Quidam patronus, de præbend. in antiquior.
colum. 1. quæ eſt eadem. in antiq. 544. incipiens,
ſimiliter quidam patronus. Latè per Fel. in c. eã
te. col. 14. & ſeq. in uer. erat iſte electus, & in c. cũ
adeo. nu. 4. in uer. contrariam partem. de reſcrip.
Deci. conſi. 327. uiſo caſu. col. 1. in fi. & conſi. 540.
quæritur in effectu. num. 13. & notauit Iaſ. in l. ad-
monendi. nu. 52. 53. & ſeq. de proximo faciendũ
haberi pro facto. Hinc dicimus, q̃ legatis ueſtib.
quas teſtator habet domi, ueniant ẽt veſtes extra
domum exiſtentes, deſtinatę tñ ad uſum uxoris, vt
uoluerunt Alb. de Roſ. in trac. ſtatu. part. 2. q. 105.
Bal. in l. ex facto ꝓponebatur. col. ult. uerſi. fuit ẽt
diſputatũ. ff. de hęr. inſt. Iaſ. in l. huiuſmodi. §. lega
tum eſt. num. 8. ff. de legat. 1. Filia item dotata dr̃
cui pater dotem reliquit deſtinatam ad futurum
matrimonium. glo. in uer. alio patre. in l. cum plu
res. §. cum inter. ff. de adm. tut. uel ſi pater illam aſ
ſecuraſſet. Bar. in l. Titio. §. Titio genero. col. 3. uer.
Quæro ſtatutum. ff. de cond. & demonſt. & in l. qui
pupillum. in princip. uer. argumentum ad ſtatu-
tum. ff. de adulter. locus item in quo fundata eſt
eccleſia, antequam conſecratur ſpectat ad epiſco-
pi ordinationem. Archidiacon. in cap. nouerint.
uerſ. dicendum eſt. 10. q. 1. ſequitur Collecta. in c.
eccleſiæ. uer. vnde nota. de immunitate eccleſi. ſic
etiam dicimus ægritudinem, & ægritudinis timo
rem veriſimilem æquiperari: Horati. epiſtol. li-
bro primo, dum Mecenati ſcribit. Si me viue-
re vis ſanum, rectéque valentem, quam mihi
das ægro, dabis ægrotare timenti Mæcenas ve-
niam. Iſte igitur per diem poſtea doctoratus,
cum pro Doctore haberi deberet, erat ſimilis iam
doctori exiſtenti, ergo inter eos ſimiles, nulla
prioritas, uel præcedentia propterea conſidera-
5 ri poteſt. Tertio, cum † ratio coniecturanda ſit in
ſtatuto, uel diſpoſitione. gloſ. communiter ap-
probata. in l. tale pactum. in uer. per exceptio-
nem. in fi. ff. de pact. Abb. conſi. 1. ante nu. 7. & 75.
primo eſt uidẽdum. uol. 1. col. 3. ante fi. ubi quòd
licet in lege ratio non exprimatur, tamen illa con-
iecturanda eſt, quæ potuit mouere iuſtum, & ſa-
pientem Principem. & idem Abb. conſi. 79. uide-
tur primo, uol. 2. col. 2. uer. ex quo, ergo uerba. &c.
dicen-

dicendum eſt, quòd ratio, quæ in hac parte regu-
læ conſiderari poteſt, qoòd prius graduatus præ-
feratur, unica tantum reddi poteſt, quæ eſt, quòd
ſi hodie concurrant duo graduati, & unus nuper
ſit graduatus alter iam diu; hic præſumitur ma-
gis literatus ac doctior in illa ſcientia: & ſic qui p
longius tempus ſtuduerit, plus ſcire, & qui bre-
uiori tempore minus intelligere. Cum autem de
6 iure † doctos indocto in eccleſia Dei, & in aſſe-
cutione beneficiorum præferendus ſit capit. cum
in cunctis, poſt princi. ibi, & literarum ſcientia. de
electio. cap. niſi cum pridem. uerſico. pro defecto
quoque ſcientiæ. de renonciati. cap. de multa. an-
te fi. §. circa ſublimes tamen, & literatas perſonas.
de præbend. cap. fina. de magi. c. cum ex eo. §. 1.
ibi, quæ ad ſui regimẽ uiris literatis permaximè
noſcitur indigere. de electio. lib. 6. & eſt uulgate
dictum, eccleſiam indigere homioibus literatis, &
non aſinis ferratis; licet aliquando contrarium ſer
uari uideatur. eodem modo doctior docto præfer
ri debeat. Cum autem (ut dixi) iſte prius gradua-
tus fuerit, à communiter accidentibus doctior eẽ
ſeri deberet eo, qui breuiori tempore ſtuduerit:
merito regula prius graduatos prætulerit, intelli-
gendo ſanè, quòd inter iſtos ſucceſsiuè gradua-
tos tantum temporis interceſſerit, quòd præſu-
mi poſsit ſtudium unius longius altero: at in caſu
propoſito unus dies, uel una hora ſolum interce-
dit: nemo autem præſumere poterit per ita mo-
dicum tempus, magnam ſcientiam acquiri poſ-
ſe. Ceſſante igitur pſumptione, ſeu ratione regu-
læ, eius diſpoſitio ceſſare debet. uulga. l. adigere.
§. quamuis. ff. de ior. patrona. ca. cum ceſſante. de
7 appel. Immo quando † ratio unica tantum reddi,
ſeu excogitari poteſt, illa pro expreſſa habetur. l. 2.
ff. de libe. poſthu. l. milites agrum ff. de milita. te-
ſtam. Bal. in l. maximum uitium. colum. 3. C. de li-
be. præte. & in l. quamuis. C. de fideicommiſ. Ab-
ba. in prælleg. conſi. 75. colum. 3. nume. 7. uolu. 1.
Alexan. in l. motum. colum. 3. poſt prin. uerſi. non
obſt. dicta l. omnem &c. ff. acquirẽ. hæredi. Felin.
in cap. translato. in fi. de conſtitu. & in ca. ſi quan-
do. colum. 8. uerſic conſidera tertio. de reſcriptis
Cur. lun. conſi. 6. circa has quatuor. colum. 1. in fi.
ſi igitur ratio prædicta habetur pro expreſſa, ſu-
mus in claris, quòd non cõcurrente uериſimili, ſeu
præſumptiua notabili differentia inter iſtos duos
graduatos, unus alteri præferri non debeat, cum
prælatio non detur inter æquales, ſed inter æqua-
les per qualitatem, uel per iuris fictionem, ſeu præ
8 ſumptionem. Quarto ualidum eſt † argumentum
ab eo, quod interrogatus quis uериſimiliter reſpõ-
diſſet. l. Titius. §. Lucius. ff. de lib. & poſthum. glo.
fin. in l. tale pactum. ff. de pactis, quam notat Bal.
extendens ad omnem materiam. Deci. conſi. 7. &
pro tenui. col. fin. ante num. 7. & conſ. 89. uiſo pon
cto. colum. 2. poſt medium. uer. & uoluntas teſtato
ris debet interpretari, prout uериſimiliter teſtator,
ſi interrogatus fuiſſet, reſpondiſſet. ſed ſi princeps
interrogatus fuiſſet, an inter alios æqualiter gra-
duatos, differentes tamen in ſuſceptione gradus
per diẽ, uel horam, uoluerit prælationib. propter
iſtam temporis modicitatem locum eſſe: ueriſi-
militer pro parte negatiua reſpondiſſet. Prædicta
opin. uidetur iuridica, & æqua. Qui tamen uellet
contrariã tenere, inhærendo uerbis regulæ reſpon
dere poſſet, quòd uerba ſunt clara: & dummodo
detur prius, & poſterius in graduum ſuſceptione
locum fore regulæ, nec eſt nouum hoc in prælatiõ-
nibus, etiam quo ad beneficia, conſiderari quodli
9 bet temporis ſpacium. Videmus enim q † prius
impetrans, uel prius pſentatus, ſeu prius receptus,
cæteris paribus, eſt potior. cap. duobus. de reſcri.
lib. 6. Rot. 223. no. quod in caſu. & 402. no. ſi unus
ex duobus. in antiq. & 100. ſi unus & 106. gratiæ in
forma. in no. Gemini. conſilio 34. Videmus etiam
10 † prioritatem non ſolum unius diei, ſed & unius
horæ in obligationibus, inſtrumentis, teſtamẽtis,
& cæteris actibus profanis, ac etiam in rebus ip-
ſis beneficialibus, ac in reſcriptis, collationibus. &
aliis ponderari. l. ſi ex pluribus. §. Lucius. cum gl.
in uer. die, quæ exponit uariis hòris. & glo. fina. de
ſolutio. c. capitulum. de reſcri. ubi etiam Bald. lo-
quens de duabus conceſsionibus factis à Papa
eadem die, de feudo, ponderans præferri ratione
horæ; immo etiam puncti, uolens quòd idem ope
retur punctus, quod præuentio. & ſequitur ibi Fe
linus. ante numerum 15. in uerſ. de concurſu duo-
rum. c. ſi à ſede cum glo. in uerſic. nec appareat. de
præben. lib. 6. Bal. in l. Imperator, prima. in 1. lect.
colum. 3. num. 4. uerſicu. & no. quod ratione horæ
unum inſtrumentum dicitur prius &c. ff. de ſtatu
homi. & idem Bal. in l. de rebus. C. de donatio. an-
te nup. Io. de Platea. in l. 1. C. de iu. fiſci. Feli. in c.
paſtoralis. colum. 3. in uerſi. ratione huius horæ. de
reſcrip. ubi plura cumulat. Caſſado. 20. de præbẽ.
in princip. Deci. conſi. 169. & pro tenui. nume. 6.
Iaſ. in l. 1. nume. 4. ff. ſoluto matrimo. ſufficiat igi-
tur. l. ita ſcriptã eſſe, ad l. proſpexit. ff. qui & à qui.
unde toties regulæ noſtræ ſit locus quoties priori-
11 tati locus eſſe poſsit. Accedit, quòd † pars una cõ
ſtitutionis alteram declarat. l. cum proponebatur
ff. de lega. 2. l. qui filiabus. in prin. ff. de lega. 1. Ab-
ba. conſi. 36. colum. ulti. uolum. 1. ante num. 4. ſed
in ulti. par. huius regulæ habemus ſimilem priori-
tatem in alio caſu, uidelicet in preſentatione lite-
rarum, & prioritas huiuſmodi in præſentãdo pro-
cedit, & uerificatur etiam per diem, uel per horã,
ut ſupra probatum eſt. ergo ex interpretatione il-
lius par. ulti. reſultat ſimilis interpretatio huius
partis, ſuper qua nũc inſiſtimus, & declaratio hu-
ius partis reguletur ſecundũ declarationem illius
12 ultimæ. † Præterea minimum quodlibet, eſt in cõ
ſideratione, quando ſumus in conceſsione, ſeu di-
ſpoſitione ſecundum ius commune, ſeu agitur de
iure communi. l. 1. §. illud non intereſt. ff. de cõiun.
cum emancip. libe. lege, ſi proprietatibus. in fi. pri
mi reſponſi. ibi, eadem erunt, ergo & ſi minimum
damni detur. ff. de damno infecto, & ibi Bar. num.
2. uerſicu. ſed dic. aut agitur de iure communi, &

regula-

regulariter de minimis iuratur. Bart. in l. ſcio. poſt
princ. ff. de in inte. reſti. Bald. in c. cum adeo, de re-
ſcrip. Anto. Corſet. in prææalleg tracta. de minimis
ante fi. ibi, Aut ſumus in his, quæ conceduntur ſe-
cundum ius commune &c. In caſu autem noſtro
utrunque dici poteſt, & quòd ſimus in diſpoſitio
ne iuris: & quòd ſit conformis aliis iuribus: unde
quamuis minimum tempus debet conſiderari.
Ex proximè deductis reſpondetur ad primum
motiuum in contrarium factum, quòd de mini-
13 mis non ſit curandum. Ad ſecundum, quòd † de-
ſtinatum habeatur pro facto, dico non tranſire
hunc concluſionem abſque controuerſia, contra-
rium enim, & ſic quod deſtinatum non habeatur
pro facto probare uidetur tex. in l. cæteta. §. ſed ſi
parauerit. ubi Bald. in princ. & Ange. in §. ſenatus
in ult. not. Cuman. Aret. & Alex. in princip. Imol.
uerſic. item nota. & Caſſan. uerſ. Et ſic nota. ac Iaſ.
in 1. not. ff. de legat. 1. & eſt text. in l. fundum. §. itē
inſulę. ff. de actio. emp. & eſt tex. in l. ſi nondum. C.
de furt. & ibi nota. Bal. ad fi. & Aret. in 1. not. Idē
uoluit Bald. in l. ſed diui fratres. ff. de rer. diuiſ. &
Alex. in l. 1. §. fuit. verſi. Quod ſingulariter limitat.
ff. ad trebel. Roma. Singu. 104. Tiraq. de vtroq. re-
tract. lib. 1. §. 1. Glo. 7. num. 100. Idem poſt leg. cō-
nub. in prin. num. 32. Inſuper reſponderi poteſt,
quòd iura contraria præſupponunt aliquid factū
fuiſſe pro demonſtratione ſeu præſumptione a-
ctus ſequentis, ueluti pannus inciſus erat pro cō
ficienda ueſte, ſeu erat à texendo, ſeu à globo re-
motus l. ueſtimentum. & l. ſequenti. & ibi gloſ. &
Bart. ff. de aur. & arg. lega. l. librorum. §. quid igi-
tur. uerſic. ſed nec cæpti. ff. de lega. 3. Alex. in l. à di
uo Pio. §. fin. col. penul. uerſi. Illud eſt notabile uer
bum. ff. de re iudi. pulchrè per eundem Alex. conſ.
97. aliàs de facto. num. 7. & 8. lib. 3. At in caſu pro
poſito negari poteſt, quòd iam deuentum eſſet
ad actus indicatiuos, ſeu demonſtratiuos futuri
facti. Inſuper ubi requiritur facti eſſentia, non ſuf
14 ficit deſtinatio, & † denominatio ſumitur ab eo,
quod eſt, nō ab quod erit. Bal. in l. ſi non dum. nu.
2. C. de fur. inducens ad quęſt. ſi ciuitas interficiat
electum, quod non cenſeatur interfeciſſe epiſco-
pum. & ibi And. Barba. in addi. in uer. ſi ciuitas.
plura cumulat de priuilegio dati dignitati epi-
ſcopali, quod non cenſeatur conceſſum electo,
& confirmato, cum ad huc non ſit epiſcopus: &
quod licentiatus non habeatur pro doctore Bal.
in c. quidam. per illum tex. de renunci. Alex. præ-
alleg. conſil. 97. numer. 8. Iaſ. in l. quamuis C. de in.
offi. teſta. num. 2. & ſeq. ubi etiam quòd ſcholaris
licentiatus etiam habilitatus ad doctoratum nō
uenit appellatione Doctoris. & faciunt tradi. per
Alber. Bru. in tract. muta. & transfor. conclu. 6. nu.
24. & ante & poſt, ubi plura ad rem noſtram cu-
mulat. Ad tertium motiuum de unicitate ratio-
nis ſupra conſiderata, negari poteſt, quòd illa, uel
ſaltem ſola, fuerit ratio: immo potior uidetur fuiſ
ſe dignitas, ſeu excellentia, uel præeminentia ip-
15 ſius gradus, † unde ex eo tempore computatio
fieri debeat, ex quo quis in numeros relatus ſit, &
non ante iuxta tex. in l. ex eo tempore. ff. de mil. te
ſta. Fel. in c. cum adeo. col. 2. in ver. contrariam par
tem. de reſcr. Syl. de beneficio quæſt. 6. 3. par. num.
5. uerſic. nunc ſoluendo. Inſuper reſpondere poſ-
ſum, quod melius eſt inhęrere literę & diſpoſitio
ni, quam ire per ſubtilitates, coniecturando uolū-
tatem alterius; ad Bald. in l. precibus. colum. 6. nu.
23. uerſic. dixi ergo. C. de impube. qui adducit A-
riſto. in 1. ethicorum. quòd ignorantes, ſicut longè
diſtantes, ſpeculantur. & ita ad rem noſtram re-
ſpondet Deci. in præallega. conſil 89. uiſo puncto
ante num. 2. & col. penult. poſt princ. uerſi. tertio
allegata in contrarium &c. ſimiliter ad quartum
fundamentum reſpondere poſſumus, negando ꝙ
Princeps id reſpondiſſet interogatus. Inſuper ad
hoc reſpondet Dec. in alleg. conſil 89. col. penult.
uerſi. non ob. quòd ſi teſtator de hoc caſu interro
gatus fuiſſet, uetiſimiler idem reſpondiſſet: quia
hoc eſt uerum, quando aliquid fuit expreſſum, ex
quo illa volūtas teſtatoris deprehendebatur, per
ea, quæ not. Bald. in l. vni. ante fi. uerſic. tu dic. C. de
his qui an. aper. tabu.

SVMMARIVM.

1 *Doctor ex reſcripto ſeu per priuilegium an ſub hac regu
la comprehendatur.*
2 *Principis eſt dare gradus uel dignitates.*
3 *Per alium faciens per ſe ipſum facere uidetur.*
*Papæ prouiſio dicitur eius mandato uel auctoritate fa
cta: ibid.*
4 *Baccalariatus narratus etiam non negatus probari debet.*
5 *Argumentum à ſpeciali.*

1 VIGESIMO quæro † an Doctor ex re-
ſcripto, vel priuilegio, comprehenda-
tur ſub hac regula. Pro parte negati-
ua eſt quaſi in terminis Dec. Gratio-
nopo. Guid. Papæ 88. ſed quęro an d.
doctores. num. 3. ubi quòd doctorati ex reſcripto,
uel diplomate, ſeu bulla, non gaudent priuilegiis
doctoribus competentibus, idem uoluit dec. 388.
quo uero ad doctores. num. 1. uerſic. ſed an reci-
piens gradum doctoratus per bullam uel reſcri-
ptum &c. adducit tex. in l. ſi quis ita. §. fi. ff. de leg.
2. ubi quod ciuiles ſeu non naturales filii condi-
tionem non implent, allegat etiam Io. Fabri. In-
ſti. de iu. natu. gen. & ciui. in §. reſponſa. pro hac o-
pin. etiam concludit peritiſſimus modernus D.
Pet. Rebuff. in tracta. nominationum. quęſt. 10. nu.
4. uerſic. ex quo infertur quòd graduatus ſub bul
la &c. pag. mihi 83. qui plures allegat: ſubdit ra-
tionem quę eſt quod aſini qui ratione ignorantię
in uniuerſitatibus famoſis gradum ſumere non
poſſunt, recipiunt à Comitibus Palatinis, & poſ-
ſumus dicere quòd de his etiam loquatur euan-
gelium, dum dicit, ſi cęcus cęcum duxerit ambo
in foueam cadent. uidemus enim quòd pleriqve
mercatores, ſeu milites, uel alii qui non ſolum

artes liberales & ſcientias ignorant, uerum & qui ſermonem latinum non intelligunt, & multoties legere neſciunt, uel quia ſunt creati comites palatini ab Imperarore, regibus, legaris, ſeu Nunciis, uel quia ſunt Milires Sancti Petri, uel Pauli, paſsim doctorant, ſeu ad doctorarus gradum promouent, contra quos exclamabam ſupra in 6.q. 33.regulæ numer.8. Pro parte affirmatiua cui adhęreo, facit quòd regula noſtra de graduatis, & magis graduatis loquens, uerificatur in doctoribus per reſcriptum, ſeu priuilegium: graduatos enim ſecundum terminos noſtrę regulę illos uoco qui aliquem gradum, ſeu dignitarem in ſcientiis aſſequuntur, prout probaui ſupra eadem regula quæſt. 11. quocunque igitur modo licito, quis ab habente facultarem gradum receperit, graduatorum nomine ueniet, cumque gradum tantum quæramus, uidendum eſt ſolum an per talia reſcripta, uel priuilegia, gradus dignitarum à talibus comitibus palatinis, militibus S. Petri, uel aliis nomine & uice principis dari poſsint, & de
3 his nullum dubium, † principis enim eſt dare gradus, & dignitates; ac erigere, & deprimere Bald in cap. 1. in uſi. feudo. ſub tit. quis dica. dux uel Marchio. poſt princip. latè per Andr. Barba. in tracta. de pręſtan. Cardina. nu. 40. Curt. Iun. conſil. 357. præſupponitur. nu. 10. & ſeq. D. meus conſil. 573. in caſu in prin Io. Cirier de primogeni. in 3. conclu. t 1. q n 14. & de gradu doctorarus à principe ſeu eius auctoritate obrinẽd, loquitur tex. in l. magiſtros. & ibi Bar. C. de profeſ. & medi. lib. 10. Io Fab. in. §. reſponſa. nume. 2. Inſti. de iu. nat. gen. & ciui. ſiue igitur ipſe princeps immediate per ſeipſum, ſeu mediate, ideſt per alios gradus
3 confert, non refert: † faciens enim per alium per ſe ipſum facere uidetur. l. 1 §. ſi iuſſerim ff de acqu. poſſeſ. l. 1. poſt prin. ff. de eo per quem fac. erit l. 1. ante ſi. ibi nec intereſt per ſe mandauit accuſarionem an per alium. ff. ad turpill. l. quod iuſſu. ff. de reg. iur. c. qui facit per alium. & c. poteſt quis per alium. de reg. iur. lib. 6. ſic & potuiſſe dicitur qui licet per ſe non potuit, potuit tamen per alium Rot. 192. ſi epiſcopus. nu. 3. in no. Et papæ prouiſio, papæ ſignatura, & papæ factum ſeu actus dicatur ſi ab alio eius nomine uel àuctoritare ſeu mandato fiat. l. 1. §. ſed neque. uerſic. omnia enim noſtra. C. de uete. iu. enucle. ca. cum aliquibus. de reſer. li. 6. c. ſi eum. c. hi qui & c. ſi apoſtolicę. de pręben. eo. lib. Caſſa. dec. 14 col. 2. uerſi. quia papa facere uidetur eo. tit. de prębẽn. ſimiliter uti aliquare dicitur & ſi per aliũ utitur. l. t. §. is cuius. & verſ. quoties enim colonus. & l. unde. §. uti uidemur. ff. de iti. actuque priua. Ludo. Roma conſi. 105. uiſo themate propoſito col. t. uer. quod autem hoc ſit, pari ratione ſeruiturẽ per nos retinere dicimur, ſi per ſocium & alios retinentes nomine fundi retineamus. l. ſeruitus per ſocium & l. ſeq. in princ. &. l. uſu retinetur. cum aliis ſequen. ff. quemadmod. ſerui. am. Sic & poſsidere cenſetur qui per colonum ſeu alium poſsidet l. generaliter. & l. qui uniuerſas. §. quod per colonum. l. quamuis. § t. & ubique Bart. ff. de acqui. poſſeſ. Roi. conſil. 14. numer. 5. uolum. 4. & conſil. 115. nume. 16. uolum. 5. cap. ſi. quòd ſi ſuper rebus. ut lit. non conteſt. cap. cum ueniſſent. in ſi. de reſti. ſpol. c. ſi diligenti. ibi cum pro ea miniſterio tuo. de pręſcrip. Pro hac regula, qui per alium, uideantur pro utraque parte adducta per D. Rebuff. de Nomi. quæſtio. 10. numer. 12. cum pluribus ſequen. & dixit Lap. alleg. 116. Philippus. colum. 4. uerſicu. ſufficit enim quòd licet beneficia etiam non curata inſtituta ſint ut illic diuina officia celebrantur, ſufficere illa per alium idoneum celebrari in eccleſiis non curatis. Inſuper pars una conſtitutionis ſeu diſpoſitionis alteram declarat. l. qui filiabus in princi. ff. de leg. 1. l. cum proponebatur. ff. de leg. 2. Abb. conſ. 36. colum. ult. uol. 1. prout autem uidebimus in alia parte regulæ, ubi non beneficiatos beneficiatis præfert: Papa uoluit etiam prouidere per hanc regulam pauperibus clericis Pauperes autem non ualentes ſufferre graues impenſas, quæ in ſtudiis uniuerſalibus in ſuſceptione graduum fieri conſueuere, cum uno uel duobus ducatis, & plerunque nihil erogando, à Cardinalibus, ſeu aliis prę latis, reſcripto obtento ſeu à militibus S. Petri vel aliis comitibus palatinis, aut aliis facultatem habentib. promouẽtur. Imò videmus qđ non obſtãte prohibitione clem. 1. de magi. reprimentis & prohibentis nimias expenſas, nimioſque ſumptus, in graduum ſuſceptione, infinitæ pecuniæ in ſimilibus, à iuuenibus, potius ad illas liberaliter erogandum, quàm lucrandum, uel conſeruandum aſſuetos exponuntur: & ego expertus fui ſæpius primo dum anno 1535. audito per ſeptennium iurium Monarcha D. Philippo Decio, eoque mihi in promotionem primario deputato in Senarũ uniuerſitate doctoratus inſignia ſuſcepi. & hoc idem expertuaſum in tribus filiis meis maioribus qui hic Romę lauream doctoratus sũt in utroque iure honorificè ac magno cũ ſumptu conſecuti. ſi igitur uelimus arctare pauperes clericos ad ſumptus doctorales in uniuerſitatib. famoſis fieri cõſuetos, regula hæc quæ in vna parte pauperibus fauorabilem ſe ſe oſtendit, in alia durame ſe reddet. Non ob. tex. in l. ſi quis ĩra. §. ſi. ff. de leg. 2. per Guid. Papæ pro contraria opinio. adductus, quia non ſumus in caſu in quo cadat illa diſtinctio naturalitatis, & ciuilitatis. Aut enim omnes iſti graduati, ſeu doctorati tam à principe ipſo, quàm à doctoribus ſtudii uniuerſitatis, quàm etiam à militibus Sancti Petri comitibus palatinis, & aliis facultatem talem promouendi habẽtibus, doctores naturales, ſeu ueri dici poterũt, Aut (quod uerius mihi uidetur) in nullis doctoribus naturalitas conſiderari poterit, iuxta terminos dict. l. fin. in qua conſiderabantur filii naturales, & naturaliter prouenientes, ac filii adoptiui, & ſic ciuiles, & à natura non prouenientes, nemo enim naſcitur Baccalarius, licentiatus, uel doctor, ſed iſtæ ſunt qualitates accidentales, ut

patet

paret ad ſenſum. Hinc potiſsimum crediderim
4 Rotam aliàs ſtatuiſſe † Baccalariatum, & alios
gradus in gratia narratos, etiamſi non negentur
probari debere. Rota. Bellemer. 303. item quod
narratio Baccalariatus. ſequitur Pariſi. conſilio
49. ad primum uidetur. numero 31. volum. 4. nec
Ioann. Faber, Inſtitu. de iur. natur. gent. & ciuil.
concludit ad id, quòd per Guid. Papæ præalleg.
deciſ. 388. adducitur. Nec etiam Roman. & Iaſ.
per Rebuff. in 10. quæſtio. numero 4. in tracta. no-
mina. allegati probant eius concluſionem, ſed be-
ne quòd doctorati a Papa, uel Imperatore, cum
rigore tamen examinis (quòd raro fit) præferan-
tur illis; qui ſunt per collegia doctorati, unde
non faciunt ad rem, ſed dato quòd in terminis no
ſtris loquerentur, ſi dicerent quòd tales deberent
præferri noſtris, ſequeretur quòd etiam noſtri, de
quibus ſupra eſſent in dignitate, alioqui non ca-
deret inter iſtos, & illos comparatio, ſeu concur-
ſus. Demum tradita per D. Pet. Rebuf. ubi ſupra
uidentur potius in contrarium retorqueri poſſe
5 † arguendo à ſpeciali, ad l. quod uero. & l. ius ſin-
gulare. ff. de legi. c. præſenti. §. loca. & ibi gloſ. quæ
pro notabili ad hoc adduci ſolet. in uer. ſpeciali-
ter. de præbend. libr. 6. ubi Gemin. num. 2. notat
quod ubi lex ponit caſum ſpecialem ſupponit,
ſeu infert in contrarium eſſe regulam iuris com-
munis. Cum igitur Dom. Rebuff. dicat in regno
Galliæ, & Hiſpaniarum, doctoratos extra uniuer
ſitates famoſas non gaudere priuilegiis Doctorib.
conceſsis præſertim in Hiſpania, ex indulto Alex.
Papæ vi. ſequitur quòd extra illa duo regna, uel
etiam in Hiſpania ceſſante conceſsione Alexan-
dri ſecus dicendum ſit. Ad illud abſurdum quòd iſti
qui per reſcripta, uel priuilegia doctorantur, vt
plurimum ſunt imperiti, nec mirum ſi periculo
rigoroſi examinis ſe ſe ſubiicere fugiant: reſpon-
deri poteſt, quòd cum duæ cauſæ principales in
talibus a communiter accidentibus conſiderari
poſsint, una paupertatis ad euitandum ſumptus
doctoratus, ut præmiſi: altera inſufficientiæ, po-
tius præſumendum erit in meliorem partem, &
quis inficiabitur etiam in famoſis uniuerſitati-
bus, pleroſq; ad doctoratus gradum promoueri,
qui nec prima quidem legum elementa norunt?
miſſos facio illos qui ut utriuſque iuris titulo de-
corentur, ad doctoratũ ipſius iuris canonici quaſi
in quandam conſequentiam, perueniunt, dũ nec
rubricas decretalium norunt, nec quid decretum
contineat ſciunt. Verum concedamus quòd iſti
doctores ex priuilegio ſint aliis imperitiores, ad
huc dicam illos priuilegiis doctorum gaudere
debere, ad docto. in cap. clerici, de iudi. ubi etiam
Dec. col. penult. ante num. 13. arguit ſic, promo-
tus ignarus habet dignitatem, ergo prærogati-
uam, quæ ratione dignitatis conceditur habere
debet, per ea quæ ibi adducit: pro quibus etiã fa-
ciũt ea, quæ poſui ſupra eadem reg. q. 13. nu. 4. dũ
probo etiam Doctores imperitos in regula com-
prehẽdi, poſſumus etiam diſtinguere hoc modo,
videlicet, Aut concurrit Doctor ex reſcripto,
ſeu per priuilegium, cum non doctore, & quoad
regulam noſtram, & omnia præferatur, cum ue-
rum ſit dicere eum graduatum, eumq; doctorem,
Aut concurrit doctor in uniuerſitate famoſa
more ſolito creatus, cum doctore ex reſcripto,
ſeu per priuilegium, & tunc, aut ſunt pares in
cæteris, & ille in uniuerſitate doctoratus præce-
dat. Aut iſte per priuilegium habet plures gra-
dus, uel eſt antiquior doctor, & tunc ſubſiſterem.
ego tamen magis fauerem doctorato in uniuerſi-
tate tanquam uero, & iuxta morem ſolitum gra-
duato, excluſo altero tanquam non dicam adop-
tiuo, ſed abuſiuo. Inſuper poſſet diſtingui, aut lo
quimur in creatis à milite S. Petri, ſeu Comite Pa
latino ſcientiarũ inſcio, uel à clariſſimo iureconſul
to, uel Cardinali literato. & primo caſu gradus tã-
quam per ſaltus, ſeu inſipide ſumptus, parũ pro-
ſit, ſecus in ſecundo caſu. Inſuper diſtinguerem,
an cum rigore examinis, aut nõ, ad Iaſ. in l. ſi quis
maior. nu. 31. C. de tranſact. Poſtremo quantum
ad regulam noſtram poſſet forſan diſtingui, aut lo
quimur de graduatis a militibus S. Petri, uel aliis
ex indulto, uel reſcripto Papæ, & omnes iſti com-
prehenduntur in regula, quæ eſt eiuſdem Papæ,
Aut loquimur in graduatis per priuilegium, ſeu
reſcriptum Imperatoris, uel Regum, uel ipſorum
Comitum Palatinorum, & tales non comprehen-
dantur in regula, circa quam nec Imperator mul-
toq; minus alii diſponere, diſpenſare, uel quouis
modo habilitare poſſunt: præſertim per has uias
inſolitas, & plerunq; abuſiuas.

SVMMARIVM.

1 *An 5. pars regulæ diſponens poſſeſſores non poſſeſſo-
ribus præferri, ſit iuri, & rationi conſona, & quis ſit
eius intellectus.*
2 *Poſſeſsio in rebus diuinis non debet attendi, ſed melius
ius, & melior titulus, & Canonica inſtitutio.*
Poſſeſſorium cauſa ſpiritualis non eſt ſpirituale.
3 *Qualitas appoſita in præcedentibus quando inducat repe
titionem quo ad ſequentia.*
4 *Inter duos poſſeſſores, coloratum titulum habentem præ-
ferri.*
5 *Poſſeſſor de iure non poſſeſſori præfertur.*
6 *Poſſeſsio attendenda inter prouiſos a diuerſis, ſeu ab
eodem.*

VIgeſimoprimo quæro, iuxta quintam
partem regulæ uolentem poſſeſſores,
1 non poſſeſſoribus præferri, † an illa
ſit rationi, & iuri conſona? & quis ſit
eius intellectus? Et quo ad primum,
2 videtur negatiuè reſpondendũ eſſe † quia in bene
ficiis, & rebus diuinis nõ debet attendi poſſeſsio,
ſed melius jus, & melior titulus, & canonica inſti-
tutio. c. ex frequentib. de inſtitu. c. 1. & 2. de regul.
iur. lib. 6. Rot. 7. uot. quod ubi agitur. & 56. no. quòd
ubi aliquis in antiqu. gloſ. fin. & ibi doctor. in c. ex

inſinuationē.de procura.Nic.Boe.dec.24. dno li-
tigabant.nu.8.& poſſeſſorium ipſum cauſæ ſpiri-
tualis non eſt ſpirituale,glo.penul.ante fin.uerſ.&
no.quod licet in cauſis ſpiritualibus. de iura. ca-
lum. Bald. in l.ſi de proprietate. col.penul.num.
18.verſi. quæro,nunquid poſſeſſorium.C.ſi a non
comp.iudi.& in c.1.apud quem, vel quo. contro.
debet dici.rationē ſubdens,quia non tangit me-
dullam veritatis. idem Nico. Boe.deciſi.69. præ-
ſuppono,quod omnes.nu.23.inferens,quòd pro-
pterea ſæpe iudices ſeculares cognoſcunt ſuper
poſſeſſorio beneficiorum. ex quibus cōcludi pōt;
quòd de poſſeſsione beneficiorum parum curare
debemus. Contrarium eſt tenendum, quòd imò
ſit iuridica, & rationabilis: cum declaratione ta-
men,ut infra. & pro iunioribus præmitto, quòd
iſta quinta pars regulæ poteſt habere duos prin-
cipales intellectus. Primus intellectus eſt, quòd
illa uerba,colorato titulo, reſpiciūt præcedentia,
& futura, uidelicet,ſi cōcurrunt poſſeſſores tit.co-
lorato, cum poſſeſſoribus non tit.colorato, illi
3 præferentur. & pro hoc intellectu facit,qđ † qua-
litas appoſita in præcedētibus, quando ſub eadē
oratione, uel ſub eadem conſtructione,ſeu vnica
conceptione uerborum,inducit repetitionē,quo
ad ſequentia. Bar.in l.ſi ita ſtipulatus.§.Griſogo-
nus.nu.4.& ibi per Aret.ff.de uer.obli.& per eun-
dem in l.1.§.fi.nu.4.ff.eo. Altero modo poteſt in-
telligi,quòd uerba,colorato titu.reſpiciant tantū
præcedentia,hoc modo,præcedant titulo colora-
to poſſeſſores, quibuſcunque non poſſeſſoribus:
Alter principalis intellectus eſt,quòd pars iſta re
gulę procedat ſolum,quando prouiſio eſt facta, à
diuerſis, videlicet unus eſt prouiſus a Papa,alter
a Legato,uel unus a Legato, alter ab ordinario.
& hunc intellectum tenet hic Gloſſator. Altero
modo poteſt intelligi quòd uterq; iſtorum con-
currentium. ſit prouiſus ab eodem ſummo Pon-
tifice.Redeundo ad primum principalem intelle
ctum dico,quòd ſiue uelimus tenere regulā loqui
de duobus poſſeſſoribus: vno cū titulo colorato,
altero ſine: ſiue de uno poſſeſſore titulo colorato,
altero nullo modo poſſeſſore, utroq; caſu regulā
habet in ſe æquitatem, & conformitatem cū om-
4 ni iure.& quoad primum † ſi concurrunt duo poſ
ſeſſores,ille præferri debet, qui habet titulum co-
loratum,ſeu iuſtum.l.ſi duo.in princ.ff uti poſsid.
c.licet cauſam.uer.ex præmiſsis.ibi, illa proculdu
bio ſine iuſto titulo,&c.& in ſequen.uerbis,de p-
batio.Cyn.& Bart. in l.1.col.fi.ibi,ſi quidem vnus
probat,de titulo,alius non,ille præfertur,&c.C.uti
poſsid.Bald.in l.qui accuſare.in ult.nota.in fine.
ante numer.5.ibi, & dicitur melius probare ille,
cuius inductio magis conſonat rationi, ut ſi vnus
probat poſſeſsionem,cum titulo,alter ſine titulo:
nam potior eſt poſſeſsio titulata,quia magis iuſti
ficatur per uiam rationis,&c. C.de edend. Iaſ. in
l.naturaliter.§.nihil commune.nume.37. & ſeq.ff.
de acquir.poſſ. Lap.alleg.50. ſunt & alii.ante nu.
3.& allega.59 prælatus. poſt nume.6.Deci.conſil.
410.in cauſa.num.3. Ex proximè dictis patet ra-
tio ſecundi intellectus. nam ſi tenemus,ut pmiſi,
quòd regula intelligat ſolum diſponere de præce
dētia inter titulo poſsidentes,ac nullo modo poſ-
ſidentes, patet à fortiori: quòd ſi titulo colorato,
ſeu iuſto poſsidens præcedit poſſeſſori ſine tali ti-
tulo,multo magis nullo modo poſſeſſori. Et qđ
5 etiam de iure ciuili,& de quocunq; alio iure† poſ
ſeſſor præferatur non poſſeſſori, facit.§.cōmodū
autem. Inſtit.de interdic.l.in pari cauſa.ff.de reg.
iur.c.ex literis.§.fi.de probatio. Bald.in c.capitu-
lum.de reſcrip.ubi, quòd ſi duo ſimul impetraue
rint poteſtariam Bononiæ a Papa,neuter admitti
debebit ad ingreſſum officii. ſed ſi unus eſt in poſ
ſeſsione,alter non,pręſumitur pro poſſeſſore:quia
eo ipſo, quòd poſsidet, plus iuris habet eo, qui
non poſsidet. ſequitur ibi Feli.in uer.de concur-
ſu,ante nu.15.Iaſ.in l.1.num.7.in 3.limit.ff.ſoluto
matri.Dec.conſi.109.& pro tenui. in princ.169.&
diligenter.nu.5.232.dura admodum. nu. 1.410.
in cauſa. num.5.445.in caſu. num.28. & 498.uiſo
caſu. num.1.Nicol.Boer. Deci.180.præſuppono.
num.6.ubi quòd officium obtinebit ſecundo im-
petrans,qui prius habuit literas,& poſſeſsionem;
& plura allegat, quæ uideri poſſunt, dicens hanc
eſſe communem opin. Io.Fran.Ripa.in c.ſępe.nu.
2.ubi refert duodecim commoda poſſeſsionis. de
reſti.ſpol.Et quando poſſeſsionis ſit melior condi
tio tractant Afflict.deciſ.Neap.40.antè num.6.ac
Cotta in ſuis Memo.in uer. poſſeſsionis cōmoda.
Secundus intellectus principalis, de quo hic per
Gloſſatorem reſpiciens prouiſionem a diuerſis fa
ctam,uidetur iuri conſonus.per c.ſi à ſede. de prę
bend.lib.6.quòd procedit tantum in prouiſioni-
bus a diuerſis,prout tex.clarè dicit,& ibi per oēs.
& Caſſad.dec. 14.& 15. eodem. Alter intellectus
excluſus à Gloſſatore,& malè, qui tamē Gloſſator
uidetur poſtea contrarium innuere,eſt,ut pręmiſi
inter prouiſos ab eodem ſummo Pōtifice, ſi unus
poſſideat titulo colorato, alter non; & hoc etiam
caſu uidetur habere conformitatem cum iure,ui-
delicet,cū d.c.ſi a ſede, per identitatem rationis;
6 Nam ſicut ibi † poſſeſsio præualet inter prouiſos
a diuerſis,ita in caſu noſtro,in prouiſis ab eodem
debet etiam præualere.Fran.poſt alios,in d. c. ſi a
ſede.ante nu.6.uerſ.tu aduerte, quia hoc procede
ret,&c.Inſuper uidetur habere aliquam conformi
tatē cum c.dudū.de reſcr.lib.6.præſertim in quan
tum hęc regula loquitur ēt de prouiſione facien-
da,& licet c.dudū non loquatur, de prouiſione;
tamen quia ibi loquitur de prius pręſentante,qđ
præferatur,non minorem uim debet habere poſ-
ſeſsio quàm præſentatio; & in omnem euentū ſa-
tis eſt,quòd iſte intellectus habeat aliquam con-
formitatem,ſeu ſimilitudinem cum iure commu
ni. Et ad contraria,de quibus in princi.q. poteſt
reſponderi,quòd procedant,quando poſſeſsioni
reſiſtit æquitas,uel bonum ius,uel quando non ſu
mus in dubio. ſed per illa uerba regulæ,colora-
to titulo, excluditur omne argumentū,ad ſupra
deducta.

deducta. Nec illud, quòd poſſeſſorii cauſa non regulet ur iuxtà ſpirituales, ſeu beneficiales multum facit, & omiſſa diſputatione, an hoc indiſtinctè ſit uerum, quòd non caret difficultate, cum uideamus in ſequeſtro decernendo nihil differre, an ſententia ſit lata ſuper ipſo beneficio, uel illius petitorio: an uero ſuper poſſeſſorio. cle. 1. de ſeque. poſſeſ. & in pleriſque alijs caſib. Nec illatio illa Boe. ſit abſolutè uera, quòd laici ſuper poſſeſſorio beneficij cognoſcere poſſint. tamen quicquid ſit, poſſeſſio (ut ſupra probatum eſt) tam in beneficialibus, quàm etiam profanis multum operetur, & ſic omnia contraria tolluntur.

SVMMARIVM.

1 *An regula hæc in poſſeſſore inſtrumentali locum ſibi uendicet.*
2 *Inſtrumentalis poſſeſſio quæ.*
3 *Locationis inſtrumentum inter ipſas partes probat.*
4 *Inſtrumentalem poſſeſſorem uerum eſſe.*
5 *Probatio per inſtrumentum publicum dicitur euidens.*
6 *Inſtrumentalis poſſeſſio alio in poſſeſſione exiſtente capta inconſiderabilis eſt.*
7 *Poſſeſſio oculis capta in conſpectu rei, ſi non poterit aliter capi, eſt releuans.*

1 Vigeſimoſecundo iuxta eandem partem quæro, † an regula habeat locũ in poſſeſſore inſtrumentali? & antequàm ulterius progrediar, ne apud inexpertes tribunalis Dominorum de Rota per terminos ignotos procedam, ſciant illi indies diſputari ſuper probationibus factis, ſeu reſultantibus ex inſtrumentis poſſeſſorijs actus, ſeu poſſeſſionis apprehenſionem continentibus: & ſæpiſſimè in dubium reſricari, an quia poſſeſſio ſit ſolum inſtrumẽtalis probata releuet, an ſit reſtituibilis, an nõ: poſſeſſionem igitur inſtrumentalem noſſe neceſ-
2 ſe eſt. † Aliqui dicunt illam eſſe, de qua loquitur tex. in capitu. cum olim. poſt princip. ubi epiſcopus inueſtiuit. P. de archidiaconatu per ſuũ anulum. de re iudica. in cap. ex ore. cum glo. in uerſic. anulo, & in uerſic. mandato. de his, quæ fi. a maio. par. cap. per Ioan. And. in cap. tranſmiſſam. colũ. penul. uerſicu. quandoque de beneficio collato quia inueſtitur per pannos altaris, funes campanarum &c. & poſtea ibi, quia quando poſt collationem per anulum, uel biretum &c. de electio. per Lap. allega. 79. Innocentius. colum. 3. ante numerum primum, & ante uerſic. dictus uero executor. & per Rot. 152. no. pone quod aliquis eſt inductus 301. no. per traditionem anuli & 716. dic ſi aliquis, in antiq. & 8. Biſigne. de reſtitu. ſpoliat. in antiquio. Ludo. Roma. conſi. 482. in caſu præmiſſo. nume. 3. ubi allegat Rot. in antiq. 147. legatur, ſeu corrigatur. 152. per Abbatem. in cap. authoritate. nume. 9. uerſic. inueſtitura autem. per Felin. in cap. cum aliquibus. colum. 2. de re iudic. & de poſſeſſione, ſeu inueſtitura, per traditionem bireti, anuli, uel alicuius ſimilis, & quod per hos actus intelligatur etiam data licentia poſſeſſionem propria auctoritate apprehendendi uideatur per Cy. & Bal. in l. 1. C. de dona. per Alexan. in l. 3. in princip. ff. de acqui. poſſeſſ. quos ſequitur Iaſ. in l. ſi ex ſtipulatione. nume. 5. ff. eod. Ego inſtrumentalem poſſeſſionem crederem poſſe dici, omnem fictam traditionem, prout declarat Alexand. in l. 1. ff. de acquiren. poſſeſ. numero 88. uerſi. ex iſto dicto &c. & puto dici inſtrumentalem, ad differentiam corporalis, & realis. & ſolent fieri inſtrumẽta ſuper captura poſſeſſionum in fauorem diuerſorum, & ſub eodem die. dicit enim notarius, conſtitutus talis coram me, ſeu coram executore, uel ſubexecutore, oſtenſis literis &c. rogauit me, ſeu executorem, uel ſubexecutorem, ut in poſſeſſionem eccleſiæ S. N. immitterem; ſeu immitteret; ex tunc ille faciendo tangere cornu altaris, pannos, pulſare campanas & alios actus ſimiles immiſit &c. Deinde acceſſit ad prædia, ſeu domos, & accipiendo de glebis terræ, de foliis arboris &c. ac aperiendo, & claudendo hoſtium, ſeu per aſpectum. quando non patet acceſſus, ut per Abb. & Feli. ubi ſupra. & ſic datur poſſeſſio inſtrumentalis, tam ſpiritualis, quàm temporalis: & ſic tam beneficii, quàm illius bonorum profanorum: & talem poſſeſſionẽ inſtrumentalem poſſent eadem die capere mille. Poſſumus etiam nuncupare poſſeſſionem inſtru-
3 mentalem eam, quæ reſultat, ſeu colligitur ex † inſtrumento locationis, quod, quãtum ad ipſas partes ꝓbat, ſecus quo ad extraneos. Rot. 87. no. ꝙ inſtrumentum. nu. 8. de fi. inſtr. Poſſeſſio ẽt inſtrumẽtalis illa dici poteſt, nu. 8. de fi. inſtr. Poſſeſſio ẽt inſtumentalis illa dici poteſt, quæ probatur per inſtrumentum ęſtimi, de qua in l. ſi patet, & ibi Pau. de Caſt. col. 1. uer, in tex. ibi, nec induxit. C. de act. emp. Soci. conſi. 89. in cã agitata. col. 5. nu. 12. uer. optime facit. uol. 1. Tandem illam dicam poſſeſſionem inſtr̃alem, quæ reſultat ex probatione facta, ſeu facienda per inſtrumentum. Redeũdo igitur ad principale quæſitum, videtur r̃nderi debere, regulã non habere locũ in poſſeſſore inſtr̃ali: quia poſſeſſor talis, nõ dicitur uerus, & proprius, ſed fictus, ut ex ſupra deductis colligit. & eſt text. in c. per tuas. cũ glo. in uerſic. in poſſeſſione: ubi, ꝙ per tales inueſtituras quis non adipiſcitur poſſeſſionẽ. de dona. Affli. ſuper feu. in c. quid ſit inueſtitura. nu. 3. & ſeq. ubi, ꝙ eſt ſignũ traditionis, ſeu licentia poſſeſſionẽ aprehendendi, non aũt uera traditio: uerba aũt ſunt intelligenda ſecundum proprietatẽ, & ueritatẽ, non aũt ſecundũ fictionẽ. l. 1. §. hæc uerba, ſiue qui negocia. cũ gl. in uer. hæreditatem. ff. neg. geſt. l. hæres. & ibi Bart. ff. de acq.
4 poſ. In contrarium vĩ, ꝙ immo † inſtr̃alis poſſeſſor gaudeat eiſdẽ priuilegiis, quib. alii poſſeſſores, & ſit uerus, non aũt fictus poſſeſſor. Rom. conſi. 337. quoad primũ. nu. 6. uer. ꝑterea ipſa uerbalis receptio. Rot. ſupra alleg. 301. no. ꝙ per traditionẽ, in anti. ubi. ꝙ per traditionem anuli ab habente collationẽ, factã, acquiritur poſſeſſio, ꝑ Fel. poſt But.

in c.cum aliquibus. colum.penul.de re iudi.Soc.
conſi.131.in præſenti conſultatione.nu 8.col.1.&
aliàs de anno 1548.ſub die 18 Iunii R. D. mei de
Rot.in una Fauentina Capellaniæ coram R. P. D.
Achillo de Graſſis,in qua ego ſcripſi, concluſerũt
poſſeſsionem ueram probari per uerba inſtrumẽ
ti continentia,quod ſubexecutor prouidit de ca-
pella procuratori, N. ipſumq́ue procuratorẽ per
bireti ſui traditionem,ac capiti impoſitionem in
5 ueſtiuit exiſtẽs in dict.capella.Inſuper † probatio
per inſtumentum publicum dr̃ euidans,& noto-
ria.Inn.in c.2.de confir.uti. uel inuti.Abb.in c.cũ
olim.in ult.no.de cenſi. & in c.cum dilect.in 1.no.
de don.latè per Iaſ.poſt Bat.in l.1.col.6.num. 10.
uer.circa primã de inſtrumento.ff.de no.ope.nun
cia.Dec.conſ.682.in cauſa D.Lucretiæ.nu.3.Hie-
ron.Grat.conſ.155 dubitatur, an ſit locus.nu.15.
uolum.2.probatio igitur poſſeſsionis reſultans ex
inſtrumento,ualida,& euidẽs reputari debet.Pro
ſolutione omnium contrariorum applicando ſu-
pradicta ad regulam noſtram,ego diſtinguerẽ ſic.
Aut concurrunt poſſeſſor uerus realis & corpora
lis,& poſſeſſor inſtrumentalis,& regulæ erit locus
6 huc modo,quia ille uincet inſtrumentalem,ſi † in-
ſtrumentalis poſſeſsio fuit capta illo exiſtente in
poſſeſsione: quo caſu eſt debilis,& parum vel ni-
hil conſiderabilis.Pau.de Caſt.in ꝑall.l.ſi pater.an
te n.3.ubi,qđ poſſeſsio non probatur per æſtimũ,
qñ apparet alium fuiſſe in poſſeſsione.C. de acti.
emp.ſequitur Soc.conſ.89.in cauſa agitata.n.12.
uol.1.& ita diſtinguit Rot.716.d.c.ſi aliquis.in an
tiq.& 8.Biſign.de ꝓb.an inductus in poſſeſsionẽ
in antiquo.pulchrè per Soc.conſ.131. in præſenti
conſultatione.nu.8. uol.1.& aſſignat rationem, q̃
eſt,quod duo non poſſunt inſolidũ poſſidere.ad l.
3.§.ex contrario.ff de acq.poſ.optime,per Cur.iu.
conſ.108.circa controuerſiam.nu.20.uer.non ob-
ẽt promiſsis.Immo ſi concurrunt duo probantes
ꝑ inſtrã eodem die confecta: ſcđm Rotam illa poſ
ſeſsio iudicatur potior,& ualidior,q̃ fuit effectua-
lis cũ fructuum perceptione,prout ẽt teſtatur D.
Sarn.in 47.q.regulæ de anna.nu.2.uerſi. hinc eſt,
qđ qñ duo poſſeſſores concurrunt,&c.Aut cõcur
runt inſtrumentalis poſſeſſor,& nullo modo poſſeſ
7 ſor,& tunc ſubdiſtinguerem: aut inſtrumentalis
poſſeſsio fuit capta nemine exiſtẽte in poſſeſsio-
ne,ſed nõ potuit pp impotentiã,uel impedimen
ta realiter,& corporaliter apprehendi, & cõtinna
ri: & tunc dicerẽ ſufficere inſtrãlem, ſeu uerbalẽ
poſſeſsionẽ in conſpectu rei.l.1.§.ſi iuſſerim.ff.de
acq.poſ.Ant de But.& Abb.in ꝑall.c.authoritate.
de inſtit. Rot.321.no.per traditionẽ.in antiq.Ro-
ma.conſi.337.quoad primũ. nu 6.uerſ.Itẽ, quòd
traditio uerbalis facta in conſpectu rei operatur
illius actualem traditionẽ &c.plenè per Nic. Mil.
in ſuo repert. in uer. poſſeſsio tunc acquiritur per
aſpectũ.& per Fel.in ꝑalle.c.cum aliquib.col.pen.
de re iud.nu.5.uer.limi.opi. hoc caſu igitur locus
erit regulæ, & inſtrumentalis poſſeſſor præfertur
non poſſeſſori.aut tertius erat in poſſeſsione,con-
tra quem non agitur,nec ipſe agit,& etiam inſtru
mentalis poſſeſſor contra nullo modo poſſeſſorẽ
uidetur potior.tamen hoc ultimum non caret dif
ficultate,& uidendum eſſet,an non poſſidens da
ret,& dare poſſet,de poſſeſsione illius tertii & plu
ra hinc inde adduci poſſent, quæ alii cogitent,
ſufficiat mihi annuiſſe, & firmaſſe regulam habe-
re locum in poſſeſſore inſtrumentali, diſtinguen-
do, ut ſupra.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſor uigore breuis, qui ſine vitio ſpolij, & attem-
ptatorum immittatur, factus, an comprehendatur in
regula.*
2 *Verba intelligenda ſecundum curſum ordinarium.*
3 *Verba naturaliter, & ſimpliciter accipienda.*
4 *Poſſeſſio a nemine auferenda niſi ſeruatis ſeruandis.*
5 *Poſſeſſor etiam iniuſtus etiam per iudicem, uel reſcriptũ
ſpoliari non debet.*
6 *Poſſeſsionis commodo quis priuari non debet.*
7 *Princeps iuri alterius præiudicare non intendit.*
8 *Principis manus appoſitionem, iura, & priuilegia poſſeſ-
ſionis non tollere.*
9 *Indefinitam vniuerſali æquipollere.*
10 *Qualitatem alicuius ineſſe naturaliter, uel ex priuile-
gio paria ſunt.*
11 *Legitimatus non debet uocari ſpurius.*
12 *Poſſeſſio plus facti quàm iuris habet.*
13 *Non refert quid ex æquipollentibus fiat.*
14 *Poſſeſſio regis auctoritate apprehenſa, vitioſa dici non
poteſt.*
15 *Poſſeſsio à iure damnata non prodeſt niſi inquantum
priuilegium, vel titulus ſuffragatur.*
16 *Vinco vincentem te, ergo vinco te.*

VIgeſimotertio iuxta eandem partem
1 quæro, an † poſſeſſor uigore breuis,
quod ſine uitio ſpolii, & attentato-
rum in poſſeſsionem immittatur ex-
pulſo poſſeſſore priore, factus, com-
prehendatur in regula? Pro parte negatiua facit,
2 quod † uerba intelligi debent ſecundum ius,mo-
dum,ſeu curſum ordinarium,non extraordinariũ.
l.Seio.§.medico.ff.de annu.lega.Soc.in l. qui Ro-
mæ.§.Callimacus.col.5.ff.de uerbor.obl.Dec.in c.
inter cætera. col. pen.nu.5.de appel.& conſ.430.
quod ſupra.nu.7.& ſeq & conſi.632.nu.10.& ſeq.
3 Inſuper † uerba intelligi debẽt naturaliter,& ſim
pliciter,non autem ſecundum quid,ſeu acciden
taliter.l.ſi.C.de his, qui ueni.æta.impe.l.3.§.1.ff.
de tute.l.1.de donatio.l.1.§.hoc interdictum. de
ciſterna. & ibi no.Bartol.in ſi.de perlis fictim ff.de
fonte. Bat.in l.ſi quis poſthumos.nu.1. ibi,& iſtud,
quod hic dicitur,eſt uerũ, quòd magis inſpicitur
natura,quã aliquod impedimentũ accidẽtale.ff.
de libe.& poſthum.in l.ſi.nu.1.ff.de off.proconſu.
& uidemus, quod filiorum appellatione in lega-
tis non ueniunt filii adoptiui; quia non ſunt filii
naturales,ſed ciuiles.l.ſi ita quis.§.fin.ff. de leg. 2.

Neque

Neq; etiam ueniunt in fidcicōmiſsis.l.fideicom-
miſſum.ff.de cond.& dem.ubi,quòd ſiquis per fi-
deicommiſſum ſit grauatus reſtituere hæreditatē
ſi ſine liberis deceſſerit: intelligitur de liberis na-
tiuis non adoptiuis. pulchrè per Cur.iun. conſil.
145.facti contingentia.num.21.& 26. Nec ēt ue-
niunt in emphiteuſi facta pro ſe,& filiis.Specu.in
tit.de loca.ſeu de emph.§. nunc aliqua.quæſt. 68.
nu.88.ſed interpretando,quod regula cōprehen-
dat tales poſſeſſores in uim Breuis huiuſmodi,eſ-
ſet accipere uerba iuxta curſum extraordinariū,
& accidentalem: ergo de ordinariis,ac naturalib.
poſſeſſoribus intelligere debemus. Secundo pro
4 hac parte facit,quòd † poſſeſſio a nemine auferri
debet,nemoq; illa priuari,etiam per literas,ſeu fa
ctum iudicum,ſeu ſuperiorum, immo ē nec per
reſcriptum ipſius Principis,niſi ordine iudiciario
præmiſſo,& ſeruatis ſeruandis l.extat.ff. qđ met.
cau.l.meminerint.& l.ſi quis in tantū.C.unde ui.l.
fi.C.ſi per uim,uel ali.mo.c.1.& fi. ut lit.pendent.
c.uolumus.16.quæſt.4.Hinc eſt,quòd non dicitur
indebitè facere poſſeſſor,qui ad mandatum exe-
cutoris ſine cauſæ cognitione beneficii poſſeſsio-
nem dimittere non uult, per Gem.poſt Inno. in c.
1.col.3.de conceſ.præb.lib.6.Pari.conſi.49.ad pri
mum.nu.17.uol.4.ampliantur præmiſſa procede
5 re † etiam ſi poſſeſſor ſit iniuſtus.l.2. t.reſpō.C.ut
ne.ptiua.tit.l.1.§.qui a me ui.ff.de ui, & ui arma.
c.licet Epiſcopus.de præb.lib.6.Rom.ſingul.766.
incipit poſſeſsio etiam iniuſta. Raphael. Fulgoſ.
conſi.2.Petrus tenetur.in fi Deci.conſil. 400. uiſo
eleganti.nu.6.Caſſad.dec.4.de ſeq.poſſ.nu.2.ubi,
quòd etiam priuatus a beneficio non eſt amouen
dus à ſua poſſeſſione,niſi iuris ordine ſeruato, &
quòd poſſeſſor etiam incoloratus non ſit remouē
dus,niſi citatus,uoluerunt Rui.conſ.79.n.4.uol.5.
& Caſſad.dec.1.nu.7.uer.& ſi poſſeſſores, de reſti.
ſpol.Videantur etiam,quæ addidi ad Lap.alleg.
16.in uer.de facto.ad fi.cū igitur iura prohibeāt
tales poſſeſsionum occupationes, quicquid factū
erit, ꝓ inualido haberi debebit. Vnde ſuccedit re
gula,non præſtat impedimentum, quod de iure
non ſortitur effectū,de reg.iur.li.6.cum uulg.Ter-
tio,dato,qđ quis priuari poſſit ſua poſſeſsione ꝑ
has uias,uel ſimiles,puta per ſequeſtrū ad euitan-
6 dū rixas: uel in caſu cle.1.de ſeq.poſſ.† poſſeſsio-
nis tamen commodo priuari non debet,puta qđ
in dubio is,qui poſsidet uincat: quòd probandi
onus alteri incūbat,& circa alia commoda ex poſ
ſeſſione reſultātia.Bar.in l.intereſſe.ff.de acq.poſ.
& in l.ſi oleum.nu.2.ff.de dolo.Bald.in l.uni.C.de
prohi.ſeq.poſ.nu.1.ibi, non tamen propterea de
reo fit actor,quia remanent reliquiæ præambulæ
poſſeſsionis,&c.& ibi Sal ante nu.3.uer.unū ſcias,
quòd ubi dixi,quod perditur,non ſic perditur,qu
reliquiæ,ideſt effectus eius dicantur remanere,
ideo non propterea de reo petitor efficitur, &c.
Doctor.in cap. examinata. de iudi. & in clem. 1.
de ſeque.poſſeſſ.& iſta eſt communis opin. prout
Franc.Cur.in tracta.de ſequeſtris.q.20.numer.78.

Quantum igitur attinet ad commoditatem poſ-
ſeſsionis,non iſte uigore Breuis, ſed alter iuuabi-
7 tur. Quarto,& ultimo,† Princeps non intendit p̄-
iudicare iuri alterius.c.ex multiplici. uerſi.unde;
q̄a non fuit noſtræ locutionis.de decim. c. ex par.
2.in fi.c.ſuper eo.ante fi.de offi.deleg.c.quamuis.
de reſcri.lib.6.& quaſi in terminis noſtris, quòd
8 † Principis manus appoſitio,non tollat iura,& pri
uilegia poſſeſsionis tenuit Henr.Boic.in præalleg.
c.examinata. de iudi. Sylu.de beneficio. parte. 2.
quæſt. 9.nume.3.Bartholom.Caſſan.conſil.47. ſu-
per deductis.nu.5.uerſi.immo dicit,& per D.Sar-
nen.in 46.quæſt.de Anna.ante fi. Immò habemus
regulam claram de iure quæſito non tollendo.Pa-
pa non intelligitur per ſimilia breuia tollere fauo
rem præcedentiarum huius regulæ,& alia commo
da potentioribus competentia.Quæ tanto magis
procedent,ſi in ſimilibus Breuibus non ſit expreſ
sè derogatum præfatæ regulæ,de non tollendo iu-
re quæſito,& etiam huic noſtræ regulæ. Pro parte
uero affirmatiua facit, quòd regula loquendo de
9 poſſeſſoribus,loquitur indefinitè: † ergo æquipol
lere debet uniuerſali.l.ſi ſeruitus.ibi,& humanius
eſt uerbo generali omne lumē ſignificari: & tamē
ſupra non erat præmiſſus ſermo generalis, ſed in-
definitus,uidelicet ne luminib.officiatur.l.ſi plu-
rib.in prin.& ibi Bar.ff.de leg.2.l.ſi plures gradus,
& ibi Bar.ff.de lega.3.latè Dyn.ſuper rubr.de reg.
iur.lib.6.nu.5.& ſeq.& ibi Anch.col.3.uer. Tertio
quæro.c.quia circa.cum glo.in uer.indefinitè. de
priuilegiis. Inno. in c.audiris. in uer.exceptionē,
& ibi Abb.de præſcrip.& Abb.in c.2.de coniug.le
pro.ſequitur igitur, quòd regula comprehendit
omnes,& quoſcunq; poſſeſſores: ergo & iſtum ui-
gore breuis factum,qui poſſeſſor eſt. Secundo fa-
10 cit,quòd paria ſint † qualitatem alicui naturali-
ter ineſſe,uel per priuilegium,eſt text. in l.cum ex
oratione.in princ. & ibi omnes ita ſummant.ff.de
excu.tu.& ibi Bal.infert ad legitimatū a principe
ex poſtfacto:legitimatio.n.operatur habilitatem
ab initio,hoc eſt,ac ſi habilis natus eſſet,ad tex.in
l.imperialis.§.1.in fi.ibi, quaſi nunquam fuiſſent,
ſed ingenui nati eſſent. per quem text. infert ibi
11 Bal.col.2.nu.1.quod † ſpurius reſtitutus natalib.
ideſt,legitimatus per Imperatorem,nō debeat uo
cari ſpurius. nam perinde eſt, ac ſi eſſet legitimè
conceptus:facit tex.in l.quæris.ff.de nata. reſtitu.
§.reliquis.& §.illud. ad fi.in Authen.qui.mo.nat.
effici.ſui.ibi,nihil à filiis legitimis differentes. &
Cur.iun.conſi.157.præſupponitur in facto.nu.16.
& ſeq.Dec.conſi.169.& diligenter.ante nu.2.conſ.
207.pulchrum eſt dubium nume.6.& conſil.54.re-
uiſa donatione. numer.5.uerſicul.& prima facie.
Tertio, negari poteſt talem poſſeſſorem in uim
breuis eſſe fictum, uel non naturalem: ſolū enim
quæritur,an quis poſſeſſor ſit,an non. parū.n.cu-
12 randū eſt per quam uiam,uel per media. † poſſeſ
ſio enim,i. ipſa acqſitio poſſeſsionis, quoad actū,
& modum acquirendi per nos ipſos, & ſic prout
ineſſe producitur,plus facti, quā iuris habet.l.1.

ſ. adipiſcimur. ibi, eam rem enim facti non iuris
eſſe. & ibi per gloſ. in ver. eam rem. & per Bartol.
num. 2. ff. de acquireod. poſſeſſ. l. denique. & ibi
Bartol. io 2. ootab. ff. qui ex cauſ. maior. l. cum hæ-
redes. primo reſponſo. ff. de acqui. poſſ. l. 1. ſ. ſcæ-
13 uola. ff. ſi qnis teſta. lib. eſſe ius. fue. Qnarto † non
refert, quid ex æquipollentibus fiat. l. Iulianus, ait.
ff. de condi. & demonſtr. l. ſi mater, & ibi gloſ. fina.
dat concordan. C. de impu. & aliis ſubſti. Bart. in
l. Gallus. ſ. & quid ſi tantum. ff. de liber. & poſthu.
Iaſ. in l. ſi quis mihi bona. ſ ſed quid, ſi maodauit.
in 1. oota. ff de acqui. hære. ſiue igitur poſſeſſor ſit
aliquis uia ordinaria, ſeu couſueta, ſiue alia illi æ-
quipollenti, prout eſt iſta vigore breuis, uon eſt
14 curandum. Quinto, & ultimo, † poſſeſſio, quæ
apprehenditur authoritate Regis, ſeu Imperato-
ris, non poteſt dici vitioſa, ſed iuſta, & iuridica,
ac releuans. l. iuſtè poſsidet. & l. Pompooius. ſ. ſi. ff.
de acquir. poſſ. a fortioti. ſi enim authoritate Præ
toris, fortius authoritate Regis, uel Imperatoris,
& ita à fortiori arguens à poſſeſsiooe authore
prætore, infert ad poſſeſſionem authore priucipe
Pariſ. conſ. 39. an regula. nu. 17. & ſeq. uol. 4. & ceſ-
15 ſat † ſpolium ubi iuteruenit authoritas regia, ſeu
Imperialis. Cyn. iu l. meminerint. C. unde ui. Al-
beric. de Roſat. in l. ſi de ui. ff. de iudic. colum. ulti.
Rot. 310. ſi reus, poſt num. 3. uer. non poteſt etiam
dici aliquod inuocatum. in not. Bellemer. 749. li-
cet per appellationẽ, ante ſi. ibi, facit, quod prin-
ceps non attentat cũ ſit ſupra ius, &c. deciſ. Neap.
Matth. Affl. 302. Aliud dubium. ou. 2. ibi, quia Re
gia authoritate intrauit, & ſic oõ poteſt dici ſpo-
lium, &c. Pariſ. conſ. 99. Adriano agenti. oum. 18.
& ſeq. uol. 4. ubi, qood expulſus authoritate Papæ
non poteſt agere recuperandæ, & quòd poſſeſsio
authoritate Papæ data etiam per uiolentiam ſic
bona. Quid tenendum? certe periculoſum eſt in
hoc quæſito nouo, dubio, & ancipiti, pedem fige
re. ego tamen diſtioguerem ſic. Aut quærimus,
ao poſſeſſor uigore talis Breois præferatur illi
primo poſſeſſori, qoem uigore breuis ſpoliauir,
ſeu poſſeſsione priuauit; & dicerem, quòd non.
Immo, quòd ille, qui prius poſsidebat qooad præ
cedentiam regulæ præferri debeat: & ſatis erit qđ
Breue tanquam exorbitans operetur circa hoc,
quod ceſſet ſpolium, ſeu attentatum: non aurem
tollat regulam, cui nou derogauit; oec tollat alia
commoda, priuilegia, & præcedentias poſſeſſori-
bus competentia, & competentes. Poſſeſsio enim
uiolenta, ſeu aliàs à iure damnata, non prodeſt,
nec tuetur poſſeſſorem, niſi inquantum priuile-
gium, ſeu titulos ſuffragatur. Bald. in l. ius eius. in
fin. C. de probatio. Andre. de Iſern. in titulo, quæ
ſint regalia. in §. extraordinaria. ante nume. 63.
uerſicul poſſeſsio, ſeu qoaſi, quam allegant, &c.
Thomas Grammat. io conſil. ciuilibus, conſil. 12.
ſummi opificis. oum. 8. & ſeq. Aut loquimur quo-
ad tertium non poſſeſſorem cum iſto poſſeſſore
uigore Breuis concurrentem: & crederem hunc
præferendum, tanquam uerum, & legitimum
poſſeſſorem. Aut, & tertio, coucurrunt tertius
nunquam poſſeſſor, & ille uigore Breuis priuatus:
& putarem eſſe etiam locum regulę, & hunc pri-
uatum, quia non facto, nec culpa ſua, illi tertio
nunquam poſſeſſori præferendum. Si enim iſte
uigore Breuis uincit illum tertiũ nunquam poſ-
ſeſſorem, & iſte antiquiot poſſeſſor uincit illum
uigore Breuis, ergo uiocet illum uictum ab eo,
16 quem ipſe uincit, per regulam, † ſi uiuco uin-
centem te, ergo uioco te: de qua in l. de acceſsio-
nibus. uerſicu. oam qui me potior eſt. ff. de diuer.
& temp. præſcr. quæ regula ſemper uidetur proce
dere, quando circa idem, & quando eſt eadem ra-
tio uincendi. Bartol. in dicta l. de acceſsionibus.
uerſ. aut circa idem. Cyn. in authen. licet. C. de na-
tura. libe. & Bar. poſt glo. iu l. Claudius. nu. 2. uerſ.
uenio ad ult. glo. ff. qui potio. in pign. habea. latè
per Soci. cooſi. 28. fuit quidam. uolu. 4. nume. 1. &
4. & num. 29. Pariſ. conſil. 47. ſi couſideramus. nu.
113. uol. 3. Fel. io c. paſtoralis. col. 1. de offic. otdin.
Grat. cooſi. 111. nu. 47. li. 2. quæ regula etiam pro-
cedit in ſubrogato in locum vincenteſte, ut ſubro
gatus te uincat, prout declarat Bar. iu l. 1. ſ. qui ha
bebat. ff. de bon. poſſ. contratab. glo. in l. uſucapi.
C. de pign. Corn. conſi. 96. col. antep. lib. 2. Aretin.
conſi. 159. col. 1. Soci. conſ. 202. col. 3. in 1. caſu, ac
Pariſ. d. conſ. 47. col. ult. lib. 3. Iſtud tamen tertium
membrum noo caret dubitatioue. durum enim
uidetur, quòd iſte uerè non poſſeſſot poſſeſſorum
priuilegijs contra tertium gaudeat.

S V M M A R I V M.

1 *Poſſeſſor ſpiritualium tantum, an gaudeat prærogatiua huius regulæ.*
2 *Spiritualia digniora ſunt.*
3 *Potentius, & dignius attendi debet.*
4 *Cum quid eſt propter aliud, ſolum conſideratur id propter quod eſt.*
5 *Poſſeſſorem uerum illum dici, qui fructus, & prouentus percipit.*
6 *Beneficium habere non cenſetur, qui fructus non percipit.*

Vigeſimoquarto iuxta eaodem partem
1 quarto, an † regula iſta habeat locum
in poſſeſſoribus ſpiritualium tãtum:
& ſit io poſſeſſore abſque perceptio-
ne fructuum? Pro parte affirmatioa
2 facit, quia † ſpiritualia ſunt digniora, & precio-
ſiora, com concernant animam. c. præcipimus.
iu priuc. 12. q. 1. c. cum ſit ars artium. de ætate, &
3 quali. c. cum iofirmitas. de pœni. & remiſſ. † Poten-
tius igitur, & dignius attendi debet. trahit enim
ad ſe, & uiocit minus dignum. l. quæritur. ff. de ſta
tu homi. §. ſi quis in aliena tabula. uerſi. ridiculũ.
eſt. n. picturam Apellis, uel Parrhaſij, in acceſsionẽ
uiliſsimæ tabulę accedere. Inſti. de re. diui. c. quod
in dubijs. cum gloſ. in uer. conſecratio. ubi quòd ſa
crum, tanquam dignius, trahit ad ſe non ſacrum.
de conſec. eccl. uel alta. Caſſad. 5. de reſcri. num. 8.

Inſuper

4 Inſuper † cum quid eſt propter aliud, ſolum conſi
deratur id, propter quod eſt. l. & ſi non ſunt. §.
perueniamus, & ita ibi ſummat Bar. & l. cũ aurũ.
in fi. & ibi Bar. ff. de au. & argen. lega. §. ſi tamẽ alie
nam purpuram, Inſtitu. de re. diui. qui tex. eſt not.
ad hoc quòd etiam magis dignum accedit mi-
nus digno, quia rõne acceſsionis deſinit eſſe ma-
gis dignum. gl. in uer. eccleſias. in clem. per literas
de præb. Bal. in l. in legatis ante fi. uerſic. & utrum
hæres legata ueſte poſsit ſeparare mapſillus &c.
C. de lega. Roma. ſingu. 622. lego mulieri. pulchrè
in ſingu. Anto. Corſet. in uer. legatum. clare autẽ
conſtat redditus, & fructus eccleſiaſticos deputa
tos, & inſtitutos eſſe propter ſpiritualia, & illa
tractantes. c. 2. & 3. & c. cum ſecundum apoſtolũ.
de præb. debet igitur ſolum conſiderari ſpiritua-
litas, ſpiritualiumq́; poſſeſsio. Tertio, uidetur pro
hac opi. tex. in c. commiſſa. §. 1. ubi, quòd annus
ad faciendum ſe promoueri, currit à tempore cõ-
miſsi regiminis ipſius eccleſiæ, illiusque profeſsio
ne. & glo. in uer. pacificam, exponit, quòd currit à
tempore, quo habet liberum exercitium anima-
rum: nec poſſeſsionem beneficiorum ſufficere, niſi
habeat liberum curæ exercitium. de electio. lib. 6.
& glo. in c. ſi tibi conceſſo. in uer. uacante. cir. me-
dium. uer. ſed contrarium credo, & dico, quòd be
ne currit tempus, ex quo habet exercitium curæ
animarum liberum, & pacificum. de præben. eod.
lib. Gemini. conſi. 82. circa thema. poſt prin. uerſi.
& quantum ad onus. & conſi. 125. dubia ſine con
cluſiones. in 3. q. ante nu. 8. uer. ſuper 3. Caſſa. dec.
9. poſt nu. 2. uer. quo uero ad faciendum, de cauſa
poſſ. & proprie. Et ſic attenditur ſolum poſſeſsio
ſpiritualitatis. Pariſ. conſi. 39. An regula. num. 24.
ibi, cum in adminiſtratione ſpiritualium conſi-
ſtat uera poſſeſsio. uol. 4. Pro parte uero negatiua
5 allegari poteſt, † poſſeſſorem uerum illũ dici, qui
fructus & prouentus percipit. gl. in uer. finiatur. &
ibi Bal. in l. 3. C. fini. regun. Bar. in l. Titia. ff. de ſo-
lutio. & in l. 2. nu. 3. ibi, quia uidi eum locare, fru-
ctus recolligere &c. præceptor meus D. Phili. Dec.
conſi. 56. In cã appellationis. nu. 3. & 4. & melius
conſi. ſeq. col. 2. poſt princ. uer. primus. n. teſtis, &
conſi. 125. In cã ſpoliationis. col. 1. uer. & uerba p̃-
dicta ſatis probant poſſeſsionem, quia detinẽdo,
& fructus p̃cipiẽdo, probatur poſſeſsio &c. Aimo
Grate. conſi. 107. Antonius Goffer. nu. 2. uer. ſecũ
do, quia eſt probata poſſeſsio ex perceptione fru-
ctuum &c. Inſuper, cũ regula iſta loquatur de poſ-
6 ſeſsiore beneficii, dico, quòd † beneficiũ non cen-
ſetur hře, ſeu poſsidere, qui non percipit illius
fructus, ét ſi pro epo, eccleſia ſeu pro ædificiis cõ-
ſtruendis reſeruati ſint. c. ſi tibi conceſſo. de præb.
lib. 6. ubi, ꝙ per ademptionem ſecundi curati nõ
uacat primũ, ſi alius percipit fructus. Collecta. in
c. de multa. eo. ti. col. 3. nu. 22. uer. ſed quid ſi mihi
habenti beneficium curatum confert aliud, cuius
fructus recipit, uel alius uſus &c. & pro hac parte
faciunt adducta per D. Sarnẽ. ad alium effectum.
q. 47. ſuper regula. de Anna. ubi plura cumulat,

quæ applicari poſſunt præſenti dubio. Ego tamẽ
in caſu propoſito, qui ſatis diſputabilis uidetur,
partem hanc negatiuam ueriorem puto, etiã per
rationes, de quibus in proxima ſeq. q. cum diſtin
ctione tamen prout in ea.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſor temporalium tantum, an in regula compre-
hendatur.*

2 *Verba in potiori ſignificatu accipienda.*

3 *Beneficium duo in ſe continet.*

1 Vigeſimoquinto è conuerſo quæro, † An
regula procedat in poſſeſſore tempo-
ralium tantum? Et uidetur dicẽdum,
quòd ſic per rationem, de qua in præ-
ceden. quæſt. quòd poſſeſsio conſideretur in per-
ceptione fructuum, & conſecutione temporaliũ.
Contrarium teneo, quòd immo nec ſola poſſeſsio
temporalium, nec ſola ſpiritualium, ſufficiat quo
ad terminos regulæ noſtræ; & ſic cum regula di-
cat, poſſeſſor beneficii, debebat fieri interpretatio
de integro, uero, & omnimodo, ac effectuali poſ-
2 ſeſſore. † uerba. n. intelligi debent in potiori ſigni
ficatu. l. 1. §. qui in perpetuum. ff. ſi ager uecti. uel
emphiteo. peta. Deci. conſi. 322. In cauſa. nu. 1. &
in l. ſemper in obſcuris. nu. 7. ff. de reg. iu. Soci. con
ſil. 304. alias ultimo, uiſo ſtatuto. lib. 2. col. 1. uerſi.
tertia & ultima ratio eſt, quòd uerba ſtatuti de-
bent intelligi in potiori ſignificatu &c. ſubdens.
ſed frater utrinque coniunctus dicitur in potiori
ſignificatu &c. ſic in caſu noſtro poſſeſſor benefi-
cij in ſpũalibus, & temporalib. dicetur in potiori
ſignificatu: ergo de eo intelligi debeat. Accedit,
ꝙ interpretatio iſta erit ex ꝓprietate uerborum,
3 † Beneficium. n. duo in ſe continet, uidelicet ſpiri
tualitatem, & temporalitatem, ſiue introitus ſup.
poſſeſsionibus, ſeu aliis profanis. c. ſanctorum. §. ſi
quæ. ibi & tam de poſſeſsionibus, quàm de eccle-
ſiaſticis capellarum officiis &c. 70. diſt. c. eos qui.
81. diſt. Ancha. in c. 1. nu. 4. uer. quoad tertium. de
reg. iu. lib. 6. Syl. de beneficio. in 1. q. 1. par. num. 5.
uerſi. quoad tertium. & quod beneficium debeat
habere utrunque no. Oldr. conſi. 166. Thomas ordi
narius ad inſtantiam. ſub tit. de ſeque. poſſ. col. 1.
nu. 2. uer. ad ſecundum, ibi, præterea beneficium
ipſum duo habet in ſe, ſ. fructus temporales, & ſpi
ritualitatem, & quidem potentior pars eſt ſpiri-
tualitas ratione dignitatis &c. & plura adducit,
quæ huic opin. inſeruire poſſunt. Vnde cum pro-
priè, & uerè loquendo ad poſitionem beneficii
utrunque ex prædictis requiratur: ſequitur, quòd
poſſeſſor beneficii iuxta iuris interpretationem,
utrunque habere debebit, quorũ ſi alterũ deficiat,
non poterit uere uocari talis; nec ad poſitionẽ ſpi-
ritualitatis ſequitur acquiſitio tpalitatis, quoad
acquiſitionem poſſeſsionis. Bal. in l. de pupillo. §.
ſi in pluribus. in 1. nota. ff. de no. oper. nunci. ubi,
ꝙ ſi prælatus adeptus eſt poſſeſsionem ſpiritualẽ,

non ſequitur, quod adeptus ſit temporalem. &
idem etiam contra dicendum eſt, ut de ſe patet.
Et ſic ego concludo, quod regula iſta, ut poſſeſſor
eius priuilegio gaudeat, requiratur utrunque, ui-
delicet ſpiritualitas, & temporalitas. Non tamen
negauerim, quod ſi quis adeptus ſit poſſeſsionē
utriuſq;, ſed per quoddam tempus nō percipiat
fructus, puta in caſu. c. ſi propter tua debita, de re
ſcri. lib. 6. uel in terminis. c. ſi tibi conceſſo, de præ
ben. eo. lib. uel ex aliqua alia cauſa per aliquid tē-
poris ſpatium fructus percipere non poſſit: uel
quod uno anno nulli collecti ſint fructus; quin
ad effectum regulæ huius dicatur poſſeſſor, alte-
rique non poſſeſſori præferatur; pro quibus fa-
ciunt tradi. per D. Samen. in præallega. q. 47. ſu-
per regula, de Anna.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſor ſpiritualium omnium, ſed temporalium pro par-*
te, an gaudeat prærogatiua huius regulæ.
2 *Hæredis appellatione venire ſolum hæredem ex aſſe.*
3 *Simpliciter quid prolatum de toto intelligitur.*
4 *Poſſeſſor quòd quis ſit integer, vel pro parte paria*
ſunt.
5 *Dominus pro parte verè dominus dicitur.*
6 *Lis ſuper omnibus bonis, & ſuper maiore parte æquipa-*
ratur.
7 *Spoliatus tota ſubſtantia, & maiori parte æquipe-*
rantur.
8 *Accidens per hoc, ut denominet ſubiectum, oportet,*
quòd ipſi ſubiecto in totum, vel pro maiori parte
conueniat.

1 VIgeſimoſexto ſubſequēter quæro, † an
poſſeſſor ſpiritualium omnium, ſed
temporalium pro parte, gaudeat re-
gula hac? Ex deductis in proxima
præceden. quæſt. uidetur dicendum,
quod requiratur etiam poſſeſsio integra omniū
fructuum, & idem probatur in iure, quod poſſeſ-
ſoris appellatione ueniat integer poſſeſſor, pro-
2 ut dicimus † hæredis appellatione venire hære-
dem ex aſſe, & ſic integrum, & omnimodum hæ-
redem. l. ſi defenſor. §. qui interrogatus. ubi, in-
terrogatus; an ſit hæres, nec adijcit: ex qua par-
te ſit hæres; intelligitur ex aſſe. facit text. in l. ſi
quis cum totum. in princip. ff. de exc. rei iud. ubi,
quod idem eſt petere totum fundum, vel fundū
3 ſimpliciter. † ſimpliciter enim quid prolatum in-
telligitur, de totō. l. 1. §. edere. ff. de edend. ubi, qd
edere dicitur ille, qui totum edie. l. ſi in rem ali-
quis agat. cum gloſ. 2. in uer. totam. ubi, quòd ſi
ſimpliciter dicat, rem peto, rem totam petijſſe
uideatur. ff. de rei uend. l. de pupillo. §. qui nūciat.
& ibi Bar. ante nume. 2. ubi, quod ſi quis uult pe-
tere totum, ſufficit quòd ſimpliciter proponat:
ff. noui ope. nunciat. cap. 2. & ita illum textum ad
hoc inducit Abb. colum. 4. num. 9. uerſi. ſecundo,
dicit gloſ. ubi quòd libellans ſimpliciter petens,
rem totam petere uidetur: ponderans, quòd
ibi petebatur terra, non autem opponebatur,
quòd declararetur quota pars terræ petebatur:
idem per Alexan. conſi. 113. uiſo, & diligenter. in
fi. uolum. 4. Deci. conſi. 292. & pro tenui. colum. 2.
num. 4. ubi quod in dubio conceſsio uidetur fa-
cta de toto iure concedentis, & de totali poſſeſ-
ſione. loquitur text. in cap. 2. poſt princip. quod
met. cauſ. ibi qui dum a domo, & uniuerſa poſſeſ
ſione expelleretur &c. Sed ad hoc reſponderi po-
teſt, quòd ibi text. exprimit utendo termino uni
uerſali. Quantum ad regulam noſtram, interpre-
tando eam ſecundum terminos iuris, præfata de
claratio uidetur ſatis conuenire, quòd poſſeſſor is
intelligi debeat, qui ſit totalis poſſeſſor. In ple-
riſque tamen caſibus inuenio æquiparata iſta
4 duo, quod † quis ſit integer poſſeſſor, uel pro par
te eſt text. in l. ſciendum §. 1. ff. qui ſatiſda. cogan.
ubi, quòd poſſeſſor immobilium non tenetur ſa-
tiſdare: ſubdens, quòd poſſeſſor ille dicitur, qui
poſsidet agrum, ſeu ſolum ex aſſe, aut ex parte.
5 † Dominus etiam pro parte uere Dominus di-
citur. l. illud ff. de ritu nup. l. 1 § Domini appella-
6 tione. ff. ad ſenatuſconſult. Syllania. † Lis ſuper
omnibus bonis æquiparatur liti ſuper maiori
parte bonorum ad effectum excuſandi à tutela. l.
propter litem. in princip. ff. de excuſa. tuto. l. ſi ut
alleges, & ibi Saly. in ſumma. C. eo. §. item propter
litem. iuncta glo. 1. quæ extendit illum tex. loquen
tem expreſſè de omnibus beneficiis ad maiorem
7 partem beneficiorum. Inſtit. eo. † ſpoliatus tota
ſubſtantia, & ſpoliatus maiori parte ad effectum
exceptionis ſpoliationis a tertio factæ æquiparā-
tur. c. 1. verſ. illum autem ſpoliatum. cū gl. in uerſ.
ſubſtantiis. de reſti. ſpol. lib. 6. & pro proxime de-
8 ductis facit, quòd † ad hoc, vt accidens denomi-
net ſubiectum oportet, quòd ipſi ſubiecto conue
niat in totum, uel pro maiori parte, prout ſecun-
dum Philoſophum appellabimus coruum nigrū,
licet habeat roſtrum, uel ungues alterius coloris,
& Zenonem Citticum nigrū (qui uere talis fuit)
licet haberet dentes albos inſtar Aegyptiorum.
illud enim accidens, uidelicet nigredo, uel albe-
do denominationem dabit ſubiecto, ſeu corpori
ſecundum totum: appellādo niuem albam, quia
tota alba: uel uocando mulierem candidam, licet
habeat oculos nigros, uel pedem nigrum. Si au-
tem ponamus ſcutum dimidium album, & dimi-
dium nigrum, nec illud ſimpliciter album, nec
ſimpliciter nigrum dicere poterimus: ſed bene
ſecundum quid, pro ut pulchrè, & philoſophicè
loquens ad materiam legalem applicat Io. And.
in c. ſicut nobis. col. 1. nu. 3. de uer. ſig. lib. 6. cuius
dicta nudus Legiſta, uel purus canoniſta non per
cipiet. & propterea uerum redditur illud, quòd
iurium profeſſoribus neceſſe eſt ſcientias plures
didiciſſe, uel ſaltem aliqualiter deguſtaſſe. ille au-
tem qui cū Poeta latino in Buccolicis cantare po
terit, Fiſtula dulce canit ſeptē cōpacta cicutis: &
hanc, & omnes quaſcunq; alias ſcientias melius

omnibus

oībus intelliget. Redeundo unde digreſsi ſumus, dubiū propoſitū, qđ ſatis pro utraq; parte diſputabile eſt, redigi pōt ad quatuor caſus. Quorū primus indubitabilis eſt: aut. n. ſupponimus aliquē poſsidere omnia ſpiritualia, & omnia temporalia. & ſumus in claris, ꝙ erit locus regulæ. Aut dicimus aliquem ſpiritualium omnium poſſeſſorē, temporalium uero aliquorū: & erimus in illa demonſtratione mulieris candidæ habentis pedem nigrum. Aut, & tertio, erit poſſeſſor temporaliū pro dimidia parte, & erimus in exemplo ſcuti dimidii albi, & dimidij nigri: quod nec dicetur album, nec nigrum uerè, & proprie, ſed ſecundum quid: ita quòd in regula, quam propriè, & ſtrictè interpretari debemus. Ad iura contraria, quæ dominum pro dimidio, ſimilemque poſſeſſorem, ſimilemque hæredem pro domino, pro poſſeſſore & hærede accipiunt: reſpondeo cum præceptore meo D. Philippo Decio in l. id quod noſtrum. nu. 5. ff. de reg. iur. uer. & concludendo &c. quòd illud uidetur procedere in caſibus ſpiritualibus, qui habent particularem rationem. & ita procedere tex. in contrarium allegatos. & iſta ſolutio mihi ſatis placet, & concordat cum præfata demonſtratione mathematica, ſeu philoſophica. nam ſecundum proprietatem poſſeſſor pro dimidia non poterit dici verus & ſimplex, ſeu abſolutus poſſeſſor, & ſic non ueniat ſub noſtra regula. Quartus caſus eſt, quando integer poſſeſſor ſpiritualium eſt poſſeſſor in temporalibus pro maiori parte, & licet articulus ſit diſputabilis, hunc tamen in regulā noſtra comprehenſum crediderim. pro quibus facit cap. frequens. cum glo. in uerſic. ſubſtantia. de reſtitutio. ſpoliator. lib. 6. ſupra allegat. gloſ. in c. ſi tibi conceſſo. de præben. eo. lib. Bald. in cap. eccleſia 1. in fi. de electio. Cardi. in clement. 1. quęſt. 11. numer. 22. ut lit. penden. Deci. in c. 2. poſt nu. 2. uerſic. eſt tamen notandum quòd ſufficit maiorem partem &c. de confir. uti. uel inuti. & Rot. 61. ſufficit impetranti. in addi. in no. uerſic. nam tunc requiritur, quod adminiſtrationē beneficiorum eccleſiaſticorum uel maioris partis, ut dicatur pacificè poſsidere. Facit etiam demonſtratio ſupra de muliere poſita quæ candida habebat pedem nigrum: nam ſicut ex illo modico accidenti nigredinis, non uocabitur nigra: ſed propter accidens albedinis, quod eſt pro maiori parte, nominabitur alba uerè, & propriè: ita in caſu noſtro nominabitur uerus, & proprius poſſeſſor, quia pro maiori parte.

SVMMARIVM.

1 *Coloratus titulus ad effectum huius regulæ quis erit.*
2 *Lex vna ab alia declaratur:*
3 *Verba ſtatutorum interpretationem recipiunt,*
4 *Reſcripta a iure communi interpretari,*
5 *Color in iure quomodo accipiatur.*
6 *Coloratus titulus quis, & num. 7.*

VIgeſimo ſeptimo iuxta eandem par-
1 tem quæro, † coloratus titulus ad ef
fectum noſtræ regulæ quis erit? D. Sat
nen. ad effectum regularum Annalis
& Triēnalis tractat in pluribus locis;
eius dicta non refero, quia illa reaſſumam ſeruan
do illius ordinem. Quantum nunc ad rem noſtrā
attinet, conſidero, quòd interpretaturus colo-
ratum titulum de quo in regula, recurrere debeo
2 ad alia iura. † Verba enim unius legis per alias
declarantur, promptum eſt enim iura iuribus con
cordare, iuraque a iuribus interpretari. l. uni. in
princ. C. de inofficio. doti. in Autent. de exhi. reis
ante fi. & in Auten. ut cleri. apud propr. epiſco. an
te fi. ibi, & per hāc ſacram declarata ſunt legē. ſiue
uelimus dicere regulas ſimiles eſſe ſtatutis, adhuc
3 † verba ſtatutorum à iure communi interpretatio
nem recipiunt, ad illudque quoad fieri poteſt, re
ferri debent. l. ut gradatim. ver. & ſi l. municipali.
ff. de mune. & hono. glo. in l. fi. §. in computatione
in uer. non hę. in fi. C. de iur. delib. c. cum dilectus
uerſ. ceterum, cum ſupradictum ſtatutum. de cō
ſue. c. ad audientiam. cum glo. in uer. in Apoſtoli
cę. & glo. ſeq. vbi ſtatutū; quod abſētes nō percipi
ant, interpretatur per alia iura, quæ declarant ali-
quos abſentes haberi pro pręſentibus. de cleri. nō
reſi. Roma. in l. ſtipulatio iſta. col. 2. numer. 8. ff. de
4 uer. obli. Sic etiam dicimus † reſcripta à iure com
muni interpretari, & declarari. l. 2. & l. fi. & ibi Do-
cto. ff. de conſti. Prin. c. olim tibi. de ver. ſign. c. cau
ſam quæ. de reſcrip. cap. licet, & ibi gloſ. 1. de prę
ben. cap. ſuper eo. poſt medium, ibi non tamē eſt
noſtrę intentionis. de officio delega. Lud. Roma.
in dicta l. ſtipulatio iſta. §. in ſtipulationibus. nu.
8. uerſic. quid tamen in reſcriptis ff. de uerb. obli.
Alex. in l. ex facto. colum. 2. numer. 10. uerſic. item
not. quod reſcriptum Principis debet interpreta
ri ſecundum ius commune &c. de vulga. Soci. cōſ.
195. circa primum. colum. 2. ante nume. 3. uerſic.
item reſcripta in quantum fieri poteſt uolum. 2.
latè per Fel. in præall. c. cauſam, quæ. in uer. inter-
pretatio reſcripti nu. 5. Dec. conſ. 33. uiſo puncto
col. penul. uerſi. tertio pręmitto, quòd reſcriptum
&c. Sic etiam iuramentum à iure, communi in-
terpretationem recipit c. ex parte tua. de cleri. nō
reſi. Bart. in l. ampiius. ff. rem ra. habe. Anchar. in
cap. ſtatutum. §. aſſeſſorem. de reſcript. libr. 6. An.
Barba. conſil. 93. ſempiterna. nu. 8 & ſeq. lib. 2. col.
7. uerſ. ſecundo adducebam. Ad rem noſtram ſu
menda interpretatio eſſet a iure communi, quod
quia in propriis terminis noſtris fieri non pote-
rit, cum iura id expreſſe declarantia non habea-
mus, eam à Docto. & aliter, vt poſſumus, perqui
5 ramus. Præmitto colorem, & titulum in iure qua
ſi pro eodem accipi. l. Sulpitius. ff. de donatio. in-
ter vi. & vxo. ibi, ſi color vel titulus (vt ſic dixerim)
donationis quæſitus eſt &c. titulus autem ille di-
uerſus eſt ab eo, de quo nunc loquimur. Alibi ſu-
mitur color pro fictione ſeu ſimulatione, prout in
l. ſed Iulianus adiicit, ſi color quæſitus ſit &c. ff. ad
Macedo.

Macedo. in l n. præcedenti deciſum fuerat filium
familias fideiubendo non iuuari Macedoniano,
poſtea in dicta l. Iulianus. cauetur aliud eſſe, ſi co-
lor quæſitus ſit, ut filiusfamilias pecunias accepturus.
& qui reus principalis conſtitui debebat, fide
iuberet alio reo dato: & ſic aliud fieri ſimulabatur
quàm in ueritate faciendum eſſet. Ita etiam acci-
pit Seneca epiſto. 16. Quæ ſcribis, unde ueniant
ſcio, non ſunt ficta, nec colorata. & Val. Max. libro
8 ca. 2. libidinoſam liberalitatem debiti nomine
colorando. uideatur omnino Alcia. in tracta. de
uer. ſigni. lib. 4. ante nume. 13. uerſic. color quæſi-
tus dicitur. ubi etiam ſubdit iuriſcõſultus his uer
bis, colore quæſito, plerunque metaphorice uti ſo
lere, inſtar rethorum qui uerborum coloribus ue-
ritatem ſæpe offuſcant. Ego uero ad effectũ noſtri
quæſiti, cum non habeamus iura ſufficienter de-
6 clarantia, † coloratum titulum omnem illum di-
cam, prima facie primoque aſpectu ualidum: &
ſic titulum apparentem, coloratum eſſe titulum,
his terminis prima facie, primo aſpectu, prima fi-
gura utuntur (licet ad alium effectum) Imperator,
& Papa in l. fin. uerſic. prima figura, & ibi glo. C. de
edi. di adr. tollen. & in c. ad audientiam. i. ibi pri-
ma facie. ubi Abb. in 2. nota. de reſcrip. Incolora-
tè in integrum reſtitui deſiderantes a Seuero, &
Antonino Imperatorib. excluſos fuiſſe refert Vul
pia. in l. minor autem magiſtratus. ff. de minorib.
Alij uero dicunt titulum colorare poſſeſſionem,
quando proceſſit ab habente poteſtatem nec tũc
requiri oſtendi ualiditatem tituli, niſi quo ad for-
mam extrinſecam, nec enim admitti. quæſt. de ua
liditate, uel inualiditate tituli, prout latè per Gui
do. Papæ. quæſti. Delphi. 85. curia parlamenti: cũ
quo reſidet præceptor meus Domin. Philip. Dec.
conſi. 220. In cauſa beneficiali circa medium. uer.
7 & de hoc etiam, eſt dictum &c. Et in ſumma † co-
loratus titulus uidetur dici poſſe ubicunque non
inducitur priuatio ipſo iure, etiam quòd ſit defe-
ctus in conferente. Lap. allega. 16. an ualeat colla-
tio. numero 2. & 3. & alleg. 103. ſæpe mihi. colum.
3. numero 2. & ſequen. Abba. per illum tex. in cap.
in noſtris. colum. fina. nume. 23. uerſicu. ſed nunc
quæro. quia ſupra. Imo. colum. 10 nume. 25. & Car
din. colum. 7. in 8 quæſtio. ubi quærit, quæ ſit colo
rata poſſeſſio. Anto. de Bur. colum. 10. nume. 20.
uerſi, uenio ad ſecundum, de conceſſ. præben. Cal
der. conſi. 13. ſub titulo. de uerbo. ſignifica. Feli. in
cap. in noſtra. corre. 36. nume. 32. de reſcrip. Ripa
in rub. de cauſa poſſeſ. & propri. colum. 10. nume.
37. & 38. uerſic. aliàs poſſeſſio. Caſſado. deci. 7. pro
ponebatur dubium. nume. 3. ſuper regulis Pariſi.
conſi. 125. collatio. uolum. 4. nume. 28. & latè per
glo. pragma ſub rub. de paci. poſſeſſ. in uerſi. colo-
ratum, & per Rebuff. in tracta. de paci. poſſeſſ. nu-
mero 31. & ſequen. uerſicu. quæro quando titulus
dicatur coloratus. & per Dominum Sarnen. in 27.
quæſtione regulæ. de Trien. numero quarto. & an-
te, & poſt.

S V M M A R I V M.

1 *Sexta pars regulæ de qua curia loquatur, & quomodo cu-*
ria accipienda ſit.
2 *Seruientes Papæ, epiſcopo, ſeu archiepiſcopo. fructus in*
abſentia percipiunt.
3 *Iuris appellatione uenit ius Romanum.*

Vigeſimooctauo iuxta ſeſtam partem,
quòd præſentes in curia abſentibus
1 præferantur, † quæro de qua curia in
telligendum, & quomodo curia hæc
accipienda ſit? Et uidetur, quòd de
omni curia, quod dupliciter probo: primo, quia
indefinita æquipollet uniuerſali: perinde eſt igi-
tur, ac ſi dixiſſet in quacunque curia, & ſic tam cu
ria Papæ, quam Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epi-
ſcopi, & aliorum collatorũ. Secundo propter iden
titatem rationis aliarum curiarum, ac Curiæ Ro-
2 manæ. uidemus enim quòd † ſicut ſeruiens ſum-
mo Pontifici, & ſic in curia Pontificis præſens, per
cipit fructus in abſentia. cap. cum dilectus. & ca.
ad audientiam. de cler. non reſid. Idem etiam di-
ſponitur in ſeruientibus archiepiſcopis, ſeu epi-
ſcopis. cap. de cætero. & dicto cap. ad audientiam
eo. c. ſcire debes. 7. q. 1. ubi, quòd epiſcopus in ec-
cleſia eſt, & eccleſia, eſt in epiſcopo, & faciunt alia
iura per glo. in dicto cap de cætero. in uerſ. in ſer-
uitio allegata: quæ no. quod, qui eſt in ſeruitio epi
ſcopi, pro præſente habetur quo ad perceptionẽ
beneficii: poſt illud uerbum perceptionem adde
rem ego fructuum, ſeu prouentuum, & ſic dicerẽ
quoad perceptionem fructuum, ſeu prouẽtuum
beneficii. i. commodi, ſeu utilitatis de beneficio
prouenientis, eandem æquiparationem facit Ioã.
And. in cap fina. de conſue. lib. 6. colum. 2. nume.
3. ubi, quærens an, ſtante conſuetudine, quòd ſo-
lum præſentes permutare poſſint, exiſtens in ſer-
uitio Papæ permutare poſſit? diſtinguit utrum cẽ
ſeatur reſidens, exiſtens in ſeruitio eccleſiæ uel epi
ſcopi, quaſi pro eodem ponas eſſe in ſeruitio Pa-
pæ uel epiſcopi. Mil. in reperto, in princ. in uerſic.
abſentes in ſeruitio Papæ. Contrarium eſt conclu-
dendum, quòd immo de curia Romana ſolum re
gula loquitur. cum enim Princeps Romanus lo-
quitur de curia, intelligendus eſt de ſua loqui; ſi-
cuti cũ loquitur de iure, de ſuo intelligit. eſt tex.
in §. ſed ius. uerſic. ſed quoties non addimus no-
men, cuius ſit ciuitatis, noſtrum ius ſignificamus.
Inſtitu. de iu. natu. gen. & ciui. quod etiam ſuade-
tur capiendo interpretationem per antonoma-
ſiam, ſeu per excellentiam. prout enim ibi ſubdi-
tur, appellatione Poetæ, apud nos Vergilius ue-
rus, & glo. in uer. Virgilius. dicit, appellatione Apo
ſtoli in diuina ſcriptura uenire Paulum: & appel-
latione ſapientis Salomonem. Facit Deci. conſilio
429. licet in cauſis. nume. 5. conſi. 469. uiſa inquiſi
tione. poſt num. 12. ubi contra interpretationem
Ludo. Roma & conſi. 685. in caſu propoſito. nu.
3 5. ubi quòd † iuris appellatione, uenit ius Roma-
num

num ſeu ius commune. Idem igitur dicamus in
curia. Nec eſt uerum, quòd eadem ratio mili-
tet quoad hanc regulam, in aliis curiis, prout ap
parebit ex infra dicendis. Curiæ igitur (de qua
hic) erit Curia Romana, id eſt ſedes Apoſtolica:
pro eodem enim ponuntur, idemque ſignificant
c.2.& c.præſenti.de præben.lib.6.& dixi ſupra in
prima quæſt.5.regulæ.nu.16.

SVMMARIVM.

1 *An regula comprehendat quoſcunque in curia præſentes.*
2 *Ratio in diſpoſitione quando unica tantum coniecturari poteſt pro expreſſa habetur.*
3 *Conſtitutio ſeu ſtatutum interpretari debet ſecundum alia iura.*
4 *Cardinales in præſentia principis abſentibus præferuntur.*
5 *Interpretatio ab uno uerbo ſeu nomine magis quàm ab alio quando ſumenda ſit.*
6 *Argumentum ab abſurdo.*
7 *Perſonę omnes in loco priuilegiato exiſtentes, priuilegiis loco conceſſis gaudent.*

1 VIGESSIMONONO quarto,† an regu-
la iſta comprehendat quoſcunque
in Cu. Ro. pręsētes, uel ſolum eos, qui
in ea inſeruiūt, ſeu aliquid in curia,
uel pro curia, ſeu ſede Apoſtolica o-
perentur? & quòd ſit reſtringenda ad ſeruientes,
ſeu curiales, uel circa curiam ſe exercentes pro-
2 batur primo, quia, quando † unica tantum ra-
tio in diſpoſitione coniecturari poteſt, illa pro ex
preſſa habetur.l.Milites agrum.ff. de mili.teſta.l.
2.ff.de libe.& poſthu.Bald.in l.quamuis. C.de fi-
deicom. Abb.conſ.75.colum.3.num.7.uolum.1.
Cur.Iuni.conſil.6.circa has quatuor. colum.1.in
fin.Ratio autem fauoris præſentium in curia Ro-
mana eſt, propter ſeruitia, quæ ſummo Pontifici,
& ſedi Apoſtolicæ, ac Cardinalibus, & aliis præ-
latis præſtant, & quod in aſſecutione beneficiorū
ratio laboris & ſeruitii ſit ualde conſideranda, cō
cludit Hoſtien.in c.ſtatuimus.colum.1.uerſic.ſed
& ratio laboris maioris, & ſeruitii longioris &c.
de maiori.& obedi.unde pro expreſſa haberi de-
bet hęc ratio. Si igitur præſentes in curia nihil
operentur, non debent hoc, & aliis priuilegijs pro
3 pterea conceſſis gaudere. Secundo,† conſtitutio,
ſeu ſtatutum interpretari debent ſecundum alia
iura, & cum illis conformari.l.uni.C.de inoffi. do
ti.in princip.l.ut gradatim. uerſic.& ſi lege muni
cipali.ff.de mune & hono.c.cum dilectus. uerſic.
cæterum cū ſupradicta ſtatuta. de conſue.Roma.
in l.ſtipulatio iſta.§.in ſtipulationibus. num.8.ff.
de uerb.oblig.& dixi latius ſupra, eadem regula
quæſti.26.nume.2.& ſequen.nos autem habemus
iura alia priuilegiatiua in beneficialibus, quæ re-
quirunt ultra præſentium ſeruitium, prout eſt
text.in c.cum dilectus.ibi, fructus prębendæ ſuę
aſsignetis eidem in noſtro ſeruitio commoranti.
& poſtea ibi. qui circa nos ſe obſequiales exhibēt
col.fi.uerſic.ſecundo fallit.de iudi.& ſic non ſuffi-
cit, quòd in curia Papæ commoretur, niſi inſer-
uiat, ſi uult priuilegio illo gaudere & c.ad Audiē-
tiam.ibi. ſiue in Apoſtolicæ ſedis ſeruitio contin-
geret detineri: & ſic etiam requirit ultra præſen-
tiā, ſeruitiū.de cleri.non reſi.& quidē uidemus, q
4 † Cardinales, qui ſunt in præſentia Principis aliis
Cardinalibus abſentibus præferuntur. Bal.in rub.
ff.de offi.procon.& Feli.in c.clerici. colum.fi in 2.
fallen.de iudi. Sarnenſ.in compen. ſic ſigna.num.
36. ubi ampliat quòd præferantur etiam Cardi-
nalibus legatis; quod tamen durum uidebatur
Iaſ.in l.1.ante nu.9.ff.de offi.eius.ratio prælatio-
nis eſt quia Cardinalis præſens illuſtratur, & deco
ratur ex radiis, & ſplendore ipſius papę, ad l.uni.
C.de præpo.labo.lib.12.uerſic.quos lateris noſtri
decus illuſtrat. Barba.conſi.1.col.20.uerſic. præte
rea arguo ſic: poteſtas D.Cardinalium libr.1.& e-
tiam Milites, qui ſunt in præſentia principis præ
feruntur præallc.l.uni.C.de præpo.labo.libr.11.&
tamen non ſufficit ſola præſentia ſed requiritur,
quòd militent, prout illum tex.intelligit Feli.ubi
ſupra, uerſic.ſecundo fallit. Tertio corroboran-
tur prædicta, quia quando aliquid poteſt expri-
mi diuerſis modis, & exprimitur ſub uno nomi-
ne, ſeu ſub uno uerbo, ex quo præſumi poteſt, q
factum fuerit contemplatione magis uno modo,
5 quàm alio diſponendi: † tunc ſumenda eſt inter
pretatio à uerbo ſeu nomine expreſſo, argumen
to.l.annua.§ à Titia.& ibi gloſ.in uerſic.nomina-
torum.ff.de annu.lega.c.quoniam abbas.de offi.
de lega.ubi, quòd delegatio fuit facta ſub nomi-
ne dignitatis, & propterea tranſit ad ſucceſſorem
quę ſi ſub nomine proprio facta fuiſſet, non tran
ſiſſet: latè per Rot.Bellemer.39.ſubrogatus in lo-
cum.& per Gemini.poſt Archidia.in c.ſi gratio-
ſe.colum.2.num.11.& 12.de reſcr.lib.6.Cum au-
tem Papa in regula noſtra potuiſſet exprimere a-
lia uerba, dicendo, Præſentes in urbe, ſeu præſen-
tes Romæ: & ipſe expreſſerit per uerba præſentes
in curia, uidetur feciſſe intuitu, & contemplatio-
ne curialitatis, & ſeruitii in Curia præſtandi. ſi e-
nim dixiſſet præſentes in Vrbe, ſeu Romę præſen-
tes, uiſus fuiſſet ſimplicem præſentiam requiſi-
6 uiſſe. Quarto † arguendo ab abſurdo.l.nam ab-
ſurdum.ff.de bo.liber.Alex.conſi.83.lib.2.nume.
5.Deci.conſil.19.colum.3. in fin. magnum uide-
retur abſurdum, quòd uagans, & ocioſus Romæ
exiſtens, & qui forſan diu, noctuque crapulæ & la
ſciuiis operam daret, prout plerique ſunt ad Vr-
bem accedentes, in eaque degentes, qui nihil bo-
ni penitus agunt, credentes, immo profitentes
ſibi hic omnia licere, cum non habeant, qui eorū
uitas & actiones intueantur & percipiant: præfer
retur in adeptione beneficiorum probo, & digno
ac officiis diuinis continuo inſiſtenti: quod durū
uideretur. imo plerique exteri ad urbem tanquā
ad aſilum confugiunt, quorum anteacta uita &
mores,

mores, hic ignorantur, & qoi in propriis laribus pro infamibus habentur, & tractantur, iuxta tex. in c. duæ ſunt. uerſic. decretum eſt. 19 quæſtio. 2 & glo. fi. in princip. in c. cum deputati. de iudi. ad euitandum igitur abſurdum interpretatio facienda ſit, quòd Papa intellexerit de his, qui in curia Romana præclarè & optimè ſe exercent, ac digni ſunt propter eorũ merita & labores aliis anteponi. Et pro prædicto facione tradi. per Io. de Sylua. in tractat. de benef par. 4. quæſt. 6 num. 6. dum quærir, an omnes in curia Romana officiales gaudere debeant priuilegio, quòd non reſidentes ꝓ reſidentibus habeantur. Pro præmiſsis uideatur Abb. in c. eum dilectus. in. 1. & 3. not. de cleri. non reſi. Rip. reſpon. 14. num. 30. de lon. conſue. libr. 1. ubi quod inſeruientes Papæ ſunt priuilegiati, ſecus ſi non ſeruiant & ratio eſt, quia cenſentur uniuerſali eccleſiæ ioſeruire. Prædicta opin. uidetur iuridica, & æqua. Qui tamen uellet contrariam tenere, eam fundare poſſet, ſupponendo, quòd priuilegium hoiuſmodi prælationis per regulam ſit conceſſum loco, & non perſonis: dico loco principaliter, licet perſonis conſequenter. & In curia non refert, an fuiſſet dictum præſens Romæ, ſeu in Vrbe, uel in curia, prout in tertio motiuo in cõtrarium facto: ſatis eſt enim, quòd Papa uoluit priuilegiare ipſum locum curiæ, ſeu ipſam rem;
7 videlicet ipſam curiam. Tunc ſic, † perſonæ omnes exiſtẽtes in loco priuilegiaro, etiam non ſe exercentes, ut aliæ, prout dicimus de perſonis nõ militantibus exiſtentibus in loco hoſtili, gaudent priuilegiis datis ipſi loco. Vnde etiam non milites poſſunt teſtamentum condere modo, & forma, quibus milites ipſi: eſt text. in l. uni. ff. de bono. poſſeſ. ex teſta. mili. eſt etiam tex. clarus in l. fi. ff. de teſta. mili. & per glo. communiter approbatam in l. ſcriniarios. C. eo. Deci. conſ. 284 uiſo puncto; colum. 1. uerſic. & quia etiam eſt ſpeciale, ut in loco hoſtili &c. etiam melius col. 3. poſt princ. dum tenet contra Alex. ibi. Sed reſponderi poteſt, quòd illa iura loquuntur uniuerſaliter de omnibus, qui ibi reperiuntur: & poſtea ante fi col. 3. uerſic. ultimo non obſtat, quòd immo ille text. uidetur generaliter habere locũ in omnibus perſonis, quæ in tali loco reperiuntur &c. Idem concludit Pariſ. conſil. 31. ad reſolutionem. numer. 25. uerſic. comprobatur etiam uolum. 2. Vnde remanet concluſio, quòd quicunque ſint in ipſa Curia præſentes, gaudeant priuilegio ipſi loco conceſſo, etiam ſi nihil penitus operentur. Ad contraria reſponderi poteſt, & primo ad primum; negando quòd unica tantum ratio, quæ eſt ſupra ſpecificata, reddi poſsit: imò & aliæ inter quas illa principalior, quòd pro decore & utilitate ipſius ſedis Apoſtolicæ ad hoc, ad eam ex omnibus partibus mundi perſonæ concurrant, & propterea pleraque priuilegia ad eam confluẽtibus conceſſa ſunt, prout inter alia uidere eſt in c. 2. de priuil. lib. 6. & in Bulla Eugeniana contra Ordinarios: quæ eſt in uiridi obſeruantia, & ita exordium tur; Quòd de diuerſis mundi partibus ad ſedem Apoſtolicam confluit multitudo. Ad ſecundum reſpondeo, quòd dato ſecundum alia iura interpretatio facienda eſſet, melius quadrant dicta l. fina. ff. de milita. teſtamen. & l. uni. ff de bono poſſeſ. ex teſtam. mili pro declaratione huius noſtri quæſiti, quæ quaſi in terminis loquontur; quàm iura ſuperius in contrarium allegata, quæ ad diuerſos fines, & effectus tendunt: & ratio eaſuum eſt ſatis diuerſa. Inſuper reſponderi poteſt, quòd ſatis eſt, quòd exiſtentes in curia ſint in potentia inſeruiendi, licet forſan actu non ſeruiant. Ad tertium eſt reſponſum ſupra, quòd ſiue habuerit reſpectum ad curiam, uel ad Vrbem, nihil refert: cum ſat ſit, qoòd loco ipſi priuilegium ſit conceſſum, ultra quòd negari poteſt, quòd id ſit factum magis una contemplatione quàm alia, ſed potius forſan ad inferendum qoòd tale priuilegium conceditur ſolum exiſtentibus ubi ſit curia: adeo quòd ſi curia (ut aliàs fuit Auinioni) alibi eſſet, forſan, exiſtentes Romæ non gauderent tali prærogatiua. Ex præmiſsis etiam ſequitur ſolutio ad quartum, ſint enim uacui, ſeu ſteriles, ſeruiunt uel non, ſat ſuperque eſt, ſint in loco priuilegiato. Inſuper pauci tales non habẽt ſubuertere generalem diſpoſitionem, nec magis tales inertes ſunt in cur. Rom. quam alibi. Immo hic pauci uacant, & qui negligũt negligũtur. Immo qui alibi in ſuis propriis laribus uitam ſilentio tranſigunt, ueluti pecora, uentri obediẽtes contra ſententiam Criſpi Salu. in princip. coniura. Cateli. illimet (iuxta eandem) negociis intenti, præclari facinoris, aut artis bonæ famam quærunt: & ſi qui forſan ſomno, uinoque ſepulti, inutiles penitus apparent, non eſt mirandum: cũ & inter diligẽtiſsimos, & expertiſsimos apes ignauum fucus habitare ſoleat.

SVMMARIVM.

1 *Sexta pars huius regulæ quòd præſentes in curia præferantur, an cum iure communi conformitatem habeat.*
2 *Romana curia priuilegia aliorum ſtudiorum generalium habet.*

1 TRACTANDVM quarto iuxta eandem partem, An † habeat cum iure conformitatem? & Gloſſator dicit, quòd eſt præter ius, ſed tamen quod à iure toleratur, alleg. l. uni C. de caſtren. pecu. omni palatii. lib. 12. quæ tamen, licet in alia materia ſatis diuerſa, facere uidetur in eo; quòd priuilegiat exiſtentes in præſentia Imperatoris, & eius qui eius ſigna comitantur: uidetur differre à caſu noſtro; quia ſequentes Imperatorem, qui præſto ſunt actibus &c. ut ibi, uidentur quaſi eſſe in caſtris, & in actu militari: at exiſtentes in curia nihil, ut plurimum, pro ſummo Pontifice operantur. & quatenus operarentur, non eſſent in periculo, uel uicini periculis, ſeu laborib. dat poſtea

ſtea aliam reſponſionem mea quidem ſententia
ſatis frigidam, uidelicet, quòd præſentes in curia,
graues iniurias perferunt &c. ad no. in Authen. ha
bita. C. ne fil. pro patr. melius dixiſſet, quòd exiſtē
tes in curia inuigilant ſtudijs & ſanctitati, uel ſal-
tem quod id facere deberent: & utinam id eſſet. fa
teor bene quòd ad extremum incudant inſeruien
do maioribus, & propterea cum fauor Cardina-
lium ſatis in eo conſiſtat, quòd aſsiſtant ſummo
Pontifici, & ſint præſentes in curia, ut dixi ſupra
in 7. regula. & latè per D. Sarnen. in 17. q. de imp.
ben. uacan. per obitum fam. Cardi. & in prima de
ualore. nu. 11. tanquam pro maiori parte commo-
rantes in Cu. Ro. inſeruiant immediate, uel me-
diate ſummo Pontifici, uel Cardinalibus uel aliis
prælatis, merito habeant iſtam prærogatiuam, uel
potius priuilegio hujuſmodi gaudeant ipſi cu-
riæ, & ſic loco conceſſo: prout dixi in proxima præ
2 cedenti q. Vel etiam poteſt dici, quòd † Romana
curia habet priuilegia aliorum ſtudiorum gene-
ralium, etiam circa abſentes ab eorum beneficiis,
quòd percipiant fructus in abſentia. ca. 2. de pri-
ui. lib. 6. c. ſi. de reſcri. ubi conceſsiones, quæ ibi re
uocantur. parificabant, quòd quis eſſet in ſcholis,
aut in Romana curia. lib. 6. & ibi glo. in uer. Roma
na. Eſt tamen aduertēdū, quòd dicta iura, & alia,
quæ allegari poſſent, non loquuntur quo ad præ-
cedendū ſuper beneficiis: immo concludendum,
eſt hanc ſextam partem regulæ nullam conformi-
tatem cum iure habere, & ſiquam habet, nulla ma
ior conſiderari poteſt, quàm illa; tex. in l. ſi. de teſt.
mili. quòd ſicut locus hoſtilis priuilegiatus eſt, ita
& locus curiæ, prout in præcedenti q. dixi. alium
tex. quòd præſens abſente dignior ſit habemus. in
l. 2. circa princ. ibi qui præſentes in comitatu &c.
qui conſtituuntur in ſecundo loco, abſentes uero
in tertio. C. ut digni. or. ſerue. lib. 12. Sequitur q
hæc pars regulæ eſt exorbitans, odioſa, & reſtrin-
genda: quòd tanto magis concludemus, ſi Philo-
ſophorum dogmata intueamur. quid. n. refert gra
tia in aliquo loco præſentibus, an abſentibus fiat
iuxta ſententiam Epicuri, de qua per Diog. Laer.
in eiuſdem uita poſt epiſtolam de Metheoris Py-
thocli tranſmiſſam ſub his uerbis? Nam ſiue ex-
crucietur excarnificeturque ſapiens, futurum ni-
hilominus felicem, gratiamque amicis, præſenti-
bus atque abſentibus habiturum ſapientem, ſo-
lum, atque item in itinere &c. Aliud priuilegium
præſentium in Curia, quòd uigore expectatiua-
rum poſsint acceptare in genere beneficia uacan
tia extra curiam, & habita notitia uacationis de-
clarare in ſpecie. ponit Caſſado. deciſio. 3. in prin
cip. ſolent præſentes in curia. ſub titulo de con-
ceſſ. præbend.

SVMMARIVM.

1 *Præſens in curia ſtatim obtenta gratia recedens, an gau-*
deat prærogatiua huius regulæ.
2 *Præſens non dicitur qui non perſiſtit.*
3 *Qualitates ex iis, quæ facile ſoluuntur, & cito tranſeunt*
minimè dicuntur.
Qualitas adiecta uerbo, ſecundum tempus uerbi intelligi
tur, ibidem.
4 *Subſtitutio, ſi ſine filijs deceſſerit, tempore mortis ſuper-*
exiſtentibus euaneſcit.

TRigeſimoprimo iuxta eandem partē
1 quæro, quid ſi † præſens in curia ſta-
tim habita, ſeu obtenta gratia rece-
dat, an ſit locus Regulæ? Pro parte ne
2 gatiua facit, quia præſens † non dici-
tur in loco aliquo, qui non perſiſtit. eſt text. in l. ſi
pro parte. §. uerſum autem ſic accipimus, ut du-
ret uerſum. ff. de in rem. uerſo. l. poſtliminii. §. ca-
ptiuus. ibi, & non habuerat animum Romæ rema
nendi. ff. de cap. & poſtlimi. reuer. l. 1. §. habitare.
ibi, quia non ibi inhabitat, ſed tantiſper hoſpita-
tur. ff. de his qui deiecer. uel effiude. & gl. in l. 2. §.
permittitur, in uer. Domum. ibi, licet non ſit mo-
do præſens. & ibi Barto. nume. 7. ff. de libe. agno.
Bald. in l. ſi quis hæredem. nume. 6. uerſicu. Item
facit ad quæſtionem de marito, ubi uxor inſtitu-
ta, ſi aſſumpſerit habitum tertii ordinis, ſi poſtea
deponat, priuatur. & ibi etiam Saly. in 2. oppoſi.
C. de inſtitut. & ſubſtitut. idem Bald. in cap. dile-
ctus. in fi. de reſcrip. Roman. conſilio 255. quoad
primum. ante fin. uerſicu. primo, quia dum Papa
&c. latè per Dec. conſilio 177. quod ſupra. colum-
na finali. faciunt tradi. per Felin. in capitu. Ro-
dulphus. de reſcrip. numero 13. ubi quærit de na-
to in ciuitate ex parentibus tranſeuntibus. Inſu-
per philoſophicè loquendo, arguo ſic, regula hæc
3 requirit qualitatem, præſentibus. Qualitates † au-
tem ex his quæ facile ſoluuntur, & cito tranſeunt,
minimè dicuntur, non enim aliqui ſecundum ip-
ſas dicuntur quales, ergo in propoſito quæſito nō
cadit qualitas ipſius præſentialitatis: & ſi quis mi
norem negabit, illam probatam inueniet apud
Ariſtotelem in prædicamentis, dum de tertia ſpe
cie qualitatis tractat, ubi etiam exēplificat quòd
non dicatur rubeus, ſeu pallidus, qui propter ue
recundiam rubens, uel propter timorem palli-
dus, factus eſt. & tanto magis prædicta procede-
re debent, cum iſta pars regulæ (ut dixi) uidea-
tur à iure exorbitare. Qui tamen uellet cōtrarium
tenere, poſſet reſpondere, quòd contraria proce-
dant in actibus non perfectis, uel iam comple-
tis, uel in habentibus tractum ſucceſsiuum, ſeu
de futuro, prout exemplificat Decius, ubi ſupra.
Inſuper, quòd ſufficiat, ſit præſens tempore pro-
uiſionis beneficii. nam cum hic diſponatur, quòd
inter obtinētes gratias beneficiales, præſentes ab-
ſentibus præferantur: iſta qualitas præſentialita-
tis adiecta uerbo, obtinent, intelligitur & requiri-
tur ſecundum tēpus uerbi. i. debet adeſſe tēpore
quo uerbū illud deducitur ad effectū. l. in delictis.
§. ſi extraneus. q tex. loquitur propriè in terminis
noſtris de pñtia requiſita. ibi, cum eo tpe præſens
non fuerim. l. Titius. & ibi Bart. ff. de mili. teſta. l.
3. ff.

3.ff.de au.& argen.legat.Bart.in l.ex facto.ff.de uulg.& pupil. Mar.Soc.Iun.conſ.2.Deceſsit Ioan. nume.5.lib.1.Deci. conſil. 114.& pro tenui. in fi. 129.& pro tenui,num.5.ubi diſpoſitio teſtatoris, quod eligatur; & præferatur præſbyter, interpretatur, quod præſbyteratus requiratur tempore electionis.& Deci.conſil.684.conſului aliàs num. 4.Mil.in repert.in ver.qualitas adiecta:vbi etiam quod non ſufficeret,quod ante uel poſt illud tem
4 pus adeſſet. Idem dicimus † in ſubſtitutione, ſi deceſſerit ſine filiis, tempore enim mortis ſuper exiſtentibus filijs,euaneſcit ſubſtitutio,quicquid poſtea de liberis contingat: per tex.in l.cum uxori.C.quan.dies lega.cedit.pulchrè per Oldra. cõſ. 21.Thema tale eſt.numer.1.ſequitur Deci.conſil. 377.uiſis & diligenter nume.1.Ad argumentum philoſophicum de quo ſupra reſpondere poſſumus quòd iſtud accidens præſentialitatis non augetur neque diminuitur propter temporis diuturnitatem, ſeu breuitatem, prout idem philoſophus in lib. 1.Ethicorum ca.6 annotauit, dum ideam Platonis ſubuertens, ait, At uero neque quia perpetuum eſt ideo magis erit bonum, ſi quidem neque diuturnum album magis eſt album, quàm unius album diei.

S V M M A R I V M.

1 *Abſens à curia in ea perſiſtere ſolitus & cito reuerſurus an pro præſente habeatur quo ad hanc regulam.*
2 *Præſens reputatur in loco à quo ſtatim reuerſurus diſceſſit.*

TRigeſimoſecundo è conuerſo quæro,
1 quid ſi ſolito † perſiſtere in curia,tũc tamen abſenti,ſed cito reuerſuro fiat gratia, an habeat priuilegium huius regulæ? Et uidetur reſponderi debe-
2 re affirmatiuè.Quia † præſens exiſtimatur & in eo loco eſſe,à quo ſtatim reuerſurus diſceſſerat,dicta l.poſtliminii.§.captiuus. ibi, quia iurauerat Carthaginem ſe reuerſurum &c.& l.nihil.ibi,ſi ea mẽte ueniret, ut in illo reuerteretur: nec enim ſatis eſt corpore quem rediiſſe, ſi mente alienus eſt.ff. de capt.& poſtlimin. reuerſ.glo.in c.uenit.in uer. pleniorem.de pœniten.diſtin.1.Bald. in authent. habita. numero 21. verſicu. ſed quid dictus ſcholaris, qui recedit finito libro &c.C.ne fili.pro patre, & nota.Alexand.in addit.ad Bartol.in l.præſens.de procurat.in uer.præſens uidetur.Feli.in c. quoniam frequenter.ut lit. non conteſt. & qui caſualiter abeſt, non dicitur abeſſe. l.quæſitum. in fin.& ibi Bartol.ff. de legat. 3. Deci. conſilio 535. aliàs ſcripſi. numer. 3. & pro præmiſsis omnibus Nic.Mil.in reper.in uerſ.præſens in loco cenſetur. Contrarium eſt tenendum, quia regula requirit ueram præſentiam,& non fictam:& etiam quia,vt dixi,exorbitat à iure,ideo nõ extẽdenda ad caſũ fictum.ad l.3.§.hæc uerba.cum ibi nota.ff.nego. geſto.Item quia,ut probaui in præceden. quæſtio. iſta qualitas requiritur tempore obtentæ gratiæ, & quia qualitas eſt proportionabilis exiſtenti in curia ibi fit impetratio,ad pulchrũ limi. Abb. ſuper proh.c.Grego.ante uer.rex pacificus. verſi.fallit quando aliqua qualitas adiicitur proportionabilis &c.& cum,ut dixi, iſta pars regulæ ſit ſtrictè interpretanda, præſentes in ſtricta ſignificatione dicimus intra muros, abſentes uero extra muros.Io.And.in c.ubi periculum. col.1.num.5. de electio.lib.6. per illum text.uerſic. hoc ſacro.& ibi pulchrè per Geminia.num.5.& 6.quæro quando dicantur Cardinales abſentes.ſequitur Feli.in præalleg.c.quoniam frequenter.ut lit. non conteſt. num.10.uerſi. tamen proprie, & ſtrictè abſens dicitur qui non eſt in ciuitate &c.

S V M M A R I V M.

1 *Abſens cauſa ſedis apoſtolicæ an pro præſente quoad prærogatiuam huius regulæ habendus ſit.*
2 *Abſens pro epiſcopo pro præſente reputatur.*
3 *Abſens pro ſua eccleſia pro præſente reputatur.*
4 *Abſens pro Romana eccleſia præſens reputari debet.*
5 *Niſi abſentia præſumpta fuerit.*
6 *Statutum quod banniti impune occidantur non prodeſt ei qui aliquem banniri procurauit.*

1 TRigeſimotertio quæro, † an abſens cauſæ ſedis Apoſtolicæ gaudeat prærogatiua huius regulæ, ut præſens cenſeri debeat. Pro parte affirmatiua facit, quia generaliter dicimus ex iuſta cauſa abſentem pro præſente haberi.l.quæſitum.in princip.ubi de abſente cauſa ſtudii.ff.de lega.3.l.Seia.§.pamphili.ff.de fun.inſtruct.l.ſi quis Titio.ff.ex quib.cau.maio.c.ex parte.& c.cum dilectus de cleri.non reſi.Roma.conſil.263.uiſo pun-
2 cto.& conſ.ſeq.poſt num.3.Et quòd † abſens pro epiſcopo, ſeu cauſa epiſcopi,pro præſente habetur, & præſentium priuilegijs gaudeat, cap.ſcire. 7.quæſt.1.c.de cætero.& c.ad audientiam. uerſic. decernimus.de cleri.non reſi.& c.ſi. in fi.de uerbo. ſigni.lib.6.Bal.per illum tex.in l.iurisperitos. uer. no.ex hac.l.atq.ubi, quod clericus, qui eſt in ſeruitio ſui prælati habetur pro præſente: & ita non eſt facienda diſtinctio loci, quaſi dicat,non eſt curandum ſit, ſat enim eſt, quòd inſeruiat ſuo præ-
3 lato.ff.de excu.tuto.Idem etiam dicimus in † abſente pro ſua eccleſia.c.ex parte 2.& in præalle.c. ad audientiam.in fi.de cleri.non reſi.c.uni. eo.li. 6.poſt medium.ibi, aut euidens eccleſiæ utilitas excuſaret.Oldra.conſil.48.ius commune.in princ. Pariſ.conſil.31.licet regulariter,nume.2.& nu.18.
4 & ſeq. uolum.4. Sic & † abſens pro Romana eccleſia, ſeu pro ſede Apoſtolica præſens omnino exiſtimari debet.c.cum dilectus.de cleri.non reſi. pulchrè per Oldra.in dicto conſ.48.vbi, quod tanto magis procedat in abſentibus pro ſeruitio Romanæ eccleſiæ: quæ mater eſt omniũ.& magiſtra, & quæ omnium eccleſiarũ gerit ſolicitudinem,ſi

ne

ne curam, Mil. in reperto. poſt princip. in uerſic. abſens in ſeruitio Papæ. Fede. de Sen. conſil. 246. de iure communi. poſt medium uerſic. Item ſi canonicus eſt abſens pro ſeruitio eccleſiæ ſuæ uel d. epiſcopi, uel Papæ. Nic. Boe. Dec. 17. & ſuper hoc num. 7. & 8. & per totam Dec. Inſuper facit dictũ Bald. in rub. de offi. procon. in fi. ubi uoluit, quòd Cardinales in Curia, & in præſentia Papæ ſint digniores aliis exiſtentibus extra, intelligendo & limitando pro ut facit Feli. in c. clerici. de iudi. col. fi. num. 5. in 2. fallen. quòd ſit uerum, niſi Cardinalis extra curiam eſſet legatus: tunc enim infert quod ſit æqualis, & ſic gaudeat eiſdem priuilegiis, ac ſi præſens eſſet. & ſumma quidem ratione, quia inſeruiens ſedi Apoſtolicę, & pro ipſa, ac pro ſummo Pontifice abſens, præſens cenſeri debet, omnibuſque priuilegiis præſentibus competentibus frui. Et ſi aliud obſeruaretur, ſequeretur inconueniens, quòd nemo uellet exire Curiam Romanam, nec ſe itineri, laboribus, ac periculis inutiliter exponere. Cum tamen uideamus per Legatos ſeu Nuncios Apoſtolicos, prouincias regi, ad fidẽ & debitam obedientiam nationes pleraſque reduci, populos mitigari, & inſtrui; ipſoſque ſummos Principes ad concordiam & unanimitatem induci, & impelli. Prædicta opin. uidetur ſuſtentabilis, & humana, me tamen ualde retrahit concluſio ſupra facta, quòd pars iſta regulæ non habeat cum iure communi conformitatem, & ſic ſumus in ſtricta interpretatione; & cum impoſſibile ſit, quòd abſens ſit præſens, licet quandoque pro præſente habeatur; quod tamen eſt ex fictione, & contra proprium ſignificatum uerbi, pro ut voluit Archid. in c. fi. de conſue. lib. 6. & ſequi ibi Io. And. & Gemini. num. 6. & ſeq. ſuper. dubio. ſuppoſita conſuetudine, quod ſoli præſentes optari poſſint, an qui eſt in ſeruitio Papæ optare poſſit, diuerſimode diſtinguant; & reſpondeant: ego breuiter dico, quòd caſus iſte fictus, nec à iure, nec à Doctoribus ad effectum noſtræ regulæ eſt æquiparatus. Vnde cum ſimus in materia ſtricta, odioſa, & exorbitanti, quicquid ſupra dictum ſit, facilè ſuſtineri poſſet, talem, cauſa ſedis Apoſtolicæ abſentem non gaudere prælatione huius partis regulę: ſed bene ſupradictis & aliis priuilegiis, de quibus in iure eſt cautum. Immo ipſe Domini. ubi ſupra, uidetur cõcludere, quòd diſpoſitio contra ius commune loquens de præſente, locum non habeat in eo, qui per fictionem habetur pro pręſente: ſequitur Dec. conſil. 541. uiſa donatione col. 4. in princip. num. 14. conſil. 695. col. 3. ante fi. num. 21. Vel etiam dicere poſſumus iſtum eſſe caſum omiſſum à ſtatuto, remaneat ergo in diſpoſitione iuris communis, ad Bald. in l. ſi plures col. pen. uerſi. in contrarium uidetur, quòd iſte caſus &c. C. de condi. inſer. cum ergo in iure cõmuni non habeamus hũc caſum ad terminos noſtros reducibilẽ deciſum, dicendum talem abſentem, in regula non comprehendi. Verum unum aduertendum eſt, quòd quatenus abſentes cauſa rei publicæ, ſeu ſedis apoſtolicæ, gauderent prærogatiua huius Regulæ ſeu alia, limitari poſſet hoc non procedere quan-
5 do quis † abeſt ex cauſa affectata ſeu procurata; eſt tex. not. in l. ei qui data opc. ff. ex qui cau. maio. gloſ. optima in §. tria onera. in uer. item tria onera circa medium. ff. de excu. tutor. & ibi Ange. in 1. not. facit tex. in l. 2. §. fin. cum glo. in uer. affectauerit. ff. ſi quis cautio. & pro præmiſſis uideatur etiam conſil. Pet. de Anchara. 408. incipit probata tanti uiri. col. 2. ante numer. 2. ubi infert, ad
6 † ſtatutum permiſſiuum bannitos impunè occidi, quod non ſuffragetur marito qui procurauit uxorem ſuam banniri, ſequitur præceptor meus D. Philip. Dec. conſ. 525. uiſis his. num. 7. Ad rem noſtram igitur redeundo, cum à communiter accidẽtibus uideamus nuncios apoſtolicos, & alios qui pro ſede apoſtolica mittuntur id enixè, & plerunque ultra quam deceat appetere, affectare, & ambire, non uidetur iuſtum & decens quòd tales gaudeant prærogatiua huius regulæ, & aliis quæ abſentibus cauſa reipublicę conceduntur.

SVMMARIVM.

1 *Præſens in curia ab ordinario prouiſus, an gaudeat prærogatiua huius regulæ.*
2 *Apoſtolicus eodem tempore prouiſus ordina io præfertur.*
3 *Verba vbi non conueniunt diſpoſitioni locus non eſt.*
4 *Nemo à Papa gratiam ad uacaturam concedere poteſt.*
5 *Lex ea quæ rarè accidunt non reſpicit: fallit poſt num. 7.*
6 *Indefinita æquipollet uniuerſali.*
7 *Eadem diſpoſitio eademque res diuerſo iure cenſeri poteſt.*

TRrigeſimoquarto quæro cum Gloſſa-
1 tore hic, an † pars iſtius regulæ habeat locum in ordinario, ita ut prouiſus ab eo in curia exiſtens præferatur Apoſtolico à curia abſenti? Ipſe breuibus agens concludit pro affirmatiua, ſiue ordinarius prouidẽs ſit in partibus, ſiue in curia: allegat Inno. in c. quia diuerſitatem. ante fi. de conceſ. præben. ad probandum, quòd ordinarius poteſt beneficia Romæ conferre, quod latius proſequar ſup regula de non iudicando iux. for. ſuppo. q. 2. num. 3. ubi uidebimus an ordinarii Romæ exiſtẽtes poſſint conferre beneficia ſuarum diæceſum, & an Papa abſente, uel exeundo mœnia Vrbis, an autem indiſtinctè ſeu indifferenter: allegat etiam c. ſi tibi abſenti. de præben. lib. 6. forſan ad probãdum quòd collatio poteſt fieri abſenti, de quo tamen non erat dubitandum, & ſic ipſe remanet nihil aliud adducens. Ab ipſo igitur, & non ab alio quęſtionem huiuſmodi propoſitam, ſed non diſcuſſam inuenio; quam tanquam utilem, & indies praticabilem, ad partes diſputabo. Et primo, pro parte negatiua contra Gloſſatorem facit, quòd omnes partes iſtius regulę uidentur intelligendæ

cęteris

cęteris paribus.ſi autem exemplum damus prout
facit Gloſſa.quod eodem tempore duo ſior pro-
2 uiſi, unus à Papa,alter ab ordinario,† Apoſtolicus
præferri debebit. c.ſi à ſede.§.ſi uero oeuter, & ibi
omoes.de præbend.lib.6.cle.1.in fi.ut li.penden.
ſequitur igitur, quòd cum in caſu propoſito cæ-
tera non ſint paria, non ſit locus regulæ. Secun-
3 do, † Verba ubi non conueniunt, diſpoſitioni
non eſt locus l.dies cautiooi.§.toties & ibi nota.
Bar.ff.de dam.inf.l.ita autem. in princ.& ibi Bar.
ff.de admi.tuto.c.indemnitaribus.§.penul.de e-
lectio.Deci.conſi. 364.uiſis his.colnm.2.poſt me
dium.uerba autem aliqua regulæ non conueniũt
extra curiam, prout ante fi.ibi, qui prius literas
Apoſtoli.&c ordinarii autem literæ non ſunt,nec
dici poſſunt Apoſtolicæ: ergo regula non loqui-
tur, nec operatur in ordinariis,oec extra curiam.
Tertio,& fortius, cum etiam iſta pars regulæ poſ
ſit intelligi ſuper uacaturis: diſponit enim quòd
de concurrentibus ſuper nacantibus, ſeu uaca-
4 turis præſentes in curia, præferantur: † ordina-
rius autem, ſeu quiuis alius (excepto ſummo
pontifice) non poteſt concedere gratiam ad ua-
catura.capi.2.& ſequen.& cap.ex tenore.de con-
ceſſ.præbend.capit.dilectus filius 1.§.cum ergo
de præbend.capit.licet,io princip.eo.libr.6.cum
gloſ.in uerſic.uacaturis: ſequitur quod iſta pars
regulæ non reſpicit, nec comprehendit ordina-
rios. Quarto, quia iſte caſus à Gloſſatore po-
ſitus, quòd ordioarios in partibus exiſtens,
prouideat præſenti in Curia Romana, uidetur
5 raro contingens † lex igitur, ſiue conſtitutio
non uidetur ea, quæ raro accidunt reſpicere
& concernere.l.nam ad ea.ff.de legi.l.ea quæ ra-
ro.ff.de reg iur.l.iuſto.primo reſponſo.in fin.ff.de
uſuca gloſ.penult.in c.literas, quæ alle.concor.de
ſponſa.impu.Deci.conſil.344.applaudeot ratio-
nes. ante oumer. 2.uerſicul.quia diſpoſitio ſtatuti
&c. Quinto & ultimo, in dubio ioterpretatio
facienda ueniret pro parte negatiua, cum ut in
aliis præceden.quæſt.probatum ſit, partem iſtã
regulæ eſſe exorbitantem, & odioſam: unde me-
rito reſtringenda ueniat. Pro parte uero affirma-
tiua facit identitas rationis,collationis Papæ. &
ordinariorum,quo ad dubium propoſitum cum
enim(ut aliás dixi)priuilegium iſtius partis regu
læ ſit locale, ideſt conceſſum loco, uidelicet exi-
ſtentibus in curia, & ſic reſpectu ipſius loci, hoc
eſt ipſius curiæ,ut plerique iocitentur ad eam ſe-
quendam: ſequitur quòd ſiue prouiſio fiat per
Papam, ſiue per ordinarios, dummodo in fauo-
rem exiſtentium in curia, idem ſit, nec aliqua ra
tionis uel qualitatis diuerſitas aſsignari poſsit.
6 quo fit ut † indefinita æquipolleat uniuerſali.l.ſi
plures gradus.ff.de legat.3.l.ſi pluribus, & ibi
Bartol.ff.de legat.2.Bartol.poſt gloſ.in l.1.ff.de
reg.iur.numer.3.& in l.omnes populi numer.58.
ff.de iuſ.& iur.D.meus Phil.Dec.conſ.30.n.4.cõl.
343.num.2.& conſ.388.nu.3.Cur.Iun.conſ.107.
præſupponitur in facto num.3.& 4.ubi,quòd pro
cedat in ſtatutis etiam correctoriis: niſi enim ra-
tio ipſius muncipalis legis deficiat,indefinita e-
tiam in ſtatutis uniuerſalis orationis uim habe-
bit.Bartol.in repet.l.omnes populi.num.57.Bal.
& Angel.in l.ſi ſeruitus.ff.de ſerui.urba.prædio.
Nel.in tracta.Bannito.2.par.2.tempo.quæſti.55.
idem D.meus, & Curt.Iun.io l.1.numer. 7.ff.ſi
cer.pera.Indefinita igitur operabitur hoc modo,
quòd omnes præſentes in curia quandocunque
ſeu qualitercunque prouiſi, quibuſcunque ab-
ſentibus præferantur. Quid tenendum? prima
opinio contra Gloſſatorem uidetur pluribus ar-
gumentis fundata. qui uerò uellet ipſius opinio
nem tenere, ad contraria ſupra adducta poſſet
reſpondere ut infra. Ad primum neceſſe eſſet ne
gare, quòd tota iſta regula iotelligitur cæteris
paribus: præſertim quòd in ea parte, in qua
Papa uoluit illam procedere cæteris paribus, id
expreſsit, prout fecit infra in 9.par.ibi, & cęteris
paribus, oriundus non oriundo: & cum in illa
parte tantum hoc expreſſerit, in aliis uidetur
aliud uoluiſſe, argumento.l. cum Prætor.cum
uulgar ff.de iudic. Et quandoquidem neceſſa-
rium eſſet tenere, quòd omnes partes intelli-
gi debeant cæteris paribus, poſſet negari eſſe
in conſideratione iſtam diſparitatem prouiſio-
nis ordinarii ab Apoſtolica, cum in reliquis
ſint pares, uidelicet in data, & in omnibus a-
liis. Et ſi qua diſparitas ſit, & inferioritas in
illa ordinarii, tantus ſit fauor præſentialitatis
in curia, quòd iſta per regulam noſtram præ-
ponderare debeat. Ad ſecundum fundamen-
tum reſpooderi poteſt, quòd ſatis eſt, quòd
uerba huius partis conueniant. pars igitur iſta,
quia in ordinariis uera reddi poteſt, procedat,
& ſi aliæ non poſſunt, non extendantur. Ad
tertium reſpondeo, quòd uera reddi poterit
iſta pars regulæ quo ad Papam in uacantibus,
& uacaturis: quo uero ad ordinarios, quo ad
7 uacantia tantum. Nec inconuenit, quòd † ea-
dem diſpoſitio, eademque res, diuerſis cau-
ſis, diuerſiſque rationibus diuerſo iure cen-
ſeatur.l. miles.§. pro parte ff.de legat.2. ubi in
prælegatis, pars habetur iure hæreditario, pars
iure legati. & per illum text.dicit Bald. in l.fi-
lium quem. columna.3.in 4.oppoſi.uerſicul.iſta
ratio.C.fami.erciſ.quod eadem res diuiſibilis,cõ-
currentibus diuerſis cauſis,poteſt diuerſo iure cõ
ferri.& per Ab.in c.cũ in tua.in fi.de decimis.& no
uiſsimè per And.Tiraq.in pulchro tracta.utriuſ-
que retractus.glo: 18.§.1.oumer.23.pag.348.Ad
quartum, quod iſte ſit caſus raro contingẽs, hoc
negari poteſt,cum ius diſponat poſſe abſenti be
neficium conferri.cap.ſi tibi abſenti.de præben.
libr. 6. Inſuper poſſunt dari tres reſponſiones,
de quibus per præceptorem meum D. Philip.
Decium in prælleg.l.ea quæ raro.ff.de regu.iur.
videlicet, quòd ſecus ſit, ſi naturaliter contin-
gat, per text.in l.ſi maior quinquagenaria. C.de
legiti. hæredita. Item niſi de illo iure ſpeciali ex-
preſsè

preſsè dictum ſit. Tertio, quòd contraria pro-
cedant, antequam actus ſequatur, ſecus eſt eue-
niente poſtea illo caſu ſpeciali: tunc enim poſt-
quam contigerit per iuris regulas terminari de-
bet. Marian. Socin. iunio. conſilio 35. viſa, ac di-
ligentet, ante numer. 5. libro 2. Poteſt etiam da-
ri alia reſponſio in caſu noſtro, quæ eſt, quòd li-
cet quando ordinarius eſt in partibus, & pro-
uidet exiſtenti in curia, locuſq; forſan ſit argumen-
to contrario: tamen in altero caſu, uidelicet,
quando eſt in curia, & prouidet exiſtenti in ea,
iſtud non ſolum non eſt ratum, immo ratum eſt
contrarium. Solet enim prouidere ſuis, ſeu ſecum
commorantibus, uel aliis in curia præſentibus
ad eorum, uel aliorum precea. Ad quintum re-
ſponderi poteſt, quòd dato, quòd pars iſta regulæ
ſit exorbitans, & odioſa, non excluditur iſta inter-
pretatio, quæ eſt comprehenſiua, non extenſiua:
& tanto magis concurrente identitate rationis
ad Alexand. & alios in l. ſi conſtante ff. ſoluto ma-
trimon. Ex præmiſsis conſtat, quòd quæſtio iſta
eſt ſatis diſputabilis, licet Gloſſator ſicco pede
tranſierit.

S V M M A R I V M.

1 *Carceratus, & latitans, an gaudeant priuilegio huius regulæ.*

Occidi quis poterit ſtante ſtatuto quòd poſſit offendi ibidem.

2 *Lex vbi non diſtinguit nec nos diſtinguere debemus.*

3 *Abſentem aliquem, eſſe, vel præſentem, ſed cum difficultate adiri poſſe paria ſunt.*

4 *Latitans abeſſe reputatur.*

5 *Statutum ad illum caſum trahitur, vel non trahitur, ſuper quo ſi ſtatuens interrogatus fuiſſet, illum incluſiſſet, vel excluſiſſet.*

6 *Præſens in curia non reputatur, qui ad eam coactus adductus fuit coactuſquè in ea permanſit.*

1 TRigeſimoquinto quæro, † an carcera-
tus, & latitans gaudere debeant præ-
rogatiua huius regulæ? Pro parte
affirmatiua facit, quòd regula hæc
2 indiſtinctè loquitur, quæ † cum non
diſtinguat, neque hos ab aliis excipiat, ſeu ſe-
paret, ergo nec nos diſtinguere, ſeu excipere
debemus. l. de precio. ff. de publici. nota. gloſ.
& Bartol. in l. 3. ff. de offic. præſid. Bar. in l. qui ea
mente. ff. de furt. cap. quia circa, de priuilegiis.
l. quamuis, & ibi Iaſon in 1. notab. ff. de in ius
uocand. ubi uult, quòd quando lex indiſtinctè
loquitur, non eſt licitum diſtinguere, niſi diſtin-
ctionem ab alia lege capiamus: & infert, quòd
niſi facta fuiſſet illa lex, non licuiſſet limitare
illud edictum prætoris, Ampliatur dicta regula
etiam ſi maior ratio ſit in uno caſu quàm in
alio. l. 1. §. quod autem. ff. de alea lu. & alea.

Bar. conſil. 188. ſtatuto caſtri. numero 1. ubi in-
fert ad ſtatutum permittens aliquem offendi,
quod permittat etiam occidi: Angel. conſilio
284. uiſo themate. in fine. Felin. in capit. quia
in eccleſiarum. ante numerum 15. uerſicul. & ad-
de, quod ſi ſtatutum. de conſtitu. Grat. reſpon.
1. numero 24. lib. 1. extendens ad iuramentum
ſimpliciter prolatum, quod ſimpliciter intelli-
gi debeat. Inſuper cum prærogatiua, ſeu priui-
legium noſtræ regulæ detur loco, ſeu in ipſo lo-
co, uidelicet, in curia exiſtentibus, quicunque
in ipſo loco, erunt etiam nihil operantes priui-
legiati, argumento text. in l. final. ff. de milita.
teſtament. & in l. uni. ff. de bonor. poſſeſſ. ex teſta.
milita. & latius tetigi ſupra eadem regula quęſt.
29. nume. 7. Pro parte affirmatiua adduco text.
in l. contractibus. in fin. & ibi Bartol. numer. 15.
3 ubi per illum textum nota † pręſentem aliquem
non eſſe, uel eſſe, ſed cum difficultate adiri poſ-
ſe, paria eſſe. C. de non numerata pecunia. ſed
tam carceratus, quàm latitans difficulter adiri
poſſunt, immo adiri non poſſunt, ergo pro præ-
ſentibus haberi non debent; & uoluit text. in l.
coram Titio. ff. de uerborum ſignificatio. non poſ-
ſe dici aliquem pręſentem alicui actui, niſi is il-
4 lum intelligat. & quòd † latitans dicatur abſens
probat textus a contrario ſenſu, in l. abſentem.
uerſicul. cęterum ibi non abeſſe uidetur ſi non
latitat, ergo a contrario ſenſu ſi latitet pro ab-
ſente habetur. ff. de uerborum ſignificatio. & l.
2. & l. Fulcinius. §. quid ſit autem latitare. ff.
qui. ex cauſ. in poſſeſsio. eatur gloſ. in capit. teſtes.
in uer. præſentia. 3. quæſtio. 9. Inſuper pręceden-
tia huius regulę datur in pręmium laborum,
ſeu meritorum, uel ſaltem non eſt exiſtimandum
quod princeps uoluerit pręferre facinoroſos, vel
rebus illicitis operam dantes, in curia exiſten-
tes, aliis non talibus extra eam commorantibus,
contra text. in capit. final 3. diſtinctio. in primo, &
tertio exemplo. & cap. erit autem lex. in princi.
4. diſtinct. arguendo enim a communiter acci-
dentibus, ad l. ideo. cum glo. in princip. ff. de legi.
gloſ. in l. 1. C. de arbitr. & in l. quid ſi nolit § qui
aſsidua. ff. de edili. ędict. cum uulgar. uidemus,
quòd illi, ut plurimum carcerantur, qui delicta
perpetrarunt, honoriſque, ac animę obliti, fa-
cinoroſis dediti ſunt actionibus: Idem etiam
dici poteſt de latitantibus, quos turpiter oc-
cultantes deſcripſit Vlpianus, definitionem Ci-
ceronis comprobans, in l. Fulcinius. §. quid ſit
autem latitare. ff. qui ex cauſ. in poſſeſsio. ea.
& contra iſtos adduci etiam poteſt Euangelium
illud, qui malè agit odit lucem. Indecens igitur
uideretur ſi conſtitutiones ſummi Pontificis,
iſtos fauore proſequerentur, aliiſque præfer-
rent, & eſſet contra ea, quę in præfatione hu-
ius regulæ præmiſi, Poſtremo videmus, quòd
5 † ſtatutum ad illum caſum trahitur, vel non tra-
hitur, ſuper quo ſi ſtatuens interrogatus fuiſ-

ſet illum incluſiſſet, uel excluſiſſet. l. Titius. §.
Lucius. ff. de liberis, & poſthum. gloſ. final. in
l. tale pactum. ff. de pactis. quam Bald. ad om-
nem materiam extendit. Decius conſil. 7. & pro
tenui. columna final. ante numer. 7. & conſilio
89. uiſo puncto, columna 2. poſt medium. uer-
ſicul. & uoluntas teſtatoris, ſi igitur ſummus Pon-
tifex interrogatus fuiſſet, an carceratos, & lati-
tantes, uel ſimiles uellet prærogatiua huius re-
gulæ gaudere, uerißimiliter negatiuè reſpondiſ-
ſet. Quid tenendum. Ego diſtinguerem ſic, aut
quis captus extra curiam ductus ad eam fuit
(prout quotidie contingit) & non curo pro de-
bito ciuili, an pro cauſa criminali, & ſiue iuſtè,
ſiue iniuſtè. iſti (mea quidem ſententia) non pro-
derit prærogatiua regulæ, ultra alia quæ addu-
ci poſſent, ex quo principium eſt medium, fue-
runt coacta, unde qui coactus ad curiam ad-
ductus fuit, coactusque in ea permanſit, non
6 † præfertur ibi præſens. argumento text. in cap.
mutationes. circa medium, ubi quod non tranſit
de ciuitate ad ciuitatem, nec de loco ad locum
transferri dicitur, quis non propria uoluntate
facit. l. alienationes. in fin. ff. famil. erciſcund. cap.
ad eius. & ibi gloſ. magiſtra. in uer. inuita. quæ
adducit concordan. 5. diſtinct. Bartholom. Bri-
xienſ. in quæſtio. dominica. quæſtio. 1. in fin. nu.
8. uerſicul. ſolu. credo eum eſſe credendum, &c.
Aut quis in curia exiſtens fuit carceratus, & tunc
aut propter debita ciuilia, & crederem hunc gau
dere prærogatiuis præſentium, cum contrarium
in iure deciſum non reperiam, & quia non eſt
addenda afflictio afflicto, & quia eſſe debitorem
alicuius non ſonat in delictum, præcipuè quia
ex diuerſis cauſis abſque aliqua culpa propria
poteſt quis eſſe debitor, ut patet ad ſenſum, &
per cap. peruenit, de fideiuſſor. cap. 1. & cap.
Odoardus. de ſolutio. cum ſimili. Aut quis car-
ceratus fuit prætextu criminum, ſeu delictorum,
& tunc aut innocens repertus abſolutus fuit, aut
fuit confeſſus, uel conuictus. & quia in primo
caſu nihil ſibi imputari poteſt, nec oppoſitio
criminum quo ad actus ciuiles, uel alios infa-
miam, ſeu maculam ſibi infert, ſed bene in ſe-
cundo caſu ad text. in cap. ſuper eo. 1. de teſtib. &
ibi omnes. dicam illum inculpabilem repertum
prærogatiua noſtræ regulæ gaudere debere: con-
demnato uero, uel confeſſo, tanquam improbo, &
indigno, iſtud & alia priuilegia præſentibus con-
ceſſa, non competere. Et pro iſto ſecundo caſu
tria conſidero, primum ſit quòd conditor regu-
læ ſi fuiſſet interrogatus ita uerißimiliter reſpon-
diſſet, ſecundum ſit quod regula, ut in alia quæ-
ſtio. probaui, eſt odioſa, & à iure exorbitans,
merito inquantum fieri poteſt reſtringenda, Vl-
timum erit, quòd caſus iſte quòd carcerato pro-
pter delictum fiat collatio beneficij, eſt caſus ra-
rus, & quaſi inſolitus, unde eum non uidetur
conſtitutio hæc reſpicere. l. nam ad ea. cum uul-
gar. ff. de legi. Quantum uerò attinet ad latitan-
tem diſtingui poſſet, an turpiter latitet præſer-
tim ob timorem ne carceretur, ac puniatur pro-
pter eius demerita, uel ad defraudandum cre-
ditores. iuxta tex. in præallega. l. Fulcinius. & Lu
douic. Roman. ſingul. 589. in hoc conſului pri-
die, & indignus prærogatiuis, & fauoribus aliis
conceſsis, habendus eſſet. Aut latitat non tur-
piter, ſed propter timorem hoſtium, uel ob aliã
iuxtam cauſam, ad text. in dicta l. Fulcinius. §.
quid ſit autem latitare. ff. qui. ex cauſ. in poſſeſſ.
ea. & tunc omnia priuilegia præſentibus conceſ-
ſa, huic etiam competere debent. Nec huic ſecun
do membro obſtabunt text. in l. contractibus. in
fi. C. non numer. pecun. in l. abſentem. §. cæterum.
ff. de uerbor. ſignifica. & alia ſupra adducta, quia
ad alios fines tendunt, Inſuper tales haberi uo-
lunt pro abſentibus in caſibus ſolum expreſsis, &
tunc per fictionem, quod apparet ex uerbo, ha-
bentur, ſeu uidentur, talia enim uerba impropric
tatem denotant. Bartol. in l. naturaliter. in prin-
cip. ff. de acquirenda poſſeſſ. & in l. ab eo. ante fin.
quomodo, & quando iud. gloſ. in l. nemo, & ibi
Bartol. in princip. ff. de in integrum reſtitu. Quic-
quid tamen ſit, crederem Curiam Romanam iu-
dicaturam cuicunque latitanti prærogatiuam hu
ius regulæ competere.

SVMMARIVM.

1 *Non beneficiatum beneficiato præferri, an ſit iuridicum, & rationabile.*
2 *Beneficia quoad temporalia inſtituta eſſe, ut altari ſeruientes de altari uiuant.*
3 *Clerici de patrimonio Ieſu Chriſti uiuere debent.*
4 *Beneficiato ſi fiat prouiſio, de beneficio quod obtinet mentio eſt facienda.*
5 *Argumentum a matrimonio carnali ad ſpirituale.*

1 TRigeſimoſexto iuxta 7. & 8. part, quæ-
ro, † an ſint iuri, & rationi conſonæ,
& ſic fauorabiles, & ampliandæ? &
concludo cum Rebuff. in tracta. No-
mi, quæſt. 21. num, 14. uerſicul. octa-
uo etiam ſi ſecundus quòd ſic. regula enim uult,
quòd ſi ſint duo præſentes in curia Romana, ſeu
ſint duo abſentes, quorum præſentium unus, ſeu
quorum abſentium alter ſit beneficiatus, alter
non: ille qui non eſt beneficiatus præferatur. &
ſic in effectu uult, quod inter duos pares in curia,
uel inter duos abſentes inter ſe non beneficiati be
neficiatis præferantur. In primis iſta habent con-
formitatẽ cum iure diuino. Iubet enim Deus Le
uitic. 19. poſt principium. & Deuteronom. 24. ante
finem. ne diuites agrum ſuum penitus demete-
rent, neve omnino uindemiam facerent, ſed ſpi-
carum, & racemorũ partem, quibus pauperũ uita
ſuſtentari poſſet dimitterent. Abſonũ igitur eſſet,
ut unus plura beneficia obtineret, alter uero nul-
lum.

2 ſum. † Beneficia enim reſpectu temporalium,
fructuumque,& redditũum inſtituta fuere, ad ef-
fectum, vt qui altari ſeruiret,de altari viueret, iu-
xta uetus Teſtamentum, Deuterono.18.in prin.
& iuxta Apoſtolum.1.Corinthi.9. ante medium.
c.ex his.in fi.12.q.1.c.cum ſecũdum Apoſtolum.
3 de præbend.ubi,quòd † clerici uiuere debent de
patrimonio Ieſu Chriſti. Si igitur unus eſt benefi-
ciatus,alter non, conſequens eſt,& rationabile, ut
iſte beneficietur potius, quàm ille iam beneficia-
tus ulterius repleatur; cum ille habeat vnde ſe ex
altari ſuſtentet,hic non; & de iure beneficiato nõ
debet aliud beneficium conferri.c.1.& ſequent.
4 21. quæſtio. Et adeo iura abhorrent † beneficiato
aliud beneficium conferri, ut niſi de beneficio,
quod obtinet, fiat mentio, reſultet nullitas pro-
uiſionis ipſo iure. cap.cum adeo. & c. poſtulaſti.
in fin. & cap.ſi proponente.& ubique per doctor.
de reſcrip. & c.cum teneantur,de præbend.c.1.de
conue.lib.6.glo.fin.in fi.in c.ſuper inordinata. de
præbend.Lap.alleg.89.poſt num.7.uer.quia non
eſt uerisimile, quòd pro beneficiato,&c. & facit
tex.in l.ſi quis ad declinandam.§.licentiam.C.de
epiſ.& cler.& in l.cum hi quibus. ubi bona glo.in
§.fin.annos. ad fi.ff de tranſaction.& ſic pauperi
potius, quàm diuiti prouidetur. Quæ diſpoſi-
tio procedit etiam in Legato.cap.fin.de officio
lega. lib.6.clem.fin.de offici.ordin.Feder.de Sen.
5 conſi.73.factum tale eſt. Inſuper † arguendo, de
matrimonio temporali, ad ſpirituale,ad cap.in-
ter corporalia, poſt princip.de translat. Epiſcop.
& cap. ſequenti. poſt princip.ubi pulchrè arguit
Papa à coniunctione matrimoniali ad coniun-
ctionem Epiſcopi cum Eccleſia. cap. quoniam
frequenter.§.porrò. in princip. ubi cauſa electio-
nis, & matrimonii æquiparantur,de electio.ſicut
non licet habere duas uxores, ita nec regulariter
habere duo beneficia, per Collectan. in cap. de
multa. numero 11. de præbend. uerſicu. quòd ſi
clerico conferantur duo beneficia &c. Sequitur
igitur, quòd ex omni ratione non beneficiatos
maiori fauore proſequi debet Papa, prout me-
ritò fecit in hac regula.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiati non ſufficienter, an ſub hac regula compre-
hendantur.*
2 *Beneficiatum non ſufficienter pro non beneficiato ha-
beri.*
3 *Cap. is cui, de præbend. lib. 6. procedit à contrario ſen-
ſu, & ampliatur.*
4 *Beneficiatum beneficiari non debere, niſi beneficium,
quod obtinet tenue ſit.*
5 *Beneficij quantumcunque modici mentio facienda eſt.*
6 *Paruum, & magnum, regulariter in iure differen-
tiam non inducunt.*

Trigeſimoſeptimo iuxta eaſdem par-
1 tes quæro, † an regula iſta procedat
in non ſufficienter Beneficiato? Iſta
quæſtio poteſt duobus modis intel-
ligi. uno, an non ſufficienter benefi-
ciatus, ex priuilegio huius regulæ præferatur be-
neficiato ſufficienter. altero, an nòn ſufficienter
beneficiatus, uigore huius regulæ excludatur à
non beneficiato. Videtur concludendum,quòd
2 † beneficiatus non ſufficienter pro non beneficia-
to habendus ſit, ad tex. in c.ſtudeat.in fi.ubi, qđ
beneficium tale conferatur, quo & ipſe,& ſui poſ
ſint ſufficienter habere ſuæ ſuſtentationis ſola-
tium. 50. diſtinctio.cap.cum adeo,ubi, quòd re-
ſcriptum Papæ non ualet,quia ſcripſerat pro ſuf-
ficiẽtee beneficiato.c.poſtulaſti.ante fi.ubi, quòd
non dicitur carere beneficio, cui eſt prouiſum cõ
petenter de prouentibus perpetuæ Vicariæ: ergo
ſi non competenter, diceretur carere beneficio,
& ſic pro nõ beneficiato habitus fuiſſet. & poſtea
ſequitur,quod pro habente ſufficientis beneficij
ſubſidium, pro eo beneficando, non de facili Pa-
pa reſcribit: ſecus ergo pro non ſufficienter be-
neficiato,de reſcri.c.cum teneamur.de pb.ubi qđ
ad mandatum Papæ non tenetur quis prouidere
illi, qui tacuit ſe habere ſufficiens beneficium, cũ
gloſ. in uer.ſuſtentari. in prin.& faciunt cumula-
ta per Ioan.de Syl.in tracta.de beneficio. par.1.q.
5. in 8. requiſito. nume. 167. cum pluribus ſeq.
Inſuper pro hac opin. uidetur text. in terminis.
3 in † cap. is cui de præbend. lib. 6. ubi habens fa-
cultatem Apoſtolicam prouidendi de beneficio
perſonæ idoneæ, non poteſt prouidere ſufficien-
ter beneficiato. à contrario ſenſu, prouidere po-
teſt non ſufficienter beneficiato: & ita concludit
ibi gloſ. in uer. ſufficiens. & Archid. poſt princi.
uerſic.non poteſt. ſumpto argumento à contra-
rio uidetur,quod poſſit prouidere ei, qui non ha
bet ſufficiens,& poſtea.num.1.ſequitur Geminia.
num.9.& Franciſ.num.3.ſuper 3.glo amplians ex
mente Rotæ, etiam ſi quis haberet tria, uel qua-
tuor beneficia inſufficientia: uoluit allegare in
no.445. ſi Legatus. col. 3. uerſ.dicit tex. qđ non,
dummodo illud beneficium ſit ſufficiens, alias ſi
haberet tria, uel quatuor inſufficientia, &c. facit
Pariſ.conſi.40.quamuis Ioannes.num.17.& ſequ.
4 vol.4. Accedit, quòd iura, quæ prohibent † bene-
ficiatum beneficiari, limitantur habere locum ſo-
lum in ſufficienter beneficiato, prout text. in cap.
ſuper ordinata.cum glo. fin. quæ exponendo uer,
beneficiati, intelligit de ſufficienter beneficiatis,
& text. in c. quia in tantum. ubi, quòd quis non
debet habere plures eccleſias.de præbend.iuncta
declaratione Archidiac.in præallega.c.is cui. nu.
1.eod.lib.6.& ibi plura allegat.& per Abb. in di-
cto cap. quia in tantum. in 1. nota. ubi limita.
niſi Eccleſiæ ſint tenues, & per gloſ. in cap. du-
dum. 2. in uerbo, intitulato, poſt medium. uer-
ſicul. item propter paupertatem Eccleſiarum, &
poſtea. uerſicu. de iure communi. in fin. ibi, ſed

creda quòd ſi primũ beneficium ſit ſufficiens &c. de electio. Contrariam opi. ueriorem puto, quòd immo ad effectum noſtræ regulæ, non ſufficienter beneficiatus comprehendatur. Tum quia iuri conſona, fauorabilis, & amplianda, ut in præceden. quæſtio. probaui: & ſic cum ex proprietate uerborum beneficiati etiam non ſufficienter, beneficiati ueri dicantur, ut in iuribus ſupra allega. uerba igitur cum conueniant, diſpoſitioni locus eſſe debet. l. ita autem. in princip. & ibi nota. Bartol. ff. de adminiſtratio. tuto. capitu. indemnitatibus. §. penult. de electio. Tum etiam, quia ratio regulæ, quæ uidetur eſſe, ne unus repleatur beneficiis, alter uero ſterilis remaneat, contra præceptum diuinum, de quo Leuiti. 19. poſt princip. & Deuteronno. 24. ante finem, & dixi in præceden. quæſtio. militat etiam hoc caſu. Inſuper arguendo à matrimonio temporali, ſat ſibi ſit qualem qualem quis ſibi uxorem parauerit. dicis ne aliquis, aliam ducam uxorem? Mea enim eſt breuis ſtaturæ, & deformis, uel parum utilis? imputet ſibi? qui talem duxit. debebat enim ſcire, cautius negotiari: ſic & iſte imputet ſibi, qui tenue beneficium acceptauerit, ſeu impetrauerit iuxta. gloſſ. in capitu. clericus. in uerſicu. neceſſitatem. poſt princip. uerſicu. ſic niſi iſte ſciens à principio recepit pauperem. unde imputet ſibi. 21. quæſt. prima. Immo clericus, qui non eſt ſufficienter beneficiatus, habet remedium ſui laboris, ut etiam in ſudore uultus ſui ueſcatur pane ſuo. ad capitu. clericus uictum 91. diſtinctio. capitu. 1. & ibi glo. ad hoc notat. in uerſicu. neceſſitatem. in princip. 21. quæſtio. 1. Abba. in capitu. cum iam dudum, poſt numerum 6. uerſic. prima opin. de præbend. Syl. de beneficio. par. 1. quæſtio. 5. nume. 170. Ad omnia contraria reſponderi poteſt, quòd loquuntur in diuerſis terminis, & propter odium, & ambitionem impetrantium: Et quòd ſatis eſt nobis; quòd ex proprietate uerborum interpretatio. de qua ſupra, ſuſtineatur: Inſuper negari poteſt, quòd beneficiatus nõ ſufficienter, haberi debeat pro non beneficiato: immo in mentione facienda
5 communis eſt opinio, quòd † de quocunque etiã modico beneficio mentio fieri debeat. cap. cum adeo. cap. poſtulaſti. cap. ſi proponente. de reſcri. capitu. cum teneamur. cum glo. in uerſicu. ſuſtentati. poſt princip. ibi. ſed tutius eſt, quòd de ipſo facias mentionem, quantumcunque ſit modicum &c. præalleg. cap. ſuper inordinata. cum gloſſ. fina. in fi. de præben. cap. ſi motu proprio. in 2. reſponſo. & ibi per glo. in uerſicu. modicum. & glo. ſequ. glo. in præalleg. cap. is cui. de præben. lib. 6 in uerbo. ſufficiens. ibi, dummodo in collatione faciat mentionem de primo &c. poſtremo reſpondere
6 poſſumus quòd † paruum & magnum regulariter in iure differentiam non inducunt. l. ſi proprietarius. ibi, eadem erunt ergo, & ſi minimum damnum detur. ff. de damno infect. l. quamuis minima. ff. ut in poſſ. leg. l. prima. §. cum dicitur ibi tametſi unus aliquid modicum fideicommiſſum perſequatur. ff. ſi cui pluſquam per leg. Falcid. & quaſi in terminis noſtris, quòd beneficium paruum in effectu, non differat à magno, nec inſpiciendum ſit, an beneficium ſit ſufficiens, uel non concludit Oldra. conſilio 140. in eccleſia Calaguritana. nume. 3.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiati appellatione ad effectum huius regulæ, an ueniat penſionarius.*
2 *Beneficij appellatione uenit penſio, ex iuris interpretatione.*
3 *Beneficij appellatione, in fauorabilibus uenire penſionem.*
4 *Ratio ubi eſt eadem, eadem eſſe debet iuris diſpoſitio.*
5 *Beneficij appellatione regulariter, penſionem non uenire.*
6 *Communis uſus loquendi propriæ ſignificationi uocabuli præfertur.*
7 *Præſtimonium, non uenit appellatione beneficij.*

1 TRigeſimooctauo quæro; † an appellatione beneficiati ueniat penſionarius ad effectum noſtræ regulæ? Pro
2 parte affirmatiua facit, quòd † beneficij appellatione uenit penſio ex iuris interpretatione. glo. in clemen. ſecunda. §. dignitatem. in uerſicu. quodcunque beneficium. de uit. & honeſta. clerico. Felin. in capitu. poſtulaſti. numero 8. in 4. declara. de reſcrip. & in capitu. de quarta. ſolu. 5, numero 16. uerſic. ſicut penſiones, & præſtimonia &c. de præſcrip. Caccialu. in tracta. penſio. in ult. quæſtio. num. 2. & Hieronym. Gig. in eod. tracta. quæſtio. 28. numero 11. uerſicu. & primo, ſecundum Caccialu. Secundo, cum ut ſupra in 34. quæſtio. probatum eſt, pars iſtius regulæ eſt omni iuri conſona, ac fauorabilis, extendenda, & amplianda: nos autem habemus, quòd in mate-
3 ria fauorabili, † beneficii appellatione indiſtinctè uenit penſio. Abba. in capitu. ad audientiam 2. de reſcrip, in 1. not. uerſicu. dicerẽ tamen ponendo ueritatem, quòd annua pẽſio, eſt beneficium; ſumendo beneficium latè. Ioan. Cmt. de Monte Ferra. in rubrica. de reſcriptis. in princip. Gig. in præallega. tracta. penſio. quæſtio. 28. numero 18. in ſecunda limita. & Felin. in præallega. capitulo de quarta. de præſcript. numero 16. & ante, uerſiculo; & ſi aliqua diſpoſitio iuris, uel regularum continens materiam extendibilem &c. Tertio, pro iſta parte affirmatiua facit identitas rationis, quæ fuit priuilegium paupertatis, & ut qui altari ſeruit, de altari uiuere debeat. Cum igitur regula iuri, & rationi conformis diſponat, quòd præferatur, & ſic prius beneficietur non habens quàm habens: ſiue habeat beneficium, ſiue penſionem, idem cenſeri debet: ſatis igitur eſt prouiſum habenti penſionem, ſicut habenti benefi-
4 cium. At ubi † eadem eſt ratio, eadem eſſe debet iuris diſpoſitio. l. ſi poſtulauerit. §. ratio. ff. de adulter.

adulter.l. illud. uerſicu. ſed magis uiſum eſt. ff. ad
leg. Aquil.& ibi gloſſ.in uerſicu. æſtimari.dat con
cordan.l.ſi Titio.& ibi latè Iaſo. colum. tertia. ff.
de uerborum obligatio. Oldrad. conſilio 185.
Thema tale eſt, Titius.in fi.ubi etiam, quòd tunc
non dicatur lex extendi, ſed enucleari. & gloſſ. in
l.ſed & ſi lege. in §. & puto poſſe. in uerſiculo ha-
beant,ante finem, in uehit contra nutantes, ſeu
conſiderantes diuerſitatem caſuum ratione con-
tempra.ff.de petitio. hæredita. & Calderi. conſi-
lio 1.an ſit licitum,ſub titulo.de regula.circa me-
dium.uerſicu. nec obſt. dicit, quòd ratio, eſt lex
communis. Quarto, in materia regularum ui-
demus æquiparari iſtos duos caſus, ſiue quis ha-
beat beneficium tanti ualoris, ſiue tanta penſio
ſibi debeatur, & ſuper hoc facta fuit regula can-
cellariæ,prout teſtatur,& eam declarat Staphi.ſu-
per ſigna. folio 22. à ter. in uerſicu. ex prædictis
etiam colligitur. uerſicu. tandem propter prædi-
ctas opin. Docto. &c. & Dominus Sarnen. qui lo-
quitur quaſi per eadẽ uerba. in tract. expecta.nu.
76.& 77. Similiter igitur uidetur facienda æqui-
paratio,ſeu interpretatio in regula noſtra Pro par
te uero negatiua,quã ueriorem puto,facit, quòd
5 †beneficii appellatione non uenit penſio regula-
riter,ex proprietate uocabuli, eſt tex. in capitulo,
quamuis.primo.de præbend. libro 6.ubi,quòd ui
gore mandati de prouidendo de beneficiis, non
poteſt prouideri de penſione. & ibi not. Gemini.
quòd appellatione beneficiorum, non compre-
henduntur penſiones.facit etiam.tex. in capit. ad
audientiam. 2. ubi beneficium, & annua penſio
ponuntur,ut diuerſa, prout ibi etiam.Abba.in 1.
not.de reſcript.Rot.209.not.quòd pauper.in an-
tiq.& 11.Biſigne.de præbend. utrum ſi intitula-
tus ad certam penſionem.in antiquis. Syl. de be-
neficio.par.1.quæſtio.3.numero 11.uerſicu.ex qui
bus etiam ſequitur,quòd appellatione beneficii
&c. Caccialu.in tracta.penſio.quæſtio.30. in prin
cip.& nouiſsime per Dominum Hierony. Gigan.
in eod.tracta.quæſtio.28.in princi. cum igitur ſi-
mus in interpretatione regulæ cancellariæ, quæ
ad inſtar.ſtatuti ſecundum proprietatẽ uerborũ
declarari debet, non debemus ab ipſa proprieta-
te & uero ſignificatu uerborum recedere. uulga.l.
non aliter.ff.de lega.3. Et quòd in regulis cancel-
lariæ,beneficium, & penſio ponantur pro diuer-
ſis firmat ſolennis Docto. Hieronym. Gigan.in al-
lega. tracta. penſio. quæſtio. 67. ante fin. uerſicu.
Quia in regulis cancellariæ.Quòd autem in mate
ria ſtricta,odioſa & pœnali etiam ſub uerbis ge-
minatis appellatione beneficii non ueniat pen-
ſio, & pro declaratio dictorum per Caccialup.de
quo ſupra,eſt Dec.Creſcem 49.incipiens,penſio in
materia ſtricta.libro ſecundo.aliàs eſt 8. ſub titu.
de penſio. Secundo dato,& non conceſſo, quòd
aliquando appellatione beneficii inueniamus fa-
ctam interpretationem de penſione, tamen nun-
quam crediderim inueniri,quòd appellatione be
neficiati, ueniat penſionarius. immo nullo modo
penſionarius poteſt dici beneficiatus, ſed contra
beneficiatus dicitur,licet penſionem ſoluat. Ol-
dra.conſilio 168.ad primam.quæſtio.ante fin. ſe-
quitur Staphi.ſuper ſignatu. folio 22. à ter. uerſi-
culo.hoc etiam ſentit Oldrad.& Domin. Sarnen.
in tracta.expecta. numero 75. uerſicu. ut dicitur,
quòd penſio non dicitur beneficium &c. Tertio,
ſecundum communem uſum loquendi, maxima
eſt differentia, an dicamus, quem beneficiatum,
an penſionarium:& nunquam dicendo beneficia
6 tum,intelligimus pro penſionario. † Communis
autem uſus loquendi, ſeu communis intelligẽtia
præfertur etiam propriæ ſignificationi uocabuli.
l.Labeo.ff.de ſuppelle.lega.l.cum de Lanionis §.
aſinam molendinariam. uerſicu. optimum.ff de
fun.inſtrumen l.librorum.§.quod tamen Caſsius.
uerſicu.nemo enim.ff de lega. 3. capitulo,quam-
quam.2.quæſtio.7.capitu.quamuis. & ibi Abba.
de uerbo.ſigni. Deci.conſilio 472.teſtator legauit.
numero 12.Et dixit Bald.de pace Conſtan.in uer.
ſententiæ, quòd extraneus dicitur intellectus,qui
non conſonat auribus uulgi. Et appellatio uulgi
pro iure habetur, quod etiam procedit in ſtatu-
tis.Bald.conſilio 183.ſtatuto cauetur.numero 2.li
bro 2 conſilio 12.caſus talis eſt.nume.5.lib.3. con
ſilio 176.nume.2.uolum.5.Caſſado. Deci. uni.de
cleri.non reſid.ubi facit ſimilem ponderationem,
& quaſi in caſu noſtro.Immo in terminis fortiori
bus decidit Abb.conſ. 47. illud de iure quæritur,
uolum.2.nume. 4. ubi poſt ſubtilem diſputatio-
nem,an præſtimonium comprehendatur ſub no-
mine beneficii,ponens plura ſigna, præſtimonio
conuenientia, atque aliis beneficiis,tandem uerſ.
ſed his non obſtan. concludit attenta communi
intelligentia, aliud dicendum eſſe, quòd immo
7 †præſtimonium non ueniat appellatione benefi-
cii. ſequitur Felin.in prælleg. cap. poſtulaſti. nu-
mero octauo in quarta declara. de reſcrip. Non la-
tear autem iuniores communem uſum loquen-
di illum dici,quo plures ideſt uulgares utuntur,
non autem quo ſoli ſapientes. ſecundum enim il-
los rerum denominationes, ſeu nuncupationes
ſumere debemus, ſecundum uero hos, effectus
qualitates,ſeu eſſentias, rerumque cauſas accipi-
mus, uti apud Ariſtotel.in ſecundo libro Topico-
rum quintum locum conſtructiuum,& deſtructi-
uum declarat,& in tantum,hæc uera ſunt,ut me-
rito Socratici reprehendi meruerint, qui fortu-
natum nuncuparunt uirtute præditum, & Stoici,
qui diuites dixerunt, ſapientiæ, & uirtutum poſ-
ſeſſores, præualuit enim uulgi opinio fortuna-
tum. eum nuncupans, qui bonis fortunæ abun-
daret, diuitem uero eum, qui multa poſſide-
ret. Imò etiam pro interpretatione diuinæ ſcri-
pturæ plerunque ad communem uſum loquen-
di recurrimus. iuxta text. in capitulo, maiores.
uerſiculo, qui crediderit, & baptizatus fuerit.de
baptiſ. Si igitur ſtante communi uſu, præſtimo-
nium, cui quaſi in omnibus competit definitio,
ſeu deſcriptio beneficij, ſub illius nomine non

uenit, multo minus penſio diuerſiſſima a beneficio: & multo minus appellatione beneficiati penſionarius, cum vnum nomen ab altero penitus diſſonet. Ex præmiſſis patet ſolutio ad contraria. Sigillatim autem reſpondendo, non obſtat primum motiuum, quia procederet adiecto uerbo uniuerſali, puta, Quilibet beneficiatus. Inſuper attento communi uſu loquendi, non eſt ulterius quærendum. Ad ſecundum dico, quòd non uenit ex proprietate uocabuli, unde non debet fieri talis interpretatio in regulis cancellariæ, quæ ſunt propriè interpretandæ, ut dixi. Nec obſtant tradita per Fely. in præallegato cap. de quarta. de præſcript. ante numer. 16. ubi etiam loquitur in regulis, quia eius opinio non eſt uerè firmata, & in hoc melius uidetur loqui Gig. in allegata quæſt. 67. ante finem, de penſio. Inſuper reſiſtit (ut dixi) communis uſus loquendi. Inſuper Felyn. loquitur, in regulis reſiſtentibus fraudi, in quo caſu non ſumus. Vltimo loquitur, quando per uerba uniuerſalia, extra quem caſum nos ſumus. Ad tertium negatur, quod ſit eadem ratio, quia in multis differt. maius enim odium eſt habere plures beneficia, quàm plures penſiones. poteſt enim unus habere beneficium de iure, licet redditus eſſent ad mille ducatos, & tamen non habere centum beneficia, quorum quodlibet ualeat decem ducatos, argumen. cap. ſingula. 89. diſtinct. at in penſione quid refert, habeat unam penſionem, mille, an centum penſiones decem ducatorum. Inſuper penſionarius non tenetur reſidere, nec pleraque alia facere, quæ beneficiati. Et quatenus etiam adeſſet ſimilitudo rationis, propter communem uſum loquendi, de quo ſupra, facienda eſt interpretatio, ut præmiſi. Ad quartum facilis eſt reſponſio, quòd nunc non uiget illa regula, ſed expirauit. & quatenus eſſet æquiparatio, foret in diuerſo caſu, & ex alia ratione. Immo cum regula illa facta fuerit, tacitè infertur, quòd aliter de iure ſine ulla regula dicendum fuiſſet. alioqui ſi idem de iure fuiſſet, fruſtra regula emanaſſet.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiati appellatione, an ueniat intruſus.*
2 *Beneficiatum reputari ius in beneficio habentem.*
3 *Beneficiatus omnis dici poteſt, qui beneficium tenet.*
4 *Intruſus, & inuaſor non debet eſſe melioris conditionis quàm iuſto titulo poſſidens.*
5 *Diſpoſitio contra iuſtè, & legitimè factum, operatur etiã contra iniuſtè, & indebitè actum.*

1 TRigeſimonono quæro, † an beneficiati appellatione ueniat intruſus ad effectum huius regulæ, in tãtum quòd concurrentibus duobus ſuper beneficio, intruſus ſuper alio beneficio, ſeu detentor, uel de facto tantum poſſidens, tanquam alius beneficiatus, excludatur? Pro parte ne
2 gatiua facit, quòd † beneficiatus, ſeu beneficium habens ille dicitur, ſeu exiſtimatur, qui habet ius in beneficio: non ille, qui eſt merus detentor. c. 1. & 2. de regul. iur. lib. 6. ubi canonica inſtitutio, ſeu titulus conſideratur, non autem poſſesſio de facto. cap. ſi gratioſè. in fine. ibi, quæ canonicè obtinens. & ſic non ſunt in conſideratione beneficia, quæ quis de facto obtinet. de reſcript. eod. libro. cap. uni. de eo, qui mittitur in poſſeſſ. cum gloſ. in uer. obtinendis, & in uer. uitioſus. & ibi Doct. eodem lib. c. ſi tibi abſenti. ubi beneficium dicitur illius, qui habet ius in eodem, de præben. eodem libr. 6. Bartol. Belenci. olim Rotæ Auditor, in tracta. de charita. ſubſi. quæſtio. 121. Pariſi. conſil. 74. gratiã ſuper dicta. uolum. 4. nume. 21. contrariam opin. ego teneo, pro qua adduco pri
3 mo, quia † beneficiatus omnis dici poſſit, qui beneficium tenet, ſiue iuſtè, ſiue iniuſtè. Rot. 273. nota. quòd ubi Papa in antiqu. ubi, quòd uerba obtinet beneficium, ſunt generalia, & ſic intelligenda ſiue de iure, ſiue de facto, dum tamen ſit in poſſeſſione, ad nota. per Archidiacon. in cap. ſi ſententia, de ſentent. excommun. lib. 6. ubi, quòd ſi mandaret Terra alicuius Domini interdicto ſupponi, extenditur ad Terram, quam tenet Dominus de facto, & non de iure. Caſſado. 2. de conſtitut. num. 2. Dom. Samenſ. in 6. quæſtio. regulæ, de Impe. bene. uacan. per obi. famil. Cardina. in fin. & dixi ſupra in 12. queſtion. 3. regul. in princip. licet contrarium in caſu illo teneam per rationes; de quibus ibi. Concludo igitur, quòd beneficiatus, ſeu beneficium obtinens de iure ille etiam dici poteſt, qui de facto, & abſque iuris colore, illud detinet. Secundo, ex communi vſu loquendi, qui in interpretatione uerborum attendi debet. l. librorum. §. quòd tamen Caſſius. ff. de legat. 3. cap. quamuis. & ibi Abb. de uerbor. ſignificatio. & latius probaui in proxima præcedent. quæſtio. nume. 6. appellatione beneficiati omnis uenit, qui beneficium poſsidet, ſeu detinet, donec ab eius poſſeſsione remoueatur: & ita communiter dicitur, Tales ſunt beneficiati Sancti Petri, Talis eſt beneficiatus in tali Eccleſia, id eſt tenet, ſeu poſsidet beneficium. Ter
4 tio † non debet eſſe melioris conditionis intruſus, quàm iuſto titulo poſsidens. cap. de multa, de præbend. extra. execrabilis. Ioann. 22. iuncto. c. eum qui beneficium. eod. libro 6. In dicto enim. c. de multa. cauebatur, quòd per aſſecutionem ſecundi curati uacaret primum. quæritur modo in d. c. eum qui, ſi quis ſecundum curatum iniuſtè occupauerit, ſeu de facto detineat, an ſimiliter primum uacabit? deciditur quòd ſic, ne ſtultus, ſeu improbus melioris ſit conditionis iuſto poſſeſſore: neuè deteriores anteponãtur bonis, iuxta illud Plau. in Pœnu. in prolog. Ne palma detur qui quam artifici iniuria: Neve ambitionis cauſa extrudantur foras, Quò deteriores anteponantur bonis. Sic dicamus in caſu propoſito, ſi non

benefi-

beneficiatus præfertur beneficiato iuſto, & probo, eodem modo, & multo magis beneficiato iniu-
5 ſto, & improbo. † Diſpoſitio enim contra iuſtè, & legitime factum operatur, & contra iniuſtè, & indebitè actum. Ioan. And. in cap. Ioannes. colum. ſiu. uerſi. ſi uero ex parte. ubi, quòd clericus in minoribus contrahens matrimonium cum conſanguinea, & ſic indebite, & nulliter, priuatur beneficiis, perinde ac ſi iuſtè & legitime contraxiſſet, ea ratione, quia quantum in eo fuit, contraxit. de cleric. coniuga. Sequitur Ludo. Rom. conſilio 483. dubitatur primo. nume. 5. & ſequen. uerſ. tertio, quia uidemus. Vltimo, ſiue dicamus rationem huius partis regulæ eſſe, ne unus plura beneficia habeat, alter nullum; & iſta ratio militabit in iſto detentore, occupat enim poſſeſſionem ipſius beneficii, illiusque fructus qui potiſſimum in beneficio conſiderantur: ſiue dicamus rationem fuiſſe prouidendi paupertati clericorum; ſeu ut altari ſeruientes de altari uiuant, & hoc caſu iſte intruſus, antequam à poſſeſſione remoueatur, cum percipiat fructus habet quod petit, ſatis eſt enim ſibi prouiſum, prout in ſimili de impetrantibus in forma pauperum ponderauit Staph. in tracta. utri. ſignat. folio 23. uerſicu. ulterius pro declaratione dictæ regulæ. Donec igitur intruſus remanet, non gaudeat prærogatiua huius regulæ, & contra eum prærogatiua procedat, ut ſcilicet ipſe pro beneficiato indiſtinctè habeatur: & ſibi imputet, quòd beneficium occupauerit, ſeu occupatum detineat.

S V M M A R I V M.

1 *Oriundus quomodo in hac regula accipiendus.*
2 *Oriundus, ortus, & originarius quomodo accipiantur.*
3 *Oriundus pro orto, & e contra ortus, pro oriundo.*
4 *Cauſa proxima, & immediata potior, & fauorabilior eſt.*

Quadrageſimo, iuxta nonã partem ibi. Et cæteris parib. oriundus non oriun-
1 do, † quarto quomodo accipiatur ille adiectiuus Oriundus, & qui comprehendantur in regula ſub nomine Oriundorum; & pro pleniori declaratione præmitto, quòd habemus iſta tria adiectiua ſimilia uidelicet: oriun-
2 dum, ortum, originarium. † Oriundus à γονέως qui originem ducit ex eo loco, unde maiores eius fuerũt. Liuius. 4. belli Punici, Hippocrates, & Epicides nati Carthagine, ſed oriundi ab Siracuſis. id eſt ab Siracuſis originem trahentes: unde parentes fuere. Idem libro primo ab urbe condita, Is longe Princeps Latini nominis erat, ſi famæ credimus, ab Vliſſe, Deaque Circe oriundus. l. qui in continentibus. cum ibi nota. per Alcia. ff. de uerborum ſignifica. glo. in capitu. 1. de uſur. libro 6, in uerſic. alienigenas. ibi, oriundus autem de ciuitate dicitur &c. ſequitur Iaſ. in l. huiuſmodi. §. legatum. nume. 18. uerſic. aduerte tamen, quòd ille dicitur oriundus de aliqua ciuitate, cuius pater in ea natus eſt, & originem ducit, licet filius alibi naſcatur. ff. de legat. 1. Ortum uerò, & natum pro eodem capimus, dicendo aliquem ortum, ſeu natum ex parentibus Campanis, ad tex. in l. 1. ff. ad municip. uel ortum ex tali uico. l. qui ex uico ortus eſt. ff. eod. & aliquem ortum, ſeu natum in tali ciuitate, ad tex. in l. filios. C. de municip. & origin. lib. 10. Originarius ἀρχαῖος primarius, primigenius, principii naturam habens. & is eſt, ſecũdum Budeum, qui contrahit municipatũ origine principaliter. De originariis habemus titulum ſupra allega. C. de municip. & origina. lib. 10. & gloſſ. ſuper rub. dicit, quòd dicitur originarius ab origine patris, non ſua, per l. filios. eo. ubi, quòd filius ſequitur originem patris, licet natus ſit in ciuitate matris. & ſic orignarius, qui & originalis dicitur. l. cum neque originales. C. de inco. lib. 10. uidetur capi pro eodem quòd oriundus, pro eodem capit Azo in ſum. C. de muni. & origi. colum. 2. num. 7. uerſic. quid ergo fiat. ibi, originarii ergo dicuntur ab origine, non ſua, ſed paterna &c. quam lecturã quidam dicunt eſſe Pilei, ſeu Pelliei, prout ibi intitulatur. Originarius etiam uidetur capi poſſe pro orto, ſeu nato, & ſic reſpiciat propriam originem. l. origine propria. & l. ſi. cum glo. 1. C. de munic. & origi. & l. ciues C. de inco. eo. lib. 10. Accipitur origo pro propria ſeu paterna, prout in gloſ. 1. & pro utroque accepit Bal. in l. 1. in pluribus locis. C. de municipa. & origina. Originarius igitur; ſi patris originem reſpiciat, oriundum deſignabit: ſi uero propriam, idem erit, quòd ortus, ſeu natus. Secundum igitur proprietatem uerborum, regula noſtra loquens de oriundis, illos propriè comprehendere uidetur, qui originem in loco beneficii, ſuper quo agitur, à patribus trahunt. Origo igitur propria non ſufficeret ad cauſandum, quòd aliquis prærogatiua huius regulæ gauderet. uerba enim regulæ non conuenirent, & ſic nec diſpoſitio. Sequitur igitur, quòd ortus Romæ, aliunde oriundus, non gaudet prærogatiua regulæ hic in Vrbe; quòd tamen abſurdum uideretur. Amplio igitur ultra omnes partem iſtam regulæ procedere etiam in orto, ſeu nato tantum, licet non oriundo, quam ampliationem tribus fundamentis confirmo. Primo ex propria uerbi ſignificatio-
3 ne, † oriundus pro orto, ſeu nato accipitur. l. aſſumptio. primo reſponſo. ibi, ex qua oriundus eſt. cum gloſſ. in uerſicu. oriundus. quæ exponit, id eſt ortus. ff. ad municipa. Plaut. in Pœnu. in 2. Sce. 3. actus. Agora. Ergo hic apud me hoſpitium tibi præbebitur. Nãque haud repudio hoſpitium, neque Carthaginem, unde ſum oriundus. Pœn. Dij dent tibi omnia, quæ uelis, ſed quid ais? qui potuit fieri, ut Carthagini natus ſis, hic autem habuiſti Aetolum patrem? Patet igitur, quòd illa uerba, ſum oriundus, interpretanda ſunt, id eſt ſum ortus. Ita etiam accipit Columel. libro primo, capitulo tertio. Nam quemadmodum ſapientis eſt, fortuitos caſus magno ani-

mo ſuſtinere: ita dementis eſt ipſum ſibi malam facere fortunam. quod facit, qui oequam ſuum viciounm nummis parat, cum à primis cunabulis, ſi modo liberis parentibus eſt oriundus, audiſſe potuerit &c. Vt etiam contra ortus pro oriundo ſumitur. Cæſar lib. 2. de bello Gallico ait, plероſque Belgas eſſe ortos a Germanis: qui locus communiter interpretatur à bonorum literarum profeſſoribus pro oriundos eſſe. Secundo, rationes quæ conſiderari poſſunt in hac regula, de quibus in proxima ſeq. quæſt. militant tam in orto, & non oriundo, quàm oriundo, & non orto. immo fortius militare uidetur in orto tantum, quam in oriundo ſolum, cum † cauſa proxi-
4 ma & immediata potior, & fauorabilior ſit. l. qui hæredi. in princ. ff. de cond. & demonſt. ubi condito, quòd ſeruo detur, etiam quòd ſit incapax, non impletur, ſi detur Domino; Dominus enim eſt mediatus, ſeruus immediatus, & proximus. l. qui liberis. ſ. hæc uerba ff. de uulg. & pupil. l. ex facto. §. ſi. ff. ad Trebell. Bald. in l. 1. num. 2. uerſicul. quarto, an ſi dicatur. C. de condi. inſer. Tertio, tanto magis prædicta procederent, ſi præſens pars regulæ poſſet dici fauorabilis, & amplianda: de quo ſtatim uidendum erit. Ex uerbis igitur, & mente regulæ puto comprehendi etiam natos licet non oriundos.

SVMMARIVM.

1 *Oriundum non oriundo in aſſecutione beneficiorum præferri, an ſit iuridicum, & rationabile.*
2 *Beneficia diſtribui debent conſideratis habilitate, & meritis non autem origine.*
3 *Patriæ, & reipublicæ naſcimur.*
4 *Origo immutabilis dicitur.*
5 *Regio quælibet diuerſitatem habet morum, & qualitatum.*
6 *Italiæ, Hiſpaniarum, & Galliæ homines libertatem appetunt; ſunt bellicoſi, periti regiminis, ac magnanimi.*
7 *Roma in medio mundi.*
8 *Originarij exteris à iure ciuili præferuntur.*
9 *Et etiam à iure diuino.*

Q Vadrageſimoprimo, ſubſequenter inſtat eandem partem quæro, an ſit rationi, & iuri conforme; quòd † orien-
1 dus non oriundo præferatur in aſſecutione beneficiorum eccleſiaſticorum? Et pro parte negatiua facit ratio, quòd apud Deum non eſt acceptio perſonarum. cap. nouit ille. uerſicul. cæterum ſcriptum nouimus. de iudic. cap. uenerabilis. §. nos igitur. de præbend: ergo, neque in rebus diuinis eſſe debet. im-
2 mo † non debet ratio haberi, ſeu conſideratio originis, ſeu loci in diſtribuendis beneficiis, ſed habilitatis, & meritorum. c. nos qui. & c. nos ſanca. 40. diſtin. c. undecunque. 56. diſtin. c. ad decorem. de inſtitut. ubi reprehenditur Patriarcha Conſtantinopolitanus a ſummo Pontifice, mandatque ipſe Papa eum moneri, ut conferat omnibus undecunque originem duxerint. & ibi datur optima ratio, quòd in omni gente, qui facit iuſtitiam acceptus eſt Deo, nec ſanctuarium Dei conuenit iure hæreditario poſſideri. Idem etiam conſtitutum uidetur de iure diuino prout Exod. 18. prouide autem de omni plebe uiros ſapientes. Deuteron. 1. ſiue ciuis ſit ipſe, ſiue peregrinus nulla erit diſtinctio perſonarum. Et cap. 18. legitur, quòd ſi Leuita ueniat ad adminiſtrandum in templo, de longinqua ciuitate; alij, qui erant ibi prius illum recipere deberent, idemque eandem ciborum portionem recipere deberet, ſicut & cæteri. Inſuper nuda origo non uidetur in conſideratione, per ea, quæ cumulat Socin. conſilio 288. circa primam, colum. 5. uerſiculo, ex quibus infero; quòd nudo tantum nomine, cum ſequen. uolum. 2. Accedit, quòd uidemus in cathedra Petri, quæ eſt ſumma totius rei Chriſtianæ, ſedere homines ex omni natione, & tamen dicitur Pontifex Romanus: & ſecundum prædicta uidetur, quòd Romanus præfici deberet. Immo in fortioribus terminis; ſtante populi ſermone, quòd uolebat Papam creari Romanum, uel Italicum, & cum ex ordine uerborum appareret, quod intentio populi dirigebatur primo in Romanum, conſuluit Bald. in conſil. ſeu quæſt. de ſchiſmate poſita poſt rubr. C. ſi quis alt. teſtari prohib. nume. 19. & 20. quòd electio Papæ Vrbani, non Romani, & ad mores Gallicos transformati, tenuit, & ualuit. Et facit illud Pauli, non ſolùm Romanis, ſed & Græcis, & Barbaris, debitor ſum, &c. Poteſt etiam ratio philoſophica adduci; quòd nihil refert, ex quo loco quis ſit, ſeu originem trahat. unde plures philoſophi interrogati, cuiates eſſent, reſponderunt ſe mundanos, ſeu de mundo eſſe: quaſi nihil referret, quis potius ex uno, quàm ex alio loco eſſet. Idem conſiderauit Poeta ſatiricus, dicens, Summos poſſe uiros, & magna exempla daturos, ueruecum in patria, craſſoque ſub aere naſci. Contrarium ueriùs puto, quòd immo iſta pars regulæ ſit omni rationi, & omni iuri conſona. Et primo quòd rationi, & iuri naturali patet, quòd ſicut patriæ de iure naturæ debitores ſumus. l. ueluti. ff. de iuſti. & iure. ubi, ſit æquiparatio iſtorum trium, uidelicet, religionis erga Deum, amoris erga parentes, & patriam; & talis etiam æquiparatio erga parentes, & patriam. ſit ib. l. poſtliminium. §. filios. ff. de capt. & poſtl. reuerſ. immo amor patriæ ibi præfertur; & dulcis eſt amor patriæ. l. qui habebat in prouincia. poſt princ. & ibi etiam not. gloſ. 1. in fine. ff. de legat. 3. & faciunt tradit. per Deci. conſil. 661. in caſu, ante numer. 10. & ſuccedit illud Catonis, Pugna pro patria. Inſuper
3 † patriæ & Rip. noſtræ naſcimur, ad text. ſingul. in l. 1. §. ſi ea, quæ. ibi, partus enim iſte alendus eſt, qui & ſi non tantum parenti, cuius eſſe dicitur, uerum etiam reipublicæ naſcitur,

ff. de

ff. de uen. in poſſeſ. mitten. Bal. in authen. & omni
no, colum. penul. ante num. 14. C. ne uxor pro ma-
ri. Barba. conſil. ultim. in 4. uolum. conſil. Alex. co-
lum. 2. nume. 6. Alcia. in tracta. præſumptio. par.
3. præſump. 37. nume. 6. Eadem ratione naturali,
& patria ſuis fauere, ſuos fouere, & ſuos alere de-
4 bet, magis quàm exteros. Et iſta † origo dicitur
immutabilis, eiuſque iura dicuntur naturalia, &
immutabilia. l. aſſumptio originis. ff. ad municip.
l. in adoptionem quidem. C. de adopt. l. origine
& ita ſummat Bald. C. de municip. & origi. libro
10. l. penul. cum glo. fina. ff. de ſenato. Soci. conſi-
lio 35. circa prædictam nume. 7. uerſic. tertio pro-
batur. & eo ſi. primo. Accedit alia ratio naturalis
5 ſiue ſuperna, quæ eſt, quòd † Regio quælibet ha-
beat diuerſitates morum, & qualitatum. l. cum
de lanionis. §. aſinam molendinariam. uerſic. opi
mum ergo. ibi, in qua præſumptione ſint; qui in
quaque regione commorantur. & ibi gloſſ. decla-
rat præſumptione, id eſt conſuetudine. cum qua
tranſit ibi Bart. ff. de fund. inſtru. & pro iſta con-
ſideratione. tex. & pro prædictis uidentur ea quæ
ſcripta ſunt in oratione Ciceronis. in M. Antoniū
Philip. 10. ſub his uerb. omnes nationes ſeruitu-
tem ferre poſſunt, noſtra ciuitas non poteſt, nec
ullam aliam ob cauſam, niſi quòd illæ laborem,
doloremque fugiunt, quibus, ut careant omnia
perpeti poſſunt, nos ita à maioribus inſtituti, at-
que imbuti ſumus, ut omnia conſilia, atque facta
ad uirtutem, & dignitatem referamus &c. & fa-
ciunt tradita per Claudium Ptholomeum. lib. 2.
quadripar. capitu. 3. colum. 2. ubi, poſtquam pro-
bauit diuerſitatem regionum, illaſque habitan-
tium concludit, quòd Europa inter Septentrio-
nem, & Occidentem collocata, cuius triplicitatis
ſunt Domini, Iuppiter, & Mars, in qua conſiſtunt
6 † Italia, Hiſpania, Gallia, & aliæ Prouinciæ ibi nó-
minatæ; habet homines, qui non humilientur,
ſed libertatem appetant, & arma concupiſcant,
laborent, & ſint bellicoſi, nec nó periti regiminis,
nitidi ſint, ac mundi, & magnanimi. Idem, & ma-
gis ſpecifice concludit ſummus Architectus, &
Philoſophus Vitruuius. lib. 6. cap. primo. colum.
fina. loquens etiam de Italia, & Vrbe Roma, cu-
ius uerba præclara & notabilia, ne quis hæc legés
ad alienas bibliothecas confugere habeat: & ut
maior fauor oriūdorum Romæ, inter quos etiam
ego ſum, appareat, ſubiicio. Cum ergo à natura
rerum hæc ita ſint in mundo collocata, ut omnes
nationes immoderatis mixtionibus ſint diſpara-
tæ, placuit, ut inter ſpatia totius orbis terrarum
7 regionumque medio mundi † populus Romanus
poſſideret fines. Namque temperatiſſimæ ad utrā
que partem, & corporum membris animorumq;
uigoribus pro fortitudine ſunt in Italia gentes.
Quemadmodum enim Iouis Stella inter Martis
feruentiſſimam, & Saturni frigidiſſimam, media
currens temperatur: eadem ratione Italia inter
Septentrionalem, Meridianamque ab utraq; par-
te mixtionibus temperatas, & inuictas habet lau-
des. Itaque conſiliis refrangit Barbarorum uires,
forti manu Meridianorum cogitationes, ita di-
uina mens ciuitatem populi Romani egregia,
temperataque regione collocauit, uti orbis impe
rio potiretur. Quod ſi ita eſt, uti diſſimiles regio-
nes ab inclinationibus cœli uariis generib. ſint
comparatæ, & ut etiam naturæ gentium diſpari-
bus animis, & corporum figuris, qualitatibuſque
naſcerētur: non dubitamus ædificiorum quoque
rationes ad nationum, gentiumque, proprietates
aptè diſtribui debere, cum habeamus ab ipſa re-
rum natura ſolertem, & expeditam monſtratio-
nem. hæc ille. Huc pertinent quæ ſcribuntur in c.
fundamenta. de electio. libro 6. Gentem Romanā
dici ſanctam, populum electum, & hanc eſſe ciui-
tatem ſacerdotalem, & regiam per ſacram Beati
Petri ſedem, caput totius orbis effectam. Si igitur
tantum conſiderari debet Regio, & locus, & nati-
uitas, etiam quo ad ædificia, prout iſte dixit, tan-
to magis habenda erit ratio in beneficiis, illorū-
que diſtributione, habita conſideratione præmiſ-
8 ſorum. Concurrit etiam † diſpoſitio legis ciuilis
præferens originarios exteris. l. Diuus. ff. de tuto.
dat. ab his. ubi in tutela præfert originarios exte-
ris. l. fina. C. de offic. prætor. ubi in Prætura in ur-
be, præfici debent originarii, aliis excluſis. Reſp.
& publica negotia originariis committuntur, & à
iure reuocantur. l. uni. C. ſi curia reli. ciui. facit tex.
in l. 2. in fi. ibi, ciuibus noſtris debere conferri, ubi
fit ſubuentio originariis, & ibi nota. Bart. quòd
ciues poſiti ſuper eleemoſinis non debent illas ex
traneis pauperibus dare. C. de cano. ciui. lib. 11.
quod dictum Bart. communiter approbatur pro-
ut per Rip. in tracta. de peſte. ſub rub. de remediis
ad conſeruandam ubertatem. nume. 153. uerſicu.
quòd ſi redditunm tenuitas adduci poteſt etiam
text. in l. uni. C. non lice. habit. metroco. ubi extra-
nei à poſſeſſione excluduntur. lib. 11. facit illud
Ciceronis. potiores nobis (inquit) ſunt ciues, quā
peregrini. & Aeneas de Pen. in l. quiſquis. C. de om
ni agro. deſert. lib. 11. in tracta. præſumptionum,
qui aſcribitur Alcia. parte 5. præſump. 3. nume. 3.
9 & ſequen. Et in terminis noſtris, quòd † iura diui-
na præferant originarios aliis, probatur Deutero.
capitu. 18. in princip. & poſt medium. ubi; quòd
Deus tibi ſuſcitabit Prophetam de gente tua; &
de fratribus tuis, illique obedies. & eſt text. in l. in
eccleſiis. C. de epiſcopis & clericis. capitu. nullus
inuitus. 61. diſtinctio. & licet loquatur in epiſco-
pis, tamen ratio tex. eſt communis ad alia benefi-
cia. capitu bone. 2. ante finem. ibi, nec uellemus ti
præficere alienum. de poſtulatio. prælato. capitu.
quoniam. ibi, pontifex loci catholicorum præſulem
nationibus illis conformem &c. de officio ordin.
Innocen. in capitu. quia diuerſitatem. ante finem.
de conceſſ. præbend. ubi dicit, quòd iuſtum eſt,
quòd epiſcopus prouideat clericis in terra pro-
pria. Roman. in l. ſi uero. §. de uiro. fallen. 14. num.
ro 36. ff. ſoluto matrimo. Abba. in capitu. ad deco
rem, ante fin. de inſtit. ubi ſubdit, quòd eſſet ual-
de ho-

&c honeſtum & fructuoſum, ut quiſque in patria ſua beneficiaretur, & ſic unus non occuparet beneficia, vel ſtipendia alterius: ne daretur materia depauperandi beneficia, & propter faciliorē reſidentiam &c. glo. & Abb. in fi. & alii in c. ſi proponente. de reſcrip. Io. Fran. Ripa in prælle. tract. de peſte, ſub tit. de remediis ad conſeruandam uber. ante nu. 154. uerſic. ſic beneficia ciuibus magis quàm forenſibus ſunt conferenda &c. Dec. cōſ. 541. ante nume. 15. uiſa donatione. & 695. nu. 23. latè Sylu. de beneficio. quæſt. 26. par. 3. qui facit etiam mentionem de hac regula. Pariſ. conſ. 38. nu. 13. & 14. lib. 4. & quod ſit iuridicum & rationabile, oriundos exteris in omnibus præferri, latè per Andream Sicu. conſ. 57. præclarè ſcribitur, à prin. uſque ad num. 21. li. 1. & in c. eam te. numer. 28. de reſc. Rebuff. in tractat. Nomi. quæſt. 9. numer. 48. & ſeq. ubi etiam loquitur de hac regula, quàm tamē corruptè allegat, Sarnen. in 1. quæſt. reg. de Idio. n. 13. Ad contraria reſpondetur, ut infra. & primò ad c. nos qui & c. nos loca. 40. diſtinct. quòd ibi ſupplenda eſt dictio, tantum, ut per gl. etiam ibi ſupplerur hoc modo intelligendo; quod non ſpectetur origo tantum, ſed etiam alia, uidelicet uirtutes & merita &c. & ſic reſpondeo ad illud conſ. Soci. licet ad aliud propoſitum faciat; & ad alia ſimilia contraria: quod in beneficialibus non debet inſpici nuda & ſola origo, ſed etiam alia. & propterea, ſapienter addita eſt clauſula in regula noſtra, uidelicet, Cæteris paribus: per quam clauſulam reſpondetur ad omnia iura, quæ in contrarium allegari poſſent. Nec etiam obſtat. c. ad decorē. de inſtitu. quia non negatur ibi, quòd non ſit fauendum originariis: ſed quia in defectum originariorum Patriarcha ſolum cōferebat nationi Venetæ, & non aliis nationibus, propterea reprehenditur, prout ibi declarat glo. magna & Abb. & alii. Nec obſtat aliud, quòd apud Deum non ſit acceptatio perſonarum; quia in caſu noſtro prouidetur beneficiis magis, quàm perſonis, & militant illæ rationes, de quibus per Abb. in dicto c. ad decorem. Nec ipſe Deus omnipotens negat, uel prohibet magis uni, quàm alteri, ſuadēte cauſa, uel ratione, conferri poſſe beneficia. Immo ipſe idem magis dilexit Ioannem, qui ſupra pectus Domini recubuit, & pro eccleſiæ uniuerſalis regimine Petrum alijs præpoſuit. Minus obſtat illud, quod ſummus Pontifex Romanus eligatur etiam non originarius, ſeu Romæ ortus: quia Pontifex Romanus non eſt ſolum epiſcopus Vrbis, ſed vniuerſi orbis, licet per antonomaſiam appelletur Romanus. Et cæteris paribus non ſolum beneficia, Vrbis officia, dignitates, adminiſtrationes, ac Cardinalatus, immo etiam ipſe Papatus concedi (mea quidem ſententia) deberet magis Romæ oriundis, ſeu ortis, quàm aliis exteris, & magis Italis, quam alterius nationis: & tāto magis, quia Romanorum eſt imperare, ut ſupra dixi. & facit illud Poetę de Vrbe Româ loquētis, Imperium ſine fine dedi. tamen quia Papa eſt eligēdus de gremio ipſius eccleſię. c. i nomine Domini. ante medium. uerſic. eligatur autem de ipſius &c. diſtin. 23. in quo gremio ſunt ex omni natione, poteſt Papa eligi. eſt bene uerum, quòd inter officiales Curiæ ac inter ſummos uiros ſacræ Rotæ Auditores, qui duodecim Tribubus, ſeu toti orbi iura reddunt, & inter digniſsimos Cardinales expedit, quod adſint & præficiātur aliqui ex principalioribus nationibus, ne uideantur alii poſtponi, & excludi, ac quaſi repelli ab Vrbe, quę dicitur communis Patria: & etiam quia tales exteri melius, & magis intrinſece noſſe exiſtimantur mores & conſuetudines litigantium exterorum, ac locorum unde lites Romam confluunt: & ſapientum eſt hanc cognitionem, & diuerſitatem hominum, & Vrbium conſiderare, perquirere, ac magni facere, & hęc laus fuit præcipuè ſapienti Vliſsi attributa, iuxta illud Horatii libr. 1. epiſto. in epiſtola ad Lollium. Qui domitor Troię multorum prouidus vrbes, & mores hominum inſpexit. & idem in Poetica, Qui mores hominum multorum uidit & urbes.

SVMMARIVM.

1. *Diæceſanorum appellatione qui ueniant.*
2. *Diæceſis idem quod gubernatio.*
3. *Diæceſani ſunt epiſcopi & ſuperiores.*
4. *Diæceſani dici poſſunt parrochiani.*
5. *Diæceſani lato ſumpto uocabulo omnes de prouincia dici poſſunt.*
6. *Diæceſani propriè qui.*
7. *Diæceſanorum appellatione an ueniant ciuitatenſes.*
8. *Diæceſanorum appellatione domicilium habentes uenire.*

QVadrageſimoſecundo, iuxta decimā partem, ibi, & Diæceſanus non Diæ-
1 ceſano. Quæro † qui ueniant appellatione Diæceſanorum ad effectum noſtræ regulæ? ne autem per terminos ignotos procedamus, unde denominata ſit Diœceſis, & quid ſit præmittam. & licet & latini, & vulgares plenam cognitionem huius uocabuli Diœceſani habere prętendant, ut plurimum tamen etiam in prolatione huius dictionis diœceſis aberrant. eā enim barbarè proferunt penultima correpta, quā producere deberent quid igitur dicerent, ſi non Dioceſim, ſed Diœceſim proferendum eſſe aſſererem? Mirandumquè de illis eſt, qui dictionem iſtam nouam eſſe aſſerunt, freti forſan opinione credentium Diœceſes a Papa Dioniſio conſtitutas, & diuiſas, ad tex. in c. 1. 13. quæſt. 1. glo. 5. ante
2 fi. in c. prouinciæ. 99. diſtin. † Dięceſis igitur, quæ græcè διοίκησις dicitur, idem eſt, quod gubernatio, adminiſtratio, ſiue iuriſdictio, à διοικῶ, ideſt, guberno, ſiue tueor. & nomen iſtud antiquum eſt. Cicer. epiſto. fam. lib. 3. epiſtol. 8. Appio Pulchro. Quid enim erat, quod me perſequerentur in caſtra, Taurumve tranſirent, cum ego Leodicea uſq; ad Iconium iter ita fecerim, ut me omnium illa-

rum

rum omnium Diœceſium, quæ cis Taurum ſũt,
omniumque earum ciuitatum magiſtratus, lega-
tionéque conuenirent? idem Q. Thermo. Vt in il
lam *διοίκησιν* reiicias. Familia. lib. 13. & eo. lib. Ser
uilio epiſto 68 incipit, ex prouincia mea Cilicie
ſi, cui ſcis *τρεῖς διοικήσεις* Aſiaticas attributas fuiſ-
ſe, nullo ſum familiarius uſus, quàm Androne Ar
temonis &c. l. uni. ibi uel ægiptiacam diæceſim
C. de priua. carce. Aliqui Diæceſim, quaſi diuiſio
nem dictam putant, uel diuiſionem eſſe. diuidit
enim fines uniuſcuiuſque epiſcopatus. cap. epiſco-
pum, de diœceſi 7. quæſt. 1. ubi, quòd nullo modo
epiſcopus tranſire debet de Diœceſi ad Diæceſim.
c. Epiſcopi. in princip. 9. quæſt. 2. Cardi. in cle. du-
dum. uerſic. extra ciuitates. in. 1. quæſt. ibi, Diœce-
ſis autem dicitur idem, quod diuiſio, qua termi
ni epiſcopatuum diuiduntur. de ſepultu. Videa
tur omnino Alcia. ſuper. l. pupillus. in §. territoriũ
ff. de uer. ſigni. Ad principale quæſitum redeun-
3 do, † Diœceſani uario modo capiuntur. & pri-
mo pro epiſcopis, & ſuperiorib. c. cum non liceat
de præſcr. cle. uni. §. nolumus. cum gl. in uer. diœce
ſanis. cũ quæ tranſit ibi Card. q. 4. de fo. cóp. Car.
cle. uni. q. 8. de ſuppl. negl. præl. alibi aũt Diœceſa
ni ſolùm pro epiſcopis capiuntur, ut in cle. 1. iun
cta glo. 1. & 2. & ibi Cardi. in prima quæſt. de uita
& honeſt. cleri gloſ. in uer. Diœceſanis. in cle. 1. de
iu. patro Io. de Firmo. in prælud. tracta. de epiſco.
nume. 10. col. 3. uerſic. item epiſcopus ſolus dici-
tur Diœceſanus in tota Diœceſi &c. de quo per
Fe. lin. poſt alios, qui dupliciter limitat, in ca. olim
in princip. de præſcr. Sed aduertendum eſt, quòd
glo allegatæ non excludunt, quin ſuperiores ue-
niant, ſed tantum inferiores. Inſuper notandum
eſt, quòd quando appellatione Diœceſani dici-
mus comprehendi Archiepiſcopum, intelligere
debemus, quo ad ſuam Diœceſim propriam, non
autem quo ad Prouinciam. Cardi. in clem uni. §.
eadem. in 1. quæſt. nume. 3. de ſupple. negli. præl.
De iſtis autem Diœceſanis non loquitur regula
4 noſtra. Secundo, † Diœceſani uocabulo ſtrictè
ſumpto dici poſſunt Parrochiani, qui ſub ſunt Ba
ptiſmali eccleſię, cum illa Baptiſmalis eccleſia
Diœceſis dicatur. 16. cau. in themа. poſt prin. ibi,
à clericis Baptiſmalis eccleſiæ, in cuius Diœceſi
Parrochiana illa eccleſia conſiſtebat. Archidiac.
in cap epiſcopum. poſt princip. ibi, & ſecundum
hoc etiam Baptiſmalis eccleſia, uel capella poteſt
dici Diœceſis. 7. quæſt. 1. & glo. ſuper rub. C. non
lice. habita. in eo loco. lib. 11. pro eodem ponit par
rochialem & Diœceſem, de iſtis autem Diœceſa
5 nis nec regula noſtra loquitur. Tertio † Diœce-
ſani, lata ſumpta interpretatione omnes de pro-
uincia, ſeu unius prouincię dici poſſunt, cum
Diœceſis pro prouincia capiatur, & contra, l. iu-
dices, qui in partibus Diœceſeos ſuæ cum ſum-
ma. Bat. C. de iuri. lib. 1. ubi enim accipitur pro
prouincia. ca. epiſcopi, qui extra ſuam Diœceſim
iun. glo. 1. quæ exponit prouinciam, in princi. 16.
quæſt. 3. c. ſtudeat. poſt princ. ibi, id eſt in exteris ali-

nis prouinciis fratres, & coepiſcopos ſuos. 50. di-
ſtin. c. ſanè de fo. compe. Arch. in cap epiſcopum.
num. 2. uerſ. aliquando Diœceſis ſumitur pro pro
uincia. 7. quæſt. 1. Sequeretur igitur, quòd omnes
de prouincia continerentur ſub regula iſta, cuius
contrarium uerius puto, uerè enim & propriè
loquendo Diœceſis & prouincia inter ſe differũt.
Prouincia enim eſt ſubiecta, Patriarchæ, ſeu Ar-
chiepiſcopo: Diœceſis vero epiſcopo: niſi etiam
de propria Diœceſi Archiepiſcopi loquamur. ui-
deatur tex. in c. 1. à princ. uſque ad. §. ſanè in diuer
ſis locis. de cenſ. lib. 6. Io. Fran. Paui. olim Rotę Au
ditor meritiſsimus. de offic. & pote. cap. ſede va-
can. in 10. quæſt. 2. par. pri. in uer. & no. quòd Diœ
ceſis. num. 42. uerſ. aliàs tamen differunt Diœce
ſis, & prouincia &c. Cócluderem igitur regulam
non extendi ad omnes de prouincia, cum ex pro-
prietate uerborum talis interpretatio fieri non
6 poſsit. † Diœceſanorum appellatione proprie il
li ueniunt, qui ſunt de territorio epiſcopi. Diœce
ſis enim dicitur territorium epiſcopi: ſiue diſtin
ctio, uel diuiſio finium epiſcopatuum. c. epiſco-
pum 7. quęſt. 1. & ibi Archidia. in prin. c. unio. 10.
quęſt. 3. Cardina. in cle. dudum. uerſic. extra ciui-
tates. in 1. quęſt. nu. 4. uerſic. Diœceſis autem dici-
tur idem, quod diuiſio, qua termini epiſcopatuũ
diuiduntur. de ſepultu. Feli. in c. Rodulphus. de re-
ſcrip. col. 6. uerb. & ad iſtam conclu. ibi, eſt autem
7 Diœceſis territoriũ epiſcopi &c. An autem † Diœ
ceſanorum appellatione ueniant ciues, de quo in
c. ſignificante. & prę alle. c. Rodulphus. de reſcrip.
c. cum epiſcopus. de offi. ordi. lib. 6. cap. uni. de re.
permu. eo. lib. Breuiter ad rem noſtram, duę con-
cluſiones eliciendę ueniunt. una, quòd quando di
ctio iſta Diœceſis profertur à iure, uel conſtitutio
ne, indiſtinctè comprehendat etiam ciuitatem.
Gemini. in c. quamuis. 1. §. quanquam. nu. 4. uerſ.
quæro, quare hic tex. de pręben. lib. 6. Fel. in alleg.
c. Rodulphus. num. 8. in 3. conclu. uerſic. dicit e-
tiam, poſt Io. de Fan. & per Petr. Andr. Gramma.
Rotæ Auditorem in repe. c. uni. de re. permu. libr.
6. ſuper glo. in uer. Diœceſis. in prima conclu. uer-
bum igitur iſtud Diœceſanus à Regula noſtra, &
ſic à iure, ſeu conſtitutione prolatum, comprehé-
det etiam ciues. Secunda concluſio erit ſecun-
dum Abb. in dict. cap. Rodulphus. de reſcr. col. 3.
nu. 5. uerſ. ad ſecundum ſimiliter diſtinguo, quòd
in materia larga appellatione diœceſis, ueniat ciui
tas, ſecus in materia ſtricta. Rot. Bellemer. 141. ſi
primus. ſequitur Fel. in d. c. Rodulphus. in 3. cócl.
ubi latè, quibus addo nota. ſing. Matthe. Matheſi.
95. no. mirabilem regulam, quòd ubicunque u-
num uocabulum habet duo ſignificata, unum la-
tum, aliud ſtrictum &c. ubi infert ad caſum no-
ſtrum quòd Diœceſis in materia fauorabili, ciui-
tatem etiam comprehendet, ſecus in materia o-
dioſa. hanc tamen regulam pulchrè limitat, niſi
aliter dicendum ſit propter communem uſum lo
quendi regionis. Pet. And. Gramma. ubi ſupra. in
2. conclu. Applicando ad regulam noſtram, ſi fa-
uora-

norabilis dici poteſt, de quo in proxima ſeq. q. ſequitur, quòd illos de ciuitate ét comprehendat. Sed aduertendum eſt, quod noo uidetur neceſſaria iſta diſcuſsio, quia in caſu ciuitatis prouiſum uidetur in ſpecie, dicẽdo quòd pręcedat oriũdus non oriuodo: tamen plures caſus adduci poſſent, qui ſaltem dubii remanerent, non facta iſta interpretatione, quòd ciues comprehendantur. & in
2 ter alia habemus, quòd † Diœceſanorum appellatione ueniunt etiam domicilium habentes. glo. 2. in c. ſtatutum. §. cum uero eiuſdem ciuitatis. & gloſ. in uer. unam diętam. in fi. ubi quòd Diœceſanus, cum aliud non adiicitur, debet intelligi Diœceſanus domicilii: & dicit ſe audiuiſſe curiam Romanam ita ſeruare. de reſcript. libr. 6. & ibi Domin numer. 17. uerſicul. mihi uidetur, quòd tota difficultas &c. & poſtea uerſic. ex fi. tamen gloſ. no. quòd propriè. Diœceſis propriè dicitur, ubi quis habet domicilium licet alibi natus fuerit. & idem Phi Franc. ante nume 13 ubi no. ex illa glo. quòd illa propriè eſt Diœceſis alicuius, in qua quis habet domicilium habitationis, licet ex origine alibi ſit natus. eandem gloſ. approbat idẽ Franc. in cap. præſenti § ſanè numer. 3. ſuper glo. in uerſicul. originis. de præbend lib. 6. proquibus tamen uideatur omnino conſil Ruin 100. uiſis ſtatutis, uolum. 5. numer. 1. & numer. 9. ubi declarat dictam gloſ. in uerſic. unam dictam. Si igitur ſuſtineri poſſet, quòd Diœceſanorum appellatione uenirent incolæ, ſeu habitatores Diœceſis, & ciuitatis, cum in præcedent. part. regulæ dictum ſit, oriundum non oriundo præferri. incola, ſeu habitator ciuitatis non uidebatur in illa parte comprehendi, qui tamen in iſta ſub nomine Diœceſanorum uenire poſſet. ſed quia iſta requirunt altiorem indaginem non proſequor hic.

S V M M A R I V M.

1 *Diœceſanum non diœceſano præferri an ſit rationabile & iuridicum.*
2 *Diſpoſitio de ciuitate loquens, habet locum etiam in Diœceſi.*
3 *Diœceſani extraneis præferendi.*

1 QVadrageſimotertio iuxta eandem partem ſucceſsiuè quæro, † an ſit rationabile & iuridicum, quòd Diœceſanus, non Diœceſano præferatur? & breuiter concludo, quòd ſic, per ea, quæ late deduxi ſupra in 39. quæſtio quę pro maiori parte applicari poſſunt etiam præſenti
2 parti regulæ: præſertim, quia † diſpoſitio loquẽs de ciuitate habet etiam locum in Diœceſi glo. 1. in cap. unico, de re. permu. libr. 6. cum qua tranſit Abb. in cap. cum contingat. in ſecundo no. de fo. compe. facit Rot. Belle mer. 141. § primus, & Domin. in dicto cap. uni, nume. 13. ibi, ſed dic, quòd intentio gloſ. non eſt, quòd reſcriptum ſub uerb. Diœceſis, includat ciuitatem: ſed intendit, quòd ſi impetretur reſcriptum in ciuitate ſuper beneficio uacaturo, quòd id quod dicitur hic de impetrante in Diœceſi, idem dicemus de impetrante in ciuitate &c. & cum iſta opin. tranſit Felin. in c. Rodulphus. de reſcrip. colum. 6. uerſicul. & ſi fit mentio de diœceſi & poſtea declarat, quòd diœceſis, eſt territorium epiſcopi: deinde uerſicul. 4. inducit loquens ſuper eadem gloſ. idem concludit, ibi, ſolut. non dicit gloſ. & in ſpecie, quòd
3 † diœceſanus debeat præferri, ſeu haberi in magna conſideratione, facit text. in capitul. nullus cum glo. in uer. ciuitatis in princip. 61. diſtinct. & tex. in c. ſacrorum. poſt princ 63. diſtin. & in c. hortamur 71 diſtin. cap. fraternitatis. de cler. non reſi. ubi clericus unius diœceſis, non debet recipi in alia diœceſi. & cap. fina. de cleric. peregri. cap fi. de temp. ord. libr 6. Feder. de ſen. conſil. 95. ſuper dubitatione, colum. 2. uerſic. Item ſuper eo, quod quæritur, an in locum deficientis. ubi concludit in locũ deficiẽtis monialis patronũ potuiſſe eligere, ſeu præſentare, quam uoluit: dummodo de ciuitate uel diœceſi. Ioan. Firma, in tracta. epiſcopo. lib. 2. quęſtio. 48. ubi, quòd epiſcopus poteſt eligi extra diœceſim, ſi in diœceſi non ſit idoneus. Roc. de cur. in tractat iurispatro. in uer. honorificum num. 15. uerſicul limi. tamen iſtam conclu. niſi ſit de aliena diœceſi ipſe præſentatus &c. Sylua. de benefic. 3. part quæſt. 16 colum. prima, ante num. 2 & colum 3. ibi, intendit prouidere clerico in ſua patria, ſiue diœceſi &c. Sarnen. in 1. quæſtio. Reg. de idio, poſt numer. 6 uerſicul. & ideo dicebat Vgo. Et pro præmiſſis uideatur omnino Lãber. in tractat. iuris patro. 24 arti. 7. quæſt. 1. part. 2 libr. fol. 227. ubi ad plenum diſputat, an non exiſtens de ciuitate, uel diœceſi præſentari poſſet: & ante numer. 19. poſt multa concludit, ut repertis idoneis in diœceſi, illi præſententur, & inſtituantur. Et fuit neceſſaria iſta decima pars regulæ ad tollendum illud dubium, an appellatione Ciuitatis ueniret diœceſis uel territorium; de quo per ſcribentes in dicto ca. Rodulphus. ubi per Feli. pleniſsimè & melius omnibus per Gemi nia. in cap. felicia. colum. penult. numer. 6. de præbend. libr. 6.

S V M M A R I V M.

1 *Regni eiuſdem exiſtens in quo eſt beneficium, an præferatur extraneo?*
2 *Omnia alia habilia ſupponi debent quando ſuper uno diſputatur.*

QVadrageſimoquarto Georgius Hiſpanus Legionen. ac Melchior Italus cõcurrunt ſuper eodem beneficio in ciuitate Salamantina Regni, ſeu prouinciæ Caſtellæ exiſtenti, quærebatur in Rota coram Aquenſ. an per illam qualitatem,

quia

1 †quia beneficium eſſet in Hiſpanis, Georgius Hi-
ſpanus præferendus eſſet? Videbatur affirmatiuè
reſpondendum, arguendo ab identitate rationis,
ad l. ſi poſtulauerit. §. oratio. ff. de adulr. l. 1. §. hoc
interdictum eandem. & ibi nota. Bar. ff. de fonte.
l. illud. cum gloſ. magiſtra, quæ dat concordan. in
uer. æſtimari. ff. ad leg. Aqui. c. translato. cum gloſ.
ult. de conſtitu. eadem rationes, quæ militant in
oriundis, ac diœceſanis, ut præferantur non oriun
dis, & non diœceſanis, uidentur militare in perſo
nis unius Regni, vt præferantur perſonis alterius
regni. Et inter alia videmus, quòd una natio non
conuenit, nec ſimbolum, uel conformitatem ha-
bet cum alia, nec in modo loquendi, nec in con-
uerſatione, nec in moribus, pro quibus faciũt ea,
quæ ſcripſi ſupra quæſt. 43 Paucis agendo dicò
hoc dubium in Rota propoſitum, ac diſcuſſum
fuiſſe, & deciſum pro opin. negatiua. per text. in
c. ad decorem. de inſtitut. per ea, quæ uoluerunt
Doctor. in c. ubi, de cleri. peregri. & ad tex. in cap.
hortamur. 11. diſt. & in ſpecie habemus Dec. Pu-
tei 156. incipien. die prima Februarii. 1542. lib.
1. ubi quòd quis ſit de regno non eſt qualitas, ut
præferatur ſuper beneficio. Verum iuniores ne
decipiantur circa præmiſſam Rotę concluſionem,
ſupponere debent iuxta terminos. l. vt gradatim.
verſ. etiamſi lege. ff. de muner. & hono. ac l. qui te
ſtamen. poſt princ. ff. de teſtament. & l. 1 §. lex Fal-
cidia. ibi, & omnes teſtamentariæ pertinent, quæ
tamen poſſunt locum habere. ff. ad leg. falci. Om-
2 nia † alia habilia, & quòd impedire non poſſint
dum ſuper uno diſputatur. Supponant igitur
Melchiorem Italum habilitatum fuiſſe ad obtinẽ
dum beneficium in Regnu Hiſpaniarum, & eum
habuiſſe (ut proprijs terminis utamur) naturali-
tatis, ſine quibus, nec in regnis Hiſpaniarum, nec
Galliæ, ac quibuſdam aliis, quis beneficij poſſeſ-
ſionem toto tempore ſuæ uitæ obtinere poſſet:
Quod an ſit iuri, & rationi conſonum hic non di-
ſcurio. Non deſunt, qui pro hoc inueterato ſti-
lo, ſeu antiqua conſuetudine, uel priuilegio ratio-
nes adducant, eam etiam inter cæteras, de qua
Deu. c. 18. in prin. & poſt medium: Suſcitabo Pro-
phetam de gente tua, & de fratribus tuis, illique
obediens. & alia de quibus ſupra quæſtio. 41. ac
per Benedi. in c. Rain. in uer. & vxorem. num. 144.
de teſtam. & per Rebuff. in praxi benefi. tit. de re-
ſcrip. mixtis. nu. 6. cum aliis ſeq.

SVMMARIVM.

1 *Originarius, vel diœceſanus ex priuilegio, quid ſi concur-
rat cum extero non priuilegiato, vel priuilegiatus cũ
vero originario, uel diœceſano?*

2 *Qualitatem naturaliter, vel per priuilegium ineſſe paria
ſunt.*

3 *Legitimatio per principem quid operetur?*

4 *Statutum extenditur ad caſum priuilegiatum.*

1 Quadrageſimoquinto quæro, † priuile-
gium fuit N. clerico Interamnen. con
ceſſum, quòd habeatur pro origina-
rio, ſeu diœceſano Peruſino cum om-
nibus ſuis clauſulis ampliſſimis, quę-
ro an ſi concurrat ſuper beneficio ciuitatis, uel diœ
ceſis Peruſinæ uacan. cõtra alterum forenſem non
priuilegiatum, illi præferri debeat, uel ſi cum o-
riundo originario, uel diœceſano Peruſino verò,
& non per priuilegium, priuilegio ſit tutus, ne ab
hoc excludatur? Pro opin. affirmatiua in utroq;
caſu uidetur concludendum ex illa iuris conclu-
2 ſione, quòd † paria ſint qualitatem naturaliter
ineſſe, uel per priuilegium. ad tex. in l. cum oratio
ne. in prin. & ita omnes ibi illum tex. ſummant.
ff. de excuſ. tutor. ex quo Bald. ibidem infert ad le
3 gitimatum † a principe ex poſtfacto: legitima-
tio enim operatur habilitatem ab initio, id eſt,
ac ſi habilis natus eſſet. ad tex. in l. quæris ff. de na
ta. reſti. §. reliquis. & §. illud ad fi. in authen. quib.
mod. natu. effic. ſui. ibi, nihil a filiis legitimis dif-
ferentes. & Dom. meus Phi. Dec. conſ. 169. & di-
ligenter. ante num. 2. Cur. iun. conſ. 150 pręſuppo
nitur in facto. num. 161. & ſeq. & quòd priuilegiũ
4 idem operetur, quòd ipſa natura, † & ſtatutum
extendatur ad caſum priuilegiatum firmat Bald.
in l. ſiue poſſideris. colum. 2. uerſicul. Contrarium
eſt uerum, quia ſtatuta extenduntur ad caſum pri
uilegiatum. C. de proba. ſequitur Iaſ. in l. ſi is qui
pro emptore, num. 306. & ſeq. uerſ. Octauò adde.
ff. de uſucap. Inſuper dato etiam, quòd iſte priui-
legiatus diceretur fictus originarius, uel fictus diœ
ceſanus, cum tamen princeps fingere poſſit, &
idem operetur fictio per legem, uel principem
inducta, quod ueritas. Bartol. in l. ſi maritus. 2. §.
legis Iuliæ. poſt princ. ff. de adult. Idem Bartol. &
alii in d. leg. l. ſi is qui pro emptore. Et dixit Pa-
riſ. conſil. 44. num. 8. uolum. 4. Ad papam ſpectare
priuilegio facere, quod non eſt. Et cum actus
pendeat a mera uoluntate diſponentis, credendũ
eſt eum uoluiſſe priuilegiatum priuilegio omni-
no gaudere debere. ad tradi. per Abb. in c. ex par-
te. 2. in fin. de cler. non reſiden. per Phi. Franc. poſt
Ioann. Andr. in cap. ult. colum. 3. uerſic. quid au-
tem ſi conſuetudo. num. 7. lib. 6. ac Pariſ. d. conſil.
141. numer. 18 & ſeq. uol. 4. qui uellet contrariam
opin. in utroque caſu tenere, ponderare poſſet,
quòd uerba conſtitutionis intelligenda ſint natu
raliter, ac propriè, non autem fictè, & impropriè.
C. de his, qui ueni. ęta. impe. l. 3 §. hęc uerba. cum
glo. in uer. hęreditatem. ff. negoc. geſtor. Bald. in l.
falſus tutor. §. an in patroni. poſt medium, ubi quòd
quando ſit mentio matrimonii, interpretatio fa-
cienda eſt de uero, non de ficto. ff. quod fal. tutor.
ſequitur Curti. iuni. conſil. 64. pręſupponitur in
facto. colum. penulti. num. 17. Alia etiam argu-
menta ad partes adduci poſſent, quę hic non
proſequor.

SVMMARIVM.

1 *Reliqui de quibus in ult. parte regulæ qui ſint?*
2 *Reliquorum appellatione qui ueniant.*
3 *Clauſula præcedens maioris eſt uirtutis ad determinatio-nem ſequentium quàm ſequens ad determinationem præcedentium.*

QVadrageſimoſexto iuxta vltimam par
tem, ibi, In reliquia uero ſingulis, &c.
1 †. quæro, qui ſint iſti reliqui? & pri-
mo uidendum eſt. quomodo capia-
tur iſtud uerbum, Reliquus: & habe-
mus tex. in l. poteſt reliquorum appellatio, & uni
uerſos ſignificare. ff. de uer. ſigni. & in l. Lucius Ti
tius curator Gaii. in prin. ibi, Qui Sempronius re
liqua traxit. ubi duplex uidetur fieri poſſe inter-
2 pretatio, una modo† reliqua, id eſt omnia. quòd
ille Sempronius omnia contraxerit, ſeu admini-
ſtrauerit: & quòd reliquorum appellatione om-
nes cõtineãtur videatur Luc. de pen. in l. vni. poſt
prin. uerſ. & nota, quòd appellatione reliquorum
C. de uendi. re. fiſca. lib. 10. Altero, quòd reliqua
exponantur, id eſt cætera, ſeu reſidua, prout exodi
cap. 28. ſumeſque duos lapides onychinos, & ſcul
pes in eis nomina filiorum Iſrael: ſex nomina in
capite uno: & ſex reliqua in altero, & iuxta tex. in
alle. l. uni. ibi ſed prætium partis tantum in fiſcũ
redigatur, reliquum dominia partium reſtituan-
tur. Habemus etiam tex. in l. Offidius. ff. de leg. 3.
ubi quæritur, quid ueniat reliquorum appellatio
ne: & Bar. declarando illum tex. concludit, quod
non continetur pecunia iam exacta, uel quæ uſi-
bus patrisfamilias eſt depoſita: & ſic ſequitur ꝙ
non omne reſiduum, comprehenditur. quod pro
cedit etiam adiecta dictione uniuerſali, dicendo
reliquum omne, ad tex. in l. ſi ex pluribus. in prin.
ff. de ſolu. ubi Bart. no. quòd clauſula reſtringitur
ad ſpecificata tãtum, ſi ſalua ratione recti ſermo-
nis fieri poteſt: habemus etiam tex. in l. cæterorũ,
& reliquorum appellatione. ubi, quòd reliquo-
rum appellatione etiam omnes continẽtur. ff de
uerb. ſigni. & l. cum optio. ff. de opti. lega. Roma.
ſing 699. uerba illa, quæ ſolent. in fi. Reliquum a-
pud linguæ latinæ primarios acceptum inueni-
mus pro eo, quod ſupereſt, ut in commenta. Caſ-
ſad. lib. 1. in hæc uerba, demonſtrant ſibi præter a-
gri ſolum nihil eſſe reliqui. Aliter accipit Cice.
4. Acad. dicens. ſunt enim multi, quę omnino græ
cas non amant literas, plures qui Philoſophiam,
reliqui, qui etiamſi hęc non improbent &c. & ſic
duobus modis exponi poteſt. uno id eſt cæteri
præter illos nominatos, & ſic ponat tres gradus,
unum eorum qui non amant literas græcas: alterũ
eorum, qui non ament Philoſophiam: tertium
quòd comprehendat omnes alios homines. Alte-
ra interpretatio eſt, quod dictio, reliqui, compre
hendat aliquos ultra nominatos, non autem om
nes. non enim omnes homines mundi tales ſunt,

1 ut inter iſtos comprehendantur. Videatur etiam
apud eundem Cic. in 2. Phil. in M. Ant. fol. 4. an-
te fi. ubi uerba hęc: Nullius inſector calamitatẽ;
tantum queror primum eorum reditus inquina-
tos, quorum cauſam diſsimilẽ Cæſar iudicauerit,
deinde neſcio cur reliquis idem non tribuas, ne-
que enim pluſquam tres, aut quatuor reliqui
ſunt, qui ſimili calamitate fuerint. Ex præmiſ-
ſis omnibus tres opin. eliciuntur: una, quòd reli-
quorum appellatione omnes penitus ueniant,
etiam iam expreſsi, & alii. Secunda opin. quòd
ueniant omnes alii non expreſsi, & ſic cæteri om-
nes ab expreſsis. Tertia eſt, quòd ueniant aliqui
ex non expræſsis tantum. Ad rem noſtram redeun
do, dico par. ultim. huius regulæ triplicem intel-
lectum recipere poſſe. primus ſit ſecundum pri-
mam opin. quòd inter nominatos in regula no-
ſtra, & inter quoſcunque alios, ubi cadere poſ-
ſit dubium concurrentiæ ſuper beneficio, prius
præſentantes præferantur. Secundus intelle-
ctus iuxta ſecundam opin. erit, quòd inter om-
nes & quoſcunque alios in regula, non expreſ-
ſos, præcedentia ſumatur à præſentatione litera-
rum: & ſic quòd concurrentibus illis, de quibus
in c. duobus. de reſc. lib. 6. uel quibuſcunque aliis
in hac regula non contentis, potior ſit literas prę
ſentans. Tertius intellectus iuxta ult. opin. ſit,
quòd nullus ueniat ex expreſsis in regula, ſed alii
qui in ea non expreſsi, non autem omnes: & ſic
non tollat, ſeu confundat omnes præcedentias
alias a iure repertas, & ſtatutas: & inter alia iura
tolleret diſpoſitionem text. in c. cum, cui canoni
catus. in fi. de præbend. lib. 6. & infinita alia iura.
Quilibet ex intellectibus pręfatis eſt diſputabilis,
quis autem uerior ſit, cogitent omnes: ſat mihi
ſit annuiſſe. ego illum tenerem, qui minus ius
commune offendit. Quartus intellectus, dum hæc
ſcripſiſſem, mihi in mentem uenit non abſonus,
& in ſe rationabilis, ut ex ſubſequen. quæſt. appa
rebit, dummodo tamen literæ conueniat: qui eſt,
quòd omnes concurrentes ultra contentos in re-
gula, ſiue præcedentiæ ſint de iure communi, pu
ta per cap. duobus. de reſcript. lib. 7. ſiue ex con-
ſuetudine, uel priuilegiis, ut inter nobiles, in-
ter curiales, inter officiales, uel alios: cæteris pari-
bus, attendatur literarum præſentatio. & ſic ſi cõ-
currant duo creati in canonicos, duo nobiles, uel
duo Milites S. Petri, uel duo ſcriptores Apoſtoli-
ci, & cætera ſint paria, ille præferatur qui prius li
teras præſentauerit. Et quòd intellectus huiuſ-
modi literæ conſonet, pondero clauſulam ſupra
poſitam, & cæteris paribus oriundus, non oriun
do: uoluit enim Papa, quòd tunc oriundus præſe
ratur non oriundo, quando cætera ſunt paria:
poſtea ſequitur, & diœceſanus non Diœceſano: in
telligo repetitam illam clauſulam, cæteris pari-
bus: dum uero ſubdit, In reliquis uero ſinguli, qui
literas apoſtolicas executoribus præſentauerint:
ſimiliter repetita cenſeri debet illa clauſula, Cæ-

teris

3 teris paribus. † clauſula enim præcedens ſequentia determinat, immò eſt maioris uirtutis, & efficaciæ ad determinationem ſequentium, quàm ſequens clauſula ad determinationem præcedentium.l.quiſquis.& ibi glo.Bar.& omnes.ff.de lega.3.Bart.in l.filium.ff.quan.di.leg.ce.& in l.curia.col.1.ff.de condi.& Demon.Roma.Sing.665.ſcias, quod conditio. in fi.Matheſi,nota.151.no.ſingulare dictũ, quòd maioris efficaciæ &c.Curt.Iun.conſ.14.ante nume.2.& conſil.22.cir.fi.Dec.conſil.92.uiſo puncto col.2.uerſ.quarto hoc comprobatur.& conſil.500.In cauſa, quæ Mantuæ.col.3.ante fi.nu.8.uerſic.& quia clauſula præcedens eſt maioris efficaciæ &c.Rui.conſ.23.libr.4.nu.4.Non deſinam aduertere, aliàs dum uigerent Regulæ expectatiuę, ſuper prærogatiua conceſſa Doctoribus in parrochialibus, quòd reliquis præferantur declarationem factum fuiſſe, reliquis non priuilegiatis, prout ita Rotam intellexiſſe affirmat Achil.Dec.3.incipien. In qua etiam fuit dictum.ſub titu.de prętoga.

S V M M A R I V M.

1 *Prӕſentatio de qua in ultima parte regulę quid operetur: & an hęc pars habeat cum iure communi ſimilitudinem.*
2 *Præſentatio quæ fit executoribus eſt magni momenti.*
3 *Primo præſentans præcedit.*

1 QVadrageſimoſeptimo ſucceſsiuè iuxta eandem ultimam partem quæro, † præſentatio de qua in ea, quid operetur? & an iſta ultima pars habeat ſimilitudinem cum iure communi? & uidetur dicendum quòd præſentatio facta prius non poſsit c.tibi qui.ibi, licet prius quàm tu, ſuas literas pręſentaueris.de reſcr.lib.6.c.eum cui.uerſi.licet iſti primo ſuas literas præſentauerint.de præben.eo.lib.Contrarium concludendum eſt, & ad ſupra adducta reſpondeo, quòd in dictis iuribus non erant cætera paria, uel reſpondeo quòd data ſeu prouiſiones, uel collationes erant diuerſę, vnde non mirum ſi poſtea prius præſentans prius prouiſo non præferatur, & textus in dicto capitulo; qui tibi ex quo alteri. &c. innuit: quòd ſecus eſſet ſi antea collata fuiſſent prout arguit & declarat ibi gloſ. in ver. non extitit, text. vero in cap. eum cui.uerſic.licet iſti prius literas præſentauerint declaratur per glo.in uer.iſti.quæ ſupplet poſteriores impetrantes, & utrobique per Doctor. pro quibus uideatur Feli.in c.capitulum.qui clarè loquitur.col.3.poſt num.5.uerſic.ampliatur vno modo. uidelicet etiamſi ſecundus impetrans prius præſentet.de reſcrip.& per Rebuff.poſt glo.pragma.in tracta.Nomina.quæſt.21.num.7.uerſ.
2 & ſi ultimus.breuiter concludo quòd iſta † præſentatio quæ fit executoribus, eſt magni momenti, quia iſti executores ſunt, ſeu efficiuntur collatores; & impetrantes ſeu prouiſi talibus executoribus prius præſentantes literas præferuntur. Omnia iſta probantur per Rot.459.circa tertiũ, præſertim num.6.in antiq.& 300.ſi unus, in no.quæ eſt eadem in antiq.462.not.quod gratiæ.& iſtud ultimum, probatur etiam per c.duobus, ſecundo reſponſo.de reſcrip.lib.6.licet loquatur ſolum de gratiis ad uacatura: regula autem noſtra tam de uacantibus, quàm uacaturis, ut in princ. regulæ præmiſi, tamen ſatis eſt, quòd eliciatur ratio, & ſimilitudo cum iure communi: & ſi tales executores habentur loco collatorum, iſti primo præſentantes uidentur primo prouiſi: unde merito præferendi. Immo poteſt dici, quod habeat conformitatem cum iure ciuili, per.l.ſi pluribus.in fi.ff.de lega.1.ubi cæteris paribus præfertur in electione rei, vel precij, diligentior in conteſtando litem, prout etiam inter procuratores occupantis melior eſt conditio.l.pluribus.ff.de procura.c.ſi duo §.ſecus eo.lib.6.Et inter duos æquale ius habentes, potior, ualidiorque eſt conditio præuenientis.latè per Roma.conſil.47.niſi neceſſariis.poſt princip.& diligentia in infinitis caſibus prodeſt, quorum plures cumulauit diligens ſatis R.D.Sar
3 nen.ſuper regula de triennal.Et quod primo † præſentans præcedat, firmat Rot.402.not.ſi unus, in antiq.Mil.in reperto.in uer.gratia in communi forma pauperum. Staphi.ſuper.Signatu.fol.32.uerſic.idem dico.Sarnen in tract.mandat.de prouidendo nume.112.Pariſ.conſil.101.ſi quærimus nume.7.uol.4.Et tenendo quartum intellectum, de quo in proxima præceden.quæſt.quòd hęc ultima pars regulæ intelligenda ſit cæteris paribus, non ob.c. eum cui, in fi.de præbẽ.lib.6.ubi non attenditur præſentatio: nec faciunt contra alia iura quę adduci poſſunt: quia reſpondeo, quòd termini ſunt diuerſi. ibi enim cætera non ſupponuntur paria pro ut hic.

S V M M A R I V M.

1 *Inter omnes nominatos in regula quis præferatur.*
2 *Argumentum ab ordine ſcripturæ ualidum.*
3 *Ordo ſcripturæ in dubio attendendus: fallit num.4.& 5.*

1 QVadrageſimooctauo quæro, † quis præferatur inter omnes iſtos nominatos in regula? & qui uellet decidere per iura, & rationes unumquenque caſum ex nominatis, omnes inter ſe conferendo unumque alteri, ad extremum laboraret. ſat ſit dicere, quòd arguendo ab ordine literæ, primo nominatus ſecundo nominato, & poſterioribus; & ſic ſecundum ordinem ſcripturę quilibet alteri præfertur, ſeu poſtponitur: unde habens gratiam Motu proprio, omnibus aliis poſtea nominatis præfertur. graduatus omnibus aliis, prętерquam habenti gratiam Motu proprio, prout etiam ſentit hic Gloſſator. Et iſta concluſio pro-
2 batur in iure, ſecundum quod † argumentum ab ordine ſcripturę ſatis ualidum exiſtimatur.l.quoties.

ties.ff. de uſufruct.ubi, ſi duobus alternis annis
uſusfructus relinquatur, prius nominatus incipit
habere.facit.l.Gallus.§.quidam rectè. cum gloſ.
in uer.non exprimatur.ff.de libe.& poſthu.c.man
3 dato.de præbend.libr.6.& † ordo ſcripturę in du-
bio ſemper attendi debet.l.cum pater.§.penult.
& ibi gloſ.in uer.in ordine.ff.de legat.2.capitul.ſi
quis iuſto,ante ſi.1.reſponſo ibi, is qui primo in
inſtrumento, uel literis procurationis.de electio.
libr.6.Bart.& Bald.in 1.conſt.Cod.in.§.quibus.l.
generaliter.§.ſi quidem.ff.de fideicom.liber.ubi,
ſi teſtator nominauit aliquos ſeruos ex precio hæ
redi relicto manumittendos: ſi præcium non ſuf
ficiat ad omnes, inſpicitur ordo uerborum, ſeu
literæ.glo.in cap.quorundam.in uer.prædicatorũ
de electio.libr.6.Bald.in oota.conſil.ſciſmatis,
poſito poſt rub.C. ſi quis ali.teſta.prohi.column.
11.in uerſic.ſed in contrarium.numer.19.uerſic.
diſcutiamus inſuper populi ſermonem. latè per
Felin.in c.cum dilecta.de reſcr.colum.3.in uerſic.
ordo ſcripturæ.ubi ponit, regulam cum quinque
limitationibus, ſeu declarationibus. Caſſad.dec.
9.numer.2.de præbend. Deci.conſil.161.pro D.
Præpoſito col.1.uerſi.quinto ſuadetur 485.num.
8.504.numer.9.uerſicul.ſecundo perſcrutando.&
609.numer.10.ubi, quod primo nominatus, de-
bet inſtitui propter ordinem ſcripturæ.& in ter-
minis noſtris quod debeat attendi orgo regulæ
prærogatiuarum,concludit Caſſado.in præalleg.
Deci.9.de præben.nu.3.ubi loquitur in terminis
huius regulæ,quòd habens Motu proprio præfe-
ratur non ſic gratiam habenti, & graduatus non
graduato,& ſic de alijs firmat Pariſ.conſ.38.licet
in prin.& cõſi.119.ſuper hoc.in prin.uol.4.uidea
tur tamen Staphi.ſuper ſignatura uerſ.ex quo in-
fecto non eſſe uerum generaliter.fol.130.& ſeq.iu-
xta primam impreſ.& Deci.Caſſado.1.de priuili.
& omnino per præceptorem meum D.Phil.Deci.
in c.Nicolao.de appellat.ubi optimè diſcurit,
quando ordo ſcripturæ attendendus ſit.ubi nu.2.
poſtquam impugnauit communem opini.con-
cludit,quod ſi in materia dignitatis, & prælatio-
nis fiat prior nominatio, argumentum conclu-
dit.& poſtea uerſic.ſed tamen, concludit etiam
quoad omnia prius dicta non eſſe recedendum à
communi opinione. Ampliatur hęc concluſio
quòd ſeruari debeat ordo ſcripturæ, etiam quan
do aliquid fieri diſponitur in perſonis plurium,
& mandatum uerificari non poteſt niſi in per-
ſona unius, quod tunc ſtandum ſit ordini ſcri-
pturæ ut actus geratur cum perſona primo nomi
nata, præalle.l.quoties.ff.de uſufru.& dicto c.mã
dato.de præbend.lib.6.& concludit Abb.in pul-
chro conſi.65.quędam Rainerius in 2.dub.col.3.
in prin.li.2.Concludo igitur in regula noſtra prę
rogatiuas procedere, ſecundum ordinem literæ
ſeu ſcripturæ. Verum quia periculoſa eſt con-
cluſio ita generalis, prout præmiſi, omnes caſus
in regulæ poſiti eſſent inter ſe conferendi, & ad
plenum diſcutiendi.unde ſi quis contrariam o-
pinionem tenere uelit, quòd immo non debeat
attendi iſte ordo ſcripturæ,uideat tex.in l.ſi is qui
ſoluendo.ff de hęre.inſtitu.Inſti.de legatis.§.ante
heredis.ibi,ſed quia inciuile eſſe putauimus ſcri-
pturę quidem ordinem ſequi,ſperni autem teſta
toris uoluntatem &c.Bald.in l.1.in 4.oppo.uerſi.
item ſeruandus eſt ordo orationis potius quam
verborum.C.de his quę penę nomine.& uideatur
text.in l.nec enim ordo ſcripturę.ff.de ſolutio.&
omnino Socin.conſil.9.proſequendo ordinem.uo
lum.1.colum.4.numer.16.uerſicul.ad primum
reſpondetur, quòd non eſt uerum, quòd ordo
ſcripturæ attendẽdus ſit &c.& ibi plura adducit,
quę huic q.applicari poſſunt. Tamen in dubio
non eſt recedendum à priori opinione,quam limi
4 to,niſi ſequatur correctio iuris, † tunc talis ordo
attendendus non eſt.glo.in c.1.in uer.non exiſtat,
quam ibi ad hoc not.Fran.ante numer.4.de iura.
calum.libr.6.& idem Franc.in cap.mandato co-
lum.2.in 7.limita.de prebend.eo.libr.prout e-
5 tiam non † attenditur ordo literę quando actus
redderetur nullus. Bald.in l.cum in teſtamento.§.
hęc uerba.ff.de hære.inſti.Alex.in l.2.§.prius.ff.
uulga.& in l.diuortio.in princip.ff.ſolut.matrim.
Deci.in l.in contrahenda uenditione.numer.8.ff.
de reg.iur.Vtque iunioribus facilior pateat adi-
tus ad perſcrutationem, duas deſuper quæſtio-
nes ſubiiciam per quas ipſi ad alias pleraſque
peruenire poterunt.

SVMMARIVM.

1 *Quis præferatur an habens gratiam motu proprio, an o-
riundus primo præſentans.*
2 *Gratiam motu proprio habens omnibus alijs præfertur.*
3 *Motus proprius dat antelationem in fauorem ipſius con-
cedentis.*
4 *Motus proprius excludit primo præſentantem.*
5 *Qualitates plures habens in prærogatiuis præferri de-
bet.*
6 *Vinculum duplex ſimplici fortius eſt.*
7 *Duæ rationes uincunt unam.*
8 *Vna qualitas ſeu ratio potentior uincit plures.*

1 QVadrageſimonono quęro, † quis prę
feratur, an habens gratiam motu pro
prio, an oriundus primo pręſentãs?
& ſupponenda eſt concluſio illa pro
2 uera quòd † habens gratiam motu
proprio pręferatur omnibus aliis.Io.And.in cap.
duobus.de reſcrip.libr.6.colum.3.ante numer.6.
uerſicul.ſed quęro ſi cæteris paribus.& nume.6.&
7.vbi etiam aſsignat rationem fauoris gratiæ mo
tu proprio, quæ pleniſsimam recipit interpre-
tationem per cap.ſi pluribus.de præbend.eo.lib.
ſequitur Feder.de Sen.in tractat.permuta.quæſt.
1.ante numér.3. Altera ratio etiam aſsignatur ui-
3 delicet, quia † Motus proprius dat antelationem
in fauorem ipſius concedentis; motus proprius
enim dicitur gratia, ſeu beneficium ipſius papæ,
& hoc

& hoc ſentit Io. And. in pal. c. duob. n. 7. ubi melio
ré lecturam puto eſſe, ſi dicat. Ité gratia motu pro-
prio data; Papæ dicitur beneficium, ita. n. poſt cũ
ſic no. Gem. col. uerſ. item gratia data motu pro-
prio, &c. ſubdens, quòd talis eſt præferendus, &
idé uoluit Staphi. qui Io. Andr. ubi ſupra allegat
ſuper ſignatu. fol. 87. in 4. effectu motus proprii,
ubi etiam no: gratiam motu proprio dici princi-
pis beneficium, & quod motus proprius excludat
oẽs alios de quibus in hac regula, concludit Caſ-
ſad. dec. 9. de præb. ante nu. 4. uer. & io alia de con
currentibus in impetratione beneficiorum &c. &
ſic loquitur in terminis huius regulæ idem Caſſa
dor. deciſ. 14. eo. tit. in fi. ex præmiſsis duo corre-
laria ſequuntur, unum quòd cum Papa præcisè
per ſuum motum proprium prouidere uoluerit
gratiam ſic habenti, omne priuilegium origi-
nis, & quodcunque aliud impeditiuum ſuſtulit.
4 Alterum eſt quòd † motus proprius excludit pri-
mo præſentantem, ad Io. And. & alios in præall. c.
duobus, de reſer. lib. 6. Fede. de Sen. in tracta. per-
muta. quæſt. 1. poſt prin. oum. 2. uerſi. quod ſi duo
ſint expectantes inſimul gratia ſub eadem data,
& alter expectat proprio motu, alter non, quam-
uis ille, qui non habet motum proprium præue-
niat præſentando &c. ſequitur Mil. in reper. in uer.
gratiæ expectatiuæ ſi ſint duobus ſub eadem. da-
ta conceſſe. Et quia ut probaui io proxima pręc.
quæ. ordo noſtræ regulæ attendendus eſt, ſequitur
quòd habẽs gratiam motu proprio, omnibus po
ſterius nominatis præferri debet. Dubium mo-
do facit, quòd iſte habens gratiam motu proprio
una tantum qualitate regulæ huius fulcitus eſt,
oriundus uero primo præſentans duabus, unde
5 † uidetur, quòd qualitates plures habens, io præ-
rogatiuis pręferri debeat. pro quo adduci ſolet.
tex. io l. 3. uerſicul. & ſemper prouidemus unum-
quemque ſecundum labores ſuos, ad meliores gra
dus, & maiores dignitates producere. C. de offic.
præfect. prætor. Afric. iuncta. l. 2. ibi, vt is gradus
cæteros antecedat, quem ſtipendia meliora, uel
labor prolixior fecerit. anteire. C. de offic. magi.
offi. l. ſpurii. §. priuilegiis. ibi, qui pluribus eodem
tempore ſuffragiis decorati ſunt. ff. de decurio.
& in terminis Regularum prærogatiuarum idem
concludit Pariſi. conſil. 38. licet R. nomer. 11. &
ſequen. volum. 4. & inter alias qualitates, de qui-
bus ibi, num. 13. & 14. loquitur de hac qualitate
originis, quam ſemper præualere dicit, pro qua
etiam concluſione illud adduci poteſt, quod
6 † uinculum duplex ſimplici fortius eſt. in authen.
de coſanguin. & vte. fratri. ante finem. uerſic. &
excludant duplici otentes iure, eos qui uno iure
uti poſſunt. l. cum in adoptiuis. §. ſi uero pater. C.
de adop. & §. ſi uero pater. Inſti. eo. Bal. conſi. 303.
dictus patruus potior eſt in dicta ſucceſſione, qa
utrinque coniunctus. uolum. 4. c. duo mala. in fin.
13. diſt. Spec. in §. 2. de feudi. in 16. quęſtio. nu. 30.
& 31. inferens ad uaſallum duobus obligatũ, uni
ratione iuriſdictionis, alteri uero iuriſdictionis, &
7 homagii, & poſtea ſubdit, quod † duæ rationes v-
nam uincunt. auth. itaq;. C. communia, de ſucceſ.
c. 1. uerſ. & quoniam funiculus. de treu. & pa. Bal.
in l. 1. C. de legi. hęred. poſt prin. uer. ſed cõtra hoc
oppono plures rationes uincunt unam. Aſsignat
rationem mathematicam, quę eſt, quod additum
pari, illud ad potioritatem reducit. Contrarium
eſt tenendum, quòd immo habens gratiam motu
proprio aliis io regula nominatis, etiam plures
prærogatiuas huius regulę habẽtibus pręferatur.
prout uoluit poſt gloſſatorem hic, Caſſado. deciſ.
14. regula eſt. in fin. de prębend. & quia primo nò-
minatus, ad ea quę adduxi ſupra queſt. proximè
pręced. Non obſt. ſupra adducta, quia limitantur
8 † niſi una ratio, ſeu qualitas ſit potentior plurib.
ad tex. in l. nam etſi parentes in princ. iun. gloſ. in
uer. tamen ordine. ff. de inoffi. teſtamento. l. ſpado
nem. §. qui multa iura. ff. de excuſat. tuto. l. 1. §. ſed
imperfectè. C. qui nume. tute. Roman. conſil. 333.
quo ad primum. colum. 2. uerſicu. quo ad ſecun-
dum. num 8. Caſſado. pręalleg. deci. 14. ante nu-
merum 3. de pręb.

SVMMARIVM.

1 *Doctor an poſſeſſori præferri debeat.*
2 *Poſſeſſor in pari cauſa obtinebit.*
3 *Poſſeſſor præfertur inter duos ab eodem cauſam ha-*
bentes.
4 *Ordo ſcripturæ inter nominatos conditionem facit.*
5 *Ordo verborum ordinem intellectus deſignat.*
6 *Gradu anteriori exiſtente, conſtitutus in vlteriori gradu*
pro extraneo habetur.
7 *Doctores in regimine eccleſiarum ſunt cæteris habi-*
liores.
8 *Doctori ſi Papa prouideat, magis eccleſiæ, quàm perſonæ*
prouidet, & in quantum perſonæ in recompenſam labo
rum diurnorum, & nocturnorum.

1 QVinquageſimo quarto. † an doctor pręferri debeat poſſeſſori? pro parte ne-
gatiua repetéda eſt limitatio quam
dedi ſupra eadem regula. quæſti. 46.
in fine. ad illud, quòd ordo ſcriptu-
ræ in hac regula attendi debeat: probaui enim
id non procedere quando ſequatur correctio iu-
ris, ad glo. in c. 1. in uer. non exiſtat, & Ibi Fran. an-
te nu. 4. de iur. calum. lib. 6. Tum ſic, correctio iu-
rium inducitur quando diſponitur cõtra iura an-
tiqua, ſecundum autem diſpoſitionem iurium
ante hanc regulam editam, quo ad terminos no-
ſtros potior erat poſſeſſor Doctore, & aliquibus
aliis hic nominatis, ergo locus eſt limitationi, de
qua ſupra, quòd ordo ſcripturæ attendi non de-
beat, imò quod iura antiqua locũ ſibi uendicent.
Minorem (à qua tota hæc quæſtio pendet) pro-
2 bo, † poſſeſſor in pari cauſa obtinere debet. l. in
pari cauſa. ff. de reg. iur. Barto. in l. 1 §. non autem

nu. 1. uerſ. quærit. gloſ. ubi quòd ſi producuntur
duo teſtamenta, nec apparet quod prius ſit con-
fectum, illud preualebit quod eſt in fauorem poſ-
ſeſſoris. ff. de bono. poſſ. ſecundum tab. idem Bar.
in l. ſi inter. in fi. ff. de reb. dub. glo. in c. ſunt mani-
feſte. in ver. probantur. in fi. 12. quæſt. 1. Bald. in c.
capitulum, de reſcript. ubi de duobus impetran-
tibus poteſtariam Bononiæ, & quaſi in terminis
videtur tex. in c. ſi à ſede, de præb. lib. 6. ubi ſi non
conſtat, de prioritate collationis beneficij, & con-
ſequenter de potioritate, c. qui prior eſt tempore,
de reg. iur. lib. 6. præfertur poſsidens, & ſic ſola poſ
ſeſsio in dubio conſideratur. Inſuper uidemus q
3 † poſſeſſor præfertur inter duos ab eodem cauſam
habentes, & inter ſe contendentes, dato quod al
ter ſit potior in titulo, ſeu dominio. l. ſiue autem.
§. ſi duobus. ff. de publi. l. quoties, C. de rei uendi.
Abb. in cap. continebatur. colum. 1. nu. 5. uerſic.
oppono contra text. de his, quæ fiunt à prælat. ſine
con. capi. Curt. iun. conſil. 177. habita diligenti.
col. 1. nu. 3. pro parte affirmatiua quam veriorem
puto, facit concluſio illa quam ſupra in 46. q. fir-
maui, uidelicet, quod ordo literæ in regula no-
4 ſtra attendi debeat, quibus addo, quòd † ordo
ſcripturæ inter nominatos conditionem facit. l.
cum in teſtamento. in princ. & ibi Bald. ff. de hær.
inſti. l. fin. ff. de ſucceſſ. edic. Inſuper ubi plures no
minantur ad id, quod vni ipſorum tantum de-
beri poteſt, ſiue plures nominentur in diuerſis
5 gradibus, ſiue in uno gradu tantum, ſemper † or-
do verborum, ordinem intellectus deſignat, &
in eo dat prælationem primo nominato, eſt text.
in l. qui ſoluendo non erat ſeruum. ff. de hæredi.
inſtitu quem ibi ad hoc not. Bald. ex quo ſequi-
tur, quòd cum regula noſtra diſponat, de con-
currentibus ſuper uno, eodemque beneficio,
quod non poteſt effectu aliter niſi vni deberi,
cum graduatus ſit primo nominatus quàm poſ-
ſeſſor, ille primo nominatus altero excluſo ad-
mittetur. Et dixit Bald. in l. de rebus. circa me-
dium. C. de donation. quod primus in ordine
ſcripturæ dicitur potior in tempore, potior au-
tem in tempore alios excludit. l. 2. C. qui potior.
in pigno. habeantur. & in cap. qui prior. de regul.
iuris. lib. 6. capit. tibi, qui. de reſcript. eodem libr.
Accedit, quòd cum in regula noſtra ſiant plu-
res gradus, uidelicet eorum qui gratias motu
proprio obtinuerunt, ſecundus gradus eſt gra-
duatorum, alter gradus eſt poſſeſſorum, ſuppo-
ſito quod non adſit habens gratiam motu pro-
prio, prior erit, & ſubintrabit graduatus, poſ-
ſeſſor uero in ulteriori gradu exiſtens, donec
6 † adſit quis in anteriori gradu pro extraneo ha-
bebitur, & ut extraneus excludetur. ad text. in
l. 1. ff de ſucceſſio. edi. l. cum ita. §. in fideicom-
miſſo. & l. peto. §. fratre. ff. de legatis 2. optimus
text. in l. fina. C. de uerborum ſignificatio. Deci.
conſil. 1. num. 1. & ſequen. Poſtremo qualitas do-
ctoratus præſtantiſsima & pro conſequendis gra-
7 tijs fauorabiliſsima eſt. † Doctores enim ſeu i-
terate perſonæ ad regimen eccleſiarum ſunt cæte-
ris habiliores, & ſufficientiores, & qui poſſunt a-
lios in Dei eccleſijs erudire, & propterea prærogà-
tiuis gaudere debent. c. de multa. in fi. & ibi gloſ.
& Abb. de præbend. in prohœm. inſtitu. §. fin. c.
ſuper ſpecul. de magi. c. ad decorem, ubi ut uiros
iteratos, &c. de inſtitutio. c. cum ex eo, de electio.
libro 6. authen. habita, & ibi omnes. C. ne fil. pro
patre. Pariſi. conſil. 38. numero 15. libro 4. ex qui-
bus adductis colligitur etiam, quòd graduatus
poſſeſſori præferatur, cum doctoratus qualitas
8 magna ſit; & Papa conferens † Doctori uidetur
Eccleſiæ prouidere, potius quàm perſonæ, & in
quantum perſonæ, in recompenſam laborum,
non ſolum diurnorum, qui proprii ſunt omnium
ferè animantium, ſed & nocturnorum, noctes e-
nim inſomnes pro maiori parte ducimus, dum-
que cæteri homines, imo animalia omnia uentri
obediunt, corpusque, & animum ſomno ſepulti
inſtaurant, nos animi imperio, ac corporis ſerui-
tio utentes, reipublicæ, ac omnium hominum uti
litati, commoditati, & indemnitati uigiles ſtude-
mus, & inſudamus. Quibus conſideratis, ſi gra-
duatos, & poſſeſſores ab iſto ſapientiſſimo & Di-
uino Principe priuilegiatos inter ſe ſe cõferamus,
exiſtimare debebimus longè illos, qui præuijs
uirtutibus, & meritis ſe fauorabiliores, & dignio-
res reddidere, iſtis qui caſu forſan, uel ualidiori
manu, diuinos honores, ſacraque bona præoc-
cuparunt, prætuliſſe. Cum & ipſe per tot diſcri-
mina rerum, præuijs laboribus, ſudoribus, &
periculis, per uirtutum, & ſcientiarum gradus
progrediens, Deique nutu ad ſummum apoſto-
latus apicem tandem peruenerit, quo fit ut con-
ſideratis qualitatibus iſtius ſacri Pontificis, uel-
lentis credendum ſit ipſum poſſeſſorem gra-
duatis prætuliſſe, uel adæquaſſe. Hæc coniectura
omnis contraria argumenta omnemque aliam
opinionem tollit, prout in alijs terminis ponde-
rauit Pet. Paul. Priſ. conſil. 5. unio iſtius. nu. 134.
uolum 4. ubi uoluit non potuiſſe cadere ſuſpicio-
nem metus à perſona Principis cauſari, attento,
quod ipſe Princeps erat Leo decimus benignus,
& humanus, quæ qualitas omnem ſeueritatem,
rigorem, & iniuſtitiam excludebat. Ad contra-
ria etiam reſpondere poteſt, & primo ad illud,
quod in pari cauſa poſſeſſor præferri debeat,
negando hanc eſſe parem cauſam, immo diſpa-
rem affirmando, ad ſupra adducta, ubi etiam
probatum eſt graduato magis fauendum eſſe,
quàm poſſeſſori. Nec obſtat cap. ſi à ſede, de
præbend. lib. 6. quia loquitur in prouiſione à di-
uerſis. Item eſt exorbitans vt uoluit ibi Philipp.
Franc. & Caſſado. dec. 14. & 15. de præbend. ergo
diſponere contra illud cap. erit redire ad prima-
uum ius commune, quo caſu indiſtinctè ordo ſcri
pturæ attendi debebit. Nõ ob. ea quæ adducta fue
runt de habentibus cauſam ab eodẽ, quòd poſſeſ
ſor præferatur, quia loquitur in diuerſis terminis
à noſtris, ſatiſque diuerſa ratio inter hoc caſum
aſſignari

aſsignari poteſt, inſuper diſpoſitio præalle. l. ſiue autem. §. ſi duobus. ff. de publicia. & l. quoties. C. de rei uendic. in beneficialibus, & matrimonialibus nullo modo procedere poteſt, pro ut concludit Io. Fran. Ripa in c. ſæpe. col. 1. in 4. commodo, per ea quæ ibi adducit, de reſtit. ſpolia. Amplius in contrariis adductis, & quæ adduci poſſunt non concurrunt gradus, & poſſeſsio, imo cum hæc ſit diſpoſitio noua, de iure enim communi ſiue ciuili, ſiue canonico, nullum habemus textum (quem ego uiderim) conferentem inter ſe graduatum, & poſſeſſorem, uel unum alteri præferentem, ſtandũ omnino erit ordini ſcripturæ, & ſic primo nominatus in regula, pręferatur ſecundo, ſeu alio ulteriori excluſo, ad ſupra deducta. Ex præmiſsis etiã clarè apparet quòd nullo modo dicere poſsimus eſſe diſpoſitionem correctoriã ſi graduatos poſſeſſoribus præferamus.

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc, an in præceptorijs locum ſibi uendicet.*
2 *Præceptores Hieroſolimitani & ſimiles ſemper in exercitio armorum ſunt, & pro fide noſtra militant.*
3 *Præceptoriæ non ſunt propriè beneficia.*
4 *Præceptores Hieroſolimitani, & ſimiles ſunt laici.*

1 QVinquageſimoprimo quæro † an regula hæc in præceptoriis locum ſibi uendicet? Pro parte affirmatiua arguo ſic, uerba ubi conueniunt conuenit & diſpoſitio l. hos accuſare. §. omnibus. ff. de accuſatio. l. 4 § toties. ff. de damno infect. & ibi no. Bart. in ulti. nota. numero 25 & 26. ſed regula indiſtinctè loquitur de concurrentibus ſuper beneficiis uacantibus, ſeu certo modo uacaturis, præceptoriæ ſunt beneficia, & uacant tam per obitum, quã per reſignationem etiam in Romana Curia ſicut alia beneficia. Corn. cõſilio 66. placet mihi. numero 2. & ſequen. uerſico. tamen hoc non ob. uolum. 3. Soci. conſilio 32. ex his quæ ſuperius. nu. 11. & 13. & 17. & ſuper præceptoriis datur concurſus plurium, ſuper eiſdemque tam in Vrbe quam extra eam litigatur. & diſputatur de meliori, & potiori iure, ut omnibus patet, ergo ad illas ſe regula extendat. Inſuper ita conuenit ſeruari ordinem præcedentiarum in regula datum in præceptoriis, ſicut in aliis beneficiis. Nonne enim ille cui præceptoria à Papa confertur motu proprio, præcedat aliis per regulam priuilegiatis? Nonne etiam decens erit quòd graduatus obtinens præceptoriam, poſſeſſori & aliis anteponatur? & ipſe poſſeſſor præceptoriæ, nonne contra ſubſequenter nominatos non poſſeſſores, poſſeſsionis commodum, de quibus in §. commodum. inſti. de interdi. l. uti frui. §. 1. ibi uincat iure quo poſſeſſores potiores ſunt &c. ff. ſi uſufru. peta. l. in pari cauſa. ff. de regu. iur. capitu. ex literis. de probatio. & ibi latè per Barba. iure optimo utetur? cumque rationis diuerſitas aſsignari non poſsit, quo minus regula in præceptoriis, quam aliis beneficiis locum habeat, etiam in illis procedat uulgata. l. illud. ff ad l. Aquil. l. à Titio. ff. de fur. Pro parte negatiua retorquendo primum argumentum in cõtrarium factum, pondero quòd uerba regulæ præceptoriis nullo modo. uel ſaltem pro maiori parte non conueniunt, ergò nec diſpoſitioni locus eſſe debet. l. ſi uero §. de uiro. ff. ſoluto matrimo. capitu. indemnitatibus §. penul. de electio. lib. 6. cũ uulga. percurrendo enim per omnes partes regulæ, uel nulla ipſarum, uel minor pars præceptoriis aptari poterit. De iſtis enim indultis, ſeu priuilegiis ab Innocẽ. VIII. conciſtorialiter conceſsis, diſponit ſolus magnus magiſter, etiam ſi in Romana Curia uacent, unde non erit locus clauſulæ Motus proprii à Papa aliquando apponi ſolitæ, uel quatenus ipſe magnus Magiſter hac clauſula motus ꝓprii uti poſsit, & ſi regula quo ad motũ proprium ad eum ſe extenderet, prouiſiones magni magiſtri eſſent omnes æquales quo ad hanc clauſulam, uidelicet omnes motu proprio. Altera pars regulæ quòd graduati non graduatis præcedant, minus conuenit obtinentibus præceptorias, qui militiam profitentur, militeſque nominantur, puta Hieroſolimitani, Sãctę Mariæ Theu-
2 tonicorum, Caleſtrenſes & ſimiles, & † iſti ſemper in exercitatione armorum uerſantur, & pro fide noſtra continuo militant, de quibus loquitur tex. in cle. quia contingit. §. præmiſſa uero, & ibi gl. in uer. militarium. de relig. domi. Io. de Firmo. in tractà. epiſc. lib. 4. par. 4. q. 3 nu. 16. uer. ulterius quęritur quid de militibus gaudentibus &c. Cæſ. Lãberti. in trac. iuriſpat. in 5. q. 1. par. 2. lib. art. 10. folio 199. & in 7. q. 1. par. 2. lib. art. 5. fol. 215. & ter. Pet. Pau. Pariſ. conſi. 44. pro d. Hieronimo. num. 20. uol 4. in talibus igitur cum uerisimiliter nõ cadat qualitas iſta graduum de quibus in regula, nec prædecentię propter gradum locus erit. Qualitas etiam præſentialitatis in Curia nullum eis fauorem præſtare debebit, cum alibi eſſe debeat eorum manſio, uidelicet uel in loco religionis ipſorum, uel ubi eorum opera armata manu contra turchas fides chriſtiana indiguerit. Et quòd iſti ſunt oriundi uel diœceſani nihil ad rem, paſsim. n. exteris ex omni natione præceptoriæ eiuſmodi ab antiquiſsimo tpe collatæ fuerunt, & conferuntur, non. n. in iſtis conſideratur natio, ſeu patria, ſed quis ſit antiquior in religione, uel quis melius & magis ſtrenuè pro fide militauerit, uel aliàs in arbitrio eſt ipſius magni Magiſtri, cui prouideat. Demũ illa ultima qualitas regulæ, de eo qui prius apoſtolicas literas executorib. pręſentauerit, hic conſiderari non poteſt: non. n. eſt locus literis apoſtolicis, cum ad magnum Magiſtrum collatio ſolũ pertineat. Amplius regola hęc diſponit ſuper pręcedentia beneficiorum uacantium, & uacaturorum, cum autem (ut pręmiſi) diſpoſitio pręceptoriarum ad magnum Magiſtrum ſolum ſpectet, ipſe non poterit illas conferre antequam uacent, cũ nemo pręter ſummũ Pontificẽ de beneficiis ante

quam uacent diſponere poſsit.c.2.& c.ſeq. & c.ex
tenore, de conceſſ.præbend.c.dilectus filius. 1. §.
cum ergo.de præbend.c.licet eo.in prin.lib.6. ubi
3 etiam gl.in uer.uacaturis. Accedit quòd † præce
ptoriæ,nec propriè beneficia dici poſſunt, præſer
tim perpetua,nec illorum naturam imitãtur.cle.
2.§.ut autem & §.præmiſſa,cum gl.in uer. cõmit-
tatur,in uer.militarium,& in uer.aliorum,de reli.
domi.ubi quòd aliter de iſtis præceptoriis, quã
de beneficiis diſponitur.Lap. allega.27.diſputat,
an præceptor.Corn.præall.conſi.66. nu.1. ubi qđ
in bulla Pij pmittitur, quod huiuſmodi præcepto
riæ nequaq̃ ſunt beneficia eccleſiaſtica,ſed ſimpli
ces adminiſtrationes,a quibus poſſunt nutu ma-
giſtri,& conuentus remoueri præceptores.uol. 3.
Aene de Falc.in trac.reſerua.in 3.q.princ. nu. 29.
fol.18.uer. & propter hoc puto quod beneficia or
dinis S. Ioannis Hieroſolimitani, & præceptoriæ
S. Antonii &c. non includantur in reſeruationi-
bus &c. Pet. Pau. Pariſ.conſ.125. An collatio. nu.
17.uol.4.ubi quòd iſtæ præceptoriæ uidentur di-
ſpenſationes quędam bonorum ad hoſpitalitatẽ.
Inſuper regula noſtra abſq; dubio de illis benefi-
ciis loquitur,quæ clericis conferuntur, præcepto-
4 riæ autem laicis conferuntur. & quod iſti † præce
ptores ſint laici probat tex. in c.1.iun&.gl. in uer.
perſoluant,uer.ſciendum eſt quòd iſti fratres lai-
ci ſunt ex ordine.&c.de uer.ſig.lib.6.Mil.in repert.
in uer. religioſi ſunt fratres hoſpitalis S.Ioannis
Hieroſolimitanenſes licet ſint laici, &c.Lambert.
in trac.iuriſpat.art.5.q.7.par.1.lib.2.fol.215.col.
4.ſequitur igitur, quod regula ad præceptorias
non ſe extendat.Quid tenendum? Ego diſtinguе-
rem ſic,aut loquimur, de præceptoriis militarib.
quæ ſunt illę S. Ioannis Hieroſolimitani. S.Mariæ
Theutonicorum, Calaſtrenſes. & ſimiles, de qui-
bus.in glo.in clem. quia contingit.§ præmiſſa. in
uer militarium,de religio.domi.& tunc indiſtin-
ctè illas à regula hac excluderem, per argumenta
ſupra adducta,& quia a iure etiam excipiũtur ab
aliis diſpoſitionibus prout in præall.§. præmiſſa.
Aut loquimur de præceptoriis non militaribus,
& ſimilibus aliis beneficiis,& de quibus Papa, &
alii ordinarii diſponere conſueuerunt,& tunc for-
ſan procedere poſſet pars affirmatiua,ut in regu-
la comprehendantur. Et hæc diſtinctio probatur
etiam ab uſu patrisfamilias ad.l.ſi ſeruus pluriũ.
§.fi.ff.de leg.1.l.ſed Iulianus.§.fi.ff.ad Macedon.l.
3.§.fin.ff.quod cer.loc.l.nummis.ff. de leg.3.uide
mus enim,quod ſimilem diſtinctionem, ſeu limi-
tationem fecit ipſe ſummus Pontifex, dum præ-
ceptorias reſeruaret ſupra regula tertia (ſuper
qua ſcripſi) excluſit enim præceptorias milita-
res,ab aliis quas reſeruauit: rationẽ duplicem di-
ſtinctionis,ſeu limitationis huiuſmodi,adduxi in
11.q.dictæ regulæ 3.nu.3.

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc, an in Cardinalibus ſibi locum vendicet.*
2 *Cardinales omnibus alijs magis priuilegiati exiſtunt.*
3 *Cardinalibus Papa prouidet propter merita.*
4 *Liberalis nemo in neceſſitatibus exiſtit.*
5 *Cardinalatus eſt maior dignitas quæcunque alia.*
6 *Scientia, & qualitates dignæ magis requiruntur in præ-
ſtantioribus in eccleſia quàm in alys.*
7 *Priuilegiatus contra pariter priuilegiatum priuilegio non
vtitur.*

1 QVinquageſimoſecundo quæro, † an re
gula hæc habeat locum in Cardinali-
bus? omiſsis argumentis communib.
aliiſque regulis applicabilib.quæ re-
aſſumpſi in regula de infirmis.q.2.du
plex diſtinctio facienda eſſet: vna quo ad quodli-
bet huius regulæ partes. Altera quæ trimembris
erit.Prima ſit,aut pars regulæ ſuper qua diſputa-
mus,an in Cardinalib.locum ſibi uendicat,hẽt cũ
iure cõi conformitatẽ,& eſt introducta ob fauorẽ
publicũ,uel ob fauorẽ fidei, & ad fraudes tollen-
das,& alias amplianda,& extendenda (q̃ circa q̃li
bet huius regulę partẽ diſtinctè ſupra pſecutus
ſum) & tunc uerior eſſet opinio affirmatiua, qđ
Cardinales cõprehendantur,argũ.tex.in c. cũ qui
dam.in princ.cum gl.magna,de iureiu.cle.uni.in
princ.de renun.Io.And.Gem.& alii.in c.nemo.de
elec lib.6.Sarn.q.3.nu.3.de infir.& q.10.de publi.
Altera uero diſtinctio trimembris,præmiſsis non
cõcurrentibus, hæc ſit,uidelicet,aut loquimur qñ
Cardinalis dat de regula contra non Cardinalẽ,
aut quando non Cardinalis uult iuuari regula
hac contra Cardinalem, aut quando Cardinalis
uult gaudere prærogatiuis huius regulæ contra
Cardinalem.Primum membrum diſtinctionis re-
2 ſoluitur in partem affirmatiuam † Cardinales
enim aliis in fauorabilibus pares ſunt, immo om
nibus aliis magis priuilegiati.c.1.in fi.de offi leg.
libr.6.gloſ.magna in cap.excommunicatus præ-
ſertim. uerſic. propriè dicuntur miſsi de latere,
de offic legat.per text. in cap. ſi quis. cum mili-
tibus. in princip. 6. quæſt. 1. optimè per Ioann.
Andr.in c.unic. de ſciſmati. lib. 6.ubi etiam ſub-
dit, quod Cardinales uerè ſunt patritij ſcripti in
diademate principis,& ſunt fratres principis, &
plus aliis priuilegiati. Secundum membrũ quan
do non Cardinalis cõtra Cardinalem regula hac
gaudere uult,ſatis dubitabile uidetur: pro par-
te enim affirmatiua vltra ea, quæ adduxi in 2.
quæſt. Regulæ de infirmis, arguo ſic. una lex, ſeu
conſtitutio alteram declarat.l. cum proponeba-
tur.ff. de legat.2.l.uni.in princip. C.de inofficioſ.
doti. in authent.de exhibend. reis. ante fin. & in
authent.ut cleric.apud prop. Epiſcop.ante fi.ibi
per hanc ſacram declarata ſunt legem.c. per uene
rabilẽ.uerſ.ſanè cũ Deuteronom. lex ſecunda in-
terpretetur, Qui fil.ſint legi. Abb.conſ.36.col.ult.
uolum.1.Cum autem regula cancellaria infra nu-
mero 79.ſub rubrica, quod Cardinales non com
prehendantur ſub regulis poſt hanc primam
expeditionem faciendis,uidebatur inferre.quòd

Cardi-

Cardinales comprehendantur ſub regulis primæ
expeditionis, arguendo à contrario ſenſo. ad l. 1.
ff. de offic. ejus cum uulgâ. & etiam arguendo ab
excluſione unios. ad l. cum prętor. ff. de iudic. l. ex
eo. ff. de teſti. capitu qualis. 25. diſtinctio. capit. de
crimine. 15 quæſtio. 1. eo, enim ipſo quod in illa
regula. 79 di ponitur Cardinales non comprehen
di ſub regulis ſecundæ expeditionis, à contrario
ſenſu ſequitur quòd comprehendantur ſub regu
lis primæ expeditionis, de quarnm numero eſt re
gula hæc. Inſuper ſi regulæ ſecuodæ expeditionis
excluduntor, quin Cardinales comprehendant,
regulæ primæ expeditionis inclodentur, ut com-
prehendant illos. Amplius cum mutaoda non
ſunt, quæ diu certam interpretationem habue-
runt. l. minimè ſunt mutanda. ff. de legi. l. quod ſi
nolit. §. qui aſſidua. ff. de ædili. ædi. Deci. conſilio
429. nume. 7. & nos habemus teſtimonium duo-
rum dominorum de Rota, quod in ſimili regula
uidelicet, de non acceptando extra nationem,
prout refert Barthio. Belenci. in tracta. de charita.
ſubſi. quæſtio. 66. numero 19. & Samen. in 3. quæ-
ſtio. de infirma. numero tertio. qui loquitur de re-
gula, de oriundis, ubi teſtantur Rotam tenuiſſe
Cardinales ſub illa regula omnino comprehen-
di. Concludendum eſſe oidetur Cardinales ſine
dubio regula hac ligari. Pro parte negatiua ul-
tra ea, quæ ſcripſi. in præallega. quæſtio. ſecunda
ſuper regula de infir. pondero quòd diuerſa eſt
ratio prooiſionum beneficiorum, qoæ fiunt in fa-
uorem Cardinalium, ab illis quæ fiunt in fauo-
3 rem aliorum. †Cardinalibus enim Papa prouidet
propter merita, uti oſtendunt literæ in eorum fa-
uorem expediri ſolitæ, in illis uerbis, magnitudi-
ne meritorum. Item prouidendo illis debitum
naturale perſoluit, dum dicit, dignom, quin po-
tius debitum &c. Item dum dicit, tibi ut impen-
ſarum onera &c. & tibi de alicuius ſubuentionis
auxilio prouidere uolentes &c. quas clauſulas ad
effectum regularum notat & declarat, Pet. de An
charan. cooſilio 295. pro clariori euidentia. co-
lumna 3. nume. 7. conclodens Cardinalem Bran-
catium, non ligari regula de ualore, ſubdens adeo
differre prouiſionem Cardinali factam, ab aliis,
ut illa dici debeat iuſtitiæ executio; non autem
gratia ſicut aliæ: immò quia Papa de neceſſitate
4 Cardinali prouidere tenetur, in hoc †liberalis di-
ci non poterit ad l. rem legatam. in fine. ff. de adi.
legat. l. ex promiſſione. ff. de actione & obligatio.
l. ſi quis pro uxore. §. ſi uxor. ff. de donatioo. inter
uirum & uxorem. Barbat. conſilio 33. clementiſ-
ſimi. numero 11. uerſiculo, & ſi dicatur. libro 1. Ex
prædictis ſequitur quòd regula hæc quæ in gratiis
locum ſibi uendicat, contra prouiſiones Cardina-
lium quæ gratioſæ noo ſunt, ſe non extendat. Am
plios arguēdo ab abſurdo, ad l. nam abſurdum. ff.
de bono. liber. Alexand. conſilio 83. libro ſecondo
numero quinto. Deci. conſilio 19. colum. 3. in fin.
abſurdiſſimum uideretor qoòd in aſſecutione be
neficii ſimplex baccalarius, uel licentiatus, Car-
dinalem hunc gradum non habentem, exclude-
ret, qui tamen frater & pars corporis ipſius ſum-
mi Pontificis dicitur, ipſiuſque radiis fulget. ca-
pitu. per uenerabilem. uerſicu. ſunt autem ſacer-
dotes. qui filii ſunt legiti. gloſſ. magna. in capitu.
excommunicatus de offic. lega. ante medium. uer
ſicu. illi uero. & ante fin. uerſicu. propriè dicuntur
Hoſtien. & Ioan. Andr. in cap. antiqua. de priuile.
Cardina. in clemen. ne Romani. de electio. & latè
per Anchara prȩalleg. conſi. 295. colum. 2. & ſequ.
5 Et cum †Cardinalatus ſit maior dignitas quacun
que alia præter Papatum, pro ut ex ſupra addu-
ctis, & per Hoſtien. & Ioan. Andr. in cap. dilectus.
2. de præbend. & per Bartho. Belenci. olim Rotæ
peritiſſimum Auditorem. in tracta. de charita.
ſubſi. quæſtio. 66. numero 7. indecens ſatis uide-
retur qoòd in concurſu prælationis beneficio-
rum, Cardinales ab aliis aliquas huius regulę qua
litates habentibus uincerentur, & excluderentur,
cuius opinioois ſim circa hoc ſecundum mem-
brum non aperio, ex quo nunc pendet quæſtio in
Rota coram R. P. D Guidobono in una Bracharē.
monaſteriorum, inter Illuſtriſſimum & Reueren-
diſſimum Cardioalem Mignanellum & R. D. Do
minicū de Torres Referendarium, & pro Cardi-
nali datur de hac regula, ex qoo eſt doctor anti-
quior & habet pleraſque alias qualitates: pro par-
te uerò R. D de Torres datur etiam de hac regula
quoad illam partem, quòd oriundus, non oriuo-
do præferatur prætendit enim ſe oriundum & in
conſequentiam uult iuuari regola contra Cardi-
nalem, & quia præmiſſa, & pleraque alia nunc di-
ſcutiuotur, ultra non progredior, ſed ad tertium
membrū deſcendo. & pro parte oegatiua uideli-
cet, q Cardinalis cōtra Cardinalē regula hac uti
nō poſſit arguo ſic. Cardinales oēs inter ſe ſunt pa
res, & ſi qua differentia inter eos aſſignari pōt io
pcedentiis, & prælationibos, illa tantum adduci
poſſe oidetur, quæ eſt, quòd Cardinalis decanus
cęteris præferatur. Item Cardinales epiſcopi, præ
sbyteris Cardinalibus Diaconis. Rurſus inter epi
ſcopos, præsbyteros, & diaconos iuxta ſuos titu-
los, ſeu ordinationem, uel promotionem prio-
rem, prout in princ. libri practicę Cancellariæ,
qui Prouinciale nuncupatur, ubi ſecundum ordi
nem & iuxta eorum præcedētias deſcribuntur, &
ita quotidie obſeruari uidemus, & ſi alter pręce-
dentias ſupponeremus, pota quòd Cardinalis
Doctor, ſeu licentiatus præcederet Cardinali non
Doctori, ſeu non licentiato, confunderetur ordo
præfatus, & plerunque onus diaconus prȩferretur
Cardinali præsbytero, immo Cardinali Epiſco-
po, & ipſimet Decano, quòd abſurdum eſſet, &
contra ea quæ ſunt moris & conſueta, iuxta quæ
interpretatio fieri debet ad l. quod ſi nolit. §. qui
aſſidua. ff. de ædili. ædi. Innocen. in capitulo olim.
de uerbor. ſignificat. numero 2. ibi & ea eſt ratio
&c. Abba. in capitu. certificari. numero 2. de ſepul
to. Soci. conſilio 53. viſo inſtrumento. numero 8.
uolom. 4. Dec. conſilio 441. præſens conſultatio.

nu. 12. & ſeq. Inſuper verba, ubi non conueniunt, nec diſpoſitioni locus eſſe debet. l. hos accuſare, § omnib. ff. de accuſ. l. ſi uero. §. de uiro. ff. ſolu. mat. l. 4. §. prætor ait: & ibi, not. Bar. nu. 25. ff. de damn. inf. cum uulg. hic autem (omiſsis aliis regulæ partibus in quarum aliquibus idem forſan, quod nunc ſubiiciam probari poſſet) diſponitur quòd habens gratiam motu proprio, præferatur non ſic habenti, omnes autem gratiæ Cardinalium motu proprio concedi ſolent, & quatenus etiam taliter non concederentur, æquipollerent motui proprio, cum illis prouideatur ob benemerita, vt ſupra probaui, at motus proprius, & conceſſio facta ob benemerita æquiparantur. Alexander, poſt Guid. de Cun. in l. 3. §. ſi procurator, poſt princip. in ſecunda limita. ff. quod quis. iur. Iaſo. in l. ex hoc iure. numero 56. de iuſtitia, & iure, Præceptor meus Dom. Philipp. Deci. conſil. 413. conſuluit accuratè, numero 6. Pro parte vero affirmatiua tria fundamenta ſubiiciam, primum erit, ratio ubi eſt eadem, ibi idem ius eſſe debet. l. ſi poſtulauerit. §. ratio. ff. de adulter. l. 1. §. hoc interdictum eandem habet, & ibi nota. Bartol. ff. de fon. l. illud. cum gloſ. magiſtra. quæ dat concordant. ff. ad l. Aquili. Ratio autem regulæ, quæ eſt, ut inter concurrentes ſuper beneficio ille præferatur, qui eſt magis qualificatus, ſeu qualitatem hic annotatam maiorem, ſeu principaliorem habet, non minus inter Cardinales inter ſeipſos concurrentes, quàm inter alios non Cardinales militat, ergo regula ita & eos ſicut alios ex identitate rationis ligare debet. Minorem probo. hic graduati, & magis
6 qualificati præferuntur, iſti † gradus ſcientiæ, & qualitates dignæ, magis requiruntur in præſtantioribus, & maioribus in eccleſia Dei, quàm in aliis. cap. uiliſsimus. 1. quæſtio. 1. cap. non conuenientibus. colum. 2. uerſicul. non oportet nos, qui Epiſcopi ſumus indigere doctrina, ſed aliorum eſſe Doctores. 1. quæſtio. 7. cap. cum in cunctis. de electio. & in terminis noſtris, quòd Cardinales debeant creari excellentes literati, magiſtri, Doctores, ſeu licentiati in iure diuino, uel humano, probat text. clarus in pragma. ſanctio. ſub rub. de numero, & qualitate Cardinalium. uerſicu. ſint uiri in ſcientia, ac maioribus, &c. quo igitur, quis inter eos magis excellet, ſeu digniorem qualitatem habebit, etiam iuxta terminos huius regulæ præferri debebit in concurſu ſuper beneficio, ſecundum fundamentum erit ratio principalis quando Cardinales non ligentur nonnullis regulis, eſt eorum fauor, & priuilegium, ut latè per Sarnenſ. quæſtio. 3. de infir. & alibi ſæpe, & per me, quæſt. 2. eiuſdem re-
7 gulæ, de infir. † priuilegiatus autem contra pariter priuilegiatum, priuilegio non utitur, ſed priuilegia confunduntur. l. ſed, & milites. §. 1. ff. de exe. tutor. l. fina. §. exceptis. C. qui potio. in pigno. habeant. Alexand. in l. 1. §. nunciatio. colum. 2. ante nu. 10. nec item tenc menti intellectum. ff. de nou. oper. nunc. Bar. & Bal. in auth. quas actiones. C. de ſacroſ. eccl. Dec. conſ. 221. non patitur. col. 3. nu. 6. Phil. Fran. in c. ſi pater. nu. 107. & ſeq. uer. ſed tunc q̃ritur ſingulariter nunquid eccleſia, ſeu pia cauſa detrahat falcidiã, ubi plura notabiliter adducit, q̃ ad rem noſtram faciunt. de teſt. li. 6. remoto igitur priuilegio Cardinales ſuper beneficio inter ſe concurrẽtes iuxt. Regulam præferentur. Tertio, & ult. in ꝓpriis terminis diſpoſitionis regulæ, inquantũ uult, quòd præſens in curia præferatur non p̄ſẽti; uidemus id inter Cardinales ipſos obſeruati, præferuntur. n. Cardinales in curia p̄ſentes, abſentib. Bal. ſuper rub. ff. de of. procon. & in c. bone. 1. col. 3. nu. 4. ubi Cardinales in curia exiſtentes æquiparat ſtellis fixis, q̃ non mouentur, niſi motu orbis. Fel. in c. clerici. col. fi. nu. 5. in 2. fall. de iudi. latè. Sarnen. in 17. q. regulæ, de impe. bene. uacan. per obi. fami. Card. & in 1. de ualore. nu. 11. qui hanc partem affirmatiuam tenere uult, ad primum contrarium reſpondere poteſt, quòd alia eſt præcedẽtia, de qua in libro prouinciale nuncupato: uidelicet Cardinaliũ, Epiſcoporum, præsbyterorum, & diaconorum, ſeu alia de qua ſupra in primo argumento pro parte negatiua, à præcedentia noſtræ regulæ: unde de una ad aliã argui non poteſt, nec ulla aliam tollit, ſeu confundit. Ad ſecundum argumentum reſpõderi poteſt, quòd dato etiam quòd omnes partes regulæ in Cardinalibus uere reddi non poſſent, præcedant aliæ partes regulæ, in quib. uerbis, & menti regulæ locus eſſe poterit, & ex iis remanebit expedita quæſtio iſta, & præſens regula ad laudem Dei, & Deiparæ. & ſi iuniores aliquem fructum ex meo labore colligent, non mihi, ſed diuino nomini dent gloriam.

REGVLA DECIMASEPTIMA.

De non tollendo ius quæſitum per quamcunq; commiſſionem.

ITEM, ne per uarias, quæ pro commiſſionibus, ſeu mandatis, & declarationibus habendis, in cauſis plerunque fiunt, ſuggeſtiones, iuſtitia poſtponatur. Idem dominus noſter decreuit, & declarauit, ſuæ intentionis fore, quòd deinceps, per quamcunque ſignaturam, ſeu conceſſionem, aut gratiam, uel literas Apoſtolicas pro commiſſionibus, ſeu mandatis, aut declarationibus huiuſmodi, etiam ſi motu proprio, & ex certa ſcientia, ac etiam ante motam litem, a ſanctitate ſua emanauerint, uel de eius mandato faciendas, nulli ius ſibi quæſitum, quomodolibet tollatur.

Ariſtippus Cyrenaicus, qui primus Socraticorũ quæſtu Philoſophatus eſt, naufragio cũ eiectus ad Rhodienſium littus animaduertiſſet geometrica ſchemata deſcripta, exclamaſſe ad comites ita dicitur, Bene ſperemus: hominum enim ueſtigia video.

uideo. Ita mihi exordiendū fore cenſui ſuper hac 17. regula: cum enim hactenus, quaſi ſub cęca caligine ambulauerim, neminemque obuiam habuerim, qui digito iret monſtraretque, tandē ad loca habitata perueni, ſtatimque duo magni viri mihi ſeſe obtulerunt: quorum unus breui ſermone ſe expedierit. alter uero copioſo progreſſu plura diſſeruerit. ij ſunt duo Hiſpani ſacræ Rotæ Auditores. D. Caſſado. & D. Sarnenſ. quorum dictis Regula hæc clarior redditur. In materia igitur diſcuſſa paucis agam, addendo ſi quid opportunum putauero, uel impugnando, ubi impugnationi locus eſſe uidebitur. Rubrica iſtius regulę eſt eadem cum illa Innocētii. VIII. ac Pauli III. & aliorum. Sed aduertendum eſt, quod nigrum eſt generalius, & plenius rubro. & iſtud pręſertim euenisſe credo, quia iſta regula, quæ eſt eadem cū illa Pauli III. plura continet, quàm antiqua regula. unde licet regula mutata fuerit, ſeu ſuppletiones additæ illi fuerint, rubrica tamen eadem remanſit. Interpretationem igitur rubrica hæc à nigro accipiet, cum nigrū ſit generalius, & plenius rubro. glo. in authen. de inc. nup. in princ. in uer. ſancimus. Alex. in l. 1. num. 9. & Iaſ. nu. 1. ff. ſi cert. peta. Curt. iun. conſil. 54. numer. 10. & regula hęc, quia ſub una eademque ſtructura uerborum non poteſt commodè diuidi, tamen intellectualiter diuiditur in duas partes principales. In prima exorditur, ſeu rationem conſtitutionis aſsignat. In ſecunda, quæ eſt ibi, idem Dominus noſter &c. ponitur ipſa conſtitutio: quæ ita eſt ampla, ut infinita dubia reſecet, quæ prius oriebantur tempore aliarum regularum. Ex quibus additionibus, quæ etiam erant tempore Pauli III. apparebit, quòd quaſi tota dec. Caſſad. ſuper hac regula, quę eſt. 39. in ordine, & aliquę ex quęſtionibus D. Sarnen. nihil, uel parum hodie inſeruiunt, prout una eſt illa 2. quę pœnitus tollitur per uerba regulę clara. ante fi. ibi, ac etiam ante motam litem, & eſt aliā. 8. ubi quærit, an regula huiuſmodi habeat locū in cōmisſionib. motu proprio cōceſsis: & aliq̄ aliæ adſunt, quæ parum vel nihil operantur.

SVMMARIVM.

1 *Iuris quæſiti appellatione quid ueniat?*
2 *Indefinita æquipollet uniuerſali: limita nu. 4.*
3 *Princeps concedendo nulli præiudicium inferre intendit.*
5 *Ratio proœmij attendi debet.*

1 PRIMO igitur quæro, quid veniat † appellatione iuris q̄ſiti, quoad effectū regulæ nſæ? & hoc ſcire eſt ualde neceſſariū, ut ex infra dicendis apparebit. Et breuiter dico, qd' uenit omne & quodcunq; ius ſuper quibuſcunq;, quōcunq;, & quacunq; occaſione, uerè, & certitudinaliter q̄ſitum, ſiue ſit ius in re, ſeu ad rem. Et primo facit, qd' illa uerba, in fi. regulæ. Nulli ſibi ius q̄ſitum: q̄
2 cum ſint † indefinita æquipollēt uniuerſali. l. ſi plures gradus. ff. de leg. 3. l. ſi plurib. & ibi Bar. in prin. ff. de leg. 2. Scdo facit, qd' diſpoſitio regulæ eſt iuri cōi cōſona, ac rationabilis, & fauorabilis. l. 2. §. merito, & §. ſi quis a Principe. ff. ne quid in loc. publ.
3 ubi † Princeps cōcedendo intendit nulli p̄iudiciū inferre: & ſic nulli ius auferre, & citra cuiuſcunq; iniuriā, ſeu p̄iudiciū. Bal. in l. nec auus, p illū text. C. de eman. lib. c. ſup eo. ante fi. ibi, non tñ eſt nſæ intentionis. de off. deleg. c. ex tuarū. de authorita. & uſupal. in fi. & ibi no. gl. in uer. pmittat. Dec. cōſil. 15. & p tenui. nu. 3. & 4. conſil. 42. in caſu. uol. 2. poſt mediū. & latè conſ. 292. p tenui. col. 2. uer. uenio ad ſcdam. ampliatur ēt ſi conceſsio, uel indulgētia fieret motu pprio. Io. And. in c. ſi motu pprio. de pbē. lib. 6. Abb. in c. 1. ante nu. 20. de iudi. merito igitur lata interp̄ratio fieri debet. Vnde tā
4 to magis ēt procedit dictū † argm̄ indefinitorū ad uniuerſalia, qd' ceſſare ſolet, qn̄ ſumus in materia odioſa. l. 2. cū gl. magna. & ibi Docto. ff. de liber. & poſth. Rui. conſi. 3. col fi. ibi, ſed quia decretum re
5 ſpectu dicti criminis uol. 5. Tertio, † arguendo à ratione proœmii, q̄ attendi debet. l. fin. & ibi Bar. nu. 3. ff. de hæred. inſtit. Bar. in l. cum hi. eir. princi. ff. de trāſa. & in l. 1. in prin. ff. ad Maced. Dec. conſi. 373. nu. 12. 379. nu. 5. 388. ante nu. 3. eſt generalis contra oēs ſuggeſtiones, & ad omnem modum, per quem iuſtitia poſtponenda ueniret: ſed quocunque modo tolleretur quodcunq; ius quæſitū, eſſet locus ſuggeſtioni, & iuſtitia poſtponeretur: merito dicta interpretatio fieri debet.

SVMMARIVM.

1 *Quis ſit effectus clauſulæ, dummodo tempore datę præſentium non ſit alteri ius quæſitum.*
2 *Clauſula, dummodo, inducit modum, non conditionem.*
3 *Clauſula, dummodo hic conditionem inducit.*
4 *Si, dictio, conditionem facit.*
5 *Clauſula, dummodo non ſit, &c. ſemper pro appoſita habetur.*
6 *Clauſulæ, omnes apponi de ſtilo ſolitæ, pro appoſitis habentur.*

1 SEcundo quæro, † quis ſit effectus clauſulæ, dummodo tempore datæ præſentium nō ſit alteri ius q̄ſitū? & D. Sarnen. hic in 1. q. nimia uritur prolixitate. Breuiter igitur perſtringendo multa, duas ſubiicio concluſiones. Prima ſit,
2 † clauſula, dūmodo, inducit modū, non condōné, ex ſua ppria natura. Bar. in l. quibus dieb §. terminus. n. 4. uer. q d de dictione, dūmodo. ff. de cōd. & dem. Bal. in c. dudū. 2. de elec. col. 6. uer. & hæc faciūt ad quæſtioné. Dec. cōſ. 327. uiſo caſu. col. 2. in prin. uer. nec p̄dictę concluſioni. Rebuf. ſup cōcor. ſub rub. de regia ad præla. nomi. faci. §. ult. in uer. dummodo. pag. 216. ex quibus ſequitur, qd' propter iſtam clauſulam gratia non dicitur ſuſpenſa, ut etiam ibi Dec. infert: nam non impleto modo, nō reuocatur actus, ſed debet agi ad eius obſeruā

tiam, prout per iura prædicta. & eſt textus. in l. ea
3 conditione. C. de reſcin. uendi. Tamen † contra-
rium eſt dicendum in caſu noſtro, quod immo in
ducat conditionem, & non modum: & ſic quòd
eo ipſo inducat ſuſpenſionem gratiæ, prout uo-
luit Cardi. conſ. 92. nobiles uiri. nume. 4. & firmat
Deci. in dicto conſ. 327. uol. 3. in fi. loquens de iſta
clauſula in reſcripto appoſita, dans etiam ratio-
nem, quòd reſcripta regulentur à uoluntate con-
cedentis, per notat. per Inn. in c. cum eccleſiæ. nu.
2. uer. ſed dices. de exceptio. Et quòd clauſula fa-
ciat conditionem, in terminis noſtris cõcludit ẽt
Feli. in c. ſuper literis. de reſcri. col. 7. ubi etiam lo
quitur de iſta regula cancellariæ. nume. 11. uerſic.
quinta regula, ubi loquitur per uerba, Si non eſt
alteri ius quæſitum, & per eadem uerba, Si nõ ſit
alteri, loquitur Rot. Belleme. 167. per illa uerba
&c. Et quòd hæc clauſula dummodo tempore da
tæ, faciat gratiam conditionalem. poſt Saraen. con
cludit Rebuff. in praxi. benefi. in for. Nouæ proui-
ſion. nu. 5. & ſeq. uer. poſtremo notat Gomeſ. ubi
plura pro hac clauſula ponat in uerſ. Dummodo
tempore datæ: pro qua clauſula uideatur etiam
Bertran. conſi. 291. num. 2. lib. 3. Et eodem modo
4 iſta † dictio (ſi) facit conditionem etiam iuncta di
ctioni, quæ de ſui natura non faciat conditionem
Bar. in l. ſub conditione. nu. 8. ibi, nam illud eſt ue
rum, niſi quando cum dictione, ut, immiſcetur di
ctio, ſi, ff. de ſol. idem Bar. in l. ſi Titio cum. in prin.
ff. quan. dies legat. ce. Deci. conſ. 89. uiſo puncto.
col. 3. in prin. Ex præmiſſis ſequitur, quòd ſi tem-
pore datæ, uel gratiæ conceſſæ, aliquis habeat ius
in re, uel ad rẽ, gratia hmõi eſt reſoluta, & nulla, &
perinde ac ſi non fuiſſet conceſſa. Altera conclu-
5 ſio eſt, quòd iſta clauſula † dummodo non ſit &c.
habetur ſemper pro appoſita. Bal. in l. fi. in prima
lectu. num. 6. uer. item no. quòd liberalitates. ff. de
conſti princi. Feli. in c. cauſam quæ. num. 5. uer. &
6 ſi princips. de reſcrip. Immo † omnes clauſulæ de
ſtilo, uel conſuetudine apponi ſolitæ, habentur
pro appoſitis, licet non exprimantur. c. cũ M. Fer-
rarienſis. uer. mandamus. ibi, uel fuerit, uel eſſe de
buerit, & ibi no. Abb. nu. 5. & Feli. nu. 6. de conſti.
Dec. conſi. 441. Præſens conſultatio. nume. 12. Cel.
Vgo in tract. clauſu. in uer. clauſula conſueta intel
ligitur appoſita: ſequitur igitur, quòd etiam iſta
conditio tacita, & ſub intellecta impediat ortum,
& ſuſpendat. gl. in l. item quia. in uerſi. male, poſt
medi. ff. de pac. Alex. in l. 3. col. 1. ff. de lega. 1. Dec.
conſi. 2. & pro tenui. nu. 4. ubi etiam defendit di-
ctam gl. Et pro hac clauſula dummodo alteri ius
quæſitum non ſit, Bero. in c. 1. nu. 47. de reſcri. Sed
inquantum D. Sarn. hic conatur concludere (poſt
multa) magis operari iſtam clauſulam ſubintelle-
ctam, quam expreſſam, hoc mihi non probatur,
nec iura, & rationes per eum ad hoc allegatæ ui-
dentur urgere.

SVMMARIVM.

1 *An regula hæc reſtringatur ſolum ad ius quæſitum prin-
cipaliter, uel extendatur etiam ad ſecundarium, & in
conſequentiam.*
2 *Statutum quando aliquid operari poteſt, ſtrictè interpre-
tandum eſt.*
3 *Spes à cauſa de præterito originem habens uidetur eſſe
conſiderabilis ſicut ius quæſitum.*

1 TErtio quæro, an † regula reſtringatur
ſolum ad ius quæſitum principali-
ter, uel extendatur etiam ad ſecunda
rium, & in conſequentiã? & D. Sarn.
q. 3. arguit ad utranque partem, tan
dem concludit pro prima opinione, pro qua etiã
adduci põt Bal. in l. necquicquam. §. ubi decretũ
col. 11. ff. de offi. procon. ubi quòd non ſit citãdus
ille qui ex poſt facto, & in quendã caſum ius habe
re poteſt. Et aliás audiui in Rota deciſum coram
R. D. Baren. nunc Cardinali Puteo nuncupato in
Meſſanen. Baroniæ, quòd tutor, cui lata ſnia cõtra
pupillum, lucrum afferebatur, potuerit auctorita-
tem in cã illa præſtare, ex quo lucrum illud proue
niebat occaſionaliter, & ſecundario. Sic ẽt uide-
mus ſine cã poſſe principem præiudicare quãdo
præiudicium infertur in conſequentiam, non aũt
principaliter, prout affirmant Rui. conſ. 38. colu.
pen. lib. 1. & Cagno. in l. id quod noſtrũ. nu. 24. ff.
de reg. iur. Ego quantum ad propoſitum quæſtũ
attinet, contrarium teneo, q immo oẽ ius quæſitũ
excludatur per regulam: per ea, quæ dixi in prima
q. tum ex natura indefinitorum; tum quia eſt fa-
uorabilis, & rõni conſona: tum quia rõ prohemii
in quocunque iure comprobari poteſt. & iſtę con
ſiderationes faciunt ut ceſſent allegata pro parte
contraria. Nec illud fundamentum, q ſtatutũ con
tra turbantes ſtatum ciuitatis, intelligi debeat de
turbantibus principaliter, nõ ſecundario, & occa
ſionaliter, per no. per Bal. in l. 1. §. huius ſtudii. ff.
2 de iuſt. & iu. nu. 6. multum ſtringit, quia † ſtatutũ
quando põt aliquid operari, eſt ſtrictè interpretã
dum, & taliter q ſe conformet cum iure cõi, ma-
gis quam fieri põt. Imo. in l. ſi uero. §. de uiro. 4. co.
ff. ſol. mat. Rom. conſi. 318. quæritur ẽt; ante ſi. Fel.
ſuper rub. de præſcri. col. 2. in fi. uerſi. reſponde ex
doctrina &c. Alexã. per Bald. allega. uidelicet l. ſi
quis ingenuam. § in ciuilib. cum gl. in uer. conten
ditur. concludit; q per ciuiles contentiones nõ
contenditur in exitium Reipublicę principaliter;
& ſic hmõi ſtatutum, ſecundum illam diſpoſitio-
nem interpretetur. Nec mirum, q tex. cum gl. id
diſponat, quia loquitur in materia odioſa, & pœ-
nali, in qua benigna interpretatio fieri debet. Et
præfatus D. Sarn. ad euitandum oĩa contraria, di-
ſtinguit: ſed melior diſtinctio uidetur illa Areti. in
conſi. 7. procedendũ eſt. col. 2. poſt medium. uerſi.
ſed dicendum eſt. qui allegat Deci. Rot. q̃ eſt 331.
incipit, ſuppoſito facto. in no. & iſtã diſtinctionẽ
Aret. ſequitur ẽt Feli. in trac. q̃ñ literæ Apoſtolicę
3 in 3. limi. ubi concluditur, q † ẽt ſpes à cã de præ-
terito originẽ hñs, uidetur eſſe conſiderabilis, ſi-
cut ius q̃ſitum. p l. poſt emancipationem. §. illud,

& ibi

& ibi Bar. ff. de libe. lega. & iſta diſtinctio Areti. & Feli. uidetur uera, & tenenda, per ea, quæ ibi allegant, quæ tranſplantare ſuperfluum eſſet. Nec illa conſideratio, quòd lite pendẽte, uel non, facit ad regulam noſtram: quia omnem caſum comprehendit, & ante litem, & lite pendente. & illa uerba regulæ in fi. Nulli ius ſibi quæſitum quomodolibet tollatur: ſunt apta comprehẽdere omne ius quæſitum, etiam iſtud. Et ſicut ſpes habetur in cõſideratione, ita & eius oppoſitum videlicet. metus, ſeu timor ut habes apud Horat. Epiſt. lib. 1. ad Mœcenatem, dum inquit, quam mihi das ægro, dabis ægrotare timenti. Aduerte tamen, quòd id, quod dicimus. ſpem in conſideratione, ſeu quo ueritate haberi, procedit ex interpretatione extenſiua ac impropria prout per Bar. & alios in l. Gallus. §. uidendum. ff. de lib. & poſthu.

SVMMARIVM.

1 *Quid ſi Papa lite pendente reſeruat beneficia quæ poſſidet Sempronius in fauorem tertij colligantis, an ſit locus regulæ.*

2 *Papa habet plurimam diſpoſitionem in omnibus beneficijs.*

3 *Caſſatio aliquorum in reſcripto inducit conceſſionem aliorum, etiam quæ de ſui natura ſine certa expreſſione non uenirent.*

4 *Lex moderna ſecundum antiquam interpretari debet.*

5 *Statuto primo ſpeciali per poſterius generale non derogari.*

6 *Futura quæ habent ſe ad eſſe & non eſſe parum conſiderabilia ſunt.*

1 QVartò quæro, ſi † Papa lite pendente reſeruat beneficia, quæ poſſidet Sempronius, in fauorem tertii colligãtis nũquid ſit locus regulæ? iſta fuit quæſtio de uerbo ad uerbum. D. Sam. nona, quam dicit diſputatam fuiſſe tpe Caliſti, ſed non habere reſolutionem. Ex infra dicendis apparebit, quòd D. Sam. ubi uidit arcana, & penetralia Rotæ, optimè ſe geſſit; ubi autem loquutus eſt ex ſe ipſo & ex ſua officina materiam ſumpſit, plerũque debiliter, & frigidè (iudicio meo) ſcripſit. Sequar igitur ordinem ipſius D. Samon. qui pro parte negatiua arguit hoc modo. Per hmõi reſeruationem nihil Sempronio aufertur, quia poſt obitum non poſſet diſponere, nihil diminuitur ordinario collatori, quia cõferre non poteſt beneficia iam litigioſa, & nihil illi, in cuius fauorem fit, de præſ. confertur, qđ ius firmum ſapiat: ergo non eſt locus regulæ, quæ loquitur de iure quæſito non tollẽdo. Nihil penitus allegat niſi cle. 1. ut lit. pend. ad probandum, quòd ordinarius non poteſt conferre beneficia litigioſa: quæ tamen. cle. non ita indiſtinctè procedit, ut per eum inducitur. Immo non facit ad rem ut infra oſtendam. Et primo reaſſumo primam illationem, quæ non uidetur ſubſiſtere. Nam iſta conſideratio, quòd Sempronio nihil auferatur, quia poſt mortem non poteſt diſponere, non excludit, quin uiuens ceſſante reſeruatione potuiſſet diſponere, ẽt in tpe mortis & ultra: prout dicimus in teſtã per qđ uoluntas teſtatoris diſponit ſuper eo, quod fieri uult poſt eius mortẽ. l. 1. ff. de teſta. & applicando ad caſum noſtrum, Sempronius niſi ſuperueniſſet reſeruatio, potuiſſet reſignare in manib. Papæ in fauorẽ cuiuſuis, uoluiſſet ẽt cum regreſſu, ẽt reſeruando ſibi oẽs fructus tpe uitæ ſuæ, intuĩ quòd & ipſe fructus tpe ſuæ uitæ percepiſſet, & in euentum prioris mortis reſignatarii ſibi prouidiſſet per uiã regreſſus: & poſt eius obitum relinquere potuiſſet ſucceſſorem in beneficio ſibi gratum, & à ſe dilectũ, uel alicui regreſſui, ſeu potius acceſſui ĩ fauorẽ tertii, uel unioni, ſeu annexioni in fauorem alicuius eccleſiæ, quæ poſt ſuum obitum effectum ſortiretur conſentire. Auferuntur igitur ſibi iſtæ commoditates, & iſta eius libera uoluntas. Inſuper aufertur ſibi cõmoditas permutandi beneficiũ cum alio ſibi forſan utiliori iuxta tex. in l. 1. ff. de contrahẽ. empt. cum gloſſella in uer. utilib. ſibi, inutilibus aliis. & tex. in c. quæſitum. in fi. de rerum permutatione. & patet ad ſenſum, quanta ſit utilitas, & commoditas, res & beneficia permutandi. Ad ſecundam illationem, quòd nihil ordinario collatori diminuatur, quia conferre non põt beneficia iam litigioſa, per dictam cle. ut li. pend. primo dico, quòd dicta cle. non diſponit hoc ſimpliciter, ſed diſtinguẽdo, an utraq; litigans in Cur. Rom. moriatur an extra eam: & an alter in Curia, & alter extra. & aliàs prout ibi, quæ cle. etiam limitatur, & declaratur, ut per Nic. Mil in ſuo repert. fol. 112. col. 3. & ſeq. in uer. litigioſa res ſit. Secundo reſpondeo, quòd iſta conſideratio nõ aptatur caſui noſtro nam dato quòd ordinario aliquid diminueretur in non poſſe conferre per hoc non eſſet in conſideratione diſpoſitio regulæ: alioqui ſequeretur, quòd quotieſcunque Papa concedit gratias expectatiuas, uel mandata de prouidendo, uel reſeruationem quomodocunque eſſet locus huic regulæ in fauorem ordinariorum; quod minimè dicendum eſt, quia ordinarius non poteſt conqueri, quòd ſummus Põtifex conferat, uel de beneficiis diſponat,

2 cum de iure communi † Papa habeat plenariam diſpoſitionem in omnibus beneficiis eccleſiaſticis. c. oẽs. 22. diſt. c. quod autem. 22. q. 7. c. ſi Papa de priui. lib. 6. Spec. de leg. § nunc oſtendendum. c. 2. in prin. de præb. lib. 6 cle. 1. in fi ut li. penden. Rot. 332. licet Romana. in no. nu 3. ubi quòd Papa habet liberam ſpiritualium adminiſtrationẽ, ſicut miles liberam teſtamenti factionẽ. Alex. cõſ. 129. uiſis. nu. 9. lib. 2. & conſi. 219. ponderatis his. nume. 3. & ſequen. uolum. 6. Syl. de benficio. parte prima. quæſtio. quarta numero 21. Tertia illatio, parum uel nihil facit, tum quia non eſt uerum, quòd ſibi nihil acquiratur firmum, ſeu conſiderabile, quia (ut ſupra dixi) ſola ſpes eſt in conſideratione, ſed alia ẽt ratione nõ facit ad rẽ, quia regula nõ tollit, nec denegat, poſſe alicui acquiri,

acquiri,ſed prohibet ne alicui rollatur ius quæſi-
rum. Immo uidemus,quòd plura conceduntur,
& tamen regulæ non eſt locus,ueluti in gratia, Si
neutri. & in pleriſque aliis. patet igitur ex præmiſ
ſis, quòd omnes iſtæ conſiderationes redduntur
inanes. unde non ſine cauſa Dom. Sarnen. uidens
forſan prædicta non urgere, recurſum habuit ad
aliam conſiderationem: quæ fuit,quòd aliquæ ex
regulis antiquis iſtum caſum expreſsè, ex uerbis
comprehendebant; quę cum nunc ſublatę ſint,
conſtat ſummum Pontificem noluiſſe ſub regula
comprehendi. allegat Rot.& Fely. qui parum ad
iſtum caſum faciunt.& Deci.quę poſſunt ad iſtũ
caſum adduci,ſunt 377.not.quod ſi petatur,cum
ſequen.in antiq.ibi,ſi commiſsio contineat,quod
procedatur ſummariè,ſimpliciter, de plano, ſola
facti ueritate inſpecta, & nihil ſit caſſatum, & ſi-
gnatum,dicat,audiat,&c.omnia uidentur conceſ
ſa, & ſequ. Deci. retento eodem themate uidetur
uelle, quòd ſi clauſula, audiat,non habet dictio-
nem,&c.non ueniant omnia in commiſsione con
tenta,licet non caſſata,tamen nõ expreſſa uidean
tur neglecta. & aptando ad caſum noſtrum,cum
Papa in regula non curauerit apponi facere illa
uerba aliarum regularum, uideri debeant negle-
cta. facit etiam pro præmiſsis.Rot.732.ſi aliqua.
& 787. ſciendum eſt.in antiq.& melius.Rot.Biſig.
3.de reſcrip.& Fel.in c.ſuper literis.ante num.10.
ibi, quod cancellatura unius particulæ, &c. Vbi
3 † caſſatio aliquorum in reſcripto, inducit caſſa-
tionem aliorum etiam,quæ de ſui natura ſine cer
ta expreſsione non uenirent. pro quibus etiam al
legatur tex.in l.Tribunus.§.cum aliquid.ff.de mi
lit.teſtam,Syl.de beneficio par.3.q.12.in 19.qua-
litate.ante fi.ante num.27.verſi.& ſimiliter tenet
Rot.ſed rectè conſiderando, unico verbo,omnia
præmiſſa tolluntur, dicendo, quòd nos ſumus in
diuerſo caſu, immò nullam conformitatem habẽ
te.Subdit poſtea idem Author aliam ſolutionem,
quòd caſus iſte uideatur comprehenſus in noua
regula, ex quo erat expreſſus in antiquis regulis
4 arguendo quòd † lex moderna debet interpreta-
ri ſecundum antiquam etiam obſoletam:ergo re-
gula moderna ſecundum antiquam abolitã, per
theo. Bar.in l.final.ff.de fal.in l.fi.ff.de fal. in l.1.ff.
de coniun.cum eman.libe.& in l.ſed, & poſterio-
res.ff.de legi. Aduertendum eſt,quòd dicta Bart.
non faciunt ad caſum noſtrum. nam in d.l.fi.duo.
concludit unum,quòd leges antiquæ quibus eſt
derogatum, poſſunt allegari pro deciſione cauſa-
rum, quæ habuerunt cauſam de præterito.& hoc
facit ad aliud,quod regula Pauli 111.& aliorum,
qui cum prædeceſſoribus iſtius expirarunt, poſ-
ſunt allegari pro caſibus, qui tũc euenerũt:& hoc
in Cur.eſt notorium apud omnes. Alterum eſt,
quòd quando quis uult allegare leges correctas
in argumentum,poteſt: limitando hoc procede-
re, quando ſunt in corpore iuris inſertæ, alioqui
non ex illis licet argumentum ſumere. idem repe
tit in dicta l.1.ff.de coniungen.cum eman.lib.nu

mero 4.Cum autem tritiſsimum ſit,quòd regulæ
cancellariæ non ſunt in corpore iuris inſertæ im-
mo cum ipſo conditore expirant, dicta Bart. ubi
ſupra, faciunt contra ipſum D.Sarnen. Quo uero
ad Bar.in dicta.l.ſed & poſteriores ff.de legi.hoc
5 non dicit. Sed quòd † ſtatuto primo ſpeciali nõ
derogetur per poſterius generale: de quo etiam
per Deci.conſil.43.& pro tenui num.26.& 7.pa-
tet igitur quòd omnes conſiderationes D.Sarnẽ.
de quibus ſupra redduntur inefficaces. Quid te-
nẽdum? breuiter inhęreo parti affirmatiuę, quòd
imo ſit locus regulæ, qa tollitur libera facultas di
ſponẽdi de beneficio: & qa Papa diſponit ſuper
iure iã quæſito.nec negari poteſt, quin Sẽpronius
poſſeſſor ſublata tali reſeruatione dicatur hẽre be
neficiũ magis expeditũ & ſibi magis charũ,& iura
ſatis habent in conſideratione,quin gratia quan-
doque reddatur inutilis, ut eſt tex. in cap.ſi ſuper
gratia. ante fi.de offi.de leg.lib.6.Qui tamen uel-
let contrarium tenere, poſſet plura adducere,re-
plicando etiam non poſſe uerè, & certitudinali-
ter prætendi præiudicium Sempronii, ſaltem cõ-
ſiderabile, & in regula comprehenſum: & quod
6 † futura, quæ habent ſe ad eſſe, & non eſſe, ſunt
parum in cõſideratione.l.ſciendum.§.ſi fundum.
uerſicul.nec ad rem pertinet,quod euinci mihi ea
poſſeſsio potuit.ff.qui ſatiſ. cogan.facit optimè
Rot.in no.310.ſi reus, col.fi.ante num.3.uerſi ad
quod. & Bellemer.749.licet per appellationem
col.fi.ibi,quia dico,quod talia futura &c.& per
Feli.in c.in noſtra in 7.corte.de reſcrip.at in caſu
propoſito poterat ita præmori ille tertius, ſicut
Sempronius.Poſſent plura alia conſiderari pro v-
traque parte,quæ breuitatis cauſa omitto.

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc in ſuſpenſionibus an locum habeat.*
2 *Suſpendere & tollere diuerſa ſunt.*

1 QVinto quæro, An † regula iſta locum
habeat in ſuſpenſionibus? & D.Sar-
nen.incidenter tangit in 10.q.nume.
4.& ſequen.dũ loquitur de exceptio
nibus perẽptoriis,& dilatoriis & pro
parte affirmatiua ponderat tex.in c.ſi ſuper gra-
tis.in fi.ubi dilatio longi temporis uidetur æqui-
parari extinctioni gratiæ.de offic.de lega.lib.6.&
tradi.per Bald.in l.pen.ff.de excuſa.tuto.qui ta-
men Bald.ut infra dicam, facit contra.allegatur
etiam.c.quamuis de reſcrip.libr.6. Poſtea arguit
pro alia parte: tandem diſtinguit, aut eſt ſuſpen-
ſio modica,ſeu modici temporis,aut longi. & pri
mo caſu ceſſet regula: ſecundo uero caſu habeat
locum: Ego autem indiſtinctè teneo partem ne-
gatiuam, quòd immo regula loquens de non tol
lendo iure quæſito, non ſe extendat ad ſuſpen-
2 ſionem: quia † ſuſpendere,& tollere diuerſa ſunt:
Ioan.in cap.cum inter.de conſuet.in uer.licitum
Bal.in dicta.l.pen.ff.de de excuſat.tut.poſt princ.
ibi,

ſibi, quod aliud eſt ſuſpendere aliquid ad tempus, aliud tollere. Et ideo dicimus, quod licet ius quæſitum habeat expectans per acceptationem de beneficio, quod cadit ſub ſua gratia: tamen non præſeruatur à regula, quia ius illud per contrariam prouiſionem non tollitur, ſed ſuſpenditur. Rot. 244. licet de more in no. præſertim col. 2. ante medium. ibi, tamen ex toto gratia ſua non perimitur: ſed permanet ſibi ſaluum ius aliud beneficium, acceptandi, prout idem concludit Pariſ. notans huiuſmodi Deci. conſi. 119. ſuper hoc nume. 7. Et quòd Regulæ huic non ſit locus dum tractamus de dilatione, ſeu alteratione iuris conclusit Rota coram Io. Paulo Ptolo. prout teſtatur Accoram. Deci. 20. incipien. Reſolutum fuit in cauſa Coruben. præſtimoniorum lib 1. Ad contraria poteſt reſponderi. & primo ad cap. ſi ſuper gratia. de offic. de lega. lib. 6. quòd loquitur in alijs terminis, nec bene poteſt ad caſum noſtrum applicari. Inſuper illa ſuſpenſio, ſeu potius dilatio, uel non idem uere operatur, uel propter cauſam, de qua in glo. fi. in uer. longius. Ad Bal. fuit reſponſum, quòd immo concludit pro hac parte. Ad c. quamuis. de reſcr. lib. 6. dico, quòd non loquitur in ſuſpenſione, ſed in reintegratione, prout etiam optimè declarat Bal. in l. fi. col. 3. uer. tertio oppono. C. de ſenten. paſſ. & conſi. Oldradi. 223. quod etiam in côtrarium allegari poſſet. Et ad omnia alia contraria, quæ poſſunt in contrarium adduci reſpondeo, quòd loquuntur de peremptione iuris, non de ſuſpenſione.

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc an in declaratorijs Papæ locum habeat.*
2 *Declaratoriæ de quibus hic quomodo interpretanda.*
3 *Declaratoriæ Papæ gratiæ ſuper prioratu Bononiæ, quòd ſenſerit de Bononia ultra montes, uel in Italia non obſtat regula hæc.*
4 *Declarationi papæ aliquem fuiſſe accolitum ac familiarem obſtat hæc regula.*

1 SExto quæro, An † regula habeat locum in declaratoriis papæ? Iſta diſputauit ad partes D. Sarnenſ. ſuper hac regula quæſt. 13. ubi plura cumulauit: & quæſt. 9. de impetrat. beneficia uacantia per obitum fami. Card. & ibi diſtinxit, aut in continenti fuit facta declaratio, aut ex poſt facto. & primo caſu uideatur ineſſe ipſi priori diſpoſitioni, quæ tamen diſtinctio non uidetur congrua, nec iuridica. Breuiter regula noſtra eſt clara, & etiam eadem erat tempore D. Sarneri. & cum loquitur per uerba expreſſa etiam in declarationibus, ceſſat omnis argumentatio. Concludo igitur pro parte affirmatiua, limitan-
2 do tamen † uerbum, Declarationibus, de quo in regula, intelligi debere de his quæ ueniunt non per uiam declarationis uerborum obſcurorum, confuſorum, ſeu dubiorum: ſed ſuppletionis, ſeu additionis illorum quæ prius non erant. & iſta dicitur potius noua diſpoſitio, ſeu noua conceſſio, quæ tollit ius quæſitum. Iſta fuit diſtinctio Paul. de Caſt. in l. hæredes palam §. ſi quid. ante nume. 5. uerſic. multoties etiam propterea facit aliquas declarationes ff. de teſta. & ultra deducta per Sarnen pro hac interpretatione facit idem Paul. côſ. 22. & conſ. 148. col fi. & conſi. 248. col. 1. lib. 1. Bal. in c. 1. col. 3. de conſti. Deci. in l. in ambiguis ff de reg. iur. & optimè declarat Fran. Aret. conſ. 84. diligenter ponderatis col. 3. verſi. declaratio autem poteſt habere locum &c. Deci. conſ. 114 & pro te nui num. 5. & conſil. 229. num. 4. & Pariſ. conſi 50. D. Iacobus in fi. lib. 4. ubi diſtinguit, an declaratio concernat dubium in iure, an in facto. & primo caſu illam non tollere ius quæſitum: ſecus in ſecundo caſu. Et applicando ad practicam pro
3 iunioribus dico, quòd † ſi Papa conceſſit gratiam Mæuio ſuper prioratu, ſeu alio beneficio Bononiæ, niſi ſit aliqua certa coniectura, de qua Bononia ſenſerit, declarando poſtea, quod intellexerit de Bononia ultra montes, uel de Bononia in Gallia ciſalpina, quam uocant Lombardiam, iſti declarationi non obſtat regula; quia iſta interpretatio ſeu declaratio uerborum ambiguorum, prout in Bononia, exemplificat Bar. in l. quoties in ſtipulationibus. ff. de uerb. obliga. ubi etiam ponit aliam interpretationem dictionis, canis, quæ poteſt interpretari pro ſtella, pro cane latrabili, & pro piſce, eſt enim nomen æquiuocû prout docet Ariſt. in ante prædicamen. dum de æquiuocû, tractat. Sequitur, quòd in ſimilibus interpretationibus, & in illa quâdo puidetur Titio, & ſunt duo Titii: quando prouidetur de beneficio Sancti Petri, & ſunt duo beneficia ſic nûcupata: nunquam erit locus regulæ: ſecus uerò quando Papa declararet aliquem fuiſſe familiarem, uel habuiſſe, ſeu habere aliquam qualitatem accidentalem: & ſubiicio notabilem caſum in Rota deciſum ſub die 8 Februarii 1549. In una Fulginaten. corâ R. D. Veltano diſputabatur, an declaratoriæ fe. re. Pauli III. ſuper accolitatu, & familiaritate D. Alexandri obſtaret regula: declarabat enim Papa
4 † illum fuiſſe, & eſſe accolitum, ac familiarem ſuum, & côtinuum commenſalem mandando ita iudicari debere per quoſcunque ſublata &c. quibus non obſtantibus concluſum fuit eſſe locum regulæ. Alium notabilem caſum deciſum ſuper regulis declaratoriis aliarum regularum ponam ſuper regula, De publicandis. ubi melius cadet. Fuit enim diſputatum ſuper una regula Pauli III. declaratoria regulæ de publican. Limitarem tamen concluſionem, ſupra factam, quòd non obſtet regula declarationi Papæ, quando declarat de qua Bononia, ſeu de qua eccleſia S. Petri intellexerit; niſi aliqua contraria coniectura capi poſſit; quæ declarationem potius alicui fauorabilem, quàm iuridicam, ſeu ueriſimilem reddat. prout Papa prouidit Italo, & Bononienſi de prioratu in eccleſia Bononienſi, uel eius familiari Romano, de Ca

nonicatu

nonicatu S. Petri, ſeu de beneficiato, ſuccedit, ꝙ
poſtea Papa declarat in primo caſu ſenſiſſe de Bo
nonia ultra Montes. uel in ſecundo ſenſiſſe de ca-
nonicatu, ſeu beneficiato S. Petri Bononiæ: dico
iſtis declarationibus, tanquam inueriſimilibus,
uel regulam, uel ius commune obſtare, tanto ma-
gis ſi aliæ coniecturę concurrerent.

S V M M A R I V M.

1 *Semota regula, an legatus de latere, uel alius inferior ius quæſitum tollere poſſit.*
2 *Legatus de latere idem quod Papa in non reſeruatis poteſt.*
3 *Apoſtolo omnia licebant.*
4 *Legatus loco Apoſtoli eſt.*
5 *Princeps ſolus, & nemo alius ius quæſitum tollere poteſt.*
6 *Legatus à latere non ſtatuit contra ius commune, nec cauſam ſimpliciter, & de plano cognoſcendam committit.*

1 SEd primo quærto ſemota regula, an † Le
gatus de latere, uel alius inferior poſ
ſit tollere ius quæſitum? ſimilem q. po
nit hic D. Sarn. quæ eſt. 23. & ultima,
ſed ſub aliis uerbis, ut uideri poteſt:
ubi addit etiam iſta uerba, uidelicet, derogando
huic regulæ ſicut Papa: quam additionem non
pono, quia eſt ſuperflua, nam legatus etiam de la
tere non poteſt derogare literis cancellariæ, niſi
expreſſam ſuper hoc habeat facultatem, prout
per ipſum met Domin. Sarnen. in 41. queſtio. de
infirm. reſignan. ſuper qua regula aliquid ſuper
hoc tangam. Redeundo igitur ad q̃ōnem propo-
ſitam, uidetur dicendum, quòd legatus de latere
2 poſſit tollere ius quæſitum: quia † Legatus de late
re poteſt idem, quòd Papa, in non ſpecialiter re-
ſeruatis. immo poteſt etiam ſuper ipſi Papæ reſer
uatis. c. cum uenerabilis. ante medium. ibi, uel cō
firmationes à nobis, uel ab ipſis, qui uices noſtras
3 in illis partibus &c. de conſue. & cum † Apoſtolo
omnia liceant. 1. ad Corinthios. 6. & 10. poſt me-
4 dium. c. aliud. 11. q. 1. & † legatus ſit loco Apoſto-
li. Specu. in tit. de lega. §. ſupereſt. nu. 6. uer. & Apo
ſtolus, cuius loco legatus eſt, ubi omnia prædicta
probantur: ſequitur, quòd legato omnia liceant,
& ſic etiam tollere ius quæſitum. plura alia addu
ci poſſent pro hac opin. cum poteſtas legati à la-
tere, maxima ſit, pro ut patet toto titulo. de offic.
lega. per Spec. ſuper dicto titulo, & per Barb. qui
plura cumulat. in tracta. de Cardin. legatis à late-
re, & nouiſſimè per Boe. in tracta. de poteſtate le-
gati à latere, & ad contraria deducta hic per D.
Sarn. poſſet reſponderi, quòd non loquuntur quo
ad legatum de latere: qui cum (ut dixi) repræſen-
tet perſonam Apoſtoli, & perſonam ipſius Papæ,
non debet comprehendi ſub aliqua generalitate.
Nec obſt. Bal. per eum allegatus in l. 2. col. 10. ubi
tamen nihil dicit, ſed colum. 7. nume. 39. uerſicu.
item. not: quod ſi Papa. C. de ſerui. & aqua, qui cō
cludit, quòd conceſſio facta per Papam cum ple-
nitudine poteſtatis, non per hoc operetur, quòd
ille, cui fit conceſſio, habeat iſtam plenitudinem:
quia hoc nihil ad caſum noſtrum. & ualde inter
ſe differunt, concedere alicui ex plenitudine ali-
quid, & concedere alicui ipſam plenitudinem. In-
ſuper ipſe legatus de latere eo ipſo, quòd eſt ta-
lis, uidetur habere plenitudinem ab ipſo Apoſto
lo, & ab ipſo Papa, ut ſupra dixi. Ad Fede. quæſt.
200. quòd permutatio &c. poſt medium. uerſicu.
prętcrea ſi legatus. poteſt reſpōderi, quòd loqua-
tur in ſimplici, & ordinario legato, non autem in
illo de latere, inter quos maxima eſt differentia,
prout latiſſime. in trac. ſupra alleg. Inſuper poteſt
reſponderi ad rationem, quā ibi dat, ꝙ ſolus prin-
ceps poteſt ſine cā auferre iura uni eccleſiæ, & da-
re alteri: ꝙ hoc non eſt mirum, nec excluderet le-
gatum à latere, quia propterea poſſit tollere ius
quæſitum, præterquam auferendo ab una eccle-
ſia, & dando alteri. Nec ēt conſi. Roma. 37. uiſo pū
cto. nu. 2. uidetur facere, quia ibi deciditur, quòd
legatus à latere non poteſt tollere conſtitutiones
approbatas per ſedem Apoſtolicam, nos autem
ſumus extra iſtum caſum: & dum ſubdit rationē,
quia tolleretur ius quæſitum arti lanæ, uidetur
ſentire, quòd etiam princeps abſque iuſta cauſa
facere nō poſſet: quod etiam ſuadetur ex his, quæ
allegat. Nam retorquendo poteſt dici, quòd ſtan
te cā legatus à latere poſſit, ſicut ipſe princeps.
Nec Stepha. Bertran. conſi. 12. lib. 3. per D. Sarnē.
allegatus, aliquid penitus facit: immo loquitur in
alia materia. Quid tenendum? in ſubtilitate iuris
poſſet præfata opinio ſatis defendi: contrariam
5 tamen opinionem tenēdam puto: cum † princeps
ſolus, & nemo alius poſſit tollere ius quæſitum, &
ipſe poſſit ſine cauſę cognitione omnia, quæ om-
nes inferiores cum cauſæ cognitione. Bal. in l. ſi te-
ſtamentum. C. de teſta. Alex conſi. 94. conſidera-
tis. col. pen. nu. 8. uerſi. tamen ſecus eſt in inferiori
à principe. Abba. conſ. 61. In cauſa & quæſtione
ad præſens col. 1. nu. 2. & 3. uol. 1. Feli. in c. ult. nu.
32. de præſum. Rebuff. in praxi benefic. ſuper hac
regu. glo. 6. nu. 4. D. meus Phi. Dec. conſ. 188. quæri
tur. col. fi. nu. 8. conſ. 292. & pro tenui. col. 2. præſer
tim. in fi. & in terminis noſtris magis ſpecifice lo-
quitur conſ. 525. Viſis. nu. 8. ibi, qui quidem lega-
tus non uidetur, quòd iuri alterius derogare poſ-
ſit, quia illud eſt reſeruatū ſoli Principi &c. Deci.
poſt alios. in capit. in eccleſiarum. ante nume. 25.
de conſtit. & facit Stepha Bertran. per D. Samen.
male allegatus in alio conſi. uidelicet ibi, regula
glorioſiſſimi &c. uolum. 2. numero 4. ibi, quod fa-
cere non poteſt inferior à Principe, & numero 6.
Nec obſt. quòd legatus omnia poſſit, quia reſpon
deo, quòd omnia, non reſeruata ſoli principi, ut
ſupra. Nec obſtat, quòd legatus ſit loco Papæ, &
ſibi omnia liceant; quia (ut patet ad ſenſum) maxi
ma eſt differentia inter iſtos duos: & infinita lega
to à latere denegantur, q̃ ipſe Papa pōt. c. 2. c. 3. &
ſeq: de offi. leg. ubi legatus a latere ēt redarguitur
à Pontifice de nimio auſu, ſeu nimia pſumptione.

Inſuper

6 Inſuper uidemus quòd legatus etiam à latere nõ
ſtatuit contra ius commune, nec committit cau-
ſas ſummariè, ſimpliciter, & de' plano cognoſcen
das. gloſ. 2. in c fi. de hære. libr. 6. gloſ. in cle. ſæpè. in
uer. mandamus. de uer. ſigni. Alexan. in l. uemo po
teſt. num. 3. & ibi Iaſon in 2. lectu. numer. 6. & ſeq.
ff. de lega. 1, idem Alex. conſ. 17. uiſo inſtrumento
nu 14 uol. 4. Abb. conſ. 1. col. 2. cit. medium. li. 2.
Corn. conſ. 10. uiſa fuit. nu. 9 lib. 1. Cur. Sen. conſi.
79. col. fi. uerſi. ſolum obſtant. & Specu. in dicto ti
tu de lega. §. nunc oſtendendum, ponit. 89. caſus
Legato prohibitos & ſoli ſummo Pontifici con-
ceſſos. facit etiam conſil. Dec 573 in caſu. numer.
3. uerſic. & in terminis de Legato de latere &c.

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc an in conceſſionibus de plenitudine poteſtatis emanatis procedat.*
2 *Dictio, quæcunque, omnia comprehendit, etiam ea quæ ueniunt impropriè.*
Feudum pro ſe & heredibus quibuſcunque, tranſit ad extraneos, & legatarios: ibid.
3 *Argumentum à uериſimili mente teſtatoris ſeu legem condentis.*
4 *Clauſula, motu proprio, & ex certa ſcientia, plenitudinem poteſtatis. operari uidentur.*
5 *Argumentum à rationis identitate etiam in diuerſis factis procedit.*
6 *Clauſula, de plenitudine poteſtatis maioris eſt uis quàm motu proprio, & ex certa ſcientia.*
7 *Princeps quando de plenitudine poteſtatis procedit, leges ſeruare non tenetur.*

1 OCTAVO quæro. an † regula iſta proce
dat in reſcriptis, ſeu conceſsionibus,
de plenitudine poteſtatis emanatis?
& uidetur affirmatiuè reſponderi de-
bere, tum propter illam generalitatẽ,
Per quamcunque ſignaturam, aptam comprehen
2 dere etiam iſtum caſum, cum † dictio quæcun-
que, ſit uniuerſalis, omnia comprehendens. l. qua
cunque ratione, & ibi uota. ff. de procura. l. hoc
articulo. & ibi Bar. num. 6. ff. de hære. inſtitu. c. ne-
mo poteſt. iuu. glo. iu ver. excepit. de pœnit. diſtin.
1. c. fi. uerſ. quodcunque ligaueris. de maio. & obe.
& quod relatiuum (quicũque) omnes penitus cõ-
prehendat uemine penitus excepto poudero ul-
tra omnes tex. in ſacra pagina meliorem qui inue
niri poſsit. Exodi capit. 30. iu fi. Homo quicun-
que fecerit ſimile, ut odore illius perfruatur, peri
bit de populis ſuis Imperator, Reges, & alii qua
uis poteſtate, & auctoritate fulgentes, ibi com-
prehenduntur, qui uideant quali temeritate no
tandi ſint, qui ea quæ ſoli Deo conueniunt, ſibi
uſurpant. Roma. conſil 31. Viſis his. numer. 2. &
tantę eſt potentię iſta dictio, quicunque, ut exten
dat uerbum cui adiungitur, in tantum ut com-
prehendi faciat ea etiam quæ ueniunt ſecundum
impropriam ſignificationem, & quæ alias non ue
nirent, ad Bald. in l. 1. quæſt. 34. ff. de rer. diui. ubi
quòd feudum ſuſceptum pro ſe & hæredibus qui
buſcunque tranſit ad ſucceſſores extraneos idẽ
Bald. in c. imperialem. in princ. de prohi. feu. alie-
na. per Fede. ubi quòd ſub uerbo illo, quibuſcun-
que, comprehenditur etiam legatarius, ſequitur
Alex. in l. quędam. §. nihil intereſt ante. nu. 3. uerſ.
fallit quando in diſpoſitione eſſet adiectum uer-
bum, quibuſcunque. ff. de eden. & iſta eſt commu
nis opin. ut per Cur. Iun. conſil. 1. num. 1. & conſi.
48. ſupponitur. num 3. igitur regula comprehen-
dere uidetur ſignaturam, etiam de plenitudine
3 poteſtatis conceſſam. Secundo, † arguendo à
uериſimili mente ſtatuentis, ſeu l. condentis ad l. 1.
uerſi. quoniam ff. ſi cer. peta. Soci. conſ. 86. in cau-
ſa communitatis. col. 4. ante num. 9 uerſi item ar
guendo à uериſimili uol. 1. credendum eſt ſummũ
Pontificem, & hunc caſum comprehendi uoluiſ-
ſe: tum propter generalitatem, de qua ſupra:
4 tum propter expreſsionem † clauſulæ, Motu pro-
prio, & ex certa ſcientia, quæ uidentur operari
plenitudinem poteſtatis, ad ea quæ ſcripſi in 7.
quæſt. poſt princ. ſuper 16. Regula. de concurren.
ſuper beneficio. & no. Dec conſ. 191. in cauſa, quę
agitatur. col. 2. num. 3. uerſic. nam quod princeps
facit ex certa ſcientia &c. & conſil 269 conſultus
num. 11. ubi in conceſsione principis clauſula ex
certa ſcientia tollit ius quæſitum. & idem Deci.
conſil. 271 in caſu. numer. 8. & 9. & conſi 541. Sere
niſsimus ante num. 28. ubi æquiparet iſtas duas
clauſulas, De plenitudine, & ex certa ſcientia: cõ-
cludens, quòd ſine cauſæ cognitione parum ope
rantur. facit conſil. Gramma. 8. ſuper puncto. nu.
12. & 14. ergo iſta clauſula, De plenitudine pote-
ſtatis, non uidetur fortior illa: ergo idem dicen
dum de una clauſula, quod de alia in caſu no-
ſtro. Tertio, ratio unica, quæ præmittitur in re
5 gula, eſt, ne iuſtitia poſt ponatur; a qua † ratio
ne licitum eſt arguere, ubi eſt enim eadem ratio,
eadem iuris diſpoſitio eſſe debet; etiam in diuer
ſis factis. l à Titio ante fi. & ibi glo. & latè per Iaſ.
in 3. nota. ff. de uerb. obli. Roma. conſi. 32. Viſa mu
nicipali col. 2. nume. 5. uerſic. tertio, quia hoc ſta
tutum. & conſi. 403. in caſu propoſito. col. 1. uerſ.
his tamen non refragantibus. latè Deci. conſ. 372.
Viſi. col. 3. nume. 5. & 6. ſed ſic eſt, quòd ita iuſti-
tia poſtponetur appoſita dicta clauſula, De ple-
nitudine poteſtatis, ſicut non appoſita, ergo &c.
Qui uollet contrariam opinionem renere, poſſet
6 reſpondere, quòd immo † maior uis, & potentia
eſt in dicta clauſula, ex plenitudine poteſtatis,
quàm in dictis aliis duab. Abb. per illum text. in
c. uni in ro. nota. nume. 11. ut eccle. bene. ſine di-
7 mi. confe. ubi quòd † quaudo procedit de pleni-
tudine poteſtatis, non tenetur leges ſeruare: ar-
guens etiam, ſi habet plenitudinem, ergo nullus
ſupra eum. & latius dixi in 7. quæſt. 16. regulę. Bal.
in l. ſi quis. in 2. lectu. §. ſi is pro quo. ad medium.
ubi, quòd princeps de plenitudine poteſtatis po
teſt alicui auferre defenſionem in cauſa ciuili. pul

chre

chrè per Feli.conſi, 31.oportet me omnino.num.
15.ubi inter alia dicit q ubi aliàs propter præiudi
cium tertij requireretur aliqua clauſula; tamen
iſta ſola, De plenitudine poteſtatis,ſufficit: quia
per iſtam princeps oſtendit ſe uelle ſupra ius om-
nino diſponere.& non præſumitur uti velle ordina
ria,ſed abſoluta poteſtate. Et in terminis noſtris
hanc ultimam opin. firmat Pariſ. conſil. 5. Vnio
&c.lib 4.num.94.ubi concludit quòd licet regula
annullet gratias factas motu proprio; & ex certa
ſcientia,nihil tamen diſponit de factis ex plenitu
dine poteſtatis, unde non debet extendi & ibi, e-
tiam quòd expreſſio huius clauſulę,De plenitudi
ne poteſtatis,debet aliquid operari, & plura alle-
gat,quæ tranſplantare non curaui. & idem etiam
concludit ſuper hac eadem regula idem Pariſi.
conſi 30.in cauſa uertente uolum.4 num. 49. uſq;
in fi.conſi.Idem etiam concludit in terminis no-
ſtris Ludo.Gozad.conſil 5 An in quæſtione pro-
poſita,num.25.& ſeq.uer.nec ob contraria, & pri
mo Regula cancellariæ,&c. ubi plura adducit.

SVMMARIVM.

1 *An ceſſioni de beneficio diſmembrato, ut prouideretur N.ad eius uitam, cum decreto quòd eo ceden. uel decedente reuerteretur in priſtinum ſtatum in fauorem Q.per dictum N factæ obſtet hæc regula?*
2 *Præiudicium de præſenti non imminens conſiderabile non eſt.*
3 *Princeps ſi ſciens reſcribat omnia obſtacula tollit.*
4 *Vnio quando remaneat dilata in diem omnino extituram.*
5 *Clauſula in diſmembratione unionis ad effectum prouidendi alicui ad uitam,quòd cedente,vel decedente reuertatur ad priſtinum ſtatum, conditionem non inducit.*
6 *Spes firma ex præcedenti cauſa æquiparatur effectui de præſenti.*
7 *Conditio purificata pro diſpoſitione pura habetur.*
8 *Regula huic ſpecifice & in indiuiduo derogari debet.*

NOno quarto, beneficium S. Laurentij
quod aliás perpetuo unitum fuerat
beneficio S.Andreæ diſſolutum ſeu
diſmēbratum fuit,ad effectum pro-
uidendi N.ad eius uitam,cum decre
to,quòd ipſo cedente,uel decedente, eo ipſo re-
uertatur in priſtinum ſtatum. præmiſsis in ſuppli
1 catione narratis N.reſignat in fauorem Q an† ip
ſi Q.& ceſsioni in eius fauorem factæ, obſtet hæc
regula Pro parte negatiua facit quòd regula hæc
procedit quando ius alicuius tollitur, ut eius uer
ba ſonant.At ius beneficio. S. Andreæ competēs
ratione,reintegrationis,ſeu reſtitutionis cauſandæ
in fauorem præcedentis unionis non tollitur, ne-
que alteratur:ergo regulæ locus non erit. Mino-
rem probo:Q auctoritate apoſtolica ſubrogatur
in fauorem N.ſubrogatum. n. ſapit naturam eius
in cuius locum ſubrogetur apertiſsimi iuris eſt. l.
ſi eum.§.iniuriarum.cum glo.in uerſi.danda,poſt
medium.ff.ſi quis cautio.c.eccleſia, 1.& ibi glo. &
in 7.nota.ut li.pen.Dec.conſi.190 circa primum.
col.3.uer.quarto, hoc idem præfatus igitur Q. in
locum N.ſubrogatus auctoritate ſedis apoſtolicę,
pro eodem N.haberi debet, unde ſicut exiſtente
beneficiato N.nullũ ius tollebatur,& ita exiſtēte
beneficiato Q item,ut patet ad ſenſum.ſicut du-
rante uita N.nemo conqueri poterat, ita durante
uita Q idem dicendum videtur,cum non ſit cer-
tum,quis eorum plus,uel minus uiuere poſsit.un
de nullum præiudicium certum & conſiderabile,
prætendi poteſt Accedit quod dato quod aliqđ
præiudicium in mutatione, ſeu alteratione bene-
ficiati conſiderari poſſet,non per hoc ius uere tol
li uidetur.ſed differri:differtur enim ſeu ſuſpendi
tur effectus prioris unionis,non autem unio,ſeu
ius quęſitum tollitur.ſuſpendere autem,& tollere
diuerſa ſunt. Bal.in l.penul.poſt princ.ff. de excu.
tuto.& probo ſupra in 5.quæſt.num.2.ubi etiam
concludo regulam hanc non procedere in ſuſpē
ſionibus.immo data uera diſtinctione Sarnen. in
10.quæſt.huius regulæ nume. 8. ubi quòd aut ſu-
ſpenſio eſt ad longum tempus, & ſit ius tollere,
aut ad modicum tempus & ſecus dicendum ſit,
adhuc erimus in tuto,cum uel hæc dici poſsit bre
uis ſuſpenſio,reſpectu perpetuitatis ipſius unio-
nis,cum perpetuo poſtea durare debeat, uel etiã
conſiderata incertitudine lõgioris uitæ Q quam
N inſuper cum nullus auferatur quod de præſen
ti competat beneficio,ſeu beneficiato S. Andreæ.
Aut enim conſideramus ius ipſius unionis, & hoc
ſaluum remanet. Aut conſideramus commodũ,
quod pendebat a morte uel ceſsione N. per quã
mortem,uel ceſsionem, debebat ad beneficium
S.Andreę redire,& hoc uti incertum. & euentua-
le,& nihil habens de pręſenti,non uidetur conſi-
2 derabile †:præiudicium enim quod de pręſenti,
non imminet,ſed de futuro euenire poteſt, præiu
dicij appellatione non uenit, nec eſt conſiderabi
le,argumento tex.in l.ſi ita ſcripſiſſet.ff.de lega.2.
Ludo.Roma.conſi.256. approbo ſententias.in fi.
Rot.331.colum.quarta.uerſi. confirmantur quia
omnia iura &c. in no. Pariſi. conſil. 5. unio iſtius
num.96 & conſ.82.penſio octo ducatorum num.
37.uolum.4.Sarnen hac regula quæſt.4. num 4 &
prædictis locis concludunt non attendi ius quod
præſenti non eſt quæſitum. Poſtremò cum ſuppo-
namus papæ ſeriē facti narratam fuiſſe & ipſe ad-
3 miſerit ceſsionem prædictam, cum† ſciens reſcrip
ſerit,omnia obſtacula remouiſſe (ſi quæ forſan ade
rant)cenſetur.glo.in c.ſtatutum § 1.in uer. litera-
rum.de reſcrip.libr. 6. ubi quòd licet tex. diſpo-
nat non poſſe committi cauſas niſi exiſtentibus
in dignitate, uel canonicis cathedralis eccleſiæ, ſi
tamen Papa ſcienter committit ſimplici clerico,
commiſsio tenet, ea ratione, quia ipſe Papa con
tra illam conſtitutionem uenire ſeu diſponere po
teſt.l.quidam conſulebat.& ibi Bar.num. 1.ff. de
excu.tuto.Ludo.Roman.conſil.216. electio.dicti

D.Capita-

D Capitanei nu.6.& ſeq.Rot.332.licet Romana col.3.in no.Belleme.333.in cauſa D.Cardinalis. Pro parte affirmatiua pondero primo quod per prouiſionem factam in fauorem N.cum clauſula quod eo cedente, uel decedente eo ipſo reuertere
4 tur in priſtinum ſtatum, † unio prima remanſit dilata, tamen in diem omnino exituram. Oldra. conſil.223.factum tale eſt D.Clemens col.2.nu.2. uerſic.ſed in contrarium magis uidetur. Sarnenſ. in tractat.manda.de prouiden.ante numer.118. uerſic.unde illa uerba cedente uel decedente &c. ſequitur igitur quòd beneficio Sanct. Andreæ erat quæſitum ius in re, uel ſaltem ad rem, adeo conſiderabile, ut in regula comprehenderetur, Imo etiam ſi decretum illud uidelicet cedente uel decedente &c.habemus pro ſpecie alicuius regreſſus, adhuc locus eſſet regulæ. Sarnenſ.in 3.quæſtio.huius regulæ numer.40 in decimo & ultimo caſu. ex præmiſsis etiam ſequitur præſertim ex alle.conſil.Oldrad.223.& Sarnenſ.de mandat.de prouidendo ante numer. 118. quod illa
5 clauſula † cedente uel decedente &c. in caſu propoſito conditionem non inducit, licet aliud uideretur dicendum ex ui ablatiuorum, qui aliàs conditionem faciunt, l.à teſtatore. ff. de cond. & demon.immo dato millies quòd ius beneficio. ſeu beneficiato Sanctæ Andreæ competens, eſſet conditionale, & quòd illa uerba cedente uel decedente, conditionem facerent,
6 quia tamen conditio huiuſmodi, ſeu † ſpes ex præcedenti cauſa oritur, & eſt firma & infallibilis perinde eſt ac ſi effectus eſſet de præſenti.l.damni infecti 1.§.ſabinus.ff.de dam.infe. Angel.in l.mulier.§.1.& ibi Pau.Caſtrenſ.numer. 2.ff.ad trebell. Rot.331.ſuppoſito colum.2.num. 4. uerſicul. quintum motiuum. in no. Felin. in capitul.eam te. ante numer.17.uerſicul Alia eſt dummodo ſpes proximi effectus.de reſcrip. Sarnenſ.hac regula quæſtio.4.numer.14.uerſicul.ſecundus caſus eſt. Inſuper iuxta ſuppoſitum prædictum quòd ſimus in conditione, ſeu iure uel
7 diſpoſitione conditionali, quia † conditio purificata & uerificata fuit ſuperueniente ceſsione N.diſpoſitio pura & ius purum cenſenda & cenſendum eſt.l.ſi.§.1.uerſicul.ſed ſi extiterit conditio duæ partes ſunt.ff de uulg.l ſi pupillus. in fi. ff.de condi.inſtitu. Dec.conſil.79.& pro tenui.columm.2,circa medium.ubi, quòd paria ſunt quòd diſpoſitio fuerit pura, uel conditionalis purificata. conſil.480,in caſu qui contingit. poſt princip.& conſil.551.colum.3.in princip. Pariſ.conſ. 5.uniu iſtius.num.31.uolum.4 cum igitur conditio (ſi conditioni locus ſit) purificata fuerit ut primum ceſsio facta eſt per dictum N.& ideo tempore prouiſionis papa inuenit ius quæſitum in re in fauorem beneficii, & beneficiato Sanctę Andreæ, conſtat quòd regulæ eſt locus. ex præmiſsis ſequitur quòd tempore admiſsionis ceſſionis in fauorem Q. iam quæſitum erat ius firmum, & conſiderabile, ac purum, iamque adimpleta erat illa clauſula decreti, uidelicet, cedente dicto N.&c. & ſic ut præmiſi locus erat re-
8 gulæ, cui ad effectum ne obſtaret, † debebat derogari in indiuiduo, ac in ſpecie, prout loquens de hac Regula concludit Ludo.Gozad.conſil 41. quærit an frater num. 14.uerſic.ſexto quoties. Sarnen.ſuper hac regula quæſt.15.in fi,& quæſtio.6. prohe.num.3.col.2.ante fi.uerſ.tamen quicquid ſit de iure: ubi quòd de ſtilo requiritur expreſſa derogatio huius regulę. Demum pro hac parte affirmatiua quòd Regulæ in caſu propoſito ſit locus.& quod non fuerit inducta derogatio regulę concluſerunt DD.de Rota in una Regien.præceptoriæ S.Antonii coram R.P.D.Fabio Acorambono Decano digniſsimo inter Iulium Riparolum,& Camillum Foſſę,ſub die 4.Nouemb.1549.

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc an obſtet reſcriptis ſuper confirmanda alienatione rei eccleſiaſticæ mota lite per rectorem ſucceſſorem ante confirmationem impetratis.*
2 *Ius ordinarium non autem ſpeciale conſiderabile eſt.*
3 *Alienatio rei eccleſiaſticæ ſi in euidentem cedat utilitatem ualida uidetur etiam ſolemnitatibus non interuenientibus.*
4 *Alienationes rerum eccleſiaſticarum per quas dominium transfertur tam de iure ciuili quàm canonico prohibitæ ſunt.*
5 *Extrauagans pro decretali habetur, & facit ius commune.*

DEcimo, Mæuius rector eccleſiæ N. dedit & conceſsit in emphiteuſim ad tertiam generationem domum dictæ eccleſiæ Titio, reſeruato beneplacito ſedis apoſtolicæ, qui poſtea eccleſiam huiuſmodi reſignauit in fauorem Seii, qui Seius obtinuit moneri Titium ad relaxandũ domum prædictam uacuam & expedictam contra formam bullæ Paulinæ alienatam, attento quod non fuerat confirmata alienatio, impetrato reſcripto ſi in euidentem: pro recuperandaque domũ huiuſmodi inſtat. Titius impetrat reſcriptum per quod (de lite nulla mentione facta) obtinet committi iudici, quòd conſtito ſibi quòd dicta alienatio cederet in utilitatem eccleſiæ, illam confirmaret, non obſtante bulla Paulina, & tempore ſtatuto ad obtinendum confirmationem, Seius obtinuit commiſsionem reductionis præfati mandati de confirmando ad uiam iuris, in euentum in quem dicta alienatio ex aliquo capite de iure non ualeret. Titius tandem impetrat aliud reſcriptum per quod mandatur iudici, ut conſtito quod prædicta alienatio cederet in utilitatem eccleſiæ dictæ, lite pendente non obſtante, ad confirmationem eiuſdem emphiteuſis, ſeu locationis procedat, iuxta formam primo præinſertam, &
1 aliàs prout de iure. Quæritur † an reſcriptis per Titium impetratis obſtet regula hæc? Pro parte negatiua

negatiua arguo ſic:ius quæſitum ſi quod conſide
rabile eſt in caſu propoſito, reſultat ex extra. Pau
li 1 1.ambitioſæ cupiditatis, poſita inter commu
2 nes, ſub tit.de reb.eccle.non alie. † Ius aut emor-
dinariũ, nõ autẽ extraordinariũ, & ſpeciale cõſi-
derabile eſt: & appellatione iuris uenit, argumen
to l.ſcio.§.medico.ff.de an.lega.Dec.in c.inter cę
tera.col.3.nu.5.de appell.& conſi.340.nu.6.& in
terminis huius regulæ concludit Sarnen.q.6.nu.
7.uerſic.iſtis tamen non obſtan.vbi ſubdit; quòd
uerba iſtius regulæ de iure quæſito, à iure com-
muni intelligantur, & ſic iure ordinario: Cum
igitur ius ex bulla Paulina proueniens, ſit extra-
ordinarium, & ſpeciale, non uidetur ſub regula
hac comprehenſum. Inſuper ex dicta extra. Pau-
lina nullum ius uidetur Seio, ſeu eccleſiæ contra
Tirium quæſitũ, cum in facto ſupponatur con-
tractum ceſsiſſe in utilitatem eccleſiæ, quo caſu
3 † alienatio rei eccleſiaſticæ ualida uidetur etiam
ſine iurium ſolemnitatibus.l.cum hi. uerſic.quid
ergo ſi quis citra prætoris auctoritatem, cum glo.
in uer. quid ergo.ff.de tranſ.Fabia. de monte qui
plura allegat, de emptio.& uendi. in 5.quæſtio.
prin.col.fi.uerſ.ſecundo ſi alienatio continet ma
nifeſtam & euidentem utilitatem eccleſiæ &c.
Præceptor meus D.Philip.Dec.in c.quæ in eccle-
ſiarum col.3.num.9.uerſi.addatis tamen quod ſi
alienatio facta eſſet in fauorem eccleſię&c.de cõ-
ſti.& idem conſi.124.placet mihi.colum.2.num.
3.& iſtud etiam uidetur eſſe de mente extra. pau-
linæ, capiendo intentionem, & mentem diſpo-
ſitionis ab eius prohemii argumento.l.ſi ff.de hæ
redi.inſtitu.Bar.in l.cum hi.cit.prin.ff.de tranſa:
& in l.1.in princip.ff.ad Macedon.Deci.conſil.
373.nu.12.uidemus enim quod extra.prædicta
emanauit ad obuiandum fraudibus, ac damnis,
& priuilegiis eccleſiarum, cum autem hic nulla
fraus, nullumque damnum prætendi poſsit, ceſ-
ſare debet diſpoſitio prædicta. Tertio cum Re-
gula hæc ceſſet quando remouentur obſtacula, &
fit reditus ad ius commune. Curt. Iun. conſil.
1.num.22.uerſic.quarta concluſio, Sarnen.ſuper
hac regula quæſt.11.in fi.& lariſsimè quæſtio.16.
cum per commiſsiones pro Titio impetratas re-
moueantur obſtacula, & fiat reditus ad ius com-
mune, uidelicet ad iura antiqua ante dictam bul
lam Paulinam emanata, uel etiam ad ipſam bul
lam requirentẽ ſolemnitates, vt ſolemnitates ipſę
adhibeantur non uidetur huic regulæ locus eſſe:
Pro parte affirmatiua pondero uerba regulæ quę
ſũt ſuę intẽtionis fore, ꝙ per quamcũq; ſignaturã
ſeu cõceſsionẽ, aut gratiã ẽt ante motã litẽ à San-
ctitate ſua emanatas, nulli ius ſibi quæſitũ quo-
modolibet tollatur, ſi igitur noluit tolli ius in iu-
dicio nõ dũ introductũ, à fortiori noluit tolli ius,
poſt litem motam: toto tit.ff.& C.de litigio.& ꝙ
ius quæſitum eſſet eccleſię, ſeu eius rectori, patet,
ſiue conſideramus iura antiqua, ſiue ius nouiſsi-
4 mum. † alienationes enim rerũ eccleſiaſticarũ per
quas dominium transfertur, tã de iure ciuili, quã

canonico prohibitæ sũt, cũ decreto irritãti, & pœ
nis appoſitis.l.iubemus.cum auten.hoc ius por-
rectum.C.de ſacro.eccle.c.terrulas.à contrarioſẽ
ſu.12.queſt.2.ca.nulli.& toto tit.de reb.eccle.nõ
alie. Per ius autem nouiſsimum uidelicet per præ
fatam extra. Pauli hoc etiam clarè appatet, prohi
bet enim indiſtincte omnes alienationes ultra
triẽniũ factas, ſine auctoritate Papæ, prout circa
mediũ ibi, incõſulto Romano põtifice.&c.cũ igr
hæc alienatio fuerit facta Papa incõſulto, ſolẽni-
tatibusque nõ ſeruatis, cõtradicente poſtea ſuc
ceſſore, ſatis poteſt dici ius quęſitum, & conſerua
tum. Accedit quòd omnis ſpes cõfirmationis via
ordinaria ſublata erat, Męuius enim reſignando
beneficiũ ciuiliter mortuus erat, vnde eius cõſen
ſus deficiebat, & ſubintrauerat diſsẽſus Seii, noui
rectoris: unde alienatio non erat amplius confir-
mabilis, cũ alienatio fuerit in euentum reſoluta,
& iam nõ habeat conſenſum cui cohæreat, unde
cohæſio fieri non poteſt. Ad Bald. in l.ſi quis arbi
tratu. ante medium, ibi, ſi non arbitratur non ha
bet cui cohæreat &c.ff.de uerbo.& idem Bal.cõſ.
221.primo quæritur.ante num.6.ubi quòd quan
do aliquid non eſt approbatũ à principio à iudi
ce, ſeu alio, poteſt poſtea approbari de partium
tamẽ cõſẽſu.hic autẽ nullus cõſẽſus, nõ enim pri
mi rectoris alienãtis, quia iã euanuerat per ceſſio
nem ut præmiſi ante confirmationẽ, nec ſecundi
quia iſte diſſenſit, ſi igitur papa per commiſsio-
nes, ſeu aliàs conſenſum, & alia requiſita ſupple
re uolebat, ius quęſitũ tollebat, & ſic regulę locus
erat, niſi regulæ expreſſæ, & in indiuiduo deroga
tum fuiſſet. Quid tenendum? iſta pars affirmati-
ua uidetur tutior, pro qua etiam conſuluerũt Do
mini mei de Rota in vna Roman. ſi in euidẽtem,
coram R. D. Peregrino epiſcopo Veſtan. inter Frã
ciſcum Claudium, Rectorem Sanctæ Mariæ in
Vallicella, & Iacobum Sabaudiũ, ſub die 14. Octo
bris 1549. Ad primum fundamentum pro parte
5 negatiua factum reſponderi poteſt, quòd † extra
uagans facit ius commune & ordinarium & pro
decretali habetur quando inter alias inſerta eſt,
& eſt nota: Bald.in l.2.poſt prin.ibi erat dubium
an cõſtitutio &c.& poſtea ibi, ſi feratur contra re-
formationes extrauagantes &c. C.quan. prouo.
nõ eſt neceſſ. Ludo.Roma.conſ.260.in propoſito
caſu nu.2.uerſic.aut certum eſt & indubitatũ &c.
Paul.ſuper prælud.extrauagan. c.paſtoralis & ibi
Fel.poſt alios de fi.inſtru.extra. paulina eſt talis
ergo &c. Ad ſecundum, quòd alienatio in euiden
tem utilitatem ſine ſolemnitatibus ualeat, omiſ-
ſa diſputatione quatenus hoc ſit uerum, proce-
dit de iure antiquo, ſecus autem eſt ex facie dictę
extra. paulinæ, in qua ultra alia ut ponderaui ſu-
pra cir.medium, adſunt uerba clara, quòd alie-
natio non ualeat inconſulto Romano pontifice:
Ad aliud de argumento ſeu interpretatione à
prohemio, ultra alia quæ replicare poſſem pon-
dero quod prohemium extra. prædictæ alias eriã
rationes ſeu cauſas præmittit, uidelicet ad repri-
mendum

mendum ambitionem cupiditatis, & nequis ap
plicer humanis nſibus eccleſiaſtica, & iſtud cõue
nit, & comprobaturtam exiſtente ntilitate, quã
non. unde argumenta prohœmii retorqnentur
contra adducta, & ponderara in contrariũ. Quo
ad tertium dara etiam pro uera opi. Sarnen. (quę
tamen, ita generalirer accepra dubiratione non
caret.) negarut in caſu propoſito quòd commiſ-
ſiones, de quibus ſupra tollant ſolum obſtacula
ſine læſione notabili iuris alteri quæſiti, nec re-
ductio ad iura ante extra. Paulinam eſt ad iura
communia, cum & ipſa extrauagans ſitur proba
ui etiam ius commune: quod cum ſit poſterius
attendi debet. & cum tempore debito, ſeu re in-
tegra non interuenerint. ſolemnitates, & conſen-
ſus debiti, ſatis conſiderabile eſt ius illnd, eccle-
ſiæ, ſeu rectori quæſitum.

S V M M A R I V M.

1 *Ius quæſitum de habendis fructibus anni, quo vacant beneficia, an tolli dicatur per collationem beneficijs cum derogatione priuilegiorum capituli, & fabricæ, reſeruata penſione tertio ſuper illis fructibus.*
2 *Fructuum beneficiorum vacantium temporalis reſeruatio non eſt iuri diſſona.*

1 VNdecimo quæro, † an ius quæſitum de
habendis fructibus anni, quo uacant
beneficia, tolli dicatur per Papam ſi
conferat beneficium cum derogatio
ne priuilegiorũ capituli, & fabricę, reſeruata pen
ſione, tertio ſuper illis fructibus? Dubium hoc in
Rota aliàs propoſitum fuit ſub uerbis de qnibus
infra per R. P. D. Aquen. ſub die 7. Nouembr.
1539. prout annotatum inueni in qnadam deci.
bo. me. Mohed. Factum tale erar. Decanus, & ca
pitulum eccleſiæ Burgen. ex priuilegiis Apoſto-
licis, & ex conſuetudine immemorabili ſunt in
quaſi poſſeſſione percipiendi fructus omnium
beneficiorum uacantium in ciuitate, & diœceſi
2 per annum cum dimidio (quæ † conceſſio, & cõ-
ſuetudo non eſt iuri communi diſſona ad tex. in
c. ſi ptopter tua debita. de reſcrip. lib. 6. & in c.
ſi tibi. de conceſ. præb. eo. lib. per gloſ. fi. in c. uni.
ut eccl. bene. ſi; dimi. confe. & extra. ſuſcepti regi-
minis. Io. xx II. ſub tit. de electi.) uacanit abba-
tia de Sales, quæ eſt digniras de qua prouiſum
fuit Herrico de Villalobes, cum clauſula, quòd à
tempore uacationis perciperet fructus abſq; eo,
qnòd fabrica Burgen. aliquid de dictis fructibus
defalcaret, cum derogatione ſtarutorum priuile-
giorum, & conſuetudinis. in eadem prouiſionis
ſupplicatione fuit etiam reſeruata penſio. 500.
duc. Cardinali de Grimaldis, per Herricnm, &
ſucceſſores ſoluenda: Cardinalis præfatus age-
bat contra capitulum pro conſeqnutione penſio
nis, fuit datum dubium, utrum capitulum tene
retur ſoluere penſionem reſeruatam Cardinali
poſt uacationem Abbatię, attento, quòd per de-
rogationem tollitur ius qnæſitũ: fuit concluſum
per omnes, qnod per bullam penſionis in fauo-
rẽ Cardinalis tollebatur ius q̃ſitũ capirulo ſuper
fructib. ex quo ſequitur, qnod graria pẽſionis ſu-
perueniens abſtulit capirulo ius quæſirum ad il-
los fructus, ſicut dicimus, de legitimatione facta
poſt mortem teſtatoris. ad nor. per doc. in l. Gal-
lus. §. & quid ſi tanrum. ff. de libe. & poſthu. & c. ſi
proprer tua debita, de reſcr. lib. 6.

S V M M A R I V M.

1 *Regulæ, an ſit locus, ſi ultra quinque canonicos antiquos creentur alij nouem.*
2 *Conſiliarij, quo plures ſunt melius gubernant.*
3 *Veritas perfectiſſima p ampliores homines reſeruatur.*

1 DVodecimo quæro, † an ſit locus regu-
læ, & præiudicium conſiderabile di-
carnt, ſi ultra quiuq; canonicos anti
quos creentur nouẽ canonici, qui lo
cũ in choro, & uocẽ in capitulo habe
re debeant, non tñ percipiãt diſtributiones quo
tidianas? pro opin. affirmatiua facit, qđ iſti no-
uem canonici habebunt votum in iis, in quib. tra
ctatur de gubernio bonorum eccleſiæ: & eorũ uo
ta præponderabunt uotis paucioribus canonico
rum antiqnorum. & ꝑ hac opi. concludit Rot. in
cauſa Placentina denegationis poſſeſſionis inter
capitulum, & canonicos, & intereſſe putantes co
ram R. D. D. Reumano. 7. Februa. 1547. allegabã
tur nor. in c. capitulũ. & in c. mandatum. de reſcr.
contraria opi. & ſic negatiua tenenda eſt, aliis. n.
canonicis non ſit per præiudicium quo ad reddi
tus, & iura canoniæ, ut conſiderat Inno. in alle. c.
mandatum. nu. 5. in uer. proſeqni, & idem Inn. in
c. ſi. col. 1. uer. & eſt ratio, & Io. And. col. 2. uerſic. &
quia diminuerentur aliorum præbendæ. &c. & a-
lii communiter ſequuntur, de cler. nõ reſi. & ſub-
2 dunt rarionem, quòd quanto † plures ſunt conſi-
liarii, melius gubernantur bona, & res eccleſiæ, &
3 perfectiſſima † ueriras per ampliores homines re
uelatur iuxt. tex. in l. ſi. C. de ſideic. in c. extra con-
ſcientiã. 64. diſt. & in c. prudentiã. 1. reſponſ. in ſi.
de off. dele. iuxt. hanc opin. negatiuam concluſie
poſtea Rota in eadem cauſa ſub die 26. Nouem-
bris. 1548. coram R. P. D. Puteo.

S V M M A R I V M.

1 *Regulæ huius derogatio, an ſit neceſſaria in commiſſione in qua derogatur ſtatuto capitolino diſponenti poſt annum non poſſe agi de nullitate.*
2 *Inter Romanos ius ciuile ſeruandum.*

1 DEcimotertio quæro, an † in commiſ-
ſione, in qua derogatur ſtatuto capi-
tolino dictanti, ꝙ poſt annnm non
poſſit agi de nullitate: qnod eſt lib.
1. cap. 157. uerſic. eſt additum. qnòd
de cætero de nullitate ſententiæ non poſſit agi

poſt annum à tempore ſententiæ numerandum ſit opus derogare regulæ, de iure quæſito? Omiſſis argumentis reſpondeo Rota. pro negatiua concluſiſſe coram R. P. Dom. Puteo in cauſa Romanen. nullitatis inter Georgium de Nobilibus, & Seraſinum de Iannottis. 16. Ianuarii. 1545. allegabatur, quòd per alia ſtatuta caue-
2 batur eſſe ſeruandum † ius ciuile etiam in cauſis commiſſariis, prout habemus capitu. 37. in libr. reformationum ſub rubrica, quòd ſeruetur ius commune. ubi diſponitur, quòd ubi ſtatutum non diſponit ſeruetur ius ciuile, ſi ius ciuile deficit, ad canones deueniatur, ſubditur pulchra, & euidens ratio, quia iura Romæ orta auctaque ſunt, iuxta text. in l. omnes. C. de feriis. & ius ciuile eſt proprium Romanorum. §. ſed ius quidem ciuile. inſtitutio. de iure natur. cap. ius quiritum. 1. diſtinctio. De iure autem ciuili omnis contraria tollebantur, & Regulæ cancellariæ non habebant locum in Capitolio, niſi (ut præmiſi) ubi ſtatutum, uel ius ciuile non diſponeret. at regulæ ſunt conſtitutiones Pontificum, & ſunt pars iuris Canonici, prout latè per Sarnenſ. quæſtion. 2. in prohœm. Regulæ.

S V M M A R I V M.

1 *An regula ſit locus ſtante collatione capituli, quæ inter capitulum, & epiſcopum ſit communis, ſi epiſcopus alteri non contulerit.*

2 *Collatio ſolius capituli, uel ſolius epiſcopi, ſi ſimul ad utrunque ſpectet, inualida eſt.*

1 DEcimoquarto quæro, † an ius quæſitum ex collatione capituli, licet collatio eſſet communis inter capitulum, & epiſcopum, ſi epiſcopus alteri non contulerit, ſit conſiderabile, ut locus ſit huic Regulæ. Pro opin. negatiua ponderari poteſt, quòd quando collatio beneficii ſpectat ſimul ad epiſcopum, & capitulum, quod regulare eſt, iuxta tex. in c. poſtulaſtis. de cō-
2 ceſſ. præb. † collatio ſolius capituli (ut in caſu noſtro) uel ſolius epiſcopi non ſubſiſtit, & ſic neutra ualet. Gem. in c. a collatione. n. 4. & alii, de appell. lib. 6. & per Prob. in rub. de iu. par. Pars affirmatiua iux. terminos noſtros uerior uidetur, quòd immo tale ius ſit conſiderabile, & conſequenter ſit locus regulæ. ſi enim capitulum conferat, & epiſcopus non probet collationem huiuſmodi, nec contradicat, dicitur taliter ius quæſitum prouiſo à capitulo, quòd non ualeat collatio Papæ alteri poſtea facta, ut concluſerunt D. de Rota in cauſa Calciaten. canonicatus coram R. P. D. Fabio. 24. Maii. 1548. & allegabatur, quòd ſtante iure multiplici cōfirmabili, licet in unum caſum ſit reſolubile de illo mentio fieri debet ad Roſ. 331. ſuppoſito facto. poſt princ. in no.

S V M M A R I V M.

1 *Regulæ huic, an ſit locus derogato ſtatuto, quòd nemo poſſit eſſe canonicus in eccleſia niſi ex nobili genere, ac ordine militari, ſi prouiſus nō ſit ex ordine militari?*

2 *Regulæ huius mentio indiuidua requiritur.*

DEcimoquinto eccleſia Monaſterien. habet ſtatutum, ut nemo in canonicū reciperetur niſi ex nobili genere eſſet, ac militari, & cum quibuſdam aliis qualitatib. expreſſis, cum clauſulis derogatoriis futurarum prouiſionum, quæ ſtatu-
1 to illi aduerſarentur: quæro, an † prouiſio canonicatus per Papam facta nobili ex utroq; parente non autem ex ordine militari derogato expreſsè præfato ſtatuto cum clauſula, quorum tenores, &c. ſubſiſtat ac capitulum teneatur eidē prouiſo poſſeſſionem tradere? Quòd ſit locus huic regulæ, & conſequenter prouiſio non ſuffragetur, & poſſeſſio denegari potuerit, pbatur, quia capitulo quæſitum erat ius ex dicto priuilegio, & Papa non derogauit huic Regulæ, nec de ea mentio facta fuit, ergo illa obſtat. Inſuper canonici aſtricti erant iuramento ad obſeruantiā ſtatuti, nec Papa eos in prouiſione facta liberauit, uel ſecum diſpenſauit ſuper illius non obſeruantia. ad conſ. Pariſ. 140. num. 8. uolum. 4. & per Felin. in c. nonnulli. in 7. concluſ. de reſcri. Quæſitum item fuerat ius ſtatim, quòd canonicatus uacauerat ordini militari. c. cum eccleſia. cum glo. ultima, de præbend. lib. 6. quo fit, ut non ſufficiat derogatū fuiſſe ſtatuto, niſi ēt de re-
2 gula hac † mentio facta fuerit indiuidua. Sarn. in 16. q. procem. reg. nu. 4. uer. ut patet in regulis, de idiomate, & de non tollen. & ſuper hac ead. reg. noſtra. q. 15. nu. 7. ac Gozad. conſ. 41. nu. 14.

REGVLA DECIMAOCTAVA.

De ætate pro canonicatibus, xiiij. annorum in cathedralibus, decem autem in collegiatis,

ITem quòd prouiſiones, ſeu cōceſſiones, uel mandata de prouidendo, de cathedraliū eccleſ. canonicatibus, & præbendis, q̄ pro quibuſuis perſonis, ſi XIIII. ſuæ ætatis ann. non cōpleuerint, quolibet emanauerint, niſi eis, quòd illos in minori ætate recipere poſſint, per ſedē Apoſtolicam ſpecialiter conceſſum fuerit. ¶ Et quæcūq; diſpoſitiones de canonicatibus, & præbendis, in collegiatis eccleſijs, ſi impetrantes maiores decē annis non fuerint, & de hoc in impetrationib. huiuſmodi expreſſa mentio non fiat, nullius roboris ſit uel momenti, & habeantur pro infectis.

Regula iſta, diſponens ſuper ætate pro canonicatib. & pbendis obtinēdis, eſt eadē cū antiquis

niſi

niſi in illis uerbis, uidelicet, ſi impetrantes maiores decem annis non fuerint; regulæ. n. antiquæ dicebant, ſi impetrantes decem annis minores fuẽrint. Et diuidi poteſt in duas partes principales. In prima diſponit circa ætatem pro canonicatibus, & præbendis in cathedrali, In ſecunda, quæ eſt ibi, & quæcunque: ſtatuit ſuper ætate ꝓ canonicatibus, & pręberdis in collegiatis. Et notandũ eſt, qđ ætas, de qua in prima parte debet eſſe completa: ſecus uerò in ea, de qua in ſecunda parte ſecundum regulas antiquas, & ſcđm noſtram tam in canonicatib. cathedralis quàm collegiato annus cõpletus requiritur. Et quia uerba tex. ſunt clara, ſuper illis non inſiſto. & licet materia regulæ uideatur ſatis ſterilis, ſpero eam dote ſua competenti me non defraudaturũ. Deueniam igitur ad aliquas quæſtiones, præmittendo, qđ iſta regula fuit utilis, imò neceſſaria, ꝓut patebit ex his, quæ in proxima quæſt. deducam, & huic regulæ pluries derogari uidi.

S V M M A R I V M.

1 *Quę ętas de iure pro canonicatibus, & prębendis obtinendis requiratur.*

2 *Quatuordecim annis minor ad canonicatum cum prębenda ſecundum opinionem Hoſtien. & ſequacium eſt inhabilis.*

3 *Canonicus prębendatus de iure excedens annum ſeptimum eſſe poteſt.*

4 *Canonicatus non requirit aliquem ordinem.*

1 PRIMO igitur quæro quæ, † ætas de iure requiratur pro obtinendis Canonicatibus, & præbendis? & diuerſæ fuerunt opiniones: aliqui diſtinxerunt, an loquantur de præbendis tãtum, & tunc an de præbendis in eccleſia cathedrali, an collegiata. An uerò de præbenda unita cum canonia, prout omnia iſta declarat Hoſtien. plenius, quàm alij in cap. ſuper inordinata. colum. 3. de præben. Sed quia regula noſtra loquitur de ultimo membro, uidelicet quando præbenda eſt unita cum canonia, & ſic de uero, & effectuali, ac pleno canonicatu, proſequendo iſtã partẽ, dico, ꝙ Hoſtien. ibi uerſ. Sed horum aliud, requirit cõſilii maturitatẽ, & loquitur de ſola prębẽda, vel ſola canonica: & poſtea dum loquitur de utraque, uidelicet canonia, & præbenda. uer. Aliud, requirit utrunque ut canonia cum præbenda &c. & uide-
2 tur concludere, quòd † puer, & ſic minor 14. annis, non ſit habilis. idem concludit ibi Abb. col. 2. num. 4. uerſi. Item no. ex text. bonum argumentum & quaſi expreſſum, quòd ante 14. annum nõ poteſt quis inſtitui canonicus i eccleſia cathedrali. & poſtea idem uidetur concludere ſuper glo. 1. idem Abb. cum Hoſtien. concludens in c. pręterea de æta. & quali. poſt nu. 6. uerſ. puto quòd in canoniis, Allegatur ibi iura, & rationes, quę uideri poſſũt, & inter alias illa eſt potiſsima, quòd ante illã ætatem, uidelicet ante 14. annum nõ poteſt quis ſapienter tractare concernentia conſilium, prudentiã, & iura: prout & dicimus militẽ quãtũcunque priuilegiatũ nõ poſſe ante illã ætatẽ 14. annorum teſtari, cum non poſsit iura ſapiẽtium hominum tractare; eſt tex in l. fi. C. de teſta. mili. Infinita poſſunt allegari ad concludẽdum, quòd iura prohibent quaſi omnes actus ciuiles, & rationabiles ante complementum illius ætatis 14. annorũ, quorũ aliqua in proxima ſeq. quæſt. adducam. & prædictam opin. tenet etiam Archidia. reſpondẽs ad contraria in c. ſi eo tempore. colum. 2. ibi, nam licet maior ſeptennio &c. uſque ad fi. de reſcrip. li. 6. Idẽ in effectu cõcludit in c. ex eo. in prin. de elec. eo. lib. idem tenere uidentur Domini de Rota. 275. no. quòd ubi eſt ſimplex. in anti. ibi maior ante quatuordecim annis. & magis in terminis noſtris Deci. 324. ſuppoſita ordinatione. in no. in princi. ubi quòd ex ordinatione Greg. xi. præbẽdę cathedrales, nõ niſi habentibus annos 14. conferantur. & Bellem. 728. quę ſimiliter incipit, ſuppoſita. & eſt eadem cum ſupra allegata, ſed breuior. Idẽ concludit Hieronimus Paulus Hiſpanus olim peritiſsimus literarũ apoſtolicarũ correctot in ſuo tracta. pratice cancellarię, quem Prouincialẽ appellant. fol. mihi 60. a tergo, uerſi. nota, quòd in eccleſia cathedrali nullus poteſt eſſe canonicus, niſi perfecerit decimumquartum annũ &c. plerique alij hanc opin. tenuerunt, ſed ſatis ſit, præfatos allegaſſe, qui & numero & ponderoſitate, & rationibus quas allegant uidentur in hac ſẽtentia præferendi. Alij uero contrarium tenue-
3 runt, quòd imo de iure † excedens annum ſeptimum, poſsit eſſe canonicus præbendatus non ſolum in eccleſia collegiata, ſed & in cathedrali. & cum iſtis in puncto iuris ego teneo, hoc tamen addito, quòd ante 14. annum non habebit uocem in capitulo. & adduco text. qui uidetur mihi clarus in dicto cap. ex eo. de electio. libr. 6. ubi in pupillari ætate exiſtentes, & ſic minor 14. annis, ut ibi gloſ. declarat in uer. in pupillari, præſupponitur, quod ſit canonicus in cathedrali: ſed quod non habeat uocem in electione propter defectum ætatis. & ſic ille eſt text. probans utrunque, uidelicet minorem 14. poſſe eſſe canonicum in cathedrali, ſed in tali ætate non habere uocem. Et illi, qui reſpondent ad illum text. quòd ille minor diſpenſatiuè obtinebat Canonicatũ, diuinãt. Hãc ultimã opin. expreſſe firmat & ibi glo. in uer. in tua eccleſia. Idem concludit gloſ. in cap. ſi eo tempore. in uer. ætatem. de reſcrip. libr. 6. idem etiam concludit Rota 203. not. quod minor 18. annis. in antiqui. & iſtud dicit tenere Rotam, licet iſta regula cancellariæ uideatur dicere contrarium: quaſi uelit dicere, quòd iſta opinio procedit de iure, & obſeruantia Rotæ, licet ex ſuperuenientibus prouiſionibus huius regulæ aliud ſit Anchæran. in capitul. ex inſinuatione. in 1. nota. de ſimon Rebuff. de paci. poſſeſſio. numer. 178. Nec obſt. Rota ſupra allegata 275. in antiqui. & 324. in no. & alia Bellemer. 728. nec ſunt huic con-

trariæ bene intellectæ, quia illa deciſion. 275.
non loquitur de canonicatibus, ſeu de ætate ad
canonicatus requiſita, aliæ uero deci. ſupra ad-
ductæ non decidunt ibi hunc articulum: ſed præ
ſuppoſita ordinatione Gregorij Vndecimi, quæ-
runt, an annus cæptus habeatur pro completo.
Immo magis faciunt pro hac opin. nam remota
ordinatione Gregorij, ſecus uidetur dicendum:
nec iſta interpretatio eſt in corpore iuris clauſa,
nec pro lege, ſeu canone habetur. de qua etiam
ordinatione loquitur Staphi. in tractat. ſignatu-
ræ. fol. 24. a ter. in uer. & eſt notandum circa præ-
miſſa. uerſi. quò uerò ad beneficium ſimplex, ubi
ſemota hac ordinatione concludit pro hac opin,
& de eadem ordinatione, & de hac regula loqui-
tur etiam D. Sarpenſ. in tracta. expectatiuarum.
num. 86. uerſicu, ſed quo ad beneficium ſimplex.
hanc etiam opin. firmat Mil. in reperto. in uerſic,
minor. 14. ann. poteſt eſſe canonicus, &c. fol. 117,
colum. 2. Dec. in l. fœminæ. §. impuberes. nu. 6. ff.
de regul. iur, & breuiter iſta eſt communis opin,
prout teſtatur Philipp. Franc. in dicto cap. ſi eo
tempore, de reſcr. lib. 6. col. fin. uerſic. de canoni-
catibus uero, & præbendis, &c. Et prædicta in-
ueſtigatio utilis, immo neceſſaria fuit ad cogno
ſcendum, an regula ſit iuri communi conformis,
uel diſſona, & conſequenter, an odioſa, uel non,
& extendenda, uel reſtringenda. Ad aliud e-
tiam fuit utilis talis diſcuſſio, quia ceſſante re-
gula propter obitum Pontificis, uel aliàs, ordina-
rius de iure communi, poterit conferre canoni-
catus collegiatæ, uel cathedralis, excedenti ſe-
ptimum annum eſt uerum, quòdq; melius proui
dit, & maximam rationem in ſe habuit regula
iſta, tum propter authoritates tantorum uirorũ,
de quibus præmiſi, tenentium primam opi. tum
ad magis conſulendum eccleſijs, ipſarumque ca
nonicatibus. Et prouiſionem huius regulæ ſum
me laudat Syl. de beneficio, par. 3. quæſtio. 5. ante
num. 27. uer & cum non debeamus reducere, &c.
qui etiam ibi dicit hanc regulam concordare
opinio. omnium ſuper quæſtio. prædicta diſcu-
tientium, ſed melius dixiſſet regulam melius
prouidere, uel tollere ambiguitatem ex diuerſita
te opinionum reſultantem: quia in ueritate re-
gula ipſa non concordat opin. immo deſtruit cõ
munem opin. & ſententiam, tenentium ſecundã
opinio. de qua ſupra. Vnum etiam non omitto
4 pro iunioribus, quod eſt, quòd † canonicatus nõ
requirit aliquem ordinem, ſed tantum clericalẽ
tonſuram. Abb. in c. 2. in ult. not. per illum text.
de inſtitu. Roce. deciſ. 171. in princ. & dixit Cal-
deri. conſi. 14. quod ſtatutum Epiſcopi, quòd nõ
habens ordinem diaconalem, careat voce capitu
li, non ualeat, in titulo de conſtitu, Et iſta etiam
pono, ne quis legens Prouinciale in loco præall.
ubi ſubdit, quòd poſtquam peruenerit ad deci-
mumquartum annum, ſi non fecerit ſe promoue
ri ad ſacros ordines infra ſemeſtre, eſt priuatus oĩ
iure canonicatus & præbendæ, ueniat in eius ſen-

tentiã. nam allegat. Extra. Nicol. V. quia Roma-
na, quam inter alias non inuenio, & ſi aliquando
extra. huiuſmodi fuit in rerum natura, uel cum
conditore expirauit, uel potius uſu nunquam re
cepta fuit. eius igitur opinio iure non probata
non eſt tenenda, cum præſertim reſiſtat, authori-
tatib. immediatè adductis, quæ ſatis præponde-
rãt authoritati præfati Hieronimi Pauli Hiſpani:
qui licet pleraq; utilia annotauerit, tñ in multis
defecit, pleraq; digna notatu nuda, & ſine autho-
ritate, uel ratione dimiſit, ut etiam aduertit D.
Sarn. de ſuo Hiſpano loquens, in tract. expectati-
uarum. nu. 26. fol. 148. in prin. Nec aliquo modo
defendi poſſet, niſi uel dicendo, quòd aliqua ex-
trauagans eſſet tẽpore ſuo, quæ (ut pleræq; aliæ)
uel non recepta fuerit, uel contrario uſu in deſue-
tudinem abierit: uel quòd ipſe præſupponat ca-
ſum, qui ſacros ordines requirat, puta, qđ cano
nicatus ſint inſtituti, & erecti hac qualitate ap-
poſita, qđ in illis ordines ſacri requirantur, ut
etiã uidemus alios canonicatus eſſe doctorales,
alios non poſſe conferri niſi nobilibus. Vel, & ter-
tio, dicere poſſumus, quòd ipſe locutus ſit iuxta
terminos cle. 2. de æta. & qualit. ut uocem habere
poſſit, &c. ſed quia diſcuſſio iſta hic non cadit,
non proſequor ultrà.

SVMMARIVM.

1 *Regula, hæc an habeat conformitatem cum aliquo iure.*
2 *Opinionum uarietas ueram opinionem non ſequentem excuſat.*
3 *Doctores iura dubia interpretari poſſunt.*
4 *Adoleſcentia in 14. anno incipit.*
5 *Adoleſcentibus multa laudabilia attribuuntur.*
6 *Pupillus adoleſcentiæ proximus pro adoleſcẽte habetur.*
7 *Canonici cathedralis in delegationibus cauſarum conſti-
tutis in dignitate æquiparantur.*
8 *Eccleſiæ cathedrales, & collegiatæ in pleriſque æqui-
parantur.*
9 *Aetas pupillaris ex omni præſcriptione ſubtrahitur.*
10 *Annum 14. non excedens iurare non tenetur.*
11 *Quatuordecim annis maior, per ſe, uel procuratorem a-
gere, & cauſam ſpiritualem defendere poteſt.*
12 *Voti quo ad obligationem 14. annus requiritur.*
13 *Profeſſio expreſſa ante 14. annum inualida eſt.*
14 *Doli capax, an quis ſit non conſideratur, ad hoc ut ex-
preſſa profeſſio ante annum 14. facta ualeat.*
15 *Malitia ſupplet ætatem.*

1 SECVNDO quæro, an † regula iſta ha
beat rationem, uel conformitatẽ cũ
aliquo iure, præſuppoſito, quòd cõ-
munis opinio ſit, ut ſupra proximè
dixi? Et ſatis dici poteſt, quòd ſit
conformis cum aliquo iure, cũ tot, & tanti Au-
thores tenuerint de iure procedere diſpoſitionẽ
2 ipſius regulæ. Vnde ſolemus dicere, qđ † opinionũ
uarietas multũ operatur, pſertim in excuſando a-
liquem non tenentem, ſeu ſequentẽ uerã opin. c.

capella-

capellanus.& ibi no.But. de feriis.Caſſad. deciſi.
ult.de conſtitu.nu.11.Cnt.lumi.conſ.39.num.11.
& conſi.67.nu.7.ubi dicit per dictum.tex.in c. ca
pellanus.communiter limitari communem regu
lam,quòd à communi non ſit diſcedendum: & li
cet dicta Doctorum non ſint nec dici poſſint iu-
3 ra,tamen † ipſi iura dubia interpretari poſſunt,&
eorum interpretatio ſeruanda eſt.l.uni.C.de pro-
feſ.qui in ur.Conſtanti.lib.12.c.1.de deci. ibi ar-
bitrio magiſtrorum,& ibi Abb.in penul.nota.la-
tè per Feli.in c.1.col.penul.in 9 fallen. de conſtit.
cum igitur infiniti doctores ita interpretentur,
iſta interpretatio uidetur iuri æquipollere. Inſu-
per cum conformet ſe regula iſta, cum illa ordi-
natione Gregorij xi. ut in alia quæſt. dixi, licet
forſan illa conſtitutio non poſſet dici ius commu
ne perpetuum & durans: tamen ſatis eſt, quòd
fuit diſpoſitio Papalis. & ius tempore ſuo. & ſic
regula noſtra non eſt noui iuris inductiua. Acce-
dit q; regula habet in ſe rationem ciuilem & na-
turalem in præfixione iſtorum terminorum,uide
licet.14.annorum in canonicatib.Cathedralium,
& decem in canonicatibus collegiatæ, & concor-
dat cum multis iuribus tale tempus ſtatuentib.
Et pro ornamento iſtius regulæ, & ad proban-
dum proximè dicta aliqua adducam pro iſto ter-
mino quatuordecim annorum.
4 Anno † 14.completo ut omnes ſciunt, incipit
in maſculo adoleſcentia;& 12.in fœmina,duratura
q; ne ad annum 25.ad tex.in l.1.in fi.ff. de mino. &
in l.ſi uero non remunerandi. §. ſi adoleſcens. ff.
mandati.& ibi per omnes.& eſt gloſ.nota. omnes
ætates diſtinguens.in prohe.lib.6.in uerſic. perfe-
ctus. quæ ætas adoleſcentiæ inter alias ætates eſt
glorioſior iuxta not.per Ange.in l.licet.C.de teſt.
5 mili. Et † multa laudabilia attribuuntur adole-
ſcentibus, prout etiam Cicero in Philippicis te-
ſtatur dicens. At uero apud antiquos Rulli, De-
cij,Coruini,multiq; alij,recentiore autem me-
moria ſuperior Africanus T.Flaminius admodũ
adoleſcẽtes conſules facti,tantas res geſſerunt, ut
populi Romani imperium auxerint &c. Et idem
Cicero in alia Philippica de ſe ipſo loquitur his
uerbis. Defendi Rempublicam adoleſcens, nõ de
ſeram ſenex &c.ſed miſſos faciamus gentiles, &
admirari,& laudibus extollere nemo unquam de
ſinat adoleſcentes illos Prophetico fungentes mu
nere,Samuelem,Dauidem,Hieremiam, Danielẽ,
& tot alios quorum ſcripturæ ſacræ plenæ ſunt.&
ille Dauid puer,ſeu adoleſcens Leonẽ, & urſum
ſuffocabat,& interficiebat, interfecitq; Goliathẽ
Philiſteum gigantem altitudinis cubitorum ſex.
Reg.1.c.18.& Paulus 1.ad Timotheum.4.his uer-
bis,cum adoleſcentem mouet. Nemo adoleſcen-
tiam tuam contemnat,ſed exemplum eſto fide-
lium in uerbo,in conuerſatione,in charitate,in fi-
de,in caſtitate. Inter noſtros uero ut alios recenſe
re omittam,quis non admirabitur Baldum, qui
teſte Ange.eius fratre.in l.1.§.initium.ff.de poſtu
la.in decimoquinto anno repetiit.l.centũ capua
ff.de eo,quod cer.loco. Merito igitur regula no-
ſtra adoleſcẽti canonicatum cathedralem cũ uo-
ce,& aliis requiſitis conferre poſſe ſtatuit;& ad ca
nonicatũ collegiatæ inferiorem, minoris ponde-
ris,& honoris poſt decimũ uidelicet annũ, cũ nõ
requiratur tale conſiliũ, aliæq; partes cathedralẽ
canonicatum concernentes ſumma rõne aliquẽ
admittendum decreuit in iſta ætate adoleſcẽtiæ
6 proxima. † pupillus.n.adoleſcẽtiæ proximus quo
ad conſilium, & quo ad delicta pro adoleſcente
habetur.l.impuberem.cum gl.1.ff.de fur.l.impu-
berem.in prin.cum gl in uer.ætatẽ.ff.de falſ. l.pu-
pillum,qui proximus pubertati,& ibi gl.1.decla
rat,q; à decimo anno cũ dimidio ſupra maſculus
dicitur proximus pubertati.ff.de reg.iur.Inſti. de
inutil.ſtipu.§.pupillus.uerſ.ſed quod diximus de
pupillis. utiq; de his uerũ eſt,qui iam hñt aliquẽ
intellectũ.& ibi gl. declarat.in uer.proximus. Bar.
in l.1.col.2.nu.6.ff.de nouatio. Quod dixi meri-
to maiorem ætatem requiri in canonicatu cathe-
dralis,ẽt de iure procedit, pro ut patet ex iurib.
allegatis in præcedenti qõne;& eſt tex.in c. ſtatu-
7 tum.§.ſancimus.de reſcri lib 6.ubi † canonici ca-
thedralis in delegationib. cãrum æquiparantur
conſtitutis in dignitate,& ille tex.reſtringitur ad
canonicos cathedralis duntaxat.facit Rot.445. ſi
legatus,p̃ſertim.nu.5.in no. Rip. reſponſo 23. de
leg.nu.4.& 7.ubi concludit,q; ſunt in quaſi digni
tate.& reſpõſo 20.q; ſint digniores Rege. Et illud,
q; dixi ſufficere aliqualẽ drĩã in tpe, quo ad canõ
nicatus cathedralis, & collegiatæ. ẽt ex deductis
8 in p̃ceden.qõ.ſatis elicitur. † & ẽt quia in pleriſq;
ſit æquiparatio inter iſtas eccleſias cathedrales,&
collegiatas.c.quia ſæpe in prin.de elec.lib. 6 glo.
in d c.ſtatutũ.in uer.cathedralium.ante fi. ibi, li-
cet adhuc hodie in alia ſit cõparatio cle,2.de ęta.
& quali.& ſupra.in 3.reg.ſit quaſi æquiparatio in
reſeruatione dignitatum cathedraliũ, & collegia-
tarũ.unde cũ in aliquib.æquiparentur,in aliquib.
uero non,q̃libet drĩa in tpe ad canonicatus hmõi
obtinendos congrua,& cõpetens cenſeri dẽt. Se-
cundo,uidemus iura naturalia cõiunctione effe-
ctuali maſculi cum fœmina,& ad procreationem
apta,uti hoc termino annorũ 14.in maſculo.Inſti.
de nuptijs.in prin Tertio,uidemus ius diuinũ ẽt
adoleſcentiã magni feciſſe,in eã ut ab ea ętate q̃s
peccare cenſeatur,& à peccato reſurgere debeat.
& iſtã credo eſſe allegoriã,ſeu ſenſum occultum il
lius uerbi,& effectus diuini, Lucæ.c.7. Adoleſcẽs
tibi dico ſurge:quaſi ab adoleſcentia oẽ peccatũ,
omniſq; culpa incipiat haberi in magna conſide
ratione.facit tex.in c.omnis ætas ab adoleſcentia
in malum prona eſt 12.q.1.& ca. in adoleſcentia.
33.quæſt.2. Quarto iſto termino 14.annorum pro
competenti & congruo utitur lex ciuilis & cano-
nica in ĩfinitis reb. In nuptijs.inſti. de nup.ĩ prin.
In teſtando.l.qua ætate.ff.de teſt l.ſi frater.C. qui
teſta.face.poſſ § pręterea teſtamen Inſti. qui. non
eſt per fac.teſtam. In ſubſtitutionibus faciendis.l.
qui plures.ff.de uulgar. §. maſculo.Inſt.de pupil.

ſubſtl. In finienda tutela. inſti. quib. mo. tute. fini.
in princ. & §. noſtra. In teſtimonio ferendo. l. 3. §.
lege Iulia. ff. de teſti. §. teſtes autem. inſtitu. de te-
ſta. Deci. conſil. 448. Vis tota. nu. 26. Minores. 14.
non poſſunt eſſe notarii. Bar. in l. impuberem. nu.
3. ff. de falſis. Io. de Firmo, in trac. epiſco. part. 1. q.
31. ante num. 57. lib. 2. Regere populum, uel uni-
uerſitaté maiores quatuordecim annis poſſunt,
& propterea ad electiones, & alios actus uocan-
di ſunt. Inn. in c. 2. de noui ope. nunc. ante fi. licet
inquantum ſubdit, quòd etiam fœmina, ab Hoſt.
ibi, colum. pen. uer. hæc tamen, & ſic in iure, &c.
reprehendatur, & bene. & pro primo dicto Inno.
uideatur Lambertin. in tracta. iuriſpatrona. par.
2. quæſt. 2. lib. 2. art. 13. num. 5. & art. 15. nume. 2.
fol. 286. inferens ad ius præſentandi competens
populo, uel uniuerſitati, ſi per regentes guber-
netur. Pœna l. Iuliæ, de adulte. competit contra
maiores 14. annis, & non ante. l. ſi minor annis.
ff. de adulte l. auxilium. §. ſed ut ad leges, cum gl.
in uer. minor. ff. de minor. Relictis puellæ alimen
tis, uſque ad pubertatem, debet ali, uſque ad
quartumdecimum annum, & hoc pietatis intui-
tu, non ex definitione pubertatis, ut eſt text. ſin-
gularis. in l. Mela, ait. §. certæ ff. de aliment. & cib.
lega. no. Roma, ſingul. 598. & Crem. 77. Anni 14.
9 idest ætas † pupillaris ſubtrahuntur, de medio
ex omni præſcriptione longiſsimi temporis. Bal.
in l. cum notiſſimi, poſt princ. nu. 1. uer. no. quod
in omni præſcriptione longiſsimi temporis ætas
pupillaris ſubtrahitur, &c. C. de præſcriptio. 30.
uel 40. ann. Ioan. Franc. Balbus. in tractat. præſcr.
in 1. par. 6. part. principalis. nume. 34. à decimo-
quarto anno. in Syria mares tributo obligantur.
10 l. ætatem. ff. de cenſi. † annum 14. non excedens,
non tenetur iurare. c. paruuli. & c. pueri. 2. quæ-
ſtio. 5. c. ſen. §. ſi minori, ſi de feu. fue. conten. in-
ter domin. & agnat. uaſal. nec in tali cadit periu-
11 rium. l. qui iuraſſe. ff. de iureiurand. † Maior qua
tuordecim annis poteſt per ſe, uel procuratoré
agere, & defendere cauſam ſpiritualem. c. ſi annũ.
de iudi. lib. 6. qui text. etiam extenditur ad laicũ,
puta ad decimas, & earum fructus, ad cauſam
matrimonii, & dotis. Rota. 46. c. ſi aonnm. in no.
Mil. in reperto. in uer. minor. 25. annis, maior 14.
Abb. in c. ex part. col. 2. num. 7. ubi, quòd maior
14. annis. poteſt eſſe in iudicio inomnib. cauſis
ſpiritualibus perinde ac ſi maior. 25. annis eſſet.
de reſtit. ſpol. In quartodecimo anno deferentes
per annum habitum nouitiorum in aliqua reli-
gione intelliguntur pfeſsi. cle. eos. cum gl. in uer.
ætate, de regula. Maior 14. annis poteſt inuito
patre intrare religionem, & profiteri, & ſic libera
tur à patria poteſta. c. 1. in 2. reſponſ. cum gl. 20.
quæſt. 2. Abb. in c. ex parte. col. 3. ſuper gl. 3. num.
11. de reſt. ſpolia. Annus decimuſquartus requiri
12 tur quoad obligationem † uoti. c. ſignificatũ. &
c. ſeq. de regula. c. 1. eo. lib. 6. Et ex illis iurib. & ex
nota. per Gemi. conſil. 4. in cauſa. nume. 6. conclu
13 ditur † q̃ profeſsio expreſſa ante illum annũ nul
la, & inualida habetur, nec diſtinguitur, an ante
14 illam ætatem quis ſit † doli capax, uel non, licet
aliàs doli capax obligetur. c. pueris, de deli. pue-
ro. ut ita etiam obligetur Deo ad nota. per glo. ſi.
in fi. c. poſtulaſti, de regula. quia contrarium cõi-
ter tenetur, ut per Hoſtien. in dicto c. poſtulaſti.
& Gemin. præalleg. conſi. 4. nu. 7. & ante: & ratio-
nem ſubdit, quæ eſt, quòd malitia non ſupplet
ætatem ubi à iure certus, & determinatus nume-
rus annorum requiritur, licet aliàs regulare ſit
15 maliciam † ſupplere ætatem. l. 2. & 3. C. ſi mi. ſe
maio. dixe. c. de illis. 2. & c. ſi. de deſpon. impu. In-
ſuper poteſt ſibi ſepulturam eligere. c. licet patet
in 1. & melius in 2. reſponſo. cum gl. in uer. filiuſ
familias, quę ſupplet, maior tamen pubertate, de
ſepult. lib. 6. Federi. de Sen. in reſponſione, q̃ eſt
poſt conſ. 253. incipit. uiſo ſupradicto. nu. 3. uer
ſic. præterea quoad ius parrochiale. & Abb. in c.
præalleg. ex parte. ante nu. 12. uerſic. item in ele-
ctione ſepulturæ, &c. Minores deniq; quatuorde
cim annis, nec ad honores, nec ad officia publica
admitti debent. l. 2. §. impuberes. ff. de in. immu.
l. 2. §. item. impuberes. ff. de reg. iur. Ex præmiſsis
patet, quòd regula noſtra habet ſimilitudinem
cum iure naturali, cum canonico, & cum ciuili, &
etiam quod eſt rationabilis. infinitos alios effe-
ctus, qui ex anno 14. completo procedunt cumu
labo. in tract. Minoris ætatis. dum de prima ter-
minatione adoleſcentiæ tractabo.

SVMMARIVM.

1 *Aetatem ad effectum huius regulæ cui incumbat onus probandi.*

2 *In iis, quæ curſu temporis mutantur de præterito in futurum non præſumi.*

3 *Fundanti ſe ſuper ætate maiori, uel minori, onus probandi incumbit.*

4 *Canonizatoriam, uel adiudicatoriam petenti incumbere onus probandi ætatem.*

5 *Abſolutoria ab impetitis nullam probationem requirit.*

6 *Habilitas perſonæ tam circa ætatem, quàm alia præſumitur quando actus debitam formam habet.*

1 TErtio quæro, † cui incumbat o-
nus probandi ætatem ad effectum
iſtius regulæ? Exemplum, litigant
duo impetrantes ſuper canonica-
tu, unus dicit alterum minoré fuiſ-
ſe tempore impetrationis, & dat de regula hmõi,
alter uero dicit ſe fuiſſe maioré. Et pro ueritate
reperienda ad effectum iſtius regulæ, magnũ pe-
lagus intrãdum eſt. Vna fuit opin. quòd quis p̃-
ſumatur maior, niſi probetur minoritas. glo. in c.
in pſentia, de probatio. in uer. ſecundæ. ubi dicit,
nota quòd præſumitur maior, niſi probetur mi-
nor. ſed iſta gloſ. communiter reprobatur tam
per Legiſtas, quàm Canoniſtas, ut teſtatur ibi
Abb.

Abba.nume.32. uerſic. ſed quæro quomodo.cum
quo alii tranſeunt. Altera fuit opin. huic de dire-
cto contraria , uidelicet, quòd quilibet præſuma-
tur minor, niſi probetur, quòd ſit; ſeu fuerit ma-
ior, iſtud tenuit. glo. per uer.fortè.in. l de ætate. ff.
de mino, in uerſicu. probari. ſed iſta gloſſ. in hac
ſua opin. reprobatur per Barto.ibi, nume. 13. ubi
probat, quòd regula dictæ.l.ſiue. poſsidetis , quæ
2 eſt, quòd † præſumitur de præterito in futurum di-
mitatur non procedere in his, quæ curſu tempo-
ris mutantur, & declarat Bald. & Saly poſt princi.
in dicta.l.ſi minorem. facit tex. in l.ſpadonem. §.
qui abſolutus, & ibi Bald. & alii notant. de excu-
ſatio.tuto. optimè declarat Anchara. in regula ſe-
mel, Malus. columna antepenultima, & penul. de
regu.iur. libro 6. præſertim ante nume. 5. uerſicu.
ſequitur de puncto. Abba. in dicto cap. in præſen
tia. de proba. nume. 33. uer, ratio autem &c. & iſta
ratio eſt euidens, quia non ſolum non perſiſtimus
mutatis temporibus in eadem ætate, immo quo-
libet die, ſed & quolibet momento ſeneſcimus.
Tertia fuit opinio dicentium , quòd ei, qui dicit
aliquem maiorem, uel minorem , incumbit onus
probandi maioritatem, uel minoritatem per tex.
in l. de ætate, ſupra allegatum. ff. de mino. l. cum te,
C. de proba. Saly. in d. l. ſi minore. col. 2. in princi,
uer. aut dubitatur, an de præſenti ſit maior uel mi
nor &c. C. de in integ. reſtitu. Archidia. in capit. ſi
eo tempore, de reſcrip. lib. 6. colu. 1. uer. ſed cui in
cumbit probatio de ætate, ibi quod ſi aliquis di-
citur minor, & ob hoc dicatur , quod non ſit ido-
neus is, qui dicit eum minorem, probare debet. ſe
quitur Alex. conſ. 149. uiſo proceſſu. col. fi. nu. 16.
uol. 5. facit regula de qua, in l. 2. ff. de probatio. quod
ei, qui dicit, incumbit onus probandi. iſta opinio
quo ad regulam noſtram non procedit indiſtin-
ctè, ut infra oſtendam. Quarta fuit ſententia tenē
tium actori. ſeu oppoſitori indiſtinctè incumbere
onus probandi ætatis defectum. ſeu alium. gl. 1. in
c. Præsbyter. 78. diſt. glo. in c. ſi fortè, in uer. defe-
ctum, de electio. lib. 6. quam approbat ad eam ſe
remittendo, Rot. 26. not, quod iudex. poſt mediū.
in antiq. Spec. in tit. de actore. col. 2. num. 4. ibi, quod
ubi dubitatur de ætate, actori incumbit probatio
&c. iſta etiam quoad regulam huiuſmodi nō poſ-
ſunt ita indiſtinctè aptari, prout ex infra dicēdis
apparebit. Quinta fuit opinio concludentium af
firmatiuè, proponētibus incumbere onus probā
di: & ideo dabāt concilium, quòd quis negatiuè
proponeret, ſeu duceret ætatē uerbi gratia dicen
do, tu nō es maior, uel tu non es minor, uel ego nō
ſum maior, uel nō ſum minor, uel ita: nego, uel nō
credo te maiorē. Cautelā iſtā ponit Spe. in titu. de
actore, nu. 4. ibi, tunc dicas ſic, nego. uel non credo
te eſſe minorē &c. Io. And in c. infamib. de reg. iu.
lib. 6. col. 5. uer. ſecūda fuit opi. Guilielmi. ſed iſta
opi. reprobatur, ut per eundē Io. And. in d. regula
col. fi. ubi dicit, nec curo, an affirmatiuè, uel nega-
tiuè proponatur. abſit. n. quod per ſophiſticationem
uerborum affirmatiuorum natura mutetur &c.

Idem firmat Bart. in dicta l. de ætate. numer. 12.
uerſicul. tu dicas, quod illud dictum , an ponatur
affirmatiuè , uel negatiuè nihil eſt dicere. Se-
3 xta fuit opin. dicentium , quod † fundanti ſe ſu-
per ætate maiori, uel minori incumbit onus pro
bādi, & iſta habet ſimilitudinem cum illa , quam
tertio loco poſui ; ſed tamen non eſt eadem cum
illa , & iſta probatur dicta l. cum te. & l. matrem
tuam , & ita ibi ſummat Paul. Caſt. inferens fun-
danti ſe in tempore agendo , uel excipiendo in-
cumbere onus probandi. C. de probatio. per Io.
And. in dicta regula infamibus. Bartol. in dicta.
l. de ætate. & conſi. 92. in quęſtione uertente, poſt
princip. & idem Bart. in l. prima, ante fi. uerſic. &
ego dico, quòd ſiue actor, ſiue reus fundat inten
tionem ſuam ex ætate: tunc incumbit ei proba-
tio, qui fundat intentionem ſuam ex ætate. ff. de
exceptio. Anchar. in cap. acceſsit. in princi. de di-
ſpenſa. impub. Alex. pręalleg. conſi. 49. nume. 16.
uerſic. primo. quia onus probandi minorem æta-
tem incumbit illi qui ſe fundat ex minoritate. uo
lum. 5. Dec. conſil. 682. In cauſa D. Lucretię. num.
16. & iſta eſt communis opinio, prout teſtatur Fe
li. in dicto. c. in præſentia. num. 28. uerſicul. glo. in
uer. ſol. ibi , & communiter concluditur , quòd
fundans ſe ſuper ætate maiori uel minori debet
illam probare, & C. de probatio. Quātum uero ad
rē noſtram attinet, diſtinguerem ſic (ſaluo tamen
ſemper meliori iudicio) aut quis inſtat pro cano
nizatione, uel adiudicatoria, contra quem datur
de regula ; & hoc caſu ſiue opponatur, ſiue repli-
cetur, ſiue affirmatiuè, ſiue negatiuè , in omni, &
4 quocunq; caſu, concludó † canonizatoriam , ſeu
adiudicatoriam petenti, incumbere onus pban
di ſuā ætatem. Tum quia ætas eſt fundamentum
intentionis , eo. n. ipſo, quòd dicit, ſeu petit ſibi
adiudicari debere canonicatum, debet hoc pete
re, tanquam habilis, habilitatemq; ætatis proba
re: quia certa ætas eſt cauſa, quod iſti conferatur
canonicatus, non dico certa ætas ſola, put in exē
plo, qđ ponit Saly. in d. l. ſi minorē. C. ſi in integ.
reſti. col. 2. in princi. Aut dubitatur, an de præſen
ti ſit maior, uel minor , & tunc quia certa ætas,
eſt cauſa huius beneficij , debet ipſa probari, per
iura quæ ipſe allegat. Sed non loquitur de be-
neficio eccleſiaſtico , ſed de beneficio reſtitutio-
nis in integrum ; & in caſu ſuo ætas ſola eſt cau-
ſa in integr. reſtitut. præſuppoſita tamen læſio
ne. At in caſu noſtro ætas ſola non eſt cauſa.
de per ſe, quod quis obtineat canonicatum . alio
qui ſequeretur abſurdum , quòd omnes in ætate
legitima conſtituti, uolentes neceſſario deberent
obtinere canonicatus: ſed bene eſt verum, quòd
unum eſt ætas , de requiſitis neceſſariis ad obti-
nendum, & propterea dixit Ioann. Andr. in dicta
regula, infamibus , colum. 2. uerſi. ad contrarium
ſic arguitur. quòd qui petit, ut talis admitti, de
bet probare ſe talem ; & poſtea ſubdit , iſte octo
dicendo ſe canonicè electum, dicit ſe legitimū ,
& maiorem. cap. cum nobis, & ibi Abb. in 7. not.

de electio. idem dixit Felin. in d. cap. in præſentia.
num. 28. uerſic. & iſtis adde Bald. quod incumbit
probatio ætatis, & qualitatis illi, qui petit ſe ad
aliquod admitti, tanquam talis, fundata in eo in-
tentione ſua per dictum Bald. ut ibi. facit Rota.
Belleme. 76. non expreſsè profeſſus &c. ubi plura
pro hac opinio. quæ ibi uideri poſſunt. Aut quis
inſtat pro abſolutoria, & tunc ſiue ſit actor, ſiue
reus, uidetur dicendum, quod etiam, quod cõtra
ipſum detur de regula, non teneatur probare ſuã
ætatem, neque quicquam aliud, Rot. in antiqu.
253. no. ubi quis opponit, & 460. nota actore. &
melius. in no. 15. ſi cauſa, & 120. Actore, & 261.
licet actor. Bellemer. 471. Teſtis cum fama, &c.
ubi declaratur, quomodo in beneficialibus pro-
cedat regulã illa. l. qui accuſare. C. de edend. &
c. ſi. in 2. reſpon. de iureiur. & dicta dec. 15. optime
5 diſtinguit, concludens † nullam probationem re-
quiri in abſolutoria ab impetitis, ſiue eam obtine-
re uelit reus, ſiue actor. & indiſtinctè tenuerũt do
mini de Rota, quòd poſſeſſor petens abſolutoriã
tantum, non teneatur probare ætatem, prout cõ-
cluſerunt ſub die 25. Iunii. 1548. in cauſa Ciui-
tatenſis parrochialis de Aldealua coram tunc E-
piſcopo Ferrentin. nunc reuerendiſsimo Cardina
li Pighino inter Ioan. Roderici, & Ioan. Romero.
6 Vnum tamen non omitto, videlicet, quòd † habi
litates perſonæ tam circa ætatem, quàm aliæ, præ
ſumuntur, quando actus habet debitam formã.
Innoc. & alii. in cap. innotuit. de eo, qui fur. or-
din. ſuſce. Abb. in dicto cap. in præſentia. colum.
3. num. 3. & in cap. cum ultim. in 4. notab. per il-
lum textum. de regula. Socin. conſil. 258. in cauſa
poſt num. 2. uerſi. ſecundo infertur, quod ex quo
fuit præſentatus, & inſtitutus tanquam clericus,
& accolitus, & ſic tanquam habilis ad benefi-
cium fundata eſt intentio præſentati, niſi contra-
rium probetur. & Dec. in dicto cap. in præſentia.
num. 11. & conſi. 682. in cauſa D. Lucretiæ. nu. 14.
15. & 16. ubi concludunt, quòd ſi allegatur actus,
qui ad ſui ualiditatem accesſoriè ætatem inclu-
dit, ætas idonea præſumitur. & ideo teſtamentũ
producens, non tenetur probare, quod teſtator
eſſet maior. 14. annis. Bald. in authen. omnes pe-
regrini. col. ſi. C. communia de ſucceſſio. & in l. nul
li. col. 3. C. de Epiſcop. & cle. & omnis contrahens
præſumitur ætatis legitimæ. Bald. in l. 1. cod. ſi mi.
maio. ſe di. & facit text. in dicto cap. in præſen-
tia, ubi ſindicus probauit illum ſe, & ſua obtuliſ
ſe: & non opus fuit probare, quod eſſet ætatis
idoneæ. Deci. in dicto cap. in præſentia. nume.
11. Poſtquam hæc ſcripſi dum eſſem aduocatus
Dom. Roderici Luxero cõtra Didacum Vaſquez,
qui dabat de hac regula, in cauſa Hiſpalen. cano-
nicatus coram R. P. D. Anton. Augu. dato dubio
cui incumberet onus probandi ætatem, plura
vltra hic contenta deducens, obtinui pro meo
cliente. Reſolutum enim fuit ut annotauit bo.
me. Fab. Accoram. quòd onus probandi mino-
rem ætatem incumberet Didaco Vaſquez, quia
dabat de regula, unde debebat docere ſe eſſe in
caſu regulæ, & quia non fuerat facta mentio æta-
tis in gratia Roderici, unde præſumebatur habi-
lis, ſecus ſi feciſſet mentionẽ, de ætate, quia tunc
teneretur probare narrata, ut diſtinguit Io. And.
in regula infamib. Inter alia allegabam. con. Cal-
deri. 5. de probatio. & Pau. Caſtr. 447. & in quæſtio
ne, quæ uertitur. colum. 2. uerſ. nam ille qui alle-
gat. in nouis, alias conſi. 438.

SVMMARIVM.

1 *Aetas de iure, & ad effectum huius regulæ, an per teſtes probari poſſit.*
2 *Aetas in iure pluribus modis probatur.*
3 *Aetas per teſtes facilius, & concludentius probatur circa maioritatem, quàm circa minoritatem.*

1 QVAERO quæro, an † ætas de iure, &
ad effectum iſtius regulæ poſſit pro-
bari per teſtes, ita quòd dicatur ſuffi-
ciens, & releuans probatio? & primo
2 ſupponendum eſt, quòd in iure † plu
ribus modis ætas probatur: duos ponit Bartol.
in ſupra allegata. l. de ætate. ff. de minor. ante nu-
me. 7. verſicu. uenio ad ſecundam quæſtio. quali-
ter ætas probetur, &c. & concludit, quòd proba-
tio ætatis ſit duobus modis: uno, per teſtes, de ue
ritate: alio modo per aſpectum. Gloſ. uerò fina.
in princip. in l. cum te. C. de probation. addit a-
lium modum, uidelicet, per inſtrumenta. & Fe-
lin. ibi numer. 4. uerſic. quæro quomodo ætas pro
betur, addit duos alios, uidelicet per confeſsio-
nem patris, & per ſcripturas parentum. Egò ue-
ro addo duos alios, unum, videlicet per librum
publicum, ſeu officialium alicuius Ciuitatis,
uel caſtri: alterum uero per librum, ſeu annota-
tionem Rectoris, ſeu Plebani, quos omnes ſigil
latim proſequar. Redeundo igitur ad materiam
3 propoſitam dico, quòd † ætas per teſtes faci-
lius, & concludentius probatur circa maiori-
tatem, quàm circa minoritatem, ut conclu-
dit Bartol. in dicta. l. ſi minorem. colum. 3. num.
3. ubi dicit, quòd per teſtes maior ætas de
facili probatur, ſi deponent uidiſſe talem iu-
uenem iam ſunt anni uigintiquinque per-
fecti, nam tunc ſequitur neceſſario, ergo ille
maior eſt, & ibi dant modum probandi per
teſtes in utroque caſu, & etiam per obſtetri-
cem, qui alicuius natiuitati interfuerunt: &
iſtæ probationes per teſtes quando ſunt for-
miter & ſecundum iura factæ, ſicut admittun-
tur in aliis terminis, debent admitti in ter-
minis noſtræ regulæ, & in ſumma iuxta Theor.
Bald. conſil. 19. factum tale eſt, quidam Van-
nus. numer. 3 uolum. 5. ad probandum ætatem
requiritur probari principium, & finem tem-
poris. quæ ætas (ut ibi ſubdit) non eſt aliud,
niſi quædam menſura temporis à natiuitate uſ-
que ad obitum decernens. Iacobin. de Sancto
Georg.

Georg. in l. cùm de ætate. ff. de probation. facit Grammat. in conſili. ciuilibus. 17. conſili. Andreas de Niſi numero 1. ubi, quòd etiam fieri poteſt probatio per uicinos, & conterraneos; quibus plenè credendum eſt: & ibi plura allegat. Sequitur ergo, quòd probatio ætatis per teſtes, dicitur plena; & tamen habemus, quòd in ea probanda ſufficiunt probationes coniecturales. Bald. in præalleg. conſil. 19. libr. 5. nu. 4. & quando teſtes probent ætatem, uel non, uideatur conſil. Barto. 92. in quæſtio. uertente inter D. Simonem. nume. 2. uſque ad fi. conſil. ubi pro probatione, & non probatione, diuerſa ponuntur exempla; & ibi, quæ cauſæ ſint aſſignandæ pro probanda ætate concludenter, & de probatione minoris ætatis uideatur per Bald. conſil. 219. teſtes & atteſtationes: & conſil. ſeq. quod incipit ex habitu corporis 4. uolumine.

SVMMARIVM.

1 *Aetas tum de iure tum ad effectum huius regulæ an per aſpectum probari poſſit.*
2 *Aetas per aſpectum duobus modis probari poteſt.*
3 *Sententia lata ex aſpectu non dicitur lata ex ueris probationibus.*
4 *Aſpectu atrox iniuria æſtimatur.*
5 *Aſpectu indicatur an quis defectum oculi vel alterius membri patiatur.*
6 *Per inſpectionem fit comparatio literarum.*
7 *Omnia quæ oſtenſione facta melius, quàm ex locutione ſeu teſtium depoſitione percipiuntur, per aſpectum decidi debent.*
8 *Aetatis probatio ex opin. aliquorum nullius eſt momenti.*
9 *Aetatis probatio per aſpectum (ſecundum aliquot) leuis eſt.*
10 *Secundum alios præſumptionem facit, ex qua in aduerſarium onus probandi contrarium transfertur.*
11 *Quarta opin. iuxta theor. Bart.*
12 *Aetatis probatio ex aſpectu iudicis, onus probandi in aduerſarium transfert.*

1 QVINTO quæro, An ſimiliter † ætas
tum de iure, tum ad effectum regulæ noſtræ, poſſit probari per aſpectũ
& talis probatio releuet? Et primo
2 præſupponendum eſt, quòd † ætas per
aſpectum duobus modis probari poteſt: uno, per teſtes, qui inſpexerint: altero quòd iudex ipſe inſpiciat, & ſecundum aſpectum faciat ſuum iudicium: ſeu mandet aliis ut inſpiciant, & referant, ſeu iudicium faciant ſuper ætate, & de utroque loquitur Bart. in l. tabularum. §. ſi dubitetur uerſic. reſpondeo, probabitur per aſpectum corporis, quod ſufficit non ſolum in iudice ſed etiam in teſte &c. ff. quemad. teſtamen. aperi. Idem Bartol. in l. minor uiginti quinque annis adito præſide. & in dicta l. de ætate. numer. 8. ff. de mino. Pro parte affirmatiua, quòd probatio per aſpectum ſit plena, & ſuffitiens, probatur per tex. in l. 2. in fin. ibi, ut aſpectu atrox iniuria æſtimetur. ff. de feriis, nam ibi colligitur, quòd ex aſpectu ſit æſtimatio, & ſic deciſio. facit dictum Bald. in l. contra negantem. in fine. C. ad l. Aquil. ubi poſt Azo. no. quòd aſpectus præfertur cuicunque alii generi probationũ. Idem Bal. in l. Deo nobis. columna tertia. in fin. uerſiculo reſponde, aut per aſpectum corporis apparet incognita, & ei ſtandum eſt: quia omnis iſta probatio uincitur, ſi aſpectus in contrarium teſtificatur &c. C. de epiſcopis & clericis. Iaſo. in l. fina. numero tertio. uerſiculo, in contrarium uidetur facere regula. ff. de in litem iuran. & quòd ætas tam minor, quàm maior, probari poſſit per aſpectum, no. Bart. in l. prima. numero ſexto. uerſicu. no. quòd ſicut. de mendi. uali. libro 11. Bald. conſilio 219 teſtes & atteſtationes. colum. prima uerſiculo interrogati in cauſa ſcientiæ dicunt, quòd uiderunt eam, tempore deducto & ante, & quòd eorum uiſu, iudicio, & aſpectu corporis ipſius, ipſa erat minor, quæ probatio ſufficit cum iis quæ ſubiicit, & conſilio ſequen. uolum. 4. Pro parte uero negatiua facit præallegata l. minor uigintiquinque annis adito præſide ff. de mino. ubi pronuntiationem præcedente aſpectu ſuper ætate nil obeſſe, ſeu nil rele-
3 uare deciditur. & ratio eſt, quia † ſententia lata ex
aſpectu, non dicitur lata ex ueris probationibus; unde poteſt quandocunque retractari: prout hæc omnia concluduntur ex dictis Anto. de Butr. in cap. fraternitatis de frigi. & malefic. Roma. in l. admonendi. numero 34. uerſicu. & primo ſi ſit lata ſuper ætate, & probationes per aſpectum. ff. de iureiuran. & ibi. Alexan. numero 17. & Iaſ. in repetitione. nume. 39 ibi, quia non eſt lata ex ueris probationibus &c. & dixit Bald. in l. ſi minorem. numero quinto. uerſiculo quæro ulterius, quid operatur. C. de in integrum reſtit. mino. quòd aſpectus in probatione ætatis ſolum inducit præſumptionem, non tamen neceſſariam probationem, & cum Bald. tranſit Roman in ſupra allega. l. admonendi. ante numer. 35. Quid tenendum? antequam ad deciſionem quæſtionis deueniam, neceſſarium duxi, ſpecies plures inſpectionum ſeu aſpectuum in medium adducere, & ſic medio diſtinctionis, & particularium, ſeu ſpecierum cognitionis, peruenire poterimus ad ueritatem ipſam.

4 Aſpectu † atrox iniuria æſtimatur, ut ſupra dixi per tex. in l. 2. in fin. ff de feriis, & Doctores declarant & exemplum dant in l. 1. in §. ſed excipiunt. & ibi dicit Roman. numero quarto. nota pro ſingulari illum tex. quòd iudex adhibet medicos in arte peritos; ut uulneris qualitatem conſiderent, an atrox ſit, uel non: an remanſura cicatrix uel non. ſequitur Alexand. numero 6. & Iaſo. numero 12. in 6. nota. & atrox iniuria ſecundum illum tex. iuxta quem aſpectus deſideratur, declaratur per tex. in §. atrox iniuria. Inſti. de iniur. ibi, uel ex facto, & ibi Doctores: & per gloſſ. in cap. fina.

ſina.in uerſicu.atroces.de dotario. Per inſpectionem cognoſci debet.an uulnus ſit lethale, uel non cap.ſignificaſti.2.de homi.uel pone plures uulnerarunt ad cognoſcendum an Titius, uel quis de occiſo teneatur iuxta tradi.per Abba.in cap.propoſuiſti.nume.11. de probatio.uerſ. 3. circa hoc, ubi etiam quærit, an peritiores ſint aſſumendi; & ſi contrarium dicant, an ſententia uigore primæ relationis lata retractanda ueniat latè Iaſ. in repetitio.l.admonendi.nume.39.& ſequen. ff. de iure iur. Tertio per inſpectionem. per euidentiam rei, pleniſsima habetur probatio, Bald.in l.ſi quis teſtibus ante ſi.C de teſti.ubi concludit, quòd etiã poſt didicita dicta teſtium, poteſt fieri probatio per euidentiam facti: ſubdens, quòd, probatum fuerat quendam gladio interfectum; Reus dicebat illum mortuum ſua morte, & quòd in corpore eius non apparebat perculsio. fuit cadauer exhumatum. & oſtenſum medicis, & fuit iudicatum ſecundum, ꝙ apparebat in rei ueritate. facit tex. in l.1.§.ſi quis ultrò ff de quæſt, ubi euidentia tollit ſententias, & confeſsiones proprias; latiſsimè per Roma.in l ſi uero.§.de uiro.in 4.fallen. ff.ſolu.matri.nume.61.& 62.præſertim.uer, ſexto probatur &c.Iaſ.in dicta repet. l. admonendi. nume. 40 nec aliter cognoſi poteſt, an uulnus ſit mortale, uel non, quam per regulas medicorũ. latè Grãma.Voto 24.Redemptoris gentium. nume. 7.& Ruij.conſ.53.ex pluribus uolum. 5. ante numerũ 2.ibi,& maxime per modicum &c.Quarto medicorum inſpectione, & denunciatione, præcedente tamen iudicis inquiſitione.probatur, an quia ſit ægrotus.& ualetudinarius l. ſemel.& ibi Bart.declarat.C.de remili: lib.12 Quinto, aſpectu matronarum probatur aliquam eſſe, uel non eſſe uirginem, cap. cauſam matrimonii in fin.& c. propoſuiſti.de probatio.Lap.allega 54.factum ſup quo poſt num.4 Bal.in l. Deo nobis.col.3.num.7.uerſ. ſed ponamus.C.de epiſco.& cler.& ibi concludit, quòd iſta probatio uincit omnem aliam. Sexto, aſpectu obſtetricum iudicatur, an mulier ſit prægnans, uel non. l.1.§.1.& §. de inſpiciendo ff.de uent.inſpici. Multoties tamen iudicium obſtetricum eſt fallax c.nec aliqua.27.quæſt. 1. Septimo, per matronas inſpici debet mulier, ut iudicari poſsit, an idonea ſit ad uiriles amplexus, & propterea ſeparari poſsit, uel non matrimonium. ca. fraternitatis.de frigid.& malefi. tamen iſta nõ eſt ſufficiens probatio, cum (ut tex.ibi ſubdit) contrarium poſtea apparuit. unde matrimonium fuit poſtea reintegratũ. Octauo. per inſpectionẽ agrimenſoris, & etiam ipſius iudicis, confinia diſcernuntur, & diiudicantur.l.ſi irruptione §.ad officiũ ff.fin.regun.l.3.C.eo cap. quia iudicante.de præſcriptio. Nono, ex habitu corporis, ſeu inſpectione reſultat unus modus probationis cognoſcendum pubertatem; ad effectũ generationis & matrimonii. capit. puberes. de ſponſa. impu.& ibi Abba. in antiqu. declarat, quo modo ſit illa inſpectio.& licet de iure ciuili non ſolum in fœmi-

na, ſed etiam in maſculo indiſtinctè uideatur prohibita talis inſpectio pro pubertate cognoſcẽda; l.ult.C.qui.mo.tu.ſi.in princ.tamen ſecus uidetur dicendum de iure Canonico, ſaltem quo ad effectum matrimonii, in quo matrimonio non conſideratur ſolum ætas, ſed potentia, prout declarat Panormi.in dicto cap.puberes.in 2.nota. Decimo aſpectu iudicia deciditur, an damnum ſit datum uel non, etiam non obſtante ſtatuto; quòd ſtetur iuramento accuſatoris. & iſta probatio cuicunque alteri præfertur, ut ſuprà dixi. Et iſta omnia probantur per Bald.ſupra allega.in l. contra negantem.in fin.C.ad l.Aquil. quem ſequitur Iaſ. in l. de periurio.nume.3.& 4.de in lit iur. Vndecimo,
5 an quis patiatur †defectum oculi, uel alterius membri. propter quod non ſit in eccleſia Dei admittendus, uel priuandus ſit beneficiis, iuxta illud Leuiti.21.poſt medium, ubi tales repelluntur.ca.hinc etenim.49 diſt.& toto titu.de corpo.uiti aſpectu diiudicari debet.cap. ſi fortè.de electio.lib.6.& c. conſtitutionum, quod uenit declaratiuè ad cap. præfatum, de uerbo.ſignificat.eod lib. Nam in dictis iuribus mandatur ꝙ ſi electo opponatur defectus ſcientiæ, uel perſonæ, ante omnia talis debet ſubijci examini; & ſicut examen in ſcientia eſt per uiam interrogationis. & diſputationũ, prout ibi notatur & declarat Rot.270 ſi mandetur auditori. poſt medium.in no.ita examen in defectu oculi, uel alterius membri per uiſum, & aſpectum examinabitur, conuocatis etiam (ſi opus ſit) peritis in arte. Non omitto tamen ꝙ in una Cartuſien. ſacriſtiæ coram bo.me Hieronymo nouato cum oppoſitus fuiſſet Ioanni del Mila. (pro quo etiam ego ſcripſi) defectus oculi, ſeu in oculo, obtentaque fuiſſet commiſsio ꝓ ueritate comperienda, ꝙ arbitrio D. Auditoris ſubijceret ſe examini, & experientiæ ſuper oculo, & illius uiſu, dato puncto, an ad prædicta teneretur. Domini reſoluerunt ſub die 28. Nouembris.& 5. Decembris 1548 ꝓ parte negatiua Duodecimo, per inſpectionem ſit
6 †comparatio ſcripturarum.l.comparationes. C. de fide inſtrumen & ibi glo.declarat. in uerſi.non aliter.ibi, natura literarum tantum inſpecta, & in uerſ ab his. ubi ꝙ à peritis ſcriptoribus fieri debet.facit conſ.Roma. 20. uiſo puncto &c. & qualem probationem faciat iſta inſpectio, ſeu comparatio declarat gl. in dicta l. comparationes. in
7 uerſic.teſtium. Tandem †omnia, quæ melius oſtenſione facta percipiuntur, quam ex locutione, ſeu teſtium depoſitione, per aſpectum cognoſci, & decidi debent, prout pulchrè cõcludit, & exemplũ dat Lap.alleg.67.quæ incipit, quoddam Monaſteriorum præſertim.nume. 7. uerſicu. nam quæſtio Parrochianorum per ſimplicem, & unicam ſpectationem iudicis accedẽtis ad uillam &c. & uer. Item conſiderabit ualetudinem &c. & uerſ. ſunt enim quædam, quæ melius oſtenſione &c. & uidemus in dies cuncta tribunalia deputare iudicem, uel peritum, ſeu peritos pro differentiis in materia ſeruitutum, & pro pleriſque aliis negocijs

ciis terminandis. Redeundo igitur unde digreſ-
ſus ſum, dico, quòd omnia argumenta facta, &
quæ fieri poſſent de aſpectibus, de quibus ſupra,
ad aſpectum ætatis non concluderent. Nam co-
gnitio ætatis per aſpectum eſt ſat ſuperque diuer
ſa ab aliis aſpectibus, qui (ut ſupra oſtendi) pro
maiori parte faciunt concludentiſſimam proba-
tionem; aliiſque probationibus efficaciorem.
Quantum igitur ad propoſitum dubium attinet
(ſaluo ſemper meliori iudicio) proſequendo pri
mum modum probandi per aſpectum, de quo
præmiſi, uidelicet per teſtes, uidentur in hoc eſ
ſe diuerſæ opin. inter primarios Doc. Imò colligũ
tur etiam ex dictis eiuſdemmet authoris & qua
tuor diuerſas opiniones inuenio. Prima eſt tenen
8 tium ætatis † probationem per aſpectum nullius
eſſe momenti nihilque releuare: iſtam opin. teti-
git Bartol. in ſupra allegat. l. de ætate, numer. 8,
uerſic. 2, eſt uidendum, ubi dicit, quòd hęc pro
batio per aſpectum non poteſt fieri per teſtes,
quia debent deponere ſuper his, quæ cognoue-
runt per ſenſum corporeum. Idem expreſsius
tenuit Bar. conſil. 92. in quæſtione uertente inter
D. Simeonem Colum. nu. 3. ubi concludit, quòd
illud teſtimonium ex aſpectu erat inualidum, ac
inane, & fragile: quia ſolus iudex hoc poſsit, per
rationes ut ibi. Idem firmat Bald. in l. ſolam, C.
de teſti. col. fin. num. 12. uerſi. item dubitatur de
teſte, qui interrogatur ſuper ætate: allegat dictũ
conſil. Bart. ſed corruptè, ſubdens, & hoc tene me
liori ratione &c. & dat rationem, quia aſpectu
quis poteſt decipi. eandem rationem aſsignat
Alex. conſi. 29 lib. 7. num. 9. ibi, dicat ſe ſcire per
aſpectum corporis, non probat, quia aſpectu
quis poteſt decipi, & quia eſt potius iudicium,
9 quam teſtimonium &c. Secunda opin. fuit † æta-
tis probationem per aſpectum eſſe leuem, iſtud
concludit Bald. expreſsis uerbis ſuper rubr. C. de
probatio. colum. fi. ibi, ſed magis leuis, ut puta
probatio ætatis ex aſpectu corporis. & ſi quis di-
cat, quòd ibi intellexerit de aſpectu per iudicẽ
faciendo; reſpondeo, quòd ibi loquitur indiſtin
ctè: & quandoquidem aliter loqueretur, idem
dicendum eſſet, arguendo a, ſi de quo magis. nã
maior probatio uidetur reſultare ex aſpectu iudi
cis, quàm teſtis. Bart. in dicta l. de ætate, num. 8.
10 Tertia fuit opinio, quod ex hoc teſtimonio reſul
tet præſumptio, ex qua transferatur in aduerſa
rium onus probandi contrarium, glo. in uer. pro
bandum. in princi. in dicta l. de ætate, Grammat.
qui plura cumulat, Vot. 14. In cauſa Regii fiſci, an
te nume. 3. ibi, Teſtati ſunt ipſo inquiſito prius
bene inſpecto &c. & numer. 4. & 5. Idem conſil. 4.
excellens Dominus Malferi. num. 9. & 10. Quarta
11 opinio eſt tenentium † ætatis probationem per
teſtes ex aſpectu iux. Theo. Bar. in l. de ætate, num.
9. & 10. cum exceſſu deſcẽſiue, & aſcenſiue ut ibi,
eſſe concludentem, & ſufficientem. & licet (ut ip
ſemet Bar. ibi dicit) ille exceſſus non poſsit pro-
bari per legem, ſed ſit ſecundum ſuam intentio-
nem; unde non immerito poſſet talis eius theo-
rica tanquam in iure non fundata, ſubuerti; ta-
men propter authoris eminentiam omninò tenẽ
da eſt: quam etiam ſecuti ſunt magni uiri, prout
Alexan. in præallegat. conſil. 29. col. 2. num. 5. uol.
7. & Stephan. Bertran. conſi. 2. nume. 41. uolum. 3.
& quòd iſta probatio iux. theo. Bar. ſit ſufficiens,
probat ibi ipſe Bar. num. 8. ibi, dico quòd teſtis
poteſt deponere de ætate alicuius per aſpectum,
& faciet plenam fidem, non tamen ſimpliciter,
ſed ſecundum determinationem, quam dicam.
Si igitur facit plenam fidem, ergo eſt plena pro-
batio. Idem ſentit in l. 2. § ſi dubitetur. poſt prin.
uerſic. ſed quæro, ſi uolo probare, remittens ſe ad
dictam theoricam, & cum ſit etiam approbata
per præfatos Doct. ut ſupra dixi, ſequitur, quòd
uera ſit concluſio iſtam probationem omnino ſuf
ficere tum ad effectum regulæ noſtræ, tum ad om
nem alium iuris effectum, & ſic ad probandum
ætatem quatuordecim annorum, de qua in regu
la, deſcenſiuè erit triennium, aſcenſiuè quadrien
nium, ut per Bart. ubi ſupra. & ex uerbis Bart. &
aliorum cum eo tenentium, ſequitur reſponſio
ad tacta quo ad illas tres opin. quas præmiſi; quia
non cõcurrunt in illis ea, de quibus in dicta theo.
Bar. pro ut optimè poteſt diſcerni ex dicto conſil.
Bar. 92. num. 3. conſil. Bald. 19. num. 3. uol. 5. & me
lius ex dicto conſi. Alex. 29 uol. 7 & conſ. Bertran.
2. uolum 3. ubi approbatur doctrina Bart. & re-
probatur modus probandi ętatem: ratio eſt, quia
non fuit probata plenè iuxta formam Bart. & ſic
quanto minus legitimè probabitur, tanto minus
erit conſiderabilis. Quantum uero attinet ad
12 † ætatis probationem ex aſpectu iudicis, clarum
eſt, quòd transfert onus probandi in aduerſarium
l. minor 25. annis adito Pręſide. & gloſ. in dicta l.
de ętate. in uer. probandum. poſt princ. & ibi Al-
beri uerſic. aut pręſumptio ex aſpectu. ff. de mino.
Saly. in l. ſi minorem. poſt prin. uer. oppono, quòd
non expediat actori. C. de in integ. reſtitu. Gram-
ma. ſupra allega. uot. 14. num. 4. & 5. & conſi. 4. nu.
9 & 10. Qui autem uellet tenere ad effectum regu
lę, ętatem plenariè probari ex aſpectu iudicis, po-
teſt ultra alia ſe fundare authoritate Rotę 8 2 1:
ſciẽdum eſt, quod ſi in aliqua. in antiq. ubi, quòd
ſi opponitur contra aliquem, quòd non habeat
ętatem ſufficientem ad beneficium, Auditor cau
ſę pręſentat illum coram dominis Auditoribus;
ut uideant illum per aſpectum corporis &c. facit
conſil. 17. Thom. Gramma. in uol. conſil. ciuilium
incipit, Andreas de Niſi. ubi numer. 2. concludit
quòd ex aſpectu iudicum reſultat unus modus
probandi ętatem, per ea, quæ ibi adducit. & pro
reſolutione huius quæſt. poteſt etiam diſtingui,
aut loquimur de probanda ætate ab omnibus co
gnoſcibili, ſiue maiori, ſiue minori, puta quòd barba
tus ſit maior quatuordecim annis: uel canus cri
nibus, ſeu barba ſit maior uiginti annis: uel aſpe
ctu puerili ſit minor uiginti quinque annis: & tũc
indiſtinctè reſultet plena, & integra probatio,

Aut

Aut aſpectus non eſt ab omnibus cognoſcibilis, & tunc per teſtes non bene probetur, ſed melius per Iudices, uel eos quibus iudices commiſerint. & ita poſſent concordari omnes opiniones: & quã do erit euidentior aſpectus cognoſcibilis, plenior probatio reſultabit. pro quibus etiam uideatur Deci. Tho. Gram. 48. Ioannes de Vicinancio. numer. 19. & ante. Non umitto tamen, quòd domini de Rota in una ciuitatenſis Parrochialis de Aldeadalua coram R. D. Antonio Auguſtino inter Io. Romero & Ioan. Roderici ſub die 30. Octobris 1540. inclinauerint, quòd ſolus aſpectus non plenè probaret ætatem, ſed bene aſpectus cum publica uoce, & fama.

SVMMARIVM.

1 *Aetas an per inſtrumenta probari, & quomodo, & qualiter poßit.*
2 *Inſtrumentis omnia quæ per teſtes probari poſſe.*
3 *Modus probandi ætatem per inſtrumenta matrimonij ſeu ſponſalium.*
4 *Probatio concludere debet per neceſſe, non per poſſet eſſe.*
5 *Naturales per ſubſequens matrimonium, uere legitimos effici.*
6 *Inſtrumentum ad inſtantiam patris ſuper natiuitate filij probat ætatem.*
7 *Aetas minor per inſtrumentum tutelæ præſumptiuè probatur.*

1 SExto quæro, an † ætas probari poſſit per inſtrumenta, & quomodo, & qualiter? & ad primum affirmatiuè reſpondeo per claram iuris regulam,
2 quæ eſt, quòd † inſtrumentis probari poſſunt omnia, quæ per teſtes, eandemque uim habent inſtrumenta, & teſtes; uulga. l. in exercen. C. de fi. inſtru. & ibi not. glo. in uer. in exercendis. l. pactum quod bona fide. C. de pact. Deci. conſil. 79. & pro reuui. num. 3. & conſil. 169. & diligenter. colum. 1. in fin. immo in pluribus caſibus; maiorem uim habet ſcriptura, quàm teſtes. l. uni. C. de mandat. princip. latè per gloſ. magiſtram in capitul. 1. de cenſi. libr. 6. in uerſicul. in ſcriptis, ubi infiniti caſus ponuntur ſcripturæ probationem neceſſario requirentes. & in terminis noſtris, quod ætas probari poſsit per inſtrumenta, facit text. in l. 2. §. ætas autem probatur. cum glo. in uer. legitimis, in princip. Idem concludit Bar. in l. 2. numer. 1. ubi dicit, quòd immo melius probatur per inſtrumenta, quàm per teſtes. C. ſi mino. ſe maio. dixe. & Salycet. in l. ſi minorem numer. 10. uerſicul. & de hoc eſt caſus. C. de in integr. reſtitut. Ad aliud, † quomodo probanda
3 ſit ætas per inſtrumentum: dico, quòd minor ætas probatur per inſtrumentum ſponſalium, ſeu matrimonii, hoc modo: Die, menſe, anno tali. A. contraxit matrimonium cum D. & à die dicti contractus ſunt tantum lapſi anni. 13. ergo talis filius uel primo, uel ſucceſsiue ex eiſdem genitus non eſt maior quatuordecim annis: ergo non eſt habilis ad canonicatum cathedralis eccleſiæ, de quo in regula; Talis modus probandi per inſtrumenta colligitur ex dictis Bal. in l. neque natales. col. 3. nume. 8. C. de probatio. & ibi Saly. nu. 3. uerſic. item iſtam glo. & poſtea uerſicul. ex quo infero. quod minor ætas filii præſumptiuè probatur ex dinumeratione annorum inchoando à tempore matrimonii inter patrem & matrem cõtracti. Bal. in addi. ad ſpecul. in §. ultimo in fin. de integr. reſtitut. uerſicul. per inſtrumentum matrimonii probatur ætas prolis &c. Iacob. de S. Georgio in l. de ætate. num. 6. ff. de probatio. Aduertendum
4 dum tamen eſt, quòd cum † probatio debeat cõcludere per neceſſe, non per poſſet eſſe l. non hoc C. unde legi. l. neque natales. C. de probatio. Bal. in l. ad probationem 2. poſt prin. uerſ. & no. quod probatio nunquam concludit, per poſsibile, ſed debet concludere per neceſſe. C. eo. l. ap. all. 55. an oporteat, & Alle. ſeq. numer. 5. uerſic. & probatio uera debet de neceſsitate cõcludere. Bar. Caſſan. conſil. 19. num. 20. per præceptorem meum in d. in præſentia. num. 16. in 13. not. de proba. ſed plerique naſcuntur ex concubina, cum qua poſtea
5 matrimonium contrahitur, & ſic † naturales per ſubſequens matrimonium efficiuntur uerè legitimi. cap. tanta. qui filii ſint legi. & non ſolum quoad allodialia, uerum etiam feudalia, & quomodo, & qualiter, uideantur omnino Deci. conſil. 155. & diligenter, & Cur. Iuni. conſil. 136. quidam Vaſallus; qui diuerſè loquuntur. Non poteſt igitur competẽter probari ætas minor per inſtrumẽta dotalia, ſeu per inſtrumenta matrimonii, quia potuerunt filii duo ante inſtrumenta fuiſſe nati; & iſta etiam in terminis noſtris ponderat Bald. in l. neque natales. col. 3. num. 8. uerſicu. reſtat unum dubium, utrum per inſtrumentum matrimonii probetur ætas. C. de probatio. Poteſt tamen reſpõderi ſecundum Bald. ibi, quòd à communiter accidẽtibus eſt, quòd filii legitimi naſcantur poſt dotalia inſtrumenta: ratio, quia matrimonium inter perſonas honeſtas conſueuit (ut plurimum) præcedere feſtiuos amplexus, ergo ita præſumatur. Rurſus iſte modus probandi ætatem per inſtrumenta non poteſt uerificari in probanda maiori ætate. pone enim; quod ego probem, matrimonium eſſe contractum iam annis uiginti: ergo talis filius eſt maior quatuordecim annis: & ſic habilis ad canonicatum cathedralis. conſequentia non tenet, ut patet ad ſenſum. & facit dicta l. neque natales, ubi omnes notant. Videamus igitur, an detur alius modus probandi ætatem tam minorem, quàm maiorem per inſtrumen-
6 tum: dico, quòd ſi † ad inſtantiam patris, uel matris tempore natiuitatis, ſeu parum poſt fiat inſtrumentum, qualiter die menſe, & anno tali, ex tali natus eſt Sempronius, quòd ex iſto inſtrumento quoad omnes etiam ad effectum noſtræ regulæ probabitur ætas minor, vel maior. in addi. ad Specul. in titulo, de inſtru. editió. §. poſtquam uerſic.

verſicul obligationes. in uerſic. & circa medium ibi, aut de eo, quæritur, quod procedit ſine uoluntate, &c. & tunc in caſu inſtrumenti ſuper natiuitate ſi fiat, ut reſultet iuris effectus ex illo actu, propter quem petitur ſcriptura, purâ actio, exceptio, accuſatio, excuſatio, uel aliquid ſimile: tunc regulatur tale inſtrumentum ſecundum alia requirentia conſenſum duorum, uel unius, & in iſto, talis effectus reſultare poteſt, prout ex infra dicendis apparebit. Quatenus uero effectus non reſultet, tunc uidetur concindere, quòd cum interuentu iudicis poſſet confici inſtrumentum, alioqui non inducat probationem. Bald. ſuper rubric. C. de fide inſtrumentorum. colum. 3. numero 7. ubi, quòd cum præſentia iudicis tale inſtrumentum factum plenè probat: alioquin facit indicium. & ſic declarat opinio. Nicol. Matharelli. facit Salycet. in dicta l. neque natales, nume. 5. uerſicul. ſcriptura publica. C. de probation. & idem Salycet. in l. etiam, poſt princip. numer. 2. verſicu. extraiudiciaria dupliciter poteſt eſſe confecta. ibi, ut ſi vocetur tabellio, qui de natiuitate pueri, &c. ff. de probatio. Paul. de Caſtro. in l. prætor. numero 8. ff. de edend. ubi ponit exemplum de Lucano, qui iuit Florentiam, ibique ſibi natus eſt filius, ſuper qua natiuitate confici fecit inſtrumentum ex hac cauſa, ut ille gauderet beneficio ciuilitatis, tanquam ibi natus. eſt uerum, quòd ipſe Paulus de Caſtro conſulit, quòd interueniat iudicis authoritas. Conſtat igitur ex præmiſſis, quòd ex tali inſtrumento, præſertim accedente authoritate iudicis, probatur ætas tam minor, quàm maior, & iſte effectus ad hoc, ut gaudeat ciuilitate, eſt unus ex effectibus, de quibus ſupra. Poſſent etiam conſiderari diuerſi alii effectus, puta ad effectum excuſandi matrem, ne dicatur prius, uel poſtea peperiſſe, & an ſuper natalibus confici poſſit inſtrumentum, & quomodo, uideatur Hoſtienſ. Anton. de Butri. Abb. & Felyn. in cap. ſeries. de teſti. Vnum non omitto, quod tamen mihi ridiculum, immo ſuperſtitioſum, & illicitum vidatur, quòd patres, & matres (ut plurimum,) quando filiæ naſcuntur in die Veneris, faciunt rogari notarium, de natiuitate in tali die: & hoc quia, quando poſtea nubunt, ſi ſignum uirginitatis non appareat, non præſumantur antea cognitæ. dicunt enim fœminas tali die natas non habere in hoc ſigno priuilegium aliarum. & ſic boni maritelli, quibus forſan potius nomen fœminarum conueniret, id credunt, ipſi uiderint.
7 Poteſt etiam † minor ætas probari præſumptiuè per inſtrumentum tutelæ, ſeu curæ, præſertim propter decretum iudicis. Bald. in l. fin. § quod obſeruari. columna 3. in principio. num. 10. ubi concludit, quòd ex præſumptione iuris exiſtimatur minor, qui habet curatorem. Idem Bald. in l. cum te, columna 2. uerſicul. interdum, ætas allegatur ad iuſtificationem. C. de probation. Alexand. conſil. 143. uiſo themate. col. ante. nume. 10. ubi dicit, quòd licet incumbat onus probandi ei, qui ſe fundat in ætate: tamen fallit in eo, qui pro ſe adducit decretum iudicis, per quod apparet tali datum eſſe curatorem, ut minori: quia tunc præſumitur, quòd fuerit minor. uolum. 7.

S V M M A R I V M.

1 *Aetas ad effectum iuris & regulæ huius, an probetur per confeſſionem partis.*
2 *Confeſſio partis eſt optima probatio.*
3 *Confeſſio in beneficialibus, & ſpiritualibus admittitur.*
4 *Confeſſio ſuper eo ſuper quo quis diſponere non poteſt non releuat.*
5 *Confeſſio aduerſarij quando agitur de titulo beneficiali non prodeſt alteri.*
6 *Confeſſionem ſuper illegitimitate non nocere tertio, niſi ab illegitimo ius habenti.*

1 SEprimo quæro, an † ætas ad effectũ iuris, & regulæ noſtræ probetur per confeſſionem partis? Exemplum quoad regulam, Titius obtinet canonicatum in cathedrali. confeſſus fuit minorem ſe quatuordecim, ſeu aliàs fecit confeſſionem ſe eſſe in decimo anno, computato tempore factæ confeſſionis, uſque ad tempus prouiſionis, ſunt lapſi tres anni: igitur erat minor quatuordecim: uel contra, opponens contra impetrantem, & dans de regula, aliàs confeſſus fuerat hunc maiorem quatuordecim annis, uel in aliqua alia ætate conſtitutum: & ſimiliter facto computo ab illo tempore, uſque ad tempus prouiſionis canonicatus dicti, colligitur ex dicta confeſſione, quód prouiſus eſt maior quatuordecim annis, an ex præmiſſis confeſſionibus reſultet probatio? Quo ad iuris effectum in rebus, ſeu cauſis prophanis, dicerem confeſ-
2 ſionem probare ætatem: quia † confeſſio partis eſt optima probatio, & per eam ueritas probatur. l. Publia. in fine. ff. de poſiti. l. generaliter. C. de reb. credit. cap. Lotharius. 30. quæſtio. 2. cap. per tuas. de probation. Baldus in l. Deo nobis. colum. 2. in 5. notab. C. de epiſco. & cleric. immo confeſſio eſt maior, & principalis probatio. Bal. conſil. 192. proponitur, quod in quadam ciuitate. columna 2. circa finem. libr. 2. & conſi. 354. quæritur utrum in priuata ſcriptura. colum. 1. lib. 3. Abb. conſi. ultim. colum. fina lib. 2. Aimo. Crauett. conſi. 61. D. Anton. nu. 3. Grat. conſil. 1. colum. 9. Abb. ſuper rubr. de probatio. ante fin. uerſi. ego clarius dico cum quo omnes tranſeũt. Pariſi. conſil. 115. num. 12. uolum. 1. tres fallentias ponit Bald. in dicta l. Deo nobis, extra quas nos ſumus, unde uidetur optimè, ætatẽ probari per confeſſionem. Facit in terminis noſtris Salyc. ſupra allega. in l. ſi minorem. num. 3. C. de in inte. reſt. ubi dicit ætatem probari per partis confeſſionem. Idem etiam tenet in l. cũ te. C. de probatio.

batio.num.4.ibi,per confeſſionem partis aduerſæ.eſt uerum,quòd attendenda eſt diſtinctio. l. 1. & 2.& ibi Bar.declarat.C.ſi min.ſe maio dixe.uidelicet,quando dolo ipſius minoris confitentis, uel ipſius & alterius,uel alterius tantum . Quantum uerò ad regulam noſtram attinet, magna ſe ſe offert difficultas.Pro parte enim affirmatiua,ꝙ etiam ad effectum regulæ poſſit probari ætas per confeſſionem partis,faciunt iura ſupra allegata, cum enim non adducatur ratio diuerſitatis, ſeu ſpecialitatis,uř pro ut ſupra concludendũ. Curt. Iuni.conſi.17.licet per celeberrimos.num.12.ubi firmat probationem per cõfeſſionem ſemper eſſe admittendam.& conſi.Pariſ.112.nume.42.uol. 1.ubi concludit, quòd per confeſſionem partis dicentis ſe nullum ius habere,reſultat pleniſſima probatio. Si quis igitur confeſſus fuerit ſe minorẽ quatuordecim: uel decem , ergo confeſſus fuit ſe non habere ius in canonicatibus, de quibus in regula: & cum contrariorum ſit eadem diſciplina, ſi alter confeſſus eſt talem maiorem hiſce annis,ergo confeſſus fuit, quo ad hæc illum habilẽ.

3 Inſuper uidemus,quòd etiam † confeſſio in beneficialibus.& ſpiritualibus admittitur.cap. per inquiſitionem.cum glo.in uer.recognouit. & c. dudum.2 cum glo.in uerſic.reſponſionem.ante medium.ibi,& ex tali confeſſione damnatur &c. de electio.glo.in cap.duobus de reſcrip.lib 6.in uer. ſi non in fi. ibi , uel per confeſſionem partis alterius poterit apparere,quod dictum gl. approbat Caſſado.deci.20 circa medium.de præben.ibi,uolens etiam per confeſſionem partis poſſe apparere.& in terminis noſtris de confeſſione facta ſuper ætate in materia beneficiali,quòd præiudicet, cõcludit Stepha.Bertran.conſi. 2.nume.42 & 41.uolum.3.ubi de illo, qui confeſſus fuerat ſe eſſe in 15. ſuæ ætatis anno. Pro parte uero negatiua facit,

4 quòd † confeſſio, ſeu aſſertio etiam in inſtrumento,quæ emanat ſuper eo, ſuper quo quis diſponere non poteſt.non prodeſt nec præiudicium infert.l.confeſſionibus.ff.de interrog. actio. l.qui ſeruum.& l.inde Neratius § fina. ff. ad l. aquil. & ad Theo.Barto communiter approbatam in l. ſi forte.nume.4 uerſi.ulti.hæc lex.ff. de caſtren. pec. Roma.conſi.260.in propoſito caſu.col.2.uerſicu. nec præmiſſis.Dec.in cap.quoniam contra. colu. 21.uerſicu.ulterius tamen contra iſtam limi.& in cap.fina.colum.fin.de proba.& idem Deci.conſil. 142.& pro tenui.nume.6.conſil. 367. uiſo puncto nume.12.Pariſ.conſi.62.nume.7.uolum.1.& conſil.68.nume.226.& ſeq.uolum.4.ubi etiam extendit ad confeſſionem; ſeu aſſertionem principis.

5 Accedit,quòd † immo confeſſio aduerſarii,quando agitur de titulo beneficiali,non prodeſt alteri. Rot.Biſigne.2.in antiquio.de lit.conteſtã.colum. 2.poſt medium.ibi,aut eſt talis,in qua confeſſio, uel reſponſio aduerſarii ſibi non prodeſſet: puta cauſa matrimonialis conſanguinitatis,uel affinitatis.& idem in cauſa beneficiali , ubi non ſtatetur confeſſioni rei&c.in antiq.244.no. quòd ubi propoſito.in nu.408.fuit dubitatum &c. & 421. fuit dubitatum utrum confeſſio.ubi quòd in poſſeſſorio ſufficit pro colore tituli , ſecus in petitorio. Idem Belleme. 578.ſpoliatus &c. & hanc opinio. Belleme.ſequitur Rui.conſi. 62. diſcuſſo laborioſo nume.12.uolum.5.prouin fol.33.uerſicu. confeſſio in beneficialibus non ualet.& facit capit.1. de reg.iur.lib.6.Quid tenendum ? certe articulus iſte indigeret longa diſcuſſione:pro nunc inhærerem deciſionibus Rotæ ſupra allegatis , quæ mea quidem ſentẽtia optime diſtinguunt. Regula igitur ſit,quòd confeſſio in ſpiritualibus,& beneficialibus non prodeſt.limitarem tamen, ut per Rotam ubi ſupra,& per Domi in cap.duobus. colum. 4. nume.7.ubi dat unam limi lib 6.& in ca.uni.numero 6.ubi ponit hanc regulam,& eandem limitationem,addens duas alias , quarum unam poſui ſupra ex mente Rotæ,uidelicet,aut in petitorio,aut poſſeſſorio.de eo qui mitti.in poſſe.eo lib. hanc eandem regulam dat Feli.in cap.olim.de reſcrip colum.2.nume.10.uerſicu.dixit Domi. ſubdens poſtea quinque limit.& tum Feli.tranſit Nico.Boe.deci.89.uidetur,quòd potuit,nume. 2. & 3.& latius deci 293.incipit,& antequam ueniam & ibi plura cumulat, quæ (delictum furti abhorrens)tranſplantare non curaui Secundum igitur has limitationes crederem.poſſe limitari propoſitam quæſtionem ad effectum huius regulæ. & ex prædictis deciſionibus.& doctri.poteſt colligi reſponſio ad ſupra in contrarium deducta . Vnum tamen nouum in materia confeſſionum nõ omittam,quod eſt,quòd Domini mei de Rota in una Bracharen.de Suegas coram bon.memo. Nouato 25. Februarii. 1549.tenuerunt confeſſionem ſuper illegitimate non nocere tertio,niſi ab illegitimo ius habenti,

SVMMARIVM.

1 *Aetas,an per ſcripturas parentum probari poſſit.*

2 *Pater & quilibet coniunctus ueram notitiam ætatis ſibi coniuncti habere præſumitur.*

3 *Quicunque libro priuato uerisimilitudine accedente fides adhibetur.*

4 *Litera ſeu epiſtola patris probat ſaltem ſemiplene.*

1 QCratu quarto, An ſimiliter ætas poſſit probari per ſcripturas parentum? & reſpondendum eſt affirmatiuè: Saly. in dicta l.cum te.C.de probatio. col. 1.num.4.ibi,item per ſcripturas parentum:& Iacob de S.Georgio.in l.cum.de ætate nume. 5.ff.eod.& quod liber patris,in quo continetur dies,annus,& menſis,probaret ætatem concludit idem Saly.in præalleg.l. ſi minorem. colu. 4.nume.10 uerſicu.nunc quæro, quomodo literis probetur.C.de in integ reſtitu.mino.& de hoc dicit eſſe caſum in l.etiam.ff.de probatio.& in l. excuſantur.poſt princ.ff.de excu.tuto.Idem concludit Saly.in dicta l.etiam.in princip. ibi,priuata

eſt,

eſt, quam pater manu propria &c. Sententiam
Salycet. ego approbo, quòd autem dicta iura pro-
bent, dicam infra in proxima quæſti. hanc opin.
Saly. ſequitur, illamque pluribus argumentis cō-
firmat Curt. Iun. conſil. 118. præſupponitur in fa-
cto &c. num. 8. uerſic. maior igitur. Rui. conſil. 3 t.
intentio &c. uol. 4. nu. 7. faciunt tradi. per Aymo.
Crauettam in tractat. de antiq. temp. par. 1. num.
283. uerſ. quid in libro patris. Confirmantur præ-
2 dicta, quia cum † pater, immo etiam alius ratio
ne ſanguinis coniunctus, præſumatur habere ue-
ram noticiam ætatis ſibi coniūcti. l. de ætate. & ibi
no. glo. in uer. ignarum. C. de in integ. reſtit. mino.
Pariſ. conſil. 25. uidi teſtamentum. num. 8. uolum.
3. & facit text. per gloſſ. prædictam allegatus in l.
octaui. in fi. ff. de unde cogna. ubi, quod uerifimi-
le non uidebatur tam coniunctum ſanguine, de-
functi ualetudinem ignoraſſe: multo magis igi-
tur præſumendum erit, parentes certos eſſe de tē-
pore natiuitatis filiī, de eaque tanquam re nota-
bili annotationem ueram facere, & non ſolum ta
3 li libro, immo † cuicunque libro priuato accedē
te uerifimilitudine, adhibetur fides. Bald. in rub.
C. de fi. inſtr. Com. conſil. 319. cit. primum. colum.
penul. num. 14. ibi, ſi id, quod in libris contine-
tur, eſſet uerifimile &c. uolum. 3. Feli. in ca. ſcripta
num. 23. in 2. fallen. de fid. inſtru. Deci. conſil. 510.
in caſu, de quo. colum. 2. poſt prin. uerſic. & in ca-
ſu iſto ex pluribus ſupradictis uerifimile eſt &c.
Aymo conſil. 158. uiſis actis num. 9. uerſic. ex qua
uerifimilitudine. Pariſi. conſi. 7. Benegit num. 17.
4 uolum. 4. Accedit, quod † literæ, ſeu epiſtola pa-
tris, quibus narratur aliquem eſſe ſuum filium,
probat ſaltem ſemiplenè. l. fi. in prin. & ibi glo. 1.
& Saly. in prin. ff. de probatio. glo. fi. in l. non epiſto
lis. & ibi Bald. col. 1. verſic. oppo. & uidetur, quòd
ſtandum ſit literis. & Saly. ibidem latè C. eo. Alex.
conſil. 181. uiſo puncto numer. 1. & 2. uol. 7. Pariſ.
conſil. 10. aduerſus d. Bart. numer. 56. uol. 2. multo
magis debent probare ætatem, quæ eſt minoris
conſiderationis, minoriſquè præiudicii. Am-
pliari poſſet hæc concluſio probationem ætatis
etiam procedere, dato quòd pater non ſcripſiſſet,
ſeu annotaſſet in libro natiuitatis filii, ſed pe-
nes ſe haberet figuram aſtronomicam natiuitatis
eiuſdem ab ipſo patre, uel ab aliquo excellente
Aſtronomo patre procurante confectam cum an
notatione anni, ac diei ut fieri ſolet. hoc modo
uidelicet, Horatii Mandoſii natiuitas 1543. Lunę
die. 17. hora 14. minu. 24 Horologii. Poſt meridiē
uero die 16. hora. 18. minu. 52. menſis Decembris
hora Mercurij, quam Aſtro vocant, ordinatis x i i
domibus, cum totidem ſuis ſignis, planetiſque
ſeptem debitis Locis collocatis.

S V M M A R I V M.

1 *Aetas an per librum publicum ſeu annotationem officia-
lis probari poſſit.*
2 *Intellectus l. etiam. ff. de probatio.*
3 *Mos antiquus erat ſcribi cuiuſque natiuitatem.*
4 *Liber officialis à publico deputati fidem facit.*

1 NOno quæro, an † ætas probari poſ-
ſit per librum publicum, ſeu annota-
tionem officialis, ſeu officialium a-
licuius ciuitatis, uel caſtri? & dico,
quòd ſic. Pro quo adduco illud Nee-
miæ: aliàs 2. Eſdræ cap. 7. poſt princ. Deus autem
dedit in corde meo, & congregaui optimates
& magiſtratus, & uulgus, vt recenſerem eos, & in-
ueni librum cenſus eorum qui aſcenderant pri-
mum, & inuentum eſt ſcriptum in eo. Iſti filii pro
uinciæ, qui aſcenderunt de captiuitate migran-
tium &c. Iterum: Hi quæſierunt ſcripturam ſuam
in cenſu, & non inuenerunt, & eiecti ſunt de ſa-
cerdotio. Idem probatur per text. in præallega. etiā
ff. de probatio. ubi probatur, quòd recipitur pro
feſsio & matris & auie. & licet Saly. in præcedenti
quæſt. allegatus teneat illum tex. intelligi debere
de ſcriptura parentum, quaſi illa profeſsio ſit an
notatio in libro priuato, uel confeſsio, ſeu atteſta
2 tio: † ego autem aliud credo, uidelicet quòd im-
mo denotet annotationem, quæ fiebat in libris
publicis, quando aliqui naſcebantur. Pater enim
uel mater profitebatur nomina illorum, prout a-
pud Iuue. Saty. 9 Nullum ergo meritum eſt ingra
te, ac perfide nullum, Quod tibi filiolus, uel filia
naſcetur ex me. Tollis enim & libris actorū ſpar-
gere gaudes. Et ſuper his uerſibus annotatum
inueni. Acta ibi intelligi debere libros, in quibus
liberorum nōmina ſcribebant parentes, qui pu-
blicè & priuatim obſeruabantur. Idem dico de
dicto tex. in l. excuſantur. uerſi. ætas autem proba
tur. ff. de excu. tuto. per Saly. alle. ſi illum intellexe
rit, prout glo. ibi in uer. ſcriptura, id eſt profeſ-
ſione nataliū: eodem enim modo intelligi debet
ut ſupra. hoc modo etiam declarat text. prędictū
in l. etiam. And. Alcia. in tracta. pręſcriptio. par. 3.
præſump. 14. nume. 10. uerſ. unde liber patris pro
baret ætatem filii &c. allega. l. 2. ff. de cenſi. ubi nō
poteſt fieri interpretatio, niſi de annotatione in
libris publicis: cenſus enim & tributa ad publi-
cum ſpectant, & in publicis libris annotantur. l.
ætatem. cum glo. 1. & l. forma. eo. tit. l. 1. & ibi not.
Bart. num. 4. C. de exacto. tributo. libr. 10. allegat
etiam l. interdum. ff. de publica. facit in §. 1. cum
glo. in uer. idem. ubi interpretatur dominium im
profeſſum eum, qui non fecit profeſſionem cen-
ſualem, ideſt quantum deberet pro ſeruo nomine
uectigalis adducit l. 1. C. ſi mino. maior. ſe dixe. u-
bi gloſſ. 1. declarat profeſſionem tabulas eas eſſe,
in quibus profeſſus fuerat pater, & mater tali
tempore aliquem natum. & l. fi. ff. de probat. quæ
facit in §. mulier, ubi prægnans in actis profeſſa
eſt filium ſpurium, & talis profeſſio in actis fa-
cta, neceſſario intelligi debet de actis publicis,
non autem de ſcriptura priuata & ultra eum fa-
cit tex. in l. non nudis aſſeuerationibus, nec emen
tita profeſſione. C. de probation. Iſta enim uerba

non

non poſſunt ibi poni ut idem ſignificantia: facit
text. in l. Imperator. 1. cum gloſſ. in princip. ubi
3 quòd † mos antiquus erat ſcribi cuiuſque nati-
uitatem. ff. de ſtat. homin. facit etiam illud ſcri-
pturæ ſacræ, exiit edictum à Cæſare Auguſto,
ut deſcriberetur uniuerſus orbis. Lucæ. 2. quæ de
ſcriptio publicè fiebat, non priuatim, quòd Io-
ſeph & Maria, ut ibi ſequitur, diſceſſerunt à
Galilea, & acceſſerunt Betheleem, ut ibi deſcri-
berentur. nam ſi priuatim deſcriptio ſeu anno-
tatio fieri potuiſſet, nõ erat opus ire Betheleē. ad
inſtar igitur iſtius deſcriptionis hãc deſcriptionē
natiuitatis puerorũ fieri crediderim. & pro intel-
lectu, de quo ſupra, & pro ueritate iſtius opin.
uideatur omnino Budeus ſuper annota. in Pande
ctis l. cum de ætate. ff. de probatio, ubi exclamat
cõtra Accurſium & eius ſequaces latinitatis igno
rantes, & ibi optime declarat: quæ omnia per eũ
ibi poſita conferunt ad quæſtio. noſtram. & etiam
nunc (ut audio) Florentiæ eſt obſeruantiſſimus
uſus, quòd nomina omnium, qui naſcuntur, an-
notentur in libris publicis mercantiæ, & hoc
præſertim propter officia & magiſtratus, ut ſciãt
cuius ætatis ſint omnes: & forſan etiam propter
militiam, propter tutelas, & curas & pleraque
alia, quæ in quadam ætate ſolum conceduntur.
& quòd probatur ætas non ſolum per libros pu-
blicos huiuſmodi: immo per annotationem Cam
meræ, in qua deſcribuntur focularia, concludit
Tho. Gramma. Deci. 48. Ioan. de Vicinantio. in fi.
ubi quòd ſaltem iſtæ annotationes coadiuuant
probationes. Nec inconueniens eſt, quòd cre-
4 datur libris talibus, quia † liber officialis à publi
co deputati facit fidem. Bar. in l. quædam. §. num
mularios. in fi. ff. de edend. Saly. in l. exemplo. poſt
prin. C. de probatio. Alex. conſ. 179. in cauſa & li-
te. nu. 5. uolu. 6. Dec. conſ. 596. ad dubia. nu. 5. Iaſ.
in repet. l. admonendi. num. 132. ff. de iur. iur. Rui.
conſ. 53. nu. 9. uol. 4. ac con. 62. diſcuſſo. nu. 10. uol.
5. latè Aymo in tractat. de antiqui. tempo. part. 1.
nume. 230. uerſic. quid in libro alicuius officialis,
& conſil. 158. Viſis actis ſyndici. numer. 4. & ſequ.
Quæ autem requirantur ad hoc, ut libri huiuſmo
di, ſeu annotationes publicæ probent, uideatur
Alexand. conſil. 187. uiſa copia. nume. 2. uol. 7.

S V M M A R I V M.

1 *Aetas an per librum rectoris ſeu plebani probari poſſit.*
2 *Scriptura priuata non probat.*
3 *Liber priuatus ſtante conſuetudine probat.*
4 *Liber rectoris eccleſiæ probat quem excommunicatum ſeu mortuum.*

1 DEcimo quæro, an † ætas probari
poſſit per librum Rectoris, ſeu pleba
ni? & uidetur quòd non: quia eſt ſcri
2 ptura priuata: quæ † non probat. l. in-
ſtrumenta. l. rationes. & l. exemplo. C.
de probatio. l. nuda. ff. de donatio. capit. ſcripta
de fi. inſtrum. Iaſo. in repet. l. admonendi. præſer-
tim. nume. 133. ibi, cum regula ſit, quòd priuata
ſcriptura non facit ſemiplenam. Aymo de antiq.
tempo. part. 1. numer. 100. uerſicul. quid in factis
non antiquis, ubi etiam contra Socin. quem po-
ſtea ſaluat in uno caſu tantum. Et in terminis,
quòd ſcriptura Rectoris, ſeu Plebani ſit priua-
ta, & non faciat de per ſe fidem, concludit
Benedict. de Bene. de Peruſio. conſili. 57. cum
uiſo & conſiderato. uerſi. ſed his non obſtant. col.
2. & præceptor meus D. Philippus Deci. conſil.
120. & pro tenui. nume 1. ubi quòd indubitatum
uidetur, ſcripturam huiuſmodi eſſe priuatam, &
nullo modo uice tabellionis fungi. Contrarium
uerius puto in caſu propoſito, quòd immo ætas
per talem librum probetur. & primo ſi adſit
3 † conſuetudo, quòd tali libro credatur expeditũ
eſt. capitul. ad audientiam. uerſicul. nos igitur,
de præſcript. ubi per librum eccleſiæ, probatur
etiam dominium. Bald. in l. fin. ante fin. uerſicul.
unde ſi per libr. C. ſine cen. uel reli. ubi liber eccle
ſiæ probat, ſi per decennium ita conſuetum eſt
&c. & loquitur in fortiſſimo caſu, tum quia in
fauorem eius, cuius eſt liber: tum quia etiam
ad commodum pecuniarium. Salycet. in l. exem-
plo. poſt princip. uerſicul. quandoque ab officia-
libus. C. de probatio. Ancharan. conſil. 44. primo
de iuribus. numer. 5. uerſicul. contrarium quadru
pli ratione. Felin. in dicto capitul. ad audientiam
numer. 16. in 10. conclu. uerſicul. ſecundum hæc.
Sed poſito; quòd conſuetudo nihil diſponat, ad
huc dico, quòd liber talis probet ætatem. Vide-
mus enim quòd per tales libros probatur quem
4 eſſe † excommunicatum. Feder. de Sen. conſ. 119.
nulli dubium ante fin. ibi, & probatur quis eſſe
excommunicatus, ſi inuenitur in matricula ex-
communicatorum non abraſus &c. per tales etiã
libros probatur quem eſſe mortuum. Ioann. de
Imo. conſil. 110. in cauſa, quæ uertitur. in fin. ibi,
& etiam ex libro, in quo mortui deſcribuntur
&c. nec poteſt intelligi de alio libro, quàm Re-
ctoris uel ſimilium: quia iſtorum eſt cura mor-
tuos recipiendi, ſepeliendi, & de illis curam ha
bendi. cap. 1. & cap. ex parte. & toto titulo de ſe-
pul. faciunt tradi. per Iaſ. in repet. l. admonendi. n.
137. ff. de iur. iur. Deci. conſil. 596. ad dubia. num.
4. ſi igitur per tales libros probatur dominium,
excommunicatio, mors, & ſimilia, quæ ſunt
plenè probanda: multo magis debet probari æ-
tas, quæ poteſt etiam probari per ueriſimilia, ut
ſupra dixi. & in terminis noſtris, quòd talis liber
probet etiam in fortioribus terminis concludit
Aymo de antiq. tempo. par. 1. nu. 264. uerſic. uidi-
mus, & abunde &c. Non obſtat, quòd in caſu di-
ctorum conſil. Benedi. Capre. & Deci. non probet
ſcriptura huiuſmodi: & ratio eſt, prout per ipſos,
quia huius ſcriptura non æquipollet ſcripturæ no
tarii: & ipſi loquuntur in actu, in quo notarius
requiritur nos autem ſumus in aliis terminis, in
quibus abſque notario fieri poteſt probatio, etiã
per

per quamcunque ſcripturam priuatam, concurrente ueriſimilitudine. Bald. in rub. C. de fide inſtrumen. & latè dixi ſupra quæſtio. 8. nume. 3. quæ autem maior uerißimilitudo concurrere poteſt, quam in caſu noſtro? Rector enim ſeu Plebanus, qui baptizat paruulos, ſi librum tenet, annotat in eo tempus, quo baptizat paruulos, immo etiã diem ipſum natiuitatis hoc modo uidelicet. In mea Parrochia, anno, menſe, & die talibus fuerũt baptizati Mæuius, Sæius, & Sulpitia, pro quibus uideatur D. Pet. Rebuff. in tracta. decima. q. a. nu. 10. uer. ultimo ut omnia. Clarum eſt autem à cõmuniter accidẽtibus, etiam ſine expreßione diei ortus, quòd illi infantes, qui baptizantur, non ſolent excedere octauum, uel decimum diem. & ſic maior ætas neceſſariò concludetur. Si enim Calendis Ianuariis. 1538. baptizatus fuit. N. qui die 2. Ianuarii. 1552. obtinet canonicatum in cathedrali; clarum eſt, quòd à die baptiſmatis concurrunt quatuordecim anni, & dies una: ergo neceſſario eſt maior 14. annis, etiam quòd die ipſa, qua baptizatus fuit, natus fuiſſet. Minor uerò ætas probabitur hoc modo, deſcripto ſolum tempore baptiſmatis, non autem natiuitatis &c. à communiter accidentibus: nam ſi annotatum reperiatur. N. puerum baptizatum fuiſſe Calendis Ianuariis. 1539. & eiſdem Calendis anno 1552. obtinet canonicatum in cathedrali: concludetur à communiter accidentibus, tempore impetrationis fuiſſe minorem.

SVMMARIVM.

1 *Habilitates ſui prædeceſſoris, ſeu præceßoris, an probandæ ſint.*
2 *Argumentum ab impoßibili.*
3 *Succeſſor in beneficio, non imitatur iura prædeceſſoris.*
4 *Titulum ſui prædeceſſoris quis probare non tenetur.*
5 *Succeſſor in beneficio hæredi æquiparatur.*
6 *Succeſſor particularis aſtringitur & iuuatur eiſdem iuribus quibus eius author.*
7 *Succeſſor titulum anteceſſoris iuſtificare tenetur.*
8 *Cedens pro ceßionario teſtificari non poteſt.*
9 *Tituli authoris probatio, a probatione habilitatum ſatis diuerſa eſt.*
10 *Clericatum per ſemiplenas probationes probari.*
11 *Probatio habilitatum prædeceſſoris non requiritur ita exacta.*

1 VNDSCIMO Quæro, an † habilitates prædeceſſoris, ſeu præceſſoris, uidelicet ætas, & aliæ ſint probandæ? & quatenus ſic, quæ probatio requiratur? & pro innionibus pono exemplum. A. obtinebat canonicatum, per illius ceſſionem, ſeu obitum, de illo ſit prouiſio B. qui ſuper eo litigat, & pro conſequendo huiuſmodi canonicatu, ſeu pro canonizatoria obtinenda, dat articulos, & inter alia, (ut notis ſimus eſt ſtilus) ponit, quòd ipſe B. eſt clericus, legitimus, ac legitimæ ætatis, & aliàs habilis, & quod ipſe. B. eſt clericus legitimus: nunquid etiam teneatur articulare, & probare ętatem, & aliàs habilitates. A. Iſta eſt utilis, & ſubtilis diſcusſio, & pro parte negatiua
2 tiua primo † arguendo ab impoßibili. ad uulga. l. impoßibilis. ff. de uerborum obligatio. & l. impoßibilium. ff. de regulis iur. de quo argumento ab impoßibili uide Bald. in l. conuenticulam. C. de epiſcop. & cleric. uidetur dicendum, quòd ſit impoßibilis probatio habilitatum anteceſſorũ. nam iuxta exemplum traditum per Lap allega. 89. numero 16. ſi Titius impetrauit beneficium per obitum Sempronii, & obiicitur ſibi, quòd non habet canonicum titulum: quia Ioannes, per cuius obitum, Sempronius impetrauit, non habebat iuſtum titulum. immo centeſimus anteceſſor fuerat declaratus illegitimus: & ſic rupto uno anteriori titulo, rumpuntur omnes ſubſequentes, & ſic aperta impoßibilitas. Accedit, quòd
3 † ſucceſſor in beneficiis non imitatur iura prædeceſſoris, cum in illis non detur ſucceßio ad inſtar hæreditatis. capitu. Moyſes. 8. quæſtione prima. Lap. in dicta allega. ante numero 12. & ad ea quæ adduco infra in 19. quæſtio. Regulæ de non indic. iux. for. ſup. numero tertio. unde obtinens beneficium, uidetur habere à Papa, ſeu ordinatio, & non ab alio. Sat ſuperque igitur uidetur, ſi doceat de habilitatibus ſuis. Tertio, de ſtatu defunctorum non debet quæri l. principaliter. C. de libera. cauſa. & toto titu. C. ne de ſta. defunc. & facit adagium illud, Cum mortuis non niſi laruæ pugnant: unde non debemus quærere de ſtatu, & habilitatibus defunctorum. Quarto facit, quòd
4 quis non tenetur probare † titulum ſui prædeceſſoris, ſed ſufficit, quòd probet eum poſſediſſe, & pro poſſeſſore habitum, dicta allegar. Lap. 89. Rota. 109. A in not. Mil. in reperto. in uerſicu. beneficium impetrans tanquam uacans. fol. 20. colum. ſecunda: pulchrè per Anch. ſra. conſilio 117. ſatis impertinens. numero ſecundo. Nic. Boe. dec. 150. præſuppono. numero 12. Ergo uidetur dicendũ, quòd non teneatur probare iſtas habilitates, quæ iuſtificant titulum. In contrarium uidetur, quòd
5 immo † ſucceſſor in beneficiis æquiparetur hæredi, & unus ep̃s appellatur ſucceſſor antiquorum ep̃orum, & ita ſe diuus Ambroſius nuncupat. ca. cõuenior. col. fi. uer. abſit, ut tradã hęreditatẽ Dioniſii & c. 23. q. 8. c. 1. de ſolu. Rot. 411. ſi li. penden. nu. 3. in no. ubi ꝙ qui in locum alterius ſuccedit, eodem iure uti dẽt, & ſucceſſor eodem iure, quo & prędeceſſor. Feli. in c. olim. de reſcri. col. pe. in ſimi. in fi. & cum (ut dixi) iſte ſucceſſor ęquiparetur
6 tur aliis ſucceßionib. ſequitur concluſio, ꝙ † ſucceſſor particularis afficitur, aſtringitur, & iuuatur eiſdem probationib. & iurib. quibus eius author. eſt tex. in l. in omnibus officiis. §. non dẽt melioris conditionis eſſe quàm author meus, à quo ius io me tranſir. ff. de reg. iu. Are. conſ. 36. caſus talis eſt col. 7. nu. 3. uer. ſecundo dico, quòd iſta confeſsio, & conſi. 112. conſiderans. col. 2. uer. de ſucceſſore, & ſingul. Socin. conſilio, 82. ſuper quęſtionibus.

Q col.

col.3.nu.3.uerſi.ſecunda concluſio.vol.3.latè per Aymo.de antiq.temp.par.1.nu.78.uer.que autẽ dicta ſunt.Inſuper Lap.d.allegat.89.non negat,
7 quin † ſucceſſor teneatur iuſtificare titulum ante ceſſoris: imò id ſupponit,prout in poſitione caſus.nu.8.uer.uenio ad ſecundũ caput, & expreſſius firmat Rot.Belleme.112.ſubrogatus tenetur iuſtificare ius illius,ad quod ſeu in cuius locum ſubrogatur: & conſequenter probare omnia expreſſa,uel tacita in gratia primi,q́ ipſe primus ꝓbare tenebatur,&c.facit,quod non haber plus iuris ſuo authore,imò eodẽ iure ſui authoris utitur ad.l.qui in ius,& l.aliud.§.fi.ff.de reg.iur.& c.is, q in ius.eo.lib.6.& ꝑpea dicimus,qđ reſoluto iure authoris,reſoluitur ẽt ius habẽtis cauſam ab eo. l.lex uectigali fundo.ff.de pig.act. Alex.conſi.11. ponderatis iis,de quib.col.7.uer. nec potuit.li.3. Rurſus arguendo ab abſurdo,& inconuenienti,ſi ſucceſſor non teneretur probare titulum,& habilitates ſui authoris,quilibet prouiſus inhabilis,& habens titulum infectum cederet in fauorem alicuius ſibi confidentis: prout in ſimili dicunt de
8 † cedente, qui,cum non ualeret ꝓbare ſuum creditum,illud alteri donauit,ſeu in aliũ trãſtulit,ad hoc vt ipſe poſſit ꝓ ceſſionario teſtificari,ex quo fraus præſumitur,& propterea repellitur poſtea a teſtimonio.Bal.in l.omnib.col.2.nu.1.uer.ſed tu dic etiam.ante nu.2.ſubdit, & iſta eſt ueritas,q͞a ſucceſſor gerit eius imaginem.C.de teſti.Sal.in l. nullus.colum.2.uerſicul. quæro, igitur, quid in donatore. & verſicul.quæro Titius promiſit.ff.de teſti. latè Lanfranc. in repet. cap. quoniam contra, de probatio. in uerſic. teſtes. uerſicu. quæro primo, nunquid donator. num. 88. & Felyn. in cap. inſuper. num. 13. in 4. quæſtio. de teſtib. ſi igitur in prophanis iſtæ fraudes præſumptione reiiciuntur, & reprimuntur, multo magis in beneficialibus, & diuinis, in quibus maior fides, & maior candor requiritur. Quid tenendum? ego concluderem pro parte affirmatiua, quòd, immo neceſſarium ſit probare habilitates authoris, ſeu præceſſoris, uel prædeceſſoris; ſed non plenè, & ita concluderer,ut ſuas proprias. nec iſtud habetur pro impoſſibili, ſed bene pro difficili: unde meritò leuior probatio admittatur, nam quilibet magis debet habere paratas probationes ſui ſtatus,quàm alterius. Specul.in titul. de probatio.§.1.columna pen.ibi ratio diuerſitatis, quia perſona principalis,&c. Belleme, deciſio.645.non obſtantibus concluſionibus:per quam limitat,& declarat alias ſuas deciſiones. Petr.de Anchara. conſil. 117. ſatis impertinens. uer.ſecundo hoc probatur. Sed antequam ulterius procedam, aduertendum puto, quòd omnia argumenta, & illationes factæ,de iuſtificatione tituli prædeceſſoris,ſeu prædeceſſorum,uel authoris ceſſant in caſu noſtro: & ſic alleg. Lap. 89. & pleræque aliæ deciſiones: quia ſatis diuerſum
9 eſt probare † titulum authoris,uel illius habilitates. nam iuxta interpretationem quæſit in palatio,communis reputatio non ſufficit ad probandum titulum authoris, cuius fuit recens poſſeſſio,iuxta dictam allega. Lap. ſeu illius interpretationem,ſuper qua (Deo dante) latius ſcribam ſuper regula, de Triennali, ubi melius cadet illius diſcuſſio. & iuxta deciſio. Caſſado. 1. 2. & 4. de cauſ.poſſeſſ.& proprie.& 5. de reſti. ſpoliato. At in probandis habilitatibus non ſolum,quando concernunt prædeceſſorem,immo etiã quando ipſummet litigantem, per ſemiplenas, uel
10 leues probationes concluduntur: prout in † clericatu. concludit Bald.in c.licet uniuer. de reſti. cum quo tranſit ibi Felin.in fine. uerſicul. petra ſan.ſing.49.Bellem.deciſi.113.& 114. ubi etiam loquitur de probando magiſterio. Guid. Pap.q. delphi.474.Iaſ.in repe.l.admonendi. ante num. 199.uerſ.& per illas glo.& conſil.120.iuridicam. col.2.uol.4. Vide de probatione, clericatus latè per Io. And. in regu.non licet.lib.6.ac Lap. alle. 138.patet filium.nu.18. Si igitur habilitates propriæ probantur per leues,ſeu præſumptas probationes, multo magis alienæ ad ſupra deducta. Immo plus dixit Belle.deciſio.561.concluſio, ꝗ ſi P. poſt mediũ.uer.fateor tamen.ꝗ P.non tenebatur probare Doctoratũ, & familiaritatem narratam in gratia Ioannis, qui erat anthor, ſecundum caſus poſitionem.Immo talis probatio ſpectabat ad ipſum Ioannem,prout ibi. ex proximè dictis conſtat reſponſio ad omnia contraria: & & ſequitur,quòd omnes ſpecies probationũ ſtatis,de quib.ſupra,ſufficiunt,& etiam leuiores, ꝓ probandis habilitatibus prædeceſſoris. Et ꝓ ſigillo præmiſſorum,ſubiiciam pulchram,& rationabilem deciſionem Dominorum meorum ſub die 12.Decemb. 1547.factam in una Oueten.Archidiaconatus,de villa Vitioſa coràm R. D. Puteo nunc digniſſimo Cardinali, inter Io. de Prauia, & Io.Meriquez, & alios. Concluſerunt enim
11 † non requiri ita exactam probationem circa ꝓbandas habilitates prædeceſſoris.

S V M M A R I V M.

1 *Minori tempore mandati de prouidendo,tempore autem vacationis,& acceptationis maiori,an regula hęc obſtet.*
2 *Poſſeſſio rei tempore ſententiæ,ſufficit, ut quis condemnari poſſit.*
3 *Natiuitatis tempus ſufficit ſi mater fuit ingenua, vt quis liber naſcatur.*
4 *Sententiæ tẽpus inſpicitur,an quis euaſerit ſpectabilis ad effectum appellandi,ab eo tanquam à ſpectabili.*
5 *Interpretatio in dubio facienda eſt,ut actus ualeat.*
6 *Electionis tempore quem eſſe habilem ſufficit.*
7 *Impuberis iuramentum per eundem poſtea puberem factum obſeruari debet.*
8 *Poſtulatio prius inualida, ex poſtfacto ualida iudicatur.*
9 *Habilitas ſuperueniens operatur, acſi a principio adfuiſſet.*
10 *Beneficia nouiter erecta ueniunt ſub reſerua fauorabili:*

Habilitas

11 *Habilitas impetrantis conſideratur tempore vacationis*
12 *Initium ſpectari debet.*
13 *Electionis tempus inſpici, non id, quo fit poſt.*
14 *Compromiſſum habilitate ſuperueniente non inualidatur.*
15 *Data attenditur in ſubreptione.*
16 *Habilitas prouiſi tribus temporibus requiritur.*
17 *Datæ tempus attendi non expeditionis, quis ſit officialis.*
18 *Inhabilitatis ceſſatio actus reconualeſcentiam non inducit.*

DVodecimo quęro, cum Gloſſatore hic,
1 an † minor tempore conceſsionis
mandati, de prouidendo, reſeruatio
nis, ſeu expectatiuæ, tempore autem
uacationis, & acceptationis maior,
comprehendatur in regula, ſeu illi regula ob-
ſtet? Et licet ſicco pede (more ſuo) pertran-
ſeat, altius exordiendo arguam pro utraque par
2 te. Et primo, pro negatiua † poſſeſsio rei tempo
re ſententiæ, licet non tempore litis conteſtatæ,
& retro, ſufficit, ut quis condemnari poſſit: &
contra tempore litis conteſtatę, & non tempore
ſententiæ, ut abſoluatur. l. ſi autem. §. poſſidere.
ff. de rei uendica. l. tigni appellatione §. ſi quis nõ
3 poſſidere. ff. ad exhiben. Rot. dub. Faſt. 57. † nati-
uitatis tempus ſufficit, ſi mater ſit ingenua, ſeu li
bera, ut quis liber naſcatur. l. ſeruorum §. ingenui.
ibi, ſufficit enim liberam fuiſſe matrem eo tem-
pore, quo naſcitur, licet ancilla conceperit. ff. de
ſtatu homi. §. ſed ſi quis ex matre. uerſicu. ſufficit
autem liberam fuiſſe matrem. Inſtitu. de inge.
4 † Sententiæ tempus inſpicitur, an quis euaſerit
ſpectabilis, licet prius eſſet perſona priuata, ad
effectum appellandi ab eo, tanquam à ſpectabi-
li, & non tanquam à priuato. l. pręcipimus. §. ſa-
nè. uerſicu. licet antea priuato homini. C. de ap-
pellatio. c. anteriorum. §. fi. uerſic. ita tamen. cum
gloſ. in uerſicul. priuati. 2. quęſtio. 6. Accedit,
5 † quòd in dubiis, interpretatio fieri debet, ut
actus, ſeu res potius ualeat, quàm pereat. l. quo
ties in actionibus. & l. ubi. ff. de rebus dub. l. quo
ties. ff. de uerborum obligatio. Dec. conſil. 289.
Non eſt parui. col. 2. uerſi. ſeptimo hoc corrobora
tur. & conſ. 324. conſuluit. col. 1. in fi. & conſi. 448.
uis tota. num. 17. ubi dicit, quòd hęc pręſumptio
ualiditatis actus ſuperat omnes alias pręſum-
ptiones: debet igitur fieri interpretatio pro ua-
liditate gratiæ: iſta quatuor fundamenta ponit
etiam Ioan. And. in cap. factum legitimè. col. 4.
de reg. iur. lib. 6. licet per alia uerba. Quinto fa-
6 cit, quòd † electionis tempus inſpicitur. ſufficit
enim, quòd quis maior, & aliàs habilis tem-
pore electionis ſit: licet tempore uacationis nó
eſſet. cap. quod ſicut. in fine. uer. & c. cum inter.
1. in fi. de electio: ubi attenditur tempus electio-
nis, an eligentes eſſent ſuſpenſi. Archidiac. in c.
ſi eo tempore. de reſcrip. lib. 6. Bart. in l. 2. nume.
10. in 2. lectu. ff. de excuſatio. tutor. Deci. conſil.
214. in cauſa cathedralis. num. 1. c. dudum. 1. an-
7 te finem. de electio. Sexto † impuberis iuramen-
tum per eundem poſtea puberem factum obſer
uari debet, & adimpleri. l. fi. §. fi. ff. de libera. cau.
glo. in cap. paruuli. in uer. ut ratæ in fi. 22. quæſt.
8 5. Septimò, † poſtulatio, quę prius inualida erat,
ex poſtfacto ualida iudicatur, perinde ac ſi à
principio talis fuiſſet. cap. bene. el ſecundo, præ-
ſertim. in fi. ibi, licet diuerſis temporibus, de po-
9 ſtulatio. prælato. Octauo, † habilitas ſuperue-
niens reſpectu actus producendi, ita operatur cũ
ſuperuenerit, ſicut ſi à principio affuiſſet. l. ſi qs
in ſenatorio. in fi. ff. de ritu nup. & ibi etiam not.
glo. & Bal. & l ſi quis tutor §. quamuis. uerſi. quid
ergo ff. co. & ibi etiam gloſ. in uer. obliuiſcuntur.
l. uni. C. ſi. Rec. prouinci. ſi qua. 12. quæſt. 2. Io.
de Ligna. in tractat. eccleſi. interdi. colum. 3. nu.
7. ibi, nam habilitas ſuperueniens, &c. Nono,
10 † beneficia nouiter erecta, ueniunt ſub reſerua
fauorabili. licet nulla facta mentione in ſpecie de
beneficiis, de nouo erigendis. ita concludit poſt
Lap. Io. And. & Io Mona. Gaſpar de Peruſ in tra-
ctat. reſeruar. fol. 7. num. 7. uerſicul. beneficium
nouiter erectum. idem etiam concludit Gemin.
conſi. 69. circa med. ante fi. uerſi. ſuper iſto dubio.
faciens aliam diſt. & in primo membro. quando
uerba poſſunt extendi ad futurum, licet (ut di-
xi) nulla fiat mentio de nouiter creandis, ſeu eri
gendis: tenet reſeruam extendi, ut ſuprà, & pro
opin. Gemin. faciunt tradi. per Aene. de Falco. in
tracta. reſerua. fol. 11. in fi & fol. ſequen. Decimo,
11 † habilitas impetrantis conſideratur tempore va
cationis, non tempore datæ. c. ei cui, de præbend.
lib. 6. ubi ille, qui obtinuerat mandatum, de pro-
uidendo, de aliqua præbenda, ſi nondum exiſtat
in ætate legitima, non poteſt præbendam ſacer-
dotalem obtinere: & gloſ. vltima, exponens fi. il-
lius c. declarat, quòd expectet aliam præbendam
non ſacerdotalem, uel etiam ſacerdotalem, ſi tũc
peregerit ætatem idoneam: & ſic colligitur, quòd
ſufficit, quòd tempore uacationis reperiatur q̃s
habilis. facit. c. is cui. eo. titul. & lib. ubi conceſsio
in dubio, de conferendo uno beneficio, ille non
poterit conferre beneficiato, niſi beneficium pri-
mum dimittat: & ſic iſte, qui dimittit tempore
collationis ſit habilis ad beneficium conſequen-
dum, ad quod tempore indulti conceſſi, & ſic tẽ-
pore datæ, uel ante huiuſmodi collationem erat
inhabilis. faciunt trad. per Feli. in c. eam te. colu.
pen. de reſcrip. uer. fallit primo in conſideranda
habilitate impetrantis. Vndecimo ſtatutum, ne
quis extraneo uendat, uendita re extraneo, ſed tẽ
pore traditionis facto ciui, non obſtat. Paul. Caſt.
conſil. 286. uidetur, quòd dicta Andr. Tiraq. de
utroq. retra. §. 1. gl. 2. nu. 46 pag. 53. Duodecimo
nominatus etiã ad beneficia curata licet minor
ætate, & ſic tunc inhabilis: ſufficit, quòd reperia-
tur maior tempore acceptationis. Rebuf. in tract.
Nomi. quæſt. 9. poſt num. 52 per tex. in l. fi. C. de
mil. teſt. cum aliis quę ibi, adducit. Decimotertio

nos habemus, quòd ſtante ſtatuto quòd conſil-
tori debeant dari decem aurei,ſi eſt doctor, ſi ue-
ro eſt ſcholaris quinque : commiſſa cauſa ſchola-
ri, qui interim ad doctoratum promotus eſt, illi
decem & non quinque ſolui debent; Barto. in l.
præcipimus.§.ſanè.C.de appella.Felin.in capitu.
quoniam Abbas.colum.3.ante fin.de offic. dele-
ga.Pro parte uero affirmatiua,quàm ueriorem pu
to,faciunt plura argumenta,& rationes per Ioan.
Andr.adductæ in præalleg. regula,factum legiti-
mè. quæ ibi uideri poſſunt. Inſuper facit regula il
12 la, quòd † initium ſpectari debet.l.qui id quod
1.reſpon.ff.de dona. & l. quod ab initio, ubi latè
Dec.ff.de regu.iur.cap. non firmatur. eod. titulo
lib.6.gloſſ.in cap.dudum,primo.de electio.in uer
ſicu.electionis tempore. ubi quòd inſpicitur ini-
tium . & declarat quando finis ſpectanda ſit, &
13 quòd † tempus electionis inſpiciatur,nõ id quòd
fit per electionem:facit pro,& contra,conſi. Fede.
de Sen. 293. factum tale eſt. poſt princip. ubi re-
fert opin.Ioan. Andr.& reſpondet quibuſdam ar
gumentis.& pro iſta parte faciunt nota. per Bar.
in l.excu antur.ff.de excuſa.tuto.nume.10.in 2.le-
ctu.ubi,quòd ſi prælatus tempore electionis erat
minor,tempore autem confirmationis faciendæ
maior; quòd per hoc non debet confirmari, cũ
debeat illud tempus electionis inſpici. & Bartol.
in l.impuberes.numero 3. ff. de falſis. ubi, quòd
pupillus eligi non poteſt notarius, at maior fa-
ctus poſſit tabellionatus officium exercere. pro
cuius concluſionis ueritate, uideatur præceptor
meus Dominus Philippus Decius. in l. fœminæ.
§.item impuberes.numero 2.uerſicu.ſecundo am
pliatur & nume. 3. ff.de regu.iuris.pro hac etiam
part. affirmatiua facit conſil. Cardina. 104. poſt
redditum.colum.2.in princip.ubi.quòd poteſtas
ſuperueniens non ualidat actum ab inhabili : idẽ
repetit conſilio ſequen.numero 18.facit etiam l.
Cæſar.in fine.ff.de publi.per quam Felin.in capi-
tulo 2.de conſtitu.numero 22.poſt Hoſtien.& Io-
annes Andre. infert, quòd uolens portare bla-
dum extra territorium,incæpit extrahere, poſtea
caſu deſiſtit. ſi interim fiat ſtatutum imponens
pœnam extrahenti, non impediat ipſum extrahe
re,ex quo prius inceperat. Et dixit Ioan. Baptiſta
Peruſi gener Barto.in ſuo tracta.de arbit.capitu.
14 17.libro ſecundo numero tertio . quòd † inhabi-
lis tempore cõpromiſſi,pone erat excommunica-
tus,bannitus,ſeruus, uel ſimilis : ſi illo pendente
habilitas ſuperueniat, per hoc compromiſſum
non ſubſiſtit,nec reualidatur per iura, quæ ibi al-
15 legat,quæ uideri poſſunt.Accedit,quòd † data at
tenditur in ſubreptione,uidelicet,an tempore da
tæ interuenerit ſubreptio,uel non.capit.ſi eo tem
pore.de reſcriptis.libro 6. quod loquitur in mi-
nori tempore datæ,poſtea uero effectio maiori. Io.
Andr. in capitulo, ad aures. de reſcrip. poſt me-
dium. ibi, dignitatis, quam habet tempore da-
tæ,licet tempore quo literis utitur, eam habere
ceſſauerit. Felin.ſupra allega. pro contraria opi-
nio.in capitu.eam te.numero 18.in uerſicu.tem-
pus datæ regulæ attenditur, ubi latè : & poſtea.
uerſicu. & quod in ſubreptione attendatur . ubi
declarat,& limitat dicta per eum ſupra, & firmat
proximam concluſionem.Franci.in dicto capitu.
ſi eo tempore.numero 3.in 2.nota.& in capitulo,
ei cui.de præbend.eod.lib.numero 8. uerſicu. ſed
domi. Anto. Conferunt nota. per Mil.in ſuo re-
perto.in uer.gratia impetrata ſuper beneficio.fo.
83.col.1.ubi concludit,quòd gratia ſuper benefi
cio,quod liberè,& perfectè non uacat,non conua
leſcit,poſtea ſi ſuperueniat libera, & perfecta ua-
catio,per ea,quæ ibi allegat,facit conſi.Pariſi.45.
nume. 2.lib.4.ubi,quòd in coniecturanda ſubre-
ptione attendimus tempus datæ:& quæ poſt da-
tam accidunt,non alterant reſcriptum. & conſil.
56.nume.21.eod.lib.4.Et in terminis noſtris pro
hac ſecunda opin. quam ego teneo, uidetur con-
cludere Rot. Egidii Belleme.754. ſuppoſita con-
cluſione:qui hanc eandem quæſt. quam ego po-
no , diſputat ad partes.& miror, quòd Gloſſator
non uiderit,& non allegauerit : facit plura funda-
menta pro utraque opinione, & ultimum funda-
mentum per eum adductum eſt pro hac parte. &
licet præmiſerit,quòd alia opin.uiſa fuerit proba
bilior:tamen quia uidetur reſidere in ultimo fun
damento,& quia rationes adductæ pro hac par-
te magis urgent, hæc uidetur tenenda. Et inter
alias rationes , quas non tranſcribo , quia uideri
poſſunt,unam adducit , quæ mihi ſat, ſuperque
16 concludit;quæ eſt,quod † habilitas prouiſi requi-
ritur tribus temporibus ; quæ tempora licet ibi
non ſpecificet, ego intelligerem de tempore da-
tæ,tempore uacationis , & de tempore accepta-
tionis,ſeu prouiſionis ſubſequentis per executo-
rem,uel alium. & quòd datæ tempus inſpici de
beat,an quis ſit habilis,probat Domi.Hiero.Gig.
in ſuo uti.tracta.penſio.quæſtio. 22. nume. 16 &
ſequen.ubi plura allegat. & huic meæ opin. ma-
gnum robur adiiciet reſolutio Dominorum de
Rota,quam hic ſubiicio. Cõcluſerũt enim in una
Calaguritan. Archidiaconatus coram R. D. Reu-
mano ſub die 22. Octobris, & 21. Nouembris.
17 1548. & poſtea ſub die 17. Iunii. 1549. † datæ
tempus attendi debere, an quis ſit officialis , &
non ſufficiat, quòd fuerit tempore expeditionis;
cum effectus aliquem fuiſſe officialem,uel non,ut
plurimum uidetur conſiderandus ad effectum
expediendi gratis;& ſic expeditionis tempus ſo-
lum uidebatur conſiderabile . Ad prima qua-
tuor argumenta, pro contraria parte facta, quæ
præmiſi,& ad pleraque alia reſpondent Ioan. An-
dre.in dicta regula, factum legitimè. & gloſſ. ſu-
pra allegatæ . & inter alia quòd fauor liberta-
tis, & ualiditatis actus in pleriſque ex contra-
riis operatur tales effectus . Ad id, quod dixi de
electione , poſtulatione, & ſimilibus, reſpondet
gloſſ. in clementina ſecunda.de ætate & qualita.in
uerſiculo conſtitutis. circa medium . ibi, quod
dicitur in electionib.ſpectari iudicium, intelligi-
tur

tur de initio electionis, non uacationis. Idem concludit ibi, Imol. numero 22. ibi, quia uerum eſt, ſi loquitur de initio electionis. Inſuper ad omnia contraria poteſt reſponderi, quòd
18 ſola † inhabilitatis ceſſatio non inducit actus reconualeſcentiam: ſed opus eſt nouo conſenſu, ſeu nouo actu. Bartol. qui refert, & approbat opinio. Dyn. in l. per fundum. in 2. nota. ff. de ſeruitut. ruſticor. prædior. Roma. latè conſil. 509. circa propoſitam. in 5. dubio. numer. 19. & ſeq. & num. 21. ponit caſum noſtrum. Deci. conſil. 66. in caſu de quo. numero 14. & ſequen. & conſil. 60. uiſo puncto. numero 21. & ſequen. ubi concludit, quòd ætas ſuperueniens tunc operatur, quando quis propter ætatem minorem aliquid facere non potuiſſet, ætate autem legitima ſuperueniente, ex ſe facere poſſet: ſecus autem quando ex ſe facere non poteſt, ut in caſu noſtro, quis ex ſeipſo abſque principis, ſeu ordinarii authoritate, nec minor, nec maior poteſt ſibi canonicatum, ſeu aliud beneficium attribuere, ſeu conferre: unde meritò requiratur noua prouiſio, ſeu nouus conſenſus ſuperioris. Facit etiam pro ſolutione præmiſſorum, quòd ſumus in caſu, in quo ius reſiſtit in initio. uult enim non poſſe prouideri, &c. niſi in tali ætate, & ſic ſuccedunt nota. per Bartol. in l. ſi conſtante. §. quoties. nume. 7. ff. ſoluto matrimonio. & latè Aymo. qui plures allegat. conſilio 197. numero 8. uerſicul. reſpondeo, quòd regula illius text. &c. Et pro hac opinio. quam teneo, pondero uerba regulæ. ibi, niſi eos, quòd in minori ætate recipere poſſint per ſedem Apoſtolicam ſpecialiter conceſſum fuit: & ſic, ut proximè dixi, conſtitutio expreſsè reſiſtit in initio, & requirit ſpecialem expreſſionem, ſtante defectu ætatis. Adaptatur etiam ad præmiſſa diſtinct. Ancharan. in dicto capitu. ſi eo tempore, de reſcript. libro 6. colum. 2. uerſicul. ſed his diebus, ubi loquens de teſtatore concludit, quandoq; conditio teſtatoris eſt funditus nulla, ut quia erat pupillus, &c. & nunquam conualeſcit, poſtquam cauſa efficiens erat nulla funditus: & poſtea ſubdit, & hinc eſt, quòd defectus ordinum, non reddit gratiam nullam ad beneficium curatum, ſicut reddit minor ætas, &c. Poſtremo pro hac opinio. & pro ſolutione omnium contrariorum, pondero illa uerba regulæ, uidelicet, Quomodolibet emanauerint: & ſic ætas requiritur quando prouiſiones, conceſſiones, uel mandata de prouidendo emanant, qualitas enim adiecta uerbo ſecundum tempus uerbi intelligitur, & ſic adeſſe debet tempore quo uerbum illud ad effectum deducitur. l. Titius, & ibi, Bartol. ff. de milita. teſtamen. l. 3. ff. de auro, & argento legato. Bartol. in l. ex facto. ff. de uulgari & pupillar. & optimè facit diſtinctio Bartol. ſupra pro contraria opinion. adducta, in l. præcipimus. §. ſeu. uerſicul. ſanè ſi illuſtrium. C. de appella. nos enim ſumus in ſecundo membro diſtinctio. Bartol. ut probaui, ponderando uerba, quomodolibet emanauerint.

SVMMARIVM.

1 *An regula hæc in conceſſione, ſeu gratia motu proprio facta locum ſibi vendicet.*
2 *Motus proprius ſubreptiones tollit, & gratiam ſubſiſtere facit.*
3 *Motus proprius licet ſubreptionem tollat habilitatem tamen non tollit.*
4 *Motus proprius diſpoſitionem non inducit.*

1 Decimotertio quæro, ſuppoſita uera parte affirmatiua, de qua in proxima quæſtione, an † regula habeat locum in conceſſione, ſeu gratia facta motu proprio. Clarum eſt enim quod mandata de prouidendo, reſeruæ, & expectatiuæ, ut plurimum concedi conſueuere motu proprio: uideamus igitur ſecundum caſum in alia quæſtion. poſitum, an minor ætas obſtat ſuperueniente poſtea ante uacationem legitima ætate, ſtante conceſſione facta motu proprio? Et pro parte negatiua facit, quòd
2 † motus proprius tollit ſubreptiones, & facit ſubſiſtere gratiam, quæ aliàs corrueret. cap. ſi motu proprio, de præbend. lib. 6. clem. ſi Romanus. eo. & inducit pleroſque alios effectus, de quibus latè ſcripſi ſupra ſuper 16. regula. & in terminis noſtris hanc opin. uidetur firmare Geminian. in c. ſi eo tempore. de reſcript. lib. 6. colum. 2. uerſi. ego crederem, ubi concludit, quòd iſta clauſula, motus proprij, de per ſe, ſiue clauſula, non obſtantibus, uel alia, tollit ſubreptionem, quæ à principio interueniſſet, dempta igitur ſubreptione, & ſuperueniente ætate legitima, non eſt quid obſtet. & hæc opinio approbatur per Barba. in c. eam te. colum. 16. num. 91. de reſcrip. ubi quòd ſi Papa motu proprio mandet conferri beneficium curatum legitimam ætatem non habenti tempore datæ, ſi poſtea legitimæ ſit ætatis tempore acceptationis, beneficium eidem debebitur. Contrarium tenuit Lap. in præall. c. ſi eo tempore. quem ſequitur ibi Anchara. in ſi. uerſ. quærit Lap. utrum ſi ſcribat. Idem etiam tenuit ibi Philipp. Franc. nume. 5. ſuper gloſ. 2. in ſin. ubi
3 reſpondet, quòd licet † motus proprius tollat ſubreptionem, tamen non tollit aliam inhabilitatem perſonę. & pro hac opin. facit etiam conſil. Ancharan. 20. Viſo prędicto puncto. Staphi. ſuper ſignatura. fol. 87. à tergo. & 88. qui demũ reſidet in hac opin. verſicul. nihilominus prędicta opinio. non placet, &c. Facit, quòd † mo-
4 tus proprius non inducit diſpenſationem, dicto c. ſi motu proprio. eum gloſ. in uer. ob hoc, & ibi Ioann. Andre. poſt principium. ibi, motus proprius non inducit diſpenſationem. & Rot. 112. dicebant Domini. in no. ante finem, ibi, cum

de electio. idem dixit Felin. in d. cap. in præſentia. num. 28. uerſic. & iſtis adde Bald. quod incumbit probatio ætatis, & qualitatis illi, qui petit ſe ad aliquod admitti, tanquam talis, fundata in eo intentione ſua per dictum Bald. ut ibi. facit Rota. Belleme. 76. non expreſsè profeſſus &c. ubi plura pro hac opinio. quæ ibi uideri poſſunt. Aut quis inſtat pro abſolutoria, & tunc ſiue ſit actor, ſiue reus, uidetur dicendum, quod etiam, quod cõtra ipſum detur de regula, non teneatur probare ſuã ætatem, neque quicquam aliud, Rot. in antiqu. 253. no. ubi quis opponit, & 460. nota actore. & melius. in no. 15. ſi cauſa, & 120. Actore, & 261. licet actor. Bellemet. 471. Teſtis cum fama, &c. ubi declaratur, quomodo in beneficialibus procedat regula illa. l. qui accuſare. C. de edend. & c. fi. in 2. reſpon. de iureiur. & dicta dec. 15. optime
5 diſtinguit, concludens † nullam probationem requiri in abſolutoria ab impetitis, ſiue eam obtinere uelit reus, ſiue actor. & indiſtinctè tenuerũt domini de Rota, quòd poſſeſſor petens abſolutoriã tantum, non teneatur probare ætatem, prout cõcluſerunt ſub die 25. Iunii. 1548. in cauſa Ciuitatenſis parrochialis de Aldealua coram tunc Epiſcopo Ferrentin. nunc reuerendiſsimo Cardinali Pighino inter Ioan. Roderici, & Ioan. Romero.
6 Vnum tamen non omitto, uidelicet, quòd † habilitates perſonæ tam circa ætatem, quàm aliæ, præſumuntur, quando actus habet debitam formã. Innoc. & alii. in cap. innotuit. de eo, qui fur. ordin. ſuſc. Abb. in dicto cap. in præſentia. colum. 3. num. 3. & in cap. cum uirum. in 4. notab. per illum textum. de regula. Socin. conſil. 258. in cauſa poſt num. 2. uerſi. ſecundo infertur, quod ex quo fuit præſentatus, & inſtitutus tanquam clericus, & accolitus, & ſic tanquam habilis ad beneficium fundata eſt intentio præſentati, niſi contrarium probetur. & Dec. in dicto cap. in præſentia. num. 11. & conſi. 682. in cauſa D. Lucretiæ. nu. 14. 15. & 16. ubi concludunt, quòd ſi allegatur actus, qui ad ſui ualiditatem acceſſoriè ætatem includit, ætas idonea præſumitur. & ideo teſtamentũ producens, non tenetur probare, quod teſtator eſſet maior. 14. annis. Bald. in authen. omnes peregrini. col. fi. C. communia de ſucceſſio. & in l. nulli. col. 3. C. de Epiſcop. & cle. & omnis contrahens præſumitur ætatis legitimæ. Bald. in l. 1. cod. ſi mi. maio. ſe di. & facit text. in dicto cap. in præſentia, ubi ſindicus probauit illum ſe. & ſua obtuliſſe: & non opus fuit probare, quod eſſet ætatis idoneæ. Deci. in dicto cap. in præſentia. nume. 11. Poſtquam hæc ſcripſi dum eſſem aduocatus Dom. Roderici Lutero. cõtra Didacum Vaſquez, qui dabat de hac regula, in cauſa Hiſpalen. canonicatus coram R. P. D. Anton. Augu. dato dubio cui incumberet onus probandi ætatem, plura ultra hic contenta deducens, obtinui pro meo cliente. Reſolutum enim fuit uti annotauit bo. me. Fab. Accoram. quòd onus probandi minorem ætatem incumberet Didaco Vaſquez, quia dabat de regula, unde debebat docere ſe eſſe in caſu regulæ, & quia non fuerat facta mentio ætatis in gratia Roderici, unde præſumebatur habilis, ſecus ſi feciſſet mentionẽ, de ætate, quia tunc teneretur probare narrata, ut diſtinguit Io. And. in regula infamib. Inter alia allegabam. con. Calderi. 5. de probatio. & Pau. Caſtr. 447. & in quæſtione, quæ uertitur. colum. 2. uerſ. nam ille qui allegat. in nouis, alias conſi. 438.

SVMMARIVM.

1 *Aetas de iure, & ad effectum huius regulæ, an per teſtes probari poſſit.*
2 *Aetas in iure pluribus modis probatur.*
3 *Aetas per teſtes facilius, & concludentius probatur circa maioritatem, quàm circa minoritatem.*

1 QVARTO quæro, an † ætas de iure, & ad effectum illius regulæ poſſit probari per teſtes, ita quòd dicatur ſufficiens, & releuans probatio? & primo
2 ſupponendum eſt, quòd in iure † pluribus modis ętas probatur: duos ponit Bartol. in ſupra allegata l. de ætate. ff. de minor. ante nume. 7. verſicu. uenio ad ſecundam quæſtio. qualiter ætas probetur, &c. & concludit, quòd probatio ætatis fit duobus modis: uno, per teſtes, de ueritate: alio modo per aſpectum. Gloſ. uerò fina. in princip. in l. cum te. C. de probation. addit alium modum, uidelicet, per inſtrumenta. & Felin. ibi. numer. 4. uerſic. quæro quomodo ætas probetur, addit duos alios, uidelicet per confeſsionem patris, & per ſcripturas parentum. Egó uero addo duos alios, unum, videlicet per librum publicum, ſeu officialium alicuius Ciuitatis, uel caſtri: alterum uero per librum, ſeu annotationem Rectoris, ſeu Plebani, quos omnes ſigillatim proſequar. Redeundo igitur ad materiam
3 propoſitam dico, quòd † ætas per teſtes facilius, & concludentius probatur circa maioritatem, quàm circa minoritatem, ut concludit Bartol. in dicta l. ſi minorem. colum. 3. num. 3. ubi dicit, quòd per teſtes maior ætas de facili probatur, ſi deponent uidiſſe talem uiuentem iam ſunt anni uigintiquinque perfecti, nam tunc ſequitur neceſſario, ergo ille maior eſt, & ibi dant modum probandi per teſtes in utroque caſu, & etiam per obſtetricem, qui alicuius natiuitati interfuerunt: & iſtæ probationes per teſtes quando ſunt formiter & ſecundum iura factæ, ſicut admittuntur in aliis terminis, debent admitti in terminis noſtræ regulæ, & in ſumma iuxta Theor. Bald. conſil. 19. factum tale eſt, quidam Vannus. numer. 3 uolum. 5. ad probandum ætatem requiritur probari principium, & finem temporis. quæ ætas (ut ibi ſubdit) non eſt aliud, niſi quædam menſura temporis à natiuitate uſque ad obitum decernens. Iacobin. de Sancto

Georg. in l. cùm de ætate. ff. de probation. facit Grammat. in conſili. ciuilibus. 17. conſili. Andreas de Niſi numero 1. ubi, quòd etiam fieri poteſt probatio per uicinos, & conterraneos, quibus plenè credendum eſt: & ibi plura allegat. Sequitur ergo, quòd probatio ætatis per teſtes, dicitur plena: & tamen habemus, quòd in ea probanda ſufficiunt probationes coniecturales. Bald. in præalleg. conſil. 19. libr. 5. nu. 4. & quando teſtes probent ætatem, uel non, uideatur conſil. Barto. 92. in quæſtio. uertente inter D. Simonem. nume. 2. uſque ad fi. conſil. ubi pro probatione, & non probatione, diuerſa ponuntur exempla, & ibi, quæ cauſæ ſint aſsignandæ pro probanda ætate concludentes, & de probatione minoris ætatis uideatur per Bald. conſil. 219. teſtes & atteſtationes. & conſil. ſeq. quod incipit ex habitu corporis 4. uolumine.

S V M M A R I V M.

1 *Aetas tum de iure tum ad effectum huius regulæ an per aſpectum probari poſſit.*
2 *Aetas per aſpectum duobus modis probari poteſt.*
3 *Sententia lata ex aſpectu non dicitur lata ex ueris probationibus.*
4 *Aſpectu atrox iniuria æſtimatur.*
5 *Aſpectu iudicatur an quis defectum oculi vel alterius membri patiatur.*
6 *Per inſpectionem fit comparatio literarum.*
7 *Omnia quæ oſtenſione facta melius, quàm ex locutione ſeu teſtium depoſitione percipiuntur, per aſpectum decidi debent.*
8 *Aetatis probatio ex opin. aliquorum nullius eſt momenti.*
9 *Aetatis probatio per aſpectum (ſecundum aliquot) leuis eſt.*
10 *Secundum alios præſumptionem facit, ex qua in aduerſarium onus probandi contrarium transfertur.*
11 *Quarta opin. iuxta theor. Bart.*
12 *Aetatis probatio ex aſpectu iudicis, onus probandi in aduerſarium transfert.*

1 QVINTO quero, An ſimiliter † ætas tum de iure, tum ad effectum regulæ noſtræ, poſsit probari per aſpectũ & talis probatio releuet? Et primo
2 præſupponendum eſt, q † ætas per aſpectum duobus modis probari poteſt: uno, per teſtes, qui inſpexerint: altero quòd iudex ipſe inſpiciat, & ſecundum aſpectum faciat ſuum iudicium: ſeu mandet aliis ut inſpiciant, & referant, ſeu iudicium faciant ſuper ætate, & de utroque loquitur Bart. in l. tabularum. §. ſi dubitetur uerſic. reſpondeo, probabitur per aſpectum corporis, quod ſufficit non ſolum in iudice ſed etiam in teſte &c. ff. quemad. teſtamen. aperi. Idem Bartol. in l. minor uiginti quinque annis adito præſide. & in dicta l. de ætate. numer. 8. ff. de mino. Pro parte affirmatiua, quòd probatio per aſpectum ſit plena, & ſufficiens, probatur per tex in l. 2. in fin. ibi, ut aſpectu atrox iniuria æſtimetur. ff. de feriis, nam ibi colligitur, quòd ex aſpectu ſit æſtimatio, & ſic deciſio. facit dictum Bald. in l. contra negantem. in fin. C. ad l. Aquil. ubi poſt Azo. no. quòd aſpectus præfertur cuicunque alii generi probationũ. Idem Bal. in l. Deo nobis. columna tertia. in fin. uerſiculo reſponde, aut per aſpectum corporis apparet incognita, & ei ſtandum eſt: quia omnis iſta probatio uincitur, ſi aſpectus in contrarium teſtificatur &c. C. de epiſcopis & clericis. Iaſo. in l. fina. numero tertio. uerſiculo, in contrarium uidetur facere regula. ff. de in litem iuran. & quòd ætas tam minor, quàm maior, probari poſſit p aſpectum, no. Bart. in l. prima. numero ſexto. uerſicu. no. quòd ſicut. de mendi. uali. libro 11. Bald. conſilio 219 teſtes & atteſtationes. colum. prima uerſiculo interrogati in cauſa ſcientiæ dicunt, quòd uiderunt eam, tempore deducto & ante, & quòd eorum uiſu, iudicio, & aſpectu corporis ipſius, ipſa erat minor: que probatio ſufficit cum iis quæ lobiicit, & conſilio ſequen. uolum. 4. Pro parte uero negatiua facit præallegata l. minor uigintiquinque annis adito præſide ff. de mino. ubi pronuntiationem præcedente aſpectu ſuper ætate nil obeſſe, ſeu nil rele-
3 uare deciditur. & ratio eſt, quia † ſententia lata ex aſpectu, non dicitur lata ex ueris probationibus; unde poteſt quandocunque retractari: prout hæc omnia concluduntur ex dictis Anto. de Butr. in cap. fraternitatis de frigi. & malefic. Roma. in l. ad monendi. numero 34. uerſicu. & primo ſi ſit lata ſuper ætate, & probationes per aſpectum. ff. de iureiuran. & ibi Alexan. numero 17. & Iaſ. in repetitione. nume. 39 ibi, quia non eſt lata ex ueris probationibus &c. & dixit Bald. in l. ſi minorem. numero quinto. uerſiculo quæro ulterius, quid operatur. C. de in integrum reſtit. mino. quòd aſpectus in probatione ætatis ſolum inducit præſumptionem, non tamen neceſſariam probationem, & cum Bald. tranſit Roman in ſupra allega. l. admonendi. ante numer. 35. Quid tenendum? antequam ad deciſionem quæſtionis deueniam, neceſſarium duxi, ſpecies plures inſpectionum ſeu aſpectuum in medium adducere, & ſic medio diſtinctionis, & particularium, ſeu ſpecierum cognitionis, peruenire poterimus ad ueritatem ipſam.

4 Aſpectu † atrox iniuria æſtimatur, ut ſupra dixi per tex. in l. 2. in fin. ff de feriis, & Doctores declarant & exemplum dant in l. 1. in §. ſed excipiunt. & ibi dicit Roman. numero quarto. nota pro ſingulari illum tex. quòd iudex adhibet medicos in arte peritos; ut uulneris qualitatem conſiderent, an atrox ſit, uel non: an remanſura cicatris uel non. ſequitur Alexand. numero 6. & Iaſo. numero 12. in 6. nota. & atrox iniuria ſecundum illum tex. iuxta quem aſpectus deſideratur, declaratur per tex. in §. atrox iniuria. Inſti. de iniur. ibi, uel ex facto, & ibi Doctores: & per gloſſ. in cap.

fina.

ſina.in uerſicu.atroces.de donatio. Per inſpectio-nem cognoſci debet an uulnus ſit lethale, uel non cap.ſignificaſti.2.de homi.uel pone plures uulnerarunt ad cognoſcendum an Titius, uel quis de occiſo teneatur iuxta tradi.per Abba.in cap.propoſuiſti.nume.13. de probatio.uerſ. 3. circa hoc, ubi etiam quærit,an peritiores ſint aſſumendi: & ſi contrarium dicant, an ſententia uigore primæ relationis lata retractanda ueniat latè Iaſ.in repetitio.l.admonendi.nume.39.& ſequen.ff. de iure iur. Tertio per inſpectionem. per euidentiam rei, pleniſsima habetur probatio, Bald.in l.ſi quis teſtibus ante fi.C de teſti.ubi concludit, quòd etiã poſt didici ita dicta teſtium, poteſt fieri probatio per euidentiam facti:ſubdens, quòd, probatum fuerat quendam gladio interfectum; Reus dicebat illum mortuum ſua morte,& quòd in corpore eius non apparebat percuſsio.fuit cadauer exhumatum.& oſtenſum medicis,& fuit iudicatum ſecundum, ꝙ apparebat in rei ueritate, facitq; ex: in l.1.§.ſi quis ultrò ff de quæſt,ubi euidentia tollit ſententias.& confeſsiones proprias; latiſsimè per Roma.in l ſi uero.§.de uiro.in 4.fallen. ff.ſolu.matri.nume.61.& 62.præſertim.uer, ſextò probatur &c.Iaſ.in dicta repet. l. admonendi. nume. 40 nec aliter cognoſi poteſt,an uulnus ſit mortale,uel non,quam per regulas medicorũ. latè Grãma. Voto 24.Redemptoris gentium. nume. 7.& Rui.conſ.53.ex pluribus.uolum. 5. ante numerũ. 2.ibi,& maxime per modicum &c.Quarto medicorum inſpectione,& denunciatione,præcedente tamen iudicis inquiſitione.probatur, an quis ſit ægrotus.& ualetudinarius l. ſemel.& ibi Bart.declarat.C.de re mili: lib.12.Quinto. aſpectu matronarum probatur aliquam eſſe, uel non eſſe uirginem,cap.cauſam matrimonii in fin.& c. propoſuiſti.de probatio.Lap.allega 54.factum ſup quo poſt num.4 Bal.in l.Deo nobis.col.3.num.7 uerſ. ſed ponamus.C.de epiſco.& cler.& ibi concludit, quòd iſta probatio uincit omnem aliam. Sexto, aſpectu obſtetricum iudicatur,an mulier ſit prægnans, uel non.l.1.§.1.& §.de inſpiciendo ff.de uent.inſpici.Multoties tamen iudicium obſtetricum eſt fallax c.nec aliqua.27.quæſt. 1. Septimo, per matronas inſpici debet mulier, ut iudicari poſsit,an idonea ſit ad uiriles amplexus, & propterea ſeparari poſsit,uel non matrimonium.ca. fraternitatis.de frigid.& malefi, tamen iſta nõ eſt ſufficiens probatio.cum(ut tex.ibi ſubdit)contrarium poſtea apparuit. unde matrimonium fuit poſtea reintegratũ. Octauo. per inſpectionẽ agrimenſoris,& etiam ipſius iudicis, confinia diſcernuntur,& diiudicantur.l.ſi irruptione §.ad officiũ ff.fin.regun.l.3 C.eo cap.quia iudicante.de præſcriptio.Nono,ex habitu corporis, ſeu inſpectione reſultat unus modus probationis cognoſcendum pubertatem; ad effectũ generationis & matrimonii. capit. puberes. de ſponſa. impu.& ibi Abba. in antiqu. declarat, quo modo ſit illa inſpectio.& licet de iure ciuili non ſolum in femina,ſed etiam in maſculo indiſtinctè uideatur prohibita talis inſpectio pro pubertate cognoſcẽdũ; Inſtit.qui.mo.tu.fi,in princ.tamen ſecus uidetur dicendum de iure Canonico,ſaltem quo ad effectum matrimonii,in quo matrimonio non conſideratur ſolum ætas.ſed potentia; prout declarat Panormi.in dicto cap.puberes.in 2.nota.Decimo aſpectu iudicis deciditur, an damnum ſit datum uel non,etiam non obſtante ſtatuto; quòd ſtetur iuramento accuſatoris. & iſta probatio cuicunq; alteri præfertur,ut ſuprà dixi. Et iſta omnia probantur per Bald.ſupra allega.in l. contra negantem.in fin.C.ad l.Aquil. quem ſequitur Iaſ. in l; de periurio.nume.3.& 4.de in lit iur. Vndecimo;
5 an quis patiatur †defectum oculi, uel alterius membri.propter quod non ſit in eccleſia Dei admittendus,uel priuandus ſit beneficiis, iuxta illud Leuiti.21.poſt medium; ubi; tales repelluntur.ca.hinc etenim.49 diſt.& toto titu.de corpo.uiti aſpectu diiudicari debet.cap. ſi fortè.de electio.lib.6.& c. conſtitutionum, quod uenit declaratiuè ad cap. præfatum,de uerbo.ſignificat,eod lib. Nam in dictis iuribus mandatur ꝙ ſi electo opponatur defectus ſcientiæ,uel perſonæ,ante omnia talis debet ſubiici examini:& ſicut examen in ſcientia eſt per uiam interrogationis, & diſputationũ, prout ibi notatur & declarat Rot.270.ſi mandetur auditori.poſt medium.in no.ita examen in defectu oculi,uel alterius membri per uiſum, & aſpectum examinabitur,conuocatis etiam(ſi opus ſit) peritis in arte.Non omitto tamen ꝙ in una Cartuſen.ſacriſtiæ coram bo.me Hieronymo nouato cum oppoſitus fuiſſet Ioanni del Mila. (pro quo etiam ego ſcripſi) defectus oculi,ſeu in oculo, obtentaque fuiſſet commiſsio ꝓ ueritate comperienda, ꝙ arbitrio D. Auditoris ſubiiceret ſe examini, & experientiæ ſuper oculo,& illius uiſu, dato puncto,an ad prædicta teneretur. Domini reſoluerunt ſub die 28. Nouembris. & 5. Decembris 1548 ꝓ parte negatiua Duodecimo,per inſpectionem ſiue
6 †comparatio ſcripturarum.l.comparationes. C. de fide inſtrumen & ibi glo.declarat. in uerſi.non aliter.ibi,natura literarum tantum inſpecta, & in uerſ ab his. ubi ꝙ à peritis ſcriptoribus fieri debet.facit conſ.Roma. 20. uiſo puncto &c. & qualem probationem faciat iſta inſpectio, ſeu comparatio declarat gl. in dicta l. comparationes. in
7 uerſic.teſtium. Tandem †omnia,quæ melius oſtenſione facta percipiuntur,quam ex locutione, ſeu teſtium depoſitione,per aſpectum cognoſci,& decidi debent, prout pulchrè cõcludit,& exemplũ dat l ap.alleg.67.quæ incipit,quoddam Monaſteriorum præſertim.nume. 7. uerſicu. nam quæſtio Parrochianorum per ſimplicem, & unicam ſpectationem iudicis accedẽtis ad uillam &c, & uer. Item conſiderabit ualetudinem &c. & uerſ. ſunt enim quædam, quæ melius oſtenſione &c. & uidemus in dies cuncta tribunalia deputare iudicem,uel peritum, ſeu peritos pro differentiis in materia ſeruitutum, & pro pleriſque aliis nego-

ciis terminandis. Redeundo igitur unde digreſ-
ſus ſum, dico, quòd omnia argumenta facta, &
quæ fieri poſſent de aſpectibus, de quibus ſupra,
ad aſpectum ætatis non concluderent. Nam co-
gnitio ætatis per aſpectum eſt ſat ſuperque diuer
ſa ab aliis aſpectibus, qui (ut ſupra oſtendi) pro
maiori parte faciunt concludentiſsimam proba-
tionem, aliiſque probationibus efficaciorem.
Quantum igitur ad propoſitum dubium attinet
(ſaluo ſemper meliori iudicio) proſequendo pri
mum modum probandi per aſpectum, de quo
præmiſi, uidelicet per teſtes, uidentur in hoc eſ
ſe diuerſæ opin. inter primarios Doc. Imò colligũ
tur etiam ex dictis eiuſdem met authoris & qua
tuor diuerſas opiniones inuenio. Prima eſt tenen
8 tium ætatis † probationem per aſpectum nullius
eſſe momenti nihilque releuare iſtam opin. teti-
git Bartol. in ſupra allegat. l. de ætate. numer. 8.
uerſic. 2. eſt uidendum, ubi dicit, quòd hæc pro
batio per aſpectum non poteſt fieri per teſtes,
quia debent deponere ſuper his, quæ cognoue-
runt per ſenſum corporeum. Idem expreſsius
tenuit Bar. conſil. 92. in quæſtione uertente inter
D. Simeonem Colum. nu. 3. ubi concludit, quòd
illud teſtimonium ex aſpectu erat inualidum, ac
inane, & fragile: quia ſolus iudex hoc poſsit, per
rationes ut ibi. Idem firmat Bald. in l. ſolam. C.
de teſti. col. fin. num. 12. uerſi. item dubitatur de
teſte, qui interrogatur ſuper ætate: allegat dictũ
conſil. Bart. ſed corruptè, ſubdens, & hoc tene me
liori ratione &c. & dat rationem, quia aſpectu
quis poteſt decipi. eandem rationem aſsignat
Alex. conſi. 29. lib. 7. num. 9. ibi, dicat ſe ſcire per
aſpectum corporis, non probat. quia aſpectu
quis poteſt decipi, & quia eſt potius indicium,
9 quam teſtimonium &c. Secunda opin. fuit † æta-
tis probationem per aſpectum eſſe leuem, iſtud
concludit Bald. expreſsis uerbis ſuper rubr. C. de
probatio. colum. 6. ibi, ſed magis leuis, ut puta
probatio ætatis ex aſpectu corporis. & ſi quis di-
cat, quòd ibi intellexerit de aſpectu per iudicẽ
faciendo: reſpondeo, quòd ibi loquitur indiſtin
ctè: & quandoquidem aliter loqueretur, idem
dicendum eſſet, arguendo a. ſi de quo magis. nã
maior probatio uidetur reſultare ex aſpectu iudi
cis, quàm teſtis. Bart. in dicta l. de ætate. num. 8.
10 Tertia fuit opinio, quod ex hoc teſtimonio reſul
tet præſumptio, ex qua transferatur in aduerſa
rium onus probandi contrarium, glo. in uer. pro
bandum. in princi. in dicta l. de ætate, Grammati.
qui plura cumulat, Vot. 14. in cauſa Regii fiſci, an
te nume. 3. ibi, Teſtati ſunt ipſo inquiſito prius
bene inſpecto &c. & numer. 4. & 5. Idem conſil. 4.
excellens Dominus Malferi. num. 9. & 10. Quarta
11 opinio eſt tenentium † ætatis probationem per
teſtes ex aſpectu iux. Theo. Bar. in l. de ætate. num.
9. & 10. cum exceſſu deſcẽſiue, & aſcenſiue ut ibi,
eſſe concludentem, & ſufficientem. & licet (ut ip-
ſemet Bar. ibi dicit) ille exceſſus non poſsit pro-
bari per legem, ſed ſit ſecundum ſuam intentio-
nem: unde non immerito poſſet talis eius theo-
rica tanquam in iure non fundata, ſubuerti: ta-
men propter authoris eminentiam omnino tenẽ
da eſt: quam etiam ſecuti ſunt magni uiri, prout
Alexan. in præallegat. conſil. 29. col. 2. num. 5. uol.
7. & Stephan. Bertran. conſi. 2. nume. 41. uolum. 3.
& quòd iſta probatio iux. theo. Bar. ſit ſufficiens,
probat ibi ipſe Bar. num. 8. ibi, dico quòd teſtis
poteſt deponere de ætate alicuius per aſpectum,
& faciet plenam fidem, non tamen ſimpliciter,
ſed ſecundum determinationem, quam dicam.
Si igitur facit plenam fidem, ergo eſt plena pro-
batio. Idem ſentit in l. 2. § ſi dubitetur. poſt prin.
uerſic. ſed quæro, ſi uolo probare, remittens ſe ad
dictam theoricam, & cum ſit etiam approbata
per præfatos Doct. ut ſupra dixi, ſequitur, quòd
uera ſit concluſio iſtam probationem omnino ſuf
ficere cum ad effectum regulæ noſtræ, tum ad om
nem alium iuris effectum, & ſic ad probandum
ætatem quatuordecim annorum, de qua in regu
la, deſcenſiuè erit triennium, aſcenſiuè quadrien
nium, ut per Bart. ubi ſupra. & ex uerbis Bart. &
aliorum cum eo tenentium, ſequitur reſponſio
ad tacta quo ad illas tres opin. quas præmiſi, quia
non cõcurrunt in illis ea, de quibus in dicta theo.
Bar. pro ut optimè poteſt diſcerni ex dicto conſil.
Bar. 92. num. 3. conſil. Bald. 19. num. 3. uol. 5. & me
lius ex dicto conſi. Alex. 29. uol. 7. & conſ. Bertran.
2. uolum. 3. ubi approbatur doctrina Bart. & re-
probatur modus probandi ætatem: ratio eſt, quia
non fuit probata plenè iuxta formam Bart. & ſic
quanto minus legitimè probabitur, tanto minus
erit conſiderabilis. Quantum uero attinet ad
12 † ætatis probationem ex aſpectu iudicis, clarum
eſt, quòd transfert onus probandi in aduerſarium
l. minor 25. annis adito Præſide. & gloſ. in dicta l.
de ætate. in uer. probandum. poſt princ. & ibi Al-
beri. uerſic. aut præſumptio ex aſpectu. ff. de mino.
Saly. in l. ſi minorem. poſt prin. uer. oppono, quòd
non expediat actori. C. de in integ. reſtitu. Gram-
ma. ſupra allega. uot. 14. num. 4. & 5. & conſi. 4. nu.
9. & 10. Qui autem uellet tenere ad effectum regu
læ, ætatem plenariè probari ex aſpectu iudicis, po-
teſt ultra alia ſe fundare authoritate Rotæ. 8. 1. ſ.
ſciẽdum eſt, quod ſi in aliqua. in antiq. ubi, quòd
ſi opponitur contra aliquem, quòd non habeat
ætatem ſufficientem ad beneficium, Auditor cau
ſæ præſentat illum coram dominis Auditoribus;
ut uideant illum per aſpectum corporis &c. facit
conſil. 17. Thom. Gramma. in uol. conſil. ciuilium
incipit. Andreas de Niſi. ubi numer. 2. concludit
quòd ex aſpectu iudicum reſultat unus modus
probandi ætatem, per ea, quæ ibi adducit. & pro
reſolutione huius quæſt. poteſt etiam diſtingui,
aut loquimur de probanda ætate ab omnibus co
gnoſcibili, ſiue maiori, ſiue minori, puta quòd barba
tus ſit maior quatuordecim annis; uel canus cri
nibus, ſeu barba ſit maior uiginti annis: uel aſpe
ctu puerili ſit minor uiginti quinque annis: & tũc
indiſtinctè reſultet plena, & integra probatio.

Aut

Aut aſpectus non eſt ab omnibus cognoſcibilis,
& tunc per teſtes non bene probetur, ſed melius
per Indices, uel eos quibus iudices commiſerint.
& ita poſſent concordari omnes opiniones: & quã
do erit euidentior aſpectus cognoſcibilis, plenior
probatio reſultabit. pro quibus etiam uideatur
Deci. Tho. Gram. 48. Ioannes de Vicinancio. nu-
mer. 19. & ante. Non omitto tamen, quòd do-
mini de Rota in una ciuitatenſis Parrochialis de
Aldeadalna coram R. D. Antonio Auguſtino in-
ter Io. Romero & Ioan. Roderici ſub die 30. Octo-
bris 1540. inclinauerint, quòd ſolus aſpectus non
plenè probaret ætatem, ſed bene aſpectus cum
publica uoce, & fama.

SVMMARIVM.

1 *Aetas an per inſtrumenta probari, & quomodo, & qua-
liter poſsit.*
2 *Inſtrumentis omnia quæ per teſtes probari poſſe.*
3 *Modus probandi ætatem per inſtrumenta matrimonij ſeu
ſponſalium.*
4 *Probatio concludere debet per neceſſe, non per poſſet eſſe.*
5 *Naturales per ſubſequens matrimonium, uere legitimos
effici.*
6 *Inſtrumentum ad inſtantiam patris ſuper natiuitate filij
probat ætatem.*
7 *Aetas minor per inſtrumentum tutelæ præſumptiue pro-
batur.*

1 SExto quæro, an † ætas probari poſ-
ſit per inſtrumenta, & quomodo, &
qualiter? & ad primum affirmatiuè
reſpondeo per claram iuris regulam,
2 quæ eſt, quòd † inſtrumentis proba-
ri poſſunt omnia, quæ per teſtes, eandemque
uim habent inſtrumenta, & teſtes, uulga. l. in e-
xercen. C. de fi. inſtru. & ibi not. glo. in uer. in exer-
cendis. l. pactum quod bona fide. C. de pact. Deci.
conſil. 79. & pro tenui. num. 3. & conſil. 169 & dili
genter. colum. 1. in fin. immo in pluribus caſibus;
maiorem uim habet ſcriptura, quàm teſtes. l. uni.
C. de mandat. princip. latè per gloſ. magiſtram
in capitul. 1. de cenſi. libr. 6. in uerſicul. in ſcriptis,
ubi infiniti caſus ponuntur ſcripturæ probatio-
nem neceſſario requirentes. & in terminis no-
ſtris, quod ætas probari poſsit per inſtrumenta,
facit text. in l. 2. §. ætas autem probatur. cum glo.
in uer. legitimis, in princip. Idem concludit Bar.
in l. 2. numer. 1. ubi dicit, quòd immo melius
probatur per inſtrumenta, quàm per teſtes. C.
ſi mino. ſe maio. dixe. & Salycet. in l. ſi minorem
numer. 10. uerſicul. & de hoc eſt caſus. C. de in
integr. reſtitut. Ad aliud, † quomodo probanda
3 ſit ætas per inſtrumentum: dico, quòd minor
ætas probatur per inſtrumentum ſponſalium,
ſeu matrimonii, hoc modo: Die, menſe, anno
tali. A. contraxit matrimonium cum D. & à die
dicti contractus ſunt tantum lapſi anni. 13. ergo
talis filius uel primo, uel ſucceſsiue ex eiſdem ge-
nitus non eſt maior quatuordecim annis: ergo
non eſt habilis ad canonicatum cathedralis eccle
ſiæ, de quo in regula; Talis modus probandi per
inſtrumenta colligitur ex dictis Bal. in l. neque na
tales. col. 3. nume. 8. C. de probatio. & ibi Saly. nu.
3. uerſic. item iſtam glo. & poſtea uerſicul. ex quo
infero. quod minor ætas filii præſumptiuè pro-
batur ex dinumeratione annorum inchoando à
tempore matrimonii inter patrem & matrem cõ
tracti. Bal. in addi. ad ſpecul. in §. ultimo in fin. de
integr. reſtitut. uerſicul. per inſtrumentum matri-
monii probatur ætas prolis &c. Iacob. de S. Geor-
gio in l. de ætate. num. 6. ff. de probatio. Aduerten
4 dum tamen eſt, quòd cum † probatio debeat cõ
cludere per neceſſe, non per poſſet eſſe l. non hoc
C. unde legi. l. neque natales. C. de probatio. Bal.
in l. ad probationem 2. poſt prin. uerſ. & no. quod
probatio nunquam concludit, per poſsibile, ſed
debet concludere per neceſſe. C. eo. l. ap. all. 53. an
oporteat, & Alle. ſeq. numer. 3. uerſic. & probatio
uera debet de neceſsitate cõcludere. Bar. Caſſan.
conſil. 19. num. 20. per præceptorem meum in d.
in præſentia. num. 16. in 13. not. de proba. ſed plẽ
rique naſcuntur ex concubina, cum qua poſtea
5 matrimonium contrahitur, & ſic † naturales per
ſubſequens matrimonium efficiuntur uerè legiti
mi. cap. tanta. qui filii ſint legi. & non ſolum quo
ad allodialia, uerum etiam feudalia, & quomo-
do, & qualiter. uideantur omnino Deci. conſil.
155. & diligenter, & Cur. Iuni. conſil. 136. quidam
Vaſallus; qui diuerſè loquuntur. Non poteſt igi-
tur competẽter probari ætas minor per inſtrumẽ
ta dotalia, ſeu per inſtrumenta matrimonii, quia
potuerunt filii duo ante inſtrumenta fuiſſe nati:
& iſta etiam in terminis noſtris ponderat Bald. in
l. neque natales. col. 3. num. 8. uerſicu. reſtat unum
dubium, utrum per inſtrumentum matrimonii
probetur ætas. C. de probatio. Poteſt tamen reſpõ
deri ſecundum Bald. ibi, quòd à communiter ac-
cidẽtibus eſt, quòd filii legitimi naſcantur poſt
dotalia inſtrumenta: ratio, quia matrimonium
inter perſonas honeſtas conſueuit (ut plurimum)
præcedere feſtiuos amplexus, ergo ita præſuma-
tur. Rurſus iſte modus probandi ætatem per in-
ſtrumenta non poteſt uerificari in probanda ma-
iori ætate. pone enim; quod ego probem, matri-
monium eſſe contractum iam annis uiginti: ergo
talis filius eſt maior, quatuordecim annis: & ſic
habilis ad canonicatum cathedralis. conſequen-
tia non tenet, ut patet ad ſenſum. & facit dicta l.
neque natales, ubi omnes notant. Videamus
igitur, an detur alius modus probandi ætatem
tam minorem, quàm maiorem per inſtrumen-
6 tum: dico, quòd ſi † ad inſtantiam patris, uel
matris tempore natiuitatis, ſeu parum poſt fiat
inſtrumentum, qualiter die menſe, & anno tali,
ex tali natus eſt Sempronius, quòd ex iſto inſtru-
mento quoad omnes etiam ad effectum noſtræ
regulæ probabitur ætas minor, uel maior. in addi.
ad Specul. in titulo, de inſtru. editió. §. poſtquam
uerſic.

verſicul obligationes. in uerſic. & circa medium ibi, aut de eo, quæritur, quod procedit ſine uoluntare, &c. & tunc in caſu inſtrumenti ſuper natiuitate ſi fiat, ut reſultet iuris effectus ex illo actu, propter quem petitur ſcriptura, putà actio, exceptio, accuſatio, excuſatio, uel aliquid ſimile: tunc regulatur tale inſtrumentum ſecundum alia requirentia conſenſum duorum, uel unius, & in iſto, talis effectus reſultare poteſt, prout ex infra dicendis apparebit. Quatenus uero effectus non reſultet, tunc uidetur concludere, quòd cum interuentu iudicis poſſet confici inſtrumentum, alioqui non inducat probationem. Bald. ſuper rubric. C. de fide inſtrumentorum. colum. 3. numero 7. ubi, quòd cum præſentia iudicis tale inſtrumentum factum pleuè probat: alioquin facit indicium. & ſic declarat opinio. Nicol. Matharelli. facit Salycet. in dicta l. neque natales. nume. 5. uerſicul. ſcriptura publica. C. de probation. & idem Salycet. in l. etiam, poſt princip. numer. 2. verſicu. extraiudiciaria dupliciter poteſt eſſe confecta. ibi, ut ſi vocetur tabellio, qui de natiuitate pueri, &c. ff. de probatio. Paul. de Caſtro. in l. prætor. numero 8. ff. de edend. ubi ponit exemplum de Lucano, qui iuit Florentiam, ibique ſibi natus eſt filius, ſuper qua natiuitate confici fecit inſtrumentum ex hac cauſa, ut ille gauderet beneficio ciuilitatis, tanquam ibi natus. eſt uerum, quòd ipſe Paulus de Caſtro conſulit, quòd interueniat iudicis authoritas. Conſtat igitur ex præmiſſis, quòd ex tali inſtrumento, præſertim accedente authoritate iudicis, probatur ætas tam minor, quàm maior, & iſte effectus ad hoc, ut gaudeat ciuilitate, eſt unus ex effectibus, de quibus ſupra. Poſſent etiam conſiderari diuerſi alii effectus, puta ad effectum excuſandi matrem, ne dicatur prius, uel poſtea peperiſſe. & an ſuper natalibus confici poſſit inſtrumentum, & quomodo, uideatur Hoſtienſ. Anton. de Burri. Abb. & Felyn. in cap. ſeries de teſti. Vnum non omitto, quod tamen mihi ridiculum, immo ſuperſtirioſum, & illicitum videtur, quòd patres, & matres (ut plurimum,) quando filiæ naſcuntur in die Veneris, faciunt rogari notarium, de natiuitate in tali die: & hoc quia, quando poſtea nubunt, ſi ſignum uirginitatis non appareat, non præſumantur antea cognitæ. dicunt enim fœminas tali die natas non habere in hoc ſigno priuilegium aliarum. & ſic boni maritelli, quibus forſan potius nomen fœminarum conueniret, id credunt, ipſi uiderint.

7 Poteſt etiam † minor ætas probari præſumptiuè per inſtrumentum tutelæ, ſeu curæ, præſertim propter decretum iudicis. Bald. in l. fin. § quod obſeruari. columna 3. in principio. num. 10. ubi concludit, quòd ex præſumptione iuris exiſtimatur minor, qui habet curatorem. Idem Bald. in l. cum te, columna 2. uerſicul. interdum ætas allegatur ad iuſtificationem. C. de probation. Alexand. conſil. 143. uiſo themate. col. ante. nume. 10. ubi dicit, quòd licet incumbat onus probandi ei, qui ſe fundat in ætate: tamen fallit in eo, qui pro ſe adducit decretum iudicis, per quod apparet tali datum eſſe curatorem, ut minori: quia tunc præſumitur, quòd fuerit minor, uolum. 7.

SVMMARIVM.

1 *Aetas ad effectum iuris & regulæ huius, an probetur per confeſſionem partis.*
2 *Confeſſio partis eſt optima probatio.*
3 *Confeſſio in beneficialibus, & ſpiritualibus admittitur.*
4 *Confeſſio ſuper eo ſuper quo quis diſponere non poteſt non releuat.*
5 *Confeſſio aduerſarij quando agitur de titulo beneficiali non prodeſt alteri.*
6 *Confeſſionem ſuper illegitimitate non nocere tertio, niſi ab illegitimo ius habenti.*

1 SEprimo quæro, an † ætas ad effectū iuris, & regulæ noſtræ probetur per confeſſionem partis? Exemplum quoad regulam, Titius obtinet canonicatum in cathedrali, confeſſus fuit minorem ſe quatuordecim, ſeu aliàs fecit confeſſionem ſe eſſe in decimo anno, computato tempore factæ confeſſionis, uſque ad tempus prouiſionis, ſunt lapſi tres anni: igitur erat minor quatuordecim: uel contra, opponens contra impetrantem, & dans de regula, aliàs confeſſus fuerat hunc maiorem quatuordecim annis, uel in aliqua alia ætate conſtitutum: & ſimiliter facto computo ab illo tempore, uſque ad tempus prouiſionis canonicatus dicti; colligitur ex dicta confeſſione, quòd prouiſus eſt maior quatuordecim annis, an ex præmiſſis confeſſionibus reſultet probatio? Quo ad iuris effectum in rebus, ſeu cauſis prophanis, dicerem confeſ-
2 ſionem probare ætatem: quia † confeſſio partis eſt optima probatio, & per eam ueritas probatur. l. Publia. in fine. ff. de poſiti. l. generaliter. C. de reb. credit. cap. Lotharius. 30. quæſtio. 2. cap. per tuas. de probation. Baldus in l. Deo nobis. colum. 2. in 5. notab. C. de epiſco. & cleric. immo confeſſio eſt maior, & principalis probatio. Bal. conſil. 192. proponitur, quod in quadam ciuitate. columna 2. circa finem. libr. 2. & conſi. 354. quæritur utrum in priuata ſcriptura. colum. 1. lib. 3. Abb. conſi. ultim. colum. fina lib. 2. Aimo. Crauett. conſi. 61. D. Anton. nu. 3. Grat. conſil. 1. colum. 9. Abb. ſuper rubr. de probatio. ante fin. uerſi. ego clarius dico cum quo omnes tranſeūt. Pariſi. conſil. 115. num. 12. uolum. 1. tres fallentias ponit Bald. in dicta l. Deo nobis, extra quas nos ſumus, unde uidetur optimè, ætatē probari per confeſſionem. Facit in terminis noſtris Salyc. ſupra alleg. in l. ſi minorem. num. 3. C. de in inte. reſt. ubi dicit ætatem probari per partis confeſſionem. Idem etiam tenet in l. cū te. C. de probatio.

batio.num.4.ibi, per confeſſionem partis aduerſæ.eſt uerum,quòd attendenda eſt diſtinctio. l. 1. & 2.& ibi Bar.declarat.C.ſi min.ſe maio dixe.uidelicet,quando dolo ipſius minoris confitentis, uel ipſius & alterius,uel alterius tantum . Quantum uerò ad regulam noſtram attinet , magna ſe ſe offert difficultas. Pro parte enim affirmatiua,ꝙ etiam ad effectum regulæ poſſit probari ætas per confeſſionem partis,faciunt iura ſupra allegata, cum enim non adducatur ratio diuerſitatis , ſeu ſpecialitatis.uſ pro ut ſupra concludendũ. Curt. Iuni.conſi.17.licet per celeberrimos.num.12.ubi firmat probationem per cõfeſsionem ſemper eſſe admittendam.& conſi.Pariſ.112.nume.42.uol. 1.ubi concludit , quòd per confeſſionem partis dicentis ſe nullum ius habere,reſultat pleniſsima probatio. Si quis igitur confeſſus fuerit ſe minorẽ quatuordecim. uel decem , ergo confeſſus fuit ſe non habere ius in canonicatibus, de quibus in regula : & cum contrariorum ſit eadem diſciplina, ſi alter confeſſus eſt talem maiorem hiſce annis,ergo confeſſus fuit , quo ad hæc illum habilẽ.

3 Inſuper uidemus,quòd etiam † confeſsio in beneficialibus & ſpiritualibus admittitur.cap. per inquiſitionem.cum glo.in uer.recognouit. & c. dudum.2.cum glo.in uerſic.reſponſionem.ante medium.ibi,& ex tali confeſſione damnatur &c. de electio.glo.in cap.duobus de reſcrip.lib 6.in uer. ſi non in fi. ibi , uel per confeſſionem partis alterius poterit apparere,quod dictum gl. approbat Caſſado.deci.20 circa medium.de præben.ibi.uolens etiam per confeſſionem partis poſſe apparere.& in terminis noſtris de confeſſione facta ſuper ætate in materia beneficiali,quòd præiudicet, cõcludit Stepha.Berttan.conſi. 2.nume.42 & 43.uolum.3.ubi de illo , qui confeſſus fuerat ſe eſſe in 15. ſuæ ætatis anno. Pro parte uero negatiua facit,quòd

4 † confeſsio , ſeu aſſertio etiam in inſtrumento,quæ emanat ſuper eo, ſuper quo quis diſponere non poteſt.non prodeſt nec præiudicium infert.l.confeſsionibus.ff.de interrog. actio. l.qui ſeruum.& l.inde Neratius § fina. ff. ad l. aquil. & ad Theo.Barto communiter approbatam in l. ſi forte.nume.4 ueiſi.ulti.hæc lex.ff. de caſtren. pec. Roma.conſi. 260.in propoſito caſu.col. 2.uerſicu. nec præmiſsis.Dec.in cap.quoniam contra. colu. 21.uerſicu.ulterius tamen contra iſtam limi.& in cap.fina colum.fin.de proba.& idem Deci.conſil. 142.& pro tertii.nume.6.conſil. 367: uiſo puncto nume.12.Pariſ.conſi.62.nume.7.uolum.1.& conſil.68.nume.226.& ſeq.uolum.4.ubi etiam extendit ad confeſsionem ; ſeu aſſertionem principis.

5 Accedit,quòd † immo confeſsio aduerſarii,quando agitur de titulo beneficiali,non prodeſt alteri. Rot.Biſigne.2.in antiquio.de lit.conteſta.colum. 2.poſt medium ibi,aut eſt talis,in qua confeſsio, uel reſponſio aduerſarii ſibi non prodeſſet : puta cauſa matrimonialis conſanguinitatis,uel affinitatis.& idem in cauſa beneficiali , ubi non ſtaretur confeſsioni rei &c.in antiq.244.no. quòd ubi poſito.in no.408.fuit dubitatum &c. & 421. fuit dubitatum utrum confeſsio.ubi quòd in poſſeſſorio ſufficit pro colore tituli , ſecus in petitorio. Idem Belleme. 578.ſpoliatus &c. & hanc opinio. Belleme.ſequitur Rui.conſi. 62. diſcuſſo laborioſo.nume.12.uolum.5.prouin fol.33.uerſicu: confeſſio in beneficialibus non ualet.& facit capit. 1. de reg.iur.lib.6.Quid tenendum ? certe articulus iſte indigeret longa diſcuſſione:pro nunc inhærerem deciſionibus Rotæ ſupra allegatis , quæ mea quidem ſentẽtia optime diſtinguunt. Regula igitur ſit,quòd confeſſio in ſpiritualibus,& beneficialibus non proſit.limitatem tamen, ut per Rotam ubi ſupra.& per Domi in cap.duobus. colum. 4. nume.7.ubi dat unam limi lib 6.& in ca.uni.numero 6.ubi ponit hanc regulam,& eandem limitationem,addens duas alias , quarum unam poſui ſupra ex mente Rotæ,uidelicet,aut in petitorio,aut poſſeſſorio,de eo qui mitti.in poſſe.eo lib. hanc eandem regulam dat Feli.in cap.olim.de reſcrip colum.2.nume.10.uerſicu.dixit Domi: ſubdens poſtea quinque limit.& cum Feli.tranſit Nico.Boe.deci.89.uidetur,quòd potuit,nume. 2. & 3.& latius deci 293.incipit,& antequam ueniam & ibi plura cumulat, quæ (delictum ſiti abhorrens)tranſplantare non curaui Secundum igitur has limitationes crederem,poſſe limitari propoſitam quæſtionem ad effectum huius regulæ. & ex prædictis deciſionibus. & doctri.poteſt colligi reſponſio ad ſupra in contrarium deducta. Vnum tamen nouum in materia confeſsionum nõ omittam,quod eſt,quòd Domini mei de Rota in una Bracharen.de Suegas coram bon.memo. Nouato 25. Februarii. 1549.tenuerunt confeſsionem ſuper illegitimate non nocere tertio,niſi ab illegitimo ius habenti.

S V M M A R I V M.

1 *Aetas,an per ſcripturas parentum probari poſſit.*

2 *Pater & quilibet coniunctus ueram notitiam ætatis ſibi coniuncti habere præſumitur.*

3 *Quicunque libro priuato uerisſimilitudine accedente fides adhibetur.*

4 *Littera ſeu epiſtola patris probat ſaltem ſemiplene.*

1 QCratio quarto, An ſimiliter † ætas poſſit probari per ſcripturas parentum? & reſpondendum eſt affirmatiuè. Saly. in dicta l.cum te.C.de probatio. col. 1.num.4.ibi,item per ſcripturas parentum.& Iacob de S.Georgio.in l.cum.de ætate nume.5.ff.eod.& quod liber patris,in quo continetur dies,annus,& menſis,probaret ætatem concludit idem Saly.in præalleg.l. ſi minorem. colu. 4.nume.10.uerſicu.nunc quæro, quomodo literis probetur.C.de in integ.reſtitu.mino.& de hoc dicit eſſe caſum in l.etiam.ff.de probatio.& in l. excuſantur.poſt princ.ff.de excu.tuto.Idem conclu- 2 dit Saly.in dicta l.etiam. in princip. ibi, priuata eſt,

eſt, quam pater manu propria &c. Sententiam Salycet. ego approbo, quòd autem dicta iura probent, dicam infra in proxima quæſti. hanc opin. Saly. ſequitur, illamque pluribus argumentis cõfirmat Curt. Iun. conſil. 118. præſupponitur in facto &c. num. 8. uerſic. maior igitur. Rui. conſil. 31. intentio &c. uol. 4. nu. 7. faciunt tradi. per Aymo. Crauettam in tractat. de antiq. temp. par. 1. num. 283. uerſ. quid in libro patris. Confirmantur præ-
2 dicta, quia cum † pater, immo etiam alius ratione ſanguinis coniunctus, præſumatur habere ueram notitiam ætatis ſibi coniũcti l. de ætate. & ibi no. glo. in uer. ignarum. C. de in integ. reſtit. mino. Pariſ. conſil. 25. uidi teſtamentum. num. 8. uolum. 3. & facit text. per gloſſ. prædictam allegatus in l. octaui. in fi. ff. de unde cogna. ubi, quod uerisimile non uidebatur tam coniunctum ſanguine, defuncti ualetudinem ignoraſſe: multo magis igitur præſumendum erit, parentes certos eſſe de tẽpore natiuitatis filii, de eaque tanquam re notabili annotationem ueram facere, & non ſolum ta-
3 li libro, immo † cuicunque libro priuato accedẽte uerisimilitudine, adhibetur fides. Bald. in rub. C. de fi. inſtr. Com. conſil. 319. cit. primum. colum. penul. num. 14. ibi, ſi id, quod in libris continetur, eſſet uerisimile &c. uolum. 3. Feli. in ca. ſcripta num. 23. in 2. fallen. de fid. inſtru. Deci. conſil. 510. in caſu, de quo. colum. 2. poſt prin. uerſic. & in caſu iſto ex pluribus ſupradictis uerisimile eſt &c. Aymo conſil. 158. uiſis actis num. 9. uerſic. ex qua uerisimilitudine. Pariſi. conſi. 7. Benegit num. 17.
4 uolum. 4. Accedit, quod † literæ, ſeu epiſtola patris, quibus narratur aliquem eſſe ſuum filium, probat ſaltem ſemiplenè. l. fi. in prin. & ibi glo. 1. & Saly. in prin. ff. de probatio. glo. fi. in l. non epiſtolis. & ibi Bald. col. 1. verſic. oppo. & uidetur, quòd ſtandum ſit literis. & Saly. ibidem latè C. eo. Alex. conſil. 181. uiſo puncto numer. 1. & 2. uol. 7. Pariſ. conſil. 10. aduerſus d. Bart. numer. 56. uol. 2. multo magis debent probare ætatem, quæ eſt minoris conſiderationis, minorisquè præiudicii. Ampliari poſſet hæc concluſio probationem ætatis etiam procedere, dato quòd pater non ſcripſiſſet, ſeu annotaſſet in libro natiuitatis filii, ſed penes ſe haberet figuram aſtronomicam natiuitatis eiuſdem ab ipſo patre, uel ab aliquo excellente Aſtronomo parte procurante confectam cum annotatione anni, ac diei ut fieri ſolet. hoc modo uidelicet, Horatii Mandoſii natiuitas 1543. Lunę die. 17. hora 14. minu. 24 Horologii. Poſt meridiẽ uero die 16. hora. 18. minu. 52. menſis Decembris hora Mercurij, quam Αστρω uocant, ordinatis 12 domibus, cum totidem ſuis ſignis, planetiſque ſeptem debitis locis collocatis.

SVMMARIVM.

1 *Aetas an per librum publicum ſeu annotationem officialis probari poſſit.*
2 *Intellectus l. etiam. ff. de probatio.*
3 *Mos antiquus erat ſcribi cuiuſque natiuit. tem.*
4 *Liber officialis à publico deputati fidem facit.*

1 NONO quæro, an † ætas probari poſſit per librum publicum, ſeu annotationem officialis, ſeu officialium alicuius ciuitatis, uel caſtri? & dico, quòd ſic. Pro quo adduco illud Neemiæ aliàs. 2. Eſdre cap. 7. poſt princ. Deus autem dedit in corde meo, & congregaui optimates, & magiſtratus, & uulgus, ut recenſerem eos, & inueni librum cenſus eorum qui aſcenderant primum, & inuentum eſt ſcriptum in eo. Iſti filii prouinciæ, qui aſcenderunt de captiuitate migrantium &c. Iterum: Hi quæſierunt ſcripturam ſuam in cenſu, & non inuenerunt, & eiecti ſunt de ſacerdotio. Idem probatur per text. in præalle. l. etiã ff. de probatio. ubi probatur, quòd recipitur profeſsio & matris & auiæ. & licet Saly. in præcedenti quæſt. allegatus teneat illum tex. intelligi debere de ſcriptura parentum: quaſi illa profeſsio ſit annotatio in libro priuato, uel confeſsio, ſeu atteſta-
2 tio: † ego autem aliud credo, uidelicet quòd immo denotet annotationem, quæ fiebat in libris publicis, quando aliqui naſcebantur. Pater enim uel mater profitebatur nomina illorum, prout apud Iuuẽ. Saty. 9 Nullum ergo meritum eſt ingrate, ac perfide nullum, Quod tibi filiolus, uel filia naſcetur ex me. Tollis enim & libris actorũ ſpargere gaudes. Et ſuper his uerſibus annotarum inueni, Acta ibi intelligi debere libros, in quibus liberorum nómina ſcribebant parentes, qui publicè & priuatim obſeruabantur. Idem dico de dicto tex. in l. excuſantur. uerſi. ætas autem probatur. ff. de excu. tuto. per Saly. alle. ſi illum intellexerit, prout glo. ibi in uer. ſcriptura, id eſt profeſſione nataliũ: eodem enim modo intelligi debet ut ſupra. hoc modo etiam declarat text. prędictũ in l. etiam. And. Alcia. in tracta. prẹſcriptio. par. 3. præſump. 14. nume. 10. uerſ. unde liber patris probaret ætatem filii &c. allega. l. 2. ff. de cenſi. ubi nõ poteſt fieri interpretatio, niſi de annotatione in libris publicis: cenſus enim & tributa ad publicum ſpectant, & in publicis libris annotantur. l. ætatem. cum glo. 1. & l. forma. eo. tit. l. 1. & ibi not. Bart. num. 4. C. de exacto. tributo. libr. 10. allegat etiam l. interdum. ff. de publica. facit in §. r. cum glo. in uer. idem. ubi interpretatur dominium im profeſſum eum, qui non fecit profeſſionem cenſualem, id eſt quantum deberet pro ſeruo nomine uectigalis adducit l. 1. C. ſi mino. maior. ſe dixe. ubi gloſſ. 1. declarat profeſſionem tabulas eas eſſe, in quibus profeſſus fuerat pater, & mater tali tempore aliquem natum. & l. fi. ff. de probat. quæ facit in. §. mulier, ubi prægnans in actis profeſſa eſt filium ſpurium, & talis profeſſio in actis facta, neceſſario intelligi debet de actis publicis, non autem de ſcriptura: priuata & ultra eum facit tex. in l. non nudis aſſeuerationibus, nec ementita profeſſione. C. de probation. Iſta enim uerba

non

non poſſunt ibi poni ut idem ſignificantia: facit
text. in l. Imperator. 1. cum gloſſ. in princip. ubi
3 quòd † mos antiquus erat ſcribi cuiuſque nati-
uitatem. ff. de ſtat. homin. facit etiam illud ſcri-
pturæ ſacræ, exiit edictum à Cæſare Augusto,
ut deſcriberetur uniuerſus orbis. Lucæ. 2. quæ de
ſcriptio publicè fiebat, non priuatim, quòd Io-
ſeph & Maria, ut ibi ſequitur, diſceſſerunt à
Galilea, & acceſſerunt Betheleem, ut ibi deſcri-
berentur. nam ſi priuatim deſcriptio ſeu anno-
tatio fieri potuiſſet, nō erat opus ire Betheleē. ad
inſtar igitur iſtius deſcriptionis hāc deſcriptionē
natiuitatis puerorū fieri crediderim. & pro intel-
lectu, de quo ſupra, & pro ueritate iſtius opin.
uideatur omnino Budeus ſuper annota. in Pande
ctis l. cum de ætate. ff. de probatio, ubi exclamat
cōtra Accurſium & eius ſequaces latinitatis igno
rantes, & ibi optime declarat: quæ omnia per eū
ibi poſita conferunt ad quæſtio. noſtram. & etiam
nunc (ut audio) Florentiæ eſt obſeruantisſimus
uſus, quòd nomina omnium, qui naſcuntur, an-
notentur in libris publicis mercantiæ, & hoc
præſertim propter officia & magiſtratus, ut ſciāt
cuius ætatis ſint omnes: & forſan etiam propter
militiam, propter tutelas, & curas & pleraque
alia, quæ in quadam ætate ſolum conceduntur.
& quòd probatur ætas non ſolum per libros pu-
blicos huiuſmodi: immo per annotationem Cam
meræ, in qua deſcribuntur focularia, concludit
Tho. Gramma. Deci. 48. Ioan. de Vicinantio. in fi.
ubi quòd ſaltem iſtæ annotationes coadiuuant
probationes. Nec inconueniens eſt, quòd cre-
4 datur libris talibus, quia † liber officialis à publi
co deputati facit fidem. Bar. in l. quædam. §. num
mularios. in fi. ff. de edend. Saly. in l. exemplo. poſt
ptin. C. de probatio. Alex. conſ. 179. in cauſa & li-
te. nu. 5. uolu. 6. Dec. conſ. 596. ad dubia. nu. 5. Iaſ.
in repet. l. admonendi. num. 132. ff. de iur. iur. Rui.
conſ. 53. nu. 9. uol. 4. ac con. 62. diſcuſſo. nu. 10. uol.
5. latè Aymo in tractat. de antiqui. tempo. part. 1.
nume. 230. uerſic. quid in libro alicuius officialis,
& conſil. 158. Viſis actis ſyndici. numer. 4. & ſequ.
Quæ autem requirantur ad hoc, ut libri huiuſmo
di, ſeu annotationes publicæ probent, uideatur
Alexand. conſil. 187. uiſa copia. nume. 2. uol. 7.

SUMMARIUM.

1 *Aetas an per librum rectoris ſeu plebani probari poſsit.*
2 *Scriptura priuata non probat.*
3 *Liber priuatus ſtante conſuetudine probat.*
4 *Liber rectoris eccleſiæ probat quem excommunicatum ſeu mortuum.*

1 DECIMO quæro, an † ætas probari
poſsit per librum Rectoris, ſeu pleba
ni? & uidetur quòd non: quia eſt ſcri
2 ptura priuata: quæ † non probat. l. in-
ſtrumenta. l. rationes. & l. exemplo. C.
de probatio. l. nuda. ff. de donatio. capit. ſcripta
de fi. inſtrum. Iaſo. in repet. l. admonendi. præſer-
tim. nume. 133. ibi, cum regula ſit, quòd priuata
ſcriptura non facit ſemiplenam. Aymo de antiq.
tempo. part. 1. numer. 100. uerſicul. quid in factis
non antiquis, ubi etiam contra Socin. quem po-
ſtea ſaluat in uno caſu tantum. Et in terminis,
quòd ſcriptura Rectoris, ſeu Plebani ſit priua-
ta, & non faciat de per ſe fidem, concludit
Benedict. de Bene. de Peruſio. conſili. 57. cum
uiſo & conſiderato. uerſi. ſed his non obſtant. col.
2. & præceptor meus D. Philippus Deci. conſil.
120. & pro tenui. nume. 1. ubi quòd indubitatum
uidetur, ſcripturam huiuſmodi eſſe priuatam, &
nullo modo uice tabellionis fungi. Contrarium
uerius puto in caſu propoſito, quòd immo ætas
per talem librum probetur. & primo ſi adſit
3 † conſuetudo, quòd tali libro credatur expeditū
eſt. capitul. ad audientiam. uerſicul. nos igitur,
de præſcript. ubi per librum eccleſiæ, probatur
etiam dominium. Bald. in l. fin. ante fin. uerſicul.
unde ſi per libr. C. ſine cen. uel reli. ubi liber eccle
ſiæ probat, ſi per decennium ita conſuetum eſt
&c. & loquitur in fortiſsimo caſu, tum quia in
fauorem eius, cuius eſt liber: tum quia etiam
ad commodum pecuniarium. Salycet. in l. exem-
plo. poſt princip. uerſicul. quandoque ab officia-
libus. C. de probatio. Ancharan. conſil. 44. primo
de iuribus. numer. 5. uerſicul. contrarium quadru
pli ratione. Felin. in dicto capitul. ad audientiam
numer. 16. in 10. conclu. uerſicul. ſecundum hæc.
Sed poſito, quòd conſuetudo nihil diſponat, ad
huc dico, quòd liber talis probet ætatem. Vide-
mus enim quòd per tales libros probatur quem
4 eſſe † excommunicatum. Feder. de Sen. conſ. 119.
nulli dubium ante fin. ibi, & probatur quis eſſe
excommunicatus, ſi inuenitur in matricula ex-
communicatorum non abraſus &c. per tales etiā
libros probatur quem eſſe mortuum. Ioann. de
Imo. conſil. 110. in cauſa, quæ uertitur. in fin. ibi,
& etiam ex libro, in quo mortui deſcribuntur
&c. nec poteſt intelligi de alio libro, quàm Re-
ctoris uel ſimilium: quia iſtorum eſt cura mor-
tuos recipiendi, ſepeliendi, & de illis curam ha
bendi. cap. 1. & cap. ex parte. & toto titulo de ſe-
pul. faciunt tradi. per Iaſ. in repet. l. admonendi. n.
137. ff. de iur. iur. Deci. conſil. 596. ad dubia. num.
4. ſi igitur per tales libros probatur dominium,
excommunicatio, mors, & ſimilia, quæ ſunt
plenè probanda: multo magis debet probari æ-
tas, quæ poteſt etiam probari per uériſimilia, ut
ſupra dixi. & in terminis noſtris, quòd talis liber
probet etiam in fortioribus terminis concludit
Aymo de antiq. tempo. par. 1. nu. 264. uerſic. uidi-
mus, & abunde &c. Non obſtat, quòd in caſu di-
ctorum conſil. Benedi. Capre. & Deci. non probet
ſcriptura huiuſmodi: & ratio eſt, prout per ipſos,
quia huius ſcriptura non æquipollet ſcripturæ no
tarii: & ipſi loquuntur in actu, in quo notarius
requiritur nos autem ſumus in aliis terminis, in
quibus abſque notario fieri poteſt probatio, etiā
per

per quamcunque ſcripturam priuatsm, coucurrente ueriſimilitudine. Bald. in rub. C. de fide inſtrumen. & latè dixi ſupta quæſtio. 8. nume. 3. quæ autem maior ueriſimilitudo concuttere poteſt, quam in caſu noſtro? Rector enim ſeu Plebanus, qui baptizat paruulos, ſi librum tenet, annotat in eo tempus, quo baptizat paruulos, immo etiã diem ipſum natiuitatis hoc modo uidelicet. In mea Parrochia, anno, menſe, & die talibus fuerũt baptizati Mæuius, Sæius, & Sulpitia, pro quibus uideatur D. Pet. Rebuff. in tracta. decima. q. 2. nu. 10. uer. ultimo ut omnia. Clarum eſt autem à cõmuniter accidẽtibus, etiam ſine expreſſiune diei ortus, quòd illi infantes, qui baptizantur, nou ſolent excedere octauum, uel decimum diem. & ſic maior ætas neceſſariò concludetur. Si enim Calendis Ianuariis. 1538. baptizatus fuit. N. qui die 2. Ianuarii. 1552. obtinet canonicatum iu cathedrali; clarum eſt, quòd à die baptiſmatis concurrunt quatuordecim anni, & dies una: ergo neceſſario eſt maior 14. annis, etiam quòd die ipſa, qua baptizatus fuit, natus fuiſſet. Minor uerò ætas probabitur hoc modo, deſcripto ſolum tempore baptiſmatis, non autem natiuitatis &c. à communiter accidentibus: nam ſi annotstum reperiatur. N. puerum baptizatum fuiſſe Calendis Ianuariis. 1539. & eiſdem Calendis anno 1552. obtinet canonicatum iu cathedrali: concludetur à communiter accidentibus, tempore impetrationis fuiſſe minorem.

SVMMARIVM.

1 *Habilitates ſui prædeceſſoris, ſeu præceſſoris, an probandæ ſint.*
2 *Argumentum ab impoſſibili.*
3 *Succeſſor in beneficio, non imitatur iura prædeceſſoris.*
4 *Titulum ſui prædeceſſoris quis probare non tenetur.*
5 *Succeſſor in beneficio hæredi æquiparatur.*
6 *Succeſſor particularis aſtringitur & iuuatur eiſdem iuribus quibus eius author.*
7 *Succeſſor titulum anteceſſoris iuſtificare tenetur.*
8 *Cedens pro ceſſionario teſtificari non poteſt.*
9 *Tituli authoris probatio, a probatione habilitatum ſatis diuerſa eſt.*
10 *Clericatum per ſemiplenas probationes probari.*
11 *Probatio habilitatum prædeceſſoris non requiritur ita exacta.*

1 VNDECIMO Quæro, an † habilitates prædeceſſoris, ſeu præceſſoris, uidelicet ætas, & aliæ ſint probandæ? & quatenus ſic, quæ probatio requiratur? & pro iunionibus pono exemplum. A. obtinebat canonicatum, per illius ceſſionem, ſeu obitum, de illo fit prouiſio B. qui ſuper eo litigat, & pro couſequendo huiuſmodi canonicatu, ſeu pro canonizatoria obtiuenda, dat articulos, & inter alia, (ut notis ſimus eſt ſtilus) ponit, quòd ipſe B. eſt clericus, legitimus, ac legitimæ ætatis, & aliàs habilis, & quod ipſe. B. eſt clericus legitimus: nunquid etiam teneatur articulare, & probare ętatem, & aliàs habilitates. A. Iſta eſt utilis, & ſubtilis diſcuſſio, & pro parte negatiua primo
2 † arguendo ab impoſſibili. ad uulga. l. impoſſibilis. ff. de uerborum obligatio. & l. impoſſibilium. ff. de regulis iur. de quo argumento ab impoſſibili uide Bald. in l. conuenticulam. C. de epiſcop. & cleric. uidetur dicendum, quòd ſit impoſſibilis probatio habilitatum anteceſſorũ. nam iuxta exemplum traditum per Lap allega. 89. numero 16. ſi Titius impetrauit beneficium per obitum Sempronii, & obiicitur ſibi, quòd non habet canonicum titulum: quia Ioannes, per cuius obitum, Sempronius impetrauit, non habebat iuſtum titulum. immo centeſimus anteceſſor fuerat declaratus illegitimus: & ſic rupto uno anteriori titulo, rumpuntur omnes ſubſequentes, & ſic aperta impoſſibilitas. Accedit, quòd
3 † ſucceſſor in beneficiis non imitatur iura prædeceſſoris, cum in illis non detur ſucceſſio ad inſtar hæreditatis. capitu. Moyſes. 8. quæſtione prima. Lap. in dicta allega. ante numero 12. & ad ea quæ adduco infra in 19. quæſtio. Regulæ de non indic. iux. for. ſup. numero tertio. unde obtinens beneficium, uidetur habere à Papa, ſeu ordinario, & non ab alio. Sat ſuperque igitur uidetur, ſi doceat de habilitatibus ſuis. Tertio, de ſtatu defunctorum non debet quæri. l. principaliter. C. de libera. cauſa. & toto titu. C. ne de ſta. defunc. & facit adagium illud, Cum mortuis non niſi laruæ pugnant: unde non debemus quærere de ſtatu, & habilitatibus defunctorum. Quarto facit, quòd
4 quis non tenetur probare † titulum ſui prædeceſſoris, ſed ſufficit, quòd probet eum poſſediſſe, & pro poſſeſſore habitum, dicta allegat. Lap. 89. Rota. 109. A in not. Mil. in reperto. in uerſicu. beneficium impetrans tanquam uacans. fol. 20. colum. ſecunda: pulchrè per Anchara. conſilio 117. ſatis impertinens. numero ſecundo. Nic. Boe. dec. 150. præſuppono. numero 12. Ergo uidetur dicendũ, quòd non teneatur probare iſtas habilitates, quæ iuſtificant titulum. In contrarium uidetur, quòd
5 immo † ſucceſſor in beneficiis æquiparetur hæredi, & unus eps̃ appellatur ſucceſſor antiquorum ep̃orum, & ita ſe diuus Ambroſius nuncupat. ca. cõueniot. col. fi. uer. abſit, ut tradã hęreditatẽ Dionyſii & c. 23. q. 8. c. 1. de ſolu. Rot. 411. ſi li. penden. nu. 3. in no. ubi ꝙ qui in locum alterius ſuccedit, eodem iure uti dẽt, & ſucceſſur eodem iure, quo & prędeceſſor. Feli. in c. olim. de reſcri. col. pe. in 12 limi. in fi. & cum (ut dixi) iſte ſucceſſor ęquiparetur
6 tur aliis ſucceſſionib. ſequitur concluſio, ꝙ † ſucceſſur particularis afficitur, aſtringitur, & iuuatur eiſdem probationib. & iurib. quibus eius author. eſt tex. in l. in omnibus officiis. §. non dẽt melioris conditionis eſſe quàm author meus, à quo ius in me tranſit. ff. de reg. iu. Are. conſ. 36. caſus talis eſt col. 7. nu. 3. uer. ſecundo dico, quòd iſta confeſſio, & conſi. 112. conſiderans. col. 2. uer. de ſucceſſore, & ſingul. Socin. conſilio. 82. ſuper quęſtionibus

col.3.nu.3.uerſi.ſecunda concluſio.vol.3.latè per Aymo.de antiq.temp.par.1.nu.78.uer.que autẽ dicta ſunt.Inſuper Lap.d.allegat.89. non negat,
7 quin † ſucceſſor teneatur iuſtificare titulum anteceſſoris: imò id ſupponit,prout in poſitione caſus.nu.8.uer.uenio.ad ſecundũ caput, & expreſſius firmat Rot.Belleme.112. ſubrogatus tenetur iuſtificare ius illius,ad quod ſeu in cuius locum ſubrogatur: & conſequenter probare omnia expreſſa,uel tacita in gratia primi,q̃ ipſe primus ꝓbare tenebatur,&c.facit,quod non habet plus iuris ſuo authore,imò eodẽ iure ſui authoris utitur ad.l.qui in ius,& l.aliud.§.fi.ff.de reg.iur.& c.is, q in ius.eo.lib.6.& ppea dicimus,q̃d reſoluto iure authoris,reſoluitur ẽt ius habẽtis cauſam ab eo. l.lex uectigali fundo.ff.de pig.act. Alex.conſi.11. ponderatis iis,de quib.col.7.uer. nec potuit.li.3. Rurſus arguendo ab abſurdo,& inconuenienti,ſi ſucceſſor non teneretur probare titulum,& habilitates ſui authoris,quilibet prouiſus inhabilis,& habens titulum infectum cederet in fauorem alicuius ſibi confidentis: prout in ſimili dicunt de
8 † cedente, qui,cum non ualeret ꝓbare ſuum creditum,illud alteri donauit,ſeu in aliũ trãſtulit,ad hoc vt ipſe poſſit ꝓ ceſſionario teſtificari,ex quo frans prǽſumitur,& propterea repellitur poſtea a teſtimonio.Bal. in l.omnib.col. 2.nu. 1.uer.ſed tu dic etiam. ante nu.2. ſubdit, & iſta eſt ueritas,qa ſucceſſor gerit eius imaginem.C.de teſti.Sal.in l. nullus.colum. 2.uerſicul. quæro, igitur, quid in donatore.& verſicul.quæro Titius promiſit.ff.de teſti. latè Lanfranc. in repet. cap. quoniam contra, de probatio. in uerſic. teſtes. uerſicu. quæro primo, nunquid donator. num. 88. & Felyn. in cap. inſuper. num. 13. in 4. quæſtio. de teſtib. ſi igitur in prophanis iſtæ fraudes præſumptione reiiciuntur, & reprimuntur, multo magis in beneficialibus, & diuinis, in quibus maior fides, & maior candor requiritur. Quid tenendum? ego concluderem pro parte affirmatiua, quòd immo neceſſarium ſit probare habilitates authoris, ſeu præceſſoris, uel prædeceſſoris: ſed non plenè, & ita concludenter,ut ſuas proprias. nec iſtud habetur pro impoſſibili, ſed bene pro difficili: unde meritò leuior probatio admittatur, nam quilibet magis debet habere paratas probationes ſui ſtatus,quàm alterius. Specul.in titul. de probatio.§.1.columna pen.ibi ratio diuerſitatis, quia perſona principalis,&c. Belleme, deciſio.645.non obſtantibus concluſionibus: per quam limitat,& declarat alias ſuas deciſiones. Petr.de Anchara. conſil. 117. ſatis impertinens. uer.ſecundo hoc probatur. Sed antequam ulterius procedam, aduertendum puto, quòd omnia argumenta, & illationes factæ,de iuſtificatione tituli prædeceſſoris,ſeu prædeceſſorum,uel authorũ ceſſant in caſu noſtro: & ſic alleg. Lap. 89. & pleræque aliæ deciſiones: quia ſatis diuerſum
9 eſt probare † titulum authoris,uel illius habilitates. nam iuxta interpretationem quæ ſit in palatio,communis reputatio non ſufficit ad probandum titulum authoris, cuius fuit recens poſſeſſio,iuxta dictam allega. Lap. ſeu illius interpretationem,ſuper qua (Deo dante) latius ſcribam ſuper regula, de Triennali, ubi melius cadet illius diſcuſſio. & iuxta deciſio. Caſſado. 1. 2. & 4. de cauſ.poſſeſſ.& propric.& 5. de teſti. ſpoliato. At in probandis habilitatibus non ſolum,quando concernunt prædeceſſorem,immo etiã quando ipſummet litigantem, per ſemiplenas, uel
10 leues probationes concluduntur: prout in † clericatu. concludit Bald.in c.licet uniuer. de teſti. cum quo tranſit ibi Felin.in fine. uerſicul. petra ſan.ſing.49.Bellem.deciſi.113.& 114. ubi etiam loquitur de probando magiſterio. Guid. Pap.q. delphi.474.Iaſ.in repe.l.admonendi. ante num. 199.uerſ.& per illas glo.& conſil.120.iuridicam. col.2.uol.4. Vide de probatione, clericatus latè per Io. And.in regu.non licet.lib.6.ac Lap. alle. 138.pater filium.nu.18. Si igitur habilitates propriæ probantur per leues,ſeu præſumptas probationes, multo magis alienæ ad ſupra deducta. Immo plus dixit Belle.deciſio.561.concluſio,q̃ ſi P. poſt mediũ.uer.fateor tamen.q̃ P.non tenebatur probare Doctoratũ, & familiaritatem narratam in gratia Ioannis, qui erat author, ſecundum caſus poſitionem.Immo talis probatio ſpectabat ad ipſum Ioannem,prout ibi. ex proximè dictis conſtat reſponſio ad omnia contraria: & & ſequitur,quòd omnes ſpecies probationũ aretis,de quib.ſupra,ſufficiunt,& etiam leuiores, ꝓ probandis habilitatibus prædeceſſoris. Et ꝓ ſigillo præmiſſorum,ſubiiciam pulchram,& rationabilem deciſionem Dominorum meorum ſub die 12.Decemb. 1547.factam in una Oueten.Archidiaconatus,de villa Vitioſa coràm R. D. Puteo nunc digniſſimo Cardinali, inter Io. de Prauia, & Io.Meriquez, & alios. Concluſerunt enim
11 † non requiri ita exactam probationem circa ꝓbandas habilitates prædeceſſoris.

S V M M A R I V M.

1 *Minori tempore mandati de prouidendo,tempore autem vacationis,& acceptationis maiori,an regula hęc obſtet.*
2 *Poſſeſsio rei tempore ſententiæ, ſufficit, ut quis condemnari poſſit.*
3 *Natiuitatis tempus ſufficit ſi mater fuit ingenua, vt quis liber naſcatur.*
4 *Sententiæ tẽpus inſpicitur, an quis euaſerit ſpectabilis ad effectum appellandi,ab eo tanquam à ſpectabili.*
5 *Interpretatio in dubio facienda eſt,ut actus ualeat.*
6 *Electionis tempore quem eſſe habilem ſufficit.*
7 *Impuberis iuramentum per eundem poſtea puberem factum obſeruari debet.*
8 *Poſtulatio prius inualida, ex poſtfacto ualida iudicatur.*
9 *Habilitas ſuperueniens operatur, acſi a principio adfuiſſet.*
10 *Beneficia uniuer eccleſia ueniunt ſub reſerua fauorabili:*

Habilitas

11 *Habilitas impetrantis conſideratur tempore vacationis*
12 *Initium ſpectari debet.*
13 *Electionis tempus inſpici, non id, quo ſit poſt.*
14 *Compromiſſum habilitate ſuperueniente non inualidatur.*
15 *Data attenditur in ſubreptione.*
16 *Habilitas prouiſi tribus temporibus requiritur.*
17 *Datæ tempus attendi non expeditionis, quis ſit officialis.*
18 *Inhabilitatis ceſſatio actus reconualeſcentiam non inducit.*

QVodecimo quęro, cum Gloſſatore hic,
1 au † minor tempore conceſſionis
mandati, de prouidendo, reſeruatio
nis, ſeu expectatiuæ, tempore autem
uacationis, & acceptationis maior,
comprehendatur in regula, ſeu illi regula ob-
ſtet? Et licet ſicco pede (more ſuo) pertran-
ſeat, altius exordiendo arguam pro utraque par
2 te. Et primo, pro negatiua † poſſeſsio rei tempo
re ſententiæ, licet non tempore litis conteſtatæ,
& retro, ſufficit, ut quis condemnari poſſit: &
contrà tempore litis conteſtatę, & non tempore
ſententiæ, ut abſoluatur. l. ſi autem. §. poſſidere.
ff. de rei uendica. l. tigni appellatione §. ſi quis nō
3 poſſidere. ff ad exhiben. Rot. dub. Faſt. 57. † nati-
uitatis tempus ſufficit, ſi mater ſit ingenua, ſeu li
bera, ut quis liber naſcatur. l. ſeruorum §. ingenui.
ibi, ſufficit enim liberam fuiſſe matrem eo tem-
pore, quo naſcitur, licet ancilla conceperit. ff. de
ſtatu homi. §. ſed ſi quis ex matre. uerſicu. ſufficit
autem liberam fuiſſe matrem. Inſtitu. de inge.
4 † Sententiæ tempus inſpicitur, an quis euaſerit
ſpectabilis, licet prius eſſet perſona priuata, ad
effectum appellandi ab eo, tanquam à ſpectabi-
li, & non tanquam à priuato. l. pręcipimus. §. ſa-
nè. uerſicu. licet antea priuato homini. C. de ap-
pellatio. c. anteriorum. §. ſi. uerſic. ita tamen. cum
gloſ. in uerſicul. priuati. 2. quęſtio. 6. Accedit,
5 † quòd in dubiis, interpretatio fieri debet, ut
actus, ſeu res potius ualeat, quàm pereat. l. quo
ties in actionibus. & l. ubi. ff. de rebus dub. l. quo
ties. ff. de uerborum obligatio. Dec. conſil. 289.
Non eſt parui. col. 2. uerſi. ſeptimo hoc corrobora
tur. & conſ. 324. conſuluit. col. 1. in fi. & conſi. 448.
uis tota. num. 17. ubi dicit, quòd hęc pręſumptio
ualiditatis actus ſuperat omnes alias pręſum-
ptiones: debet igitur fieri interpretatio pro ua-
liditate gratiæ: iſta quatuor fundamenta ponit
etiam Ioan. And. in cap. factum legitimè. col. 4.
de reg. iur. lib. 6. licet per alia uerba. Quinto fa-
6 cit, quòd † electionis tempus inſpicitur. ſufficit
enim, quòd quis maior, & aliàs habilis tem-
pore electionis ſit: licet tempore uacationis nó
eſſet. cap. quod ſicùt, in fine. uer. & c. cum inter.
3. in fi. de electio. ubi attenditur tempus electio-
nis, an eligentes eſſent ſuſpenſi. Archidiac. in c.
ſi eo tempore. de reſcrip. lib. 6. Bart. in l. 2. nume.
10. in 2. lectu. ff. de excuſatio. tutor. Deci. conſil.
214. in cauſa cathedralis. num. 1. c. dudum. 1. an-
7 te finem. de electio. Sexto † impuberis iuramen-
tum per eundem poſtea puberem factum obſer
uari debet, & adimpleri. l. fi. §. fi. ff. de libera. cau.
glo. in cap. paruuli. in uer. ut raræ in fi. 22. quæſt.
8 5. Septimò, † poſtulatio, quę prius inualida erat,
ex poſtfacto ualida iudicatur, perinde ac ſi à
principio talis fuiſſet. cap. bene. el ſecundo, præ-
ſertim. in fi. ibi, licet diuerſis temporibus, de po-
9 ſtulatio. prælato. Octauo, † habilitas ſuperue-
niens reſpectu actus producendi, ita operatur cũ
ſuperuenerit, ſicut ſi à principio affuiſſet. l. ſi qs
in ſenatorio. in fi. ff. de ritu nup. & ibi etiam not.
glo. & Bal. & l ſi quis tutor §. quamuis. uerſi. quid
ergo ff. eo. & ibi etiam gloſ. in uer. obliuiſcuntur.
l. uni. C. ſi. Rec. prouinci. ſi qua. 12. quæſt. 2. Io.
de Ligna. in tractat. eccleſi. interdi. colum. 3. nu.
7. ibi, nam habilitas ſuperueniens, &c. Nono,
10 † beneficia nouiter erecta, ueniunt ſub reſerua
fauorabili. licet nulla facta mentione in ſpecie de
beneficiis, de nouo erigendis. ita concludit poſt
Lap. Io. And. & Io Mona. Gaſpar de Peruſ in tra-
ctat. reſeruat. fol. 7. num. 7. uerſicul. beneficium
nouiter erectum. idem etiam concludit Gemin.
conſi. 69. circa med. ante fi. uerſi. ſuper iſto dubio.
faciens aliam diſt. & in primo membro. quando
uerba poſſunt extendi ad futurum, licet (ut di-
xi) nulla fiat mentio de nouiter creandis, ſeu eri
gendis: tenet reſeruam extendi, ut ſuprà, & pro
opin. Gemin. faciunt tradi. per Aene. de Falco. in
tracta. reſerua. fol. 11. in fi & fol. ſequen. Decimo,
11 † habilitas impetrantis conſideratur tempore va
cationis, non tempore datæ. c. ei cui, de præbend.
lib. 6. ubi ille, qui obtinuerat mandatum, de pro-
uidendo, de aliqua præbenda, ſi nondum exiſtat
in ætate legitima, non poteſt præbendam ſacer-
dotalem obtinere: & gloſ. vltima. exponens fi. il-
lius c. declarat, quòd expectet aliam præbendam
non ſacerdotalem, uel etiam ſacerdotalem, ſi tūc
peregerit ætatem idoneam: & ſic colligitur, qđ
ſufficit, quòd tempore uacationis reperiatur qs
habilis. facit. c. is cui. eo. titul. & lib. ubi conceſsio
in dubio, de conferendo uno beneficio, ille non
poterit conferre beneficiato, niſi beneficium pri-
mum dimittat: & ſic iſte, qui dimittit tempore
collationis ſit habilis ad beneficium conſequen-
dum, ad quod tempore indulti conceſſi, & ſic tē-
pore datæ, uel ante huiuſmodi collationem erat
inhabilis. faciunt trad. per Feli. in c. eam te. colu.
pen. de reſcrip. uer. fallit primo in conſideranda
habilitate impetrantis. Vndecimo ſtatutum, ne
quis extraneo uendat, uendita re extraneo, ſed tē
pore traditionis facto ciui, non obſtat. Paul. Caſt.
conſil. 286. uidetur, quòd dicta Andr. Tiraq. de
utroq. retra. §. 1. gl. 2. nu. 46 pag. 53. Duodecimo
nominatus etiā ad beneficia curata licet minor
ætate, & ſic tunc inhabilis: ſufficit, quòd reperia-
tur maior tempore acceptationis. Rebuf. in trac.
Nomi. quæſt. 9. poſt num. 52 per tex. in l. fi. C. de
mil. teſt. cum aliis quę ibi, adducit. Decimotertio

nos habemus, quòd ſtante ſtatuto quòd conſul-
tori debeant dari decem aurei, ſi eſt doctor, ſi ue-
ro eſt ſcholaris quinque: commiſſa cauſa ſchola-
ri, qui interim ad doctoratum promotus eſt, illi
decem & non quinque ſolui debent. Barto. in l.
præcipimus. §. ſanè. C. de appella. Felin. in capitu.
quoniam Abbas. colum. 3. ante fin. de offic. dele-
ga. Pro parte uero affirmatiua, quàm ueriorem pu
to, faciunt plura argumenta, & rationes per Ioan.
Andr. adductæ in præalleg. regula, factum legiti-
mè. quæ ibi uideri poſſunt. Inſuper facit regula il
12 la, quòd † initium ſpectari debet. l. qui id quod
1. reſpon. ff. de dona. & l. quod ab initio, ubi latè
Dec. ff. de regu. iur. cap. non firmatur. eod. titulo
lib. 6. gloſſ. in cap. dudum, primo, de electio. in uer
ſicu. electionis tempore. ubi quòd inſpicitur ini-
tium. & declarat quando finis ſpectanda ſit, &
13 quòd † tempus electionis inſpiciatur, nõ id quòd
fit per electionem: facit pro, & contra, conſi. Fede.
de Sen. 293. factum tale eſt. poſt princip. ubi re-
fert opin. Ioan. Andr. & reſpondet quibuſdam ar
gumentis. & pro iſta parte faciunt nota. per Bar.
in l. excu antur. ff. de excuſa. tuto. nume. 10. in 2. le-
ctu, ubi, quòd ſi prælatus tempore electionis erat
minor, tempore autem confirmationis faciendæ
maior; quòd per hoc non debet confirmari, cũ
debeat illud tempus electionis inſpici. & Bartol.
in l. impuberes. numero 3. ff. de falſis. ubi, quòd
pupillus eligi non poteſt notarius, at maior fa-
ctus poſſit tabellionatus officium exercere. pro
cuius concluſionis ueritate, uideatur præceptor
meus Dominus Philippus Decius. in l. fœminæ.
§. item impuberes. numero 2. uerſicu. ſecundo am
pliatur & nume. 3. ff. de regu. iuris. pro hac etiam
part. affirmatiua facit conſil. Cardina. 104. poſt
redditum. colum. 2. in princip. ubi quòd poteſtas
ſuperueniens non ualidat actum ab inhabili: idẽ
repetit conſilio ſequen. numero 18. facit etiam l.
Cæſar. in fine. ff. de publi. per quam Felin. in capi-
tulo 2. de conſtitu. numero 22. poſt Hoſtien. & Io-
annes Andre. infert, quòd uolens portare bla-
dum extra territorium. incæpit extrahere, poſteà
caſu deſiſtit. ſi interim fiat ſtatutum imponens
pœnam extrahenti, non impediat ipſum extrahe
re, ex quo prius inceperat. Et dixit Ioan. Baptiſta
Peruſi gener Barto. in ſuo tracta. de arbit. capitu.
14 17. libro ſecundo numero tertio. quòd † inhabi-
lis tempore cõpromiſſi, pone erat excommunica-
tus, bannitus, ſeruus, uel ſimilis: ſi illo pendente
habilitas ſuperueniat, per hoc compromiſſum
non ſubſiſtit, nec reualidatur per iura, quæ ibi al-
15 legat, quæ uideri poſſunt. Accedit, quòd † data at
tenditur in ſubreptione, uidelicet, an tempore da
tæ interuenerit ſubreptio, uel non. capit. ſi eo tem
pore. de reſcriptis. libro 6. quod loquitur in mi-
nori tempore datæ, poſtea uero effecto maiori. Io.
Andr. in capitulo, ad aures. de reſcrip. poſt me-
dium. ibi, dignitatis, quam habet tempore da-
tæ, licet tempore quo literis utitur, eam habere
ceſſauerit. Felin. ſupra allega. pro contraria opi-
nio. in capitu. eam te, numero 18. in uerſicu. tem-
pus datæ regulæ attenditur, ubi latè: & poſtea,
uerſicu. & quod in ſubreptione attendatur. ubi
declarat, & limitat dicta per eum ſupra, & firmat
proximam concluſionem. Franci. in dicto capitu.
ſi eo tempore. numero 3. in 2. nota. & in capitulo,
ei cui. de præbend. eod. lib. numero 8. uerſicu. ſed
domi. Anto. Conferunt nota. per Mil. in ſuo re-
perto. in uer. gratia impetrata ſuper beneficio. fo.
83. col. 1. ubi concludit, quòd gratia ſuper benefi
cio, quod liberè, & perfectè non uacat, non conua
leſcit, poſtea ſi ſuperueniat libera, & perfecta ua-
catio, per ea, quæ ibi allegat, facit conſi. Pariſi. 45.
nume. 2. lib. 4. ubi, quòd in coniecturanda ſubre-
ptione attendimus tempus datæ: & quæ poſt da-
tam accidunt, non alterant reſcriptum. & conſil.
56. nume. 21. eod. lib. 4. Et in terminis noſtris pro
hac ſecunda opin. quam ego teneo, uidetur con-
cludere Rot. Egidii Belleme. 754. ſuppoſita con-
cluſione: qui hanc eandem quæſt. quam ego po-
no, diſputat ad partes. & miror, quòd Gloſſator
non uiderit, & non allegauerit: facit plura funda-
menta pro utraque opinione, & ultimum funda-
mentum per eum adductum eſt pro hac parte. &
licet præmiſerit, quòd alia opin. uiſa fuerit proba
bilior: tamen quia uidetur reſidere in ultimo fun
damento, & quia rationes adductæ pro hac par-
te magis urgent, hæc uidetur tenenda. Et inter
alias rationes, quas non tranſcribo, quia uideri
poſſunt, unam adducit, quæ mihi ſat, ſuperque
16 concludit; quæ eſt, quod † habilitas prouiſi requi-
ritur tribus temporibus: quæ tempora licet ibi
non ſpecificet, ego intelligerem de tempore da-
tæ, tempore uacationis, & de tempore accepta-
tionis, ſeu prouiſionis ſubſequentis per executo-
rem, uel alium. & quòd datæ tempus inſpici de
beat, an quis ſit habilis, probat Domi. Hiero. Gig.
in ſuo uti. tracta. penſio. quæſtio. 22. nume. 16. &
ſequen. ubi plura allegat. & huic meæ opin. ma-
gnum robur adiiciet reſolutio Dominorum de
Rota, quam hic ſubiicio. Cõcluſerũt enim in una
Calaguritan. Archidiaconatus coram R. D. Re-
mano ſub die 22. Octobris, & 21. Nouembris.
17 1548. & poſtea ſub die 17. Iunii. 1549. † datæ
tempus attendi debere, an quis ſit officialis: &
non ſufficiat, quòd fuerit tempore expeditionis;
cum effectus aliquem fuiſſe officialem, uel non, ut
plurimum uidetur conſiderandus ad effectum
expediendi gratis; & ſic expeditionis tempus ſo-
lum uidebatur conſiderabile. Ad prima qua-
tuor argumenta, pro contraria parte facta, quæ
præmiſi, & ad pleraque alia reſpondent Ioan. An-
dre. in dicta regula, factum legitimè. & gloſſ. ſu-
pra allegatæ. & inter alia quòd fauor liberta-
tis, & ualiditatis actus in pleriſque ex contra-
riis operatur tales effectus. Ad id, quod dixi de
electione, poſtulatione, & ſimilibus, reſpondet
gloſſ. in clementina ſecunda. de ætate & qualita. in
uerſiculo conſtitutis. circa medium, ibi, quod
dicitur in electionib. ſpectari iudicium, intelligi-
tur

tur de initio electionis, non uacationis. Idem concludit ibi, Imol. numero 22. ibi, quia uerum eſt, ſi loquitur de initio electionis. Inſuper ad omnia contraria poteſt reſponderi, quòd
18 ſola † inhabilitatis ceſſatio non inducit actus reconualeſcentiam: ſed opus eſt nouo conſenſu, ſeu nouo actu. Bartol. qui refert, & approbat opinio. Dyn. in l. per fundum. in 2. nota. ff. de ſeruitut. ruſticor. prædior. Roma. latè conſil. 509. circa propoſitam. in 5. dubio. numer. 19. & ſeq. & num. 21. ponit caſum noſtrum. Deci. conſil. 66. in caſu de quo. numero 14. & ſequen. & conſil. 602. uiſo puncto. numero 21. & ſequen. ubi concludit, quòd ætas ſuperueniens tunc operatur, quando quis propter ætatem minorem aliquid facere non potuiſſet, ætate autem legitima ſuperueniente, ex ſe facere poſſet: ſecus autem quando ex ſe facere non poteſt. at in caſu noſtro, quis ex ſeipſo abſque principis, ſeu ordinarii authoritate, nec minor, nec maior poteſt ſibi canonicatum, ſeu aliud beneficium attribuere, ſeu conferre: vnde meritò requiratur noua prouiſio, ſeu nouus conſenſus ſuperioris. Facit etiam pro ſolutione præmiſſorum, quòd ſumus in caſu, in quo ius reſiſtit in initio. vult enim non poſſe prouideri, &c. niſi in tali ætate, & ſic ſuccedunt nota. per Bartol. in l. ſi conſtante. §. quoties. nume. 7. ff. ſoluto matrimonio. & latè Aymo. qui plures allegat. conſilio 197. numero 8. uerſicul. reſpondeo, quòd regula illius text. &c. Et pro hac opinio. quam teneo, pondero uerba regulæ. ibi, niſi eos, quòd in minori ætate recipere poſſint per ſedem Apoſtolicam ſpecialiter conceſſum fuit: & ſic, ut proximè dixi, conſtitutio expreſsè reſiſtit in initio, & requirit ſpecialem expreſſionem, ſtante defectu ætatis. Adaptatur etiam ad præmiſſa diſtinct. Ancharan. in dicto capitu. ſi eo tempore, de reſcript. libro 6. colum. 2. uerſicul. ſed his diebus, ubi loquens de teſtatore concludit, quandoq; conditio teſtatoris eſt funditus nulla, ut quia erat pupillus, &c. & nunquam conualeſcit, poſtquam cauſa efficiens erat nulla funditus: & poſtea ſubdir, & hinc eſt, quòd defectus ordinum, non reddit gratiam nullam ad beneficium curatum, ſicut reddit minor ætas, &c. Poſtremo pro hac opinio. & pro ſolutione omnium contrariorum, pondero illa uerba regulæ, uidelicet, Quomodolibet emanauerint: & ſic ætas requiritur quando prouiſiones, conceſſiones, uel mandata de prouidendo emanant, qualitas enim adiecta uerbo ſecundum tempus uerbi intelligitur, & ſic adeſſe debet tempore quo uerbum illud ad effectum deducitur. l. Titius. & ibi, Bartol. ff. de milita. teſtamen. l. 3. ff. de auro, & argento legato. Bartol. in l. ex facto. ff. de uulgari & pupillar. & optimè facit diſtinctio Bartol. ſupra pro contraria opinion. adducta, in l. præcipimus. §. ſeu. uerſicul. ſanè ſi illuſtrium. C. de appella. nos enim ſumus in ſecundo membro diſtinctio. Bartol. ut probaui, ponderando uerba, quomodolibet emanauerint.

SVMMARIVM.

1 *An regula hæc in conceſſione, ſeu gratia motu proprio facta locum ſibi vendicet.*
2 *Motus proprius ſubreptiones tollit, & gratiam ſubſiſtere facit.*
3 *Motus proprius licet ſubreptionem tollat habilitatem tamen non tollit.*
4 *Motus proprius diſpoſitionem non inducit.*

DEcimotertio quæro, ſuppoſita uera parte affirmatiua, de qua in proxima
1 quæſtione, an † regula habeat locum in conceſſione, ſeu gratia facta motu proprio. Clarum eſt enim quod mandata de prouidendo, reſeruæ, & expectatiuæ, ut plurimum concedi conſueuere motu proprio: uideamus igitur ſecundum caſum in alia quæſtion. poſitum, an minor ætas obſtat ſuperueniente poſtea ante uacationem legitima ætate, ſtante conceſſione facta motu proprio? Et pro parte negatiua facit, quòd
2 † motus proprius tollit ſubreptiones, & facit ſubſiſtere gratiam, quæ aliàs corrueret. cap. ſi motu proprio, de præbend. lib. 6. clem. ſi Romanus. eo. & inducit pleroſque alios effectus, de quibus latè ſcripſi ſupra ſuper 16. regula. & in terminis noſtris hanc opin. uidetur firmare Geminian. in c. ſi eo tempore. de reſcript. lib. 6. colum. 2. verſi. ego crederem, ubi concludit, quòd iſta clauſula, motus proprij, de per ſe, ſine clauſula, non obſtãtibus, uel alia, tollit ſubreptionem, quæ a principio interueniſſet, dempta igitur ſubreptione, & ſuperueniente ætate legitima, non eſt quid obſtet. & hæc opinio approbatur per Barba. in c. eam te. colum. 16. num. 91. de reſcrip. ubi quòd ſi Papa motu proprio mandet conferri beneficium curatum legitimam ætatem non habenti tempore datæ, ſi poſtea legitimæ ſit ætatis tempore acceptationis, beneficium eidem debebitur. Contrarium tenuit Lap. in præall. c. ſi eo tẽpore. quem ſequitur ibi Anchara. in fi. uerſ. quærit Lap. utrum ſi ſcribat. Idem etiam tenuit ibi Philipp. Franc. nume. 5. ſuper gloſ. 2. in fin. ubi
3 reſpondet, quòd licet † motus proprius tollat ſubreptionem, tamen non tollit aliam inhabilitatem perſonę. & pro hac opin. facit etiam conſil. Ancharan. 20. Viſo prędicto puncto. Staphi. ſuper ſignatura. fol. 87. à tergo. & 88. qui demũ reſidet in hac opin. verſicul. nihilominus prędicta opinio. non placet, &c. Facit, quòd † mo-
4 tus proprius non inducit diſpenſationem, dicto c. ſi motu proprio. cum gloſ. in uer. ob hoc, & ibi Ioann. Andre. poſt principium. ibi, motus proprius non inducit diſpenſationem. & Rot. 112. dicebant Domini. in no. ante finem, ibi, cum

de electio. idem dixit Felin. in d. cap. in præſentia.
num. 28. uerſic. & iſtis adde Bald. quod incumbit
probatio ætatis, & qualitatis illi, qui petit ſe ad
aliquod admitti, tanquam talis, fundata in eo in-
tentione ſua per dictum Bald. ut ibi. facit Rota.
Belleme. 76. non expreſsè profeſſus &c. ubi plura
pro hac opinio. quæ ibi uideri poſſunt. Aut quis
inſtat pro abſolutoria, & tunc ſiue ſit actor, ſiue
reus, uidetur dicendum, quod etiam, quod cõtra
ipſum detur de regula, non teneatur probare ſuã
ætatem, neque quicquam aliud, Rot. in antiqu.
253. no. ubi quis opponit, & 460. nota actore. &
melius. in no. 15. ſi cauſa, & 120. Actore, & 261.
licet actor. Bellemer. 471. Teſtis cum fama, &c.
ubi declaratur, quomodo in beneficialibus pro-
cedat regula illa. l. qui accuſare. C. de edend. &
c. fi. in 2. reſpon. de iureiur. & dicta dec. 15. optime
5 diſtinguit, concludens † nullam probationem re-
quiri in abſolutoria ab impetitis, ſiue eam obtine
re uelit reus, ſiue actor. & indiſtinctè tenuerũt do
mini de Rota, quòd poſſeſſor petens abſolutoriã
tantum, non teneatur probare ætatem, prout cõ-
cluſerunt ſub die 25. Iunii. 1548. in cauſa Ciui-
tatenſis parrochialis de Aldealua coram tunc E-
piſcopo Ferrentin. nunc reuerendiſsimo Cardina
li Pighino inter Ioan. Roderici, & Ioan. Romero.
6 Vnum tamen non omitto, videlicet, quòd † habi
litates perſonæ tam circa ætatem, quàm aliæ, præ
ſumuntur, quando actus habet debitam formã.
Innoc. & alii. in cap. Innotuit. de eo, qui fur. or-
din. ſuſce. Abb. in dicto cap. in præſentia. colum.
3. num. 3. & in cap. cum uirum. in 4. notab. per il-
lum textum. de regula. Socin. conſil. 258. in cauſa
poſt num. 2. uerſi. ſecundo infertur, quod ex quo
fuit præſentatus, & inſtitutus tanquam clericus,
& accolitus, & ſic tanquam habilis ad benefi-
cium fundata eſt intentio præſentati, niſi contra-
rium probetur. & Dec. in dicto cap. in præſentia.
num. 11. & conſi. 682. in cauſa D. Lucretiæ, nu. 14.
15. & 16. ubi concludunt. quòd ſi allegatur actus,
qui ad ſui ualiditatem acceſſoriè ætatem inclu-
dit, ætas idonea præſumitur. & ideo teſtamentũ
producens, non tenetur probare, quod teſtator
eſſet maior. 14. annis. Bald. in authen. omnes pe-
regrini. col. fi. C. communia de ſucceſſio. & in l. nul
li. col. 3. C. de Epiſcop. & cle. & omnis contrahens
præſumitur ætatis legitimæ. Bald. in l. 1. cod. ſi mi.
maio. ſe di. & facit text. in dicto cap. in præſen-
tia, ubi ſindicus probauit illum ſe. & ſua obtuliſ
ſe: & non opus fuit probare, quod eſſet ætatis
idoneæ. Deci. in dicto cap. in præſentia. nume.
11. Poſtquam hæc ſcripſi dum eſſem aduocatus
Dom. Roderici Lunero cõtra Didacum Vaſquez,
qui dabat de hac regula, in cauſa Hiſpalen. cano-
nicatus coram R. P. D. Anton. Augu. dato dubio
cui incumberet onus probandi ætatem, plura
vltra hic contenta deducens, obtinui pro meo
cliente. Reſolutum enim fuit uti annotauit bo.
me. Fab. Accoram. quòd onus probandi mino-
rem ætatem incumberet Didaco Vaſquez, quia
dabat de regula, unde debebat docere ſe eſſe in
caſu regulæ, & quia non fuerat facta mentio æta-
tis in gratia Roderici, unde præſumebatur habi-
lis, ſecus ſi feciſſet mentionẽ, de ætate, quia tunc
teneretur probare narrata, ut diſtinguit Io. And.
in regula infamib. Inter alia allegabam. con. Cal-
deri. 5. de probatio. & Pau. Caſtr. 447. & in quæſtio
ne, quæ uertitur. colum. 2. uerſ. uam ille qui alle-
gat. in nouis, alias conſi. 438.

SVMMARIVM.

1 *Aetas de iure, & ad effectum huius regulæ, an per teſtes probari poſſit.*
2 *Aetas in iure pluribus modis probatur.*
3 *Aetas per teſtes facilius, & concludentius probatur circa maioritatem, quàm circa minoritatem.*

1 QVARTO quæro, an † ætas de iure, &
ad effectum iſtius regulæ poſſit pro-
bari per teſtes, ita quòd dicatur ſuffi-
ciens, & releuans probatio? & primo
2 ſupponendum eſt, quòd in iure † plu
ribus modis ętas probatur: duos ponit Bartol.
in ſupra allegata. l. de ætate. ff. de minor. ante nu-
me. 7. verſicu. uenio ad ſecundam quæſtio. quali-
ter ætas probetur, &c. & concludit, quòd proba-
tio ætatis fit duobus modis: uno, per teſtes, de ue
ritate: alio modo per aſpectum. Gloſ. uerò fina.
in princip. in l. cum te. C. de probation. addit a-
lium modum, uidelicet, per inſtrumenta. & Fe-
lin. ibi numer. 4. uerſic. quarto quomodo ætas pro
betur, addit duos alios; uidelicet per confeſsio-
nem patris, & per ſcripturas parentum. Egò ue
ro addo duos alios, unum, videlicet per librum
publicum, ſeu officialium alicuius Ciuitatis,
uel caſtri: alterum uero per librum, ſeu annota-
tionem Rectoris, ſeu Plebani, quos omnes ſigil
latim proſequar. Redeundo igitur ad materiam
3 propoſitam dico, quòd † ætas per teſtes faci-
lius, & concludentius probatur circa maiori-
tatem, quàm circa minoritatem, ut conclu-
dit Bartol. in dicta l. ſi minorem. colum. 3. num.
3. ubi dicit, quòd per teſtes maior ætas de
facili probatur, ſi deponent uidiſſe talem ui-
uentem iam ſunt anni uigintiquinque per-
fecti, nam tunc ſequitur neceſſario, ergo ille
maior eſt, & ibi dant modum probandi per
teſtes in utroque caſu, & etiam per obſtetri-
cem, qui alicuius natiuitati interfuerunt: &
iſtæ probationes per teſtes quando ſunt for-
miter & ſecundum iura factæ, ſicut admittun-
tur in aliis terminis, debent admitti in ter-
minis noſtræ regulæ, & in ſumma iuxta Theor.
Bald. conſil. 19. factum tale eſt, quidam Van-
nus. numer. 3 uolum. 5. ad probandum ætatem
requiritur probari principium, & finem tem-
poris. quæ ætas (ut ibi ſubdit) non eſt aliud,
niſi quædam menſura temporis à natiuitate uſ-
que ad obitum decernens. Iacobin. de Sancto
Georg.

Georg. in l. cùm de ætate. ff. de probation. facit Grammat. in conſili. ciuilibus. 17. conſili. Andreas de Niſi numero 1. ubi, quòd etiam fieri poteſt probatio per uicinos, & conterraneos; quibus plenè credendum eſt: & ibi plura allegat. Sequitur ergo, quòd probatio ætatis per teſtes, dicitur plena; & tamen habemus, quòd in ea probanda ſufficiunt probationes coniecturales: Bald. in præalleg. conſil. 19. libr. 5. nu. 4. & quando teſtes probent ætatem, uel non, uideatur conſil. Barto. 92. in quæſtio. uertente inter D. Simonem. nume. 2. uſque ad fi. conſil. ubi pro probatione, & non probatione, diuerſa ponuntur exempla, & ibi, quæ cauſæ ſint aſsignandæ pro probanda ætate concludenter, & de probatione minoris ætatis uideatur per Bald. conſil. 219. teſtes & atteſtationes. & conſil. ſeq. quod incipit ex habitu corporis 4. uolumine.

SVMMARIVM.

1 *Aetas tum de iure tum ad effectum huius regulæ an per aſpectum probari poſſit.*
2 *Aetas per aſpectum duobus modis probari poteſt.*
3 *Sententia lata ex aſpectu non dicitur lata ex ueris probationibus.*
4 *Aſpectu atrox iniuria æſtimatur.*
5 *Aſpectu iudicatur an quis defectum oculi vel alterius membri patiatur.*
6 *Per inſpectionem fit comparatio literarum.*
7 *Omnia quæ oſtenſione facta melius, quàm ex locutione ſeu teſtium depoſitione percipiuntur, per aſpectum decidi debent.*
8 *Aetatis probatio ex opin. aliquorum nullius eſt momenti.*
9 *Aetatis probatio per aſpectum (ſecundum aliquot) leuis eſt.*
10 *Secundum alios præſumptionem facit, ex qua in aduerſarium onus probandi contrarium transfertur.*
11 *Quarta opin. iuxta theor. Bart.*
12 *Aetatis probatio ex aſpectu iudicis, onus probandi in aduerſarium transfert.*

1 QVINTO quæro, An ſimiliter † ætas tum de iure, tum ad effectum regulæ noſtræ, poſsit probari per aſpectũ & talis probatio releuet? Et primo
2 præſupponendum eſt, quòd † ætas per aſpectum duobus modis probari poteſt: uno, per teſtes, qui inſpexerint: altero quòd iudex ipſe inſpiciat, & ſecundum aſpectum faciat ſuum iudicium: ſeu mandet aliis ut inſpiciant, & referant, ſeu iudicium faciant ſuper ætate, & de utroque loquitur Bart. in l. tabularum. §. ſi dubitetur uerſic. reſpondeo, probabitur per aſpectum corporis, quod ſufficit non ſolum in iudice ſed etiam in teſte &c. ff. quemad. teſtamen. aperi. Idem Bartol. in l. minor uiginti quinque annis adito præſide. & in dicta l. de ætate. numer. 8. ff. de mino. Pro parte affirmatiua, quòd probatio per aſpectum ſit plena, & ſufficiens, probatur per tex. in l. 2. in fin. ibi, ut aſpectu atrox iniuria æſtimetur. ff. de feriis, nam ibi colligitur, quòd ex aſpectu ſit æſtimatio, & ſic deciſio. facit dictum Bald. in l. contra negantem. in fine. C. ad l. Aquil. ubi poſt Azo. no. quòd aſpectus præfertur cuicunque alii generi probationũ. Idem Bal. in l. Deo nobis. columna tertia. in fin. uerſiculo reſponde, aut per aſpectum corporis apparet incognita, & ei ſtandum eſt: quia omnis iſta probatio uincitur, ſi aſpectus in contrarium teſtificatur &c. C. de epiſcopis & clericis. Iaſo. in l. fina. numero tertio. uerſiculo, in contrarium uidetur facere regula. ff. de in litem iuran. & quòd ætas tam minor, quàm maior, probari poſsit per aſpectum, no. Bart. in l. prima. numero ſexto. uerſicu. no. quòd ſicut. de mendi. uali. libro 11. Bald. conſilio 219 teſtes & atteſtationes. colum. prima uerſiculo interrogati in cauſa ſcientiæ dicunt, quòd uiderunt eam, tempore deducto & ante, & quòd eorum uiſu, iudicio, & aſpectu corporis ipſius, ipſa erat minor: quæ probatio ſufficit cum iis quæ ſubiicit, & conſilio ſequen. uolum. 4. Pro parte uero negatiua facit præallegata l. minor uigintiquinque annis adito præſide. ff. de mino. ubi pronuntiationem præcedente aſpectu ſuper ætate nil obeſſe, ſeu nil releuare deciditur. & ratio eſt, quia † ſententia lata ex 3
aſpectu, non dicitur lata ex ueris probationibus; unde poteſt quandocunque retractari; prout hæc omnia concluduntur ex dictis Anto. de Butr. in cap. fraternitatis de frigi. & malefic. Roma. in l. admonendi. numero 34. uerſicu. & primo ſi ſit lata ſuper ætate, & probationes per aſpectum. ff. de iureiuran. & ibi. Alexan. numero 17. & Iaſ. in repetitione. nume. 39 ibi, quia non eſt lata ex ueris probationibus &c. & dixit Bald. in l. ſi minorem. numero quinto. uerſiculo quæro ulterius, quid operatur. C. de in integrum reſtit. mino. quòd aſpectus in probatione ætatis ſolum inducit præſumptionem, non tamen neceſſariam probationem, & cum Bald. tranſit Roman in ſupra allega. l. admonendi. ante numer. 35. Quid tenendum? antequam ad deciſionem quæſtionis deueniam, neceſſarium duxi, ſpecies plures inſpectionum ſeu aſpectuum in medium adducere, & ſic medio diſtinctionis, & particularium, ſeu ſpecierum cognitionis, peruenire poterimus ad ueritatem ipſam.

4 Aſpectu † atrox iniuria æſtimatur, ut ſupra dixi per tex. in l. 2. in fin. ff. de feriis, & Doctores declarant & exemplum dant in l. 1. in §. ſed excipiunt. & ibi dicit Roman. numero quarto. nota pro ſingulari illum tex. quòd iudex adhibet medicos in arte peritos; ut uulneris qualitatem conſiderent, an atrox ſit, uel non: an remanſura cicatris uel non. ſequitur Alexand. numero 6. & Iaſo. numero 12. in 6. nota. & atrox iniuria ſecundum illum tex. iuxta quem aſpectus deſideratur, declaratur per tex. in §. atrox iniuria. Inſti. de iniur. ibi, uel ex facto, & ibi Doctores: & per gloſſ. in cap. fina.

ſina.in uerſicu.atroces.de donatio. Per inſpectio-
nem cognoſci debet.an uulnus ſit lethale, uel non
cap.ſignificaſti.2.de homi.uel pone plures uulne
rarunt.ad cognoſcendum an Titius, uel quis de
occiſo teneatur iuxta tradi.per Abba.in cap.pro
poſuiſti.nume.11. de probatio.uerſ. 3. circa hoc,
ubi etiam quæris,an peritiores ſint aſſumendi: &
ſi contrarium dicant, an ſententiæ uigore primæ
relationis lata retractanda ueniat latè Iaſ.in repe-
titio.l.admonendi.nume.39.& ſequen. ff. de iure
iur. Tertio per inſpectionem. per euidentiam rei,
pleniſsima habetur probatio. Bald.in l.ſi quis te-
ſtibus ante ſi.C de teſti.ubi concludit, quòd etiã
poſt didicita dicta teſtium, poteſt fieri probatio
per euidentiam facti:ſubdens, quòd, probatum
fuerat quendam gladio interfectum: Rea dice-
bat illum mortuum ſua morte,& quòd in corpo-
re eius non apparebat percuſsio.fuit cadauer ex-
humatum.& oſtenſum medicis,& fuit iudicatum
ſecundum, ꝙ apparebat in rei ueritate, facie rex,
in l.1 §.ſi quis ultrò ff de quæſt,ubi euidentia tol
lit ſententias. & confeſsiones proprias; latiſsimè
per Roma.in l ſi uero.§. de uiro.in 4. fallen. ff.ſo-
lu.matri.nume.61.& 62.præſerrim.uer, ſexto pro
batur &c.Iaſ.in dicta repet. l. admonendi. nume.
40 nec aliter cognoſi poteſt,an uulnus ſit morta-
le,uel non,quam per regulas medicorũ. latè Grã-
ma.Voto 24.Redemptoria gentium. nume. 7.&
Rui.conſ.53.ex pluribus.uolum. 5. ante numerũ
2.ibi,& maxime per modicum &c.Quarto medi-
corum inſpectione,& denunciatione,præcedente
tamen iudicis inquiſitione.probatur, an quis ſit
ægrotus.& ualetudinarius l.ſemel.& ibi Bart.de-
clarat.C.de remili.lib.12 Quinto. aſpectu matro
narum probatur aliquam eſſe, uel non eſſe uirgi-
nem,cap.cauſam matrimonii in fin.& c. propo-
ſuiſti.de probatio.Lap.allega 54.factum ſup quo
poſt num.4 Bal.in l.Deo nobis.col.3.num.7 uerſ.
ſed ponamus.C.de epiſco.& cler.& ibi concludit,
quòd iſta probatio uincit omnem aliam. Sexto,
aſpectu obſtetricum iudicatur,an mulier ſit præ-
gnana, uel non.l.1.§.1.& §. de inſpiciendo ff.de
uent.inſpici.Multoties tamen iudicium obſtetri-
cum eſt fallax c.nec aliqua.27.quæſt. 1. Septimo,
per matronas inſpici debet mulier, ut iudicari
poſsit,an idonea ſit ad uiriles amplexus, & pro-
pterea ſeparari poſsit,uel non matrimonium.ca.
fraternitatis.de frigid,& malefi. tamen iſta nõ eſt
ſufficiens probatio,cum(ut tex.ibi ſubdit)contra
rium poſtea apparuit. unde matrimonium fuit
poſtea reintegratũ. Octauo. per inſpectionẽ agri
menſoris,& etiam ipſius iudicis. confinia diſcer-
nuntur,& diiudicantur.l.ſi irruptione §.ad officiũ
ff.fin.regun.l.3.C.eo cap. quia iudicante.de præ-
ſcriptio.Nono,ex habitu corporis, ſeu inſpectio-
ne reſultat unus modus probationis cognoſcen-
dum pubertatem; ad effectũ generationis & ma-
trimonii. capit. puberes. de ſponſa. impu.& ibi
Abba. in antiqu. declarat, quo modo ſit illa in-
ſpectio.& licet de iure ciuili non ſolum in fœmi-
na,ſed etiam in maſculo indiſtinctè uideatur pro
hibita talis inſpectio pro pubertate cognoſcẽdã,
Inſtit.qui.mo.tu.ſi,in princ.tamen ſecus uidetur
dicendum de iure Canonico,ſaltem quo ad effe-
ctum matrimonii,in quo matrimonio non conſi-
deratur ſolum ætas.ſed potentia, prout declarat
Panormi.in dicto cap.puberes.in 2.nota. Decimo
aſpectu iudicis deciditur, an damnum ſit datum
uel non,etiam non obſtante ſtatuto; quòd ſtetur
iuramento accuſatoris. & iſta probatio cuicunq;
alteri præfertur,ut ſuprà dixi. Et iſta omnia pro
bantur per Bald.ſupra allega.in l. contra negãtẽ
tem.in fin,C.ad l.Aquil. quem ſequitur Iaſ. in l.
de periurio.nume.3.& 4.de in lit iur. Vndecimo,
5 an quis patiatur †defectum oculi, uel alterius mẽ
bri.propter quod non ſit in eccleſia Dei admittẽ
dus,uel priuandus ſit beneficiis, iuxta illud Leui
ti.21.poſt medium,ubi tales repelluntur.ca.hinc
etenim.49 diſt.& toto titu.de corpo.uiti aſpectu
diiudicari debet.cap.ſi fortè.de electio.lib.6.& c.
conſtitutionum, quod uenit declaratiuè ad cap.
præfatum,de uerbo.ſignificat,eod lib. Nam in di-
ctis iuribus mandatur ꝙ ſi electo opponatur defe
ctus ſcientiæ,uel perſonæ,ante omnia talia debet
ſubiici examini;& ſicut examen in ſcientia eſt per
uiam interrogationis. & diſputationũ, prout ibi
notatur & declarat Rot.270 ſi mandetur audito
ri.poſt medium.in no.ita examen in defectu ocu-
li,uel alterius membri per uiſum, & aſpectum ex
aminabitur,conuocatis etiam(ſi opus ſit) peritis
in arte. Non omitto tamen ꝙ in una Carluſen.ſa
criſtiæ coram bo.me Hieronymo nouato cum op
poſitus fuiſſet Ioanni del Mila. (pro quo etiam
ego ſcripsi) defectus oculi,ſeu in oculo, obtenta-
que fuiſſet commiſſio ꝓ ueritate comperienda,
ꝙ arbitrio D. Auditoris ſubiiceret ſe examini, &
experientiæ ſuper oculo,& illius uiſu, dato pun-
cto,an ad prædicta teneretur. Domini reſoluerunt
ſub die 28 Nouembris.& 5.Decembris 1548 ꝓ
parte negatiua Duodecimo,per inſpectionem ſit
6 †comparatio ſcripturarum.l.comparationes. C.
de fide inſtrumen & ibi glo.declarat. in uerſi.non
aliter.ibi,natura literarum tantum inſpecta, & in
uerſ.ab his. ubi ꝙ à peritis ſcriptoribus fieri de-
bet.facit conſ.Roma. 20. uiſo puncto &c. & qua-
lem probationem faciat iſta inſpectio, ſeu com-
paratio declarat gl. in dicta l. comparationes. in
7 uerſic.teſtium. Tandem †omnia,quæ melius oſten
ſione facta percipiuntur,quam ex locutione, ſeu
teſtium depoſitione,per aſpectum cognoſci,& de
cidi debent, prout pulchrè cõcludit,& exemplũ
dat Lap.alleg.67.quæ incipit,quoddam Monaſte
riorum præſertim.nume. 7. uerſicu. nam quæſtio
Parrochianorum per ſimplicem, & unicam ſpe-
ctationem iudicis accedẽtis ad uillam &c. & uer.
Item conſiderabit ualetudinem &c. & uerſ. ſunt
enim quædam, quæ melius oſtenſione &c. & ui-
demus in dies cuncta tribunalia deputare iudi-
cem,uel peritum; ſeu peritos pro differentiis in
materia ſeruitutum, & pro pleriſque aliis nego-

ciis terminandis. Redeundo igitur unde digreſ-
ſus ſum, dico, quòd omnia argumenta facta, &
quæ fieri poſſent de aſpectibus, de quibus ſupra,
ad aſpectum ætatis non concluderent. Nam co-
gnitio ætatis per aſpectum eſt ſat ſuperque diuer
ſa ab alijs aſpectibus, qui (ut ſupra oſtendi) pro
maiori parte faciunt concludentiſsimam proba-
tionem, alijſque probationibus efficaciorem.
Quantum igitur ad propoſitum dubium attinet
(ſaluo ſemper meliori iudicio) proſequendo pri
mum modum probandi per aſpectum, de quo
præmiſi, uidelicet per teſtes, uidentur in hoc eſ
ſe diuerſæ opin. inter primarios Doc. Imò colligũ
tur etiam ex dictis eiuſdemmet authoris & qua
tuor diuerſas opiniones inuenio. Prima eſt tenen
8 tium ætatis † probationem per aſpectum nullius
eſſe momenti nihilque releuare. iſtam opin. teti-
git Bartol. in ſupra allegat. l. de ætate. numer. 8.
uerſic. 2. eſt uidendum, ubi dicit, quòd hæc pro
batio per aſpectum non poteſt fieri per teſtes,
quia debent deponere ſuper his, quæ cognoue-
runt per ſenſum corporeum. Idem expreſsius
tenuit Bar. conſil. 92. in quæſtione uertente inter
D. Simeonem Colum. nu. 3. ubi concludit, quòd
illud teſtimonium ex aſpectu erat inualidum, ac
inane, & fragile: quia ſolus iudex hoc poſsit, per
rationes ut ibi. Idem firmat Bald. in l. ſolam. C.
de teſti. col. fi. num. 12. uerſi. item dubitatur de
teſte, qui interrogatur ſuper ætate: allegat dictũ
conſil. Bart. ſed corruptè, ſubdens, & hoc tene me
liori ratione &c. & dat rationem, quia aſpectu
quis poteſt decipi. eandem rationem aſsignat
Alex. conſi. 29. lib. 7. num. 9. ibi, dicat ſe ſcire per
aſpectum corporis, non probat. quia aſpectu
quis poteſt decipi, & quia eſt potius iudicium,
9 quam teſtimonium &c. Secunda opin. fuit † æta-
tis probationem per aſpectum eſſe leuem, iſtud
concludit Bald. expreſsis uerbis ſuper rubr. C. de
probatio. colum. fi. ibi, ſed magis leuis, ut pura
probatio ætatis ex aſpectu corporis. & ſi quis di-
cat, quòd ibi intellexerit de aſpectu per iudicẽ
faciendo: reſpondeo, quòd ibi loquitur indiſtin
ctè: & quandoquidem aliter loqueretur, idem
dicendum eſſet, arguendo à, ſi de quo magis. nã
maior probatio uidetur reſultare ex aſpectu iudi
cis, quàm teſtis. Bart. in dicta l. de ætate. num 8.
10 Tertia fuit opinio, quod ex hoc teſtimonio reſul
tet præſumptio, ex qua transferatur in aduerſa-
rium onus probandi contrarium, glo. in uer. pro
bandum. in princi. in dicta l. de ætate, Grammati.
qui plura cumulat, Vot. 14. In cauſa Regij fiſci, an
te nume. 3. ibi, Teſtati ſunt ipſo inquiſito prius
bene inſpecto &c. & ou mer. 4. & 5. Idem conſil. 4.
excellens Dominus Malferi. num. 9. & 10. Quarta
11 opinio eſt tenentium † ætatis probationem per
teſtes ex aſpectu iux. Theo. Bar. in l. de ætate. num.
9. & 10. cum exceſſu deſcẽſiue, & aſcenſiue ut ibi,
eſſe concludentem, & ſufficientem. & licet (ut ip
ſemet Bar. ibi dicit) ille exceſſus non poſsit pro-
bari per legem, ſed ſit ſecundum ſuam intentio-
nem: unde non immerito poſſet talis eius theo-
rica tanquam in iure non fundata, ſubuerti: ta-
men propter authoris eminentiam omninò tenẽ
da eſt: quam etiam ſecuti ſunt magni uiri, prout
Alexan. in præallegat. conſil. 29. col. 2. num. 5. uol.
7. & Stephan. Bertran. conſi. 2. nume. 41. uolum 3.
& quòd iſta probatio iux. theo. Bar. ſit ſufficiens,
probat ibi ipſe Bar. num. 8. ibi, dico quòd teſtis
poteſt deponere de ætate alicuius per aſpectum,
& faciet plenam fidem, non tamen ſimpliciter,
ſed ſecundum determinationem, quam dicam.
Si igitur facit plenam fidem, ergo eſt plena pro-
batio. Idem ſentit in l. 2. § ſi dubitetur. poſt prin.
uerſic. ſed quæro, ſi uolo probare, remittens ſe ad
dictam theoricam, & cum ſit etiam approbata
per præfatos Doct. ut ſupra dixi, ſequitur, quòd
uera ſit concluſio iſtam probationem omnino ſuf
ficere tum ad effectum regulæ noſtræ, tum ad om
nem alium iuris effectum, & ſic ad probandum
ætatem quatuordecim annorum, de qua in regu
la, deſcenſiuè erit triennium, aſcenſiuè quadrien
nium, ut per Bart. ubi ſupra. & ex uerbis Bart. &
aliorum cum eo tenentium, ſequitur reſponſio
ad tacta quo ad illas tres opin. quas præmiſi: quia
non cõcurrunt in illis ea, de quibus in dicta theo.
Bar. pro ut optimè poteſt diſcerni ex dicto conſil.
Bar. 92. num. 3. conſil. Bald. 19. num. 3. uol. 5. & me
lius ex dicto conſi. Alex. 29. uol. 7. & conſ. Bertran.
2. uolum 3. ubi approbatur doctrina Bart. & re-
probatur modus probandi ætatem: ratio eſt, quia
non fuit probata plenè iuxta formam Bart. & ſic
quanto minus legitime probabitur, tanto minus
erit conſiderabilis. Quantum uero attinet ad
12 † ætatis probationem ex aſpectu iudicis, clarum
eſt, quòd transfert onus probandi in aduerſarium
l. minor 25. annis adito Præſide. & gloſ. in dicta l.
de ætate. in uer. probandum. poſt princ. & ibi Al-
beri. uerſic. aut præſumptio ex aſpectu. ff. de mino.
Saly. in l. ſi minorem. poſt prin. uer. oppono, quòd
non expediat actori. C. de in integ. reſtitu. Gram-
ma. ſupra allega. uot. 14. num. 4. & 5. & conſi. 4. nu.
9. & 10. Qui autem uellet tenere ad effectum regu
læ, ætatem plenariè probari ex aſpectu iudicis, po
teſt ultra alia ſe fundare authoritate Rotæ. 811.
ſciẽdum eſt, quod ſi in aliqua. in antiq. ubi, quòd
ſi opponitur contra aliquem, quòd non habeat
ætatem ſufficientem ad beneficium, Auditor cau
ſæ præſentat illum coram dominis Auditoribus,
ut uideant illum per aſpectum corporis &c. facit
conſil. 17. Thom. Gramma. in uol. conſil. ciuilium
incipit. Andreas de Niſi. ubi numer. 2. concludit
quòd ex aſpectu iudicum reſultat onus modus
probandi ætatem, per ea, quæ ibi adducit. & pro
reſolutione huius quæſt. poteſt etiam diſtingui,
aut loquimur de probanda ætate ab omnibus co
gnoſcibili, ſiue maiori, ſiue minori, puta quòd barba
tus ſit maior quatuordecim annis: uel canus cri
nibus, ſeu barba ſit maior uiginti annis: uel aſpe
ctu puerili ſit minor uiginti quinque annis: & tũc
indiſtinctè reſultet plena, & integra probatio.

Aut

Aut aſpectus non eſt ab omnibus cognoſcibilis, & tunc per teſtes non bene probetur, ſed melius per Iudices, uel eos quibus iudices commiſerint. & ita poſſent concordari omnes opiniones: & quã do erit euidentior aſpectus cognoſcibilis, plenior probatio reſultabit. pro quibus etiam uideatur Deci. Tho. Gram. 48. Ioannes de Vicinancio. numer. 19. & ante. Non omitto tamen, quòd domini de Rota in una ciuitatenſis Parrochialis de Aldeadalua coram R. D. Antonio Anguſtino inter Io. Romero & Ioan. Roderici ſub die 30. Octobris 1540. inclinauerint, quòd ſolus aſpectus non plenè probaret ætatem, ſed bene aſpectus cum publica uoce, & fama.

SVMMARIVM.

1 *Aetas an per inſtrumenta probari, & quomodo, & qualiter poßit.*
2 *Inſtrumentis omnia quæ per teſtes probari poſſe.*
3 *Modus probandi ætatem per inſtrumenta matrimonij ſeu ſponſalium.*
4 *Probatio concludere debet per neceſſe, non per poſſet eſſe.*
5 *Naturales per ſubſequens matrimonium, uere legitimos effici.*
6 *Inſtrumentum ad inſtantiam patris ſuper natiuitate filij probat ætatem.*
7 *Aetas minor per inſtrumentum tutelæ præſumptiue probatur.*

1 SExto quæro, an † ætas probari poſſit per inſtrumenta, & quomodo, & qualiter? & ad primum affirmatiuè reſpondeo per claram iuris regulam,
2 quæ eſt, quòd † inſtrumentis probari poſſunt omnia, quæ per teſtes, eandemque uim habent inſtrumenta, & teſtes, uulga. l. in exercen. C. de fi. inſtru. & ibi nor. glo. in uer. in exercendis. l. pactum quod bona fide. C. de pact. Deci. conſil. 79. & pro tenui. num. 3. & conſil. 169 & diligenter. colum. 1. in fin. immo in pluribus caſibus, maiorem uim habet ſcriptura, quàm teſtes. l. uni. C. de mandat. princip. latè per gloſ. magiſtram in capitul. 1. de cenſi. libr. 6. in uerſicul. in ſcriptis, ubi infiniti caſus ponuntur ſcripturæ probationem neceſſario requirentes. & in terminis noſtris, quòd ætas probari poſsit per inſtrumenta, facit text. in l. 2. §. ætas autem probatur. cum glo. in uer. legitimis, in princip. Idem concludit Bar. in l. 2. numer. 1. ubi dicit, quòd immo melius probatur per inſtrumenta, quàm per teſtes. C. ſi mino. ſe maio. dixe. & Salycet. in l. ſi minorem numer. 10. uerſicul. & de hoc eſt caſus. C. de in integr. reſtitut. Ad aliud, † quomodo probanda
3 ſit ætas per inſtrumentum: dico, quòd minor ætas probatur per inſtrumentum ſponſalium, ſeu matrimonii, hoc modo: Die, menſe, anno tali. A. contraxit matrimonium cum D. & à die dicti contractus ſunt tantum lapſi anni. 13. ergo talis filius uel primo, uel ſucceſsiue ex eiſdem genitus non eſt maior quatuordecim annis: ergo non eſt habilis ad canonicatum cathedralis eccleſiæ, de quo in regula. Talis modus probandi per inſtrumenta colligitur ex dictis Bal. in l. neque natales. col. 3. nume. 8. C. de probatio. & ibi Saly. nu. 3. uerſic. item iſtam glo. & poſtea uerſicul. ex quo infero. quod minor ætas filii præſumptiuè probatur ex dinumeratione annorum inchoando à tempore matrimonii inter patrem & matrem cõtracti. Bal. in addi. ad ſpecul. in §. ultimo in fin. de integr. reſtitut. uerſicul. per inſtrumentum matrimonii probatur ætas prolis &c. Iacob. de S. Georgio in l. de ætate. num. 6. ff. de probatio. Aduertendum
4 dum tamen eſt, quòd cum † probatio debeat cõcludere per neceſſe, non per poſſet eſſe l. non hoc C. unde legi. l. neque natales. C. de probatio. Bal. in l. ad probationem 2. poſt prin. uerſ. & no. quod probatio nunquam concludit, per poſsibile, ſed debet concludere per neceſſe. C. eo. l. ap. all. 55. an oporteat, & Alle. ſeq. numer. 3. uerſic. & probatio uera debet de neceſsitate cõcludere. Bar. Caſſan. conſil. 19. num. 20. per præceptorem meum in d. in præſentia. num. 16. in 13. not. de proba. ſed plerique naſcuntur ex concubina, cum qua poſtea
5 matrimonium contrahitur, & fie † naturales per ſubſequens matrimonium efficiuntur uerè legitimi. cap. tanta. qui filii ſint legi. & non ſolum quò ad allodialia, uerum etiam feudalia, & quomodo, & qualiter. uideantur omnino Deci. conſil. 155 & diligenter, & Cur. Iuni. conſil. 136. quidam Vaſallus: qui diuerſè loquuntur. Non poteſt igitur competẽter probari ætas minor per inſtrumẽta dotalia, ſeu per inſtrumenta matrimonii, quia potuerunt filii duo ante inſtrumenta fuiſſe nati: & iſta etiam in terminis noſtris ponderat Bald. in l. neque natales. col. 3. num. 8. uerſicu. reſtat unum dubium, utrum per inſtrumentum matrimonii probetur ætas. C. de probatio. Poteſt tamen reſpõderi ſecundum Bald. ibi, quòd à communiter accidẽtibus eſt, quòd filii legitimi naſcantur poſt dotalia inſtrumenta: ratio, quia matrimonium inter perſonas honeſtas conſueuit (ut plurimum) præcedere feſtiuos amplexus, ergo ita præſumatur. Rurſus iſte modus probandi ætatem per inſtrumenta non poteſt uerificari in probanda maiori ætate. pone enim; quod ego probem, matrimonium eſſe contractum iam annis uiginti: ergo talis filius eſt maior quatuordecim annis: & ſic habilis ad canonicatum cathedralis. conſequentia non tenet, ut patet ad ſenſum. & facit dicta l. neque natales, ubi omnes notant. Videamus igitur, an detur alius modus probandi ætatem tam minorem, quàm maiorem per inſtrumen-
6 tum: dico, quòd ſi † ad inſtantiam patris, uel matris tempore natiuitatis, ſeu parum poſt fiat inſtrumentum, qualiter die menſe, & anno tali, ex tali natus eſt Sempronius, quòd ex iſto inſtrumento quoad omnes etiam ad effectum noſtræ regulæ probabitur ætas minor, vel maior. in addi. ad Specul. in titulo, de inſtru. editió. §. poſtquam uerſic.

verſicul obligationes. in uerſic. & cū ca medium ibi, aut de eo, quæritur, quod procedit ſine uoluntate, &c. & tunc in caſu inſtrumenti ſuper natiuitate ſi fiat, ut reſultet iuris effectus ex illo actu, propter quem petitur ſcriptura, putà actio, exceptio, accuſatio, excuſatio, uel aliquid ſimile: tunc regulatur tale inſtrumentum ſecundum alia requirentia conſenſum duorum, uel unius, & in iſto, talis effectus reſultare poteſt, prout ex infra dicendis apparebit. Quatenus uero effectus non reſultet, tunc uidetur concludere, quòd cum interuentu iudicis poſſet confici inſtrumentum, alioqui non inducat probationem. Bald. ſuper rubric. C. de fide inſtrumentorum. colum. 3. numero 7. ubi, quòd cum præſentia iudicis tale inſtrumentum factum plenè probat: alioquin facit indicium. & ſic declarat opinio. Nicol. Matharelli. facit Salycet. in dicta l. neque natales. nume. 5. uerſicul. ſcriptura publica. C. de probation. & idem Salycet. in l. etiam, poſt princip. numer. 2. verſicu. extraindiciaria dupliciter poteſt eſſe confecta. ibi, ut ſi vocetur tabellio, qui de natiuitate pueri, &c. ff. de probatio. Paul. de Caſtro. in l. prætor. numero 8. ff. de edend. ubi ponit exemplum de Lucano, qui iuit Florentiam, ibique ſibi natus eſt filius, ſuper qua natiuitate confici fecit inſtrumentum ex hac cauſa, ut ills gauderet beneficio ciuilitatis, tanquam ibi natus, eſt uerum, quòd ipſe Paulus de Caſtro conſulit, quòd interueniat iudicis authoritas. Conſtat igitur ex præmiſſis, quòd ex tali inſtrumento, præſertim accedente authoritate iudicis, probatur ætas tam minor, quàm maior, & iſte effectus ad hoc, ut gaudeat ciuilitate, eſt unus ex effectibus, de quibus ſupra. Poſſent etiam conſiderari diuerſi alii effectus, puta ad effectum excuſandi matrem, ne dicatur prius, uel poſtea peperiſſe. & an ſuper natalibus confici poſſit inſtrumentum, & quomodo, uideatur Hoſtienſ. Anton. de Butri. Abb. & Felyn. in cap. ſeries. de teſti. Vnum non omitto, quod tamen mihi ridiculum, immo ſuperſtitioſum, & illicitum videtur, quòd patres, & matres (ut plurimum,) quando filiæ naſcuntur in die Veneris, faciunt rogari notarium, de natiuitate in tali die: & hoc quia, quando poſtea nubunt, ſi ſignum uirginitatis non appareat, non præſumantur antea cognitæ. dicunt enim fœminas tali die natas non habere in hoc ſigno priuilegium aliarum. & ſic boni maritelli, quibus forſan potius nomen fœminarum conueniret, id credunt, ipſi uiderint.

7 Poteſt etiam † minor ætas probari præſumptiuè per inſtrumentum tutelæ, ſeu curæ, præſertim propter decretum iudicis. Bald. in l. fin. § quod obſeruari. columna 3. in principio. num. 10. ubi concludit, quòd ex præſumptione iuris exiſtimatur minor, qui habet curatorem. Idem Bald. in l. cum te, columna 2. uerſicul. interdum ætas allegatur ad iuſtificationem. C. de probation. Alexand. conſil. 142. uiſo themate. colante. nume. 10. ubi dicit, quòd licet incumbat onus probandi ei, qui ſe fundat in ætate: tamen fallit in eo, qui pro ſe adducit decretum iudicis, per quod apparet tali datum eſſe curatorem, ut minori: quia tunc præſumitur, quòd fuerit minor. uolum. 7.

S V M M A R I V M.

1 *Aetas ad effectum iuris & regulæ huius, an probetur per confeſſionem partis.*
2 *Confeſſio partis eſt optima probatio.*
3 *Confeſſio in beneficialibus, & ſpiritualibus admittitur.*
4 *Confeſſio ſuper eo ſuper quo quis diſponere non poteſt non releuat.*
5 *Confeſſio aduerſarij quando agitur de titulo beneficiali non prodeſt alteri.*
6 *Confeſſionem ſuper illegitimitate non nocere tertio, niſi ab illegitimo ius habenti.*

1 Septimo quæro, an † ætas ad effectū iuris, & regulæ noſtræ probetur per confeſſionem partis? Exemplum quoad regulam, Titius obtinet canonicatum in cathedrali. confeſſus fuit minorem ſe quatuordecim, ſeu aliàs fecit confeſſionem ſe eſſe in decimo anno, computato tempore factæ confeſſionis, uſque ad tempus prouiſionis, ſunt lapſi tres anni: igitur erat minor quatuordecim: uel contra, opponens contra impetrantem, & dans de regula, aliàs confeſſus fuerat hunc maiorem quatuordecim annis, uel in aliqua alia ætate conſtitutum: & ſimiliter facto computo ab illo tempore, uſque ad tempus prouiſionis canonicatus dicti, colligitur ex dicta confeſſione, quòd prouiſus eſt maior quatuordecim annis, an ex præmiſſis confeſſionibus reſultet probatio? Quo ad iuris effectum in rebus, ſeu cauſis prophanis, dicerem confeſ-
2 ſionem probare ætatem: quia † confeſſio partis eſt optima probatio, & per eam ueritas probatur. l. Publia. in fine. ff. de poſiti. l. generaliter. C. de reb. credit. cap. Lotharius. 30. quæſtio. 2. cap. per tuas. de probation. Baldus in l. Deo nobis. colum. 2. in 5. notab. C. de epiſco. & cleric. immo confeſſio eſt maior, & principalis probatio. Bal. conſil. 192. proponitur, quod in quadam ciuitate, columna 2. circa finem. libr. 2. & conſi. 354. quæritur utrum in priuata ſcriptura. colum. 1. lib. 3. Abb. conſi. ultim. colum. fina lib. 2. Aimo. Crauett. conſi. 61. D. Anton. nu. 3. Grat. conſil. 1. colum. 9. Abb. ſuper rubr. de probatio. ante fin. uerſi. ego clarius dico cum quo omnes tranſeūt. Pariſi. conſil. 115. num. 12. uolum. 1. tres fallentias ponit Bald. in dicta l. Deo nobis, extra quas nos ſumus, unde uidetur optimè, ætatē probari per confeſſionem. Facit in terminis noſtris Salyc. ſupra allega. in l. ſi minorem. num. 3. C. de in inte. reſt. ubi dicit ætatem probari per partis confeſſionem. Idem etiam tenet in l. cū te. C. de probatio.

batio.num.4.ibi, per confeſſionem partis aduerſæ.eſt uerum, quòd attendenda eſt diſtinctio. l. 1. & 2.& ibi Bar.declarat.C.ſi min.ſe maio dixe.uidelicet, quando dolo ipſius minoris confitentis, uel ipſius & alterius, uel alterius tantum. Quantum uerò ad regulam noſtram attinet, magna ſe ſe offert difficultas. Pro parte enim affirmatiua, quòd etiam ad effectum regulæ poſſit probari ætas per confeſſionem partis, faciunt iura ſupra allegata, cum enim non adducatur ratio diuerſitatis, ſeu ſpecialitatis. uſ pro ut ſupra concludendũ. Curt. Juni.conſi.17.licet per celeberrimos.num.12.ubi firmat probationem per cõfeſſionem ſemper eſſe admittendam.& conſi.Pariſ.112.nume.42.uol.1.ubi concludit, quòd per confeſſionem partis dicentis ſe nullum ius habere, reſultat pleniſſima probatio. Si quis igitur confeſſus fuerit ſe minorẽ quatuordecim: uel decem, ergo confeſſus fuit ſe non habere ius in canonicatibus, de quibus in regula: & cum contrariorum ſit eadem diſciplina, ſi alter confeſſus eſt talem maiorem hiſce annis, ergo confeſſus fuit, quo ad hæc illum habilẽ.

3 Inſuper uidemus, quòd etiam † confeſſio in beneficialibus.& ſpiritualibus admittitur.cap. per inquiſitionem.cum glo.in uer.recognouit. & c. dudum.2 cum glo.in uerſic.reſponſionem, ante medium.ibi,& ex tali confeſſione damnatur &c. de electio.glo.in cap.duobus de reſcrip.lib 6.in uer. ſi non in fi. ibi, uel per confeſſionem partis alterius poterit apparere, quod dictum gl. approbat Caſſado.deci.20 circa medium.de præben.ibi.uolens etiam per confeſſionem partis poſſe apparere.& in terminis noſtris de confeſſione facta ſuper ætate in materia beneficiali, quòd præiudicet, cõcludit Stepha.Bertran.conſi. 2.nume.42 & 43.uolum.3.ubi de illo, qui confeſſus fuerat ſe eſſe in 15. ſuæ ætatis anno. Pro parte uero negatiua facit,

4 quòd † confeſſio, ſeu aſſertio etiam in inſtrumento, quæ emanat ſuper eo, ſuper quo quis diſponere non poteſt, non prodeſt nec præiudicium infert.l.confeſſionibus ff.de interrog. actio. l. qui ſeruum.& l.inde Neratius § fina. ff. ad l. aquil. & ad Theo.Barto communiter approbatam in l. ſi forte.nume.4 uerſi.ulti.hæc lex.ff. de caſtren. pec. Roma.conſi.260.in propoſito caſu.col.2.uerſicu. nec præmiſſis.Dec.in cap.quoniam contra. colu. 21.uerſicu.ulterius tamen contra iſtam limi.& in cap.fina.colum.fin.de proba.& idem Deci.conſil. 142.& pro tenui.nume.6.conſil. 367. uiſo puncto nume.12.Pariſ.conſi.62.nume.7.uolum.1.& conſil.68.nume.206.& ſeq.uolum.4.ubi etiam extendit ad confeſſionem; ſeu aſſertionem principis.

5 Accedit, quòd † immo confeſſio aduerſarii, quando agitur de titulo beneficiali, non prodeſt alteri. Rot.Biſigne.2.in antiquio.de lit.conteſtã.colum. 2.poſt medium ibi, aut eſt talis, in qua confeſſio, uel reſponſio aduerſarii ſibi non prodeſſet: puta cauſa matrimonialis conſanguinitatis, uel affinitatis. & idem in cauſa beneficiali, ubi non ſtaretur confeſſioni rei &c.in antiq.244.no. quòd ubi poſito.in no.408.fuit dubitatum &c. & 421. fuit dubitatum utrum confeſſio, ubi quòd in poſſeſſorio ſufficit pro colore tituli, ſecùs in petitorio. Idem Belleme. 578.ſpoliatus &c. & hanc opinio. Belleme.ſequitur Rui.conſi. 62. diſcuſſo laborioſo.nume.12.uolum.5.prouin fol.33.uerſicu: confeſſio in beneficialibus non ualet:& facit capit. 1. de reg.iur.lib.6.Quid tenendum? certe articulus iſte indigeret longa diſcuſſione: pro nunc inhærerem deciſionibus Rotæ ſupra allegatis, quæ mea quidem ſentẽtia optime diſtinguunt. Regula igitur ſit, quòd confeſſo in ſpiritualibus,& beneficialibus non proſit. limitarem tamen, ut per Rotam ubi ſupra,& per Domi in cap.duobus. colum. 4. nume.7.ubi dat unam limi lib 6.& in ca.uni.numero 6.ubi ponit hanc regulam,& eandem limitationem, addens duas alias, quarum unam poſui ſupra ex mente Rotæ, uidelicet, aut in petitorio, aut poſſeſſorio, de eo qui mitti.in poſſe.eo lib. hanc eandem regulam dat Feli.in cap.olim.de reſcrip colum.2.nume.10.uerſicu.dixit Domi: ſubdens poſtea quinque limit.& cum Feli.tranſit Nico.Boe.deci.89.uidetur, quòd potuit, nume. 2. & 3.& latius deci 293.incipit,& antequam ueniam & ibi plura cumulat, quæ (delictum furti abhorrens) tranſplantare non curaui Secundum igitur has limitationes crederem, poſſe limitari propoſitam quæſtionem ad effectum huius regulæ. & ex prædictis deciſionibus & doctri. poteſt colligi reſponſio ad ſupra in contrarium deducta. Unum tamen nouum in materia confeſſionum nõ omittam, quod eſt, quòd Domini mei de Rota in una Bracharen.de Suegas coram bon.memo. Nouato 25. Februarii. 1549.tenuerunt confeſſionem ſuper illegitimate non nocere tertio, niſi ab illegitimo ius habenti.

S V M M A R I U M.

1 *Aetas, an per ſcripturas parentum probari poſſit.*
2 *Pater & quilibet coniunctus ueram notitiam ætatis ſibi coniunctis habere præſumitur.*
3 *Quicunque libro priuato uerisimilitudine accedente fides adhibetur.*
4 *Litera ſeu epiſtola patris probat ſaltem ſemiplenè.*

1 OCtauo quæro, An ſimiliter † ætas poſſit probari per ſcripturas parentum? & reſpondendum eſt affirmatiuè: Saly. in dicta l.cum te C.de probatio. col. 1.num.4.ibi, item per ſcripturas parentum: & Iacob de S.Georgio.in l.cum.de ætate nume. 5.ff.eod.& quod libet patris, in quo continetur dies, annus,& menſis, probaret ætatem concludit idem Saly.in præalleg.l. ſi minorem. colu. 4.nume.10 uerſicu: nunc quæro, quomodo literis probetur C.de in integ reſtitu.mino.& de hoc dicit eſſe caſum in l.etiam.ff.de probatio.& in l. excuſantur.poſt princ.ff.de excu.tuto.Idem concludit Saly.in dicta l.etiam. in princip. ibi, priuata

eſt,

eſt, quam pater manu propria &c. Sententiam
Salycet. ego approbo, quòd autem dicta iura pro-
bent, dicam infra in proxima quæſti. hanc opin.
Saly. ſequitur, illamque pluribus argumentis cō-
firmat Curt. Iun. conſil. 118. præſupponitur in fa-
cto &c. num. 8. uerſic. maior igitur. Rui. conſil. 31.
intentio &c. uol. 4. nu. 7. faciunt tradi. per Aymo.
Cranettam in tractat. de antiq. temp. par. 1. num.
283. uerſ. quid in libro patris. Confirmantur præ-
2 dicta, quia cum † pater, immo etiam alius ratio
ne ſanguinis coniunctus, præſumatur habere no-
tam notitiam ætatis ſibi coniūcti. l. de ætate. & ibi
no. glo. In uer. ignarum. C. de in integ. reſtit. mino.
Pariſ. conſil. 25. uidi teſtamentum. num. 8. uolum.
3. & facit text. per gloſſ. prædictam allegatus in l.
octaui. in fi. ff. de unde cogna. ubi, quod uetiſimi-
le non uidebatur tam coniunctum ſanguine, de-
functi ualetudinem ignoraſſe: multo magis igi-
tur præſumendum erit, parentes certos eſſe de tē-
pore natiuitatis filii, de eaque tanquam re nota-
bili annotationem ueram facere, & non ſolum ta
3 li libro, immo † cuicunque libro priuato accedē
te uerisimilitudine, adhibetur fides. Bald. in rub.
C. de fi. inſtr. Corn. conſil. 319. cit. primum. colum.
penul. num. 14. ibi, ſi id, quod in libris contine-
tur, eſſet uerisimile &c. uolum. 3. Feli. in ca. ſcripta
num. 23. in 2. fallen. de fid. inſtru. Deci. conſil. 510.
in caſu, de quo. colum. 2. poſt prio. uerſic. & in ca-
ſu iſto ex pluribus ſupradictis uerisimile eſt &c.
Aymo conſil. 158. uiſis actis num. 9. uerſic. ex qua
uerisimilitudine. Pariſi. conſi. 7. Benegit num. 17.
4 uolum. 4. Accedit, quod † literæ, ſeu epiſtola pa-
tris, quibus narratur aliquem eſſe ſuum filium,
probat ſaltem ſemiplenè. l. fi. in prin. & ibi glo. 1.
& Saly. in prin. ff. de probatio. glo. fi. in l. non epiſto
lis. & ibi Bald. col. 1. verſic. oppo. & uidetur, quòd
ſtandum ſit literis. & Saly. ibidem latè C. eo. Alex.
conſil. 181. uiſo puncto numer. 1. & 2. uol. 7. Pariſ.
conſil. 10. aduerſus d. Bart. numer. 56. uol. 2. multo
magis debent probare ætatem, quæ eſt minoris
conſiderationis, minotiſquè præiudicii. Am-
pliari poſſet hæc concluſio probationem ætatis
etiam procedere, dato quòd pater non ſcripſiſſet,
ſeu annotaſſet in libro natiuitatis filii, ſed pe-
nes ſe haberet figuram aſtronomicam natiuitatis
eiuſdem ab ipſo patre, uel ab aliquo excellente
Aſtronomo parte procurante confectam cum an
notatione anni, ac diei ut fieri ſolet. hoc modo
uidelicet, Horatii Mandoſii natiuitas 1543. Lunę
die. 17. hora 14. minu. 24 Horologii. Poſt meridiē
uero die 16. hora. 18. minu. 52. menſis Decembris
hora Mercurij, quam Αστρω vocant, ordinatis XII.
domibus, cum totidem ſuis ſignis, planetiſque
ſeptem debitis Locis collocatis.

SVMMARIVM.

1 *Aetas an per librum publicum ſeu annotationem officia-
lis probari poſſit.*
2 *Intellectus l. etiam. ff. de probatio.*
3 *Mos antiquus erat ſcribi cuiuſque natiuitatem.*
4 *Liber officialis à publico deputati fidem facit.*

1 N ONO quæro, an † ætas probari poſ-
ſit per librum publicum, ſeu annota-
tionem officialis, ſeu officialium a-
licuius ciuitatis, uel caſtri? & dico,
quòd ſic. Pro quo adduco illud Nee-
miæ aliàs. 2. Eſdre cap. 7. poſt princ. Deus autem
dedit in corde meo, & congregaui optimates
& magiſtratus, & uulgus, vt recenſerem eos, & in-
ueni librum cenſus eorum qui aſcenderant pri-
mum, & inuentum eſt ſcriptum in eo. Iſti filii pro
uinciæ, qui aſcenderunt de captiuitate migran-
tium &c. Iterum: Hi quæſierunt ſcripturam ſuam
in cenſu, & non inuenerunt, & eiecti ſunt de ſa-
cerdotio. Idem probatur per text. in præalle. l. etiā
ff. de probatio. ubi probatur, quòd recipitur pro
feſsio & matris & auię. & licet Saly. in præcedenti
quæſt. allegatus teneat illum tex. intelligi debere
de ſcriptura parentum: quaſi illa profeſsio ſit an
notatio in libro priuato, uel confeſsio, ſeu atteſta
2 tio: † ego autem aliud credo, uidelicet quòd im-
mo denotet annotationem, quæ fiebat in libris
publicis, quando aliqui naſcebantur. Pater enim
uel mater profitebatur nomina illorum, prout a-
pud Iuue. Saty. 9 Nullum ergo meritum eſt ingra
te, ac perfide nullum, Quod tibi filiolus, uel filia
naſcetur ex me. Tollis enim & libris actorū ſpar-
gere gaudes. Et ſuper his uerſibus annotatum
inueni, Acta ibi intelligi debere libros, in quibus
liberorum nomina ſcribebant parentes, qui pu-
blicè & priuatim obſeruabantur. Idem dico de
dicto tex. in l. excuſantur. uerſi. ætas autem proba
tur. ff. de excu. tuto. per Saly. alle. ſi illum intellexe
rit, prout glo. ibi in uer. ſcriptura, id eſt profeſ-
ſione nataliū: eodem enim modo intelligi debet
ut ſupra. hoc modo etiam declarat text. prędictū
in l. etiam. And. Alcia. in tracta. pręſcriptio. par. 3.
præſump. 14. nume. 10. uerſ. unde liber patris pro
baret ætatem filii &c. allega. l. 2. ff. de cenſi. ubi nō
poteſt fieri interpretatio, niſi de annotatione in
libris publicis: cenſus enim & tributa ad publi-
cum ſpectant, & in publicis libris annotantur. l.
ætatem. cum glo. 1. & l. forma. eo. tit. l. 1. & ibi not.
Bart. num. 4. C. de exacto. tributo. libr. 10. allegat
etiam l. interdum. ff. de publica. facit in §. 1. cum
glo. in uer. idem. ubi interpretatur dominium im
profeſſum eum, qui non fecit profeſsionem cen-
ſualem, id eſt quantum deberet pro ſeruo nomine
uectigalis adducit l. 1. C. ſi mino. maior. ſe dixe. u-
bi gloſſ. 1. declarat profeſsionem tabulas eas eſſe,
in quibus profeſſus fuerat pater, & mater tali
tempore aliquem natum. & l. fi. ff. de probat. quæ
facit in. §. mulier, ubi prægnans in actis profeſſa
eſt filium ſpurium, & talis profeſsio in actis fa-
cta, neceſſario intelligi debet de actis publicis,
non autem de ſcriptura priuata & ultra eum fa-
cit tex. in l. non nudis aſſeuerationibus, nec emen
tita profeſsione. C. de probation. Iſta enim uerba
non

non poſſunt ibi poni ut idem ſignificantia: facit text. in l. Imperator. 1. cum gloſſ. in princip. ubi
3 quòd † mos antiqnus erat ſcribi cuiuſque natiuitatem. ff. de ſtat. homin. facit etiam illud ſcripturæ ſacræ, exiit edictum à Cæſare Auguſto, ur deſcriberetur uniuerſus orbis. Lucæ. 2. quæ deſcriptio publicè fiebat, nou priuatim, quòd Ioſeph & Maria, ut ibi ſequitur, diſceſſerunt à Galilea, & acceſſerunt Bethelecm, ut ibi deſcriberentur. nam ſi priuatim deſcriptio ſeu annotatio fieri potuiſſet, nō erat opus ire Bethelecē. ad inſtar igitur iſtius deſcriptionis hāc deſcriptionē natiuitatis puerorū fieri crediderim. & pro intellectu, de quo ſupra, & pro ueritate iſtius opin. uideatur omnino Budeus ſuper annota. in Pandectis l. cum de ætate. ff. de probatio, ubi exclamat cōtra Accurſium & eius ſequaces latinitatis ignorantes, & ibi optime declarat: quæ omnia per eū ibi poſita conferunt ad quæſtio. noſtram. & etiam nunc (ut audio) Florentiæ eſt obſeruantisſimus uſus, quòd uomina omnium, qui naſcuntur, annotentur iu libris publicis mercantiæ, & hoc præſertim propter officia & magiſtratus, ut ſciāt cuius ætatis ſint omnes: & forſan etiam propter militiam, propter tutelas, & curas & pleraque alia, quæ in quadam ætate ſolum conceduntur. & quòd probatur ætas non ſolum per libros publicos huiuſmodi: immo per annotationem Cameræ, iu qua deſcribuutur focularia, concludit Tho. Gramma. Deci. 48. Ioan. de Vicinantio. in fi. ubi quòd ſaltem iſtæ annotationes coadiuuant probationes. Nec iuconueniens eſt, quòd cre-
4 datur libris talibus, quia † liber officialis à publicō deputati facit fidem. Bar. in l. quædam. §. nummularios. in fi. ff. de edend. Saly. in l. exemplo. poſt prin. C. de probatio. Alex. conſ. 179. in cauſa & lite. nu. 5. uolu. 6. Dec. conſ. 596. ad dubia. nu. 5. Iaſ. in repet. l. admonendi. num. 132. ff. de iur. iur. Rui. conſ. 53. nu. 9. uol. 4. ac con. 62. diſcuſſo. nu. 10. uol. 5. latè Aymo in tractat. de antiqui. tempo. part. 1. nume. 230. uerſic. quid in libro alicuius officialis, & conſil. 158. Viſis actis ſyndici. numer. 4. & ſequ. Quæ autem requirantur ad hoc, ut libri huiuſmodi, ſeu annotationes publicæ probent, uideatur Alexand. conſil. 187. uiſa copia. nume. 2. uol. 7.

SVMMARIVM.

1 *Aetas an per librum rectoris ſeu plebani probari poſsit.*
2 *Scriptura priuata non probat.*
3 *Liber priuatus ſtante conſuetudine probat.*
4 *Liber rectoris eccleſiæ probat quem excommunicatum ſeu mortuum.*

1 DECIMO quæro, an † ætas probari poſsit per librum Rectoris, ſeu plebani? & uidetur quòd non: quia eſt ſcri-
2 ptura priuata: quæ † non probat. l. inſtrumenta. l. rationes. & l. exemplo. C. de probatio. l. nuda. ff. de donatio. capit. ſcripta de fi. inſtrum. Iaſo. in repet. l. admonendi. præſertim. nume. 133. ibi, cum regula ſit, quòd priuata ſcriptura non facit ſemiplenam. Aymo de antiq. tempo. part. 1. numer. 100. uerſicul. quid in factis non antiquis, ubi etiam contra Socin. quem poſtea ſaluat in uno caſu tantum. Et iu terminis, quòd ſcriptura Rectoris, ſeu Plebani ſit priuata, & non faciat de per ſe fidem, concludit Benedict. de Bene. de Peruſio. conſili. 57. cum uiſo & conſiderato. uerſi. ſed his non obſtant. col. 2. & præceptor meus D. Philippus Deci. conſil. 120. & pro tenui. nume. 1. ubi quòd indubitatum uidetur, ſcripturam huiuſmodi eſſe priuatam, & nullo modo uice tabellionis fuugi. Contrarium uerius puto in caſu propoſito, quòd immo ætas per talem librum probetur. & primo ſi adſit
3 † conſuetudo, quòd tali libro credatur expeditū eſt. capitul. ad audientiam. uerſicul. nos igitur, de præſcript. ubi per librum eccleſiæ, probatur etiam dominium. Bald. iu l. fin. ante fin. uerſicul. unde ſi per libr. C. ſine cen. uel reli. ubi liber eccleſiæ probat, ſi per decennium ita couſuetum eſt &c. & loquitur in fortiſsimo caſu, tum quia in fauorem eius, cuius eſt liber: tum quia etiam ad commodum pecuniarium. Salycet. in l. exemplo. poſt princip. uerſicul. quandoque ab officialibus. C. de probatio. Ancharan. conſil. 44. primo de iuribus. numer. 5. uerſicul. contrarium quadrupli ratione. Felin. in dicto capitul. ad audientiam numer. 16. in 10. conclu. uerſicul. ſecundum hæc. Sed poſito; quòd conſuetudo nihil diſponat, adhuc dico, quòd liber talis probet ætatem. Videmus enim quòd per tales libros probatur quem
4 eſſe † excommunicatum. Feder. de Sen. conſ. 119. nulli dubium ante fin. ibi, & probatur quis eſſe excommunicatus, ſi inuenitur in matricula excommunicatorum non abraſus &c. per tales etiā libros probatur quem eſſe mortuum. Ioann. de Imo. conſil. 110. in cauſa, quæ uertitur. in fin. ibi, & etiam ex libro, in quo mortui deſcribuntur &c. nec poteſt intelligi de alio libro, quām Rectoris uel ſimilium: quia iſtorum eſt cura mortuos recipiendi, ſepeliendi, & de illis curam habendi. cap. 1. & cap. ex parte. & toto titulo de ſepul. faciunt tradi. per Iaſ. in repet. l. admonendi. n. 137. ff. de iur. iur. Deci. conſil. 596. ad dubia. num. 4. ſi igitur per tales libros probatur dominium, excommunicatio, mors, & ſimilia, quæ ſunt pleuè probanda: multo magis debet probari ætas, quæ poteſt etiam probari per uerisſimilia, ut ſupra dixi. & in terminis noſtris, quòd talis liber probet etiam in fortioribus terminis concludit Aymo de antiq. tempo. par. 1. nu. 264. uerſic. uidimus, & abunde &c. Non obſtat, quòd in caſu dictorum conſil. Benedi. Capre. & Deci. non probet ſcriptura huiuſmodi: & ratio eſt, prout per ipſos, quia huius ſcriptura non æquipollet ſcripturæ notarii: & ipſi loquuutur in actu, in quo notarius requiritur nos autem ſumus in aliis terminis, in quibus abſque notario fieri poteſt probatio, etiā

per

per quamcunque ſcripturam priuatam, concur-
rente uerifimilitudine. Bald. in rub. C. de fide in-
ſtrumen. & latè dixi ſupra quæſtio. 8. nume. 3. quæ
autem maior uerifimilitudo concurrere poteſt,
quam in caſu noſtro? Rector enim ſeu Plebanus,
qui baptizat paruulos, ſi librum tenet, annotat
in eo tempus, quo baptizat paruulos, immo etiā
diem ipſum natiuitatis hoc modo uidelicet. In
mea Parrochia, anno, menſe, & die talibus fuerūt
baptizati Mæuius, Sæius, & Sulpitia, pro quibus
uideatur D. Pet. Rebuff. in tracta. decima. q. 2. nu.
30. uer. ultimo ut omnia. Clarum eſt autem à cō-
muniter accidētibus, etiam ſine expreſſione dici
ortus, quòd illi infantes, qui baptizantur, non ſo-
lent excedere octauum, uel decimum diem. & ſic
maior ætas neceſſariò concluderur. Si enim Ca-
lendis Ianuariis. 1538. baptizatus fuit. N. qui die
2. Ianuarii. 1552. obtinet canonicatum in cathe-
drali: clarum eſt, quòd à die baptiſmatis concur-
runt quatuordecim anni, & dies una: ergo neceſ-
ſario eſt maior 14. annis, etiam quòd die ipſa,
qua baptizatus fuit, natus fuiſſet. Minor uerò
ætas probabitur hoc modo, deſcripto ſolum tem
pore baptiſmatis, non autem natiuitatis &c. a
communiter accidentibus: nam ſi annotatum re-
periatur. N. puerum baptizatum fuiſſe Calendis
Ianuariis. 1539. & eiſdem Calendis anno 1552.
obtinet canonicatum in cathedrali: concluderur
à communiter accidentibus, tempore impetra-
tionis fuiſſe minorem.

SVMMARIVM.

1 *Habilitates ſui prædeceſſoris, ſeu præceſſoris, an proban-
dæ ſint.*
2 *Argumentum ab impoſſibili.*
3 *Succeſſor in beneficio, non imitatur iura prædeceſſoris.*
4 *Titulum ſui prædeceſſoris quis probare non tenetur.*
5 *Succeſſor in beneficio hæredi æquiparatur.*
6 *Succeſſor particularis aſtringitur & iuuatur eiſdem iuri-
bus quibus eius author.*
7 *Succeſſor titulum anteceſſoris iuſtificare tenetur.*
8 *Cedens pro ceſſionario teſtificari non poteſt.*
9 *Tituli authoris probatio, a probatione habilitatum ſatis
diuerſa eſt.*
10 *Clericatum per ſemiplenas probationes probari.*
11 *Probatio habilitatum prædeceſſoris non requiritur ita
exacta.*

1 VNDECIMO Quæro, an † habilitates
prædeceſſoris, ſeu præceſſoris, uide-
licet ætas, & aliæ ſint probandæ? &
quatenus ſic, quæ probatio requira-
tur? & pro iunioribus pono exem-
plum. A. obtinebat canonicatum, per illius ceſ-
ſionem, ſeu obitum, de illo fit prouiſio B. qui ſu-
per eo litigat, & pro conſequendo huiuſmodi ca-
nonicatu, ſeu pro canonizatoria obtinenda, dat
articulos, & inter alia, (ut notis ſimus eſt ſtilus)
ponit, quòd ipſe B. eſt clericus, legitimus, ac legi-
timæ ætatis, & aliàs habilis, & quod ipſe. B. eſt cle-
ricus legitimus: nunquid etiam teneatur articu-
late, & probare ętatem, & aliàs habilitates. A. Iſta
eſt utilis, & ſubtilis diſcuſſio, & pro parte negati-
2 tiua primo † arguendo ab impoſſibili. ad uulga.
l. impoſſibilis. ff. de uerborum obligatio. & l. im
poſſibilium. ff. de regulis iur. de quo argumento
ab impoſſibili uide Bald. in l. conuenticulam. C.
de epiſcop. & cleric. uidetur dicendum, quòd ſit
impoſſibilis probatio habilitatum anteceſſorū.
nam iuxta exemplum traditum per Lap allega.
89. numero 16. ſi Titius impetrauit beneficium
per obitum Sempronii, & obiicitur ſibi, quòd
non habet canonicum titulum: quia Ioannes, per
cuius obitum, Sempronius impetrauit, non habe
bat iuſtum titulum. immo centeſimus anteceſ-
ſor fuerat declaratus illegitimus: & ſic rupto uno
anteriori titulo, rumpuntur omnes ſubſequen-
tes, & ſic aperta impoſſibilitas. Accedit, quòd
3 † ſucceſſor in beneficiis non imitatur iura præde-
ceſſoris, cum in illis non detur ſucceſſio ad in-
ſtar hæreditatis. capitu. Moyſes. 8. quæſtione pri-
ma. Lap. in dicta allega. ante numero 12. & ad ea
quæ adduco infra in 19. quæſtio. Regulæ de non
iudic. iux. for. ſup. numero tertio. unde obtinens
beneficium, uidetur habere à Papa, ſeu ordina-
rio, & non ab alio. Sat ſuperque igitur uidetur, ſi
doceat de habilitatibus ſuis. Tertio, de ſtatu de-
functorum non debet quæri l. principaliter. C. de
libera. cauſa. & toto titu. C. ne de ſta. defunc. &
facit adagium illud, Cum mortuis non niſi laruæ
pugnant: unde non debemus quærere de ſtatu, &
habilitatibus defunctorum. Quarto facit, quòd
4 quis non tenetur probare † titulum ſui prædeceſ-
ſoris, ſed ſufficit, quòd probet eum poſſediſſe, &
pro poſſeſſore habitum, dicta allegat. Lap. 89. Ro-
ta. 109. A in not. Mil. in reperto in uerſicu. benefi-
cium impetrans tanquam uacans. fol. 20. colum.
ſecunda: pulchrè per Anchara. conſilio 117. ſatis
impertinens. numero ſecundo. Nic. Boe. dec. 150.
præſuppono. numero 12. Ergo uidetur dicendū,
quòd non teneatur probare iſtas habilitates, quæ
iuſtificant titulum. In contrarium uidetur, quòd
5 immo † ſucceſſor in beneficiis æquiparetur hære-
di, & unus eps appellatur ſucceſſor antiquorum
eporum, & ita ſe diuus Ambroſius nuncupat. ca.
cōuenior. col. fi. uer. abſit, ut tradā hęreditatē Dio-
niſii & c. 23. q. 8. c. 1. de ſolu. Rot. 411. ſi ſi. penden.
nu. 3. in no. ubi ꝙ qui in locum alterius ſuccedit,
eodem iure uti dēt, & ſucceſſor eodem iure, quo
& prędeceſſor. Feli. in c. olim. de reſcri. col. pe. in u
limi. in fi. & cum (vt dixi) iſte ſucceſſor ęquipare-
6 tur aliis ſucceſſionib. ſequitur concluſio, ꝙ † ſuc-
ceſſor particularis afficitur, aſtringitur, & iuuatur
eiſdem probationib. & iurib. quibus eius author.
eſt rex. in l. in omnibus officiis. §. non dēt melioris
conditionis eſſe quàm author meus, à quo ius in
me tranſit. ff. de reg. iu. Are. conſ. 36. caſus talis eſt
col. 7. nu. 3. uer. ſecundo dico, quòd iſta confeſſio,
& conſi. 112. conſiderans. col. 2. uer. de ſucceſſore,
& ſingul. Socin. conſilio. 82. ſuper quęſtionibus

col.3.nu.3.uerſi.ſecunda concluſio.vol.3.latè per
Aymo.de antiq.temp.par.1.nu.78.uer.que aurē
dicta ſunt.Inſuper Lap.d.allegat.89. non negat,
7 quin † ſucceſſor teneatur iuſtificare titulum ante
ceſſotis: imò id ſupponit, prout in poſitione ca-
ſus.nu.8.uer.uenio.ad ſecundū caput, & expreſ-
ſius firmat Rot.Belleme.112. ſubrogatus tenetur
iuſtificare ius illius,ad quod ſeu in cuius locum
ſubrogatur: & conſequenter probare omnia ex-
preſſa,uel tacita in gratia primi,ꝙ ipſe primus ꝓ
bare tenebatur,&c.facit,quod non habet plus iu
ris ſuo authore,imò eodē iure ſui authoris utitur
ad.l.qui in ius,& l.aliud.6.ſi.ff.de reg.iur.& c.is, q,
in ius.eo.lib.6.& ppea dicimus,qđ reſoluto iure
authoris,reſoluitur ētius habētis cauſam ab eo.
l.lex uectigali fundo.ff.de pig.act. Alex.conſi.11.
ponderatis iis.de quib.col.7.uer. nec potuit.li.3.
Rurſus arguendo ab abſurdo,& inconuenienti,ſi
ſucceſſor non teneretur probare titulum,& habi-
litates ſui authoris,quilibet prouiſus inhabilis,&
habens titulum infectum cederet in fauorem alì
cuius ſibi confidentis: prout in ſimili dicunt de
8 † cedente, qui,cum non ualeret ꝓbare ſuum cre
ditum,illud alteri donauit,ſeu in aliū trāſtulit,ad
hoc vt ipſe poſſit ꝓ ceſſionario teſtificari,ex quo
fraus præſumitur,& propterea repellitur poſtea a
teſtimonio.Bal. in l.omnib.col.2.nu.1.uer.ſed tu
dic etiam.antenn,2.ſubdit, & iſta eſt ueritas,qa
ſucceſſor gerit eius imaginem.C.de teſti.Sal.in l.
nullus.colum.2.nerſicul. quæro, igitur, quid in
donatore.& verſicul.quæro Titius promiſit.ff.de
teſti. latè Lanfranc. in repet. cap. quoniam con
tra, de probatio. in uerſic. teſtes . nerſicu. quæro
primo, nunquid donator .num. 88. & Felyn. in
cap. inſuper.num. 13. in 4. quæſtio. de teſtib. ſi
igitur in prophanis iſtæ fraudes præſumptione
reiiciuntur, & reprimuntur, multo magis in be-
neficialibus, & diuinis, in quibus maior fides,
& maior candor requiritur. Quid tenendum?
ego concluderem pro parte affirmatiua, quòd,
immo neceſſarium ſit probare habilitates au-
thoris, ſeu præceſſotis, uel prædeceſſoris: ſed
non plenè, & ita concludenter,ut ſuas proprias.
nec iſtud habetur pro impoſſibili, ſed bene pro
difficili: unde meritò leuior probatio admitta-
tur, nam quilibet magis debet habere paratas
probationes ſui ſtatus,quàm alterius. Specul.in
titul. de probatio.§.1.columna pen. ibi ratio di-
uerſitatis, quia perſona principalis,&c. Belleme,
deciſio.645.non obſtantibus concluſionibus: per
quam limitat,& declarat alias ſuas deciſiones.
Petr.de Anchara. conſil. 117. ſatis impertinens.
uer.ſecundo hoc probatur. Sed antequam ulte-
rius procedam, aduertendum puto, quòd om-
nia argumenta, & illationes factæ,de iuſtificatio-
ne tituli prædeceſſoris,ſeu prædeceſſorum,uel au
thorū ceſſant in caſu noſtro: & ſic alleg. Lap. 89.
& pleræque aliæ deciſiones: quia ſatis diuerſum
9 eſt probare † titulum authoris,uel illius habilita
tes, nam iuxta interpretationem quæ fit in pala
tio,communis repertario non ſufficit ad proban-
dum titulum authoris, cuius fuit recens poſſeſ-
ſio,iuxta dictam allega. Lap. ſeu illius interpre-
tationem,ſuper qua (Deo dante) latius ſcribam
ſuper regula, de Triennali, ubi melius cadet il-
lius diſcuſſio. & iuxta deciſio. Caſſado. 1. 2. & 4.
de cauſ.poſſeſſ.& proprie.& 5. de teſti. ſpoliato.
At in probandis habilitatibus non ſolum,quan-
do concernunt prædeceſſorem,immo etiā quan-
do ipſummet litigantem, per ſemiplenas, uel
10 leues probationes concluduntur: prout in † cle
ricatu. concludit Bald.in c.licet uniuer. de teſti.
cum quo tranſit ibi Felin.in fine. uerſicul. petra-
ſan.ſing.49.Bellem.deciſi.113.& 114. ubi etiam
loquitur de probando magiſterio. Guid. Pap.q.
delphi.474.Iaſ.in repe.l.admouendi. ante num.
199.nerſ.& per illas glo.& conſil.120.iuridicam.
col.2.uol.4. Vide de probatione, clericatus latè
per Io. And. in regu.non licet.lib.6.ac Lap. alle.
138.pater filium.nu.18. Si igitur habilitates pro-
priæ probantur per leues,ſeu præſumptas proba
tiones, multo magis alienæ ad ſupra deducta.
Immo plus dixit Belle.deciſio.561.concluſio, ꝙ
ſi P. poſt mediū.uer.fateor tamen, ꝙ P.non tene-
batur probare Doctoratū, & familiaritatem nar-
ratam in gratia Ioannis, qui erat author, ſecun-
dum caſus poſitionem.Immo talis probatio ſpe
ctabat ad ipſum Ioannem,prout ibi. ex proximè
dictis conſtat reſponſio ad omnia contraria: &
& ſequitur,quòd omnes ſpecies probationū ara
tis,de quib.ſupra,ſufficiunt,& etiam leuiores, ꝓ
probandis habilitatibus prædeceſſoris. Et ꝓ ſi-
gillo præmiſſorum,ſubiiciam pulchram,& ratio-
nabilem deciſionem Dominorum meorum ſub
die 12.Decemb. 1547.factam in una Oueten. Ar
chidiaconatus,de villa Vitioſa coràm R. D. Pu-
teo nunc digniſſimo Cardinali, inter Io. de Pra-
uia, & Io.Meriquez, & alios. Concluſerunt enim
11 †non requiri ita exactam probationem circa ꝓ-
bandas habilitates prædeceſſoris.

S V M M A R I V M.

1 *Minori tempore mandati de prouidendo,tempore autem vacationis,& acceptationis maiori,an regula hæc cedat.*
2 *Poſſeſſio rei tempore ſententiæ, ſufficit, ut quis condemnari poſſit.*
3 *Natiuitatis tempus ſufficit ſi mater fuit ingenua, vt quis liber naſcatur.*
4 *Sententiæ tēpus inſpicitur, an quis euaſerit ſpectabilis ad effectum appellandi, ab eo tanquam à ſpectabili.*
5 *Interpretatio in dubio facienda eſt, ut actus ualeat.*
6 *Electionis tempore quem eſſe habilem ſufficit.*
7 *Impuberis iuramentum per eundem poſtea puberem factum obſeruari debet.*
8 *Poſtulatio prius inualida, ex poſtfacto ualida iudicatur.*
9 *Habilitas ſuperueniens operatur, acſi a principio adfuiſſet.*
10 *Beneficia uniter erecta ueniunt ſub reſerua fauorabili:*

Habilitas

11 *Habilitas impetrantis conſideratur tempore vacationis*
12 *Initium ſpectari debet.*
13 *Electionis tempus inſpici, non id, quo fit poſt.*
14 *Compromiſſum habilitate ſuperueniente non inualidatur.*
15 *Data attenditur in ſubreptione.*
16 *Habilitas prouiſi tribus temporibus requiritur.*
17 *Data tempus attendi non expeditionis, quis ſit officialis.*
18 *Inhabilitatis ceſſatio actus reconualeſcentiam non inducit.*

QVodecimo quęro, cum Gloſſatore hic,
1 an † minor tempore concesſionis
mandati, de prouidendo, reſeruatio
nis, ſeu expectatiuæ, tempore autem
uacationis, & acceptationis maior,
comprehendatur in regula, ſeu illi regula obſtet? Et licet ſicco pede (more ſuo) pertranſeat, altius exordiendo arguam pro utraque par
2 te. Et primo, pro negatiua † poſſesſio rei tempo
re ſententiæ, licet non tempore litis conteſtatæ, & retro, ſufficit, ut quis condemnari poſſit: & contrà tempore litis conteſtatę, & non tempore ſententiæ, ut abſoluatur. l. ſi autem. §. poſſidere. ff. de rei uendica. l. tigni appellatione §. ſi quis nõ
3 poſſidere. ff ad exhiben. Rot. dub. Faſt. 57. † natiuitatis tempus ſufficit, ſi mater ſit ingenua, ſeu libera, ut quis liber naſcatur. l. ſeruorum §. ingenui. ibi, ſufficit enim liberam fuiſſe matrem eo tempore, quo naſcitur, licet ancilla conceperit. ff. de ſtatu. homi. §. ſed ſi quis ex matre. uerſicu. ſufficit autem liberam fuiſſe matrem. Inſtitu. de inge:
4 † Sententiæ tempus inſpicitur, an quis euaſerit ſpectabilis, licet prius eſſet perſona priuata, ad effectum appellandi ab eo, tanquam à ſpectabili, & non tanquam à priuato. l. pręcipimus. §. ſanè. uerſicu. licet antea priuato homini. C. de appellatio. c. anteriorum. §. fi. uerſic. ita tamen. cum gloſ. in uerſicul. priuati. 2. quęſtio. 6. Accedit,
5 † quòd in dubiis, interpretatio fieri debet, ut actus, ſeu res potius ualeat, quàm pereat. l. quoties in actionibus. & l. ubi. ff. de rebus dub. l. quoties. ff. de uerborum obligatio. Dec. conſil. 289. Non eſt parui. col. 2. uerſi. ſeptimo hoc corroboratur. & conſ. 324. conſuluit. uol. 1. in fi. & conſi. 448. uis tota. num. 17. ubi dicit, quòd hęc prœſumptio ualiditatis actus ſuperat omnes alias pręſumptiones: debet igitur fieri interpretatio pro ualiditate gratiæ: iſta quatuor fundamenta ponit etiam Ioan. And. in cap. factum legitimè. col. 4. de reg. iur. lib. 6. licet per alia uerba. Quinto fa
6 cit, quòd † electionis tempus inſpicitur: ſufficit enim, quòd quis maior, & aliàs habilis tempore electionis ſit: licet tempore uacationis nõ eſſet. cap. quod ſicut. in fine. uer. & c. cum inter. 1. in fi. de electio. ubi attenditur tempus electionis, an eligentes eſſent ſuſpenſi. Archidiac. in c. ſi eo tempore: de reſcrip. lib. 6. Bart. in l. 2. nume. 10. in 2. lectu. ff. de excuſatio. tutor. Deci. conſil.
214. in cauſa cathedralis. num. 1. c. dudum. 1. an
7 te finem. de electio. Sexto † impuberis iuramentum per eundem poſtea puberem factum obſeruari debet, & adimpleri. l. fi. §. fi. ff. de libera. cau. glo. in cap. paruuli. in uer. ut ratæ in fi. 22. quæſt.
8 5. Septimò, † poſtulatio, quę prius inualida erat, ex poſtfacto ualida iudicatur, perinde ac ſi à principio talis fuiſſet. cap. bene. el ſecundo, præſertim. in fi. ibi, licet diuerſis temporibus, de po
9 ſtulatio. prælato. Octauo, † habilitas ſuperueniens reſpectu actus producendi, ita operatur cũ ſuperuenerit, ſicut ſi à principio affuiſſet. l. ſi qs in ſenatorio. in fi. ff. de ritu nup. & ibi etiam not. glo. & Bal. & l. ſi quis tutor §. quamuis. uerſi. quid ergo ff. eo. & ibi etiam gloſ. in uer. obliuiſcuntur. Luni. C. ſi. Rec. prouinci. ſi qua. 12. quæſt. 2. Io. de Ligna. in tractat. eccleſi. interdi. colum. 3. nu. 7. ibi, nam habilitas ſuperueniens, &c. Nono,
10 † beneficia nouiter erecta, ueniunt ſub reſerua fauorabili, licet nulla facta mentione in ſpecie de beneficiis, de nouo erigendis. ita concludit poſt Lap. Io. And. & Io Mona. Gaſpar de Peruſ in tractat. reſeruat. fol. 7. num. 7. uerſicul. beneficium nouiter erectum. idem etiam concludit Gemin. conſi. 69. circa med. ante fi. uerſi. ſuper iſto dubio. faciens aliam diſt. & in primo membro. quando uerba poſſunt extendi ad futurum, licet (ut dixi) nulla fiat mentio de nouiter creandis, ſeu erigendis: tenet reſeruam extendi, ut ſuprà, & pro opin. Gemin. faciunt tradi. per Aene. de Falco. in tracta. reſerua. fol. 11. in fi & fol. ſequen. Decimo,
11 † habilitas impetrantis conſideratur tempore uacationis, non tempore datæ. c. ei cui, de præbend. lib. 6. ubi ille, qui obtinuerat mandatum, de prouidendo, de aliqua præbenda, ſi nondum exiſtat in ætate legitima, non poteſt præbendam ſacerdotalem obtinere: & gloſ. vltima. exponens fi. illius c. declarat, quòd expectet aliam præbendam non ſacerdotalem, uel etiam ſacerdotalem, ſi tũc peregerit ætatem idoneam: & ſic colligitur, qđ ſufficit, quòd tempore uacationis reperiatur qs habilis. facit. c. is cui. eo. titul. & lib. ubi conceſſio in dubio, de conferendo uno beneficio, ille non poterit conferre beneficiato, niſi beneficium primum dimittat: & ſic iſte, qui dimittit tempore collationis ſit habilis ad beneficium conſequendum, ad quod tempore indulti conceſſi, & ſic tẽpore datæ, uel ante huiuſmodi collationem erat inhabilis. faciunt trad. per Feli. in c. eam te. colu. pen. de reſcrip. uer. fallit primo in conſideranda habilitate impetrantis. Vndecimo ſtatutum, ne quis extraneo uendat, uendita re extraneo, ſed tẽpore traditionis facto ciui, non obſtat. Paul. Caſt. conſil. 286. uidetur, quòd dicta Andr. Tiraq. de utroq. retra. §. 1. gl. 2. nu. 46 pag. 53. Duodecimo nominatus etiã ad beneficia curata licet minor ætate, & ſic tunc inhabilis: ſufficit, quòd reperiatur maior tempore acceptationis. Rebuf. in tract. Nomi. quæſt. 9. poſt num. 52 per tex. in l. fi. C. de mul. teſt. cum aliis quę ibi, adducit. Decimotertio

tur de initio electionis, non uacationis. Idem
concludit ibi, Imol. numero 22. ibi, quia uo-
rum eſt, ſi loquitur de initio electionis. Inſu-
per ad omnia contraria poteſt reſponderi, quòd
18 ſola † inhabilitatis ceſſatio non inducit actus
reconualeſcentiam: ſed opus eſt nouo conſen-
ſu, ſeu nouo actu. Bartol. qui refert, & appro-
bat opinio. Dyn. in l. per fundum. in 2. nota. ff.
de ſeruitut. ruſticor. prædior. Roma. latè conſil.
509. circa propoſitam. in 5. dubio. numer. 19.
& ſeq. & num. 21. ponit caſum noſtrum. Deci.
conſil. 66. in caſu de quo. numero 14. & ſequen.
& conſil. 602. uiſo puncto. numero 21. & ſequen.
ubi concludit, quòd ætas ſuperueniens tunc
operatur, quando quis propter ætatem mino-
rem aliquid facere non potuiſſet, ætate autem
legitima ſuperueniente, ex ſe facere poſſet: ſe-
cus autem quando ex ſe facere non poteſt. at
in caſu noſtro, quis ex ſeipſo abſque princi-
pis, ſeu ordinarii authoritate, nec minor, nec
maior poteſt ſibi canonicatum, ſeu aliud be-
neficium attribuere, ſeu conferre: unde meri-
tò requiratur noua prouiſio, ſeu nouus con-
ſenſus ſuperioris. Facit etiam pro ſolutione
præmiſſorum, quòd ſumus in caſu, in quo ius
reſiſtit in initio. vult enim non poſſe prouide-
ri, &c. niſi in tali ætate, & ſic ſuccedunt nota.
per Bartol. in l. ſi conſtante. §. quoties. nume. 7.
ff. ſoluto matrimonio. & latè Aymo. qui plures
allegat. conſilio 197. numero 8. uerſicul. reſpon-
deo, quòd regula illius text. &c. Et pro hac o-
pinio. quam teneo, pondero uerba regulæ. ibi,
niſi eos, quòd in minori ætate recipere poſſint
per ſedem Apoſtolicam ſpecialiter conceſſum
fuit: & ſic, ut proximè dixi, conſtitutio expreſ-
sè reſiſtit in initio, & requirit ſpecialem expreſ-
ſionem, ſtante defectu ætatis. Adaptatur etiam
ad præmiſſa diſtinct. Anchatan. in dicto capitu.
ſi eo tempore, de reſcript. libro 6. colum. 2. uer-
ſicul. ſed his diebus, ubi loquens de teſtatore
concludit, quandoq; conditio teſtatoris eſt fun-
ditus nulla, ut quia erat pupillus, &c. & nun-
quam conualeſcit, poſtquam cauſa efficiens e-
rat nulla funditus: & poſtea ſubdit, & hinc eſt,
quòd defectus ordinum, non reddit gratiam
nullam ad beneficium curatum, ſicut reddit mi
nor ætas, &c. Poſtremo pro hac opinio. & pro
ſolutione omnium contrariorum, pondero illa
uerba regulæ, uidelicet, Quomodolibet ema-
nauerint: & ſic ætas requiritur quando prouiſio-
nes, conceſſiones, uel mandata de prouiden-
do emanant, qualitas enim adiecta uerbo ſe-
cundum tempus uerbi intelligitur, & ſic adeſ-
ſe debet tempore quo uerbum illud ad effe-
ctum deducitur. l. Titius. & ibi, Bartol. ff. de
milita. teſtament. l. 3. ff. de auro, & argento lega-
to. Bartol. in l. ex facto. ff. de uulgari & pupil-
lar. & optimè facit diſtinctio Bartol. ſupra pro
contraria opinion. adducta, in l. præcipimus.
§. ſeu. uerſicul. ſanè ſi illuſtrium. C. de appella.

nos enim ſumus in ſecundo membro diſtinctio.
Bartol. ut probaui, ponderando uerba, quomo-
dolibet emanauerint.

SUMMARIUM.

1 *An regula hæc in conceſſione, ſeu gratia motu proprio*
facta locum ſibi vendicet.
2 *Motus proprius ſubreptiones tollit, & gratiam ſubſiſte-*
re facit.
3 *Motus proprius licet ſubreptionem tollat habilitatem*
tamen non tollit.
4 *Motus proprius diſpoſitionem non inducit.*

DEcimotertio quæro, ſuppoſita uera
parte affirmatiua, de qua in proxi-
1 ma quæſtione, an † regula habeat lo-
cum in conceſſione, ſeu gratia fa-
cta motu proprio. Clarum eſt enim
quod mandata de prouidendo, reſeruæ, & ex-
pectatiuæ, ut plurimum concedi conſueuere
motu proprio: uideamus igitur ſecundum ca-
ſum in alia quæſtion. poſitum, an minor ætas
obſtat ſuperueniente poſtea ante uacationem
legitima ætate, ſtante conceſſione facta motu
proprio? Et pro parte negatiua facit, quòd
2 † motus proprius tollit ſubreptiones, & facit
ſubſiſtere gratiam, quæ aliàs corrueret. cap. ſi mo
tu proprio, de præbend. lib. 6. clem. ſi Romanus.
eo. & inducit pleroſque alios effectus, de quibus
latè ſcripſi ſupra ſuper 16. regula. & in terminis
noſtris hanc opin. uidetur firmare Geminian. in
c. ſi eo tempore. de reſcript. lib. 6. colum. 2. verſi.
ego crederem, ubi concludit, quòd iſta clauſu-
la, motus proprij, de per ſe, ſine clauſula, non ob-
ſtãtibus, uel alia, tollit ſubreptionem, quæ a prin
cipio interueniſſet, dempta igitur ſubreptione,
& ſuperueniente ætate legitima, non eſt quid
obſtet. & hæc opinio approbatur per Barba. in c.
eam te. colum. 16. num. 91. de reſcrip. ubi quòd
ſi Papa motu proprio mandet conferri benefi-
cium curatum legitimam ætatem non habenti
tempore datæ, ſi poſtea legitimæ ſit ætatis tem-
pore acceptationis, beneficium eidem debebi-
tur. Contrarium tenuit Lap. in præall. c. ſi eo tẽ-
pore. quem ſequitur ibi Anchara. in fi. uerſ. quæ-
rit Lap. utrum ſi ſcribat. Idem etiam tenuit ibi
Philipp. Franc. nume. 5. ſuper gloſ. 2. in fin. ubi
3 reſpondet, quòd licet † motus proprius tollat
ſubreptionem, tamen non tollit aliam inhabili-
tatem perſonę. & pro hac opin. facit etiam con-
ſil. Ancharan. 20. Viſo prędicto puncto. Staphi.
ſuper ſignatura. fol. 87. à tergo. & 88. qui demũ
reſidet in hac opin. verſicul. nihilominus prę-
4 dicta opinio. non placet, &c. Facit, quòd † mo-
tus proprius non inducit diſpenſationem, dicto
c. ſi motu proprio. cum gloſ. in uer. ob hoc, & ibi
Ioann. Andre. poſt principium. ibi, motus pro-
prius non inducit diſpenſationem. & Rot. 112.
dicebant Domini. in no. ante finem, ibi, cum

motus proprius talium diſpenſationem non inducat;& 444.not.licet motus proprius. in antiq. ante ſi.ibi, nec diſpenſationem,&c. optimè Cardin. conſi.96.Papa uniuit.in prin.Fel.in c.ad aures.de reſct.num.6.uerſicul. primus eſt, quando gratia, motu proprio tacet inhabilitatem concernentem perſonam,&c. Hæc ſecunda opinio uidetur communis,& uera: quam etiam ego ſequor, parum curans de diſtinctione, quam facit hic Gloſſator, uidelicet, an ſimus in prima parte regulæ de canonicatibus cathedralibus, an in 2. de collegiatis, in qua (ſecundum eum) uidentur comprehendi ſolù impetrationes: quia iſta ponderatio non concludit, nec habet in ſe rationem. Nec opinio Barbat.in præallegato.c. eam re.eſt uera, immò contrarium probatur per tex.in dicto c.ſi eo tempore. & ibi Docto. ſupra adductos. de reſcr.lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc,an in ordinarijs, ſeu aliàs in prouiſionibus extra curiam locum habeat.*

2 *Canonicatuum, & præbendarum eccleſiæ cathedralis collatio ad quem,ſeu quos ſpectet.*

3 *Collatio canonicatuum, & præbendarum cathedralis eccleſiæ ſecundum unam opin.communis eſt, inter capitulum,& epiſcopum.*

Romani ingenio, & omnibus alijs cæteris vincunt: ibidem.

4 *Papa, quod approbat,vel reprobat, omnes approbare, vel reprobare debent.*

Imperatorum error facit ius: ibid.

5 *Dictio,quomodolibet,omnem modum includit.*

1 DEcimoquarto quæro, † an regula iſta habeat locum in ordinariis, ſeu aliàs in prouiſionibus, extra curiã, & ſic prouiſiones canonicatuum ab ordinariis, ſeu aliis à Papa factæ ſubiiciantur huic regulæ? Pro parte negatiua facit, quod ubicunque uerba non conueniunt, nec diſpoſitioni locus eſt.l.dies cautionis.§.toties. & ibi nota. Bartol. ff. de damno infecto.c, indemnitatibus. §. penultimo. de electio. Sed uerba regulæ non conueniunt ordinariis, ſeu aliis, ſed ſoli Papæ: ergo nec diſpoſitio. Minorem probo, ponderando uerba regulæ, in principio, ibi, Mandata de prouidendo, ordinarius autem, ſeu alius præter ſummum Pontificem (ut notiſſimum eſt) ea concedere non poteſt. Item pondero uerba fallentiæ poſitæ in regula, ibi, Niſi eis, quod illos in minori ætate recipere poſſint per ſedem Apoſtolicam ſpecialiter conceſſum fuerit. Dupliciter enim ordinarius, & alii excluduntur. Primo, quia contra iſtam regulam ipſi non poſſunt diſpenſare: & ſic regula de illis non loquitur. Secundo, quia expreſsè dicitur, niſi per ſedem Apoſtolicam ſit conceſſum; & ſic excluduntur ordinarii, & omnes alij. Tertio tota diſpoſitio regulæ uidetur excluſiua ordinariorum, nam ſiue loquamur de canonicatibus, & præbendis cathedralis, ſiue collegiatæ, ipſi ſoli non poſſunt de illis diſponere: ergo ipſi hic non comprehen-

2 dantur. & quoad † canonicatus, & præbendas eccleſiæ cathedralis fuerunt tres opinion. Vna, quòd Epiſcopus cum conſilio capituli conferat, pro qua allegantur. c. nouit. & c.quanto.de his, quæ fiunt a præla. ubi quod prælatus inſtituere, uel deſtituere, ſeu alia negotia eccleſiæ tractare non debet ſine conſilio capituli. allegatur etiam Hoſtienſ.in c.cum eccleſia Vulterana. col.2.uerſic. ſi non habet patronum.de elec. Altera opin. fuit, quòd collatio ſpectet ad epiſcopum cum conſenſu capituli, pro qua adducitur cap.ea noſcitur. de his, quæ fiunt à prælat. ſed illud. c. loquitur in collegiatis. hanc opin. tenet etiam Compoſtella, in dicto c.cum eccleſia Vulterana. Gemin. in c.r. 21. diſtin.col.3.uerſic. aut illi, de capitulo ſunt habiles, &c. qui tamen diſtinguit, aut adminiſtratio eccleſiæ eſt diuiſa, aut non, prout ibi. & hanc opin. uidetur aliàs tenuiſſe Rota prout Bellemer. Deci. 69. in principi.palatium amplectitur hanc opinio. quòd collatio præbendarum eccleſiæ cathedralis ſpectat ad Epiſcopum cum conſenſu ſui capituli. Tertia fuit opinio, quòd nec ſolum conſilium, nec ſolus conſen-

3 ſus ſufficiat: ſed quod † collatio ipſa ſit communis inter Epiſcopum, & capitulum. gloſ. 2.in c. cum eccleſia Vulterana, allegat. circa medium. uerſi.dico, quod de iure communi ſimul ad Epiſcopum, & capitulum pertinet,&c.& gl.in c. irrefragabili.in uer. per capitulum, circa medium. uerſic. & ego dico, quòd de iure communi ius eligendi, &c. de offic.ordinar.tangit Rota. 167. de collatione, in no. poſt princip.uerſi.præterea licet ad epiſcopum, & capitulum, &c. latè per Rot. Belleme.69. palatium amplectitur, quæ ſupra pro hac opin. adducit,& Abb. in præallèg.c. cum eccleſia Vulterana. col.3.uerſic.& hanc opin. quòd ſimul pertineat ad utrunque, &c. ubi dicit, quòd Moderni tranſeunt communiter cum hac opinio. Et quòd iſta ſit communior opinio, & a Rota approbata, concludit Caſſado.in 22.deci. de præben. num.2. Et ſi ordinarius non poteſt ſolus de canonicatibus, & præbendis cathedralis eccleſiæ diſponere, multo minus poterit de canonicatibus, & præbendis collegiatæ eccleſiæ, ſecundum omnes opinio. de quibus per Rot. præalleg.167.de collatione præbendarum, in no. Bellemer.718. collationes præbendarum. in princip. per Abb.in præallega.c.cum eccleſia Vulterana. de electio.col.3.in fin. uerſic. Quoad eccleſiæ collegiatæ, &c. & Caſſado. in d. deci.22. de præbend. num.3. ubi etiam dicitur, quòd non eſt tanta communio inter alias eccleſias Diœceſis cum Epiſcopo, quanta eſt inter ipſum, & ſuam. Pro parte uero affirmatiua, quæ tenenda eſt, facit identitas rationis, quæ

eſt in prouiſione ordinariorum, ſeu aliorum
de canonicatibus huiuſmodi, & ipſius Papæ.
Ratio enim regulæ eſt, ut canonicatus, & præ-
bendæ cathedralis eccleſiæ concedantur ſolum
adoleſcentibus, & habentibus aliquale iudi-
cium, & conſilium. Canonicatus verò, & præ-
bendæ collegiatæ tanquam minoris ponderis, &
authoritatis, digniores tamen, & pręſtâtiores ſim
plicibus beneficiis, conferantur exiſtentibus in
medio harum duarum ætatum, ſeptem, videli-
cet, & quatuordecim annorum. & eadem ratio-
ne, qua excluduntur prouidendi per Papam de
canonicatibus ante ætates, de quibus in regula
eadem excludi debent prouidendi ab ordina-
riis, ſeu alijs. & ſic ſtante cauſa rationabili ip-
ſius regulæ, & paritate rationis, debet latè in-
terpręrari, & ordinarios, & alios comprehen-
dere, etiam quòd loqueretur ſolum, de ſummo
Pontifice: ut in ſimili concludit Decius conſil.
398. in cauſa Domini Benedicti. in fine. ubi
tenet regulam, de uerisimili, de Papa ſolum lo-
quente, & paritate rationis procedere etiam in
ordinariis. Idem etiam firmat Ioann. de Syl. in
tracta. bene. par. 3. quæſt. 46. col. 2. uerſ. Nec uide
tur obſtare dicta regula cancellariæ, &c. & faciũt
tradi. per Caſſado. Deci. 32. ſuper regulis. nu. 8.
8. vbi conſiderat ad cognoſcendum, an regula li-
get extra curiam, an ratio ſit uniuerſalis, an ue-
rò localis, ideſt reſpiciens locum ſolum, ubi re-
gula facta, ſeu edita eſt. cum autem ratio hu-
ius regulæ ſit uniuerſalis, vbicunque ligat. Imo
ſi Romanus canonicatum in collegiata, ſeu ca-
thedrali eccleſia ante annos, de quibus in regula
obtinere prohibetur, eo, quòd (ut coniecturari
poteſt) fragile, & infirmum ſit huius ætatis con-
ſilium, ad tex. in l. 1. ff. de minor. & maiori ratio-
ne alii a Romanis includi debent, cum noſtri,
& ingenio alios quicunque ſint uincant, quod
nemo, qui ſapiat, unquam negauit, & uidean-
tur quæ ſcripſi, in 41. quæſtio. 16. regul. num.
6. & ſequen. & non abſque magna ratione ſtatu-
to urbis libr. 1. cap. 65. cautum eſt maiores xx.
annis, in quolibet actu, ac negotio pro maiori-
bus haberi, ſupponens adeo ſapere, & iudicio
pollere Romanum uiginti annis maiorem, ſicut
quemuis alium annis xxv. prout in ſimili nota.
gloſ. de Romanis loquens in l. ſequitur. in uer-
ſicul. animum. in fine. ff. de uſucap. pro quo ſta-
tuto, & an ualeat uideatur remiſſiuè per Roma.
in l. Imperium. ff. de iuriſdictio. omnium iudi.
& procedit fingendo maiorem, ut per Socin.
conſil. 299. capio primum. num. 6. lib. 2. Secun-
do, ſi ſummus Pontifex decernit non ualere pro-
uiſiones, & diſpoſitiones ſuas de canonicatibus,
ante ætates, de quibus hic, fortius, & conuenien-
tius uidetur ualere uoluiſſe illas inferiorum,
per uulgarem regulam, quod non licet maiorib.
ſeu ſuperioribus, ergo nec minoribus, ſeu infe-
rioribus. Immo inferiores regulari debent a ſu-
perioribus. c. eſt ordo & c. hęc imago. 33. q. 5. & qđ

4 †Papa approbat, uel reprobat, oẽs id approbare,
uel reprobare tenentur. c. ſi ille. in fi. 50. diſtin. c. 1.
22. diſt. in fi. ubi diuus Ambroſius ſe in omnibus
ſequi ſanctam Romanam eccleſiam, uti magiſtrã
profitetur. & B. Hieronymus omnium doctiſſi-
mus, ſe Papę ſubiicit, concludens eius ſcripta, ſi
ab eo approbentur, ualida futura aduerſus latra-
tus omnium. facit. c. ſi Romanorum. in prin. 19.
diſt. ubi, quod ſedes Apoſtolica approbat, id ab
omnibus accipi debet. quod uero reprobat ab
omnib. pro inefficaci habeatur. Ampliantur prę-
dicta procedere etiam in Imperatore, alii. n. ſequi,
& exequi debent, quod ipſe facit, ſeu mãdat. l. 3.
in prin. ibi exequantur iudices, quod indulgere
conſueuimus. C. de epiſc. audi. Imò Imperatorũ
error facit ius, ut de Imperatorum errore, ait iu-
reconſultus. in l. 3. in fi. ff. de ſupell. lega. & Et cer-
te abſonum eſſet, qđ Papa abſtineret a collatio-
ne, ſeu diſpoſitione in fauorẽ conſtitutorũ in mi-
nori ætare: epiſcopis uero, ſeu alijs id liceret. Ter
tio, ponderanda ſunt illa uerba, quomodolibet
emanauerint, & ſic omne dixit, ergo nihil exclu-
5 ſit. & iſta † dictio (quomodolibet) omnem penitus mo-
dum includit. cle. 2. ver. ne igitur exceſſum, cum
gl. in uer. quomodolibet. de ſenten. exc. c. indem
nitatibus. § ſi qua uero a minori, ubi Io. And. no
tat ſuper uer. quomodolibet. ante nu. 2. de electi.
lib. 6. c. uni. §. præſenti. de cleri. ægro. lib. 6. Sequi
tur igitur, quòd in regula includantur etiam pro
uiſiones, ſeu conceſſiones ordinariorum, & quo-
rumcunq; aliorum. Quarto. & ultimo, regula iſta
ſtatuens ſuper diſpoſitione canonicatuum ca-
thedralis, uel ſubrogata eſt in locum illius ordi-
nationis Gregorij xi. de qua p Rot. 324. ſuppoſi
ta ordinatione. in prin. in no. & per Belleme. 227.
ſuppoſita. quæ eſt eadem, ſed breuior uel ſucceſ-
ſit in cõprobationem opin. docto. tenentiũ hanc
ætatẽ requiri in canonicatib. & pbẽdis cathedra
liũ, de qua ſupra: & utroq; caſu tã ordinatio Gre-
go. xi. quam opi. docto. pcedebat in ordinariis,
& quibuſcũq; aliis, &c. ergo & iſta regula, cũ ſub-
rogatum debeat ſapere naturã eius, in cuius locũ
ſubrogatur, ad iura uulga. & qđ hęc regula liget
ordinarios tenuerunt R. D. mei de Rota, in una
Mediolan. canonicatus, & pben. corã R. P. D. Ia
cobo Puteo nunc Reuerendiſ. & meritiſſimo Car
dinali, ſub die. 16. Octob. 1542. & ponderauit Ro
ta illa uerba regulę, Abſq; diſpenſatione apoſtoli
ca: unde nõ erat uerisimile qđ Papa ſe coarctaue
rit ad diſpenſationẽ, & ordinarii ſint liberi. Ex p-
miſſis patet ſolutio ad contraria. Sigillatim aũt
reſpõdendo, ad primum, qđ uerba nõ cõueniãt,
reſpondeo; quòd ſatis eſt, quòd cõueniant in ali
quib. Imò ſatis eſt, quod mens, & ſenſus, ſeu intẽ-
tio id patiantur. l. contra legem. ff. de legi. & in ſi
mili not. Caſſado. Dec. 32. num. 9. ſuper regulis. &
verba illa in princip. Prouiſiones, ſeu conceſſio-
nes, reſpicient tam papam, quam ordinarios,
& quoſcunque alios, illa uero, uidelicet, Man-
data de prouidendo, reſpicient ſolum ſummum

Pontificem; nec inconuenit eandem rem diuerſis ex cauſis, ſeu diuerſis rationibus, diuerſo iure cenſeri. l. miles. §. pro parte. ff. de lega. 2. Ad ſecũdum dico, quòd non ſequitur, quòd excludatur prouiſio ordinatiorum, & aliorum: ſed diſpenſatio tantum, uidelicet, quòd alius à ſummo Pontifice diſpenſare non poſsit, non autem quòd alius à Papa, per Papam diſpenſato canonicatũ ante hanc ætatem conferre non poſsit. Vnde diſpenſato à Papa, poterit epiſcopus, ſeu alius conferre, cui aliàs non potuiſſet, ut concludit Pet. de Anchara. conſ. 404. Tria dubia. colum. 1. uerſ. contrarium prædictis non obſtan. Ad tertium dico, quòd ſiue ordinarius ſolus, ſiue cum alio, ſiue alios conferat, idem dicendum erit propter identitatem rationis: & propter generalitatem prohibitionis: & propter uerba illa ſupra ponderata uidelicet; Quomodolibet emanauerint: quocunque modo igitur prouiſiones huiuſmodi emanent; non eſt curandum.

REGVLA DECIMANONA.

De Infirmis ſua beneficia reſignantibus.

ITem uoluit quòd ſi quis in infirmitate conſtitutus reſignauerit aliquod beneficium, dimiſerit, aut illius commendæ ceſſerit, ſeu ipſius beneficii unionis diſſolutioni conſenſerit: etiã uigore ſupplicationis dum eſſet ſanus ſignatæ, & poſtea intra uiginti dies, à die per ipſum reſignantem præſtandi conſenſus computandos, de ipſa infirmitate deceſſerit, ac ipſum beneficium quauis authoritate conferat, per reſignationem ſic factam collatio huiuſmodi nulla ſit, ipſumque beneficium nihilominus per obitum cenſeatur uacare.

Differt ab antiquis regulis, & à modernis in pluribus ut ex lectura ad oculum apparebit. quo fit, ut plura dubia, quæ prius fiebant, nũc ceſſent, aliqua uero de nouo elici poſsint. Non omitto hanc regulam habere mixturam cum antiquis, et illisque extractam fuiſſe, ac ex regula declaratoria fe. re. Paul. III. ſub eadem rub. de infirm. reſign. quæ eſt folio. 191. ſecundum ultimam impreſsionem, per quam ipſe declarauit ſuam regulam in craſtino aſſumptionis ęditam: addens aliqua, ut in ea. In noſtra autem, ultra illam & omnes alias, aliqua adduntur, & aliqua deleta fuerũt, quæ ſuis locis ponderata erunt. Super hac regula, ultra cõmentatorem ordinarium ſcripſit d. Caſſado. ſub hoc titulo, deci. 31. & 32. & latiſsimè D. Sarnẽ, qui dilatauit fimbrias ſuas etiam loci cauſa, ut in primis duabus quæſtionibus, an regula procedat in Papa, & Imperatore, & cum ipſe in præfatione præmiſerit regulam in foro, & curia quotidiano uſu receptam, dictum ſuum non poterit uerificari in ſuis duabus primis quæſtionibus: quia renunciationes tales receſſerunt ab Vrbe, & Orbe, loquor de Papatu, & Imperio. & c. 1. de renunciatione. libro 6. per Bonif. VIII. æditum, ad confirmandum diſpoſitionem Papæ Celeſtini eius prædeceſſoris, quę ipſi Bonifa. fuit ſatis utilis, & iucunda, parum in futurum practicabitur. Deueniam igitur ad quæſtiones quotidianas, & utiles.

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc, an ſit iuri conformis, uel contra ius.*

2 *Succeſsio in beneficijs, quaſi iure hereditario prohibita eſt.*

3 *Omnia iura fraudibus occurrunt.*

4 *Iura omnia permittunt infirmis actus legitimos.*

5 *Vocatio per reſignationem, eſt diuerſa ab illa per obitum.*

6 *Ordinarij collatio fauorabilis eſt, & ſecundum iura.*

1 PRIMO Quæro, an † regula iſta ſit iuri
conformis, uel contra ius; & ſic apparebit, quam interpretationem recipere debeat: & an ſit fauorabilis, uel odioſa? Et pro prima opinione, quòd ſit iuri conſona, ſatis uidetur ex tex. in c. 2. de renunci. lib. 6. contra tales in infirmitate conſtitutos, reſignantes in fraudem emanato, à quo tex. dicunt regulam iſtam ſumptam, ac ſpiritum rationis accepiſſe. Secundo, uidetur eſſe iuri canonico conformis, cum per iſtam uideatur prohiberi ſucceſsio in beneficiis. Moriturus enim poſtquam uidet, ſeu dubitat, non poſſe euadere, in conſangui-
2 neos dirigit beneficia, ſicut bona tẽporalia. † Succeſsio autem quaſi iure hæreditario in beneficiis prohibita omnino eſt. c. Apoſtolica. & c. ſi ergo. 8. q. 1. c. ad hæc. de decim. c. ad decorem. de inſtitu. c. 1. & c. ratio. de præben. Tertio, regula iſta introducta fuit ad tollendum, & remouẽdum fraudes:
3 † omnia autem iura fraudibus occurrunt, illaſq; prohibent. l. ſi cui. ff. de ſeruitu. ibi, per medias uias. l. in fundo, ubi glo. dat concordantias. ff. de rei uendi. c. fi. in prin. cum gl. 1. de poſtul. Zabb. in clem. 1. in 3. no. de rerum permut. Quarto, facit authoritas. D. Sarn. qui pro iſta parte concludit in 17. q. nu. 1. uſque ad 5. & q. 21. Pro contraria uero opin. quam ego teneo, facit quòd iura omnia per
4 mittunt † infirmis etiam morti uicinis actos legitimos, vt teſtari. l. ſenium. C. qui teſtam. face. poſ. l. 2. ff. de teſtam. l. quoniam. poſt medium. ibi, quę fortè ſemineccis, & balbutiens lingua. l. iubemus. §. 1. ibi, neque articulatè loqui poteſt. C. eo. Bal. in l. quoniam indignum. num. 2. C. de teſtam. Ange. in l. in fraudem. §. 1. ff. de milit. teſtam. idem Ang. & Imo. in l. in aduerſa. ff. de teſtam. Soci. conſ. 92. in cauſa d. Antonii. num. 17. lib. 3. Tranſigere poſſunt. l. ſanum mente. C. de tranſactio. Poſſunt contrahere matrimonium. Io. Andr. in cap. ſine culpa. de reg. iur. lib. 6. Abba. in c. 2. de coniu. leproſorum. Alex. in l. ſi quis poſthumos. qui dicit hanc

commu-

communem.ff.de libe,& poſthu.Teſtes eximanari Bald.in c.in cauſis.de pac.conſtan.in uer.hi uero uer.extra quæro,nunquid ille, qui eſt in articulo mortis.Dec.conſi.175.in cauſa facultatis.num. 7. ubi etiam concludit,quòd Papa in articulo mortis conſtitutus poteſt concedere breuia, per rationes,quas ibi dat.Poteſt etiam alienare,contrahere, & omnes alios actus legitimos facere, ut per Doct.ſupra allegatos & latè per Stepha. Bertrã. conſi.110.non ſolum lani.uolum.1.ubi etiam extendit ad electionem.Dec.conſ.386.in cauſa,quæ Mantuæ.nu.11.Cur.Iun.conſil.26.num.9. Aymo conſi.6.plura uiden.nume.37. Immo epiſcopus in infirmitate conſtitutus præſertim ea, quæ aliquando mentem alienet;poteſt,dum eſt ſui compos,reſignare:immo rogari, & incitari debet ad ad hoc,ut reſignet. cap. quamuis,præſertim ante medium.ibi,alium loco eius (niſi recuſante eo) nulla fuerat rõ ordinari.& ibi ẽt nu.Archid, poſt prin.ibi,petitione renunciationis data.dico,ſi noluerit,quia cogi nõ dẽt:licitè tñ põt rogari, & ibi ẽt Dñi.ibi cũ moneat,ut renunciet.7.q.1.Cũ igitur uia præmiſſa permittantur infirmis, etiam in articulo mortis conſtitutis, & regula noſtra illis prohibeat reſignationes: uidetur immo eſt ab omni iure exorbitans.Secundu facit,quòd cum bene

5 ficium uacauerit † per reſignationem uerè, & non fictè,& per modum diuerſum à uacatione p obitum per dictum.cap.ſuſceptum.de reſcrip.lib.6. quamuis tibi,cum gloſſ.in uerſicu.cedentium.de præben.& c.ſicut.in princip.de uerborum ſignifi. eod.lib.Rot.96.nota,quod c.ſuſceptum.in antiq. Dec.conſ.224.in caſu propoſito.colum.1. uerſ.ad hoc durum eſt,quòd uacatio per mortem, per fictionem regulæ inducta tollat ius quæſitum reſignatariu,ut ibi pro caſu noſtræ regulæ ponderat Dec.Tertio facit,quòd regula noſtra, quæ prouidit etiam in caſibus omiſsis, ſeu in quibus non erat prouiſum in aliis regulis, extendit etiam ſi ſupplicatio reſignationis fuit per Papam ſignata,dum reſignans eſſet ſanus: quo tempore nulla poterat conſiderari fraus. Et ſuper iſta noua prouiſione,ſeu additione ultra alias regulas, aliquid dicam infra.q.9.& ſic ceſſat ratio,ſeu cauſa finalis excogitata per Docto.in aliis regulis: quo caſu debet ceſſare diſpoſitio,uulgata.l.adigere. §. quamuis.ff.de iur.patro.c.cum ceſſante,& ibi Dec. declarat.de appella.ceſſet igitur opi.tenentium contrarium,cum (ut dixi) fraudis ratio per eos ponderata,ſeu præſumpta in hac regula, cadere nõ poſ-

6 ſit,ſaltem ita de facili.Quarto,quia † collatio ordinarii eſt fauorabilis,& ſecundum iura.cap.nullus. 16.q.7.Zabb.in cle.1.ut li.pend.q.14. in fin. cum igitur regula iſta tollat etiam reſignationes factas in manibus ordinariorum,& ſic ordinariam collationem per uerbum,ibi in regula, Quauis authoritate conferatur.cõſtat,quòd eſt exorbitans.Quinto,facit authoritas hanc opi.tenentium ſup aliis regulis,ubi maior oriri poterat difficultas. & pro iſta opi.concludit Rom.conſ.342.quo ad primũ. colum.1.uer.cum igitur dicta regula &c & Caſſado.ſuper hac regula.dec.32.nume.3. ibi,ſecundu regula,uel corrigit ius cõmune,uel exorbitat &c. eandem etiam opinionem tenet præceptor meus D.Philippus Decius.in d.conſil. 224. columna.1. cui,exemplo Sabini,qui ſententiam magiſtri ſui Caſsii defendit,iux.tex.in l.dicere.§.unde uidendum.ff.de arb.tum propter eius excellentem doctrinam,tum propter rationes,quas adducit,etiã reſpondendo ad dictum.c.2. de renunciat.lib.6. quod tamen nihil commune habet cum hac regula,pſertim (ut dixi) ſic mutata, & diuerſa ab aliis, & ad dictum.ca.2.reſpondebo etiam in fine proximæ.q.ſeq.Facile aſſentior, immo idem met Do. Sarn.meliori ratione motus in ſua.9.q.huius regulæ.nu.3.dixit eam exorbitantem à regulis iuris cõmunis,& eſſe ſtricti iuris & odioſam. Idem etiam concludit infra,q.19.colu.2.ibi,quia negari non poteſt regulam iſtam exorbitare à iure, & eſſe pœnalem.& in 38.q. numero 3. dicit hanc regulam eſſe odioſam,& contra ius commune. Ex præmiſſis,& præſertim ex nota.per Dec.ubi ſupra, colligitur reſponſio ad opinionem in contrarium adductam:& ſubdit ibi Decius,quòd Papa uidetur motus ſola eius uoluntate in taxando terminum uiginti dierum:ſimili modo poteſt dici motus ſola uoluntate extendendo ad ſupplicationem ante infirmitatem reſignantis ſignatam.

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc,an in Cardinalibus infirmis reſignantibus locum habeat.*
2 *Cardinales,an ſub diſpoſitione regularum generaliter, uel indefinitè loquentium,comprehendantur.*
3 *Diſpoſitio legis non ſolum cauſas,ſed & perſonas priuilegiatas comprehendit.*
4 *Cardinalatus eſt maior dignitas,quàm Papatus.*
5 *Diſpoſitio legis non ſolum cauſas,ſed & perſonas priuilegiatas comprehendit.*
6 *Statuta prohibitoria, ſeu excluſoria,non extendi niſi ad perſonas expreſſas.*
7 *Regulæ cancellariæ ſunt ex maiori parte exorbitantes, uel ſaltem præter ius.*
8 *Regula hæc Cardinales non comprehendit.*
9 *Cap. 2.de renun. lib. 6. nullam conformitatem cum hac regula habet.& nu.10.*

1 SEcundo quæro,† an iſta regula habeat locum in Cardinalibus infirmis reſignantibus? D. Sarn.diſputat. q. tria adducens argumenta pro utraq; parte:tandem concludit, pro affirmatiua,ea præſertim ratione, quòd regula emanauit ad tollendum fraudes, & quòd regula concernat ſalutẽ aĩarũ.eadẽ argumẽta facit ẽt in 4.q.proœ. regularũ.loquens indiſtinctè,an regulæ ligent Cardinales,ubi reſidet pro parte affirmatiua, ſubdẽs poſtea quatuor caſus pro totali diſtinctione & intelligentia:iſta etiam in pleriſque aliis regulis diſcutis?.Vnde ſi qua in medium afferre tentabo,

nuctuas

noctuas forſan (iuxta adagium) Athenas porta
re indicabor: ſin uero ſicco pede pertranſiero, ue
ritatem uel tacuiſſe, uel ſimul obumbraſſe mihi
ipſi perſuadebo. Pro uiribus igitur iſtos duos
articulos proſequar, quorum primus erit. Nun-
2 quid † ſub diſpoſitione regularum cancellariæ ge
neraliter, uel indefinitè loquentium, comprehen
dantur Cardinales? Et pro parte affirmatiua fun
damentum D.Sarnen.dicta quæſt.4.prohe.regula
3 rum, quod † diſpoſitio legis non ſolum cauſas
ſed etiam perſonas priuilegiatas comprehēdat,
iuxta dictum Bald.in l.in fraudem.§.ſi quis.ff.de
teſta.milit.& conſil.Deci.5.ſatis urgere uidetur,
quòd ſi ſubſiſtat, ſat ſuperque probata uidebi-
tur opin.iſta.pro quo dicto ultra eum plura alia
adducam.& iſtud dictum Bald.comprobat idem
Deci.conſil.120.& pro tenui.num.1.col.2.ante fi.
131.reuocatur in dubium. col.1.poſt princip.ibi,
ad hoc facit, quia in dubio diſpoſitio generalis,
etiam porrigitur ad cauſas,& perſonas priuilegia
tas. conſi.159.caſus qui proponitur.num.6. 277.
conſultus. colu.2.tit.medium. ibi, & iſta ratione
ſub generali diſpoſitione etiam perſonæ priuile-
giatæ includuntur.301.in cauſa.nu.5.& 12.426.
in duobus.num.9. 475.in cauſa.num. 27.531.ac-
curate.num.3.ubi dicit, quòd etiam fiſcus, licet
multa habeat priuilegia, non tamen priuilegia-
tus intelligitur, niſi quatenus in iure reperiatur.
Sic etiam uidetur dicendum in Cardinale, licet
ſatis priuilegiato, niſi in hoc reperiatur priuile-
giatus.& conſil.536.in cauſa.nume.9.dicit, quòd
diſpoſitio generalis omnes caſus includit, dato
quod maior ſit ratio in uno caſu quàm in alio.
conſil.551.plenè,& ſubtiliter num.10.& 612.con
cluſionem.num.5.& in l.nemo poteſt tutorem.de
regu.iur.ff.In locis ſupra allegatis, melius quàm
alibi probatur concluſio prædicta, quæ magis
urget ex deductis per D.Sarnenſ. pro hac parte.
Accedit, quòd in materia etiam ſtricta, uerba ge
neralia comprehendunt Cardinales. Archidia.Io.
And.ut Domin.in cap.nemo.de electio.lib.6.Ol-
dra.in conſil.221.ad propoſitam.ubi conſuetudo
curiæ, uel priuilegium, etiam in materia ſtricta
comprehendit Cardinales.Feli.in cap.cum in iu-
re col.3.num.7.ibi, quòd immo in materia ſtricta
de offi.deleg.& in c. ad aures. concluſione. 8.nu.
11.de reſcrip.& uerſ.tertio conſidera. dicit ea quę
in contrararium deducuntur, eſſe ſolum perſuaſi
ua.Ruy.conſil.4.proponitur.col.pen.num.19.uol.
5.& in propriis terminis noſtris, quòd regulæ cā
cellariæ ligent Cardinales, concludit Feli.motus
etiam authoritate Franc.Paui.in dicto cap.ad au
res.ante num.12.ubi dicit ſæpe iudicatum in Ro
ta, quòd regulæ cancellariæ & aliæ diſpoſitiones
ligent Cardinales, quicquid dixerint Pet.de An-
cha.& Roma.contra Anchar.& Roma.concludit
etiam Bartho.Belenci.de chari.ſubſi. quæſtio.66.
quem ſimpliciter refert Præceptor meus D.Phi.
Dec.in c.1.in 2.lectu.nume.2.de conſti.& ita reſi-
dere uidetur Io.Syl.de Bene.par.3.q.12.nu.6.Pro

parte uero negatiua idem D.Sarn.plura adducit,
quæ uideri poſſunt: & inter alia magnum eſt il-
4 lud fundamentum, quod † Cardinalatus eſt ma
ior dignitas poſt Papatum, cum ipſi Cardinales
cum Papa oēs iudicent, vt dixit Hoſt.in c.dilectus
1.col.2.uer.hoc tamen hodie tenet. cum qua com
muniter ibi Doct.tranſeunt.de præb.Card.in cle.
ne Romani.de elect.Barb.in tract.de præſtan. Car
di.in prima quæſt.primæ partis.ante num.45.me
rito igitur tales non debent ſub diſpoſitione ge-
nerali comprehendi.& quòd non comprehendan
tur ſub regulis cancellariæ, ultra Ancha.& Roma.
per D.Sarnen.allegat.qui ſunt maximæ authori-
tatis,& optimis rationibus uidentur ꝓbare, hanc
opin.illam tenet Barba.in dicto tracta.Cardinal.
par.prima, quæſt.7.in fi.pro quibus & quod nec
etiam Cardinalis comprehendatur in generali le-
ge, ac ſub generalibus clauſulis, Cardi.Alex.in c.
1.xv.diſtin.qui citat c.nemo deinceps.de electio.
lib.6.inferens illud capitulum non procedere in
Cardinal.& Rip.reſponſo 6.in cauſa.nume 6.Iaſ.
conſ.117.in cauſa & lite uertente. col.3.uer.tertio
principaliter.uol.4.Hiero.Gigas in tracta.penſio.
quæſtio.9 num.7.& 8.& quæſtio.59.numer.13.&
14 & in fi.dictę quæſtio. dicit hanc eſſe commu-
nem opin.& quòd regulæ cancellariæ non ligent
Cardinales uoluit Bero.in c.1.nume.41.de reſcr.
Pariſi.conſi.141.ad ſolutionem.nume.8.volum.
4. ibi, quòd Cardinalis a qualibet diſpoſitione
generali oneroſa excluſus uidetur. Ex præmiſſis
patet, quòd huiuſmodi quæſtio uidetur ſatis di-
ſputabilis. ego partem negatiuam, tanquam in
iure firmiorem,& æquiorem ſequerer, quicquid
tenuerit Felin. & Sarnen. qui non reſponderunt
ad contraria, Ad fundamentum Bald.& Dec.cu
ius infinita conſilia allegaui, reſponderem per a-
liud fundamentum. Bald.in l.ſed & milites, poſt
5 princip.ibi, quod eſt notatu dignum, uidelicet,
quòd † diſpoſitio contra ius commune, compre
hendit ſolum perſonas ſpecificatas, quæ etiam
concluſio per plura conſi.eiuſdem Deci. proba-
tur, vt per conſi.309. viſo puncto.num. 315.ſupe
rioribus.num.7. 346.omiſſis.ante finem.451.vi-
ſo eleganti.præſertim.num.9. 508.conſuluit aliàs
ante numerum.1. 552.nume.4 625.viſo eleganti a
634.viſis his.num. 3.& 4. 684.conſuluit alias.nu.
6 3.& in omnibus iſtis conſiliis concluditur † ſta-
tuta prohibitoria, ſeu excluſoria non extendi, niſi
ad perſonas expreſſas, & nominatas. Quod antē
7 † regulæ ſint pro maiori parte exorbitantes a iu-
re communi, vel ſaltem, præter ius commune, ſa
tis patet: nam concernentes expeditiones, quaſi
nullam conformitatem cum iure communi ha-
bent. ſimiliter illæ, quæ arctant ad expediendū,
illa de ualore,& pleræque aliæ,& quaſi omnes: ua
de odioſæ omnino cenſeri debent. Anchar. conſ.
295.pro clariori euidentia.in princip.297.effica
cibus.in princip.Pariſi.conſi.19.nume. 3. 4.& 5.
volum.4.vbi etiam dicit, quòd deſtruunt ius cō
mune. Pro concordia igitur Bald. & tot conſili-

præce-

præceptoris mei D. Philipp. Deci. reſpondendũ
eſt quòd uerum eſt, quòd diſpoſitio generalis ex-
tendatur etiam ad perſonas priuilegiatas: fallit
per ſupra deducta, niſi ſimus in materia, ſeu di-
ſpoſitione odioſa, uel exorbitanti. Poteſt & ſe-
cundo reſponderi, quòd dato pro uero illo pri-
mo dicto, fallit tamen niſi tanta ſit amplitudo,
& fauor, ſeu ſpecialitas perſonę nõ nominatę: quia
licet aliæ perſonæ priuilegiatę ſub illa generalita-
te ueniant, non tamen illæ, quæ ſunt notabili no-
ta dignæ: pro qua ponderatione ultra præmiſſa
faciunt tradi. per Roi. in dicto conſi. 4. proponitur
nu. 6. vol. 5. & per Pariſ. dicto conſi. 141. nu. 8. & per
totum conſil. uol. 4. Quo uero ad ſecundum arti-
culum, qui reſpicit quæſtionem noſtram princi-
palem, ſimiliter teneo contra D. Samenſ. q. immo
8 † iſta regula non cõprehendat Cardinales: ſi enim
uera eſt concluſio, quòd aliæ regulæ cancellariæ
illos non ligent, non uideo rationem urgentem,
quare iſta ligare eos debeat: tanto magis cum in
prima quæſtione probauerim, regulam hanc eſſe
exorbitãtem, odioſam & contra ius commune, &
contra omnem libertatem. Sequitur igitur, quòd
iſta ſit uera concluſio etiam ex traditis per ipſum
D. Samen. in dicta quæſt 4. nu. 6. & ſeq. ſuper proœ.
regularum, ubi ponit quatuor caſus, quos etiam
ſequi uidetur ſuper 3. quæſt. huius regulæ: quos ta
men habuit, licet ipſe non dicat, à Barba. in dicto
tracta. de præſtan. Cardi. queſt. 7. ar. par. in fin. mea
quidem ſententia melius loquutus eſt ibi Barba.
quàm D. Samen. ubi ſupra. Sufficiat mihi, quod
ambo reſident in hoc, quòd Cardinales non li-
gentur à regulis Cancellariæ, quæ ſunt odioſæ, ſeu
exorbitantes prout idem concluſit Barba. conſil.
23. ſcripſit propheta optimus. colu 8. num. 18. &
ſeq. uol. 1. iſtam autem regulam (ut dixi) probaui
eſſe talem, ergo concluſio mea clarè procedit. So-
9 lum remanet reſpondere ad † ca. 2. de renunc. lib.
6. ex cuius uiſceribus dicit D. Samenſ. extractam
hanc regulam, & ante ipſum hoc dixit D. Caſſad.
Deci. 32. ſuper hac regula ante numer. 5. quaſi
Samenſ. uelit inferre, regula eſt extracta ex dicto
tex. eſt illi conformis: ergo iuri communi confor-
ma, non autẽ exorbitans. Poſſem negare maiorem,
10 & ut dixi in 1. quæſti. negare, † quòd noſtra regu
la habeat cum dicto ca. aliquam conformitatem
nam dictum c. 2. diſponit, quòd renunciatio frau
dulenta non noceat expectãti: & exemplum dat,
quando præſumatur, ſeu intelligatur eſſe fraudẽ,
& dicit, quòd cõcurrentibus iſtis, uidelicet quòd
renunciationis tempore is, qui præbendam, uel
dignitatem pinguiorem habebat, infirmitate
graui detinebatur &c. & ſic ibi tria concurrunt,
uidelicet tempus renuntiationis, pingue benefi-
cium, & infirmitas grauis. At in regula noſtra at-
tenditur etiam tempus ſignatæ ſupplicationis,
dum quis erat ſanus. Secundo uenit omne benefi
cium reſignatum abſque diſtinctione an ſit pin-
gue, uel non. Tertio non ſit iſta limitatio ad infir-
mitatem grauem: & in illo text. ſatis apparere, uel

ſaltem præſumi poterat fraus, ut in ſimilibus
dicit text. in l. filiæ meæ. ff. ſolu. matri. ubi, ſi pa-
ter ſtipulatus eſt dotem ſibi reddi ſoluto matri-
monio, per mortẽ filiæ: ſi uit ea infirma mittit re-
pudium, ut ſic ſoluatur matrimonium repudio,
& non morte: iſta fraus non debet nocere patri.
& ita ibi Alexan. uerſicul. ſi autem, notat ad ca-
ſum reſignationis, ubi licet in caſu dicti capit. 2.
reſultet uera fraudis probatio, uel præſumptio,
ut etiam concludit Rot. Faſto. dub. 60. ſecundo di
cebat &c. tamen in regula noſtra nulla fraus
præſumi poteſt, præſertim ſtante iſta dictione,
uidelicet etiam uigore ſupplicationis, dum eſſet
ſanus, ſignatæ. Inſuper dictum capitul. 2. lo-
quens de fraude, non magis conformitatem ha-
bet cum iſto capitul. quam alia iura de fraude lo-
quentia prout text. in l. ſi cui. ff. de ſeruitut. in l.
in fundo. ubi gloſſ. dat concordan. ff. de rei uendi.
cap. ſedes. cum ſimi. de reſcri. quòd autem illa ſi-
milia iura habeant cum hac regula conformita-
tem, abſonum eſſet dicere. effectus etiam dicti
capitul. 2. ſunt diuerſi ab iſtis regulæ noſtræ. ibi
enim non annullatur reſignatio, ſecus hic: & ibi
expectans poteſt, ſi uult, acceptare, uel expe-
ctare primum uacans. nullum autem iſtorum hic
concurrit. Immo licet diſpoſitio, ſeu ratio dicti. c.
2. poſſit applicari aliis caſibus, prout Deci. conſ.
179. & pro tenui cit. medium: uerſic. tertio, quòd
prædicta &c. applicat ad annullandum electio-
nem fraudulentam, & Lambertin. in tractat. iu-
ris patron. libr. 2. part. 1. art. 11. quæſtio. 8. numer.
3. fol. 237. Sequens Deci. adducit dictum text. ad
quæſti. an donatarius iurispatronatus poſſit præ
ſentare donantem, dicens eſſe text. apertum in di-
cto capit. 2. pro parte negatiua propter præſum-
ptam fraudem: ad regulam autem noſtram, nec
ex uerbis, nec ex mente, nec ex ratione applica-
ri poteſt.

S V M M A R I V M.

1 *Regula hæc an comprehendat fœminas religioſas haben-
tes dignitates collatiuas.*
2 *Abbatiſſa adminiſtrationem & dignitatem habet.*
3 *Maſculinum adiectiuum, quis, non applicatum termino
communi ſed ſigno maſculino adiectum, ſi fœmininum
comprehendit id accidit extenſiuè.*
4 *Maſculinum non concipit fœmininum in materia diffe-
renti.*
5 *Maſculinum non comprehendit fœmininum in odioſis, &
odium ſit irrationabile.*
6 *Odioſa diſpoſitio reputatur quando uenit ad correctio-
nem iurium.*
7 *Odioſum eſt quem ad aliquid faciendum inuitum cogi.*
8 *Fraus ſeu dolus non præſumitur.*
9 *Maſculinum non concipit fœmininum quando lex eſt pœ-
nalis & correctoria ſimul.*
10 *Prohibitio & inhibitio pœna reputatur.*
11 *Annullatio & irritatio actus eſt pœna.*

Tertio

1 TErtio quæro cum D. Sarn. utrum † iſta regula comprehendat fœminas religioſas, habentes dignitates collatiuas, puta dignitates, quæ renunciari poſſent, ut ipſe exemplum dat in 6. quæſt. huius regulæ. num. 5. & in 3. de trien. exempli gratia, quando Papa concedit fęminæ Abbatiſſatum, uel Prioratum perpetuum in titulum, uel adminiſtrationem, nec uideatur nouum, quod mulier habeat dignitatem, cum adminiſtratione, ut
2 dicimus de † Abbatiſſa. cap. indemnitatibus. §. uerum. de electio. lib. 6. & ibi not. Domi. in 2. nota. Barto. in l. 1. nume. 43. uerſic. fallit in Abbatiſſis, quas uidemus habere dignitatem cum adminiſtratione, ut de digni. libr. 12. Felin. in capitulo meminimus. numero 5. uerſicu. ulterius quęro, an Abbatiſſa. de acenſa. latè Deci. in l. fœminæ. numero 10. ff. de regu. iur. ubi etiam, quòd habet iuriſdictionem, & poteſt habere collationem beneficiorum. Quæſtionem quam præmiſi, ipſe Domi. Sarnen. diſputat ad partes: tādem reſidet pro parte affirmatiua, reſpondendo ad contraria. Verum, quia adducta per eum non uidentur mihi in totum ſubſiſtere, pleraque contra eius opin. adducam, ut melius ueritas eluceſcere poſsit. Nam licet iſta ſit noua, & pulchra diſputatio, pendet tamen ab illa antiqua, & quaſi inextricabili, an & quando maſculinum concipiat fœmininum: aſſumam igitur partem negatiuam, omittendo illa duo fundamenta, pro hac parte per Domi. Sarnē. facta, uidelicet, quòd non loquatur regula de dignitate: & quòd debeat fieri interpretatio de habilibus. Parū enim urgent. Corroboro illud aliud quod ipſe facit, quòd hic fœminæ non ſunt nominatæ, ſeu ſpecificatæ, ergo non cōprehenduntur, & pro declaratione præmiſſorum opus eſt deuenire ad plures concluſiones. Prima igitur ſit, quòd
3 communis eſt opinio † maſculinum aliectiuum, quis, de quo in regula noſtra non applicatum termino communi, ueluti termino, Homo, ſed adiectum ſigno maſculino tantum, ut in terminis noſtris, Si quis conſtitutus &c. dum eſſet ſanus &c. caſu quo comprehendat fęmininum, id euenire, non ex propria ſignificatione, ſed extenſiuè, iſta eſt Theo. Bartol. in l. 1. ante fin. nume. 2. uerſic. quædam ſunt adiectiua, & ſigna &c. uerſicu. quandoque adiicitur alicui ſigno maſculino &c. ff. de uerborum ſignifica. Cardina. in clemen. 1. de electio. quæſtio. 3. in fin. ante nume. 9. uerſicu. aliquando diſpoſitio ſit per terminum non communem: & poſtea ibi, aut profertur cum ſubſtantiuo, & tunc diſtingue &c. & quòd dictum Barto. ſit commune teſtatur Deci. in l. fœminę. numero 3. ibi, & hoc tenendo dictum Bart. quod communiter approbatur &c. ff. de regu. iur. & conſil. 453. conſultum fuit, nume. 7. Idem firmat Cur. Iuni. conſilio 35. Dominus Benedictus ante. nume. 5. patet ex proximè dictis, quòd in caſu noſtræ regulæ, ſi maſculinum comprehendere deberet fęmininum, id eſſet ex interpretatione, ſeu extenſione, non autem ex proprio ſignificatu, ſeu ex ipſius mente. Iſta autem interpretatio, & extenſio in correctoriis, & odioſis, in quibus nos ſumus difficilius ſit, & rarò admittitur. Secunda concluſio ſit iuxta com-
4 munem ſententiam, † maſculinum non concipit fœmininum in materia differenti, id eſt, quæ congruit maſculino, & non fœminino, ſecus in indifferenti. Barto. in dicta l. 1. de uerborum ſignificat. colum. 1. uerſicu. aut de mente non conſtat &c. Cardin. in dicta clemen. 1. colum. 2. uerſ. aliquando de mente non conſtat &c. Dec. conſ. 495. Viſo eleganti. nume. 15. ibi, & in materia indifferenti maſculinum non concipit fęmininum. conſ. 514. ſatis nota, ante nume. 4. ibi, quia hic ſumus in materia differenti &c. 527. In ciuitate Rauennæ. numero 7. & in dicta l. fęminæ. numero 109. uerſic. prædicta concluſio limitatur primo &c. Iaſo. in l. ſi quis id quod. colum. 2. præſertim nume. 11. uer. iſtam regulam limita primo, quando ratio ſtatuti eſt indifferens &c. ff. de iuriſdictio. omnium iudic. Pariſ. conſ. 49. Galaſsino. nume. 12. uolum. 3. At ſatis differens uidetur materia noſtræ regulæ, inter maſculos, & fęminas, illi enim dummodo aliàs habiles iure ſuo beneficia obtinent, & reſignant: Iſtæ uero non, niſi in aliquo caſu ſpeciali, uel priuilegiato, & ſic poteſt dici materiam iſtius regulæ non conuenire fęminæ, quòd etiam demōſtratur ex illis uerbis, Beneficii unionis diſſolutioni cōſenſerit. Dato enim quod fęminæ, ut in princip. huius quæſtio. præmiſi, poſsint habere abbatias, & prioratus etiam in perpetuum: tamen nō reperitur, quòd habeant, ſeu habere ſoleant beneficia unita: & quod illorum diſſolutioni conſentiant. & ſic iſta uerba uidentur conuenire ſolum uiris, non autem fęminis, ad tradi. per Deci. in dicta l. fęminæ. nume. 95. uerſicu. ſecus ergo uidetur in materia differenti, quæ non ita conuenit fęminis, ſicut maſculis, & 109. uerſicu. prædicta concluſio. ibi, ſecus ſi materia penitus non conueniret fęminis &c. & ante nume. 100. uerſicu. etiam dici poteſt, quòd materia non ita conueniebat fęminis &c. & Iaſ. in dicta l. ſi quis id quod. numero 11. ubi dat exemplum de ſtatuto, requirente authoritatem coniunctorum, non poſſe uerificari in fęminis coniunctis, quia conſilium, & authoritas propriè eſt uirorum, & non mulierum, ut ibi, ac beneficia habere etiam unita, & unionis diſſolutioni conſentire, proprium eſt uirorum: ſic etiam dicimus in officiis, in quibus requiritur maturitas iudiciis maſculinum nō concipere fęmininum. Specu. in titu. de diſpu. & alleg. §. poſt hoc. uerſic. Vel ibi maſculinum. Archidia. in ca. ſi quis ſuadente. colum. 2. 17. quæſt. 4. Bal. in ca. ad audientiam. 1. colum. ulti. de reſcrip. Ancha. in cap. generale. col. 2. de electio. lib. 6. Salyc. in l. quicunque. colum. 1. C. de ſer. fugi. Iaſ. in l. tres fratres. colum. 2. in 8. limi. ff. de pact. Et quia etiam ex communi conſuetudine ſaltem negari non poteſt omnium conſenſu, quia qualitates prædictæ renunciandi beneficiis, conſentire diſſolutionibus unionum, & alia,

de

dè quibus in regula facere magis conueniat ma
ſculis, quàm fœminis maſculinum non poteſt
concipere fœmininum, ut per Docto. ſupra cita-
tos, & expresſius, & optimè per Guid. papæ ſin-
gu. 522. Tertia concluſio, concordando opin. om
5 nium eſt, quòd † maſculinum non comprehendit
fœmininum, quando materia eſt odioſa, & odiũ
non eſt rationabile. & iſtud procedit etiam in di-
ſpoſitione legis, & in materia indifferenti. ad tex.
in l. quiſquis. §. filiarum. C. ad leg. Iul. maie. Bal. in
l. quicunque. col. 4. Ange. in princ. ac Saly. colum.
1. C. de ſer. fugi. Bar. in l. ſi quis in tantam C. unde
ui. Idem Bart. in dicta l. 1. de uerb. ſigni. ante num.
2. uer. aut de odio, & tunc aut de odio rationabili
&c. Card. in d. cle. 1. de ele. in 2. q. præſertim cir. fi.
ibi, ſi in odioſo, diſtingue ut ſupra ſecundum Iac.
de Are. quòd aut eſt caſus rationabilis aut nõ ratio
nabilis &c. Iaſ. in dicta l. ſi quis id quod. nume. 16.
in 6. limitat. Deci. in dicta l. fœmine. numer. 109.
uerſicul. Secundo iſta concluſio habet locum ut
dictum eſt, etiam in materia odioſa &c. Cur. Iun.
conſil. 153. circa controuerſiam. col. 1. num. 4. ubi
comprobat dictum Bald. & hanc dicit eſſe com-
munem ſolutionem, quòd odium debet eſſe ra-
tionabile, ad hoc, ut maſculinum concipiat fœ-
mininum: utrumque autem uidetur concurrere
in caſu noſtræ regulæ. de odio patet, quia eſt regu
la exorbitans, ut dixi, & probaui ſupra in pri-
ma quæſtione. Immo etiam correctoria infinito
rum iurium, quæ adduxi, diſponentium non ſo
lum infirmum, ut in regulas, immo grauiter infir-
mum, immò etiam in extremis conſtitutum,
poſſe quoſcunque actus legitimos facere. nec a-
liquam penitus conformitatem habet cum ali-
quo iure, ut ſupra, probaui, præſertim conſide-
6 ratis additionibus de quibus ſupra. † odioſa au-
tem diſpoſitio habetur, & omnino reſtringenda,
quando uenit ad correctionem iurium, in con-
trarium autem fauorabilis quando fit reditus ad
ius commune. glo. communiter approbata, in ca.
ſtatutum. in uer. numerãdum. circa medium, ibi,
Item per hanc reditur ad ius commune, extendẽ-
da eſt &c. de præbend. lib. 6. Alex. in l. ſi conſtante
numer. 5. uerſic. limitari debet: niſi per talem ex-
tenſionem &c. ff. ſolu. matri. Alciat. de uerb. ſignl.
lib. 2. ante numer. 36. ubi etiam declarat qualiter
intelligatur iſte reditus ad ius commune. Decl.
conſil. 142. & pro tenui, nu. 5. uerſic. & dato, quòd
conſuetudo probaretur, debet ſtrictè interpre-
tari, cum ſit contra ius &c. Curt. Iuni. conſil. 153.
numer. 2. uerſic. ego autem. latè Aymo de antiq.
tempo. par. 4. nu. 21. uerſ. ſed aduerte. facit uulga.
c. odia. cum gl. quæ dat plura exempla. de rég. iur.
7 lib. 6. Inſuper ſicut † odioſum, & contra iura eſt,
aliquem inuitum cogere ut aliquid faciat. l. ſicut
in prin. C. de actio. & obliga. l. inuitum. de contra.
he. empt. l. nec emere. C. de iur. deliberan. l. neque
ab initio. C. de nupt. l. fi. C. de uſu. popil. l. ſi uero.
§. fi. ff. ſolu. matri. Eodem modo debet cenſeri, nõ
poſſe aliquem prohiberi ad ſui libitum actũ aliàs
licitum qñcunq; ualidum facere. Alterum uerò,
uidelicet, q̃ odium regulæ non ſit rationabile,
ſed pro uoluntate tantum, patet ex proximè di-
ctis: tum quia contra omnia iura, illorumq́; ratio
nem: tum ex quo tollitur libera poteſtas, & libe-
ra facultas, quandocunq; actum faciendi: tũ quia
ratio allegata per D. Sarn. uidelicet ad tollendũ
8 fraudes non ꝓbatur, nec debet præſumi. † fraus
enim, ſeu dolus non præſumitur, ſed probari de-
bet. l. quoties. §. qui dolo. ff. de probatio. l. ſed & ſi
maritus. §. ſed & ſi conſtante. ff. qui, & a quibus.
Spec. in tit. de appell. §. nunc tractemus ad quẽ.
fit. ante nu. 7. uerſ. ſed quoniam. qui fraudem al-
legat, fraudem probare tenetur. Dec. conſ. 256. in
cauſa inquiſitionis. col. 4. poſt prin. uerſi. ſecundo
principaliter. & conſi. 313. Promiſit. D. Io. col. fin.
num. 5. Quarta ſit concluſio, quòd † maſculinum
non comprehendit fœmininum, quando lex eſſet
pœnalis, & correctoria ſimul, per rationem gloſ.
communiter approbatæ. in cle. ut hi qui. in uer.
in eiſdem. ante fi. de æta. & qual. Alex. in l. ſi con
ſtante. col. 3. nu. 5. uer. hoc tamen intelligi debet
primo eſſe uerum, quando talis lex eſſet correcto
ria, non tamen pœnalis: ſecus ubi eſſet & pœna-
lis ff. ſol. mat. Caſſad. Dec. 5. nu. 6. de conſtitu. ibi,
niſi lex correctoria eſſet pœnalis, &c. Iaſ. in termi-
nis noſtris. qui plura allegat in d. l. ſi quis id, qđ.
ff. de iuriſd. om. iudi. num. 17. uerſ. ſeptimo, quan
do eſſet lex pœnalis, &. correctoria. Quòd autem
regula noſtra ſit correctoria, ſat ſuperq; ſupra ꝓ-
batum eſt. probabo igitur illam eſſe pœnalẽ, qđ
duob. modis deduco. Vno, quia regula iſta prohi
bet, & interdicit facultatẽ aliquid faciendi, unde
10 licet, in infirmitate renunciandi. † pęna aũt habe
tur talis prohibitio, & interdictio. l. aut damnũ. in
princi. ibi, aut alicuius actus prohibitionis. ff. de
pęn. l. teſtamento Centurio. in fin. ibi, quos pœna
coercuit, & in princi. ibi; uenire prohibuit. & ſic
prohibitionem, pęnam appellat. ff. de manu. teſt.
Deci. in c. 2. col. 3. uerſic. 1. caſu concludit Bal. de
conſtit. Secundo dico, quòd cum regula annul-
11 let, & irritet, pęnalis cõſtitutio dicitur. † Annulla
tio enim, & irritatio actus eſt pœna. l. ſenatus. ff.
de contrahen. empt. glo. in c. decet. in uer. proceſ-
ſus. ibi, cum tantum proceſſus, & ſententias iu-
dicum irritet, & pęnalis ſit conſtitutio. de immu
nit. eccl. lib. 6. Bald. in l. non dubium. colum. 2. C.
de legi. Alex. conſi. 98. omiſſis. num. 3. uol. 7. & ibi
concordat opinio. diſputantium, an annullatio
actus ſit pœna. Abb. in d. c. 2. de conſtit. col. 3. nu.
25. ibi, ſeu tollit ius quæſitum, ſicut ſi induceret
retractationem actus. & ibi, quòd aut nullitas a-
ctus inducitur in odium alicuius, &c. & magna
addi. in uerſi. retractatio. per Fel. col. 2. nu. 3. uerſ.
in contrarium, quòd ſit pœna: & per Dec. num. 5.
qui plura pro, & contra allegat Facit conſil. Rul.
70. quia id de quo. colum. penult. nu. 17. ibi, quia
dicta annullatio eſt pœna, &c. libro 3. & ultra,
quòd regula noſtra annullet, & tollat ius quęſitũ
reſignatarij: quo caſu omnes concordant, quod
dicatur

dicatur pęna. In omnē caſum negari non poteſt,
quin ſaltem latè annullario actus non ſit pœna, &
iſta eſt communis opin. ut per Curt. Iun. conſil. 8.
nume. 1. & ſic nos ſumus in correctoriis, & pœna-
libus: quo caſu, ut dixi, maſculinum non com-
prehendit fœmininum: Et non ſolum concur-
rentibus iſtis duobus quod ſumus in correcto-
riis, & pœnalibus, uerum concurrente uno tan-
tum, uidelicet, quòd ſumus in correctoriis, licet
non in pœnalibus idem dicendum ſit, uidelicet
quòd maſculinum non cōcipiat fœmininum ad
glo. in l. Gallus. in prin. Raph. Cuma. ac Iaſ. in 2. le
ctu. col. penul. ff. de libe. & poſthu. Idem Iaſ. in l. ſi
quis id quod. col. 2. ff. de iuriſ. om. iudi. ac conſil.
142. col. 4. lib. 2. Cur. Iun. conſ. 102. reſolui. nu. 11.
Tiraqu de ver retract. §. 1. Glo. 9. nu. 218. Et quod
pręmiſſa concluſio procedat etiamſi diſpoſitio
ſit tantum correctoria non autem pœnalis conclu
dit Pariſ. conſi. 94. col. 4. lib. 3. ergo corruunt dicta
D. Sarnenſ. uel ſaltem ſatis dubia redduntur. ex
prædictis patet ſolutio ad deducta in contrariū
per dictum D. Sarnen. in quantum ipſe fundatur
ſuper dicta concluſ. quòd maſculinum concipiat
fœmininum: quia debet intelligi, & limitari, ut
in dictis quatuor meis concluſionibus communi
ter approbatis probaui. Ad illud, quod regula
iſta concernat bonum publicum; uel animam,
uel quod ſit fauorabilis: iſtud nego. immo de con
trario apparet, ut ſupra plenè deduxi.

SVMMARIVM.

1 *An regula hæc locum habeat in decrepito.*
2 *Infirmitas & ſenectus ſunt diverſa.*
3 *Interpretatio fieri debet uerè & propriè.*
4 *Prohibitum quibuſdam cæteris permiſſum uidetur.*
5 *Intellectus. c. magnę. de uoto.*
6 *Aegri reſignatio an facilius quàm ſenis admittenda.*
7 *Reſignatio tam infirmi quàm ſenis de iure admittenda.*

QVARTO quæro cum D. Sarnenſ. An
1 † iſta regula habeat locum in decrepi
to? Arguit ipſe ad partes, & conclu-
dit pro negatiua. in fine uero quęſtio
nis reſidet, quòd iam in decrepito
proculdubio putat regulam habere locum. Aſſen
tior priori opinioni D. Sarnen. tanquam rationa-
bili & veræ: poſteriorem uero eius ſentētiam om-
nino reprobo. Nam iura per eum allegata pro par
te negatiua ſatis concludunt, & inter alia text. in
l. cui dens. in fi. ff. de ædil. edi. ibi, alioquin nullus
ſenex ſanus eſſet. patet igitur, quòd ſenex poteſt
eſſe ſanus: & etiam hoc patet ad ſenſum: uidemus
enim indies homines etiam decrepitos magis ſa
nos, præſertim Venetiis, ubi inter patricios ſunt
infiniti decrepiti ſani. quorum conſilio, opera, &
maieſtate fulget Senatus pręclarę illius Ciuitatis.
2 Inſuper clarum eſt, quòd † infirmitas, & ſene-
ctus ſunt diuerſa, nec unum continet aliud, nec
unum uenit appellatione, ſeu ſub expreſſione al-
terius, ut uidemus in l. ſenium. C. qui teſtam. fac.
poſſ. ubi ſenium & ægritudo pro diuerſis ponun-
tur, & ita ibi poſt alios notat Deci. in 2 not. ubi,
quod ſenectus ab infirmitate diſtinguitur: & ſic
uidetur, quòd appellatione infirmi ſenex non cō
prehendatur. ca. Quoniam frequenter. ut lit. non
conteſt. uerſic. niſi, ibi, ſenes & ualitudinarii. Rot.
in no. 222. ſenes, uidelicet octogenarii. ubi ſenes
ualetudinarii excuſantur à perſonali comparitio
ne, non autem ſenes robuſti. Et pro hac mea con
cluſione, optimè faciunt duo tituli ſucceſſiuè po
ſiti: unus. C. qui morb. alter. C. qui ætate. primus
enim titulus cum ſuo text. excuſat à tutela uel cu
ra propter infirmitatem: alter uerò propter ſene
ctutē. Similes titulos habemus. C. qui ætat. & pro
feſſ. ſe excuſ. C. qui morb. libr. 10. unde diuerſitas
titulorum, & rubricarum clarè demonſtrat diuer
ſitatem rerum, & materiarum in illis contētarū.
Accedit, quòd (ut ſupra milies dictum fuit) re-
gula iſta eſt exorbitans, & odioſa, ac correctoria
3 unde firma reſultat concluſio, quod † interpreta-
tio fieri debet uere, & propriè, & non fictè: nec
de uno poteſt inferri ad aliud. c. ſuſceptum. de re
ſcrip. lib. 3. §. hæc uerba. & ibi Bart. & alii. ff. nego.
geſto. Dec. conſi. 144. & maturè. col. 2. in prin. ibi,
cum ſit odioſa. & ad caſum, & formam &c. Pariſ.
conſi. 159. an ſtatutum. nume. 17. & 18. uol. 4. Im-
mo cum ſolum regula excuſet infirmos, ſeu in eos
ſtatuat, dat intelligi, quòd decrepitis, & aliis a-
liàs habilibus permittit; per uulgar. regulam
4 † prohibitum quibuſdam cæteris videtur permiſ
ſum. l. cum prætor. in princ. ff. de iudi. l. ex eo. ff. de
teſti. c. qualis. 25 diſtinct. ca. non ne. de præſumpt.
patet igitur, quòd talis in regula non comprehen
ditur. Reſpondebo motiuis contrariis, quibus
D. Sarnen. non reſpondet: in princip. ſuę quæſtio.
alleg. tex. in l. ciuitatibus. ff. de lega. qui facit, uer.
hoc amplius, quod in alimenta ætatis infirmæ,
puta ſenioribus, uel pueris, puellis ue relictum fue
rit. uult ipſe inferre, Iuriſconſultus ætatem ſenis
appellat infirmam: ergò ſenectus dicitur infirmi
tas. Sed aduertatur, quòd text. ipſe fert ſecum ſo
lutionem, & propterea appoſui uerba ſequentia:
& ego retorqueo hunc text. pro opin. mea ad ſo-
lutionem omnium iurium, quæ in contrarium ad
duci poſſunt, præſupponentium ſenectutem ha
bere ſimilitudinem, uel faciem infirmitatis; ſeu
ipſam infirmam eſſe: reſpondeo; quòd illud uer
bum, infirma, ſecundum ſubiectam materiam nō
ſignificat morboſum, ſeu infirmitate laboran-
tem, ſed debilitatem, ſeu paruum robur oſten-
dit. alioqui ex uerbis text. ſequētibus inferretur,
quòd omnes pueri, & puellæ ſunt infirmi, ſeu
morboſi: cum etiam iſtos dicat eſſe ætatis infir-
mę, & quia hoc eſſet falſum: ita & falſum eſt, quòd
ſenes intelligat infirmos ſeu morboſos. Ad text.
5 quem ſubſequenter allegat † in c. magnæ. de uoto.
qui ad rem in uerſic. uerum ætatis ultæ ſeneſcen-
tis defectus, atque canities, quæ uix labores ſuos
tolerare poſſunt &c. reſpondeo, quòd iſta uerba,

Defectus, & laborem: non inferunt infirmitatem,
& morbum: ſed quandam priuationem, ſeu carẽ
tiam uigoris & uitium ſeu roboris, ut ſuper alio
text. dixi. & pro utroque allego Poetarum Princi-
pem in Georgicis: Defectus lunæ, ſoliſque labo-
res. loquentem de deliquio, ſeu eclipſi duorum
liminarium, in quibus certum eſt, nullam cade-
re poſſe infirmitatem & ægritudinem. & ſi totam
legem, oculis linceis (ut aiunt) perſpicimus,
apparebit, quòd concluſio illius tex. ſecum etiã
afferet ſolutionem, cum ante ſi dicat laborem e-
tiam laboribus recompenſes, ſollicitus, inſtans ui-
giliis, deuotius uacans orationibus, & ieiuniis
fortius te exercens. Infirmus autem uerè non te-
netur ad uigilias, & ieiunia: immo ab illis abſti-
nere debet. tex igitur intelligi ſolum debet, quod
commutatur ibi uotum propter ſenectutem, &
alias rationes, de quibus ibi, ne teneretur ire ad
partes trans mare, prout in princ. & ne tamdiuſe
abſentaret, ut ante uerſicul. cum igitur. & quòd
Abb. ibi inferat per illum text. quòd ſtatutum lo-
quens de infirmo, uerum reddatur in ſene: iſtud
non eſt uerum. dicit enim not. in uerſicul. uerum,
quòd ſenectus eſt quidam defectus &c. & in hoc
bene loquitur declarando ut ſupra. poſtea ſub-
dit, & facit ad quæſti. nunquid ſtatutum diſpo-
nens in cauſa infirmitatis, habeat locum in cau-
ſa ſenectutis: tamen non decidit, quòd habeat lo
cum, uel non. & ſi hoc diceret ex mente, uel ex uer
bis illius text. malè diceret, & diuinaret. Ad di-
ctum Archidia. in capitul. nihil, ante ſi. 7. quæſtl. 1.
inductum per D. Sarnen. in dicta ſua quæſti. 7 nu.
6 5. per quod dicit, concludit facilius, † admitten-
dam eſſe reſignationem ægri quàm ſenis: dico,
quòd eius dictum bene conſideratum parum, uel
nihil obſtabit. uideatur enim parum antea uerſi.
ſenectutem: ubi dicit, quòd Gratianus noluit no
tare in hoc articulo differentiam inter ægrum, &
ſenem. Iſtud facit pro hac parte, quòd inter iſta
duo ſit differentia, deinde ſequitur: Sed dico
nullam eſſe differentiam quo ad hoc, quia nec ſe
nex, nec æger eſt cogendus ad renunciationem:
ſed ſi iſte, uel alius uult renunciare, tam iſtius,
quã illius renũciatio poteſt ſuſcipi &c. Apparet,
quòd nec etiam iſta uerba obſtent. primo. dum
dicit non eſſe differentiam, quo ad hoc, dat in-
telligi in aliis eſſe differentiam. Inſuper etiam,
quando ſit differentia in aliquibus pro ut ſequi-
tur, utrinque reſignatio debet admitti. & quod
poſtea ſubdit, quòd facilius ſit admittenda reſi
gnatio ægri, quam ſenis: aduertendum eſt, quòd loqui
tur per uerbum, fortè: nec per hoc excludit, quin
utraque poſſit, ſeu debeat admitti. Immo ex iſtis
7 patet, quòd de iure † tam infirmi, quam ſenis reſi
gnatio admitti poteſt: ergo regula noſtra omninò
correctoria, & odioſa, ut dixi ſuprà in prima quæ
ſtione. Vnde merito appellatione infirmi non ue-
niat ſenex, nec etiam decrepitus, & ſi Papa aliud
uoluiſſet, expreſſiſſet, ut iura expreſſerunt quan
do uoluerunt eãdem diſpoſitionem habere locũ
in utroque, pro ut in cap. uni. de cleri. ægro. lib. 6.
& in pleriſque aliis iuribus. Et quod præciſe ſe-
nex non dicatur infirmus, ſed bene aliquando ſe-
cundum ſubiectam materiam, infirmus, & ſenex
æquiparentur, not. Dec. in ſupra allega. l. ſenium
C. qui teſtam. fac poſſ. colum. 1. numer. 6. uerſicul.
ſed præciſè non uidetur &c. In quantum uero
Dom. Sarnenſ. tangit, an in decrepito habeat
locum ratio capitul. 2. de renunciat. libr. 6. iſta
non eſt materia noſtra, ſed ex uerbis illius
text. ibi, ſaltem per aliquas probabiles conie-
cturas, ut quia dictæ renunciationis tempore
&c. credo, quòd non ſolum in caſu infirmita-
tis, ſed in quocunque alio caſu, ubi renunciatio
in fraudem præſumi poſſit: diſpoſitionem illius
capitul. locum habere: ſuper quo non inſiſto,
quia non eſt præſentis ſpeculationis: nec intentio
mea eſt commendandi, ſeu declarandi dicta D.
Sarnen. ſuper regulis, ſed regulas ipſas.

S V M M A R I V M.

1 *Qui infirmi ueniant in hac regula.*
2 *Diſpoſitio ab alia deſcendens ſecundum illam interpreta ri debet.*
3 *Identitas rationis, identitatem interpretationis inducit.*
4 *In correctorijs propriè & ſtrictè interpretatio fienda eſt.*
5 *Modica & minima non ſunt in conſideratione.*
6 *Verba generalia & indiſtincta generaliter & indiſtinctè interpretanda ſunt.*
7 *Mutanda non ſunt quæ diu certam interpretationem re- ceperunt.*
8 *Infirmitas à iure quomodo accipitur.*
9 *Infirmi à philoſopho aliter accipiuntur.*
10 *Inter ſanitatem & infirmitatem an detur medium.*

1 QVINTO quæro, qui † infirmi ueniant
in regula noſtra? ex iſta quæſt. D. Sar-
nen. fecit plures, ut infra apparebit:
ego autem plura hincinde ſparſa ſi-
mul reducam, & iſta diſcuſſio eſt ne-
ceſſaria, nec ulla alia poſſet eſſe utilior ad effe-
ctum cognoſcendi, quando ſit locus regulæ, uel
non. Primo arguam ad partes, deinde reducam
quaſdam concluſiones. Videtur igitur dicendum
quòd ueniant grauiter infirmi: primo, quia diſpo
ſitio capit. 2. de renun. lib. 6. à qua regulam iſtam
D. Caſſado. & Sarnen. dicunt accepiſſe ſpiritum,
expreſſe hoc dicit, infirmitate graui detineba-
2 tur: Regula igitur † iſta ab illa diſpoſitionem de
ſcendens, ſeu ad illius ſimilitudinem facta, debet
interpretari, & regulari ſecundum illam. l. fin. §.
nos igitur. C. de nupt. capitul. ſicut Chriſtus. pri-
ma quæſt. 1. capitul. tranſlato, & ibi glo. ſi. de con-
ſtitu. Secundo, ratio in dicto cap. 2. de renun. eſt
ad euitandum fraudes, ut ibi expreſſe dicunt: ea-
dem ratio eſt in regula noſtra ſecundum ſcriben
3 tes ſuper ea, at † identitas rationis inducit iden
titatem interpretationis. & identitatem iuris. l. ſi
poſtulauerint. §. ratio. ff. de adul. l. illud, ubi gloſſ.
magiſtra,

magiſtra, in uer. extimati, quæ dat plures concordantes .ff. ad leg. Aquil. Iaſ. in l. 1. §. item acquirimus. num. 12. ff. de acqui. poſ. vbi etiam extendit ad caſum fictum. & idem Iaſ. in l. 1. numer. 80. ff. de off. eius. & adeo rationis identitas attenditur vt licet habeamus iuris regulam, declarantem ſatis diuerſa eſſe, uendere, & uenditori conſentire l. aliud eſt vendere. ff. de reg. iur. & aliud alienare aliud alienanti conſentire, aliud ſimiliter contrahere, aliud contrahenti conſentire, gloſſ. & Bar. in l. cum pater. §. libertis. ff. de lega. 2. & per Bal. ſuper rubr. Cod. de pact. limitatur tamen regula prædicta, quòd non procedat ſtante rationis identitate, tum enim ille qui vendere, ſeu aliàs alienare prohibetur, prohibetur etiam conſentire. Bal. & Saly. in l. 2. C. ſi aduer. dona. præceptor meus D. Phi. Dec. in præalle. l. aliud eſt vendere numer. 3. & ſequen. ſic & altera regula. l. cuius eſt donandi eidem & vendēdi. ff. de reg. iu. limitatur procedere tantum quando ſubſiſtit eadem ratio. Dec. in præalle. l. cui ius & numer. 3. Qua rationis identitate non concurrente ſecus dicendum eſſet per tex. in l. fi. C. de præd. cur. lib. 10. ea ratione quia facilius inducerentur ad uendendum, quàm ad donandum; ſimiliter & altera regula, quæ diſponit, ſublato principali tolli acceſſorium, l. cum principalis. ff. de regul. iur. cap. acceſſorium. eod. titu. lib. 6. limitatur procedere tantum ubi eſt eadem ratio. Bart. in l. ita ſtipulatus. in 32. oppo. ff. de uer. obl. Dec. in d. l. cum principalis. numer. 2. pro vt etiam dicimus ualidum eſſe argumentum de toto ad partē. l. quæ de tota ff. de rei uendi. l. qui ſcit. in princip. ff. de uſur. l. quis ſine. & ibi Bart. ff. de condi. ſine cau. limitatur tamen procedere ſolum quando eſt eadem ratio, ſecus ſi diuerſa ſit ratio inter totum & partem. gloſſ. in l. qui hominem: in princip. in uerſ. titio. ff. de ſolutio. Bart. in l. iuriſgentium. §. adeo. penult. oppo. ff. de pactis. Abb. in capitul. paſtoralis. §. item cum in totum. in fin. de offic. delegat. Tertio, arguendo à coniectura ta mente diſponentis ad l. 1. §. quoniam. ff. ſi cert. petat. l. cum auus. ff. de condit. & demonſtrat. l. cum acutiſsimi. C. de fideicom. uidetur dicendum ſummum Pontificem uoluiſſe ſe cum iure ſcripto, videlicet dicto capitul. 2. conformare, & cum illius ratione, & habuiſſe conſiderationem ad infirmitatem ueram, & notabilem. Quarto,

4 quia (ut ſupra probatum eſt) ſumus in † correctoriis: debet fieri uera, & propria ac ſtricta interpretatio. l. quod uero contra rationem. ff. de legi. l. quod contra rationem. ff. de reg. iur. l. ſi vero. §. de. uiro. ff. ſolu. matri. capitul. qui à iure. de reg. iur. li.

5 6. Quinto † quia modica, & minima non ſunt in conſideratione: cum inter nihil, & parum, ſeu modicum non ſit differentia in effectu. l. Scio illud. ff. de integr. reſtit. capitul. licet. uerſicu. quanquam. ibi, quòd eorum dictis nulla, uel modica. de probatio. capitul. cum te. in fi. ff. de re iud. l. 1. §. proinde. ff. de edil. edi. latè per Pariſi. conſil. 165. Pacē inter ſe, præſertim nu. 14. uol. 4. ubi etiam quòd uulnuſculum non poteſt dici uulnus: nec leuis offenſa, uel leuis iniuria eſt in conſideratione: & ibi plura adducit ad rem noſtram. In contrarium uidetur; quòd immo omnis infirmus in re-

6 gula comprehendatur. † uerba enim ſunt generalia, & indiſtincta: ergo generaliter, & indiſtinctè ſunt accipienda, & interpretanda. l. de pretio. ff. de publici. l. 1. §. quod autem. ff. de alea. vbi etiam gloſ. not. in uer. quod autem, quòd procedit, etiam, quod maior ratio ſit in uno caſu, quàm in alio. l. in fraudem. in fin. ff. de alea. ubi etiam gloſ. not. in uer. quod autem, quod procedit etiam, quod maior ratio ſit in vno caſu, quā in alio. l. in fraudem in fi. ff. de teſtam. mili. Deci. conſil. 5. in cauſa Dom. Ararii num. 2. & 27. & pro uirili. numer. 7. uerſicul. ex quo enim generaliter. dicit de beneficiis &c. & conſil. 48. numer. 2. & etiam procedit in materia odioſa. Cald. in conſil. 1. de conſang. & affini. Ange. in l. fin. colum. fi. ff. de conſt. princ. But. in ca. olim de. uer. ſigni. Aret. in l. cum l. per illum text. ff. de teſtam. Dec. conſil. 258. in caſu D. Franciſci. num. 7. ex præmiſsis pater, quòd quæſtio iſta ſatis dubia redditur, & utraque pars eſſet ſuſtentabilis, & D. Sarnen. fecit plures. quæſt. ut præmiſi, & diuerſimodè locutus eſt, ut eſt uidere in eius quæſt. 9. 10. 11. 27. & 28. & alibi etiam incidenter aliquid tetigit, in dicta uero 28. quæſt. pro ptima opin. adducit not. per Franc. in dicto. c. 2. de renunciat. credo, quod uelit eum allegare in 3. nota. ubi quòd detentus in graui infirmitate præſumitur ciro mori. & poſtea ſubdit, quòd ad hoc, ut articulus concludat, debet exprimi, quòd de graui infirmitate: & non ſufficeret allegare infirmitatem ſimpliciter ſecundum Imol. qui dicit ſe etiam obtinuiſſe. Aduertendum eſt, quod iſtud dictum Franciſ. non facit ad rem. nam non dicit, quòd in diſpoſitione loquente de infirmo, ſit articulanda, & probanda grauis infirmitas: ſed bene ad effectum illius. c. 2. requirit infirmitatem eſſe graué, & cum id exprimat, probandum eſt. eandem reſponſionem do ad Felyn. per eundem allegat. in cap. fin. de exceptio. ante finem, qui ſimiliter loquitur de dicto. c. 2. conſi. Ancha. per eundem allegat. nihil facit ad propoſitum, & tam illud, q̃ procedens, & ſubſequens non loquuntur in hac materia. Supereſt text. ſupra allegat. in l. 1. §. ſciēdum. ff. de ędili. edict. qui etiam ad effectum, ad quem D. Sarnen. inducit, non facit: tex. enim ille non dicit, quòd appellatione infirmitatis uenit grauis infirmitas, ſed bene facit differentiam inter grauem, & leuem: & illa in illo caſu releuat, & eſt in conſideratione: hæc uero non. Tandem D. Sarnenſ. reſidet pro hac ultima opin. quòd immo omnis ſpecies infirmitatis comprehendatur, & ita dicit Rotam tenuiſſe. ſi uera eſt iſta

7 Rotæ, reſolutio, acquieſcam, & ego: † mutanda enim non ſunt, quæ diu certam interpretationem receperunt. l. minime mutanda ſunt. ff. de legi.

de legi.l. quia aſsidua.ff.de ædili. edict. Decius conſilio 419. licet in cauſis. numero 7. & 469. viſa inquiſitione. numer. 13. Hinc dicimus in rebus nouis conſtituendis euidentem utilitatem concurrere debere. l. penultima.ff.de conſtitut. Princip. & Et reprehendendus eſt, qui nouitates inducit.cap.fina.in fine. 11.diſtinct.cap.hęc. autem ſcripſimus 30. diſtinctio. Amplio ad ſtatuta, & reformationes, ut ſtatutum, ſeu reformatio, quod uel quæ diu fuit aliquo modo, ſeu quo ad aliquos caſus, ſeu perſonas receptum practicatum, ſeu obſeruatum, uel recepta, practicata, ſeu obſeruata, debet ſemper ita accipi, & intelligi omni prorſus mutatione reiecta. Bald. in authentic. omnes peregrini. poſt numerum 7. uerſiculo pone caſum. C. commun. de ſucceſs. Ancharan. in repetitio. capit. canonum ſtatuta. in uerſiculo, quæro ulterius facta fuit quædam, de conſtitutio. Alexand. conſil. 39. viſis. poſt princip. lib. 3. Pariſi. conſil. 56. agitur; numero 34. & ſequent. lib. 1. verum ulterius mihi conſideranti pro ratione reſolutionis huiuſmodi illa ſe ſe mihi obtulit, quæ ex verbis regulæ clarè elicitur ex illis uerbis, uidelicet, de ipſa infirmitate deceſſerit, quæ uerba etiam Dom. Sarnenſ. ponderat; & ante ipſum antiqu. Gloſſator hic, & ante vtroſque Rot. Faſto. cautela 31. in poſitione dubiorum, ubi loquitur de hidropiſi. incipit. Die martis. 25. Iunii, dub. 60. ubi ponit reſolutionem. Apparet igitur, quod quæcunque ſit infirmitas, ex qua infra 20. dies; quis decedat; eſt locus regulæ. Ex proximè dictis reſultat etiam deciſio plurium caſuum; per Domin. Sarnenſ. propoſitorum, & etiam aliorum: & inter alios unus eſt; an regula habeat locum in infirmitate, quæ ſolum conſiſtit in anima, ſeu mente, puta in furore, ſeu ſtultitia? Et dico, quod non; quia iſta non eſt infirmitas corporis, de qua in regula. Secundus caſus per Domin. Sarnenſ. diſputatur, an habeat locum in infecto peſte? & dico, quod ſi intellexit de uerè exiſtente in huiuſmodi morbo, haberet locum: alioqui ſi nondum in talem morbum incideret, nulli dubium, quòd regulæ non eſt locus, etiam quòd talis reperiretur in loco peſtifero. Tertius caſus eſt, in muto, ſurdo; cæco, & ſimilibus, de quibus in l. 1. & 2. C. qui morb. libro 12 per gloſ. in §. item propter aduerſam. in uerbo. aduerſam. Inſtitut. de excuſatio tutorum, & ſimiliter regula non intelligitur de his, quia non ſunt infirmitates, ex quibus quis moriatur. Sed ſi quis mihi concedat, quòd ex talibus infirmitatibus; quis moriatur, dicam hos comprehendi. Idem etiam dicam in quartana, & podagra, de qua; in l. podagræ. C. qui morb. libro 10. & per Angel. in §. Item propter aduerſam. ſupra allegat.
8 Vnum tamen non omitto, quòd † infirmitatis uerbum à iure prolatum, tam ſupponit, & de ea intelligitur, quæcunque rei peragendæ impedimento ſit, & quæ uſum, miniſterium que homini impediat, ac qua quis uexatus non poſſit rebus propriis incumbere. dicta l. 1 §. ſciendum. ff. de ædili. ædict. l. quæſitum. ff. de re iudicat. l. podagræ. C. qui morbo. libro 10. & §. item propter. Inſtitu. de excuſatio. tutorum. & de talibus infirmitatibus, ſeu morbis iuxta interpretationem legalem regulam hanc de iure intelligendam crediderim, præſertim ab hoc ſummo Pontifice editam: cum ſciant omnes illum eſſe optimum Iuriſconſultum, unde Iuriſconſultorum more eum locutum exiſtimo. A-
9 pud Philoſophum † infirmos, ſeu inſalubres aliter accipi uidemus, vt ſcilicet impotentiam naturalem habeant nihil facilè à quibuſcunque accidentibus, id eſt caſibus ſuperuenientibus patiendi, prout per Ariſtotelem in prædicamento de quali, & qualitate; dum ſecun-
10 dam ſpeciem qualitatis tractat, an autem † inter ſanitatem, & infirmitatem detur medium non eſt inutile ſcire, nec ab intelligentia noſtræ regulæ alienum, tam pro iam dictis, quàm dicendis. Et ſecundum medicorum ſententiam concludendum eſt, quòd ſic, reconualeſcentiam enim, quid medium inter ſanitatem, & ægritudinem oſtendunt: philoſophus uerò contrarium probat, quòd immo inter eas medium non detur, prout in poſt prædicament. de oppo. parum poſt princip. ubi arguit ſic, quæcunque contrariorum talia ſunt, vt in quibus nata ſunt fieri, & de quibus prædicantur, neceſſarium ſit alterum eorum ineſſe, horum nihil eſt medium, ægritudo, & ſanitas in corpore animalis nata ſunt fieri, neceſſarium igitur eſt alterum ipſorum ineſſe animalis corpori, uel ægritudinem, uel ſanitatem. Ego Ariſtotelis opinio. ſequerer præſertim iuxta terminos noſtræ regulæ, ut inter ſanos, & infirmos non detur medium.

S V M M A R I V M.

1 *Cui incumbat onus probandi ad effectum huius regulæ, videlicet, an danti de regula infirmitatem, & obitum ante viginti dies, an alteri ſanitatem, vel vitam.*
2 *Ei qui dicit, & opponit, onus probandi incumbit.*
3 *Probare debet quis id ſuper quo ſe fundat.*
4 *Negatiua in rerum natura improbabilis eſt.*
5 *Viuere quis vſque ad centum annos præſumitur ſecundum communem opin.*
6 *Viuere quòd quis præſumatur, vſque ad centum annos falſum eſt, nec iure probatur, & nu. ſeq.*
7 *Poſſibilia multa quæ tamen veriſimilia non ſunt.*
8 *Argumentum à communiter accidentibus.*
Cor hominis, vſque ad annum quinquageſimum creſcere poſtea minui. ibidem.
9 *Negatiua probanda venit quando eſt fundamentum alicuius.*

1 SExto quæro,† cui incumbat onus pro
bandi, ad effectum noſtræ regulæ,vi-
delicet,an danti de regula infirmita
tem, & obitum ante viginti dies , an
uerò alteri ſanitatem, uel uitam ? D.
Sam.ſub aliis uerbis tetigit quæſt. 9. in ſecundo
quæſito : & poſtea quæſtio. 36. Et quo ad ſanita-
tem, uel infirmitatem mihi clara uidetur reſolu-
2 tio, quòd † ei qui dicit, & opponit,uulgar.l.2.
ff.de probation. Decius conſil.267. Non excedit.
colum.3. poſt medium. uerſicul. ſimiliter, quòd
dicitur . facit l. qui accuſare . C. de edend. Rot.
in no. 15. & 261 . Sed dans de regula eſt ille,
qui dicit aliquem infirmum reſignaſſe, & eſt ille,
qui opponit de regula . & ſic de inualiditate, &
defectu reſignationis : ergo ipſe ſe fundat in in-
firmitate, & infirmitas eſt eius fundamentum ;
3 ipſe igitur probet : † probare enim ille debet ali-
quid , ſuper quo ſe fundat : prout etiam con-
cludunt in probanda ætate maiori , uel minori.
Bartol.in l.de ætate. ff.de minor. Salyc. & alii in
l.cum te.C.de probation. Ioann. Andr. in capit.
infamibus . de regulis iuris. libro ſexto.& iſta eſt
communis, ut latius probaui ſupra in præce-
denti regula 18. quæſtio.3.numero 3. dum po-
no ſextam opinionem . Inſuper qui dicit regu-
læ locum eſſe, dolum,& fraudem in reſignatione
ſupponit ſaltem præſumptiuè: dolus autem ſiue
fraus probari debet.l.ſed etſi inuitus.§.ſed ſi con
ſtante.ff.qui, & à qui. l fluminum § ſi.ff.de dam.
infe.l quoties.§.qui dolo. ff de pb.l.nullus uide-
tur dolo facere ff.de reg.iur. Et ſic concludo,qđ
infirmitas per dantem,de regula probanda om-
nino ſit : & ſic debet articulare , & probare,quod
tempore quo N. reſignauit in tali infirmitate
conſtitutus erat , uel a tali infirmitate oppreſ-
ſus detinebatur . Quantum uero attinet ad pro-
bationem uitæ , uel mortis , uidetur dicendum;
quòd mors non ſit probanda , cum ſit priuatio
uitæ: & ſic negatiua ſit difficilis probationis ,
ad Bartol. in tracta. teſtium. in uer. mortuum ho
minem . in principio.& in l.2.§ ſi dubitetur,uer
ſicul. aduerte quem eſſe mortuum. ff. quemad-
modum teſtament. aperiat. allegat.l. actor. C. de
4 probatio. ubi uidetur probari , quòd † negati-
ua rerum natura eſt improbabilis. capitu.ſuper
hoc. uerſicul.porrò, licet negantis, de renuncia.
Deci. conſil. 173 Viſo proceſſu agitato. num.3.
ſi igitur eſt improbabilis , alter probet uitam . In
contrarium facit , quòd præſumptio eſt iuris ,
5 quod † uiuere quis præſumatur uſque ad centũ
annos,pro quo dicto allegatur ab omnibus,text.
in l.fina. §.& nobis,ibi, longiſimum hominis vitæ
tempus eligimus, & non aliter eam actionem fi-
niri concedimus,niſi centum annorum curricu-
la exceſſerit . C.de ſacroſanct. eccleſi.l. an uſufru
ctus. in fin.ff.de uſufruc.in Auth.ut eccle.Ro.§. 1.
glo. 1.in d.l.2.§.ſi dubitetur,& ibi,Barto.in prin.
ff.quemadmodum teſtam.aperiatur. Bart. Ang.
Imol. & Roma. poſt gloſ.in l.ſed,& ſi de ſua. ff.de
acquir.hæred.c.in præſentia. de ſponſa.idem cõ-
cludit D. Samen.q.9.nume.7.& adducit rationẽ
Criniti ex mente Arabum capta cõiectura ex põ-
dere dragmarum. facit Deci.conſil.204. in cauſa.
Reueren. Archiepiſcopi. num.4.& conſil. 575. in
caſu in quo,nume. 10,ubi etiam dicit , quòd iſta
eſt communis regula,& quod iſta eſt communis
opi.Hinc dicebat Ang.in all.l. ſed & ſi de ſua,nõ
eſſe neceſſe uitam probare,quippe quæ ſatis pro
batur ex iuris præſumptione,qđ & repetit.in l.ſi
emancipati.col.2.C.de collat.& uolunt Imol.
& Roma.in d.l.ſed & ſi,de ſua. Aret.in c.cauſam.
quæ.col.8.de teſtib. Alex.conſ.27.col.ulti.uol.7.
conſi. 119.nu.8.lib.1.& conſil.195.colu. 1.& 204.
lib.3.Fel.in c.ex tenoris.col.ult.de teſtib.Marian.
Socin.Iun.conſi.26.lib.2.Alcia.in trac.præſump.
in 1.regul.præſumpt 44.Si igitur præſumitur ui-
uere uſque ad centum annos. alter probare debe
bit obitum , cum præſumptio in eum tranſtulo-
rit probandi onus . Quid tenendum? ego con-
cludo pro hac ſecunda opinione , non tamen
per iſtud medium huius præſumptionis , & hu-
ius Theo. tot Doctorum , quam licet pro com-
muni allegent , ex infra dicendis probabo non
ſubſiſtere, nec eſſe tenendam , nec probari per
iura allegat. immo eſſe erroneam , & falſam :
ſed illiſmet rationibus , quas adduxi , quòd
dans de regula tenetur probare infirmitatem,
eiſdem moueor, quod teneatur probare mor-
tem : hac præſertim ratione , quia fundet in-
tentionem ſuam dans de regula ſuper iſtis duo-
bus, uidelicet ſuper infirmitate, & ſuper mor-
te intra uiginti dies , quæ duo niſi coniunctim
probet ſuccumbere debet, per ea , quæ ſupra di-
xi .& latè per Corne. qui plura allegat conſil. 10.
uiſa ſuit primo aſpectu , columna 2. in fine.uer-
ſicul. his tamen minimè refragantibus , uolum.
6 1 .† Redeundo igitur ad oppugnationem di-
ctæ Theor. quam communem aſſerunt aliqui ,
dico illam ex dicta l.fina. C. de ſacroſanct. eccle-
ſijs, & aliis iuribus , quæ allegat nullatenus pro-
bari , dicunt enim terminum centum annorum
eſſe longiſſimum uitæ tempus , & quòd ho-
mo poteſt uiuere centum annis . licet igitur
dicant eſſe poſſibile , per hoc non ſequitur , er-
go eſt præſumendum , ſiue ergo eſt ueriſimile.
7 † Poſſibilia enim multa ſunt , quæ non ſunt ue-
riſimilia , puta inſtrumentum ſuper mutuo in-
ter eaſdem perſonas, & coram eiſdem teſtibus ,
potuit fieri Bononiæ , & Mutinæ , quia non eſt
tanta diſtantia , quòd non ſit poſſibile id fa-
ctum eſſe . Item duo inſtrumenta ſunt , in v-
no conſtat , quòd tali die emi fundum iure pro-
prio : in alio quod eodem die loco , & teſtibus
emi iure liuellario , uel iure uſusfructus pro ea-
dem quantitate . iſta exempla , & iſtam Theor.
ponit Bald. poſt Nicol. de Mattarell.in l. ſcriptu
ræ, columna 2.numero 5. uerſicul. quædam ſunt
ſcri-

ſcripturæ derogatoriæ.C.de fid.inſtru.Immo ueri
ſimile eſt; quòd quis non uiuat centum annis à
8 communiter accidentibus.Quod † argumentum
ſatis ualidum eſt.l. neque natales. C. de proba-
tio.cum gloſſ.in uerſicu.cum nihil l. ideo.cum gl.
in princip ff.de legi. gloſſ. in l. 1. C. de arbit. in l.
quod ſi nolit.§.qui aſsidua de ædill.ædic. capitu.
1.& ibi Imol. Abbas.& alii.de cler.non reſiden.&
iſtud argumentum utiliſsimum eſt, & ſic forma-
tur; quòd communiter accidit præſumitur eſſe
uerum. Bald.in l.conuenticulam.colum.3. uerſic.
item eſt argumentum à communiter accidenti-
bus.C.de epiſcop: & cleric. Et hoc argumentum
à communiter accidentibus transfert onus pro-
bandi contrarium in aduerſarium. Roma. ſingu.
397.incipit,quis debet probare hanc.& Marſ. ſin
gulari primo,incipit argumentum. Cum igitur
uideamus,quòd rari aſcendunt ad iſtam ætatem
centum annorum non ſolum,non poteſt dici,ꝙ le
ges dixerint,quæ nec dixerunt,nec dicent in æter
num,quòd quis præſumatur uiuere uſque ad cen
tum annos.Immo potius præſumptio erit in con-
trarium; & miror quòd Glo. & tot primarii Do-
ctores iſta aſſeruerint,& concluſerint,& præſertim
ætatis noſtræ Monarcha,& Iuriſconſultorum Prin
ceps præceptor meus D.Philippus Deci.ſuper al
legat qui oculis(ut aiunt)linceis omnia arcana &
recondita,& abſtruſa iura intuebatur & penetra-
bat.In hoc tamen ipſum nõ ſequar; quia amicus
Socrates amicus Plato,magis amica ueritas. im-
mo etiam in hoc ipſum ſequar. alibi.n.melius, &
uerius locutus eſt,uidelicet.in l.ſi emancipati. C.
de collat.col. 3.uer.non obſt.allegat.in cõtrarium,
ubi concludit non eſſe uerum,quem præſumi ui-
uere uſque ad centum annos,allegat text. in con-
trarium,& plura alia adducit,quæ uideri poſſunt,
quod & uoluit idem Dec in l uit.col.9.C.de ædi.
di.adri.tollen.& in c.cum dilecta.col 4. de confir.
uti.uel inuti.& ante ipſum, iſtud idem concludit
Corn.conſ.t 19.Repetito &c. uol.1.nu 8.uerſic.&
quod dicunt glo.Bar. &c.ubi duo ad propoſitum
noſtrum optimè concludit euidentiſsimis iurib.
& rationib.Vnum eſt,ꝙ leges omnes,de quib.ſu-
pra,& alię de iſta materia loquentes, dicũt,quòd
quis præſumitur non uiuere ultra centum annos,
ut ibi latius. Alterum eſt ꝙ illis qui ſe in uita, uel
morte fundant incumbit onus probandi. & limi.
doctri.glo.Bar.& aliorum,de quibus ſupra, proce
dere ſolum,quando alicui incumbit onus probã-
di mortem,qui in ea ſe fundat: tamẽ probat mor-
tem præſumptiuè,niſi exceſſerit ille,de cuius obi-
tu quæritur,centum annos: & ſic ſaluantur ambæ
opi. à contrarietate. Facit etiam conſi.Corn. 340.
quod dicta dos.col.3.nu.9. & ſeq. ubi etiam dicit
primam opin.in iure non probari, & illam dicit
inſolentes,& uulgus tenere. hanc ultimam opin.
tenuit etiam Alciat.in ſuo tract.præſumptio. par.
3.regula prima.in alleg.pręſumptio 44.qui etiam
limitat,& declarat,ut ſupra.Ruin.conſ. 189.circa
primum.nu.14.uol.1.& Pariſ.conſ.86. ſecundum
ca,nu.20. uſque ad fi.conſ. uol.4.Iſta igitur ſecun-
da opi.tanquam uerior,& rationabilior,& (ut cre-
do) nunc magis communis, tenenda omnino eſt.
& parum curo de illa coniectura, ſeu conſideratio
ne D. Sarn.ſeu Criniti, de qua ſupra, de pondere
dragmatum cordis humani. Quis enim illis hoc
reuelauit? & ſi uera eſſet iſta conſideratio, ſequere
tur,quòd habens cor, plus uiueret. Sequeretur
etiam,quòd nemo mori poſſet primis diebus. &
initio uitæ,quia non iam æquaſſet uiam dragmis
cordis. Dum poſtea legerem M. Varronem de ſpa
cio uitæ loquentem,ac Plin lib. 11. natura. Hiſto-
riæ, Dioſcoridem item,ac Ludouicum Celium, &
nonnullos alios ex mente Aegiptiorum loquen-
tes,illam opi Petri Criniti.& conſequenter Sarnẽ.
defendi poſſe putaui: conſiderarunt enim Aegi-
ptii experientiæ enim innixi ex naturali regula ho
minem ultra centum annos uiuere non poſſe, niſi
ex diuino fauore & quodammodo miraculoſè ali
ter eueniat. oſtendunt n.ſapiẽtes Aegiptii & ana
thomię periti infantem unius anni cor ponderis
dragmarum habere,ac quolibet anno uitæ uſque
ad quinquageſimum cor ad dragmas duas auge-
ri,conſequenterq́; hominem quinquaginta anno-
rum habere cor ponderis dragmarum centũ poſt
annum quinquageſimum anno quolibet cor de-
creſcit dragmis duabus: quo fit ut cẽteſimo anno
ſi quis ad illum terminum fortè perueniat cor il-
lius ad nihilum redigatur, ſed quia extra rem hęc
ſunt ſuper his vlterius non uagabor, pręſertim q̃a
iuxta Euangelium,Meſsis quidem multa, opera-
rij autem pauci. Supereſt reſpõdere ad primum
9 fundamentum,quòd † iſta negatiua ſit improba-
bilis breuiter dico,ꝙ quando negatiua eſt funda
mentum intentionis alicuius, per illum probãda
euenit,ſiue agat,ſiue excipiat. Bar.in l.in illa ſtipu
latione.nu.5.uer.ubicunque negatio eſt cã inten-
tionis.quam legit cũ.l.hoc iure, & ibi poſt Alexã.
nu.14.latiſsimè,qui & dicit opi. Bar. cõiter tene-
ri ff.de uer.obl. Bar.in l.ſi per alium.§.docere. nu.
2.ibi.& ſic uides, quòd actor probat negatiuam
&c ff.ne quis eum,qui in ius uocat.c. 1.& ibi not.
Gemi.de confeſ.lib.6 & Inn. & Io. And.in capitu.
ſuper his.de accuſat.Corne.in pręallega. conſilio
340.colum.1.nume.3.uerſiculo,licet ſit negatiua,
quòd deceſſerit &c.uolum.primo. Reſignans per
procuratorem per multos annos ante conſtitu-
tum,an pręſumatur uiuere tempore reſignationis
factę per procuratorem, & cui in eo caſu proban-
di uitam, uel mortem onus incumbat uideatur
Dec.Ioan.Pauli Prolo.107. incipiens. In ualenti-
na de Pego, quę Dec.ijs, quę diximus confert, &
quę ſupra ſcripſimus illi.

SVMMARIVM.

1 *Infectus peſte iuſſus domi continere ibi renunciat, dein-*
de incerto die ſolus moritur, an præſumatur deceſſiſſe
infra uiginti dies ante, & quis probabit.

2 *Infirmitas quædam durare præſumitur.*
3 *Verba accipienda ſunt iuxta ſubiectam materiam.*
4 *Medicorum opinio in eorum arte ſequenda eſt.*
5 *Hippocratis authoritate iureconſulti deciſiones aliquas fecerunt.*
6 *Naſci ad vitam poſſunt in ſeptimo, & vndecimo menſe, non autem ſexto, octauo, & decimo.*
7 *Menſes a conceptione ad ortum ſupputandi debent eſſe lunares.*
8 *Gloſ. in l. inteſtato. §. fin. ff. de ſuis, & legit. reprehenditur.*
9 *Dies critici, criſimi, decretorij, ſeu iudiciarij, qui.*
10 *Mors, & mortis dies, quæ tempore peſtis accidit probari poteſt.*

1 SEptimo quæro cum D. Sarn. † quid ſi infectus peſte iuſſus cõtinere domi, ibi renunciat, deinde incerto die ſolus moritur, an p̃ſumatur mortuus infra x x. dies, an poſt, & quis tenetur probare? D. Sarn. q. 9. dicit, quod opponens de regula: quia reſignatarius hẽt intentionẽ fundatã cum iure cõi, quod taliter mortuus, p̃ſumatur mortuus, poſt x x. dies: ratio per eũ data eſt,
2 quia q̃libet † infirmitas in dubio p̃ſumitur durare longo tpe, ſaltem per annum, alleg Cardi. in c. cum inter canonicos. de elec. & alia, ut ibi per eũ. & reſpondet dicto Hippocratis, de acutis ægritudinibus, & per illud ſuum argumentum, ſiue fundamentum concludit ꝓ hac parte limitãs. & declarans dictum Hippocratis, & dicẽs leges aliter ſtatuere, ut ẽt in præſumptione uitæ. Ego autem credo D. Sarnen. ſomniſſe, & nimis audacter poſuiſſe falcem, in meſſem alienam, & contra eum allegari poteſt adagium illud, non ſupra crepidam. & ſicut oſtendi ipſum, & alios tenentes illam falſam opinionem ſuper præſumptione uitæ uſq; ad centum annos erraſſe, eodem modo ſpero errorem D. Sarnen. hic oſtendere. & melius feciſſet commentari ſolum regulas cancellariæ, & non dicta arcana Hippocratis; nec ſibiipſi obijci potuiſſet, ſi ad peritos in arte illa ſe remiſiſſet. Exemplo Platonis, qui (teſte Valerio Maximo) conſultus ſuper ars ſacra conficiunda remiſit ſe ad Eccleſiam, tanquam in arte illa peritiorem. Ad rem igitur ipſam deueniamus. dicit ipſe, quod qualibet infirmitas ad minus præſumitur durare, uſque ad annum, quod etiam extendit ad acutas ægritudines. allegat. l. ſi longius. in princip. ff de iudic. ubi ſi iudex impediatur longo impedimento, puta infirmitate. &c. alius eſt ſubrogandus, & ſic uidetur probari, quod infirmitas ſit longum impedimen-
3 tum. Reſpondeo † uerba ſunt accipienda, & interpretanda ſecundum ſubiectam materiam. l. ſi uno. in princip. ff. locat. ubi donationis uerbum accipitur pro tranſactione. & ibi gloſ. in uerbo, tranſactio. notat. cap. rogo. iuncta gloſ. quæ exponit rogare pro mandare. 11. quæſtio. 3. clemen. 1. iuncta gloſ. in uerbo, exhortamur. de teſti. gloſ. 1. poſt medium. in l. non uidentur data. ff. de regul. iur. Calder. conſil. 1. de p̃ripi. colu. 2. uerſicul. principaliter tamen in hoc. Bald. in l. conuenticulam. colum. 3. uerſicul. item eſt argumentum à ſubiecta materia. C. de epiſcopis, & cleric. & Imol. conſil. 21. in caſu præmiſſo. num. 1. quod etiam procedit impropriando uerba. Deci. in l. bonorum. num. 15. C. qui admitt. in l. quanquam, numer. 4. C. de milit. teſtam. in l. 1. in ultima lectu, num. 2. ff. ſi cert. pet. & in cap. ex parte. poſt gloſ. num. 8. de reſcript. Dico igitur, quod ſecundum ſubiectam materiam, longum tempus, de quo in dicta l. ſi longius. non debet intelligi de anno. immo nec de menſibus, quod etiam probo ex alijs exemplis ibi datis, quæ in breui termino uera reddi poſſunt, ibi, uel rei ſuæ familiaris periculo. Tale enim periculum citò poteſt uenire, & citò euitari. Inſuper poteſt, & citò quia proficiſci, & cito perire; & ſic dare iſtam interpretationem, quòd Iuriſconſultus ibi ſenſerit de longa abſentia, ideſt, de annali. ſomnium inquam eſt. nam ſecundum ſubiectam materiam dicitur abeſſe iudex; quando per aliquot dies expectandus eſt, ut de ſe patet. & per alium textum probo in l. prætor. in fin. ibi, tolerabilius denique eſt, interdum iudicem, qui ſemel cognouit, tantiſper expectare, &c. ff. de uacatio. mune. ex quibus uerbis colligitur, quod qualibet mora, ſeu morula in Iudice, eſt conſiderabilia; & gloſ. 1. in dicta l. ſi longius. declarat illud uerbum, uidelicet, longius quàm ſit dictum a delegante, uel quàm ſit æquum. Nec etiam facit. cap. communiter. 23. diſtinctio. ubi dæmoniaci, ſeu epileptici, id eſt, morbo caduco laborantes, per annum ſuſpenduntur ab officij ſui ordine, quia text. ille loquẽs de dæmoniacis, ſeu ſecundum alios de epilepticis tantum, non infert ad alios infirmos, immo incluſio iſtorum eſt excluſio aliorum, & etiam poteſt dari ratio diuerſitatis propter periculum, ſeu grauitatem defectus. Arreptus enim à dæmonibus non conuenit, quòd illico miniſtret diuina, & uexatus morbo caduco ſine aliqua notabili ceſſatione non expedit, quòd ſacra tractet, cum & ſe, & ſacra proſterneret, aliosque actus turpes faceret. Nec eſt uerum, quod Cardinal. in allegat. cap. cum inter canonicos. concludat infirmitatem præſumi durare per annum, immò contrarium concludit. 2. col. poſt medium. uerſi. & ad id quod dixi, quòd præſumitur durare morbus. dic quòd immò regulariter non præſumitur. & reſpondet ad dictum cap. communiter, quòd fallit in furore, de quo loquitur dictum cap. ſubdit poſtea, & poteſt eſſe ratio, quia eſt uitium durabile, nam rariſſime à furore quis curatur, &c. poſtea concordando opinio. an infirmitas ſit iterum probanda. uidelicet, quòd præſumatur durare, uel non: diſtinguit de qualitate morbi, puta de furore, uel podagra, & tunc præſumatur durare,

& non ſit de nouo probanda, aliàs ſecus. Nec etiā
Alex. in l. furioſum. C. qui teſtam. face. poſſ. loqui-
tur in infirmitatibus, ſed in furore, & concludit ſtā
dum eſſe dicto medicorum. Et quòd graui infir-
mitate detentio præſumatur cito mori, facit tex.
in c. 2. ibi infirmitate graui &c. Quæ uerba ad hoc
ponderat Philippus Fran. in 3. nota. de renuncia-
tion. libro ſexto. Si igitur peracutę ęgritudines
non tranſeunt decimumquartum diem, ut ipſe
Sarnenſ. ex mente Hippoc. dicit: quomodo poteſt
cadere præſumptio quòd peracuta infirmitas ul
tra uiginti dies, immo uſque ad annum præſuma
tur durare. Tandem pro multum ſubtili, & notabi
li affert declarationem ad dicta Hipoc. quòd ſint
intelligenda concurrente habitudine corporis
cum mala diſpoſitione: & dat differentias inter
Iuriſcōſultorum & medicorum opinionem: iſtos
enim dicit tenere peracutas infirmitates extin-
guere hominem 14. die: ſecus autem ſit de iure
quod præſumit ad annum durare. Magna fuit hæc
debilitas, & miror de eius imbecillitate: ſed deſi-
no mirari, quia uno inconuenienti dato plura ſe-
quuntur. præſupponit. n. ille, quod unum præſuma
4 tur ſecūdum medicos, alterū ſcd̄m legum peritos.
Ego autem dico, quòd ſnīa medicorum in eorum
ætate omnino ſequenda eſt, ut uoluit Ariſtot. in ſe
cundo libro topicorum, in quinto loco: dum nos
docet rerum denominationes iuxta plurium ideſt
uulgi ſumere, puta quòd ſalubre dicendum ſit ſani
tatis effectiuum, an autem aliquid ſit ſanitatis effe
ctiuū, uel non, non plurium, ſed ipſius medici ſen-
tentia ſequenda ſit. Immo etiam leges, legumque
conditores, illam ſemper ſequuti ſunt, ut oſtendi
in præcedenti regula q. 5. cum de prob. per aſpectū
tractaui. & bēs tex. in l. ſemel, ibi, medicis renunciā-
tibus. ubi quòd medici relationi ſtandum eſt, an il
lius ualetudo huiuſmodi ſit propter quam is di-
mittendus ſit. Sic etiam medici atteſtationi ſtatur
an ex uulnere, an ex febre quę ſuperuenerit quis
mortuus ſit, prout uoluit Specu. in titu. de homi. §.
1. colum. 1. uerſ. pone A. uulnerauit, & uer. an mor-
tuus. Cardi. in clem. 1. & Imol. colum. fi. eo tit. Bal.
conſil. 237. ad euidentiam. colum. 2. & 328. an uul-
nus. lib. 2. And. Tiraq. de Nobili. cap. 31. num. 308.
ubi alios refert, ſic & an monialis in mortis pericu-
lo conſtituatur niſi ad balnea tranſmittatur. Luc.
de Pen. in l. 1. colum. penult. C. de commen. lib. 12.
Sed & ipſi iuriſconſulti authoritate Hippocratis,
& aliorum plura terminarunt, pluraq; medicorum
iudició terminanda eſſe ſtatuerunt: nec dubitarūt
ſummi Iuriſconſulti in illa difficili quæſtio. an na-
tus ſeptimo menſe cenſeretur iuſtus filius, pro af-
firmatiua concludere propter authoritatem ſum-
5 mi uiri † Hippocratis l. ſeptimo mēſe. ff. de ſta. hom.
& l. inteſtato. §. fi. ff. de ſuis, & legi. ubi quod natus
die 182. iuſtè uidetur natus ex ſententia eiuſdem
Hippocratis, & ibi gl. in uer. poſt decem declarat il
lum paſſum, uidelicet ſexto menſe duobus diebus
tactis de ſeptem, computando. n. dies 182. faciunt
menſes ſex, & dies duos: aſsignando tamen dies tri
ginta cuilibet menſi. & ſic licet uideretur dicen-
dum tales naſci tali tempore non potuiſſe, cum
ſint ſex menſes tantum, & duo dies ſic computan-
do: uel ſecundum aliud computum dierum cuiuſ
libet menſis, cum ſint menſes habentes dies 31.
non excedent ſex menſes, tamen quia hæc tenuit
Hipocrates, Iureconſulti & Imperatores acquieue-
runt eius opinioni, tanquam ueræ & approbatæ,
iuxta illud, Standum eſt peritis in arte. Nec ab hac
opinione diſcrepauēt ſūmi Aſtronomi, inter quos
Epheſtion Thebanus probauit aliquem naſci ad
6 uitam poſſe † ſeptimo menſe. Voluerunt etiā & un
decimo naſci poſſe, non autem ſexto, octauo,
aut decimo. Septimo. n. menſe, quem Aſtronomi
Lunæ aſsignant, embrio formam perfectam reci-
pit, in undecimo uero menſe, quam Ioui deputāt,
in lucem ueniunt. & quòd natus ante ſeptimū mē
ſem non rumpat teſtamentum, quia ſecundum na
turam uiuere non poteſt, uideatur per Alc. in l. qui
mortui. ff. de uer. ſign. & poſtea de illo qui octauo
mēſe naſcitur. Et an natus octauo menſe habeatur
pro mortuo, & non ſit legitimus poſt Bar. & alios
in l. Gallus. in ſi. prin. ff. de libe. & poſthu. & ibi per
omnes, uideatur con. Tho. Gram. 1 34. nu. 6. & 7. in
ter ciuilia. Et an ſeptimo menſe ſciri poſsit fœmi-
nam eſſe in uētre & ſic ſubſtitutioni locum eſſe in
caſu quo maſculus non naſcatur uideatur con
7 Ancha. 354. Sed aduertendum eſt ad † menſes ip-
ſos. Aſtronomi. n. a die conceptionis computant
ſecundum curſum lunæ, & ſic de menſibus Luna-
ribus loquuntur, qui breuiores ſunt illis, quib vul
8 go utimur, & iſta † tutior erit ſupputatio, quàm fa
cta per gl. ubi ſupra: nam ſecundū hanc, dies 182.
conſtituent ultra ſex menſes Lunares integros, a-
liquid ſecundū gl. non uideo ſex menſes uenire in
tegros. Qui exquiſitiuus ſcire uoluerit an octime-
ſtris uiuere poſsit, an ī ſeptimo & decimo mēſib.
& intra hos qs ad uitā naſcatur, uideat per Ariſt.
in 2. lib. de gene. anima. c. 4. cuius uerba hæc ſunt.
Homo autem cum omnibus generibus ambigit,
nam & uniparum, & pauciparum & multiparum
interdum eſt, (animal ſubaudiendum) ſed maxi-
mè ſui natura uniparum eſt, humore perfecto, ca-
loreque corporis multiparum eſt: ſeminis. n. natu
ra humida, & calda eſt, ſed ſuæ magnitudinis ra-
tione pauciparum, atq; uniparum. Hinc tempus
etiam uteri ferendi enorme unum hoc animal
ſortitum eſt, cæteris enim unum eſt tempus: ho-
mini uerò plura ſunt. quippe cum, & ſeptimo
menſe, & decimo naſcatur, atque etiam inter
ſeptimum, & decimum poſitis. Qui in octauo
menſe naſcuntur & ſi minus tamē uiuere poſſunt:
& per eundem Ariſto. de hiſtoria animalium, li-
bro ſeptimo, capitulo quarto. Homini uni mul-
tiplex datum eſt &c. Et parum poſt. Et pleri-
que de his quoque ſeptimo natis uiuere &c. le-
gat etiam Auerro. in dicto quarto libro. de gene.
anima. & beatum Thomam in opuſculo de fato,
capitulo uigeſimooctauo, vbi ſentiunt poſsibile
eſſe talem uiuere. Verior tamen eſt opin. Hippo-

craſis pro negatiua quæ apud primarios philoſo
phos pro indubitata recepta eſt prout apud Au
lum Gellium lib.3.c.16.legere eſt, pro præmiſsis,
videatur etiam conciliator in ſuis differen. Phyſi.
49. ubi pulchrè loquitur de partus genitura,
formatione, augmento, & illius ortu. Verum
de octimeſtri, an is pronaturaliter nato, & ſuc-
ceſsibili habendus ſit, an rumpat patris teſta-
mentum, & circa ſimilia quid iura, & doctores
velim ad Marian. Soc. iun. conſil. 35. uiſa, & dili-
gẽter per totum lib. 2. omnino recurrendum eſt.
Error autem primus Dom. Sarnen. fuit in proble
mate illo Hippocratis; ſecundum quod ſuppo-
nit, morbos peracutos hominem extinguere in
decimoquarto die. iſtud non dixit Hippocrates:
ſed bene per hæc uerba, acuti morbi in quatuor-
decim diebus iudicantur. Aphoriſ. 23. uol. 2. li-
cet meum non ſit interpretari Hippocratem, im
mo me ad peritos in arte remitto: tamen ne ali
quis iuris profeſſor in ſimilem errorem incidat,
& cum ſermo ſit de infirmitatibus, aliquid ſaltẽ
ioci cauſa, imo ad quæſtionis huius deciſionem,
in medium afferre licebit. Non dicit Hippocra-
tes, quod acuti morbi in decimoquarto die in-
terficiant, quia malè loqueretur, præſertim qui
etiam ante poſſunt interficere, & ẽt poſtea: ſed
uult inferre, quod uerum iudiciũ in talib. acutis
infirmitatib. ſit die quartodecimo. Sunt.n. ſcd̃m
9 medicos † dies criſmi, ſeu critici, uel decretorii,
ſeu iudiciarii, in quibus duellum, ſeu pugna acer
tima conſeritur inter naturam, & morbũ ab hora
ſenſibilis læſionis cõputandi: qui ſunt primus,
quartus, ſeptimus, decimuſquartus, vigeſimuſpri
mus, & vigeſimuſſeptimus. Secundum uero He-
ſiodum Poetam, à prædictis demuntur, quartus,
& uigeſimuſſeptimus, quorum omnium dierũ ſe
ptimus eſt grauior, & omnib. aliis potentior, &
ſcd̃m Auicennã in canticis, criſis eſt uelox motus
morbi ad ſalutẽ, uel ad mortem. Mors aũt eſt do-
miniũ cõpletũ ægritudinis ſupra naturã ipſam.
Vita aũt dñium eſt naturæ ſuprà materiã morbi
peccantem. quare aũt critici dies iudiciarii dñr,
colligi põt ex declaratione Budei in annot. in pã
dectas ſuper. Lathietas. ff. de his, qui no. inf. ubi di
cit, quòd ſenicis critæ. i. iudices perant, a quib.
critici põematum iudices dicti ſunt, quales Ari-
ſtarcus, & Ariſtophanes. Inſuper dicunt infirmi-
tates aliquas dici acutas, aliquas pacutas, rurſus
& peracutas alias cronicas. i. tpales, ſeu longas.
Ex præmiſsis patet, qđ ex diuerſitate morborũ, di
uerſa iudicia, ſeu prognoſtica fiunt. nec in dicto
termino quatuordecim dierum loquitur de per-
acutis morbis, ſed de acutis: de peracutis autem
loquitur Aphoriſ. 7. lib. 1. ubi morbus peracutus
eſt, ſtatim extremos hẽt, &c. & illud uerbũ ſtatim
Galenus ibi interpretatus circa primos quatuor
dies, uel paulo ulterius: ponderationes igitur D.
Sarn. non faciunt pro deciſione huius quæſtio-
nis, eo magis, quia medicorum eſt propoſitio,
quòd plures morbi terminantur ad ſalutem,
quam ad mortem, exceptis peſtilentialibus: ubi
materia eſt adeo maligna, atque uenenoſa, ut
natura ſæpius non attentet inire pugnam cum
morbo, hic enim morbus, de quo in noſtra quæ-
ſtione, eſt ſatis diuerſus ab aliis, & citiſſimè ſe ex-
pedit, loquendo à communiter accidentibus.
Vnde cum ille reſignans infectus, mortuus po-
ſtea reperiatur, præſumendum à communiter
accidentibus, quòd infra paucos dies deceſſe-
tit. Immo etiam ſuppoſita pro uera opinione,
quòd infirmitates præſumantur durare per an-
num, iſtud non erit dicendum in peſtilentiali-
bus, quia mors, quæ (ut dixi) eſt prædominium
completum ægritudinis, ſolet ſe citius interpo-
nere, etſi natura cum peſtilentialibus morbis
non attentat inire ſæpius pugnam, uel cito natu
ra uicta cedit, uel cito per receſſuum morbi re-
ſurgit. ſic etiam patet, quòd iura dicentia infir-
mitates præſumi durare, ſeu haberi pro longo
impedimento, non probant aliquem præſumi
cito mori, uel non, quia mors (ut dixi) eſt præ-
dominium completum ægritudinis. Iſtis igitur
diuinationibus, & chimeris non poteſt defendi
opinio D. Sarnen. ſed aliis rationibus, uidelicet,
quòd pro ualiditate actus ipſius reſignationis,
cum poſſit talis plus, & minus uiuere, in dubio
pro ualiditate actus, & in benigniorem partem
debet fieri interpretatio: tum etiam quia, ut
ſupra pluries dixi, opponenti de regula, & ſe ſu-
per infirmitate fundanti incumbit onus pro-
bandi. Verum, quia eſt caſus rarò contingens,
& Deus omnipotens nos à talibus caſibus li-
beret, ulterius non inſiſto: præſertim quia etiam
tempore peſtis, licet non ſoleant infirmi uiſita-
ri, tamen ſolent deputari medici, & alii, qui
habent curam infirmorum, & ſepeliendi cada-
10 uera defunctorum, per quos † mors, & tempus
mortis probari poſſunt, ut de ſe patet, & pon-
derat Corn. conſil. 10. Viſa fuit primo aſpectu.
num. 7. uerſic. item de probanda morte in loco
proprio. uolum. 1. & Boer. deciſ. 288. ſed hic uide
tur. colu. 3. ante finem. uer. & ſi dicatur, quod pa-
rentes non permittunt intrare, quia etiam tem
pore peſtis, &c.

SVMMARIVM.

1 *Infirmus reſignans in fauorem conſanguinei, ſeu amici, in eiuſdem domo obijt, poſt viginti dies obitus publicatur, quando obijſſe præſumatur.*
2 *In tempore ſe fundans illud probare debet.*
3 *Propter fraudem & dolum quis commodo & fauore carere debet.*
4 *Renunciatio quæcunque fraudulenta reijcitur.*
5 *Fraus ex coniecturis probatur.*
6 *Hominem liberum celare fraus eſt.*
7 *Ratio ubi unica tantum reddi poteſt pro expreſſa habetur.*

Octauo

1 OCtano quarto,† infirmus reſignans in
fauorem conſanguinei, ſeu amici in
eiuſdem domo obiit, poſt dictum
terminum uiginti dierum mortuus
publicatur: per aliquot tamen dies
ante finem termini, medici, & alii non permitte
bantur ad ægrotum accedere: nec ſunt, qui tem
pore obitus teſtificari poſſint: nec poteſt cogno
ſci ex aliquibus ſignis, quod tunc, uel nuper expi
rauerit: an præſumatur infra uiginti dies, uel poſt
obiiſſe, & cui incumbat onus probandi? Et quòd
præſumatur poſt obiiſſe, & quòd danti de re
gula incumbat onus probandi mortem ante di
ctum terminum uiginti dierum, ſatis uidetur
probatum in duabus præcedentibus quæſtio
nibus, tum quia iſte dicit, iſte dat de regula,
iſte opponit, iſte fundat intentionem ſuam ſu
per obitu, tum pro ualiditate actus, tum etiam
ad excludendum præſumptionem fraudis: er
go probare debet, ad ſupra deducta. Addo eo
maxime procedere, quia dans de regula fun
2 dat ſe præciſè in † tempore, uidelicet, quòd an
te diem uigeſimum talis obierit: unde illud om
nino probare debet. l. 1. §. editiones. cum gloſ.
magna. in uerſi die. ff de edend. cap. cum Ioan.
§. ad hoc autem. ibi, nec per teſtes à te indu
ctos de certo fuerit tempore facta fides: & ibi
gloſ. in uer. de certo. de fide inſtrum. c. in præſen
tia. & c. inter dilectos. de probatio. Contrarium
puto tenendum in caſu propoſito, ex præſum
pta fraude reſultante ex excluſione medicorum,
& aliorum uiſitantium, & ad infirmum acceden
tium, & ſic infirmum tenuit occultum; coniun
cto etiam intereſſe, & commodo ad effectum con
ſequendi beneficium reſignatum, & ad exclu
dendum expectantes, ſeu alias prouiſos, uel pro
3 uidendos. Vnde † propter fraudem, & dolum
quis omni commodo, & omni fauore carere de
bet. c. ſuper literis. ibi, iniſtę peruerſitatis pęnam.
de reſcr. c. in noſtra. poſt medium, ibi, niſi dolo,
uel fraude eorum, defunctus inductus fuerit, de
ſepultu. c. ex tenore, & ibi dec. in ult. not. de reſcr.
c. auaritiæ. ibi, exquiſitis fraudibus uſurpare co
nantur. de electio. lib. 6. ſupra alleg. c. 2. de renun.
eo. lib. per quem textum, & per rationem illius
quæcunque fraus ſiue in prin. ſiue in medio, ſiue
in fi. debet uitiare, & annullare renunciationẽ, &
4 inde ſequuta quæcunq;. & † renunciatio quæcun
que fraudulenta reiicitur, & prohibetur. cle. uni.
in fi eo. Igitur eo ipſo, quòd conſtat de fraude, uel
fraus præſumi poteſt, reſignatarius debet omni
5 commodo carere. † Fraus enim ex coniecturis ꝓ
batur. l. dolum. C. de dolo, d. c. 2. de renunc lib. 6.
& ibi gl. in uer. coniecturas. & Fran. in 2. not. Dec.
conſi. 337. In caſu propoſito. in fi. Mil. in repert.
in uer. Fraus qualiter probetur. præſumptio aũt
fraudis, coniunctis in propoſitione quæſtionis
poſitis, ſat, ſuperque colligitur; tum quia iſte reſi
6 gnatarius illicitum committebat, † celãdo homi
nem liberum. l. nõ ſtatim. §. fi. ff. ad legem Flauiã,
de plagi. ubi hominem liberum celans, tenetur
pęna illius legis, quæ capitalis uidetur, prout. l.
1. imò etiam ſeruum alienum cęlans, malè facit,
& fur eſt l. 1. in prin. ff. de ſer. fugit & ibi glo. 1. de
clarat, quòd cęlare eſt, quòd uelis ignorare eum,
ad quem ea res pertinet alicuius tui emolumen
ti cauſa, & indiſtinctè præſumitur contra facien
tem aliquid occultè. Inn. in c. uni. nu. 1. ut eccleſ.
bene. ac in caſu noſtro propriè dicitur reſignata
rium cęlaſſe, ne ordinarius expectans, uel alii ad
quos ex infirmitate, & obitu emolumentum, &
cõmodũ ſpectabat, ſcirent. Imò etiam, ut improba
babilis eſſet dies obitus; & ꝓ huiuſmodi cęlatio
ne ẽt ad effectũ noſtræ regulæ uideatur omnino dec.
Nic. Boe. 287. incipit, & in dicto proceſſu de Te
tenii, & etiam dec. ſeq. 288. ex quibus infinita ad
propoſitam quæſt. noſtram elici poſſunt, quæ trãſ
plantare nolui. cum Nicol. Boer. tranſit. D. Petr.
Rebuff. ſuper concor. ſub rub. de manda. apoſto.
§ declarantes. uer. immo etiam non ualebit præ
uentio fraudulenta, &c. pag. 513. Aduertendũ
tamen eſt, quòd licet ipſe Nico. Boe in dicta de
ciſione 228 uideatur inclinare, quòd quando a
gitur de beneficio eccleſiaſtico, & ſic de magno
præiudicio, ex quo quis præſumatur uiuere uſ
que ad centum annos &c. quòd non reuelans
uitam, ſi alter mortem probare teneatur, hoc
non ſubſiſtit: tum quia falſa eſt illa præſumptio
de centum annis, ut in alia quæſtion. dixi: tum
quia in caſu noſtro propoſito plura concurrunt,
quàm in caſu Boer. nec aliqua ſigna concipi poſ
ſunt de recenti obitu. Facit etiam quòd non po
teſt allegari alia cauſa, quàm fraudis, ad euitan
dum hanc regulam in tali prohibitione uiſitan
7 tium, & in tali cęlatione. unde cum ratio alia al
legari nõ poſsit, illa quæ ſola reddi poteſt, pro ex
preſsa habetur. l. quamuis. cum glo in uerſ. cura
uit. in fin. ibi, nam ob quam aliam cauſam de e
mancipatione rogaſſet. C. de fideicom. Dec. con
ſi. 333. licet propoſiti. num. 5. uerſi. quarto, & ulti
mo. conſi. 337. in caſu propoſito. in fi. ubi præciſè
loquitur in coniecturanda fraude. 372. uiſis & di
ligenter. num. 5. & 6. 374. in caſu propoſito. nu. 2.
uerſicu. ideo iſta ratio pro expreſſa haberi debet
422. & pro tenui. numer. 10. ibi, & cum iſta ſola
ratio, &c. Pariſi. conſil. 72. ad ueram. numero
29. lib. 4. merito igitur iſte fraudulentus, & do
loſus reſignatarius, & beneficio, & omni fauore
carere debet, cum plura in malam partem ſonan
tia commiſerit. alioqui eſſet in arbitrio conſan
guinei, uel amici, aliquem poſt obitum occul
tum retinere, donec tempus regulæ expiraret, &
omni probatione prouiſum, ordinarium, uel
Apoſtolicum fraudare. & iura etiam ꝓuidẽt, ne
quis facto alterius, ſuis probationibus, ſeu exce
ptionibus, & oppoſitionib. fraudetur, ſeu illis ꝑ
fraudem aduerſarii priuetur. c. quoniam. §. ſed
ſi actor. ibi, ne fortè hoc ꝓcuret in fraudẽ, &c. ut
lite non conte. Conſulerem tamen, quòd ordina
rius expectans, uel alius intereſſe habens curaret

tranſmitti ad talem cęlatum, antequam terminus
regulæ laberetur, ut docet Batto. in l. tabularum.
§. ſi dubitetur. nume. 2. ubi quod debet peti à iu-
dice, ut mittat nuncios, & diligenter inquirat,
utrum ille ſit uiuus, uel mortuus. ff. quemadmo. te
ſta. aperi. & dicta Deci. Boe. 188. colum. pen. ante
finem. uer. ſed in hoc eſt uetum &c.

SVMMARIVM.

1 *Quid ſi infirmus conſentit uigore ſupplicationis dum erat*
ſanus ſignatæ, & moritur infra uiginti dies, à tem-
pore præſtiti conſenſus, an ſit locus regulæ.
2 *Reſignatio illa eſt, quæ in ſupplicatione continetur.*
3 *Clauſula, & ex nunc reſignat, inducit actum de præ-*
ſenti.
4 *Habilitates, an ſufficiat quòd interueniant tempore datæ.*
5 *Conſenſus in mandato ſeu aliter quàm in camera, ſeu can*
cellaria ſufficit.
6 *Conſenſus etiam diu poſt ſupplicationem ſignatam præ-*
ſtitus retrahitur ad datam ſupplicationis.
7 *Dura lex tamen ſeruanda.*
8 *Ratio legis, ſeu ſtatuti eſt ipſius anima.*

1 NOno quęro, quid ſi †infirmus conſentit
uigore ſupplicationis, dum erat ſa-
nus, ſignatæ: & moritur infra uiginti
dies à tempore præſtiti conſenſus, an
ſit locus regulæ? Domi. Samen. facit
ſuper hoc duas quæſtio. unam num. 12. aliam nu
mero 33. ſub diuerſis uerbis, idem tamen inferen-
tibus, melius feciſſet allegare ſolum extrauan. cle.
7. & aliam regulam Pauli tertii declaratoriã ſub
ea. rub. de infirm. reſignantibus, de qua in exor-
dio huius regulæ mentionem feci. Iſtam quæſtio.
ego omiſſem, tamen pro declaratione illorum
uerborum noſtræ regulæ, ibi, etiam uigore ſuppli-
cationis dum eſſet ſanus &c. & ad oſtendendum,
quòd regula iſta ſit à iure exorbitans. Inſuper ad
magis oſtendendum, quòd regula iſta ſit à iure ex
orbitans, prout ſupra in prima quæſtio. latè ſcri-
pſi, & ibi nume. 5. pollicitus fui aliquid ſuper illis
uerbis, & illorum effectu ſcribere. alioqui ſat ſu-
perque fuiſſet dicere, quòd tex. regulæ declarato-
riæ Pauli, quæ erat tempore Domi. Samen. & de
qua ipſe intelligit, & tex. regulæ noſtræ, clarè pro-
cedunt. unde difficultates tollebantur. Proſequẽ-
do igitur quæſtionem noſtram, quam ſpero non
inutilem undecunque futuram, dico, quòd tam
rubrum, quod eſt de infirmis eorum beneficia re-
ſignãtibus, quàm nigrum, ad hoc ut ſit locus re-
gulæ uidentur neceſſario requirere infirmitatem
2 in reſignante. †Reſignatio autem illa uidetur eſſe,
quæ in ſupplicibus libellis, ſeu in ſupplicationi-
bus continetur ſub hac forma uidelicet, Cum de
uotus. A. beneficium tale reſignare proponat, &
ex nunc reſignet, ſupplicat deuotus orator. B. qua
tenus ſibi ſpecialem gratiam faciendo reſignatio
nem, ſeu ceſſionem huiuſmodi admittere, ſeu ad-
mitti mandare, beneficiumque huiuſmodi ſibi
conferre, ſeu conferri mandare dignetur. & ſic Pa
pa, ſeu ſignaturæ præfectus, ac Datarius ſignaret
conceſſum &c. Dat. Romæ &c. Pridie Calen. Apri
lis anno &c. Iſtud tempus ſupplicationis ſignatæ
attendendum eſſe uidetur, & tali tempore uide-
tur reſignatio eſſe perfecta, ut etiam per Domin.
Samen. in dictis duabus quæſtionibus ſupra alle-
gatis. per cap. quidam. de renuncia. ubi eo ipſo, ꝙ
quis petit licentiam cedendi, & eam obtinuit, cõ
pellitur cedere: quia Papa ſolum attendit illam li
centiam petitam, ſeu ſupplicationem ipſam. Sed
ad illum tex. poſſet reſponderi, quòd aliud eſt, ꝙ
quis rogatur, ſeu poſſit cogi renunciare: & aliud,
ꝙ renunciatio habeatur iam pro perfecta, ſed ad
iſtud ultra alias m̃ſiones, ꝓ m̃ſione ſufficiat præ-
ctica: quæ eſt, ꝙ in talibus ſupplicationib. appo-
nitur clauſula, & ex nunc reſignat, de qua ſupra: ꝗ
3 †clauſula operatur, ſeu inducit actum de præſen
ti, etiam quòd aliàs penderet à futuro: dummo-
do ſimus in diſpoſitione pura, non autem condi-
tionali. Bald. in l. Aretuſa. in 1. lectura. colum. fin.
uerſic. extra quarto, quid ſi teſtator dixit. ff. de ſtat.
homi. Alex. conſi. 85. uiſa facti. col. 3. ante numerũ
7. uerſi. confirmatur hoc, quòd poſſeſſio. uolum. 2.
& in l. huiuſmodi. 2. in 2. nota. ff. de uerbo. obliga.
Caſſad. deci. 3. de præben. num. 15. Ant. Neguſan.
in tracta. pigno. in 2. membro 2. par. principalis.
nume. 4. & 5. Et quòd clauſula, ex nunc, prout ex
tunc, operetur perfectionem actus de pręſenti, col
lato effectu in tempus futurum, & unum tempus
cenſeatur alteri in eſſe, ſeu principium trahatur ſi
nem, & econtra, uoluit idem Bal. in c. 1. colu. 6. de
milit. uaſal. qui contu. eſt. in uſi. feud. & in l. Gal-
lus. §. nunc. de lege. col. 1. uer. Si uerò coniungun-
tur ſimul iſtæ diſtinctiones. Iaſ. in l. 1. nume. 4. C.
de codicil. ſi igitur tunc dicitur perfecta reſigna-
tio, qualitas infirmitatis requiſita tunc debet ad-
4 eſſe. Imò ſiue teneamus, quòd †habilitas, ſeu qua-
litas requiratur, ſeu ſufficiat tempore datæ. gloſſ.
in cap. canonicis. in fi. de reſcrip. lib. 6. ubi, quòd
qualitas canonicatus ad hoc, ut commiſſio illi fa-
cta ſubſiſtat, ſufficit quòd interueniat, ſeu reperia
tur tempore datæ, licet poſtea ceſſet, ſecus contra,
quia initium ſpectandum eſt. Dec. conſi. 24 & pro
uirili. nume. 3. & ſequen. ſiue requiratur utroque
tempore, uidelicet tempore datæ, & tempore con
ſummati effectus ipſius reſignationis, ut per Dec.
in dicto conſil. & ad ea, quæ poſui ſupra proxima
præcedenti regula. q. 12. præſertim num. 13. & ſeq.
& latè per Domi. Samen. in c. ſtatutum. de reſcrip.
lib. 6. num. 116. & ſequen. omnino dicendum eſt,
quòd qualitas infirmitatis requiratur tempore
dictæ ſupplicationis ſignatæ, alioqui non ſit locus
regulæ: & aliud tenere, præſertim in correctoriis,
& exorbitantibus, eſſet omnino abſonum. Aduer
tendum tamen eſt, quòd pro alia opin. allegari
poſſet, quòd dicta ſupplicatio, etiam cum clauſu
la, ex nunc reſignat, non operetur ante conſenſum
uerè præſtitum. Nam quilibet poteſt, ſeu poſſet
porrigere talem ſupplicationem: non per hoc ſe-
quitur,

quitur, ergo talis, qui in illa aſſeritur reſignans,
hoc uult, immo nec etiam arguitur eius ſcientia.
& ſic ceſſaret etiam diſpoſitio dicti.c.quidam. de
renunciatio. ubi pro indubitabili requiſito inter
uenire debet ipſius cedentis, ſeu cedere uolentis
uoluntas, & petitio. Immo (quod plus eſt) tenue-
runt Domini de Rota in una Aſtoricen. Parro-
chialium, coram R.P.D. Antonio Auguſtino ſub
5 die 5. & 16. Martii 1548. quòd † conſenſus in man
dato, ſeu aliter, quàm in camera, ſeu cancellaria,
non ſufficiat, quomodo igitur ſola ſupplicatio,
quæ neſcitur à quo porrecta fuerit, abſque uolun-
tatis, ſeu conſenſus ſubſequenti præſtatione ope-
rari poterit? Tranſeo nunc ad aliud motiuum pro
6 eadem opinione, quam præmiſi, qđ eſt, † cõſenſus
etiam diu poſt ſupplicationem ſignatam præſti-
tus retrotrahitur ad datam ſupplicationis, etiam
ſi præſtetur per procuratorẽ poſt obitum reſignã-
tis. Caſſa. qui plura allegat, & ita declaratum, & re
ſolutum eſſe teſtatur, dec. 1. per totam, & 3. col. fi.
ibi, & ualet gratia ſignata ſupplicatione uiuo ce-
dente, licèt conſenſus præſtetur per procuratorẽ
eo mortuo &c. de tenun. per Creſcen. in dec. 36. li.
1. aliàs 1. ſub tit. de alle. Lapi, quæ incipit Marti-
nus à Portu Gallia orator Regis. & per D. Sar. ubi
ſupra. Nec uideatur nouum, ꝙ conſenſus præſtari
poſsit per procuratorem poſt obitum reſignãtis:
quia ultra declarationem ſummorum Pontificũ,
allegari poteſt ẽr rõ data per Paul. de Caſt. in l. p
procuratorem. alia eſt l. Paulus. §. per procurato-
rem. ff. de acq. hære. col. 1. nu. 5. ubi dat regulam, ꝙ
quando actus, qui geritur per procuratorem, con
ſiſtit in conſenſu, uel uoluntate, ut eſt contractus,
perficitur ex conſenſu, & uoluntate ipſius procu-
ratoris, ut ibi latius per eum. Cum igitur conſen-
ſus trahatur ad tempus datæ, ineuitabiliter dicen
dum eſſet, quòd infirmitas requireretur tempore
datæ ſupplicationis, & aliud ſtatuere eſt à diſpoſi
tione iurium recedere. unde merito dici poſsit, ꝙ
ſatis dura ſit iſta extenſio, de qua in regula: uult. n.
ut dixi, ꝙ fiat extenſio ad reſignationes, ſuper qui
bus ſupplicationes in ſanitate cedentium ſignatę
7 ſint. unde dicendũ eſt, † dura lex, tũ ſeruanda. uul
ga. l. proſpexit, ibi, ꝙ quidem perquam durũ eſt,
ſed ita lex ſcripta eſt. ff. qui, & à quib. Feli. latè in
c. ſi quando. nu. 11. de reſcrip. ubi plura cumulat
pro d. l. proſpexit. Aug. conſi. 47. ſtatuto ciuitatis.
nu. 2. & Dec. conſi. 37. in cã rigoroſæ accuſationis.
nu. 4. ubi etiã extendunt ad ſtatutum rigoroſum,
& iniquum. idem Dec. conſi. 452. Viſa inſtructio-
ne. in fine & 465. perſcrutatis. in finalibus uerbis.
Ne tamen additio iſta in noſtra regula uideatur
8 omni ratione carere: cum † ratio legis, uel ſtatuti
ſit ipſius anima. Bal. in l. ſi quis ſeruo. nu. 7. uer. ex
his apparet. C. de furt. gl. in c. conſuetudo. in uer.
ratione. 1. diſt. Abb. in c. ratio nulla. in primo no-
tab. de præben. Dec. conſi. 64. & diligenter pro ui
ribus. nu. 6. uer. ratio enim legis &c. uideamus an
aliqua ratio aſsignari poſsit ſuper iſta additione,
de qua in regula: & illa ſe ſe offert, ꝙ duo imme-
diati prædeceſſores idem ſtatuerunt per ſuas con
ſtitutiones, ſeu regulas declaratorias, ut ſupra di-
ctum eſt, exemplo igitur illorum ſummus Ponti-
fex idem ſtatuit, & meliori modo: quia illi per de
clarationem, iſte aũt ad euitandã circuitus, & qa
fruſtra fiſit &c. in eadem met regula ampliauit, &
extendit exemplo Vlpiani Iuriſconſulti. in d. l. pro
ſpexit, qui duram legem alterius Iuriſconſulti ſe
quutus eſt. Sed mihi ulterius inueſtiganti occur-
rit ad caſum noſtrum alia ratio, quæ eſt, quòd re-
gulæ fraus cõmittebatur. dubitans. n. ſuas reſigna
tiones futuras per regulam ſolitam in ſimilibus
promulgari, per annum, ſeu annos ante reſignatio
nem effectualem, ſeu reſignationis executionem,
uidelicet ante præſtitum conſenſum, faciebant ſi
gnari ſupplicationes, quibus ſi ſibi uidebatur in
infirmitate poſtea cõſtituti utebantur, & conſen-
ſus præſtabatur: & ſic regula inſeruiebat de uento.
Contra nouas igitur malitias, nouum remedium
fuit congruum, & neceſſarium; & quia uerba ad-
dita ſunt clara, ulterius non inſiſto.

S V M M A R I V M.

1 *An regula hæc in beneficio unito locum habeat.*
2 *Beneficium unitum non dicitur amplius beneficium.*
3 *Diſpoſitio de ſimplicibus loquens, caſus qualificatos non comprehendit.*
4 *Qualitas ſine ſubiecto eſſe non poteſt.*
5 *Vnio ad uitam ordinario eſt prohibita.*
6 *Vnionum perpetuarum diſmembrationes propter diuerſas rationes multoties fiunt.*

1 DEcimo quæro cum D. Sarnen. An † iſta
regula habeat locũ in beneficio uni-
to? Ipſe quæſt. 15. concludit pro par-
2 te negatiua: ratio, quia † beneficium
unitum non dicitur amplius benefi-
cium, ut per Oldra. conſi. 257. factum tale eſt. col.
3. ante nu. 16. & nu. 18. uerſi. nec dubitandum eſt.
Caccialup. tracta. unio. art. 8. q. 11. nume. 7. & per
alia quæ ipſe Sarnen. allegat, & ultra eum proba-
tur per Rot. 159. no. quòd beneficium unitum. in
antiq. per Pariſ. 31. conſi in cauſa uertente. num.
10. uol. 4. Iſta quæſtio, mea quidem ſententia, aut
inſeruit de uento, & eſt omnino puerilis: aut ita
intellecta, ut pro dubia proponi meruerit, ad tex.
in l. 1. ad fin. ff. ad municipa. l. quod Labeo. ff. de
Carbon. ædic. per Abba. in capitu. ſuper quæſtio-
num. §. ſi uerò. nume. 7. de offic. delega. ac Grat.
conſilio 1. numero 32. libro 1. non procedet, ita de
plano, ut ipſe ſupponit. & pro faciliori intelligen-
tia, & pro iunioribus adducam aliquos caſus,
quos huiuſmodi quæſtioni aptabo. Primus ſit, Ti
tius obtinẽs beneficium reſignat ad effectum, ut
perpetuo uniatur alicui eccleſiæ, ſeu monaſterio,
uel ad hoc, ut ad uitã uniatur alicui beneficio Mæ
uii, in his terminis dico regulã habere locum, ſiue
quia iſta eſt reſignatio, ergo regula, quæ in reſigna
tione ꝓcedit, hoc caſu ꝓcedet: uel quatenus iſta
non

non poſſet dici ſimplex, ſeu uera reſignatio; cùm
3 † diſpoſitio de ſimplicib. loquens non comprehẽ
dat caſus qualificatos. l. 1. ff. de donatio. ubi ſub
ſimplici donatione, non uenit donatio ſub con-
ditione, & ſic qualificata. cap. licet canon. c. ſtatu
tum. in fi. de electi. lib. 6. ubi declaratur dictum. c.
licet canon. loquens de Parrochialibus non extẽ-
di ad Parrochiales, qualificatas, uidelicet ad colle
giatas Parrochiales facit lex, cum aurum. §. pecu
niã. & l. Quintus Mutius. §. an cui. ff. de aur. & arg.
leg. Deci. conſil. 381. oiſis his. nume. 10. conſil. 472.
teſtator legauit. nume. 7. ubi etiam, quòd uerba
debent intelligi ſimpliciter, non ſecundum quid:
clara eſt reſponſio ex tex. noſtræ regulæ, quæ loqui-
tur etiam in dimiſsione beneficii, & ſic non ſolũ
in reſignatione, ut regulæ antiquæ. & iſtud uer-
bum erat in regula Pauli declaratoria, quam D.
Sarnen. uidere potuit, quæ diu ante fuit publica-
ta, quàm eius libellus. Quomodocunque igitur
quis beneficium dimittat, regula procedit, & ſe-
cundum iſtum caſum teneo cõtra Dom. Sarnenſ.
tum propter uerba regulę clara: tum propter idẽ-
titatem rationis. Immo nulla diſsimilitudo alle-
gari poteſt. Secundus caſus conſiderari poteſt, ſi
quis obtinens beneficium unitum, reſignat uni ex
beneficiis unitis; quo caſu dicit Do. Sarnen. quòd
regula non habet locum, quia nihil cedit. & iſte
uidetur eſſe caſus Gemini. in c. cum perſonæ. §. fi.
col. penul. uerſicul. in eo uero quod eſt dictum de
unione &c. de priuile. libr. 6. & Syl. de beneficio 3.
par. quæſt. 12. num. 20. per ipſum allega. ubi con-
cluditur, quòd non eſt opus mentionem facere,
de beneficio annexo, ſed ſufficit exprimere prin-
cipale: ratio, quia ubi beneficium eſt unitum, &
annexum alteri, perdit nomen beneficii. uidetur
igitur uelle inferre D. Sarnenſ. iſte non poteſt reſi-
gnare beneficium alteri beneficio principali an-
nexum, cum non cenſeatur beneficium de per
ſe, immo eſt confuſum cum altero principali: er-
go non eſt locus regulæ. Iſta quæſtio eſſet ſatis
frigida, & quaſi ſimilis illi, uidelicet, An quando
quis non reſignat, uel beneficium non dimittit,
vel quando nulla infirmitas interuenit ſit locus re
4 gulæ. quod ridiculum eſſet. † Qualitas enim ſi-
ne ſubiecto eſſe non poteſt. l. ſi ſeruum. §. ſi domus
ff. de actio. empt. ibi. non poteſt æſtimari bonitas
loci, qui non extat. l. eius qui. §. quod ſi ſtipulatus
ibi, Domino ſuo mortuo, ff. ſi cer. pe. Dec. cõſ. 222.
Viſo punct. n. 4. col. 348. de duob. col 3. in prin. &
508. cõſului alias. col. fi. uer. ultimo nõ obſtat. præ
dicta etiam philoſophica ratione probantur: qua
litas enim accidens eſt, ſiue igitur capiamus ac-
cidens uniuerſale, ſiue particulare, utrumque in
ſubiecto eſt, nec ſine ſubiecto eſſe poteſt, licet il-
lud de ſubiecto etiam dicatur, particulare vero ſit
in ſubiecto, de ſubiecto autem nullo prædicetur,
prout omnia prædicta probantur per Ariſtotelẽ
in ante predicamentis, de iis quę ſunt. ſic etiam
dicimus ſubiecto deficiente, deficere qualitatem
ad l. 2. ff. de uſufru. lega. Corn. conſil. 94. nume. 10.
lib. 2. & conſil. 22. col. 3. lib. 3. Pono igitur tertium
caſum, qui eſt, Titius obtinet beneficium uni-
5 tum, & annexum ad eius uitam, quæ unio ad fui-
tam ordinario eſt prohibita, quia per eam pro-
uidetur perſonæ, & non eccleſiæ: & eſt inuenta ad
effectum, ut quis poſsit aſſequi, & retinere incom
patibilia, quæ alias non poſſet. Gemini. conſil. 38.
pro elatiori, num. 11. Caſſado. ſuper regulis. Dec.
33. numer. 5. ubi etiam dicit, quòd eſt quędam
palliata diſpenſatio. Summus tamen Pontifex
ſæpe beneficia unit, & annectit ad vitam alicuius.
Ponamus igitur, quòd præfatus Titius conſentit
diſmembrationi beneficiorum unitorũ, ad hoc,
ut de uno prouideatur Męuio: An regula habeat
locum? hic cadere poterat magna diſputatio: ta-
men quia iſta non eſt propria reſignatio, nec pro
pria dimiſsio beneficii, nec ſufficit ſola uoluntas
reſignantis, cùm aliàs reſignationes a mera uo-
luntate, & quadam quodãmodo liberalitate fiãt.
Caſſado. Deci. 13. de præben in prin. & eſt modus
ſatis diuerſus ab aliis. & uidẽdum, quòd in Legato
diſmembrante beneficium, ſeu illius fructus plu-
ra requiruntur. Rot. 229. in no. in diſmembratio-
ne. & in alia 437. ſi Abb. in no. ad tollendum om-
ne dubium ſuperuenit regula noſtra, & addidit
aliis antiquis regulis uerba illa; uidelicet, ſeu ip
ſius beneficii unionis diſſolutioni conſenſerit, cõ-
cordans cum declaratoris ſe. re. Pauli 111. & ſic
etiam in hoc caſu teneo contra D. Sarnen. & iſte
erat ſatis dubius ante declarationem Pauli, quæ
fuit tempore D. Sarnen. & ſimiliter dubius remã-
ſiſſet, niſi uerba prædicta addita fuiſſent in no-
ſtra regula. Quartus caſus aptari poteſt: pone
quòd iam diu fuerunt unita duo beneficia in per
petuum, illaque prout unita collata, & ſic cẽſerur
ſolum unum beneficium, ad ſupra deducta: illa
obtinens cenſenſit ſimiliter unionis diſſolutioni,
quæ licet difficilius concedi ſoleat, tamẽ propter
6 diuerſas rationes, multoties † unionis perpetuę di
ſmembratio fit. cum enim fuerit facta unio Mona
ſterii propter hoſtilitatem alteri Monaſterio. cap.
2. de relig. domi. uel propter paupertatem, uel
propter perſecutionem erga prælatum, & diuer-
ſis aliis cauſis; de quib. latè per Petrum de Peru.
in tract. reuoca. unio. illis cauſis ceſſantibus reuo-
catur, ſeu diſſoluitur unio, vt ibi latius per eum,
qua unione reuocata, beneficia remanent in ſta-
tu, in quo ante unionem erant, ut ipſe Petrus de
clarat id dicto tracta. cap. 7. & ultimo. Siue igitur
adſint cauſæ huiuſmodi, uel ſimiles, ſiue ſummo
Pontifici placeat reuocare, ſeu diſmembrare unio
nes, uel ad inſtantiam beneficium unitum obti-
nentis, uel aliàs, talis conſentiens diſmembra-
tioni, & unioni huiuſmodi, an ſubiiciatur regulæ
uel non: & talis diſmembratio, ſeu diſſolutio an
ſuppoſita ſit huic regulæ, non ſine dubio proceſ-
ſiſſet. Sed iſta uerba addita, de quibus ſupra, tol-
lunt omnes difficultates. & ſic ſiue præſtetur con-
ſenſus diſſolutioni unionis perpetuæ, ſiue ad ui-
tam, ſecundum caſus ſupra poſitos, puto locum
eſſe

æſſe regulæ noſtræ, quicquid dixerit Domin.
Sarnenſ.

S V M M A R I V M.

1 *An regula hæc in tranſlationibus penſionum procedat.*
2 *Penſiones dupliciter conſiderari poſſunt.*
3 *Tranſlatio quid ſit.*
4 *Penſio contra naturæ ordinem eſt, & odioſa.*
5 *Penſiones hodie imponi ſolitæ fauorabiles ſunt.*
6 *Clauſula, ut melius ſuſtentari ualeat.*
7 *Alimentorum aſſignatio cenſetur in piam cauſam.*
8 *Penſio propter ſeruitia præſtita beneficium obtinenti impoſita dicitur ex cauſa.*
9 *Iura ad ea quæ rarò accidunt non adaptantur.*
10 *Limitatio l.nam ad ea.ff.de legi.*
11 *Beneficij appellatione non uenit penſio.*

VNdecimo quæro an iſta regula procedat in tranſlationibus penſionum?
D.Sarnenſ.quæſti.16.concludit pro
1 parte negatiua. ego uero † penſiones dupliciter conſidero: uno modo, quando dantur in titulum: altero, quãdo cõſiſtunt in ſola temporalitate, puta dantur ſtipendium, pro patrocinio, pro pulſandis campanis, uel aliis ſeruitiis: quo caſu etiam laicus, uel aliàs incapax ad beneficia, eſt illarum capax. Archidi. in c.quamuis uerũ.prouideri.de præben.li.6.vbi etiam Domin.in ult.not.Petrus de Ancharan.colum.1.uerſicul.3.collige.& Franciſc.in 2.not.Bal. in capitul.ad audientiam 2.ubi, quod penſio de ſui natura non cenſetur beneficium eccleſiaſticum, & ibi Abb.in primo not.& Feli.colum. 5.numer.5.uerſicul.quarta concluſio. de reſcrip. ubi, quòd tales penſiones nullam habent in ſe ſpiritualitatem: ſed ſunt quid merè temporale. Idem Slin. de beneficio part.1.quæſt.3.nume.11. Paul.Romanus in tractat.penſio.in 7.quæſito.numer.24.& Gigas in tractat.penſio.quæſtio.21.in princip.& idem D.Sarnenſ.in 21.quæſt regulæ de Annali. in iſto igitur ſecundo caſu, uidelicet, quãdo penſiones conſiſtunt in ſola temporalitate, ſine dubio aliquo concludendum eſt cum eodem D.Sarnen.quòd regula non habeat locum in earũ tranſlationibus: tum propter rationes, quas ipſe allegat, tum quia ex omnibus prædictis clarè apparet non poſſe ullo modo tales penſiones inter beneficia connumerari, nec illæ ueniunt appellatione beneficiorum. Quantum uero attinet ad penſiones in primo caſu comprehenſas, uidelicet quando dantur in titulum, concluſio Dom.Sarnen.non ita de plano procedit. Pro meliori igitur dubii huius diſcuſſione uidendæ in primis erunt potiora ipſius fundamenta, quę pro parte negatiua facit, an ſubſiſtant. Primum fundamentum eius eſt, reducendo illum ad meliorem formam. Regula loquitur in renunciatione: pẽſio autem non renunciatur, ſed transfertur: cum igitur ſimus in tranſlatione diuerſa à renunciatione non erit locus regulæ, quia uerba non patiuntur. Illud uidetur ſatis urgere: tamen poteſt reſponderi, quòd ſi accipimus tranſlationis uerbũ, ut in materia beneficiali à iure ſolet accipi, nec e-
3 tiam conueniet pẽſioni. † trãſlatio enim propriè eſt de una eccleſia ad aliam, ſeu de uno beneficio ad aliud mutatio, ut probat text.in capitul.mutationes. in princip.7.quæſtio.1.ubi pro eodem accipit mutationem, & tranſlationem. & ibi decidicur, tunc fieri debere, quando neceſſitas, uel utilitas ſuadet: & ponitur exemplum de Petro Apoſtolorum principe ex Antiochia ciuitate Romam tranſlato: & de aliis, ut ibi: facit capitul.ſi quis iam tranſlatus.21.quæſtio 2.capit.poſt tranſlationem de renuncia.toto tit.de tranſlatione epiſcopi.& Hoſtien. eo.in ſum.poſt prin.ubi quærit, quid eſt tranſlatio, & de legatio dicitur tranſlatio Bartol.in l.1.in 2.oppo.ff.de dam.infect.& de tranſlatione penſionis loquitur Pariſi.conſil. 45.Ruit monitorium.numer.16.libr.4. uerſicul. rurſus ſubdit: Verbum igitur illud, tranſlatio penſionis, ſecundum ſubiectam materiam nihil aliud eſt, quàm renunciatio penſionis in alterius fauorem: & ſicut ille qui translatus à canonibus intelligitur, nihil habet commune cum priore beneficio: ſeu priori eccleſia, dicto capitu.ſi quis iam tranſlatus.in prin.& ibi gloſſ.parua declarat: eodem modo ille, qui tranſtulit penſionem nihil ulterius ſuper ea prætendere poteſt: ſiue igitur dicamus pẽſionarium transferre in alium pẽſionem, ſiue renunciare, uel cedere illi, ut alteri aſſignetur: idem in effectu eſt, unde non debemus adhęrere corticibus uerborum l.ſcire leges. ff.de leg.& ibi Paul.de caſtro in princip.& gloſſ. magna, quæ dat exemplum: facit dictum Pauli Apoſtoli: Litera occidit, ſpiritus autem uiuificat. Cum igitur eadem interpretatio in effectu reſultare uideatur ex uerbo, Renunciare, & ex uerbo, Transferre, conſideratio prædicta non uidetur urgere ad dictum effectum; immo etiam dicimus cedere, uel renunciare pẽſioni. Pau.Rom.in trac.penſio.in octauo, & ultimo quæſito, numero 28.uerſiculo quæritur ergo, an ſicut in ceſſione penſionis poteſt conſtitui procurator ad cedendum, uel renunciandum penſioni &c. Accedit, quòd ex alio uerbo addito tam in noſtra regula, quàm illa declaratoria Pauli uidelicet Dimiſerit, & in illa Pauli, quæ erat tempore Domin.Sarnen. adeſt uerbum magis uniuerſale, uidelicet, aut aliàs quomodolibet dimittẽs. negari non poteſt, quod ſub uerbo, dimittere non ueniat etiam translatio. Ille enim, qui transfert penſionem, quo ad ſe illam dimittit, ſicut dicimus in eccleſia, & beneficio quam ſeu quod quis transfert, dicto capit. ſi quis iam transla.in prin.21.q.2.& dicto conſi.Pariſ.45 lib.
4 4.nume.15. Secundum fundamentum, quòd † pẽſio ſit contra naturæ ordinem, & odioſa, quia obtinetur ſine labore, ſeu ſine meritis: iſtud non eſt indiſtincte uerum: & licet ante ipſum Pau.Roma.in

præall.

præallega. tracta. penſio.in octaua & ultima qõ.
nume 21.& ſeq. appellet penſionem nouum fer-
reum.& hircum ſacrificii, q in cineres redigitur,
& plagam ſęt ſlam:ſubdens,quòd ſublata penſio
ne. Eccleſia abſoluitur, & reuertitor ad naturam
ſuam:& Caccialup.in eo.tracta. quæſtio. 8. dicit
eam habere inſtar ſeruitutis:& Domi Hiero. Gig.
in dicto tracta.quæſtio.8.& latius.q 96 dicat, per
penſionis impoſitionem ſcindi beneficium,quod
prohibitum eſt.c.cum cauſam. & c.maioribus.de
præben c.vni.vt eccleſia.bene,ſine dimi.confe.ta-
men quando penſio conſtituitur in tanta ſomma
pecuniaria, & non quota fructuum, non dicitur
beneficium ſcindi per Docto.ubi ſupra ſed quic-
quid ſit reducendo ad penſiones, quæ modo im-
5 poni ſolent cum ſuis clauſulis ſolitis.† Penſio exi-
ſtimatur non ſolum non odioſa, immo fauorabi-
lis tanto magis conſiderando eam in eſſe dedu-
6 ctam.nam apponi ſolet† clauſula, Vt melius ſuſtē-
tari ualeat.& ſic iſta eſt conceſsio pro ſuſtentatio
ne,ergo pro alimentis; ſeu ex cauſa alimētorum,
ut per Roma.conſi.388.in caſo propoſiti thema-
7 tis.nu.3.& 5.& ſic† alimentorum aſsignatio ceo-
ſetur in piam cauſam gl in l. ſi quis Titio decem
poſt princip.quæ æquiparat, ſiue ſit quid relictū
ad pias cauſas,ſiue pro alimentis: Deci conſi. 71.
Viſo puncto,ante nume. 3.uerſicu.& ſimiliter cau
ſa alimentorum pia dicitur &c.& latè conſ.120.&
pro tenoi quaſi per totum.& numero 4.ponit cō
munem.Gigas vbi ſupra quæſt.96.nume.5. ubi q
propterea penſio dicitur fauorabilis etiam ſi con
ſideremus eius principium, antequam ſit in eſſe
deducta. Accedit etiam,quòd penſiones impo-
nuntur ex cauſa reſignationis,ne quis nimium di
ſpendium patiatur:uel ex cauſa concordiæ, ſeu
pro bono pacis.c.niſi eſſent cir.medium.ibi, pro
bono pacis.de præben Felin. in dicto cap. ad au-
dientiam. 2 col.2.in princip.uerſicu.exemplifica
concluſionem, ubi etiam quando ob euidentem
utilitatem eccleſiæ in dictis caſibus cenſentur fa-
uorabiles præ ertim in eſſe deductæ,ut per Dom.
Hieron Gigan.in dicta q.69.num. 5.& ſequ uerſi.
ſecundo uero caſu,uſque in finem; cuius dicta nō
refero,quia uideri poſſunt. Addo ultra eos,aliam
8 cauſam rationabilem,quando pēſio† propter ſer-
uitia præſtita illi,qui beneficium obtinet,ſup eius
fructibus imponitur. Pariſ.conſ.82.penſio. 8. du-
catorum.in princip.uolum. 4. ubi plura allegat.
Tertium fundamentum Domi.Sarnen. eſt, quòd
rarus iſte eſt caſus,quòd quis transferre poſsit pē
9 ſiones:unde cum † ad ea, quæ raro accidunt iura
non debeant aptari uulgata lege,nam ad ea ff de
legi.l.ea quæ raro accidunt.ff.de reg.iur. facit ca.
nos ſi incompetenter.§ his ita ſecundo. 2. quæſt.
7.c.ſi.4.quæſt. 3.in fin. ubi non attenduntur caſus
raro contingentes,ſeu miraculoſi. Ad iſta facilis
eſt reſponſio,negando maiorem; uidelicet quòd
iſte ſit caſus rarus. Immo oſtendo, quòd eſt caſus
frequens in Cur.Roma. nam ultra conceſsiones ſi
miles,quę tempore diuerſorum Pontificum infini
tis factæ fuerunt & tempore fel.re.Leo.x.& citra. &
hodie Milites S. Petri de numero participantium
qui ſunt numero quadringenti, inter quos etiam
ego ſum ultra aliā notabilia,& dignisſima priuile-
gia habent etiam facultatem transferendi penſio
nes etiam in articulo mortis.eandem etiam facul
tatem habere intellexi Milites S. Pauli, & forſan
alios officiales. Quomodo igitur iſte poterit con-
numerari inter caſus raro contingentes Romæ? &
ipſemet D.Sarnen fuit etiam Miles S.Petri,ſed ob
litus forſan priuilegiorū,hæc ſcripſit. Corruit igi
tur illud argumentum cum non ſimus in raro cō
10 tingentibus.Immo in omnem caſum dicta † l.nā
ad ea,limitatur,& interpretatur habere locum ſo
lum, quando aliquid raro contingit miraculosè,
uel ſupranaturaliter; non autem quando raro, &
naturaliter:quia hoc ultimo caſu fit, ſeu fieri de-
bet lex.iſta interpretatio ſeu intellectus,uel limi-
tatio fuit Bart.in l.ſi maior natus.ubi exemplum
dat.& probat.C.de legit.hæredi.poſt glo. ibi quæ
opponit,ſed non ſoluit.& Saly ibi ſimpliciter trā
ſit,ſubdens,quòd legiſlatores circa frequenter ac
cidentia debent magis uacare:facit gloſ.in dicta.
l.ea.quæ raro.de reg.iur.ante medium.ubi, quod
aliquando iura adaptantur ad ea, quæ raro acci-
dunt per iura,quæ ibi adducit. Quartum & ulti-
mum fundamentum Domini Sarnen. quod ma-
11 gis urgere uidetur,eſt quòd† beneficii appellatio
ne non ueniat penſio.alleg Domin.in cap.quam-
uis de præben.lib. 6. poterat allegare illum tex. q
ab omnibus ad hoc allegatur.ibi enim decidìtur,
quòd ſi mandatur alicui in beneficiis prouideri
vſque ad talem ſummam,non uenit penſio appel
latione beneficiorum:& ſic non poteſt illi prouí-
deri de pēſione:facit cap.audentiam.2.& ibi Ab-
ba.in primo not.de reſcrip.& ibi. Feli.vbi penſio,
& beneficium ponuntur pro diuerſis. Latè Sil.de
bene.par. 1.quæſt. 3.nume.21. Deci.ſuper rubr. de
reſcrip.colum.2.in fin ver: & appellatione benefi
cii non uenit penſio,& Gigas in dicto tracta.pen-
ſio.q.28.Ad illud.& omnia alia contraria reſpon
deo, vt in princip. huius qõ. quod procedunt in
penſione,quæ conſiſtit in mera temporalitate nō
autem in illa, quæ datur in titulum beneficii, &
haberi poteſt pro ſpirituali, vt ſunt quaſi omnes
penſiones,quæ hodie in Roma. Cur. aſsignari ſo-
lent.Domi. Sarnen.regula præallega.quæſt. 2. de
Anna.vbi diſtinguit.& in fin. dicit, illa addi poſ-
ſunt ad hanc quæſtio. inſuper reſpondeo, q uerū
eſt,quòd non uenit pēſio in materia odioſa: ſecus
uero quando ſumus in materia fauorabili. Gigas
in d.q.28.num.19.& in finalibus uerbis Dominū
Sarn.in fin.dictæ q.36.ſuper hac regula, ubi quòd
iuſtius uideretur q huiuſmodi translationes ſub
regula comprehenderētur,quia ex hoc maior ec-
cleſiarum fauor reſultat &c.& in terminis noſtris,
quod ubi ſumus in diſpoſitionib. uel regulis con
tinentibus materiam extenſibilem, puta obuia-
tiuam fraudis; appellatione beneficiorum ue-
niant hoſpitalia, & penſiones,concludit Felin.in
c.de

c.de quarta.col. 5.num.16.& ante uerſiculum,ſicut pēſiones & præſtimonia &c,de præſcri. Quid tenendum? Breuiter concludo cum D.Sarnen. non ex fundamentis ſuis: ſed quia ut ſupra in prima quæſt.& alibi ſæpius tenui,regulam iſtam eſſe odioſam, exorbitantem,& contra iura,præſertim propter additiones, de quibus in ea; unde quia negari non poteſt, quin quomodocunque pēſio conſiderata nō ſit propriè beneficiū eccleſiaſticū, in iſta materia exorbitanti,& odioſa;tenerem appellatione beneficiorum,non uenire penſiones: & ſic ceſſarent omnia cōtraria,quæ ſolū procederēt in materia fauorabili & amplianda. ultra quod uerè negari non poteſt, quin aliud & ſatis diuerſum ſit tranſlatio penſionis, à renunciatione beneficii.& pro hac parte negatiua audiui concluſum per R.D.de Rota in una Gradicen.penſionis contra Lazarum Garſia de menſe maii, 1541. coram bo.me.Thoma de Thanis:uoluerunt enim regulam hanc in infirmo penſionem transferente locum non habere.

S V M M A R I V M.

1 *Regula hæc an in permutatione locum habeat.*
2 *Permutatio non inducit ueram uacationem beneficiorum.*
3 *Reſignatio in fauorem certæ perſonæ odioſa reputatur.*
4 *Permutatio fauorabilis cenſenda eſt.*

1 DVodecimo quæro, an † regula iſta habeat locum in permutatione? Noua eſt iſta quæſtio, pro parte negatiua faciunt omnia fundamēta facta per D.Sarnen.in 3.quæſti.regulæ de publican.ad effectum illius regulæ à numer. 11.uſque ad fi.quæſtio.demptis quarto,& ſexto fundamentis: ibi uideri poterunt,quæ pulchro ordine congeruntur,& quæ furari, & tranſplantare nefas putaui.Quintum etiam ipſius fundamentū adaptari poſſet,ſed ſub alijs,terminis hoc modo uidelicet,quod maior ratio militat in vno caſu , quā in alio:& ſic maior ratio in reſignatione,q̃ in permutatione. Quod probo, quia magis cadit preſūptio fraudis in reſignatione,quā permutatione,ut uidemus in.c.2.de renūci.li.6.qd̄ preſumit fraudē, in reſignationibus,nihil autem diſponit de per-
2 mutationibus. Inſuper † permutatio nō inducit ueram uacationem beneficiorum,& per illam non datur uera uacatio.Federi.de Sene.conſi.62. uerius uidetur.colum.2.uerſic.illud autem tempus uacationis eſt momentaneum &c.& poſtea uerſic.quod autem dixi ſupra &c.& conſil.73.factum tale eſt.& in tracta.permutation.eiuſdem in 18.queſt.ibi,etiam quòd in permutationibus nō additur beneficium,ſed vnum loco alterius ſubrogatur: ſequitur. Card.in ca.quæſitum.in 19.quæſtio.num.15.de re.permuta.& Mil.in ſuo reperto. in uer.gratiam beneficii impetrans ex cauſa permutatio.& Gaſp.de Peru.in tractat.reſeruatio.in quæſt.quis ſit effectus reſeruationis. fol.6.num.4. ex præmiſſis & aliis quę adducebam R.D.mei de Rota,de menſe Decembris 1542. in una Brixien. fructuum coram bo.me.Sarnen.pro R. D.Franciſco Piſauro patriarcha Conſtantinopolitano,pro quo ego ſolus contra infinitos Aduocatus ſcribebam,concluſerunt Breue Clementis vii.inducēs uacationem beneficiorū primo obtentorum per promotionem factam ad epiſcopatum, ſeu archiepiſcopatum,non comprehendere caſum permutationis factę ſciēte Papa ante promotionē: ratio quia breue diſponens quod beneficia promoti uacent,debent intelligi in uero promoto,qui de nouo lucratur dignitatem,quam nunquā habuit, ſed qui dignitatem per uiam permutationis acquirit,nihil de nouo lucratur,cum cenſeatur hēre
3 ex cauſa onероſa.Accedit quòd † reſignatio in fauorem certę perſonæ eſt odioſa:quia per eam prouidetur perſonæ,& non beneficiis.Cardi.in cle.2. de offi.ordi.quæſtio.17.uerſicul.ſed Papa.Felin.in
4 c.ad aures.in 14.conclu.de reſcr.At † permutatio cenſetur fauorabilis,quia per eam prouidetur beneficijs potius,quam perſonis.c.quęſitum.ultimo reſpon.de rerum permutat.Fede.de Sen.in dicto tract.permutat.quæſt.18. ubi quòd permutatio fit ob neceſſitatem, uel utilitatem eccleſiæ.& dicto conſil.73.col.2.uerſic.Item permutatio fit ob neceſſitatem fieri præſumatur, niſi beneficiorum utilitate exigente.&c.Paul.Roma.in tractat.penſio.fol.30.numer.2.in quæſtio.7.quæſiti , an penſio poſſit pro officio,vel beneficio permutari. Amplius caſus permutationis mixtus dici poteſt. Regula autem loquitur in terminis ſimplicibus,& ut dixi eſt contra ius commune: igitur ad caſum mixtum extendi non debet,cum multum operari poſsit in caſibus ſimplicibus , & ſic Regula reſtringenda ut tanto minus corrigatur ius commune, uterque Imol in l.4.§ prætor ait.ff.de dam.infe.Feli.in c.1.col.5.& ibi Deci.col.4.de reſcr.gloſ. & omnes in l.fi.§.in computatione. C.de iu.delib.Inſuper in caſu permutationis in ſpecie a iure prouiſum eſt ut beneficia ſolis compermutantibus conferantur non aliis.capitul.uni.de re.permu.lib.6.cle.uni.eo.Regula igitur hæc quæ generaliter,uel indiſtinctè loquitur , non debet extendi ad caſum habentem aliam ſpecificam,& determinatam diſpoſitionem à iure. l.doli clauſula.ff. de uer.obli.l.cohęredi.§.qui patrem.ff.de uulga. & pupilla.Dec.in capitul.1.col.5.de reſcr.Vltimo pro hac parte negatiua , ultra alia , quæ adduci poſſent,facit quòd text.regulę noſtræ eſt diuerſus ab illo regularum antiquarum : ibi enim exprimebatur etiam ex cauſa permutationis : hic uero nullum uerbum de permutatione :& ſic caſus permutationis uidetur omiſſus , unde remanere debet in diſpoſitione iuris communis.l.cōmodiſsime.ff.de lib.& poſthu.l.cum prætor.ff.de iud.Cum igitur regula iſta(ut ſupra probaui) ſit exorbitans à iure communi,& odioſa, meritò nō ſit extendenda ad caſum omiſſum, diuerſum nomine,

mine, & effectu. Pro parte uero affirmatiua faciunt plura argumenta D. Sarnenſ. in dicta quæſtio. 3. de publican. numer. 2. & ſequ. & inter alia negari non poteſt, quin ratio regulæ, uidelicet ad tollendum fraudem, ita uera reddi poſſit in permutationibus, ſicut in reſignantibus. & dictũ cap. 2. de renunciat. libr. 6. a quo (ut omnes dicunt) regula iſta ſpiritum ſumpſit, ita procedit in permutantibus, ſicut in reſignantibus: & gl. ibi in uer. renunciet, extendit ad alios modos uacantes, licet ibi ſolũ ſit expreſſus modus uacandi per reſignationem. & rationem ponit, quia ſolũ fuit facta renunciatio reſpectu tituli, qui tractat de renunciatione. & quod illud cap. 2. procedat etiam in permutantibus, confirmat gloſſ. in capitu. unico de uerbo, permutatione. libro. 6. in verbo, ſine fraude: ſi igitur. c. illud à quo ſumpta fuit regula iſta, procedit in permutatione, eodem modo & regula noſtra. Quæſtio iſta pro utraque parte eſſet ſatis diſputabilis: ſed affirmatiua opinio eſt uerior. & omiſſis argumentis, & reſponſionibus habemus text. clarum. in uer. dimiſerit, uult enim regula, quòd in quacunque dimiſſione beneficii, diſpoſitio huiuſmodi procedat: ſed permutatio eſt unus modus dimiſſionis beneficii ut latius tangam infra proxima quæſtio nume. 9. ubi uerbum iſtud declarabo. & Regulæ uerbum illud, reſignauerit, uerum redditur etiam in permutatione, permutatio enim continet duos actus, uidelicet reſignationem, & permutationẽ, ſeu commutationem, ut declarat Boe. Deci. 2. nu. 16. & quia ſumus in caſu claro propter uerbũ dimiſerit, ceſſabunt omnia fundamenta pro parte negatiua allegata: nec illa opinio, quod permutatio ſit ſemper fauorabilis, & ſemper fiat ob neceſſitatem, & utilitatem eccleſiæ eſt indiſtinctè uera, ut patebit ex proxima ſequen. quæſtio.

S V M M A R I V M.

1 *Regula hæc an in permutatione æquali locum habeat.*
2 *In permutatione æquali ceſſat fraus.*
3 *Permutatio beneficiorum fit etiam contra inuitos.*
4 *Verba & diſpoſitio intelligi debent ſecundum iuris terminos.*
5 *Permutationem fraudulentam ſolum prohibent iura.*
6 *Verba ubi ſunt clara interpretationi locus non eſt.*
7 *Gloſa non indigemus ubi habemus textum.*
8 *Vbi eſt caſus legis nulla cadit dubitatio.*
9 *Dimitto, idem quod relinquo.*
10 *Obligatus ad dimittendum aliquid alicui, ad quid teneatur.*
10 *Vna determinatio plura determinabilia reſpiciens, debet ea pariformiter determinare.*
11 *Interpretatio latiſſima fieri debet ubi de tollenda fraude tractatur.*
12 *Verba ſtatuti interpretari debent ut aliquid operentur.*
13 *Ratione una ſublata altera remanente, remanere debet diſpoſitio.*

Decimotertio quæro (ſuppoſita uera opinione affirmatiua, de qua ſupra
1 proxime) An † regula iſta habeat locum in permutatione æquali, ſeu de paribus beneficiis? Domin. Sarnen. quæſt. 19. pluribus fundamẽtis cõcludit pro parte negatiua: & ſic reſtringit, & limitat regulã ſolum procedere in permutatione inæquali, ſeu ſuper inequalibus beneficijs, & plura allegat, quæ
2 non repeto. & ultra cum facit, quòd † ceſſat prohibitio & fraus in permutatione ęquali, et in materia profana, ut uidemus in marito permutante dotem conſtante matrimonio, uidelicet ex pecunia in rẽ, & ex re in pecuniã l. ita. cũ l. ſeq. ff. de iure dot. & ibi gl. 1. exponit utile, uel nõ damnoſum, alias &c. & ſic ęqualis permutatio admittitur, non autem inæqualis. Facit tex. in l. Imperator in ſi. cum duabus leg. ſeq. ff. de lega. 2. ubi grauatus reſtituere quicquid ex hac hæreditate poſt mortẽ ſupererit, poteſt commutare, reuẽdere, & alia loco illius emere; & ſic poteſt fieri reſtitutio abſque fraude in re permutata, dummodo æquali ſeu ęquiualenti. Accedit, quòd † permutatio
3 beneficiorum in pluribus caſibus fit etiam contra inuitos, ſi beneficia ſint æqualia; ſecus ſi inæqualia. Card. late in c. quęſitum. de rer. permut. in 3. quæſt. nu. 23. & in cle. uni. in 6. q. num. 13. & Imol. nu. 15. eo. Inſuper (ut ſupra dixi) regula iſta eſt exorbitans à iure, quicquid alibi tenuerit D. Sarnen. qui tamen hic negare non poteſt ueritatem, & hoc expreſſè confitetur. debet igitur reduci ad ius commune, in quantum fieri poteſt, tum propter odium ipſius conſtitutionis exorbitantis:
4 tũ quia † verba & diſpoſitio intelligi debẽt ſecundũ iura, & iuris terminos. l. 2. C. de nuvali. l. fi. §. in cõputatione. & ibi no. C. de iur. deli. Bar. in l. uxorem. § teſtamento. ff de lega. 3. Bal. in l. hæredes mei. §. cum ita. ff. ad Trebell. & in l. Gallus §. quidam recte. in 3. not. ff de lib. & poſthu. Anchara. conſil. 264. in prin. Deci. conſil. 278. non leuis. col. penul. nu. 4 verſicul. decimo. quia in dubio &c. &
5 conſi. 446. Viſo eleganti. num. 6. Iura autem † permutationem fraudulentam prohibent: non autẽ eam, quæ ſine fraude fit: c. unico. de re. permutat. libr. 6. dubio Faſto. 22. Tertium dubium &c. ubi inæqualitas beneficiorum permutatorum inducit præsũptionẽ fraudis: ergo ſi beneficia ſint æqualia, nõ cadit iſta præſumptio fraudis. & ſi intelligeremus regulam de permutatione non fraudulenta, uideretur iniqua, & irrationabilis, quod nõ toleratur in aliqua lege, uel conſtitutione. c. erit autẽ lex. 4. diſtin. l. placuit. C. de iudi. & quãdo ratio nõ exprimitur in lege, omnino eã inueſtigare debemus. l. cum pater. §. dulciſſimis. cum materia. ff. de leg. 2. & l. quamuis. C. de fideicom. & quod uenit ex mente legis, dicimus ex uerbis legis peruenire. l. nominis & rei. §. uerbum ex legibus. ff de uerb. ſigni. & tanto magis prædicta procedere uidentur ſecundum terminos noſtræ regulæ, in qua nullum uerbum de permutatione.

Satis

Satis igitur eſt extendere regulam ad permuta-
tionem, in qua ueriſimilius fraus coniecturari po
teſt. Pro parte uerò affirmatiua, quòd immo regu
la intelligi debeat indiſtinctè, & ſic de omni per-
mutatione, ſiue æquali: ſiue inæquali: facit, quia
6 habemus † uerba clara, & tex. clarum: quo caſu nō
eſt recedendū ab ipſis uerbis, nec eſt locus alicui
interpretationi, ſeu declarationi. l. ille, aut ille. ibi,
cū in uerbis nulla eſt ambiguitas &c. & l. nō aliter.
in prin. ff. de leg. 3. l. I abeo. uer. non enim ex opi-
nionib., cum his quæ ſequuntur. ff. de ſuppellec.
lega. Bal. in l. uni. §. fin. autem ad deficientis. C. de
cadu. tollen. late Dec. conſi. 89. uiſo puncto. col. 2.
nu. 2. & dixit Bal. conſi. 343. examinanda. col. 2. nu.
7 4. uer. & de iſto. lib. primo, quòd † Gloſſa non indi-
gemus, ubi habemus textum. Idem cōcludit con-
ſil. 174. caſus eſt talis. in fi. lib. 2. ubi contra aduo-
8 catos cauillantes uerba clara ſtatuti: & ubi eſt † ca
ſus legis, ibi nulla cadit dubitatio. l. ancillæ, ubi
Bal. & alii. C. de furt. l. illā. C. de colla. Cor. cōſ. 109.
Viſo infraſcripto themate. in fin. lib. 1. Dec. conſi.
452. Viſa inſtructione. col. fi. ante nu. 27. conſ. 484.
nu. 1. ubi extendit ēt ad ſtatuta, conſil. 658. alias
dum eſſem. ante num. 3. & conſi. 693. in ſtatuto, in
prin. in caſu autem noſtro habemus tex. clarum.
loquitur enim per uer. Dimiſerit beneficium, &
ultra quòd pateat ad ſenſum, oſtendam, quòd in
fert quemcunque actum, per quem quis à ſe be-
9 neficium abdicat. † Dimitto enim, quod uerbum
græce ἀφίω dicitur, idem eſt, quod relinquo, ſeu dere-
linquo, & dimiſſus idem quod relictus, ſeu dereli-
ctus. Cic. in 4. Acad. in iſta Philoſophia, quæ nunc
propè dimiſſa reuocatur. Volens inferre Philoſo-
phiam eſſe iā quaſi derelictam & Home. pri. Iliad.
ἀλλ' ἴθι μή μ' ἐρέθιζε σαώτερος ὥς κε νέηαι idest, ſed ubi
me obtundas, ut ſaluus uadas. & alibi eodē libro
ἀλλ' οὐκ Ἀτρείδῃ Ἀγαμέμνονι ἥνδανε θυμῷ ἀλλὰ κακῶς
ἀφίει idest, ſed non placuit Agamemnoni, uerum
illum malè dimiſit. & Ariſtopha. Plut. ἀναβὰς γὰρ
ἐπὶ κρημνόν τιν' αὐτὸν καταλιπὼν ἀπέρχομαι, cum impo
ſuero eum ſuper montem, diſcedam, ſeu eum de
relinquam. Patet igitur ex authoritate ſummorū
Authorum, quod dimittere aliquid, eſt à ſe abdi-
care, ſeu relinquere, abiicere, renuere, uel proſter-
gare, ita accipitur in cantico, Magnificat anima
mea. in uer. & diuites dimiſit inanes. & Matth. 5.
Quicunque dimiſerit uxorem, & in l. meminiſſe.
§. legatum ſuum ne ante ſe de prouincia dimit-
tat. ff. de offi. procon. & in c. ex parte 1. de offic. de-
leg. Quomodocunq; igitur quis beneficium à ſe
abdicet, uel illud dimittat, habet locū regula no-
ſtra, uerè & ſecundum terminos probatorum au-
thorum intelligendo. Et de dimisſione beneficii
habemus tex. in c. ſi beneficia. ubi pluries reperi-
tur idem uerbū, dimitto. & gl. in uer. dimiſſa, ſup-
plet, uel iuris neceſſitate, uel ignorantia, uel ſola
uoluntate. de præb. lib. 6. de dimisſione autem be
neficii reali, & uerbali loquitur tex. in extra. execra
bilis. Io. xxii. §. nos itaque. ubi glo. in uer. uerbali
ter, & in uerſi. realiter. optimè declarat, de eadem
dimisſione quæ fit uerbo, & altera quę fit facto, lo
quitur poſtea. §. porrò, & ibi glo. in uer. & facto cō
cludit idem eſſe realiter quòd facto dimittere, &
idem eſt dicere facto ſeu realiter, quòd cum effe-
ctu, ut per glo. in uerſi. cum effectu. in extra. ſuſce-
pti regiminis. Io. xxii. in §. & ſi quicquam, & di-
mittere refertur tam ad titulum quàm ad poſſeſ-
ſionem. Sed q permutat beneficium, quod prius
obtinebat, ſiue ſit alteri æquale ſiue inæquale, ſiue
ſit pingue, ſiue exiguum, illud omnino relinquit,
& à ſe abiicit, & abdicat. Ergo regula noſtra ue-
rè intellecta in quacunque permutatione, tam
æquali, quàm inæquali procedit, & aliter intellige
re eſt impropriare, immo lacerare uerba, & ſen-
ſum. & cum habeamus tex. clarum, & uerba aper-
ta, ceſſant omnia argumenta in cōtrarium facta:
quæ procederent in caſu dubio, & quando eſſet lo
cus interpretationi uerborum: non autem in ca-
ſu noſtro, qui non indiget alia interpretatione,
quàm ſupra data ex proprietate uerbi illius, Di-
mitto. & circa hoc uerbum dimitto, unū notatu
dignum licet in alia materia non omittam, uide-
licet quòd obligatus dimittere aliquid alicui nō
teneatur ad aliquam traditionem, ſed ſolum di-
misſionem, uel non petitionem, eſt doctrina Bar.
communiter approbata. in l. ſi pro fundo. C. de
transactio. quam ſequitur dicens illam communē
Cur. Iuni. conſil. 49. præſupponitur in facto. nu. 3.
Dimittere in alia ſignificatione interpretantur
permittere, ſinere, concedere. Exodi 32. dimitte
me ut iraſcatur furor meus. Item dimitte, ideſt
remitte. Exodi 32. Aut dimitte eis hanc noxā, aut
ſi non facis dele me de libro tuo. Leuit. 4. Rogabit
que pro eo ſacerdos & pro peccato eius: & dimit-
tetur ei & in aliis locis etiam in cap. ſequentibus.
& 2. Paralipo. 6. Et dimitte peccata ſeruis tuis. &
poſtea ad fi. & dimittes populo tuo quamuis pec
catori. Matt. 6. & dimitte nobis debita noſtra ſi-
cut & nos dimittimus. Dimittere etiam pro libe-
rare, ſeu à carcere eximere. Matthæi 27. Quem uul
tis uobis dimittam Barabam, an Ieſum? & poſtea:
quem uultis uobis de duobus dimitti? & Ioan. 23.
Emendatum ergo illum dimittam. Item neceſſe
autem habebat dimittere eis &c. & poſtea corri-
piam illum & dimittam. Secundo facit, quia uer-
10 bum, reſignauerit, & uerbum, dimiſerit, in hac re
gula ſub uno determinabili ponuntur, ergo pari-
formiter determinari debent. uulg. l. nam hoc iu
re. §. ſed ſi alter. ff. de uulga. & pupill. & ibi Bart. in
1. not. l. hæreditatem. & l. quamuis. C. de impube.
l. in teſtamento. 1. reſponſo. C. de mili. teſta. Angel.
conſil. 143. ante fi. ubi extendit etiam ad ſtatuta.
Sicut igitur regula procedit in quacunque reſi-
gnatione; dummodo quis infra uiginti dies ex il-
la infirmitate decedat: eodem modo intelligi dēt
de quacunq; alia dimisſione, ſi intra illos dies
ex tali infirmitate decedat, nulla alia facta diſtin-
ctione, ſeu ſuppletione. Tertio, pro hac parte pon
dero, quòd ratio huius regulæ, quæ paſſim datur
eſt ne beneficia efficiantur quodammodo bona
patrimo-

patrimonialia, de illiſque diſponatur in extre-
mo uitæ ſpiritu, ut de bonis hæreditariis, contra
tex. & ibi no. in c. 1. de præb. & c. Moſes. 8. q. 1. quę
ratio militat etiam in permutatione æquali, ſicut
inæquali, & ſicut in reſignatione ſimplici. Et quia
11 † tractatur de tollenda fraude, latiſſima debet fie-
ri interpretatio. l. 1. §. ſed & conſtitutio. & §. pecu-
niam autem. ff. de calumniatu. l. ſed Iulianus. in
prin. & §. mutui datio. ff. ad Macedo. Dec. conſilio
196. in caſu propoſito. nu. 2. conſi. 301. In cã, quæ
Ferrariæ. nu. 7. 561. nu. 5. & 660. nu. 9. & quia pro
ſalute animæ. Iaſ. poſt glo. Bar. & Alex. in l. ſi con-
ſtante. ff. ſol. matri. nu. 78. uerſi. 20. limita. ubi am-
pliat etiam ad matteriam exurbitantem, quando
12 eſt identitas rationis. Quarto, quia † uerba etiam
ſtatuti, & ſic quę alias ſtricte eſſent interpretanda,
debent intelligi, ut aliquid operentur Bar. in l. 4.
§. Prætor aût. num. 15. uer. quæro, quid ſi ſtatutum.
ff. de dam. infec. & in l. 3. ff. de uſucap. c. ſi Papa. de
priuileg. lib. 6. Alex. conſi. 36. conſideratis his, in fi.
lib. 4 Dec. conſi. 502. ex duobus. nu. 6. conſi. 527.
in Ciuitate Rauennæ. num. 12. & conſi. 617. adeo
plenè. num. 9. at interpretari ſolum regulam pro-
cedere, quando permutatio inæqualis, quia tunc
ſolum poſſit excogitari fraus. & ſic diſponere in ca-
ſum fraudis tantum, regula iſta nihil operaretur:
quia iam in euentum fraudis diſpoſitum erat. per
c. 2. de renun. lib. 6. Quinto, quia ut pluries. Dom.
Samen. dixit, & repetit. q. 21. num. 2. & ante ipſum
Gloſſator hic, duæ rationes aſſignantur ſuper pro
mulgatione huius regulæ. Vna propter fraudes, q
fieri poterant contra expectantes, & contra ordi-
narios Altera. de qua ſupra, uidelicet, ne de bene
13 ficiis diſponeretur, ut de reb. hæreditariis. † Rône
una ſublata, remanente altera, quæ eſt ſucceſſionis
euitandę, debet remanere diſpoſitio, & diſpoſitio
nis effectus; uulgat. §. affinitatis Inſtit. de nuptiis.
gl. in l. ſi quis ad exhibendum. ff. de excep. rei iudi.
glo. & Rip. in l. ſi uentri. §. in bonis. ff. de priui. cre-
di. Dec. conſi 503. ſuperiorib. ante fi. & cõſil. 565.
clariſſima. nu. 6. & ad effectum iſtius regulæ; licet
in aliis terminis Caſſa. ſuper regulis Decl. 32. nu.
10 uerſi. ſi uero uolumus, ut duæ ſint rationes, &
D. Sarn. d. q 21. nu. 2. eſt tex. & ita ad hoc illum no.
& ponderat Bar. in l. liberorum. ff. de his qui no-
tant. infa. & in l. ſi non lex eliaſcentia. ubi Bar. ff de
hæred. inſti. Amplia etiam ſi ſimus in priuilegio.
Imo. & Car. in c. ex parte. de cleri. conin. Quid te-
nendum? utraque pars uidetur poſſe ſuſtineri. Pri
ma uidetur magis æqua, & benignior: pars uero
affirmatiua eſt uerior & magis inhæret litteræ, ac
menti præſumptæ conditoris. Non omitto, quòd
Domini de Rota in caſu D. Sarn. non obſtantibus
eius motiuis contrarium tenuerunt, ſub die 11. &
20. Februarii. & 27. Martii. 1549. in una Maioricē.
parrochialis S. Nicolai, coram R. P. D. Antonio
Auguſtino pro d. Franciſco Robuſter antiquo, &
practico Rom. Cur. cauſarum Procuratore, contra
Thomam Taſſaquet. Et contra Samen. & ſic, quòd
in quacunque permutatione regula hæc locum
habeat in Rota concluſum fuiſſe affirmant, per ſ.
Dec. 235. lib. 3. & ex lib. de Graſ. Dec. 419. incip. re-
gula de infir. reſignan.

S V M M A R I V M.

1 *Regula hæc, an locum habeat quando ſit reſignatio reſer-
uatis fructibus.*
2 *Ad renunciationem iuris ad rem, quàm in re facilius
quis inducitur.*
3 *Turpibus conditionibus reiectis actus ſuſtinetur.*
4 *Conditione turpi reiecta teſtamentum & inſtitutio ſuſti-
netur.*
5 *Pactum reſeruationis fructuum niſi à Papa approbetur
turpe eſt.*

1 DEcimoquarto quæro, † an regula ha-
beat locum, quando ſit reſignatio re-
ſeruatis fructibus? D. Samen. queſtio.
20. non figit pedes, dicens tãdem co-
gitandum eſſe. Breuiter omiſſa lõga
diſputatione, pars affirmatiua tenenda eſt, tum
propter identitatem rationis; ſi enim rationes
regulæ (pro ut dicunt) ſunt, ne de beneficiis diſpo-
nat quis, ut de bonis hæreditariis: hæc rõ hic mili-
tat, ſiue dicamus regulã eſſe in fauorem expectan
tium, uel ordinariorum, adhuc iſta ratio in caſu
propoſito militabit. Immo cum occaſioni fraudis
reſiſtendum ſit, maior fraus, frequentiorque frau-
dis occaſio hic conſiderari poterit: facilius enim
infirmus, qui dubius eſt, an ſuperuiuere an mori
debeat, inducetur ad iſtas reſignationes, ſi futurus
ceſſionarius ſibi polliceatur, conſentiatque om-
nes fructus cedentis uita durante. libentius enim
quis ſub his modis, uel conditionibus cedit, quã
2 purè: ut etiam dicimus facilius † renunciationem
iuris ad rem, quàm in re induci. c. ſi. ſi. de con-
ceſſ. præben. lib. 6. c. penult. & ibi nota. de præben.
eod. lib. Pariſ. conſi. 76. in capitulã. nume. 9. uerſi.
eo maximè. nolum. 4. Inſuper reſignatio cum re-
ſeruatione fructuum reſignatio eſt, ergo in regula
non comprehendatur. Amplius magis eſt reſigna-
tio reſeruatis fructibus quam ſit ſpecies reſerua-
tionis prohibitæ, quam abſoluta beneficii reſigna-
tio, ergo illi magis reſiſtendum. argum. c. ubi peri
culum. de electio. lib. 6. Accedit, quòd reſeruatio
fructuum non aderat, nec impedit, quin ceſſio ef-
fectui demandetur. Papa enim reiecta conditio-
ne, ſeu qualitate reſeruationis fructuum in toto,
uel pro parte, poteſt reſignationem admittere,
3 ſeu admitti mandare. † turpibus, enim conditio-
nib. appoſitis, ſeu adiectis, poſthabitis, principa-
lis actus, præſertim fauorabilis ſuſtinetur. l. quidã.
4 ff. de condi. inſti. ubi † conditione turpi, uidelicet,
ſi reliquias teſtatoris in mare proiiciat, reiecta, te-
ſtamentum ualet: ut etiam inſtitutio remanet, re-
iecta conditione dirimendi matrimonium, tan-
quam turpi. l. reprehendenda. C. de inſti. & ſubſti.
c. ſi. in ſi. cum gl. pen. de condi. appo. Ant. Corſet.
in ſuis ſing. in uer. pactum. 2. ubi late. Quòd autẽ
pactum

5 pactum iſtud† reſeruationis omnium, ſeu partis fructuum in ceſſione, ſeu reſignatione ſit turpe, niſi a ſummo Pontifice approbetur: & in tantum dicatur honeſtum, inquantum authoritas, & diſpenſatio Papæ ſe extendit, & nihilo plus, facit. c. 1. q. 2. c. cum pridem. de pact. c. quæſitum, & c. cũ uniuerſorum. cum gl. in uer. tractare. de re. perm. latè Dec. conſi. 141. ad plura dubia, poſt princ. & per totum conſi. & quaſi in terminis noſtris Ro. conſ. 559. quia beneficii reſignatio. & expreſſius, per Fel. conſil. 11. Papa concedit, per totum, ubi plura ad hoc adducit. Liberalitas igitur Papę nõ debet impedire effectum huius regulæ, niſi aliud expreſsè caueatur; minuſq; debet ſine cauſa rationabili præiudicari expectantibus, & ordinariis. & ſi aliter diceremus, ſequeretur maximum abſurdum, quòd omnes in extremis agentes reſignarent cum reſeruatione fructuum, & ſic fraus legi fieret.

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc, an in beneficio patrimoniali locum habeat.*
2 *Mutanda non ſunt, quæ diu certam interpretationem habuerunt.*
3 *Liberè fieri quando dicatur.*
4 *Patrimonialia beneficia ſub verbo, beneficiorum, non uenire.*
5 *Diſpoſitio de ſimplicibus loquens caſus qualificatos, & diuerſæ naturæ non comprehendit.*
6 *Indefinita in pęnalibus non æquipollet uniuerſali.*
7 *Patrimonialia beneficia, quę hodie in titulum dantur vera beneficia eſſe.*
8 *Indefinita legis etiam in odioſis æquipollet vniuerſali.*
9 *Renunciare beneficio eccleſiaſtico quilibet poteſt.*
10 *Renunciatio non admiſſa obſtat reſpectu ipſius renunciantis.*
11 *Beneficiorum eccleſiaſticorum duo ſunt genera.*
12 *Secularium beneficiorum aliqua ſunt libera, alia non.*
13 *Beneficia omnia libera præſumuntur.*
14 *Non habemus iura loquentia, de patrimonialibus beneficijs, prout hodie in Hiſpanijs loquuntur.*
15 *Ordinari ſine titulo nemo debet.*
16 *Patrimonialia beneficia, vnde nomen ſumpſerint, & quæ ſint.*
17 *Argumentum ab ethimologia.*
18 *Natiuitas paterna ſeu propria quem ciuem, ſeu municipem facit.*
19 *Beneficia conferri debent clericis loci.*
20 *Taciturnitas nationis ſubreptionem inducit.*
21 *Patrimoniales, & naturales filij inter ſe differunt.*
22 *In exorbitantibus quando eſt eadem ratio & fauor aui vnę extenſio fienda eſt.*
23 *Rotæ reſponſa magis diuina, quàm humana ſunt, quando autem ſequenda ſint.*

1 DEcimoquinto quæro, cum D. Sarn. † an regula habeat locum in beneficio patrimoniali? Ipſe ſibi ipſi non conſtat. Primo enim pro parte negatiua allegat dictum Felin. in quibuſdam ſuis recollectis, & rationem per eum datam, quod renunciatio talis beneficii, nec expectãtibus, nec ordinario noceat: ergo ceſſet ratio regulæ. poſtea oppugnat dictum Felin. reſpondendo etiam quòd ceſſaret una ratio, uidelicet fraus contra expectantes, & ordinariũ: non ceſſat alia ratio; ergo ſit locus regulæ. Saluat poſtea dictum Fel. in uno caſu, ut ibi, tandem reſidet in his uerbis, uidelicet, Tenenda tamen eſt opinio Rotę, nec de aliqua tali opinione Rotę uerbum aliquod præmiſit. poſſumus igitur dicere cum Horatio. Obſcurus fio, dum breuis eſſe laboro. ego credo, quòd ipſe intellexerit, quòd annotatio Fel. ſit ex mente, ſed ſuper ſolutione Rotæ, unde cũ ipſe D. Sarn. duo feciſſet, primo impugnauerit dictum Fel. ſcdo illud ſaluando reſtrinxerit, & limitauerit: tandem dicit ſtandum eſſe opinioni Rot. quaſi recedat ab oppugnatione, & reſtrictione, & approbet primum dictum. Vtcunq; ſit, quæſtio huiuſmodi eſt magni ponderis, & a nouis in Cu. Ro. parum intellecta. & quia utilis, & quotidiana, præſertim tractantibus cauſas Hiſpanas, q̃ ſecũ ferunt lac, & lanam, & honorant, & auro replent curiam iſtã, & Hiſpani ab antiquo tpe habuerunt, prout etiã nunc habent magnã deuotionem ad hanc Ro. cu. & limina S. Petri, prout ẽt per Old. antiquũ doct. cõſ. 62. & circa. poſt nu. 5. uer. ſed de natione Hiſpanorũ. & materia, de qua tracto a Doctorib. ſiccè, & obiter tactata reperitur, altius exordiar. Aſſumo igitur partem negatiuã, q̃ ſi approbata fuit a Fel. uiro magnæ authoritatis, & ab ipſo D. Sarn. imò ab ipſa Rota, ut Sarnẽſ.
2 ſentit, uidetur omnino tenenda. † mutanda. n. non ſunt, quæ diu certam interpretationem habuerunt. l. minime. ff. de legi. l. quod ſi nolit. §. quia aſſidua. ff. de ædil. edict. Mar. Socin. iun. conſil. 2. num. 24. & ſeq. lib. 1. ubi quod attendenda eſt interpretatio dari ſolita. Dec. conſi. 429. nu. 7. & 469. nu. 13. Accedit pro iſta opin. quòd ambæ rationes, quibus dicunt fundatam eſſe regulã ipſam, ceſſant in reſignatione beneficii patrimonialis. Prima. n. quæ eſt, ne fraus cõmittatur contra expectantes, & ordinarium, ut uult Felin. ceſſat, & id etiam confitetur Do. Sarnenſ. ſeu ſupponit, dũ contra Fel. opinio. arguit. Altera ratio, ne beneficia dẽtur per uiam ſucceſſionis, licet ipſe aliud dicat, uidetur etiam ſublata. ſucceſſio. n. conſiderari non poteſt, ubi non datur libera facultas
3 diſponendi. Nam † liberè id dr̃ fieri, quod ſine alterius requiſitione, & eo inuito agitur, ſeu tractatur. c. 1. poſt prin. ibi, liberè poteſt, & ibi Doct. de reug. iuris. lib. 6. glo. in cle. ſi. in uer. liberè. de iure pat. glo. abb. in c. de multa, de præbend. Calcan. conſi. 3. nu. 18. glo. & Dec. in c. ſi pro debilitate. de offi. deleg. Alex. cõſi. 12. viſo themate. nu. 1. & cõſ. 14. uiſo, & conſiderato. nu. 3. uol. 2. & de dictione, liberè, uideatur Socin. conſil. 170. in præſenti. numero 8. & ante. lib. 2. & ex illis uerbis. liberè deuenire voluit, fideicommiſſarius, hæreditatem, & poſſeſſionem propria auctoritate apprehendere

poteſt. Raph. Cuma. conſ. 3. teſtator, ante nume. 2.
Iaſ. 8. licet enim quis reſignet beneficium patri-
moniale, ut de eo Titio prouideatur: niſi ille Ti-
tius ſit filius patrimonialis, non poterit ſibi de eo
ꝓuideri. Dictio autem, liberè, de qua ſupra quot
modis capiatur, melius omnibus declarat Domi.
Petr. Rebuff. ſuper concor. ſub rub. de reg. ad præ-
la. nomi. §. 1. in uerſic. liberè. pag. 157. & latius ſub
rubr. de colla. §. præfatique omnes. in uerſi. liberè.
pag. 308. & ſeq. ubi quatuordecim modis accipi
probat. Vltra quam ſi quis ſcire uoluerit uerbum
prædictum liberè quid ſignificet, & operetur in re
nunciatione, uideat Caro. Rui. conſ. 1. li. 1. nu. 21.
ubi plura adducit, & Dec. conſi. 131. uerbum libe
rè declarat. i. ſine impedimento. liberè. i. ſine con-
ſenſu alterius, uel ſine alicuius contradictione. Ar
chi. & Io. And. in c. cū eps. de offi. ordi. lib. 6. l. quia
que, ubi Luc. de Pen. in uer. libera. col. 2. C. de de-
curio. lib. 10. Abb. in c. cum ceſſante. nu. 6. de app.
& nouiſſimè p Aug. Bero. ſuper rub. de conſti. nu.
53. & ſeq. in c. illud. nu. 14. de iu. patro. & in ca. 1.
num. 1. de uſur. ubi quod idem eſt dicere liberè ꝙ
abſolutè: pro qua dictione uide ēt Tiraq. in l. ſi un
quam, C. de reuo. dona. in uer. reuertatur. in 40. fal
len. nu. 134. & ſeq. & in eo ſignificatu ſine alicuius
impedimento, uel ut ſibi, uel qñ ſibi placuerit ac-
cipi poſſe uidetur Leuiti. c. 14. ad fi. cumque di-
miſerit. paſſerem euolare in agrum liberè orabit
pro domo. Sic eſt in epiſtola Artaſerxis Regis Per
ſarū quam inuenies. 1. Eſdræ. c. 7. & oē argentum,
& aurum à quocumque inueneris &c. liberè acci-
pe, & poſt. ſed & imperitos docete liberè. Sic &
Hiere. cap. 37. Hieremias aūt liberè ambulabat in
medio populi. libera ita res dicitur quæ alicui
neceſſitati, ſeu ſeruituti ſubiecta non eſt Bar. in l.
Mæuius. §. fundo. nu. 2. ff. de leg. 2. ſequitur Socin.
conſi. 43. uiſo themate. nu. 13. uol. 4. ubi, ꝙ per il-
lam dictionem, liberam, fratres diuidentes hæredi
tatem, uidentur inter ſe dediſſe licētiā alienandi
bona ſubiecta fideicōmiſſo, dictio. n. libera oēm
prorſus conditionem reiicit. c. extirpandæ. §. fi. de
præb. lib. 6. Oldra. conſi. 44. quæritur, ante nu. 3.
Archi. & Io. And. in c. pro humani. de homi. lib. 6.
Liberum ēt dicitur, quòd ab omni ſolemnitatis,
& neceſſitatis obſeruantia abſtractum eſt, p tex.
in l. 1. ff. de mili. teſta. Bal. in c. quæ in eccleſiarum.
nu. 4. & ibi addi. de conſtitu. Secundo, cum talia
beneficia ſint de iure patronatus laicorum, ut uo
luit Staph. olim Rotæ Auditor in tracta. utriuſq;
ſignaturæ. fol. 15. procedent etiam omnia illa ar-
gumenta facta per D. Sarn. ſupra q. 17. dum quæ-
rit, an regula procedat in beneficiis iur. patrona-
tus: quæ ibi uideri poſſunt. Cum igitur utraq; ra
tio regulæ ceſſare uideatur, & ipſa ceſſare debet.
4 Tertio adduci poteſt, quòd † patrimonialia bene-
ficia non ueniunt ſub ſimplici prolatione, ſeu uer
bo beneficiorum. habent enim diuerſam naturā,
& qualitatem. nam uidemus, quòd in adeptione
beneficii quis tenetur facere mentionem de obtē-
tis: alioqui gratia non ualet. c. in noſtra, & ibi Ho-
ſtien. Abb. & Feli. pleniſſimè. de reſcrip. & tamen
de titulo patrimonii, ad quem quis eſt ordinatus,
in literis gratiæ nō tenetur facere mentionem. Cal
de. conſi. 6. an. ſi epiſcopus. ſub tit. de præb. col. 2.
uer. an de præſtimoniis: qui allegat eius patrem
in dicto. c. in noſtra. q6. 6. Quarto, cum regula iſta
5 (ut probatum fuit) ſit exorbitans & odioſa, † diſpo
ſitio de ſimplicibus loquens, non comprehendit
caſus qualificatos, & diuerſæ naturæ. l. 1. ff. de do-
na. c. ſtatutum. de elect. lib. 6. Dec. conſi. 301. num.
6 1. & 421. num. 7. Quinto, quia † indefinita locutio
in materia pœnali non æquipollet uniuerſali. l. 2.
& ibi glo. magna, & Docto. ff. de libe. & poſthu. l. ſi
ſeruitus. in prin. ff. de ſerui. urb. prædio. Ray. conſi.
3. uidetur prima facie col. fin. uerſic. ad hoc ergo,
ut iſtud. notum. 5. & ſi Papa uoluiſſet hanc regu-
lam extendi ad beneficia patrimonialia, dixiſſet
ſaltem per uerba uniuerſalia, ut fecit in regula de
Veriſimili, de Triennali, & pleriſque aliis, ubi
uſus eſt uerbis uniuerſalibus. Pro parte uerò affir
matiua facit argumentum Domi. Sarnen. quod
7 negari non poteſt † patrimonialia beneficia, quæ
hodie dantur in titulum perpetui beneficij, eſſe
uerè, & realiter perpetua beneficia eccleſiaſtica.
& ultra Feli. per eum adductum in ca. poſtulaſti.
de reſcrip. nume. 5. idem concludit ibi Ioan. An-
dr. colum. 2. ſuper ultima gloſſ. ubi quòd quando
quis eſt ordinatus ad titulum patrimonij, neceſ-
ſe habet facere mentionem de titulo patrimonij.
& ratio eſt, quia uere eſt beneficium, unde de eo
mentio fieri debet: & ſic ceſſat tertium fundamen
tum ſupra in contrarium factum, quòd procede-
ret in ſecundo caſu poſito ibi per Io. And. uideli-
cet, quando quis non eſt ordinatus ad titulū pa-
trimonij. Idem ēt cōcludit Io. And. in c. ſi pauper
gl. 2. nu. 2. & ante fi. de præb. lib. 6. & Abb. in d. ca.
poſtulaſti, & dictum Ioan. And. communiter tene
tur, ut atteſtatur Syl. de beneficio. par. 3. q. 12. nu.
27. cum igitur uerè ſit beneficium, comprehendi
debet ſub uerbis indefinite poſitis: tanto magis
8 in † indefinita legis, etiam quòd eſſemus in mate-
tia odioſa: & ſic reſpondetur quinto argumento
in contrarium facto. Communis. n. opi. ſe habet, ꝙ
indefinita legis æquipollet uniuerſali: contrariū
uero argumentum procederet in indefinita ho-
minis, & hanc dicit cōem Cur. Ion. conſ. 10. nu. 3.
& conſi. 107. nu. 3. & 4. Dec. conſi. 287. in Ciuitate
Placentiæ. nu. 15. ubi ꝙ indefinita prolata ab ho-
mine, non æquipollet uniuerſali. Secūdo, cū poſſit
renunciari beneficium patrimoniale, ſicut alia bñ
ficia, licet in modo prouidēdi ſit aliqua dña, per
hoc non alteratur renūciatio, & ſic locus erit regu
9 læ. † renunciare. n. bñficio eccleſiaſtico quilibet po
teſt, dummodo in manib. ſui plati. c. admonet. ibi,
aut te dimittere inconſulto & cap. quod in dubijs
ubi ēt Compoſtel. & alii. de renun. Lap. alle. 14. in
ult. concl. Pariſ. conſi. 135. Ioānes in collatione. nu.
2. uol. 4. immo & ipſi Papatui renunciari pōt. c. 1.
10 eo. lib. 6. Immo ēt renunciatio † non ad nulla, ob
reſpectu ipſius renūciantis. Rot. in uo. 60. permu-
tanti

tanti non cõpetit,&c.& 352.ſi opponitur. Tertio
eſto, qđ renunciatio plena,& effectualis fieri non
poſſet, adhuc ex uerbo illo, dimiſerit, ſuper quo
latè ſcripſi in ꝓxima præced.q. negari non põt,
quòd locus regulæ non ſit eo ipſo, quòd quis be-
neficium dimittit. tunc.n.nihil curandum eſt,
quid poſtea ſequatur, cũ ſolus actus dimiſsionis
ſufficiat,& regula in hoc clarè loquitur. Quarto
conſiderari poteſt, quod eędemmet rationes, quę
militant in aliis beneficiis, concurrunt ẽt in his
patrimonialib.& dato quòd concedendũ eſſet,
quod expectantes non poſsint acceptare benefi-
cia patrimonialia, ut tenet Staphi.ſuper alleg.in
contrarium ſuper ſignatu. fol.15.tamen ipſe non
negat: imò concedit, quod expectatiua etiã con
ceditur ad patrimonialia ex fauore. & ratio, quã
ipſe allegat, non facit ad quæſtionem noſtram:
imò non eſt uera, quod eo ipſo, quod ſunt patri-
monialia, ſint de iure patronatus, ut infra oſten-
dam. & ſic ſecundum fundamẽtum in contrariũ
factũ, quod præſupponit iſta beneficia eſſe de iu-
repatronatus, non ſubſiſtit. & quatenus ceſſaret
iſta ratio defraudandi expectantes, non ceſſaret
alia, quæ eſt defraudare ordinarios: & ſic diſpoſi-
tio aliis rationibus remanentib. non ceſſaret nul
ga.§.affinitatis.Inſtitu.de nup.& licet D.Sarnen.
arguens pro iſta parte conceſſerit contrarium, aſ
ſerens ceſſare fraudem contra ordinarios. illo-
rumq; ꝑiudicium non poſſe cõſiderari in his pa-
trimonialib.ego contrariũ teneo, qđ imò ordina
rius ẽt aliis,& illorũ collatione defraudari poſſit:
quia eorũ collatio ad ipſum ſpectat. licet cum ali
quali dfia à collatione aliorũ beneficiorũ, ut infra
adducã.& ſic ceſſat primũ fundm̃ in contrariũ fa
ctum. Cui ẽt reſponderi põt, qđ etiam in benefi-
ciis patrimonialib. põt conſiderari ſucceſsio, pu-
ta ſi patrimonialis in patrimonialem conſangui
neum reſignat. Quid tenendũ? ego concludo ꝓ
hac parte affirmatiua:& ꝓ maiori cognitione ue
ritaris, ut qui parũ experti in Cur.Ro. melius ri-
mari poſſint argumenta ſupra facta,& ueritatem
11 ipſam, pro illis præmitto, quod † beneficiorũ ec-
cleſiaſticorũ duo ſunt genera: aliqua.n.ſunt ſecu-
laria, aliqua regularia. & q̃ ſint iſta melius, quàm
alius, ꝓſequitur Syl.de benef.par.1.q.2.nu.6. uſ-
que ad fi.q.& latè Pau.Rom.in tracta.penſio.in 7.
12 q.fol.19.& ſeq. Item † ſecularia beneficia aliqua
ſunt libera,& ad liberam diſpoſitionem ipſius
13 prælati, aliqua non: & omnia † libera præſumun
tur, non autem ſeruitoria, niſi contrarium probe
tur argumento tex.in l.ſi prius.§.ſed loco ſacro.
ff.de aqua plu.arcen.& in l.ſeruitutes prædiorũ.
§.fi.ff.de ſerui.glo.magna.cit.medium.uerſi.item
alia ratione.16.q.7.Inno.in c.cum uenerabilis.in
fi.de excep.Caſſa.4.de proba.ante nu.8.& facit,
qđ libertas eſt iuris naturalis.l.libertas.ff.de ſta.
homi.l.manumiſsiones.ff.de iuſti.& iure.& quæ-
libet res libera præſumitur, ut in l.altius.C.de ſer
ui.& aqua.Corne.conſ.227.colu.2.lib.1.& conſil.
154.in princi.lib.2.& dixit Caſſa.deciſ.1.nu.6.de
dilatio. quòd libertas omnium beneficiorum pręſumitur niſi ſeruitus probetur. & omnia quæ li-
bera ſunt, meliori ſunt conditione quàm ſerua, ut
notiſsimum eſt,& Cicero eſt auctor de lege Agra
ria. optimo.n.iure (inquit) ea ſunt profectò præ
dia, quæ optima conditione ſunt, libera meliore
condõne ſunt quam ſerua.&c. Beneficia uerò nõ
libera duob.modis conſiderari poſſunt. uno, qđ
ſint de iurepatronatus, toto titulo, de iurepatr.al
tero, quod ſint patrimonialia, id eſt, quòd neceſ-
ſario ſint conferenda filiis patrimonialib. poteſt
ẽt ſimul utrunq; concurrere, uidelicet, quòd ſint
de iurepatronatus,& etiã patrimonialia:& hoc
ultimo caſu cõiter filii patrimoniales habent ius
præſentandi ſoli, uel cum alio non patrimoniali.
& ordinarius inſtituit,& ſic ordinarius habet ſo-
lum inſtitutionem, ſeu confirmationem. At iſte
non eſt caſus noſtræ quæſtionis. fateor.n.qđ tunc
difficilius expectatiua concederetur iuxta termi
nos Staphi.tamen conculcat patrimonialitatẽ,
cũ iure patronatus,& malè iudicio meo: præſup-
ponit enim, quòd omnia beneficia patrimonia-
lia ſint de iure patronatus laicorum: quod eſt fal
ſum. Queſtio uerò mea, poſita ẽt per D.Sarnen.lo
quitur in beneficiis patrimonialibus, ſemota iſta
14 alia qualitate iuris patronatus.& de iſtis † bene-
ficiis patrimonialib.modo, quo ſumũtur in ciui-
tate Burgenſi, Calaguritana, Palentina,& aliis lo
cis Hiſpaniarũ, non uidi tex. aliquẽ in terminis,
nec illorũ materia in iure tãgitur: licet adſint ca
nones de patrimonio clerici loquentes. qui tamẽ
de iſtis beneficiis patrimonialib.non loquuntur,
15 ut oſtendam.& ꝓmitto, quod de iure quis † ordi
nari non debet ad ſacros ordines ſine titulo: alio-
qui epiſcopus ordinans prouidere illi debet, un
de uiuat, donec titu.conſequatur.c.epiſcopus or
dinans prouidere illi debet, unde uiuat. Quod
autem procedit in ordinibus minoribus.c.non
liceat.eod. erat dubium quid in ordinaro, qui
habebat patrimonium proprium, non tamen ha
bebat beneficium aliquod,& tex.in c.tuis, de ꝑ-
ben.decidit, quod habens ſufficiens patrimoniũ
poterit ordinari,& ſic abſq; eo, quod eps̃ tenere-
tur illi aliqd ſubminiſtrare, ſeu de alio beneficio
ꝓuidere, ut declarat ibi gl.1.Erat ẽt dubium, an
habens Vicariam perpetuam, ſeu ſufficiẽs patri-
moniũ, impetrãs beneficiũ, teneatur de Vicario,
& patrimonio facere mẽtionẽ,& an eps̃ per lite-
ras iuſtitiæ.i.in forma communi, ſeu in forma, cũ
ſecundum Apoſtolum, arctetur tali ꝓuidere tex.
in c.poſtulaſti, de reſcri. utrunq; proponit. deci-
dit tñ ſolum in habente Vicariam perpetuã epm̃,
non teneri,& literas non ualere.glo.ibi. in uerſi.
prouentib.tenet literas in habente patrimoniũ
ualere, licet tex.ibi non decidat, quia ex duobus
ꝓmiſsis, uno negato, alterũ uideatur conceſsũ.c.
nõ ne, de pręſpm.tandẽ.Io.And.in d.c.poſtulaſti
poſt prin.& ſuper gl.ult.& Abb.Fel.& alii,& Ioa.
And.in dicto c.ſi pauper.de præbend.lib.6.ſuper
glo.2.tranſeunt cum diſtinctione, de qua ſupra:

uidelicet,quòd aut patrimonium, eſt ordinatum
in titulum beneficii,aut non,in primo caſu habea
tur pro uero beneficio,& de illo ſit facienda men-
tio:ſecus in ſecundo caſu,allegatur etiam pro præ
dictis.c.tua no: de Symonia.ibi,quis poteſt crea-
ri canonicus, & beneficia ſua pro præbenda reti-
nere. Prædicta autem iura non concludunt talia
beneficia eſſe patrimonialia,de quibus nos loqui
mur,nec Doctores ſuper dictis iuribus declarant,
quæ ſint beneficia patrimonialia,licet tã iura quã
Doct.concedant patrimonium conuerti poſſe in
titulum beneficii,ſeu in præbendam? Et ſecũdum
terminos dictorum canonum, patrimonium, quod
græce οὐσία dicitur,pro hæreditate à patre relicta,
ſumitur & hoc modo accepit Cicero de Oratore
ſub his uerbis,Patrimonii ſui , & defenſoris iuris
paterni.& tex. in l. quantitas patrimonii. ff. ad l.
16 Falcid.& l.ſeq.in prin.Patrimonialia † autem be-
neficia,unde nomen ſumpſerint,& quæ ſint,nunc
ſubiiciam ex his,quæ legi,& ex his quæ audiui ab
ipſis litigantibus ſuper talibus beneficiis. & ego
fui,& ſum aduocatus in pluribus cauſis ſuper be
neficiis patrimonialibus Hiſpaniarum , quarum
plures terminari uidi ſecundum iura ſtatutaria,
& ſynodalia de ſuper ædita,quæ diuerſa ſunt, ſecũ
dum locorum diuerſitatem . Pro etymologia igi-
tur huius termini, ſeu nominis patrimonialium
17 intelligenda à qua † etymologia licitum eſt argue
re. Ariſt. 2.lib.Topico.loco 19.l.2.§.appellata.ff.ſi
cer.pet.l. Tugurium.ff.de uer.ſign.l.facta. §.ſi ui-
denda.ff.ad Trebel.c.cleros.21.diſt. c. ſi cupis.16.
q.1.c.clericus.12.q.1.c.pubetes.de deſponſ.impu
be.Videamus an ex eo ſic patrimonialia appellẽ-
tur,quòd á patrimonio,i. paterna hæreditate ue-
niant ſecundum interpretationem.de qua ſupra?
& certe ad terminos noſtros malè uidetur poſſe
adaptari talis deriuatio:niſi dicamus,quòd bene
ficia,de quibus loquimur, propterea dicantur pa
trimonialia,quia inſtituta à parentibus eorum,
quibus poſtea tanquam filiis patrimonialibus cõ
ferenda ſunt.& ſic patrimonialia , quaſi á patrib.
ſeu auis inſtituta.ut dentur , & conferantur filiis,
& aliis ſucceſſoribus in infinitum,ſed & illud ob-
ſtare uideretur,quòd non omnes eiuſdẽ loci,Dioe
ceſis , ſeu Parrochiæ filii patrimoniales dici poſ-
ſent,ſed illi tantum,qui tales auos,uel patres ha-
buiſſent.Secundo modo etymologia ſumi poſſet,
quòd dicantur beneficia patrimonialia, eo quòd
ab aliquibus ſuper eorum patrimonio inſtituta
ſint,ſeu patrimonium beneficiis aſſignatum fuit
in titulum patrimonii, & ſic de patrimoniis effe-
cti fuerint tituli perpetui beneficiorum , nec curo
an à patribus,uel auis illorum, quibus talia bene
ficia conferenda erant,ab aliquibus ex beneficia
tis,uel ordinatis,ſeu ab aliis quibuſcunque ſic or
dinati fuerunt , uel ab illis patrimonia profecta
fuerint.poteſt enim quis ordinari ad titulum ſui
patrimonii,uel alterius,pro ut per Io.Andr.in al-
leg.c.ſi pauper.de præben.lib.6. ſuper glo. 2. nu.
2.ubi expreſſè hoc dicit,& cum eo alii tranſeunt.

Tertio modo ſumi poteſt deriuatio à patria: un-
de illa dicantur beneficia patrimonialia,quę ſunt
in tali patria,quæ ex conceſſione Apoſtolica, uel
ſtatutis, ſeu ſynodalibus conſtitutionibus,natis,
ſeu degentibus in tali patria ſecundum diuerſita
tem ſtatutorum , ſeu conſtitutionum conferri ne-
ceſſariò debeant. & ſic illa erunt beneficia patri-
monialia,quæ talibus filiis patrimonialibus aſſi-
gnari poſſunt , & debent, & non aliis uerbis . De
iſtis beneficiis, & filiis patrimonialibus loquitur
Caſſado.deciſ.8. de præb. quæ omnino uideatur,
ubi permittit,quòd multa ſunt talia beneficia in
Hiſpania ad quæ patrimoniales , ſeu naturales
oriundi ex ipſis locis,Villis,aut Caſtris habent fa-
cultatem ſe opponendi, quando uacant: & ordi-
narij tenentur conferre illa habilioribus . & hos
terminos patrimoniales , & naturales pro eodem
accipit. De iſtis etiam beneficiis patrimoniali-
bus loquitur Domi.Sarnen. in 1. quæſtio. regulæ,
De non tollendo iure quæſito.nume. 10.verſicu.&
quod dictum eſt.Stylus igitur,& communis uſus
aliquorum locorum Hiſpaniarum eſt , quòd uacã
te beneficio patrimoniali tantum, non loquor de
illo,quod eſt de iure patronatus,pluribus cõcur-
rentibus ad illud beneficium ſe ſe inuicem oppo-
nunt:& oppoſitio talis habetur loco acceptatio-
nis.ordinarius cauſa cognita , & diſcuſſo, qui ſit
habilior, declarat talem magis habilem , & ido-
neum , & illi beneficium deberi, mandatque illũ
in poſſeſſionem mitti . Et notanda ſunt illa uer-
ba Caſſado.ubi ſupra, uidelicet ad quæ filii patri
moniales,ſeu naturales oriundi ex ipſis locis &c.
Et ſic omnino uidetur concludere pro iſta ultima
etymologia. naturales enim oriundi,quantum ad
rem noſtram attinet,illi dicuntur qui in aliquo lo
co ſunt nati:& ſic naturales, quaſi in tali loco na-
ti.nec expoſitio iſta , & iſta deriuatio diſcrepat à
18 iure communi. † natiuitatis enim propria, ſeu pa
terna facit aliquẽ ciuem,ſiue municipem, & plu-
ra commoda tribuit.l.1.in princ.l.aſſumptio.§.fi-
lius.ff.ad municipa.l.filios.C.de municip. & ori-
gin.libro 10.& l.ciues. & utrobique Bartol. C. de
incol.eo.lib.latè per Iaſ.poſt Pau.de Caſt. & alios
in l.huiuſmodi.§.legatum.in 4.nota. ff.de lega. 1.
nec uideatur nouum, quòd per tales conſtitutio-
nes ſynodales diſpoſitum ſit , quòd talibus filijs
patrimonialibus, & naturalibus loci beneficia cõ
19 ferantur.nam & de iure † beneficia conferri , ſeu
concedi debent clericis loci, ubi beneficium con-
ſiſtit.l.in eccleſijs.C.de epiſcopis & cleric.capitu.
nec emeritis,& cap.ſequenti.61.diſtinc. cap. bene
2.ibi,nec uellemus præficere alienum. de poſtula.
præla.Abb.in c.ſi proponente.de reſcri. ubi,quòd
20 † taciturnitas nationis ſubreptionem inducit:
quia ſi expreſſiſſet ſe forenſem, non conceſſiſſet ſi-
bi gratiam,uel non ita de facili.Dec.conſi. 341.ni
ſa donatione,& conſi.ſeq.nu.13.& conſi. 696.rectẽ
ta concluſione.nu.32.Nec obſtat.ca.ad decorem.
de inſtit.ubi reprehenditur Patriarcha Conſtanti
nopolitanus,qui certę nationi bñficia oĩa cõfere-
bat.

bat, & ibi diſponitur, quod undecunq; uenien-
tibus tribuantur: quia reſpondeo, quòd id pro-
cedit in defectum clericorum loci beneficii. quã-
doq; autem ſunt originarii, ſeu naturales in loco
beneficii, & de iure illi præferri debent, vt etiam
dixi ſupra reg. 16 de concurrentib. ſuper benefi-
cio. q. 39. & optima ratione motus Abb. in d. c.
ad decorem. dixit, quòd ualde honeſtum, & fru-
ctuoſum eſſet, vt quiſq; in patria beneficiaretur.
idẽ repetit. Syl. de benef. par. 2. q. 23. nu. 34. Non
21 omitto tamen, quòd ſcdm aliquos, patrimonia-
les, & naturales filii differunt inter ſe, hoc modo,
quòd naturales dicantur illi, qui infra fines par-
rochiæ naſcuntur, qui etiam patrimoniales ſunt:
filii vero patrimoniales, nõ autem naturales, nun
cupantur illi, qui deſcendunt ex patre, vel matre,
auo, uel auia, alicuius parrochiæ, licet ipſi naſcã-
tur in alia parrochia, uel diœceſi. Sufficit aũt ad
obtinendũ beneficia patrimonialia, qđ quis, ut
patrimonialis tantum, licet non ſit & naturalis,
ut obſeruatur (ut audio) in ciuitate, & diœceſi
Burgen. & alibi, niſi aliter ſit ſtatutum, & diſpoſi-
tum, & ſecundum cõſuetudinem Burgen. ad hoc
ut quis poſſit obtinere beneficia patrimonialia
quatuor requiruntur copulatiuè, uidelicet, qđ ſit
filius patrimonialis. Secundo, qđ ſe opponat in
fra tp̃s. Tertio, qđ ſubiiciat ſe examini. Quarto,
qđ ſit aliis filiis patrimonialibus habilior. unde
cũ plura ad actus perfectionẽ requirãtur, omnia
debent interuenire. l. ſi hæredi plures. ff. de cond.
ind. Redeundo ad q̃onem ꝓpoſitam, tenẽda eſt
opi. affirmatiua, per ſupra deducta. & ex p̃miſsis
ſatis credo reſponſum argumentis ꝓ parte nega
tiua factis, excepto quarto motiuo: cui nunc re-
ſpondeo negando, qđ regula ſit reſtringenda ſo-
lũ ad ſimplicia beneficia. Imò ad oĩa beneficia
extenditur, præſertim in quib. militant eędẽ ratio
nes, uel aliquę ex rõnib. q̃ pro regula aſsignãtur.
Nego & patrimonialia beneficia quo ad termi-
nos regulæ habere diuerſam qualitatẽ, ſeu natu-
rã & in fauorẽ aĩæ & in exorbitantib. q̃ñ eſt eadẽ
ratio, & in fauorẽ aĩæ, ꝓ qua ſupponunt regulã fa
22 ctã, facienda eſſet † extenſio. Bart. in l. ſi extenſio.
præſertim nu. 45. uer. ex p̃dictis. ff. ſol. ma. Abb. in
c. quæſiuit. de diuor. in fi. ubi qđ fauore aĩæ, ſeu
fidei uerbũ generale & in materia pœnali intelli-
gitur largo modo. faciunt trad. per Fel. in c. tranſ
lato. de conſtit. col. fi. nu. 11. uer. primo, quia licet
in materia, &c. at in caſu noſtro oĩno extenſio fa-
cienda eſſet. Imò non pōt ꝓpriè dici extẽſio, q̃ñ
quid uenit ex uirtute cõprehenſiua ipſius uoca-
buli. Vnde vrget in cõtrariũ, qđ Ro. pro illa par
te concluſerit, ut D. Sarn. in fi. ſuæ q. p̃ſupponit:
ad qđ reſponderi poteſt, quòd de hm̃oi reſolu-
tione non conſtat, nec ipſe teſtatur ita reſolutum
eſſe. & quatenus aliàs ita reſolutum fuiſſet, non
conſtat de identitate caſus: & an eadem uerba eſ
ſent in regula tunc temporis, quæ ſunt nunc: tan
to magis propter uerbum, dimiſerit, in noſtra re
23 gula ſupra ponderatum. & quicquid ſit † Rotæ
authoritas licet maxima ſit, eiusq́ue reſpõſa ma
gis diuina, quam humana exiſtimari debeant: ta
men tunc ſequendæ ſunt. D. Auditorum deciſio
nes, quando in contrarium nõ apparent ualidio
res rationes. Illæ n. non æquipollent legibus, vt
prædicta expreſsè concludit Gem. conſ. 34. ſuper
præmiſſo dubio. nu. 5. uerſic. nec debent Audito
res moderni &c. Idem in c. duobus. nu. 9. cũ quo
tranſit ibi Fran. ante num. 11. de reſcri. lib. 6. Feli.
in c. ex parte. in uerb. diuerſorum librorum. de
reſcript. lib. 6. in prælud. extrauagantium. in uer.
deciſiones Rotæ. ubi etiam dicit, quòd ſæpe Rot.
iudicet contra deciſiones ipſas. Nec mirum, quia
ut hodie quæ eſt. 3. Octob. 1552. R. P. D. Io. Ant.
Capizucca, uir præſtantiſsimus, & moribus can-
didiſsimus, in ſua luculenta, & exemplari oratio
ne apud alios R. D. coauditores, & cauſarum pa
tronos, de more habita, etiam ex ſententia ſui no
biliſsimi, & integerrimi Pauli Capizucchæ olim
etiam Rotę auditoris, oſtendit, omnes mundi na
tiones apperiiſſe, & appetere iudicium DD. de
Rota, ea præcipua ratione, quòd nulla ſoleat eſſe
apud eos acceptio perſonarum: & cauſas ita ter
minant, ut decreta ipſorũ, decreta diuina eſſe cre
dantur: & uox eorum, uox Dei ſit: nec ipſi reper-
ta ueritate (ut plerique alii etiam ſummæ pote-
ſtatis iudices) erubeſcunt recedere ab opinione
præceſſorum Auditorum. Imò ex cauſis rationa-
bilib. ſuaſmet ſententias mutant, qđ in tribuna-
lib. extra Cur. Ro. quaſi inſolitum uidetur, contra
illud, melius eſt ſe corrigere, quã ab alio corrigi.
Non dubito igitur, & in præſenti dubio, & in ple-
riſque aliis q̃onib. tractis, ſi uiderint rõnes addu-
ctas potentiores eas amplexuros, q̃ñuis antiqui
D. de Rota aliás aliud ſenſerint, & tãto magis, q̃a
quo iuniores, eo perſpicaciores. & nunc Rotæ ſu
premum prudẽtiſsimorum tribunal ſub diuino
Principe, tot ſummis Iureconſultis, & integerri-
mis iuris floret: ut rediiſſe ad urbem uideantur
Paulus, Mutius, Papinianus, Gaius, Seruius, Ner-
ua, Caſsius, & cęteri ſummi Iureconſulti. Quorũ
Auditorum Rotæ Dux, ſeu Vexillifer (quem Deca
num appellant) tanq̃ eorum caput iuxta conſil.
Roma. 436. quod indultum. nu. 6. uerſ. item ibidẽ
Decanus, & eorum caput, ita omnes alios extra
urbem ubicunq; exiſtentes antecellit, ut meritò
tali ſapientiſsimo cętui præeſſe mereatur. Nec a-
liter illũ admiror, quàm alii antea admirati ſunt
acutiſsimum illum Papinianum. Cui, ſi Hierony
mus Acorambonus eius pater ſummus Philoſo
phus diligentius à ſecundis cauſis perquiſiſſet,
potius nomen Papiniani, quàm Fabii impoſuiſ-
ſet. Non tamen negauerim nomen Fabii ſummo
oratori euaſuro non inconueniſſe.

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc, an in renunciationibus, quæ fiunt extra cu-
riam locum habeat.*

2 *Verba vbi non conueniunt diſpoſitioni locus non eſt.*

3 *Beneficia commendata ſunt reſeruata.*
4 *Vnire ad uitam ordinarius non poteſt.*
5 *Nec etiam ad uitam diſſoluere.*
6 *Affectio inducitur per manus Papæ appoſitionem.*
7 *Litera epiſcopi probans.*
8 *Stilo non ſeruato conceſſiones de falſo ſuſpectè redduntur.*
9 *Geminatio actuum, ſeu uerborum, maiorem deliberationem oſtendit.*
10 *Argumentum a ratione, ſeu cauſa ceſſante.*
11 *Reſignatio coram ordinario ſimplex eſſe debet.*
12 *Ordinarius difficilius fallitur in prouidendo, quàm Papa.*
13 *Ordinarius prouidere ſolet eccleſijs, Papa vero perſonis.*
14 *Prouiſio in fauorem eccleſiæ fauorabilior, & vtilior quàm illa in fauorem perſonæ.*

1 DEcimoſexto quæro, an regula iſta procedat in renunciationibus, quę ſunt extra curiam? D. Sarnen. queſt. 2. proœmii, quærens, an regulæ habeant locum extra Curiam, facit communem opinion. pro affirmatiua: exceptis illis, quę non ſunt de dandis, quæ reſpiciunt expeditionem literarum in cancellaria faciendam: & etiã exceptis quibuſdam regulis iudicialibus propter aliquam particularem rationem., & ſuper hac regula. quæſtio. 26. ſuper dubio propoſito arguit ad partes, & reſidet in parte affirmatiua, adducens plures reſolutiones Rotæ idem concludentes. Caſſador. ſuper hac regula decis. 31. incipien. ſæpius fuit diſputatum, & poſt ultrã fundamenta adducta, dicit, ſex ex Dominis Rotæ, intra quos ipſe erat unus, tenuiſſe pro hac opinio. & quatuor contra. Idem etiam concludit Rota, uidelicet, regulam habere locum in reſignationibus coram ordinariis. ut inuenio annotatum in quibuſdam deciſionibus recollectis per bo. me. Ioann. Paulum Tholomęum, deciſio. 13. cuius uerba ſunt hæc. Domini tenent, quòd regula, de infirm. reſignan. habeat etiam locum in prouiſionibus ordinariorum propter fraudes, quæ committi poſſent. & quia eſt quodammodo dare facultatem teſtandi in beneficialibus, ſi quis in ultimo vitæ poſſet reſignare. Idem etiam firmat Rebuffus, in tractatu nomin. quæſtio. 17. uerſicul. nec refragatur. conſil. Deci. pagin. 221. in fine. & ſequen. Et antiquioribus temporibus idem tenuit maior pars dominorum Rotæ ut teſtatur Simonet. Dec. 64. incipien. coram me in vna Barchionem. & Creſcen. deci. 61. lib. 1. incipient. regula, de uiginti diebus, habet etiam locum in reſignationibus extra curiã ſecundum Rotam; licet contrarium dicat Deci. conſil. 224. Patet igitur, quòd communis opin. & Rotæ ſententia eſt pro parte iſta. unde contrarium tenere, uideretur quodammodo eſſe ponere os in cœlum. Verum, quia Deus optimus dedit, & erectos ad ſydera tollere uultus; & ſacra Rota non claudit aures noua, & intacta adducentibus, dummodo non ſint inſipida, cogitabam ſuppoſita communi, & uera opinio. prædicta, an in terminis regulæ noſtræ procedat opinio prædicta? & maxima erit utilitas iſta diſcutere, cum mille caſus ſimiles in dies accidere poſsint. Pro parte igitur negatiua facit, quia † uerba diſpoſitionis, ubi non
2 conueniunt, diſpoſitio locum non habet. l. hos accuſare. ff. de accuſatio. l. 4. §. toties. ff. de damn. infecto. & ibi Bartol. uerſicul. ultimo no. numer. 25. & 26. exemplum dat in ædicto, quod non habeat locum, ubi uerba eius non poſſunt aptari: & denunciationem non habere locum, ubi non eſt, cui denuncietur: & ſtatutum ſuper gabella ſoluenda ſuper quolibet contractu ad ſex denarios pro libra, non procedere in contractibus, qui fiunt ſuper re inæſtimabili, &c. facit l. ab omnibus. ff. de legat. 1. l. cum hic ſtatus. §. ſi ſponſus. ff. de donation. inter virum, & uxorem. l. 1. §. loquitur. ff. de aqua quotidiana, & æſtiua. l. ſi ſeruum. §. non dixit, prætor. ff. de acquirenda hære. cap. indemnitatibus §. penult. de election. lib. 6. Bartol. in l. ita autem. in principio, ff. de adminiſtratione tut. Deci. conſil. 222. uiſo puncto. numero 264. Viſis his. columna 2. poſt medium, uerſicul. & ſic uerba ſtatuti. 438. accuratè. numer. 7. Sed uerba regulæ noſtræ non conueniunt renunciationibus, quæ fiunt extra curiam: ergo diſpoſitio regulæ extra curiam omnino ceſſare debet. Minorem probo: nam regula noſtra habet ultra regulas hactenus editas uerba illa, aut
3 commendæ ceſſent. Sed † beneficia commendata ſunt reſeruata, nec de illis poteſt ordinarius diſponere, nec illa expectans acceptare, cum non dicantur uacare per mortem commendatarii, ſed per primum modum, uidelicet illius, qui ante commendam obierat, ut omnia iſta probantur per cap. nemini. & ibi gloſ. & Doctor. de elect. libro 6. Feder. de Sen. in tracta. permuta. quæſtio. 13. Roma. conſil. 350. in caſu propoſitæ. nume. 3. uerſicu. tertio, huius opin. Rot. Biſigne. in antiquio. 1. de præbend. utrum per commendã, &c. Achi. de Fal. in trac. reſeruar. fol. 13. nu. 21. in uer. beneficia commendata nõ includuntur. Caſſad. ſuper hac regula. deci. 32. Paſcaſius. &c. num. 2. & ſequen. ubi etiam ad aliam quæſt. utitur argumẽto ſupra facto. Sequitur igitur, quòd cum uerba non conueniant ordinariis, nec extra. Cu. Ro. ergo regula reſtringi debet ad Cur. Rom. ſolum. & ſi cui placet diſtinctio Aeneæ, ubi ſupra, uidelicet: an ſimus in commendis temporalibus, & prædicta procedant: an in perpetuis, & aliud dicendum ſit: cum quo etiam tranſit D. Sarnen. in 13. q. huius regulæ: qui demum poſt multa, ita diſtinguit, ad aliud propoſitum: dicendum eſt regulam noſtram indiſtinctè loquentem poſſe & debere intelligi de utraq; commenda. Nec huic fundamento obſtant adducta ibi per D. Sarnen. & ante ipſum per Caſſado. in dicta dec. 32.

ſuper

ſuper regulis; quæ incipit Paſcaſius: quia forſan
procederent, quando nulla mentio facta eſſet de
commẽda. Secus igitur in caſu noſtro, in quo de
commenda expreſſa ſit mentio. immo ſi non fa-
cta mentione ueniebat tantum commenda per-
petua, & non temporalis: facta mentione, debet
uenire utraque commenda, eo præſertim vt ex-
preſſio aliquid operetur. Pondero etiam alia uer
ba tex. noſtri, quæ non congruunt extra Cur. Ro.
ſaltem niſi in aliquo caſu particulari, & raro, ſed
ſolum Romæ, uidelicet unionis diſſolutioni con-
ſenſerit: & non repetendo ea, quæ dixi ſupra q.
10. quæ omnino uidenda erunt, ad iſtum effectũ.
pono. n. ibi plures caſus, quibus unionis tam tẽ-
poralis, quam perpetuæ diſſolutioni, quis conſen
tit. unde ſi loquimur in diſſolutione vnionis ad vi
4 tam, ſicut † unite ad uitam ordinarius non pôt,
quia beneficiis prouidere debet, & non perſonis.
Gem. conſ. 38. pro clariori. nu. 11. Caſſad. ſuper re
gul. dec. 33. lata fuit ſnĩa. nu. 5. dec. 3. de iudi. nu.
3. unde ꝓcedunt adducta ſupra, de cõmenda tẽ-
porali. Inſuper ſequitur, quòd ſicut ad uitã unire
non poteſt diœceſanus, ut ſupra probaui: eodem
5 modo, nec talem † unionem ad uitam diſſoluere
poſſit, ſeu eius diſſolutioni conſentire, argumen
to. l. nihil. tam naturale. ff. de regu. iur. l. is poteſt.
ff. de acqu. hæred. & hoc argumento utitur Cac-
cialup. in tracta. Vnion. articulo 9. ubi dat regu-
lam, quòd ille poteſt ſoluere unionem, qui po-
tuit eam facere: & ſic quo ad commendæ tem-
poralis diſſolutionem ſequitur, quòd nullo mo-
do regula poteſt uera reddi extra Roman. Cur.
Quantum uero attinet ad commendæ perpetuæ
diſſolutionem, qui eſt caſus rarus, & ſic regula
noſtra adaptari, & interpretari debet ad caſus
frequenter, non autem, rarò accidentes, uulgar. l.
nam ad ea. ff. de leg. tamen etiam in iſtis terminis
de raro contingentibus, etiam ad caſus magis
raros reducetur conſideratio diſſolutionis in diœ
ceſano. Vniones enim omnes factæ per ſummũ
Pontificem, ſeu Legatos, diſſolui minime po-
tuerunt. per Epiſcopum, arguendo ut ſupra: &
6 propter † affectionem per manus Papæ appoſi-
tionem. cap. ut noſtrum. de appella. cap. inter di-
lectos de exceſ. prælat. & ibi Docto. notant. Caſſa
dor. in dicta deciſ. 2. de unioni. num. 10. & deciſi.
37. ſuper regulis. num. 3. poteſt etiam conſidera-
ri raritas caſus, ex eo, quia ordinarius non omnia
beneficia unire poteſt, ſicut Papa: ut latè per Cac
cialup. & Pet. de Peruſio in tracta. Vnionum. Ter
tio, ponderari poſſunt illa uerba, uidelicet, uigo-
re ſupplicationis, dum eſſet ſanus, ſignatæ. Quæ
uerba nullo modo cadere poſſunt in diœceſanis,
quia non ſignant ſupplicationes reſignationum.
7 † Reſignationes enim, quæ fiunt coram Epiſco-
po per uiam Bullæ ipſius Epiſcopi, ſeu literarũ,
ſiue publico inſtrumento; ſiue cum ſigillo expe-
diuntur, & tales probant. cap. poſt ceſſionem. &
ibi glo. in uer. literas. ubi etiam Abb. Fel. & Deci.
latè, de probatio. Rot. 22. fuit dubitatum utrum
credatur. in no. ubi etiam quando non credatur
literis Epiſcopi. Dub. Faſt. ultimo uacan. qua-
dam, &c. colum. 2. in fine. 348. uoluerunt. in no.
Belleme. 321. in cauſa &c. Sylu. de beneficio. par.
3. quæſtio. 23. ubi ad plenum. Cum igitur ſtilus
ſit notorius, quod reſignationes coram ordina-
riis non fiant per uiam ſupplicationum; patet,
quòd uerba noſtri textus non poſſunt aptari ad
ordinarios, ſeu ad reſignationes, coram ordina-
8 riis. & † ſtilus in his, & aliis in tantum conſide-
ratur, ut ſi reperiatur facta conceſſio etiam ab ip
ſo principe contra ſtilum, prouiſio, priuilegium,
ſeu conceſſio redditur ſuſpecta de falſo, & nulla.
l. ſacri affatus. & ita ſummat ibi Bald. C. de di-
uerſis reſcrip. cap. porrecta, ubi gloſ. magna. in
uerbo, confirmatur. de confirmat. util. uel inutil.
& gloſ. ordinar. in cap. cauſam. quæſtio. 2. in uer.
rationi. de teſti. Roma. conſil. 376. quæſtio eſt. nu.
12. nec ſic ſecunda ratio. Abb. in c. ex parte 2. nu.
7. de offi. delega. latè Feli. poſt omnes. in capi. ex
parte. primo, de reſcrip. nu. 16. in uer. ſtilus. & di-
xit Bald. in l. final. C. quæ ſit longa conſuetudo,
quòd ſtilus pro forma habetur à qua non eſt re-
cedendum: ſequitur Dec. conſil. 11. quoniam iu-
dicantium nu. 16. Inſuper cum plura ſint uerba,
ſeu clauſulę in hac regula poſitæ, quæ non conue-
niunt ordinariis, eo magis prædicta procedunt.
9 † Geminatio. n. actuum, clauſularum, ſeu uerborũ
ultra ſolitum operatur, & oſtendit maiorem deli
berationem, uti apud Cicero. de Oratore, ſub iis
uerbis. Geminatio uerborum habet interdũ vim,
leporem, aliàs. l. baliſta. ff. ad Trebellia. Bald. in l.
fructus. C. de action. empti. & in cap. fin. de reſcr.
Corn. conſi. 59. repetito. num. 5. & 8. colum. 2. lib.
2. Iaſ. in l. nominatim. num 8. ff. de libe. & poſthu.
Dec. conſi. 4. in cauſa iſtorum. colum. 2. in princ.
Bartol. in l. cum ſcimus. C. de agri. & cenſi. lib. 11.
ubi de confeſſione duplicata, & Felin. in c. ſi cau-
tio. de fide inſtru. Dec. conſi. 60. nu. 2. ubi. de gemi
natione conſenſus: latiſſimè per Anton. Corſet. in
tract. uerb. geminat. qui cumulat. 76. effectus, ſeu
caſus geminationis. & tanto magis prædicta ꝓ-
cedunt in terminis regulæ, cum ſit exorbitans a
iure communi, ut ſupra probaui, etiam ultra om
nes regulas hactenus ſuper reſignationibus infir-
morum, editas, ut pluries oſtendi. & uerba ipſa id
10 clarè oſtendunt. Inſuper † arguendo à ratione,
ſeu cauſa ceſſan. ad l. adigere. §. quamuis. ff. de iu.
pat. l. quæſitum. ff. de teſti. l. cura. §. deficientium.
ff. de muner. & hono. l. Titia ſeio. §. ſutas. ff. de le
ga. 2. c. ſuggeſtum, de decim. c. cum ceſſante, de
appella. Deci. conſil. 335. uiſo conſil. nume. 2. &
conſi. 341. uiſo puncto. col. 5. circa medium. uerſ.
prima eſt. Pariſ. conſi. 39. an regula. nu. 19. col. 4.
ubi ita arguit ad effectum ceſſationis regulæ de
publican. Duæ cauſæ, ſeu rationes allegantur per
D. Sarnenſ. & Caſſador. primam opinionem te-
nentes. Vna eſt, ne fraudentur ordinarii: altera
ne de beneficiis etiam in articulo mortis diſpo-
natur, ꝓut fit de bonis patrimonialib. & ꝓfanis.

Addunt aliqui primæ rationi, ne etiam expectā-
tes defraudentur: tamen iſta non eſt ita urgens:
tum quia expectantes poſſunt alia beneficia ac-
ceptare: tum etiam quia, quando ratio iſta ſubſi-
ſteret ſuppoſitis ueris fundamentis factia ſupra,
cum de commenda, & unione locutus ſum, uel
nunquam, uel rariſsime ſecūdum ſupra deducta
eſſet locus præiudicio expectantium. unde caſus
iſte, ſeu conſideratio huiuſmodi parum uidetur
obſtare. Videamus igitur, an illæ duæ rationes,
ſeu cauſæ præmiſſæ ceſſent in ordinariis? & dico,
quòd ſic, & probo. Nam prima, ne fraudentur or
dinarii, cōſiderari nō poteſt, cum reſignatio fiat
in eorum manibus: & ſic non priuantur ſua ordi
naria collatione, ſeu diſpoſitione. Altera ēt ratio,
ne quis diſponat de beneficiis, ut de bonis pro-
11 priis in extremo ſuæ uitæ, ceſſat: cum † reſignās
corā ordinario ſimpliciter reſignare debeat, non
autem cū clauſula, vt de tali beneficio prouidea-
tur Mario, & non alias, aliter, nec alio modo. alio-
qui omnia eſſent inualida & ſimoniaca licet ali-
ter dicendum ſit in reſignatione coram Papa. c.
ex parte, primo, cum gl. in uer. omnino, & in uer.
dimittere, de offi. deleg. Inno. in c. tua nos. in fin.
de ſimo. Abb. in c. uniuerſorum. de rer. permuta.
Caſſado. dec. 3. confirmauerat Papa, de renuncia.
& 2. de ſimoni. præualuit præſertim. num. 3. 6. &
7. Mil. in reperto. in uer. renunciatio beneficii ſi-
moniacè facta. uerſiculo, & dicitur ſimoniacè re-
nunciari, quando renūciatur hoc expreſſo, quòd
alteri conferatur, &c. Fel. in cap. ad audientiam.
2. de reſcript. col. 2. in 3. conclu. num. 3. uerſi. nam
licet renunciatio debeat eſſe libera, &c. & colum.
3. uerſicu. quòd autem animus &c. Immo in for-
tioribus terminis concluſerunt Dom. mei de Ro
ta, ſub die 4. Februarii. 1549. in una Sarſinaten-
ſi beneficii coram bo. me. Hieronymo Nouato re-
ſignationem factam in manibus Legati ſimpli-
citer, cum mandatum ad cedendum eſſet in fa-
uorem certæ perſonæ, licet eidem prouiderit, fuiſ
ſe nullam pro dubio tamen huiuſmodi in Rota
deciſio uideatur omnino Pariſi. conſil. 15. circa
dubiorum. præſertim num. 12. & ſequen. uolum.
4. Cum igitur reſignando quis coram ordinario,
& etiam coram Legato non poſſit certam perſo-
nam ſeu certum reſignatorium nominare, ſeu eli
gere. ceſſat ratio diſponendi ad libitum, ut in pa
trimonialibus: in quibus quia poteſt nominare,
& eligere, quem uult, & ſic reſponſio, ſeu oppoſi-
tio Sarnen. in dicta quæſtio. 26 num 4. uerſic. ſed
prædictis: nihil contra hanc meam opinio. facit.
Nec obſtat dictum Alexand. in l. filiæ. ff. ſolu. ma-
trimo. quia, ut dixi, & fraus contra expectantes,
& ſucceſsin (ut probaui) ceſſant, nec poteſt præ-
ſumi illa affectio dirigendi in conſanguineos, cū
coram ordinario nullus poſsit nominari. Alte-
ra ratio Sarnen. quòd infirmus non præſumatur
eſſe in ſana mente, falſa eſt per text. in l. ſenium.
ff. qui teſtamen. fac. poſſunt. & l. ſanam mente.
C. de tranſact. & per plura alia iura, & doctri. per

quæ, & quas probaui etiam in ſemimortuo non
tolli conſenſum, & liberam uoluntatem. Acce-
12 dit, quod † ordinarius difficilius fallitur in pro-
uidendo, & conferendo, & alias iuriſdictionem
ſuam adminiſtrando, quàm ſummus Pontifex,
cum ille maiorem cognitionem, & conuerſatio-
nem qualitatum, morum, & perſonarum habe-
re præſumatur, argumento. capitul. quoſdam. de
præſumptio. cap. irrefragabili. de officio ordina.
clement. 1. eodem. Hoſtienſ. & Ioann. Andr. in
c. cum noſtris, de conceſsio. præbend. Cardinal.
in clemen. 2. eodem nu. 13. q. 17. & Deci. qui pro
hac parte tenuit etiam ſuper aliis regulis ab hac
diuerſis. conſ. 224. in caſu propoſito. ante fi. uerſi.
alio etiam principali. & ibi dicit, quòd maior ſu-
ſpitio ſubreptionis. & fraudis eſt in Pontifice, ne
decipiatur, quàm in ordinario. Faciunt tradi. per
Syl. de beneficio. part. 3. quæſt. 12. num. 19. in 13.
qualitate, ut etiam uidemus regulam de ualore
non procedere in ordinario, quia ordinarius pſu
mitur bene informatus de omnibus. Concurrit
13 etiam alia ratio diuerſitatis, quæ eſt, quòd † ordi-
narius prouidet, ſeu prouidere ſolet beneficiis, &
eccleſijs: Papa uero perſonis. Card. in d. cle. 2. de
offic ordi. q. 17 uer. ſed Papa, & legati prouident
perſonis, &c. Fel. in c. ad aures. in 14. concluſi. de
reſcr. Syl. in d. tract. de benefic. par. 3. q. 12. nu. 19.
in 13 qualita ibi, & ordinarii dicuntur conferre
motu proprio, & prouidere eccleſijs. Papa aūt, &
Legatus prouident perſonis, &c. Cum autem fa-
14 uorabilior † & utilior à iure habeatur prouiſio,
quæ fit in fauorem eccleſiæ, quā illa quæ fit in fa-
uorem aliquarum perſonarum. c. quia ſoan. in fi.
12. q. 5. c. 1. § attendendum, cum gl. in uer. quàm
eccleſiæ ne ſede uaca & probatur ex ſupra proxi-
mè adductis, unde magna, eſt ratio differentia
prouiſionis ordinariæ ab illa Papæ. illa enim hac
fauorabilior, magis naturalis, & magis propria
exiſtimatur. Præmiſſa uidentur ſatis urgere, pro
quibus etiam conferunt tradi. per Stepha. Bertr.
conſi. 128. non poſſum obſtan. uolum. 1 in nouis,
qui loquitur ſuper regula. de Veriſimili. quæſt. 1.
ſatis mihi ſit pro nunc, aliqua noua, & à nemine
ad effectum huius regulæ tacta ſaltem eo modo,
quo deduxi, in medium attuliſſe Qui uero uellet
contrariam opin. tenere, etiam non obſtantib. ſu
pra per me adductis, poſſet ſatis fundare ſuam
intentionem per alia uerba, quæ non ſunt in aliis
regulis, uidelicet: Quauis authoritate conferā-
tur. Videtur enim uelle ſummus Pontifex regu-
lam huiuſmodi habere locum, quacunque autho
ritate conferantur. Sed etiam iſta uerba non ca-
rent dubio: omnem igitur diſcuſsionem huiuſ-
modi remitto ſano iudicio ſacræ Rotæ. Sat ſit mi
hi annuiſſe, & iuniores excitaſſe.

SVMMARIVM.

1 *An per clauſulas generales, quouis modo uacet, &c. poſitas in ſupplicatione reſignationis mortui infra xx. dies,*

xx.dies, comprehendatur modus uacationis per hanc regulam inductus.
2 *Vacatio ſimpliciter prolata, omnem uacationis modum comprehendit.*
3 *Vacationis modo uno expreſſo alium non uenire.*
4 *Clauſula, ſiue præmiſſo ſiue alio quouis modo: omnem modum includit ex perſona illius ex qua uacatio cauſatur.*
5 *Clauſula, ſiue præmiſſo ſiue alio quouismodo continet ſolum modos uacandi ex illa perſona.*
6 *Niſi addatur alia clauſula, uel ex cuiuſcunque perſona.*
7 *Clauſulæ ſiue præmiſſo &c. & ex cuiuſcunque perſona, comprehendunt etiam uacationem beneficiorum reſeruatorum.*
8 *Clauſula alio quouis modo infert modos ſimiles.*
9 *Supplicationis reſignationis formula.*
10 *Papa de beneficiis antequam uacent diſponere poteſt.*
11 *Beneficia antequam uacent conferenda non ſunt.*
12 *Conſtitutionem concilij generalis papa tollere non cenſetur, niſi ei expreſſe deroget.*
13 *Indirectè concedi non debet quod directè prohibetur.*
14 *Titulorum multiplicatio conceditur.*

Decimoſeptimo quæro, cum D. Sar-
1 nen. † An per clauſulas generales, ui
delicet, Quouis modo uacet &c. po-
ſitas, in ſupplicatione reſignationis
mortui infra uiginti dies, compre-
hendatur modus iſte uacationis per obitum fictè
inductus per iſtam regulam, attento quòd reſi-
gnatio prædicta hic annullatur? Ipſe ponit ali-
qua urgentia fundamēta pro utraque parte, quæ
uideri poſſunt. Tandem dicit propter præſum-
ptam fraudem reſignatarii rem non eſſe ſine dif-
ficultate, qua ſublata, teneret partem affirmati
uam, uidelicet, modum iſtum comprehendi.
& tenendo illam opinio. reſponderet ad illud cō
trarium prius factum, uidelicet quòd illa clau-
ſula ſolum concerneret & beneficium tūc uacās:
iſtud fundamentum eſt falſum, quia ſecundum
omnes, uenit omnis modus uacandi ex eadē per
ſona, & dat inſtantiam, ut ibi. Verum quia diſ-
cuſſio huius dubii ſat mihi utilis, immo neceſſa-
ria uiſa fuit, aliqua breuiter adducam pro ueritа
te reperienda, & pro declaratione clauſularum
huiuſmodi. Quouis modo &c. quæ quotidie in
mille ſupplicationibus apponuntur. Præmitto
2 pro nouis in Curia, quod † uacatio ſimpliciter
prolata comprehendit omnem modum uacatio
nis & quocunque modo uacet, & in quacunque
materia proferatur, ſiue fauorabilis, ſiue pœnali
& reſtringibili, ſiue pro beneficiis iam uacanti-
tibus, ſiue pro uacaturis. c. ex parte. primo de of.
deleg. ubi in gratia ad uacatura, ſub hoc uerbo
uenit uacatio per reſignationem poſtea factam:
glo. in c. cupientes in princi. in uer. uacationibus
de electio. lib. 6. glo. in uer. uacabunt. in. ca. ſi pro-
pter. de reſcri. eod. lib. Lap. alleg. 6. num. 5. Felin.
in capit. in noſtra. colū. 37. in princip. nume. 37.
de reſcri. & Franc. in capitu. ſuſceptum. in 2. not.
3 num. 3. eodem. Secundo præmitto, quòd † ua-
cationis modo uno expreſſa non uenit alius, di-
cto. c. ſuſceptum. ubi expreſſe uacatione per reſi
gnationem, non uenit uacatio per obitum: & am
pliatur iſta concluſio, etiamſi in altero ſit fortior
ratio. Franc. in dicto c. ſuſceptum. in 2. not. ibi, ta
men expreſſo uno modo, &c. Rot. Faſt. dub. 46.
die mercurii &c. poſt priu. Fel. in d. c. i noſtra col.
37. uerſic. ſi tamen in impetratione beneficii ex-
primeretur unus modus uacationis &c. & licet
poſt dicta uerba non ſequatur negatiua in meo
libro, & forſan aliis: tamen omnino ſubintelli-
genda eſt per iura, quæ allegat, uidelicet dictum.
c. ſuſceptum. & per ea, quæ poſtea in diſcurſu
ſubiicit. Aene. de Fal. in tractat. reſeruat. quæſt. 1.
fol. 5. nume. 4. uerſic. & quid ſi diceret per ceſſum
&c. Tertius caſus eſt, quando quis impetrans ex-
preſſo uno modo, puta per reſignationem, ſeu
per obitum, uel alio modo, ſubiicit clauſulam,
Siue præmiſſo, ſiue alio quouis modo uacet &c.
4 & † propter hanc clauſulam uenit omnis modus
uacandi ex perſona illius reſignantis, ſeu defun-
cti, uel illius ex cuius perſonæ uacatione impetra
tur beneficium, ut per Gloſſatorem & D. Sarnen.
hic, qui plura allegat. & ultra adductos per eos
hanc concluſionem firmat Caſſa. deciſ. 5 in prin.
de præbend. Syl. de beneficio alibi, quia D. Sar-
nen. eum alleget, uidelicet quæſtio. 12. 3. par. in 5.
limi. ubi plenè Staphi. ſuper Signatura: fol. 107. ci
ter. uerſic. quo uero ad alias clauſulas. Soci. plenè
conſi. 32. ex his, quæ ſuperius. col. 4. ante nu. 12. &
ſequen. uol. 1. Pari. conſ. 128 potuit licitè. uol. 1.
num. 29 & ſeque. ubi etiam quòd, iſta clauſula
operatur idem, quod omni meliori modo de iu-
re ualere poſſit: & inducit ualiditatem actus eo
modo, quo ualere poteſt. Aymo conſil. 88. quæri-
tur an collatio col. 3. num. 9. & ſeq. Quarta con-
5 cluſio eſt, dicta † clauſula, ſiue præmiſſo, ſiue alio
quouis modo: continet ſolum modos uacandi
ex illa perſona: non autem ex perſona alterius,
6 niſi addita alia † clauſula, uidelicet, ex cuiuſcū-
que perſona. In primo enim caſu ueniunt omnes
modi propter uacationem perſonæ nominatæ. In
ſecundo uerò tam ex perſona nominati, quàm
qualibet alia; iſta omnia probātur per Fran. poſt
Lap. & alios in dicto. c. ſuſceptum. num. 9. uerſic.
& aduerte quia determinat ſing. &c. & poſtea
uer. ſecundo limita, ubi exemplum dat per hæc
uerba, uidelicet, Alio quouis modo, uel alterius
cuiuſcunque perſonæ, ſeu loci, vel temporis. facit
Ro. 612. ſi Papa. in antiq. & 28. ſi mādetur. in no.
Staphi. ubi ſupra fol 107. Felin. latè in dicto col.
37. uerſi. ſed contrarium quodammodo &c. Syl.
de beneficio in dicta quæſt. 12. part. 3. uerſic. ſed
iſtud eſt dubium arduum, utrum illa uerba, Vel
quouis modo, poſſint &c. & ibi plura allegat: fa-
cit etiam glo. pragma. ſanctio. ſub rub. de cauſis.
§. nec tamen in diſſolutione, in uer. alias quouis
7 modo. Quinta concluſio eſt, quòd † clauſulæ præ
dictæ comprehendant uacationes etiam benefi-

ciorum

ciorum re ſeruatorum, & comprehendant etiam
uacationem apud Sedem: quia talia uerba ſunt
uniuerſalia, & prægnantia, apta etiam compre-
hendere maiora expreſsis. glo. in cle. ſi. de ſent. ex-
com. in uer. quoſuis. & ibi per Doct. glo. in cle. ne
Romani. §. eo. tamen in uer. quouis modo. de ele
ctio. in clem. 1. in uer. cuius, de reb. eccle. non alie.
glo. in l. cum pœna. ff. de arb. Feli. in c. ſedes. col. 6.
uerſic. ſecunda declaratio. de reſcrip. & in termi
nis noſtris, quòd iſtæ clauſulæ comprehendant
uacationē apud Sedem Apoſtolicam. facit Rot.
Biſigne. in antiquio. 12. de præbend. ubi per clau
ſulam, Quouis modo, uenit modus uacationis
per munus conſecrationis: quod munus conſe-
crationis, cum à ſummo Pontifice obtineatur,
inducit uacationem apud ſedem. & dicit præcla
rus doctor modernus Petrus Rebuf. in concord.
fol. 164. col. 2. in uer. quacunque alia, quòd ſub il
la clauſula uenit uacatio per obitum curialium
apud ſedem decedentium. allegatur etiam pro
hac opin. Rot. in antiq. 725. not. quod beneficia.
& 742. not. quòd ſi facta. & ita ſentit D. Sarnenſ.
hic ſuper dicta quęſtio. 34. in prin. Sed aduerten-
dum eſt, quòd prædicta non procedunt ita indi
ſtinctè, & ſine aliqua, immo ſine magna difficul-
tate, licet D. Sarnen. ponat pro conſtanti, & di-
cat hoc eſſe uulgatum: nam dicta deciſio. 725. in
antiq. aliter loquitur, quàm ipſe præſupponat.
dicit enim deciſ. huiuſmodi, quòd ſi Papa faciat
gratiam alicui de beneficiis uacantibus apud ſe
dem uno modo, non uenit uacatio apud ſedem
alio modo, niſi adſit clauſula, uel alio quouis mo
do. Sequitur igitur, quòd ſi Papa non exprimat
uacationem apud ſedem, etiam appoſita clau-
ſula, Alio quouis modo, illa non ueniat. Nec mi
8 rum quia † clauſula, Alio quouis modo, intelli-
gitur de modis ſimilibus. c. ſedes, & ibi omnes
de reſcr. & in terminis noſtris eſt conſi. Pariſ. 138.
dico in iſta cauſa. numer. 11. & ſequen. uol. 4 ubi
etiam concludit, quòd clauſula, Quouis modo,
non ſuppleat defectus reſeruationis: & quòd a-
liud ſit dicere, Quomodocunque uacet, aliud
Quandocunque reſeruatum exiſtat: alias nun-
quam de reſeruatione, etiam per uacationem
apud ſedem, uel aliàs, eſſet faciēda mentio: quia
ſemper clauſula, Alio quouis modo, apponitur
hodie in literis. Iſta ſunt uerba Pariſ. ubi ſupra,
melior lectura eſſet, Aliud quomodocunque re-
ſeruatum exiſtat. Mihi uera uidetur concluſio,
quòd clauſula prædicta nulla facta mentione re-
ſeruationis alicuius, non ſe extendat ad reſerua-
ta: facta autem mentione reſeruationis addita
dicta clauſula, ueniat omnis reſeruatio: & ſic præ
dictæ opiniones uidentur poſſe cōcordari. & pro
pterea, quia ſapiunt, addunt in ſupplicationi-
bus clauſulam, etiam ſi reſultet reſeruatio hoc
modo, uidelicet reſeruatis &c. & aliam clauſu-
lam, uidelicet etiā in corpore iuris clauſam &c.
& non eundo per mendicata ſuffragia Rot. ſub
die 4. Iulii. 1550. in una Spoletan. beneficiorum
coram R. P. D. Veſtano inter Proſperum Plantani
do, & Petrum Gradi reſoluit ſtante clauſula, Quo
uis modo, & clauſula, Quamcunque generalem
reſeruationem, importante, uenire etiam uaca-
tionem per obitum in Cur. Rom. de quo modo
uacandi nulla fuit facta mentio. Quibus præ-
miſsis, redeundo ad quæſitum noſtrum, reſpon-
derem iuxta caſum propoſitum negatiuè, ea præ
ſertim ratione, quod prouiſio facta, ſeu ſuppli-
catio ſignata ſuper reſignatione, & ſic ſuper be-
neficio tunc uacante, non ſe extendat ad alium
modum uacandi de futuro. & ut melius perci-
piant ignari ſupplicationum, & illarum formæ,
& pro maiori declaratione pręmiſſorū & inferius
9 dicendorum, talis † ſupplicatio ſic ſonat. Cum
deuotus. N. beneficium, quod obtinet, in fauo-
rem tamen. P. reſignare proponat, prout reſignat
de præſenti, ſupplicat S. V. dictus P. quatenus reſi
gnationem huiuſmodi admittendo, ſeu admitti
mandando ſibique ſpecialem gratiam faciēdo,
beneficiū huiuſmodi cuius fructus &c. Siue præ
miſſo, ſiue aliæ quouis modo, aut ex cuiuſcun-
que alterius perſona, ſe per liberam dicti. N. uel
cuiuſuis alterius reſignationē de illo in Ro. Cur.
&c. aut conſtituti, execrabilis &c. uel aſſecutio-
nem &c. uacet deuolutum, affectum ſpecialiter,
uel aliàs ex quauis cauſa in literis, etiam diſpoſi
tiue, uel conditionaliter exprimens generaliter
reſeruatum litigioſum &c. eidem oratori confer
re, & de illo etiam prouidere &c. dignemini de
gratia ſpeciali. Iſta eſt communis forma ſuppli
cationis reſignationis, cui adiiciuntur aliæ clau
ſulę ordinarię: ex qua clarè apparet Papam cōce
dere ſolum & prouidere per modum de præſen-
ti, ſeu de præterito, non autem de futuro. & ſic o-
miſſa omni diſputatione, non uideo quomodo
poſſit prætendi talem modum uacandi compre
10 hendere caſum obitus, qui non erat. & licet † Pa-
pa poſſit etiam diſponere de beneficiis uacatu-
ris, ſeu antequam uacent. cap. 2. de præben. libr.
6. dicto c. ſuſceptum. de reſcrip. eo. li. regulariter
11 tamen † beneficia, antequam uacent conferen-
da non ſunt. c. 2. & c. ex tenore de conceſ. præben.
cap. deliberatione. §. prohibemus. de offic. Leg.
Bellem. decl. 443. ſi epiſcopus. in prin. & not. Ab.
in dicto. c. 2. de præben. quòd ex prouiſione bene
ficii uacaturi de facili cauſatur uotum captandę
mortis proximi. & ideo quanto ſuperior eſt ſan-
ctior, tanto facilius debet abſtinere à promiſsio
nibus uacaturorum beneficiorum. licet igitur Pa
pa concedere poſsit: tamen cum regulariter non
ſoleat fieri talis cōceſsio, & bonum ſit ab ea abſti
nere, non debet præſumi facta: niſi expreſſe dictū
ſit, ſeu taliter diſpoſitum, quòd illa omnino ue-
12 niat. eo præſertim, quia † concilii generalis con
ſtitutionem, ut eſt iſta. c. 2. de conceſſ. præbend.
nō intendit Papa tollere, uel aliquid contra eam
facere: niſi expreſſe apponat mentionem, & dero
gationem ad illam conſtitutionem concilii gene
ralis, iuxta tex. in. c. ex parte. de capel. mona. & in.

c. non

c. nonnulli, & ibi per omnes. & c. eam te. ibi, con-
cilii non congruat inſtitut. de reſcript. Archi. in
capit. 1. de conſt. lib. 6. Bald. in. l. humanum. C. de
legi. Syl. de beneficio. par. 3. quæſt. 11. nu. 31. dum
loquitur de concil. Baſilien. Deci. ſuper rubr. de
conſt. in 2. lectu. num. 7. ubi etiam poſt Abb. in. c.
3. in ult. not. de pact. & in c. 1. in ult. no. de ſponſa.
declarat quòd illa ſit conſtitutio conciliaris quã
do dicitur ex concilio, ſecus ſi dicatur in conci-
lio quia eſſet conſtitutio Papæ. & ſic conſtitutio
nes clementinarum quæ in intitulatione, ſeu in-
ſcriptione titulorum habent in concilio, nõ ſunt
conſtitutiones conciliares. Inſuper cum non li-
ceat impetrare beneficia uiuorum, ſtante regu-
la, De beneficio impetrato per obitum uiuentis,
ſuper qua (Deo dante) plura ſcribam, quæ huc
uſque indigeſta retineo, ſi concederemus, quòd
facta reſignatione per impetrationem iuxta ca-
ſum propoſitum ueniret uacatio per obitum fu-
turum, infiniti taliter impetrarent, etiam con-
fingendo reſignationem, ſeu aſſerendo, quod
tali morti vicinus reſignare proponat, & per clau
ſulam quouis modo &c. quis extorqueret bene-
ficium ſuccedente obitu infra uiginti dies. & ſic
13 † indirecte concederetur, quod directe prohibe
tur contra. l. Athletas. §. ſed & qui tunc quęſtum.
ff. de his qui not. infa. gl. magiſtra in. §. eſt autem
caſus in uer. habeatur. Inſtit. de hæred. inſtit. cum
quid una uia. de reg. iur. libr. 6. Soci. conſil. 32. ex
his, quæ. col. 3. poſt medium nu. 10. libr. 1. & deci.
conſ. 561. ſeptimo reuocatur col. 2. poſt medium
ante numer. 5. ibi, quia quod directò. prohibe-
tur &c. Hinc pulchre dixit Lap. Alle. 92. inſpexi-
mus. ante num. 8. idem eſſe ſtatuere ne coquatur
panis, uel ne molatur clericis non compromitte
tibus, contra text. in c. eos. de immonita. eccle. lib.
6. quod per indirectum priuare eos fauoribus cõ
munis, ex præmiſſis mihi uidetur falſa opinio D.
Sarnen. in fi. quæſti. poſita, ubi aſſerit falſum eſſe,
quod ſub tali clauſula ſecundum caſum propoſi-
tum ueniat ſolum modus uacandi tunc exiſtẽs.
falſum etiam mihi uidetur, quòd deciſiones per
eum allegatæ id probent. Sed etiam magis fal-
ſa apparet eius illatio, & conſequentia quæ eſt: q
cũ in locis per eum allegatis probetur ex huiuſ-
modi clauſulis uenire omnem modum uacandi,
cum autem ſit impoſſibile, quòd eodem tem-
pore beneficium uacet per reſignationem & per
obitum eiuſdem perſonæ: ergo neceſſario dicen
dum eſt, ad euitandum contrarietatem, ſeu ab-
ſurdum, quod interpretatio fieri debeat de tem
pore ſucceſſiuo. ego uero nego huiuſmodi ſuam
conſequentiam, immo contrarium oſtendam: &
duobus modis reſpondeo, uno, diſtinguendo,
aut ſit conceſſio alicui ſuper beneficio uacante,
ſeu cum uacabit per reſignationem, ſeu alio quo
uis modo, & tunc uenit per obitum de futuro e-
uenturum propter illam clauſulam; & quia recte
intellecta iſtam uacationem per obitum de futu
ro etiam comprehendit; & ita procedant not. in
c. ſuſceptum. de reſcrip. libr. 6. & in aliis locis de
quibus ſupra. & iſte non eſt caſus noſter. Aut ſit
gratia per unum modum expreſſum ſuper bene
ficio tunc uacante. Verum quia poſſet oriri du-
biũ an ille ſit uerus modus uacandi, qui fuit ex-
preſſus, an uero alius modus ſit uerus, & iſte nõ:
item poſſet cadere dubium an uere uacet ex per-
ſona illius, qui nominatur, an uere ex perſona
alterius, ad cautelam apponitur utraque clauſu-
la, Siue præmiſſo, ſiue alio quouis modo: & al-
tera, ex cuiuſcunque perſona; nam licet in re-
rum natura ſit certum, per quem modum tunc
uacet beneficium: apud homines tamen poteſt
eſſe incertum, ſeu dubium. & propterea cautela
eſt plures comprehendere modos uacandi. & in
14 ſimili dicimus † titulorum multiplicationem
eſſe conceſſam ad cautelam etiam quòd unus ti-
tulus ſufficiat. c. poſt electionem. de conceſſ. præ-
bend. ubi omnes. Bar. in l. naturaliter. nu. 14. ff. de
uſuca. ubi quòd titulus multiplicari poteſt & ha-
beri à pluribus. Lap. alleg. ult. col. ult. uerſic. ad ſe-
cundam quæſtionem. ubi quòd quis petere & de-
fendere poteſt poſſeſſionem ex duplici collatio-
ne: & illum ſequitur Roma. conſ. 432. Quoad pri-
mum, & late Feli. in c. in noſtra. col. 2. uerſic. titu-
lus multiplicatur. & Syl. de beneficio par. 3. quæ-
ſtio. 19. col 8. num. 2. In quæſt. igitur propoſita re-
ſideo in parte negatiua, quam indubitabilẽ pu-
to, quicquid teneat D. Sarnen. qui nõ figit pedes.

SVMMARIVM.

1 *Dies qua fit reſignatio ſeu conſenſus infirmi preſtatur, an in termino uiginti dierum computari debeat.*
2 *Terminus de momento ad momentum currit.*
Limita nu. 3. & ſeq.
4 *Opinionum uarietate ſtante benignior & æquior pars ſequenda eſt.*
5 *A, ſeu, Ab, excludit non includit.*
6 *Dies termini computatur in termino ubi actus iungitur cum tempore quod eſt de initio ipſius, uel ubi monaſillaba, A, iungitur cum ſuo initio.*
7 *Item quando terminus ſtatuitur ad tollendum priuilegium contra ius commune.*
8 *Diem termini in odioſis & pœnalibus in termino non computari, quomodo procedat.*

DEcimooctauo, quæro cum D. Sarnenſ.
1 An † dies, qua fit reſignatio, uel præ
ſtatur conſenſus infirmi, debeat com-
putari in termino uiginti dierum,
de quo hic, ut uidelicet currat de
momento ad momentum: an uero eo nõ compu
tato incipiat terminus uiginti dierum, à ſequen
ti die numerari. Hanc quæſtionem dicit propoſi-
tam fuiſſe in Rota, & non reſolutam; ipſe arguit
2 ad partes. & pro prima opinione, quod † termi
nus currat de momento ad momentum, ultra ad
ducta per eum, facit tex. in l. denique. §. minorem
ff. de mino. vbi ętas computatur de momento ad
momen-

momentum:& in termino illo 25. annorum com-
putatur hora, in qua quis natus eſt. glo. in l. Gal-
lus. in princ. in uer. in decem menſibus. poſt me-
dium. ff. de libe. & poſthu. ubi quòd dies mortis
computatur in termino decem menſium aſsigna-
to, & ibi Bal. Angr. & Alex. Io. And. in c. ſuper eo,
2. de appel. Gemini. in c. ab eo. de appe. lib. 6. Bal.
in l. ſi quando. in 5. q. C. de teſti. & in l. ſi duobus.
§. ſed & ſi quis. in fi. C. commu. de legar. Rot. 208.
terminus octo dierum. in no. & iſtam opi. eſſe ma-
gis communem concludit Corn. conſi. 279. in hac
conſultatione. nume. 4. uolum. 4. uerſic. quicquid
autem ſit &c. Pro contraria uero opin. quam D.
Sarnen. tenet, ultra per eum adducta, facit tex. in
l. eum qui Calendis uerſic. planè. ff. de uerbo. ob-
lig. ubi obligans ſe in die Calendarum de ſoluen-
do Calendis, illa dies obligationis, in qua Calen-
dæ incidunt nõ computatur. glo in l. ultima. §. pri-
mo. in uerſic. ſexaginta. C. de iure deliberandi. Spe
cu. in titulo, de citatione §. uiſo. uerſicu. pen. Item
no. & c. Imo. in l. Gallus. in princi. ff. de lib. & poſt-
hu. Anchara. & Gemini. in cap. 1. de reſtitu. ſpoli.
lib. 6. lege, ubi lex. & ibi Deci. latè ff de regu. iur &
in ſumma iſta uidetur magis communis opinio,
ut concludit Andr. Tiraquel. in nouo & pulchro
tracta. utri. retract. §. primo. glo. 1. fol. 93. ubi infi-
nita cumulat pro utraque parte. num. 16. & ſequ.
tandem nume. 21. reſidet pro hac ſecunda opin.
allegans etiam plures, qui dicunt hanc de conſue
dine ſeruari ſolitum. Et ſic abſque illa pondera-
tione, quam facit Domin. Sarnen. quæſtio. 37. de
termino præfixo per dictionem, A, patet magis
communem eſſe pro eo. Quid igitur tenendum
ſit, in terminis noſtræ regulæ, periculoſa eſt hæc
diſcusſio, & uideretur concludendum eſſe pro
opin. Domin. Sarnen. Ego uerò non obſtante di-
cta magis communi opinio. & deductis per ip-
ſum, contrariam partem in terminis noſtræ regu-
læ puto ueriorem: quòd immo computatio de-
beat fieri ab illamet die obitus, & ſic de momen-
to ad momentum. & iſtam meam opi. tenuit etiã
hic Gloſſator antiquus ante fi. de quo Dominus
3 Sarnen. hic nullam mentionem facit. † Limitan-
do enim omnia iura, & omnes doctri. pro ultima
opin. quæ eſt magis communis, dico, quòd in tan-
4 ta uarietate opinionum, † benigniorem & æquio-
rem partem ſequi debemus. l. benignius. ff. de le-
gi. l. placuit. C. de iudic. l. proximè. in uerſicu. ſed
in re dubia. ff. de his, quæ in teſta. delent. l. capien-
da occaſio. 1. reſpon. ff. de reg. iur. Præceptor meus
Dominus Philip. Dec. conſilio 482. pro reſolutio
ne. in fi. & conſilio 500. In cauſa, quæ Mantuæ. ubi
etiam quòd in dubio pronunciari debet cauſa
non deſerta, & in dubio admitti debent articuli
& non reiici: æquius autem eſt, & benignius ne
quis propter unum diem excludatur à iure ſibi
competenti Tiraq. in dicto tractatu. utriuſq. re-
tract. §. 1. gloſſ. 11. ante numerũ. 22. Secundò limi
5 tantur omnia iura contraria, etiam ſi adſit † A, mo
noſyllaba, uel ſyllaba, Ab, de cuius natura eſt ex-
cludere, non includere. ff de actio. emptio. l. ratio.
§. fi. Imol. in clem. ſicut. num. 10. uerſicu. glo. à die,
de appel. l. 2. §. quod ad magiſtratus. ibi, ſecũdum
locum à Regibus obtinebat. & poſt Reges. ff. de
orig. iur. Barto. in l. meminiſſe. in princ. ff. de offi.
proconſu. Oldra. conſi. 49. conſueuit dubitari. co-
lum. 1. Bal. in l. nuptæ. §. ſenatores. ff. de ſenat. & in
l. militis codicillis. ff. de milita. teſtamẽ. Archidia.
in c. ſtatutum. colum. 1. uerſicu. à die. & ibi Gemi.
numero 11. de præben. lib. 6. Bald. latè conſi. 457.
R. P. D. Fr. uol. 1. colum. 2. num. 3. quòd non pro-
6 cedant, ubicunque † actus iungitur cum tempore,
quod eſt de initio ipſius: uel ubicunque monoſil
laba. A. iungitur cum ſuo initio, exemplum dat
ibi Bal. hoc modo: dicit text. inſtituo nepotem,
qui naſcetur infra decem menſes à die mortis filii
mei, quòd dies mortis computatur in decẽ men-
ſibus. per. l. Gallus. ff. de libe. & poſthu. in princip.
Item in iuramento fidelitatis, iuro ab hac hora in
antea eſſe fidelis: hæc hora iuramenti includitur,
quia iungitur actus in initio proprii temporis.
Contraria uero procedunt, quando monoſillaba
iſta iungitur cum tempore, quòd non eſt de eius
initio, ut ibi declarat, & exemplum ſubiicit, puta
ſi quis citatur, ut infra decem dies à die hodierna
compareat: uel excommunico te, niſi infra octo
dies ab iſta die ſolueris: iſta dies nõ computatur.
Iſtud conſi. Bal. quòd ſequitur, & comprobat Ti-
raq. ubi ſupra in 8. limitat. nu. 34. uidetur decide
re caſum noſtrum. Actus. n. iungitur cum initio
t̃pis, cum dicatur in tex. noſtro, A die per ipſum
reſignantem præſtandi conſenſus. Initium. n. eſt
ipſe conſenſus. & iſta uidentur de plano procede-
7 re. Tertio ad propoſitum † limitantur iura contra
ria non procedere, quando terminus ſtatuitur ad
tollendum priuilegium contra ius commune. l. 3.
§. minorẽ. ff. de minor. ubi quia illa reſtitutio eſt
priuilegium, ſeu diſpoſitio contra ius commune,
facit, ꝙ fiat dinumeratio à prima die: & ſic dies
prima computatur in termino. Imo. in cle. ſicut.
co. 3. uer. quandoque non adiicitur aliqua dictio.
de appella. Io. de Platea & alii communiter. in §.
prætera. inſti. qui. non eſt permiſ. fac. teſt. Tiraq.
ubi ſupra in 10 limitat. nu. 36. ſubdens iura ſpẽ-
lia ſemper reſtringi: iura aũt communia extendi.
l. ius ſingulare. cum uulga. ff. de legi. Ad ampliatio
nem igitur iuris communis, faciẽda eſt talis inter
pretatio contra uenientes ex regula, & ſic ex iure
ſingulari. Quarto, contraria non procedunt, qñ ſu
mus in odioſis, & pęnalib. ut eſt noſtra regula: quę,
ut probatum eſt, eſt odioſa, exorbitans à iure com
muni, & pęnalis: quia annullatiua actus. Quibus
ſtantib. utraque opi. ad concordiã reducitur hoc
modo, quòd quando reſultaret odium, ſeu in pę-
8 nam quis incideret, † computando diem termini
in termino, tunc non fiat talis computatio. Cõtra
uero, ſi non computando diem ipſum in termino,
odium, ſeu pęna reſultaret, tunc dies illa compu-
taretur: & ſic fiat computatio de momento ad
momentũ. Iſtam diſtinctionem ponit Gemi. poſt

Archi.

Archidia.in c.ſtatutum,ptimo.de præben.lib.6. col. 3.uerſi.ſi uero non poteſt apparere de mente legis, tunc poteſt diſtingui, quod ante apparet odium ſi ſtaret incluſiuè &c.Anch.in c.licet canon.col.2.nume.2.uerſi.item nor.quod cum idoneitas. ibi. ubi agitur de beneficio inchoando &c.& in terminis noſtris Cor.conſ.279.in hac cõſultatione.uol.4.col.2.nu.5.uer.poteſt pro cõcordia opi.diſtingui &c.& ibi decidit caſũ noſtrum: ita etiam concordat opin.prædictas.& concludit pro caſu nõo Tiraq.ubi ſupra nu.46.qui poſt multa concludit, quòd uel computetur uel nõ cõputetur, prout eſt fauor, uel odium: & in caſu noſtro fauor eſt, quòd computetur in termino: & odium eſſet non computare. Iſtam opinionem credo ueriſſimam, & æquitatem ſummam continet, quam Domini de Rota ſequi ſemper conſueuere: & ita crederem, quòd pro hac opinãt dicarent. Dies termini an,& quando computetur in termino uidere poteris apud Aegid.Boſ.in ſua praxi crimi.in titu.Quomo.proce.per actio.in dili.num. 26.uerſic.Et quando ſimiliter datur dilatio menſis.Caſſa.ſuper conſt.Burgun.Rub.c. §.8.nu.10.Foller.in prac.crim.par.1.2.par.in uer. accuſantur.num.5.

S V M M A R I V M.

1 *Legatus cum facultate derogandi regulis editis & edendis, an iſti regulæ derogare poſſit.*
2 *Clauſulam generalem ad non uoriſimilia non extendi.*
3 *Generalibus uerbis fieri non ſufficit, quod ſpecialibus faciendum eſt.*
4 *Reſcripta reducenda ſunt ad diſpoſitionem iuris communis.*
5 *Conceſſio quæcunque intelligitur facta ſine præiudicio tertij.*
6 *Indultis ampliſſimis Cardinalibus conceſſis, prouidere tamen non poterunt de beneficiis iure ordinario ad alterius collationem uel præſentationem ſpectantibus.*
7 *Legatus uices ipſius Papæ gerit.*
8 *Legatum impediens cauſam Dei impedit.*
9 *Legatus omne imperium recipit pro prouincia ſibi commiſſa.*
10 *Genus continet ſub ſe omnes ſpecies.*
11 *Genere prohibito quælibet ſpecies prohibita cenſetur.*
12 *Diſpoſitio per quam ad ius commune & ius primæuum ſit reditus fauorabilis eſt.*
13 *Clauſula, quorum omnium & aliorum tenores &c.*
14 *Indefinita æquipollet uniuerſali.*
15 *Legatus conſtitutionibus & decretis pontificijs derogare non poteſt.*
16 *Limita niſi adſit cauſa derogandi.*

1 DEcimonono quæro cum D.Sarnenſ. Nunquid Legatus cum facultate derogandi regulis editis, & edendis, iſti regulæ derogari poſſit? Ipſe quæſtio.ultima remittit ſe ad quæſtio. quintam, & ſextam prohemii regularum ſubdictis talibus regulis notabilibus, ut eſt iſta, non induci derogationem per clauſulas generales: tãdem dicit datum fuiſſe dubium hoc in Rota, & pro expedito habitum pro uſu patrisfamilias. Iſta ſunt oĩa in effectu quæ ipſe dicit. Quantũ uero attinet ad quæſtionem quintam prohemii, ad quam ipſe remittit ſe, non facit ad caſum per me, imo per ipſũ propoſitũ: tũ quia ibi nihil de legato: tũ quia nullum uerbum de regulis cancellariæ in derogatione, unde non mirum ſi ſub illa generalitate nõ comprehendebantur, ad trad.per Caſſad.deciſ. 38. ſuper regulis. nu. 11. ubi quòd non uenit derogatio regulæ ſub generalibus uerbis, Non obſtantibus, ſed debeat dici, Non obſtante aliqua regula &c. Quo uero ad ſextam quęſtio.prohemij ubi dilatat fimbrias ſuas, nec quæſtionem iſtam ibi tractat, nec ex dictis ibi poteſt decidi.eſt uerum, quòd quædam argumenta ibi poſita conferunt pro hac quæſtione. Deueniendo igitur ad propoſitum dubium, in quo ipſe uidetur concludere pro parte negatiua, pro eadem parte plura
2 adduci poſſunt. Primo quòd † clauſula generalis ad non veriſimilia non extenditur.l.obligatione.ff de pigno.cap.ſi.de offi.Vicar.lib.6.Roma. conſil.436.quod indultum.nume.9.col.s.uerſic.
3 prima, quia generalis. & † generalibus uerbis nõ ſufficit fieri, quod ſpecialibus faciendum eſt.gl. in cle.1.de iudi.in uer.ſpecialiter.& glo.in.ca.inquiſitores.in uer.expreſſe.de heret.libr.6.ſed iſtæ regulæ cancellariæ, quæ ſunt iudiciales, requirũt ſpecialem mentionem, ut per D.Sarnen.quæſti. 6.proœmij, ergo non ſufficit iſta conceſſio, ſeu expreſſio in genere, quòd poſſit derogare regulis cancellariæ ad hoc, quòd ueniat regula noſtra. nec uidetur veriſimile, quòd ſub tali generalitate talibus regulis papa derogari uoluerit per Legatum, quibus ipſemet Papa uix, & raròò derogare
4 ſolet. Secundo † reſcripta ſunt reducenda ad diſpoſitionem iuris communis in quantum fieri poteſt.l.ſi quando. in prin.C. de inoffi.teſta.cap. cauſam quæ.de reſcrip.Innoc.quem ibi ſequitur Io.And.Anto.de But.& alii in c.dudum.de deci. Bal.in l.bonorum.C.qui admitti.Dec.conſi.114. & pro tenui.numer.3.uerſic.confirmatur hoc uerum; quia de iure communi Legatus non poteſt derogare pontificum decretis, ſeu conſtitutionibus, uel ſtatutis. Specu.in titu.de legat.§. ſupereſt.nu.6.&.7.cum addi.in uer.A poſtolis.ante fi.Abb.in c.niſi in 3.not.num.4.de offic.Legat. & in c.ſi.in.1.no de confir.util.uel inuti.Facta igitur tali conceſſione deberet fieri interpretatio, quòd poſſet derogare regulis parui momenti, & concernentibus talia uel parum ultra, quibus aliàs Legatus de iure derogare poſſet. Tertio gra
5 tia, † ſeu conceſſio quæcunque ſemper intelligitur facta ſine præiudicio tertii.c ſuper eo.ibi, nõ tamen eſſe noſtræ intentionis. de offic.delegat. præalleg.c.cauſam quæ.ante fi.uerſi.alioquin.de reſcrip.Feli.in c.ueniẽs.col.2.de teſti.& dixit Iaſ. in l.à diuo pio.§.ſi ſuper rebus. nume.17.ff.de re indi.

iudi.quod cum ſtatutum diſponat non poſſe ap
pellari à certo actu, interpretari debet quoad ip
ſos litigantes: & hoc ne ius tertii tollatur. Hinc
6 eſt,quod † indultis conceſsis Cardinalibus cum
ampliſsima facultate conferendi, & diſponendi
de beneficiis ſub quibuſuis clauſulis prægnanti-
bus, non cenſetur illis conceſſum, quod poſsint
prouidere de beneficiis iure ordinario ad alio-
rum collationem, uel præſentationem ſpectanti-
bus, per Caſſado.in.3.de priuileg per has autem
derogationes per Legatum faciendas poteſt præ
iudicari ordinariis,& expectantibus. Pro parte
7 uerò affirmatiua, quam ſequor,facit, quòd† Le-
gatus in locis ſibi commiſsis uices ipſius Papæ
gerit.c.cum Venerabilis.ibi, quod uices noſtras
&c.de conſue.c.1.& ibi Abb.in ult.not.&.ca.uo-
lentes.in fi.ubi reuerentia,quæ præſtatur Legato
dicitur præſtari ſedi Apoſtolicæ,per ipſum repre
ſentata: & fulgot,& præſentia legati facit ceſſare
omnem poteſtatem,ut ibi.& ſic ad ſimilitudinē
ſummi Pontificis,coram quo omnes etiam ſupre
8 mæ poteſtates genua flectunt:&† Legatum impe
diens, cauſam Dei impedit, & ſtatum contur-
bat eccleſiæ.c ſiquis autem. 94. diſtin.& eo ipſo
9 quod quis Legatus conſtituitur omnem pote-
ſtatem, & omne imperium recipit pro prouin-
cia ſibi commiſſa, ibique Vices Apoſtolicæ ſedis
miniſtrat.c.mandata.de præſumptio.c.ſi Abba-
tem,& ibi Archidia.Gemini.& alii de electio.lib.
6. In conceſsione igitur talibus facta latiſsima de
10 bet fieri interpretatio. Secundo, † genua con-
tinet ſub ſe ſpecies omnes.l.ſemper in generali-
bus.ff.de reg.iur.l.ſi quid earum.§.inter emptū
&.l.Item legato, ubi legato generis continentur
omnes ſpecies.ff.de leg.3.c.deliberatione.§.pro-
hibemus.cum glo.in uer.ſpecie. & ibi Gemini.in
11 1.not.quod† genere prohibito,quælibet ſpecies
prohibita uidetur: & remoto genere, quælibet
ſpecies remota cenſetur.de offi.lega.lib.6.l.cauſa
cognita.iun.gloſſ.penul.C.de tranſactio.l.fi.& ibi
glo.& Bar.C.de uſu.rei iudi.l.filiusfamilias.§.pari
autem.ff.de dona.Oldra.conſi.73.quæritur.num.
6.Bald.in.l.omnes populi.col.2.uerſic.præterea à
quo remouetur.ff.de iuſti.& iur.Bal.in l.conuen-
ticulam.col.2.ad fi.uerſi.item eſt argumentum à
remotione.C.de epi.& cleri.Aymo conſil.178.in
hac cauſa nume.33.ubi infert ad conſuetudinem
prohibētem retentionem bonorum donatorum
in genere, quòd illa cenſeatur etiam prohibere
omnem ſpeciem ipſius retentionis & ſic retentio
nem uſusfructus. Vnde ſic contra dicendum eſt,
quod conceſſa derogatione regularum in gene-
re,debeat cenſeri conceſſa derogatio cuiuslibet
12 regulæ. Tertio: † Diſpoſitio,ſeu conceſsio, per
quam fit reditus ad ius commune, & ad ius pri-
mæuum, fauorabilis & amplianda habetur, ut
tetigi ſupra in ſecūdo fundamento pro parte cō-
traria facto: & in terminis eſt glo.not.in c.ſtatu-
tum.de præben.lib.6.in uer.numerandum. circa
medium,uerſic. item per hanc reditur ad ius cō-
mune.extendenda eſt &c.& per iſtam glo. Alex.l.
ſi conſtant: col.3.numer.5.ff.ſolut. matrim.dicit
etiam in correctoriis, quando fit reditus ad ius
commune,fieri extenſionem.Iaſ.in l.ſi unus.§.pa-
ctus ne peteret,col.2.nume.6.ff.de pact.Feli.in c.
cum acceſsiſſent.col.2.in 3.not.de conſtitu.& iſte
reditus ad ius commune antiquum interpreta-
tionem ſumit à not.per Alciat.in tract.de uerb.
ſigni.lib.2.num.35.ubi declarat debere intelligi
de reditu ad ius,quod uigebat ante legem corre
ctoriam.& ſic iſte eſt caſus noſter.nam ante regu
læ huiuſmodi editionem,ſecundum iura, quili-
bet poterat reſignare ad ſui libitum, nec de iure
talis reſignatio ſubmittebatur iſti limitationi
dierum ſuæ nitæ. Nil aliud eſt igitur dare licen-
tiam derogandi huic regulæ, quàm inſtaurare,
ſeu ſuſcitare iura communia, antiqua, unde merì
to, etiam quòd aliquæ aliæ regulæ non uenirent
ſub hac generali facultate derogandi,ueniet iſta
exorbitans, & odioſa, ut pluties dixi,& de ſe pa
tet. Quarto, retorquendo argumentum Dom.
Samen.in fin.ſuæ ultimæ quæſt.poſitum(ſi tamen
ipſe ita intellexit)quòd dubium iſtud ab uſu pa
trisfamilias pro expedito haberi debeat; dico,
quòd pro iſta parte affirmatiua pro expedito ha
beri debet ex communi uſu, ſtilo, & obſeruantia
in talibus indultis Legatorum, in quibus appo-
13 nitur indiſtinctè clauſula † Quarum omnium,
& aliorum tenores, etiam ſi de eis expreſſa men
tio facienda eſſet &c.ac ſi de uerbo ad uerbum
&c.operatur enim ac ſi in indiuiduo omnia ex-
preſſa fuiſſent, & tollit clauſulam derogatoriam
ad futura.Anto.de But.conſil.2.Feli.in c.nonnul-
li colom.7 in 2.fallen.uerſi.addatis primo.de re-
ſcrip.Caſſado.deciſ.10.nume.2.& Deci.28.& 38.
ſuper regulis,Dec.conſil.341.numer.1,Cur.Iun.
conſi.10.nu.ul.Aymo conſi.126.inter alia priui-
legia num.6.& 7.Pariſ.conſil.1.num.84.uol.4.&
iſta eſt magis communia opin.ut colligitur ex tra
di.per gloſſ.concor.in tracta.de for.manda.Apo-
ſto.in uer.pro expreſsis &c.Quinto, pro iſta mea
opin.in propriis terminis iſtius regulæ adduco
egregium Doctorem noſtri temporis idem con-
cludentem, uidelicet Nicol.Boe.in tracta.de po
teſtate Legati à latere, qui plura allegat, quæ
uideri poſſunt à uerſi.& profecto quanquam hęc
ante nume.58.uſque ad nu.107.& dicto nu. 107.
dicit procedere ſine dubio,quod ex conceſsione
præfata poſsit Legatus huic regulæ derogare,ſed
dubium ſibi facit pragmatica &c.ſed illud du-
bium nihil ad nos, quia extra materiam noſtrā,
cum Boe.tenet alter moderniſsimus in theoria &
praxi pręclarus D.Petr.Rebuff.ſuper concor.ſub
rub.de collationibus.§.prefatique ordinarii.verſ.
quia ſi non poſſet Legatus derogare regulæ illi
&c.pag.313.& quando eſt data facultas derogan
di hanc opin.pro indubitata tenet idem Rebuff.
ubi ſupra pag.ſeq.uerſicul.& an legatus de latere
poſſet derogare regulis. Non obſtat primum fun
damentum pro contraria opin.factum,quòd ſub
illa

illa generalitate non ueniat facultas derogandi
huic regulæ:tollitur enim per reſponſionem Dec.
conſil.30.& pro tenui. col.3.ante nu.4.ubi in alia
materia, ſecundum tamen terminos noſtros di-
cit, quòd iſta eſſet magna reſtrictio ad commu-
nem opin.& quòd eſt contra opin.Doct.ſimpli-
citer ioquentium.Inſuper ex his, quæ ibi ſubii-
cit, in talibus indultis ſolet poni dictio unioerſa
lis, uidelicet,Derogando omnibus regulis cācel-
lariæ,uel, Derogādo omnibus & ſingulis regulis
&c.& ſic ut ipſe concludit non eſſemus in indefi-
nita, ſed in uniuerſali propoſitione. & qoan-
doquidem indultum loqueretur per uerba in-
definita, dico, quòd quando eſt eadem ratio,
14 † indefinita æquipollet uniuerſali. l.ſi piures gra
dus.ff.de lega.3.Cur.Iun.conſil.107.num.3.& 4.
Dyn.ſuper rubr.de reg.iur.Bar.in l.ſi pluribus.ff.
de leg.2.At in caſu noſtro, non poteſt dari ratio
differentiæ huius regulæ ab aliis. Immo (ut ſu-
pra dixi) magis ioduci debet derogatio huius
regulæ exorbitantis, acodioſæ, quàm quarun-
dam aliarum fauorabilium.Nec opin.D.Sarnenſ.
in 5.& 6.quæſt. proœ.quòd iſtæ regulæ iudiciales
ſint magis nota dignę,quàm reliquæ,in iure pro-
batur: nec eſt uerũ, quòd uériſimiliter Papa non
conceſſiſſet derogandi poteſtatem quo ad iſtam
regulam. Minus ſubſiſtit illa ratio, qoòd ipſe Pa
pa non ſoleat derogare,immo & ipſe derogat,ut
dicit Do. Sarnenſ.quæſtio.39.ubi ad replendum
folium facit quæſtionem de per ſe, an de ſtilo ſo-
leat regulæ derogari. Iſtud enim in facto conſi-
ſtit; & quilibet ſummus Pontifex pro tempore
derogauit, & derogat ad ſui libitum.ſatis eſt, ut
etiam ipſe dicit, quòd ſæpe derogatur, & in ma-
teriis extra Italiam pro abſentibus indiſtinctè.
Ad ſecundum fundamentum partis contrariæ,
quòd debet fieri reditus ad ius commune:reſpon
detur ad tertium argumentum pro hac opin.fa-
ctum.Immo utraque argumenta faciunt pro hac
opin.quòd derogando huic regulæ, ſeu faciendo
interpretationem, quòd inducatur derogatio,
ſeu facultas derogandi, uere fit reditus ad ius
commune primarium,ut latius ibi probaui.Nec
15 obſtat,quod † legatus non poſſit derogare con-
ſtitutionibus, & decretis Pontificiis, quia infe-
rior nō poteſt tollere iegem ſuperioris.l.formam
C.de offi. Præfect.Illir.ca.cum inferior.de maior.
& obedien.quod procedit,etiam in Legato de la
tere.glo.communiter approbata in ver.figura,de
here.lib.6.cir.medium, & ante fin.Com.conſ.10.
Viſa fuit.col.3.num.9.& conſequenter non poſ-
ſit derogari regulis cancellariæ: quia primum di
ctum non ita indiſtinctè procedit, ſaltem quan-
16 do adeſt cauſa derogandi, tunc enim † Legatus,
& epiſcopus derogare poteſt.Bal.in l.omnes po-
puli col.3.in fi.uerſic.in contrarium quia epiſco-
pi. ibi, niſi forte ſit ex euidenti, & neceſſaria
cauſa.ff.de iuſtit.& iure Abb.in c.at ſi clerici.6.de
adulte.col.4.num.9.uerſic.prædicta limita &c.
de iudi.& in ca.dilectus.de elect.Stepha.Bertran.
conſil.236.multa ſunt.col.2.num.6.uol.1.tamen
iſtud argumentum nihil facit; quia eſto, quòd
non poſſit derogare: non ſequitur, ergo data po
teſtate derogandi non derogabit quo ad conten
ta in poteſtate: immo ſi ex ſe poſſet, talis facul-
tas ſuperflua cenſeri deberet. & illud dictum,
Non poteſt inferior tollere ſtatutum ſuperioris,
limitatur, niſi quatenus ſuperior permittit.Bal.
in dicta.l.omnes populi.col.3 uerſi.in contrariũ,
quia epiſcopi: ibi,niſi quatenus ſuperior permit-
tit. Satis eſt, qoòd iſta facultas derogandi fa-
uorabilis cenſeri deberet. & illud dictum & ſat
ſuperque eſt,quod nihil aliud facit Papa, dando
facultatem derogandi regulis, quàm ratione re-
gularum exorbitantium cōcedere poteſtatem re-
deundi ad ius commune. Ad tertium argumē-
tum reſpondeo, negando poſſe prætendi præiu-
dicium tertii ſaltem conſiderabile: & impedi-
tiuum; eo præſertim, quia (ut proxime dixi)
per tales derogationes non fiunt actus, per quos
iura communia offendantur; immo antiqua iu-
ra conſeruantur. Nec poteſt conſiderari præiudi-
cium tertii tempore ipſius conceſſionis ſimiliũ
indultorum; & quatenus etiam aliquale præiu-
dicium prætendi poſſet, non eſſet tale, quin ſum-
mus Pontifex circa diſpoſitionem beneficiorum,
quorum ipſe eſt abſolutus dominus, & diſpenſa-
tor, tollere, ſuſpendere, uel obumbrare poſſit.
& ad omnia fundamenta prædicta,& omnia alia,
quæ in contrarium allegari poſſent,reſpondetur,
quòd contraria forſan procederent, quando nō
adeſſent clauſulæ illæ prægnantes, de quibus ſu-
pra in quarto motiuo facto pro hac mea opin.
clauſulæ enim illæ, & aliæ, quæ in ſimilibus ap-
poni ſolent, omnem penitus difficultatem tol-
lunt,& ſic etiam ab uſu patrisfamilias,quicquid
tenuerit, ſeu ſenſerit D.Sarnen.iſta ſecũda opin.
omnino tenenda eſt, etiam tanquam æquior, &
rationabilior. alioqui infiniti deciperentur ſub
talibus derogationibus, credentes illas legiti-
mas, & iuridicas.Tandem, quòd hodie pro hac
opin.affirmatiua concludendum ſit, & in Rota
concluſum fuerit adduco in ſpecie Deci.Io.Pau.
Ptolo.293. incipien. In una Bononien.S.Andreæ
& alteram pereg. Fab.33.libr.1.incipien.pariter
in una Bononien.parro.S.Andreæ.Ad illas Deci-
ſiones te reijcio, quæ opin.affirmatiuam claram
reddunt.

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc non preceptorias comprehendit.*
2 *De præceptorijs aliter quàm de beneficijs diſponitur.*
3 *Præceptoriæ laicis conceduntur.*
4 *Preceptores non ſunt perpetui.*
5 *Perpetuum dici non poteſt certo tempore limitatum.*
6 *Preceptorias per obitum & per reſignationem uacare.*
7 *Mentem & ſenſum magis quàm uerba attendi.*
8 *Preceptorias in manibus Papæ in fauorem certę perſonę reſignatas non cōprehendi in priuilegio Inno. VIII.*

Religioni

Religioni Rodien. conceſſo.
9 *Beneficia manualia eo ipſo quòd per Papam conferuntur perpetua efficiuntur.*

1 VIgeſimo quarto, An † regula iſta comprehendat præceptorias? Pro parte negatiua facit, quòd regula loquitur de reſignante beneficium, ſed præceptoriæ non uidētur comprehē
di ſub nomine beneficiorum, ergo non contineantur in regula. minorem probo per tex. in clement.
2. §. ut autem. & §. præmiſſa uero, cum gloſſ. in uerſiculo committatur. in uer. militarium. & in
2 uer. aliorum. de religio. domi. † ubi aliter de
iſtis præceptoriis, quàm de beneficiis diſponitur. Lap. allega. 27. diſputat an præceptor & cæt.
Corne. conſilio 66. placet mihi. uolumine 3. numero 1. ubi quòd in bulla Pij præmittitur, quòd
huiuſmodi præceptoriæ nequaquam ſunt beneficia eccleſiaſtica, ſed ſimplices adminiſtrationes,
à quibus poſſunt nutu Magiſtri, & conuentus remoueri præceptores earundem. Aene. de Falcn. in
tracta. reſeruatio. in tertia quæſtio. principa. pag.
penultima. folio 10. numero 29. in uerſicu. beneficia regularia. uerſicu. & propter hoc puto, quòd
beneficia ordinis S. Ioannis Hieroſolimitani, &
præceptoriæ S. Antonii, ſiue alterius ordinis, pro
ut ſunt in Hiſpania, non includuntur in reſeruationibus &c. & ſic uult, quòd diuerſa ſit natura
præceptoriarum ab aliis beneficiis. Pariſ. conſilio
125. An collatio. nume. 17. ubi quòd iſtæ præceptoriæ uidentur diſpenſationes quędam bonorū
ad hoſpitalitatem. uolum. 4. Secundo uidemus
3 † præceptorias de ſui natura laicis concedi. capit.
Canonica. de ſentent. excommu. iun. intitulatione, ſeu inſcriptione, quæ fit magiſtro & fratribus
Hoſpitalis Hieroſolimitani, ubi fit extenſio priuilegii conceſſi monacis, & canonicis regularibus
ad iſtos fratres Hieroſolimitanos, dando facultatem eorum priori præsbitero, quòd eos ab excommunicatione abſoluat. & ibi not. Doct. quòd
iſti præceptores, ſeu confratres ſunt laici præter
priorem, à quo etiam magnus magiſter, qui etiā
laicus eſt, abſolui poterit, ſicut alii præceptores. facit capitu. 1. cum gloſſ. in uerſic. perſoluant. uerſi.
ſciendum eſt, quòd iſti fratres laici ſunt ex ordine, quia ordinem clericalem non habent &c. de
uerborum ſignifica. lib. 6. Nico. Mil. in ſuo repert.
in uerſicu. religioſi ſunt fratres Hoſpitalis S. Ioannis Hieroſolimitani, licet ſint Laici &c. Lambert.
in tracta. iuriſpatron. arti. 5. 7. quæſt. 1. par. 2. lib.
4 folio 215. colum. 4. Tertio iſti † præceptores non
ſunt perpetui, ſed ad nutum amouibiles, ſeu
aliàs ad tempus deputati ſimplices commendatarii, ſeu temporales adminiſtratores, qui pro libito amouentur, capitu. cum deputati. de iudic.
iun. iis, quæ not. ibi Innocen. in princip. ubi, quòd
comparātur inſtitoribus, ſeu cuſtodibus, uel commendatariis: & quòd poſſunt remoueri ad arbitrium ſuperioris, & Abba. ibi colum. 4. in 2. quæſt.
ubi tractat de poteſtate & officio horum præceptorum. & in dicta allega. Lap. 27. ante fi. & alleg.
49. licet, poſt numerum 5. & in alleg. conſi. Corne.
66. num. 1. uolum. 3. & facit ſtylus religionis Hieroſolymitanæ, qui eſt (ut audio) quòd præceptorię
illius religionis commendantur ad decem annos,
& ultra ad bene placitum magni Magiſtri, & conuentus: & ſic non aſſignantur in perpetuum, quia
5 † perpetuum dici non poteſt certo tempore, ſeu
termino limitatum. Bartol. per illum tex. in l. iuriſperitos. poſt princip. num. 2. ff. de excu. tuto. in 2.
lectu. Io. de Syl. in tracta. beneficii. par. 3. q. 68. ante fi. ubi diſputat, an beneficia regularia ſint perpetua. & ſic præceptoriæ ſunt diuerſæ à conditione beneficiorum, quorum natura eſt, ut ſint perpetua. alleg. Lap. 9. diſputat hoc. num. 3. Quarto,
ſiue dicamus regulam habere locum in Papa tantum, & non extra curiam, uel etiam extra eā, quia
ex ſtabilimentis cum religione Hieroſolymitana,
& indultis, ſeu priuilegiis Inno. viii. conſiſtorialiter conceſſis ex cauſa oneroſa; & forſan etiam per
uiam contractus diſponitur collationem, ſeu diſpoſitionem præceptoriarum huiuſmodi etiam
in Romana Curia uacantium, ſpectare ſolum ad
magnum Magiſtrum: patet expreſsè, quòd ſumus
extra terminos regulæ, cum diſpoſitio nec ipſi
Papæ, nec ordinariis competat. Pro parte uerò af-
6 firmatiua facit, quòd immo † præceptoriæ uacent
per obitum & per reſignationem etiam in Curia
Romana, ſicut alia beneficia: beneficiorumque appellatione ueniunt, ut cōcludit Corn. in alle. cōſi.
66. nu. 2. & ſeq. uer. tamen hoc non ob. lib. 3. idem
etiam concludit Socin. conſi. 32. ex his, quæ ſuperius nu. 1. & 17 qui conſuluit in eodem caſu, in
quo Corn. uti refert ipſe Corn. in d. conſi. in prin.
licet non alleget conſi. dicti Soci. ratio, quia tunc
emanauit, nec redactum erat inter alia, nec uolumina Bartho. Socin. erant tunc impreſſa. Inſuper
pro hac parte affirmatiua facit identitas rationis. eadem. n. ratio præſumptionis fraudis, quę cadere poteſt in aliis beneficiis, poteſt etiam in præceptoriis. Vnde non eſt facienda uis in cortice uer-
7 borum, ſed magis † in mente, & ſenſu, in quib. conſiſtit legis uirtus. l. contra legem. in 2. reſpon. & l.
ſeq. ff. de legi. l. ſcire oportet. uer. ſed & ſi maxime
uerba legis hunc habeant intellectū, tamen mens
legiſlatoris aliud uult, ff. de excu. tuto. l. nominis
& rei. in 2. reſpon. ff. de uer. ſig. pulchrè per Bar. in
l. 1. in 2. q. uer. plus dicunt Doct. moderni &c. ff. uti
poſſi. & in materia regularum per Caſſa. deci. 32.
ſuper regulis. nu. 9. ſic etiam dicimus non in uerbis ſcripturarum eſſe Euangelium, ſed in ſenſu, nō
in ſuperficie, ſed in medulla, non in ſermonum folijs, ſed in radice rationis, ut per Diuum Hyero. in
Epiſto. ad Gal. & in c. Marchio. 1. quæſt. Quid tenendum? duo caſus conſiderari poſſunt. unus ſit,
quando præceptorię ſunt perpetuæ, ut per Inn. in
allega. c. cum deputati. de iudi. uerſi. ſi autem ſit
perpetuus præceptor &c. & per Abba. ante nu. 8.
uerſi. ſi uero præceptor eſt perpetuus &c. de iudic.
& dan-

& dantur in titulum perpetui beneficii, reſignanturque, & uacant, ut alia beneficia. & tunc clarum erit ex uerbis, & mente locum eſſe regulæ. Alter caſus erit in illis præceptoriis militaribus Hieroſolymitanis, uel in aliis præceptoriis, quæ de ſui natura non ſint perpetuæ, & materia eſt ad partes ſatis diſputabilis. Ego autem concluderem, quòd in reſignationibus, quæ fiunt in Curia Romana, ut omnes indiſtinctè fieri ſo-
8 lent, ſit locus regulę: præſertim † ſi fiant in fauorem certæ perſonæ. tunc enim ceſſabit priuilegium, ſeu indultum. Innoc. VIII. de quo ſupra, propter notabilem deciſionem dominorum meorum de Rota, factam in una Ceſaraguſtana præceptoriæ de Viglei. coram R. P. D. Iacobo Puteo nunc digniſſimo Cardinali, ſub die 24. Nouembris. 1548. dato enim puncto, an priuilegium Innocent. comprehenderet uacantia per reſignationem in manibus Papæ, concluſerunt ſub dicto priuilegio non comprehendi priuilegia per reſignationem in fauorem certæ perſonæ, de qua reſignatione in fauorem certæ perſonæ, uideatur Caſſador. deciſio. 3. de renuncia. nume. 2. & ſequen. Nec mirum ſi Papa etiam cõceſſo quocunque priuilegio, ſeu indulto ipſe cõfert præſertim beneficia vacantia in curia: cum concurrat cum quolibet ordinario. Immò plenaria diſpoſitio omnium, & quorumcunque beneficiorum cuiuſcunque qualitatis ſit pœnes ipſum eſt. cap. 2. de præbend. lib. 6. & dato, quòd
9 † beneficia eſſent manualia, ſeu ad nutum amouibilia, eo ipſo quòd conferuntur per Papam, efficiuntur perpetua: dico in fauorem illorum, quibus ſit prouiſio. Nec Papæ collatio huiuſmodi per quemcunque ſuperiorem prouiſ. poterit reuocari. Bald. in cap. illud. de maiorita. & obedi. Gemin. in cap. præſenti. colum. 2. num. 9. verſic. dicit tamen Archidia. quòd ubi religioſus, &c. de officio ordina. lib. 6. Lap. allegat. 9. diſputat, ubi alios cito in meis Apoſtill. Felin. latè. in cap. per tuas. colum. 1. & ſequen. nume. 4. de maiorita. & obedien. & optimè per præceptorem meum D. Philippum Dec. qui reſpondet motiuis Abb. in capit. ad noſtram. colum. 3. verſic. in contrarium tamen, de confirm. util. uel inutil. Ex præmiſſis poteſt colligi reſponſio ad omnia contraria, quibus ſigillatim non reſpondebo, tum breuitatis cauſa, tum ne ulterius inter infirmos, & mortuos commorer. Itaque claudere iam riuos liceat, ſat prata biberunt.

REGVLA VIGESIMA.

De Idiomate.

ITEM voluit, quod ſi contingat ipſum alicui perſonæ de Parrochiali eccleſia prouidere, ſeu mandare prouideri, uel gratiam expectatiuam concedere, niſi dicta perſona intelligat, & intelligibiliter loqui ſciat idioma loci, ubi huiuſmodi eccleſia conſiſtit: prouiſio, ſeu mandatum, & gratia deſuper, quoad parrochialem eccleſiam, nullius ſit roboris, uel momenti.

Si nudi ſolutique corporibus noſtri eſſent animi, res inter ſe ſignificare per ipſos conceptus ualerent: uerum quoniam deuincti corporibus, nebulæ inſtar intellectricem vim ſuam obtegunt, indiguere uocibus, quibus res mutuo iudicarẽt, quæ cum per nomina, uel finitiones innoteſcãt, uocem à finitione in hoc differre percepimus, quòd per illam (puta hominem uominando) totam ſimul ipſius intelligi damus naturam, per hanc vero, quæ particulatim homini adſunt, contemplamur, cumque præſens noſtra lex eo tendat, ut parrocchi Dei precones, affectus eorum animis inſitos, notis & uocibus cognitis aperiant, & patefaciant, aliorumque conceptus uocum organo ſimiliter percipiant, cur non eadem lex in eiſdem etiam rationum, ſeu finitionum, ipſis nominibus præſtantiorum, imo & cauſarum rerum notionem non requirit? Verum ſi aliis ſacris decretis id ſapientiſſimè cautum eſt, cur non ij quorum curæ. & præſidio intellectus, & animæ omnium ſubiiciuntur, quorum plerique ignari penitus notionis rerum quibus uacant, ac bonarum artium & ſcientiarum more andabatarum ignorantiæ tenebris, ac ẽt ſæpe ignauia, & malis moribus ſibi ipſis, ſuiſq; immenſa præcipitia cõparant, ab urbibus, quas quadam quaſi peſte corrumpunt & infectant, nõ arceantur atque exagitantur? Verum ne falcem in alienam meſſem immittere uidear, ad inſtitutam & aſſumptam interpretationis prouinciã redeo, idiomatiſque Regulam interpretaturus, quid uerbum ipſum ſignificet, præmittam, iuxta conſilium Vlpiani in l. 1. in princip. ff. de iuſti. & iur. Idioma igitur, ſeu Διαλεκτος, proprietas linguæ, ſeu proprietas ſermonis dr. Sumitur etiã ꝓ diſputatione rerũ: uerbum. n. græcũ Διαλεκτος, id ẽt inſert. Sed in regula noſtra in prima ſignificatione ſumendum erit: iuxta quam dicimus, quinq; eſſe, ſeu fuiſſe idiomata apud græcos, quę ẽt dialecti nuncupantur. Huic regulæ ſimilis eſt, imò quaſi eadẽ, altera, diſponens, nulli licere extra nationem impetrare expectatiuam: de qua loquitur infra, q. 6. ubi melius cadet.

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc, an ſit iuri, & rationi conſona.*
2 *Linguæ Chriſtiano neceſſaria quæ.*
3 *Rector debet habere ſcientiam pro intelligendis ſacris ſcripturis.*
4 *Argumentum a, ſi de quo magis.*
5 *Auditores Rotæ vice Papæ cauſas audiunt in quibus non requiritur idioma locorum.*
6 *Papa maiorem ſcientiam alijs habere debet, non tamen aſtringitur ad ſcientiam idiomatis.*

7 *Argumentum à matrimonio carnali ad ſpirituale.*
8 *Matrimonium inter perſonas diuerſarum linguarum contrahi poteſt.*
9 *Temporis neceſſitate ceſſante, ceſſare debet, quod propterea ſtatutum erat.*
10 *Prædicare antiquitus ſolis Rectoribus parrochialium competebat.*
11 *Qui per alium facit perinde eſt ac ſi ipſe faceret.*
12 *Rector per ſe ipſum confeſſiones audire debet.*
13 *Conſequens qui vult, vult & antecedens.*
14 *Ex diuerſis non fit illatio.*
15 *Medici cognitis quibuſdam principijs cum parua reuolutione cartarum cito ſe expediunt.*
16 *Auditores Rotæ ex diuerſis nationibus eliguntur, vt penes ipſos ſit idioma nationum quarum cauſas audiunt.*
17 *Loquentis perſona ſemper à generali ſermone excipitur.*
18 *Monaci de iure officia populo celebrare prohibentur.*
19 *Voces quid ſint.*

1 PRIMO quæro, an † regula iſta ſit iuri, & rationi conſona? & licet D. Sarneniſ. publico ordine, & abundanti ſtilo quæſtionem hanc proſequatur, non tamen cenſui ſuperfluum aliqua in medium adducere. Arguã igitur ad partes, ut melius ueritas cognoſcatur. Pro parte ne-
2 gatiua primo facit, quòd † linguæ chriſtiano neceſſariæ, & pro quibus edocendis Romæ, Bononiæ, Pariſijs, & alibi deputari debẽt magiſtri, ſunt Hebraica, Arabia, & Caldęa. cle. 1. de magi. ſeu ſecundum glo ibi in uer. Hebraicę, ſunt Hebraica, Græca, & Arabica: ſeu uerius, Latina, Græca, & Hebraica. ut per Card. in d. cle. in 14. nu. ubi poſt Lap. quòd tres ſunt linguę ſacræ, Hebraica, Gręca, & Latina, q̃ totum orbẽ diuidunt. Sic. n. non ſine magno miſterio deſcriptus fuit diuinus ille titulus ſanctiſſimę Crucis, Latinè, Græcè, & Hebraicè, & dictis tribus linguis ſignatus appoſitus fuit ꝓ noſtris ante faciẽ oim populorum, ſic & miſſa tribus linguis celebrari põt, eaq; trib. his linguis celebratur, ut oẽs norunt, de quo ẽt per glo. pragma. rub. quo tẽp. qs deb. eſſe in cho. col. 4. in uer. Kyrie Leyſon. ſi igitur perſonis eccleſiaſticis, imò oĩbus Chriſtianis, q̃n & toti orbi iſtæ tres linguæ conueniunt, illasq; à magiſtris edoceri debemus. Iſtæ. n. duę, uidelicet, Latina, & Græca ſunt oĩbus cões. l. 1. §. fi. & ibi per oẽs. ff. de uer. obl. §. alienationis. in authen. de non alien. coll. 2. & ibi gloſ. in uer. uoce. cir. mediũ. dicit ſcripturam ſacrã tranſlatam fuiſſe de hebraica in gręcam, & de gręca in latinam linguã, per Iaſ. in d. l. 1. de uer. ob. 9. fin. in princ. Si nobile, & ſaluciferum uexillum Chriſtianum ita pictum, & annotatũ reperitur, exẽplum ſit nobis, talia idiomata cõuenire, nõ aũt alia, de
3 quibus in regula. Secundo dico, quòd † Rector, ſeu quiuis alius ſacerdos debet hẽre ſcientiã, ꝓ intelligẽdis ſcripturis ſacris, uidelicet, Euãgelijs, & Prophetis. c. ſacerdotes. c. ideo. uerſ. elaborãdũ eſt ſacerdotibus, ut ignorantiam a ſe, quaſi quandam peſtem abijciant. 37. diſtinct. c. ignorantia. 38. diſtin. ubi quòd liber Lectionarius, Antiphonarius, Baptiſterium, computus quo ad dies, & menſes, Canones pęnitentiales, pſalterium, & homeliæ, poſtea ſubditur ibi, Ex quibus omnibus ſi unum defuerit, ſacerdotis nomen uix in eo cõſtabit. & ſic datur intelligi, qđ oĩa illa ſunt neceſſaria, & ꝑter illa, nullũ aliud requiratur, & ſic non requiritur aliud idioma, de quo in regula. Tertio
4 † arguẽdo a ſi de quo magis ad c. ſi Paulus. 3 2. q. 5. c. imitare. cum gl. in uer. Petrus. 6. q. 1. gl. magiſtra. in c. cũ in cunctis. in uer. multo fortius. in fi. de elec. Hoc argumentum habes etiam in ſacris literis, ꝓut Exod. c. 3. Ecce filij Iſrael non audiũt me, & quomodo audiet Pharao? & 3. Reg. 8. ac 2. Paralip 6. ſi enim cęlum, & cęli cęlorum te capere non poſſunt, tanto magis domus hæc quam ædificaui? Ezech. 15. & cum eſſet integrũ nõ erat aptum ad opus, quanto magis cum illud ignis deuorauerit, & cõbuſſerit nihil ex eo fiet operis? Si epiſcopus non tenetur ſcire idioma, de quo in regula, ut latius proſequar infra in alia quæſtione: in quo tamen epiſcopo plures qualitates, & maior ſufficientia requiruntur, q̃ in alijs inferioribus, dicto cap. cum in cunctis. ergo nec de iure, nec ex aliqua ratione Rector uidetur aſtringi debere ad iſtud idioma per regulam requiſitum. Quarto, iuxta dictum argumentum à
5 maiori, ſi deputantur D. † Auditores ſacræ Rotæ iudicantes duodecim tribus, & uniuerſo orbi iura reddentes. & iſte eſt ſplendor Vrbis, & Orbis, & iſta eſt lucerna ſupra montem poſita, per quã etiam mons montium clarior, & lucidior redditur: illę enim uice Papæ uiuentis cauſas audiũt; Specu. in tit. de offic. ord. §. 1. col. 2. ante nu. 4. ibi, Auditores autem palatij. &c. & in quibus candiditas morum, eminens ſcientia, & tot alia (quæ apud omnes alios rara inueniuntur) requirũtur, & tamen non requiritur idioma locorum, a quibus cauſæ, & lites arduę, graues, ponderoſæ ad eorum tribunal fluunt, & præſertim Hiſpaniarum, quæ ſicut India mittit ebur, iſtę ad Cur. Roman. mittunt negocia infinita, & cauſas magni momẽti: & ſæpe neceſſarium ſit principales litigantes audire, & ab ipſis ueritatem, & reſponſiones, ſeu confeſſiones elicere, etiam via interrogationis ab ipſo iudice faciendæ, ubicunque eum æquitas mouerit. l. penulti. ff. de interroga. action. multo minus igitur uidetur requiri tale idioma in Rectoribus, qui non ita ardua, & ponderoſa tractãt.
6 Quinto, inſiſtendo in eodem argumento, ſi † Papa, qui vices Dei gerit in terris, & cuius Diœceſis eſt uniuerſus Orbis, & qui, ut dicit Abb. in alleg. c. cũ in cunctis. col. 2. uerſi. ideo ad propoſitũ, &c. debet habere maiorẽ ſcientiam reliquis, cũ ſit ꝓpoſitus curæ totius Chriſtianitatis: late Sylv. de beneficio. par. 3. quæſt. 5. num. 3. & nihilominus non aſtringitur ad ſcientiam Idiomatum, ſeu alicuius idiomatis. Imo Epiſcopatui Romano præ-

fecti

fecti fuere Hiſpani, Galli, Germani, & alii extranei
ab Idiomate, quin & a moribus Romanis: multo
minus igitur qualitas iſta uidetur requiri debere
7 in ſimplici rectore. Sexto, † arguendo à matrimo-
nio carnali ad ſpirituale, ad tex. in capitu. ſicut. in
unaquaque. 21. q. 2. c. inter corporalia. poſt prin-
cip. de transla. epiſco. capit. quoniam frequenter.
§. porro. in princ. de electio. Hoſtien. in c. cum in-
ter canonicos. colu. penul. ante fin. ibi, & maximè
aſtrictus parrochiali eccleſiæ, qui quodammodo
8 ſponſus dicitur &c. eo. † Matrimonium autem po-
teſt contrahi inter perſonas diuerſarum lingua-
rum, præſertim mediante interprete. c. ex literis.
el primo. cum glo. in uer. intellexerit. Abb. antiq.
qui ponit exemplum, quando Græcus contrahit
cum Theutonica. & Abb. Panor. ibi optimè. colu.
2. num. 3. ubi etiam quòd ſi ſunt diuerſæ linguæ,
poſſunt contrahere per interpretem. de ſponſa.
Iaſ. in d. l. 1. §. fin. ff. de uer. obli. colum. 2. nume. 4.
ubi ampliat illum tex. qui uult linguæ diuerſita-
tem non impedire, uel inualidare ſtipulationem:
dummodo contrahentes ſe intelligant per ſe, uel
per interpretem: ampliat etiam ad iudicem, & te
ſtatorem, qui poſſunt adhibito interprete ferre
ſententiam, & teſtamentum facere coram notario
non intelligente ſuum ſermonem. & pro conclu-
ſione præmiſſa faciunt tradi. per Ioan. Brunelli. in
tracta. de ſponſa. & matri. in 15. conclu. incipien-
te, matrimonium poteſt contrahi inter eos. qui
ſunt diuerſæ linguæ adhibito interprete &c. Pari-
formiter igitur debet admitti matrimoniũ iſtud
ſpirituale, inter rectorem extraneæ linguæ à con-
ſueta in loco parrochialis, & ſic uxoris. Poterit. n.
ſi linguam non intelligat, per uiã interpretis ſup-
9 plere. Septimo, quia † temporis neceſſitate ceſſan
te, ceſſare debet, quòd propterea ſtatutum erat.
l. uni. in princ. C. de cadu. tollen. cap. quod pro ne-
ceſſitate. 1. q. 1. c. quod pro remedio. 1. qõ. 7. Cum
10 autem † prædicare antiquo tempore competeret
rectoribus parrochialium, non autem aliis cleri-
cis, ſeu religioſis. c. adiicimus. 16. q. 2. c. ecce ego
poſt prin. 95. diſtinc. Abb. in c. decernimus. num.
14. de iudic. glo. in clem. 1. in uer. officia. de regu-
la. Feli. in c. excommunicamus. nu. 4. de hæreti. latè
Cardi. in cle. dudum. uer. ab olim. in 6. q. nume. 7.
de ſepul. & iſta ſit potiſſima ratio, quòd rectores
ſcire deberent idiomata, ut prædicare poſſent, &
ab aliis intelligerentur, ut per Dom. Sarnen. hic q.
1. in princ. iſtis autem temporibus non prædicãt
rectores, ſed monaci, & alii iuxta dictam clemen.
dudum. de ſepul. qui etiam confeſſiones audire
poſſunt, ut ibi: ſequitur, quòd cum aliàs requirere
tur idioma pro prædicando parrochianis, illorũ-
que confeſſiones uocales audiendo, ceſſantibus
iſtis rationibus, ceſſare ẽt debet quodcunque re-
quiſitum linguæ, ſeu idiomatis. Iſtis fundamẽtis
pro parte negatiua iactis, reſpondebo argumen-
tis D. Sarn. Ad primum de prædicando, & con-
feſſiones audiẽdo, unde propterea idioma requi-
ratur, reſponſum eſt ſupra immediatè, quòd alii
nũc ꝑdicãt, & alii confeſſiones audire pñt. Inſuper
pñt aliũ loco ſuo deputare ad iſta, uel alia officia,
in quib. loquela, quæ in hmõi rectoribus non ad
11 ſit, requiratur, unde ſuccedit regula, † Qui per
alium facit, perinde eſt ac ſi faceret per ſe ipſum.
l. 1. §. ſi iuſſerim. ff. de acquiren. poſſeſſ. l. quod iuſ-
ſu. ff. de regu. iuris. capitu. qui facit per alium. &
cap. poteſt quis per alium. de regu. iur. libro. 6. Se
cundum fundamentum Domi. Sarnen. eſt, quòd
originariis magis eſt fauendum: & quòd bonum
eſſet, quòd cuilibet in patria ſua prouideretur.
ad iſtud reſpondeo, quòd non facit ad regulam
noſtram, quæ non diſponit circa oriundos, uel
eiuſdem patriæ, uel diœceſis, &c. ſed bene alia
regula, quæ eſt ſupra decima ſexta, ſuper qua latè
ſcripſi. Tertium motiuum Domin. Sarnen. tendit
per diuerſa media ad probandum utile eſſe recto
ribus, & aliis habere linguam, ſeu linguæ cognitio
nem loci, ubi ſita ſunt beneficia, ſeu illorum cum
quib. &c. conuerſari habent. Adducit infinita iu-
ra, ad quæ omnia unico uerbo reſpondeo, quòd
concedo: quòd ſit utile: tamen nego, quòd ſit ne-
ceſſarium. eſt etiam utile habere linguam Cal-
deam, & Arabicam. clemen. prima. §. hoc ſacro. de
magi. tamẽ eſſe neceſſarium, nego cõſequentiam.
Quid tenendum? ueriorem puto partem affirma-
tiuam, per plura quæ adducit hic Dominus Sar-
12 nen. & quia negari non poteſt, quòd † rectori in-
cumbat onus per ſe ipſum audire confeſſiones,
ſacramenta miniſtrare, parrochianos inſtruere in
fide Chriſtiana, & in ſacra doctrina. capitu. igno-
rantia mater. in fin. 38. diſtinctio. capitul. ſit re-
ctor. 43. diſtinctio. ubi etiam quòd non debent
eſſe canes muti non ualentes latrare. Eſai. 58. in
princip. clama, ne ceſſes, quaſi tuba exalta uocem
tuam. & in dicto. capit. ſit rector. ſubditur, præco
nis quippe officium ſuſcipit, quiſquis ad ſacerdo
tium accedit, & poſtea uerſiculo, ſed cum rector,
ſubdit, quòd rector præparet ſe ad loquendum,
attendat ſub quanto cautelę ſtudio loquatur, &
iſtorum eſt annunciare omne conſilium Dei. capi-
tulo. Epheſijs. 43. diſtinctione. ſed quia pręmiſſa
non poſſunt fieri, & executioni demandari abſ-
que proprietate Idiomatis, & lingua ſit nuncius
cordis, & anima organo uocis exprimat ſuam uo-
luntatem, & uoces ſint ſigna paſſionum animi.
Ariſtoteles in princip. libri, de interpretatione
dum de nomine tractat. & per Bald. in l. de qui-
bus. propè fin. ff. de legi. Felin. ſuper rubrica. de fi
de inſtrument. poſt princip. Marian. Socin. Iunio.
conſilio 128 pręſentis conſultationis. nume. 85.
& 86. ſequitur neceſſario, quòd de iure, etiam
diuino neceſſario requiri debeat in rectore Idio-
ma loci, ſeu parrochianorum: alioqnin uana
13 eſſet rectoris loquela non intellecta. & qui † con-
ſequens uult, & antecedens uelle uidetur. l. ad rẽ
mobilem. ff. de procura. l. oratio. ff. de ſponſa. l.
iter. §. fin. ff. de ſerui. ruſtico. pręd. l. illud. ff. de ac-
qui. hæredi. Hinc dicimus ſeruo hæredi inſtituto
libertatem datã cenſeri. l. pen. C. de neceſ. ſer. hęre.

inſtitu. Amplio etiamſi illud antecedens non
expreſſum ſit maius.l.quoties.C.de iudi.ubi cau
ſa ſtatus, quæ eſt maior, in conſequentiam uenit
ad illud, quod eſt minus. Dec.in c, præterea. col.
5.oer.ſed contra iſtam limi.de offi. dele. Amplio
procedere in mandatis procuratorum, præalle.l.
ad rem mobilem,&.l.ad legatum.quę tamen ſunt
ſtricti iuris.l.diligenter.ff.manda. & toto tit.ff.&
C.de procur. Amplio etiam procedere in iuriſdi-
ctione cõmiſſa per omnes, in l.2.ff.de iuriſdi. om.
iud.quæ ſimiliter eſt ſtricti iuris. ſic etiam dici-
mus extremis conceſſis principia negari nõ poſ-
ſe.M. Tullius in oratione pro A.Cecinna: Poteſtis
igitur principia negare, cum extrema concedi-
tis,&c. & ſic cũ omni iure concordat regula iſta,
& in ſe habet maximam rationem, & ultra addu-
cta hic per D.Sarn. uideatur Sylua de beneficio,
par.3.quæſt.26 præſertim.col.penul.& ult.ubi lo
quitur de hac regula,& pro ipſius ratione aliqua
adducit. Supereſt modò reſpondere ad contra
ria ſupra per me deducta, licet eneruentur per
proxime tacta: tamen ſingulariter reſpondendo,
Ad primum meum argumentum reſpondeo, qđ
per regulam noſtram non excluduntur tres lin-
guæ, latina, græca, & hębraica: nec ego nego ta-
les linguas pro ſcripturis ſacris, immo pro om-
ni ſcientia, præſertim latinam, & græcam ne-
ceſſarias, ſed quantum attinet ad Rectores, illa
præcipuè requiritur, quæ communis, & ſolita eſt
parrochianis. Ad ſecundum ſimiliter reſpõdeo,
qoòd non nego illa requiri, ſed multo magis lo-
quelam uulgarem pro uulgaribus maximè cum
quibus Rector circa ſacramenta, prædicatio-
nes, & alia participare habet. Ad tertium, non
eſt uerum, quod Epiſcopi non teneantur ſcire
linguam, ſeu idioma: & ſi non per ſeipſos, ad
minus per alios curare debent pro intelligen-
tia linguarum etiam diuerſarum in ſuis Diœce-
ſibus. cap. quoniam. de officio ordinar. Inſuper
diuerſa eſt ratio inter Epiſcopum, qui habet
ſuum Vicarium, nec ad ea tenetur, ad quæ Re-
ctor, qui permixtis cum ſuis parrochianis diu
noctuque moram trahit; nec inter parrochianos
ſolet dari differentia idiomatum, ut inter ho-
mines diuerſarum Diœceſium, ut dicto capitu.
qooniam. de officio ordina. in princip. ubi quod
in pleriſque partibus infra eandem ciuitatem,
& Diœceſim permixti ſunt pupuli diuerſarum
linguarum: & ſic iura facilius prouidere po-
tuerunt circa Rectores, quàm circa Epiſcopos
quo ad idioma. Ad quartum de Dom. Audi-
toribus Rotæ argumentum, non procedit pro-
pter magnam diuerſitatem, tum perſonarum,
14 tum officii, ſeu miſterii, & ex † diuerſis non
fit illatio. l.naturaliter.§.nihil commune. ff. de
acquirend. poſſeſſio.l.ſi duo. in fine.ff.uti poſſi.
Inſuper arguendo ab impoſſibili, ad l. impoſſi-
bilis. ff.de uerborum obligation.l. uerum eſt. &
l. impoſſibilium.ff. de regul. iur. impoſſibile eſt
Auditori Rotæ linguas omnes intelligere,& pro-
ferre, tanto magis, quia perſona in ſua profeſ-
ſione ita excellens, ut præſumitur quilibet ex
Dominis de Rota, non poteſt uacare apprehen-
ſioni tot linguarum, iuxta illud, pluribus inten-
tus, minor eſt ad ſingula ſenſus. Immo ſola
ſcientia Legum, & Canonum requirit totum
hominem: & uix ſufficit ætas pro illa ad ple-
num conſequenda. Vnde poſſumus dicere cum
Hippocrate in ſuo primo Aphoriſmo. Ars lon-
ga, uita breuis. & magis conuenit nobis pro-
15 poſitio illa quàm medicis: † Qui cognitis qui-
buſdam principiis, cum patua reuolutione li-
brorum, ſeu chartarum cito ſe expediunt, fortu-
næ cætera mandantes. & ego aliàs ſcribens cui-
dam amico medico, petebam ab eo iuxta prin-
cipium Iliadis quotquot dimiſerit orco, ſtulti
autem, & infęlices illi, qui in medicorum arte
nimis confidunt: 2. Paralippomen. 16. Aegro-
tauit autem Aſa anno triceſimo anno regni ſui,
dolore pedum uehementiſſimo, & nec in infir-
mitate ſua quæſiuit dominum, ſed magis in
medicorum arte confiſus eſt, dormiuitque cum
patribus ſuis, & mortuus eſt. Et ſi mihi obii-
ciatur de Mithridate, & aliquibus aliis, qui
tot idiomata ſciuerunt, dicam illos raros fuiſ-
ſe, iuxta illud, rara auis in terris, &c. Inſuper
Mithridates aliis ſcientiis præſertim illis, qui-
bus uita hominis non ſufficit, uacuus erat. Sed
quicquid ſit, raro iſta accidunt, ad quæ iura
ordinariè non adaptantur.l.& his.& l.nam ad ea.
ff.de legi.l. ea, quæ raro.ff.de regulis iuris. Inſu-
per D. Auditores non prædicant, non audiunt
confeſsiones, non miniſtrant ſacramenta, nec
alia faciunt, pro quibus exercendis loquela, ſeu
idioma proprium requiratur: ſed in omnẽ euen
16 tũ prouiſum eſt circa † D. Auditores, ut penes
ipſos ſit idioma illarum gentium, à quibus præ-
cipuè ad Cur. Roma. lites, & cauſæ adducuntur:
ſolent enim duo ex duodecim ſacræ Rotæ Audi-
toribus eligi ex doctoribus, & magis idoneis
ex tota Hiſpania, unus, uidelicet ex Caſtella, al-
ter ex regno Aragonum: unus ex Gallia, alter ex
Germania, reliqui Itali, inter quos duo, uel tres
Romani. Huc ſpectat illud. Exod.c. 18. ubi Deus
dixit Moyſi. Prouide autem de omni plebe ui-
ros ſapientes. Nec ſum ignarus, quod aliquis
obiicere mihi poterit iſtum ordinem Rotæ non
eſſe fixum, quin uideamus aliquando non
ita prouiſum circa idiomata, cum nunc nullus
ſit ex natione Germana, quæ tamen potens eſt
opere, & ſermone. Immo cum ea ipſa ſit, quæ
imperium obtinet, & fouet, non uidetur ita
negligi debere. Rationem, qui melius nouit,
reddat. Ego tamen crediderim non abſonum
fuiſſe hac uice ordini illi antiquo derogatum
fuiſſe propter turbulentiam ſtatus illarum
partium, in quibus ius erat, & eſt in armis.
Orbe uero (ſi Deo placuerit) tandem placa-
to, conſulerem melius fore, Germanum Au-
ditorem in locum demortui ſemper ſufficere.

Ad

Ad quintum dico, quòd Papa non ſubiicitur le-
17 gi: Immo eſt ſolutus legibus. Inſuper † loquen-
tis perſona ſemper excipitur à ſermone generali
l. 1. cum gloſ. in uer. relatum. de ſenato. l. ſi merce
dem. §. ſi habitatoribus. & ibi Bar. in primo nota.
ff. de actio. empt. l. inquiſitio. & ibi Bald. C. de
ſolut. gloſſ. in auten. ſi quando. C. de conſti. pecu.
Bald. in l. cum acutiſſimi. C. de fideicom. Iura
igitur requirentia Idiomatis intelligentiam nõ
arctant ſummum Pontificem. Inſuper eſſet im-
poſſibile, quod ipſe omnes linguas ſciret. Ac-
cedit, quod cum ipſe ſit epiſcopus Romanus,
uidetur ſufficere, quòd habeat Idioma Roma-
num. Ad ſextum reſpondeo, quòd eſt diuerſa
ratio matrimonii carnalis à ſpirituali: in illo e-
nim, dummodo de conſenſu conſtet, nihil im
pedit ad contrahendum, & poſt contractum ad
perſiſtendum in eo: ſecus dicendum eſt in matri
monio ſpirituali, quod ſemper requirit loque-
lam congruam, ut ſupradixi. Inſuper coniu-
ges, qui mutuo quodam honeſto amore animis
inſito unà uiuunt, & ſunt, quaſi iidem numero
non ſolum linguam ac linguæ accentus, uerum &
mores ipſos ac animum ſecum conferunt, com-
municant, commiſcent, continuoque uſu breui
alter alterius Idioma aſſequitur & imitatur. Ad
ſeptimum dico, quod per cle. dudum. de ſe-
pult. non excluduntur Rectores à prædicando,
& audiendo confesſiones, licet detur facultas
Monacis ſecundum terminos illius cle. quæ fa-
cultas ſtrictisſimè, & in terminis ſuis intelligi
18 debet. Cum † Monaci de iure officia populo
celebrare prohibeantur. 16. quæſt. 1. quod Mona-
ci. & c. Monacus. ubi, quod non habet officium
docentis, ſed plangentis, & faciunt alia capitu-
la ſeq. & de prædicatione eis prohibita probat
ibi tex. in c. adiicimus. & per Doct. in c. 2. de iudi.
& licet Rectores non prędicent, prædicare ta-
men poſſunt: immo debent, Immo iſtud eſt eorũ
officium ad ſupra deducta, & per Fel. in c. excom
municamus. col. 3. num. 4. de hæreti. Inſuper ul-
tra prædicationem alia faciunt, ut ſupra dedu-
xi: unde etiam quòd ceſſaret una ratio, propter
quam non requiretur Idioma, non ceſſant aliæ:
argumento. §. affinitatis. inſti. de nuptiis. & ex
proximè dictis paret etiam reſponſum ad ea, quę
deduxi contra primum fundamentum Domin.
Sarnenſ. Ad quod etiam reſpondetur, quod eſt e-
lecta induſtria perſonæ. & licet Rector aliqua cõ-
mittere poſſet, non tamen omnia, nec ſemper: &
abſurdum eſſet habere Rectorem linguam non
intelligentem, cum ſi quis ex parrochianis confer
re uellet aliquod ſuum peccatum, nec alteri re-
uelare, non poſſet, & quod in talibus ſit electa in
duſtria perſona, probatur de pæniten. diſtin. 6. c.
ſi. & c. omnis utriuſque ſexus. poſt prin. ibi, pro-
19 prio ſacerdoti. de pæni. & remis. Demum † uoces
nihil aliud ſunt, quam notæ affectuũ inſitorũ ani
mo. Ariſto. primo perihermenias, ſectio. 1. text. 2.
uoceſq; cõceptuum enunciatiuæ ſunt nobis à na
tura datæ ad animi conceptiones inter nos de-
clarandas, ut mutuo frui commercio, & ciuilia in
uicem officia præſtare posſimus. l. labeo. § idem
Tubero. ff. de ſupelle. legat. Hinc dixit Horatius in
Poetica: Poſt effert animi motus interprete lin-
gua. nam μέροψ, μέροπος, hominis eſt epitheton, quod
habeat uocem diuiſam, id eſt vnus alia, alter alia
uoce loquatur: vel diuiſam id eſt articulatã, quod
ſoli homini inter omnia animantia datum eſt.
Sermonis itaque uſus ita hominis proprium eſt
ut cum duabus pręcipue rebus à belluis differa-
mus, ratione uidelicet & ſermone: nullis ta-
men ſatis euidentibus argumentis demonſtre-
tur, mutos animantes ratione omnino carere, ni
ſi quòd eas irrationabiles appellamus, & ita eſ-
ſe omnes dicimus: ſermonem autem nobis tantũ
eſſe conceſſum à natura nemo eſt qui neſciat.
Dono igitur iſto naturæ adeo præclaro, & ſingu
lari abuti non debemus, quo utique abuterren-
tur illi, rebus præcipuè ſacris præfecti, ſi eos,
qui ſibi ſubſunt non intelligerent, nec ipſi ab
illis intelligerentur. ij enim inter ſe ſurdi eſſent
iuxta ſententiam Cicero. 5. Tuſcula. dicentis, in
iis linguis, quas non intelligimus, quæ ſunt in-
numerabiles, ſurdi profectò ſumus: immo in-
ter Diuina maledicta connumeratur habere ho-
minem ex aliena gente qui non intelligatur. Hie-
rem. cap. 5. & Deuterono. cap. 28. adducet Do-
minus ſuper te gentem de longinquo, & de ex-
tremis terræ finibus in ſimilitudinem aquilę uo-
lantis cum impetu, cuius linguam intelligere
non poſsis. Concludo igitur, quòd iſta regu-
la eſt conformis omni iuri & ſic fauorabilis.

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc, an in beneficijs electiuis procedat.*
2 *Prouiſionis verbum electionem non comprehendit.*
3 *Electiuum modum ſub verbo prouiſionis non venire.*
4 *Electionis modum venire nullo alio expreſſo.*
5 *Lex ob publicam vtilitatem facta, valde fauorabilis dicitur.*

1 SECVNDO quæro, an † regula iſta
procedat in beneficiis electiuis? D.
Sarnenſ. incidenter tangit quæſtio. 4.
declarans illa uerba hic poſita, uide-
licet prouidere, ſeu prouideri man-
dare. Ego autem dubium hoc ad partes diſpu-
2 tabo. Pro parte negatiua facit, quod † proui-
ſionis verbum in regula poſitum non compre-
hendit electionem. tex. eſt apertus. in c. cũ in illis.
§. 1. de præbend. lib. 6. ubi ſub uerbo, prouiſionis,
& collationis, non uenit modus electiuus. & ibi
Domini. numero 3. uerſicu. uo. quod modus ele
ctiuus non includitur ſub uer. prouiſionem, &
diſpoſitionem. cle. 1. §. ad hoc. eo. ubi in fortiorib.
terminis in pte executoria, ſeu inhibitoria, fiebat

mentio de electione ; & tamen deciditur ibi,
3 quod † electio non ueniat, & ibi Cardi. aſsignat rationem. quæſtio. 3. quę eſt, quod Papa non præſumitur uoluiſſe grauare plures, & præiudicare eligentibus, Rota. 877. præmiſſa igitur in antiq. ubi etiam erat facta mentio quaſi per æquipollens. Cardinal. latè conſil. 103. caſus ſuper quo. colum. 2. uerſicul. in contrarium eſt. num. 12. uſque ad 20. Fel. in c. in noſtra. corrola. 32. uerſicul. ſed caue, quia non credo, quòd iſti uelint, quòd ueniāt electi &c. de reſcript. Aene. de Falc. in tracta. reſerua. in 3. quæſtio. principa. fol. mihi. 17. columna 2. numero 21. uerſicul. beneficia electiua. in princip. Caſſado. deciſio. 10. de præbend. pluries, &c. num. 2. In contrarium facit gloſ. in dicta clement. 1. de præbend. in uer.
4 quamuis. ante fin. ubi † electionis modus uenit nullo alio expreſſo. idem concludit Zabbar. in d. clement, §. ad hoc. quæſtio. 1. qui plures allegat. Rot. 196. habens gratiam. in no. Mili. in repertor. in uer. gratiam habens, de beneficio, quod in certo. in princip. fol. mihi 79. columna 3. Cardi. in dicto conſil. 103. à princip. uſque ad num. 12. præſertim. num. 6. & ſequent. & tandem ante nu. verſicul. ſed quia Rota decidit hoc dubium. concludit pro hac opin. facit pro, & contra conſiliū Carderin. 12. de præbend. incipit, An beneficia electiua. & pro hac parte concludit Felin. in c. ſedes. de reſcript. columna 5. num. 5. & in c. in noſtra. eod. corrol. 31. num. 27. uerſicul. & not. quòd ſi nullus modus prouidendi exprimitur, uenit modus electionis, & omnis alius, &c. Aene. de Falco. fol. 17. ubi ſupra. uerſic. ſi uero in reſeruatione nullus modus uacandi, &c. Quid tenendum? breuiter ego inhæreo diſtinctioni, quam facit Gem. in dicto cap. cum in illis. §. illis uero, de præbend. lib. 6. in fine. ubi dicit, quòd prouiſio, & diſpoſitio latè ſumpta includit electionē: ſecus eſt in materia odioſa, ut in illo. §. idem concludit. in §. cum autem. poſt princ. verſic. ſol. dic, quòd hoc operatur materia reſtringibilis. idem etiam firmat in dicto §. illis. nume 6. & 7. Franc. & reſidet cum diſtio. Gemin. quòd in materia larga comprehendat omnem modum, niſi ſit talis modus, cui non poſsit aptari, niſi modus collationis. In materia uero ſtricta, & ambitioſa procedat prima opin. pro parte negatiua. Feli. in præalleg. c. in noſtra. corrol. 32. ante num. 29. uer. ſcias etiā, quod licet in materia ſtricta, &c. & nouiſſimè huic diſtinctioni adhæret Pari. conſ. 144. ſcripſeram pridie. col. 2. num. 14. uol. 4. Applicando igitur ad regulam noſtram, concludo pro parte affirmatiua, cum probauerim in præcedenti quæſt. regulam iſtam eſſe fauorabilem, & ſic omnia contraria allegata pro prima opin. ceſſabūt, quia procederent in materia reſtringenda, & odioſa, non autem in caſu fauorabili, in quo ſumus, tanto magis, quia, ut probaui in prima quæſtione, imo patet ad ſenſum, loquela præſertim in caſu noſtræ regulæ eſt inuenta, & operatur non ſolum ad particularem, ſed & ad publi-
5 cam utilitatem. † Lex autem ſiue conſtitutio, fauorem publicum reſpiciens, ſeu ob publicam utilitatem facta, dicitur ualde fauorabilis, & eſt amplianda in quantum fieri poteſt l. ſi quis, in graui. §. utrunque. uerſic. is quoque. ff. ad Syllan. & ibi Bartol. not. in ſumma dicti. §. utrum. Alex. in l. cum mulier. col. penul. ff. ſol. matr. Iaſ. in l. qui ſeruum. in 3. col. ff. de uerb. obli. & Dec. conſ. 665. viſo & perſpecto. col. 3. nu. 4. & 5.

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc, an extra curiam liget.*
2 *Argumentum ab identitate rationis.*
3 *Vbi eadem ratio ibi idem ius.*
4 *A ratione ſcripta ad quemlibet caſum inferre poſſumus.*
5 *Extenſio etiam in pœnalibus fienda propter identitatem rationis.*
6 *Statutum ſi quis portauerit frumentum ſuper equo, locum habet in portante ſuper humeris.*
7 *Verba, ubi non conueniunt, nec diſpoſitio locum habet.*
8 *Expectatiuam ordinarius concedere non poteſt.*
9 *Caſus omiſſus in diſpoſitione iuris remanere debet.*
10 *Ratio non debet eſſe eadem cum dicto.*
11 *Ratio duplex quare magis regula hæc in Papa, quàm in ordinario procedat, & nu. 13.*
12 *Palatini, & alij curiales per hanc regulam reprimuntur.*
14 *Regula hæc pœnalis eſt.*
15 *Pœnalis conſtitutio quæ dicatur.*
16 *In pœnalibus non fit extenſio etiam ex identitate rationis ſecundum magis communem opin.*

1 TERTIO quæro, † nunquid iſta regula obſeruari debeat, & liget extra curiam? Gloſſator antiquus tenet partem negatiuam: contrarium concludit Dominicus Sarnenſ. quæſtio. 6. impugnans rationem Gloſſatoris fundans intentionem ſuam ſuper identitate rationis, quod ita militet in prouiſione facta in cu-
2 ria, ſicut extra curiam. & † argumentum iſtud identitatis rationis validum eſt in iure: ubi e-
3 nim eſt eadem † ratio, ibi idem ius. l. ſi poſtulauerit, §. ratio. ff. de adulter. l. 1. §. hoc interdictum eandem habet, & ibi not. Bartol. ff. de ſong. tc. l. illud. cum gloſ. magiſtra, quæ dat concordantes. in uer. æſtimari. ff. ad leg. Aquil. capitu. tranſlato. cum gloſ. fina. de conſtit. Imò † ratio, quando eſt ſcripta, ut hic, ex ea poſſumus inferre ad quemlibet caſum: & tunc in aliis caſib. non expreſsis non dicitur extenſio, ſed comprehenſio, quaſi tacitè ſit cautum. l. iis ſolis, §. de cæteris. ibi, etiam tacitè cautum putamus. C. de reuo-

de reuocand. donation. quem text. pro nota. ad
hoc ponderat. Bal. in authen. quas actiones. C. de
ſacroſanct. eccleſ. colum. 2. uer. ſed ego dico, quã-
do generalis ratio ſcripta eſt in leg. &c. & ſuper
rub. C. de nau. fęno. Calderin. 1. an capitulum. in
princ. in titulo, ut lite penden. Iaſ. in l. a Titio. in
3. & ult. nota. ff. de uerbor. oblig. Dec. conſil. 284.
Viſo puncto. colum. 2. ante medium. ibi, & cum
iſta ratio expreſſa ſit in lege, &c. Aymo, de antiq.
tempor. parte 1. num. 20. Accedit, quòd etiam
ſi allegatur pro contraria opinio. quòd ſimus
5 † in annullatione actus, & in priuatione benefi-
cii, & ſic pęnalibus, adhuc propter identitatem
rationis deberet fieri talis extenſio, ſeu compre-
henſio. c. 1. §. porro. quæ fuit. pri. cau. bene. amitt.
ubi in materia priuationis feudi proceditur, de
ſimilibus ad ſimilia. & Bald. ibi, colu. 3. not. illum
tex. pro meliori de iure ad hoc, quòd in pęnali-
bus procedatur de ſimilibus ad ſimilia. glo. in l. ſi.
C. de reuocan. donatio. in uer. uoluerit. quam ibi
Salyc. not. pro ſingulari, & idem firmat Salyc. in l.
ſi ſerui. colum. penult. nume. 24. & ſequent. C. de
6 noxa. & inter alia decidit, quòd † ſtatutũ ſiquis
portauerit frumentum ſuper equo, aſino, uel cur-
ru extra talem locum, habeat locum etiam ſi por
tet ſuper humeris propriis, uel collo bouũ, &c.
& aſsignat rationem, quòd ſtatutum conſidera-
uit factum exportationis, non modum expor-
tandi, uel ſuper quo: & expreſſio facta de equo,
aſino, & curru, fuit facta cauſa exempli. Sic di-
camus in caſu noſtro, quòd conſiderari debeat,
an talis intelligat, & intelligatur, non autem à
quo prouiſus fuerit. Roman. conſi. 429. conſide-
ro in propoſita. numer. 5. ubi ponit plura exem-
pla, & facit plures illationes. Abb. in cap. tranſ-
lato. & ibi Deci. in princip. de conſti. Iaſo. in l. 1.
nu. 35. C. de iure emphit. prædictum argumentũ
ſatis viget, ita quòd opinio D. Sarnen. ea præſer
7 tim ratione, quòd † uerba ubi non conueniunt,
ſeu adaptari non poſſunt; nec diſpoſitio locum
habet. l. hos accuſare. §. omnibus. ff. de accuſat. l.
ab omnibus. ff. de reg. iur. c. indemnitatibus. §. pe
nultimo. de electio. lib. 6. Quod autem uerba nõ
conueniant, nec adaptari poſſint, probo ponde-
rando uerbum, ipſum, in princ. regulæ poſitum.
uult enim regula, quòd ſi contingat ipſum, ſci-
licet ſummum Pontificem prouidere, uel pro-
uideri mandare parrochiali, uel expectatiuam
ad parrochialem concedere: ecce igitur, quod
regula expreſsè, & limitatè loquitur de ipſo Pon
tifice ſolum, & de gratia a ſe tantum facta, ſeu fa
cienda. nam uerbum, ipſe, eſt relatiuum, & ſic re-
fert eũ, de quo ſupra dictum, ut apud Virgilium.
in 3. Aen. ipſe arduus altaq; pulſat ſydera. ipſe
ſupple, ſcilicet Poliphemus, de quo ſupra loqu
tus erat. Sic in conſtitutione noſtra ibi, ipſum,
ſcilicet Pontificem, uel etiam quod ſtet demon-
ſtratiuè, utcunque ſit per Bar. in l. cunctos popu.
nu. 1. C. de ſum. Tri. & fid. cath. ſat ſit, quòd de ip
ſo Pontifice ſolum intelligere poſſumus, & non
de ordinario: Inſuper idem expreſsè demõſtrant
alia uerba, uidelicet, Gratiam expectatiuã conce
8 dere. † expectatiuam. n. gratiam ordinarius cõce
dere non põt, imò nec dare ius ad uacatura: ſed
ſolũ ſummus Pontifex. c. 2. primo reſpõ. de præb.
lib. 6. imò et ſummi Pontifices antiquitus parcè,
& limitatè tales expectatiuas concedebant. Abb.
in c. conſtitutus. in 1. not. de reſcr. & in c. manda-
tum. ante nu. 4. eo. ubi et dicit, quod a principio
Papæ non concedebant tales gratias expectati-
uas, ſed poſtmodum inceperunt dare, cum mode
ratione tamen. patet igitur, quod iſta regula lo-
quens de expectatiuis nullo modo poteſt uerifi-
cari in ordinariis, nec etiam illa uerba, prouideri
mandamus: quia ordinarius prouidet, non man
dat prouideri. & ſic uerba non poſſunt aptari ad
9 ordinarios, ergo nec diſpoſitio. † Caſus igitur pro
uiſionis ordinarii, erit caſus omiſſus, & ſic rema-
nebit in diſpoſitione iuris communis. l. ſi cum do
tem. in prin. & ibi Alex. nu. 2. ff. ſolu. matrim. c. ſu
ſceptum. de reſcrip. lib. 6. Bald. in l. ſi mater. ff. de
inſti. & ſubſti. ſub condi. fac. & in l. commodiſſi-
mè. ff. de lib. & poſthum. Abb. in d. c. mandatum.
de reſcrip. col. pen. uerſ. item ſecundum D. Anto.
Cum igitur quo ad ordinarios non ſit expreſsè
facta mutatio circa eos, in ſuo ſtatu perſiſtant iu
ra antiqua, ad glo. in uer. ſecularis. poſt princip.
in clement. 1. de electi. Ad argumentum de iden
titate rationis poteſt reſponderi, quòd non pro-
cedat propter præmiſſa: quia uerba conſtitutio
nis non poſſunt aptari. Inſuper poteſt negari,
quòd ratio ſit expreſſa, illa enim, quod intelli-
gat, & intelligatur, non eſt ratio, ſed dictum: alio-
10 quin † ratio eſſet eadem cum dicto, quod eſſe
non debet. l. fina. & ibi Bartol. poſt princip. ff. de
offi. procu. Cæſar. & in l. qui interrogatus. in prin.
ff. de peti. hęredi. optimè pro caſu noſtro. gloſ. in
uer. exceptione. in fi. in l. 1. ff. de excep. Bald. in l.
non omnium. ff. de legi. Paul. Caſtrenſ. in l. 1. in
fine. ff. de exceptio. ubi infert contra dicta teſtiũ
reddentium rationem hoc modo, uidelicet, quia
ſcio: eorum enim diſpoſitiones non releuabunt.
Alexand conſil. 136. uiſo. & examinato. colum. 4.
numero 7. uolumine 1. Inſuper poteſt aſſignari
11 † duplex ratio differentiæ, quare diſpoſitio re-
gulæ magis procedat in Papa, quàm in ordina-
rio. una eſt, quòd caſus prouiſionis a Papa, cui
infirmitas loquelæ obſtare poteſt, eſt frequentiſſi
mus, & quolibet die, & quolibet momẽto illi oc-
12 currendũ eſt. quis. n. neſcit curiales, pſertim † Pa-
latinos, contra quos inuehitur, & exclamat Paul.
Roman. in pulchro tractat. penſionum, in 7. quæ-
ſtion. an penſio poſſit pro officio, uel beneficio
permutari. numero 17. fol. 22. ubi quòd uiuus
Ionas deuoratur, quando beneficia eccleſiaſti-
ca, quæ ſunt bona columbæ, & paſsionem Do-
mini præfigurant, in cuius ſanguine ſunt fun-
data, a cetis, & beluis ultra ſufficientem ne-
ceſſitatem deuorantur, & quòd iſti detinent
eſurientium panes: paſsim beneficia in extra-

neis regnis impetrare? & multoties ad tales
accedit Barbarus aliquis, qui ante lucem ſur-
rexit, & qui tales non intelligit, nec ab ipſis intel
ligitur, niſi per interpretem, uel nutu, uel ſignis,
& aliquando tales alloquitur ſuper aliquo be-
neficio in tali patria, ſeu loco exiſtente, de quo,
illi illius exiſtentiæ, ſeu ſituationis nullam penit-
tus prius habuerant notitiam, ſeu cognitionem,
neque illius patriæ nomen unquam proferri au-
diuerant. non ne eſſe indecens, quod tales paſ-
ſim ad parrochiales in regnis ſibi extraneis, &
incognitis præficerentur? Quod facilè eueniret,
cum habeant aures ſummi Pontificis, ſeu ipſius
Datarii. Summa igitur ratione, & prouidentia
per regulam hanc refrenantur, cui ſummus Pon-
tifex, niſi ex maxima cauſa derogare non ſolet:
& niſi eſſet regula iſta, Parrochiales a Palatinis,
& aliis omnibus ubicunque exiſtentes forſan ſæ-
pe deuorarentur, & deglutirentur, de illis lo-
quor, qui ſunt tales: ac ſi nulli ſint, de nullis lo-
quor, ſed illi ſolum, qui fuerunt tempore præ-
fati Paul. Roman. uel alio. non ſunt enim ne-
ſcius pluresque præſertim ad latus Principis exi
ſtentes, & illi magis directos, per iter directum
ambulare, & pro illis etiam præſumendum eſt:
ſibi enim aſſiſtentes in tali exiſtimatione, & re-
uerentia habendi ſunt, ut contra eos machinās,
incidat in pœnam maieſtatis. l. quiſquis, & ibi
Bartol. C. ad l. Iuliam maieſta. Apud ordinarios
caſus iſte, quòd extra nationem, uel perſonis
linguam non intelligentibus prouideatur præ-
ſertim, de parrochialibus, eſt caſus inſolitus, &
rariſſimus. unde meritò iura ad ea, quæ frequen
ter accidunt, non ad ea, quæ rariſsimè, adaptari
debent, uulg. l. nam ad ea, cum ſim. ff. de leg.
Altera ratio data hic per Gloſſatorem, quam
Domin. Sarnenſ. mordet, non eſt infrigida, ut
13 ipſe præſupponit. † ordinarius enim perſonas,
quibus prouidet cognitas habet, ſeu habere præ-
ſumitur, & neceſsitatem, & mores parrochia-
lium ſuæ diœceſis, & parrochianorum non igno-
rat. & ſic beneficiis prouidet, non autem per-
ſonis: Papa autem magis perſonis prouidet,
quàm beneficiis argumento. cap. quoſdam, de
præſumptio. cap. irrefragabili, de officio ordinar.
Hoſtienſ. & Ioann. Andr. in cap. cum noſtris, de
conceſſio. præbend. Si igitur ordinarius habet
cognitionem, & diſtinctionem perſonarum &
beneficiorum, præſumendum eſt pro eo, quòd
prudenter prouideat parrochialibus, & unicui-
que illarum: & ſi uiderit magis expediens in
concurſu alicui parrochiali præficere aliquem
extraneum literatum forſan, & optimis præ-
ditum moribus, illum aliis ex rationabili cauſa
etiam originariis anteponet, etiam quòd non
ita expeditè intelligat, & loquatur idioma, ubi
eſt parrochialis. poterit enim operari, quod
talis prouiſus ſuppleat in futurum, ſi quid in
loquela ſibi deſit. Nec eſt nouum, quod quis
tunc non omnino habilis, breui tamen, quod ſi-
bi deeſt, adipiſci poſſit, ad aliqua admittatur:
tanto magis in apprehenſione idiomatis, quod
qui noſſe cœpit, facilè adipiſcitur. & ego iam
uir factus didici linguam caſtellanam, quam
intelligo, & loquor, & in illa talem lepōrem, &
candiditatem cognoſco, ut eam nec Tuſcæ, nec
Latinæ poſtponam: & cui, propter utilitatem
etiam pecuniariam, quam mihi attulit in cau-
ſis Hiſpanis pertractandis, & defendendis, ſa-
tis debeo. In ætate etiam uirili conſtitutus lin-
guæ Gallicæ operam aliquam dedi. ita, ut eam
intelligam, & aliqualiter loquar, & (quod plus
eſt) in eadem ætate non me terruit difficultas
& amplitudo Græcæ linguæ, quam neceſſariam
omnibus, & in omnibus conſiderans ſperaui fa-
cilè conſequi poſſe, cum labor improbus omnia
uincat. Nec Phœbus ardens ſuper Zenit capitū
noſtrum pertranſiens, & ſupra uerticem ſui capi
tis cernens latrantem canem, & furibundum
Leonem, dum plerique mortalium ſomno, ui-
noque ſepulti, alii inter Indis fœmineis, alii pe-
ioribus, nonnulli uerbis inanibus intenti, qui-
dam uerò muſiceribus laſciuis implicati, ſemi-
mortui uitam protrahunt deridebitur, & cæ-
teros iurium profeſſores, & ſcientiarum amato-
res, ſi dum iura ſilent, ſi dum Phaeton ipſe or-
bem hunc inferiorem inflammat, ſedentes ali-
quando apud Platonem, Homerum, & ſimiles
perſpexerit. Sed, ne ulterius diuagemur, ne-
mo dubitat uerba regulæ non adaptari ad ordi-
narios tantum adhuc iſta rationis identitas a-
liqualiter obſtare uidetur. nec dubium eſt, quin
ipſe ſummus Pontifex maiori prudentia, & pro-
uidentia, tam in conferendis, & prouidendis,
quàm in quibuſcunque aliis actibus uti præſu-
mi debeat, quam ordinarius, uel quicunque a-
lius: & rationes ſupra allegatæ uidentur magis
coloratæ, quam efficaces. Summa igitur eſt
uidere, an regula iſta ſit pœnalis: ſecundo da-
to, quod eſſet pœnalis, an argumentum prædi-
ctum de identitate rationis procedat in pœna-
libus, ut ſupra concluſum eſt. Pro prima con-
14 cluſione, ex quo † regula annullat prouiſionem,
gratiam, ſeu mandatum, ergo eſt pœnalis. Nam
15 † pœnalis conſtitutio, ſeu ſtatutum dicitur ubi-
cunque priuationem ab officio, exercitio, ſeu
beneficio inducit. l. teſtamento centurio. in fin.
ff. de manumiſſ. teſtamen. l. unic. C. de iis, quæ
pœnæ nomi. ubi pœna dicitur, quotieſcunque
hæres, aut legatarius lucro hæreditatis, uel legati
priuatur. cap. decet. cum gloſ. in uer. proceſſum:
de immu. eccleſ. lib. 6. gloſ. in clem. 1. in uer. & in
pœnam. ante finem. ubi, quod etiam perditio e-
lectionis eſt pœna. Abb. in c. cognoſcentes, col. 3.
uerſ. in contrarium adduco, glo. & ibi Feli. num.
3. & Deci. num. 5. de conſtitu. Ruin. conſil. 70. nu.
17. uolum. 5. laid per Aymo. in tracta. de antiqui.
temporis. parte 4. numero 89. & breuiter com-
munis opinio eſt, quod largo modo annulla-
tio actus ſit pœna. Curt. iun. conſilio 6. numero

1. Quan-

ri. Quantum uero attinet ad ſecundam concluſionem, dico magis communem opinionem eſſe
16 † in pœnalibus non fieri extenſionem, etiam ex identitate rationis. l. & ſi quis. §. idem Labeo. uer. ſed ſollicitus. ibi, pœnam tamen in eum &c. ff. de religio. & ſump. funer. §. cum igitur. in Authent. de non eli. ſecun. nupt. ubi, quod pœna priuationis locum non habet, niſi lex expreſsè diſponat. gloſ. magna. in fine in l. fin. ff. de in ius uocand. ubi Bartol. Bald. Roman. & alii Ioann. Andre. in cap. diſpendia. de reſcript. lib. 6. & in c. ſi forte. de electio. eod. lib. latè per Iaſon. qui infinita allegat in l. cum quidam. in 7. not. numer. 10. & ſeq. de libe. & poſthum. ff. & pleniſſimè per Aymo. de antiqui. tempor. parte 4. nume. 86. & ſequent. uerſic. contrarium, quod immo in pœnalibus nõ ſit licita extenſio, & ibi dicit hanc eſſe communem opin. & reſpondet ad omnia contraria: uideri poſſunt, quæ ipſe allegat, quæ optimè concludunt. & ſic ſtante iſta opin. ſequitur, quòd cum regula noſtra ſit odioſa etiam ex identitate rationis, quatenus identitas prætendi poſſit, non ſit extendenda ad ordinaria, de quibus regula non loquitur: uel ſaltem pœna annullationis hic poſita non procedat in prouiſis ab ordinariis, & iſtam opin. puto iuridicam, & æquiſſimam. Nec huic meæ opin. obſtant reſolutiones, quas Dom. Sarnen. dicit factas fuiſſe in ſimili caſu, uidelicet quo ad regulam, De infir. quia caſus huius regulæ ab aliis facit diuerſus eſt, ultra quod non ita de plano procedit tunc opin. in dicta regula, De infir. ut ſuper ea ſcripſi quæſt. 16.

S V M M A R I V M.

1 *Idioma accidentale intelligenti, ubi ſunt naturale & accidentale an obſtet Regula.*
2 *Verba naturaliter non accidentaliter accipienda.*
3 *Cauſa naturalis præualet accidentali.*
4 *Verba in ordinario intelligenda ſunt.*
5 *Princeps iure ordinario uti uelle præſumitur.*
6 *Verba interpretanda ſunt ut cauſam durabilem deſignent.*
7 *Incola non reputatur qui continue non habitat.*
8 *A rubrica arguere licet.*
9 *In dubio benignior interpretatio ſumenda eſt.*
10 *Verba impropriãda ut intentioni deſeruiant.*
11 *Intentio ſola conſiderari debet.*

1 QVÆRITVR quarto, † quid ſi in uno loco ſint duo Idiomata, unum naturale, aliud accidentale, & prouiſus de parrochiali intelligit ſolum, & loqui ſcit accidentale, & ab aliis intelligitur: an obſtet ſibi regula? D. Sarnen. quæſt. 9. ponit hoc dubium, exemplificans in Caſtellano, qui in Luſitania intelligitur: & ſic per illud, & alia exempla in ipſa dubii propoſitione ſupponit, quòd illud idioma accidentale intelligatur, ergo ab omnibus: poſtea uero in propoſitione ſupponit, quòd ſolum intelligatur apud quoſdam primates, ſeu negociantes extra regnum, ſeu cum extraneis: & ſic reſtrictio faceret caſum indubitabilem. Cui enim dubium eſt, quòd ſi ad paucos loqui poteſt, paucique eum intelligunt, quòd regulæ ſit locus? ut etiam uidemus indiſtinctè diſpoſitum, quòd quando in uno eodemque loco ſunt diuerſæ linguæ, tunc epiſcopus prouidere debet, quòd præficiantur diuina celebrantes officia & ſacramenta eccleſiaſtica miniſtrantes, ut omnibus omnium linguarum ſatis fiat. c. quoniam in pleriſque de offi. ordi. Ideo. pro ſui caſum dubitabilem, quòd utraque lingua intelligatur, ſed una ſit naturalis, & materna, altera accidentalis, & ornatior, ut contingit apud Valentiam. Lingua enim materna eſt illa, quam Catalanam appellant: omnes tamen intelligunt & loquuntur Caſtellanam: ut etiam accidit Senis, ubi ſunt duæ linguæ, una uulgaris, ſeu ruſtica, & plebeia, altera nitida, & eruditâ, quam Etruſcam ſeu Tuſcam docant: & meritò, quia loquela illa adeò ſit conſona, & præclara, ut non deſuerint qui eam linguæ latinæ adæquandam eſſe crediderint: quæ non minores habet regulas, & rationes quàm habeat Latina ipſa, & illa plebeia & ruſticana ſpecie differat, tum in uerbis ipſis, tum in prolatione. In caſu igitur per me propoſito, unum ex fundamentis D. Sarnen. tunc conſiderabile,
2 uidelicet quod † uerba naturaliter, non accidentaliter accipi, & intelligi debeant. l. qui habet. ff. de tut. ubi Bar. ſummar. quando concur-
3 runt duæ cauſæ, una † naturalis, altera accidentalis, præualet naturalis. l. ſi quis poſthumos. & ibi Bart. in prin. ff. de libe. & poſthu. Bart. in l. fi. ff. de offic. Proconſu. ubi inducit ad pulchrum caſum, ſi Archipreſbyter S. Laurentii ex conſuetudine habet oblationes dominicales, & ſacriſta eas, quæ dantur in feſto S. Laurentii, dies uero feſtiuitatis incidit in die Dominico: quòd oblationes ſpectent ad Archipreſbyterũ ratione diei Dominici, cum inſpiciatur potius quod eſt naturale, quàm quod eſt accidentale, præſupponendo, quòd feſtiuitas uere Dominica ſit naturalis. faciunt tradita per Bal. in auten. ſimiliter. C. ad. l. falci. Abb. in ca. licet. in 2. nota. in fi. ubi infert ad relictum factum fratri Abbatis, quod potius interpretari debet fratri carnali Abbatis, quam fratri, id eſt Monaco, & ultra alias rationes in fi. ſubdit, quòd propterea eſt, quòd cauſa naturalis uincit accidentalem, pro ut etiam apud Cice. in oratione pro A. Cluentio, pag. 5. Mater enim à me nominis cauſa, tametſi in hunc hoſtili odio, & crudelitate eſt, mater inquam appellabitur, neque illa unquam de ſuo ſcelere & immanitate audiet ut naturæ nomen amittat. Ad idem adduci poteſt tex. in l. ius autem agnationis. ff. de pact. per quem tex. Dec. Saly. in l. quæ adulterium. no. 4. C. de adult. quòd cognoſcens meretricem ſibi coniunctam tenetur de inceſtu. Accedit, quod lingua materna eſt ordinaria, quæ à natiuita-

te ab

te ab ipſa matre, nutrice, & aliis domeſticis aſſe-
quuntur: altera vero eſt aliena, & extraordinaria,
4 ſiue artificialis. † uerba autem iure ordinario, nõ
extraordinario in dubio intelligi debent. l. ſciu. §.
medico ff. de annu. lega. ubi ordinaria erogatio,
ſeu præſtatiu attenditur. & ibi not. Bar. quod ge-
nerale ad extraordinaria non refertur. facit. capit.
5 licet. de offi. ordin. Immo etiam † princeps in du
bio uidetur uelle uti, & uti præſumitur iure ordi-
nariu, non autem plenitudine poteſtatis. Innoc.
in cap. adnotauit de electio. Bal. & Paul. de Caſt.
in l. ſi teſtamentum. C. de teſtamen. Ludo. Roma.
ſing. 757. dixi aliás. Deci. in capit. inter cætera. de
6 appellat. numer. 5. Inſuper † uerba in dubio de-
bent interpretari, quòd ſignificent rem, uel
cauſam perennem, durabilem, non autem tem
poralem. l. 1. §. huc interdictum. de ciſterna. ff. de
fonte, ubi deciditur interdictum nun habere lo-
cum in ciſterna, quæ nõ habeat perpetuã causã:
7 ut ẽt dicimus † habitatorem ſeu inculã nõ repu-
tari eum, qui continuò non habitat. Roma. conſi.
264. hic is nurſinus, & latè Pariſ. cõſ. 159. An ſtatu-
tum nu. 16. & ſeq. uol. 4. eodem mudo Idioma il-
lud interpretari debemus in regula requiſitum,
quod durauit, & durare cenſetur: non autem il-
lud à paruo tempore inductum, & quòd aliquãdo eſt
in uſu, & ſic non eſt in continuu uſu. Vltimo pro
8 hac parte facit rubrica † à qua licet arguere, quã
do difficultas oriri poteſt in nigro: uel quãdo eſt
clarior, & magis ſpecifica, quàm nigrum. gloſ. 1.
in l. 1. C. de capi. ciui. cenſi. eximen. li. 11. quã ibi
no. Bar. & Saly. & Roma. in l. 1. ff. ſi cer. peta. ubi e-
tiam Iaſ. col. 2. nu. 3. uerſ. & quando reperitur &c.
Rubrica enim hic dicit, quòd debet intelligere, &
loqui idioma illius patriæ, ſub iis uerbis uidelI-
cet: cui cõceditur prouideri de Parrochiali eccle
ſia debet intelligere & loqui Idioma illius patriæ,
ſed in caſu propoſito iſtud Idiuma nõ eſt proprium
illius patriæ, immo nec etiã illius loci, prout in ni
gro: ergo regula in illa loquela forenſi, uel extraor
dinatia non inuenit ſuã qualitatẽ requiſitã, & ſic
nõ ſatisfit regulæ. Prædicta ſatis uidentur urgere:
cõtrariam tñ partem æquiorẽ puto; quòd in ſum
ma ſufficiat, quòd rector intelligat, & intelligatur; Si
tn. ſupponimus quòd eius Idioma, licet non ma-
ternum omnib. ſit notum, cũ prædicabit, cum ſa-
cramenta miniſtrabit, cum ſermonem, ſeu col-
loquium apud parrochianos habebit, ab omni
bus intelligetur. nec refert, quomodu quis luqua
tur, dummodo uerborũ sẽſus intelligatur. l. in le-
gatis. & ibi no. Bar. Bal. & Alex. C. de lega. Cũ au-
tẽ cõfeſſiones audiet, poterit mandare peccata
ſua cõfitẽtibus, quòd lingua ſibi nota loquãtur. Im-
mo ſi ſupponeremus quòd iſte Rector utramque lin-
guã intelligeret, ſed ſolũ lingua accidẽtali loque-
retur, nõ eſſet incõueniẽs quòd cõfitẽs una lingua lo
quatur, & cõfeſſor per aliã illi nõ incognitã reſpõ
deret: ut etiam in ſtipulationibus iura permit-
tunt. l. 1. §. eadem aut alia lingua. ff. de uerb. o-
9 blig. † Benignior igitur interpretatio in dubio
ſumenda eſt. l. proximè ante finem. ff. de iis quę in
teſtam. delen. ibi, cauſa præſens admittere uide-
tur humaniorem interpretationem, ut ea dun-
taxat exiſtimemus ne potent irrita eſſe uoluiſſe,
quę induxit. ſic in caſu noſtro regula uideatur no
luiſſe duntaxat irritare, quando in effectu Rector
intelligere, & intelligi non poteſt. l. quoties in a-
ctionib. ff. de reb. dub. l. benignius. ff. de legi. Dec.
conſ. 482. pro reſolutione caſus. in fi. & conſi. 300.
In cauſa quæ Mantuæ. n. 13. Ad omnia contraria
unico uerbo reſpondeo, quòd nõ negu, quin om-
nium interpretatio fieri debeat de proprio, & na-
turali Idiomate; ſed quia etiam per accidẽtalem
ſatisfieri poteſt regulæ, ad euitandum nullitatẽ
actus, & pro benigniori interpretatione, & attẽta
mẽte regulę, quę uidetur eſſe, ut dixi; immo id ex
primit, ut quis intelligat, & intelligatur; non eſt
curandum de nimia ſubtilitate, nec de ita ſatis
10 faciẽdo verbis, vt mẽs & intẽtio offẽdatur, & † ver
ba impropriari debent, quatenus opus ſit, ut de-
ſeruiant intentioni. c. is autem. in fi. 22. q. 2. ubi ẽt
11 quòd † intentio ſola conſiderari debet. c. intelli-
gentia de uerb. ſigni. Dec. ſuper rub. de probatio
col. 2. in fi. uerſ. prædicta ſaluatio. Pariſ. conſil. 20.
gratia præſens. num. 2. uol. 4. Cum igitur de uer-
ba ſint inducta, ut eis quiſquam in alterius no-
titiam cogitationes ſuas proferat, ut ſupra di-
xi, & eſt text. in dicto. c. is autem. uerſic. & utique.
immo paret ad ſenſum, mens ſtatuentis non vide
tur noluiſſe Idioma ad alium effectum, quàm ad
quem inſtitutum eſt. glo. nu. in dicto cap. in uer.
inſtituta; ergo quocunque modo quis intelliga-
tur, ſufficit. Nec illa punderatio rubricæ obſtat
ad ſupra deducta, quia etiamſi patriæ Idiuma
intelligendum ſit, ſufficit quòd eo mudo quo di
ctum eſt. Immo ſi rubrica obſtaret reſponderi
poſſet quòd illa non eſt rubrica ſed ſummarium
ab impreſſore etiam parum in iis uerſato, ſeu ab
aliu ſimili ad eius libitum fabricatum: ex præmiſ
ſis etiam patet reſolutio contra Dum. Samenſ.
ad quæſtio. 10. in qua quærit, an regula iſta ob-
ſtet Normannis in Gallia, Piccardia &c. reſpondẽ
dum eſt negatiuè, quia intelligunt & intelligun-
tur, licet ex Idiomate accidentali ad ſupra de-
ducta.

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc an in gratia motu proprio & ex certa ſcien-
tia procedat.*
2 *Certa ſcientia diſpenſationem inducit.*
3 *Improbare quod Princeps fecit nephas eſt.*
4 *Diſpenſatio inducitur eo ipſo quod princeps ex certa ſciẽ
tia indigno confert.*
5 *Papa ſi beneficium inhabili ſcienter conferat diſpenſare
cenſetur.*
6 *Stilus Cu. attendi debet.*
7 *Motus proprij clauſula in expectatiuis parum operatur
& num. 9.*
8 *Statuta tollantur per formam literarum apoſtolica-
rum.*

Quinto

QVinto quæro cum Gloſſatore antiquo,
1 & Domin. Sarnen. An † regula iſta in
gratia motu proprio, & ex certa ſcien-
tia procedat? Domi. Sarnen. quæſtio.
12. dicit quòd Gloſſator hic tenet quòd ſic: ego
uero dico, quòd tenet, quod non: arguit. n. primo
Gloſſator pro parte negatiua, à ceſſante ratione:
deinde contra primum dictum opponit, de uer-
bis regulæ, & ſic arguit pro affirmatiua: tandem
allegat tex in l. 1. C. de petit. bono. ſubla. libro 10.
pro prima opin. tum per tex. quem allegat, qui di
ſponit, quòd nemo impetrare poſſit bona in fiſcū
delata, & conceſſio facta ad petitionem alicuius
non ualeat: ſecus ſi fiat motu proprio, uidelicet
nullo deſiderante, atque poſcente. & ſic ex illo
tex. colligi poteſt, quòd omnia iura inualidantia
conceſſiones à principe factas limitētur, niſi mo-
tu proprio factæ ſint. Quicquid autem ipſe Gloſ-
ſator teneat, qui tamen pedes non figit, & qui-
quid dicat ipſe D. Sarn. qui partem affirmatiuam
nimis reſolutam, & claram ſupponit, qō iſta uide
tur ſatis dubitabilis. & ego ſecundum terminos
iuris tenerem contra Domi. Sarnen. Nam ratio &
conſideratio illa, quam ipſe impugnare conatur,
2 † quòd certa ſcientia Papæ inducat diſpenſatio-
nem, ſatis urget, & eſt uera, debito tamen modo
conſiderando, non ſequitur enim, Papa ſcit talem
eſſe minorem, uel aliàs incapacem: ergo eo ipſo,
3 q ſcit, diſpenſat: ſed bene ſequitur † Princeps eli-
git, ſeu deputat aliquem ex certa ſcientia: ergo ne
phas eſt, immo ſacrilegium improbare, quòd prin
ceps fecit. eſt tex. in terminis. in l. 2. C. de crimin.
ſacr Nec obſtat. l. reſcripta. & l. quoties. C. de præ-
ci. impe. offe. quæ uidentur in contrarium facere:
quia Salyc. in d. l. 2. reſpondet, & ſoluit, quòd illa
iura non loquuntur, nec procedunt, quando prin
ceps facit ex certa ſcientia. dat enim ibi ſolutio-
nem ad alia iura, quæ uidebantur contraria, re-
ſpondens, quod d. l. 2. habet locum in iis, quæ ſpe-
ctāt ad eius iuriſdictionem: iſtud etiam ſentit gl.
ibi in uer. elegerit, ubi limitat procedere legem il
lam ſolum in his, quæ ad Principem ſpectant: non
autem circa electionem epiſcoporū, & circa alia
eccleſiaſtica. Vnde cum nos ſimus in propria iu-
riſdictione ſummi Pontificis, uidelicet in benefi-
cialibus, & ſpiritualibus, in quibus habet ampliſ-
ſimam poteſtatem: ſequitur, quòd eo ipſo, quòd
aliquem eligit, ſeu deputat ex certa ſcientia ad
aliquod peragēdum, ſeu alicui beneficium ex cer-
ta ſcientia confert, illum habilitat. facit gl. in c. ſta
tutum, in §. 1. in uer. literarum. de reſcri. lib. 6. ubi
concludit, quòd licet textus decidat non poſſe
committi cauſas niſi exiſtentib. in dignitate, uel
canonicis cathedralis eccleſię, tamen ſi Papa ex
certa ſcientia committit ſimplici clerico, commi
ſio tenet. dat rationem, quia facere poteſt contra
4 illam conſtitutionem. Et quòd † diſpenſatio indu
catur eo ipſo, quòd princeps ſcienter, ſeu ex cer-
ta ſcientia indigno, uel inhabili confert. glo. mag.
in c. qui in aliquo. 51. diſt. Ion. in c. ueniens. de fil.
præsbi. glo. Io. And. & alii. in cap. fraternitatis. de
ſciſma. no. Bar. in l. quidam conſulebat. in 2. nota.
ff. de re iudic. Roma. conſi. 316. electio dicti. D. Ca
pitanei. nu. 6. & ſeq. & dum proſequitur ſecundū
membrum, concludit cum dicta gloſſ. de qua ſu-
pra. in cap. ſtatutum. in uer. literatum. quòd quā
do princeps, uel alius non recognoſcens ſuperio-
rem, eligit, ſeu promouet, ſi ex certa ſcientia, tunc
inducatur diſpenſatio: ſecus uero ſi non ex certa
ſcientia. & cum Roma. tenet Dec. conſi. 614. in cā
feudali. nume. 11. & ſequen. Bartho. Capol. in tra-
cta. de impe. milit. deligen. in uer. pro Imperato-
re uero Gentili. nume. 26. ubi ampliat ad electos
à ſenatu Veneto qui ſuperiorem non recognoſcit,
facit Rot. 332. licet Roma. Cur. in no. Calder. conſi.
8. ſub titu. de reſcrip. Bal. in c. cum ad eo. de elec.
Iaſ. qui hanc communem affirmat, in alleg. l. Bar-
batius. nume. 14. ff. de offic. præto. Ioā. de Sylu. in
tracta. Benefi. par. 3. q. 8. nume. 27. Bellame. deciſ.
698. colum. 2. uer. patet primo. & deci. 746. colu.
penul. uerſic. Sed nunquid de illa ſcientia. Aimo
conſi. 182. colum. 4. & optimè per Pariſ. conſil. 44.
pro Domino Hieronymo poſſeſſore. nume. 15. &
ſequentibus. uolum. quarto. ubi concludit, quòd
5 Papa conferens beneficium inhabili ſcienter, ui-
detur diſpenſare: & prouidens de Epiſcopatu ſpu
rio ſcienter, ſimiliter uidetur diſpenſare. pro qui-
bus faciunt nota per Felin. in cap. ſi quando. col.
3. uer. ſtat difficultas. de reſcrip. & latius per eun-
dem. in c. præterea. de teſti. cogen. Vera eſt igitur
iſta concluſio, quam nec Dom. Sarn. negat, ſed dat
quaſdam reſponſiones, quibus uidetur poſſe re-
ſponderi, & reſpondebo. Stante igitur opin. præ-
dicta pro uera, ſequitur q ſi Papa cōfert parrochia
lem non intelligenti Idioma ex certa ſcientia, qđ
inducta ſit diſpenſatio: tanto magis, quia minor
eſt iſta inhabilitas, ſeu infirmitas, quam illa defe-
ctus natalium, minoritatis, & ſimilium: & tāto ma
gis prædicta procedant in caſu noſtro, cum ultra
clauſulam ex certa ſcientia, adſit etiam clauſula
motus proprii, de qua latè ſcripſi ſuper 16. regu-
la. Supereſt reſpondere ponderationibus per Do.
Sarnen. in contrarium factis: Ad primum argu-
mentum ex aduerſo factum, quòd maxime ur-
gere uidetur, uidelicet, quòd expectatiuæ dari ſo
6 lunt motu proprio ex † ſtilo Cu. Roma. qui atten-
di debet. cap. quam graui. de crim. fal. Rota. 709.
no. quod ſtilus. in antiq. Mil. in reperto. in uerſic.
ſtilus curiæ pro iure ſeruandus. Hippol. de Marſi.
ſingu. 118. Reſpondeo, quòd iſte non eſt adeo fi-
xus ſtilus, quòd faciat ius, & quòd operetur, q
Papa & Cancellaria non poſſit dare expectatiuas
ſine clauſula motu proprio. Nec eſt uerum quod
Ioan. And. in cap. ſi motu proprio. de præben. lib.
6. dicat de ſtilo Curiæ expectatiuas non ſolere da-
ri, niſi Motu proprio: & iura, quo loquuntur de
expectatiuis, ſeu de gratiis ad uacatura, ut clem.
1. de conceſ. præben. & alia ſimilia iura, non loquū
tur cum iſta clauſula Motu proprio, nec præſup-
ponunt neceſſarium fore pro huiuſmodi gratiis.

Secun-

Secundo reſpondeo, quòd etiam admiſſo dicto
ſtilo pro ineuitabili, tamen aliud eſt in caſu no-
ſtro, ubi ultra clauſulam motus proprii concurrit
etiam certa ſcientia Papæ: & iſta multum inter ſe
differunt, quòd quid concedatur cũ clauſula mo
tus proprii tantum, uel cum ea concurrente etiã
certa ſcientia, ut oſtendi ſuper regula 16. Tertio
7 reſpondeo, quòd iſta † clauſula motus proprii, cũ
qua expectatiuæ expediuntur, parum uel nihil
operatur, cum paſſim apponatur: & ſic in ueritа
te fit concesſio ad inſtantiam partis, non autem
ex mera liberalitate, & uoluntate, ac ſcientia ip-
ſius principis, iuxta gloſſ. in uer. per liberalitates.
in l. fin. C. de fructi. & liti. expen. & iuxta nota. per
Cardi. conſi. 142. punctus quæſtionis. ante finem.
Deci. in cap. ex parte. in 2. nota. de reſcri. ſecus igi
tur dicendum erit in caſu propoſito, cum præſup
ponamus uerum motum proprium, & ueram cer
tam ſcientiam. Vltimo reſpondeo, quòd cum uer
ba regulæ applicentur ad petitionem partis, non
minus quàm ad gratiam, ſeu concesſionem abſq;
petitione faciendam, licet Papa in uno caſu, quo
gratiæ ſolent fieri motu proprio, uoluiſſet motum
proprium in regula includi: non ſequitur, quòd
omnem alium motum proprium. expresſit hunc
caſum, in quo dubium cadere poterat. quis enim
contendere potuiſſet. non uenire ſub regula expe
ctatiuas, cum motu proprio concedi ſoleant? Pa-
pa autem ad tollendum difficultates expreſſe lo-
quutus eſt de expectatiuis. & rõ diuerſitatis po-
teſt eſſe, cum paſſim in iſtis gratiis expectatiuis
iſta clauſula motus proprii apponi ſoleat: & ſic
non poſſit dici uerus & effectualis motus ꝓprius.
8 Immo † clauſula motus proprii in expectatiuis ni
hil operatur, niſi quo ad excludendum ſubreptio
nem literarum: ſolet. n. à ſummis Pontificibus ædi
regula particularis ſuper hoc, quæ dicitur regula
motu proprio, ſolita poni inter regulas ſuper ex-
pectatiuis. de qua regula mentionem etiam fa-
cit Domi. Caſſado. in 4. de conceſ. præben. incipit
clauſula motus proprii. nume. 2. uerſicu. ſed pro-
ducta fuit poſtea regula Cancellariæ de motu pro
prio &c. Nec clauſula ulla eſt in regula, quæ poſſit
inferre certam ſcientiam: ergo caſus motus pro-
prii cum certa ſcientia relictus eſt in diſpoſitione
iuris communis. Nec obſtat motiuum Dom. Sar-
nen. ante fin. q. poſitum, quòd derogatio regulæ
procedat ad inſtar aliorum ſtatutorum terrarũ:
quia immo termini iſti inter ſe ſunt ſatis diuerſi,
& inter alia princeps non præſumitur habere no-
titiam ſtatutorum terrarum, locorum, ſeu collegio
rum: ſecus uero eſt de regulis cancellariæ à ſeipſo
factis, & promulgatis, ut patet ad ſenſum. Immo
9 etiam conceſſa æquiparatione, † ſtatuta tolluntur
etiam per formam literarum Apoſtolicarũ. Rota.
247. habens gratiam. nume. 2. & per clauſulas or-
dinarias, Non obſtantibus &c de quo latè p Caſ-
ſado. deciſ. 4. de conceſ. præben. ubi loquitur etiã
quando habet clauſulam motu proprio, ſed quã
do adeſt utrunque, uidelicet motus proprius, &
certa ſcientia, non uidetur dubium, ad ſupra de-
ducta. Pro huiuſmodi quæſtione conferunt tradi.
per eundem D. Sarn. q. 1. de impe. benefi. uiuen. &
11. de non iudic. iuxta for. ſupplicationis: & la-
tius, quàm alibi in 10. de Anna. & in dictis locis
colligi poſſunt plura pro utraque parte, quæ uide-
ri poſſunt.

SVMMARIVM.

1 *Expectatiua conceſſa Allemano etiam pro parrochiali in
Gallia derogato huic regulæ ſed non regulæ, quod ex-
tra nationem &c. an quo ad parrochialem utrique re-
gulæ derogatum cenſeatur.*
2 *Regula de oriundis ab altero de non concedendo expecta
tiuas extra nationem in quo differant ab hac regula.
& nu. 3.*
4 *Minus continetur ſub maiori non è contrario.*
5 *Totum partem continet non è contrario.*

SExto, quæro cum Gloſſatore antiquo,
1 † Papa dedit expectatiuam Allema-
no etiam quo ad parrochialem in
Gallia, uel alibi: & derogauit huic re
gulæ, ſed non regulæ prohibenti con
cedi expectatiuam extra nationem ſuam: an quo
ad parrochialem cenſeatur derogatum utrique?
Ipſe uariat, primo dicit tenuiſſe partem affirmatĩ
uam: poſtea dicit, quòd aliud credit, pro ut arbi-
tratur in Rota ſententiatum. Ego puto, quòd ipſe
eſſet pro affirmatiua, tamen poſtea ſuperoenerit
aliqua propoſitio, ſeu dubium in Rota, & ipſe ua
riauit à prima opin. & addidit finalia uerba. Do.
Sarnen. tangit hoc dubium ſub alia quæſt. uideli-
cet 14. & dicit ſe tenere contra iſtum Gloſſatorẽ,
contra quem tamen tenere non poteſt: quia Gloſ-
ſator nihil tenet, uel utranque partem in confuſo
tenet. Ego uero ab utroque in aliquib. diſſentio,
in quibuſdam utrique aſſentior. Primùm præſup
poſitum Domi. Sarnen. quòd plures regulæ can-
cellariæ repetiantur, quæ ad finem noſtræ regulæ
tendunt, & cum ea concordent, ut regula de oriũ
dis, quæ eſt ſupra nu. 16. aduertendum eſt quòd ſi
2 intelligit de † regula de oriundis. quæ eſt ſupra
nume. 16. quam commentaui, quæ inter alia di-
ſponit cæteris paribus oriundum præferri non
oriundo, non uidetur uerum. Ad aliud enim ten
dit regula illa, ad aliud iſta; ut per lecturã utriuſq;
regulæ clarè patet. Nec ratio, ſuper qua dictam re
gulam de oriundis dicit eſſe fundatam, uidelicet
quòd quis non intelligat nec loquatur Idioma,
in regula illa conſiderari poteſt: nec etiam iſta re-
3 gula, † quòd expectatiuæ non concedantur extra
nationem, fundatur in ſola ratione idiomatis, ita
quòd idem diſponat, quòd iſta; alioquin fruſtra
mẽbranas occupaſſent. Sed ueritas eſt, quòd quæ-
libet ex regulis huiuſmodi loquitur in ſuo caſu. il
la de oriundis diſponit, quòd cęteris parib. oriun
dus præferatur non oriundo, & ſumma ratione, ut
ſuper ea latè ſcripſi. ita noſtra regula diſponit cir-
ca par-

ca parrochiales, ne concedantur Idioma illius lo-
ci non intelligentibus, & non loquentib. & quia
poterat dubitari, an regula procederet in expecta
tiuis, prouidit etiam in illo caſu, illa uero; quòd
non impetrentur expectatiuæ extra nationem, gē
neralius loquitur comprehendendo omnia bene-
ficia, non ſolum parrochiales, ut regula noſtra. &
quòd regula illa, Ne impetrentur expectatiuæ ex-
tra nationem, generalius loquatur, & determinet
probat Syl. de beneficio. par. 2. quæſt. 23. columna
antepenul. nume. 35. & 36. par. 3. ante nume. 3. &
ſequen. cuius dicta reaſſumo in dicta regula expe
ctatiuarum: propterea hic non repeto. Nam deo
dante, poſt editionem huius partis, remiſſis aliis
meis annotationibus ſuper omnibus aliis regulis
meas uigilias (quales ſint) occulis & correctioni
omnium ſubiiciam. Redeundo ad propoſitum,
de iſtis duabus regulis loquendo, ſegregata illa de
oriundis, de qua pro præſenti diſputatione nihil
ad nos, facio duo membra: primum eſt, an cōceſ-
ſa derogatione huius regulæ cenſeatur etiam ſic
omnibus effectualiter derogatum regulæ de non
impetrando expectatiuas extra nationem. & iſte
caſus eſt de indubitabili pro parte negatiua, non
per rationem, quam hic dant de duobus uincu-
lis, quorum uno ſublato, alterū remanet: ſed alia,
uidelicet quòd cum illa plus contineat, quā iſta,
4 †minus continetur ſub maiori. & non è contrario
maius ſub minori. uulg. l. in eo quòd plus eſt. ff. de
regu. iur. capitu. 1. de arbi. lib. 6. & cap. plus ſem-
per. de regulis iur. eo. lib. Inſuper cum illa totum
contineat, uidelicet omnia beneficia: iſta uero
partem beneficiorum, uidelicet parrochiales, in-
5 dubitati iuris eſt, †totum partem continere, & nō
è contrario. l. in toto. ff. de regulis iur. cap. in toto
partem. eod. lib. 6. quæ omnia patent ad ſenſum.
Derogato igitur huic regulæ, non poteſt ſequi ef-
fectus derogationis alterius regulæ plus conti-
nentis. Alterum membrum eſt ſecundum caſum
propoſitum, facta derogatione huius regulæ quo
ad effectum obtinendæ parrochialis, teneo cum
Domin. Sarnen. derogatum eſſe alteri regulæ: lo-
quor de illa regula expectatiuarum, non autem
de illa de oriundis, quam conculcat ipſe Domin.
Sarnen. ſed loquendo de iſtis duabus regulis quo
ad effectum parrochialis, concludendum eſt effe-
ctum utriuſque regulæ ſublatum eſſe. Nam gene-
ralis, & ſpecialis prouiſio ad incluſionem, uel ex-
cluſionem rei, idem operatur. l. ſi duo. in fin. & ibi
Barto. declarat nume. 1. ff. de adminiſtr. tuto. l. ſi
chorus. in princip. ff. de leg. 3. l. omnes. C. de præ-
ſcrip. trigin. anno. Deci. conſi. 259. Viſis ijs. colum.
2. nume. 3. & conſi. Viſis iis, quæ ſupra. colum. 1.
ante nu. 3. uer. ex ſupra narratis. in themate. Cum
igitur regula iſta de parrochiali in ſpecie diſpo-
nat, illa uero ſub generalitate, ſublata hac, alte-
ra etiam, quo ad ipſam parrochialem, ſublata eſ-
ſe cenſeri debet.

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſatio à Papa ut plura beneficia curata tenere poſ-
ſit, in illiſque non reſidere teneatur, ſi ſibi aliàs canoni-
cè conferantur, an regula hæc obſtet, ſi ſibi à ſummo
Pontifice parrochialis abſque diſpenſatione confera-
tur?*
2 *Argumentum à ratione ceſſante.*
3 *Diſpenſatus ad aliquid uidetur etiam ad acceſſoria.*
4 *Non reſidens qui ad id tenetur per ſubſtitutum deſeruire
debet.*
5 *Diſpenſationes ſunt ſtricti iuris.*
6 *Diſpenſatio generalis reſtringitur ad habiles.*
7 *Obſtacula omnia remoueri debent.*
8 *Clauſula, ſi ſibi aliàs canonicè conferantur.*
9 *Priuilegiatus in dubio iure communi uti uelle præſu-
mitur.*
10 *Argumentum ab identitate, ſeu maioritate rationis, non
procedit in materia diſpenſationis.*

SEptimo, ultra omnes hic quæro, an
1 †regula, diſpenſato à Papa, ut poſ-
ſit tenere plura beneficia curata, &
quòd non teneatur in illis reſidere, ſi
ſibi aliàs canonice conferantur, ob-
ſtet ſi ſibi conferatur parrochialis à ſummo Pon-
tifice abſque derogatione regulæ? Pro parte nega-
2 tiua †arguendo à ratione ceſſante ad l. adigere. §.
quamuis. ff. de iure patrona. & c. cum ceſſante. de
appel. facit quòd iſte non teneatur reſidere, & ſic
poſſit deſeruire per ſubſtitutum: nec ſit conſide-
randum Idioma, ſeu loquela, quia non ipſe tene-
tur reſidere & ſic intelligere, & intelligi in eo non
eſt curandum. Peritia enim linguæ in eo require-
tur, qui in talis diſpenſati locum reſidebit, ut in
ſimili dicit Sarnen. in tertia quæſtio. nume. quin-
to. uerſicu. ſed poſito, cum loquitur de Cardina-
libus, qui cum per alios poſſint deſeruire, non ſit
neceſſaria in ipſis loquela loci, ubi ſita ſit parro-
3 chialis. †Diſpenſatus enim ad aliquid, uidetur di
ſpenſatus ad omnia acceſſoria gloſ. communiter
approbata. in capitu. quia in tantum. in uerſicu.
plures eccleſias. circa medium. de præbendis. ut
etiam dicimus, quòd diſpenſatus ad plura incō-
patibilia, cenſetur etiam diſpenſatus ſuper reſi-
dentia, licet non exprimatur. gloſ. in capit. ſi quis
in clero. in uerſicu. ſolemnibus. 7. quæſtio. 1. & di-
ſpenſatus à reſidendo, arguendo ab identitate,
ſeu maioritate rationis, uidetur diſpenſatus ab
Idiomate. Et in tali diſpenſatione, ſeu licentia,
uel indulto de non reſidendo, ſubintelligitur clau
ſula, quod per ſubſtitutum, ſeu uicarium deſer-
4 uiat: eo enim ipſo, quòd † reſidere quis tenetur, &
ex aliqua cauſa non reſidet, per ſubſtitutum deſer
uire debet. Lap. alleg. 56. utrum abſque, numero
quarto. ibi, quia ubi non exigitur à iure perſona-
lis reſidentia, ſufficit deſeruire pro Vicarium &c.
Abba. in capitulo, tuæ. in fine. de cleri. non reſiden.
Gemini. in cap. cum ex eo. §. 1. de electio. libro 6.
Pro parte uera affirmatiua, quam ueriorem puto.
facit,

5 facit, quia † Diſpenſationes ſunt ſtricti iuris, &
ſtrictisſime ſunt interpretandæ.c.quod dilectio.
de conſan.& affi.c.1.in fi.de fil.presbi.lib.6.gloſſ.
in.cap.ordinarii.de offi.ordi. eo.lib.Ioann.And.
But.& Abb.in c.de multa.de præben.Aoge.conſ.
274.non eſt dubium num.4.uerſicul.& maxime
hoc credo.latè Pariſ.conſi.88.quòd ſententia nu.
20.lib.4.& intelligendæ ſunt ſecundum ius com-
mune, & ue illud minus lædant, quàm fieri poſ-
ſit.Abb.in dicto.c.de multa.nu.4.Gemini.conſi.
47.num.3.Nec in diſpenſationibus licita eſt ex-
tenſio etiam ad caſum habentem maiorem ra-
tionem.Docto.in c.poſtulari de reſcr. Abb.in ca.
ad aures.col.4.num.7.eo.tit.& in c.at ſi clerici.§.
de adulteriis.col.5.de iudi.propter quæ reddun-
tur dubiæ duæ peregrinæ deciſiones quarum una
eſt,quòd ſi Papa concedat licentiam Cardinali
uel epiſcopo teſtandi de fructibus beneficiorum
quòd talis licentia extendatur ad teſtamentum
antea conditum.& altera quòd ſi habens benefi-
cium curarum obtineat alterum ſimile,imperta-
ta diſpenſatione ad duo curata trahatur ad iam
obtentum. ad pulchrè deducta per Iaſ.in repe.l.
quominus nu.130.& ſeq.ff.de flumi.& generalis
6 † diſpenſatio reſtringitur ſemper ad habiles.l.ut
gradatim.ff.de mune.& hono.l.1.C.de ſacro.ec-
cle.Iaſ.in l.quotcunque.num.2.ff.de uerb.oblig.
Dec.in l.ſi filius familias.num.3.& ſeq.ff.ſi cer.pe
ta.& factum a principe, ſemper refertur ad ius
commune, quamuis etiam poſſet referri ad ius
ſpeciale.latè per Alex.in l.quanquam.num.2.C.
de teſta.mili.& diſpenſatio ſolum comprehēdit
ea,quę ueniunt in neceſſariam conſequentiam,&
inſeparabilem,non autem ſeparabilem.Feli.in c.
poſtulaſti.num.10.de reſcri.uerſ.hanc limi.& in c.
at ſi clerici.§ de adulte.col.ul.de iudi.Priuilegiū
igitur debet intelligi conceſſum, & operari in il-
lo caſu, ubi non obſtat regula.& ſic pro locis,ubi
impetrans intelligit & intelligitur.& ita uidetur
concludere Belenci.de eait.ſubſi.quæſti.66.nu.
20.ubi quòd habentes priuilegium de non reſi-
dendo comprehenduntur ſub regula. Inſuper
parrochialis plura requirit, puta quòd quis non
ſit pluralis, quòd ſit maior,quòd reſideat, quod
habeat Idioma, & alia, in quibus ſi quis defece
rit, dicitur inhabilis. debet igitur de omnibus
7 fieri mentio,& † omnia obſtacula remoueri de-
bent.§.affinitatis.Inſti.de nupt.ca.ex tuarum.in
fi.de autho & uſu pal.neque tunc ſufficit clauſu
la, Non obſtantibus,quia non operatur ultra nar
rata, & refertur ſolum ad defectus expreſſos.Bal.
in l.1.col.penult.C.de fur.Deci.conſil.10.colum.
penul.uerſi.quarto.Pariſ.conſil.1.num.90 & nu.
65.& ſeq.lib.1.Accedit, quòd in diſpenſatione
8 prædicta adeſt † clauſula,ſi tibi aliàs canonicè cō
ferantur: & ſic Papa uoluit, quod ut talis poſſit
uti priuilegio, ut interueniat collatio canonica,
& quæ clauſula in diſpenſatione ſemper intelligi
tur.c.ſi gratioſe.in fi.de reſcr.li.6.Geminia.conſi.
126.pro declaratione. num.1.uerſi.item diſpen,
& nume.5.& conſil.106.ſuper dicto. numer.11.&
canonicè prouiſus quis dici non poteſt de parro
chiali, cui obſtet ſibi regula iſta. Non obſtat ar-
gumentum ſupra factum à ceſſante ratione: ratio
enim regulæ eſt, quòd obtinens parrochialem,
reſidendo poſſit ſacramenta miniſtrare, & alia
facere,quæ ad Rectorem ſpectant: quæ ratio nō
ceſſat in habente diſpenſationem de reſidendo,
qui ſi uult etiam diſpenſatus, reſidere poteſt, ut
9 patet ad ſenſum. Immo † priuilegiatus in du-
bio præſumitur uti uelle iure communi, & non
priuilegiis.l.in teſtamento.1.& l. quanquam ubi
Alexand. & alii.C.de mili.teſtam.Docto.in l.cen
turio.ff.de uulg.Deci.in l.ius noſtrum.ff.de reg.
iur.num.7.& ſic præſumendum erit,quod etiam
diſpenſatus reſideat.& ſic ratio regulæ remanet.
Non obſtat, quòd diſpenſatus non teneatur re-
ſidere; pari, uel maiori ratione uidetur diſpen-
ſatus, ut non teneatur ſcire Idioma loci: quia
10 † argumentum ab identitate, ſeu maioritate ra
tionis non procedit in diſpenſationis materia. c.
cui de non ſacerdotali.de præb.li.6. Fel.in alleg.
c.poſtulaſti.uerſ.regula eſt, quòd in diſpenſatio-
tionibus, & uerſ.limita primo.de reſcrip.& in c.
ad aures.num.13.C.de teſta.Pariſ.conſi.88.num.
20.lib.4.Pariſ.conſil.88.num.20.lib.4.Rip.de re
ſcrip.reſpon.1.Poſſent plura alia adduci, uerum
quia nouisſimè ſub die 21.Octobris 1552.Domi
ni mei de Rota in una Barchionen. ebdomada-
riæ coram R.P.D.Archiepiſcopo Roſſanenſi, pro
hac parte affirmatiua inclinauerunt, vlterius nō
inſiſto, Iudicium enim Dominorum de Rota
(pace omnium ſit dictum) longe omne aliud
ſuperat,

SVMMARIVM.

1 *Regula hæc an in epiſcopatibus, archiepiſcopatibus, & patriarchatibus locum habeat.*
2 *Argumentum à, ſi de quo minus,*
3 *Epiſcopus nominari non meretur, qui non eſt talis qualis eſſe debet.*
4 *Argumentum de toto ad partes eſt ualidum.*
5 *Rector ſuam parrochiam diuiſam habet.*
6 *Conſtitutio in fauorem animarum omnes ligat.*
7 *Beneficiorum appellatione ueniunt epiſcopatus.*
8 *Argumentum de toto ad partem, data diuerſitate rationis corruit.*
9 *Actus coram principe quomodocunque facti ſuſtinentur.*

1 OCTAVO quarto, An † Regula iſta
habeat locum in epiſcopatibus, Ar-
chiepiſcopatib. & Patriarchatibus,
2 & pro parte affirmatiua facit † ar-
guēdo à,ſi de quo minus, uidetur in
eſſe.ad.l.1.§.ſi conſulto,uerſic.quoniam.ff.de iis
quæ in teſtam.delen.l.Marcellus.ff.de dona.cau.
mor.l.non debet cui quod plus eſt.ff.de reg.iur.
c.ſi in laicis.38.diſtin.& melius quam alibi, ubi
in ter-

in terminis noſtris, in c.cum in cunctis in princ.
de elect.ibi enim deciditur, quòd ætas,ſcientia,
& alia requiſita pro aliis ordinibus multo magis
3 debeant in epiſcopis requiri. Immo ſi † epiſco-
pus non ſit talis, qualis eſſe debet, non deberet
ſeu non meretur dici epiſcopus.c.non omnes epi
ſcopi. ubi Hyeronimus exclamat contra epiſco-
pos ſtultos, & inſipidos. ſubdens quòd infatua
tum ſal ad nihilum prodeſt,niſi ut proiiciatur: &
non omnis qui dixit, cum ſeq.q.7.epiſcopi enim
dicuntur ſanctiſſimi Chriſti legati, patres ſpiri-
tuales fratres, & coepiſcopi ſummi Pontificis,&
columnę fidei, iux.text.in cle.1.§.nec ſuper hęc.
de pęn.qualis autem epiſcopus eſſe debeat Pau
lus.1.ad Timotheum 3.vbi quòd oportet epiſco-
pum irreprehenſibilem eſſe,unius uxoris uirum,
ſobrium, prudentem, ornatum,pudicum,hoſpi-
talem, doctorem, non uinolentum, non percuſ-
ſorem, ſed modeſtum, non litigioſum, non cu-
pidum &c.Cum igitur in Rectore, in quo minus
dicendum uidebatur, quòd Idioma requirere-
tur, neceſſarium ſit, & ipſe regula ligetur: mul-
to fortius ea ligari debet epiſcopus, cui non ſo-
lum Idioma, & alia, quæ in Rectore deſideran-
tur, immo plura alia requiruntur, ut in d.c.cum
in cunctis.& ibi per omnes: & ſi epiſcopus liga-
tur, multo magis Archiepiſcopus & Patriarcha.
4 Secundo † arguendo de toto ad partes,& contra;
ad uul.l.quæ de toto.ff.de rei uendi.l.qui ſcit.pri
mo reſponſio.ff.de uſut.l.ſi duo.in fin.ff.de admi
ni.tuto.l.ſi ſeruus.ff.de acqui.hæredi.l.iuris gen-
tium.§ adeo.& ibi Iaſo.qui ponit regulam & tres
limita.ff.de pact.eadem igitur prouiſio, quæ fit
per Regulam circa Rectorem pro ipſius Parro-
chia,debet cenſeri facta pro epiſcopo pro omni-
bus Parrochiis, quæ ſub eo ſunt,ſeu pro tota ſua
5 diæceſi: ſicut enim † Rector ſuam parrochiam
partitam,& ab aliis parrochiis diuiſam habet.c.
eccleſias ſingulas.in prin.13.quæſt.1.ita & epiſco
pus ſuam ciuitatē cum diæceſi. & ita Archiepi-
ſcopi, & Patriarchæ ſuas prouincias.cap.1.c.in
illis.& c.Epiſcopi.10.diſtin.ergo idem ius ſerua-
ri debet in omnibus parrochiis unius Diæceſis,
ſeu prouinciæ ſimul iunctis, ſicut in unaquaque
6 ipſarum. Tertio, † conſtitutio concernens,fauo
rem animarum,ut eſt iſta,omnes ligat nemine ex
cluſo, ut dicimus in c.omnis utriuſque ſexus de
pęni.& remis.quòd mens illius canonis liget om
nes,etiam Papam.Io.And.in.c.ſignificaſti.de fo.
comp.ſuper ver.iuriſdictioni,& ibi Abb.in 7.col.
Præpoſi.in c.non licet. in prin. 10.diſtin.Anchar.
in repet.c.1.in 2.oppo.& ibi Feli.nume.34.& 35.
de conſtitu.Syl.de benef.par.1.quæſt.3.numer.8.
ubi etiam, quòd Papa ligatur.c.10.de reg.iur.
lib.6.debet igitur diſpoſitio iſta ligare etiam epi
ſcopos & alios maiores. Quarto facit, quòd re-
gula iſta eſt iuri, & rationi conſona, ut probaui
ſupra quæſt.prima; & ſic fauorabilis. at in fauora
7 bilibus, † beneficiorum appellatione ſecundum
communem opin.ueniunt etiam epiſcopatus,
Archiepiſcopatus &c.c.1.& glo.in poſitione ca-
ſus.de reg.iur.libr.6.glo.1.in cle.uni.de cau.poſ-
ſeſ.& proprie.latè Syl.de beneficio par.1.quæſti.
3.num.6.& ante num.8.ibi,& in appellatione be
neficii in materia fauorabili ueoit epiſcopatus
&c. & tanto magis debent procedere in caſu no-
ſtro iſta,expreſſa parrochiali, quæ magnam ſimi
litudinem, & conformitatem tam in cura,quam
exercitio & pleriſque aliis habet cum epiſcopati
bus: immo Rector uidetur quidam paruus epi-
ſcopus: & epiſcopatum, & Parrochialem in ma
teria Regularum Cancellariæ æquiparat Roma.
conſ.340.cit.primum articulum.nu.4.Pro par-
te uero negatiua facit,quòd non ſolum ſub una
ſpecie beneficiorum,ut hic: immo etiam ſub ge
neralitate epiſcopatus non ueniunt.ca.2.§.cum
uero.iun.cap.dilectus de conceſ.præbend.Roma.
in dicto conſil.340.num.4.& pro caſu noſtro ui-
detur tex.in c.ſtatutum.de electio.li.6.ubi,quòd
conſtitutio pœnalis, ut eſt iſta annullans &c.lo-
quens in parrochiali, non extenditur ultra ſuos
terminos expreſſos,& ita ibi no.Io.And.Secundo
facit, quòd uerba regulæ adaptari non poſſunt
ad epiſcopatus, Archiepiſcopatus &c.cum ex-
preſſe parrochialis exprimatur: & cum de epiſ-
copatibus nòn mandetur prouideri; & cum ex-
pectatiuæ non dentur ad epiſcopatus, nec illos
capiant, ut omnibus eſt notum. Tertio, poſſet aſ
ſignari ratio diuerſitatis, uidelicet quare magis
Rector, quàm epiſcopus, uel alius ſuperior te-
neatur ad idioma: & una poteſt eſſe, quòd offi-
cium audiendi confeſsiones,& remittendi pecca
ta, niſi in caſibus epiſcopo reſeruatis, eſt pro-
prium & principale ipſius Rectoris.c.fi.de pęni.
diſtin.6.& dicto.c.omnis utriuſque ſexus.in prin.
ibi, proprio ſacerdoti &c.ubi etiam & Euchari-
ſtia ſuſcipienda. Patet igitur, quòd officia, ſeu
miniſteria idioma proprium loci requirētia per
Rectorem potius quàm per epiſcopum, uel aliū
tractantur, & exercentur, ut eſt audire confeſſio
nem, ſanctam Euchariſtiam dare, baptizare, ma
trimoniis, eorumque ſolemnitatibus authoriza-
re,oleo ſancto infirmos inungere, & pleraque a-
lia maternam linguam loci omnino requirentia
Rector facit, à quibus epiſcopi ſunt immunes.
8 & † argumentum de toto, ad partem, quate-
nus in caſu noſtro militaret, ſtante diuerſitate ra
tionis congruit.l.Papinianus.§.ſed nec impube-
ris.ff. de inoffi.teſta.Iaſ.ſupra alle.l.iuriſgentium
§.adeo.col.2.in.1.lim.ff.de pact.Quarto facit, ꝙ
epiſcopatus,archiepiſcopatus,& Patriarchatus,
qui ſunt reſeruati,ut ſupra in 2.regula cancella-
riæ, conferuntur, & dantur per ſummos Pontifi
ces conſiſtoraliter, formatis proceſſibus. & cau
ſa cognita,& cum magna deliberatione, cum uo
to ſeu aſſenſu totius cœtus Cardinalium, & deli-
beratè,ac & certa ſcientia, habita qualitate,& di
ſtinctione perſonarum, locorum, & eccleſiarum
unde diuerſiſſimus eſt modus ab illo prouiden-
di de parrochialibus. Vnde remota omni ſub-
tilitate,

9 tilitate, † actus coram principe quomodocun-
que facti ſuſtinentur, attenta ſolum ueritate, ad
Bal. in l. reſcripta. num. 5. & ſeq. uerſic reuertor ad
quæſtiones. C. de prec. imp. offe. qui plura ad pro
poſitum noſtrum adducit: & conferũt cumulata
per D. Samen. in ſimili dubio ſub quæſtio. 14. de
inſir. & cum Papa ex certa ſcientia, & optimè in-
formatus prouideat, diſpenſare cenſetur, ad ea,
quæ tradidi ſupra quæſt. 5. quæ hic non repeto. &
hanc partem negatiuam credo ueriorem, & ita
ſemper obſeruari uidi, & obſeruatum fuiſſe au-
diui.

S V M M A R I V M.

1 *In eadem ſupplicatione impetrantur parrochialis, & be neficia ſimplicia eiuſdem ciuitatis, ſeu caſtri, & impetrans non intelligit idioma loci, an ſicut gratia quo ad parrochialem nulla eſt, eodem modo ſit nulla quo ad beneficia ſimplicia?*
2 *Forma ſupplicationis per obitum extra curiam.*
3 *Indiuiduum quatuor modis conſiderari poteſt.*
4 *Diuiſibilia indiuiſibilia effici, uoluntate contrahentium.*
5 *Excluſio unius partis, excluſionem alterius partis in indiuiduis facit.*
6 *Vtile per inutile in indiuiduis uitiatur.*
7 *In indiuiduis utile per inutile non uitiari.*
8 *Textum clarum ubi habe mus gloſſa non indigemus.*
9 *Verba etiam in ſtatutis interpretanda ſunt, vt aliquid operentur:*
10 *Clauſula, ſimul uel ad partem.*

1 NOno quæro, † Quid ſi in eadem ſup-
plicatione impetrantur Parrochia-
lis, & beneficia ſimplicia eiuſdem ci
uitatis, ſeu Caſtri. & impetrans nõ
intelligit Idioma loci: an ſicut gratia
quo ad Parrochialem nulla eſt, eodem modo ſit
nulla quo ad ſimplicia beneficia? Antequam ad
argumẽta veniam, ſubiiciam formam obligatio-
nis huiuſmodi pro nouis & inexpertis, quæ erit
2 † Beatisſime pater, ſupplicat humiliter S. V. de-
uotus illius orator Horatius Mandoſius clericus
Romanus &c. quatenus ſibi ſpecialem gratiam
faciendo, parrochialem eccleſiam, nec non u-
nam S. Petri, & alteram S. Pauli Capellaniam, ſim
plicia beneficia Salamantinæ ciuitatis, uel Diœ-
ceſis per obitum quondam N. extra Romanam
Curiam defuncti uacantia, quorum inſimul fru-
ctus &c ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo &c.
ſecumque ut parrochialem huiuſmodi cum di-
ctis capellaniis, & aliis beneficiis obtentis, & ob
tinendis recipere, & inſimul quoad uixerit reti-
nere liberè, & licitè poſsit, diſpenſare dignemi-
ni de gratia ſpeciali, non obſtantibus conſtitu-
tionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, &c. &
abſolutione a cenſuris ad effectum, &c. & quod
obſtantiæ &c. & quatenus litigioſa exiſtant, &c.
ſtatuſque litis, iura defuncti, & aliorum quo-
rumcunque, necnon cauſæ infectiuæ &c. & an
de iure patronatus &c. aliorum omnium, &c.
tenores &c. pro expresſis habeantur, ſeu exprimi
posſint in literis. Redeundo ad quæſitum no-
ſtrum, pro parte affirmatiua, & ſic quòd reſul-
tet nullitas totius prouiſionis in dicta ſupplica-
tione contentæ, & ſic etiam quo ad ſimplicia be
neficia, facit, quòd nos ſumus in indiuiduis. Su-
mus enim in gratia eodem contextu uni facta, &
in eadem ſupplicatione, quæ ſupplicatio ſcindi,
3 ſeu diuidi non poteſt. & cum† indiuiduum qua
tuor modis conſiderati posſit: Vnum enim eſt in
diuiduum hoc eſt inſeparabile de natura. Alte
rum ratione uoluntatis contrahentium. Tertiũ
ratione dependentiæ, ut principale & acceſſoriũ.
Quartum ratione formæ, ut pulchre per Bar. qui
probat per iura in l. græce. §. illud commune. nu.
4. ff. de fideiuſſ. & cum Bartol. tranſeunt Angel. &
Imol. & Iaſ. num. 5. in l. 1. §. ſed & ſi mihi. ff. de uer.
obli. Applicando iſta caſui noſtro, ad minus duo
bus modis poſſumus dicere, quòd ſimus in in-
diuiduis. uno, quia ſupplicatio de ſui natura ſit
indiuiſibilis: non enim poſſum ſupplicationem
diuidere, nec aliqua in ea contenta, poſtquam
ſignata fuerit, caſſare: & ſi quis uellet ſupplicatio
num regeſtratori aliud ſuadere, puta dicendo ali
qua non tranſcribas, ſeu aliqua omittas, eſſet om
nibus riſui. Secundo modo, ratione uolunta-
tis contrahentiũ: diſsimiles enim contrahentibus
hic conſiderari poſſunt concedens & ipſe ora-
tor: cum autem uterque uoluerit eodem inſtan-
ti, in eademque ſupplicatione gratiam huiuſmo
di plura continentem concludere, ſequitur, quòd ſi
mus in indiuiduis: licet enim beneficia illa ſim-
4 plicia ſint inter ſe, & inter parrochialem † diui-
ſibilia; tamen ſatis eſt, quòd diſponentes ſeu
contrahentes uoluerint ſimul illa contineri. ut e-
tiam uidemus, quòd diuiſibiles ſunt Titius li-
ber, & Seius ſeruus: tamen ſi in hos compromiſ
ſum factum fuerit, illud erit indiuiſibile, ut pro-
bat text. in ratione ſui in l. Pedius. §. in ſeruum. ff.
de arbi. de quo infra loquar. l. 1. §. item quæritur.
ff. de aqua quoti. ubi aquas diuiſas quis miſcuit
& ſic pro indiuiſis iudicantur. & per Ioan. Andr.
in capitul. cum Apoſtolus. ante finem. uerſicul.
intelligo dictum Vincentii & c. de cenſi. & in in-
diuiduo ex mente diſponentis liceat aliàs de ſui
natura diuiſibili, uideatur conſi. Bal. 34. præſup-
ponitur in facto. uerſicul. pro iſta parte. libr. 2. &
Aimo conſil. 170 proponitur. num. 66. vbi quod
indiuiduum ratione voluntatis tunc dicitur, quã
do quis non eſſet facturus ſeu promiſſurus quic-
quam niſi totum ſibi impleretur. Cum igitur
ſimus in indiuiduis, facio duas concluſiones ſi-
miles, ſeu ad idem tendentes, quæ quæſitum no
ſtrum pro parte affirmatiua decidunt. Vna ſit
5 † excluſio unius partis, facit excluſionem alterius
partis in indiuiduis, præalle. l. Pedius. §. in ſer-
uum. ff. de arbi. ratio enim eſt, quia compromiſ
ſum erat indiuiſibile. glo. nota. in c. ſi capitulo. in
uer. factam. uerſic. ex quo enim poteſtas. de. con-
ceſſ.

ceſſ.præben.lib.6 And.Tiraq.in tracta.ntr. retra:
in uer.ſeu.§.finis.nu.62.pag.mihi 774.uer,ex quo
ſit,ut cum unam partem &c. Ad rem igitur no-
ſtram,excluſio unius partis ſupplicationis indu-
cat excluſionem alterius partis, & ſic etiam bene
6 ficiorum ſimplicium. Altera concluſio erit, †utile
per inutile in indiuiduis uitiatur,per l.1. §. item
quæritur.ff.de aqua quotl l.pedius.ium. gloſ. in
uer. nullum ff.de arbi. Dyn.in c. utile non debet.
nu.4.uer.alii dicunt,quòd dant utile &c. de reg.
iur.lib.6.Bar.in l.Græcè.§.illud.nu. 5.uerſ Gil. de
Cug.&c.& poſtea uer.tu dic tenendo.gl.in l.pecu
niæ &c.ff.de fideiuſ.Rui.conſi.65. quamuis elegā
ter.col.4.nu.7.uol.5.latè per Lauren. de Rodul-
fis.in tract.uſurarum.q.135.nu.31.uer.in contra-
rium multa poſſunt adduci. ubi plura cumulat
per ſcriben.in c.cum ſuper.de offic.delega.& per
Tiraq.ſupra allega.ante nu.63.Et facit illud, qui
unius eſt reus factus,eſt omnium reus.c.1. §.de-
fleat,& c.fi.de pœniten.diſt.5.c.defleat. de regu.
iur.Pro parte uero negatiua,quæ tenenda eſt,fa-
cit,quòd immo ſumus,in indiuiſibilibus.Aut.n.
conſideramus,& conferimus beneficia inter ſe: &
certum eſt,quòd parrochialis nihil commune ha
bet cum beneficiis ſimplicibus:immo nec unum
ſimplex cum altero ſimplici. Aut conſideramus
gratiam factam,& licet fuerit uno contextu,cum
ad plura fuerit,plures gratiæ reputari debēt, ſeu
una gratia plura, & diuerſa continens:ut etiam
dicimus plures eſſe ſtipulationes ; ſi una ſtipula-
tio plures res contineat.l.ſcire oportet.ff. de uer.
oblig. Aut conſideramus ipſam ſupplicationem
gratias continentem,& illa non facit,quin conte
ta in ea ſeparabilia ſint. alioquin in ſimili ſeque-
retur,ꝙ inſtitutio,& legata diuerſa in teſtō uno
eodemque contenta reputarentur indiuiſibilia,
quā minimè dicendum eſt. Sequitur igitur clarā
7 regula,indiuiduis† utile per inutile non uitiari.l.
1.§.Trebatius.ubi approbatur ſnīa Marcelli,quę
erat,non prohibendum habentem ius pecora ad
aquam appellendi,ſi plura pecora appulerit, &
ſic ultra ius ſibi competens. ratio ibi adducitur,
quia pecora ſeparari poſſunt.ff. de aqua quotid.
l.fi.C.fam.erci.ubi,quòd teſtamentum minus ſo
lenne factum inter liberos,& alios,ualeat quo ad
liberos , licet non quo ad extraneos.l.ſi unus. §.
ſi cum mihi decem.ff. de pac. Sic & conſtituens
ſe ad decem,& Stichū,ſi decē debebat, licet cōſti
tutum quo ad Stichum ſit inualidum, nō tamen
quo ad decē. l.ſed & ſi.ff.de conſti. pec.Snīa etiā
contra plures quo ad præſentes ſeu legitime cita
tas ualet,quo ad non præſentes ſeu non legitimè
citatos non tenet l.de unoquoque ff. de re iudic.
licet ſecus ſit in iudicio familiæ herciſcundæ. l.

plius.12.q.2.glo.in l.Pædius.in uerſ.nullam.in ſi.
ff.de arbi.c.utile non debet,& ibi Dyn.nu. 4.uer.
alii dicunt,quòd aut utile ab inutili ſeparari poſ
ſit &c.de reg.iur.lib.6.Bar.in l.græcè.§.illud. nu.
3.&ſeq.ff.de fideiuſ.Imo.conſi.96. Viſis ac pon-
deratis.poſt medium. Barthō. Belen. inferens ad
nouum caſum, an ſi epiſcopus petat ſubſidium
ultra taxam,poſſit ſibi totum denegari.q.46. in
tracta.de charita.ſubſi.Lamber.in tracta.iur.pa-
tro.art.14.2.q.4.par.5. lib. 2. nu. 2. & per totum
fol.mihi.192.col 4 ubi infert ad præſentationem
& electionem,ſi duo ſint procuratores ad præſen-
tandum,ſeu eligendum,unus uerus , alius falſus,
an tunc utile per inutile uitietur.Si ſumus in indi
uiduis omnium eſt opi.pro affirmatiua, ſi in di-
uiduis uera eſt reſolutio , ꝙ utile per inutile non
uitietur. At nos,ut oſtendi,ſumus in ſecundo ca-
ſu. Secundum fundamentum pro hac parte ne-
gatiua noſtri principalis quæſiti eſt, quòd habe-
mus tex.noſtræ regulæ clarum ante fi. ibi,Quo ad
parrochialem eccleſiam nullius ſit roboris, uel
momenti . & ſic expreſsè declarat nullitatem ſo-
lùm reſultare debere quo ad ipſam parrochialē.
inculſio autem unius eſt excluſio aliorum, & con
tra uulg.l.cum prætor,cum ſimi.ff.de iudic. & ſic
quaſi tex. noſter dicat, nullitas ſolū reſultet quo
ad parrochialem,non autem quo ad alia benefi-
cia,quæ non ſint talia,ſi in eadem ſupplicatione
8 impetrentur.Cum igitur habeamus textum †cla
rum,non indigemus gloſſa, ad Bald. conſil. 343.
examinanda.col.2.num.4.uer.& de iſto. num.1.
& conſi.174.Caſus eſt talis.in fi.uolum.2. ubi in-
uehitur contra aduocatos cauillantes uerba ſta-
9 tuti.Inſuper †uerba etiā in ſtatutis,& ſic in mate-
ria ſtricta,interpretanda ſunt,ut aliquid operen-
tur,etiam ſi interpretatio facienda ueniat cōtra
ius commune.l.ſi quando.in princip.ff de leg. 1.
Bar.in l.4.§.prætor ait.col.3.nu.15. uerſic. quæro
quid ſi ſtatutum.ff.de damn.infec.& in l. 3. ff.de
uſuca.Feli.ſuper rub.de præſcri.col.2.in fi. uerſi.
reſponde ex doctri.Imo.Deci.conſi.502.ex duob.
col.2.nu.6.527.In Ciuitate Rauennæ. col.fin.nu.
12.& 617.adeo plenè. in fi. Si autem illa uerba,
quo ad parrochialem eccleſiam,non ſic interpre
tarentur, ut appoſita dicamus ad excludendam
inualiditatem aliorum beneficiorum in gratia
contentorum,nihil penitus operarentur. Cui.n.
dubium eſt,quòd ſi regula loquitur de idiomate
quo ad parrochialem annullando gratiam in de
fectum idiomatis,non poſſit abſque alia clauſu-
la,quo ad parrochialem eccleſiam, fieri interpre-
tatio,niſi ꝙ ita intelligi debuiſſet,tanquam ſi ap
poſita fuiſſet?Tertium principale fundamentum
huius partis negatiuę eſt, ꝙ formę ſupplicationis

& literæ diuerſæ ſuper vna ſupplicatione expedi
ri. & ſic in caſu ꝓpoſito poterit expediri vna Bul
la ſuper impetratione beneficiorũ ſimpliciũ, nul-
la de parrochiali facta mẽtione in hmõi Bulla: &
quia ſecundũ Bullam erit iudicandũ, nulla peni-
tus inualiditas reſultare poterit reſpectu parro-
chialis, quæ in hac Bulla non continebitur, cum
non entium nullæ ſint partes. l. quidam referunt.
poſt princ. uerſic. nullius. n. momenti. & §. 1. ibi,
quia hæres. &c. ff. de iu. codi. c. bonæ. cle. 1. uerſi.
contra uero legati. cum glo. in uer. per rerum na-
turam. in princ. de elect. c. Abbate ſanè, de re iu-
dica. lib. 6. ex præmiſſis patet ſolutio ad contra-
ria, quæ procederent in indiuiduis, & niſi adeſ-
ſent dicta uerba, in regula, & præfata clauſula, in
fine ſupplicationis.

SVMMARIVM.

1 *Romanum Idioma ad effectum huius regulæ, quod erit?*
2 *Roma communis patria.*
3 *Romæ quicunque indiſtinctè citantur.*
4 *Latinum idioma dignius, & magis frequens alijs.*
5 *Romanorum idioma, nunc vſitatum eſt uulgare.*

1 DECIMO quæro, †Romanum idioma
ad effectum huius regulæ, quod erit?
Et primo uidetur, quod nullũ idio-
ma ad effectum regulæ conſiderari
poſſit: imo Regulam ipſam Romæ
locum non habere. Nam ſuccedit illud uulga-
2 tum, † Roma communis eſt patria. eſt text. in l.
Roma communis patria. ff. ad munici. l. ſed & re-
probari. §. fi. ubi, quod Roma opinatur, & exiſtit
communis patria: & propterea hic philoſophan-
tes habent remiſſionem, ac ſi in propria patria
docerent, vt dicit ibi tex. ff. de excu. tu. l. necnon.
§. ſi cum in prouincia. & ibi Bar. ad hoc no. ff. qui
bus ex cau. maio. l. 2. §. oẽs. & ibi Doct. ff. de iudi.
c. fi. de fo. comp. & licet Ant. de But. in d. c. fi. col.
vlt. dixerit iura diſponentia Romam eſſe cõmu-
nem patriam eſſe hodie reuocata, cum procede-
rent, quando Roma erat Imperatoris: tamen e-
ius dictum expreſſe reprobatur per Imol. ibi, &
per Philip. Fran. in c. meminimus. in fin. de appel
latio. ubi concludunt etiam hodie Romam eſſe
communem patriam. poſſet etiam reprobari opi
nio aſſerentium hodie non poſſe dici Rempubli
cam Romanam contra rationem, tex. in l. bona ci
uitatis. & l. ſeq. ff. de uer. ſig. quicquid. n. garriant,
& ululent, Romana Reſp. etiam hodie appellari
poteſt, aliæ uero ciuitates iuxta Cai ſententiã, lo-
co priuatorũ habentur prout et per Old. cõſ. 62.
& circa. nu. 2. & ſi Roma merebatur poſſe noĩari
cõis patria, & reſpublica, multo magis hodie,
quum illi ſolũ pſit Petri ſucceſſor, & Chriſti Vica
rius, & Chriſtus ipſe, & licet nauis Petri, q̃ nunc
eſt Roma ipſa & ſancta ſedes Apoſtolica fluctuet
iuxta ma. Euãgelium non peribit: imo et poeta
ille gentilis, de urbe hac loquens uaticinatus eſt
Imperium Romæ perpetuum, dum dixit Impe-
rium ſine fine dedi. Roma hodie religione, &
ſanctitate omnes alias ciuitates longè ſuperat,
rurſus & olim, & hodie, & potentia, & armis, &
ingeniis antecellit. De ingeniis Romanorum Ci
cero de orato. ad Q. fratrem. lib. 1. loquens, in-
genia uero (inquit) ut multis rebus poſſumus iu
dicare noſtrorum hominum multum cæteris ho-
minibus omnium gentium præſtiterunt, &c.
Aduertant tamen iuniores ad dictum. c. fi. de fo.
comp. in fi. ubi deciditur, præſentes in Curia Ro-
mana ex iuſta cauſa habere ius reuocandi domũ,
vt in caſibus ibi per glo. in uer. compelli poſitis:
puta ſi uocatus fuiſſet à principe pro publica
utilitate, uel clerici legati, aut Epiſcopi, qui non
tenentur Romę reſpondere, uel in aliis ſimilibus.
In practica iſtud non tenetur, & ſemper ego con-
3 trarium practicari uidi, quòd imo †Romæ qui-
cunque indiſtinctè citentur, & hic reſpondere te
neantur, nec habeant ius reuocandi domum, nec
poſſint iudicium ſubterfugere: & ita obſeruat
Rota. uideatur in terminis. 617. dic, quòd illi. in
antiq. uideatur tamen Rot. 22. not. quod ubi ali-
quis. & 185. not. quod illi, qui ueniunt ad curiam
Romanam, etiam in antiq. Cum igitur Roma fue
rit, & etiam hodie ſit cõmunis patria, non ur poſ
ſe conſiderari magis unum idioma, quàm aliud,
imò de iure pro qualibet natione debent præfici
uiri idonei, qui ſecundum uarietatem linguarũ
officia celebrent, & ſacramenta miniſtrent. c. qm̃
in pleriſq; de offic. ordina. ut etiã fieri uidemus.
hic enim eſt eccleſia Hiſpaniarum S. Iacobi, cui
per Hiſpanos deſeruitur. eſt eccleſia Gallorũ, S.
Aloyſij, cui Galli præficiuntur. ſic & eccleſiæ bea
tæ Mariæ Theutonicarum Germani inſeruiunt.
Quomodo poteſt igitur in iſta uarietate idioma
tum eſſe locus regulæ huic requirenti, ſeu concer
nenti unum tantũ idioma. Verum, quatenus re-
4 gulæ locus eſſet, † idioma latinum deberet atten-
di: tũ quia dignius, & magis frequentatũ aliis, &
Cice. 1. de finib. latinam linguam non modo nõ
inopem, ſed locupletiorem græca ſentit. & Quint.
lib. 1. de inſtit. orato. c. 1. ſub rub. Quemadmodũ
prima elementa tradenda ſint: à ſermone græco
puerum incipere iubet, quia latinus, qui plurib.
in uſu eſt, uel nobis nolentib. ſe præbet. Et quòd
lingua latina attendatur, qñ conſtitutio recipit
oẽs nationes, uel qñ concernit genus hominũ di
uerſi idiomatis, firmat Fel. ſuper rub. de cõſt. col.
pen. in fi. in 2. & 3. caſu. tum etiam, quia Romano
rum lingua latina eſt a Latio dicta, iuxta princi-
pium Aeneidos, genus unde latinum, Albaniq;
patres, &c. & iſta fuit lingua propria, naturalis,
& materna huius ciuitatis, aliæ uero linguæ ſunt
accidentales, & extraneæ nobis: unde naturalis
lingua attendi debet. l. ſi quis poſthumos, & ibi
Bar. in prin. ff. de libe. & poſth. Bartol. in l. fi. ff. de
off. Proconſ. Bal. in auth. ſimiliter. C. ad l. falci. &
iſtud eſt ordinatium idioma Romanorũ in quo
leges

leges omnes ſcriptas uidemus. Ordinarium autem attendi debet, non extraordinarium. l. Seio. §. Medico. ff. de annu. lega. cap. licet de offic. ord. Huc ſpectat illud Tranquilli in Auguſto. Splendidum (inquit) uirum Græciæque prouinciæ principem, uerum latini ſermonis ignarum, non ſolum albo iudicum eraſit, ſed etiam in peregrinationem redegit, Breuiter omiſſa longa diſputatione, quæ hic cadere poſſet, teneo regulam habere locum, & attendi debere idioma uulgare omnibus notum, etiam pueris & mulieribus. Primum probo, cum Regula fuerit facta Romæ, multo magis hic operari debet, præſertim cum dicantur regulæ cancellariæ Apoſtolicæ. Erit igitur præcipuum ius iſtud ſedis Apoſtolicæ, argumento tex. in §. ſed ius quidem. ubi ius pro Romanis factum, dicitur ius Romanum. inſti. de iur. natu. gen. & ciui. cap. ius Quirrum. 1. diſtinct. præcipuum igitur debet eſſe ius iſtud regularum Romæ editarum, pro Romanis, & Romæ degentibus. & pro hoc facit pulchra ratio ſtatuti Romani. cap. 37. in reforma. ſub rubr. Quòd ſeruetur ius commune: dicit enim in uigro. Nec immerito, poſtquam in hac urbe Roma, Iura Ciuilia orta, auctaque ſunt, & ad alios populos defluxerunt &c. Quaſi ſtatuentes pro abſurdo habituri eſſent, ius hic promulgatum, hic non ſeruari. Sic nos dicamus abſurdum fore, ſi regulæ hic editæ, & pro ſede Apoſtolica promulgatæ Romæ non ſeruarentur. Nec obſtat, quòd Roma ſit communis patria, quia uerum eſt, quo ad quædam, ſed non ſimpliciter: imò exteræ rationes nihil habent hic agere quoad gubernandam Rempublicam, & quo ad priuilegia Romanis competentia. Inſuper alii a Romanis hic habitantes ſũt acceſſorii, & extraordinarii, qui modo in Curia Romana pro negociis ſuis morantur, quibus cõpletis recedunt. & cum text. requirat ſcientiam idiomatis loci, non eſt habenda ratio ad ſermonem exterorum hic caſualiter, ſeu ad tempus degentium, ſed ad idioma uerum loci, ubi ſita eſt
5 parrochialis eccleſia. Ad aliud, quod † idioma debeat eſſe uulgare inter Romanos conſuetum, & ſic ſecũdũ loci cõditionẽ omnibus intelligibile, iuxta text. in. l. ſed & ſi pupillus. §. proſcribere verſ. puto fieri ſecũdũ loci cõditionem, ne quis excuſari poſſit ignorãtia literarũ. ff. de inſti. actio. & l. 1. in fi. ff. de uer. obli. gl. in. l. librorum. §. quod tamen Caſſius, in uer. non continebuntur. ubi. quod communis uſus loquendi, regulæ, omnique conſtitutioni derogat. ff. de legat. 3. & Bar. in l. in legatis. in prin. C. de lega. & ſi monacis iunioribus debet regula illorum uulgariter declarari. c. 1. §. ſanè ſingulis. de ſtatu. Monaco. quãto magis

adhibere debet. c. ſi Rector. uerſ. præconis, & uerſ. ſed cũ Rector. 43. diſtin. ex proximè dictis reſpondetur motiuo in contrarium facto de lingua Latina hic orta, & aucta; quia iam lingua hæc, illiuſque candor hinc receſſit, unde poſſumus dicere, Fuimus Troes, fuit Ilium: ſatis eſt, quòd tempore, quo condita fuit hæc regula, & etiam aliæ aliorum Pontificum, Latinus ſermo nõ erat hic communis, ordinarius, & maternus, ſeu naturalis: quo tempore ſtatuti conditi attenditur communis uſus loquendi. Alex. in l. ſtipulationum aliæ iudiciales col. 3. ante nu. 10. uerſic. ſed ad iura. ff. uer. obli. & Cur. Iun. conſi. 5. uideretur prima. nu. 14. & licet etiam hodie aliquibus Romanis lingua latina ſit ſatis familiaris, ita ut ea tanquam uulgari utantur; tamen, quia regula reſpicit commodum, fauorem, & ſalutem omnium Parrochianorum, & ſic totius populi, uſitatus, & communis, ac familiaris & domeſticus ſermo in Rectoribus Romæ præficiendis requiretur. popularibus enim verbis eſt agendum & viſitatis, cum loquimur de opinione populari, ut dixit Cice. offici. libr. 2. & idem libr. 1. de legibus ait, ſed quoniam in populari ratione omnis noſtra uerſatur oratio, populariter interdum loqui neceſſe erit.

S V M M A R I V M.

1 *Regulæ an ſit locus ſi eccleſia ſit parrochialis, nullos tamen habeat parrochianos.*
2 *Parrochialem habitu tantum uenire parrochialis appellatione.*
3 *Cura non cauſatur a facto, ſed ab ipſo ſuperiore.*
4 *Parrochialis deſcriptio.*
5 *Cimiterium & fons batiſmatis non faciunt parrochialem.*

VNdecimo ſuppoſito, quòd eccleſia ſit parrochialis, & quòd nullos habeat
1 parrochianos, an † ſit locus regulæ de idiomate: Pro opin. affirmatiua concludit Sarnenſ. q. 11. nu. 5. uerſi. & hoc, quod de cura. & ad hoc adducit Card. conſ. 48. quidã nobilis. uer. intelligo ergo. Secũdo regula hæc indiſtinctè, ſeu indifferẽter loquens, nõ diſtinguẽs inter parrochialẽ actu, uel habitu, prout ad aliũ effectum arguit hic Sarnen. dict. q. 11. ante nu. 3. indiſtinctè igitur, & indifferenter intelligenda erit, & ſic tã ſi adſit cura actu, quàm habitu, arg. text. in l. de pretio. ff. de publicia. not. glo. & Bar. in l. 3. ff. de offi. præſi. & Bar. in l. q ea mente. ff. de fur. l. quamuis, & ibi Iaſo. in primo nota. ff. de in ius uocan. ubi uult, quòd quando lex indiſtinctè

2 bili, appellatione † parrochialis uenir nedum a-
ctu, ſed etiam habitu tantum, ita per dictum côſ.
Cardi. 48. tenet Staphi. ſuper ſigna. fol. 46. uerſic.
dicitur ergo beneficium curatum, & concordat
opinio Cardi. (de qna ſupra) cum opin. Fede. de
Sen. conſi. 135. caſus ralis eſt, ut opin. Cardinalis
procedat in caſu fauorabili (prout eſt noſter) opi
nio vero Fede. in materia pęnali, pro vt in incôpa
tibilitate, & execrabilitate, & ita etiâ uoluit Sar-
nen. in alle. q. 11. poſt nu. 5. & ante eos hæc diſtin
ctio elicitur etiam ex not. in libro nuncupato
prouinciale. fol. 53. uerſic. curata eccleſia propriè
3 dicitur. Quarto adduci poteſt illud, quod † cu-
ra non cauſatur à facto; ſed ab ipſo ſuperiore tri
buente tale ius: ex uarietate ergo facti non debet
immutari, licet enim rector de facto curam non
exerceat, ex qno non extent ſubditi, ſufficit, quod
quacunque hora parrochiani ueniant, ſeu te-
deant rector curam exercere debeat, prout poſt
Inno per Cardi. in clement. uni, quæſtio. 21. uer-
ſicul. ego autem tenui. de offic. Vica. per Imol. in
capitul. de multa. colum. 12. uerſicul. quod au-
tem ſufficiat præbend. Quinto, & ultimo, quòd
quando ſumus in impetratione beneficiorum, &
ſic in terminis noſtris, quòd ſufficiat quòd par-
rochialis, ſeu eccleſia curata ſit habitu tantum
uoluit Ioann. And. in capitul. quia nonnulli. col. 2.
uerſic. quod ſi omnes parrochiani. de cleri. non re
ſi. & ibi per Imol. numer. 7. uerſic. tangit tertio, &
Alex. conſ. 74. uiſo puncto. col. 1. uolu. 4. ubi pul-
chra addi. in uer. habitu, per Abb. in dicto capit.
de multa in fi. de præbend. & per Prob. in capitul.
licet canon in princip. in uer. parrochialis. de ele
ctio. lib. 6. Pro opin. negatiua & ſic contra Sarnen.
pondero, quòd licet regula ſimpliciter loquatur
de parrochiali, tamen ſubiicit, quòd prouiſus
intelligat, & intelligatur, intelligi autem non
poterit ſi non habeat parrochianos, ſeu popu-
lum ſuppoſitum: igitur regula ceſſat in terminis
noſtris, ergo regulæ locus eſſe non poteſt, ad do-
ctri. Iaco. Butriga. Fulgo. & Saly. in l. mancipia. C.
de ſer. fugi. per Roman. ſingul. 489. ſtatutum pu-
niens. & per Dominum meum conſil. 466. ſtante
ſtatuto. colum. 3. numer. 8. inſuper cui definitio
non competit, nec definitum. Ariſtotil. 6. Topi-
corum. poſt princip. uerſicul. ſi igitur non uerifi-
catur, de quo nomen, & oratio &c. Bartol. in l. ſi-
quis ſeruo. in 2. not. C. de fur. Feli. in capitul. quę-
relam. colum. 3. ante numer. 8. de iurciur. Parro-
4 chialis autem dicitur † ea eſſe, quæ habet certam
partem populi ex partitione deputatam, & cu-
ius animarum curam rector habet, ad nota. in ca
pitul. eccleſias ſingulas 13. quæſtio. 1. per Abb. ſu
per rub. de parro. & in reper. capitul. extirpandæ.
§. qui uero. colum. 3. de præbend. & ſic eccleſia
quæ non habet populum, ſeu parrochianos, iu-
xta definitionem ſeu deſcriptionem præfatam
non poterit dici parrochialis, unde in hac regu-
la non comprehendetur: Huc ſpectat illa com-
munis concluſio doctorum in. capitul. de multa
de præbend. qui uolunt, quòd quamuis eccleſia
5 habeat † cæmiterium, fontem baptiſmalem, ſeu
chriſma, & habitu ſit parrochialis, & curata, ſi
actu tamen non ſit curata, ut quia non habeat
parrochianos, iudicandum eſt beneficium ſim-
plex, & non curatum, ad tradi. per Feli. in capit.
poſtulaſti colum. 2. uerſic. cum cura competeret
de reſcr. poſt Vita. in clemen. 1. nume. 44. de offi.
Vica. ubi dicunt beneficium habitu tantum cu-
ratum in omnibus regulari ut ſimplex. & per Do
minum meum in capitul. ad aures. ante nume. 7.
uerſi. & notandum eſt quòd habere. de reſcr. Po-
ſtremo in caſu noſtro ceſſat ratio regulæ, quæ po-
tiſſima eſt, ut rectores populis prędicent, euange
lium declarare ſciant, confeſſioneſque audire
poſſint, hic prędicta non concurrunt, vnde ceſſan
te ratione legis, & ceſſante cauſa propter quam
lex, & conſtitutio emanauit, legis diſpoſitio ceſſa
re debet, uulga. l. adigere. §. quamuis. de iu. patro.
c. cum ceſſante. de appellatio. & quaſi in propriis
terminis noſtris, quòd ſi non ſubſit cauſa conſti
tutio. de parrochiali loquentis, & parrochialis
ſit tantum habitu, quòd non ſit locus conſtitutio
ni concludit Gemi. per illum text. in capit. ſi apo-
ſtolica. poſt num. 3. uerſicul. quid ſi ſit parrochia-
lis habitu. de præben. lib. 6. Gio. pragma. de col-
latio §. in eccleſiis. in uer. parrochialibus, & Re-
buff. de nomina. quæſt. 16. num. 23. Pro hac opin.
negatiua, & ſic quod Regulæ non ſit locus con-
cluſit Rot. in una Parro. de Sancta Pia pro d. Ioan
ne Mondragon. contra D. Andream de Burgoa,
eâ præſertim ratione; quia ceſſaret ratio regulæ.

S V M M A R I V M.

1 *Regulæ, an ſit locus ſi cura animæ duobus hebdomada-
riis annexa ſit.*
2 *Curæ exercitium apud plures eſſe poteſt.*
3 *Curam ſi duo exerceant in parrochiali neuter dicetur
curatus.*
4 *Curam animarum quis propriè habere dicatur.*

1 DVodecimo quæro, an † ſi cura anima-
rum ſit annexa duabus hebdomada
riis indiſtinctè, & confusè, ita quòd
ambo hebdomadarii eam ſemper
exercent ſimul, & inſolidum, an ſit lo
cus huic regulę? Pro opin. affirmatiua adduci
poteſt, quòd regula generaliter, & indiſtinctè lo-
quitur, unde generaliter, & indiſtinctè intelligi
debet. arg. tex. in l. de prętio. ff. de public. cû uulg.
ubicunq; igitur ſupponimus curatum beneficiû
aliquod, præſertim ſi cura ſit talis, quæ poteſtatê
continet fori pęnitentialis, quodq; exercendo re-
quiritur mutua, & reciproca intelligentia ſermo-
nis, ſiue idiomatis loci, ubi ſitû eſt beneficiû, tûc
regulæ huic locus eſſe debet, prout declarat Sarn.
2 in 11. quæſtio. num. 5. Inſuper cum curæ † exerci
tium apud plures eſſe non poſſit, & quilibet di-
cetur habere curam animarum, prout per Inno.
Hoſti.

Hoſtien.colle&a. Ant.de But. Anchara.& Imol. in c.cum non ignores,de præbend. per Archid.in c. ſicut. nume. 2. 21. quæſtio. 2. Abb. qui loquitur in duobus Epiſcopis in eadem diœceſis. in capitul. quoniam.nume.4.de officio ordina. Prob. in capit. ſuper eo. circa finem. uerſicu. videmus tamen de præbend. lib. 6. & deciſion. Caſſador. 11. poſt numerum 3. uerſicul. non obſtat, quòd utrunque.eodem titulo. non uideturadduci poſſe ratio concludens, quare ſicut unus habens ſimilem curam animarum in Regula comprehenderetur,non comprehendatur uterque.Amplius licet alter ex iſtis non poſſit cogi ad exercendũ curam, & ſacramenta miniſtrandum, niſi in ſua hebdomada, quod etiam colligitur ex proprietate nominis hebdomadarii, ueluti in ſua hebdomada obligati curam exercere,& deſeruire argumen.text.in l. 2.§.appellata.ff.ſi certum peta. Poterit tamen etiam in alterius hebdomada curam exercere, & deſeruire, propter augmentum cultus diuini. Nec alter alteri, ne in ſua hebdomada curam exerceat prohibere hactenus (ut audio) conſueuit. Nec propterea ambo dicentur eodem tempore habere exercitium curę. capit. illud.& cap.nihil.7.quęſtio.1.unde debet eſſe locus clementin. unic. de officio Vicari. & regulæ huic. Poſtremo in dubio facienda eſt interpretatio, quæ magis eccleſiæ proſit.Bellemet.deciſi. 202. ſuppoſito. colum. 2. uerſicul. quarta ratio. At ſi opinio.negatiuam amplecteremur in huiuſmodi eccleſia plerunque contingeret, ſacra miniſtrari per homines alienæ linguæ, & idiomatis exteri,nullus enim ex hebdomadariis huic regulæ ſubiectus eſſet, unde potius dicendum eſt regulæ locum eſſe.Pro opinio.negatiua facit,quod quando eccleſia haber plures rectores, vt hæc quæ duos habet,tunc cura non dicitur eſſe pœnès aliquem ipſorum: imò eccleſia diceretur habere duos ſponſos, contra text. in allega.c.ſicut. 21.quæſtio.2.& in c.cum non ignores. de præb. ſed tunc cura dicitur eſſe penès prælatum immediatè ſuperiorem, puta Archidiaconum, uel Epiſcopum. Et quòd ſi duo ſimul, & inſolidum

3 exerceant † curam animarum,nemo dicatur curatus,habemus in terminis pulchrum. conſil.Oldrad.67.quæſtio talis,quem ſequuntur Mil.in reperto.in uer. eccleſia una. Feli. in c.in noſtra.correl. 10.uer. ſcias etiam,quod ſi plures.de reſcrip. Staphil. ſuper ſigna.fol.47.uerſicul.requiritur, & tertium.& Sarnenſ.quæſt.11.huius regu.poſt nu. 6.uerſi.item etiam requiritur,& ſic cõſtat, quod opinio Oldra. communis eſt, & tenenda: Item

4 † curam animarum,propriè quis habere dicitur ad quem pro adminiſtratione ſacramentorum

in cap.ad aures.poſt.num.6.uerſi.& curatum beneficium propriè intelligitur,de reſcr.in caſu noſtro ambo hebdomadarii ſacramenta adminiſtrant,nec parrochiani coguntur ab uno magis, quam altero ſacramenta ſuſcipere: regulæ igitur locus eſſe non poteſt. Dubium præmiſſum nunc in Rota diſcutiendum erit in cauſa Barchionen. hebdomadariæ coram R. P. D. Antonio Auguſtino,inter Sebaſtianum Canyelles, & Onoſrium Gomes,utraque pars me efflagitauit, ut pro ea ſcriberem. Ego partem negatiuam, ut ueriorem defendere pollicitus ſum, pro qua ultra hic adducta, quæ mea quidem ſententia ſatis urgent, nonnulla alia fundamenta inueni.

SVMMARIVM.

1 *An regula obſtet habenti priuilegium, ſeu indultum de non reſidendo.*

2 *Conſtitutio interpretanda eſt ita vt ſuppoſita in ea locum habere poſſint.*

3 *Impedimentorum duorum vno ſublato alterum remanens impedit.*

4 *Cauſa ex principalibus ceſſante, non ceſſat effectus.*

1 DEcimotertio quæro, an † regula hæc obſtet habenti indultum de non reſidendo? Pro opin. negatiua arguo ſic,ceſſante neceſſitate temporis,uel conceſſionis, ceſſare debet, quod propterea ſtatutum erat.l.uni. in princ.C. de caduc.tollend.cap.quòd pro neceſſitate. 1. quæſti. 1.cap.quod pro remedio.1.q.7. Hic parrochus non tenetur reſidere, & ſic cum ſuo populo conuerſari,populumq́ue alloqui, uel ei concionari, & alia id genus facere,ergo ad obſeruantiam huius regulæ non tenebitur. Ad quod etiam illud

2 adduci poteſt,† quòd conſtitutio ſit interpretanda ſit ut ſuppoſita in ea locum habere poſſint. Iacob. Butrigal.Fulgoſi.& Salycet. in l.mancipia. C.de ſeru.fugit. Ludouic. Roman. ſingul. 489. ſtatutum puniens. Dominus meus Philip. Dec. conſi.466.ſtante ſtatuto.numer.8. Et hanc communem affirmat Curt. iun. conſil.76. num.3. In noſtra autem conſtitutione, ſeu regula ſupponitur expreſsè,uel tacitè, quòd quis in ſua eccleſia reſidere teneatur parrochiali, & quòd iuri conforme eſt tam diuino, quàm humano, dicente Domino,Excubate in cuſtodia Sanctuarii, & in miniſterio altaris,ne oriatur indignatio ſuper filios Iſrael &c. cap. ex parte ueſtra. & c. ſequent. de cleric. non reſid. clem. quia contingit.de ſupplend.negligen.prælato.ac Conc.Triden. Seſſ.7. cap.3.in decre.reform.regula igitur ſolum intel-

ſatio non ſe extendit niſi ad caſum conſecutiuũ
neceſſariũ, ſed in propoſito themate unus caſus
non uenit in conſequentiam alterius caſus, quia
poteſt non reſidere, & tamen debet ſcire idioma
pro ſubſtitutis eius ad deſeruiendum, & pro que
relis ſibi exponendis. Et non ſolum hæc regula
de idio. fuit introducta propter reſidentiam, ſed
etiam propter negocia, quæ ipſe habere, & tra-
ctare debet cũ ſubſtitutis ſuis, qui idiomate po-
puli regendi utentur, ſed etiam propter quar-
tas per ſubditos porrigendas, quo fit, ut etſi vnũ
3 ex impedimentis per indultum tollatur, † adhuc
alterum remanet, & ſic iſtud ſecũdum non ſubla
tum impediet. l. ſi prius. 1. reſpon. ff. de aqua plu.
arcenda. l. ſi domus tua. ff. de ſeru. urbano. præd.
c. paſtoralis. de priuil. cap. ex tuarum. de aucto. &
uſu pal. Et ubi ſunt plures cauſæ principales, una
4 ceſſante, † non ceſſat effectus. l. liberorum. §. no-
tantur. ff. de his, qui notan. infam. l. uentri. §. ult.
ff. de priui. credi. l. ſi non lex Aelia. & ibi Bald. ff.
de hered. inſtit. cap. ex parte. & ibi Imol. & Card.
de cleri. coniu. & Inſtitu. de nupt. § affinitatis. &
ibi gloſ. & Angel. Aret. Inſuper priuilegium de
non reſidendo erat temporale, immò & ſi fuiſſet
perpetuũ, quod dici non debet, adhuc per conc.
Triden. ſub Pau. III. cap. 2. in decret. reforma.
reuocatum fuiſſet in nihiloq; ſuffragaretur, pro-
ut ibi, Nullique priuilegia, ſeu indulta perpetua
de non reſidendo, aut de fructibus in abſentia
percipiendis ſuffragentur, &c. Poſito igitur ut
dixi, quòd indultum eſſet temporale, uel ex ali-
qua cauſa conceſſum, tempore finito, cauſa ceſ-
ſante, reuocatione ſuperueniente, uel pro anima
ipſius rectoris, uel parrochi meliori conſilio ca-
pto, neceſſe eſſet, quòd ille ſciret idioma, cum re-
ſidere teneretur, & ſic obſtaret regula hæc. Vi-
deri poterit Dec. Oradi. 67. incipiens Barchion.
Hedomadariæ. Ex præmiſſis patet ſolutio ad
contraria.

FINIS.